CORPVS
VNIVERSI IVRIS
CANONICI ABSOLV-
TISSIMVM.

IVXTA NOVAM ET AC-
CVRATAM GREGORII XIII. PONTI-
ficis Maximi recognitionem illuſtratum, notis & varijs
lectionibus ita locupletatum, vt eruditiſsimi illa com-
mentarij vice eſſe poſsint.

ACCESSIT SEPTIMVS DECRETA-
lium, hoc eſt, Conſtitutionum & Decretalium poſt ſextum &
Extrauagantes à Sixto IIII. vſq; ad Sixtum V. editarum
vtilis & neceſſaria conſtitutio,

OPERA

Petri Matthæi I. V. D.

CVM DVPLICI MARGARITA, ET INDICIBVS
rerum omnium copioſiſſimis, & appendice PAVLI LANCELOTI
Peruſini adauctum ad exemplar Pariſienſe, cuius partes
indicat auerſa pagina.

FRANCOFVRTI
Excudebat Ioannes Feyerabendius, impenſis Hen-
rici Tacquii & Petri Fiſcheri.

M. D. LXXXX.

SERIES ET ORDO LI-
brorum.

I. Decretum à D.Gratiano collectum & digeſtum.
II. Epiſtolæ Decretales Gregorii IX. Pont. Max.
III. Sextus Decretalium liber per Bonifacium VIII. Pont.Max.editus.
IIII. Conſtitutiones Clementis V.Pont.Max.& Extrauagantes tam Ioannis XXII. Pont. Max. quam communes.
V. Continuatio Decretalium à Sixto IIII. vſque ad Sixtum V. Pont.Opt.Max.
VI. Inſtitutiones iuris Canonici, à Paulo Lanceloto Peruſino conſcriptæ.

Illuſtriſſimo

VIRTVTE, GENERE, ET AVTHORITATE AMPLISSIMO PRINcipi Cardinali Caietano è latere Pontificis Maximi in Galliam Legato.

Nihil eſt Illuſtriſsime Præſul, quod magis piorum mentes in admirationem protrahat, nihil quod impios magis torqueat ipſa viſibilis huius Monarchiæ celſitudine, dignitate, & amplitudine, quæ occidẽtibus alijs regnis, conuulſis imperijs, potens & ſublimis permanſit, quam ſi totus illabatur orbis, impauidã ferient ruinæ. Fundata eſt hæc domus Domini in vertice montiũ, illiuſque regitur clauo nauis Chriſti qui nec à fidei aut religionis cynoſura vnquam ſeceſsit aut defecit. Illo Dominicæ familiæ œconomia quid ſacrum, quid prophanum, quid verum, quid falſum, quid contortum ſit intelligit. Illius eſt condere leges, quæ non tanquam è Delphicis reſponſis, aut Dodoneis lebetibus, ſed à cœleſtis aulæ conſilijs excipiuntur, quem pij omnes τὸν κορυφαιότατον τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατυπώσεως, *venerantur & ſuſcipiunt. Hinc Ius Pontifìcium prima laude tot ſeculis obſeruatum, tantis laboribus digeſtum progreditur. Quod quidem vt ius publicum & canonicum miros eccleſiaſticæ diſciplinæ attulit fructus, afferetque poſtquam à Gregorio* XIII. *Pontifice Maximo recognitum, & à varijs erroribus quos veritatis hoſtes in hoc vberrimo doctrinæ ſacro agro ſuperſeminauerant vindicatum eſt. Illud itaque mira opera*

exornatum & noſtra opera integro volumine locupletatum, illuſtriſsimo celſitudinis tuæ iudicio offero, ea fretus audacia quæ me ſummã conſtitutionũ Pontificum, Sixto V. ter maximo iampridem dicare iuſsit. Eo ſiquidẽ me conduxit præclari & excelſi tui nominis ſplendor, impulit ſumma neſcio quæ beneuolentia maximo virtutis philtro omnium affectus attrahens, quæ miſeris & propemodum deſperatis Galliæ rebus medebitur, vt ingenue vaticinatus ſum in illa oratione quã nuper Lugduni in Comitÿs ἔξω τῶ φθόνυ βελῶν habui. Inde ſubodoratus ſum non ingratum fore hoc munuſculum C. T. & ne pluribus tecum orationis vorticibus agam, minime huic rerum tempeſtati inutile, quod quidem pro maioris & altioris argumenti arrhabone tibi dico & voueo. Vale D. O. M. illuſtriſsimam Celſitudinem tuam diu ſeruet incolumem. Lugduni Cal. Martÿ. M. D. XC.

PETRI MATTHAEI, I.C. LVGDVNENSIS: DE NOVA totius Corporis Canonici illuſtratione & auctione.

PRAEFATIO.

FAllerentur multum & toto cęlo illi aberrarent, q res magni & ardui laboris è cortice duntaxat & ſupficie tenus pendi iudicarent. Quæ recōditā & grauem habent doctrinæ & eruditionis rōnem, exolutos fugiūt laudis anfractus, ſed in medium erumpunt vt eadem in receſſu habeāt q in fronte pollicentur. E Pario marmore & diuturna arte laborato frōtiſpitio ſolent domus cōmendari, quorū plerunq; penetralia inculta & ruinoſa iacent, quædā vero nullo apparatu exterius ornantur, quæ veſtibulum ſplendidiſſimum, ſupellectilem nitidiſſimā fouent. Vt in vite ſub foliorū palmitumq; vmbris ſæpius vberiores vuæ occultantur: ſic ſub tenuis & obſcurę ſortis voluminibus auguſtiora & egregiora dicta latēt. Quæ quidem eo vergūt ne pſentis laboris qualitas vnguibus vt Hercules, ſed ex ipſis viſceribus & præcordijs exiſtimetur. Ignobile ſiquidem vulgare & plebeium primum illud intuētibus ſeſe obijciet, maximum tamen ipſum limen ingreſſis apparebit, ſi illius ſermonis grauitas & doctrinæ celſitudo explicetur. Nam quemadmodū nihil eſſe poteſt ꝙ hominem magis indicet quā ſermo, ſic cuiuſq;

iuſq; operis faculras ipſo verborũ & ſentẽtiarum pondere iudicatur ita vt non abs re Socrates adoleſcẽti tacenti dixerit, loquere vt te videam. cum non ex corporis facie, ſed ex animi habitu hominẽ intuendũ eſſe cenſeret. Iubeãt ergo hunc librũ loqui & Silenũ explicare qui illius naturã ſcrutari contendunt. Si conſiſtant in ſupficie obſcura res erit, ſi penetrẽt interius vim cęleſtẽ Imperii, optimum & præſentiſſimũ ad virtutes, ad pietatẽ, ad reparandã deiectæ eccleſ. diſciplinam remedium inuenient. Exprimit ſiquidem nõ ſales aut iocos, nõ vrbana dicteria, ſed grauiſſima priſcorũ patrũ apophthegmata, & veluti ex Phœbi tripode ſelectas ſentẽtias Cõciliorum œcumenicorũ, Canones vere Lesbios, imo ſydereos tum Pontificũ & Dominici gregis paſtorũ cõſtitutiones, qbus prima eccleſię rudimenta pãduntur. Illius adoleſcẽtis integritas renouatur, collapſa morũ diſciplina reſtituitur, eorũ deniq; veſtigia teruntur q recte ambularũt, eorũ curſus ſeqtur quo facile plurimi in portũ delati ſunt. Ex ipſo lẽmate opus dignoſcitur, pbatur, & abſq; hedera ſatis cõmẽdatur, Iuris Pontif. monimẽta oſtendit. Quid dignius? qd illuſtrius iure ſacro? Quid ipſis Pontificib priſcis ethnicis charius? qd noſtris Chriſtianis ſanctius? Pontificibus inquã Rom. Apoſt. ſedis principib. qui tantis iniuriis vndiq; pſſi, tantis turbinibus & fluctibus agitati, nihilominus victores extiterũt tẽpeſtatis in medio maris, & vt loqtur Auguſtin. fruſtra circũlatrantibus hæreticis, culmẽ autho-

ritatis

ritatis obtinuerunt, adeo vt nō temere à magno, imo triſmegiſto illo Leone dictū ſit: *Quiſquis huic ſedi principatū exiſtimat denegandū, illius quidē nullo modo pōt minuere dignitatē, ſed inflatus ſpiritus ſuperbiæ ſuæ, ſemetipſum in inferna demergit*. Cōticuit tamē diu apud homines, inſani huius ſeculi auguſta Pōtificiæ poteſtatis reuerētia. In eā ſcurrę impij & rabulę inſurrexerunt, vt ſummū honorē Pontificib. & Pontificijs ſanctionib. debitū excuterent. Tale nephas nunq̄ auſere gentiles. Nā, vt inqt Ariſtot. Reges antiqs tēporibus tantū honoris vouerunt ſacerdotio, vt ſine ſacerdotū conſilio qdquā exeq illis minime licere putarēt, regioq; non ſolū ſed & pontificio munere gloriarētur. στρατηγὸς γὰρ ἦν καὶ δικαστὴς ὁ βασιλεὺς καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος. Principio rerum humanarū Pōtificia poteſtas ita claruit, vt illa nō comite regia torperet, nec ſuos habebat fines iniuſſu illius penes quē rerū diuinarū cura hoſpitabatur. Igitur aut ſacerdotes ipſi imperabāt, aut reges nihil illis inſcijs agebāt. Romulus initio vrbis tēplorum ſacrorumq; antiſtitē regē appellauit & quaſi ſocia poteſtate ſecum regnare voluit, & cum legū moriſq; patrij cuſtodē eſſe. Ex priſcis illis hiſtoriarū monumētis nouimus quātum dignos exiſtimarint Græci ſuos ἱεροδιδασκάλους, ἱερονόμους, ἱεροφύλακας, ἱεροφάντας. In cœtibus, in cōſilijs, in legū rogatione, in beneficiorū ac immunitatū largitione Celtarū antiqſſimi populi Dryidæ ſacrorū ac iudiciorum principes erant, non modo plebeis, ſed ēt eqtibus, ac regulis ſuperiores: Vnde cr-

de ergo hic ꝑtinax contẽptus dignitatis Põtificiæ niſi à lernæa palude q̃ peſtilentiſſimũ huiuſmodi exhalauit virus, ꝙ Deo charis mẽtib. lethũ attulit & irreparabilẽ ruinam. Pudeat phanaticos illos & limphaticos tenebriones, pigeatq; demẽtię & vertiginis, q Petri ſucceſſorib. & Chriſti vicarijs oẽm primatũ & auctoritatẽ adimunt, vt eos nec iuriſdictionẽ vere coactiuã cõdẽdi leges & ſtatuta habere nugentur, licet id veteri & nouo teſtamento ꝓbetur. praxis eccleſiæ id oſtendat, oriẽtis & occidẽtis Doct. cœlitus edocti id fatcãtur, aduerſus hiulcã & hæreticã gentẽ. Chryſoſ. (vt reliquos p̃tereã) vere os aureũ, vt ſydus aureũ Cõſtãtinopolis, Nemo, inq̃t, eccleſiaſtica deſpiciat vincula. nõ enim q ligat eſt homo, ſed Chriſtus q nobis hanc cõtulit poteſtatẽ, & tãti dominos honoris cõſtituit. Et hom. 83. in Mat. alloq̃ns p̃sbyteros, Si dux q̃ſpiã, ſi cõſul, ſi ipſe deniq; q diademate ornatur, indigne adeat, cohibe & coerce. Maiorẽ n. illo habes poteſtatẽ, ꝙ ſi ipſe pellere non audes, mihi dicas, nõ ꝑmittã iſta fieri. Inde fulget gladij ſpiritualis, & clauiũ poteſtas, hinc ꝓdeunt veluti è capite ſummi illius mõtis, tot ſacra dogmata q̃bus fauẽt pij, quibus fouetur integritas. Hebręi Moſem, Argiui Phoroneũ, Aegyptij Mercuriũ, Lacedęmonij Lycurgũ, Crotoniatę Pythagorã Samiũ, Cappadoces Charõdam, Elęẽſes Parmenidẽ, Tarentini Architã, Lacones Hipaſum, Tyrij Protagoram, Cretenſes Ephorũ, Carthaginẽſes Phaleã, nõ ob maius aliquod beneficiũ ſuſceptum quã legũ & fœlicis

fœlicis inſtitutionis tāti fecerūt. Quātū vero debeat Chriſtianorū gen⁹ electū Ro. Pontificib. hęc iuris Pōtificij monimēta fatētur, q̄ ſcilicet veluti diuini numinis oracula, ſanctitatis & immortalitatis p̄cepta, vt ad cumulū pietatis, ſanctitatis & iuſtitiæ nihil deeſſe videatur. Ad q̄ ſuſcipienda eo ꝓpenſiores & dociliores efficimur, ꝙ hos ſacros canones non humana induſtria excogitatos ſed ſummi & excelſi illius Dei, q̄ ꝑpetuo ſibi deſpōdit & elegit eccleſiam, dictatos fuiſſe nō dubitemus. Gloriabātur veteres legumlatores, à dijs edoctos fuiſſe legū ferēdarū rōnem. Mynios Aegyptiorū rex Mercuriū, Minos Iouę Saturni filiū, Lycurgus Apollinē, Amolxis Veſtā, Numa Pōpil. Aegeriā Nymphā ciuilis vitę inſtitutiones quas ꝓponebāt dictaſſe finxerunt, vt rudi plebeculæ imponerēt. In noſtris vero ſacrę hierarchię legibus Deus ipſe loq̄tur & ſpiritu ſuo ꝑ ora Pōtificū loq̄tur, q̄ ſint cauēda quęue faciēda. Su⁹ priſcis legiſlatorib. ſeruetur honos, ſuſpiciāt I.C. Cęſarum imagines, ꝓbēt ſuos Paulos, Vlpianos, Scęuolas. Pijs omnib. decreta ſanctorū patrū magis arrideāt. Hæc dicta ſuauia ſunt, re & vſu vtiliſſima, q̄bus recta ad cœlos via patet. Qui ab hoc ſcopo aberrarit, aberrat ab alijs, imo noxia ōis legum humanarū ſcientia, omniſq; prudentia eſt ſecreta ab eccleſiaſticæ poteſtatis celſitudine. Ius ciuile ſpecioſum, eruditū puta, Pōtificium neceſſariū, illud ad ornatū adhibe, hoc ad ſalutē. Totā hanc iuris Pōtificij ſupellectilē nunc ſplendidiorē reddidit fœl. memoriæ

Gregoriꝰ XIII. Qui & diuini & humani iuris peritiſſimus, eã pulchro apparatu exornauit & religioſa fide primęuo nitori reſtituit. Auſpicijs vero Sixti V. ſucceſſoris digniſſ. posteriores Pōtificum cōſtitutiones poſt extrauagãtes & Clemẽtinas editæ, in lucẽ ꝓdiere, quarũ ſelectiores non ineptis ſenſibꝰ & ſcholijs, primũ obtulimus, deinde in locos cõmunes & titulos digeſtos adiecimꝰ, his tribus voluminib. Opportune quoq; plurima ex ꝓbatiſſimis auctorib. trãſlata in vſum aduerſariorum & ſcholiorũ cõuerti, ſine tamẽ plagiarij criminis ſuſpicione. Ingenui enim pudoris eſt, teſte Plin. fateri ꝑ quos ꝓfecerimus, & hæc quaſi merces auctori iure optimo pẽſitãda eſt, ne fures eſſe videamur, ꝙ recte qdẽ ſentire viſus eſt Cicero, cum ait, Nos quidẽ ea tuemur q̃ dicta ſunt ab ijs quos probamus, eiſq; noſtrum iudiciũ, noſtrumq; ſcribendi ordinẽ adiungimus. Iã ergo lector optime exoſculare, & grato vultu ſuſcipe opus hoc tuis ſtudijs dicatum, à tãtis diuis probatum, tot ſacris patribus cumulatum, tot annis elaboratum, toties ſub incudem reuocatum, toties ab impijs hæreticorum vnguibus vindicatum, operamq; noſtram boni conſule. Vale. Ex noſtro Lugdunenſi muſæo Cal. Mart. M. D. XC.

EX CON-

EX CONSTITVTIONE GREGORII XIII PONT. AD PRÆSENTEM EDITIONEM, ROMAnam de verbo ad verbum exprimentem, pertinentia.

CVM pro munere paſtorali humeris noſtris iniuncto id precipue nobis propoſitum habeamus, vt omni ſtudio diligentiaq; omnes CHRISTI *fideles, his preſertim tam grauibus, calamitoſisq; temporibus in recta & Catholica fide continere curemus, ac propterea id inprimis nobis agendum, & prouidendum ſit, vt omnem omnib. aberrandi ab ea occaſionem ſubtrahamus: Dudum ob huius rei executionem adhibitis nonnullis ex fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, adiuncto etiam aliquorum doctrina & pietate inſignium virorum ſtudio, Decretum Gratiani nuncupatum abſq; gloſſis, nec non idem Gratiani Decretum cum Decretalibus Gregorij Papæ Noni prædeceſſoris noſtri, Sexto, Clementinis, & Extrauagantibus, non modo cum veteribus gloſſarum auctoribus quibus cum viri pij & Catholici fuerint, ignoſcendum videtur, ſi quid vel ob errorem in illis, vel quia nondum pleraque a ſacris Concilijs diffinita fuerant, liberius locuti ſunt, verum etiam cum his quæ ab impijs ſcriptoribus tam extra in marginibus, quam etiam intra adſperſa fuerant Catholicæ veritati contraria, reuidendi, corrigendi, & expurgandi curam demandauimus. Cum autem ipſum Decretum abſque gloſſis a præfatis a nobis deputatis iam totum emendatum, & correctum ac nonnullis annotationibus illuſtratum exiſtat, ipſiuſque maior pars a dilecto filio Paulo Conſtabili, tunc ſacri noſtri Palatij Apoſtolici Magiſtro, vna cum dictis Decretalibus felicis recordationis Gregorij Noni Prædeceſſoris noſtri iam impreſſis, recognita & approbata ſit: Reliquum vero eiuſdem decreti vna cum annotationibus prædictis tam abſque gloſſis, quam ipſum totum cum gloſſis, Sextumque & Clementinas, ſimul & Extrauagantes, a dilecto filio Sixto Fabri eiuſdem Palatij noſtri Apoſtolici Magiſtro recognoſcenda omnia & approbanda in officina pop. Rom. quæ ad hoc potiſſimum, vt libri ſacri in ea fideliter, & incorrupte*

corrupte imprimantur, erecta ſuit, imprimi & impreſſa diuulgari iuſſerimus, ac vt ad maiorem Chriſti fidelium vbiq; tam intra quam extra Italiam, citra & vltra montes commorantium hoc Iuris Canonici corpus fideliter & incorrupte iuxta exemplar hic Romæ impreſſum a Catholicis Typographis a Romano Populo, ſiue ab eo deputatis, vel pro tempore deputandis, electis imprimi poſsit: Nos opportune prouidere volentes, vt hoc ius Canonicum ſic expurgatum ad omnes vbiq; Chriſti fideles ſartum tectum perueniat, ac ne cuiquam liceat eidem operi quicquam addere, vel immutare aut inuertere, nullave interpretamenta adiungere, ſed prout in hac noſtra vrbe Romana nunc impreſſum fuit ſemper, & perpetuo integrum, & incorruptum conſeruetur: Motu proprio & tenore præſentium inhibemus & interdicimus ne vlli omnino hominum tam in Vrbe, & tota Italia, quam extra vbiuis Terrarum, Regnorum, Regionum & Prouinciarum totius orbis liceat huiuſmodi libris dicti Iuris Canonici, ſic vt præfertur de mandato noſtro recognitis, correctis & expurgatis, quidquam addere, detrahere, vel immutare, aut inuertere, nullave interpretamenta adiungere, ſed prout opus huiuſmodi Romæ nunc impreſſum fuit, ſemper & perpetuo integrum, & incorruptum conſeruetur, ſtatuimus, ſancimus & ordinamus, Mandantes, &c.

Decretum

DECRETVM ABBREVIATVM ſigillatim cuncta attingens.

Liber Decreti diuiſus eſt in tres partes: quarum Prima eſt de Diſtinctionibus, Secunda de Cauſis, Tertia de Conſecratione. Prima pars diſtincta eſt in Diſtinctiones centum & unam.

PRima Diſtinctio tractat de iure naturali & humano, ius ipſum naturaliter eiuſq; ſpecies omnes diffiniens, & inter ius ſcriptum & non ſcriptum differentiam ponens. *fol.* 1.
Secunda de iure Quiritum, ſiue Romanorum ipſum per ſpecies diffiniens. 2
Tertia, Iuris Canonici varia nomina diſtinguit, breuiterque exponit. 3
Quarta, ad quid leges inuentæ ſunt, & quid ſacri Canones mandent. ibid.
Quinta, quõ ius naturale eſtimõbile, nec obſtat ꝙ ibi ponitur. 4
Sexta, an illuſiones nocturnæ ad peccatum imputẽtur, & circa finem proſequitur de iuris naturalis dignitate. 5
Septima, ponit legiſlatores, oſtẽdendo qualiter ius incœperit. 7
Octaua, ponit differentiam inter ius naturale & cõſuetud. ibid.
Nona, auctoritate & exemplo probat conſtitutiones hominum iuri naturali cedere. 9
Decima oñdit, ꝙ leges Imperatorũ vincuntur a canonibus. 10
Vndecima, dicit conſuetudinem legibus approbatis cedere. 12
Duodecima hẽt laudabilem conſuetudinẽ eſſe ſeruandã, q nec canonibus ſacris, nec veritati, nec bonis moribus obuiet. 14
Decimatertia, vult ꝙ contra ius naturale nõ admittatur diſpenſatio, niſi in fuga maioris mali. 17
Decimaquarta, ꝙ qs nõ dẽt minus peccatum committere, vt aliud maius euitare poſſit. 18
Decimaquinta, notat de tpe quo ſacri canones, libriq; & cõcilia celebrata fuerũt. & quæ opuſcula ſunt admittenda. ibid.
Decimaſexta, ponit ꝙ canones Apoſtolorum ſunt recipiendi, poſtea oſtendit quo tempore & quo reſidente in papatu, vel imperio quodlibet concilium eſt celebratum. 22
Decimaſeptima, dicit non concilia, ſed conuenticula celebrari ſine Papa. 27
Decimaoctaua oñdit ꝙ puincialia concilia nihil gñaliter põt cõſtituere, iõ conſequẽter declarat ad qd ſint vtilia, & quoties in anno, & quo tpe anni, & cuius auctoritate ſunt celebranda, & ꝙ metropolitanus nihil debet exigere ab epiſcopis ad cõcilium cõuenientib. Addit de pœna epiſcopi q vocatus ad ſynodũ non venit. 29
Decimanona, vim Decretalium oſtendens dicit mandata eccleſiaſtica deuote ſeruanda. 32
Vigeſima, dicit ꝙ in cauſis diffiniendis

nienđs ſacri canones: in exponēda vero ſacra ſcriptura, ſancti Doctores attenduntur. 35
Vigeſimaprima, tractat de diuerſis ordinibus & gradibus miniſtrorum: docendo qui ſunt executores ſiue miniſtri canonum, a maiori vſque ad infimum. Et differentias miniſtrorū locorum aſſignat: probans quod maior a minori nō debet iudicari. 36
Vigeſimaſecunda, de dignitate Romanæ eccleſiæ, & quarundam aliarum. 40
Vigeſimatertia, de ordinatione miniſtrorum, incipiens a Romano Pontifice, & deſcendens vſq; ad oſtiarium. 41
Vigeſimaquarta, de examinatione ordinandorum. 46
Vigeſimaquinta, de officiis Clericorum, incipiendo ab oſtiario, & aſcendendo vſq; ad Epiſcopum. Circa medium diſtinctionis, inchoat tredecim præcepta regulæ Apoſtolicæ, & ꝓſequitur ibi, Oportet epiſcopum eſſe ſine crimine. Et inde nacta occaſione, ponit varias ſignificationes huius nominis crimen. Et oſtendit, quod ſit mortale & quod veniale. 47
Vigeſimaſexta, exequitur ſecundum præceptum Apoſtolicæ regulæ, Oportet Epiſcopum eſſe vnius vxoris virum. 50
Vigeſimaſeptima, probat quod nolentes vouere continentiam ad ſacros ordines promouendi non ſunt, aſſignans differentiam inter ſolemne & ſimplex votum. 51
Vigeſimaoctaua, probat quod clericis habere vxores non licet in eccleſia occidentali: addens de ſubdiaconatu, qui olim prohibitus non erat. Vide quod ibi notatur. 53
Vigeſimanona, oſtendit quædā capitula tradita eſſe ex cauſa: quædam ex tempore, quædā ex loco, quædā ex perſona. 56
Trigeſima quia dictum fuit, 28. diſtin. ſupra, quod ſacerdotes non debent a ſe abiicere vxores ſuas prætextu religionis, hic dicit, quod ex cauſa fuit hoc ſtatutum, ſcilicet propter quoſdam hæreticos, qui coniugia deteſtabantur. ibid.
Trigeſimaprima, probat & ponit exempla in terminis, qualiter clerici continere debent, & quod ab omnibus eſt ſeruanda continentia, niſi ab orientalibus. 59
Trigeſimaſecunda adhuc proſequitur de continentia clericorum. Et dicit quod conſtituti in quatuor ſacris ordinib. tenentur continere, & ſi habent publicas concubinas, nullus eorum Miſſam audiat. 61
Trigeſimatertia, oſtendit quod bigami, corpore vitiati, vſurarij, publice pœnitentes, luſores in ſcena, ludentes, furioſi, arreptitij, accipientes meretrices in vxores, & concubinas habentes ꝓmoueri non poſſunt. 65
Trigeſimaquarta, ponit quod oportet epiſcopū vitare nimiā fami-

familiaritatem domeſticarum perſonarum, & etiam conſanguinearum, & quod venari non licet. 66
Trigeſimaquinta, agit de tertio capitulo apoſtolicæ regulæ, Oportet ordinandum nõ eſſe vinolentum. 69
Trigeſimaſexta, exponendo illud, prudentem, dicit quod clerici debent habere peritiam litterarum ſacrarum. 70
Trigeſimaſeptima, oſtendit ꝙ clerici nõ debent libros gentilium reſpicere, peritiam tamen ſæcularium ſcientiarum debent habere. 71
Trigeſimaoctaua, probat quod litteris debet eſſe eruditus ſacerdos & canones ignorare non debet. Ignorantia enim ipſi eſt periculoſa. 74
Trigeſimanona, oſtendit quod oportet epiſcopum eſſe prudentem in negotiis ſæcularibus, vt ſua cautela reddantur eccleſiæ indemnes. 67
Quadrageſima ꝓſequitur quintum capitulũ Apoſtolicæ regulæ, Oportet epiſcopum eſſe ornatum. Et primo de ornatu interiori, qui conſiſtit in virtutibus. 77
Quadrageſimaprima, tractat de ornatu, qui conſiſtit in grauitate, inceſſu, habitu, & temperantia potus & cibi. 79
Quadrageſimaſecunda, declarat illud, hoſpitalem. 80
Quadrageſimatertia, illa duo, pudicum, & doctorem. 81
Quadrageſimaquarta, illud non vinolentum, quod eſt pars eius, quod diximus ſupra 35. diſtinct. 83
Quadrageſimaquinta, illud, non percuſſorem. 85
Quadrageſimaſexta, illud, non litigioſum. 89
Quadrageſimaſeptima, illud, nõ cupidũ, domui ſuæ bene præpoſitum. 90
Quadrageſimaoctaua, illud, non neophytum. 92
Quadrageſimanona, prædicta præcepta Apoſtolicæ regulæ ſub compendio, & breuiter recapitulat. Et ponit cauſas & rationes quare criminoſi & vitioſi nõ debent in epiſcopos promoueri. 93
Quinquageſima agit de lapſu & reparatione clericorum. 94
Quinquageſimaprima, de curialib. ſiue officiariis ratiociniis obligatis, iudicibus & aduocatis ordinandis, vel non. 107
Quinquageſimaſecũda, de præpoſteratione ſacrorum ordinum, ſiue de clerico per ſaltũ promoto. 108
Quinquageſimatertia, de curiæ annexis in clero vel monaſterio recipiendis, vel non. Et ibi probat, quare curiales & aliter obligati ordinãdi nõ ſunt. ibi
Quinquageſimaquarta, de ſeruis a non dominis manumiſſis non promouendis, niſi libertatem ſint conſecuti. ibid.
Quinquageſimaquinta, de corpore vitiatis, bigamis, illiteratis, publice pœnitentibus ordinandis, vel non. 112

Quin-

Quinquageſimaſexta, de filiis presbyterorũ, & natis de fornicatione & adulterio non ordinandis. 115

Quinquageſima ſeptima de baptizatis in ægritudine an ordinentur. 117

Quinquageſimaoctaua, de monachis non ordinandis ſine licentia abbatis. ibid.

Quinquageſima nona, de laicis litteratis non ſubito ordinandis. ibid.

Sexageſima, oſtẽdit ex quib. ordinibus aliquis eligendus ſit in præpoſitum, vel decanum, vel archipresbyterũ, vel epiſcopum. 118

Sexageſimaprima, oſtẽdit quod laici non ſunt eligendi in epiſcopos, ſed poſtulandi. 119

Sexageſimaſecũda, oſtẽdit quod clericorum eſt eligere, & populi conſentire. 122

Sexageſimatertia, probat quod nullo modo laici debent ſe ingerere electioni epõrum. 123

Sexageſimaquarta, ponit quo tempore, & quibus pręſentib. debẽt epiſcopi conſecrari. 129

Sexageſimaquinta, dicit quod præſentibus omnibus epiſcopis comprouincialibus, vel ſe excuſantibus debet epiſcopus conſecrari ab archiepiſcopis. Et ibi dicit, quod ſi cæteris ordinationi epiſcoporum conſentientibus duo vel tres contradicant, obtineat plurimorum ſententia. 130

Sexageſimaſexta, de promotione archiepiſcopi, qui ab omnibus epiſcopis comprouincialibus eſt ordinãdus, & non eſt conſecrandus a paucioribus, quam a tribus 132

Sexageſimaſeptima, de promotione ſub ordine presbyterorum. 133

Sexageſimaoctaua, dicit quod illi, qui ſunt ordinati ab illis, quos non conſtat eſſe epiſcopos, iterum ſunt ordinãdi. Siue determinat de ordinatione non iteranda, & de chorepiſcopis. ibid.

Sexageſimanona, ꝙ prima tonſura clerici de manu abbatis poteſt ſuſcipi. Vel dic ꝙ determinat de non ordinatis, ne in Eccleſia Dei miniſtrent. 134

Septuageſima, tractat, ne quis ordinetur ſine titulo. ibid.

Septuageſima prima, ne quis ordinetur a non ſuo epiſcopo. 135

Septuageſimaſecunda, ne ignotus clericus ſine litteris dimiſſoriis, ſine commendatitiis recipiatur. 136

Septuageſimatertia, oſtẽdit qualiter litteræ formatę & dimiſſoriæ fiant. ibid.

Septuageſimaquarta, tractat an inuitis ordines cõferãtur. 137

Septuageſimaquinta, de tẽpore & die conſecrationis epõrum, necnon de tp̃ribus ordinationum aliorum clericorum. 139

Septuageſimaſexta, de ieiuniis quatuor temporum, & quare ſunt ieiunanda. 140

Septuageſimaſeptima ponit qualiter clerici ſint per gradus ordinandi, & etiam tractat de

de interſtitijs temporum. 142
Septuageſimaoctaua, in qua ætate ſunt ſacerdotes ordinandi. 144
Septuageſimanona, repetit de ordinatione ſummi pontificis, quæ à ſolis Cardinalibus fieri debet. ibid.
Octuageſima, in quibus locis ſunt ponendi epiſcopi vel archiepiſcopi. 146
Octuageſimaprima, epilogando docet ꝙ ordinãdus in epiſcopum debet eſſe ſine crimine: nec clerici mulieribus cohabitare debent. 147
Octuageſimaſecunda, docet ꝙ epiſcopus his qui ſuis mãibus laborare nõ poſſunt prouidere debet, & addit quod ſi quis miniſtrorum fornicationem committat, & agat pœnitentiam, ex diſpenſatione poteſt in ordinibus remanere. 151
Octuageſimatertia, docetur ꝙ prælatus non ſolum a peccato immunis eſſe debet, ſed etiam peccatis aliorum conſentire non debet. 152
Octuageſimaquarta, vult ꝙ prælatus ſit vigilans circa defenſionem pauperum, releuationẽ oppreſſorum, & curationem monaſteriorum. 153
Octuageſimaquinta, tractat de hoſpitalitate clericorum, quæ eſt epiſcopis neceſſaria. 154
Octuageſimaſexta, probat quod oportet epiſcopum eſſe Doctorem, vt ſciat ſubditos corrigere. Itẽ liberalem circa patientes neceſſitatem, & non circa hiſtriones. 155
Octuageſimaſeptima, probat ꝙ viduis, orphanis, & oppreſſis, epiſcopus debet dare ſubſidium. 158
Octuageſimaoctaua, dicit quod clerici cupiditatis cauſa negociatores eſſe non debent: ſed pietatis cauſa curam orphanis & viduis impendere. 159
Octuageſimanona, dicit quòd oportet epiſcopum eſſe domui ſuæ bene præpoſitum, vt ſciat in diſpenſatione rerum eccleſiæ regulam eſſe obſeruandam. 161
Nonageſima, docetur qualiter litigioſi corripiendi ſunt, & nõ ordinandi, tractans de licitis & honeſtis operibus. 163
Nonageſimaprima, de modo cãtandi in eccleſia, etiam de electi poteſtate. Dicit etiam ꝙ ſi clericis ſua beneficia nõ ſufficiant, poſſunt ſibi neceſſaria quærere artificio ſuo licito. 164
Nonageſimaſecunda, dicit quòd magis corde, quam vocibus cantandum eſt. 165
Nonageſimatertia, de obedientia minorum erga maiores, & quod nullus debet communicare inimicis Romanæ Eccleſiæ. 166
Nonageſimaquarta, de legato Romani Pontificis, qui impediendus non eſt, & impedientes ſunt excõmunicandi. Probat etiam quod maior in officio minori vices ſuas cõmittere poteſt, & de præſumptione archidiaconorum. 171
Nonageſimaquinta, dicit quòd etiam præſentibus epiſcopis presbyteri quamuis eis ſub

Jiti poſſunt ſacra myſteria celebrare,& prædicare. 173
Nonageſimaſexta, dicit quod laicis (etiam Imperatoribus) nō licet aliquem ordinare, vel de rebus eccleſiarū iudicare. 174
Nonageſimaſeptima, dicit quod precibus eccleſiæ Imperator & ceteri principes poſſunt eā iuuare ſubiicientibus eccleſiā Romanam legationem vndecunque ſine ſignatis apicibus non recipere. 179
Nonageſimaoctaua, dicit quod clerici peregrini & vltramarini, ſine teſtimonio quinque epiſcoporum recipiendi non ſunt. 180
Nonageſimanona, dicit de Primatib. & poteſtate eorū qualiter nullus eſt appellandus vniuerſalis. 181
Centeſima, tractat de pallio, & vſu eius. 182
Centeſimaprima & vltima, dicit vnam prouinciam in duas nō diuidendam. 184

Secunda pars, quæ eſt de Cauſis, diſtincta eſt in Cauſas xxxvj. quarum quælibet plures ſub ſe Quæſtiones continet.

Prima Cauſa quæſtiones habet ſeptem.

Prima, quærit vtrum vendere ſpiritualia ſit peccatū. Sol. ſic. 185
Secunda an pro ingreſſu eccleſię, vel monaſterii pecunia ſit exigenda vel perſoluenda. Sol. non. 212
Tertia, vtrum præbēdas eccleſiæ emere ſit ſimonia. Solu. ſic. 214
Quarta, vtrum ille reus criminis ſit, cuius pater pro eo ignorante ſimoniam cōmiſit. Solu. ignorantia facti, non iuris, excuſat eum. 218
Quinta, vtrum liceat ei retinere quod pater pro eo ſimoniace acquiſiuit. Sol. de rigore iuris nō, de miſericordia ſecus. 220
Sexta, vtrum ignoranter a ſimoniaco ordinati ſint abiiciendi, vel non. Sol. probata ignorantia miſericorditer tolerantur. 221
Septima, vtrum renuntians ſuæ hæreſi in epiſcopali dignitate ſit ſuſcipiendus. Sol. rigor vult eum deponi, ſed diſpenſatio ſuſtineri. 222

Secunda cauſa habet octo quæſtiones, & in ea quinta præcedit quartam.

Prima, quærit vtrum in manifeſtis ſit ordo iuris ſeruandus. Sic, niſi ſint notoria. 229
Secunda, vtrum ſpoliatus ab aliquo ſit iudicandus. Non, ante reſtitutionem. 235
Tertia, qua pœna ſint feriendi in accuſatione deficiētes. Talione. ibid.
Quinta, vtrum accuſatore deficiente reus ſit cogendus ad purgationem. Non, niſi infamia publica laboret. 237
Quarta, an duorum teſtimonio epiſcopus ſit condemnandus. Sic. 243
Sexta, quo remedio cauſa ſubleuatur. Appellatione, quæ tamē

ei danda non eſt, qui cauſa dilationis appellat. 244
Septima, an laici, vel monachi, vel quilibet inferiorum ordinum ſint admittendi in accuſatione maiorum. Non, de iure nouo. 252
Octaua, qualiter accuſatio fieri debeat. Solu. in ſcriptis. 263

Tertia cauſa quæſtiones xj. complectitur.

Prima, vtrum reſtitutio ſit facienda quibuslibet ſpoliatis. Sol. ſic, niſi in certis caſibus. Nam infamatus, apoſtata, iuſte ſpoliatus, præciſus, & ſuſpectus, non ſunt reſtituendi. 264
Secunda, quærit de induciis, quo ſpatio ſint dandæ, an poſt reſtitutionem tantum, an poſt vocationem ad cauſam quibuslibet cōcedendæ ſunt. Sol. ad arbitrium iudicis. 265
Tertia, quo ſpacio menſium ſint vtrique concedendæ. Solu. vt prius. 266
Quarta, vtrum infames ſint recipiendi ad teſtimonium. Solu. non, niſi cōtra ſui ſimiles. 267
Quinta, an teſtes domeſtici vel inimici ſint producendi. Solu. non. 269
Sexta, vtrum reus extra prouinciam ſit producendus. Solu. non. 271
Septima, vtrum criminoſus poſſit eſſe iudex. Sol. ſic, ab eccleſia toleratus. 274
Octaua, vtrum epiſcopus poſſit ab vno iudicari. Sol. non, niſi a xii. epiſcopis reſeruata ſententia ſummo Pontifici. 277
Nona, vtrum accuſatores vel teſtes in abſentem vocem accuſationis vel teſtificationis exhibere valeant. Sol. non. ibid.
Decima, vtrum deficiētes in vno capitulo ſint admittendi ad ſequentia. Sol. non. 279
Vndecima, vtrum accuſatus in accuſatorem poſſit conuertere accuſationem. Sol. non, niſi in maiori crimine. 280

Quinta cauſa habet quæſtiones vj.

Prima, an in excommunicatione conſtitutus alium accuſare valeat. Sol. non. 281
Secunda, an infra xij. annos in criminali cauſa quis teſtificari poſſit. Sol. non. ibid.
Tertia, an ab accuſatione prohibitus poſſit eſſe teſtis. Solu. non. ibid.
Quarta, an idē poſſit eſſe accuſator & teſtis. Sol. non. 283
Quinta, an ſi vocatus ad cauſam non veniat ſit excōicandus. Solu. ſic, niſi iuſtam abſentiæ cauſam probauerit. 284
Sexta, an calumniator in propria cauſa ſit audiendus. Solu. ſic, ſi cauſa non ſit criminalis. ibi.

Quarta cauſa habet quæſtiones vj.

Prima, qua pœna ſit feriendus qui famoſum libellum ſcribit. Sol. anathemate, niſi ſcripturā probauerit. 285
Secunda, quoties quis ſit ad cauſam vocandus antequam excommunicetur. Sol. non tantum ſemel, ſed bis. ibid.
Tertia, an per procuratorem quis cauſam agere valeat cri-

minalem. Solu. non, niſi ſit perſona illuſtris. Cauſam vero iniuriarum ciuilem, ſic. 286

Quarta, an abſque ſynodali audientia epiſcopus ſit damnandus. Sol. non. 287

Quinta, an ſit habendus pro inimico, qui aliquem accuſat. Solu. non, ſi hoc faciat ex charitate. ibid.

Sexta, qua pœna ſit plectendus qui non probat obiecta. Sol. talione. 288

Sexta cauſa quæſtiones v. continet.

Prima, vtrum criminoſi vel infames religioſum epiſcopũ poſſint accuſare de ſimonia. Non. 290

Secunda, ſi epiſcopus accuſationem in accuſantem conuertere voluerit, an eius verbo ſimplici fides adhibenda ſit. Non. 293

Tertia, an liceat petere iudicium epiſcopi alterius prouinciæ. Non, niſi in cauſa damnationis. 294

Quarta, cuius iudicium ſit expetendum cum epiſcopi prouinciæ in ſua ſententia diſcordant. Archiepiſcoporũ & epiſcoporum vicinæ prouinciæ. 295

Quinta, an accuſatore deficiente reus ſit ad probationẽ cogendus. Non, ſed bene ad purgationem, ſi laboret infamia. 296

Septima cauſa habet ij. quæſtiones.

Prima, vtrum viuente epiſcopo alius poterit in eadem eccleſia ordinari. Non, niſi transferatur vel cedat. Tamen pro infirmitate vel ſenectute datur ſibi coadiutor. ibid.

Secunda, vtrum hi qui ceſſerunt cauſa infirmitatis, ſanitate recepta poſſint cathedram repetere. Non. 308

Octaua cauſa quæſtiones v. colligit.

Prima, vtrum liceat epiſcopo ſibi ſucceſſorem eligere. Non. 309

Secunda, an amicorum patrocinia in electione valeãt. Nõ. 313

Tertia, an ſit ſimonia poſt electionem pro indemnitate eccleſiæ iuramentum præſtare, Sic, ſi pactum ſuper hoc præceſſit. ibid.

Quarta, an liceat [illegible]ricis declinare iudicia epiſcopi de crimine accuſati ante ſententiæ tempus. Non ante condemnationem, niſi per appellationem. 314

Quinta, an accuſatus corã apoſtolico, ſine eius litteris debeat reuerti. Non. ibid.

Nona cauſa habet iij. quæſtiones.

Prima, an ordinatus ab excommunicato eijciendus ſit. Non, ſi ignorauit illum eſſe excommunicatum. 315

Secunda, an liceat archiepiſcopo vel epiſcopo clericos alterius ordinare. Non, ſine litteris proprij epiſcopi. 316

Tertia, an liceat archiepiſcopo clericos ſui ſuffraganei abſoluere vel damnare. Non, niſi data

data negligentia, vel appellatione interpoſita. 318

Decima cauſa quæſtionib. iij. eſt contenta.

Prima, an eccleſia cum omni dote ad epiſcopum pertineat, vel ad eius ordinationes. Sol. ſic. 322

Secunda, an liceat epiſcopo res eccleſiæ diſtrahere. Sol. non, niſi in certis caſibus. 323

Tertia, quid à ſingulis eccleſijs nomine cathedratici valeat exigere. Sol. duos ſolidos. 326

Vndecima cauſa habet iij. quæſtiones.

Prima, an clericus ante ciuilem iudicem ſit trahẽdus. Nõ. 328

Secunda, qua pœna dignus ſit qui clericum ad ſæcularem iudicem traxit. Excommunicatione. 337

Tertia, qua pœna dignus ſit qui ſententiam epiſcopi non ſeruauerit. Depoſitione. ibid.

Duodecima cauſa quæſtiones continet quinq;.

Prima, an liceat clericis propriũ habere. Non, regularib. 355

Secunda, an res eccleſiæ poſſint dare. Non, niſi in caſibus. 361

Tertia, vtrum clerici acquiſita de rebus eccleſiæ poſſint relinquere quibus voluerint. Non, niſi eccleſiæ. 374

Quarta, quibus poſſunt clerici relinquere quæ de ſuis & eccleſiæ rebus prouenerunt. Partim eccleſiæ, partim hæredibus. 375

Quinta, an liceat clericis teſtamẽtum facere. Sic, de propriis rebus. 376

Tredecima cauſa habet ij. quæſtiones.

Prima, vtrum decimæ ſint dandę ratione territorij vel perſonæ. Solut. ratione vtriuſque. 377

Secunda, an ius percipiẽdi & ſoluendi decimas tollatur ratione temporis. Sol. ſic. 378

Decimaquarta cauſa habet vi. quæſtiones.

Prima, an liceat clericis in iudicio ſua repetere. Sic. 385

Secunda, an ſuper rebus eccleſiæ teſtes eiuſdem ſint audiendi. Sic. 386

Tertia, an præter ſortem aliquid accipere ſit vſura. Sic. ibid.

Quarta, an liceat clericis vel laicis vſuras accipere. Non. 387

Quinta, an eleemoſynę ſint de vſuris faciendæ. Non. 388

Sexta, an vſurarii poſſint pœnitẽtiam agere. Non, ſi habeant vnde poſſint reſtituere. 390

Decimaquinta cauſa habet viij. quæſtiones.

Prima, an ea quæ fiunt ab ignorantibus vel mente alienatis, ſint eis imputanda. Non, niſi culpa ſua ad ignorantiam deuenerint. 391

Secunda, an pro impenſis pa-

trociniis liceat clericis munera exigere. Sic. 394
Tertia, an per confeſſionē mulieris cum qua peccauit ſacerdos ſit condemnandus. Non. 395
Quarta, an die dominico debeāt epiſcopi cauſas audire. Nō. 396
Quinta, an neganti crimen purgatio ſit indicēda. Sic, ſi laborat infamia. ibi.
Sexta, an in criminalibus cōfeſſio ſit extorquenda. Non. 397
Septima, an ſolus epiſcopus diaconum, vel presbyterum deponere poſſit. Non. 398
Octaua, ſi cōfeſſus vel conuictus de his quę ante ordinationem commiſit, valeat miniſtrare. Non. 399

Decimaſexta cauſa habet vij. q̄ones. Et in ea quinta quæſtio ponitur in tertio loco.

Prima, an liceat monachis officium celebrare. Sol. ſic. cū permiſſione epiſcopi, & licentia abbatis. 401
Secunda, an liceat eis in capellis ſuis ſacerdotes inſtituere. Sol. ſic, ſi quas poſſideant pleno iure. 414
Quinta, an epiſcopus vel abbas iure territorii capellam valeat vendicare. Sol. non. 415
Tertia, an iura eccleſiæ per præſcriptionem tollantur. Solu. ſic. 416
Quarta, an eccleſia contra eccleſiam vel monaſterium poſſit præſcribere. Sol. ſic. 420
Sexta, ſi quis in rem eccleſiæ ab aliquo detentam ſua auctoritate irrepſerit, an cadat a cauſa. Sol. ſic, ſed non eccleſia. 421
Septima, an liceat alicui eccleſiā manu laici recipere. Sol. non, niſi eccleſia vel monaſterium habeat ius patronatus. 422

Decimaſeptima cauſa habet quatuor q̄ones.

Prima, an reus ſit voti qui a propoſito ſui cordis receſſit. Solu. non, quantum ad eccleſiam, niſi ore pronuntiauerit. 429
Secunda, an beneficia ei reddenda ſint qui eis in infirmitate renunciauit. Sol. ſic, ſi nō erat ſui compos. ibi.
Tertia, an liceat illi qui ſe monaſterio tradidit poſtea ad propria redire. Sol. non. 430
Quarta, an diſcedens de monaſterio ſine ſui abbatis licentia, poſſit ſua vendicare. Solu. non. ibid.

Decimaoctaua cauſa habet duas quæſtiones.

Prima, an abbas factus epiſcopus acquirat eccleſiæ, vel monaſterio. Solu. dum fuit abbas, acquiſiuit monaſterio, ſed factus epiſcopus eccleſiæ. 437
Secunda, an per epiſcopum abbas ſit eligendus vel inſtituendus. Sol. ab epiſcopo eſt ordinandus, a fratribus vero eligendus. ibid.

Decimanona cauſa continet iij. quæſtiones.

Prima, an epiſcopus debeat permittere clericos tranſire ad monaſterium. Sol. ſic. 443

Secun-

Secunda, ſi noluerit, an liceat eis eo inuito tranſire. Sol. ſic. ibid.
Tertia, an liceat canonicis regularibus tranſire ad monaſterium monachorum. Sol. non. ſine licentia ſui prælati. ibid.

Vigeſima cauſa quæſtiones iiij. comprehendit.

Prima, vtrum pueri traditi monaſterijs ſint cogendi ibi manere. Non, niſi poſtquã venerint ad annos diſcretiõis. 445
Secunda, ſi præter voluntatẽ parentum intrauerint monaſterium, an per eos inde poſſint extrahi. Sic, infra annũ & diẽ: ſi ſint infra annos diſcretionis. 447
Tertia, an qui inuitus cucullam induit, cogatur eam retinere. Non, niſi poſt conſenſerit. 448
Quarta, an liceat ab vno monaſterio ad aliud trãſire. Sic. 449

Vigeſimaprima cauſa habet v. quæſtiones.

Prima, an clericus poſſit in duabus eccleſijs inſcribi. Solu. non. 450
Secunda, an liceat clericis a ſua eccleſia ad aliam tranſire. Sol. non, ſine litteris vel licentia ſui prælati. 451
Tertia, an liceat clericis ſuſcipere procurationem ſæcularium negotiorum. Sol. nõ, niſi cauſa pietatis. 452
Quarta, an liceat clericis veſtibus fulgidis ornari. Solutio. non. 453
Quinta, qua pœna ſint puniendi clerici ad iudicium ſæculare fugientes. Solu. excommunicatione. ibid.

Vigeſimaſecunda cauſa gerit quæſtiones quinq;.

Prima, an iuramentum ſit præſtandum. Sic, cauſa neceſſitatis. 454
Secunda, an ſit periurus qui iurat falſum, & credit verum. Sic, propter intentionem fallendi, tamen poſtea dicitur contrarium. 457
Tertia, an liceat clericis denegare epiſcopo conſuetam obedientiam. Non, ante condemnationem. 462
Quarta, an iuramentum illicitũ ſit ſeruandum. Non. ibid.
Quinta, an periurus ſit qui aliũ peierare cogit. Sol. ſic. 466

Vigeſimatertia cauſa habet viii. quæſtiones.

Prima, an militare ſit peccatum. Non, ſi iuſte ſit. 470
Secunda, quid ſit bellum iuſtum. Sol. Quod ſit edicto ſuperioris repetundarum rerum, aut propulſandarum iniuriarum cauſa. 472
Tertia, an iniuria ſociorum ſit armis propulſanda. Sic. 473
Quarta, an vindicta ſit inferẽda. Sic, ab eo cuius intereſt. 475
Quinta, an ſit peccatum iudici, vel miniſtro reos occidere. Non cauſa iuſtitiæ. 491
Sexta, an mali ſint ad bonũ cogendi. Sic. 501
Septima, an hæretici ſint ſpoliandi ſuis & eccleſiæ ſuæ bonis. Sic. 503

Octaua, an liceat clericis arma mouere. Non manu propria, niſi cauſa neceſſitatis. 504

Vigeſimaquarta cauſa habet quæſtiones iij.

Prima, an hæreticus aliquẽ poſſit excommunicare. Non. 512
Secunda, an poſt mortem poſſit aliquis excommunicari. Sic, pro hæreſi. 522
Tertio, an pro peccato domini eius familia poſſit excommunicari. Nõ, ſed interdicto ſupponi. 524

Vigeſimaquinta cauſa habet ij. quæſtiones.

Prima, an auctoritate priuilegii quis contra ius commune valeat ſe tueri. Sol. ſic. 534
Secunda, an ſequentia priuilegia derogent prioribus. Solu. ſic, ſi ex certa ſcientia fuerint cõceſſa. 538

Vigeſimaſexta cauſa quæſtiones vij. continet.

Prima, an ſint ſortilegi qui ſub ficto religionis nomine futura promittunt. Sol. ſic. 542
Secũda, an ſit peccatum eſſe ſortilegum. Sol. ſic. ibid.
Tertia a quibus genus diuinationis ſumpſit exordium. Sol. a Perſis. 544
Quarta, quot ſunt genera diuinationis. Solu. quatuor ſecundum numerum, duo ſecundum formam, quod videre potes. ibid.
Quinta, an ſortilegi ſint excommunicandi. Sol. ſic. 546
Sexta, an excommunicatus ab epiſcopo poſſit reconciliari à preſbytero. Sol. non, epiſcopo inconſulto, niſi in neceſſitatis articulo. 550
Septima, an morientibus ſit pœnitentia imponenda. Sol. nõ, tamen eſt eis innoteſcenda. 553

Vigeſimaſeptima cauſa habet quæſtiones ij.

Prima, an coniugium poſſit eſſe inter vouentes. Solu. non, ſi votum ſit ſolemnizatum, ſecus ſi ſimplex fuerit. 556
Secunda, an liceat ſponſo à ſua ſponſa recedere. Solu. non, ſi deſpõſatio ſit de præſenti. 564

Vigeſimaoctaua cauſa gerit quæſtiones iij.

Prima, an cõiugium ſit inter infideles. Sol. 573
Secunda, an liceat conuerſo ad fidem ducere aliam viuente priore. Sic, ſi ſit diuiſus ab ipſa infideli. 579
Tertia, an bigamus ſit qui ante baptiſmum vnam vxorem, & poſt aliam habuit. Sic. ibid.

Vigeſimanona cauſa habet duas quæſtiones.

Prima, an ſit cõiugium inter ſeruum & ingenuam. Sol. ſic, niſi error impediat. 580
Secunda, ſi prius putabat hunc eſſe liberum, & poſtea deprehenderit ipſum eſſe ſeruum, an poſſit eum deſerere. Solu. ſic. 581

Trigeſima cauſa habet quinque quæſt.

Prima, an liceat reddere debitũ vxori, quæ filiũ de ſacro fonte leuauit. Sic, niſi ex conſenſu vtriuſque ſit factum. 582
Secunda, an ſponſalia contrahãtur inter infantes. Non. 584
Tertia, an ſpirituales vel adoptiui filii poſſint naturalibus copulari. Non. ibid.
Quarta, an liceat alicui commatrẽ vxoris ſuæ ducere in vxorem. Sic, mortua vxore, ſi cõmaternitas matrimoniũ præceſſerit. 586
Quinta, an clandeſtina deſponſatio manifeſte præiudicet. Non, apud eccleſiam. 587

Trigeſimaprima cauſa habet tres quæſtiones.

Prima, an poſſit duci in vxorem quæ prius fuit polluta per adulterium. Solu. ſic, niſi adulter dederit ei fidem viuẽte viro, vel machinatus ſit in mortem eius. 589
Secunda, an filia ſit inuita alicui vxorem tradenda. Sol. nõ. 591
Tertia, an poſt patris ſponſionem poſſit alii nubere. Sol. ſic, ſi nõ conſenſerit. 593

Trigeſimaſecunda cauſa habet octo quæſtiones.

Prima, an liceat ducere meretricem in vxorem. Sic. 593
Secunda, an ſit vxor appellanda quæ ducitur incontinentiæ cauſa. Non. 595
Tertia, an mulier ſequatur arbitrium aui liberi, an patris ſerui. Aui. 598
Quarta, an viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios quærere. Non. ibid.
Quinta, an ea quæ patitur inuita, pudicitiam perdat. Nõ. 602
Sexta, an adulter adulteram dimittere poſſit. Non. 606
Septima, an viuente dimiſſa aliã accipere poſſit. Non. ibid.
Octaua, ſi in hoc ſaltem infidelẽ ducere poſſit ea cõditione, vt ad fidem cõuertatur. Nõ. 611

Trigeſimatertia cauſa habet quinque quæſtiones.

Prima, an propter impotentiam coeundi ſit aliqua a viro ſeparanda. Sol. ſic. ibid.
Secunda, an ſeparata poſſit ei nubere cum quo prius eſt fornicata. Sol. ſic, pœnitentia peracta. 612
Tertia, an ſola cordis contritione poſſit peccatum deleri. Solu. ſic, vbi facultas confitendi non ſuppetit. 616

Notandum hic quòd ratione huius tertiæ quæſtionis motæ agitur de pœnitentia, cuius tractatus per Diſtinctiones ſeptem eſt diſtinctus.

Prima, quærit an ſola cordis cõtritio deleat peccatum. Sic, ſi confitenti facultas deſit. ibid.
Secunda, an charitas ſemel habita poſſit amitti. Sol. ſic, in via, ſecus tamen in patria. 634
Tertia, an pñia poſſit reiterari. Sol. ſic, præter ſolemnem. 647
Quarta, an peccata ſemel dimiſſa redeant. Sol. non, ſimpliciter. 657

Quinta, quis modus debeat obſeruari in imponenda & accipienda pœnitentia. Sol. ad arbitrium proprij ſacerdotis diſcreti. 663

Sexta, cui quis confiteri debeat. Solu. proprio ſacerdoti, ſi ſit diſcretus, alioquin alteri de eius licentia. 665

Septima, an pœnitentia timore mortis accepta ſit fructuoſa. Sol. ſic. 666

Quarta quæſtio cauſæ ſupra proximæ eſt, an actus coniugalis ſit prohibitus tempore orationis. Sol. ſic. 668

Quinta, an vir ſine conſenſu vxoris & ecōuerſo vouere poſſit continentiam. Sol. nō. 669

Trigeſimaquarta cauſa habet duas quæſtiones.

Prima, an rea ſit adulterij quæ credens maritum mortuum nupſit alteri. Sol. non. 673

Secūda, an redeūte priore cogēda ſit recedere a ſecūda, & ad priorem redire. Sol. ſic. ibid.

Trigeſimaquinta cauſa habet ix. quæſtiones.

Prima, an liceat aliq̄ ducere de ꝓpria cognatione. Sol. nō. 675

Secunda, an liceat aliquam ducere de cognatione vxoris ſuæ. Sol. non. 676

Tertia, vſq; ad quem gradū dēat quis abſtinere a cōſanguineis ſuis, & vxoris ſuæ. Sol. olim vſque ad 7. hodie vſq; ad iiij. ibi.

Quarta, quare vſque ad ſeptimū gradum computatur conſanguinitas. Solu. ad inſtar. vij. ætatum mundi. 680

Quinta, qūo gradus cōſanguinitatis ſunt computandi. Sol. ſicut oſtenditur in arbore. ibid.

Sexta, qui iuſiurandum de ꝓpinquitate firmare debent. Solu. propinqui & vicini. 690

Septima, an inceſtuoſi filii repellentur. Sol. non. 662

Octaua, ſi conſanguinei ignorāter coniuncti ſimul poſſint remanere. Sol. nō, niſi ex diſpēſatione Papæ in quinto gradu vel ſupra. ibi.

Nona, an matrimoniū per falſos teſtes ſeparatū, ſi poſtea apparuerit eccleſiā fuiſſe deceptā, ſit redintegrandū. Sol. ſic. 693

Decima, ſi relicta alicuius in ſecūdas nuptias tranſierit, an ꝓles ex eis ſuſcepta poterit copulari conſanguineis prioris viri. Sol. non. 695

Trigeſimaſexta & vltima cauſa habet duas q̄ōnes.

Prima, an virginem opprimens raptum committat. Sic. 696

Secunda, an rapta raptori nubere poſſit. Vtique. ibid.

Tertia pars eſt de Conſecratione, quæ quinq; Diſtinctiones duntaxat complectitur.

Prima agit de conſecratione eccleſiarum, & miſſarū celebratione. 698

Secūda de ſacr̄o Euchariſtiæ. 708

Tertia, de feſtiuitatibus per anni circulum celebrandis. 728

Quarta, de baptiſmi ſacr̄o. 732

Quinta, de confirmatione & ieiunio. 757

DE-

DECRETI TOTALIS MATERIA PER METRA NOTATVR SEQVENTIA.

Decretum Domini Gratiani tres habet partes principales. Prima eſt de Diſtinctionibus, quæ ſunt vna ſupra centum. Et ſingulas diſtinctiones ſinguli verſus ſequentes luculenter aperiunt.

1 PRIMO legat quiſque diuinum ius hominiſque. 1
2 Altera dat textum quo noſces iura Quiritum. 2
3 Canonico varia iuri dat nomina terna. 3
4 Quarta docet legum quæ cauſa, modusque ſtatuti. 4
5 Ius naturale probat immutabile quinta. 4
6 Sexta notat vitium diſtinctio ludificatum. 5
7 Septima ſignat eos qui leges compoſuere. 7
8 Parte ſub octaua mores naturaque pugnant. 6
9 Nona ſtatuta tenet naturæ cedere iuri. 9
10 In decima regum leges canon ſuperabit. 10
11 Canonis & ſecli ſuperatur legibus vſus. 12
12 Id quod Roma tenet, diſcretio ſæpe relinquit. 14
13 Si perplexum te reddunt mala: tunc minus imple. 17
14 Non faciat leuia, quo quis vitet grauiora. 18
15 Canonis hæc ortum dabit, apocryphoſque libellos. 18
16 Suadet apoſtolici vim canonis iſta teneri. 22
17 Auctor, ſi Papa, ſi concilium celebretur. 27
18 Dicitur hic quòd bis ſynodus celebretur in anno. 29
19 Hæc decretalis referat quid epiſtola poſſit. 32
20 Biſdena Papæ ſanctorum dogmata cedunt. 35
21 Inferior ſummum non iudicat hac prohibente. 36
22 Iſta locos diſtinguit & ordinat eccleſiarum. 40
23 Ordinat hæc omnes, maiores, ſiue minores. 41
24 Poſt examen honos eſt ordinis attribuendus. 46
25 Optat apoſtolus hic quod ſit ſine crimine præſul. 47
26 Sit poſt baptiſma contentus coniuge ſola. 50
27 Nullus poſt factum præſumat nubere votum. 52
28 Iſta ſacratorum connubia pagina damnat. 53
29 Hac locus, & cauſa, tempus, perſona notantur. 58
30 Connubium ter dena probat contra Manichæos. 56
31 Tangitur hic quòd contineant offerre volentes. 59
32 Deſere presbyterum qui ſcorta palam retinebit. 61
33 Luſori, bigamove ſacer non traditur ordo. 65
34 Femina pontifici perſona domeſtica non ſit. 66

35 Non vinolentus præſul,ſed ſobrius eſto. 69
36 Inſtruit hæc,prudens quod debeat eſſe ſacrandus. 70
37 Hæc prohibet legere gentilia metra ſacratum. 71
38 Scripturas ſacras ſacrandus ſcire iubetur. 74
39 Vult hæc pontifices callere negotia ſecli. 76
40 ¶ Internis pars dena quater virtutibus ornat. 77
41 Sit modus ingreſſu,cunctis: verboque,ciboque. 79
42 Clericus hoſpitiis peregrinos collocet omnis. 80
43 Factis & verbis doctor ſis, atque pudicus. 81
44 Vites ingluuium,conuiuia,ſiue tabernas. 83
45 Atque caue quemquam palma linguave ferire. 85
46 Reſpuit hæc hominem diſtinctio litigioſum. 89
47 Non bene præpoſitos domui, cupidoſque repelle. 90
48 Abiicitur ſacrandus in hac, ſi neophytus ſit. 92
49 Crimina non delet reliquorum,crimine vinctus. 93
50 ¶ An reparetur habet pars quinquageſima lapſus. 94
51 Sacrari vetat hæc homines quos pondera ſtringunt. 107
52 Præpoſitus primo datus hic præpoſterus ordo. 108
53 Eſt ratio ne quis annexos ordinet vllos. 108
54 Hæc prohibet ſeruos ſine libertate ſacrari. 108
55 Cæſos iſta viros reiicit,membriſque carentes. 112
56 Condemnatur in hac generatio preſbyterorum. 115
57 Qui baptizatur æger, manet ordinis expers. 117
58 Hæc vetat abbate monachos nolente ſacrari. 117
59 Officium negat hæc: niſi ſit bene quiſque probatus. 117
60 ¶ In ſacris præſul vult ſexageſima quod ſit. 118
61 Non in pontifices laicos aſſumere debes. 119
62 Clerus,plebs,princeps: hic eligit, hæc petit,hic vult. 122
63 Vſurpans laicus id vt eligat, audiat iſtam. 123
64 Pars hæc pontifices iubet a tribus eſſe ſacrandos. 129
65 Vt ſacretur ab omnibus archiepiſcopis, hæc vult. 130
66 Cum diſſenſio ſit, a pluribus edita ſtabunt. 132
67 Preſbyter inſtitui valet hic a præſule ſolo. 133
68 Si dubius præſul quos ordinet, hi reſacrentur. 133
69 Si benedictus erit: lectoratum dabit abbas. 134
70 ¶ Expertes tituli pars ſeptuageſima pellit. 134
71 Reſpice dicta patrum, ne promoueas alienum. 135
72 Vlli non detur miſſoria,ni rogitetur. 136
73 Illius hæc nobis formam diſtinctio præbet. 136
74 Inuitus nullus erit hic ad ſacra trahendus. 137
75 Diſtinguit tempus hæc in quo promoueantur. 139
76 Temporibus vult hæc nos ieiunare quaternis. 140
77 Rectos indicat hæc modulos interſtitiorum. 142
78 Iſta dat annorum numerum quo promouearis. 144

Ad

79 Ad Cardinales ſpectat electio Papæ. 144
80 ¶ Vrbes præſulibus pars octogeſima tradit. 146
81 Crimine quod careat ſacrandus, in hac replicatur. 147
82 Præſul pauperibus dabis, & lapſos reparabis. 151
83 Numquam peccatis conſenſum des alienis. 153
84 Solicitus quod ſis, & monogamus, iubet iſta. 154
85 Non præſul fies, hoſpes niſi noſceris eſſe. 155
86 Corrigito, doceas, des: ſed non turpibus vllis. 155
87 Libertos, inopes, viduas defendere debes. 158
88 Reſpuitur clerus opus exercens, & auarus. 159
89 Iſta beneficia te diſpenſare docebit. 161
90 ¶ Placat diſcordes pars nonageſima fratres. 163
91 Arte parabis opes, niſi ſint ſatis eccleſiæ res. 165
92 Hæc plus corde probat domino, quam voce canendum. 166
93 Hæc dat obedire maioribus inferiores. 167
94 Sub leuita vices Papæ geſtare valebit. 171
95 Preſbyteris præſente licent hic præſule multa. 172
96 Hic ſecli princeps non ordinet eccleſiæ res. 175
97 Eccleſiæ precibus huic princeps auxilietur. 179
98 Vult ius muniri peregrinos quinque ſigillis. 180
99 Vniuerſalem null'um ſinit iſta vocari. 181
100 Pallia prælatis donat centeſima multis. 181
101 Abſit vt vna duos habeat prouincia patres. 184

DECRETI SECVNDA PARS principalis eſt de Cauſis, quę ſunt XXXVI.

¶ Prima cauſa.

Cauſa prior habem condemnat ſimonialem.

¶ Septem quæſtiones primæ cauſæ.

1 ¶ Delinquit qui res mercatur ſpirituales. 185
2 Eccleſias intrans non cogatur dare nummos. 211
3 Si pro præbendis dederis quid, dicere Simon. 214
4 Ignaros maculant natos delicta paterna. 218
5 Vult rigor vt linquat natus ſibi quæ pater emit. 220
6 Ordinet ignaros ſi quos Simon, tolerantur. 221
7 Abiurans hæreſim præſul poterit tolerari. 222

¶ Secunda cauſa.

Accuſare docet, ac appellare ſecunda.

¶ Octo quæſtiones ſecundæ cauſæ, & in ea quinta præcedit quartā.

1 ¶ Si ſit cauſa patens, iuris non quæritur ordo. 229
2 Nemo ſuis rebus diiudicet expoliatum. 235
3 Talio punit eos qui falſo crimina ponunt. 235
4 Si cadit accuſans, ſe non purget reus inde. 237

5 Per teſtes binos præſul conuincitur aptos. 243
6 Qui cauſas differt appellans reiiciatur. 244
7 Arguit inferior maiorem crimine vinctum. 252
8 Mandato legis datur accuſatio ſcriptis. 263

¶ Tertia cauſa.

Tertia reſtituens tempus dabit induciarum.

¶ Vndecim quæſtiones tertiæ cauſæ.

1 Singula reſtituit ius omnibus expoliatis. 264
2 Inducias debet varias ſpoliatus habere. 265
3 Induciis varium dat tertia quæſtio tempus. 266
4 Accuſare nequit hominem vir turpis honeſtum. 267
5 Ipſa domeſtica vox nulli nocet, aut inimica. 269
6 Sub cenſore reum proprio producere debes. 271
7 Hic non condemnet, ſimilis quem culpa remordet. 274
8 Solus pontificem iudex non iudicet vmquam. 277
9 Pellitur accuſans abſentem: teſtificanſque. 277
10 Submoueri a reliquis teſtem defectus in vno. 279
11 Mutua numquam ſit delatio iure vetante. 280

¶ Quarta cauſa.

Quarta quis accuſet, quis poſſit teſtificari.

¶ Sex quæſtiones quartæ cauſæ.

1 ¶ Accuſare nequit aliquos anathemate vinctus. 281
2 Impubes teſtis in cauſa criminis haud eſt. 281
3 Qui nequit accuſare, nequibit teſtificari. ibid.
4 Teſtis & accuſans nemo ſimul eſſe valebit. 283
5 Non eſt ſtringendus anathemate, qui nequit eſſe. 284
6 Pontificis delator agit ciuilia tantum. 285

¶ Quinta cauſa.

Quinta vocare docet, delatoremque ferire.

¶ Sex quæſtiones quintæ cauſæ.

1 Multant ſcriptorem famoſi flagra libelli. 285
2 Eſt condemnandus ſemel, & bis, terque vocandus. 285
3 Nemo procuret crimen, ciuilia curet. 286
4 Præſulis in ſynodo fit condemnatio ſola. 287
5 Celans crimen obeſt multo plus quam manifeſtans. 287
6 Aut caput, aut lingua delatori copuletur. 288

¶ Sexta cauſa.

Sexta dat infames, delatos atque forenſes.

¶ Quinque quæſtiones ſextæ cauſæ.

1 ¶ Non accuſabunt infames ſimonialem. 290
2 Accuſans verbo non vincis ſimplice præſul. 293
3 Quærere iudicium numquam debes alienum. 294
4 Externi veniant, ſi ſit ſententia diſcors. 295
5 Si cadit accuſator erit reus exoneratus. 296

¶ Septima

¶ Septima cauſa.

Septima pontificem tangit cathedram repetentem.

¶ Duæ quæſtiones ſeptimæ cauſæ.

1 Præſule viuente nullus det pontificatum. 296
2 Nec cathedram repetit præſul, quam ſponte reliquit. 308

¶ Octaua cauſa.

Octaua legitur deſertio pontificalis.

¶ Quinque quæſtiones octauæ cauſæ.

1 Vult ius ne ſtatuat ſucceſſorem ſibi præſul. 309
2 Nullus amicorum mihi proſit vt eligar inde. 313
3 Detur ab electo vitandi cautio damni. 313
4 Linquendus non eſt (niſi ſit ſententia) præſul. 314
5 Ad dimiſſa redire nequis Papæ ſine ſcriptis. ibid.

¶ Nona cauſa.

Soluere nona vetat alienos, atque ligare.

¶ Tres quæſtiones nonæ cauſæ.

1 Bannitus præſul nequit ordinis eſſe miniſter. 315
2 Alterius patriæ clerum tondere vetamus. 316
3 Pontificis clerum primas non ordinet vllum. 318

¶ Decima cauſa.

Dena dat, in ſacra quid ſumat epiſcopus æde.

¶ Tres quæſtiones decimæ cauſæ.

1 ¶ Baſilicæ iuri ſubduntur pontificali. 321
2 Nullus eccleſiæ præſul fructus alienet. 323
3 Nil præter ſolidos præſumat quærere binos. 326

¶ Vndecima cauſa.

Præfigens vndena forum ligat, atque relaxat.

¶ Tres quæſtiones vndecimæ cauſæ.

1 ¶ Non coram laico clericus producitur vllus. 328
2 Officii punit tales ſuſpenſio culpas. 337
3 Seu bona, ſeu mala ſit ſententia, dico timendam. ibid.

¶ Duodecima cauſa.

Eccleſiæ res ac proprias beſſena docebit.

¶ Quinque quæſtiones duodecimæ cauſæ.

1 ¶ Clericus hic aliquid proprium prohibetur habere. 355
2 Accipiens vel emens res eccleſiæ, ſibi reddat. 361
3 Linguas eccleſiæ totum quod habebis ab illa. 374
4 Ex re communi quæſitas diuide terras 375
5 Si fortaſſe voles teſtari, de proprio des. 376

¶ Tredecima cauſa.

¶ Tertia poſt decimam decimas & funera tractat.

¶ Duæ quæſtiones tredecimæ cauſæ.

1 Eccleſiæ dandæ baptiſmali decimæ ſunt. 377
2 Tempora longa trahunt ius funeris & decimarum. 378

¶ Decimaquarta cauſa.

Improbat vſuras poſt denam quarta voraces.

¶ Sex quæſtiones decimæquartæ cauſæ.

1 Quiſque poteſt licite ſua quærere dummodo non plus. 385
2 Pro propria valet eccleſia quis teſtificari. 386
3 Si tulerit plus quam dederit quis, fœnus habetur. 386
4 Non petat vſuras laicus vel clericus vllas. 387
5 Ex male quæſitis eleemoſyna non fit egenis. 388
6 Si male parta tenet, digne non pœnitet vllus. 390

¶ Decimaquinta cauſa.

In dena quinta furor & mulier memorantur.

¶ Octo quæſtiones decimæquintæ cauſæ.

1 In furia pœnam non des, nam ſat furor vrget. 391
2 Pro patrociniis non quærat munera clerus. 394
3 Sola voce nequis condemnari mulieris. 395
4 Nullas luce Dei cauſas tractare valemus. 396
5 Infami detur purgatio probra neganti. 396
6 Extorquenda rei pœnis confeſſio non eſt. 397
7 Solus non tollit præſul quem præſtat honorem. 398
8 Ordine non ſumpto tua te probra facta repellant. 399

Decimaſexta cauſa.

In ſexta decima præbent monachi ſacramenta.

Septem quæſtiones decimæſextæ cauſæ. Et in ea quinta quæſtio tertium locum occupat.

1 Dantur in hac monachi paſtores eccleſiarum. 401
2 Pleno poſſeſſas dabit abbas iure capellas. 414
3 Eccleſias iure terræ non vendicat abbas. 415
4 Temporis eccleſiæ tollit præſcriptio iura. 416
5 Hæc quadragena dabit domibus ius relligioſis. 420
6 Vſurpans ſine iudicio rem, decidet a re. 421
7 Si dedit eccleſiam laicus, non hanc retinebis. 422

¶ Decimaſeptima cauſa.

Septima poſt decimam prohibet diſſoluere vota.

¶ Quatuor quæſtiones cauſæ decimæſeptimæ.

1 Nulli facta Deo liceat dimittere vota. 429
2 Gonſaldus tenuit ſua quæ dimiſerat æger. 429
3 Abbas ad propria monachum nunquam ſinat ire. 430
4 Dum reddit illicite, quæ contulit illa manebunt. 430

Decimaoctaua cauſa.

Fratribus abbatem bis nona dat inſtituendum.

Duæ quæſtiones decimæoctauæ cauſæ.

1 Si monachus fiat præſul, bona parta bipartit. 437
2 Inſtituit præſul abbates a grege lectos. 437

De-

¶ Decimanona cauſa.
Dat decimanona præſul clero monachatum.
¶ Tres quæſtiones decimænoni cauſæ.
Pontifices clerum non impediant monachandum. 443
Præſule nolente clauſtrum bene clericus intrat. ibid.
Multus canonic . s canon prohibet monachari. ibid.
¶ Vigeſima cauſa.
Biſdena pueri traduntur religioni.
¶ Quatuor quæſtiones vigeſimæ cauſæ.
Quem pater offert, ſi placet exit cum ſit adultus. 445
Extrahit a clauſtro puerum pater illico, ſi vult. 447
Cogitur inuitus nemo retinere cucullam. 448
Strictius ad clauſtrum monacho tranſire licebit. 449
¶ Vigeſimaprima cauſa.
Ter ſeptena docet veſtes geſtare decentes.
¶ Quinque quæſtiones vigeſimæprimæ cauſæ.
¶ Prima ſit ex titulo: ſit commendata ſecunda. 450
Præſulis eccleſiam ſine ſcriptis nemo relinquat. 451
Hæc prohibet clero tractare negocia ſecli. 452
Veſtibus hic claris inhibetur clericus vti. 453
Si proprium linquas cenſurem, ſis anathema. 453
¶ Vigeſimaſecunda cauſa.
Iurantes falſum damnat biſdena ſecunda.
¶ Quinq; quæſtiones vigeſimæſecundæ cauſæ.
Peccat periurans, non iurans quando neceſſe. 454
Non eſt periurus iurans veluti putat eſſe. 457
Pare maiori quanquam malus eſſe putetur. 462
Debent iurata mutari, turpia ſi ſint. ibid.
Si periurare cogis, periurus haberis. 466
¶ Vigeſimatertia cauſa.
Biſdena terna tractantur bellica geſta.
¶ Octo quæſtiones vigeſimætertiæ cauſæ.
Ex iuſta cauſa multis licet arma mouere. 470
Pro rebus licite bellum geritur repetendis. 472
Ius eſt dum læſis ſociis ſuccurritur armis. 473
Inferri vindicta valet, quæ crimina purget. 475
Occidens iudex peruerſos, inde meretur. 491
Ad bona præcipiunt compelli iura malignos. 501
Eccleſiæ rebus ſunt hæretici ſpoliandi. 503
Si ſis de clero, tu nunquam belliger eſto. 504
¶ Vigeſimaquarta cauſa.
Hæreſiarcharum dat nomina biſduodena.

¶ Tres quæſtiones vigeſimæquartæ cauſæ.
1 Si ſis hæreticus, tua ſit ſententia nulla. 512
2 Sunt poſt facta mali nonnunquam corripiendi. 522
3 Ob domini labem non damnetur domus eius. 524
¶ Vigeſimaquinta cauſa.
Biſdena quinta ſunt priuilegia acta.
¶ Duæ quæſtiones vigeſimæquintæ cauſæ.
1 Tuta ſit eccleſia, quam lex priuata tuetur. 534
2 Et ſi ſubſequitur lex altera, derogat illi. 538
¶ Vigeſimaſexta cauſa.
Biſdena ſexta ſunt ſortilegi reprobati.
¶ Septem quæſtiones vigeſimæſextæ cauſæ.
1 Qui ventura ſciunt per ſortes, ſortilegi ſunt. 542
2 Peccat qui ſcriptis vel ſortibus abdita quærit. 542
3 A Perſis reprobe ſumunt exordia ſortes. 544
4 Quattuor his genera Varro fert ſortibus eſſe. ibid.
5 Ceſſent ſortilegi, ne ſint anathemate ſtricti. 546
6 Quando neceſſe ſubeſt, vinctos a præſule ſolues. 550
7 Ægris non dentur pœnæ, ſed notificentur. 553
¶ Vigeſimaſeptima cauſa.
Edocet an ſponſas ducant ter nona vouentes.
¶ Duæ quæſtiones vigeſimæſeptimæ cauſæ.
1 Si ſit ſolenne, dirimit connubia votum. 556
2 Sponſum ſponſa, virum non vxor deſerit vmquam. 564
¶ Vigeſimaoctaua cauſa.
Biſdena octaua gentiles nubere noſces.
¶ Tres quæſtiones vigeſimæoctauæ cauſæ.
1 Inter gentiles connubia dicimus eſſe. 573
2 Deſerat vxorem vir Chriſtum deſpicientem. 579
3 Vir poſt baptiſma reliquam ducens, bigamus ſit. ibid.
¶ Vigeſimanona cauſa.
Coniugium ſeruile tenet vigeſimanona.
¶ Duæ quæſtiones vigeſimænonæ cauſæ.
1 Connubii vires perſonæ diſſipat error. 580
2 Inſcia cui nupſit dimittat libera ſeruum. 581
¶ Trigeſima cauſa.
Terdena claret cognatio ſpiritualis.
¶ Quinque quæſtiones trigeſimæ cauſæ.
1 Fonte leuans proprium puerum non vincula ſoluit. 582
2 Infantes prohibet ius coniugium celebrare. 584
3 Tu naturalem non iungito ſpirituali. ibid.
4 Vxor compatris vxoris non mihi nubat. 586
5 Fœdera non fiant clandeſtina coniugiorum. 587

¶ Tri-

¶ Trigeſimaprima cauſa.
Terdena prima mœcho polluta negatur.
¶ Tres quæſtiones trigeſimæprimæ cauſæ.
Ni certis cauſis mœcham bene ducit adulter. 589
Inuitam ſponſo non det natam pater vlli. 591
Tunc niſi conſenſum dederit: reliquo bene nubit. 593
¶ Trigeſimaſecunda cauſa.
An meretrix nubat, tangit terdena ſecunda.
¶ Octo quæſtiones trigeſimæſecundæ cauſæ.
Turpia linquentem bene ducit vir meretricem. 593
Obſtat coniugio ſacro complenda libido. 595
Liber auus neptem ſponſat ſeruo patre natam. 598
Illicito prolem coitu quærat ſibi nullus. ibid.
Non ſine mente caro fertur violata puellæ. 602
Non valet vxorem mœchus vir linquere mœcham. 606
Non aliam ducas vxore ſuperſtite prima. ibid.
Non duc gentilem ſi ſpondeat eſſe fidelem. 611
¶ Trigeſimatertia cauſa.
Terdena terna friget, compunctio, votum,
¶ Quinque quæſtiones trigeſimæ-
tertiæ cauſæ.
Si vir ſit gelidus, ab eo ſeiungitur vxor. 611
Nubere mœcha poteſt mœcho ſeiuncta marito. 612
Quæritur an crimen purget contritio ſola. 616

TRACTATVS DE POENITENTIA habens ſeptem Diſtinctiones hic inſeritur.

GRatia diuina contritis crimina delet. 617
Perditur hic diuinus amor, non in paradyſo. 634
Pœnam peccator bene pro vitiis iterabit. 647
Iſta probat dimiſſa ſemel peccata redire. 657
Vt purus fias pro crimine plurima voluas. 663
Crimina preſbytero proprio dic, qui ſapiens ſit. 665
Tandem lætus erit, qui continue gemet iſtic. 666
¶ Redeamus ad quartam quæſtionem trige-
ſimætertiæ cauſæ.
Reddito temporibus poſcenti debita ſacris. 668
Mens vtriuſque niſi ſit, non bene continet alter. 669
¶ Trigeſimaquarta cauſa.
Terdena quarta nubit viuente marito.
¶ Duæ quæſtiones trigeſimæquartæ cauſæ.
Morte viri dubia quæ nupſit, adultera non ſit. 673

2 Reddatur primo coniunx hæc nupta ſecundo. ibid.

¶ Trigeſimaquinta cauſa.

Cognatos gradibus numerat trigeſimaquinta.

¶ Decem quæſtiones trigeſimæquintæ cauſæ.

1 Cognatam ducat propriam pro coniuge nemo. 675
2 Omnes vxoris conſanguineas reprobabis. 676
3 Copula ſeptenis gradibus talis prohibetur. ibid.
4 Hic graduum numerus ætates reſpicit orbis. 680
5 Truncus ponitur hic cum ramis, vt docet arbor. ibid.
6 Edocet in teſtes aſſumi ſexta parentes. 690
7 Filius eſſe nequit, inceſtu qui genitus ſit. 692
8 Diſpenſat ſolus cum iunctis ſanguine Papa. ibid.
9 Non bene ſeiuncta connubia priſca reformes. 693
10 Non conſanguineis prolem viduæ dato primi. 695

¶ Trigeſimaſexta cauſa.

Vltima de raptis tractabit cauſa puellis.

¶ Duæ quæſtiones trigeſimæſextæ cauſæ.

1 Raptum committens per vim rapiendo puellam. 696
2 Hæc tibi iungetur, purgato crimine raptus. ibid.

DECRETO TERTIA PARS ADIVNgitur: quæ eſt de Conſecratione quinque diſtinctiones continens.

1 COnſecrat eccleſias, miſſaſque canit tibi prima. 698
2 Sacrati tractat panis ſacramenta ſecunda. 708
3 Tertia dat ferias: & poſt ieiunia ponit. 728
4 Tempora baptiſmi diſtinctio quarta notauit. 732
5 Frontes confirmans dabit vltima pneuma beatum. 757

Expliciunt verſus peculiares, quibus ſatis clare vniuerſalis materia Decreti comprehenditur.

¶ Quæſtiones cauſarum ſunt 172.

Quæſtio centuplex, & ſeptuageſima duplex.
Eſt in cauſarum tractatu rite notata.

¶ Quot quæſtiones habeat quælibet cauſa, oſtenditur per quinq; carmina ſequentia: in quibus ſunt tot dictiones quot ſunt cauſæ, ſcilicet 36. Et quælibet dictio cauſam vnam repræſentat. Prima dictio primam cauſam, ſecunda ſecundam, &c. Item, quot ſunt litteræ in qualibet dictione, tot ſunt quæſtiones ſub illa cauſa per illam dictionem repræſentatæ. Verbi gratia: prima dictio, ſcilicet diſcere, quæ primam cauſam repræſentat, ſeptem habet litteras: & hoc ſignificat primam cauſam ſeptem quæſtiones continere. Secunda

cunda dictio eſt cauſarum, vbi ſunt octo litteræ: ad denotandum quod ſecunda cauſa habet octo quæſtiones: & ſic de aliis. Aduerte tamen, quòd ſuperior numerus ſignificat cauſas: & inferior quęſtiones. Verſus.

1 2 3 4 5
7 8 11 6 6
Diſcere cauſarum quarumlibet ordine membra.
6 7 8 9 10 11 12. 13 14
5 2 5 3 3 3 5 2 6
Optes vt doceo: ſed non ſis deſes, & anceps.
15 16 17 18 19 20 21 22
8 7 4 2 3 4 2 5
Inſtanti dabitur quod tu vis, quod petis illud.
23 24 25 26 27 28 29 30
8 3 2 7 2 3 2 5
Efficies. Res id fama tum te dat ad omnes:
31 32 33 34 35 36
3 8 5 2 10 2
Vſu doctrinæ totum ſi conſtituas te.

¶ Carmina ſubiecta eandem prorſus materiam complectuntur, neque ſunt ſententiæ ſalubris expertia.

Tempora labuntur vernantibus indita formis.
Diues te lædit res tua, nam miſer es.
Sperne fluentia, reſpice: cras ea non tibi ſumes.
Multa recondis, cur? vt moriens ea des.
Da celer. eſt liquidem tutum. da præueniens te.

Dom. Baptiſta de ſancto Blaſio in repetitio. primæ rubricæ Decreti dicit canones eſſe ter mille & nonaginta, ponens tales verſus:

Si numeres caute, ter mille capitula lector,
Atque decem nouies, Decretum continet in ſe.

¶ Cauſæ decreti ſunt triginta ſex.

Sub magni longa Decreti parte ſecunda,
Sex & triginta cauſas reperire licebit.

Cauſæ ipſę 36. patent per 36. vocabula, in ſeptem ſubiectis verſibus poſita: ex quibus non tantum numerum, ſed etiam principalem materiã cuiuslibet facile cognoſces. Quilibet quinque vocabula complectitur, dempto vltimo, qui ſex habet.

1 2 3 4 5
Simon[a] appellat[b] ſpoliatus[c] teſte[d] libello.[e]
6 7 8 9 10
Infames[f] viuens[g] ſucceſſor[h] ſolue[i] regendo.[k]
11 12 13 14 15
Cenſuram[l] teſtor[m] funus[n] fœnus[o] furioſus.[p]
16 17 18 19 20
Monachus[q] occidit[r] abbates[s] clauſtra[t] volẽtes.[u]
21 22 23 24 25
Cõmendat[x] iurãs[y] pugnas[z] hæreſis[a] violatas.[b]
26 17 28 29 30
Sortilegus[c] ſponſis[d] infidis[e] ſeruiat[f] infans.[g]
31 32 33 34 35 36
Mœcha[h] coit[i] mẽte[k] dubitãs[l] gradib.[m] rapiẽte.[n]

SECVNDA PARS DECRETI, VBI TRActantur Cauſæ: quia longe prolixior & difficilior eſt reliquis: ideo diligentius pro eius cognitione elaborandum eſt. Illius profecto obſcuritatem paucis elucidatã conſpiciet, quiſquis hic impreſſa diligenter adnotauerit.

1 *Simon.* Simoniacus eſt, & peccatum cõmittit, qui ſpiritualia vendit. Damnantur epiſcopi per pecuniam faciẽtes ordinationem, & tunc lepram, non officium conferre dicuntur. Simoniacorum ſacramenta effectum gratiæ non habent. Sacerdotes digniores facilius quã reliqui a Deo exaudiũtur. Et ibi de dignitate verbi Chriſti, quod eius corpori æquiparatur. c. interrogo. Et in fine de crimine concuſſionis tractatur.

2 Simonia committitur, ſi pro ingreſſu monaſterii pecunia exigatur, vel exacta perſoluatur. Eccleſiaſtica ſtipendia accipere non debet qui bonis patrimonialibus ſuſtentari poteſt. c. clericos.

3 Simonia an committatur ſi præbendæ emantur. Inueſtitura eccleſiæ a laicis fieri prohibetur. c. ſaluator.

4 Simonia paterna, an ſit ignoranti filio nociua. & ibi tractatus an pro crimine vnius alter pœnam patiatur.

5 Simoniace acquiſita eccleſia per patrẽ, an poſſit per filiũ licite obtineri. Item an poſſit filius fungi ordinatione, quam paterna pecunia eſt aſſecutus.

Simo-

6 Simoniacus eſt, qui pecuniam largitur, vt eligatur.

7 Simoniaci in ordine male accepto pœnitentiam agere non poſſunt, & ibi principaliter tractatur, an ab hæreſi redeũtes ſint in ſuis ordinibus & dignitatibus recipiendi, & quod decreta poſſunt temperari, & canones quandoque relaxari.

b *Appellat.* Appellare non eſt opus a ſententia a non ſuo

1 iudice lata, quia talis ſentẽtia nulla eſt. c. in primis. circa fi. & in prim. q. huius ij. cauſæ principaliter tractatur, an ordo iudiciarius, ſit in manifeſtis obſeruandus. & excommunicatio nõ eſt ferenda antequã cauſa fuerit examinata. c. nemo. & iudex peccatum ſibi ſoli notum damnare non debet. c. ſi peccauerit.

2 Appellare poſſet ſpoliatus ſi ante reſtitutionem ſibi factam accuſatori reſpondere cogeretur. Nullus enim debet accuſari dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus.

3 Appellandus eſt calumniator, qui ſcienter falſa crimina intendit. Præuaricator, qui vera crimina abſcondit. Tergiuerſator, qui in vniuerſum ab accuſatione deſiſtit. §. notandum. & in hac 3. qõ. principaliter tractatur qua pœna feriendi ſunt, qui in accuſatione deficiunt.

4 Appellatur purgatio quædam vulgaris, quædam canonica, & ibi tractatur qua pœna feriendi ſunt, qui in accuſatione deficiunt.

4 Appellatur purgatio quædam vulgaris, quædam canonica & ibi tractatur, an deficientibus accuſatoribus reus ſit ad purgationẽ cogendus.

5 Appellatur teſtimonium ſufficiens quod ore duorum vel triũ firmatur. & ibi tractatur principaliter quot teſtes requiruntur, nõ tantum ad conuincendum epiſcopum, ſed etiam contra quemlibet clericum.

6 Appellatio eſt remedium cõtra cauſas vitiatas. Appellatio intra decennium debet interponi c. anteriorum. & ibi de libellis dimiſſoriis, & de iudicibus a quibus appellare non licet.

7 Appellatur quis altero maior non ratione dignitatis, ſed vitæ. c. quanquam. Dignitas enim non facit epiſcopum, ſed vita. c. non omnes epiſcopi. & ibi tractatur principaliter, an laici poſſint epiſcopos accuſare, Chriſtiani per infideles accuſari non poſſunt: nec ſacerdotes per eos qui ad ſacerdotium prohibentur eligi.

8 Appellatur & dicitur accuſatio rite facta quando fit in ſcriptis. Et regulariter accuſator ſe debet inſcribere ad pœnam talionis, præterquam in ſex caſibus in ſumma poſitis.

c *Spoliatus.* Spoliatus & eiectus ante omnia venit redinte-

1 grandus. c. redintegrãda. Boni a malis ſemper moleſtantur.

2 Spoliatus & eiectus poſtquam fuerit reſtitutus, quas inducias debet habere antequam cogatur in iudicio reſpondere, & ibi

in ſumma videas de multiplicitate induciarum.

3 Spoliatis epiſcopis, & aliis ad iudicium venientibus, induciæ ſunt præſtandæ.

4 Spoliati communione eccleſię, & anathematizati, infames, inceſtuoſi, ſacrilegi, detractores, & multi alii ſunt ab accuſatione repellendi. & ibi dicitur quod anathema differt ab excommunicatione. c Engeltrudam.

5 Spoliatis & aliis quibuſcunque inimici iudices eſſe non poſſunt, nec accuſatores, nec teſtes. vox enim inimicorum cōtra nullos eſt audienda. Dicitur etiam ibi quòd teſtes familiares & domeſtici & etiam conſanguinei non ſunt contra extraneos producendi.

6 Spoliatus & quilibet alius ſi aduerſarium vult conuenire, ipſius forum ſequi debet. c pulſatus. Nec epiſcopi damnari, nec concilia celebrari poſſunt ſine Papa.

7 Spoliati & alii volentes litigare, non debent aduerſarios ſuos coram infamibus trahere: quoniam tales, ſcilicet infames & criminoſi non poſſunt eſſe iudices. Solus enim ille iudicare debet alios, qui nihil in ſe habet reprehenſibile. c. iudices.

8 Spoliationem vel alium reatum committēs epiſcopus, a quot epiſcopis eſt iudicandus.

9 Spoliatorum & aliorum teſtes, teſtimonium dicant de his tātum, quæ præſentialiter & veraciter nouerunt. nec contra abſentes ſunt producendi. Abſentes enim non debent iudicari nec accuſari.

10 Spoliatorum & aliorum teſtes in vno deficientes an ſint in aliis admittendi. Et accuſans de pluribus criminibus, ſi in vno deficiat, an in aliis admitti debeat.

11 Spoliati accuſantes ſuos ſpoliatores & inuaſores, ab eis accuſari non poſſunt: quoniam accuſati niſi prius ſe purgauerint, alios accuſare non poſſunt.

d *Teſtes.* Teſtes iuris diſpoſitione excommunicati non poſ-

1 ſunt ad accuſationem admitti.

2 Teſtis eſſe non poteſt qui ad 14. annum nondum peruenit.

3 Teſtificantis perſonam aſſumere non poteſt qui ab accuſatione prohibitus eſt.

4 Teſtis, accuſator, & iudex aliquis ſimul eſſe non poteſt.

5 Teſtantur iura illum non eſſe a communione repellendum, qui die ſtatuta ad cauſam venire non potuit.

6 Teſtis eſt iuris diſpoſitio deficientem in epiſcoporum accuſatione non poſſe de cætero agere niſi in ciuili & proprio duntaxat negocio.

e *Libello.* Libello famoſo vtentes, & ipſum contra aliquem

1 ſcribentes, qualiter puniendi ſunt.

Libel-

2 Libellum diffamatoriũ ſcribẽs,aut aliter reus tribus citationibus dẽt in ius euocari. Et per ſcripta nullius accuſatio dẽt ſuſcipi.

3 Libelli famoſi ſcriptor,aut aliter criminoſus, an admittatur in iudicio per prouocatorem.

4 Libellus accuſatorius ſi in epiſcopum datur, id eſt, ſi epiſcopus accuſetur; eius cauſa a 12.epiſcopis audiatur.

5 Libellũ famosũ ſcribẽtes,aut aliorũ crimina ſponte cõfitentes, non debent ad accuſationẽ admitti. c.illi. Et ibi habetur ꝙ nec qui parcit,eſt amicus; nec qui verberat,eſt inimicus.c.non omnis.

6 Libellum famoſum in alterum ſcribens aut alteri crimen inferens,qua pœna ferietur, ſi crimen illatum non probetur.

f

1 *Infames.* Infames,excõmunicatos, & criminoſos a ſacerdotum accuſatione ius repellit. Et ibi tractatur qui dicantur infames.c.infames.

2 Infamis eſt quodãmodo eps̃ & reprehendẽdus, qui ſibi ſoli dicit aliquem crimen ſuum fuiſſe confeſſum. & ibi dicitur quod epiſcopis alios accuſantibus non creditur,niſi probent ꝙ obiiciunt.

3 Infamẽ quodãmodo dicimus & reprehendendũ q̄ ponit falcẽ in meſſem alienã.c.1.Et ibi dicitur ꝙ alicui alterius parochianum iudicare non licet. Et quot ciuitates vnaquæq; ꝓuincia hẽre dẽat. c. ſcitote.Et ꝙ eps̃ iudicio primatis,& non aliorũ ſe ſubiicere dẽt.

4 Infamia aut criminalis accuſatio ſi imponatur epiſcopo, id eſt ſi eps̃ criminaliter accuſetur, & epiſcopi cõprouinciales de cauſa cognoſcentes ſint in ſententia ferenda diſcordes,quid iuris.

5 Infamis eſſet quodãmodo & reprehendẽdus iudex,qui vellet reum cogere ad probandum accuſatore in ꝓbationibus deficiẽte: quia negatiua per rerum naturã eſt improbabilis. c. accuſator.

g

1 *Viuens.* Viuens ſi adhuc ſit eps̃,alius ſibi ſuccedere non valet,nec in eius locum ſubrogari: ꝙ verũ eſt,niſi eſſet depoſitus,vel de licentia Papæ renunciaſſet, aut per ambitionem ſe ad aliam eccleſiã tranſtuliſſet.Epiſcopo autem ægrotãti, aut nimia ſenectute grauato dandus eſt coadiutor.Epiſcopus eccleſiã ſuã deſerere nõ dẽt.c.ſicut vir. Nec ẽt eſt a ſuis ſubditis relinquẽdus. c. denique.Prælati duo in vna eccleſia eſſe non dẽnt.c.in apibus.Beatus Aug.acceſſit & non ſucceſſit Valerio Hipponẽſi epõ.c.nõ aũt.

2 Viuens epiſcopus aut ſacerdos,qui pro ægritudine a miſſarum celebratione abſtinuit: an poſſit celebrare recuperata ſanitate. Et ibi habetur de morbo caduco laborantibus.

h

1 *Succeſſor.* Succeſſor an poſſit eligi ab epiſcopo viuẽte: hoc eſt an ſucceſſorẽ ſibi poſſit epiſcopus eligere. Et ibi habetur quod locus regiminis eſt fugientibus offerendus. Et epiſcopari poteſt qui prodeſſe deſiderat.c.epiſcopatum.

2 Succeſſor epiſcopi mortui non eſt eligendus munerum datione,aut amicorum patrociniis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

3 Succeſſor epiſcopi an poſt electionem teneatur iuramentum præſtare pro indemnitate eccleſiæ.

4 Succeſſus ſeu proſper euentus denegatur clericis, qui ante ſententiam ſuſpẽſionis vel depoſitionis a ſuo epiſcopo diſcedere præſumunt. In tales enim ferenda eſt cenſura.

5 Succeſſus non continget epiſcopo a ſede Apoſtolica vocato, ſi ad propria reuertatur, niſi prius fuerit purgatus, & apoſtolicis literis munitus.

i **Solue.** Solue & ſolui procura teipſum o prælate excõmunicate, alias non poteris ordinare: nec tua ordinatio erit rata.
1

2 Soluti ſunt clerici vnius prouinciæ a prælato alterius, adeo quod archiepiſcopus, primas, vel patriarcha clericos alterius prouinciæ non poteſt ordinare.

3 Soluere vel damnare ſubditos ſuffraganei non licet archiepiſcopo illo inconſulto. Soluit Papa ab aliis excommunicatos, & cuiuslibet eccleſiæ clericos poteſt ordinare. Eſt enim ordinarius ordinatorum. c. cuncta per mundum.

k **Regendo.** Regendo vnamquamque parochiam & res ipſius diſponendo, facit epiſcopus quod debet. c. regenda, &c. nouerint.
1

Regendi ſunt ſubditi per epiſcopos viſitantes, vt c. placuit.

2 Regendi officium epiſcopus tranſgreditur, ſi bona eccleſiaſtica vſurpare nititur, quamuis de illis precarias facere poſſit.

3 Regendi ſunt ſub lite ſine exactionibus. Et ibi de cathedratico quantum nomine ipſius valeat epiſcopus habere.

l **Cenſuram.** Cenſuram formidare debent qui clericos ad iudices ſæculares trahunt, c. in olita. & c. placuit. Et ibi de coniuratoribus, & eorum punitione.
1

2 Cenſura ligatus, id eſt, excommunicatus vel ſuſpenſus celebrãs eſt depoſitione dignus.

3 Cenſura ſiue iuſta ſiue iniuſta eſt timenda. Cenſura ligati ſunt vitandi pluſquam pagani. c. ad menſam. Cenſura eccleſiaſtica feriri debet, & ore dæmonum diſcerpi, qui ſuo epiſcopo eſt inobediens. c. abſit. Cenſuram ex ira proferens grauiter delinquit. c. ira. & c. cum apud. Cenſura ſiue ſententia vel iudicium quatuor modis peruertitur. c. quatuor modis. Cenſura feriendi ſunt & Iudæ proditori comparandi, qui veritatem negant & occultant. c. quiſquis, & c. abiit Iudas: Cenſura ſiue ſententia iniuſte prolata, viribus caret. Epiſcoporum præceptis non ſemper obediendum eſt. Cenſurę ſeu anathematis forma habetur in c. debent.

m **Teſtor.** Teſtari ſeu teſtamenta facere cum de proprio liceat, an permittatur clericis proprium habere. Clericis cauſas agere non licet. c. duo ſunt genera Chriſtianorum.

Teſta-

2 Teſtamenta condentes clerici an poſſint quibus voluerint ea relinquere quæ de bonis eccleſiæ acquiſiuerunt. Teſtatur multiplex canon illos eſſe grauiter puniẽdos, qui res & prædia eccleſiaſtica inuadunt. De bonis eccleſiæ quatuor ſunt portiones faciendæ. c. quatuor. Et ipſarum rerum alienatio an ſit permiſſa. c. ſine exceptione. & c. terrulas. Liberti eccleſiæ an poſſint ab ea diſcedere. Res ſacræ ex quibus cauſis alienari valeant. c. aurum habet eccleſia. Pauperibus eſt prouidendum. c. gloria epiſcopi.

3 Teſtamentum an facere poſſint illi, qui prius nihil habentes tempore ſuæ adminiſtrationis aliqua acquiſiuerunt: & quid iuris de talibus bonis.

4 Teſtamẽta an facere poſſint clerici de bonis ex ſuis & rebus eccleſiæ quæſitis.

5 Teſtamenta facere de rebus eccleſiæ an ſit permiſſum ſacerdotibus. Et quis ſuccedat eis ab inteſtaro.

1 *Funus.* Funera & exequias ſuas celebrare: & decimas ſoluere vbi debent illi, qui ſe de vna diœceſi aut parochia ad aliam tranſtulerunt.

2 Funerandi iura an poſſint præſcribi. Funera, id eſt, corpora mortuorum vbi debent ſepeliri. Et an pro ſepultura aliquid poſſit exigi. Funerum, id eſt, mortuorum animæ quatuor modis ſoluuntur. c. animæ. Funera, id eſt, corpora mortuorum deflenda non ſunt. c. quam præpoſterum.

Fœnus. Fœnus ſiue vſuram quodãmodo committit & peccat qui vltra debitum exigit. cap. quod debetur. Et ibi principaliter tractatur an clerici poſſint ſua repetere, & pro illis litigare.

Fœneraria cauſa ſiue criminali aut etiam ciuili an poſſint produci teſtes domeſtici. Et an clerici poſſint pro ſua eccleſia teſtificari.

Fœnus ſeu vſura committitur ſi prætèr ſortem aliquid exigitur.

Fœnera ſeu vſuras nec clericis vel laicis licet exercere.

Fœnera ſeu vſuræ an ſint aptæ vt inde fiant eleemoſynæ.

Fœneratores & vſurarii veram pœnitentiam agere non poſſunt, niſi reſtituant quæ rapuerunt.

Furioſos. Furioſos punire non decet ex his quæ faciunt, cũ ſint mente alienati. & ibi habetur de Loth & aliis ebrioſis.

Furioſis clerici quodammodo comparandi eſſent ſi pro patrociniis impenſis munera exigere vellent.

Furioſo iudex comparari poſſet, qui ex mulieris confeſſione clericum condemnare vellet. Regulariter enim mulieres contra clericos teſtimonium ferre non poſſunt.

4 Furioſi quodammodo ſunt eccleſię miniſtri, qui diebus dominicis & feriatis cauſas tractare volunt.

Furioſo ſimilis dici poſſet iudex, qui neganti purgationem in-
5 dicere: niſi infamia laboraret.

6 Furoris quodammodo plena res eſſet ſi a miniſtris & ſubditis confeſſio cruciatibus extorqueretur. Iuramenta quædam ſunt irritanda, quædam relaxanda. c. auctoritate, & c. alius. in quo c. habetur quod ſolus Romanus Pontifex regem Franciæ tamquam inutilem depoſuit. Excommunicatis fidelitas ſeruanda non eſt.

7 Furioſe procederetur ſi diaconus vel presbyter ſine concilii examinatione deiiceretur.

8 Furore quodam plenus cenſetur qui carnis fragilitate ante ordinationem lapſus & in iudicio confeſſus vel conuictus, poſtea præſumit offerre: & in ordine ſuſcepto miniſtrare, quod verum eſt de crimine depoſitionem inducente.

9
1 *Monachus.* Monachus an poſſit licite officia populis celebrare, & pœnitentiam dare, & baptizare. Decimæ de conſenſu epiſcopi ſacerdotibus dari debent. capit. reuertimini.

2 Monachi an poſſint in ſuis capellis presbyteros inſtituere.

3 Monachorum & eccleſiarum iura, an per præſcriptionem tolli poſſint.

4 Monachi an poſſint præſcribere contra eccleſias & prælatos ſeculares.

5 Monachi & prælati res eccleſiæ ſua auctoritate repellere non valent.

6 Monachi, epiſcopi, & alii prælati ſi ſua auctoritate vſurpant quæ ad ſe pertinere putant, an cadant a cauſa.

7 Monachi & abbates an poſſint retinere eccleſias, decimas, & iura patronatus de manibus laicorum ſibi conceſſa ſine epiſcopi conſenſu. Et ibi habetur quod epiſcopus habet diſpoſitionem omnium eccleſiarum, quæ in ſua diœceſi conſtitutæ ſunt. c. omnes baſilicæ. Et etiam ibi plene de iure patronatus c. quicumque. c. filiis. c. decernimus.

r 1 *Occidit.* Occidit ſeipſum ſpiritualiter qui a voto reſilit.
2 Occidit quodammodo temporaliter ſeipſum qui ſuum reſignat beneficium, ſed ſi infirmitate reſignauit, an ſit ei reſtituendum poſtquam conualuerit. Et ibi habetur quòd ante probationem triennii nullus in monaſterio debet ſuſcipi.

3 Occidit animam ſuam monachus ad propria rediens, poſtquã ſe & ſua monaſterio tradidit.

4 Occidens vel percutiens clericos diabolo ſuadẽte eſt excommunicatus ipſo iure. c. ſi quis ſuadente diabolo. & ibi habetur quod eccleſiæ conceſſa non ſunt reuocanda. & qui talia aufert, ſacri-

ſacrilegium committit: & eccleſiæ immunitas non eſt violanda.

s
1 *Abbates.* Abbates aut monachos factos epiſcopos ius obligat ad relinquendū quod ante habuerunt monaſterio. quod poſt, eccleſiæ propriæ. c. ſtatutum.

2 Abbates ſunt a propriis fratribus eligendi, & nō ab epiſcopis. Abbates expellere non eſt permiſſum monachis; neque commatres facere. Abbates & monachos poſſunt epiſcopi viſitare, & conditiones exigere tempore dedicationis conſtitutas. Abbates & monachi cum ſanctimonialibus habitare non debent; quia ſexuū commiſtio eſt periculoſa. c. diffinimus.

t
1 *Clauſtra.* Clauſtra ſiue religionem intrare volentibus clericis non eſt à ſuo epiſcopo denegādus ingreſſus.

2 Clauſtrum ingredi clericis permittitur etiam epiſcopo inuito.

3 Clauſtrum vnum petere altero derelicto an ſit permiſſum monachis regularibus canonicis, ſine permiſſione abbatum.

v
1 *Volentes.* Volentes & ſpontaneos monaſterium intrātes pueros an cogāt iura religionis propoſitum tenere. Voluntariæ puellæ virginitatis propoſitum ſuſcipientes, nuptias eligere non poſſunt.

2 Voluntate patris ſpreta, ſi filius religionem ingreditur, an a patre reuocari poſſit.

3 Voluntarie habitum religionis ſuſcipientes, illum deſerere non poſſunt; ſed qui coactus ingreditur, nullo modo obligatur.

4 Volentes religioſi ad arctius monaſterium tranſire non ſunt impediendi.

x
1 *Commendat.* Commendatam vnam eccleſiam poteſt habere clericus in altera intitulatus. Cōmendandi ſunt clerici qui in vna & non in pluribus eccleſiis volunt conſcribi. Et ibi habetur, quod duobus epiſcopatibus poteſt quandoque quis præfici. c. relatio.

2 Commendandi non ſunt clerici qui ſine litteris dimiſſoriis de vna eccleſia tranſeunt ad alteram. Matrimonium ſpirituale contrahitur inter curatū & eccleſiam ſuam, quæ non debet eſſe ſcortum. c. ſicut.

3 Commendatio nulla ſed potius vituperium eſt clericis, qui ſæcularium negociorum procuratores eſſe volunt.

4 Commendandi ſunt clerici, qui veſtibus ſibi congruentibus vtuntur, vnguenta & fulgida veſtimenta fugientes.

5 Commendare non debemus clericum, qui a ſuo epiſcopo depoſitus Imperatorem aut iudicem ſæcularem adit.

y
1 *Iurans.* Iurans verum non peccat: ſed ſecus ſi peierat: & per creaturas iurare non licet.

2 Iurãs falſum quod putat verum, an ſit periurus. Quot comites habeat iuramentum: & quot ſunt genera mendacii.

3 Periurum prælatum & criminoſum ante ſententiam diffinitiuam derelinquere non licet.

4 Iuramenta illicita an ſint ſeruanda.

5 Peierare & contra iuramentum ſuum venire qui cogit aliquẽ, licet periurus non ſit, tamen mortaliter peccat. In qua ætate quis cogatur iurare. Et ibi ponitur forma iuramenti fidelitatis. cap. de forma.

z 1 *Pugnas.* Pugnas committere ſeu militare, an ſit peccatũ.
2 Pugna ſiue bellum quod dicatur iuſtum.

3 Pugna an debeat committi pro repellenda ſociorum iniuria.

4 Pugna non ſemper eſt exercenda contra malos. Mali enim ſunt quandoque a bonis tolerandi, & non abiiciendi. Quædam tamen mala ſunt repellenda & punienda, quædam toleranda. Mali ſunt medicinali ſeueritate ad bonum cogendi, vt Nabuchod. Et hæretici etiam inuiti ſunt ad ſalutem trahendi. Pugnis & bellis ſunt coercendi eccleſiaſticæ religionis inimici.

5 Pugnas ſeu bella qui Deo auctore geſſerunt, præcepta non occidendi minime tranſgreſſi ſunt. Et ibi an mali ſint occidendi. Habens gladii poteſtatẽ poteſt occidere, ſi hoc faciat amore iuſtitiæ.

6 Pugna & coactio eſt exercenda in malos vt teneant bonum iam ſuſceptum. Non autem ſunt ipſi mali ad bonum non ſuſceptum cogendi.

7 Pugna ſi iuſta ſit, poſſunt hæretici & omnes hoſtes licite ſuis rebus ſpoliari.

8 Pugna ſeu bellum an poſſit per clericos cõmitti, & an poſſint clerici arma ſumere. Qui ſacramenta Dei tractant, iudicium ſanguinis agitare non debent.

a *Hæreſis.* Hæreſis quęlibet ab eccleſia Romana deſtruitur.
1 Hæreticus an poſſit alium excommunicare, priuare vel ſententia notare. Excommunicatus alium excommunicare non poteſt. Hæreticorum conſortia & eorum ſacrificia ſunt a Catholicis fugienda.

2 Hæretici etiam poſt mortem ſunt excommunicandi. Eccleſia viuentes & non mortuos an ligare poſſit vel ſoluere.

3 Hæreticus ſi dominus eſt, aut alio crimine irretitus, an poſſit excommunicatio ferri in familiam ſuam pro delicto ipſius domini, & in filium pro peccato patris. Excommunicandi ſunt qui corrigi nolunt, & etiam illi qui duas vxores habent, teſtes falſi: homicidæ, & multi alii. Hæreticorum tandem variæ ſpecies ponuntur.

b *Violatas.* Violatas Romanorũ Pontificũ cenſuras a nullo decet eſſe. Violantes ſacros canones in ſpiritũ
1 ſanctum blaſphemant. Violanda non ſunt, ſed ſeruanda ſanctorũ ſtatu-

ſtatuta,& eorum regulæ in ſynodo conſtitutæ.

2 Violari non debent priuilegia eccleſiarum, nec archiepiſcoporum. Violans ciuitates & occidens ſuos præſules epiſcopali dignitate priuatur. c. ita nos.

c
1 *Sortilegus.* Sortilegus quis ſit, ſiue qui dicantur ſortilegi.

2 Sortilegum eſſe an ſit peccatum, ſortibus an ſit credendum.

3 Sortes ſiue diuinationes a quibus exordium ſumpſerunt. Et
4 de multiplici genere diuinationis, & quot modis dæmones futura prænoſcunt.

5 Sortilegi vel diuinatores an ſint excommunicandi ſi ceſſare noluerint. Sortilegia & magicam artem debent epiſcopi eliminare. Sortilegiis vel maleficiis nullo pacto debent ſacerdotes operã dare, alias abiiciendi ſunt.

6 Sortilegus vel alius ab epiſcopo excommunicatus an per aliũ ipſo inconſulto poſſit abſolui. Et an presbyteri poſſint reconciliare pœnitentes. Pœnitentia morientibus non eſt deneganda etiam a ſimplici ſacerdote.

7 Sortilegis & aliis morientibus non eſt pœnitentia imponenda, ſed bene innoteſcenda. In pœnitentiis imponendis multa ſunt conſideranda. Melius eſt ſacerdotem pœnitentiam imponentem eſſe nimis miſericordem, quam nimis ſeuerũ. Sortilegi ſunt & excõmunicati qui dies, menſes & annos paganorum ritu obſeruant.

d
1 *Sponſis.* Sponſis Dei ſe Deo dedicãtibus & virginitatem vouentibus nuptias contrahere non licet. Sponſalia de præſenti ſiue matrimonia per vouentes ſolenniter contracta non tenent.

2 Sponſa vnius an poſſit a ſuo ſponſo recedere, & alii nubere. Sponſa ſine conſenſu ſponſi & econtra religioſam veſtẽ ſuſcipere non poteſt poſt copulam carnalem, ſecus ante. Sponſalia vera an fuerint inter Ioſeph & Mariam. Sponſam alterius nullus rapiat, & ibi aliquid de raptu.

e
1 *Infidis.* Infidis ſeu infidelibus coniugium contrahere licet: & inter eos dicitur eſſe matrimonium licet non ſit ratum. Infidelis vxor virum cogens ad malum licite dimittitur. Infidelium, vt Iudæorum conuiuia & etiam coniugia ſunt a Chriſticolis vitanda.

2 Infidelium vnus ſi conuertatur ad fidem altero remanente in infidelitate, an poſſit ad fidem conuerſus alii ſe copulare.

3 Infidelis qui ante baptiſmum vnam vxorẽ habuit, & poſt baptiſmum aliam, bigamus eſt cenſendus, nec poteſt eſſe epiſcopus. c. acutius. ibid.

f
1 *Seruiat.* Seruire adſtrictus, vt puta ſeruus ſi contrahat cum libera, quæ per errorem eum putabat liberum, nõ

eſt inter eos coniugium: quia error perſonæ & conditionis impediunt & dirimunt: ſecus autem eſt de errore fortunæ & qualitatis.

2 Seruum ſcienter acceptum in maritum non poteſt mulier dimittere, ſecus ſi ignoráter. Serui poſſunt matrimonia contrahere.

g 1 *Infans.* Infans proprius ſi teneatur a patre in ſacro baptiſmate licet per tale factum ſuæ vxori cõpater efficiatur: non propter hoc ab ipſa vxore ſeparabitur: niſi ad ſeruãdam continentiam poſſit induci.

2 Infantes ſponſalia contrahere nequeunt: quia in illa ætate cõſentire non poſſunt.

3 Infantes ſiue filii ſpirituales vel adoptiui an poſſint naturalibus per matrimonium coniungi.

4 Infantes ſiue filium aliquem non debet vxor ſimul cum viro ſuo in baptiſmate ſuſcipere. c. ſi. quia eſſet eius commater. Et ibi dicitur quod non poteſt quis ducere in vxorem relictam compatris ſuæ vxoris: nec etiam duas commatres.

5 Infantibus ſi conceditur nuptias contrahere, ipſorum & quorumcumque aliorum nuptiæ ſeu matrimonia non debent clam fieri, ſed publice: & ſic non debent eſſe clandeſtina. Tandem inſtruuntur iudices ad cuncta rimandum.

h 1 *Mœcha.* Mœcha ſiue adultera & ab aliquo per adulterium polluta, an poſſit per eum duci in vxorem. Et ibi matrimonia ſecunda conceduntur. c. quod ſi dormierit.

2 Mœcham ſæpe mulierem efficit coactio, & ideo nulla mulier eſt cogenda nubere: quia in matrimonio animus plena libertate potiri debet & gaudere. Non licet viro vxorem deſerere, vt fecit Lotharius.

3 Mœchiæ notam an dicantur incurrere filii & filiæ poſt ſpõſionem parentum cum aliis contrahunt. hoc eſt an filii & filiæ poſt promiſſionem & ſponſionem parentum ſuorum poſſint licite cũ aliis contrahere.

i 1 *Coit.* Coire ſolita (vt eſt meretrix) poteſt in vxorem duci ſi de eius correctione ſpes habetur. Coitus ſiue fornicationis cauſa poteſt vxor dimitti.

2 Coitus ſiue incontinentiæ cauſa ducta an ſit coniunx appellãda. Abortum procurantes an ſint homicidæ.

3 Coitui ſiue copulæ coniugali apta puella ſi habet patrem ſeruum, & liberum in matrimonio contrahendo ſequatur de honeſtate arbitrium aui, & non patris qui liberum non habet arbitriũ, cum ſit ſeruus.

4 Coitu ancillari & illicito non licet prolem quærere: viuente enim vxore ex quacumq; cauſa neque ex ancilla neque ex alia licet prolem prouocare. Mœchiæ nomine omnis illicitus concubi-

cubitus intelligitur. c. meretrices.

Coire coacta & per violentiam accepta, an perdat pudicitiam & virginitatem. Carnis virginitas non ſeruatur ſi mens corrumpitur. Viro vxorem extra fornicationis cauſam derelinquere non licet.

Coiens vir cum alia, & ſic adulter, vxorem adulteram dimittere non poteſt.

Coitus ſeu fornicationis cauſa dimittens vxorem; ea viuente aliam ducere non poteſt. Coitus contra naturam, & cum perſonis coniunctis eſt grauiſſimum peccatum.

Coitum ſiue incontinentiam incurrere nõ debet aliquis vt aliqua ad fidem conuertatur. Et ſic non licet ducere vxorem infidelem ſub ea conditione vt conuertatur & fidelis efficiatur.

Mente. Mente ſeu voluntate mulier cupit vt fiat mater, & habeat liberos: tamen eius vir eſt frigidus & maleficiatus: an propter hoc ſit ab eo ſeparanda.

Mens & voluntas eſt mulieri poſt mortem viri cum illo contrahere, cum quo prius fornicata fuit: an poſſit. Viro vxorem dimittere propria auctoritate & ſine iudicio eccleſiæ non licet: neque eam occidere. c. admonere.

Mentis ſeu cordis ſola contritione abſque oris confeſſione an poſſint peccata deleri: & vtrum poſſumus Deo ſatisfacere. Iſtam quæſtionem prolixe tractat Gratianus, eius occaſione interſerens tractatum de pœnitentia ſeptem diſtinctiones continentem.

Mentis ſcrupulo ceſſante an poſſit maritus tempore orationis ſeu pœnitentiæ vxori debitum reddere. Et ibi habetur quòd tempore quadrageſimali nuptias celebrare non licet.

Mens & voluntas eſt viro continentiam vouere. Non poteſt facere ſine conſenſu vxoris tacito vel expreſſo: niſi ſit ſponſa nõdum cognita. Mulier viro debet ſubeſſe: cum vir ſit caput mulieris, & eius imago.

Dubitans. Dubitans vxor de morte mariti, & credens illum eſſe mortuum, ſi cõtrahat cum alio, an dicatur rea adulterii.

Dubitans mulier de morte mariti ſi cũ alio contraxit, & poſtea maritus eius rediit, an ſit cogenda ad eum redire, & primum dimittere.

Gradibus. Gradibus conſanguinitatis nobis contingẽtes mulieres non poſſumus ducere in vxores. Quare conſtitutum fuit ne conſanguineæ ducantur.

Gradu conſanguinitatis vxori contingentem non licet vxorẽ ducere.

Gradus conſanguinitatis & affinitatis ſecundum decreta vſque ad ſeptimam generationem habent prohibitionem. hoc eſt quòd

D

ratione conſanguinitatis & affinitatis prohibitum eſt matrimonium vſque ad ſeptimum gradum.

4 Gradus 6. conſanguinitatis quare prohibitus eſt ſecundum canones.

5 Gradus conſanguinitatis quomodo computandi ſunt.

6 Gradibus prohibitis coniuncti ad quorum accuſationem vel teſtificationem ſunt ſeparandi. Et ibi de iuramento ſeparationis & reconciliationis. Et de iuramento eorum qui conſanguinitatẽ probant. c. de parentela,

7 Gradu prohibito coniuncti ſi adinuicem carnaliter commiſceantur, filii ex tali inceſtuoſo coitu procreati non ſunt filii appellandi.

8 Gradus conſanguinitatis & affinitatis qui dicatur eſſe diſpenſabilis: id eſt, quo gradu poſſit diſpenſari cum conſanguineis & affinibus.

9 Gradu prohibito coniuncti (licet forte ſententia pro matrimonio fuerit lata) poſſunt ſeparari. Sententia enim pro matrimonio, vel contra ipſum lata poteſt retractari veritate comperta; quia talis ſententia nullo curſu temporis trãſit in rem iudicatam. Et ibi dicitur ſententiam etiam Romani pontificis in melius poſſe mutari c. ſententiam.

10 Gradus affinitatis (ſiue ipſa affinitas) in ſuperſtite non deletur. Item, ſoboles ex ſecundis ſuſcepta nuptiis conſanguineis prioris viri copulari non debet ſecundum decreta, ſed hoc corrigitur per c. non debet. de conſangui. quod affini.

R

1 *Rapiente.* Rapiente virginem per vim ab aliquo raptus committi dicitur.

2 Rapientes violenter puellam poteſt illam peracta pœnitentia in vxorem ducere. Et ſic rapta raptori iure canonico nubere poteſt. c. denique. & melius extra de rap. cap. c. cum cauſa. cum ſimilibus.

DECRE-

DECRETI TOTIVS CANONES HIC SECVNDVM ORDINEM ALPHABETI imprimuntur.

Quod præter cæteras vtilitates multimodæ correctioni eſt adiumento non mediocri.

De littera A.

AB accuſato. 3. qõ. 11. Gratianus. folio 280

Ab antiqua. de conſecratio. diſtinctio. 4. Gregorius 741

Abbas. 18. q. 2. Gregor. 437

Abbas 18. q. 2. Mogun. conci. 431

Abbati vel. diſt. 54. Octaua ſynodus. 112

Abbatem 18. q. 2. Gregor. 437

Abbatem 18. quæſt. 2. Pelagius Papa ibid.

Abbates. 18. qõ. 2. Aurelianenſe conc. primum. 440

Abbatibus. 12. quæſtio. 2. Aurel. concil. 3. 368

Abbatibus. 18. quæſtio. 2. Paſchalis 440

Ab eo. 2. quæſt. 6. Theodoſianæ leges. 247

Ab epiſcopis. diſtinct. 70. Gratianus. 134

Ab exordio. diſt. 35. Hierony. 69

Ab excommunicatis. 9. qõ. 1. Vrban. Papa 2. 215

Abiit Iudas. 11. q. 3. Beda. 349

Ab illo. 14. q. 4. Ambroſ. 388

Ab imperatoribus. 23. qõ. 3, Carthaginen. concilium 5. 475

Ab infirmis. 26. q. 7. Theodor. in Pœnitentiali. 553

Ab iſto die. 35. qõ. 6. Innocentius Papa 2. 691

Ab iſto die. ead. cauſa, & quæſt. Alexand. 2. ibid.

Abſens 1. 3, q. 9. Zepherinus Papa. 278

Abſens 2. 3. q. 9. Felix Papa. 279

Abſente 1. 3 quæſt. 9. Calixtus Papa. 277

Abſente 2. 3. q. 9. Felix Papa. 278

Abſit. diſt. 50. Auguſt. 99

Abſit. 11. q. 3. Anterus Papa. 339

Abſque ſynodali. 15. qõ. 7. Gratia. 398

Accedens. diſtinctio. 50. Gregor. 95

Accuſatus. 3. quæſt. 6. Sixtus Papa 2. 272

Accuſatum. 2. quæſt. 5. Silueſter Papa. 240

Accuſatori. 6. quæſtio. 4. Codex. 269

Accuſatori. 3. quæſtio. 6. Theleſpor. Papa. 277

Accuſatores. diſt. 46. Carthagin. concil. 4. 89

Accuſatores. 1. 3. quæſtio. 5. Anacletus Papa. 269

Accuſatores 2. 3. quæſtio. 5. Stephanus. ibid.

Accuſatores 3. 3. qō. 5. Calixtus Papa. 270
Accuſatores. 4. quæſt. 8. Zepherinus. 277
Accuſatorum. 2. quęſt. 8. Calixtus Papa. 263
Accuſatoribus. 3. q. 5. Symmachus papa. 263
Accuſatio 1. 2. quæſtio. 7. Anacletus. 253
Accuſatio 2. 2 quæſt. 7. Sixtus Papa. 254
Accuſationes. 3. q. 5. Hadrianus Papa in ſynod. Romana. 270
Accepiſti 1. de conſecr. diſtin. 4. Ambr. 746
Accepiſti 2. de conſecra. diſtin. 4. Ambro. 747
Acceſſerunt de conſe. diſt. 2. Auguſt. 272
Accipite. de conſec. diſtin. 2. Hierony. 727
Achab rex. de pœnit. diſt. 3. Hierony. 651
Achatius 1. 24. q. 1. Gelaſius. 512
Achatius 2. 24. quæſtio. 1. Felix Papa. 512
Acolytus. diſt. 23. Carthaginenſe conc. 4. 45
Actione. 22. qō. 4. Eliberitanum conci. 464
Acutius. diſt. 6. Auguſtinus. 51
Acutius. 28. q 3. Auguſt. 579
Adam. diſt. 40. Gregorius. 78
Adam de pœn. diſtin. 1. Ambroſius. 629
Adam. 33. q. 5. Ambroſius. 672
Ad Deum. 32. q. 5. Auguſt. 603
Addidiſtis. 20. q. 1. Gregor. 445
Addiſ 27. q. 2. Hieronymus. 566
Ad eius vero diſt. 5. Gregorius. 5
Ad epos. 17. q. 4. Gelaſius. 431
Ad fidem. 23. q. 5. Auguſtin. 497
Ac h ec. 13. q. 2. Gratianus. 378
Ad hoc di. 89. Greg. & Bonif. 162
Ad hoc. 16. qō. 1. Gregorius. 412
Ad hoc. de conſ. diſt. 4. Augu. 754
Adhuc inſtant perfidi. de pœnit. diſt. 3. Aug. 653
Adiicimus. 16. q. 1. Leo Papa. 403
Ad limina. 30. qō. 1. Ioannes Papa. 8. 583
Ad menſam. 11. quæſt. 3. Ioannes Chryſoſt. 341
Admittuntur. diſtinct. 54. Leo Papa. 112
Adminiſtratores. 23. qō. 5. Ioannes 8. 496
Admonere. 16. quæſt. 1. Gregorius. 402
Admonere. 33. qō. 2. Stephanus Papa v. 613
Admonemus. 16. q. 2. Ioannes Papa. 415
Admoneant. 26. quæſt. 7. Auguſtinus. 555
Admonendi. 2. quæſt. 7. Gregorius. 262
Ad nuptiarum. de conſecr. diſt. 1. Aurelia. conc. 704
Ad reatum diſt. 81. Carthaginenſe conc. 4. 150
Adrianus 1. diſt. 63. Octaua ſynod. 123
Adrianus 2. ead. diſt. Hiſtoria eccleſiaſtica. 126
Ad Romanam 1. 2. q. 6. Marcellus Papa. 244
Ad Romanam 2 Zepherinus Papa. 244
Ad ſedem Apoſtolicam. 35. q. 5. Alexand. 2. 680
Aduerſitas 7. q. 1. Gregor. 307
Adulterii. 32. quæſtio. 7. Auguſtinus. 608
Adulterio. 31. quæſtio. 1. Gratianus. 589
Aduocauit. 24. q. 1. Ambroſ. 516

ffectum.26.q.7.Octaua ſynodus 554
fros.diſt.98.Gregorius. 180
gatho.diſt.63.Ex geſtis Romanorum. 37
gathoſa.27.q.2.Gregor. 567
gapitus de conſec. diſt.1. Gregorius. 702
gite.de pœn.diſt.1.Auguſt.622
gnouimus.16. q. 6. Cæleſtinus Papa. 552
gunt homines.de conſecr.diſt.4.Auguſt. 347
Cæleſtinus.24.qō.1.1. Nicolaus Papa. 510
udicibus.2.qō.6. Mileuitanū conc. 250
ud eſt.de conſe.diſt.4.Auguſtinus. 739
ud quidem. 11.qō.1.Leo Papa. 333
ud quidem.de pœnit.diſtin.1.Leo Papa. 627
us item 15.quæſt.6. Gregorius. 398
orum hominum.9.q.3.Symmachus. 320
cauſa.16.quæſt.1.Hieronymus. 401
nus,diſtin.90. Octaua ſynod. 163
nus 24.q.1. Cyprianus. 516.
ni 3.q.4.Iginus Papa. 267
ni.2.quæſt.7.Dionyſius Papa. 255
num.diſt.50.Leo Papa. 106
num.19.q.2.Leo. 443
nationes.12.qō.2. Vrbanus Papa. 367
er legitimum.30.q.5. Euariſtus Papa. 387
er ſe orientalium.diſt.31.Stephanus Papa in concil. 61
uando.32.quæſt.2. Auguſtinus. 596
Aliquanti.26.q.5.Agat.conc.546
Aliquantos.diſtin.51.Innocentius. 107
Aliquos.15.q.1.Auguſtin. 393
Alligant.26.quæ.7.Ioan.Chryſoſt. 554
Altare.1.q.3.Paſchalis 2. 217
Altaris palla. de conſ. diſt.1.Clemens Papa. 703
Altaria 1. de conſec. diſt.1.Epaunenſe conc. 703
Altaria 2. de conſec. diſt.1.Agathenſe concilium. 703
A malis. 23.quæſtio.4. Auguſtinus. 476
Amputato. 25. quæſtio.2.Iulius Papa. 539
Ananias.17.quæſt.5.Greg. in regeſt. 419
Anaſtaſius ſecundus.diſt.19. Ex Pontificali. 35
Ancillam.32.q.2.Leo. 597
Animaduertendum.22.q.2.Hieronymus. 47
Animæ defunctorum. 13. qō.2. Gregorius Papa 2. 382
Annis ſingulis. diſtin.18.Bylon. concil. 32
An non diſtricta.24.qō.3.Nicol. Papa. 528
An putatis. diſtinct.86.Ambroſius. 156
An quod in ſubditos.33.q.2.Ambroſ. 612
Anteceſſor. 11. qō.2. Bonifacius martyr. 353
Anteriorum.2.quæſt.6.Iuſtinia. in nouel. 247
Ante baptiſmum.de conſec. diſt.2.Rabanus. 742
Ante benedictionem. de conſec. diſt.2.Ambroſius. 715
Ante omnia.diſtinctio.35. Aga-

thenſe concil. 70
Ante omnia diſtinct. 40. Auguſtinus 78
Ante triennium.diſti.31. Gregorius. 59
Ante viginti.de conſecra. diſtin. 4.Bracharen.concil.2. 742
Antiqui.33.quæſti.2.Tolet. concil.6. 616
Antiquos.10.quæſtio.1.Aurelianen.concil.1. 322
Antiquis.12.quæſt.3. Anaſtaſius Patriar. 320
Antiquitas.2.quæſti.2.Ioan.Papa 1. 235
A paruulo.de conſecra. diſtin. 4. Auguſt. 753
Aperte inquit.24.quæſt. 1.Nicolaus. 520
Aperiant.31.quæſtio.1.Hieronymus. 591
Apoſtolus.diſtinct. 81. Auguſtinus. 476
Apoſtolus.32.quæſt. 7. Auguſtinus. 607
Apoſtolus de pœnit.diſtinctio.2. Auguſtinus. 644
Apoſtolus.33. quæſt. 4. Auguſtinus. 669
Apoſtolorum vero canones. diſtin.16.Gratianus. 21
Apoſtolicus.diſtinctio. 79. Gratianus. 144
Apoſtolicis.16.quæſt.1 Hieronymus. 414
Apoſtolicos.12.quæſt.2. Octaua ſynod. 362
Apoſtolica. diſtinct. 56. Alexander 2. 116
Apoſtolica.8.quæſt. 1. Innocentius 2. 310
Apoſtolica de conſe.diſt.1. Anaſtaſius epiſcopus. 707
Apoſtolicæ.24. quæſtio. 3. Pelagius Papa. 527
Apoſtolicæ.35.quæſtio.9. Gregorius. 694
Appellantem. 2.quæſtio.6. Fabia. Papa. 244
Apud miſericordem.32.q.5.Gregorius. 594
Apud nos.32.quæſti.5. Hieronymus. 605
Apud omnipotentem.36. quæſti. 2.Gregor. 697
Apud veros.23 quæſt. 1. Auguſtinus. 472
¶ Aquam ſale.de conſecr. diſtin. 3.Alexander 5. 730
A quibus ordinibus. diſtinct. 35. Gratianus. 69
A quibus.26.quæſtio.3.& 4.Gratianus. 544
A quodam Iudæo. de conſecrat. diſt.4.Nicolaus. 734
Archidiaconum.diſt.81. Gregorius. 150
Archidiaconum Florētinum. diſtin.85.Gregorius. 155
Archiepiſcopus. diſtin. 66. Gratianus. 132
Archiepiſcopus.diſtinct.66. Anicetus Papa. 132
Archiepiſcopus.9.quæſtio.3. Anicetus Papa. 319
A recta ergo.24. quæſt.1. Lucius Papa. 514
Arguta.2.quæſt.6. Nicolaus Papa. 245
Arianorum.de pœnit. diſtinct.1. Gregorius. 701
Arianos.1.q.1.Innocentius. 199
Artaldus.8.quæſtio. 3. Vrbanus Papa 2. 314
A ſanctis patribus. 15. quæſtio.1. Chalced.concil. 536
Aſſumi aliquem. diſt.28. Arelatenſe concil.2. 54

A ſub-

ſubdiacono. diſti. 93. Synodus Romana S. Silueſtri. 167
cho 27. q. 2. Ioannes 8. 572
ttendendum. 17. quæſtio. 4. Vrbanus Papa. 432
uctoritatem. 15. qō. 6. Nicolaus Papa. 397
udacter. 8. quæſtio. 1. Hieronymus. 312
Audi deniq; 1e. 11. quæſtio. 3. Hieronymus. 340
Audire epiſcopum. diſtinctio. 25 Clemens. 49
Audire chariſſimi. diſtinct. 34. Auguſtinus. 67
Audiuimus. 1. q. 3. Greg. 214
Audiuimus. 3. quæſt. 2. Euariſtus Papa. 266
Audiuimus. 24. quæſt. 1. Alexander 2. 512
Audiuimus 33. quæſt. 2. Leo Papa. 615
Auditum eſt. 2. quæſt. 5. Sixtus & Leo. 240
Auguriis. 26. qō. 5. Carthaginenſ. concil. 4. 547
Auguſtino 12. q. 2. Pelagius. 361
Aurelius. 26. qō. 6. Carthag. concil. 2. 551
Aurum eccleſia habet. 12. quæſt. 2. Ambroſius. 373
Aut facta. de pœnit. diſti. 1. Digeſtis. 618

B.

Baptiſmus. de conſec. diſt. 4. Auguſt. 736
Baptiſmi vicem. de conſec. diſt. 4. Auguſtinus. 737
Baptizantur. de pœnit. diſtinct. 3. Gregorius. 648.
Baptizati. diſtinctio. 5. Gregorius. 5
Baptizandi. de conſecr. diſtin. 4. Gelaſius. 735
Baptizandi. de conſe. diſt. 4. Carthaginen. concil. 4. 743
Baptizandis. 1. q. 1. Gelaſius. 206
Baptizandos. de conſec. diſtin. 4. Laodicen. concil. 742
Baſilicas. de conſecrat. diſtinct. 1. Gelaſius Papa. 698
Beatus. 3. quæſt. 4. Anacletus Papa. 269
Beatus Petrus. 6. qō. 1. Clemens Papa. 290
Beatus Paulus. 22. quæſtio. 2. Gelaſius Papa. 458
Beata Maria. 27. quæſt. 2. Auguſtinus. 564
Beati Petrus & Paulus. 2. quæſt. 7. Ambroſius. 258
Benedictio. 1. q. 1. Greg. 185
Benedictus. de pœnit. diſt. 4. Paulus Apoſt. 659
Bene nouit. diſt. 61. Greg. 122
Bene quidem. diſtinct. 96. Symmachus. 175
Bene valet. diſt. 50. Auguſtin. 99.
Biduum. 2. q. 6. Digeſtis. 248
Bonæ rei. 12. quæſt. 2. Toletanū concil. 9. 374
Boni principis. diſti. 96. Marcellus Papa. 179
Bonorum auctori. diſtinctio. 47. Gregorius. 90
Breuiter quæ. diſtinct. 23. Gratianus. 41
Breuiter monſtratum. diſt. 62. Gratianus. 122

C.

Calumniator. 2. quæſtio. 3 Damaſus Papa. 236
Canon. diſtinction. 3. Iſidorus. 3

Canones.diſt.15. Conſtitutiones eccleſiaſticæ. Sanctorum patrum. 18
Canones diſt.16. Iſidorus 21
Canones.diſtinct. 50. Innocentius. 105
Canonū ſtatutis Tarracon.concil. 387
Canonicā ſanctorum.3.q.5.Pelagius Papa 2. 269
Canonica inſtituta. 12. quæſt. 3. Arauſicum conc. 354
Canonici.cā.14.Gratianus. 385
Canonicos. 19. quæſt.3. Gratianus. 443
Cantantes.diſtinct.92.Hieronymus. 165
Carnem. de conſecra.diſt.5.Fructuoſus epiſcopus. 760
Caſellas.10.quæſt.2. Agathenſe conc. 324
Catholicus. 2.q.6.Carthaginenſe concil.4. 250
Catholica eccleſia.diſtin.11. Auguſtinus. 14
Catechiſmi.de conſec.diſt.4.Nicol.Papa. 742
Catechumenum.de conſecr.diſt. 4.Auguſtinus. 738
Catinenſis.diſtinct. 61. Pelagius Papa. 122
Caue.28.q.1. Ambroſius. 578
Cauete.22.q.5. Ambroſius. 469
Caueant iudices.3.q.9. Eleutherius Papa. 277
Cauendum eſt.1.quæſt.7.Meldēſe concil. 223
Cauendum eſt.10.q.3. Cabilonēſe concil.2. 327
Cauendum nobis.de pœnit. diſt. 3.Greg. 656
Cauſa vero.diſt. 4.Gratianus. 5
Ceterum Dei traditio.diſtin. 86. Ambroſius. 159
Celebritatem.de conſec.diſtin. 3. Victor Papa 13. a Petro. 731
Cellulas. 18.quæſt. 2. Agathenſe conc. 439
Cenomanenſem.diſtin.56. Vrbanus papa 2. 116
Cœpiſti habere. 11.quæſti.3. Auguſtinus. 345
Cœpit Ermigildus.24.q.1.Greg. Papa. 521
Certe ego. 12.quæſt. 1. Auguſtinus. 359
Certis de cauſis.15.quæſtio.3.Digeſtis. 395
Certum eſt.diſt.10. Felix Papa.11
Certum eſt.diſt. 10. Gelaſius Papa. 12
Certum eſt. 11.qō.3. Triburienſe concil. 344
Certum eſt.24.q.3. Quinta ſynod. 526
Certum eſt.de conſec. diſt.1.Gelaſius Papa. 700
Charitas quæ.de pœnit. diſtin. 2. Auguſt. 635
Charitas eſt.de pœn. diſt.2. Proſper & Auguſtinus. 635
Charitas numquam.de pœnitē. diſtin.2.Paulus Apo. 636
Charitas eſt aqua. de pœnit. diſt. 2. Auguſtinus. 637
Charitatem tuam.12. quæſtio.2. Gregorius. 68
Chartæ quas dedit.3.qō. 9. Pelagius. 279
Chriſtus quid fecit. 1.qō.1.Auguſtinus. 203
Chriſtianis 15.qō.1. Gelaſius Papa. 330
Chriſtiana.32.quæſtio.5. Innocentius. 605
Chriſtus panis. de conſec.diſt. 2. Auguſtin. 719
Chriſtiano. diſt.34.Iſidorus. 668

riſtiano. 33.quæſt.4.Auguſtinus. 668
ypríanus. 21.quæſti.3. Cyprianus. 452
rcũciſio.de pœnit.diſt.2. Paulus Apoſt. 639
ircumcelliones.23.q.5.Auguſtinus. 491
iro turpem.1.quæſt.1.Ambroſius. 187
Citius ad hoc.de pœn.diſt.2.Gregorius. 645
Clemens.8.q.1.Petrus Apoſtolus. 311
Clementis librum.diſtin.16.Leo Papa. 21
Cleri plebis.diſtin.63. Cæleſtinus. 89
Cleros & clericos.diſtin.21.Iſidorus. 37
Clericus profeſſionem.diſtin.41. Carthagin.conci.4. 80
Clericus 1.diſt.46.Carthaginen. concil.4. 89
Clericus 2. Carthaginenſ. concil. 89
Clericus 3.Carthagin.conc.4. 89
Clericus ſolus.diſtinct.81.Lucius Papa. 149
Clericus 1.diſt.91.Carthaginenſ. concil.4. 165
Clericus 2.diſtin.91. Carthaginenſ.concil.4. ibid.
Clericus ab inſtanti.21.quæſt.1. Septima ſynod. 450
Clericus aduerſus.2.quæſt.7.Silueſter Papa. in concil. Romano. 253
Clericus vero.3.q.4. Stephanus Papa. 268
Clericus ſiue laicus.11.q.1.Hadr. Papa. 330
Clericus qui.11.q.3. Carthaginenſ. concil.4. 343
Clericus qui. 12.quæſt.1.Hieronymus. 356
Clericus 24.quæſt.3. Carthaginenſ.concil.4. 530
Clerici. diſtinctio.23. Agathenſ. concil. 45
Clerici.diſtinctio. 33. Nicolaus Papa. 65
Clerici.diſtinct.44.Carthaginenſ. concil.2. 84
Clerici vel continentes. diſt. 81. Africanum concil. 150
Clerici vero. diſt. 91. Aurelianenſ. concil.1. 165
Clerici omnes.1.quæſt.2. Agathenſe concil. 214
Clerici 13.quæſt.2. Agathenſ. concil. 381
Clerici ab indignis.14.quæſt.4. Gelaſius Papa. 387
Clerici.16.quæſtio.3. Agathenſe concil. 418
Clerici qui.19. quæſtio.1. Tolet. concil.4. 443
Clerici.23.quæſtio.8.Tolet.concil.4. 506
Clerico iaciente.diſtin.50.Vrbanus 2. 102
Clericum ſcurrilem.diſt.46.Carthaginenſe concil.4. 89
Clericum qui.diſt.50. Nicolaus Papa. 95
Clericum alienum.diſt.72.Carthaginenſe concil.3. 136
Clericum cuiuslibet.11.quæſti.1. Marcellinus Papa. 329
Clericum nullus.11.q.1.Agathen. concil. 331
Clericum nullus.11.q.1.Agathen. concil. 336
Clericum.21.quæſtio.1. Chalcedonenſe concil. 450
Clericum.22.quæſt.1. Carthaginen.concil.4. 456

Clericos autem. 1. quæſt. 2 Hieronymus. 213
Clericos aut laicos. 2. quæſtio. 7. Chalcedon. concil. 261
Clericos in ſuis. diſtin. 1. Chalce. concil. 135
Clericos nihil. 12. quæſt. 1. Gratianus. 355
Clericos, qui. de conſec. diſtin. 1. Sexta ſynod. 703
Cogitatio. de pœnit. diſtin. 1. Gratianus. 619
Cogitationis. de pœnit. diſtin. 1. Digeſtis. 618
Cognoui ex dilecto. 1. q. 7. Cyrillus. 226
Cognouimus. 12. quæſt. 2. Gregorius. 366
Cognouimus. 18. quæſt. 2. Gregorius. 440
Cognoſcamus. diſt. 34. Ambroſius. 68
Comeſſationes. diſt. 44. Auguſtinus. 83
Commendauit. de conſecrat. diſ. 2. Auguſtinus. 720
Communis filius. diſt. 23. Gregorius. 44
Communiter diffinimus. diſtin. 33. Pius Papa. 65
Comperimus. 14. quæſt. 6. Gregorius. 391
Comperimus. 24. quęſtio. 3. Gregorius. 525
Comperimus. de conſec. diſtin. 2. Gelaſius. 710
Comprouinciales. diſt. 64. Anicetus. 130
Comprouincialium. diſt. 65. Gratianus. 130
Concedimus. de conſec. diſtinct. 1. Triburienſe conci. 702
Conceſſio. 12. q. 2. Gelaſius. 365
Concilia ſacerdotum. diſtinct. 17 Symmachus Papa. 28
Concubinæ. 32. quæſt. 2. Auguſtinus. 596
Concubuiſti. 32. quæſtio. 2. Zacharias Papa. 610
Concuſſionis. 1. quæſtio. 1. Digeſtis. 211
Confirmandum eſt. diſtinctio. 50. Carthaginenſe concilium 5. 106
Confidimus. 25. quæſti. 10. Gelaſius. 535
Congregato. 16. quæſtio. 7. Vrbanus 2. 422
Congregatio. 16. quæſt. 7. Tolet. concil. 428
Coniunx. 27. quæſti. 2. Auguſtinus. 565
Coniuges. 27. quæſtio. 2. Iſidorus. ibid.
Coniunctiones. 35. quæſt. 3. & 4. Calixtus. 676
Coniurationum. 11. q. 1. chalced. concil. 331
Connubia 32. quæſt. 2. Hieronymus. 596
Cõqueſtus eſt. 9. quæſt. 3. Nicolaus Papa. 319
Conſanguinitas. 35. quæſtio. 6. Fabianus. 680
Conſanguinei. 3. quæſtio. 5. Calixtus Papa. 268
Conſanguineorum. 3. quæſtio. 4. Calixtus Papa. ibid.
Conſanguineos. 35. quęſtio. 6. Fabianus. 690
Conſecrationem. de conſec. diſt. 1. Felix 4. 698
Conſentire. diſtincti. 83. Gregorius. 153
Conſequens. diſtinctio. 11. Nicolaus 1. 12
Conſequens eſt. diſtinc. 88. Gelaſius Papa. 159

Conſide-

Conſiderandum nobis. diſtinct. 50. Gregorius. 104
Conſiderandum. 16. quæſtio. 7. Gregorius. 427
Conſidera. 22. quæſt. 1. Hieronymus. 456
Conſideratio. 16. quæſti. 1. Gelaſius. 402
Conſideranda. diſtin. 86. Ambroſius. 157
Conſideret. de pœnit. diſtinct. 5. Auguſtinus. 663
Conſpirationum. 11. quæſti. 1. Calixtus Papa. 331
Conſpiratores. 3. quæſtio. 4. Calixtus. 268
Conſtantinus 1. diſt. 96. 177
Conſtantinus 2. diſt. 69. ibid.
Conſtantinopolitanæ. diſtin. 22. Conſtantinop. ſynodus 1. 40
Conſtat autem. diſtin. 2. Gratianus. 2
Conſtat baptiſma. de cōſec. diſt. 4. Iſidorus. 735
Conſtat multos. 1. quæſt. 1. Innocentius. 208
Conſtat quia. de pœn. diſt. 4. Gregorius. 657
Conſtitutio. diſtinctio. 2. Iſidorus. 2
Conſtitutio. diſt. 63. Leo 4. 428
Conſtituimus. diſti. 76. Moguntinum. concil. 1. 140
Conſtituimus. 3. quæ. 5. Euſebius Papa. 270
Conſtitutum eſt. 7. q. 1. Carthag. concil. 5. 302
Conſtitutum eſt. 16. quæſt. 1. Tolet. concil. 4. 412
Conſtituit. 16. quæſtio. 7. Paſchalis 2. 425
Conſtituit ſane. 16. quæſti. 7. Mogunt. concil. 428
Conſtituit. 17. quæſtio. 4. Tolet. concil. 4. 434
Conſtituit. 20. quæſtio. 3. Mogunt. concil. 449
Conſtitutiones. diſtinct. 10. Gratianus. 10
Conſtitutiones. diſtin. 10. In capitular. Had. 11
Conſtitutiones. 16. quæſtio. 7. Paſchalis Papa 2. 425
Conſuetudo autem. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
Conſuetudo. diſtinct. 1. Cyprianus. 9
Conſuetudo. diſtinctio. 12. codex. 15
Conſuetudo. 16. quæſt. 5. Gregorius. 421
Conſuetudinis. diſtinctio. 11. codex. 13
Conſuetudinem. diſtinctio. 11. Pius Papa 1. 14
Conſuluiſti. 2. quæſtio. 5. Stephanus 5. 242
Conſuluit. diſt. 74. Gelaſius. 138
Conſulto omnium. de conſecrat. diſtinct. 1. Euſebius & Silueſter Papa. 704
Conſulendum. diſtinctio. 28. Nicolaus. 56
Continua 12. quæſtio. 1. Cod. Theod. 329
Contra idolorum. 26. quæſtio. 5. Gregorius. 547
Contra morem. diſtin. 100. Gregorius 183
Contra ritum. 4. quæſti. 4. Nicolaus. 284
Contra ſanctorum. 16. quæſti. 7. Leo 4. 427
Contra ſtatuta. 25. quæſtio. 1. Zozimus. 535
Contradicimus. 35. qō. 2. & 3. Cabilon. concil. 679
Contrarium eſt. de pœnite. diſ. 5.

Leo Papa. 664
Contraria.de conſec.diſt. 5. Ambroſius. 759
Contumaces clerici.diſtinct.50. Agathenſe concilium. 98
Conuenit.de conſecrat. diſtin.5. Agathenſe concilium. 758
Conuenior.23.quæſti.8. Gregorius. 508
Conuenientibus.1.q.7. Septima ſynod. 223
Conuertimini.de pœnit.diſtin.1. Ioel. 620
Conuiuia.diſtincti. 44. Gregorius. 84
Chorepiſcopi.diſtin.68. Damaſus Papa. 134
Corpus & ſanguinem.de conſec. diſt.2. Auguſtinus. 720
Corpus Chriſti.de conſec. diſt.2. Hilarius. 725
Corpore vero vitiati.diſt.55.Gratianus. 112
Corpora ſanctorum. de conſecr. diſt.1.Moguntí.concil.1. 703
Corporalia.1.quæſt. 1. Auguſtinus. 196
Corporeum.de conſecrat.diſt.2. Ambroſ. 727
Corripiantur.24.qõ.3.Auguſtinus. 528
Credo.21.qõ. 3. Nicaſius epiſcopus. 452
Credere in Ieſum.de conſec.diſt. 2.Aug. 720
Crimen vel pœna.1.quæſt.4. Digeſt. 218
Criminationes.2.q.7.Iginus Papa. 262
Crucis Domini.de conſec. diſt.3. Euſebius Papa. 730
Cuius rei.29.q.2.Gregorius. 581
Cui eſt illata. 11.q.3.Gelaſius Papa. 345
Cui portio.12. quæſti.1. Ambroſius. 356
Cum autem vinolentus. diſt.44. Gratia. 83
Cum autem ad eccleſiã. diſt. 92. Grat. 165
Cum a Iudæis. 23. q. 8. Innocentius. 505
Cum accuſatus.3.q.3.Felix 2. 266
Cum ad celebrandas,de conſecr. diſtinct. 1. Aurelianenſe concil.1. 707
Cum ad verum.diſtin.96. Nicolaus Papa. 175
Cum Hadrianus.diſt.63. Gregorius. 128
Cum apud Theſſalonicam. 11.q. 3.Ruffi.eccleſ.hiſt. 348
Cum aliquis.11.quæſt.3. Arauſi. concil. 354
Cum aliquis.24.quæſt.3. Origenes. 526
Cum baptizat.de conſecr.diſt.4. Aug. 736
Cum beatus.diſt.45. Bracharen. concil.3. 86
Cum beatiſſimus. 24.qõ.1. Leo Papa. 515
Cum caput.33.quæſt.5.Hieronymus. 672
Cum de quorundam,diſtinct.84. Carthaginenſe concil.5. 154
Cum deuotiſſimam.12. quæſt.2. Greg. 361
Cum eccleſiæ.3. quæſtio.2. Pelagius Papa. 265
Cum enixa.diſt.5. Gregorius. 4.
Cum ergo.24.quæſtio.3. Hieronymus. 527
Cum ergo.22.quæſti.3. Gratianus. 462
Cum exaudiero.diſt.40. Hieronymus. 98
Cum excommunicato. 11. qõ. 3. Iſi-

Iſidor. 340
Cum frangitur.de conſec.diſt.2. Proſper. 715
Cum grauia.13.quæſt.2.Gregorius. 382
Cum homo. 23.qō. 5. Auguſtinus. 495
Cum humilitatis.22.q.2.Auguſtinus 460
Cum igitur.35.quæſt.1.Auguſtinus. 675
Cum in captiuitate.34.q.1.& 2.Innocen.Papa. 673
Cum in præterito.diſt.84. Carthaginenſe concil.2. 154
Cum in lege 23.quæſt.4.Gregorius. 478
Cum initiatur.27.q.2. Ambroſius. 570
Cum initiatur. 27.q.2. Ambroſius. 565
Cum ita puniantur. de pœniten. diſt.4.Hier. 662
Cum itaque.32.quæſt.8.Gratianus. 611
Cum itaque.diſtinct.38. Gratianus. 74
Cum itaque,de conſe.diſt.4.Leo Papa. 749
Cum liqueat.1.q.1.Greg. 187
Cum longe.diſt.63. Tolet. concil.12. 127
Cum maiores.6.quæſt.1.Gratianus. 292
Cum multa diſt.86.Greg. 155
Cum multæ.15.quæſti.8.Tolet. concil.9. 400
Cum miniſter.23.quæſt.5.Auguſtinus. 577
Cum omnis auaritia.1.q.1.Gregorius 188
Cum omne crimen.de confecr. diſt.2.Iulius Papa. 709
Cum omnibus.diſt.81. Carthag. concil.3. 150
Cũ ordinaretur.1.qō.1.Ambroſius. 187
Cum paſtoris. 2.qō. 7. Gregorius. 262
Cum Paulus.1.quæſt.1. Gregorius. 192
Cum per bellicam.34.qō.1.& 2. Leo Papa. 673
Cum percuſſio.7.quæſti.1.Gregorius 197
Cum piæ.25. quæſtio. 2. Gregorius 539
Cum pro vtilitate.16. qō.1.Ilerd. concil. 405
Cum pro paruulis.de conſec.diſt. 4.Aug. 745
Cum quibus.24.quæſt. 3.Gelaſius 530
Cum quiſque.23.qō.4.Auguſtinus. 479
Cum renuntiatur. 32.quæſtio. 1. Ambroſius 594
Cum redemptor.12.q.2.Gregorius 372
Cum ſancti.24.q.3.Gregor.527
Cum ſanctam.de pœni.diſtin.2. Gregorius 637
Cum ſcriptura.1.qō.1.Ambroſius 201
Cum ſimus.9.qō.3.Synod.ſeptima 318
Cum ſocietas.27.quæſtio.2.Leo Papa. 566
Cum tantum de conſe.diſt.4.Auguſtinus 741
Cũctis fidelibus.16.quæſt.1.Clemens 408
Cuncta per mundum.9.q.3.Gelaſius Papa 321
Cuncta per mundum.9.q.3.Gelaſius 320
Curãdum ergo.diſt.34.Hilarius Papa in ſynod.Romana. 68

Curæ ſit omnibus.11.q.3. Honorius Papa. 340
Curiales autem. diſt. 53. Gratianus. 108
Cuſtodi intus. 11. qō. 3. Auguſtinus. 305

D.

DAibertum. 1. qō. 7. Vrbanus ij. 228
Damnationis. 24. q. 2. Leo Papa. 523
De abiectione.diſtin.64.Arauſican.concil.1. 130
De accuſationibus.3.qō.5. Euſebius. 269
De accuſatoribus.3. q. 9. Gratianus. 277
De accuſatione vero. 2. q. 8. Gratianus 263
De affinitate.45.q.2.& 3. Gregorius 676
De aliena.diſtinct. 71. Innocentius 135
De Arianis.de conſec.diſt.4. Arelatenſe concil.1. 748
De benedicto.32. qō. 1. Pelagius Papa. 594
Debet homo.23.qō. 4. Auguſtinus 491
Debent duodecim. 11.q.3.Zacharias Papa. 454
De capitulis. diſt. 10. Leo iiij. 11.
De capellis.16. quæſt. 2. Gratianus. 414
De catechumenis.de conſe. diſt. 4.Gerundenſe conc. 735
De cætero. 1. quæſt. 1. Nicolaus Iunior. 208
Deceſſorum. 25. quæſti. 2. Gelaſius 540
Decernimus vt dum.diſt. 18.Toletanum concil. 32
Decernimus.diſti. 28. Innocentius 35
Decernimus.3.q. 9. Bonifac. Papa 278
Decernimus 16. quæſtio. 7. Tolet.conc.ix. 427
Decenter omnibus. diſt.89.Tolet.concil.x. 162
Decimæ. 16. quæſtio. 1. Auguſtinus. 413
Decimas a Populo. 16. q. 1. Paſchalis ij. 409
Decimas j. 16. qō. 7. Gregor.vij. in conc.Lateranen. 422
Decimas ij. 16.q.7. Moguntinenſe concil. 423
Decimas iij. 16. qō. 7. Mogunt. concil. 423
Decimas iiij. 16. qō. 7. Vrbanus Papa ij. 428
De clericis vero. diſt. 71. Gratianus. 135
De concil.diſt.18. Leo j. 29
De communione. 24. qō. 2. Leo Papa. 522
De Conſtantinopolitana. diſt. 22. Gregor. 41
De coniugali. 27. qō. 2. Syricius Papa. 572
De conſanguinitate. 35. quæſt. 2. & 3. Nicolaus ij. 678
Decreuit ſancta ſynodus. diſtinc. 88. Melchiades Papa. 159
Decreuit. 12.q. 5. In concil. apud B. Medardum 469
Decreuimus 10. qō. 1. Tarracon. concil. 322
Decreto noſtro. 2. qō. 6. Gregorius 245
Decretis ergo.diſtin. 21. Gratianus 36
Decreta. 27. qō. 2. Gregorius in regeſto. 568
Decretum eſt. 2. qō. 7. Mogunt. concil. 253
Decretum eſt. 10. qō. 1. Cabilon. conc.

concil. 2. 322
Decretales itaque. diſt. 20. Gratianus. 36
De crimine. 15. q. 3. Codex. 395
De crimine. 15. quæſtio. 5. Stephanus. 396
De decimis. 16. quæſt. 5. Leo Papa 4. 408
Dedit baptiſmum. 1. qõ. 1. Auguſtinus 195
De diuerſis. 11. quæſt. 1. Carthag. concil. iij. 335
De ea vero. 35. quæſt. 10. Gratianus 695
De eccleſiaſticis. 25. q. 2. Gregorius 539
De eo autem. diſtinct. 50. Cyprianus 102
De eo autem. 14. quæſt. 2. Gratianus. 386
De eo quod 30. quæſt. 1. Moguntinenſe concil. 583
De epiſcopis. 23. quæſt. 8. Gratianus 504
De epiſtolis. diſtinct. 19. Gratianus 32
De eſu carnium. de conſecrat. diſt. 3. Leo iiij. 729
De eulogiis. diſt. 18. Leo iiij. 30.
De excommunicationis. 24. qõ. 3. Greg. 528
De fabrica. de pœn. diſt. 1. Vigilius Papa. 702
Defenſionis. diſt. 87. Gelaſ. 158
De filia. 27. qõ. 1. Martinus Bracharenſis in concil. 561
Deficientibus. 2. quæſt. 5. Gratianus. 237
De forma. 22. q. 5. Fulberti epiſcopi. 469
De gradibus vero. 35. q. 5. Gratianus 680
De gradibus vero. 35. qõ. 8. Gregorius in regeſto. 692
De hac quidem. de conſecra. diſt. 2. Hieron. 724
De hymnis. de conſecr. diſtinc. 1. Toletanum concil. 4. 705
De hinc iterum. de conſecrat. diſtin. 4. Rabanus. 743
De his clericis. diſtinct. 50. Nicolaus Papa. 95
De his clericis. diſtin. 50. Ilerden. conc. 102
De his quæ. 10. q. 1. Aurelianen. concil. 1. 322
De iis qui contra. diſtinct. 12. Tolet. conc. 16
De his qui. 30. quæſt. 1. Nicolaus Papa. 583
De his qui. 31. q. 1. Neocæſarienſ. concil. 590
De his qui. de pœn. diſt. 5. Aurelianen. concil. 1. 664
De his qui. 53. qõ. 2. & 3. Ilerdenſe concil. 678
De iis quos. diſt. 28. Toletanum concil. 54
De his vero. diſtinctio. 50. Rabanus 102
De his vero. 20. quæſt. 2. Gratianus. 447
De his vero. 26. qõ. 6. Nicænum concil. 551
De his vero. 26. qõ. 7. Nicolaus Papa. 553
De his vero. 33. quæſt. 2. Syricius Papa 615
De his vero. 35. quæſt. 8. Gratianus 692
De his vero. de conſecra. diſtin. 5. Melchiades Papa 757
De homine. de conſec. diſtinc. 4. Gregor. iij. 758
De ieiunio, diſt. 76. Saleguſtan. concil. 140
De illicita. 24. quæſt. 3. Pariſienſ. concil. 525

De illo clerico.diſtinct.32. Nicolaus 32
De illis autem.6.qō.3. Meldenſe conc. 295
De illis preſbyteris.11.q.4. Ioannes VIII. 354
De illis 24.q.3. Auguſt. 526
De inceſtis.35.q.2.&3. Agathen. conci. 877
Deinde a ſacerdote,de conſecra. diſt.4. Raba. 743
Deinde ponitur.diſt.26. Innocētius. 51
De induciis. 3.quæſtio.2. Gratianus 265
De induciis. 3.q.3. Felix 2. 267
De Iudæis. diſti. 45. Toletanum concil. 86
Delator.5.q.6. Eliberitanum cōcil. 289
Delatori 5. quæſt. 6. Hadrianus Papa. 289
De laicis.12.qō.2. Vrbanus Papa in conci. 369
De lapſis.16.q.6.Greg. 422
De libellis diſtinctio.20.Leo Papa IIII. 35
De libertis. 12.quæſt.2.Hiſpalen. concil. 2. 371
Delitiæ quælibet.diſt. 41. Auguſtinus 79
De Liguribus.23. quæſt. 5. Pelagius Papa. 499
De locorum.de conſecrat. diſt. 1. Gelaſius 699
De manifeſta.2.qō.1. Stephanus Papa v. 233
De monachis.16. qō.1. Innocentius 401
De monachis.18.q. 2. Agathenſe concil. 439
Dæmonum.26. qō. 7. Hieronymus 556
De neptis.31.q.2.Vrban.II. 592
Denique ſacerdotes.diſt. 4. Gregorius 4
Denique ſe in epiſt.diſtin.21. Nicolaus Papa 39
Deniq; hi. diſtinct. 96. Nicolaus Papa 175
Denique.6.q.3. Nic. Papa 294
Denique. 7. quæſtio.1. Cyprianus 298
Denique.14.q.5. Ambroſius 389
Denique. 31. quæſtio. 1. Auguſtinus 589
Denique & puellæ. 36. quæſti. 2. Ambroſius 697
De nominibus.de conſec. diſt. 1. Innocentius 708
Denuntiamus.25.q.2.Simplicius Papa 541
De obſeruatione. de conſec. diſt. 3. Arelaten.concil. 731
De occidendis. 23.q. 5. Auguſtinus 463
De ordinationibus.1.q.1. Gregorius 209
De parentela. 35. qō.6. Vrbanus Papa 691
De parentela.55.qō. 6. Innocentius II. 691
De pœnitentibus. de conſecrat. diſt.3.Innocentius. 730
De pertuſo.de pœn. diſt. 4. Gregorius Papa 661
De perſona.diſtinct. 65. Leo Papa 131
De perſona. 11. quæſti.1. Gregorius 334
De Petro.diſtin.47.Gregor. 90
De precariis.10.q. 2. Carthagin. concil. 325
De præſentium.16.quæſt.1.Pelagius 403
De preſbyterorum.17.q.4.Nicolaus Papa 433
De primatibus.diſt.99. Grat.181

De

De prima quæſtione. 10. qō. 1. Gratianus. 321
De prima quæſtione. 4. quæſt. 1. Gratianus. 281
De prima. 5. q. 1. Gratianus. 285.
De propinquis. 35. q. 3. & 4. Fabianus. 677
De pudicitia. 32. qō. 5. Auguſtinus. 603
De puellis. 36. q. 2. Cabilonenſe conc. 697
De quarta vero. 4. qō. 4. Gratianus. 283
De quinta vero. 4. quæſt. 5. Gratianus. 284
De quibus. diſt. 20. Innocentius Papa. 36
De quibuſdam. diſtin. 37. Eugenius Papa 2. 73
De quotidianis de pœnit. diſt. 3. Auguſtinus. 649
De raptoribus, 36. q. 1. Aurelianen. conc. 696
De rebus vero. diſt. 54. Toletanum conc. 109
De rebus. 12. quæſt. 2. Nicolaus Papa. 364
De reditibus. 12. q. 2. Simplicius Papa. 366
De ſeruorum ordinatione. diſt. 54. Toletanum conc. 109
De Syracuſanæ. diſtin. 28. Pelagius. 55
Deſignata ſunt. diſtin. 51. Innocentius. 107
De ſpiritu. de conſecr. diſtinct 5. Epheſinum conc. 762
Deſponſatam. 27. q. 2. Euſebius Papa. 568
Deſponſatas. 27. qō. 2. Ancyranum conc. ibid.
Deteriores. 6. quæſt. 1. Anacletus. 292
Detractores. 3. q. 4. Zepherinus Papa. 268
Detrahe verbum. 1. q. 1. Auguſtinus. 198
De tempore. 26. qō. 7. Gratianus. 553
De tertia. 32. quæſtio. 3. Gratianus. 598
De trina merſione. de conſecra. diſt. 4. Gregorius. 745
De vltima. 15. quæſt. 8. Gratianus. 399
De viduis. 27. qō. 1. Toletanum conc. 4. 557
De viduis. 27. q. 1. Gelaſius. 563
De viro nefando. 12. q. 2. Nicolaus Papa. 363
Deuotam. 27. q. 1. Toletanum conc. 1. 561
Deuotis. 20. q. 1. Gelaſius. 446
Deus diffinitionem. de pœn. diſt. 1. Ambroſius. 629
Deus ergo. 3. quæſt. 1. Fabianus Papa. 265
Deus maſculum. 31. q. 1. Auguſtinus. 590
Deus omnipotens, 2. q. 1. Euariſtus Papa. 234
Deus quando. 24. qō. 3. Vrbanus. 531
Diaconus. diſt. 23. Carthaginē. conc. 4. 44
Diaconus. diſt. 27. Martinus Bracharen. 52
Diaconus. diſt. 93. Carthaginē. conc. 4. 169
Diaconi eccleſiæ. diſtin. 93. Clemens. 167
Diaconi ita. diſt. 93. Carthagin. conc. 4. 168
Diaconi qui. diſtinct. 93. Euariſtus. 167
Diaconi quicumque. diſtin. 28. Ancyrana ſyno. 54
Diaconi ſeptem. diſt. 93. Neo-

cæſarien.conc. 168
Diaconi ſunt. diſt.93.Hieronymus. 169
Diaconi vel presbyteri. 12.q.2. Agathenſe conc. 367
Diaconum vero.diſtin.89.Gregorius. 162
Diaconos propriam.diſ.93. Gelaſius Papa. 168
Diaconiſſam.27. q. 1. Chalced. conc. 560
Dicat aliquis.23.qõ.5. Ambroſius. 496
Dicat aliquis.32. qõ.4. Ambroſius. 601
Dicenti.25.q. 2. Pelagius. 539
Dictum eſt nobis. diſ. 81. Moguntconc. 148
Dictum eſt.diſ.94. Çabilonenſe conc. 71
Dictum eſt. 1. quæſt.1. Auguſtinus. 203
Dictum eſt.1. q. 1. Tribarienſe conc. 207
Dictum eſt.29.q.2.Cabilonenſe conc.2. 582
Dictum eſt.30.q.1. Cabilonenſe conc.2. 584
Dictum eſt nobis.de conſecrat. diſtin. 5. Tarraconenſe concil. 738
Didici a diligendo.1. qõ. 7. Cyrillus. 226
Didicimus. 24.quæſ. 1. Cyprianus. 518
Didicimus. de conſecrat.diſt. 2. Sexta ſyno. 709
Differt autem. diſtinct. 8. Gratianus. 7
Diffinitio. 22.qõ.4. Eliberitanum conc. 464
Diffinimus.diſtinct.22.Octaua ſyno. 41
Diffinimus.4. q.1. Carthaginē. conc.7. 281
Diffinimus.18.q. 2. Septima ſynod. 440
Diffiniuit. 17.qõ.4.Toletanum conc. 12. 435
Dignum eſt.3.q. 9. Toletanum conc.6. 27
Dilectio tua.16.quæſtio.3. Gelaſius. 417
Dilectionis tuæ. diſtinct.76.Pelagius. 142
Dilectiſſimi. 8.quæſt. 2. Gregorius. 313
Dilectiſſimis. 12. quæſt. 1. Clemens. 355
Dimiſſorias vero.diſ.72.Gratianus. 136
Diſciplina.diſ.45.Gregorius.87
Diſcipulos, de conſec. diſ.5. Ex dictis Apollonij. 760
Diſcordantes.diſ.90.Carthaginenſe conc.4. 163
Diſcutere.3. quæſt. 6. Damaſus Papa. 272
Diſſidentes epiſcopos.diſtin.90. Carthaginenſe conc. 4. 163
Diſpar.23.q. 8. Alexander.2.78
Diſpenſatio.diſ.43.Nicolaus. 83
Diſpenſationes.1.quæſtio.7. Cyrillus. 227
Diſplicet.23. quæſtio. 4. Auguſtinus. 485
Diuina clementia. de pœn. diſ. 4.Gelaſius papa. 662
Diuinæ retributionis. diſt. 87. Gelaſius. 159
Diuinis præceptis. 25 quæſt. 1. Leo. 535
Diuortium,de pœnit.diſtinct.1. Digeſtis. 619
Diuturni mores. diſtin. 12. Iuſtinianus inſt. 15
Dixit Apoſtolus. 24. q.3. Auguſtinus. 529

Dixit dominus.14.qō.5.Auguſtinus. 389
Dixit dominus.32.q.1.Hieronymus. 593
Dixit dominus.de pœnit.diſt.3. Auguſtinus. 657
Dixit Sara. 32.quæſtio. 4. Ambroſius. 600
Dixi confitebor. Ambroſius ex Dauid. 617
Doctos. 16.quæſtio.1. Ambroſius. 404
Doctorem autem.diſt.86. Gratianus. 155
Docendus eſt. diſtinct. 62. Cæleſtinus. 122
Domeſticarum. diſ.34. Gratianus. 66
Dominus ad illud.32. q.7. Auguſtinus. 607
Dominus declarauit. 1.q.1. Auguſtinus. 202
Dominus noſter. diſ. 56. Hieronymus. 116
Dominus noſter.diſtin. 93. Cyprianus. 179
Dominus noſter.23.quæſtio.2. Auguſtinus. 473
Dominus non vult. diſtinct.86. Ambroſius. 156
Domino ſancto.diſtin.50.Iſidorus. 99
Domini quoque.diſtin.89. Gratianus. 161
Donare res ſuas.diſtinct.86.Auguſtinus. 155
Donatum autem. 1. quæſtio. 7. Leo. 227
Dudum.3.quæſtio.6. Iulius Papa. 272
Dudum.18. quæſtio. 2. Gregorius. 441
Duę ſunt eleemoſynæ.diſtinct. 45.Auguſt. 88
Duæ ſunt. 19. quæſtio. 2. Vrbanus 2. 443
Duo iſta. 23. quæſ. 4. Auguſtinus. 484
Duo mala. diſ. 13. Toletanum conc. 18
Duo ſunt quippe. diſ. 96. Gelaſius. 173
Duo ſunt genera.12.q.1.Hieronymus. 356
Duo tempora.de conſec.diſt.4. Leo papa. 734
Duobus modis. 27. quæſtio. 2. Auguſtinus. 572
Duodecim.5.quæſt.4.Zepherinus papa. 287
Dupliciter.de conſe.diſt.2. Hieronymus. 717

E

EA enim. 10. q. 2. Codex. 324
Ea quæ a ſanctis. 1. quæſtio. 3. Vrbanus 2. in concil.Placentino. 215
Ea vindicta. 23. q. 4. Auguſtinus. 490
Eadem lege.1. quæſtio.1.Digeſtis. 211
Ebron.13. quæſtio. 2. Hieronymus. 379
Ecce a quibus.diſt. 49. Gratianus. 93
Ecce autem, 24.quæſtio.3.Proſper. 528
Ecce dico 22.quæſt.5. Auguſtinus. 467
Ecce ego dico. diſt. 95. Hieronymus. 173
Ecce in præfatione. diſt.99.Gregorius. 181
Ecce inquiunt. 23. qō.4. Augu-

ſtinus. 476
Ecce nunc tempus.de pœn. diſt. 1. Ambroſius. 621
Ecce oſtenſum.diſtinct.28.Gratianus. 53
Ecce oſtenſum eſt. diſtinct. 60. Gratianus. 8
Ecce plenarie. diſtinct.39.Gratianus. 76
Ecce quibus. diſtinctio. 41.Gratianus. 79
Ecce quòd criminoſi.diſtin.51. Gratianus. 107
Ecce quòd iſta.32.qō.6. Gratianus. 606
Ecce quòd in ſacris. diſtinct. 33. Gratianus. 65
Eccleſia.1.q.4. Gregorius. 219
Eccleſia. 16. quæſt. 1. Hieronymus. 401
Eccleſia Chriſti.de pœn.diſt.1.Ex B.Hierony. 628
Eccleſia de conſec. diſt. 1. Nicolaus Papa. 700
Eccleſia.de conſecra. diſt. 4. Auguſtinus. 741
Eccleſiæ antiquitus. 16. q. 1. Cabilonenſe conc. 408
Eccleſiæ charitas. de conſecrat. diſt.4.Auguſtinus. 754
Eccleſiæ meæ. diſt. 97. Bonifacius epiſcopus. 179
Eccleſiæ princeps. diſt. 35. Hieronymus. 69
Eccleſiæ vel altaria. de conſecra. diſt.1.Meldenſe conc. 701
Eccleſiam 1.de conſecra.diſt. 1. Aurelianenſe conc. 702
Eccleſiam 2. de conſecra. diſt. 1. Agrip.conc. ibid.
Eccleſiarum ſeruos. 12.q.2. Toletanum conc.3. 373
Eccleſiis ſemel.diſt. 68. Nicænũ conc. 133
Eccleſiis ſemel. de conſec. diſt. 1. Nicænum conc. 701
Eccleſias. 13. quæſt.1. Dionyſius Papa. 377
Eccleſias.16.q.7.Clemens. 426
Eccleſias. de conſecr. diſt.1.Clemens. 700
Eccleſias,de conſec. diſt. 1.Ioannes Papa. 241
Eccleſiaſtica.diſt. 23.Bracharen. conc.3. 44
Eccleſiaſtica. diſt. 38. Hieronymus. 76
Eccleſiaſticæ. 25.quæſt. 2. Gregorius. 539
Eccleſiaſticis. 12. quæſt. 2. Gregorius. 372
Eccleſiaſticarum.diſtinct.1.Baſilius. 13
Ego autem. 1.quæſt.6. Symmachus. 221
Ego Berengarius. de conſecrat. diſt.2.Auguſtinus. 716
Ego dixi.34.quæſt. 1. & 2.Hermes. 674
Ego Ludouicus. diſtin.63. Gregorius. 128
Ego ſolis. diſtinctio. 9. Auguſtinus. 9
Egreſſus itaque. 27.q. 2. Hieronymus. 571
Ægrotantes. de conſecr. diſt. 4. Carthag.conc.3. 744
Eiectis.3.q. 2. Caius. 266
Eiectionem vero.diſt. 79. Anacletus Papa. 146
Eiiciens Dominus. diſt.88. Ioannes Chryſoſtomus. 161
Ei qui appellat. 2.q. 6.In Authē. conſti. 251
Eleemoſyna.14.quæſt.5. Gregorius. 389
Eleutherius. diſtinctio.91. Pelagius. 165
Eleu-

Eleutherius. 18. quæſtio. 2. Pelagius. 442
Emendari. 1. quæſtio. 1. Eliberit. conc. 207
Emeruiſti. de conſec. diſt. 4. Ambroſius. 746
Engeltrudam. 3. q. 4. Ioannes Papa 8. 269
Enimuero. diſtin. 19. Stephanus Papa. 33
Eodē modo. de conſec. diſtin. 4. Hieronymus. 745
Eos ad ſacrificia. diſtin. 31. Innocentius 1. 59
Eos autem. 27. quæſt. 1. Gregorius. 561
Eos etiam. diſtinctio. 81. Alexander 2. 149
Eos qui poſt. diſtin. 32. Vrbanus Papa 2. 63
Eos qui ad eccleſiam. diſtin. 87. Arauſicanum conc. 1. 159
Eos qui per pecunias. 1. q. 1. Tharaſius Conſtāt. epiſcopus. 188
Eos qui. 1. q. 5. Vrbanus. 221
Eos qui. 3. quæſt. 10. Arelatenſe conc. 2. 279
Eos qui. 20. quæſt. 3. Chalcedonenſe conc. 448
Eos qui. 36. quæſt. 2. Chalcedonenſe conc. 695
Eos quos de conſec. diſt. 4. Felix Papa. 649
Eos ſacerdotes. 7. quæſt. 1. Damaſus Papa. 305
Eos vero. diſtin. 50. Ancyranum conc. 103
Eorū q accuſantur. 11. q. 3. Damaſus. 348
Eorum qui pauperes. diſtin. 90. Carthaginenſe conc. 4. 163
Epheſiis. diſtinctio. 43. Gregorius. 83
Epiphanium. 5. quæſt. 6. Gregorius. 289
Epiſcopus ad ſynodum. diſtinct. 18. Carthaginen. conc. 4. 31
Epiſcopus aut presbyter. diſtin. 35. Canon Apoſt. 69
Epiſcopus aut presbyter. diſt. 88. Canon Apoſtolorum. 160
Epiſcopus autem. diſt. 100. Gratianus. 637
Epiſcopus benedictionem. diſt. 77. Agathenſe conc. 143
Epiſcopus cum ordinatur. diſ. 23. Carthaginenſe conc. 4. 44
Epiſcopus de loco. 7. q. 1. Carthag. conc. 4. 304
Epiſcopus Deo. de conſec. diſt. 1. Anacletus Papa. 707
Epiſcopus dum fuerit. diſtin. 61. Gregorius. 121
Epiſcopus eccleſiaſticarum. 12. q. 1. Antiochenum conci. 359
Epiſcopus gentilium. diſtin. 37. Carthaginenſe conc. 4. 72
Epiſcopus gubernationem. diſt. 88. Carthaginen. conc. 4. 160
Epiſcopus habeat. 10. q. 1. Mar. Bra. ex conc. 326
Epiſcopus in eccleſia. diſtinctio. 95. Carthaginen. conc. 4. 173
Epiſcopus in quolibet. diſtinct. 95. Carthaginen. conc. 4. ibi.
Epiſcopus in diœceſim. 7. quæſt. 1 Anacle. 302
Epiſcopus in ſynodo. 35. q. 6. Eutychianus Papa. 691
Epiſcopus nec. 14. q. 1. Carthag. conc. 4. 385.
Epiſcopus ſecundum. diſtin. 17. Gregorius. 30
Epiſcopus non debet. diſtinct. 18. Turon. conc. 31
Epiſcopus non eſt. diſtinct. 65. Antioc. conc. 131
Epiſcopus nullus. 15. q. 6. Car-

thag.conc. 4 399
Epiſcopus nullum. de conſe. diſ. 1. Carthaginěſe conc. 4. 707
Epiſcopus nullam. diſt. 88. Carthaginenſe conc. 4. 160
Epiſcopus pauperibus. diſt. 82. Aurelianenſe conc. 1. 151
Epiſcopus presbyter. 11. quæſ. 3. Moguntinenſe conc. 347
Epiſcopus qui filios. 12. quæſ. 2. Agathenſe conc. 367
Epiſcopus qui inuitum. diſtinctio. 74. Aurelianenſe concil. 3. 137
Epiſcopus qui mancipium. 12. quæſtio. 2. Toletanum concil. 4. 370
Epiſcopus ſacerdotibus. diſtinct. 67. Hiſpalenſe conc. 2. 133
Epiſcopus ſacerdotibus. 15. quæſtio. 7. Hiſpalenſe cō. 2. 399
Epiſcopus ſi clericos. 6. q. 2. Carthaginenſe conc. 4. 293
Epiſcopus ſi infirmitate. de conſecrat. diſ. 3. Aurelianenſe cōcil. 1. 728
Epiſcopus ſi tertiam. 12. q. 3. Toletanum conc. 9. 375
Epiſcopus ſine concilio. diſt. 24. Carthaginenſe conc. 47
Epiſcopus ſubiecto. diſtinct. 72. Leo Papa. 136
Epiſcopus tuitionem. diſ. 88. Carthaginenſe conc. 4. 160
Epiſcopus vilem. diſt. 41. Cartha. conc. 4. 80
Epiſcopi ab omnibus. diſ. 64. Nicænum conc. 1. 130
Epiſcopi de rebus. 12. quæſt. 1. Agathen. conc. 359
Epiſcopi eorūque miniſtri. 26. quæſtio. 5. Auquirenſe concilium. 547
Epiſcopi iudicio. diſtin. 24. Laodicenſe conc. 47
Epiſcopi lectioni. 2. q. 7. Paſchalis papa. 663
Epiſcopi non in caſtellis. diſ. 80. Anacle. 146
Epiſcopi presbyteri. 21. quæſ. 4. Zach. papa. 453
Epiſcopi qui. 9. q. 2. Conſtantinop. ſyn. 1. 318
Epiſcopi ſi a propriis. 3. qō. 1. Fabianus. 264
Epiſcopi ſi ſacerdotali. 11. q. 3. Agathenſe conc. 338
Epiſcopi vel presbyteri. 7. q. 1. Carthaginenſe conc. 4. 304
Epiſcopo non licere 1. 8. q. 1. Antioch. conc. 309
Epiſcopo non liceat 2. 8. quæſt. 1. Martinus Brachar. ex concil. 309
Epiſcopo non licet. 16. q. 6. Mogun. conc. 422
Epiſcopo ſcribit. 9. quæſtio. 3. Beda. 319
Epiſcopum aut presbyterum diſtinctio. 45. Canon Apoſtolorum. 86
Epiſcoporum de diœceſi. 7. qō. 1. Antiochenum conc. 302
Epiſcopum non oportet. diſtin. 61. Laodicenſe conc. 120
Epiſcopū non debere. 9. q. 2. Antiochenum conc. 317
Epiſcopum oportet. diſ. 64. Ex conc. Martini Brachar. 130
Epiſcopum per cunctas. 10. quæſtio. 1. Toletanum concil. 4. 322
Epiſcopum presbyterum. diſtinct. 34. Aurelianenſe concil. 4. 66
Epiſcoporum etiam. diſtin. 74. Agath. conc. 137
Epiſcoporum igitur. diſtin. 18.

Gra-

Gratianus. 30
Epiſcopus autem.diſt.100. Gratianus. 182
Epiſcopos per Æmyliam. diſt. 63. Nicolaus papa. 125
Epiſcopos presbyteros.diſtin.31. Carthagin.conc.2. 59
Epiſcopos ſecundum. diſtin. 17. Gregorius 1. 29
Epiſcopis ſuis.3.q. 1. Caius Papa. 264
Æqualiter. 35. q. 2. & 3. Iulius Papa. 678
Erga eum.26.q. 7.Octaua ſynod. 554
Erga ſimoniacos.1.q.1.Nicol.iunior. 208
Erit autem.diſ.4. Iſidorus. 3
Error cui non reſiſtitur. diſtinct. 83.Innoc. 153
Erubeſcant.diſtinctio.32.Vrbanus 2. 63
Eſau venator.diſtin. 86. Hieronymus. 156
Eſt aliud.24.quæſtio.1.Ambroſius. 514
Eſt etiam cõtra.22.q.4.Ambroſius. 462
Eſt iniuſte.23.quæſt. 4. Ambroſius. 484
Eſt ordo. 33.quæſtio.5. Auguſtinus. 671
Eſto ſubiectus.diſt.95.Hieronymus. 173
Eſto te ergo. 1. quæſt. 1. Gregorius. 210
Eſt probanda.diſtin.86.Ambroſius. 157
Eſt vnitas. de conſecra.diſtin.4. Auguſtinus. 742
Et dixit dominus. de conſecra. diſ.2. Auguſtinus. 712
Et hoc attendendum. de cõſecr. diſt.1.Auguſtinus. 705
Et hoc diximus. 16.q.7. Origenes. 423
Et hoc quoque.35.q. 2. & 3. Iulius papa. 678
Etiam corde. 1. qõ.1. Auguſtinus. 196
Et iurabunt.22.qõ.1. Hieronymus. 455
Et purgabit.diſtinct.50. Hieronymus. 97
Et qui emendat.diſt. 42. Auguſtinus. 87
Et quia aliquos. 27.qõ. 1. Gregorius. 562
Et ſi ad tempus. 11. q.3. Auguſtinus. 345
Et ſi illa. 2. quæſtio. 7. Gelaſius. 228
Et ſi illi. 12 quæſtio. 2. Tolet. conc.4. 368
Et ſi Iudæorum. diſt. 54. Tolet. conc.12. 111
Et ſi non frequentius. de conſe. diſt.2. Fabianus papa. 711
Et ſacrorum. 12. qõ. 1. Gregorius. 363
Et ſancta.de conſecr.diſt. 2.Auguſtinus. 72
Et temporis. 16.quæſt.1.Gregorius. 409
Et venit.de pœnit.diſt.1.Hieronymus. 622
Eum qui aſſeuerat. diſtinct. 50. Codex. 103
Eum qui.7.quæſtio. 1. Gregorius. 304
Eunuchus.diſtinct.55. Canones Apoſtolorum. 113
Euphemium.2.quæſt.3.Gregorius. 236
Ex antiquis.diſtinctio.54.Gelaſius. 110
Ex auctoritate. 16. q. 1. Gregorius. 404

Ex catholica. 1. quæſtio. 1. Auguſtinus. 193
Excellentiſſimus. 11. q. 3. Nicolaus Papa. 353
Excommunicati. 9. quæſt. 1. Palea. 313
Excommunicatos. 11. quæſt. 3. Calixtus Papa. 340
Excommunicatorum. 23. q. 5. Vrbanus 2. 500
Exemplum domini. 12. quæſt. 1. Auguſtinus. 357
Ex eo quod prohibet. 15. quæſt. 3. Digeſtis. 395
Ex epiſtola. diſtin. 23. Hiſpalenſe conc. 2. 44
Ex his autem. 12. quæſt. 1. Canones Apoſt. 359
Ex hinc iam. de conſecr. diſtin. 4. Raban. 743
Exiſtimant quidam. 11. q. 3. Hieronym. 350
Exigunt cauſæ. 1. q. 7. Leo. 227
Ex merito. 6. quæſt. 1. Anterus Papa. 291
Ex multis tẽporibus. 1. quæſt. 3. Alex. 3. 216
Exorciſta. diſt. 23. Carthaginen. conc. 4. 45
Ex pœnitentibus. 50. diſtin. Carthag. conc. 105
Expedit. 12. q. 1. Proſper. 357
Experientiæ. 11. quæſtio. 1. Pelagius. 330
Ex præmiſſis. diſtinct. 50. Gratianus. 94
Ex quo inſtitutã. de conſec. diſt. 4. Aug. 733
Extra catholicam. 1. q. 1. Auguſtinus. 199
Extra conſcientiam. diſt. 64. Innoc. Papa. 130
Extra prouinciam. 3. quæſt. 6. Gratianus. 171
Extraneo clerico. diſt. 71. Chalcedon. conc. 135
Extraordinaria. 35. q. 2. & 3. Vrbanus 2. 678

F

Faciat homo. 22. quæſtio. 3. Aug. 460
Faciẽnus. diſtinctio. 86. Ioan. 8. 155
Facilius. de pœn. diſtinct. 1. Proſper. 620
Factus eſt. 7. q. 1. Cyprian. 297
Facta ſubditorum. 11. q 3. Anterus Papa. 320
Factæ ſunt. diſt. 4. Iſidorus. 3
Facultates. 23. q. 2. Gelaſius Papa. 379
Falſas pœnitentias. de pœn. diſt. 5. Gregorius 7. 664
Fatendum eſt. 13. q. 2. Auguſtinus. 384
Felix epiſcopus. 15. q. 4. Carthaginenſe conc. 2. 399
Felix epiſcopus. 16. q. 1. Carthaginenſe conc. 2. 400
Fœminæ. 30. q. 5. Iſidorus. 588
Fœminas. diſt. 81. Syricius Papa. 150
Ferrum de terra. diſt. 50. Gregorius. 98
Fertur ſimoniaca. 1. q. 1. Gregorius. 192
Ficta charitas. de pœni. diſtin. 2. Ambroſ. 637
Fidelis femina. 32. q. 7. Elibertin. conc. 607
Fidelior factus. diſtinct. 50. Ambroſius. 104
Fieri poteſt. 32. quæſt. 7. Auguſtinus. 607
Filius Dei. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus. 733

Fi-

Filium veſtrum. 1. qō. 1. Gregorius. 210
Filiis vel nepotibus. 16. q. 7. Concil. Tolet. 9. 427
Firma autem. 20. quæſt. 1. Nona ſynodus. 445
Firmum Dei. de pœnit. diſtinct. 2. Hieronym. 639
Firmiſſime. 1. quæſt. 1. Auguſtinus. 197
Firmiſſime. 15. quæſt. 1. Auguſtinus. 392
Firmiſſime. de conſecr. diſtin. 10. 4. Auguſt. 732
Fixum ab hinc. 12. q. 5. Hiſpalenſe conc. 376
Flagitia. 30. quæſtio. 7. Auguſtinus. 608
Fleat pro te. de pœnit. diſtincti. 1. Ambroſius. 629
Florentinum archidiaconum. diſtin. 85. Gregorius. 155
Forte aliquis. 14. qō. 5. Auguſtinus. 388
Forte dicas. de conſecrat. diſt. 2. Ambroſius. 716
Forte in populo. 23. quæſt. 4. Auguſtinus. 477
Forte nata. de pœn. diſt. 2. Auguſtinus. 638
Fornicari hominibus. diſtin. 88. Auguſtinus. 162
Fortitudo. 23 quæſtio. 3. Ambroſius. 474
Frater & coepiſcopus. 17. quæſti. 4. Gelaſius. 431
Frater noſter. 16. qō. 1. Gregorius. 410
Frater veſter. diſtinctio. 50. Codex. 104
Fratris & coepiſcopi. 11. q. 1. Gregorius. 334
Fratrem noſtrum. diſt. 86. Gregorius. 156
Fratres noſtros de pœniten. diſt. 5. Innoc. 2. 665
Fratres non ſolum. 33. qō. 4. Ambroſius. 668
Fratres quos. 9. qō. 3. Sixtus Papa. 2. 321
Fraternitas. 12. q. 2. Greg. 362
Fraternitatis. diſtin. 34. Pelagius Papa. 67
Fraternitatis veſtræ. 35. quæſt. 10. Gregorius 695
Fraternitatem tuam. diſt. 71. Gregorius. 135
Fraternitatem tuam. diſtin. 80. Gregorius. 147
Fraternitatem veſtram. diſt. 54. Gregorius. [illegible]
Frequens. diſti. 54. Gelaſius. 110.
Frigentius. 16. q. 7. Gelaſius. 426.
Fruſtra. diſt. 8. Auguſtinus. 8
Fucare. de conſecr. diſt. 5. Auguſtinus. 762
Fuerunt autem. diſtinctio. 7. Iſidorus. 7
Fugitiui. 12. quæſtio. 2. Agathenſe concil. 370
Fuit ſemper. 9. qō. 3. Athanaſius Patriar. 325
Fur autem. 14. quæſtio. 6. Hieronymus. 391
Fures. 13. qō. 2. Moguntinenſe concil. 384
Futurani. 12. quæſtio. 2. Melchiades Papa. 358

G

Generalis. diſtincti. 54. Gelaſius. 116
Generali. 25. quæſtio. 1. Hadrian. Papa. 536
Generalia concilia. diſt. 27. Gratianus. 27
Generaliter etiam. diſt. 82. Gra-

tianus 151
Generaliter ſancimus. 16. qō. 1. Codex. 407
Genuit Ioſeph. 27. qō. 2. Hieronymus. 561
Geſta quæ nobis. diſt. 74. Gregorius. 137
Gloria epiſcopi. 12. q. 2. Hieronymus. 373
Gonſaldus. 17. quæſti. 2. Gratianus. 429
Gratia ſi non gratis. 1. qō. 1. Leo Papa. 185
Gratia quæ per Chriſtum. de cõſecr. diſt. 4. Auguſtinus. 755
Gratiam. 1. q. 1. Ambroſius. 187
Graue non. 35. quæſt. Innocentius. 694
Graue ſatis. 11. quæſtio. 3. Gregorius. 348
Gregorius. 35. qō. 9. Ex Pontificali. 694
Guiliſarius. 23. quæſt. 4. Siluerius Papa. 483

H

Habeo librum. diſt. 16. Petrus epiſcopus Nicomediæ. 23
Habet hoc proprium. 2. q. 5. Gregorius. 238
Habemus. 22. quæſt. 1. Hieronymus. 456
Habent forſitan. 13. q. 2. Anaſtaſius Papa. 384
Habuiſſe te. diſtincti. 33. Gregorius. 66
Habebat dominus. 12. quæſtio. 1. Auguſtinus. 359
Habita dinumeratione. 2. qō. 6. Cod. Theod. 247
Habetur quoque. 3. q. 9. Damaſus. 277
Habeatur ſemel. diſt. 18. Nicænū concil. 30
Hac conſona. 15. quæſtio. 1. Gregorius. 536
Hac ratione. 31. qō. 1. Ioannes Chryſoſt. 590
Hadrianus Papa. diſt. 63. Octaua ſynod. 123
Hadrianus. diſt. 63. Ex hiſtoria eccleſiaſt. 126
Hanc conſuetudinem. 10. qō. 1. Damaſus Papa. 323
Hanc ergo. 17. quæſt. 4. Gregorius. 436
Hanc regulam. 1. q. 1. Leo. 197
Hanc ſocietatem. de pœnit. diſt. 4. Gratianus. 660
Hæc autem ſcripſimus. diſtinct. 30. Gangrenſe concil. 58
Hæc autem verba. de pœnit. diſt. 1. Digeſt 618
Hæc autem vita. 23. qō. 4. Gregorius. 478
Hæc de charitate. de pœnit. diſt. 3. Gratianus. 647
Hæc de ordinandis. diſtinct. 81. Gratianus. 147
Hæc eſt fides. 24. quæſt. 1. Hieronymus. 514
Hæc huius placiti. 12. quæſtio. 2. Ilerden. concil. 367
Hæc imago. 33. quæſtio. 5. Auguſtinus. 671
Hæc quæ de priuilegiis. diſtin. 5. Gratianus. 4
Hæc ſalubriter. 35. q. 8. Grego. in regeſto. 692
Hæc quippe. 3. quæſt. 6. Ioannes Papa. 272
Hæreſis. 24. q. 3. Hieronym. 529
Hæreticus. 24. quæſt. 3. Auguſtinus. 529
Hæretici cum a fide. 24. qō. 1. Innocentius Papa. 518

Hæretici non. de pœniten. diſtin. 4. Hieronymus 662
Hæ vero. 17. quæſt. 1. Innocentius Papa. 558
Hic ergo. de conſecrat. diſtincti. 1. Clemens. 700
Hi de quibus. de conſecrat. diſt. 4. Leo Papa 739
Hi duo ſolummodo. de conſecr. diſt 1. Leo 9. 706
Hi ergo. 27. quæſt. 1. Triburienſe concil. 559
Hinc conſiderandum. diſtinctio. 64. Gratianus 100
Hinc eſt etiam. 16. quæſt. 1. Gregorius 406
Hinc etenim. diſtinct. 49. Gregorius 93
Hi qui arborem. diſtinct. 50. Nicolaus Papa 104
Hi qui altaria. diſti. 50. Ilerdenſe concil. ibid.
Hi qui altario. 15. qō. 8. Ilerdenſe concil. 400
Hi qui baptiſmum. 1. quæſtio. 1. Leo 198
Hi qui de paginis. 26 quæſtio. 2. Auguſtinus 543
Hi qui epiſcopos. 3. q. 4. Alexander 2. 268
Hi qui in furtis. 14. quæſt. 6. Gregorius. 391
Hi qui in eccleſia. 21. quæſt. 3. Cyprianus 452
Hi qui intrant. de conſecrat. diſt. 2. Toletanum concil. 1. 711
Hi qui matrimonium. 32. quæſt. 7. Nicolaus 610
Hi qui poſt ſanctam. diſt. 50. Arelatenſe. concil 2. 107
Hi qui ſe carnali. diſtin. 55. Arelatenſe concil. 2. 113
Hi quoſcumque. 1. q. 1. Hieronymus 195
Hi a quibus. 23. quæſtio. 8. Toletanum concil. 11. 511
His breuiter. de pœn. diſt. 1. Gratianus 616
His igitur. diſt. 23. Iſidorus 43
His poteſtatis de pœniten. diſt. 1. Ambroſius 624
His qui tempore neceſſitatis. 26. q. 6. Leo epiſcopus 551
His qui diuerſorum. 26. quæſt. 7. Laodic. concil. 553
His temporibus. diſtin. 77. Gratianus 142
Hiſtoria. 33. q. 2. Nicolaus. 613
Hi vero qui vxores. 32. q. 7. Gregorius 609
Hi vero hæretici. de conſecrat. diſt. 4. Gregorius 746
Hoc ad nos. diſtinct. 59. Gregorius 118
Hoc capitulo. diſtinct. 97. Gratianus 179
Hoc eſt quod dicimus. de conſecrat. diſt. 2. Auguſtinus 717
Hoc etiam placuit. 2. quæſtio. 6. Carthag. concil. 3. 251
Hoc habet. diſtinct. 46. Gregorius 89
Hoc ipſum. 33. quæſtio. 2. Iſidorus 614
Hoc nequaquam. 7. qō. 1. Eugenius Hoſtienſis epiſcopus. 305
Hoc nobis. de pœniten. diſtin. 4. Gregorius 661
Hoc quoque. de conſecrat. diſt. 1. Soter Papa 707
Hoc ſacramentum. de conſecrat. diſt. 2. Auguſtinus 720
Hoc ſanctum. 32. qō. 2. Toletanū concil. 3. 598
Hoc ſi in iudicio. 26. qō. 7. Octaua ſynod. 554
Hoc ſolum. 33. quæſt. 5. Hieronymus 671

Hoc tantum.18.q.2. Toletanum concil.4. 43
Hoc tamen. 23. qõ. 5. Auguſtinus 492
Hoc veſtræ.diſt.11. Leo Papa. 14
Hoc videtur.22.quæſt.5. Auguſtinus 467
Homo Chriſtianus. 40. diſtinct. Ioan.Chryſoſt. 77
Homini.1.q.4.Gregorius. 218
Homines 22. quæſt. 2. Auguſtinus. 458
Homicidium.de pœn. diſt.1. Auguſtinus 620
Homicidiorum.de pœnit. diſt.1. Clemens. 619
Homicidas. 23. qõ. 5. Hieronymus 497
Honeſtum. 22. qõ. 5. Cornelius Papa. 469
Honoratus.diſtinct. 74. Gregorius. 138
Honorantur. 32. qõ. 2. Ambroſius. 597
Horrendus.32.quæſt. 5. Ambroſius 605
Hortamur.3.qõ.9.Pelagius.279
Hortamur.diſtinctio.71. Auguſtinus 135
Hortatu.23.q.8. Alcuinus. 406
Hoſpitalitas vero.diſt. 85.Gratianus 155
Hoſpitalem.diſtinct.42. Gratianus. 267
Hoſpitiolum.diſtinct.32.Hieronymus. 64
Huic ſoli.diſtin.17. Damaſus Papa 1. 28
Huiuſmodi beneficij. 10. quæſti. 2.Codex. 325
Huius obſeruantiæ. diſt. 76. Leo Papa. 140
Humanum genus.diſtin. 1. Gratianus. 1
Humanæ.22.quæſtio. 5. Gregorius. 108

I

Iacobus frater.de conſecr. diſt. 1.Sexta ſynodus. 704
Iam itaque. 1. quæſtio. 4. Auguſtinus 218
Iam nunc. 28. q. 1. Auguſt. 575
Iam vero.23.q.6.Greg. 502
Ibi adunati. 7. quæſtio.1. Gregorius 308
Ibi ſemper. 3. quæſt. 5. Fabianus Papa 271
Idcirco frater.de pœnit.diſtin. 7. Auguſt. 667
Id conſtituimus.17.q.4. Aurelianenſe.concil.1. 435
Ideo diuina.24.quæſtio.3.Auguſtinus. 534
Ideo huic ſanctæ.2.quæſtio.6.Iulius Papa. 145
Ideo huic ſanctæ. 2. quæſt. 6. Iulius Papa. 246
Ideo permittente. 25. qõ. 1. Leo Papa 4. 536
Ideo prohibetur.diſtinct.37. Iſidorus. 74
Idololatria.28.quæſt.1. Auguſtinus. 574
Id ſemper.de conſecr. diſt. 4. Gerundenſe concil. 758
Ieiunium. diſtinct. 76. Calixtus Papa. 140
Ieiunium quarti.diſtin. 79. Hieronymus. 141
Ieiunium.de conſecrat. diſtin. 3. Melchiades Papa. 729
Ieiunium. de conſecrat. diſtin. 5. Auguſtinus. 759
Ieiunia.de conſecrat.diſt.5.Ex dictis ſancti Apollonij. 730

Ieiunia. de conſec. diſtin. 3. Euſebius Papa 759
Ieſus, diſt. 50. Hieronym. 98
Igitur cum ſæpe. 23. quæſtio. 8. Leo iiij. 505
Igitur genus. 26. q. 3. & 4. Auguſtinus 544
Igitur poſt ſanctæ. diſtin. 76. Leo Papa 140
Igitur ſecundum ſanctorum. 25. quæſt. 2. Leo. 538
Ignis ſuccenſus. de pœn. diſt. 3. Auguſtinus 656
Ignorantia. diſt. 38. Toletanum conc. iiij. 74
Illa anima. de pœnit. diſt. 2. Ambroſius 640
Illa autem. diſtinct. 12. Auguſtinus 16
Illa cauenda. 15. qõ. 1. Ambroſius 393
Illa præpoſitorum. 11. qõ. 3. Gregorius 347
Illæ autem. 8 2. quæſtio. 5. Leo Papa 604
Ille gladium. 23. qõ. 4. Auguſtinus 485
Ille pœnitentiam. de pœn. diſt. 3. Smaragdus 648
Ille proculdubio, diſt. 93. Anacletus 167
Ille qui. 22. q. Auguſt. 467
Ille rex. de pœnit. diſt. 3. Ambroſius 650
Illi autem. 12. qõ. 1. Proſper. 360.
Illi offerunt. 1. quæſtio. 1. Hieronymus. 198
Illi qui aut. 5. quæſtio. 5. Euſebius Papa 288
Illi qui illa. 6. quæſtio. 1. Fabianus Papa 290
Illi qui peregrinos. 24. qõ. 3. Nicolaus 315
Illiteratos. diſtinct. 36. Gelaſius Papa 71
Illos planetarios. 26. quæſtio. 2. Auguſt. 544
Illud autem, diſtinct. 30. Gratianus 56
Illud autem, diſtinct. 40. Ambroſius 78
Illud autem, diſtinct. 93. Gregorius 169
Illud autem, diſtinct. 96. Gratianus 175
Illud autem. 20. qõ. 1. Marcellus Papa 446
Illud breuiter. diſt. 12. Hieronymus 15
Illud diuini. 7. qõ. 1. Toletanum concil. xi. 300
Illud etiam. 13. qõ. 2. Gelaſius Papa 379
Illud etiam. 23. qõ. 4. Innocentius 489
Illud etiam. 30. q. 3. Triburienſe concil. 586
Illud generaliter. diſt. 64. Nicænum concil. 1. 130
Illud inferendum. 8. q. 1. Hieronymus 312
Illud magnitudinem. 30. q. 3. Pelagius 328
Illud nos. diſtinct. 77. Caius Papa 142
Illud perſcrutari. de conſecra. diſtin. 4. Aug. 340
Illud plane. 11. quæſtio. 3. Auguſtinus 350
Illud quidem. 8. quæſtio. 2. Gregorius 313
Illud quod 12. quæſt. 2. Innocentius ij. 369
Illud quod. 26. quæſtio. 2. Auguſtinus 543
Illud quoque, diſtin. 50. Syricius Papa 106
Illud quoque diſtinctio. 71. Ia-

nuarius epiſcopus 135
Illud quoq;. 22. quæſt. 1. Gregorius 450
Illud relatum. 15. quæſtio. 1. Digeſt. 392
Illud ſacramentum. 35. q. 6. Ordo Rom. 691
Illud ſane. diſt. 80. Leo Papa. 146
Illud ſane. 24. q. 3. Leo Papa. 530
Illud ſtatuendū, diſt. 23. Carthag. concil. 43
Illud ſtatuendum. 16. quæſtio. 6. Gelaſius 422
Illud ſuperfluum. diſtin. 91. Innocent. 172
Illud te volumus. 10. quæſt. 3. Pelagius 327
Illud vero. 4. quæſtio. 6. Carthag. concil. ij. 284
Illud vero. 31. quæſtio. 1. in conci. apud Althæum 589
Illud vero de pœn. diſtin. 3. Ambroſius 650
Imitare Petrum. 6. q. 1. Ambroſius 201
Immolans. 14. quæſt. 5. Auguſtinus 388
Impœnitentia, de pœn. diſtin. 5. Gratia. 663
Imperium veſtrum, diſtinct. 10. Nicol. Papa 11
Imperiali 25. q͞o. 1. Gregorius in regeſto 539
Imperatores. diſtin. 9. Auguſtinus 9
Imperatores. 11. quæſti. 3. Auguſtinus 352
Importuna, de pœniten. diſtin. 1. Hieronymus 625
Impudicas. 27. quæſtio. 1. Tribur. concil. 558
In actione. de pœn. diſt. 1. Auguſtinus 630
In adoleſcentia. 33. quæſtio. 2. Leo Papa 615
In altari, de conſecrat. diſt. 2. Vrbicum concil. 728
In antiquis. 12. quæſtio. 2. Ioan. Papa j. 361
Inanis eſt. de pœnit. diſt. 3. Auguſtinus 648
In apibus. 7. quæſtio. 1. Hieronymus 304
In baptiſmate. de conſecrat. diſt. 4. Moguntin. conci. 748
In calcem. de conſecr. diſt. 1. Ambroſius 726
In canonicis. diſtinct. 19. Auguſtinus 33
In canonibus. 16. q͞o. 1. Symmachus in ſynod. vij Rom. 411
In cauſe ſunt. 22. quæſtio. 2. Gregorius 460
In catechiſmo. de conſecrat. diſt. 4. Iginus Papa 747
In caſſum, de pœnit. diſtin. 3. Gregorius 148
In capite quadrageſimæ. diſt. 50. Agathenſe concil. 106
Inceſtuoſi. 23. quæſtio. 5. Turronen. concil. iij. 496
Inceſtuoſi. 35. q͞o. 8. Aurelianen. concil. 693
In cœna domini. de conſecr. diſt. 2. Soter Papa 711
In Chriſto pater. de conſecr. diſt. 2. Hilar. 725
In Chriſto ſemel. de conſecr. diſt. 2. Ambroſius 718
In clericorum. 11. q. 1. Hadrianus Papa 336
Incommutabili. 22. quæſt. 4. Tolet. concil. viij. 463
In coniugio. 32. quæſtio. 1. Hieronymus 593
In copulatione. 35. quæſt. 2. & 3. Wormacien. concil. 679
In criminalibus. 5. q. 4. Hadrian. Pap

Papa 286
In cunctis.11 quæſtio. 3. Gregorius 345
In decima actione.18. quæſti.2. Hiſpal.concil. 441
Indicas. 3.quæſtio. 9. Nicolaus Papa 278
Indicatum eſt,diſtincti. 89. Gregorius 162
In die,de conſecrat.diſtin.5. Gregorius vij. 758
Indignum.diſtin.38. Gregor. 76.
Indigne 12. q. 2. Symmachus in ſynodo ſexta 364
Indignantur.32.quæſti.6.Auguſtinus 606
In dolo.22.q.2. Aug. 457
In dominicis diebus.9.q.2.Nannetenſe concil. 316
In domo patris. de pœniten. diſt. 4.Auguſt. 659
In duabus. 21.quæſtio. 1. Gratianus 450
Induciæ. 3.quæſt.3. Eleuther. Papa 267
Induciæ.3.q.3.Damaſus 267
In ea ſynodo. diſtinct.100. Gregorius 183
Inebriauerunt Lot. 15.q.1. Auguſtinus 393
In eccleſia.1. q.1.Leo 198
In eccleſia de conſecrat.diſtin.4. Auguſt. 753
In eccleſiaſtico.13.qõ. 2. Tribur. concil. 381
In eo. 32. quæſtio. 4. Hieronymus 601
In eum, qui.1. quæſtio. 1. Digeſt. lib.3. 211
Infans.20.q.1.Theodor. in pœniten. 446
Infamis perſona.3.q.7.Romana ſynod. in capitular. Hadriani. 274
Infames.3.q.7.Digeſt. 274
Infames.6.q.1. Stephan. 292
Inferior ſedes,diſtinct.21. Nicolaus Papa 38
Inferiorum, diſtinctio. 86. Leo epiſcop. 159
Infideles 23. quæſtio.4.Auguſtinus 479
In Galliarum.25.quæſtio. 2.Gregorius 538
In grauibus. 3.quæſtio.7. Gregorius 276
In rebus, diſtinctio. 11. Auguſtinus 14
In illo ſacramento. de conſecrat. diſt.2.Ambroſ. 726
In illis vero,diſtinct.80.Clemens Papa 146
In iſtis temporalibus, diſtinct. 4. Auguſt. 3
In ipſarum.22.quæſt.2. Auguſtinus 459
Iniquum eſt.32.quæſtio.6.Auguſtinus 606
Iniuſtum iudicium.11.qõ.3. Calixtus Papa 351
Iniuſtum videtur.12.qõ.2. Tanſiacum concil. 370
In lectum.34.qõ.1. & 2. Tribur. concil. 674
In legibus. 12. quæſt. 2. Euſebius Papa 362
In lib.2.q.5.Gregor. 542
In loco. 5. quæſti.4. Tolet. concil.xj. 287
In malis.22.q.4.Iſidor. 463
In mandatis.diſt.43.Clemens. 82
In memoriam, diſtin.19. Capit. Caroli. 33
In neceſſitate.de conſecr.diſti. 4. Auguſt. 735
Innocen.21. q.4.4. Ambroſ. 465
In nona actione.16.qõ.7. Hiſpal. concil.ij. 496

In nouo teſtamento.diſtin.21.Anacle. 38
In nouo teſtamento. 22. quæ. 1. Auguſt. 455
Innouamus, diſtinct. 60. Innocen.ij. 118
In nomine domini. diſt. 23. Nicol.Papa ij. 41
In nomine patris.Littera formata 136
In nullo loco 18.quæ.2.Gregor. in reg. 441
Inolita. 11. quæſtio. 1. Mileuit. concil. 335
In omni.27.q.2.Ambroſ. 270
In omnibus.diſti.81.ſeptima ſynod. 150
In omnibus.de conſec.diſt.5.Capit.lib.5. 61
In oratorio,diſt.42.Aug. 81
In ordinatione, diſtin. 61. Ex regul.B.Benedicti. 119
In parochia.16.quæ.1.Pelagius Papa 405
In præſenti.13.quæſtio.Hieronymus 382
In primis. 2. quæſtio. 1. Gregorius 230
In qualibet ciuitate. 23. q. 8. Codex Theodoſianus 509
Inquit apoſtolus, de conſec. diſt. 2.Aug. 725
In quibus. 22.q.2.Aug. 459
In quibus.de conſecr. diſtinct. 2. Leo. 715
In ſabbato.de conſec.diſt.4. Capit.lib.6. 741
In ſacerdotibus.diſtinct.61.Hormiſda Papa 52
In ſacramento.de conſec. diſt. 2. Carthaginen.concil.iij. 709
In ſacramentorum, de conſecra. diſt.2.Alex.1 708
In ſacris. 16.q.1. Anaſt. 410
In ſalicibus,de pœnit.diſt.3. Ambroſius 654
In ſancta Romana. diſtinct. 92. Gregor. 165
In ſancta apoſtolica,de conſecra. diſt.1. Sixtus Papa 704
In ſancta Nicæna 2. quæ.7. Iulius Papa 252
In ſcripturis. diſtin. 96. Nicolaus Papa 176
In ſcripturis. 2. quæſtio. 2. Euſebius 235
In ſcripturis.8.quæſtio.1. Gregorius 310
In ſede.24. quæſtio. 1. Euſebius Papa 514
In ſingulis,diſt.77.Zozimus. 142
In ſingulis, diſtinct. 86. Ambroſius 157
In ſynodo, diſtinctio.63.Leo Papa 126
In ſynodo,de conſecr.diſtinct. 4. Zachar. 746
Inſolitum eſt.12. quæſtio.2. Codex 371
Inſtitutum.27.q. 2.Aug. 570
Inſtitutionis. 25. quæſt. 2. Gregorius 539
Inſtitutio miſſarum,de conſecra. diſt.2.Gerundenſe conc. 713
Intantum, diſtinct. 21. Nicolaus Papa 39
In tantum hominum, de pœnit. diſt.3. Aug. 652
Integritas.32.quæſtio.1.Ambroſius 595
Intelligi.26.q.2.Auguſt. 543
Inter cetera. 10. quæſt. 3. Tolet. concil.vij. 327
Inter cætera.22.quæſt. 4. Auguſtinus 465
Interdixit, diſtinctio. 32. Nicæn. concil. 64
Interdicimus.16.quæſtio. prima. Ca-

Calixtus 2. 402
Interfectores. 33. q. 2. Nicolaus Papa. 613
Inter hæc. 33. quæſt. 2. Nicolaus Papa. ibid.
Inter hæc. de pœniten. diſtin. 2. Gregor. 639
Inter hæc hircum. de pœ. diſtin. 3. Adamantius. 653
Inter hæc hircum. de pœn. diſt. 3. Iſychius. 653
Inter hæreſim. 24. quæſt. 3. Hierony. 529
Inter memoratos. 16. q. 3. Innocen. Papa. 417
Intermittentes. de pœn. diſtin. 4. Paulus Apoſt. 662
Inter nos. diſt. 63. Leo 4. 128
Inter querelas. 33. quæſtio. 4. Gregor. 482
Interrogo. 1. quæſt. 1. Auguſtinus. 203
Interrogatum eſt. 2. q. 5. Saleguſtan. conc. 243
Interueniente. 32. quæſt. 7. Auguſt. 606
Inter verba. 11. quæſtio. 3. Gregorius. 345
Inter catholicam. 1. q. 1. Auguſtinus. 200
In tuis litteris. 7. quæſtio. 2. Alexand. 2. 308
In venditionibus. 17. quæſtio. 4. Agathen. conc. 436
Inuenta eſt. 27. quæſtio. 2. Origen. 571
Inuenimus. de conſe. diſt. 1. Pelagius 2. 708
Innentum eſt. 16. quæſt. 7. Cabilon. conc. 2. 428
In veteri lege. diſtinct. 77. Tolet. conc. 4. 143
Inuitat dominus. de conſec. diſt. 2. Auguſtinus. 722
Inuito vero. Grat. 43
In vna autem. diſtinct. 101. Gratianus. 184
Inutile. diſtin. 88. Greg. 160
Ioannes Chryſoſtomus. diſt. 50. Martinus Papa 1. 96
Ipſa pietas. 23. quæſt. 4. Auguſtinus. 481
Ipſe ligandi. 11. quæſt. 3. Gregorius. 346
Ipſi apoſtoli. 2. quæſt. 7. Fabianus. 272
Ipſi ſacerdotes. 1. quæſt. 1. Gregorius. 203
Ipſi ſunt canones. 9. quæſt. 3. Gelaſius Papa. 320
Ita ſæpe. 11. quæſtio. 3. Ambroſius. 347
Irreligioſum. diſtinct. 87. Gelaſius. 155
Irreligioſâ. de conſec. diſtinctio. 3. Tolet. conc. 3. 728
Irriſor eſt. de pœnit. diſtinctio 3. Iſidorus. 648
Irritam eſſe 3. quæſtio. 6. Felix Papa 1. 253
Irritam eſſe. 11. quæſt. 3. Carthagin. conc. 3. 343
Is autem. 22. quæſt. 2. Auguſtinus. 458
Iſmael. diſtin. 56. Auguſt. 116
Is qui pœnitentiam. 26. quæſtio. 6. Carth. conc. 4. 551
Is qui non habet. diſt. 34. Tolet. conc. 1. 67
Iſte Abrahæ. 32. quæſtio. 4. Auguſtinus. 598
Iſtud eſt. 11. quæſtio. 1. Gregorius. 331
Ita corporis. 11. quæſt. 3. Nicolaus Papa. 351
Ita diligere. 30. quæſtio. 3. Nicolaus Papa. 585
Ita dominus. diſtinctio. 19. Leo

Papa 1. 34
Ita ergo. 22. quæſtio. 1. Auguſtinus. 455
Ita ſit verbum. 1. quæſt. 1. Auguſtinus. 200
Ita ne. 32. quæſtio. 5. Auguſtinus. 602
Ita nos Scyllacenorum. 25. q. 2. Gelaſius. 541
Ita plane. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus. 476
Itaque cenſuimus. 24. quæſt. 3. Agathen. conc. 528
Item aduerſus. diſtin. 13. Gratianus. 17
Item laici. diſtinctio. 61. Gratianus. 119
Item ex monachali. diſtinct. 58. Gratianus. 117
Item qui eccleſiaſticis. diſt. 59. Gratianus. ibid.
Item qui in ægritudine. diſt. 57. Gratianus. ibid.
Iteratur quotidie. de conſecrat. diſt. 2. Paſchaſ. 722
Iubemus. 1. quæſtio. 1. Codex lib. 9. 211
Iubemus eos qui. 16. quæſtio. 3. Codex. 420
Iubemus. de conſec. diſt. 12. Lucius Papa. 707
Iudas. 17. q. 4. Gelaſius. 435
Iudas pœnituit. de pœnit. diſt. 1. Ioan. Chryſoſtomus. 654
Iudex crimino ſum. 2. q. 1. Conſtantinus Imperator. 229
Iudex non eſt. 23. qō. 5. Hieronymus. 497
Iudæi baptizati. 1. quæſ. 4. Tolet. conc. 4. 218
Iudæi. 28. quæſt. 1. Toletanum conc. 4. 577
Iudæi quorum. de conſecr. diſ. 4. Agathen. conc. 747
Iudæorum. 28. quæſt. 1. Toleta. conc. 577
Iudicare. 11. quæſtio. 3. Gregorius. 346
Iudicantem. 30. quæſ. 5. Eleutherius. 588
Iudices autem. 11. qō. 1. Nicæn. conc. 329
Iudices inquit. 1. quæſ. 5. Hieronymus. 191
Iudicet ille. 3. quæſtio. 7. Ambroſius. 276
Iudicet ſeipſum. de pœnit. diſt. 1. Auguſt. 630
Iudicium vero. 6. quęſtio. 3. Gratianus. 294
Iulianus. 11. quæſtio. 3. Ambroſius. 351
Iuramenti. 22. quæſt. 5. Chromatius. 468
Iurauit Dauid. 22. q. 4. Auguſtinus. 462
Iuratos. 15. quæſt. 6. Vrbanus. 2. 398
Ius generale. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
Ius autem. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
Ius naturale. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
Ius ciuile, diſtin. 1. Iſidorus. 2
Ius gentium, diſtinct. 1. Iſidorus. 2
Ius militare. diſtinctio. 1. Iſidorus. 2
Ius publicum. diſtinctio. 1. Iſidorus. 2
Ius Quiritum. diſtinct. 1. Iſidorus. 2
Ius autem. diſtinctio. 7. Gratianus. 7
Iuſtitiæ. 25. quæſtio. 1. Gregorius. 536
Iuſtum eſt bellum. 23. quæſ. 2. Iſi-

Iſidorus. 473
Iuſtum eſt principem. diſtin. 9. Iſidorus. 9
Iuſtum eſt vt qui. 23. quæſ. 3. Calixtus. 475
Iuuenculas. 20. q. 1. Gregorius in regeſt. 447
Iuxta Chalcedonenſis Alexander 2. 402
Iuxta ſanctorum. diſtinctio. 93. Anacletus & Zacharias Papa. 167

L

Lacrymæ. de pœnit. diſtinctio. 1. Ambroſius. 617
Laici in accuſatione. 2. q. 7. Anacletus. 253
Laici vero nullo modo. diſt. 63. Gratianus. 123
Laici presbyteros. 16. qõ. 7. Mogunt. conc. 428
Laici qui. diſtinct. 33. Innocentius 1. 65
Laico non licet. 2. q. 7. Marcellinus papa. 252
Laicos non accuſare, 2. quæſt. 7. Euſebius. ibid.
Laicis quamuis. 16. quæſt. 7. Eulalius epiſcopus. 426
Lator Nemeſion. 2. quæſ. 7. Gregorius. 258
Lator præſentium. diſtin. 55. Stephanus. 114
Lator præſentium. 16. q. 5. Gregorius. 416
Latorem pręſentium. 1. q. 1. Gregorius. 210
Latorem præſentium. 33. q. 2. Nicolaus papa. 615
Lauamini. de pœnit. diſ. 3. Gregorius. 648
Lector cum ordinatur. diſt. 23. Carthag. conc. 4. 45
Lector ſi viduam. diſt. 34. Martinus Bracharen. 69
Lectores cum ad annos. diſ. 32. Carthag. conc. 4. 63
Lectis ſagacitatis. diſtinctio. 73. Leo 4. 125
Legatur. 24. quæſtio. 2. Gelaſius Papa. 522
Legant epiſcopi. diſtin. 37. Hieronymus. 72
Lege Imperatorum. diſt. 10. Nicolaus papa. 19
Lege Iulia. 1. quæſtio. 1. Digeſt. lib. 3. 211
Legem quam piiſſimus. diſt. 53. Gregorius. 108
Leges eccleſiæ. 3. q. 6. Anacletus Papa. 273
Legi epiſtolam. 16. quæſt. 1. Auguſtinus. 406
Legi Syromaſten. 23. q. 8. Hieronymus. 506
Legitur quod beatus. diſt. 81. Gregorius. 150
Legimus aliqua. diſ. 37. Ambroſius. 73
Legimus de beato. diſtin. 37. Rabanus. 72
Legimus in Eſaia. diſt. 93. Hieronymus. 170
Legimus quoſdam. de conſecratio. diſtinctio. 5. Hieronymus. 760
Legum eccleſiaſticarum. 2. q. 1. Hincmarus ex concil. apud Medardum. 231
Lex continentiæ. diſtin. 31. Leo Papa. 60
Lex diuinæ. 27. q. 2. Benedictus Papa. 566
Lex eſt. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
Lex eſt. diſt. 2. Iſidorus. 2

Lex æterna. 23. quæſt. 5. Auguſtinus. 495
Lex illa. 27. quæſtio. 2. Gelaſius Papa. 572
Lex illa. 36. quæſtio. 1. Gelaſius. 696
Libenter ignoſco. de pœnit. diſt. 1. Ambroſius. 623
Liberorum. 32. quæſt. 4. Hieronymus. 602
Liberti. diſtinct. 87. Toletanum conc. 4. 159
Liberti dicti. 32. quæſtio. 4. Iſidorus. 602
Liberti eccleſiæ. 12. quæſt. 2. Toletanum conc 4. 371
Liberti. 12. quæſt. 2. Toletanum conc. 4. 372
Libertos. diſtinct. 87. Agathenſe conc. 159
Licet aliquid. 26. quæſt. 2. Ambroſius. 644
Licet appellatori. 2. quæſtio. 6. Fabianus Papa. 244
Licet ergo. 8. quæſt. 1. Hieronymus. 311
Licet in regulis. 16. quæſtio. 3. Gelaſius. 417
Licet nonnumquam. diſtin. 45. Leo Papa. 86
Licet omnibus. diſtin. 87. Gelaſius. 158
Licet plerumque. diſt. 45. Gregorius 4. 85
Liceat etiam. 2. quæſtio. 6. Fabianus. 246
Licite dimittitur. 32. q. 7. Auguſtinus. 606
Ligna eccleſiæ. de conſe. diſtin. 1. Hyginus Papa. 703
Liquido. de conſec. diſtin. 2. Auguſtinus. 718
Litigioſus. diſtinctio. 90. Gratianus. 163
Litteras charitatis. diſt. 63. Pelagius Papa. 125
Litteris veſtris. de conſecra. diſt. 3. Fabianus Papa. 730
Loca vero in quibus. diſtin. 80. Gratianus. 146
Loci noſtri. 35. quæſt. 9. Stephanus 5. 693
Locutio diuinarum. diſt. 38. 76
Longinquitate. 12. quæſtio. 2. Tolet. conc. 6. 372
Loquitur Dominus. 24. quæſt. 1. Cyprianus. 515
Lotharius. 31. quæſtio. 2. Nicolaus. 592
Lugdunenſis 9. quæ. 2. Vrbanus Papa. 317
Luminoſo. 18. quæſt. 2. Gregorius. 438
Luxuriam facit. diſtinct. 35. Proſper. 70
Luxurioſa res. diſtin. 35. Hieronymus. 69

M

Magnus epiſcopus diſtinct. 53. Carthag. concil. 1. 109
Magna pietas. de pœn. diſ. 1. Auguſtinus. 617
Magnum quidem. 11. q. 1. Ambroſius. 332
Magnæ ſapientiæ 22. q. 4. Auguſtinus. 463
Magis. 32. quæſtio. 5. Auguſtinus. 603
Maiores. 16. quæſtio. 7. Auguſtinus. 423
Maiores. 24. quæſtio. 1. Gelaſius. 512
Maiorum quiſpiam. 2. q. 7. Zepherinus Papa. 253
Mala conſuetudo. diſtin. 8. Nicolaus

laus Papa. 8
Maledicam.1.quæſt.1. Hieronymus. 200
Mali ſunt. 23.quæſt. 4. Auguſtinus. 491
Mancipia Chriſtiana.diſ.54.Gregorius. 111
Mandamus.19.quæſtio.3. Vrbanus 2. 443
Mandaſtis.2.quæſt.5. Sixtus papa 3. 239
Manet ergo.24.quæſtio. 1. Leo Papa. 513
Manifeſta.2.quæſtio.1.Ambroſius. 233
Manifeſta.12.q.1.Mart.Brachar. in conc. 359
Manifeſtum eſt. 1. quæſtio. 1. Leo. 198
Manifeſtum eſt.33.quæſt. 5. Auguſtinus. 671
Manus impoſitio. 1.quæſt. 1.Auguſtinus. 199
Manus quoque. de conſec. diſt. 5. Euſebius Papa. 757
Marchion, & Baſilides. 1. quæſt. 1.Hieron. 198
Maritum duarum. diſt. 33. Gregorius. 65
Mater eccleſia. de conſec. diſtin. 4. Auguſtinus. 754
Matrimonium. 27. quæſt.2. Iſidorus. 564
Maximianus.diſtin.81. Innocentius. 147
Maximianus. 23. quæſt.3. Auguſtinus. 474
Maximum quoque. 1. quæſt. 7. Leo. 227
Medicina. de pœn.diſt. 1.Ambroſius. 628
Medicamentum.de pœniten.diſtinct.1. 629
Meliore. 27, quæſtio.1. Auguſtinus. 560
Memor ſunt. 24. quæſt. 1. Sixtus Papa. 514
Mennam. 2. quæſtio. 5. Gregorius. 238
Menſuram autem. de pœ.diſtin. 1.Hier. 630
Meretrices eſſe. 32. quæſtio. 4. Auguſtinus. 601
Merito quæritur. 15.q. 1. Auguſtinus. 392
Merito.32.q.2.Auguſtinus. 598
Metropolitano. diſtinctio. 63. Leo 1. 126
Metropolitanum. 2.quæſtio. 7. Gregorius. 261
Metuentes.17.quæſtio.4. Gelaſius. 434
Mihi autem. 22. quæſtio. 2. Auguſtinus. 466
Miles. 23. quæſt. 5. Auguſtinus. 495
Militare.23.quæſtio.1. Auguſtinus. 472
Miniſtri altaris.diſ.81. Lucius Papa. 149
Miniſtri. 14.quæſt.4. Arelatenſe conc. 1. 387
Miniſtrum. diſt. 23. Laodicen. conc. 46
Miniſtrare. 26. quæſ.6. Agathen ſe conc. 550
Miramur tantum.diſtinctio. 61. Leo. 119
Miramur. 24. quæſtio. 1. Nicolaus. 520
Miſatus valde. 93. diſtinct. Gregorius. 167
Mirandum eſt.de pœn.diſ.2.Auguſt. 644
Miror autem. de pœn.diſt.1.Cyprianus. 625
Miror minus. diſtinct. 50. Ioannes 8. 95

Miror quomodo.17.quæſtio.4. Auguſtinus. 431
Miſerum eſt.diſtinct. 61. Innocentius. 119
Miſſas die.de conſec.diſt.1.Agathenſe conc. 707
Miſſarum ſolemnia.de conſe.diſtinctio. 1. Triburienſe conc. 700
Moderamine. 16. quæſt. 1. Gregorius. 404
Modo quæritur.35.quæſ.4. Gratianus. 680
Moyſes.diſt.7. Iſidorus. 7
Moyſes.8.q.1 Hieronymus. 309
Moyſes.32.quæſtio. 2. Auguſtinus. 597
Mollitiis.21.quæſtio.3. Cyprianus. 452
Monachus vero. diſt.77.Gelaſius Papa. 143
Monachus. 16. quæſtio. 1. Hieronymus. 401
Monachi 1. 16. q.1. Agathenſe conc. 405
Monachi 2. 16. quæſ.1. Tarraconen.conc. 406
Monachi ſibi.de conſe.diſ.4.Capitulatium liber. 748
Monacho. 20. quæſtio. 4. Baſilius. 449
Monacho. 27.quæſ 1. Aurelian. conc.1. 561
Monachum. 20. q. 1. Toletanū conc.4. 70
Monachum. 20.q.4.Agathenſe conc. 449
Monachos quoque. 16. quæſ. 1. Syricius papa. 405
Monaſterium. 16.q.7. Eugenius 2.& Leo 4. 427
Monaſteria.18. quæſtio. 2. Arelatenſe, vel Aurelianen. concil. 400
Monaſteria. 18. q. 2. Agathenſe conc. 441
Monaſteriis. 19.quæſ. 3. Gregorius. 444
Monemus. 12.quæſ. 2. Leo 4.in conc. 363
Monomachiam. 2. qō. 5. Nicolaus Papa. 242
Mos antiquus.diſt.65.Nicęnum conc. 2. 131
Mos eſt diſ.1. Iſidorus. 2
Mos eſt. 12.quæſtio. 2. Gregorius. 366
Moue te.21.quæſtio.2. Auguſtinus. 456
Mulier debet.33.quæſ.5.Ambroſius. 672
Mulier quamuis.diſtin.23. Carthaginenſe conc.4. 46
Mulier quamuis. de conſecratio.diſt. 4.Carthaginenſe cōcil.4. 735
Mulier quę acceſſerit. 15. qō. 1. Auguſtinus. 393
Mulier ſi fide.22. quæſtio.4. Auguſtinus. 465
Mulier ſi quidpiam.32.quæſt.2. Ambroſius. 598
Mulier ſi ſinc.33. quæſtio. 5. Ex cōcilio apud Cōpendiū. 670
Mulierem conſtat. 33. quæſ. 5. Auguſtinus. 672
Mulieres. diſtin. 32. Laodicen. conc. 65
Mulieres.27. quęſt. 1. Eugenius Papa. 561
Multum ſtupo. 3. quæſtio. 6. Leo. 272
Multi bene.de pœnitē. diſtin.2. Gregorius. 644
Multi corriguntur.2.quæſtio.1. Auguſtinus. 230
Multi ſacerdotes.diſtin.40.Ioā. Chryſoſtomus. 78

Multi ſæcularium. 1. quæſtio. 1. Gregorius. 101
Multi ſine, 14. quæſ. 5. Hieronymus. 389
Multi ſunt, de conſecra. diſ. 4. Pelagius Papa. 745
Multiplex. de pœnit diſtinctio. 1. Leo. 623
Multorum auctoritatibus. 1. q. 2. Gratianus. 753
Multorum relatione. diſtinctio. 32. Gregorius. 61
Multorum relatione. 27. quæſt. 2. Gregorius. 567
Multorum relatione. 35. quæſ. 6. Alexander 2. 691
Multis ab vrbe, diſtin. 44. Gregorius. 84
Multis conciliis. 16. q. 1. Africanum conc. 409
Multis denuo. diſt. 17. Pelagius Papa 2. 28
Multos de eccleſiaſtica. diſt. 54. Gregorius. 112
Multæ autem operationes. 1. q. 1. Aug. 194
Multipliciter. 1. q. 1. Taraſius epiſcopus Conſtan. 190
Mutationes. 7. q. 1. Anterus Papa. 303

N

NAbuchodonoſor. 23. quæſtione. 4. Auguſtinus. 480
Nam qui Deo. 16. q. 2. Ambroſius. 415
Nam ſicut. diſtin. 31. Innocentius 1. 59
Nam ſi conſenſerimus. diſtinct. 27. 53
Naſci de adulterio. diſt. 56. Hieronymus. 115
Naum prophetam. de pœni. diſt. 3. Hiero. 652
Ne amiſſo. 23. quæſ. 4. Auguſtinus. 484
Nec aliqua. 27. q. 1. Gelaſius papa. 557
Nec artificioſo. 22. q. 2. Auguſtinus. 460
Nec damnoſa. 25. quæſtio. 2. Codex. 539
Nec eam quã. 35. q. 2. & 3. Gregorius. 678
Nec extra. 3. quæſtio. 9. Damaſus. 278
Nec emeritis. diſtin. 61. Cæleſtinus. 121
Nec fori. 1. quæſtio. 1. Auguſtinus. 193
Nec hoc quoque. 14. qõ. 4. Leo Papa. 387
Nec illud. 30. quæſt. 5. Ambroſius. 588
Nec illud. 33. quæſtio. 5. Ambroſius. 672
Nec is qui inuitus. 15. q. 1. Ambroſius. 394
Nec licuit. diſt. 17. Greg. al. Pelagius. 28
Nec mirum. 26. quæſt. 5. Auguſtinus. 548
Nec Moyſes. de conſec. diſtin. 2. Hieronymus. 727
Nec nouum. 8. q. 1. Greg. 312
Nec numerus 10. quæſ. 3. Gelaſius. 327
Nec quemquam. de conſec. diſtin. 4. Cyprianus. 751
Nec quiſquam. 24. q. 2. Gelaſius Papa. 522
Nec ſolo. 32. quæſtio. 5. Auguſtinus. 604
Nec ſufficere. 8. q. 1. Beda. 313
Nec vxorem. 33. qõ. 4. Nicolaus Papa. 669

Neceſſe eſt. diſtinct. 29. Hieronymus. 56
Neceſſe eſt. 1. quæſtio. 1. Gregorius. 203
Neceſſe eſt. 3. quæſt. 9. Nicolaus Papa 279
Neceſſe eſt. 22. q. 4. Toletanum conc. 464
Neceſſe eſt. de conſecr. diſtin. 1. Leo Papa 705
Neceſſarium eſt. de conſec. diſt. 4. Auguſtinus 732
Neceſſaria. 1. quæſtio. 7. Gelaſius 225
Neceſſaria. 12. qõ. 1. Eug. 2. & Leo 4. 356
Neceſſario. de conſecr. diſtin. 2. Epheſinum ſymbolum 725
Ne forte. de pœn. diſt. 1. 628
Ne forte. de pœniten. diſtinct. 4. Oſee 662
Negandi 1. 3. qõ. 11. Stephanus Papa 280
Neganda 2. 3. quæſtio. 11. Codex 280
Negare non poſſum. diſt. 9. Auguſtinus 9
Negotium. de pœn. diſtin. 5. Gregorius 665
Negotiatorem clericum. diſtin. 88. Hier. 160
Negligere. 2. quæſt. 7. Eleutherius Papa 262
Nemo ad ſacrum. diſt. 32. Vrbanus ſecundus 64
Nemo contemnat. 11. quæſt. 1. Ioan. Chryſ. 343
Nemo blandiatur. 32. q. 4. Ambroſius 600
Nemo de annorum. 16. q. 3. Ioannes 8. 420
Nemo deſperandus. de pœniten. diſt. 7. 666
Nemo eccleſiam. de conſec. diſt. 1. Aurelianen. conc. 70●
Nemo epiſcopus. 2. q. 9. Conſtit. apud Iulia. antece. 232
Nemo epiſcoporũ. 11. q. 3. Melden. conc. 344
Nemo iudicabit. 11. q. 3. Innocentius 320
Nemo peritorum. 11. q. 3. Auguſtinus 349
Nemo per ignorantiam. de conſec. diſ. 1. Clemens Papa 703
Nemo poteſt. 16. quæſt. 1. Gregorius 401
Nemo poteſt. de pœn. diſt. 1. Ambroſius 617
Nemo presbyter. diſ. 78. Authẽ. de ſan. epiſcopis 144
Nemo quippe. diſt. 83. Gregorius 153
Nemo qui rapit. 14. q. 5. Hieronymus 388
Nemo recte. diſtin. 81. Symmachus Papa 147
Nemo tollit. de conſe. diſtin. 4. Auguſtinus 754
Nemo vel in foro. de pœnit. diſ. 1. Codex 623
Nemo vnquam. 11. q. 1. Caius Papa 328
Nemini eſt. 17. quæſtio. 4. Nicolaus 434
Nemini præterquam. 15. q. 3. Iulius Papa 396
Nemini regum. 16 quæſt. 7. Silueſter 429
Neminem abſolute. diſtinct. 70. Chalced. conc. 134
Neminem exhiberi. 3. q. 9. Romana ſynod. in capitular. Hadriani 274
Neminem putes. de pœn. diſt. 3. Auguſtinus 622
Neminem quiſquam. diſtin. 45. Romanum concil. ſub Silueſtro

neſtro 85
Neophytus. diſtinct.61. Ambroſius 120
Neophyti.de conſecr.diſtincti.5. Carthagin.concil.4. 758
Ne pro cuiuslibet.16.q.1.Gregorius 495
Neque ad Cain.diſt.90. Cyprianus 163
Neque apud altare.diſt. 88. Cyprianus 161
Neque decennii.16. quæſt.4.Iuſtinia.Nou. 421
Neque enim.14. qō. 5. Auguſtinus 309
Neque furioſus.32. qō. 7. Fabianus 610
Neque in homine.1.q.1.Auguſtinus 193
Neque poteſt.1.quęſt.1.Auguſtinus 203
Neque quorumlibet. diſt. 9. Auguſtinus 10
Neque viduas.27.quæſtio.1. Cyprianus 557
Ne quis arbitretur. 22.qō.2. Auguſtinus 460
Ne quis ieiunet.de conſecrat. diſtin.3.Cæſarauguſt.conci. 730
Ne quod abſit. de conſecrat. diſt. 4.Gregorius 747
Nerui teſticulorum. diſtinct. 13. Gregorius 18
Ne tales.de conſecrat.diſt.5.Hieronymus 760
Nicæna ſynodus .diſt. 31. Hiſtoria Tripart. 60
Nihil contra.2.qō.1.Eleutherius epiſcopus 229
Nihil contra. 7.q.1. Toletanum concil.7. 301
Nihil enim prodeſt. de conſecra. diſt.5.Pius Papa 759
Nihil enim. de conſecra.diſtin.5. Ioan.Chryſoſtomus 700
Nihil eſt aliud.de conſecrat. diſt. 4.Auguſtinus 475
Nihil illo. diſtinct. 83. Anacletus Papa 153
Nihil iniquius.32.quæſtio. 6. Auguſtinus 606
Nihil in ſacrificiis. de conſecrat. diſtin.2.Alexander 5. 710
Nihil Iudæ.de pœnit. diſt.3. Hieronymus 654
Nihil prodeſt.de pœnit. diſtin. 3. Pius Papa 649
Nihil ſic debet.11.quæſtio. 3. Auguſtinus 343
Nihilominus quoque.3. quæſtio. 9.Leo 279
Nimium certe. 23.qō.8. Ioannes Papa 8. 505
Nimium ſunt. 23.quæſt.4.Auguſtinus 486
Niſi aut in cœnobiis. diſtinct. 56. Vrbanus 116
Niſi bella.23.quæſtio. 1. Gregorius 471
Nobis dominus: diſtinctio. 63. Leo 4. 125
Nobilis homo.2.quæſtio.7.Triburienſe concil. 240
Nobiliſſimus vir. diſt. 97. Nicol. Papa 180
Nocte ſancta.de conſec. diſtin.1. Theleſporus 705
Noli exiſtimare. 23. quæſt.1 Auguſtinus 471
Noli frater.diſtinctio. 9. Auguſtinus 10
Noli meis litteris.diſtin.9.Auguſtinus 9
Noli putare.de pœn.diſt.1.Auguſtinus 620
Nolite errare.diſtinctio.11. Iulius Papa 12
Nolite nos exiſtimare.diſtinctio. 21.

21.Nicolaus Papa. 39
Nolite recedere.11.quæſt.3. Hieronymus 341
Nolite timere.11.qō.3. Ioannes Chryſoſtomus 350
Nolite velle.14.quæſtio.5. Auguſtinus 388
Nolo vt aliquis.12.quæſt.1. Auguſtinus 357
Noluit itaque.33.quæſtio.5. Auguſtinus 672
Nomen preſbyteri.2.quæſtio.1. Auguſtinus 231
Non afferamus.24.quæſtio.1. Auguſtinus 516
Non autem.7.quæſtio.1. Auguſtinus 299
Non confidat.diſtinct.50.Gelaſius 105
Non cogantur.diſt.41.Auguſtinus 79
Non debet.diſtinct.65.Martinus in concil. 131
Non debet.11.quæſtio.3.Gregorius 347
Non debet.30.qō.1. Cæleſtinus Papa 584
Non debere.diſt.80.Laodicen.concil. 146
Non decet.diſtinct.12.Calixtus Papa 1. 14
Non dico.de conſecrat.diſtin.4. Hieronymus 759
Non dicatis.12.quæſtio.1.Auguſtinus 357
Non dubito.de conſecrat.diſt.4. Auguſtinus 756
Non enim.32.quæſtio.1. Auguſtinus 594
Non eſt a plebe.2.quæſt.7.Euariſtus 252
Non eſt aqua.de conſecra.diſt.4. Auguſtinus 742
Non eſt credendum. Hadrianus Papa 289
Non eſt crudelis.23.quæſt.5.Hieronymus 497
Non eſt contra.22.quæſti.1.Auguſtinus 455
Non eſt contra.22.quæſtio.1.Iſidorus 456
Non eſt culpandus.32.quæſtio.1. Hieronymus 595
Non eſt dubium.27.quæſtio.2. Auguſtinus 566
Non eſt facile.diſtinct.40.Hieronymus 77
Non eſt innocentiæ.23.quæſti.5. Auguſtinus 498
Non eſt iniquitatis.23.qō.5. Auguſtinus 495
Non eſt noſtrum.23.q.5.Hieronymus 494
Non eſt obſeruandum.22.quæſtio.4. Iſidorus. 463
Non eſt peccatum.diſt.6.Gregorius 6
Non eſt permittendum.diſtinct.63.Laodicen.concil. 124
Non eſt putanda.1.qō.1.Gregorius 192
Non eſt quòd cuiquam.15.quæſt.1.Ambroſius 394
Non eſt tam iniuſtus.de pœnit.diſt.2. Hieronymus 639
Non æſtimemus.13.quæſtio.2. Auguſtinus. 382
Non erit turpis.32.q.1.Auguſtinus 594
Non exemplo.26.quæſtio.2.Beda 543
Non ex quo.de conſecrat.diſt.4. Auguſtinus 755
Non fidelibus.32.quæſ.5.Auguſtinus 603
Non fruſtra.23.quæſt.1.Auguſtinus 495
Non furem.7.q.1.Leo 4. 298

Non

Non habenti.22.q.2. Africanum concil. 369
Non hoc corpus.de conſecr.diſt. 3.Auguſtinus 717
Non illud.de conſecrat.diſtin.14. Auguſtinus 737
Non imputantur.1.q.4.Auguſtinus. 219
Non iſte panis.de conſecrat.diſt. 2.Ambro. 719
Non inuenitur.23.q.4.Auguſtinus 487
Non inuitari. 9.q.2. Conſtantinopolit.ſynod.1. 317
Non in perpetuum.24.qō.3.Rabanus 525
Non in inferenda.23.quæſtio.3. Ambroſius 474
Non in vobis.de conſecrat.diſ.4. Aug. 741
Non ita.2.q.6. Eutychianus Papa 246
Non ita.22.quæſtio.2.Auguſtinus 460
Non licet. diſ.12. Symmachus Papa. 364
Non licet.diſtinctio.46. Laodicenſe concil. 89
Non licet diſtinctio.63.Martinus Papa ex concil. 124
Non licet.11.quæſtio.3.Auguſtinus 348
Non licet.26.q.7.Martinus Bracharen. 555
Non licet.33.q.4.Martinus Bracharen.in concil. 669
Non licet.1. de conſecrat. diſ.4. Antiſiodoren.concil. 748
Non licet 2. de conſecratio. diſtinctio.4.Carthaginen.concil.3. 748
Non licet.diſtinct.86. Agathenſe concil. 158
Non liceat.1. diſ.23. Bracharen. concil. 173
Non liceat.2.diſt.23. Apud Martinum Brachar. 46
Non liceat. diſtin.44. Martinus Bracharenſis ex concil. 85
Non liceat.diſtinct.92.Martinus Brachar.ex concil. 165
Non liceat.1.q.1. Martinus Brachar.ex concil. 198
Non liceat.3.quæſti.6.Innocentius papa. 273
Non liceat.12. quæſtio.2. Symmachus Papa 364
Non liceat.12.qō.2.Chalcedon. concil. 368
Non liceat.12.quæſt.2.Innocentius Papa 2. 369
Non liceat.19.quæſtio.3.Nouella 123. 445
Non liceat.26.quæſt.6.Martin. Bracharen.concil. 546
Non liceat.de conſecrat.diſtin.3. Martinus Bracha.in conc.742
Non liceat.de conſecrat.diſti.4. Mart.Bracharen.in conc.729
Non loca.diſt.40.Greg. 77
Non mœchaberis.32.q.5.Iſidórus 604
Non mœchaberis.32.q.6.Auguſtinus. 606
Non mediocriter.de conſecrat. diſ.5.Hieronymus 759
Non multum.diſtinct.100.Grégorius. 138
Non negamus.diſt.61. Hormiſda Papa 119
Nonne vobis.diſtinct.37.Hieronym. 72
Nonne directa.8.quæſt.5. Symmachus Papa 314
Nonne Sodomitæ.1.q.1. Auguſtinus 194
Nonne vobis.diſtin.37.Hieronymus 72

Nonnulli diaconi.93.Tolet. concil.4. 169
Nonnulli. de pœnit. diſt. 1. Ambroſius 624
Non nocet.1. quæſtio. 1. Gregorius 203
Non nos beatum. diſt. 40. Symmachus 77
Non obſcruetis.26.quæſt.7. Auguſtinus 555
Non omnis.5.quæſtio. 5. Auguſtinus 28
Non omnes. 2.quæſtio.7.Hieronymus 257
Non omnis.32.quæſt.2. Leo Papa 597
Non omnis. de conſecrat. diſt. 2. Auguſtinus 720
Non omnis,qui.2.quæſtio.7.Auguſtinus 257
Non oportet. diſtinct. 18. Laodicen.conc. 50
Non oportet.1. diſtinct. 23. Laodicenſ. concil. 46
Non oportet 2. diſt. 23. Laodicẽ. concil. ibid.
Non oportet.3.diſtinct. 23. Agathen.concil. 578
Non oportet.1.diſtinct.42 .Laodic.concil. 81
Non oportet.2.diſtin.42. Laodicenſ.concil. 82
Non oportet.1.diſtinct.44.Laodic.concil. 83
Non oportet.1.diſt. 4. Laodicen. concil. 84
Non oportet. diſt.69. Laodicen. concil. 134
Non oportet.diſtinct.81.Laodic. concil. 150
Non oportet. diſtin. 93. Laodic. concil. 168
Non oportet.diſt.93. Laodicenſe concil. ibid.
Non oportet.diſt.95. Laodicenſe concil. 173
Non oportet.1. quæſt. 1. Laodic. concil. 198
Non oportet.3.quæſtio.9. Marcellus. 277
Non oportet.7.quæſti.1. Nicæn. concil. 301
Non oportet.26.quæſtio 5. Laodic.concil. 546
Non oportet.28.quæſtio. 1. Agathen.concil. 578
Non oportet.30.qõ.3. Zacharias & Deusdedit. 585
Non oportet. 33. q. 4. Laodicenſ. concil. 669
Non oportet.33. quæſtio. 4. Ilerdenſe concil. ibid.
Non oportet. de conſecrat. diſt. 1. Martinus Brachar. in concil. 702
Non oportet. de conſecra.diſt. 2. Martinus Brach.in conci. 709
Non oportet.de conſecratio. diſtinctio. 3. Laodicenſe concilium 729
Non oportet.de conſecrat.diſt. 5. Laodic.concil. 761
Non oportet.de conſecrat. diſt. 5. Laodic.concil. ibid.
Non oſculatur.5.quæſtio.5. Ambroſius 288
Non peierabis.22.quæſtio.4.Leuiticum 464
Non pila.23.quæſtio. 8. Ambroſius 505
Non placuit. 16. qõ.7. Symmachus 426
Non plures.de conſecrat. diſt. 4. Leo Papa 748
Non poteſt. 2.quæſt. 7. Toletan. concil.4. 255
Non poteſt. 23. quæſt. 4. Auguſtinus 484

Non poteſt.32.quæſtio.5.Iſido-
rus. 603
Non poteſt.de pœniten.diſtinct.
1.Ambroſ. 621
Non poteſt.de pœniten.diſt.1.Io-
annes Chryſoſt. 622
Non poteſt de conſecr.diſt.4.Io-
an.Chryſoſt. 733
Non prohibeat.de conſecra.diſt.
2.Auguſtinus 721
Non putes.23.q.5.Aug. 498
Non quales.1.q.1.Nicol. 202
Non ratione.de conſec.diſtin.4.
Syricius Papa 734
Non regenerabantur.de conſec.
diſt.4.Auguſt. 753
Non reuertebantur.de pœn.diſt.
2.Gregorius 636
Non ſanat.1.q.1.Ambroſ. 196
Non ſane.14.q.5.Aug. 390
Non ſatis diſt.86.Ambroſ. 156
Non ſatis.34.quæſtio.1.& 2.Hie-
ronymus 673
Non ſemel.18.quæſtio.2.Aureli.
concil. 442
Non ſemper.11.q.3.Auguſt. 351
Non ſemper.22.quæſtio.4.Am-
broſius 463
Non ſolent.2.q.6.Vlpian. 249
Non ſolum.1.q.3.Beda 217
Non ſolum.j.11.quæſtio.3.Syno-
dus viij. 349
Non ſolum ij. quæſtio.3. Augu-
ſtinus 356
Non ſolum 22.q.4.Beda 463
Non ſolum 23.quæſtio.5.Hiero-
nymus 497
Non ſolum.28.q.1.Aug. 574
Non ſolum 32.quæſtio.7.Iſido-
rus 608
Non ſolum 32.q.8.Aug. 611
Non ſufficit.de pœnit.diſtinct.1.
Auguſt. 627
Non ſunt audiendi.11.quæſtio.3.
Auguſt. 346
Non ſtatim 26.quæſt.2.Hiero-
nymus 542
Non turbatur.24.q.1.Ambro-
ſius 513
Non vos hominum.23.q.5.Pela-
gius 498
Non vos iudicetis.5.quæſt.5.Au-
guſt. 287
Nos ad fidem.diſtinct.96.Chal-
cedo.concil. 176
Nos autem.de conſecra.diſtin.2.
Auguſt. 715
Nos conſecrationem 9.q.1.Gre-
gorius 315
Nos conſuetudinem,diſtinct.12.
Gregor. 15
Nos in hominem 9.quæſt.1.Gre-
gorius 316
Nos in quemquam 2.q.1.Augu-
ſtinus 229
Nos qui præſumus,diſtinct.40.
Gregorius 77
Nos ſacramentum.2.q.5.Corne-
lius Papa & Tibur.concil. 238
Nos ſanctorum 2.q.5.Cornelius
Papa & Tibur.conc. 238
Nos ſanctorum 15.q.6.Grego-
rius VII. 398
Nos ſequentes 6.q.1.Euſebius
Papa 292
Nos ſi incompetenter.2.quæſt.
7.Leo iiij. 258
Noſſe credo,diſt.76.Ambro. 141
Noſſe deſideras 30.quæſtio.1.Ni-
col.Papa 583
Noſſe tuam,diſtinct.63.Stepha-
nus 125
Noſſe vos.de conſecrat.diſtin.3.
Pius 730
Noſtrates.30.q.5.Nic. 587
Noſtri.23.q.3.Aug. 474
Nota dum eſt.23.quæſtio.4.Au-
guſtinus 473

Notandum eſt, 24. quæſt. 3. Vrbanus 531
Notificaſti.33.q. 5.Alexan.ij. 660
Notificamus 35.quæſti.6. Vrbanus 690
Notum ſit.quæſt. 1.Nicolaus Papa 232
Nouatianus. 7. quæſtio. prima. Cyprian. 297
Nouerint.10.quæſtio.1.Toletan. concil.4. 322
Nouiſſime,de conſecrat.diſtinct. 5.Raban. 757
Nouit Deus.de pœniten. diſt. 4. Auguſtinus 659
Nouit dominus,de pœniten.diſt. 1. Ambroſius 627
Nouit fraternitas. diſt. 12. Gregorius 16
Nouit ſanctitas,diſtin:100.Gregorius 182
Nubendi.27.q.1.Aug. 560
Nullus abbas.1.quæſtio.2.Vrbanus Papa 212
Nullus abbas.19. qō. 3. Educenſe concil.ſub Gregor.vij. 443
Nullus acolythorum , diſtin. 24. Siluester Papa 46
Nullus ad eccleſiaſticum. diſtin. 58.Gregor. 117
Nullus aliq 12.diſtin.98.Siluester Papa.in concil.generali 180
Nullus alterius.9.quæſtio. 2. Calixtus 316
Nullus anathematizatorū.3.qō. 4.Stephanus Papa 268
Nullus autem,de conſecrat. diſt. 4.Auguſt. 739
Nullus clericus. 11. q. 1. Siluester Papa 333
Nullus clericus. 11. qō. 1. Matiſcon.concil.j. 384
Nullus clericorum. 14.q.4. Carthagin.concil.iij. 387
Nullus clericorum. 17.quæſti. 4. Herdenſe concil. 432
Nullus debitæ. de pœniten. diſt. 1. Auguſt. 622
Nullus decima.16.quæſtio.2.Leo Papa 415
Nullus ducat.31.q. 1. Leo. 589
Nullus eorum. 21.quæſtio.4.Sexta ſynod. 453
Nullus eorum.18.quæſti. 1.Sexta ſynodo. 578
Nullus eorum.de pœniten. diſt. 2. Hieron. 639
Nullus epiſcop.diſtinct. 38. Clemens Papa 76
Nullus epiſcopus. diſt.60.Vrbanus.in concil.celebrato Auerniæ. 399
Nullus epiſcopus. 1.q.1. Gelaſius ex vj. ſynod. 206
Nullus epiſcopus 1.qō. 1. Gregorius vij. 210
Nullus epiſcopus. 5. qō. 4. Iulius Papa 287
Nullus epiſcopus.11.q. 1.Bonifacius 329
Nullus epiſcopus .15.quæſt.4. Hadrian.Papa 396
Nullus epiſcopus.22.qō.5.Vrbanus 470
Nullus epiſcopus,de conſecr. diſtin.1.Zachar.Papa 706
Nullus epiſcoporum,diſtinct.54. Leo. 109
Nullus epōrum. 2.q.2.Steph. 235
Nullus epiſcoporum.15.quæſt.4. Tarraconenſe concil. 396
Nullus ex eccleſiaſtico. 22.quæſtio.5.Rhemenſe concil. 470
Nullus eſt a plebe.2. quæſtio. 7. Euariſtus Papa 303
Nullus expectet,de pœniten.diſt. 7.Auguſt. 667
Nullus fidelis 30.q. 5. Hormiſda Papa

Papa 587
Nullus in epiſcopum, diſtin. 62. Calixtus Papa 123
Nullus in epiſcopatum. diſtinct. 60. Vrbanus Papa 118
Nullus in præpoſitum. diſtinct. 60. Calixtus Papa 118
Nullus inuitis, diſtin. 61. Cæleſtinus 121
Nullus introducatur. 4. q. 4. Damaſus Papa 283
Nullus itaq;. 1. quæſt. 1. Symmachus 210
Nullus iudicum. 11. quæſ. 1. Caius Papa 328
Nullus laicus 2. qō. 7. Silueſter Papa 252
Nullus laicorum, diſtinct. 63. Hadrian. Papa in viij. ſyn. 123
Nullus laicorum. 16. quæſt. 7. Paſchalis ij. 425
Nullus miniſtrorum, de conſec. di. 4. Arauſicanum concil. 792
Nullus miſſam, diſt. 32. Nico. 62.
Nullus monachus 2. qō. 7. Pelagius ij. 262
Nullus monachus. 18. q. 2. Aurelian. concil. j. 439
Nullus neque. 36. q. 2. Pariſienſe concil. j. 697
Nullus mortuus 13. quæſt. 2. Mogun. concil. j 382
Nullus oĩno 6. qō. 1. Codex. 293
Nullus omnino. 16. q. 7. Calixtus Papa 424
Nullus ordinetur. diſt. 24. Carthagin. conc. iij. 47
Nullus patriarcharum, diſtinct. 99. Pelagius ij. 181
Nullus pœnitentem. diſtinct. 55. Arelatenſe concil. iij. 113
Nullus Pontifice, diſt. 79. Bonifacius iij. ex concil. 145
Nullus pōt 2. q. 2. Iul. Papa. 235
Nullus preſbyter. 9. q. 2. Nannetenſe concil. 316
Nullus preſbyter, de conſecrat. diſt. 1. Silueſter Papa 701
Nullus preſbyter, de conſecr. diſtin. 1. Hormiſda Papa 702
Nullus preſbyterorum, diſt. 44. Nannet. concil. 84
Nullus preſbyterorum, de conſe. diſt. 5. Nannetenſe concil. 761
Nullus primas 9. q. 2. Calixt. 316
Nullus primas. 9. q. 3. Calix. 319
Nullus res eccleſiæ 17. q. 4. Carthag. concil. 435
Nullus ſacerdotum 11. q. Aruen. concil. 344
Nullus ſeruus 3. qō. 5. Felix Papa ij. 270
Nullus vnquam, diſtin. 79. Stephanus Papa iij. ex concil. 145
Nullus vnquam 4. qō. 4. Fabianus 283
Nullius crimen 1. q. 4. Aug. 218
Nulli archiepiſcopi, diſtinct. 99. Anicetus 181
Nulli ciuium, de conſecrat. diſt. 3. Aurel. concil. j. 727
Nulli clerico. diſtincti. 44. Sexta ſynodus. 84
Nulli de ſeruili, diſtinct. 54. Tribur. concil. 189
Nulli dubium 3. quæſt. 1. Alexander Papa 265
Nulli dubium. 12. qō. 5. Gregorius 376
Nulli epiſcopi, diſtin. 42. Carthag. concil. iij 81
Nulli epiſcoporum 3. q. 5. Paſchaſius 270
Nulli epiſcoporum 12. qō. 1. Romana ſynod. habita ab Eugenio ij. 360
Nulli epiſcoporum 16. qō. 1. Leo Papa iiij. in concil. 412

Nulli eſt.de conſec. diſtin.4.Auguſtinus 753
Nulli ex propinquitate. 35. q. 2. & 3. Lugdunenſe concil. 679
Nulli fas, diſtinct.19. Gregorius iiij. 33
Nulli fas ſit 15.quæſti.1. Hilarius Papa 535
Nulli liceat 12.q̃ō. 2. Bonifacius Papa 361
Nulli ſacerdotum. diſt.38. Cæleſtinus 75
Nulli vmquam.3.q. 4. Eutychianus Papa primus 268
Nulla ædificia 12.quæſt.1. Nicolaus Papa 356
Nulla officia. diſt.54. Tolet.concil.iij. 111
Nulla præter, de conſec.diſtin. 4. Auguſt. 574
Nulla ratio, diſtinctio. 62. Leo Papa 122
Nulla ratione, diſtin. 93. ex conc. Pariſ. 167
Nullam damnationem 2. q̃ō. 4 Leo iiij 243
Nullam poteſtatem 18.q. 2. Pelagius Papa 439
Nullum abſque formata, diſtin. 71. Antiochenum concil. 136
Nullum ante 30.q.5. Euariſt. Papa 588
Nullum epiſcoporum. 9.q. 2. Antiochenum concil. 316
Nullum facere, diſtin.28. Gregorius 53
Nullum in vtroque. 35.q.2. Iulius Papa 677
Nullum ſine dote 30. q. 5. Arelaten.concil. 588
Nunc autem, diſtin.21. Nicolaus Papa 39
Nunc autem 1.quæſti. 7. Gratianus 222
Nunc autem 32. quæſt.7. Gratianus 606
Nunc autem, de conſecrat. diſt. 4. Auguſt. 741
Nunc autem.23.quæſt.7. Gratianus 503
Nunc autem quæritur 5.quæſt. 5. Gratianus 287
Nunc ergo 1. quæſtio. 4. Gratianus 218
Nunc quæritur 12.q̃ō. 2. Gratianus 361
Nunc quæritur 12.q̃ō. 3. Gratianus 374
Nunc quæritur 35.q̃ō. 6. Gratianus 690
Nunc quæritur 36. quæſtio. 2. Gratianus 696
Nunc vero 9.quæſt.3. Stephanus epiſcopus 321
Nuntiatum eſt, diſt.84. Gregorius 154
Numquam aquæ. de conſecrat. diſt.4. Chromatius 734
Numquam de manu. de conſec. diſt.5. Hieronym. 761
Numquam de pontificibus, diſtin.96. Gelaſius 177
Numquam de vitiis. diſtinct.56. Chryſoſt. 115
Numquam diuinatio. 1. quæſt. 1. Hieron. 191
Numquid Cain. de pœnit. diſtin. 1. Cyprian. 196
Numquid non erunt. 28. quæſt.1. Innocen. 573
Numquid non omnia. de conſe. diſt.5. Stephanus v. 758
Nuper Foro populêſis. 7.q.1. Gelaſius 308
Nuptiæ terram implent. 32. q. 1. Ambroſius 595
Nuptiarum bonum. 27.q.1. Auguſtinus 563

O

OBedientiam. diſtinctio. 93. Gratianus. 167
Obeuntibus. diſt. 65. Innocentius in ſynod. 129
Obitum Victoris.diſtin.61.Gregorius. 121
Obitum. 12.quæſtio. 5. Gregorius. 376
Obiieiuntur. 32. q. 4. Auguſtinus. 600.
Oblationes diſſidentium. diſt. 89 Carthagin.conc.4. 163
Obſeruandum quoque.15. quæſtio. 2. Tarraconen. concil. 394
Obtineri.23. quæſtio. 4. Gregorius. 479
Occidit Phinees. 23. qō. 8. Ioan. Chryſoſtomus. 506
Octaua diſcuſſio.12.q. 2. Hiſpalen.conc. 371
Odi & proieci. 24. q. 1. Hieronymus. 518
Odio habeantur. diſtin. 86. Leo epiſco. 155
Odit Deus. 1. quæſt. 1. Hieronymus. 198
Offerebat. 32.quæſ. 7. Ambroſius. 608
Officij noſtri. 24. quæſt. 1. Iulius Papa. 514
Officia. 23. quæſtio. 5. Auguſtinus. 495
Olim idem erat. diſt. 95. Hieronymus. 172
Olim iuſſus. 8. quæſt. 1. Auguſtinus. 310
Omnis autem. diſtinctio. 3. Iſidorus. 3
Omnia talia.diſtinct. 12. Auguſtinus. 16
Omnis Chriſtianus. 13. quæſt. 3 Auguſtinus. 348
Omnis Chriſtianus. de conſecr. diſtinct.1.Greg.7. in ſyn. Romana. 708
Omnis cuiuſlibet. 1. quæſtio. 1. Leo. 209
Omnis electio. diſt. 13. Septima ſynod. quæ eſt ſecunda Nicæna. 124
Omnis ætas. 12. quæſt. 1. Tolet. conc.3. 355
Omnis homo de conſecra. diſt. 2. Eliberitanum conc. 712
Omnis iactura. 21. q. 4. Septima ſynod. 453
Omnis iniquitas. de pœn. diſt. 1. Hieronymus. 619
Omnis oppreſſus. 2. qō. 6. Anacletus Papa. 244
Omnis presbyter. de conſecrat. diſt. 4. Ilerdenſe conc. 748
Omnis qui aliis. 5. q. 6. Hadrianus papa. 288
Omnis qui gemebat. 7. q. 1. Pelagius. 304
Omnis qui iam. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus. 747
Omnis qui iuſte. diſtin. 45. Iſidorus. 87
Omnis qui non diligit. de pœn. diſt. 1. Ioannes. 621
Omnis qui recedit. 24. quæſt. 1. Beda. 517
Omnis res. 27. quæſ. 2. Ioannes Chryſoſtomus. 565
Omnes cauſationes. 32. quæſ. 7. Hieronymus. 607
Omnes baſilicæ. 16. qō 7. Aurelianen. conc. 1. 424
Omnes baſilicæ. de conſec. diſ. 1. Iginus papa. 699
Omnes decimæ. 16. q. 7. Rothomagen. conc. 423

Omnes deinceps. 28. q. 1. Agathenſe conc. 578
Omnes eccleſiæ. 17. q. 4. Lucius epiſc. 430
Omnes epiſcopi. 2. qõ. 6. Sixtus papa. 244
Omnes feminæ. 27. q. 1. Toler. conc. 10. 562
Omnes fideles. de conſec. diſt. 1. canon Apoſtolorum. 707
Omnes fideles. de conſec. diſt. 5. Vrbanus papa. 757
Omnes hæ ſpecies. diſt. 3. Gratianus. 3
Omnes huius. diſtin. 47. Gregorius. 90
Omnes illi. 6. quæſtio. 1. Fabianus. 290
Omnes itaque. 11. qõ. 1. Codex Theodoſianus. 333
Omnes leges. diſt. 1. Iſidorus. 1
Omnes leges. 2. qõ. 2. Nicolaus papa. 235
Omnes presbyteri. 17. q. 4. Triburienſe conc. 433
Omnes pſallentes. diſt. 38. ex dictis Auguſt. 75
Omnes qui aduerſus. 3. q. 5. Pelagius papa 2. 270
Omnes qui in peregrinatione. diſt. 89. Eliberitanum concilium. 180
Omnes quos. 3. qõ. 4. Fabianus papa. 268
Omnes quos. 30. q. 1. Symmachus papa. 584
Omnes quos. de conſecr. diſt. 3. Auguſtinus. 732
Omnes ſiue patriarchij. diſt. 22. Nicolaus papa 2. 40
Omnes vero. 6. q. 1. Hadrianus papa. 250
Omne genus. 22. quæſt. 2. Iſidorus. 460
Omnes itaque. 27. qõ. 2. Auguſtinus. 565
Omne quod. 22. qõ. 1. Toletan. conc. 8. 455
Omne quod. 25. qõ. 1. Marcellinus papa. 536
Omnem vim. diſtin. 37. Hadrianus papa. 72
Omnino confitemur. diſtin. 31. Leo 9. 60
Omnino puniendus eſt. 2. q. 6. Theodoſiana lex. 247
Omni die. de conſec. diſt. 5. Carthag. conc. 4. 758
Omni timore. 23. quæſt. 8. Leo papa. 506
Omni tempore de conſec. diſ. 4. Martinus Bracharen. in concil. 643
Omnium ſacerdotum. diſt. 32. Leo papa. 61
Omnium veſtrum. 23. q. 5. Nicolaus. 500
Omnia decretalia. 25. qõ. 1. Damaſus papa. 536
Omnia quæ aduerſus. 3. quæſt. 9. Cornelius papa. 277
Omnia quæcumque. de conſec. diſt. 2 Ambroſius. 724
Omnia ſacramenta. 1. q. 1. Auguſtinus. 200
Omnia talia. diſtinct. 12. Auguſtinus. 16
Omnibus conſideratis. 24. q. 1. Auguſtinus. 516
Omnibus modis. 35. qõ. 9. Gregorius. 693
Omnibus nobis. 29. q. 2. Iulius papa. 581
Omnibus quibus. 4. qõ. 6. Carthag. conc. 7. 284
Omnibus ſeruis. diſt. 34. Extra de cler. ven. c. 2. 66
Omnibus vobis. 2. quæſtio. 5. Leo

Leo. 241
Oportet epiſcopum. 28. q̃. 3. Hieronymus. 579
Oportet eum. 8. quæſt. 1. Petrus Apoſt. 311
Oportet infantes. 20. q. 2. Nona ſyn. 448
Oportet ordinandum. diſtin. 36. Gratianus. 235
Oportet quoque. diſtinctio. 40. Gratianus. 257
Oportet ſacerdotes. diſtinct. 81. Gregorius. 150
Oportet vt primum. 3. q. 2. Stephanus papa 5. 265
Oportebat. diſt. 79. Stephanus papa 3. 145
O propheta. 1. quæſt. 1. Hieronymus. 200
Optatum tibi. diſtin. 100. Ioannes epiſt. 183
Oratorium. diſtinct. 42. ex dictis Benedicti 81
Ordinatos. diſtinct. 49. Cæleſtinus. 399
Ordinationes. diſtinct. 84. Anacletus. 150
Ordinationes. diſt. 75. Anacletus papa. 477
Ordinationes. diſt. 75. Zepherinus papa. 139
Ordinationes. diſtinct. 75. Gelaſius. 140
Ordinationes. 1. q̃. 1. Gregorius 7. 269
Ordinationes. 9. q̃. 1. Vrbanus in ſyn. 315
Origo. 32. quæſtio. 4. Hieronymus. 600
Oſius epiſcopus. diſt. 61. Sardicenſe concilium. 115
Oſius epiſcopus. 6. q̃. 4. Sardicenſe concilium. 296
Oſius papa. diſtinct. 56. Damaſus papa. 115
Oſtendit propheta. 23. q. 4. Auguſtinus. 475
Oſtenſum eſt. 16. q̃. 4. Gratianus. 420
Oſtenditur illos. de conſec. diſt. 4. Auguſtinus. 737
Oſtiarius. diſt. 23. Carthaginen. conc. 4. 45
Oues paſtorum. 6. quæſt. 1. Pius papa. 253

P

Pacem igitur. de conſecratione. diſt. 2. Innocen. 710
Pagani. 2. quæſtio. 7. Caius papa. 255
Palam eſt. diſtinct. 11. Auguſtinus. 14
Pallium tibi. diſtin. 100. Gregorius. 177
Pallium vobis. diſtin. 100. Gregorius. 183
Panis eſt. de conſecr. diſt. 2. Ambroſius. 719
Panis & calix. de conſecr. diſt. 2. Ambroſius. 715
Panem cæleſtem. de conſecratio. diſtinctio. 2. Auguſtinus. fol. 720
Paratus. 23. quæſtio. 1. Auguſtinus. 471
Parentelæ. 35. quæſt. 5. Zacharias. 682
Parſimoniam. diſ. 41. Gangrenſe conc. 80
Paruuli. 22. quæſtio. 5. Capitular. 408
Paruuli. de conſe. diſtin. 4. Iſidorus. 744
Paruulos. de conſecr. diſtinct. 4.

Gregorius. 748
Paruuli. de conſecra. diſtinct. 4. Auguſtinus. 457
Paſce fame. diſtinct. 86. Ambroſius. 157
Paſchæ ſolennitas. de conſecra. diſ. 3. Carthagin. conc. 4. 731
Paſtor eccleſiæ. 1. quæſt. 2. Proſper. 213
Paſtoralis officij. 7. qō. 1. Gregorius. 305
Patet profecto. 9. q. 3. Nicolaus Papa. 319
Patet ſimoniacos. 1. q. 7. Paſcalis papa. 229
Paternarum. 24. qō. 3. Vrbanus Papa. 529
Patrem. 32. q. 3. Pelagius. 598
Paulus Diaclynæ. 2. qō. 7. Gregorius. 260
Paulus dicit. 2. quæſt. 7. Gregorius. 257
Paulus Petrum. 2. qō. 7. Hieronymus. 258
Paulum itaque. 2. q. 3. Gregorius. 236
Paulianiſtæ. 1. quæſ. 1. Innocentius. 196
Pauper. 11. quæſtio. 3. Iſidorus. 348
Peccatum. de pœn. diſtin. 4. Auguſtinus. 657
Pecunia. 17. qō. 4. Theod. in pœnitentiali. 432
Pœna illorum. 23. qō. 5. Auguſtinus. 492
Pœnale. 14. quæſtio. 5. Auguſtinus. 389
Pœnæ ſicut. de pœn. diſtinct. 1. Digeſt. 618
Pœnitentia. de pœnit. diſtinct. 1. Leo. 627
Pœnitentia. de pœnit. diſt. 3. Auguſtinus. 647
Pœnitentiam agere. de pœnitē. diſt. 3. Gregorius. ibid.
Pœnitentiam. 33. q. 4. Arelatenſe conc. 669
Pœnitentia. de pœnit. diſt. 3. Ambroſius. 249
Pœnitentem. 26. quæſ. 7. Octaua ſyno. 594
Pœnitentes. diſt. 50. Agathenſe conc. 106
Pœnitentes. diſt. 55. Hilarius in conc. Romano. 113
Pœnitentes. de pœnit. diſt. 3. Auguſtinus. 648
Pœnitentibus. 26. qō. 7. Carthaginenſe conc. 3. 553
Pennata. de pœnitē. diſt. 2. Gregorius. 636
Per adoptionem. 30. q. 3. Paſchalis 2. 585
Per aquam. de conſecr. diſtin. 4. Ambroſius. 733
Peracta. de conſecra. diſt. 2. Anacletus papa. 710
Per baptiſmum. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus. 732
Per Eſaiam. 1. quæſt. 1. Auguſtinus. 206
Per illicitam. 1. quæſt. 7. Damaſus papa. 228
Per illicitam. 9. quæſt. 1. Damaſus papa. 315
Per laicos. 16. quæſt. 7. Alexander 2. 425
Per principalem. 1. q. 1. Nicolaus papa. 210
Per principalē. 9. q. 3. Nicolaus papa. 321
Per ſcripta. 2. quæſ. 8. Stephanus Papa. 263
Per ſingulas. j. 2. q. 3. Martinus Bracharen. in conc. 318
Per ſingulas 1. 9. qō. 3. Antioch. conc. ibid

Per

Per ſingulas. 16. q. 3. Chalcedo. conc. & Gelaſius papa. & Tolet. conc. 416
Peregrina iudicia. 3. q. 6. Sixtus Papa 3. 283
Perfecta pœnitentia. de pœn. diſ. 1. Ioannes Chryſoſt. 628
Perfecta pœnitentia. de pœn. diſ. 3. Ioannes Chryſoſt. 422
Pernicioſe. de pœn. diſt. 1. Auguſtinus. 619
Perlatum ad nos. de conſe. diſt. 3. Gregorius. 731
Perlatum eſt. diſtin. 88. Gregorius. 160
Perlatum eſt. diſtin. 90. Victor Papa. 164
Perlatum eſt. 19. qō. 3. Gregorius. 444
Perlatum eſt. 29. q. 2. Triburienſe conc. 582
Perlectis. diſt. 25. Iſidorus. 48
Pernicioſam. 18. qō. 2. Innocentius 2. 441
Peruenit ad nos. 18. q. 2. Gregorius. 217
Peruenit ad nos. 7. q. 1. Gregorius. 302
Peruenit ad nos. 2. q. 7. Gregorius. 263
Peruenit ad nos. diſt. 50. Gregorius. 95
Peruenit ad nos. diſt. 101. Chalcedon. conc. 184
Peruenit ad nos. 16. quæſ. 7. Gregorius 7. 440
Peruenit ad nos. 1. q. 3. Gregorius 7. 217
Peruenit ad nos. 30. q. 1. Deuſdedit. S. R. E. epiſcopus. 582
Peruenit ad me. 18. quæſtio. 2. Gregorius. 441
Peruenit ad nos. 16. q. 5. Gregorius. 547
Peruenit ad nos. 16. q. 1. Paſchalis 2. 402
Peruenit ad nos. diſtin. 84. Gregorius. 153
Peruenit ad nos. 27. quæſ. 1. Gregorius. 559
Peruenit ad nos. diſtin. 93. Gregorius. 169
peruenit ad nos. 11. q. 1. Gregorius. 334
peruenit ad noſtras. diſtinct. 18. Chalced. conc. 30
peruenit ad notitiam. de conſecratio. diſtinctio. 2. Rhemenſe conc. 712
peruenit ad ſanctum. diſt. 93. Nicænum conc. 168
peruenit ad ſanctam. diſtin. 86. Chalcedonenſe conc. 150
peruenit ad me. 18. q. 2. Gregorius. 440
peruenit ad me. de conſec. diſt. 3. Greg. 729
peruenit in ſanctam. 21. q. 4. Nicaſius epiſcopus. 452
peruenit quoque. diſt. 95. Gregorius. 172
peſſimam. 23. quæſ. 8. Innocentius. 511
petimus. 11. q. 1. Carthaginen. conc. 3. 331
petiiſti. 7. quæſt. 1. Zacharias papa. 391
Petrus cum Simon. 1. quæſt. 1. Ambroſius. 188
Petrus diaconus. diſtin. 39. Gregorius. 76
Petrus doluit. de pœnit. diſtin. 1. Ambroſius. 617
Petrus poteſtatem. 2. q. 7. Gregorius. 259
Petrus qui Thabitam. 33. qō. 8. Greg. 507
Piæ mentis. 17. quæſt. 7. Gelaſius

Papa. 426
Pium eſt. de pœn. diſtin. 3. Auguſtinus. 656
Pictacium. 30. quæſtio. 3. Zacharias. 585
Placeat omnibus. diſ. 65. Carthagin. conc. 2. 131
Placuit communi. 16. q. 1. Eugenius papa. 401
Placuit de infantibus 1. q. 4. Afri. conc. 218
Placuit de infantibus. de conſec. diſtinctio. 4. Carthaginenſe conc. 5. 748
Placuit epiſcopos diſt. 32. Carthaginenſe conc. 5. 64
Placuit eorum. 2. quæſ. 7. Hadrianus papa. 262
Placuit etiam. diſtin. 90. Agathē. conc. 163
Placuit huic ſanctæ. diſtinct. 16. Sexta ſynod. 23
Placuit huic ſanctæ. 16. q. 3. Gelaſius. 417
Placuit igitur. de conſecr. diſtin. 4. Mileuitanum conc. 756
Placuit omnibus. diſtin. 12. Brachar. conc. 17
Placuit omnibus. 10. q. 1. Bracharenſe conc. 2. 523
Placuit omnibus. 16. q. 1. Nicæna ſyn. 401
Placuit per omnia. 13. q. 2. Melchiades papa. 380
Placuit pro communi. 6. quæſt. 3. Concilium apud Compendium. 294
Placuit ſancto conuentui. 4. q. 2. Maricenſe conc. 281
Placuit vniuerſo. 11. q. 3. Africanum conc. 339
Placuit vt altaria. de conſecr. diſtinctio. 1. Africanum concil. 702
Placuit vt a nullo. 7. q. 1. Carth. conc. 3. 302
Placuit vt a quibuſcunque. 2. q. 6. Iulius papa. 244
Placuit vt ante. diſtin. 77. Conc. Carth. 145
Placuit vt ante. 20. q. 1. Carthagi. conc. 3. 447
placuit vt clericus. 21. q. 5. Agathen. conc. 453
Placuit vt deinceps. 9. q. 2. Vrbanus. 316
placuit vt deinceps. de pœn. diſ. 6. Vrbanus papa 2. 666
placuit vt dies. de conſec. diſt. 3. Carthag. conc. 583
Placuit vt 2. 23. q 5 Bracharenſe conc. 1. 731
placuit vt hi. 36. q. 2. Aquiſgranenſe conc. 698
placuit vt nullus. 1. qō. 1. Brach. conc. 2. 207
Placuit vt nullus. 10. q. 3. Brach. conc. 1. 326
Placuit vt vnuſquiſque. 1. q. 1. Bracharenſe. conc. 2. 207
Placuit vt conſeruato. diſtin. 18. Cabilon. conc. 29
Placuit vt quicunque. de conſec. diſ. 4. Mileuitanum conc. 756
Placuit vt quicumque. diſt. 72. Mileuit conc. 136
Placuit vt quicumque. diſtin. 74. Cartha. conc. 4. 137
Placuit vt quicumque. de conſec. diſtinct. 4. Mileuitanum concil. 756
Placuit vt qui. 23. q. 5. Brachar. conc. 1. 495
Placuit vt quicumque. 16. q. 6. Milet. conc. 421
Placuit vt quicumque. 11. q. 1. Carth. conc. 8. 330
Placuit vt quicumque. 16. q. 3. Afric.

Afric.conc. 419.
Placuit vt omnes. de conſec.diſt 3.Agath.conc. 729
Placuit vt dies venerabilis.de cõſec. diſt.3. Carthagin. concil. 5. 731
Placuit vt poſtquam. de conſec. diſtinctio.3.Bracharenſe concil.2. 731
Placuit vt ante. diſt. 77. Cartha. conc.3. 143
Placuit vt nemini. 7.q. 1.Carth. conc.5. 302
Placuit vt ordinandis. diſtin.38. Carthag.conc.3. 75
Placuit vt quiſquis. 11. q. 1. Carthag.conc.3. 335
Placuit vt presbyteri. 2.q.6.Milet.conc. 250
Placuit vt presbyteri. 12. qõ. 2. Carthag.conc.vnicum. 369
Placuit vt quoties. 1.qõ. 2. Bracharen.conc. 212
Placuit vt quotieſcumque. diſt. 18.Carthag.conc.5. 30
Placuit vt quotieſcumque.3.quęſtio. 10.Charthaginenſe cõc. 7. 279
Placuit de infantibus. 1.quæſ.4. Afric.conc. 440
Placuit vt ſi quis. 2.qõ.4. Brach. conc.2. 243
Placuit vt ſi quis. 21. q. 2.Hiſpal. conc.2. 451
Placuit vt pœnitentes.diſtin.50. Tolet.conc.1. 106
Placuit vt de ordinatione.1.q.1. Brachar.conc.2. 190
placuit vt epiſcopi. 12.q. 2. Carthag.conc.3. 374
Placuit vt epiſcopi. 21.q.3. Carthag.conc.3. 452
Placuit vt ſi. 6.qõ.2. Africanum conc. 294
Placuit vt ſi.33.q.2.Toletanum conc.1. 614
Placuit vt ſecundum.32.q.7.Mileuitanum conc. 607
Placita ſæcularia.15.q.4.Ex concil.apud Erphesfurt. 396
Plebs Diorrenſis. diſtin. 73. Gelaſius. 125
Plebiſcita. diſtinctione 2.Iſidorus. 2
plerique. 8.quæſtio. 1. Hilarius papa. 309
Plerique.14.quæſtio.3. Ambroſius. 386
Plerique.de conſecr.diſt.4. Toletanum conc.4. 747
Plerumque boni.2.qõ.7.Auguſtinus. 255
Plerumque contingit. 11. qõ 3. Gregorius. 350
Pluit dominus. de pœn.diſtin.3. Gregorius. 655
Plures. 16.quæſtione 1.Pelagius 410
Plurimos ſacerdotes.diſtin. 82. Syricius papa. 151
Ponderet. diſtinctio. 50. Calixtus 1. 97
Pontifices.7.quęſtio.1.Nicolaus papa. 297
Pontifices.12.qõ.3. Agathenſe conc. 375
Porro de affinitate. 35.q.5. Gregorius. 628
Porro duorum. 35.q. 2.Paſchalis 2. 608
Porro & Hieroſolymitanus. diſt. 66.Anacletus. 132
Porro cuius.6.quæſt.4.Gratianus. 295
Porro gloria. de conſecr.diſt.1. Nicolaus. 706
Porro illi. de pœn.diſtin.1. Proſper. 620

Porro Moyſi. diſtin. 84. Anacletus. 154
Porro ſcias. diſtinctio. 63. Nicolaus 1. 124
Porro ſi. 16. q. 3. Ioannes papa 8. 418
Poſſeſſio. 16. quæſtio. 5. Toletanum conc. 3. 415
Poſſeſſiones. 16. quæſt. 1. Symmachus papa. 412
Poſſeſſiones. 16. quæſt. 4. Vrbanus 2. 420
Poſt appellationem. 2. q. 6. Digeſtis. 249
Poſt baptiſmum. de conſec. diſt. 4. Rabanus. 747
Poſt Paſcha. diſ. 76. Iſidorus. 142
Poſt quingentos. 16. q. 3. Gelaſius papa. 418
Poſt ſuſceptum. 30. q. 3. Paſchalis 2. 585
Poſt vxoris. 30. quæſt. 4. Paſchalis 2. 586
Poſtea ſignatur. de conſec. diſt. 4. Raba. 743
Poſtea tanguntur. de conſecra. diſt. 4. Rab. ibid.
Poſtea quam. 25. quæſt. 2. Pelagius. 540
Poſtquam aſcendit. de conſecr. diſ. 4. Rab. 746
Poſtquam hoſtilis. 16. quæſt. 1. Gregorius. 409
Poſtquam pretio. 13. q. 2. Hieronymus. 581
Poſtquam quemquam. diſt. 50. Gregorius. 96
Poſtquam vos credere. de conſecratio. diſtinctio. 4. Auguſtinus. 745
Poſtulatus. 3. q. 7. Beda. 276
Poteſt diſcurſus. de pœniten. diſtinctio. 2. Greg. 636
Poteſt fieri. de pœn. diſtin. 1. Ambroſius. 623
Precariæ 1. 10. qõ. 2. Mediomat. conc. 325
precariæ 2. 10. qõ. 2. Beluacenſe conc. 325
precariæ. 12. q. 2. Mediomatric. conc. 368
præceptum. 2. q. 2. Zepherinus papa. 235
præceptum. 32. q. 5. Toletanum conc. 12. 605
præcepta canonum. diſt. 55. Gelaſius papa. 114
præcepta ſynod. li2. de conſecra. diſt. 1 Gelaſius. 699
præcepit. 32. quæſt. 5. Hieronymus. 605
præceptis apoſtolicis. diſtin. 12. Greg. papa. 4. 15
præcipimus. diſtin. 34. Gregorius. 68
præcipimus. diſtinctio. 90. Innocentius 2. 164
præcipimus. diſtinctio. 93. Sexta ſynod. 179
præcipimus. 12. quæſtio. 1. Can. Apoſt. 360
præcipimus. 16. quæſt. 1. Greg. iunior. 410
præcipimus. 16. quæſt. 2. Nicolaus 2. 415
præcipimus. 21. quæſt. 2. Innocentius 2. 453
præcipimus. qõ. 4. Innocentius 2. 451
præcipue. 11. quæſt. 3. Nicolaus papa. 337
præcipiendum eſt. 13. q. 2. Vareſe conc. 381
prædia. 12. quæſtio. 2. Pius papa. 361
prædixerat. de pœnit. diſtinctio. 1. 628
Prædicator. 16. quæſt. 1. Septima ſyn-

ſynod. 412
Prædicandum eſt. 22. q. 1. Eutychianus Papa 457
Præſumunt. quæſtio. 7. Auguſtinus 254
præſul non damnatur. 2. quæſtio. 4. Silueſter Papa 243
Præſulum. 16. quæſtio. 3. Gelaſius 416
Præſens. 20. quæſtio. 3. Nicolaus Papa 448
Præſenti concilio. diſt. 54. Matiſconenſe concil. 1. 111
Præſenti decreto. 5. quæſtio. 2. Silueſter 285
Præſente preſbytero. diſtinct. 93. Carthag. concil. 4. 169
Præſentium laroris. 7. quæſtio. 1. Gregorius 297
Præſentium portitorem. 1. quęſt. 5. Vrban. 2. 221
Preſbyter ante. diſtinct. 78. Neocæſarienſe concil. 144
Preſbyter aut diaconus. diſtinct. 81. Canones Apoſtolorũ 148
Preſbyter aut diaconus. 15. qõ. 5. Nicolaus 397
Preſbyter cum ordinatur. diſtinctio. 23. Carthaginenſe concil. 4. 44
Preſbyter cum diœceſis. 12. qõ. 2. Agathen. concil. 375
Presbyter euchariſtiam. de conſecrat. diſtin. 2. Wormacienſe concilium 727
Presbyter inconſulto. 26. quæſt. 6. Carthag. concil. 3. 550
Presbyter. 26. quæſti. 6. Euariſtus Papa 552
Presbyter mane. diſt. 91. Nannetenſe concil. 165
Presbyter præſente. diſtinct. 95. Martinus Bracharenſis in concil. 174
Presbyter quidam. diſt. 32. Gregorius 64
presbyter ſi vxorem. diſtinctı. 28. Neocæſarienſe concil. 54
presbyter ſi fornicationem. diſti. 82. Hybernenſe concil. 152
presbyter ſi per pecuniam. 1. qõ. 1. Ex regeſto Gregorii 185
presbyter ſi a plebe. 2. quæſtio. 5. Ilerdenſe concil. 239
presbyter vel quilibet. 2. q. 5. Gregorius papa 3. 238
presbyteri baptizatos. de conſecratio. diſtinct. 4. Gregorius in regeſt. 750
presbyteri diaconi. diſt. 24. Gelaſius papa 47
presbyteri diaconi. diſt. 34. Agathenſe concil. 69
presbyteri diaconi. 11. q. 3. Mileuitanum concil. 343
presbyteri de occultis. 26. quæſt. 6. Euariſtus papa 551
presbyteri ruris in eccleſia. diſtin. 95. Neocæſarienſe conci. 174
presbyteri qui diœceſanas. de cõſecrat. diſtin. 4. Ex concil. apud Valentias 750
presbyteri q per diœceſes. diſtinctio. 95. Carthaginenſe concilium 4 173
presbyteri quos. diſtinct. 68. Gregorius 3. 135
presbyteri vero. diſt. 67. Gratianus ibid.
presbyterum. diſt. 28. Sexta ſynodus in Trullo 56
presbyterum. diſt. 50. Gregor. 95
presbyterorum etiam. diſtin. 56. Vrbanus papa 2. 115
presbyterorum filios. diſtinctio. 56. ibid.
presbyteros. diſt. 50. Ancyranum concil. 101

Preſbyteros.diſtinctio.95. Gelaſius 172
Preſbyteros. 16. quæſtio. 1. Gregorius 406
Preſbyteris.diſt.27. Calixtus Papa 2. 53
Preſbyteri.de conſecra.diſt.4.Innocentius 750
Præter hoc.diſtinct.32. Alexander 2. 62
Præterea deuotionis.23.q.8.Ioãnes 8. 506
Præterea frequenter. diſtinctio. 51. Innocen. 107
Præterea placuit.diſtinct.28.Arelatenſe concil.3. 54
Præterea ſciſcitaris. diſtincti. 23. Nicolaus Papa 145
Pridem præcepimus.18.q.2.Gregorius 438
Primus homo. de pœn. diſtin. 2. Ambroſius 640
Prima actione.16.q.3.Hiſpalenſe concil.2. 418
Prima adnotatio.diſtinct.16.Beda 25
Prima autem. diſtinctio. 16. Beda ibid.
Prima conſolatio.de pœnit. diſt. 3.Ambroſius 655
Prima igitur.de conſecrat. diſtin. 4.Auguſtinus 74
Prima quæſtio.18.quæſtio.1.Gratianus 437
Prima quidem.de conſecrat.diſt. 2.Auguſtinus. 716
Prima ſalus.25.quæſtione 1.Hormiſda papa 536
Primum eſt 22. qõ. 2. Auguſtinus 459
Primum itaque. diſti. 25. Hieronymus 50
Primum interrogetur.de conſec. diſt. 4.Rabanus. 747
primæ ſedis.diſti. 99. Africanum concil. 181
primo gradu.35.quæſtio.5.Iſidorus 682
primo ſemper. 2.quæſtio.1.Melchiades papa 232
primatus epiſcopus.diſt.71.Carthaginen concil.1. 135
primates. 2. quæſtio. 5. Felix papa 1. 230
principatus. 1.quæſtio.1.Leo epiſcopus 192
Princeps vitiorum.de pœnit.diſt. 2.Auguſtinus 640
principes.23.quæſtio.5. Auguſtinus 495
principali.diſtinctione 63. Pelagius 125
principium.de pœniten.diſtin. 2. Gregorius 646
priſca conſuetudo diſtincti. 100. Gregorius 700
priſcis igitur. diſtinctio.55.Gelaſius 112
priſcis quidem.10.quæſt.3.Emeritenſe concil. 326
priuilegium.11.quæſtio.3.Gregorius 347
priuilegia. diſtinctione 3. Iſidorus 3
priuilegia 1. 25.quæſtio. 2. Anacletus 538
priuilegia 2. 25. quæſtio. 2. Leo papa ibid.
priuilegia 3. 25 quæſti. 2. Leo papa 540
prius ergo.3.quæſtio. 2. Euſebius papa 266
prius eſt.3.q.11.Codex 280
priuſquam.diſtincti. 28. Gregorius 53
priuſquam conuenirent. 27.q. 2. Ioannes Chryſoſt. 571
probinum. 16. quæſtio. 1. Pelagius

gius 403
procliuis.20.q.3.Toletanum concil.6. 448
prodeſt. 23. quæſtio. 5. Auguſtinus 492
pro dilectione.de conſecrat. diſt. 2. Cyprianus 728
productior eſt. de pœniten. diſt. 3. Auguſtinus 648
progeniem ſuam. 35. quæſtio. 2. & 3. Gregorius 678
prohibendum. diſt. 54. Eliberit. concil. 112
prohibentur.diſtinct.48.Gratianus 92
prohibentur.diſtinctio. 88. Gratianus 159
prohibentur. 2. quæſtio. 1. Digeſtis 232
prohibere. diſtinct. 23. Anicetus papa 45
pro impenſis.15.quæſtio. 2. Gratianus 394
pro membris.23.quæſt. 3. Auguſtinus 474
pronunciandum.de conſecra.diſtinctio 3. Lugdunen. concilium 728
pro obeuntibus.12.quæſtione 2. Gregorius papa 2. 382
propter eccleſiaſticas.diſtinct.18. Antioch.concil. 30
propter eccleſiaſticas. diſtinctio. 18. Concilium Martini papæ 31
propter eos. 7.qō. 1. Chalcedon. concil. 302
propter gloriam.de conſecratio. diſt. 4. Ambroſius 743
propter ſuperfluam. 2.quæſtio.6. Theod.leg. 247
propter totius. diſt. 19. Conſtant. ſynod. 35
propter vitandum. de conſecrat. diſt.4.Tolet.concil.4. 746
proprie.de conſecrat.diſt.4. Leo papa 734
Prophetauit.1.quæſti.1. Auguſtinus 200
propoſitum.20.quæſtione 3.Leo papa 448
propoſitio.32. quæſtio.5. Auguſtinus 602
propoſuiſti.diſtinctio. 82. Innocentius 151
pro qualitate.26.quæſt.7. Octaua ſynod. 554
pro reuerentia.diſtinct. 44. Toler.concil. 85
prouidendum quoque.diſtin.82. Gratianus 152
prouinciæ.diſtincti. 99. Anacletus papa 181
pſalmiſta.diſt.23. Carthaginenſe concil.4. 45
pudenda.24. quæſtio.1.Pelagius papa 519
pudicus.diſtinctione 43. Gratianus 81
pudor eſt 32. quæſtio. 2. Ambroſius 595
pueri ad ſacros.1.quæſtio.1. Gregorius 210
pueri ante annos.22.quæſt.5.Eliberitanum concil. 468
puella.20.quæſtio.2. Triburienſe concil. 623
puellæ.20.q 1.Leo 446
pulchra etiam.diſtincti.86. Ambroſius 157
pulſatus. 3. quæſtione 6. Fabianus 271
pura & ſimplex.3. quæſti. 9. Ambroſius 279
purgationem. 15. qō. 5. Gratianus 396
puto Chriſtianum.39.quæſtio.5. Auguſtinus. 258

Puto quod ſine.2.quæſtio.7.Augustinus 258
Putant quidam.14.qō.3.Hieronymus 386

Q

Qua autem.2.quæſt.3. Gratianus 235
Qua traditione.diſtinct.22.Gelaſius Papa 4
Quacumque arte.21.quæſtio.5. Iſidorus 467
Quadrageſima.diſtinct.4.Ambroſius 4
Quadrageſima.de conſecratio. diſt.5.Gregorius 758
Qualis condemnatio.2.quæſt.7. Clemens 253
Qualis debeat.30.quæſtio.5.Leo Papa 587
Qualis enim.8.quæſti.1.Hieronymus 313
Qualis hinc.diſtinct.25.Gregorius 50
Quali nos.23.quæſtio.5.Pelagius 499
Qualiter epiſcopus.diſtincti.24. Gratianus 47
Qualiter ordinari.7.q.1.Gregorius 299
Qualiter vero.diſtincti.73.Gratianus 136
Qualitas lucri.de pœniten.diſt. 5.Leo Papa 664
Quam magnum.23.qō.4.Auguſtinus 477
Quamobrem.de pœniten.diſt.1. Hieronymus 626
Quam periculoſum.7.qō.1.Cyprianus 298
Quam pio mentis.1.q.2.Bonifacius 212
Quam præpoſterum.13.quæſt.2. Cyprianus 383
Quam ſit neceſſarium.18.qō.2. Gregorius 437
Quamuis caute.diſt.50.Auguſtinus 105
Quamuis caute.de pœniten.diſt. 3.Auguſtinus 649
Quamuis chorepiſcopis.diſt.68. Leo 1. 133
Quamuis dictum.22.quæſtio.1. Auguſtinus 456
Quamuis errare.diſt.38. Auguſtinus 75
Quamuis liceat.3.qō.6.Eleutherius 272
Quamuis plenitudo.de pœn.diſt. 1.Leo 634
Quamuis triſte.7.qō.1.Gregorius 299
Quamuis vera.11.qō.3.Auguſtinus 348
Quamuis vniuerſæ.diſtinctio.21. Gelaſius 38
Quamuis vnum.de conſecra.diſt. 4.Auguſtinus 736
Quamquam omnes.diſtinct.23. Toletanum concil. 43
Quamquam ſacerdotum.14.qō. 2.Eugen.2.in ſynod.habita Romæ 186
Quamquam ſecundum honorū. 2.quæſtio.7.Auguſtinus 258
Quando ab Hieroſolymis.de cōſecratio.diſtinctione 4.Auguſtinus 755
Quando Adam.de pœniten.diſt. 2.Ambroſius 640
Quando autem.diſt.44.Nannetenſe concil. 84
Quando autem.de conſecrat.diſtin.1.Cyprianus 708
Quando epiſcopus.diſtincti.24. Nannetenſe concil. 47
Quando ergo.11.quæſtio.3.Hierony

ronymus. 341
Quando & vbi, diſtinct. 75. Ordo Romanus 239
Quando neceſſitas. diſtinct. 86. Auguſt. 155
Quando presbyteri, diſtinct. 28. Tolet. concil. 2. 53
Quando presbyteri. diſtinct. 38. Toletanum concil. 4. 75
Quando presbyteri, diſtinct. 44. Nannetenſe concil. 84
Quandoquis, de conſecrat. diſt. 4. Ioannes Chryſoſt. 75
Quando vult Deus. 23. qō. 4. Auguſtin. 486
Quanto a nobis. 2. q. 5. Gregorius 239
Quanto Apoſtolica, diſt. 63. Gregorius 124
Quanto tempore. 3. qō. 2. Ioannes Papa 265
Quantum dicit, diſtinct. 50. Gelaſius Papa 104
Quantumlibet, diſt. 47. Auguſtinus 192
Quantus 23. q. 4. Auguſt. 478
Quantuslibet. de pœniten. diſt. 1. Ambroſ. 624
Quapropter 2. quæſtio. 7. Gelaſius 261
Quapropter. 27. qō. 2. Hieronymus 570
Qua traditione, diſt. 22. Gelaſius Papa 71
Quatuor autem 12. quæſt. 2. Gelaſius 366
Quatuor modis 11. qō. 3. Gregorius 349
Qua vero ætate, diſtin. 78. Gratianus 144
Quæ ad perpetuam 25. qō. 1. Leo Papa 535
Quæ Chriſto 27. qō. 1. Innocentius 558
Quæ circa ordinandos, diſti. 98. Gratianus 180
Quæ contra mores, diſtinctio. 8. Auguſtinus 8
Quæ de cauſa 2. quæſtio. 5. Gregorius 259
Quæ dignior 24. q. 1. Ambr. 517
Quæ ipſis ſacerdotib. diſt. 38. 75
Quæ Lotharius 2. qō. 1. Nicolaus Papa 233
Quæ ſemel ſunt 19. quæſt. 3. Chalced. concil. 444
Quæcũque contentiones. 11. q. 1. Marcellin. Papa 329
Quæcumque enim. de pœn. diſt. 4. Beda 657
Quæcumque a parentibus 25. q. 2. Codex Theod. 540
Quæcumque mulier, diſtinct. 39. Gangrenſe concil. 57
Quæcumque res 10. q. 1. Antioch. concil. 522
Quædam capitula, diſt. 96. Chalced. concil. in vj. actione 175
Quædam cum fratre 32. queſtio. 7. Concilium quoddam, ſiue capitular. 669
Quædam etiam, diſtinct. 2. Iſidorus 2
Quædam lex terrena. 35. q. 2. & 3. Greg. 679
Quælibet occulta, diſt. 40. Gregorius 78
Quem pœnitet, de pœn. diſtin. 1. Auguſt. 633
Quem progenitores. 20. q. 1. Triburienſe concil. 446
Quemadmodum, diſt. 12. Gregorius 16
Quemadmodum 23. q. 7. Auguſtinus 504
Quemadmodum 32. q. 7. Auguſtinus 668
Quærat hic aliquis. de pœnit. di-

ſtin.3.Hier. 656
Quærendum eſt.2.quæſt.7.Calixtus Papa 254
Quærendum eſt,de pœni.diſt.2. Beda 636
Quæris a me.de conſecra.diſt.4. Auguſtin. 751
Quæritur de his.diſt.74.Gratianus 137
Quæritur de illis,diſt.68.Gratianus 133
Quæritur pater 2.quæſtio.7.Auguſtinus 258
Quæritur 22.q.2.Aug. 461
Quæro ergo.6.quæſtio.1.Auguſtinus 293
Quæſitum eſt 1.quæſtio.3.Vrbanus ex concil. 214
Quæſitum eſt 13.qõ.2.Mogunt.concil.ij. 384
Quæſitum eſt 23.q.4.Innocentius 489
Quæ ſemel 19.queſti.3.Chalced.concil. 444
Queſta eſt nobis.13.quæſtio.2.Gregorius 381
Queſti ſunt 16.q.1.Mogunt.concil. 406
Queſti nobis ſunt 17.qõ.4.Gregorius 436
Quæſtionem 12.q.2.Codex 371
Qui abſtulerit.2.quæſti.2.Anacletus 361
Qui accuſari 3.q.9.Damaſ. 278
Qui admiſſa j.de pœniten.diſt.3.Gregor. 186
Qui admiſſa 2.de pœnit.diſtin.3.Gregor. 648
Qui admiſit.15.q.8.Neocæſari.concil. 399
Qui alii 13.quæſtione 2.Ambroſius 383
Qui aliorum 24.qõ.3.Vrbanus Papa 530
Qui ambulat 5.qõ.5.Prouerbio capi.2. 288
Qui apud 1.quæſt.4.Africanum concil. 218
Qui autem.de pœniten.diſtin.6.Gratianus 665
Qui autem, diſtinct.95.Gratianus 165
Qui autem 5.q.6.Gratian. 288
Qui bona agunt.17.q.1.Gregorius regel. 429
Qui bis ignoranter.de conſecra.diſt.4.Theodorus in Pœnitentiali. 749
Qui bene.de conſecrat.diſt.2.Arelatenſe concil. 727
Qui calumniam 5.qõ.6.Gregorius 288
Qui cathedram,diſtin.93.Cyprianus 167
Qui Chriſti 12.qõ.2.Stephanus papa. 362
Qui Clementiam,diſtinct.86.Hieronymus 157
Qui communicauerit 11.qõ.3.Carthaginenſe concil.4. 340
Qui compulſus 22.quæſt.5.Pius Papa 446
Qui conſentit 11.quæſtio.3.Iſidorus 352
Qui contra 24.q.1.Liberius Papa 519
Qui contempta,diſtin.8.Auguſtinus 8
Qui crimen 2.q.8.Sixtus 3. 342
Qui crimen 6.q.1.Hadrian.Papa in capitular. 263
Qui crimen 6.q.1.Hadrian.Papa in capitular. 263
Qui de menſa,diſt.37.Hieronymus 73
Qui deſponſatam 27.qõ.2.Gregorius 183
Qui de ſolenni.de conſec.diſt.1.

Ca-

Carthaginenſe concil. quarto. 707
Qui diſcordat, de conſecrat. diſt. 2. Auguſt. 723
Qui diuina 13. qō. 2. Toletanum concil. 3. 384
Qui diuinationes 26. q. 5. Ancyra. concil. 546
Qui diuini, de pœnit. diſt. 4. Auguſtinus 657
Qui dormierit 27. qō. 2. Aurelianenſe concil. 569
Qui dormierit 32. q. 7. Mogunt. concil. 609
Qui ea quæ Dei ſunt, diſtinct. 38. Gregor. 75
Qui eccleſiaſticis, diſt. 36. Zozimus Papa 71
Qui eccleſiaſticis. diſt. 56. Zozimus Papa 117
Qui egerit pœnitentiam, de pœnit. diſt. 7. Aug. 667
Qui epiſcopus. diſt. 23. Carthaginen. concil. 42
Qui epiſcopatum deſiderat 8. q. 1. Auguſt. 311
Quieſcamus, diſt. 42. Ioan. Chryſoſtomus 81
Qui & diuinis 12. quæſtio. 2. Gelaſius 365
Qui ex familiis, diſtin. 54. Tolet. concil. ix. 169
Qui exigit 22. quæſtio. 5. Auguſtinus 467
Qui habetis. 14. quæſti. 5. Auguſtinus 389
Qui in caſtigatione, 33. q. 4. Ioan. Chryſoſt. 668
Qui in maternis. de conſecr. diſt. 4. Iſid. 610
Qui in aliud, diſtinct. 25. Auguſtinus 50
Qui in aliquo, diſtinct. 51. Tolet. concil. 4. 107
Qui in qualibet. 1. quæſt. 7. Felix Papa 215
Qui in eccleſia 24. qō. 3. Auguſtinus 530
Qui in alterius. 5. q. 1. Hadrianus Papa in capitular. 285
Qui iubente 11. quæſt. 3. Ilerden. concil. 344
Qui iuſtus eſt 11. qō. 3. Auguſtinus 351
Quilibet fratrum 8. qō. 5. Sixtus Papa j. 314
Qui malos 23. quæſtio. 5. Hieronymus 497
Qui manducant. de conſecra. diſtin. 2. Auguſtinus 720
Qui manducat, de conſecrat. diſt. 2. Auguſt. 724
Qui merito 11. q. 3. Carthagin. concil. 2. 343
Qui natus eſt. de pœniten. diſt. 1. Ioannes Euang. 621
Qui nec regiminis 2. q. 7. Auguſtinus 257
Qui negligunt 24. q. 3. Hieronymus 525
Qui non probauerit 2. qō. 3. Gaius Papa 236
Qui oblationes j. 13. q. 2. Carthagin. concil. 4. 380
Qui oblationes ij. Vaſenſe concil. j. 380
Qui occiderit 17. q. 4. Capitularium lib. 6. 434
Qui omnipotentem. 11. qō. 3. Fabianus Papa 551
Qui partem diſtinct. 51. Innocentius 115
Qui peccat 23. quæſtio. 4. Auguſtinus 487
Qui peierat 22. quęſti. 5. Pius Papa 466
Qui peierare. 22. qō. 5. Chromatius 468

Euſebius Emiſſemus. 714
Quia dies.de conſec.diſt.5. Gregorius 7. 760
Quia diuinitatis.de pœn.diſt.1. Hieronymus. 628
Quia ea.3.quæſtio. 2. Pelagius Papa. 266
Quia epiſcopus.5.qō.3. Anacletus Papa. 286
Quia ergo. 35. qō. 2. & 3. Gratianus. 676
Quia ergo. diſtinct. 22. Gratianus. 40
Quia ex ſola.24.quæſ.1. Gregorius. 516
Quia frater. 7. quæſt. 1.Pelagius Papa, 301
Quia igitur. diſtinctio. 63. Gregorius. 124
Quia ingredientibus, 19.qō. 3. Gregorius. 444
Quia in quibuſdam.diſtinct.89. Chalcedonenſe conc. 162
Quia Ioannes. 12.qō. 5. Gregorius. 376
Quia iuxta. 5.quęſtio.6.Greg.in regeſto. 288
Quia iuxta. 16.q. 1.Capit. Caroli, & Ludouici. 411
Quia morte.de conſe.diſ.2. Ambroſius. 718
Quia paſſus eſt. de conſecr. diſt. 2.Auguſt. 714
Quia per ambitiones.diſ.64.Gelaſius. 130
Quia præſulatus. 1. quæſtio. 4. Leo 4. 218
Quia radix. de pœn.diſ.2. Auguſtinus. 637
Quia res. 11. quæſtio. 1. Gelaſius Papa. 336
Quia ſacerdotes.10.q. 1. Hieronymus. 323
Quia ſancta.diſtinct.63.Staphanus. 127
quia ſanctitas.diſtin.50. Gregorius. 97
quia ſimpliciter.diſtinct. 56. Vrbanus. 117
quia ſunt.diſtinctio. 28. Gregorius. 54
Quia te quaſi.diſtin. 50. Stephanus 5. 102
quia tua fraternits. 12. quæſ. 1. Gregorius. 356
quia vero.de pœn.diſ. 2. Gratianus. 634
quia vero.de pœnit. diſt. 4. Gratianus. 657
quia vero.diſt.6. Gratianus. 5
quibus epiſcopi. 11.q.3. Vrbanus. 342
quibus peccata. 13. quæſ. 2 Auguſtinus. 382
quibuſdam narrantibus. 1. q. 1. Gregorius. 209
quibus temporibus.diſt.76.Gratianus. 140
quicquid. 1. qō. 1. Toletanum conc. 207
quicquid. 12.quæſt. 2. Agathenſe conc. 367
Quicquid.32. quæſt. 2. Auguſtinus. 596
quicquid. 32. quæſt. 5. Nicolaus Papa. 605
quicquid. de conſecr diſt.5.Hieronymus. 760
quicumque.diſtin.31. Gangrenſe conc. 60
quicumque diſtin. 50. Hieronymus. 101
quicumque.diſt.50. Syricius Papa. 105
quicumque. diſtinct. 54. Toler. conc.4. 109
quicumque. diſtin. 77. Syricius Papa. 142

Quicumque.diſt.81. Nicænum conc. 148
Quicumque.1.quæſt.1.Gregorius. 185
Quicumque ſacros.1.quæſtio.1. Gregorius. 187
Quicumque.1.quæſtio.5.Vrbanus in conc. 220
Quicumque.2.quęſtio.6.Theodoſ.lex. 247
Quicumque.6.quęſtio.1.Fabianus papa. 292
Quicumque.11.quæſtio.1.Codex Theodoſ. 333
Quicũque.11.q.3.Petrus Apoſtolus. 339
Quicumque.13 quæſt.2.Gelaſius. 343
Quicumque.12.quęſt.5.Triburienſe conc. 377
Quicumque.12.quæſt.2.Gregorius 7. 361
Quicumque.11.q.3.Hieronymus. 349
Quicumque.12.quæſt.2.Tolet. conc.4. 372
Quicumquè.12.quęſt.3.Tolet. conc.9. 375
Quicumque.12.q.5.Bracharenſe conc.3. ibid.
Quicumque.14.q.4.Iulius papa. 388
Quicumque.16.qō.1.Wormacien.conc. 408
Quicumque.16.quæſt.3.Tolet. conc.4. 416
Quicumque.16.quæſt.7.Ambroſius. 423
Quicumque.16.quæſt.7.Toletan.conc.4. 427
Quicumque.17.quæſt.4.Symmachus. 430
Quicumque.17.quæſt.4.Auguſtinus. 436
Quicumque.20.quæſt.1.Iſidorus. 446
Quicumque.23.quæſ.7.Auguſtinus. 503
Quicumque.23.quæſtio.8.Meldenſe conc. 505
Quicumque.23.quæſ.8.Triburienſe conc. ibid.
Quicumque.23.quęſt.8.Auguſtinus. 511
Quicumque.24.quæſtio.1.Beda. 518
Quicumque.26.q.5.Toletanũ conc.13. 548
Quicumque.27.quæſt.2.Iſidorus. 565
Quicumque.33.quęſ.2.Pius Papa. 613
Quicumque.de pœn.diſt.1.Codex. 617
Quicumque.de cõſe.diſ.4.Martinus papa 3. 735
Quid autem.diſtin.45.Gregorius. 85
Quid autem.8.quæſtio.1.Ambroſius. 313
Quid autem.24.quæſtio.3.Leo Papa. 530
Quid crudele.23.quæſt.4.Auguſtinus. 489
Quid culpatur.23.quæſt.1.Auguſtinus. 472
Quid dicam.14.quæſ.4.Auguſtinus. 388
Quid enim prodeſt.diſtinct.83. Pius. 153
Quid ergo.11.quæſt.3.Gregorius. 352
Quid ergo.23.quæſt.4.Auguſtinus. 475
Quid ergo.23.quæſt.5.Hieronymus. 493
Quid ergo.de pœn.diſt.3.Ioannes Chryſoſtomus. 656

Quid

Quid eſt aliud. diſt. 88. Caſſiodorus. 161
Quid eſt Chriſtum. de conſecr. diſt. 2. Auguſtinus. 717
Quid eſt hoc diſtin. 50. Gregorius. 98
Quid eſt manus. diſtin. 78. Leo Papa. 144
Quid eſt quicumque. 35. qō. 7. Auguſtinus. 692
Quid eſt quod dicitur. de pœn. diſt. 4. Gregorius. 661
Quid faciet. 23. quæſt. 4. Auguſtinus. 482
Quid in omnibus. 32. quæſt. 7. Clemens. 608
Quid obeſt. 11. quæſt. 3. Auguſtinus. 345
Quid prodeſt ieiunare. diſt. 86. Ambroſius. 156
Quid proderit. diſtinct. 61. Cęleſtinus. 120
Quid ſit ſanguis. de conſec. diſt. 2. Gregorius papa. 723
Quid vero. 1. quæſtio. 6. Gratianus. 221
Quid vero. 10. quæſtio. 3. Gratianus. 326
Quidam autem hæretici. 24. q. 3. Iſidorus. 531
Quidam vero econtrario. 23. q. 4. Auguſtinus. 479
Quidam clerici. diſt. 81. Toletanum conc. 4. 150
Quidam Deo. de pœn. diſtinct. 1. Theodorus archiepiſcopus Cantuar. 634
Quidam deſponſauit. 27. qō. 2. Triburienſe conc. 569
Quidam fornicatus. 24. qō. 1. Tribur. conc. 675
Quidam maligni. 5. qō. 1. Gregorius. 285
Quidam monachi. 16. quæſt. 1. Chalcedonenſe conc. 403
Quidam monachorum. 18. quęſtio. 2. Chalcedonenſe concil. 4. 439
Quidam nubentes. diſt. 27. Auguſtinus. 52
Quilibet fratrum. 8. quæſtio. 5. Sixtus papa 1. 314
Quinque modis. de conſec. diſt. 4. Gregorius. 759
Quis aliquando. de pœn. diſt. 1. Ioan. Chryſoſt. 631
Quis aut leges. diſtinct. 54. Gelaſius. 110
Quis autem. diſtinct. 10. Gelaſius. 11
Quis autem. de conſecra. diſt. 4. Auguſtinus. 555
Quis dubitet. diſtin. 96. Gregorius 7. 176
Quis enim noſtrum. 23. qō. 5. Auguſtinus. 550
Quis exiſtimaret. 26. qō. 7. Auguſtinus. 555
Quis ignorat. 32. qō. 4. Hieronymus. 600
Quis locus. 1. quæſtio. 4. Auguſtinus. 218
Quis neſciat. diſtinct. 9. Auguſtinus. 10
Quis neſciat. diſtinct. 11. Innocentius 1 14
Quis nos. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus. 488
Quiſquis Chriſtianum. 23. q. 4. Auguſtinus. 491
Quiſquis clericus. diſtin. 84. Syricius papa. 154
Quiſquis cum militibus. de pœnitentia, diſtinctione 1. Codex. 617
Quiſquis dixerit de conſecratio. diſtinct. 4. Mileuitanum conc. 757

Quiſquis epiſcopus. 12. q. 2. 7. Synod. 363
Quiſquis epiſcoporum. 4. quæſtio. 5. Carthaginenſe concil. 3. 284
Quiſquis ex concupiſcentia. de conſecratio. diſtinct. 4. Auguſtinus. 754
Quiſquis ille. 2. quæſtio. 8. Eutychianus Papa. 263
Quiſquis inuentus. 17. q. 4. Ioãnes Papa 8. 432
Quiſquis metu. 11. quæſt. 3. Auguſtinus. 349
Quiſquis in negotiis. diſt. 87. Gelaſius. 159
Quiſquis per pecuniam. 1. q. 1. Gregorius 1. 185
Quiſquis per dolum. 24. q̃. 3. Gregorius Papa. 529
Quiſquis præceptis. 14. q. 1. Auguſtinus. 385
Quiſquis probatus. 2. q. 6. Mileuitanum conc. 246
Quiſquis pro aliquo. 24. quæſ. 1. Auguſtinus. 520
Quiſquis rebus. diſ. 41. Auguſtinus. 79
Quiſquis vel quod, 23. q. 4. Auguſtinus. 476
Quo auſu. 23. quæſtio. 8. Gelaſius. 510
Quo iure. diſtinctio. 8. Auguſtinus. 7
Quod autem. 15. quæſt. 1. Gratianus. 391
Quod autem. de cõſe. diſ. 4. Gregorius. 733
Quod autem pro peccato. 24. q. 3. Gratianus. 524
Quod autem. 20. q̃. 3. Gratianus. 448
Quod autem. 24. q. 1. Gratianus. 512
Quod autem. 31. quæſt. 2. Gratianus. 591
quod autem. 34. quæſt. 2. Gratianus. 675
quod autem. 26. quæſt. 2. Gratianus. 542
quod autem. 25 quæſt. 1. Gratianus. 538
quod autem. 23. quæſt. 6. Gratianus. 501
quod autem. 33. quæſt. 1. Gregorius. 611
quod autem. 28. quæſt. 1. Gratianus. 573
quod autem. 33. quæſt. 1. Gratianus. 611
Quod autem. diſtin. 95. Gratianus. 172
quod autem. 26. quæſt. 5. Gratianus. 546
quod autem. 29. quæſt. 1. Gratianus. 580
quod autem. 24. q̃. 2. Gratianus. 522
quod autem. 7. quæſt. 1. Gratianus. 296
quod autem. 23. quæſt. 7. Auguſtinus. 504
quod autem. 9. quæſt. 2. Gratianus. 316
quod autem. 9. quæſt. 3. Gratianus. 318
quod autem. 30. quæſt. 1. Gratianus. 582
quod autem. 26. quæſt. 6. Gratianus. 550
quod autem. 22. quæſt. 5. Gratianus. 466
quod autem. 24. quæſt. 3. Gratianus. 475
quod autem. diſtin. 47. Gratianus. 90
quod autem. 32. quæſt. 4. Gratianus. 598

Quod

Quod autem 31.quæſtio 3.Gratianus. 593
Quod autem.6.quæſtio.5.Gratianus. 296
Quod autem.6.quæſt.5.Gregorius. 296
Quod autem.16.quæſt.7.Gratianus. 422
Quod autem.32.quæſt.5.Gratianus. 602
Quod autem.30.quæſt.4.Vrbanus 2. 586
Quod autem.27.quæſt.2.Gregorius. 569
Quod autem.3.quæſt.8.Gratianus. 277
Quod autem.17.quæſt.3.Gratianus. 430
Quod autem.7.quæſt.2.Gratianus. 308
Quod autem.22.quæſt.2.Gratianus. 457
Quod autem.32.quæſt.1.Auguſtinus. 594
Quod autem.22.quæſt.4.Gratianus. 466
Quod autem.6.queſt.2.Gratianus. 293
Quod autem.32.quæſt.1.Gratianus. 593
Quod autem.23.queſtio.5.Gratianus. 491
Quod autem.14.quæſtio.1.Gratianus. 385
Quod autem.8.quæſt.1.Gratianus. 309
Quod autem 35.quæſtio.5.Alexander 2. 682
Quod autem.23.quæſt.4.Gratianus. 475
Quod autem.22.queſt.2.Auguſtinus. 460
Quod autem.15.qō.1.Gratianus. 371
Quod autem.23.qō.2.Gratianus. 472
Quod autem.30.quæſtio.3.Gratianus. 584
Quod autem.30.quæſtio.5.Gratianus. 587
Quod autem.33.quæſtio.4.Gratianus. 668
Quod autem.33.quæſtio.5.Gratianus. 669
Quod autem.16.quæſt.6.Gratianus. 421
Quod autem.8.quæſt.3.Gratianus. 313
Quod autem.8.quæſt.4.Gratianus. 314
Quod autem.14.qō.3.Gratianus. 386
Quod autem hi qui.4.q.1.Nicolaus. 281
Quod autem.16.qō.3.Gratianus. 416
Quod autem.35.quæſt.7.Gratianus. 692
Quod autem.1.quæſtio.1.Gratianus. 185
Quod autem.25.qō.2.Gratianus. 539
Quod autem.6.quæſt.1.Gratianus. 290
Quod autem.32.quæſt.2.Gratianus. 595
Quod autem.8.quæſt.2.Gratianus. 313
Quod autem.21.quæſt.3.Gratianus. 452
Quod autem.5.quæſtio.4.Gratianus. 287
Quod autem.diſtinctio.9.Gratianus. 9
Quod autem.5.quæſtio.3.Gratianus. 286
Quod autem.diſtinct.27.Gratianus. 52

Quod autem.12.quæſtio.4.Gratianus. 375
Quod autem. 36. quæſtione 1. Gratianus. 696
Quod autem.2.quæſtio.1.Gratianus. 229
Quod autem.2.quæſtio.2.Gratianus. 235
Quod a patribus. diſtin.75. Leo epiſcopus. 136
Quod a voto.17.quæſt.1. Gratianus. 429
Quod abſque.diſtin.12. Gratianus. 14
Quod ad nos.diſtin.47.Cyprianus. 92
Quod ait Sodomitis.diſt.14.Auguſtinus. 18
Quod bene.6.quæſtio.4.Nicolaus papa. 296
Quod Chriſtus.23.q.4.Ambroſius. 482
Quod clericus.11.q.1.Gratianus. 328
Quod conditio.27.quæſt.1.Iſidorus. 565
Quod Dauid.22.quęſtio.4.Auguſtinus. 462
Quod debetur.14.quæſt.1.Auguſtinus. 385
Quod Deo pari.33.q.5.Auguſtinus. 670
Quod dicit dominus.diſtin.41.Auguſtinus. 79
Quod dicitis.diſt.16. Nicolaus Papa. 27
Quod die dominico. diſtin.75. Leo. 139
Quod epiſcopus.19.qō.1.Gratianus. 443
Quod errauerat.23.q.6.Auguſtinus. 502
Quod interrogaſti.diſt.27.Nicolaus papa. 52
Quod intra 20. quæſtio.1.Gratianus. 445
Quod iudex.3.quæſtio.7.Gratianus. 274
Quod iuramentum.22.quęſt.1.Gratianus. 454
Quod militare.23.quæſ.1.Gratianus. 470
Quod monachi.16.qō.1.Gratianus. 401
quod nullus. diſtinct.25. Gratianus. 47
quod ordinatio. 9. quæſtio. 1. Gratianus. 315
quod prædeceſſor.11.q.3.Zacharias papa. 353
quod priori.13.quæſt.1.Gratianus. 377
quod pro remedio.1.qō.7.Innocentius papa. 225
quod pro neceſſitate.1.qō.1.Innocentius. 194
quod propoſuiſti.32.q.7.Gregorius. 609
quod quidam.1.qō.1.Auguſtinus. 204
quod quis commiſit.35.qō 9.Hilarius in conc. 694
quod reſtitutio.3.qō.1.Gratianus. 264
quod ſi accuſatorum.4.qō.6.Hadrianus papa in cap. 284
quod ſi dormierit.31.qō.1.Auguſtinus. 591
quod ſi pœnitentiam.27.qō.1.Cyprianus. 557
quod ſuſpecti.5.q.5.Nicolaus papa. 271
quod vero. diſtinctio.11.Gratianus. 12
quod vero.2.quæſtio.4.Gratianus. 254
quod vero.2.quæſtio.7.Gratianus. 252

Quod vero. 14. quæſtio. 4. Gratianus. 387
Quod vero. 3. quæſtio. 3. Gratianus. 266
Quod vero. 23. quæſtio. 3. Gratianus. 473
Quod vero. 3. quæſtio. 4. Gratianus. 267
Quod vero. 25. quęſtio. 2. Gregorius. 534
quod vero. 3. quęſtio. 5. Gratianus. 269
quod vero. 25. quęſtio. 1. Gratianus. 534
quod vero. 3. quæſtio. 10. Gratianus. 279
quod vero. 14. quæſtio. 6. Gratianus. 390
quod vero. 1. quęſtio. 5. Gratianus. 220
quod vero. 15. quæſtio. 4. Gratianus. 396
quod vero. 11. quæſtio. 2. Gratianus. 337
quod vero. 15. quæſtio. 6. Gratianus. 397
quod vero. 32. quæſtio. 2. Auguſtinus. 396
quod vero. 28. quæſtio. 2. Gratianus. 579
quod vero. 20. quæſtio. 4. Gratianus. 279
quod vero. 22. quæſtio. 4. Gratianus. 453
quod vouentes. 27. quæſt. 1. Gratianus. 556
quodam loco. 26. q. 3. & 4. Auguſtinus. 545
quodcumque. 24. qō. 1. Auguſtinus. 518
quomodo exaudit. de conſecra. diſt. 4. Auguſtinus. 740
quomodo renouari. de pœnit. diſt. 2. Auguſtinus. 640
Quomodo ſacerdos. 11. qō. 3. Hieronymus. 344
quomodo virginibus. 31. qō. 1. Hieronymus. 590
quoniam a quibuſdam. 19. q. 3. Septima ſyno. 444
quoniam de iure. diſt. 15. Gratianus. 18
quoniam diuerſarum. 21. q. 2. Sexta ſynodus. 451
quoniam feſtus. diſt. 61. Gregorius. 122
quoniam idem. diſt. 10. Nicolaus papa. 11
quoniam inueſtituras. 16. q. 7. Gregorius 7. 425
quoniam in quibuſdam. diſtin. 32. Chalcedon. conc. 64
quoniam in quibuſdam. 16. quęſtione 7. Chalcedonenſe conc. 426
quoniam in Romani. diſtin. 31. Sexta ſyno. 60
quoniam mos. diſt. 65. Nicænum conc. 131
quoniam multi. diſt. 47. Nicænum conc. 90
quoniam multi. 14. q. 4. Nicænum conc. 381
quoniam multos. 11. q. 3. Gregorius 7. 353
quoniam multa. diſt. 48. Nicænum conc. 92
quoniam non cognoui. diſtinctio. 88. Ex verbis Auguſtini. 161
quoniam quidem. diſt. 18. Septima ſyno. 30
quoniam quicquid. 1. q. 7. Hilarius papa. 226
quoniam quicquid. 16. quæſt. 1. Hieronymus. 414
quoniam quidam. diſtinct. 75. Chalcedonenſe conc. 139

Quoniam quidam.diſtinct.100. Pelagius Papa. 182
Quoniam quidam. diſtinct. 18. Septima ſyno. 30
Quoniam ſanctæ.diſtinctio.16. Sexta ſynod. 24
Quoniam ſunt.de conſec.diſt.3. Nicænum conc. 729
Quoniam velina.12. qō. 1.Gregorius. 358
Quoniam vetuſto.24.q. 1. Hieronymus. 517
Quoniam videmus. diſt. 69.Septima ſynod. 134
Quorum vices. diſt. 68. Vrbanus 2. ibid.
Quorumdam clericorum. diſt. 23. Toletanum concil. & Hiſpalen.2. 45
Quorumdam.diſtinct.34.Nicolaus Papa. 66
Quorumdam.diſtinct.74. Gregorius. 138
Quos a paganis.de conſecr. diſt. 4.Gregorius. 742
Quos conſtiterit.1. qō. 1. Gelaſius. 185
Quos Deus coniunxit.33.qō.2. Iſidorus. 616
Quoties a populis.1.q.7. Innocentius. 226
Quoties.24. qō. 1.Innocentius Papa. 514
Quoties. 1. quæſtio. 7. Gregorius. 225
Quoties epiſcopi.2. quæſtio. 6. Felix 2. 246
Quoties.2.quæſtio.6.Innocentius. 240
Quoties. 22. quæſt.5. Hieronymus. 469
Quoties poſt. 2.qō.6. Theodoſiana lex. 246
Quotieſcumque. 33. qō. 4. Auguſtinus. 668
Quotquot.27.qō.1. Ancyra.ſynod. 560
Quotidie.de conſec. diſt. 2. Auguſtinus. 711

R

Radicata eſt.de pœnit. diſt. 1.Auguſt. 635
Raptor.27. quæſt. 2. Capitular. 570
Rapinam emere. 14.qō. 5. Ambroſius. 388
Raptores igitur.36. qō. 2. Symmachus. 697
Raptus eſt. 27.quæſtio.2.Iſidorus. 572
Raptus quoque.36.qō. 1. Iſidorus. 696
Ratio nulla. 17. qō. 4. Gregorius. 430
Rationis ordo.diſtin. 100. Gregorius. 183
Rationis. 16.quæſtio. 7. Gregorius. 427
Reatina eccleſia. diſtinctio. 63. Leo 4. 125
Rebaptizare. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus. 748
Recurrat. 32.quæſtio. 4. Auguſtinus. 599
Recedite. diſtinct.45.Hieronymus. 88
Recedite. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus. 476
Regum officium. 23. qō. 5. Hieronymus. 490
Regula veſtra.diſt.17. Marcellus Papa. 27
Regula. diſtinctione 3. Iſidorus. 3
Regulas ſanctorum. diſtinct.29. Gregorius. 56

Regen-

Regenda eſt. 10. quæſtio. 1. Leo Papa 322
Regenerante. de conſecrat. diſt. 4. Auguſtinus 754
Redintegranda. 3. q̃ō. 1. Ioannes Papa 264
Redintegranda. 3. quæſt. 1. Euſebius 265
Relatum nobis. diſtin. 27. Clemens Papa 2. 74
Relatum eſt, 31. q. 1. Triburienſe concil. 489
Relatum eſt. de conſecrat. diſt. 2. Tolet. concil. 12. 710
Relatum eſt. 10. quæſt. 3. Gregorius 328
Relatum. 11. quæſtio. 1. Alexander 330
Relatum eſt. 5. quæſtio. 2. Damaſus 286
Relatio. 21. quæſtione 1. Gregorius 450
Relata eſt. 10. quæſtio. 1. Toletanum conc. 322
Relegentes. 23. quęſtione 5. Pelagius 499
Reliqui ſacerdotes. diſtincti. 67. Anacletus 133
Religioſam. 12. quæſti. 2. Gregorius 374
Relictam. 30. quæſtio. 4. Gratianus 586
Remittuntur. 23. quæſtio. 5. Ambroſius 500
Remiſſionem. 1. quæſtio. 1. Auguſtinus 194
Remoto. 7. quæſtione 1. Hilarius Papa 303
Renouantes. diſtinctio. 22. Sexta ſynod. 41
Reos ſanguinis. 23. quæſt. 5. Gregorius 493
Reperiuntur. 1. quæſt. 1. Ambroſius 185
Reperiuntur. de pœn. diſt. 3. Ambroſius 647
Reprehenſibile. 23. quæſt. 8. Nicolaus 508
Requiſiſti. 33. quæſtio. 1. Gregorius 611
Requiritis. 1. quæſtione 7. Leo 4 224
Res autem. 23. quæſtio. 5. Leo Papa 496
Res eccleſiæ. 1. quæſt. 3. Vrbanus Papa 217
Res eccleſiæ. 12. quæſtio. 1. Vrbanus Papa 360
Res in epiſcopatu. 12. quæſtio. 2. Gregorius 362
Reſponſa. diſtin. 2. Iſidorus 2
Reſecandæ. 24. quæſti. 3. Hieronymus 528
Reſuſcitatus. de pœniten. diſtin. 1. Auguſtinus 621
Reſcripta. 25. quæſtione 2. Codex 539
Retulerunt. de conſecrat. diſt. 4. Zacharias Papa 746
Reum ad eccleſiam. 17. quæſt. 4. Capitul. 5. 431
Reuertimini. 16. quæſt. 1. Hieronymus 413
Reuertar. de pœnit. diſtinct. 4. Beda 657
Reuera. de conſecra. diſt. 2. Ambroſius 721
Reuera. 3. quæſtio. 9. Nicolaus Papa 278
Reuera. 32. quæſtio. 5. Ambroſius 602
Rex debet. 23. quæſtio. 5. Cyprianus 498
Rhodiæ. diſt. 2. Iſidorus 9
Ridiculum eſt. diſt. 12. Nicolaus Papa 15
Ridiculum eſt. 11. quæſtio. 3. Auguſtinus 345

Rogo,hortor & moneo.11.quæſtio.3.Greg. 342
Rogamus vos.24.quæſti.1.Marcellus Papa 514
Rogationes.de conſecrat.diſt.3.Aurelianenſe concil.1. 728
Romanus.diſt.81.Pelagius Papa 148
Romanus pontifex.de conſecra.diſt.4.Iſidorus 735
Rurſus.11.quæſtio.3.Carthagin.concil.5. 343

S

Sabbato.de conſecrat.diſtin.3.Innocentius 729
Sacerdos.26.quæſt.7.Carthag.concil.4. 553
Sacerdos.3.quæſtio.7.Auguſtinus 276
Sacerdos.de conſecr.diſt.2.Hieronymus 727
Sacerdos.1.q.2.Proſper 213
Sacerdos.de pœniten.diſt.6.Gregorius 666
Sacerdos.diſtin.81.Eugenius Papa 148
Sacerdos.diſtinctio.50.Auguſtinus 99
Sacerdote.de pœniten.diſtin.1.Carthagin.concil.4. 707
Sacerdotes.de conſecrat.diſt.4.Gregorius 743
Sacerdotes.diſtinct.37.Hieronymus 72
Sacerdotes.6.quæſtio 1.Theleſphorus 291
Sacerdotes.2.quæſtione 7.Clemens 253
Sacerdotes.12.quæſtio.4.Tolet.concil.9. 375
cerdotes.1.quæſtio.1.Hieronymus 203
Sacerdotes.diſtinct.49.Hieronymus 94
Sacerdotes vero.diſtinct.93.Clemens 167
Sacerdotes.diſtin.50.Nicolaus Papa 102
Sacerdotes.2.q.7.Damaſus Papa 262
Sacerdotum.de conſecra.diſt.2.Clemens Papa 713
Sacerdotium.21.quæſtio.3.Cyprianus 452
Sacerdotibus.11.quæſtio.1.Gregorius 334
Sacerdotibus.diſt.31.Beda. 59
Sacerdotibus.de conſecrat.diſt.3 Aurelianenſe concil. 729
Sacerdotale officium.diſt.61.Gregorius 119
Sacratas.diſt.23.Soter papa 46
Sacramentum hactenus.2.qõ.5.Cornelius 238
Sacramenta.1.quæſtio.1.Auguſtinus 193
Sacramenta altaris.de conſecratio.diſtinct.1.Africanum concil. 705
Sacrificium.de pœniten.diſtin.1.Ambroſius ex Dauid. 617
Sacrificium.de conſecrat.diſtin.2.Auguſt. 713
Sacrilegium.17.quæſtio.4.Gregorius 430
Sacroſancta religio.1.quæſtio.1.Gelaſius 203
Sacroſancta Romana.diſtin.22.Anaclet. 40
Sacrorum canonum.diſtinctio.63.Ex Capitular.Carol.Imperato. 129
Sacrorum canonum.12.quæſt.2.Gregorius 363
Sal cœleſtis.de conſecrat.diſt.4.Beda 743

Saluator.1.quæſtione 3.Vrbanus 2 215
Saluator.de conſecrat.diſt.5. Didymus 762
Salomon.32.quæſtio. 4. Gregorius 602
Salonitanæ.diſtinct. 63. Gregorius 127
Saluo in omnibus. 11.quæſtio.3. Higinus 319
Saluberrimum. 1. quæſtione 7. Leo 228
Sancimus.12.quæſti. 2. Toletanum concil. 366
Sancimus. 1. quæſtione 7. Codex 228
Sancitum eſt 23.q.8.wormaciē. concil. 510
Sancitum eſt vt.7.qō. 1. Rothomag.concil. 303
Sancta Romana diſtin.15.Gelaſius 19
Sancta octo.diſtin.16. Ex diurno lib.&c. 24
Sancta quippe.2.quæſti.7. Hieronymus 262
Sanctum eſt de conſecrat.diſtin. 4.Auguſtinus 738
Sanctiſſimo in Chriſto. diſt.79. Epiſtola formata 137
Sanctimoniales. 20. quæſtio. 1. Carthaginenſ. concil.3. 447
Sanctimonialis. diſt.23.Carthaginenſe concil.4. 46
Sanctis quippe.11.quæſtio.3. Vrbanus 2. 354
Sanctorum canonum. diſti. 70. Vrbanus 2.ex conc. 134
Sanctorum patrum.10.q. 1. Calixtus papa 2. 323
Sanctorum patrum.1.q. 1. Calixtus Papa 186
Sancta quippe. diſtin.9. Auguſtinus 10
Sane cauendum.de pœniten. diſtin.3. Auguſt. 649
Sane conſanguinitatis.35.quæſt. 2.Iſidorus 678
Sane diſcimus. 15.quæſt. Ambroſius 393
Sane percuſſor. diſt. 45. Anacletus Papa 88
Sane profertur.24.q. 2. Quinta ſynod. 523
Sane quia. 16.quæſtio. 2. Vrbanus 2. 415
Sane quiſquis. 15. quæſtio.3. Codex 395
Sane quod ſuper. 24. quæſtio.2. Vrbanus 2. 522
Sane ſi communi. diſtinctio. 65. Nicænum concil. 131
Sane ſi ex conſenſu.2.qō 6. Carthag.concil. 250
Sane Theſſalonicenſes.16.qō.7. Anaſtaſius bibliothec. 425
Sapiens non eſt. 6.qō. 1. Lucius Papa 292
Sapiens numquam.de pœnit.diſ. 2.Ambroſius 640
Satagendum. 25.qō. 1. Pelagius Papa 536
Satyra.diſt.2.Iſidorus 2
Satis euidenter.diſt.96.Nicolaus Papa 176
Satis hinc apparet.33.qō.5. Auguſtinus 672
Satis oſtendimus. de conſecrat. diſt.4. Auguſtinus 741
Satis peruerſum.diſt.56. Gregorius 116
Satisfactio pœnitentiæ.de pœn. diſt.3. Auguſtinus 647
Scelus. 2.quæſt. 1. Nicolaus Papa. 235
Sceleratior omnibus. de pœnit. diſt.3 Leo Papa 654
Scenicis.de conſecrat.diſtinct.2.

Carthaginenſe concil.3. 728
Scit ſancta. diſtinctione 12. Leo Nonus 15
Scitote.6.quæſtio.3.Pelagius Papa 2. 294
Sciant cuncti.2.quæſtio. 8. Codex 263
Scias frater.7.quæſtio.1. Pelagius Papa 303
Sciatis fratres.33.quæſtio.4.Hieronymus 668
Scire debet.diſtinct.76. Ambroſius 141
Scire debes.7.quæſtio.1. Cyprianus 298
Scire vos oportet. 23. quæſtio. 8. Leo 506
Scimus autem.diſtincti.43. Anacletus 83
Scimus vos non ignorare.12 q.1. Vrbanus Papa 357
Sciendum. 8. quæſtio. 1. Gregorius 311
Sciendum.26.quæſtio.3.& 4 Auguſtinus 545
Sciendum eſt.27. quæſt.1. Arelaten.concil. 562
Sciendum. de pœniten. diſtinct. 2.Gregorius 639
Sciendum.diſt. 29. Iſidorus 56
Scindite corda. de pœniten. diſt. 1. Ioelis 620
Sciſcitaris.7. quæſtio.1. Nicolaus Papa 307
Sciſcitatur.30.quæſ. 4. Nicolaus Papa 586
Sciſcitantibus.15.quæſt. 8. Nicolaus Papa 400
Schiſma. 24. quæſtione 1. Pelagius 519
Schiſmatici.23.quæſtio.6.Auguſtinus 501
Scriptura dicit.de conſecrat. diſt. 2.Cyprianus 709
Scripſit mihi. 7. quæſtio. 1. Gregorius 296
Scripſit nobis.27. quæſtio. 2.Nicolaus 568
Scriptum eſt. 6. quæſt. 3. Gregorius 294
Scriptum eſt.14. quæſtio. 5. Gregorius 389
Scriptum eſt. 14. quæſtio. 3. Gregorius 389
Scriptorum veſtrorum. diſ. 100. Greg. 184
Sæculares.33.quæſtio. 2. Carthaginen.concil. 612
Sæculares, de conſecrat.diſtin. 2. Agathenſe conc. 711
Secunda autem. 4. q. 2.& 3. Gratianus 281
Secunda quæſtio. 29. quæſtio. 2. Gratianus 581
Secunda.de pœniten diſt.1. Hieronymus 628
Secundam.18. quæſti. 2. Gratianus 437
Secundum canonicam.23 quæſ. 8.Pariſien.conc. 509
Secundum catholicam. 11. quõ. 3. Auguſtinus 345
Secundum eccleſiæ. diſtinct. 19. Anaſtaſius 2. 34
Secundum verba.33.quæſt.5.670
Secuti ſunt.2.q.7.Beda. 257
Sed adhuc.1.q.3. Gratianus 213
Sed cum in epiſcoporum.10.q.2. Grat. 323
Sed & continuo.de pœniten.diſt. 1.Ambro. 622
Sed & illud.26.quæſtio.2.Hieronymus 544
Sed illud.diſt. 45. Origenes 88
Sed nec Adam.de pœniten.diſt.2. Ambroſius 640
Sed notandum. diſtinctione 19. Gratianus 56

Sed

Sed penſandum, diſt. 6. Gregorius 6
Sed ponatur 11. quæſtio. 3. Gratianus 337
Sed quæritur, diſtinct. 37. Gratianus 71
Sed ſi forte, diſtinctio. 81. Lucius Papa 149
Seditionarios, diſt. 46. Carthaginenſe concil. iiij. 89
Sedulo monendi, diſt. 38. Auguſtinus 76
Semel Chriſtus de conſec. diſt. 2. Auguſt. 718
Semel immolatus, de conſecrat. diſt. 2. Proſper. 718
Sententia Cham. 2. q. 7. Anacletus Papa 253
Sententia paſtoris 11. quęſt. 3. Gregorius 337
Sententiam Romanæ. 35. qō 9. Nicolaus Papa 694
Senatuſconſultum, diſt. 2. Iſidorus 2
Senti. 11. quæſtione 3. Auguſtinus 345
Sæpe contingit, diſtinct. 50. Wormacienſe conci. 104
Sæpe contingit. 2. quæſt. 5. Wormacienſe conc. 243
Sæpe fit 12. quæſti. 2. Tolet. concil. vj. 374
Sæpe malorum 28. q. 1. Toletanũ concil. iiij. 577
Sæpe principes 23. q. 8. Toletanũ concil. iiij. 510
Sæpe ſe vitia, diſtinct. 41. Gregorius 80
Septuaginta, diſtinctio. 16. Athanaſius 27
Septies cadit. de pœniten. diſt. 3. Hieronymus 650
Sequitur in vtraque, diſtinct. 26. Gratianus 165
Sequitur non percuſſorem. diſt. 45. Gratianus 85
Sequitur non litigioſum, diſtin. 46. Gratian. 89
Sequitur ſecunda 1. qō. 2. Gratianus 211
Sequitur ſecunda 27. qō. 2. Gratianus 564
Sequitur ſexta 2. quæſt. 6. Gratianus 244
Seruatis priuilegiis 25. quæſtio. 1. Hormiſda Papa 538
Seruanda eſt, diſtinct. 23. Gratianus 203
Seruetur 11. quæſtio. 3. Nicænum concil. 348
Serui autem, diſt. 54. Gratia. 108
Seruitium 18. quęſtio. 2. Vrbanus ij. 442
Series conſanguinitatis. 35. qō. 5. Iſidorus 680
Seriatim, diſtin. 32. Leo 1x. 64
Serpens decepit. de pœniten. diſt. 1. Ambroſius 622
Sex differentiæ 23. quæſtio. 3. Auguſtinus 473
Sexaginta, diſtincti. 16. Zepherinus 21
Sexto die, diſt. 35. Ambroſ. 70
Sexta actione 15. quæſtio. 7. Hiſpalen. concil. 2. 398
Sexta ſynodus, diſt. 16. Beda 25
Sexta vero 4. quæſtio. 6. Gratianus 284
Sextam ſanctam, de conſecra. diſtin. 3. Hadrian. Papa 731
Sextam ſynodum, diſtinctio. 16. Adrian. Papa 23
Si accuſatorem 3. quæſtio. 10. Felix Papa 284
Si accuſatorum 4. quæſt. 6. Felix Papa 279
Si ad ſcripturas, diſtinct. 9. Auguſtinus 10

Si ad peccatum 22.quæſt. 4. Auguſtinus 464
Si ad matris,de conſecrat. diſt.4. Auguſt. 749
Si agamus,de pœnit.diſt.2. Hieronymus 627
Si aliquid 22. q.4. Beda 463
Si aliquid 22.quæſtio.4. Soterus Papa 464
Si aliquis 26.quæſti. 6. Epaunen. concil. 552
Si aliquis cauſa 22.quæſtio.1. Ioannes Chryſoſt. 456
Si apoſtolus,de pœniten.diſtin.3. Auguſtinus 647
Si apud 13. quæſtio. 5. Hieronymus 496
Si audieris.23.quæſtio.5. Cyprianus 497
Si auerterit, de pœniten. diſt. 4. Dominus per Ezechiel. 661
Si autem aliquis 9. q.3. Anicetus Papa 319
Si autem necdum 36. quæſtio. 2. Meldenſe concil. 697
Si autem preſbyteri.15.quæſti. 7. Carthaginenſe concil.iiij. 399
Si autem prouocatum 2. quæſti. 7. Africanum concil. 251
Si autem ſine 17. quæſtio.4. Gratianus 430
Si autem vobis 11.quęſtio.3. Clemens 339
Si baptizata eſt,de conſecra. diſt. 4. Auguſt. 753
Si cauſa 33. quæſtio. 4. Ambroſius 668
Si clericus 11.q. 1. Chalcedonenſe concil. 336
Si clerici 11.quæſtio.1. Toletanũ concil. 332
Si clericatus 16.quæſtio.1.Hieronymus 404
Si concupiſcentia.15. q. 1. Auguſtinus 393
Si conſuetudinem, diſt. 8. Gregorius 831
Si credas,de conſecra.diſt. 2. Ambroſius 727
Sic autem 1.q.1. Aug. 193
Sic decet 25.quæſtio. 2. Siluerius Papa 541
Sic enim 28. quæſtio. 1. Auguſtinus 575
Si non ſunt,de conſecrat.diſtin. 2. Hilarius epiſcopus. 711
Sic non ſunt 32. quæſtio. 4. Auguſtinus 601
Sic in ſanctificando, de conſecra. diſt. 2. Cyprianus 709
Sic omnes.diſtinctio.19. Agatho Papa 33
Sic populus 1. quæſtio. 1. Hieronymus 197
Sic quidam 10.qō.1. Toletanum conc.iij. 321
Sic quippe 27.q.2. Greg. 571
Sic viue 16. quæſtio. 1. Hieronymus 404
Sicubi 12.quæſti. 5. Taraconenſe concil. 376
Si cui etiam,de pœnit.diſt. 1. Auguſtin. 620
Si cuius patruus 35.qō. 10. Innocentius 695
Si cuius vxorem,diſtin. 34. Neocæſar.concil. 68
Si cupis 16. quæſtio. 1. Hieronymus 401
Si cuſtos 27.quæſtio. 1. Gregorius 559
Sicut Apoſtoli 11.quæſtio.3. Fabianus epiſcopus 340
Sicut Achab, de pœn.diſt.3. Gregorius 651
Sicut ait, de pœniten.diſt.3. Hieronymus 651
Sicut alterius 7.quæſtio. 1. Calixtus

lixtus Papa 304
Sicut antiquitus 17.quæſti.2. Nicolaus 431
Sicut bonum.27.q.1. Carthagin. concil.4. 556
Sicut Chriſtus 1. quæſti.1. Hieronymus 199
Sicut crudelis 32. quæſti. 1. Ioannes Chryſoſt. 593
Sicut diœceſim 16.q. 1. Toletanū concil.4. 416
Sicut domini 16.quæſtio. 7. Paſchalis ij. 425
Sicut eccleſia 12.quæſtio. 2. Gregorius 369
Sicut enim 11.q. 1. Clemens. 333
Sicut enim 32. q.5. Ioan. Chryſoſtomus 603
Sicut epiſcopum 1. qō. 2. Gregorius 212
Sicut ergo 35. quæſtio. 9. Gratianus 694
Sicut eſt verus, de conſecrat. diſt. 2. Ambroſius 726
Sicut eunuchus 1. quæſtio. 1. Auguſtinus 193
Sicut excellentiam 23.qō.4. Gregorius 489
Sicut ficti. 1 quæſtio. 1. Auguſtinus 193
Sicut ij. qui. diſtinct. 47. Ambroſius 91
Sicut inquit 2. quæſtio.7. Gregorius 261
Sicut in ſacramentis, de conſecr. diſt.4. Aug. 756
Sicut in vnaquaque 21. quæſt.2. Rhemenſe concil. 451
Sicut Iudas, de conſecrat. diſti.2. Auguſtin. 721
Sicut is 1.q.6. Greg. 222
Sicut neophytus, diſt.48. Gregorius 92
Sicut non alij, de conſecra. diſt. 1.
Felix 700
Sicut non eſt 23. quæſti. 4. Auguſtinus 479
Sicut non omnis 32. q. 2. Hieronymus 595
Sicut non ſuo, diſtinctio 46. Leo Papa 90
Sicut noſtis. de conſecrat. diſt.4. Auguſtinus 743
Sicut omnino 12. quæſtio. 2. Gregorius 363
Sicut primi. de pœnit. diſt. 1. Auguſtinus 630
Sicut quædam, diſtin.14. Leo Papa 18
Sicut quamuis. diſtinct.96. Gelaſius 179
Sicut qui 17. quæſtio. 4. Pius Papa 431
Sicut qui monaſteria 20. quæſt. 1. Eugenius ij. in ſynod. 446
Sicut ſacerdotes 2. quæſtio.7. Fabianus 253
Sicut ſancti, diſt.15. Greg. 19
Sicut ſatius. 32. quæſtio. 4. Auguſtinus 601
Sicut ſemel diſtinct. 68. Gregorius 133
Sicuti femina 32. q. 2. Hieronymus 597
Sicut fera, de pœniten. diſt. 2. Auguſtinus 638
Sicut ſine 2. quæſtio. 1. Gregorius 229
Sicut ſtellas diſtin.38. Zepherinus Papa 275
Sicut tribus, de pœniten. diſt. 2. Auguſtinus 639
Sicut vir 7. quæſt. 1. Euariſtus Papa 299
Sicut viri, diſt. 40. Iſidorus 78
Sicut vrgeri 1. quęſtio. 1. Auguſtinus 195
Si de area 25.q.2. Auguſt. 544

Si decreta,diſt.20.Nic.1. 36
Si de rebus 23 quæſtio.7. Auguſtinus 503
Si diaconus,diſt.81.Aurelianenſe concil.1. 148
Si dicat vir 33. quæſtio. 5. Auguſtinus 66
Si dominus 11.quæſtio.3. Hieronymus 351
Si ducturi 32. quæſtio. 6. Auguſtinus 606
Si duo forte,diſtin.79.Honorius Auguſt. 145
Si duo fratres, diſtin.50. Tribarienſe concil. 104
Si duo vel 35.q.6. Vrbanus in cõcil. 690
Si ea de quib. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus 49
Si ea deſtruerem 25. quæſtio.2. Gregorius 538
Si eccleſia 23. quæſtio. 4. Auguſtinus 488
Si ægrotans 5.q.3. Romana ſyn. tempore Hadriani 286
Si enim 27. quæſtio. 2. Ioannes Chryſoſt. 571
Si enim inquit,de pœnitent. diſt. 2.Hieron. 641
Si eos de quibus, de conſecr. diſt. 4.Aug. 755
Si epiſcopus, diſt. 50. Agathenſe concil. 95
Si epiſcopus 11. quæſtio.3.Epaun. concil. 344
Si epiſcopus 3.q.2.Felix j. 266
Si epiſcopus 16.q.3.Aurelianenſe concil.j. 418
Si epiſcopus 12. quæſtio.2.Toler. concil 374
Si epiſcopus metropolitanus, diſtinct.18. 31
Si epiſcopus 12. quæſtio.5. Agathenſe concil. 376
Si epiſcopo 2.qõ.5. Wormacen. concil. 243
Si epiſcopum 16.quæſtio.6. Gregorius 421
Si epiſcoporum.21.q. 4. Gregorius 454
Si ergo 8. quæſtio. 1. Origen. ex lib. Num. 312
Si euangelica diſtinctio.55. Pelagius 114
Si ex bono.de pœniten.diſtin. 4. Auguſtinus 658
Si ex laicis 10. quæſtio.1. Ilerden. concil. 321
Si expoſitus,diſtinct.87.Arelaten. concil.ij. 159
Si femina 29.q.2. In conci.apud Vermeriam 581
Si fœnerauetis 14.qõ.3. Auguſtinus 386
Si forte.diſtin.63. Leo Papa. 729
Si forte,de pœniten.diſtin.1. Codex 617
Si forte 17.q. 4. Clemens 432
Si forte diſtinctio. 65. Sardicenſe concil. 132
Si forte 21.quæſtio. 4. Arelaten. concil. 454
Si fortaſſis 16.q.6. Leo iiij. 422
Si fur aut latro 13. quæſtio.2. Aurelian concil. 385
Si gens Anglorum,diſtin.56. Bonifacius martyr. 116
Significaſtis 1.quæſtio. 1. Fabianus 202
Signum eſt,de conſecra.diſtin. 2. Auguſtinus 713
Si habes 24.q.3. Aug. 224
Si hæreticus 2.q.7. Nouel. conſt. apud Iul. 255
Si homo 35. q. 2. & 3. In concil. apud Vermerias 677
Si homo 27. quæſtio. 1. Gregorius 560

Si

Si homicidium. 23. q. 5. Auguſtinus. 498
Si igitur. 24. q. 3. Hier. 527
Si ille qui. diſtinct. 50. Hormiſda Papa. 105
Si illic. 23. q. 4. Gelaſius. 483
Si Imperator. diſt. 96. Ioan. Papa. 177
Si in adiutoriũ. diſ. 10. Aug. 11
Si infidelis. 28. q. 2. Greg. 579
Si infidelis. 28. q. 1. Ambr. 574
Si in laicis. diſ. 38. Leo papa. 75
Si inimicus eſt. diſt. 93. Petrus in ordinatione Clementis. 167
Si inimicus. 11. quæſt. 3. Petrus Apoſt. 340
Si in morte. 23. q. 8. Greg. 508
Si in plebibus. diſ. 63. Iſid. 126
Si in qualibet. 20. quæſ. 2. Tolet. conc. 447
Si inter bonos. de conſec. diſt. 4. Augu. 736
Si inter epiſcopos. 6. q. 4. Bonifacius Papa. 295
Si is qui præeſt. 11. q. 3. Iſid. 353
Si is qui. 23. q. 4. Greg. 483
Si iubet. 26. qõ. 6. Carthaginen. conc. 2. 550
Si Iudas. de pœn. diſt. 4. Auguſtinus. 657
Si iuſtus. 1. q. 1. Auguſtinus. 193
Si iuxta apoſtolum. diſt. 38. Hierony. 75
Si laicus. diſt. 31. Hierony. 59
Si laici vxor. diſtin. 34. Martinus Brachar. in conc. 68
Si lapſis. diſt. 50. Greg. 94
Si legitimi. 2. quæſt. 5. Agathen. conc. 239
Silueſter. 11. quæſtio. 1. Gelaſius Papa. 330
Si mala fama. 2. qõ. 5. Hincmanus epiſcopus. 240
Similiter. 3. q. 5. Iulius papa. 270
Similiter. 16. qõ. 1. Symmachus in 6. ſyn. 411
Simili modo. 28. q. 1. Eutyc. 574
Similem Dei. de pœn. diſ. 2. Ambroſius. 640
Si monachus. 16. quæſt. 1. Innoc. Papa. 404
Si motum fuerit. de conſec. diſt. 1. Iginus Papa. 701
Si mulier. diſt. 5. Greg. 5
Sine exceptione. 12. quæſ. 2. Leo Papa. 370
Sine litteris. 8. q. 5. Gratian. 314
Sine ornatu. 21. q. 4. Leo 4. 413
Sine pœnitentia. de conſecr. diſt. 4. Ambr. 747
Si non ſunt. de conſe. diſt. 2. Hilarius epiſcopus. 711
Si non ſanctificatur. de conſe. diſtin. 4. Aug. 744
Si non ex fidei. 23. q. 5. Gregorius. 490
Si non licet. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus. 494
Si nulla. 23. quæſtio. 8. Nicolaus Papa. 507
Si multa. de conſecr. diſt. 4. Leo Papa. 749
Singuli accipiunt. de conſe. diſt. 2. Hiero. 724
Singula eccleſiaſtici. diſtinct. 89. Greg. 161
Si nupſerit. diſtinct. 27. Hieronymus. 52
Sint manifeſtæ. 12. q. 1. Canon. Apol. 359
Sint tibi quotidiana. de conſecr. diſ. 5. Hieronym. 759
Sint tibi ieiunia. de conſe. diſ. 4. Hieron. 759
Si officia. diſt. 59. Zozimus. 118
Si omnia in hoc ſæculo. 6. qõ. 1. Anacletus. 290
Si papa. diſtin. 40. Ex dictis Boni-

fac. 77
Si pater. 30. q. 4. Chalcedonenſe conc. 586
Si Paulus. 32. q. 2. Hierony. 603
Si peccatum eſſet. 22. q. 1. Auguſtinus. 456
Si peccatum Dauid. de pœniten. diſt. 1. Gregorius. 629
Si peccauerit. 2. qō. 1. Auguſtinus. 234
Si per ebrietatem. de conſe. diſt. 2. Beda. 713
Si per ordinationem. diſtin. 63. Pariſienſe conc. 1. 124
Si per ſortiarias. 23. q. 1. Hincmarus Rhemen. Archieps. 612
Si per negligentiam. de conſecr. diſt. 2. Pius. 713
Si Petrus. 24. q. 1. Ambro. 515
Si Petrus. 8. q. 1. Ioannes 3. 309
Si plures. 16. quæſ. 7. Tribnrien. conc. 428
Si poſt ordinationem. diſtin. 50. Martinus Papa 1. 96
Si presbyter. 1. q. 1. Iſidorus. 197
Si presbyter. 26. q. 6. Iulius. 552
Si primates. 5. quæſt. 3. Felix Papa 2. 286
Si priuatum. 12. q. 1. Aug. 360
Si propterea. 23. q. 5. Auguſtinus. 497
Si propterea. de pœn. diſt. 1. Auguſtinus. 620
Si publicis. 22. qō. 4. Toleta. concil. 8. 462
Si qua de rebus. 12. qō. 2. Ancyra. ſyn. 368
Si qua femina. diſtin. 58. Eliber. conc. 103
Si qua fuerit. 31. qō. 1. Eliberit. conc. 590
Si qua monacharum. 27. qō. 1. Greg. 561
Si qua mulier. 35 qō. 10. Romana ſyn. 695
Si qua mulier. 31. q. 1. Ex conc. apud Vermerias. 590
Si qua mulier, diſt. 30. Gangren. conc. 57
Si qua mulier ſuo. diſtin. 30. Gāgren. conc. ibi.
Si qua mulier. de conſec. diſt. 4. Ex conc. Mart. Brac. 749
Si qua mulier. 35. q. 10. Inn. 695
Si qua mulier. 35. quæſt. 10. Hyginus Papa. 695
Si qua mulier. 19. quæſtio. 3. Authen. 445
Si qua vidua. diſti. 28. Martinus Brach. in conc. 55
Si qua virgo. 27. quæſt. 1. Chalc. conc. 560
Si quando videris. de pœnit. diſt. 3. Hieronymus. 656
Si quando. 2. q. 6. Hadrianus papa. 251
Si quādoque a ſacerdotibus. 15. q. 6. Alexander Papa. 397
Si quattuor. 23. quæſ. 8. apud Vermerias. 511
Si quæ cauſæ. 11. q. 1. Innoc. papa. 332
Si quælibet. 22. q. 2. Greg. 461
Si quem a clericatu. 16. quæſt. 1. Greg. 405
Si quem forte. 25. quæſt. 1. Auguſtinus. 521
Si quem pœnituerit. 2. q. 3. Capitularium liber. 237
Si qui apud. de conſec. diſt. 4. Auguſt. 736
Si qui a ſimoniacis. 1. q. 1. Vrbanus. 208
Si qui clerici. diſt. 74. Carthagi. conc. 137
Si qui clerici. 11. q. 1. Chalced. conc. 332
Si qui clerici. 1. q. 1. Leo. 194

Si qui clericorum. 11. q. 1. Aurelianen. conc. 3. 332
Si qui epiſcopi. 25. q. 2. Leo. 541
Si qui epiſcopi. 1. q. 1. Leo. 195
Si qui epiſcopi. diſtin. 29. Ancyran. conc. 165
Si quis ex fratribus. 11. q. 1. Clemens. 333
Si qui filij. diſtinct. 30. Gangren. conc. 57
Si qui inuenti. 5. qō. 1. Eliberit. conc. 285
Si quilibet. diſt. 54. Greg. 111
Si qui neceſſitate. de conſecrat. diſt. 4. Leo Papa. 735
Si qui parentes. 31. q. 3. Eliberit. conc. 593
Si qui presbyteri. 1. q. 7. Cyprianus. 222
Si qui ſine examinatione. diſt. 81. Nicæ. conc. 147
Si qui ſunt vituperatores. 2. q. 7. Euariſtus Papa. 254
Si qui ſunt. diſtinct. 81. Gregorius 7. 148
Si qui vel temeritate. 1. q. 7. Gelaſius. 226
Si qui voluerint. 1. q. 7. Nicæna ſyno. 225
Si qui vero. 7. quæſt. 1. Nicænum conc. 302
Si qui vero. de pœn. diſt. 5. Nicænum conc. 664
Si qui vero. diſt. 32. Greg. 62
Si quidquid. de conſecra. diſt. 4. Auguſtinus. 738
Si quid de quocumque. 15. q. 8. Gregorius. 399
Si quid in eccleſia. 2. qō. 7. Gelaſius. 261
Si quid inueniſti. 14. quæſt. 5. Auguſtinus. 388
Si quid veri. diſtinct. 37. Auguſtinus.
Si quid vero. diſt. 86. Greg. 158
Si quis abbas. 18. q. 2. Triburien. conc. 439
Si quis ab epiſcopo. 2. q. 7. Arelaten. conc. 254
Si quis abſcidit. diſtin. 55. Canon. Apoſtolorum. 113
Si quis acceperit. 33. q. 1. In conc. apud Compendium. 612
Si quis a catholica. 23. qō. 4. Auguſtinus. 476
Si quis ad te. 22. qō. 2. Auguſtinus. 460
Si quis a medicis. diſt. 55. Nicænum conc. 113
Si quis apoſtolicæ. diſt. 79. Nicolaus Papa 2. 144
Si quis a proprio. 11. qō. 3. Antiochenum conc. 337
Si quis a proprio. 21. q. 5. Antiochenum conc. 454
Si quis a vero. 3. q. 4. Pius Pa. 268
Si quis amodo. diſtinct. 81. Alexander 2. 149
Si quis ancillam. 29. qō. 2. Iulius Papa. 581
Si quis ariolos. 26. qō. 5. Gregorius Iunior. 546
Si quis artem diſtinct. 37. Hieronymus. 73
Si quis auſus. diſt. 71. Nicænum conc. 135
Si quis autem. de conſecra. diſt. 4. Leo Papa. 734
Si quis autem. diſt. 18. Arelaten. conc. 2. 31
Si quis autem. 1. q. 6. Greg. 221
Si quis autem. diſtinct. 94. Alexand. 1. 171
Si quis autem de pœnit. diſtin. 7. Auguſtinus. 667
Si quis autem. de pœn. diſt. 3. Auguſtinus. 657
Si quis baſilicam. de conſecrat.

diſt.1.Brach.conc.2. 700
Si quis calendas.26.quęſt.7.Zacharias papa. 555
Si quis carnem.diſt.30. Gangrēſe concilium. 58
Si quis clericus. diſ.81. Aurelian. ſynod.3. 148
Si quis clericus.16. quæſt.7. Paſchalis 2. 425
Si quis clericus.14.qō.4.Tarrac. concilium. 387
Si quis clericus.17.q.4.Ex pœnitentiali Romano. 432
Si quis clericus.26.quæſt.5.Aurelianen.concilium. 547
Si quis clericus.3.quæſt.6. Sixtus. 274
Si quis clericus.11.quæſt.1.Silueſter. 330
Si quis clericorum.diſ.47.Elibe-ritanum concilium. 90
Si quis circa.2.quæſt.3.Caius papa. 236
Si quis coactus.22.quæſ.5.Theodorus in pœnitentiali. 467
Si quis confugerit.1.q.1.Nicęn. conc. 196
Si quis coniugatus.27.quæſt.2. octaua ſyn. 568
Si quis contumax.17.qō.4. Triburien.conc. 432
Si quis contriſtatus. diſt. 90. Fabianus Papa. 164
Si quis cōuictus.22.q.5.Matiſc. conc. 1. 467
Si quis cum clerico. 11.q.j. Carthag.conc.3. 335
Si quis cum duabus. 33.quæſt.2. Nicolaus. 674
Si quis cum duabus. 34. qō.1.& 2.Triburien.conc. 616
Si quis cum matre. 33.qō.2.Nicolaus. 615
Si quis cum matre. 34.q.1.& 2. Ex conc.Triburien. 674
Si quis cum matre.33. quæſtione 2. In concilio apud Vermer. 616
Si quis cum militibus. 6.qō.1. Codex. 293
Si quis cum nouerca. 32. quæſtione 7. Tribarienſe concilium. 610
Si quis cuiuſlibet. 21. quæſtione 1. Carthaginenſe concilium 5. 454
Si quis dator. 1. quæſtio.3. Gregorius. 214
Si quis de alio. de conſecratione diſtinctio.4. Lugdunenſe cōcilium. 750
Si quis de alterius. diſtinctione 58. Carthaginenſe concilium 5. 117
Si quis de clericis. 12. quæſtione 2. Agathenſe concil. 368
Si quis de clericis. 12. quæſtione 2.Aurelianenſe concilium. 367
Si quis de corpore. 26. quæſtione 6.Martinus Bracharen.in conc. 551
Si quis dederit.24.quæſtio.1.Iulius Papa. 521
Si quis deinceps. 17. qō. 4.Alexander 2. 433
Si quis deinceps. 16. qō. 7.Gregorius 7. 424
Si quis de ordine. 7.qō.1.Meldenſe conc. 303
Si quis de laicis.diſt.34. Aurelianen.conc. 68
Si quis de potentibus. 24.quæſtione 3. Toletanum concilium 1. 528
Si quis dereliquerit.diſtinct.30. Gangrenſe conc. 38
Si quis de religioſo.diſt.77.Gelaſius

laſius Papa. 143
Si quis deſpicit. diſtinct. 42. Gangrenſe conc. 80
Si quis deſponſata. 27. q. 2. Ambroſius. 570
Si quis deſponſauerit. 27. quæ. 2. Iulius Papa. 565
Si quis deſponſauerit. 28. q. 2. in cano. 579
Si quis diaconus. diſtinct. 50. Iſidorus. 100
Si quis diſcernit. diſtin. 28. Gangrenſe conc. 56
Si quis diuinis. 30. quæ. 5. in Nouella. 588
Si quis dixerit. 11. quæ. 3. Hieronymus. 346
Si quis docet. diſt. 30. Gangrenſe conc. 58
Si quis docuerit. diſt. 28. Canon apoſtolorum. 56
Si quis dogmata. 25. quæ. 2. Nicolaus Papa. 540
Si quis eccleſiam. 17. quæ. 4. Iginus Papa. 432
Si quis eorum. diſt. 30. Gangrenſe conc. 57
Si quis eorum. diſt. 32. Sexta ſinodus. 63
Si quis epiſcopus. diſt. 18. Agathenſe conc. 31
Si quis epiſcopus. 27. q. 1. Sexta ſynodus in Trullo. 557
Si quis epiſcopus ordinatus. diſtinctio. 92. Antiochenum conc. 165
Si quis epiſcopus. diſtin. 81. Canon apoſtolorum. 148
Si quis epiſcopus. 26. quæſtione 5. Toletanum concilium 4. 546
Si quis epiſcopus. 23. quæſtione 8. Antiochenum concilium. 510
Si quis epiſcopus. 1. quæ. 3. Gregorius. 214
Si quis epiſcopus. diſtin. 83. Gregorius 7. 153
Si quis epiſcopus. 16. quæ. 7. Canon apoſtolorum. 425
Si quis epiſcopus. 7. quæſt. 1. Leo epiſcopus. 303
Si quis epiſcopus. 1. quæſtione 7. Martinus Bracharenſis ex conc. 228
Si quis epiſcopus. 11. quæſtio. 3. Martinus Bracharen. ex concil. 228
Si quis epiſcopus damnatus. 11. quæſtione 3. Antiochenum conc. 338
Si quis epiſcopus. 11. q. 3. Sardicenſe conc. 337
Si quis epiſcopus. 11. q. 3. Eutychianus Papa. 351
Si quis epiſcopus. 6. quæ. 4. Martinus Bracharenſis conc. 295
Si quis epiſcopus. 2. quæſt. 6. Sardicenſe conc. 250
Si quis epiſcopus. 2. quæſt. 7. Romana ſyn. 262
Si quis epiſcopus per manus. diſtinct. 92. Antiochenum concil. 165
Si quis epiſcopus. diſtin. 92. Antioc. conc. 166
Si quis epiſcopus vacans. diſtin. 92. Antioc. conc. ibid.
Si quis epiſcopus. 6. quæſtio. 4. Antioc. conc. 295
Si quis epiſcopus. 6. quæſtio. 4. Antioc. conc. 297
Si quis epiſcopus. 10. quæſtio. 2. Martinus Bracharen. in concil. 326
Si quis epiſcopus. 1. q. 1. Chalcedonen. conc. 186
Si quis epiſcopus. 21. q. 4. Marti-

nus Brachar.in conc. 454
Si quis epiſcopum. 2. qō. 3. Damaſus Papa. 236
Si quis epiſcoporum. 16. qō. 5. Nicolaus Papa. 415
Si quis epiſcoporum. 3. q. 6. Fabianus. 271
Si quis epiſcoporum.diſ.18. Tarraconen.conc. 31
Si quis erga. 2.q.7. Alexan. 254
Si quis etiam. de conſecr. diſt. 1. Agathen.conc. 703
Si quis ex clericis. diſt. 23. Gregorius 2. 45
Si quis ex epiſcopis. diſt. 79. Stephanus Papa 3. 145
Si quis ex ſacerdotibus. Leo Papa 4.ex conc. ibid.
Si quis extra eccleſiam. diſt. 30. Gangrenſe conc. 58
Si quis ex vno. 30. qō. 4. Innocentius. 586
Si quis falſum. 5. qō. 6. Octaua ſyno. 289
Si quis filiaſtrum. 30. quæſtione 1. Ex concil.apud Vermer. 583
Si quis fortitudine. 23. q. 3. Hieronymus. 474
Si quis frater. 11.quæſtio.3. Syn. octaua. 342
Si quis fuerit. 32. quæſtione 7. Martinus Bracharēſis in concil. 607
Si quis gentilis. 28. qō. 1. Eutychia.Papa. 574
Si quis habuerit. 28. qō. 2. Melden.conc. 579
Si quis hæreticæ. 1. quæſtio. 1. Leo. 195
Si quis hominem. 11.q.3. Hieronymus. 346
Si quis homicidium. diſtinct. 50. Maticen. conc. 103
Si quis iam. 21. q. 2. Chalcedon. conc. 451
Si quis in atrio. 17. qō 4. Triburien.conc. 431
Si quis in clero. 7.q.1. Agathenſe conc. 302
Si quis incognitus. 17. qō. 2. Bonifacius. 431
Si quis in ægritudine. diſtinctio. 57. Neocæſarienſe concilium. 117
Si quis ingenuus. 29. quæſtione 2. In concil. apud Vermerias. 581
Si quis in infirmitate. diſtinc. 55. Ilerden.conc. 124
Si quis in metropolitana. diſtin. 65. Tarraconenſe concilium. 131
Si quis inquit. 1. quæſtio. 1. Cyprianus. 198
Si quis iratus. 2. qō. 3. Fabianus Papa. 236
Si quis iratus. de pœnit. diſtin. 1. In canonibus. 619
Si quis iraſcitur. 13. q. 3. Auguſtinus. 381
Si quis inſaniens. 15.q.1. Theodorus. 394
Si quis in tantam. 1. quæſt. 4. Codex. 220
Si quis intrat. de conſecratio. diſtinctio. 2. Martinus Brachar. in conc. 711
Si quis Iudaicæ. 28.q. 1. Vrbanē. conc. 578
Si quis iudicem. 2. q. 6. Fabian. Papa. 246
Si quis laicus. 16. q. 1. Mogunt. conc. 408
Si quis laicus 11. q. 3. Tolet. concil. 1. 342
Si quis laicus. 22. quæſt. 5. Auguſtinus. 469

Si

Si quis liber. 29. quæſt. 2 Zacharias. 581
Si quis membrorum. 23. q. 8. Eutychianus Papa. 511
Si quis monachus. diſt. 90. Octaua ſyn. 163
Si quis monachus. 16. q. 1. Gelaſius. 405
Si quis necandi. de pœnit. diſt. 1. Codex. 617
Si quis neceſſitate. 34. quæſtio. 1. & 2. Ex concilio apud Vermer. 673
Si quis neque. 1. quæſtio. 1. Gregor. 209
Si quis non dicam. 36. q. 2. Codex. 697
Si quis non dicam. de pœn. diſ. 1. Codex. 617
Si quis non iratus. 15. q. 1. Hieronymus. 394
Si quis non recto. 24. quæſt. 3. Hieronymus. 525
Si quis nuptias. diſtin. 30. Gangrenſe conc. 58
Si quis obiecerit. 1. qõ. 3. Paſchalis Papa. 215
Si quis obligatus. diſtinctio. 54. Martinus Bracharen. ex concil. 109
Si quis obligatus. 14. quæſtione 4. Martinus Bracharen. ex conc. 387
Si quis omnem. 1. q. 7. Septima ſyno. 22
Si quis ordinatus. diſtinctione 92. Martinus Bracharen. in conc. 165
Si quis Papa. diſtin. 79. Symmachus Papa. 144
Si quis pecunia. diſ. 79. Nicolaus Papa 2. 145
Si quis peierauerit. 22. q. 5. Gelaſius papa. 467
Si quis per capillum. 22. quæſ. 1. Pius Papa. 456
Si quis per ignorantiam. 1. q. 1. Iſidorus. 197
Si quis per ſuperbiam. diſtin. 30. Gangr. conc. 57
Si quis per vetus. 22. quæſtio. 2. Gregorius. 461
Si quiſpiam. diſtinctio. 81. Eugenius Papa. 149
Si quis poſt. diſtinct. 33. Canon. Apoſt. 65
Si quis poſitus. de pœnit. diſt. 7. Auguſt. 666
Si quis poſt baptiſmum. diſtinctio. 51. Toletanum concilium 1. 187
Si quis poſt remiſſionem. diſtin. 50. Innoc. 105
Si quis poteſtatem. 23. q. 4. Ambroſius. 484
Si quis præbendas. 1. q. 3. Innocen. 2. 217
Si quis præpopera. diſt. 50. Cyprianus. 99
Si quis presbyter. diſt. 24. Brac. conc. Martini. 47
Si quis presbyter. de conſecrat. diſtinct. 4. Canones Apoſtolorum. 745
Si quis presbyter. 7. q. 1. Antioc. conc. 302
Si quis presbyter. 2. quæſt. 5. Gregorius 3. 238
Si quis presbyter. diſtinctio. 30. Ex concil. Martini Bracharen. 58
Si quis presbyter. diſt. 50. Martinus Brach. 98
Si quis presbyter. diſtinctio. 92. Martinus Bracharen. in conc. 166
Si quis presbyter. 13. quæſtio. 8. Martinus Bracharen. ex

conc. 400
Si quis presbyter. 11. q. 3. Carth. conc. 2. 338
Si quis præuentus 22. quæſt. 4. Iſidorus. 464
Si quis principũ. 16. quæſt. 7. Calixtus Papa. 425
Si quis propter. 1. quæſt. 2. Proſper. 213
Si quis propter Deum. diſtin. 30. Gangr. conc. 57
Si quis pro ægritudine. diſt. 55. Ex Martino Brach. 114
Si quis pulſatus. de pœnit. diſt. 1. Digeſtis. 618
Si quis putauerit. 2. quæſt. 6. Victor. 244
Si quis putauerit. 2. quæſ. 6. Sixtus Papa 2. 246
Si quis qualibet. 12. q. 2. Agath. conc. 370
Si quiſquam. 11. quæſt. 3. Pelagius. 331
Si quis rapuerit. 27. quæſtio. 1. Nouella Inſtitutoria Imper. fol. 571
Si quis romipetas. 24. q. 3. Calixtus Papa. 529
Si quis ſacerdos. 30. q. 1. Cæleſtinus. 584
Si quis ſacerdotum. diſtinct. 91. Alexander 2. 149
Si quis ſacerdotum. 11. q. 1. Pius Papa. 331
Si quis ſacro. 27. q. 1. Aurelianẽ. conc. 559
Si quis ſeruum. 17. quæſt. 4. Gangren. conc. 435
Si quis ſeruum. 17. quæſ. 4. Mart. Brach. ibid.
Si quis ſemel. de pœ. diſ. 2. Octaua ſyn. 634
Si quis ſponſam. 27. q. 2. Triburien. conc. 569
Si quis ſuadente. 17. quæſtio. 4. Innocentius. 434
Si quis ſuper his. 2. quæſt. 7. Gregorius. 260
Si quis tam feminam. de pœnit. diſt. 1. Digeſt. 617
Si quis tanquam. diſtin. 30. Gangren. conc. 57
Si quis trigeſimum. diſ. 78. Bonifacius papa. 144
Si quis tumidus. 15. quæſt. 7. Carthag. conc. 1. 399
Si quis vel virginitatem. diſt. 30. Gangrenſe conc. 57
Si quis veſtrum. 2. qõ. 6. Sixtus Papa. 244
Si quis vero. 11. quæſt. 3. Ambroſius. 337
Si quis vero. 5. quæſt. 6. Agathẽ. conc. 289
Si quis viduam diſt. 50. Ex Martino Bracharenſi. 95
Si quis viduam. diſ. 34. Inno. Papa. 68
Si quis viduam. diſt. 34. Canones Apoſtolorum. ibid.
Si quis viduam. 32. q. 7. Mogun. conc. 609
Si quis virginem. 36. quæſtio. 2. Gregorius 2. 697
Si quis virorum. diſtin. 30. Gangrenſe conc. 58
Si quis vituperat diſ. 31. Gangrenſe conc. 60
Si quis viuente. 31. q. 1. Triburiẽſe conc. 589
Si quis voluntate. diſt. 50. Martinus Bracharen. ex capitulis. 103
Si quis voluerit. de conſecr. diſt. 4. Ex concilio apud Belluacum. 750
Si quis votum. 27. quæſ. 1. Theodorus. 564

Si

Si quis vſuram.14.quæſt.4. Ambroſius 388
Si quis vult.16.quæſtio.7.Bonifacius 428
Si quis vult.diſtinct.36.Hieronymus 71
Si quis vxorem.32.quæſt.4. Ioan. Chryſoſt. 593
Si quis vxorem 32. quæſtione 1. Theodorus in Pœniten. 594
Si quis vxorem. 27.q.2. Gregorius 566
Si quod verius.33.qō. 2. Auguſtinus 614
Si quos de ſeruis.12. quæſt. 2. Agath.concil. 370
Si quos. 23. quæſtio. 4. Gregorius 489
Si quotieſcumque. de conſecrat. diſtinctione prima. Ambroſius 711
Si reſurgentes.de pœnitentia,diſtinctione 4. Petrus Apoſtolus 662
Si res aliena.14.quæſtio,6. Auguſtinus 390
Si reuera.de conſecrat.diſt.4.Pelagius Papa 736
Sit rector.diſtinctio.42. Gregorius 81
Si Romanorum.diſtinct.19. Nicolaus Papa 32
Si ſacerdos. 6. quæſt. 1. Anacletus Papa 290
Si ſacerdos.de pœniten. diſtin. 1. Hieronymus. 625
Si ſacerdotes. 16. q. 3. Toletanū concil.9. 418
Si ſæculi. 12. quæſtio. 1. Gregorius 362
Si ſe cuiquam. diſt. 28. Aurelian. concil.1. 55
Si ſermo meus. de pœniten. diſt. 2.Auguſtinus 639
Si ſeruus.diſtinct.54. Aurelianē. concil. 111
Si ſeruus. diſtinct.54. Iuſtin. Authen. de ſan. epiſ. ibid.
Si ſolus. diſtinctione 8. Cyprianus 9
Si ſubdiaconus.diſtin.34.Martinus Brachar. 68
Si tātum epiſcopus.6.q.2. Vaſenſe concil. 1. 294
Si teſtes omnes. 4.qō.2. & 3. Digeſt. 282
Si tranſitus.diſt.79. Symmachus Papa 146
Sit rector diſcretus. diſt. 43. Gregorius 81
Si tributum. 11. quæſtio. 1. Ambroſius 332
Si triginta annorum.diſtinct.78. Zacharias 144
Si tu abſtines.17. quæſtio. 2. Ioannes Chryſoſtomus. 568
Siue de coniugij. 33. q. 2. Nicolaus Papa 613
Siue hæreticus.de conſecrat.diſt. 4.Beda 742
Siue paruuli.de conſecrat.diſt.4. Cæleſtinus Papa ibid.
Si vero qui. diſt. 50. Gerunden. concil. 105
Si verum. 31. quæſtio. 2. Vrbanus 591
Si vir ſimplex.diſtinct.27. Theodorus 52
Si vir & vxor. 35. quæſtio. 2. & 3. Auguſtinus 578
Si vir & vxor. 27. q. 2. Eugenius Papa in ſyno. 568
Si virgo.34. quæſtio. 1. & 2. Auguſtinus 674
Si vos contra.23. quæſtio. 5. Auguſtinus. 497
Si vobis fratres.23.quæſtio.8. Oſius epiſcopus 510

Si vxorem.32. quæſtio. 5. Auguſtinus 605
Solet quæri. 32. quæſt. 2. Auguſtinus 596
Solet etiam. de conſecrat diſt. 4. Auguſtinus 737
Solent plures. de conſecratione diſtinct. 1. Cabilonen. concilium 705
ſolemnitates. de conſecrat. diſt. 1. Felix Papa 701
ſolennitates. de conſecrat. diſt. 1. Greg. ibid.
ſolicitum quoque. diſtinctio. 84. Gratianus 153
ſolicitudo. diſtinct. 52. Alexander 2. 168
ſolicitatores. de pœnitent. diſt. 1. Digeſtis 618
ſors non eſt. 26. quæſti. 2. Auguſtinus 542
ſortes. 26. quæſtione quinta. Leo 4. 547
ſortilegi ſunt. 26. quæſtio. 1. Iſidorus 542
ſpecies & ſimilitudo. de conſecr. diſt. 2. Gregorius 714
ſpiritus ſanctus. 1. quæſtione 1. Leo 197
ſpiritus ſanctus. de conſecratione diſtinctione 5. Melchiades Papa 757
ſponſus ille. diſtinct. 56. Auguſtinus 116
ſponſus & ſponſa. diſt. 23. Carthaginenſe concil. 4. 46
ſponſus & ſponſa. 30. q. 5. Carthaginenſe concil. 4. 587
ſponſalia. 30. quæſtio. 2. Gratianus 243
ſtatuit quoque. 2. qō. 5. Salegust. concil. 243
ſtatuimus. 16. quæſtione 1. Anaſtaſius 410
ſtatuimus. 19. quæſti. 3. Vrbanus 2. 444
ſtatuimus. 20. q. 2. Eutychianus Papa 447
ſtatuimus. diſtin. 4. Teleſphorus Papa 4
ſtatuimus. 12. quæſt. 2. Agathen. concil. 366
ſtatuimus. diſtinctione 61. Leo. fol. 120
ſtatuimus. 11. quæſtio. 1. Fabianus Papa 333
ſtatuimus etiam. diſtinct. 76. Vrbanus 140
ſtatuimus decretum. 1. q. 1. Nicolaus Papa 2. 208
ſtatuimus vt ſicut. 1. q. 1. Cabilonen. concil. 207
ſtatutis. 2. quæſtione 1. Codex. fol. 231
ſtatutum eſt. 27. qō. 2. Toletanū concil. 570
ſtatutum eſt. 2. quæſt. 6. Carthaginen. concil. 5. 251
ſtatutum eſt. 8. quæſtio. 1. In concil. apud Alteum 437
ſtatuendum eſt. diſtinct. 90. Carthaginen. concil. 4. 163
ſtatuendum nobis. 16. quæſti. 2. Fayen. concil. 415
ſtudeat ſanctitas. diſt. 50. Nicol. Papa 103
ſtudii veſtri. diſtincti. 61. Gregorius 121
ſubdiaconus. diſt. 77. Sexta ſynodus 143
ſubdiaconus. diſtin. 23. Carthaginen. concil. 4. 45
ſubdiaconus 24. quæſtio. 1. Auguſtinus 520
ſubdiacono etiam. diſtincti. 94. Gratianus 171
ſubdiaconis tuis. diſtinct. 32. Gregorius 63

ſubmit-

ſubmittitur. diſtin. 21. Nicolaus Papa 39
ſufficit pœniten. de pœniten. diſt. 1. Leo Papa 626
ſufficit ſacerdoti. de conſecratione. diſtinctione prim. Alexander 2. 705
ſufficiat. 27. quæſtio. 2. Nicolaus Papa 564
ſuggeſtum nobis eſt. 7. quæſtio. 1. Liberius Papa 306
ſuggero. 3. q. 8. Felix epiſcopus Carthaginen. concil. 1. 277
ſumma iniquitas. 6. q. 1. Alexander Papa 292
ſumma militiæ. 23. quæſt. 1. Gregorius 472
ſummopere. 11. quæſti. 3. Gregorius 348
ſunt in eccleſia. 8. quæſtio. 1. Auguſtinus 312
ſunt namque. diſtinct. 45. Gregorius 88
ſunt nonnulli. 16. quæſtio. 1. Bonifacius Papa 404
ſunt nonnulli. 1. quæſt. 1. Gregorius 209
ſunt nonnulli. diſtin. 46. Gregorius 89
ſunt nonnulli. 2. quæſtio. 7. Euariſtus Papa 254
ſunt plures. de pœnit. diſt. 3. Auguſtinus 655
ſunt plurimi. 6. quæſti. 1. Gregorius Papa 291
ſunt quædam. 17. quæſtio. 1. Auguſtinus 429
ſunt quædam. 23. quæſt. 5. Haymo 498
ſunt qui arbitrantur. de pœnit. diſt. 1. Ambroſius 624
ſunt qui dicunt. 27. quæſt. 2. Gregorius 567
ſunt qui opes. 14. qō. 5. Ambroſius 430
ſunt quidam. 1. quæſt. 1. Paſchalis 2. 211
ſunt quidam. 25. quæſti. 1. Vrbanus Papa 535
ſuper cauſa. 2. quæſtio. 5. Alexander 239
ſuper quibus. 30. quæſt. 3. Vrbanus 585
ſuper tribus. de pœniten. diſtinct. 2. Hieronymus 637
ſuper tribus. de pœniten. diſtinct. 1. Hieronymus 628
ſuper prudentia. 14. q. 2. Paſchalis 2. 386
ſuperueniente. 1. quæſtio. 1. Gregorius 199
ſuppliciter gloriæ veſtræ. 23. q. 8. Gregorius 507
ſuſcipitis ne. diſt. 10. Gregor. Nazianz. 11
ſuſpectos. 3. quæſtio. 5. Pontianus Papa 269
ſuum vero 21. quæſtio. 4. Gratianus 453
ſymbolum. de conſecratione, diſtinctione 4. Agathen. concilium 742
ſynodum epiſcoporum. diſti. 17. Iulius Papa 1. 27

T

TAbernaculum. de conſecratione diſtinctione 1. Felix 4. 698
Talis mihi. de pœnitentia, diſtinctione tertia. Ioannes Chryſoſtomus 651
Tali coniugio. 1. quæſtio. 7. Meldenſe concil. 227
Tales ad miniſterium. diſtin. 23. Clemens 43
Tales & ſi. 16. quæſtione 1. Gra-

tianus 415
Talia quidem.8.qõ 3. Pelagius Papa 313
Talibus Deum. de pœnit. diſt. 2. Hieronymus 639
Tam ſacerdotes. 24.qõ3. Anacletus Papa. 528
Tantum valet. 32. quæſt. 7. Auguſtinus 610
Tantis Daniel. diſtinc.81. Cæleſtinus 147
Tanta nequitia. 1. qõ.7. Gregorius 226
Tanta nequitia. diſtinc. 86. Gregorius 158
Tam diu. 3. quæſtione 2. Felix 2. 266
Tempus quod inter. 13. q. 2. Auguſtinus 383
Tempus autẽ. diſtinct. 75. Gratianus 139
Tempus quoq;. diſtinct. 31. Gratianus 59
Tempus vero. de pœniten. diſtin. 7. Gratianus 666
Temporis qualitas. 7. quæſtio. 1. Gregorius 305
Tempora pœnitudinis. 26. qõ. 7. Leo Papa 553
Temerarium. 11. quęſtio. 3. Auguſtinus 345
Tenerę debet. diſt. 31. Innocentius 1. 59
Teneamus. 1. quæſtio. 1. Auguſtinus 197
Te quidem 11. quæſtio. 1. Clemens 332
Tertio quæritur. 15. quæſtio. 3. Gratianus 395
Terrulas. 12. quæſti. 2. Agathenſe concil. 370
Teſtamentum. diſtincti. 6. Gregorius 5
Teſtamenta vero. 12. q 5. Gratianus 376
Teſtes per quamcumque. 3 qõ. 9. Calixtus Papa 278
Teſtes abſque. 2. qõ. 7. Damaſus Papa 258
Teſtes autem. 4. quæſtione 2. & 3. Carthaginenſe concilium 7 281
Teſtimonium 11. quæſtio. 1. Silueſter 329
Teugualdum. 11. qõ. 3. Nicolaus Papa 339
Tibi domino. diſtinctione 63. Leo 4. 129
Timorem. de conſecra. diſt. 2. Baſilius epiſcopus 712
Tolle charitatem. de pœnit. diſt. 2. Auguſtinus 640
Tolerandi ſunt. 23. quæſt. 4. Auguſtinus 475
Tolerabilius. 32. qõ. 5. Ambroſius 602
Tonſura vero. diſtinct. 69. Gratianus 134
Totum. 1. quæſtione 3. Auguſtinus 215
Totam pœnitentiam. de pœnit. diſt. 3. Hieronymus 650
Tranſmarinos. diſt. 98. Anaſtaſius 1. 180
Transferunt. 24. quæſt. 3. Hieronymus 530
Tres perſonæ. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus 477
Tres ſunt autem. de pœniten. diſt. 1. Auguſtinus 629
Tria legitima. 36. qõ. 2. Hieronymus 697
Tria ſunt genera. diſt. 45. Albinus & Alcuinus 88
Tribus ex cauſis. de conſecra. diſtin. 1. Auguſtinus 703
Tribus gradibus. de conſecratione. diſtinctione 2. Clemens Papa

Papa 712
Tributum.23. quæſtio. 8. Vrbanus 509
Triforme eſt.de conſecrat. diſ.2. Sergius Papa 712
Tua ſanctitas.31. q. 2. Hormiſda Papa 592
Tu bonus.23. quæſtio.4. Auguſtinus 475
Tu dixiſti. 23.quæſtio. 5. Auguſtinus 494
Tu malum. 22. quæſti. 1. Auguſtinus 455
Tunc ſaluabitur. 33. q. 5. Hieronymus 670
Tunc vera.11.quæſtio. 3. Gregorius 347
Tunc eis. de conſecrat. diſtin. 2. Auguſtinus 727
Tunc valere.de conſecrat.diſt. 4. Auguſtinus 741
Turbat acumen. diſtinctio. 37. Beda 73
Turbatur nauicula.1. quæſtio.4. Ambroſius 220

V

Valet interdum. 81.diſtinct. Iſido. 148
Valentinianus. diſtinct 63.Hiſt. Tripart. 125
Valentino clerico. diſt. 34. Pelagius Papa 69
Valida eſt.de pœniten.diſt.1.Gregorius 635
Valde neceſſarium.diſtincti. 94. Greg. 171
Vaſa in quibus.de conſecrat.diſt. 1.Tribur.concil. 704
Vaſis iræ.23. quæſtio.4. Auguſtinus 480
Vbi iſta didiciſti. 74. Simplicius Papa 138
Vbi non eſt.30. quæſtio.2.Nicol. Papa 584
Vbi ſana.24.quæſtio.1. Auguſtinus 518
Vbi pars eſt.de conſecrat.diſt. 2. Hilarius 725
Vbinam legiſtis. diſt. 96. Nicolaus 175
Vbicunque.16. quæſtio. 1. Tribur.concil. 403
Vbicumque.13. quæſt. 2. Tribur. concil. 380
Vbicumque. 13.quæſtio.2. Ioan. Chryſoſtomus 383
Væ eis.de pœniten.diſtinctio.4. Oſee 662
Væ qui dicitis. 11. quæſtione 3. Eſaias 346
Venit ſacerdos.de conſecrat.diſt. 4.Ambroſius 744
Veniſti ad fontem. de conſecrat. diſtin.4. Ambroſius 746
Veniam nunc. 35. quæſtio. 9. Innocen. 694
Ventum eſt. 1.quæſtione 1.Innocentius 188
Vendentes.prima quæſti. 3. Gregorius 217
Venerabiles. de conſecrat. diſ. 3. Septima ſynod. 731
Venerabilis.de conſecrat. diſ. 4. Gelaſius Papa 755
Venter mero. diſt. 35. Hieronymus 70
Verbum Dei. de pœniten. diſtin. 1. Ambr 623
Verus baptiſmus.de conſecr. diſ. 4.Proſper. 756
Veritate.diſt. 8. Auguſt. 8
Vera iuſtitia. diſtinctio. 45. Gregorius. 88
Vereor. 8. quæſtione 1. Hiero-

nymus 313
Verum hoc.diſtinct. 14. Gratianus 18
Veſtram flagitamus,diſtinct. 10. Leo iiij. 12
veſtimenta eccleſiæ. de conſecra. diſtin. 1. Stephanus 704
victor Honorius,diſtinct. 97. Honorius ad Bonifaciũ Papã 180
vide benignum. de pœniten. diſt. 1. Hieron. 627
vide quantum. 1. qõ. 1. Hieronymus 198
vides fili. diſt. 10. Ioan. viij. 11
vides vt opinor. 23. qõ. 6. Auguſtinus 502
vident homines. diſt. 86. Auguſtinus 156
videntes autem. 12. q. 1. Vrbanus Papa 358
videtur nobis. 35. q. 6. Cæleſt. Papa 690
vidua. 27. q. 1. Nicolaus 562
vidua eſt. diſtinct. 34. Hieronymus. 68
vidua. 20. quæſtio. 1. Toletanum concil. x. 447
viduæ. 27. quæſtione 1. Auguſtinus 562
viduæ quæ. diſtin. 81. Carthagin. concil. iij. 150
viduæ. 27. quæſtio. 1. Arelatenſe concil. 562
viduas. 27. q. 1 Greg. 556
viduas autem. 27. qõ. 1. Martin. Brachar. in concil. 557
viduas honora. 1. quæſt. 2. Paulus Apoſt. 212
viduas. 27. quæſtio. 1. Aurelianen. concil. 559
viduis autem. diſtinct. 87. Gratianus 158
viduitatis. 27. quæſtio. 1. Arauſic. concil. 562
viginti tantum. diſtin. 16. Stephanus Papa 27
viliſſimus 1. quæſtio. 1. Symmachus 195
vino inebriantur. diſtinctione 37. Hieron. 72
vinolentum ſacerdotem. diſtin. 35. Hieron. 90
violatores. 25. quæſtio. 1. Damaſus Papa 535
vir cum propria. 33. q. 4. Gregorius 668
virum catholicum. diſtincti. 47. Leo 70
virginem. 27. quæſtio. 1. Tribur. concil. 558
virgines non velentur. 20. qõ. 1. Pius Papa 447
virgines. 27. qõ. 1. Elibertinanum concil. 560
virgines. diſt. 27. Hieron. 53
virgines ſacræ. 20. qõ. 4. Tribur. concil. 449
virginibus. 27. quæſtio. 1. Tribu. concil. 559
viſum præterea. de conſecrat. diſtin. 1. Cabilon. concil. 708
viſis litteris. 16. quæſt. 2. Ioannes Papa 414
viſitandi. 18. q. 2. Greg. 442
vltra prouinciarum. 3. quæſtio. 5. Stephan. 272
vltima voluntas. 13. qõ. 2. Gregorius 379
vnus ex vobis 2. quæſtio. 1. Auguſtinus 230
vnaqueque mulier 13. quæſtio. 2. Auguſt. 379
vnaquæque. 3. q. 6. Anacl. 274
vna tantum. diſtinct. 26. Ambroſius 51
vna ſola. 33. q. 5. Auguſt. 670

vnctio inuiſibilis.de pœniten.diſ. 1.Auguſt. 636
vnde quæritur.35.quæſt.9.Gratianus 693
vnde ipſe.8.q.1.Clemens 309
vndecumque.diſ.56.Auguſt. 115
vnio noſtræ.10.q 3.Tolet.concil.xvj. 326
vnius vxoris.diſt.26.Hieronymus 51
vnicuique 11.quæſtio.3.Pelagius Papa ij. 349
vnicuique fidelium.de conſecrat. diſt.1.Aurelianenſe conc. 703
vnum abbatem.21.qõ.1.Agathe. concil. 450
vnum orarium.diſtin.25.Tolet. concil.iiij. 49
vnum ſolum 23.quæſti.5.Auguſtinus 492
vnuſquiſque 22.quæſt.4.Ambroſius 463
vobis enim 12.quæſtio.2.Gelaſius 365
vocatio autem 5.quæſtio.2.Gratianus 285
vocatio ad ſynodum 5.quæſti.2. Damaſus 285
volumus vt frater.diſt.89.Gregorius 162
volumus.16.q.4.Greg. 420
volumus.diſt.81.Greg. 150
volumus 11.q.1.Codex. 334
voluiſſent.de pœniten.diſtinct.1. Gregorius 625
vos ante omnia.de conſecra.diſt. 4.Auguſt. 748
vos autem 16.quæſtio.1.Auguſtinus 405
vota ciuium.diſtinctione 63.Leo j. 127
voluentibus.diſtinct.27.Hieronymus 52
vouentibus 17.quæſtio.1.Hieronymus 429
vrbes & loca,diſtincti.80.Lucius Papa 146
vſqueadeo.32.quæſtio.7.Auguſtinus 610
vſqueadeo,diſtinct.33.Gelaſius Papa 65
vſus auctoritati,diſtinctio.11.Iſidorus 12
vſus naturalis.32.quæſt.7.Auguſtinus 608
vſura eſt,14.quæſtio.3.Agathen. concil. 387
vt calix domini.de conſecrat.diſ. 1.Rhemen.concil. 704
vt cognouerunt.de pœnit.diſt.2. Ambroſius 640
vt conſtitueretur,diſtinctio.50. Auguſt. 99
vt epiſcopi.de conſecrat.diſtin.5. Melden.concil. 758
vt euidenter.1.quæſtio.Auguſtinus 201
vtilem.22.quæſtio.2.Hieronymus 461
vt ieiuni.de conſecrat.diſt.5.Aurelian.concil. 757
vt illud.de conſecrat.diſtinct.1. Soter. 706
vtinam omni tempore.diſtin.76. Hieron. 142
vt lex.27.q.1.Innoc.ij. 562
vt nouerius.22.quæſtio.1.Auguſtinus 455
vt oſtenderet.de conſecrat.diſt. 4.Auguſt. 753
vt pridem.23.quæſtio.8.Gregorius 507
vt presbyteri.17.qõ.4.Tribur. concil. 433
vt quid paras.de conſecrat.diſt.2. Auguſtinus 717

Vtraque quæſtio. 34. qõ. 1. & 2. Gratianus 673
Vtrum vero. 28. quæſtio. 3. Gratianus 579
Vtrum ſola. de pœniten. diſtinct. 1. Gratianus 616
Vtrum ſub figura. de conſecrat. diſtin. 2. Aug. 722
Vt veterum. diſtinctio. 9. Auguſtinus. 10
Vulgaris. de pœniten. diſtin. prima. Digeſt. 618
Vulteranæ. 12. quæſtio. Gelaſius 365
Vxor a viro. 32. quæſt. 7. Ambroſius 609
Vxor Felicis. 17. quæſtio. 4. Gelaſius 434
Vxor legitima. 28. q. 1. Auguſtinus 574

F I N I S.

EA

EA DE QVIBVS LECTOREM PRINCIPIO VISVM eſt admonere, hæc ſunt.

IN Eccleſia Romana omniũ eccleſiarũ magiſtra ſolitos eſſe aſſeruari conciliorũ canones, & Pontificum decreta ac ceteris eccleſiis comunicari plane compertum eſt. Atque in vſu præcipue videtur fuiſſe collectio illa, quam Nicolaus Papa in c. ſi Romanorũ. diſt. 19. Codice canonum nominat: in quo continebantur canones, & regulæ illæ, quæ recenſentur a Leone IIII. c. de libellis diſt. 20. Huius codicis tria manuſcripta exẽplaria Romæ habetur in Vaticana bibliotheca Extat etiã impreſſus Moguntiæ An. Salutis MDXXV. Repertus eſt autem in vetuſtiſſimo Cardinalis Vercelleſis codice Creſconij ad epiſcopũ Liberiinũ quidã quaſi nomocanõ: in quo, cũ pluribus cauſarũ titulis propoſitis, exponatur: deinde, quibus ſynodorũ, ac Decretalium epiſtolarum locis cauſæ illæ tractentur; capita capitibus Moguntini codicis & numeri numeris optime reſpõdent. Quæ quidem a Creſconio adhibita diligentia ſatis indicat frequentiſſimum fuiſſe huius collectionis vsũ: & hæc ea eſt, quæ in notationibus, quæ nunc edũtur, abſolute codex canonũ vocatur. De codice canonum.

Ceterũ inter priuatos collectores, qui multo plura cõgerere ſtuduerũt perantiquus eſt, Iſidorus: cuius collectio procedit a canonibus Apoſtolorũ vſque ad cõcilium Hiſpalenſe ſecundũ: habeturq; in duobus codicibus Vaticanis bibliothecæ, & vno monaſterij Dominicani S. Mariæ ſupra Minervã: extat autẽ impreſſa in editionibus cõciliorũ in antiquioribus quidẽ purior, in recentioribus autẽ, De collectione Iſidori.

multis aliis conciliis, ſcriptiſq́; admiſta. Iſidorum hunc Igmarus Archiepiſcopus Rhemenſis in libro de ſynodis celeberrimum illum Hiſpalenſem fuiſſe affirmat, a quo teſtatur etiam Tritemius librum Decretorum eſſe conſcriptū: ac certe multa verba, quæ in præfatione huius collectionis leguntur, ſunt in libro quinto Etymologiarum. In codice autem Dominicanæ Bibliothecæ, initio præfationis ita legitur, Iſidorus mercator ſeruus Chriſti lectori conſeruo ſuo, &c. *nec multo ſecus in Vaticanis: quo loco in impreſſis eſt*, Iſidorus peccator ſeruus Chriſti, &c. *Secutus deinde eſt (vt de iis primum, quorum opera typis excuſa ſunt,*

Burchardus. *loquamur) Burchardus Wormaciēſis Epiſcopus Othonis III. & Henrici II. Bauari Imperatorū ætate: qui non ordinem temporum, & prouinciarum, vt Iſidorus, ſed rerum, & cauſarum ſibi ſequendum putauit. Iiſdem veſtigiis inſtitit non ita*

Iuo. *multo poſt Iuo Carnotenſis Epiſcopus: ſed exorta interim Berengarij hæreſi multa ad illam confutandam pertinentia addidit, ac multa etiam præterea ex Pandectis, & Codice: dum de laicorum quoq́; officiis ſibi agendum putat: quod Burchar-*

Pannormia. Creſconius. Anſelmus Deuſdedit Cardinalis. Gregorius presbyter auctor Polycarpi.

do minus neceſſarium viſum fuerat. Extant autem duo volumina Iuonis nomine inſcripta, eamdemq́; habentia præfationem: quorum vnū, quod Pannormia, alterius, quod abſolute Decretū inſcribitur, quaſi epitome quædam eſt. Verum in hoc eodem campo alij etiam grauiſſimi viri (quorum libri partim in publicis, partim in priuatis bibliothecis manuſcripti habentur) Creſconius, Anſelmus, Deuſdedit Cardinalis, Gregorius presbyter, qui volumen ſuum Polycarpum inſcripſit, aliiq́; nonnulli præclare ſe exercuerunt, ſuamq́; operam probauerūt: Nouiſſimus iſtorum omnium præter auctorem Pannormiæ (nam is recentior

fortaſſe

fortaſſe eſt) Gratianus Monachus Benedictinus non tantum decretis colligendis, quod ſuperiores fecerant, operam dedit: ſed Iuonis fortaſſe præfatione excitatus eò potiſſimũ incubuit, vt certis quæſtionibus propoſitis, quid in vtramque partem ex canonibus, qui inter ſe nonnumquam pugnare videbantur, dici poſſet, ipſe & afferret, & explicaret: omninoque eorum varietatem, quæ ſpeciem diſſenſionis habebat, ad concordiam reuocaret. Ceterũ in longo, ac perdifficili opere multa a parum æquis hominibus exagitabantur: nonnulla pij etiam & verecundi interdum deſiderabant. Gratianus.

Quamobrem ne huiuſce vtiliſſimi & grauiſſimi codicis vacillaret auctoritas, placuit Pio iiij. ac ſubinde Pio v. & Gregorio xiij. (apud quem etiam huius perfecti operis, quemadmodum & aliarum maximarum rerum, laus fuit,) vt illi corrigendo ſumma opera daretur, menda librariorum tollerentur, ſi qua etiam in re Gratianus vt homo, minus vidiſſet, modeſte notaretur, ipſaque omnino capita ſuis auctoribus quamdiligentiſſime reſtituerentur. Itaque & Romæ Vaticana bibliotheca, & monaſterij Dominicani ſupra Mineruam, aliaque non paucæ excuſſa ſunt; & ex aliis vrbibus, atque regionibus inuitati doctiſſimi homines, qui idem facerent, & ſi quid inueniſſent, quod ad hanc rem pertineret, pro ſua pietate libenter communicarent, atque ad Pontificem mitterent. Qua diligentia illud factum eſt, vt cum iam magnam partem ſuum vnicuique tributum ſit, ac propterea intelligi plerumque poſſit, quæ ſynodorum generalium, quæ ſummorum Pontificum, quæ prouincialium conciliorum, quæ Patrum decreta, ac ſententiæ, atque inter hæc, quæ ſancta Romanæ ſedi probata ſint, quæ minime; vix quiſquam errare, atque incerta pro certis ſequi, certa vero pro incer

De cita-tionibus. *tis ſuſpecta habere poſthac queat. Quod ad citationes auctorum pertinet, vbi error euidens erat, aut nonnulla Gratiani exemplaria cum veriore, atq; ab aliis collectoribus allata citatione cõſentiebant, ſublatis falſis inſcriptionibus vera ſunt reſtituta. Vbi vero, quamuis caput apud alium auctorem eſſet inuentum, fieri tamen poterat, vt illius quoq; eſſet, quem Gratianus citaret; (ſunt enim haud raro decreta tralatitia, & ſententiæ ſimiles in bonis auctoribus) retenta Gratiani citatione ſatis viſum eſt locum, vbi hodie habeatur, indicare. Et quoniam interdum aut capitis aliqua quidem pars illius auctoris eſt, qui citatur, aliqua vero minime, aut verba valde ſunt mutata; idque quoque eſt indicatum, adſcriptumq; præterea in margine, quo loco idem caput in gloſſa Bibliorũ ordinaria, in libris ſententiarum, & apud ceteros collectores habeatur, eos præſertim, qui in huius operis emendatione magno vſui fuerunt. Animaduerſum vero eſt multa olim fuiſſe (quorum nonnulla hodie etiam habentur) homiliarum ex variis auctoribus collectarum volumina: quibus homiliis nomen auctoris aut non eſſet præpoſitum, aut etiam mutatum: quod decretorum collectoribus, qui fontes adire in illa librorum penuria plerumque non poterant, errandi interdum dederit occaſionem. Sæpe etiam Gratianus multas Patrum ſententias ſimul colligit, atque in vnum caput concludit, quamuis in vulgatis codicibus plerumque in diuerſa capita ſint diſtracta, ſed fere ſine rubrica:) idque cum facit, non ipſa prorſus auctorum verba affert: ſed arbitratu ſuo mutat, addit, imminuit, ſummatim complectitur: quod etiam Burchardus, & Iuo faciunt, cum citant hoc modo,* ex dictis Auguſtini, ex dictis Hieronymi.

In emendando textu, primum initia capitum ob vſitatas Doctorum citationes non ſunt mutata: ſed vbi ab originali diſcrepabant: in margine, aut in notatione eſt indicata germana lectio. Deinde hæc gloſſæ ipſius habita ratio eſt, vt nihil in textu ſit mutatum; vbi mutatio ipſa impeditura erat, quominus quid ſibi auctor gloſſæ voluiſſet, animaduerti poſſet: ſed eodem modo aut in margine, aut in notatione mendum eſt indicatum. Vbi vero hæc non obſtabant, hæc fere ſeruata corrigendi ratio eſt: vt ſi videretur voluiſſe Gratianus auctorum, quos citaret, ipſa prorſus verba referre, ea ex ipſo originali emendarentur, & interdum etiam non leui propoſita vtilitate, aliqua adderentur: niſi ſicubi vulgata lectio viſa eſt melior: nam tunc illa retenta notatum eſt, quomodo originale ipſum habeat. Si autem Gratianus non eadem prorſus verba afferre voluerat, ſed aut in ſummam quamdam ipſe redigere, aut ab aliis redacta, vt ab auctore gloſſæ ordinariæ, ab Iuone, & aliis collectoribus referre; tunc nihil fere emendatum, vel additum eſt: niſi forte Patris illius, vnde collector acceperat, reſtituta lectio magnam afferre viſa eſſet vtilitatem: multisq́; locis id notatum eſt, & verba ipſius originalis allata: vt lector identidem in memoriam huius adhibitæ cautionis reuocaretur, & labor ad originalia adeundi leuaretur. Quod ſi idem caput ex pluribus vicinis alicuius Patris locis confectum eſt; (nam quæ multum diſtabant, ſatis plerumque fuit in margine indicare) adiectæ ſunt in textu particulæ illæ, & ſupra, & infra. *Scilicet, vbi ſeriem & nexum collectionis impeditura non erant. Vbi vero Gratianus ipſe loquitur, ex manuſcriptis huius libri exemplaribus pura,*

De emendatione textus.

germanaq; lectio eſt reſtituta. In codice canonum
De verſio- capita, quæ ex Græcis ſynodis recitantur, ſunt a
nibus. Dionyſio Exiguo in linguam Latinã cõuerſa: cu-
ius præfatio manuſcriptis ipſius codicis exẽplari-
bus præpoſita legitur. Iſidorus autẽ partim hac ipſa
Dionyſij verſione, quamquã raro, partim fortaſſe
priſca illa, cuius mẽtionẽ in præfatione ſua Diony-
ſius facit, vſus eſt aut integris, aut aliquantulũ im-
mutatis, partim etiã aliis, quæ tunc, vt ipſemet Iſi-
dorus teſtatur, extabant, hodie, præterquã apud i-
ſtos decretorũ collectores non extãt. Quocirca mi-
randũ magnopere non eſt; ſi ceteri collectores, &
omniũ fere poſtremus Gratianus, qui & codicem
illum canonum, & Iſidori collectionẽ, & alias etiã
habebant, eũdem canonem non ſemper ex eadem
verſione recitent. Qua de re ſæpe in notationibus
lector eſt admonitus, & vbi neceſſariũ viſum eſt,
Græca canonis verba cum verſione noua ſunt alla-
ta: idemq; in ceteris Patrum Græcorũ ſententiis fa-
De Paleis. ctum eſt. De nomine Paleæ ſunt variæ Doctorum
hominũ ſententiæ. Multi ea capita, in quibus res
inanes ac leues continerentur, hoc nomine appella-
ri cenſuerunt: alij quaſi τὰ παλαιά, id eſt antiqua: a-
lij quaſi additiones quaſdam, deriuata, aut potius
deprauata voce ab aduerbio πάλιν, id eſt, rurſum,
quo ſcriptores etiam Latini tempore Gratiani vte-
rentur. Verum Ioannes Andreæ in addition. ad
Speculat. tit. de diſputation. & allegation. prope fi-
nem (quẽ Imola in rubri. de verborũ obligationi-
bus. Alexãdrinus in proœmio Decretal. Iaſon in
rubri. tit. de action. & alij ſunt ſecuti) putat quem-
dam Protopaleam, quem Iaſon addit Cardinalem
fuiſſe, collectioni Gratiani capita hæc adiunxiſſe.
Atque vt in re tam incerta aliquid elici cõiectu-
ra poſſit, exponetur, quid in collatis exemplaribus
obſeruatum fuerit. In tribus, quæ ſunt antiquiſſi-
ma,

ma, & videntur ſcripta paulo poſt Gratiani ætatẽ, pauciſſima ex huiuſmodi capitibus habentur. In vno valde emendato ſunt appoſita in margine ſine vlla nota, ſed nõ omnia, quæ in impreſſis: quamuis viciſſim in illo additiones aliquæ ſint, quæ in his nõ habentur. In alio litteris perãtiquis deſcripto, Paleæ ipſæ recentiori ſcriptura, & toti volumini præponuntur. In ceteris habentur aut omnes, aut pleræque, & partim quidem cum paleæ nomine, partim vero ſine vllo a ceteris capitibus diſcrimine. Ex qua obſeruatione illud videtur poſſe colligi, has paleas eſſe additiones non eodem tẽpore factas ad primam collectionem Gratiani, in margine primum adſcriptas, ac nõnullas fortaſſe ab ipſomet Gratiano, vt fit, inter componendum, aut relegendũ: quas deinde librariorũ quidam omiſerint, quidã in cõtextu poſuerint, interdũ coniunctè cum prioribus capitibus, interdum cũ aliquo diſcrimine. Falſam vero eſſe illorum opinionem, qui eas contemnendas putant, ex eo conſtat, quod multa & in Decretalibus, & apud vetuſtiores Gratiano collectores habentur: quod ſuis locis indicabitur.

In pleriſque vetuſtis huius collectionis exẽplaribus hæc tãquam inſcriptio rubris litteris poſita eſt, Concordia diſcordantium canonum, *addita in quibuſdam dictione,* Incipit. *ſine vlla Gratiani mentione. Verũ in Vaticano illo vetuſtiſſimo, cui voluminis ipſius initio recentiori ſcriptura paleas eſſe præpoſitas dictum eſt, ante ipſas paleas eſt hic titulus,* Decretum Gratiani monachi Sancti Felicis Bononienſis, ordinis Sancti Benedicti, cõpilatum in dicto monaſterio anno Domini Milleſimo centeſimo quinquageſimo primo, tempore Eugenij Papę tertij. *In aliis vero duobus codicibus, in extremo eſt.* Explicit decretum compilatum a Gratiano monacho Monaſterij Sancti De titulo.

Felicis de Bononia. *In chronico, quod inſcribitur* Pomærium Eccleſiæ Rauennatis, *qui liber in Bibliotheca Vaticana ſeruatur, hæc de Gratiano leguntur*, anno Christi milleſimo centeſimo quinquageſimo primo, Gratianus monachus de
† Alij, Clusio, alij Ginsa. Clasa † ciuitate Thusciæ natus Decretum compoſuit apud Bononiam in monaſterio Sancti Felicis. *Idem teſtatur Hugutio vetuſtiſſimus huius codicis interpres ſecunda, quæſtione ſexta, cap poſt appellationem. & Vincentius in lib. o Hiſtoriarum bis ſemel libro vigeſimotertio cap trigeſimo primo, loquens de Iſidoro, & iterum libro vigeſimoquinto cap. octuageſimo quarto, ages de Iuone, & aliis Decretorum collectoribus: & Sãctus Antoninus par. tertia hiſtor. titulo decimooctauo, cap. ſexto. Trittemius vero in libro De ſcriptoribus eccleſiaſticis Gratianum agnoſcit huius collectionis auctorem: itemque in libro ſecundo de viris illuſtribus ordinis S. Benedicti: quo tamen loco addit (ipſam fortaſſe operis inceptionem ſpectans) fuiſſe ab eo compoſitum anno Domini milleſimo centeſimo vigeſimoſeptimo. Hanc collectionem Innocentius tertius in epiſtola ad Archiepiſcopum Compoſtellanum vocat corpus Decretorum. Ob has igitur auctoritates, & receptam apud omnes opinionem in prima huius voluminis pagina prepoſitus eſt titulus nomine Gratiani.*

De notationibus in gloſſas. *Quod ad gloſſas pertinet, quæ pios & catholicos auctores habuerunt; quæ in illis errata paulo maioris ponderis pro humani ingenij infirmitate obrepſerunt, ea in margine ſunt notata, & quid catholice ſentiendum ſit, oſtenſum eſt. Hæ autem notæ, quibus aſteriſcus affixus eſt, neceſſario poſthac in omnibus impreſſionibus apponendæ erunt.*

INDEX LIBRORVM QVI VARIIS EX LOCIS SVNT HABITI.

A

AMBROSII ſermones aliquot, qui adhuc nō extant impreſſi, ex bibliothecis Vaticana, & monaſterii Mediolanenſis Sancti Ambroſii.

Anſelmi collectio canonum ex Vaticana, & Hieronymi Pariſetti.

Alexandri II. epiſtolæ aliquot, partim miſſæ ab Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi, partim ex bibliothecis, Vaticana, Nicolai Ormanetti Epiſcopi Patauini, Michaelis Thomaſii Epiſcopi Ilerdenſis.

Anaſtaſii bibliothecarii chronicon, & verſio ſeptimæ ſynodi, & octauæ ſub Hadriano ex Vaticana, & Cardinalis Sirleti.

B

Bonifacii Papę concilium ex Hiſpania ex vetuſto codice monaſterii Populeti.

Bonifacii martyris epiſtola ex bibliotheca monaſterii Beatæ Mariæ ſupra Mineruam.

C

Creſconii Nomocanon ex bibliotheca Cardinalis Vercellenſis.

Capitula aliquot Pontificum ex eodem codice monaſterii Populeti.

Capitularium liber ſeptimus, & capitularia adiecta, miſſa a Iacobo Amioto Epiſcopo Antiſſiodorenſi ex bibliotheca eccleſiæ Belluacenſis.

Collectio decretorum Romanorum Pōtificum ab Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi.

Codex canonum, qui apud veteres Pontifices in vſu fuit, ex Vaticana, Dominicana, & Cardinalis Sirleti.

Collectio canonum incerti auctoris ex Vaticana.

Collectio canonum ex bibliotheca eccleſiæ Mutinenſis.

Collectio canonum pœnitentialium incerti auctoris ex bibliotheca Michaelis Thomaſij Epiſcopi Ilerdenſis.

Conciliorum Hiſpanienſiū, & Carthaginenſium varietates lectionis ex bibliothecis regis catholici Lucenſi, & Sorienſi a Cardinali Quiroga.

Centij Camerarij liber de formis iuramentorum ex bibliotheca Achillis Stathij.

Concilij alicuius fragmenta quædam poſt Anſelmi collectionē in codice Hieronymi Pariſetti.

Cypriani operum exemplaria ex Vaticana, & monaſterio Sancti Saluatoris Bononienſi.

D

Decreti huius vndeviginti exēplaria manuſcripta partim ſine gloſſis, partim cū gloſſis, duodecim quidem ex Vaticana, reliqua vero ex bibliotheca Marcelli Papæ ij. Cardinalium Vercellenſis & Sirleti, Michaelis Thomaſij Epiſcopi Ilerdenſis; Achillis Stathij.

Decretorum excerpta ex bibliotheca Sācti Trudonis

donis ab Alberto Leonino nomine vniuerſitatis Louanienſis.

Deuſdedit Cardinalis collectio canonum,& libri quattuor de rebus eccleſiaſticis ex Vaticana.

E

Eugenij II.concilium ex Vaticana,& tertij ex Vaticana,& ex Gallia.

Emeritenſe concilium a Cardinali Quiroga.

Epheſini concilij primi antiqua verſio ex Vaticana.

F

Fulberti Epiſcopi epiſtola deſcripta ex vetuſto codice eccleſię Belluacenſis a Iacobo Amioto Epiſcopo Antiſſiodorenſi.

G

Gregorij III.epiſtola ex bibliotheca monaſterij ſupra Mineruam.

Gelaſij ſcripta quædam,& aliorum Pontificum epiſtola ex Vaticana.

Gelaſij epiſtola ab Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi.

Gregorij primi epiſtolæ manuſcriptæ ex Vaticana,& epiſcopi Ilerdenſis.

Gregorij VII. regeſtum ex Vaticana,& multis priuatis.

Gregorij IIII. epiſtola ad vniuerſos Epiſcopos per Galliam,&c.ex bibliotheca monaſterii ſupra Mineruam.

Gregorij X. epiſtola ad Regem Armeniorum ex bibliotheca Cardinalis Sirleti.

Græcorum patrum commentarij in ſacram ſcri-

Nicolaus ad conſulta Bulgarorum, ex Vaticana.

P

Pontificalia manuſcripta ex Vaticana, & Cardinalis Sirleti.

Polycarpus, id eſt collectio canonum Gregorij presbyteri ex Vaticana.

Petri Damiani oratio de priuilegio ſedis Apoſtolicæ, & diſceptatio inter regium aduocatum, & Romanæ eccleſiæ defenſorem ex bibliotheca Cardinalis Sirleti.

Paſchalis primi epiſtola & decreta ex bibliotheca Ormanetti epiſcopi Patauini, & fragmentum concilij apud Guardaſtallum ex Vaticana.

R

Rhemenſe concilium in pago Trosleiano habitum, miſſum ab epiſcopo Antiſſiodorenſi.

S

Scriptum de moribus, vita, & morte Agapiti ex Vaticana.

Stephani v. epiſtola in collectione canonum incerti auctoris ex Vaticana.

Sanctorum vitæ ex bibliotheca S. Mariæ maioris.

Stephani iiij. concilium in collectione Deuſdedit Cardinalis ex Vaticana.

Synodus octaua ex bibliotheca Cardinalis Sirleti, & Vaticana.

T

Ticinenſe concilium à Iacobo Amioto epiſcopo Antiſſiodorenſi.

Theodulphi cap. ex bibliotheca M. Ant. Mureti.

Theophanis chronicon ex Vaticana.

Toletanæ eccleſiæ priuilegiorum liber ex Hiſpania.

Toletana concilia xiiii. xv. xvi. xvii. à Cardinali Quiroga, & xvi. etiam à Petro Pontio epiſcopo Placentino.

V

Vrbani 11. concilium Placentinum, & fragmentũ alterius, concilij & epiſtola L. præpoſito ſancti Iuentij ex Vaticana, Synodus apud Melphiam ex Vaticana, & à Iacobo Pammelio canonico Brugenſi, & cõcilij Claræmontenſis apud Aluerniam ſumma capitum à Franciſco Riccardotto epiſcopo Atrebatenſi ex vetuſto codice Lamberti epiſcopi Atrebatenſis, eiuſdemque concilij fragmentum à Iacobo Pammelio.

Z

Zozimi, & epiſcoporum Africanorum ad ipſum epiſtolæ ex Vaticana.

Zachariæ decreta ex bibliotheca Ormanetti epiſcopi Patauini, Synodus Romana ex Vaticana, Francicæ ex Dominicana ſupra Mineruam.

Hæc ſunt, quorum nunc memoria ſuppetit. Cæterum & alia aliunde habita: & omnium fere librorum, quorum in hoc opere mentio fit, editiones cum manuſcriptis codicibus Vaticanæ, & aliarum bibliothecarum diligenter collatæ ſunt.

GRE-

GREGORIVS PAPA XIII,

Vniuerſis CHRISTI fidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EMENDATIONEM Decretorum, locorumq́; à Gratiano collectorum, (erat enim is liber mendis, & teſtimoniorum deprauationibus pleniſſimus,) à nonnullis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris optimo conſilio ſuſceptam, ſelectiſque ad id negotium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & aliis eruditiſſimis viris adhibitis commiſſam, multis autem, variiſque impedimentis hactenus retardatam. nunc tandem vetuſtiſſimis Codicibus vndiq; conquiſitis, auctoribusque ipſis, quorum teſtimoniis vſus erat Gratianus, perlectis, quæque

perperam poſita erant, ſuis locis reſtitutis, magna cum diligentia abſolutã, atque perfectam, edi mandauimus. In quo magna ratio habita eſt operis ipſius dignitatis, & publicæ eorum præſertim, qui in hoc ſtudio verſantur, vtilitatis. Iubemus igitur, vt quæ emendata, & repoſita ſunt, omnia quã diligentiſſime retineantur, ita vt nihil addatur, mutetur, aut imminuatur.

MARGA-

MARGARITA DECRETI SEV TABVLA MARTINIANA:

Edita per F. Martinum ord. Præd. D. Papæ Pænitentiarium, & Capellanum.

Numeros columnarum vbi diſtinctiones, cauſæ, quæſtiones, & earum capitula ſunt, ſupra in tabula capitulorum inuenies.

INTER ALIA, quæ ad fidelium Chriſti doctrinam ſcripta ſunt, magnam ipſis Decretorum liber conſolationē præſtat. huius enim doctrinis & Clerici & Laici, reguntur. Et per ipſas tum in ſacramentis, tum in ſcripturis repulſa falſitate, perfectam quilibet cognitionem habet de veritate: nec frangitur in aduerſis, nec diſſoluitur in proſperis. Præteritorum memores, & de futuris cauentes, quoslibet ad ſanctam imitationē bonamq; operationem Decretorum lectio accendit. Sed quia tam ſalutaris doctrina videbatur diffuſa: Ego frater Mart. ordinis Prædicatorum, domini Papæ pænitentiarius & capellanus, pro eius faciliori inuentione dictiones præcipuas per alphabetum non ſine magno labore ad meam potiſſime vtilitatem diſpoſui. Non tamen decreui ſententias determinare, ſed ipſius libri materias intimare. Nec capitulorum ordinem in allegationibus obſeruaui: multaq; ob prolixitatem omiſi. In Chriſto ergo omnium auctore bonorum, per quem (teſte Hieron. 35. diſtinct. c. ab exordio) ω, reuoluit ad α, ſpem ponendo, hoc opus a prima littera vſque ad extremam deduxi, ipſo adiuuante, qui eſt principium & finis.

AAron. Quod charitas Aaron multipliciter inſinuatur. c. vt cognouerunt. de pæn. diſt. 2. §. opponitur ante med.

Item ipſius ſacerdotiū approbatur. 22. diſt. ſacroſancta.

Item ꝙ in ſuo ſacerdotio ſtatus ſummi pōtificis repreſentatur. 21. diſt. c. 1. §. 1.

Item ponitur in exemplum terroris contra vſurpantes præ

latıras. 7. q̃. 1. denique. poſt med.

Item ponitur in exemplum quod nemo honorem prælationis aſſumat niſi a Deo vocatus. 8. quæſtio. prim. in ſcripturis. in princ.

Item ponitur in exemplum quod nullus homo poteſt eſſe ſine peccato. de pœn. diſt. 2. §. oppo nitur, circa med.

Item ponitur in exemplum lapſis poſt pænitentiam ad prælaturæ reſtitutionem. 50. diſtin. ſi poſt ordinationem. §. econtra exemplis.

Item cum filiis ſuis in exemplum ponitur in epiſcopis & clericis de mutua inuicem honoratione. 95. diſt. eſto.

Quod oblationes eccleſiarum ſolis ſacerdotibus debentur, præfigurat. 10. q. 1. hanc.

Quod eſt in argumentum, quod Deus dat gratiam ſubditis per orationem ſacerdotum. 1. q̃. 1. dictum eſt 1.

Quod virga Aaron deuorauit virgas magorũ. 26. q. 5. nec mirum, ante med.

Abbas. Quod abbas non epiſcopo ponitur, ſed a monachorum cõgregatione eligitur. 18. q. 2. abbas. & duobus c. ſeq.

Quod in abbatem eligi debet qui ſit dignus moribus atque actibus monaſticæ diſciplinæ. 18. q. 2. abbatem cuilibet.

Quod in abbatem electus debet eſſe cautus in regimine, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus & ſobrius. 18. quæſt. 2. ſi quis abbas.

Quod abbate exempto irrequiſito nil debet epiſcopus in monaſterio eius exercere. 18. q. 2. luminoſo.

Quod ſubeſt correctioni & diſpoſitioni epiſcopi non exemptus. 18. quæſtio. ſecunda, abbates. & c. abbas pro. & cap. ſi quis abbas.

Quod ſolus abbas habet poteſtatem in monaſterio ſuo. 18. q. 2. nullam.

Quod poteſt conſecrare duos ordines primo ſacerdos exiſtens. diſt. 69. quoniam.

Quod nõ debet regere plures abbatias. 21. q. 1. clericus.

Quod diſpenſat cum monacho, vt habeat ſpecialem cellam. 18. q. 2. nullus. 20. q̃. 3. monachum.

Quod ſine ſuo conſenſu monachus vouere non poteſt. 20. q. 4. monacho.

Quod ſine ſua licentia non licet monachis aliquid habere, dare vel accipere. 12. q. 1. non dicatis.

Quod abbas criminoſus poteſt deponi ab epiſcopo etiam inuito conuentu. 18. quæſtio. 2. ſi quis.

Quod non licet abbati alienare, vel obligare res eccleſiæ abſq; conſenſu epiſcopi. 12. q. 2. abbatibus.

Quod confeſſiones audire, vel pænitentias iniungere nõ poſſunt niſi ſuorum ſubditorum. 16. q̃. 1. peruenit. & duobus c. ſeq.

Quod non licet epiſcopis & aliis regularibus aliter quàm cathedralis eccleſia diuina officia

ria decantare. 12. diſtinct. de his.

De hac materia habes, Vbi agitur de monachis.

Abbatiſſa. Quod in abbatiſſam non eligitur, niſi ſexagenaria. 20.q.1.iuuenculas.

Quod nullam monialem velare poteſt.20.q.2.ſtatuimus.

Quod volens loqui cum aliquo debet aſſociari per vetulā monacham. 18. qō. 2. diffinimus colum. 2. & c.in decima.

Abel. Quod Abel placuit Deo,& eius oblatio. 14.q.5.ſcriptum.de pœni.diſt. 5.cap.1.§.ſemper offerat. vltra med.

Quod ponitur in exemplum patientiæ.7.qō.1.aduerſitas, circa medium. §. cum autem a vitiis.

Abortus. Quod abortus procuratio æquiualet homicidio. 2.q.3. cōſuluiſti.32.q. 2. ꝙ vero non.& in c. ſeq.& c.ſicut.

Abraham. Quod Abraham ponitur in exemplum, quod ſepulturæ prædeceſſorum ſuorum, niſi ex cauſa nō ſunt relinquēdæ.13.q.2.Ebron.

Item eſt in exemplum decimarū dandarum ſacerdotibus. 16.q.7.decimas Deo.

Quod excuſatur a mendacio.22.q.2.c.vtilem.in fine & c. quæritur.

Item in filij prompta immolatione ponitur in exemplum obedientiæ. 23.q.5.ſi non licet, vltra medium.& c.lex æterna.& q.8.occidit.

Item ponitur in exemplum ſanctimoniæ coniugalis, de pæni. diſt. 2. §. opponitur. ante finem.

Quod ideo de pluralitate fœminarum nō culpatur, quia tunc Dei populi multiplicatio quærebatur.32.q. 4. recurrat.ante finem.

Item ponitur in exemplum ꝙ ex bonis patribus mali filij generantur.32.q.4. recurrat.& 47. diſt.ſicut hi.§.neceſſe.in fi.& c. ſeq.

Item quia in hoſpitalitate acceptor perſonarum non fuit, angelos recipere meruit. 42. diſtin.quieſcamus.

Item quod lac non vinum angelis hoſpitio acceptis exhibuit. 35. diſtin.Texto die,in fin.

Abrogatio. Quod abrogatio legum,vel conſtitutionū fit cōtraria conſuetudine , quarta diſtinctio . in iſtis. & §. proximo.

Item contraria conſtitutione, trigeſima prima diſtinctio. ante triennium.

Item locorum varietate. trigeſimaprima diſtinctio. aliter. §. proximo.

Item temporum diſparium ſucceſſione.34. diſtinct.fraternitatis.

Item malorum emergētium occaſione.63.diſtinc. quia ſancta Romana. §. verum. Exemplum ibi de ſerpente æneo, quem Moyſes bona intea

tione fecit, & Ezechias bona intentione deſtruxit.

Abſolutio. Quid eſt abſolutio peccatorum. 11. quæſt. 3. ipſe ligandi. & cap. ſequen. & cap. plerumque.

Item quid excommunicati, 11. quæſt. 3. debent. & tribus cap. ſequen.

Item quid iuramenti illiciti. 15. q. 6. auctoritatem.

Quod ſolius Papæ eſt a iuramento licito abſoluere. 15. quæſt. 6. alius. & c. ſeq.

Quod abſolutio cum diſcretione eſt facienda, 23. quæſt. 4. ſi is qui.

Quod minor maiorem nec ligare nec abſoluere poteſt. 21. diſtinct. inferior. 24. q. 1. audiuimus. in fin.

Quod hæreticus vel præciſus ab eccleſia nec ligare nec abſoluere poteſt. 1. quæſt. 1. remiſſionem.

Quod malus ſacerdos quam diu toleratur abſoluit. 1. q. 1. ita ſit. & duobus cap. ſeq.

Quod epiſcopus vel ſacerdos prōnior debet eſſe ad abſoluendū quam ad ligādum. 26. q. 7. alligant.

Quod non licet aliquid accipere pro abſolutione. 1. q. 1. nullus epiſcopus.

Quod archiepiſcopus poteſt abſoluere excommunicatum ab epiſcopo. 2. quæſtio. prima. nemo.

Quod vera eſt abſolutio ſacerdotis, quando fit claue non errāte. 11. q. 3. tunc vera eſt. & c. plerumque.

Quod ligatus a canone, pōt abſolui ab infirmitate. 17. q. 4. ſi quis ſuadente.

Quod excōicatus ſacerdos nec ligare poteſt nec ſoluere. 24. q. 1. audiuimus.

Quod mortuus in excōmunicatione non debet abſolui ſi viuus non pænituit. 24. q. 2. nec quiſquam.

Quod debet fieri per manus impoſitionem. 26. q. 7. his qui. & c. ſacerdos.

Quod abſoluendus debet flectere genua. 26. q. 7. ſacerdos.

Quod ille qui ligat, debet abſoluere. 24. q. 1. ſi Petrus.

Abſtinentia. Quod abſtinētia vera eſt a peccatis abſtinere. de conſe. diſt. 5. ieiunium. ca. nihil enim. & c. ſeq. de pæn. diſtinct. 3 capit. incaſſum. §. ſed verba. in fin.

Quod boni a licitis abſtinent. 33. q. 4. Chriſtiano. & c. vir cum propria.

Quod duplici de cauſa boni a licitis abſtinent. 27. quæſtio. 1. ſunt qui. §. duobus enim modis.

Quod non ſufficit a malo abſtinere niſi bonum fiat. 22. quæſtio. 5. de forma. 35. diſt. eccleſiæ. in fin.

Quod abſtinentia ciborum multipliciter cōmendatur & pſuadetur. 35. diſt. ſexto die, p totū cap. de conſec. diſt. 5. non dico. vſque ad c. legimus.

Quod errores Gentilium in abſtinentia ſectantes, anathematizantur. 30. diſtin. ſi quis preſbyter.

Quod

Quod abſtinentia reſpicit perſonæ valetudinem, temporis opportunitatem, ciborum qualitatem & quantitatem. 41. diſtinct. quod dicit.

Quod diſcreta commendatur. diſtin. 41. quiſquis. de conſecr. diſt. 5. non mediocriter.

Quod maxime conuenit epiſcopis & prædicatoribus. 35. diſt. eccleſiæ.

Quod non requirit niſi corporis ſuſtentationem. 44. diſtinct. conuiuia. de conſecr. diſt. 5. ne tales.

Quod auiditas ciborum quantûcunque vilium in abſtinente arguitur. 41. diſtinct. deliciæ. & c. quod dicit.

Quod tempore quadrageſimæ maxime presbyteri & clerici abſtinere debent a cibis. 4. diſtinct. ſtatuimus, cum duobus c. ſequen.

Quod abſtinentia morbos corporales curat. de conſecrat. diſtin. 5. ne tales.

Quod cum a carnibus abſtinemus, a ſementinis etiam carnium abſtinere debemus. 4. diſtin. denique.

Quod die ſabbati abſtinendû eſt a carnibus, niſi in infirmitate & feſtis. de conſec. diſt. 5. quia dies.

Quod monachis præcipue abſtinentia carnis eſt apta & vtilis. de conſecra. diſt. 5. carnem.

Abominatio.

Quod abominatio eſt domino eleemoſyna de rapina, vel ſimonia, vel de vſura. 1. q. 1. non eſt putanda. 14. q. 5. ſcriptum eſt.

Ablutio.

Quod ablutio peccatorum fit per aquam lachrymarum. de pen. diſt. 1. medicina.

Item per fidei feruorem. 24. q. 1. ſi Petrus.

Abuſus.

Quod abuſus priuilegij punitur. diſtin. 74. vbi iſta didiciſti. 11. q. 3. priuilegium.

Quod abuſus clauium ſacerdotaliû damnabilis eſt. 11. q. 3. ipſe. & c. plerunque.

Acceleratio.

Quod acceleratio reprobatur in epiſcopi & clericorû ordinatione. 28. diſtin. de Syracuſanæ. 61. diſtin. miramur. 59. diſt. ſi officia. & duobus c. ſeq.

Item in ſententiæ prolatione. 2. q. 1. Deus.

Item in noui honoris collatione 23. diſt. communis.

Itê baptiſmi in dubia reiteratione, de conſecrat. diſt. 4. cû itaque.

Item in clericorum qui lapſi ſunt condemnatione. 50. diſt. ponderet.

Item in condemnatorum reſtitutione: quia properata nimis remedia, aliorum ruinæ non ſunt profutura. 50. diſt. abſit. & c. ſeq.

Quod acceleratio commêdabilis eſt in malorû exercenda vltione. 33. q. 4. ſi ea.

Item in lucri animarum promotione. 21. q. 1. relatio. de conſecrat. diſt. 4. ne, quod abſit.

Item in eleemoſynarum pro defunctis oblatione. 13. q. 2. qui oblationes.

Item in eccleſiarum vacantium prouiſione.65.diſt.de perſona. & 50.diſt.poſtquam.
Item in eccleſiaſticarum rerum recuperatione.12. quæſtio.2. Auguſtino.

Acceptio. Quod acceptio perſonarum nõ eſt apud Deum.32.q. 4.ſicut.de conſecra.diſt.4.nec quemquam,circa med.
Quod etiam non debet eſſe inter homines 49.diſt.c.vlti.63.diſt. ſacrorum.21.q.5.ſi quis cuiuſlibet.11. quæſtio. 3. ſummopere.
Quod prohibetur acceptio perſonarum in pœnitentiæ impoſitione.26.q.7.ſacerdos.
Item prohibetur in ſententię diffinitione.3.q.9.neceſſe.
Item in fidei prędicatione. de cõſecrat. diſtin. 1. nullus epiſcopus.
Item in hoſpitum receptione. diſtin.42.quieſcamus.
Item in facienda pro omnibus (& maxime pro defunctis) oratione.13.q. 2. non exiſtimemus.
Item in eleemoſynarum largitione.16.q.1.ſi cupis.
Quod munerum acceptio pro oblatione orationum vel aliorum ſpiritualium damnabilis eſt.1.q. 1. eos qui.& c. ſeq.
Quod regulares aduocati munera (quæ ſæcularibus aduocatis licet accipere) non debent exigere. 15.quæſt. 2.obſeruandum.
Quod quandoque ſcelerate accipitur, quod a volentib. datur. 14.q.5.non ſane.

Quod gratuito & ex deuotionis cauſa munera oblata cuilibet, licet accipere. 15.q.2. obſeruãdum.

Achab. Quod Achab ſacerdotibus peccãtibus ponitur in exemplum,ꝙ poſt humilem pœnitentiam remaneant in ſtatu ſuo. de pœnitentia.diſt. 1.§.econtra.diſt. 3.c.illud vero.§ ecce. & diſt.1. voluiſſent.§.ex his.& §.Achab.
Item ponitur in exemplum,quod malo prælato quandiu ſuſtinetur eſt obediendum. 1.q.1.ſicut Chriſtus.
Quod quinquagenarios eius ad preces Heliæ ignis cæleſtis cõſumpſit. 23. quæſt. 4. ſi illic.§. ſed obiicitur.

Achor. Quod Achor propter furtum anathema incurrit, & Iſrael hoſtibus tradidit.1.q.4.eccleſia.
Quod quia non ſtatim furtum luit,innocens populus ꝓ ipſo punitus fuit.23.q.3.ſi ea.

Acolythi. Quod acolythi Græce, Latine ceroferarij dicuntur. 21. diſt. cleros & clericos,circa fi.
Quod acolythi officium eſt præparare luminaria, & ipſa corã miniſtris altaris deportare. diſtin. 25.perlectis.33. diſtin. c. ſi quis.§.deſeruientes.
Quod acolythi poſſunt contrahere matrimonium. 15. quæſt.3. ſane.§.ſeq.

Actiua. Quod actiua vita & contemplatiua commendatur. 8. quæſtio. 1. in ſcripturis. & c. qui epiſcopatum.

Quod a rectoribus eccleſiarum, & maxime ab epiſcopis eſt exercitanda. 88. diſtinct. decreuit.

Accuſatio. Quod accuſatio nō debet admitti, quæ non procedit ex charitate. 4. q. 4. nullus introducatur.

Quod eam debet procedere admonitio charitatiua. 2. qō. 1. ſi peccauerit, poſt medium. & q. 7. accuſatio quoque.

Quod accuſationem contingit fieri, vel criminaliter vel ciuiliter 2. q. 3. Euphemium. & §. ſeq. q. 11. non eſt credendum. per totum cap.

Quod debet fieri in ſcriptis. 2. q. 1. legum. q. 3. ſi quis iratus. & q. 8. accuſatorum.

Quod debet fieri præmiſſa inſcriptione. 3. q. 9. qui accuſare. 4. q. 4. nullus introducatur.

Item in quibus caſibus poteſt fieri ſine inſcriptione, notatur 4. q. 4. §. abacti.

Quod inſcriptio accuſatoris debet continere criminis magnitudinem, & tempus commiſſi criminis. 4. q. 4. ſi quis ſe iniuriam ab aliquo. §. in aliis autē.

Quod in accuſatoris libello nomen accuſati eſt ponendum. 2. quæſt. 8. c. per ſcripta. §. quę vero.

Quod vtraque parte preſente debet fieri accuſatio. 11. quæſt. 3. corum.

Quod accuſatio non admittitur contra abſentem, niſi ſit contumax. 3. quæſtio. 9. per totum.

Quod perſona illuſtris in criminē iniuriarum per procuratorem poteſt accuſare. 3. q. 9. abſens per alium.

Quod tribus modis falſa accuſatio detegitur; aut calumnia, aut præuaricatione, aut tergiuerſatione. 2. quæſt. 3. ſi quem pœnituerit. §. 1. verſicu. accuſatorum.

Quod modus accuſationis qualis eſſe debeat, ponitur. 2. q. 8. per totum.

Quod accuſare non poſſunt hæretici, pagani, & c. 2. q. 6. alieni. & c. ſeq. & 4. q. 1. c. 1. & ſeq.

Item criminoſi 6. q. 1. qui crimē. & 3. q. 5. conſtituimus. & duobus. c. ſeq.

Item nec conſpiratores. 3. q. 4. cōſpiratores.

Item nec inceſtuoſi. 3. q. 4. conſanguineorum.

Item nec malæ opiniones. 3. q. 5. ſuſpectos.

Item nec litigioſi nec calumniatores. 3. q. 5. nullus.

Item nec inimici. 3. quæſt. 4. detractores.

Item nec excommunicati. 3. q. 4. nullus. & c. omnes. 4. quæſt. 1. per totum. 2. q. 7. in ſancta Nicena.

Item nec infames. 3. quæſtio. 5. nullus.

Item impuberes, mulieres & pauperes & huiuſmodi perſonæ excluduntur ab accuſatione. 2. q. 1. prohibentur. 12. quęſt. 2. epiſcopus qui mancipium. & cap. ſeq. 15. q. 3. §. 2. & tribus c. ſequen.

Quod ſortilegi & diuinatores nō poſſunt accuſare. 3. qō. 5. conſtituimus.

Quod qui ſacerdotes fieri nequeunt, ſacerdotes accuſare non poſſunt. 2. q. 7. ipſi apoſtoli. 6. q. 1. omnes vero. & c. ſacerdotes.

Quod epiſcopū laici paſſim accuſare non poſſunt. 2. q. 7. c. 1. & c. clericos. & c. laici.

Quod epiſcopus reaccuſatus damnari nō poteſt, niſi per duodecim epiſcopos, vel per lxxij. teſtes idoneos conuictus. 2. q. 5. nullam.

Quod nec clericos poſſunt laici paſſim accuſare. 2. q. 7. nullus laicus. & c. ſeq. & c. ſicut.

Quod accuſatus accuſare non poteſt, niſi primo præceſſiſſet purgatio, & niſi accuſaret de maiori crimine. 3. q. 11. neganda. §. neganda.

Quod accuſator debet eſſe bonæ vitæ, & liber genere, non ſeruus. 2. q. 7. quærendum eſt.

Quod in accuſatione requirenda ſunt qua conſcientia: quo merito: qua intentione: vtrū ſcilicet pro DEO vel inani gloria accuſet. 2. q. 7. ſi qui ſunt. & c. ſi quis epiſcopus.

Quod nullus accuſare, vel ſe defendere poteſt in cauſa criminali per procuratorem. 5. q. 3. in criminalibus.

Quod epiſcopum clerici accuſare poſſunt. 2. q. 7. Paulus Dyaclynæ. & c. ſeq. 2. q. 7. quapropter. & c. ſi quid in eccleſia.

Quod etiam laici quantumcunque infames propter ſimoniā, & hæreſim accuſare poſſunt. 6. q. 1. nos ſequentes. & c. ſeq.

Quod monachi ex charitate poſſunt epiſcopum accuſare. 2. q. 7. c. nullus monachus. §. ſed aliud eſt.

Quod libertis licet accuſare patronum in certis caſibus. 12. quæſt. 2. epiſcopus qui mancipium.

Quod criminoſus criminoſum dominum poteſt accuſare. 2. q. 7. pagani. & §. ſeq.

Quod ad accuſationem hæreticorum etiam infames vtriuſque ſexus admittuntur. 2. q. 7. præſumunt. § ſeq.

Quod mulieri licet accuſare ſimoniam, crimen læſæ Maieſtatis, & quodlibet crimen publicum. 15. q. 3. ſane.

Quod ſecundum leges mulier non poteſt virum accuſare de adulterio. 32. q. 5. apud. §. hoc in mulieribus.

Quod ſecundum canones vir & mulier mutuo ſe accuſare poſſunt, licet non æqualiter. 32. q. 5. Chriſtiana.

Quod gradus conſanguinitatis vel affinitatis non debent accuſare niſi propinqui vel antiqui. 35. q. 6. c. 1. & ſeq.

Quod qua forma debent iurare qui accuſant parentelam habetur 35. q. 6. c. de parentela. 1. & c. epiſcopus.

Quod accuſator obligatur ad pœnam talionis. 2. q. 8. quiſquis. & c. qui crimen. 2. q. 3. calumniator. & qui non probauerit. 6. q. 6. qui calumniam.

Quod zelo Iuſtitiæ accuſans præmiatur. 6. q. 1. c. ſunt plurimi. §. verum.

Quod accuſans ex malitia punitur. 45. diſt. accuſatores. 2. q. 3. ſi quem

ſi quem pænituerit.
Quod accuſans epiſcopum calumnioſe infamis efficitur. 3. q. 4. clericus vero qui. & c. hi qui epiſcopos. 2. q. 3. ſi quis epiſcopum.
Quod falſo accuſantes vel in ꝓbatione deficientes vlterius accuſare alios prohibentur. 3. q. 10. placuit. & c. accuſatorũ. 4. quæſt. 6. c. 1. & vlt.
Item a communione vſque ad exitum vitæ ſuſpenduntur. 3. q. 10. eos qui. 5. q. 6. Epiphanium. 2. q. 3. ſi quis epiſcopũ.
Quod ab accuſatione pretio, vel promiſſione deſiſtens punitur. 2. q. 3. ſi quem.

Adam. Quod Adam ꝓpter peccatum a facie DEI ſe abſcondit. de pænit. diſt. 1. c. & venit.
Quod in hoc quòd ipſe qui melior erat muliere, extra paradiſum factus eſt, mulier intra ponitur, in exemplũ quòd non homo melioratur a loco, ſed locus ab homine. 40. diſtin. illud. & cap. ſeq.
Item in hoc quod propter peccatum de paradyſo eiectus eſt, ponitur in exemplum, quod homo ignobilis effectus propter culpam, meretur a loco dignitatis expelli. 40. diſtin. Adam.
Item quia non de terra, ſed ipſius coſta facta eſt mulier, innuitur quod ab ipſo, ſicut a principio tota deriuatur humani generis propagatio. 33. quæſt. 5. nec illud otioſum.
Quod Adam in virili ætate factus eſt. de pæ. diſt. 2. c. tolle. §. Adam vero.
Quod aſſerens ipſum mortalem creatum ſiue peccaret ſiue nõ, anathematizatur. de conſecr. diſt. 4. placuit igitur.
Quod Adam in paradyſo charitatem & alias virtutes habuit. de pænit. diſtin. 2. tolle. §. colligitur.
Quod in hoc quod quamdiu ſolus erat non peccauit, ſolitaria & contemplatiua vita cõmendatur. de pænit. diſt. 2. non eſt. §. Romanos. §. Adam vero.
Quod ideo Adam plus peccauit, quia omni bono plus abundauit. de pænit. diſt. 5. conſideret. §. defleat.

Adinuentio. Quod adinuentio quæ ius nouum impedit, vt eſt iudicium ferri candentis vel aquæ feruentis, eſt ſuperſtitioſa. 2. q. 4. conſuluiſti.
Item quæ vetus ius male interpretatur. 37. diſt. relatum.
Quod adinuentio quæ circa cõſtitutionem aliquid mutat errorem corrigendo, eſt vtilis. 8. diſt. veritate.
Item quæ detrahit nimio rigori, vt eſt diſpenſatio. 1. q. 7. exigunt.
Item quæ addit vel religioni vel grauamini. 40. diſt. nullus.
Item nouorum experimẽtorum & cauſarum eſt neceſſaria. 50. diſt. vt conſtitueretur.

Adiutorium. Quod adiutorium non eſt ferendum maxime a ſacerdotibus in alterius detrimentum. 14. quæſt. 5. denique.

Quod qui in fraudem alterius quemquam iuuat, ſocius eſt criminis.14 q.6.c.1. poſt medium.

Quod patriam vel ſocios ad defendẽdum iuuare iuſtitiæ eſt. 23.q.3. fortitudo. & c. non inferenda.

Quod viri eccleſiaſtici ne a maledicis calumniatoribus opprimantur, ſunt adiuuandi.3. q.1.Deus.

Quod miſericordius homini ad peccandum adiutorium ſubtrahatur quàm feratur.14. q̃. 6. ſi res. & c. hi qui.

Quod prælati ſubditorum ſuorũ præcipui debent eſſe adiutores & vltores.25. q.8.ſcire.8. q.1.clemens.

De qua materia habes vbi agitur de auxilio.

Admonitio. Quod admonitio debet præcedere accuſationẽ vel excommunicationem.16. q.1.quidam.2.q.7.accuſatio. poſt med.

Item debet præcedere vindictã. 12.q.2.indigne.

Quod admonendi ſunt primo hæretici ab errore diſcedere, quàm tradantur pœnæ.23. q. 4.non inuenitur.in fi.

Quod adminiſtratores ſæcularium dignitatum admonendi ſunt ab epiſcopis ſuper pauperum & viduarum defenſione. 23.quæſtio.5.adminiſtratores.

Quod iudices admonendi ſunt per prælatos ad opera pietatis. 14.q.6.hi qui.

Quod viduæ admonendæ ſunt ad ſtudia caſtitatis. 27.q.1.de viduis.ſub nulla.

Adoleſcentia. Quod adoleſcentia in malũ prona eſt. 12. q.1.c.1.

Quod adoleſcentes monachi vel clerici ab approbatiſſimo magiſtro debent informari. 12.q. 1.c.1.

Quod nil incertius,quã vita adoleſcentium.12.q.1.c.1.

De hac materia habes vbi agitur de ætate.

Adorare. Quod adorare cogebantur iuſti ſimulachrum a Rege Nabuchodonoſor,& accuſatores mittebantur in ignem.23.q̃. 4.non inuenitur.

Quod adorando imagines, non picturam, ſed picturæ repræſentationem veneramur. de conſecrat.diſt.3.perlatum.

Adrianus. Quod Adrianus Papa primus Carolum Magnum pro defenſione eccleſiæ de Francia in Italiam vocauit. 63. diſt. c. Hadrianus.

Quod Hadrianus Papa ſecundus octauam ſynodum vniuerſalẽ procurauit celebrari.63.diſt.c. Hadrianus.

Aduentus. Quod aduentus ſpiritus ſancti per Petri Apoſtoli prædicationem multorum hominum corda ſacrauit. de cõſec.diſt.4.proprie.

Quod ab aduentu Domini vſq; ad octauam Epiphaniæ non eſt iurandum.22.quæſt.5.decreuit.

Quod

Quod nec eo tempore nuptiæ ſunt celebrandæ.33.qõ.4. non oportet.

Aduerſitas. Quod aduerſitas iuſtorum non eſt ſignum reprobationis, ſed exercitiũ virtutis.7.q.1.aduerſitas.

Quod pie aduerſatur, qui corripit vitioſum.23.qõ.5.c.1.circa medium.

Quod vtiliter latroni membra præcidit qui ipſum ex hoc a malo retrahit.3.q.3.ſi quis fortitudinem.

Quod malum malo reddit, qui inimicum ſuum ad præcipitiũ euntem non impedit. 23.q.4. nimium.§.1.

Quod pie moleſtat medicus lethargicum excitando,& phreneticum ligando. 23.q.4.quid faciet.

Quod amicus vtiliter verberans præponitur amico inutiliter blandienti.23.qõ.4.nimium. circa medium.

De hac materia habes Vbi agitur de correctione.

Adulatio. Quod adulatio peccatori exhibita dat audaciam peccata augmentandi. 46.diſt.ſunt nonnulli.50.diſt.ſi quis diaconus.& duobus c.ſeq.

Quod adulatur qui alicui tribuit bonum, quod non habet. hoc eſt mortale, quando ex certa ſcientia fit.22.quæſt.2.primũ eſt.ver.5.

Item adulatur qui ſuperiorem, vt ei placeat in eo, quod habet extollit. hoc eſt veniale.25.diſtin.vnum orarium.

Item adulatur qui approbat malum, quod eſt in aliquo.& hoc eſt mortale.46.diſtinct. clericus qui.

Quod parietem linire dicitur, qui peccantibus adulatur. 46. diſt.ſunt nonnulli.

Quod paſtor qui luporum quærit laudes,oues negligit.83.diſtin.nihil.

Quod clericus adulationib. vacans debet degradari.46.diſt. clericus qui.

Quod melius eſt pro veritate pati ſupplicium, quàm pro adulatione beneficium. 11.quæſt. 3.nemo peritorum.

Quod inſidiator alienarum hæreditatum adulatur regibus. 37.diſt.nonne.

Adulterium. Quod adulteriũ proprie eſt vbi celebrati coniugij iura temerantur.32.q.4. nemo.

Quod adulterium eſt alieni thori violatio.36.quæſtio.1.lex.§. cum ergo.verſicu. adulterium vero.

Quod grauius puniendi ſunt viri quam feminæ pro adulterio 32.q.6.indignantur.

Quod adulter vxorem adulterã non poteſt dimittere, nec accuſare.32.q.6.per totum.

Quod plus peccat qui vxorem habẽs cum alterius nupta adulterat: quam ſolutus alterius vxorem violando.32. quæſt.7. quemadmodum.§.ſunt.

Quod permittitur potius adulterium, quam vxoris adulteræ homicidiũ.33. quæſt.2.ſi quod verius.

Quod violenter oppreſſæ nō poteſt opponi adulterium. 32. q. 5.puto.

Quod ſecundum canones vir & mulier pari ratione in adulterio condemnantur. 35. quæſt. 5. Chriſtiana.

Quod vir vxorem de adulterio accuſare non poteſt, ſi ipſe pariter fuerit fornicatus. 32. q. 7. c. 1.

Item ſi dedit ei adulterandi occaſionem. 27. q. 2. ſi tu.

Quod ſi credebat ipſa virū mortuum, cum altero contrahendo. 34. q. 2. ſi virgo.

Item ſi fuerit vi oppreſſa. 32. q. 5. propoſito.

Item ſi alius ſub mariti ſpecie cōcubuit cum ea. 34. quæſt. 2. in lectum.

Item ſi poſt adulterium commiſſum eam ex conſenſu retinuit. 32. q. 1. ſi quis vxorem.

Quod ſuæ vxoris amator ardentior, fœdus adulter iudicatur. 32. q. 4. origo.

Quod patronus eſt turpitudinis qui adulterium celat vxoris. 32. q. 1. apud. & c. 1.

Quod vir innocēs adulteram recipere non cogitur. 32. q. 1. de benedicto.

Quod qui poſt adulterium vxorem ſuam cognouit, impeditur ab ordinum promotione. 34. diſt. ſi cuius.

Quod Abraham & Iacob excuſantur ab adulterio cognoſcēdo ancillas. 32. q. 4. dixit Sara & c. obiiciuntur.

Quod poteſt eſſe matrimonium cum perſona quam polluit per adulterium. 31. quæſt. prima. denique.

Quod tranſgreſſor voti caſtitatis peior adultero iudicatur. 27. q. 1. c. 1. & per totum.

Quod ſacerdoti adulteranti cum filia ſua ſpirituali grauior & perpetua pœnitentia imponitur. 30. q. 1. ſi quis ſacerdos.

Quod ſicut vir dimittens vxorem ſuam efficitur adulter, ſic epiſcopus relinquens eccleſiā ſuā. 7. q. 1. ſicut vir.

Quod naſci de adulterio non eſt culpa naſcentis, ſed ipſius qui generat. 56. diſt. naſci.

Quod nati de adulterio nec ſunt in fide ſtabiles, nec in bello ſæculari conſtantes. 56. diſtin. ſi gens Anglorum.

Quod virgo nō reputatur adulterа, quæ ignoranter viro nubit alieno. 34. q. 2. ſi virgo.

Quod adulterium committens preſbyter aut diaconus ſi in eo deprehenſi fuerint, reparari nō poſſunt. 50. diſtin. ſi quis diaconus.

Quod clericus de adulterio conuictus aut confeſſus ab officio depoſitus communione conceſſa toto tempore vitæ ſuæ in monaſterio retrudatur. 81. diſt. ſi quis clericus.

Quod adulteræ & inceſtę ſunt virgines, quæ poſt conſecrationem nupſerunt. 37. diſtinct. c. vlti.

Aduocatus.

Quod aduocatus non debet ex ſuo ſenſu ſcripturæ aliquid proponere. 57. diſt. relatum.

Quod non debet opprobriis ſed ratione allegare. 3. q. 7. infames.

fames.§.ſi quis adeo procax.

Quod miti relatione nõ tumultuoſa voce factum debet proponere.5.q.4.duodecim.in fine.& c.ſeq.§.debet ergo.

Quod non debet lucro ſed iuſtitiæ intendere. 2.q.7.infames. circa medium.& §.apud vrbẽ Romanam.

Quod aduocatus ſæcularis poteſt vendere iuſtum patrocinium, & iuriſperitus conſilium.14.q.5.non ſane.

Quod regularibus aduocatis nõ licet pro aduocatione minima accipere.15.q.2.obſeruandũ.§.hoc autem.

Quod monachi poſſunt eſſe aduocati de abbatum ſuorum licentia in cauſis monaſterij.16.quæſt.1.monachi a monaſterio.

Quod ob verecũdiam ſexus mulieri nõ licet coram iudice aduocare.15.quæſt.3.§.1.ver.legibus.

Quod clerico in cauſa criminali nõ licet aduocare coram iudice ſæculari.23.q.vltim.c.his a quibus.

Quod clericus aduocans contra eccleſiam ſuam, vel epiſcopũ, vel patronum: amittere meretur beneficia. 15.q.6.nos ſanctorum.22.q.5.de forma.96.diſt.ſi Imperator.

Quod contra inhibitionem eccleſiaſticã aduocans, non ſolũ rerum amiſſione, ſed etiã exilij relegatione punitur. de pænitẽn.diſtin.prim.quicunque auſus.

Quod princeps & quilibet illuſtris poteſt litigare per aduocatum in crimine iniuriarum 30.q.9. abſens per alium.

Quod Chriſtus eſt aduocatus noſter apud patrem de pænit.diſtinct.2.c.ſi enim inquit, ante medium.

Affectus. Quod affectus plus placet Deo offerentis quàm munus oblationis.3.q.7.in grauibus.24.q.1.odi & proieci.

Quod illa oratiõe flectitur Deus, quæ non conſiſtit in multitudine verborum, ſed in affectu cordis.de conſecra.diſt.5.non mediocriter.

Quod oratio quæcunque cũ barbariſmis & ſolœciſmis verborum proferatur, Deo placet, ſi ex affectu animi procedit. 38.diſt.ſedulo.

Quod qui Deo perfecte ſeruire deſiderat, oportet quòd carnalem affectionem conſanguineorum poſtponat.12.q.1.cui portio.

Quod qui nihil affectat, pfectior eſt illo qui multa poſſidens auare diſpenſat. 1.q.2.ſi quis propter.

Affinis. Quod affinis in teſtem contra affinẽ nõ accipitur.3.q.9.abſens per alium.

Quod nec ad accuſationem aliorum admittitur: quia affinis affinem accuſare non poteſt.3.q.5.ſimiliter.

Quod vno coniugum defuncto, in ſuperſtite affinitas non deletur, nec alia copula affinitatẽ prioris copulæ ſoluere poteſt.35.q.vltim.fraternitatis.poſt med.& q.3.per totum.

Quod qualiter affinitas ſit computanda, habetur. 35. q. 3. porro duorum.

Quod affines in quinto gradu copulari poſſunt defuncto viro vel vxore, in quarto ſi iuncti fuerint, non ſeparentur. In tertio autem non licet. 35. q. 3. c. de propinquis.

Agatho. Quod Agatho Papa quis fuerit, qua natione, & quid fecit habetur 63. diſt. c. Agatho.

Agnus. Quod per agnũ Chriſtus IESVS repreſentatur, non tamen debet agnus in cruce depingi, ſed ſecundum imaginem humanam. de conſecr. diſtinct. 3. ſextam.

Quod agni ſanguis quid ſit, iam nõ audiendo ſed bibendo didicimus, qui ſuper vtrunq; poſtem ponitur, quando non ſolum ore corporis, ſed etiam ore cordis hauritur. de conſec. diſt. 2. quid ſit.

Alchimia. Quod alchimia videtur eſſe ars reprobata: quia qui credit vnam ſpeciem poſſe transferri in aliam vel ſimilẽ, niſi ab ipſo creatore, infidelis eſt, & pagano deterior. 26. quæſtio. 5. epiſcopi. circa finem.

Quod alchimiſtæ ſunt diſcentes: & ad veritatem ſcientiæ nunquam peruenientes. eadẽ cau. & quæſt. nec mirũ. circa medium.

Quod multæ virtutes inſitæ ſunt in herbis & lapidibus. 21. q. vlt. c. fin.

Quod inſunt in rebus corporeis per omnia elementa quædam occultæ ſeu immanifeſtæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & cauſalis prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus. 26. q. 5. nec mirum. circa finem.

Alea. Quod alea ludere ſi non dimiſerit epiſcopus vel presbyter, & etiam inferioris gradus clerici, grauiter punientur. 35. diſt. epiſcopus.

Alienatio. Quod alienatio rerum eccleſiaſticarum poteſt fieri per epiſcopũ tempore neceſſitatis vel meliorationis cauſa. 12. quæſtio. 2. placuit. & c. ſine exceptione. ibidem. & capit. terrulas.

Item pro redemptione captiuorum. 12. qõ. 2. Apoſtolicos. & tribus c. ſeq.

Quod abbatibus non licet res monaſterij ſui ſine epiſcopi ſui licentia alienare. 12. q. 2. abbatibus.

Quod in alienatione rei parochialis ſufficit conſenſus epiſcopi & paſtoris. 12. q. 2. abbatibus.

Quod etiam conſentiente epiſcopo abbas, niſi ſit ꝓ fabrica monaſterij, non poteſt res eccleſiæ alienare. 17. q. 4. in venditionibus §. etiam.

Quod cum res eccleſiæ non ſint epiſcopi, ſed communes: non licet ei ſine conſenſu capituli res notabiles alienare. 12. q. 2. ſine. & c. ſeq.

Quod ſerui eccleſiæ qui retineri non poſſunt, ad epiſcopo alienari poſſunt. 12. quæſtio. 2. fugitiui.

Quod eccleſia alienas res non debet inuadere. 12. q. ſicut eccleſia.

Quod alienum non eſt quod iure poſſidetur. 14. quæſtio. 4. quid dicam. §. hæc enim certe.

Quod peccatum non dimittitur niſi res ablata reſtituatur. 14. q. 8. ſi res. de pœniten. diſtinct. 5. falſas.

Quod alienas res inuadunt, qui decimas, quæ pauperibus fiũt, auferunt. 16. quæſt. prim. decimæ.

Quod omnis alienæ rei illicita vſurpatio, nomine furti in decalogo prohibetur. 32. quæſt. 4. meretrices.

Quod epiſcopus dicitur aliena rapere cum totum ſibi retinẽs, egenis clericis nil impertitur. 93. diſt. diaconi ſunt. poſt medium. 1. quæſt. 2. ſi quis propter.

Quod alienas res eccleſiæ compellitur reſtituere. 12. q. 2. monemus.

Quod epiſcopus vel preſbyter contra conſtitutum alienans res eccleſiæ, deijcitur de honore. 17. q. 4. quicumque epiſcoporum.

Quod moriente epiſcopo non licet metropolitano res defuncti, quæ ſunt ſucceſſoris, occupare vel alienare. 12. q. 2. non licet alicui metropolitano.

Quod cuiuſcumque gradus clericis, qui defuncti epiſcopi res, quæ ſunt ſucceſſoris occupauerint vel alienauerint, anathema & proprij gradus periculum incurrunt. 12. q. 2. hæc huius placiti. & c. non liceat clericis.

De hac materia habes infra de Eccleſia.

Alimenta. Quod alimenta olerum & leguminum plus proſunt corpori & animæ, quam delicioſa. de conſecrat. diſt. 5. ne tales accipiamus.

Quod epiſcopus vel preſbyter, ſi vxorem habet ſuperſtitem tenetur ipſi in alimentis prouidere. 31. diſtinct. omnino.

Quod clerici vxorati eccleſiæ deſeruientes, ab ea alimẽta percipiant. 32. diſtinctio. ſi qui vero.

Quod eccleſia tenetur illi in alimẽtis prouidere, qui ſua quæ habuit dedit eccleſiæ. 16. quæſtione ſeptima. quicumque fidelium.

Quod matri & alijs propinquis non obſtante iuramento tenetur quilibet in alimentis ꝓuidere. vigeſimaſecunda quæſtione 4. inter cætera.

Altare. Quod altare niſi ſit lapideum, non conſecratur. de conſecratione, diſtinctione prima. altaria ſi non.

Quod altare non debet erigi ſine licentia epiſcopi. de conſecratio. diſtinct. 1. nullus preſbyter.

Quod cõſecrari debet chriſma

te & benedictione. de conſecr. diſt. 1. altaria placuit.

Quod presbyter conſecrare altare non poteſt. 26. quæſt. 6. miniſtrare.

Quod altaria inutilia, quæ conſecrata non ſunt vel in locis indebitis facta, debent dirui. de conſecrat. diſt. 1. placuit.

Quod oblatio & fructus altaris vendi prohibentur. 1. q. 2. audiuimus.

Quod altare ad cuius honorem eccleſia eſt conſecrata ſi motũ fuerit, cum eccleſia debet cõſecrari. de conſec. diſt. 1. ſi motum.

Quod in altari in quo celebrauit epiſcopus, non debet eodem die celebrare presbyter. de cõſec. diſt. 2. c. vltimo.

Amor Dei. Quod amare Deum debemus plus quam noſtros ꝓximos. 12. q. 1. cui portio.

Quod ſi Deũ amaremus, omnia difficilia & aſpera perficeremus. de pæ. diſt. 2. charitas eſt. §. ergo ſi.

Quod amor Dei nutritur per verbum Dei, & omnium cupiditatum ligna conſumit. de pænit. diſt. 2. ſi ſermo meus.

Quod illi Deum amant plus quã ſe, qui pro eius amore ſaluti ſuæ nõ parcunt: & ipſam mortem corporis libenter accipiunt. de pæni. diſt. 2. c. charitas. §. illi vero. in fine.

Amor proximi. Qđ amamus proximum ſicut nos quãdo non propter aliud, ſed propter naturæ participationem eum tantum diligimus, de pęniten. diſtinctio. 2. charitas. §. proximos.

Quod nõ omnis qui parcit, eſt amicus; nec omnis qui verberat, inimicus. 5. quæſtione 5. non omnis. & capitu. ſequen. 23. quæſtione quarta, quid faciet.

Quod amor proximi habet plagas ſuas: quæ dulciores ſunt cũ amariſſime inferuntur. 5. quæſtio. 5. non oſculatur. 23. quęſt. 1. paratus. in fi. & quæſti. 5. non putes.

Quod proximum ſicut nos amamus, cũ ad bonos mores & ad vitam æternam conſequendã, ſicut nobis eius ſaluti conſulimus. de pęn. diſt. 2. charitas eſt. §. proinde.

Quod ſic debemus affici charitatis affectu ad proximos, vt velimus omnes ſaluos fieri. 24. q. 3. corripiantur. in fi.

Quod melius eſt proximum cũ ſeueritate diligere, quã in cum lenitate decipere. 5. q. 5. non omnis.

Quod non eſt amor, ſed languor, vbi mali mores nõ corriguntur. 23. quæſtio. quint. non putes.

Ambitio. Quod ambitio eſt ad honores mundi ſine ſuffragio, & temporis ſine merito laboris velle promoueri. 41. diſt. miramur. in fi.

Quod quæ per ambitionem malo inchoantur principio, etiam ſi mores & actus boni fuerint, difficile eſt vt bono peragantur exitu. 1. quęſt. 1. principatus

patus,& c.nullus itaque.
Quod ad honoris ſuffragia non ambitioſi, ſed probatæ vitæ ſunt aſſumendi. 1. q. 7. per illicitam.§.ſeq.40.diſt.multi.49. diſt.qui eccleſiaſticis.& c. hoc ad nos.
Quod boni prælationis honorem non ambiunt, ſed alios ſibi tanquam digniores præponunt.8.q.1.illud.16.q.1.vos autem.
Quod epiſcopus vel preſbyter, qui ambiens celebriorem ſedem ſuam deſerit, vtramque ſedem perdit. 7.q.1.ſi quis epiſcopus. & cap. ſeq. 8. q. 1. apoſtolica.
Quod caſum quærit qui per ambitionem ad honoris faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum.48.diſtin. ſicut.1.q.1.ſicut is.
Quod obedientiæ meritum non percepit, qui in hoc obedit ad quod libido ambitionis trahit.8.q.1.cap.ſciendum.

Ambroſius. Quod Ambroſius hortatu Valentiniani Imperatoris in Mediol. epiſcopum eligitur. 43. diſt. Valentinianus.
Item de conſtantia eius reſpectu Imperatoris,& de patientia reſpectu aduerſitatis, habes 23. q. 8.conuenior.

Amens. Quod amens qui in furiam verſus eſt vel diabolica afflictione vexatus eſt, non debet promoueri. 33. diſtin. maritum. & cap.ſeq.
Quod malum ex dementia factum & tempore dementiæ non imputatur.15.q.1.aliquos. & duobus cap.ſeq.
Quod mala non ſunt quæ nec crimine mentem implicant, nec conſcientiam ligant, ſicut eſt in dementibus. 15. quæſt.1. illa.
Quod an peccata, quæ dementes committunt, qui nolentes & non ſcientes committunt, excuſentur .15. quæſt. 1. merito.

Amplexus. Quod amplexus perſonæ indebitæ præſumtionem inducit laſciuiæ. 27.q.1.nec aliqua.31.diſtin.omnino.

Angelus. Quod angelus creatus eſt in gratuitis, de pœn.diſtinct.2. .§.principium enim.
Quod principium eius eſt diſſimile principio hominis propter infirmitatē humanæ conditionis.de pœn.diſt.2.§.principium.ante me.
Quod in nouem ordinibus angelorum quātæ ſint diſtinctiones ciuium ſupernorum, oſtenditur.de pœn. diſtin. 2.§. principium.circa med.
Quod diuerſitas angelorum ordinum Deo obſequentium exemplar eſt hominibus, vt ſecundum diuerſitatē graduum geretur adminiſtratio ſingulorum.diſt.89.ad hoc.
Quod ab angelis qui præſentes ſunt noſtris operibus, defuncti quandoque aliqua inſinuantur.13.q.vlt.fatendum.50.diſtin.de his vero.
Quod angelus de cęlo quantumcunque de ſecuro loco pec-

cando cecidit. 40. diſt. q̄libet.

Quod homini elato in terra timor incutitur, quia angelus aliorum angelorum prælatus in cælo proſternitur. de pœn. diſt. 2. circa princi. §. quod ergo.

Quod boni angeli ex caſu malorum quaſi territi, a laude perfecta impediti fuerunt. de conſe. diſt. 1. hi duo.

Quod ad reparandum angelorū ordinem Deus hominem formauit. de conſe. diſt. 1. hi duo.

Quod angeli omnes in creatione æquales fuerunt. de pœ. diſ. 2. §. quod autē. alias, ꝙ vero.

Quod angeli niſi eſſent in gratia firmati, peccare poſſent. ibid.

Q̄d angeli nec primus nec alii ſunt in gratia creati. de pœ. diſ. 2. citius poſt med.

Quod angelus primus non ad Dei ſimilitudinē ſicut homo, ſed ſignaculum ſimilitudinis Dei creatus aſſeritur. de pœn. diſt. 2. iuxta ſi.

Q̄d angeli tam boni quā mali per cœlum figurantur. de pœ. diſtin. 2. circa finem.

Quod angeli in cœlis gaudēt ſuper vno peccatore pœnitētiam agente, magis q̄ ſuper nonaginta nouem iuſtis, quia fortius hōo reſurgit poſt pœnitētiam. 5. diſt. quia ſanctitas tua.

Quod angelorum prædicatio & dæmonum confeſſio de Chriſti aduentu, multum diſtent. 37. diſt. ſi quid veri.

Ananias. Quod Ananias propter defraudationē pecuniæ grauiter punitus fuit, ponitur in exemplum his qui vouendo ſeipſos Deo, retroceduut 17. q. 1. Ananias. 12. q. 1. dilectiſſimis, circa medium. 23. quæſt. 4. quod Chriſtus §. poteſt 22. diſt. q̄d interrogaſti in fine.

Anaſtaſius. Quod Anaſtaſius Papa ſecundus ꝓpter fauorē hæreticis exhibitū diuino nutu percuſſus eſt. 19. diſt. Anaſtaſius 1. q. 1. dictum eſt in fine. & vide adnot. ad cap. Anaſtaſius.

Anathema. Q̄d anathēa nihil aliud eſt q̄ ſeparatio a Deo, & ponitur ꝓ excommunicatione 24. q. 3. certum eſt.

Quod anathema ſit qui canonicæ electioni Romani Pontificis contradicere, & reſiſtere, aut eccleſiam Romanā inuadere, & in gradū filiorum eius prorūpere præſumpſerit. 78. diſt. ſi quis ex epiſcopis. & c. ſi ex ſacerdotibus.

Quod anathema danti, & anathema accipiēti, hoc eſt ſimoniaca hæreſis. 1. q. 1. quicunq; ſacros ordines. & c. placuit.

Quod anathema non ſolū a fraterna ſocietate, ſed etiam a corpore Chriſti, quod eſt eccleſia, & a conſortio fidelium repellit 3. q. 4. c. vlti.

Item ſacramentorum perceptione, & ſic eſt maior excommunicatio 5. q. 2. præſenti. 17. q. 4. quiſquis §. ſi quis.

Q̄d anathema ſit ſi quis omnem traditionem eccleſiaſticā violat. 1. q. 7. ſi quis omnem.

Quod anathematizatus clericos accuſare non poteſt. 2. q. 7. in ſanctæ. & 3. q. 4. nulli. & 6. q. 1. illi

illi qui.&c.omnes.

Anima. Quod anima corpori præponitur. 38.diſt.ſedulo.12.q.1.præcipimus.

Quod anima ſine corpore corporaliter non viuit 1.q.3.ſi quis obiecerit.

Quod anima nō poteſt in eo corpore dici, quod ſenſu caret.32.q.3.quod vero non formatum.

Quod non infunditur niſi formato corpori. 22.q. 2.quod vero non.

Quod non ex traduce,neque cum ſemine anima infunditur. 32.q.2.quod vero non.

Quod vt non credatur anima eſſe in corpore ſicut ſpiritus in idolo:non dicitur in ſicco eſſe, ſed in ſanguine hominis habitare. 22.q. 2.c.Moyſes,in fin.

Quod ſicut anima eſt vita corporis,ſic Deus eſt vita animæ.de pœn.diſt.1.reſuſcitatus.§.item ſi antequam.

Quod anima corpori vnita ſi baptiſmate lota non fuerit, æternaliter perit. 24.q.3.ſi habes. in fine.

Quod magna quæſtio eſt de anima.32.q.2.quod vero non formatum.

Quod anima quæ peccauerit,ipſa morietur.34.q.3.ſi habes.

Quod animarum ſaluti epiſcopus ſtudere debet.38.diſtinct. Petrus.

Quod animæ ſalus eſt aliquando mutare locum:dum enim mutatur locus, mutatur mentis affectus.81.diſt.valet.

Quod illa anima decora dicitur,in qua virtutum gratia, & diuinę operationis effigies relucet. de pœnit.diſtinct.2.illa anima.

Quod animæ defunctorum quatuor mod's ſoluantur 13.q.2. animæ defunctorum.

Annus. Quod annus per quatuor voluitur tempora.76.diſt.c.1.& 2.

Quod annus nomine fati aliquādo appellatur. 2.q. 6.ei qui §. appellatore.

Item pro anno dies ponitur.33.q. 2.hoc ipſum.

Item pro anno ponitur tempus. de conſecra.diſtinct.4.ſi tempore.

Antiochus. Quod Antiocho vendēte Iaſoni ſacerdotium, ignis qui ſeptuaginta annis Babylonicæ captiuitatis vixerat,in deteſtationē ſimoniæ extinctus eſt.1.q.1.ſicut eunuchus.

Antiquitas. Quod antiquitas a ſanctis patribus accepta,a modernis eſt obſeruanda 12.diſt. ridiculum.

Quod antiquitati defertur in multis, ſcilicet in libris corrigendis.9.diſtinctio. vt veterum.

Item in conſuetudinibus ſequendis.12.diſt.conſuetudo.

Item in dubiis determinandis. 50.diſtinctio. domino ſancto. vigeſima diſtinctio. de quibus.

Item in prælatis eligendis 71.diſt. ſtatuimus.

Item in teſtificationē.35.q.6. notificamus.

Item in eleemoſynis largien-

dis. 86. diſt. conſideranda.
Item in ſuſpicionis remotione. 34. diſt. fraternitatis.
Item in excuſationis admiſſione. 18. diſt. placuit.
Item in pœnę relaxatione vel mitigatione 86. diſt. tanta. 26. q. 7. tempora.
Quod antiquitas naturæ ducit ad defectum. 32. q. 2. ancillam. 20. diſt. de quibus.
Quod antiquitas culpæ ducit ad interitum. 23. q. 1. ſchiſma 2. q. 7. Paulus.
Quod antiquitas gloriæ ducit ad thalamum ſponſi. 61. diſtinct. ſponſus.
Quod antiquitas æternitatis ducit ad perpetuos amplexus. de conſecra. diſtin. 4. non ex quo.
Quod antiquitas diaboli ducit ad prognoſticãdũ: multa enim dæmones ſciunt ex antiquitate. 26. q. 4. ſciendum.

Antichriſtus. Qđ antichriſtus vt facilius Chriſtianos & Iudæos ad ritum ſuum attrahat, diem dominicum in fauorem Chriſtianorum, & in fauorem Iudæorum ſabbatum cuſtodire faciet. de conſec. diſt. 3. peruenit.

Anulus. Quod ſpõſus ſpõſam annulo debet deſponſare. 30. quæſt. 5. noſtrates.
Quod annulus ſponſæ a ſponſo & econtra datur in ſignum mutuę dilectionis & fidei coniugalis. 30. q. 5. feminæ, circa finem.
Quod ideo annulus quarto digito a ſponſo ſponſæ inſeritur, vt ſicut vena in illo digito cordi coniungitur, ſic eorum corda coniungantur, 30. q. 5. feminæ, in fi.

Appellatio. Qđ appellatio eſt remedium quo cauſa vitiata ſubleuatur. 2. q. 7. c. 1.
Quod appellatur a minori ad maiorem gradatim. diſt. 99. prouinciæ. 2. q. 6. omnes. & cap. ſi quis putauerit, cap. placuit. cap. decreto. & cap. anteriorum §. illo. 9. quæſt. 3. conqueſtus.
Quod ad Roma. ſedem indiſtincte appellatur. 2. q. 6. ſi quis veſtrum. & ſex c. ſeq. & c. quoties epiſcopi.
Qđ appellationi ad ſedem apoſtolicam interpoſitæ ab omnibus eſt deferendum. 2. q. 6. decreto. & c. quoties epĩ.
Quod appellationis tẽpus decem dierum aſſignatur. 2. q. 6. anteriorum. c. omnino.
Quod tempus exequẽdi appellationem eſt annus, vel ex cauſa bienniũ. 2. q. 6. ſi quãdo. §. tp̃s.
Quod appellari poteſt poſt datam vel ante datã ſentẽtiam. 2. q. 6. qui ſcit. §. patet c. quoties epiſcopi. & c. ſi quis iudicem.
Quod ab eo a quo appellatũ eſt, debent dare litterę dimiſſorię, q̃ dicunt apoſtoli, ei qui appellauit. 2. q. 6. poſt appellationẽ.
Quod ea pendente nihil innouatur. 2. q. 6. appellatione interpoſita. & c. ſeq.
Quod appellationi non deferens punitur. 2. q. 6. decreto & c. quoties epiſcopi.

Quod proceſſus poſt appellationem factus eneruatur. 3.q.6. quoties epiſcopi.

Quod poſt ſecundā appellationē tertio appellās ſup eadē cauſa non audit. 2.q.6. ii aūt prouocatū.§.ſi quis in quacumque.

Quod appellationi licet renunciare. 2.q.6.ſi qn.§.ſi vero is.

Quod forma vel modus appellationis ante vel poſt ſententiam ponitur. 2.q.6.appellatione.§. forma.

Quod appellare poſſunt quorum intereſt, vel qui negotium gerunt, vel quibus mandatum eſt.2.q.6.non ſolent.

Quod ſi vnus appellat, prodeſt aliis in eodem crimine cum eodem condemnatis. 2.q.6.c.ſi quando.§.quandoque.

Quod iudex a quo appellatur, nō poteſt eſſe teſtis in cauſa appellationis.2.q.6.ſtatutum.

Quod ab executore ſentētiæ non poteſt appellari niſi modū excedat executor. 2.q.6. ſi quando.§.ab executore.

Quod poſſeſſore appellante bona ſequeſtrantur. 2.q.6. quoties poſt auditam.

Quod qui per appellationem non quærit niſi tempus redimere, non eſt audiendus. 2.q. 6.quicumque.

Quod a iudicibus de communi conſenſu electis non licet appellare.2.q.6.a iudicibus.

Quod iniuſte & fruſtra appellans punitur in quadruplum expenſarum.2.q.6.omnino.

Quod nullius debito modo citati, & per contumaciam abſentantis appellatio recipitur. 2. q.6.ſi quando.§.ſunt etiam.

Quod nec notorii malefactoris de crimine conuicti vel confeſſi appellatio admittitur. 2. q.6.ſi quando.§. ſunt etiam. ver.nullus etiam.

Quod propter plura facinora cōdemnatus: ſi a maiori appellauerit prætermiſſis aliis, eſt audiendus.2.q.6.appellatione.§.ſi quis ex.

Apocrypha. Quod apocrypha ſcripta: dicunt, id eſt, ſecreta: quia in ſecreto & non in publico ſunt legenda.15.diſt. & 17. per totum.

Quod apocrypha ſunt quorum auctor ſecretus eſt: & q̄nque ſi non ignoratur, tamen ab eccleſia non recipitur, ibidem.

Qđ apocrypha dicuntur q̄ in eccleſia recipiūtur. ſed in canone ſcripturarū nō cōputātur ibi.

Apoſtata. Quod apoſtata eſt trāſgreſſor legis ſuæ, eiuſq; violator. 3.q.4. beatus.

Quod obſeruans diuinationes & ſortilegia, ſciat ſe a fide Chriſti apoſtatum, retro abeūtem. 26. q. vlt. non obſeruetis.

Quod fideles ſub Iuliano apoſtata conſtituti obediebant ſibi his quæ erant pro republica, non cōtra fidē.11.q.3.Iulianus.

Quod enormitas criminis huius apoſtaſiæ innuitur ex pœna Ananiæ.17.q.1.Ananias.32.q. 7. quid in omnibus.

Quod apoſtata a fide nō admittitur in teſtimonium contra aliquem.2.q.5.non poteſt.3.q.4. alieni. & duobus c. ſeq.

Quod talis omnibus infamibus, & in infamia præponitur. 6. q.1.infames.3.q. 4.alieni. & c. ſi quis.

Quod apoſtaſia religionis ſit in poſtpoſitione tonſuræ, & ſæcularis veſtis aſſumptione. 20. q.2.ſi in qualibet.

Quod canonicus regularis ſi animi leuitate motus ſine ſui ſuperioris licentia monachus efficitur, tamquã apoſtata redire compellitur & punitur.19. q.3.mandamus.

Quod vouere Deo religionem & caſtitatem ,& retrocedere damnabile eſt.17.q.1.q bona 27. diſt.virgines.20.1.puellæ.32.q. 5.ſi Paulus,poſt medium.

Quod tales apoſtatæ priores efficiunt aliis peccatorib. 47.diſt. quantumlibet.16.q.1.quidam.

Quod apoſtatis qui profeſſi ſunt, non redduntur bona quæ ad ordinem portauerunt.27.q.vl. quicumque vult. §.vlt.

Quod apoſtatæ cogendi ſunt ad redeundum. 27. diſt. quod interrogaſti. 20.q. 1. quem progenitores.& q.2.ſi in qualibet. & q.3.procliuus.

Quod reuerſus in habitu & ſtallo & in aliis punitur.19.q.3.mandamus.

Quod redire cõtemnentes excõicantur.20.q.2.ſi in qualibet.

Item incarcerantur.45. diſt. cum beatus.§ Salomon.

De hac materia habes vbi ponitur vagatio.

Apoſtolica. Quod apoſtolica ſedes præclara eſt omnibus eccleſiis. 63.diſt.quanto.

Quod ipſa eſt prima auctoritate & dignitate, licet Antiochena ſit prior tempore. 22.diſt.nunc autem.24.q.1.rogamus.

Quod apoſtolicæ ſedi Conſtantinopolitana eccleſia ſubſit, nemo dubitare debet.22.diſt.de Conſtantinopolitana.

Quod ipſius in iudiciis eſt maior auctoritas.9.q.3.patet.& c.ipſi ſunt.

Quod nulli permittitur de eius iudicio iudicare.17.q.4.nemini. 21.diſt.nunc autem.

Quod immediate apoſtolicæ ſedi ſubiecti, maxime qui propinqui ſunt annue ſe debent præſentare circa idus Maii. 93.diſt.iuxta. & §. præcedenti.

Quod in apoſtolicam ſedem neuter illorum qui ex concertantium temeritate fuerit ordinatus, eſt permittendus permanſurus 79.diſt.ſi duo.

Quod apoſtolica ſedes peccatores & contumaces ad ſalutem quoquo modo attrahere debet.17.diſt.nec licuit.

Quod ſine apoſtolicæ ſedis licentia cõpagis, id eſt ſadalibus diaconis, & clericis mappulis vti non licet 93. diſt. peruenit. 2. & §. præcedenti. & c.illud.

Quod apoſtolicæ ſedis auctoritate concilia vniuerſalia ſunt cõgreganda.17. diſt. multis. & c. regula.& c.concilia.

Quod ad apoſtolicã ſedem ſunt dubia & ardua referenda. 17. diſt.nec licuit. 19. q. 1. frater. 24.q. 1. rogamus. & duobus ca.ſeq.

Quod apoſtolica auctoritate doctorum opuſcula approbantur

tur & reprobantur. 19. diſt. ſi Romanorum.

Quod apoſtolicæ ſedi ſpecialiter reſeruatur iudicium epiſcoporum. 3. q. 6. dudum.

Item reſtitutio depoſitorum. 2. q. 6. ideo huic.

Item congregatio conciliorum. ibidem.

Item reſtitutio hæreticorum 1. q. 7. conuenientibus. circa principium.

Item exemptio epiſcoporum. 16. q. 1. frater.

Item determinatio quæſtionum in fide. 24. q. 1. quoties.

Item mutatio epiſcoporum 7. q. 1. mutationes.

Item diuiſio & vnio epiſcopatuū. 16. q. 1 & temporis.

Item abſolutio excommunicatorū ab eodem. 21. diſt. in[illegible]or.

Item interpretatio antiquorum canonum & ſcripturarum. 17. diſt. nec licuit.

Item pallii datio. 100. diſt. quoniam.

Item ſimoniacorum diſpenſatio. 2. q. 3. Paulum.

Item nouarum & difficiliū quæſtionum diffinitio. 17. diſtinct. multis.

Item famæ reſtitutio. 2. q. 3. Euphemium. §. hinc colligitur.

Quod Chriſtianus peccatum infidelitatis ſeu paganitatis incurrit, qui ſedi apoſtolicæ obedire contēnit. 81. diſ. ſi qui ſunt preſbyteri. in fi. 93. diſt. qui cathedram. 22. diſt. omnes ſiue.

Quod apoſtolicis nolēs obedire præceptis, a pōtificalib. ſit alienus officiis, & ſit ruinę ſuæ dolo proſtratus. 9. diſt. nulli fas. 22. diſt. c. 1. & 19. diſt. ita dominus.

Quod apoſtolicis pręceptis nō eſt ſuperbe reſiſtendū, ſed eius iugum eſt pie tolerandum. 12. diſt. præceptis apoſtolicis. 19. diſt. in memoriam.

Quod ab apoſtolicis non licet inſtitutis recedere. 11. diſt. hoc. & c. conſequens.

Quod apoſtolica ſedes ab omnibus eſt honoranda: & ei obediendū eſt in memoriā beati Petri apoſtoli. Et quāuis iniuſtum videatur quod mandat & intolerabile: tamen pia deuotione tolerādum eſt. 19. diſt. in memoriam. & 31. diſt. antę. 23. q. 1. quid culpatur.

Quod ex apoſtolica tuba ſonora prædicatione ſalus omnium in vniuerſo mundo exiuit. 19. diſtin. in memoriam. 43. diſt. ſit rector.

Quod quæcunque emanant ab apoſtolica ſede, aut dicuntur decretales epiſtolæ. 19. diſt. c. 1. & c. in canonicis.

Aut ſanctiones ea. diſt. c. ſic oēs.

Aut iugum vocatur. eadem diſt. in memoriam.

Aut inſtituta & conſtitutiones, eadem diſt. enimuero. & 20. diſt. de libellis.

Aut præcepta. 19. diſ. nulli fas eſt.

Aut concilium. 27. diſt. regula.

Aut ſynodus. eadem diſt. nec licuit. & c. multis.

De hac materia vide vbi agitur de eccleſia Romana, & de Papa, & de Diſpenſatione, & de ſede Apoſtolica.

Apoſtolus. Quod apoſtolos, id eſt, epi-

ſcopus & preſbyteros dominus elegit: diaconus autē poſt aſcenſum domini in cęlū apoſtoli ſibi conſtituerunt epiſcopatus ſui miniſtros 93. diſt. dominus noſter. cap. pen.

Quod apoſtoli prius docti ſunt a Chriſto, & poſtea ab ipſo ad prædicandū miſſi, in exemplum ꝙ prædicatores prius ſacris litteris debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere, cum ex officio alios debent docere. 36. diſt. §. ecce.

Quod apoſtoli fuerunt pares Petro in apoſtolatu, ſed nō in adminiſtratione: & ipſum primum principem voluerūt: & ſeptuaginta duos diſcipulos elegerunt: loco quorum ſucceſſerunt epiſcopi. 21. diſt. innouo. & 22. diſt. ſacroſancta.

Quod apoſtolorum princeps Petrus factus eſt poſt peccatum in exemplum ꝙ quantūcunq; magnus peccator poſt pœnitētiam non eſt repellendus a dignitate. 50. diſt. conſiderandū.

Quod apoſtoli patres eccleſię fuerunt: pro quibus nati ſunt ei filij, ſcilicet epiſcopi. 68. diſt. quorum.

Quod apoſtolorum tempore ſpiritusſanctus viſibiliter operabatur in ſacramentis. 1. quæſt. 1. multæ.

Quod apoſtolorum tēpore multitudinis credentium erat cor vnū: & nihil erat eis proprium, ſed erant eis omnia communia: & omnia ante eorum pedes ponebātur: qa inſtante perſecutione ea poſſidere eis non licebat. 12. q. 1. dilectiſſimis.

Quod Apoſtoli vxores ſuas quas ante apoſtolatum duxerant, ſine carnali commiſtione circumducebant, vt mercede prędicationis ſuſtentarentur ab eis. 31. diſt. omnino.

Quod Apoſtoli prædia in Iudæa minime poſſederunt, ſed vendiderūt, & pretia eorū tantummodo ad fouendum egentes ſeruabant: quia futuram eccleſiam in gentibus præuidebant. 12. q. 1. futuram. & c. ſeq.

Quod apoſtolos dominus ad prędicandum miſit ſine auro & virga, vt ab eis incentiua litis, & inſtrumenta tolleret vltionis. 11. q. 3. ita ſæpe.

Quod ipſis omnibus ſacramentorum diſpenſationem commiſit. 19. diſt. ita dominus.

Quod Chriſtus ipſis vindictam prohibuit. quoniā eos volentes Samaritanos perignē conſumere, compeſcuit. 23. q. 4. quod Chriſtus.

Quod regulares imitatores Apoſtolorū ſunt quantum ad proprietatum abdicationem, nec debent dicere, meum vel tuum eſt. 12. q. 1. dilectiſſimis. 16. q. 1. ex auctoritate.

Quod epiſcopi & ſuperiores quantum ad dignitatem, & omnis preſbyter quantum ad eucharistiæ confectionem, & ligandi & ſoluendi poteſtatem habent. diſt. 21. in nouo. 11. q. 3. abſit, vt quidquam.

Aqua. Quod aqua cum ſale omnibus ſacerdotibus benedici præcipitur. de conſec. diſt. 3. aquam.

Qđ in ſabbato ſancto ante chriſmatis

ſmatis immiſſionem propter aſperſionem debet accipi. de conſe.diſt.4.in ſabbato ſancto.
Quod eius, qui huius virtute aſpergitur, venialia delentur, & inſidiæ diaboli cum phantaſmatibus fugantur. de conſec. diſt.3. aquam.
Quod huius inſtitutionis efficacia in veteri lege eſt multipliciter præfigurata. de conſecr. diſt.4.nec quemquam.

Arbiter. Quod arbitri ſūt qui conſenſu litigantium in iudices eliguntur, vt ipſorum ſententiæ ſtent. 2.q.6.a iudicibus.§. quod de arbitris.11.q.1. ſi clericus.
Quod non licet ab ipſis appellare. 2.q.6.a iudicibus ver.arbitrarii.& c.placuit 2.
Quod nullus poteſt eſſe arbiter in ea cauſa in qua eſt iudex.3.q.7. infamis. ante finem.§. ſi quis vero.
Quod ſeruus arbiter eſſe non poteſt.3.q.7.infamis.in fine.
Quod infamis in arbitrio non excluditur, nec etiam filius in re patris. 3. quæſt. 7.infamis.circa finem.
Quod arbitrii liberi nos condidit Deus, vt nec ad virtutes nec ad vitia neceſſitate trahamur. de pœn.diſt. 2.vt cognouerūt. §.liberi.circa finem.

Archidiaconus. Qđ archidiaconus nemo debet eſſe niſi ſit diaconus.60.diſt.nullus epiſcopus.& duobus ca.ſeq.
Quod debet tali cōferri cui ætas debita cum prudentia, & vita merita ſuffragantur.diſt.60. innouamus, diſt.93.degimus. poſt medium.
Quod archidiaconus eſt coadiutor epiſcopi in ordinatione clericorum. 23.diſt.ſubdiaconus & c.ſeq.
Quod archidiaconi intereſt miniſtros eccleſiæ & parochiarum, vt officia ſua diligenter expleant commonere. 25.diſt. perlectis.§.hi ſunt.
Quod ipſius eſt de archipreſbytero prouidere 63. diſtin. ſi in plebibus.
Quod non debet ab archipreſbyteris vel preſbyteris pecunias vel alia extorquere. 94. diſt.dictum.
Quod non debet præbendas vel eccleſias cum cura animarum ſine conſenſu epiſcopi conferre.16.q.7.nullus omnino.

Archiepiſcopus. Qđ archiepiſcopus Græce, ſummus epiſcoporum dicitur Latine. 21.diſt.cleros.
Quod archiepiſcopus ante pallii receptionem nec ſe debet vocare archiepiſcopum, nec ea quæ ſunt pontificalis dignitatis debet exercere.100.diſt. quoniam quidam.
Quod vltra tres menſes conſecrationis ſuæ non debet differre pro pallio laborare. 100. diſtin.quoniam quidam.
Quod accipiens pallium, primo fidem catholicam debet profiteri, & iurare ſtatuta ſedis apoſtolicæ & conciliorum principalium cuſtodire. 100. diſtin. quoniam.
Quod non poteſt vti pallio niſi

intra ſuam prouinciam,& hoc tantum in miſſarum ſolēniis. 100.diſt.pallium tibi.& c.contra morem.

Quod archiepiſcopus debet primatibus obedire.99.diſt.c.1.

Quod epiſcopi vocati ſunt in partem ſolicitudinis archiepiſcopi.9.q.3.c.1.& c.ſeq.

Quod archiepiſcopi intereſt epiſcopum confirmare & conſecrare.64.diſt.epiſcopi.c.extra. 15.diſt.non debet.

Quod ipſius eſt cogere omnes ſub eo diœceſes, vt in officio diuino decantando a metropolitana eccleſia non diſcrepent.12.diſt.de his qui.

Quod epiſcopi prouinciales debent intereſſe electioni & cōfirmationi archiepiſcopi. 63. diſt.metropolitano.66.diſtin. archiepiſcopus.

Quod archiepiſcopus non niſi in ſua ciuitate debet a prouincialibus epiſcopis ibidem cōuenientibus conſecrari.51.diſtin.qui in aliquo,in fine.

Quod exceſſus ſuffraganeorum ſuorum poteſt punire.12.diſt. de his qui.10.q.3.quia.

Quod omni anno ſemel prouincialem ſynodum tenetur facere:ſed ibi de ſuffraganeorum rebus nil debet extorquere.18. diſt.quoniam.

Quod ipſius eſt cauſas dubias ſuffraganeorū diffinire. alioquin debet eos ſedi apoſtolicę tranſmittere 18. diſt.de conciliis.6.q.4.ſi inter epiſcopos.

Quod archiepiſcopus non debet iudicare cauſas eorū qui ſubſunt epiſcopis, niſi per conſultationē vel per appellationem ad ipſum fuerint deuolutæ.17. diſtin. multis. 6. q. 3. ſcitote. 3.q.6. per peregrina. 9.q.2. conqueſtus.

Quod archiepiſcopus poteſt abſoluere quem ſuus ſuffraganeus excommunicauit ordine non ſeruato.11.q.3.ſi epiſcopus forte.2.q.1.nemo.

Quod de his quæ ſunt vtrique communia, archiepiſcopus ſine conſenſu epiſcopi non debet ſe intromittere. 9.q.3.c.1.

Item nec de his quæ ſunt ſpecialia epiſcopi, ſicut beneficia conferre, deponere, & excōicare, & huiuſmodi niſi ad ipſum fuerit appellatum. 9. q. 2. nullus primas.6.q.3. ſcitote.9.quæſt. 3.conqueſtus.

Quod ſi negligens eſſet ſuffraganeus, pręmiſſa trina admonitione archiepiſcopus poteſt ſe de aliquib.intromittere.9.q.3. cū ſimus.& c.per principalem.

Quod archiepiſcopus ſuam prouinciam diuidere non poteſt, nec poſſunt eſſe duo archiepiſcopi in vna prouincia 101. diſtin.peruenit.

Quod ſolus Papa ſuffraganeum a iuriſdictione ipſius eximit. 16.q.1.frater noſter.

Arma. Quod arma victoriæ antiquorum patrum ſunt nobis in exemplum ſpiritualium bellorum & victoriarum.23.q.1.niſi bella.

Quod Apoſtoli ideo tradiderunt in eccleſia legi Iudæorum hiſtorias,vt per eas ad arma ſpiritualia informemur.23.q.1.niſi bella.

Quod

Quod contra arma perſecutorum clericus debet ſe munire armis orationum & lacrymarum. 23.q.8.non pila quærant. & c.conueniot.ante med.diſt. 36.c.vlt.

Quod Chriſtus in Ægyptum ab Herode fugiens, & lapidibus Iudæorum cedens, docuit non arma armis, ſed fugam perſequentibus opponi. 23. q.3.c.1. §.1.per totum.

Quod ideo dictum eſt Petro, Conuerte gladium tuum in vaginam, vt clerici & prælati armis bellorum non vtantur. 23. q.8.cum a Iudæis. & tribus c. ſeq.

Quod eccleſia cum a paganis impugnatur, non corporalia arma, ſed Chriſtum patiẽter expectat. 16.q.3.porro.

Quod laicis eccleſiam, patriam, & ſocios defenſando, licet arma ſumere 23. quæſtio. 3. per totum.

Quod prælatis & clericis licet laicos hortari contra inimicos fidei, & contra oppreſſores. 23.quæſt.8.igitur.& cap. ſequen.

Argumentatio. Qđ argumentatio quandoque fit de minori ad maius. 38.diſtin.ſi in laicis.

Item a maiori ad minus. 32.q.5.ſi Paulus.

Item a toto ad partem. 13.q.5.pœnale.circa prin.

Item a parte ad totum. 32. q.4. meretrices.

Item a nominis interpretatione. 16.q.1.placuit.

Exemplum ibidem in interpretatione monachi.

Item ab auctoritate. 32. quæſt. 1. dixit.

Item a ſimili. 2.quęſt.6.qui ſe ſcit. 2.q.1.multi.in fi.

Item ab oppoſitis vel contrariis. 8.q.1.ſciendum.

Arrogantia. Quod arrogantes dicuntur qui garrulitatem auctoritatẽ putantes, humiliter neſciunt inferre quod docent. 46.diſt.c.1.& ſeq. 49.diſt.hinc etenim.circa medium.

Quod nihil eſt impudentius arrogantia ruſticorum. 46.diſt. c.1.

Ars. Quod ars liberalium artiũ debet diligenter doceri, quia per eam manifeſtantur diuina mandata. 37.diſtin. de quibuſdam.

Aſperitas. Quod aſperitas immoderata correctionem non inducit, nec ſalutem. 45. diſtin. cum beatus. & c. recedite. & c. qui ſyncera. 23.q.1. paratus, poſt medium.

Quod neque multa aſperitate exulcerandi ſunt ſubditi, neque nimia benignitate diſſoluendi. 45. diſtinctio diſcipline.

De hac materia habes vbi agitur de correctione & auſteritate.

Auaritia. Qđ auaritia quæ inſtituit meum & tuum, eſt iuri naturali contraria, quod dictat om-

nia communia. 8. diſt. differt. 47. diſt. ſicut. 12. q. 1. dilectiſſimis. & c. duo.

Quod ipſa in terrenis rebus ad ſufferendum aduerſa fortes facit, in cæleſtibus debiles. 47. diſt. omnes.

Quod excæcat rationem, & gratius intuetur aurum quam ſolem, 48. diſt. ſicut. & 37. diſtin. nonne.

Quod auaritia dicitur idololatria vel fornicatio. 28. quæſt. 1. idololatria. 1. quæſt. 1. cum omnis.

Quod auaritia facit adulari regibus, vt hæreditates captent alienas. 37. diſt. nonne.

Quod hæreticus inſcius auaro ſcienti coæquatur. 6. quæſt. 1. quæro.

Quod clericis & maxime prælatis inhibetur. 33. diſtin. his igitur. 1. q. 1. cum omnis. 8. q. 1. ſunt in eccleſia. 10. q. 1. relata. 12. q. 2. gloria.

Quod clericus aliena rapere conuincitur, qui ſibi vltra neceſſaria retinere probatur. 42. diſt. c. 1. & 47. diſt. ſicut hi.

Quod pœna auarorum innuitur. 14. q. 4. miniſtri. 16. q. 1. reuertimini. poſt med. & c. ſequen. circa ſi.

Audacia. Quod audacia humana per leges coercetur inſtitutas. 4. diſtin. factæ ſunt.

Auctoritas. Quod auctoritas regalis & ſacerdotalis tenetur defendere res eccleſiæ 23. q. 5. res autem omnes.

Quod auctoritate ſacra pontificum regitur iſte mundus. 96. diſt. duo ſunt.

Quod plenam auctoritatem habent rectores ſedis apoſtolicæ. 11. diſtin. conſequens. & c. ſequen.

Quod longæuæ conſuetudinis non vilis auctoritas eſt, dummodo canonibus non ſit contraria. 11. diſtinct. conſuetudinis.

Quod auctoritati legis cedere debet vſus ſiue conſuetudo praua, maxime ſedis apoſtolicæ. 11. diſt. c. 1. & c. ſeq.

Augurium. Quod auguriū quod fit in conſideratione auium ad ſcientiam futurorum, eſt ex traditione malorum angelorum 26. q. 2. qui ſine.

Quod hanc artem exercere vanitas eſt & ſuperſtitio 26. qō. 2. ſed & illud.

Quod idololatriæ cultus eſt augurij ſuperſtitionibus implicari 26. q. 2. ſed & illud.

Quod auguriis deſeruiens eſt ab eccleſia ſeparandus. 26. qō. 5 auguriis.

Auſteritas. Quod auſteritas indiſcreta in vigiliis & orationibus reprehenditur. de cōſec. diſt. 5. non mediocriter.

Quod melius eſt per manſuetudinem peccatores ab errore, quàm per auſteritatem in foueam perditionis propellere. 45. diſt. recedite.

Quod cum auſteritate imperant qui ſubditos ſuos non cum tranquillitate corrigere, ſed aſpere reflectere feſtinant. 45. diſt.

diſt. c. vera iuſtitia.
Quod quia Deus benignus eſt, diſpenſator eius, auſterus eſſe non debet. 46. quæſt. 7. alligant.

Aurum. Quod aurum habet eccleſia, vt egentium neceſſitati & ſibi & captiuorum redemptionibus deſeruiat. 14. q. 2. per totum cap.
Quod ſicut auri fulgor præualet metallo plumbi, ſic pontificalis dignitas præualet regum diademati. 96. diſt. duo. in fine.
Quod ideo Chriſtus ſine auro apoſtolos ad prædicãdum miſit, vt ipſis ſubtraheret cauſam litis. 11. q. 3. ita.
Quod cũ epiſcopatus auro emitur, anima perditur. 1. q. 1. cum ordinaretur.
Quod gratius intuetur cupidus aurum quam ſolem. 47. diſt. ſicut.
Quod auro cito violetur iuſtitia. 11. q. 3. pauper.

Auxilium. Quod auxilium eccleſia contra hoſtes nõ propter vltionem, ſed propter defenſionem poteſt petere a principe. 23. q. 3. Maximianus.
Quod vt eccleſia pacem adipiſcatur, vt aliquis vtilitati multorum ſeruetur, ſicut Paulus apoſtolus fecit, vtile eſt petere auxilium. 23. q. 3. ſex differentiæ, poſt medium.
Quod epiſcopi tenentur mutuo ſibi præbere auxilium pro pace terrarum facienda. 90. diſt. præcipimus. & c. ſeq.
Quod infirmanter epiſcopo ipſi vicini in his quæ ſpectãt ad officium pontificale, auxilium debent ferre 7. q. 1. pontifices. c. 3. & c. quamuis.
Quod ſacerdos qui fuerit de collegio, ſi in aduerſitate ſuæ eccleſiæ ab auxilio ſe ſubtraxerit, magis ſchiſmaticus quam ſacerdos iudicabitur. 3. quæſt. 1. nulli.
Quod in præſenti vita conſiliorum & orationum mutua auxilia poſſunt fieri. 13. qõ. 2. in præſenti. de pœn. diſtin. 6. §. 1. ante medium. de conſec. diſt. 4. quæris.
Quod oppreſſis non ferentes auxilia cum poſſint, peccant, 23. quæſt. 3. oſtendit. & c. non in inferenda.
Quod in damnum alterius nulli auxilium eſt dandum. 14. q. 5. denique.
Quod malefactoribus auxilia nõ ſunt ferenda. 14. quæſt. 5. per totum.

De hac materia require in titulo de aduerſario.

Aſtrologia. Quod aſtrologia quia nihil confert ad ſalutem, ſed potius mittit in errorem, a quolibet fideli eſt poſtponenda. 37. diſtin. legimus. §. ſed contra. 26. q. 2. illud quod, circa fin.

B*abylon.* Quod Babylonis filia anima eſſe dicitur, quæ propter lubricas cogitationes filia Dei eſſe definit. de pœn. diſt. 3. in ſalicibus.

Quod amiſſio gloriæ virginalis deſignatur in ignominioſa, deſtructione Babylonis. 32. q. 5. ſi Paulus, poſt medium.

Quod ignis qui per ſeptuaginta annos Babylonicæ captiuitatis vixerat Iaſone vendente ſacerdotium, in deteſtationem ſimoniæ extinctus fuit. 1. q. 1. ſicut eunuchus.

Balaam. Quod Balaam qui pro mercede iniquitatis ab aſina corripitur, ponitur in exemplũ quod prælatus propter culpam a ſubdito, & doctus ab indocto poteſt argui. 2. q. 7. ſecuti. & cap. nos ſi incompetenter. & cap. Paulus. 2.

Balneare. Quod balneare ſe, perfectis & religioſis licet. 24. quæſtio. 1. omnis.

Quod in die dominico balneum conceditur, dummodo non fiat per voluptatem, ſed pro neceſſitate. de conſe. diſtinct. 3. peruenit.

Balſamus. Quod Balſamus a clericis ſicut chriſma vel baptiſmus non debet vendi. 1. q. 1. dictum eſt ſolere. & cap. quibuſdam.

Quod epiſcopi de facultatibus eccleſiæ balſamum tenentur cõparare. 1. q. 1. ſtatuimus. 1.

Quod epiſcopus qui balſamum benedictum vẽdit, ſimoniam committit, & damnationem perpetuam incurrit. 1. q. 1. placuit vt nullus epiſcoporum.

Baptiſmus. Qđ baptiſmus triplex, ſcilicet ſalutaris ſpecificat videlicet fluminis, flaminis & ſanguinis. de conſecra. diſtin. 4. baptiſmi. & cap. catechumenum.

Quod tunc prodeſt ſanguinis & flaminis, cum baptiſmum fluminis non contemptus religionis, ſed articulus neceſſitatis excludit. de conſec. diſtin. 4. baptiſmi vicem. §. quantum itaque.

Quod latro baptiſmo flaminis & ſanguinis baptizatus eſt qñ Chriſtum in cruce confeſſus eſt. de pœn. diſt. 7. nullus expectet. circa princ. §. vlt.

Quod baptiſmus fluminis ſumpſit ſimpliciter virtutem ex paſſione Chriſti. de conſecra. diſt. 4. proprie.

Quod Pharao in aqua ſubmerſus deſignat quod diabolus omnes vires amittit in aqua baptiſmatis. de conſe. diſt. 4. nec quemquam, ante ſi.

Quod baptiſmi eſt multiplex prę rogatiua, videlicet quia poteſt ſuſcipi ſine aliis ſacramentis. ſed non alia ſine eo. 1. qõ. 1. ſi quis per ignorantiam.

Item quia poteſt dari a quocumque, quod non alia. 32. diſt. c. præter. §. verum. & §. porro. per totum.

Item quia eſt fundamentum & ianua aliorum ſacramentorũ. de conſecra. diſtinct. 4. cum itaque. in fin.

Item quia ſine eo ſalus non habetur. de conſecra. diſtin. 4. ſic miſſime.

Item quia per ipſum originale, mortale, & veniale peccatum remit-

remittitur, non ſic per alia. de conſe. diſt. 4. regenerante. & c. ſine pœnitentia.

Item catens eo non poteſt quis contrahere cum chriſtiana. 28. q. 1. caue.

Quod ſine inuocatione trinitatis non eſt baptiſmus. de conſe. diſt. 4. ſi reuera. & c. in ſynodo.

Quod verus eſt baptiſmus, licet per imperitiam verba ſubſtantialia corrupte proferantur. de conſecra. diſtinct. 4. retulerunt.

Quod accedit verbum ad elementum, & fit baptiſmi ſacramentum. 1. q. 1. detrahe.

Quod non merita miniſtrorum, ſed virtus Chriſti in baptiſmo operatur. de conſecr. diſtinct. 4. baptiſmus.

Quod character baptiſmi non perditur per peccatum. 1. q. 1. quod quidam. ante medium. 32. q. 7. licite.

Quod baptiſmus paruulis valet ad ſalutem, etiam ſi non recta intentione offerantur. de conſe. diſt. 4. non illud.

Quod in baptiſmo ſpiritualiter renaſcitur homo, & membrũ Chriſti efficitur. de conſe. diſt. 2. quia paſſus. circa fi. & de conſec. diſt. 4. ad hoc.

Quod nullus poteſt ſaluus fieri, ſi contemnit baptizari. 15. q. 1. firmiſſime.

Quod in hoc quod Chriſtus mundus a paccato baptizari voluit, exemplum baptizandi nobis in paccato natis dedit. de conſecr. diſt. 4. ſi baptizata eſt. & c. non regenerabuntur.

Quod apoſtolici fuerunt baptizati tempore Chriſti. de cõſe. diſt. 4. quando. & c. ſeq.

Quod vetus baptiſmus non tantum conſtat in ablutione corporis, quantum in fide cordis: & baptiſmus delet non ſolum originale, ſed etiam actuale peccatum. de conſecra. diſt. 4 regenerante.

Quod excepta neceſſitate baptiſmus a ſacerdotibus debet dari. 93. diſtin. diaconi. de conſe. diſt. 4. conſtat.

Quod baptizandos catechizandi & exorcizandi debet prævenire officium. de conſecra. diſt. 4. ſiue paruuli. vſque ad c. venit ſacerdos.

Quod expoſitio ſignorum ſufflationum & vnctionum & quorumlibet aliorum quæ in exorciſmo & catechiſmo geritur, ponitur. de conſecra. diſtinct. 4. poſtea. vſque ad c. venit. & c. 1.

Quod interrogatio articulorum fidei debet præcedere baptiſmum. de conſec. diſt. 4. prima. ma. in fine.

Quod baptizandis adultis indicatur pœnitentia interior, & non exterior. de conſe. diſtin. 4. omnis. & duob. c. ſeq. & c. ſine pœnitentia. ibid.

Quod excepta neceſſitate, generalis baptiſmus non debet fieri niſi ſtatutis temporibus, ſcilicet in Paſcha & Pentecoſte. de conſe. diſt. 4. non ratione. vſque ad c. conſtat.

Qđ in primitiua eccleſia nõ licebat niſi p̄dictis tp̄ibus baptizare: mõ in neceſſitate licet oĩ

tempore, & in omni aqua, de conſe.diſt. 3. celebritatem.

Quod antiquitus baptizandus dabat votum ſuum in ſcriptis. 2. q.1.legum.

Quod paruuli ſi ante baptiſmum decedunt, propter originale peccatum damnantur. de conſe.diſt.4.firmiſſime.

Quod ordinatus antequã baptizatus nihil accipit.1.q.1. ſi quis per ignorantiam.

Quod baptiſmus non tollit irregularitatem bigamiæ.34.diſt. ſi quis viduam.

Quod ſacerdos vadens ad baptiſmum ſemper chriſma debet portare ſecum.de conſe.diſt.4. nullus miniſtrorum.

Quod adulti fidem ſuam ante baptiſmum debent profiteri. de conſe.diſt.4.prima.

Quod paruulis prodeſt fides offerentium. de conſe.diſt. 4. illud perſcrutari. & cap. hi, qui apud.

Quod perfidia parentũ non obeſt baptizandis ſicut fides prodeſt. de conſe.diſt.4.quæris a me.

Quod monachi in ſuis monaſteriis baptiſteria habere prohibentur.18,q.2. pridem.

Quod non licet monacho baptizare, vel pueros de baptiſmo ſuſcipere. 16.q. 1. placuit communi. & c. ex auctoritate.

Quod non licet abbati vel monacho de baptiſmate alios ſuſcipere nec commatres habere. de conſe. diſt.4. non licet. & c. ſequen.

Quod in neceſſitate licite recipitur baptiſmus a quocunque. 24. quæſt.1. ſi quem. 32. q. 4. iſte. & c. ſeq. de conſe. diſtin. 4. conſtat.

Quod etiam ſi in neceſſitate a patre conferatur carnali, non ideo pater in matrimonio ſuo impeditur.30. quæſtio.1. ad limina.

Quod a pagano vel Iudæo ſi in forma eccleſiæ datur, verus eſt baptiſmus. de conſe. diſtin. 4. Romanus.

Quod a ſchiſmatico hæretico ſi in forma eccleſiæ datur, ſimiliter recipitur. 1.q.1.dictum eſt a domino. §. quod vero. cum duobus c.ſeq.

Quod a quocunque malo & peruerſo homine, dummodo non peruerſe detur, recipitur. 19. diſtin. ſecundum. de conſecra. diſtin. 4. ſi inter. & duobus c. ſequen.

Quod quandoque baptizatur quis in fide dantis, cum ſcilicet fidelis adultus baptizat infantem. de conſecra. diſtin. 4. conſtat.

Quod baptizatur quis in fide tantum accipientis, vt cum adultus contritus recipit ab infideli. 1. quæſt.7. qui in qualibet.

Quod baptizatur quis in fide tantum patrinorum cum paruulus fidelium præſentatur hæretico baptizandus. 1. quæſt. 4. placuit.

Quod qui ab hæreticis ſcienter baptizantur, quia tunc nihil gratiæ receperunt, per impoſitionem manus ſunt eccleſiæ reconciliandi. 1. q. 1. quod quidam dicunt. de conſe. diſtin. 4. quamuis.

Quod

Quod baptiſmus ſimulatorie vel pro ſanitate temporali acceptus verus eſt, nec reiteratur. de conſe. diſt. 4. ſolet etiā. & duobus c. ſeq.

Quod talis baptiſmus non prodeſt ad ſalutem niſi ſimulatione ceſſante. de conſecra. diſt. 4. tunc valere incipit.

Quod Simoni mago qui ſimulatorie baptizatus fuit, & poſt non pœnituit, baptiſmus non profuit. 27. diſtin. quod interrogaſti.

Quod baptizans & de baptiſmo ſuſcipiens dicitur pater ſpiritualis 30. quæſt. 1. ad limina. §. filia.

Quod baptizandus poteſt ter vel ſemel immergi ſecundum diuerſas conſuetudines terrarum. de conſecr. diſt. 4. de trina. & 5. diſt. c. ſeq. & c. propter vitandum.

Quod totum corpus eſt in baptiſmo immergendum. de cōſe. diſt. 4. prima igitur.

Quod baptizata muliere prægnante fœtus in ea non baptizatur. de conſecra. diſt. 4. ſi ad matris. & duobus c. ſeq. & c. ſi baptizata.

Quod in dubio quiſque baptizari debet. de conſecr. diſtin. 4. paruulos.

Quod non baptizatus baptizandum non poteſt de fonte ſuſcipere. de conſec. diſtin. 4. in baptiſmate.

Quod baptizatum non debent plures accipere quam vnus. de conſecra. diſtin. 4. non plures. & c. in catechiſmo.

Quod non decens eſt, licet non ſit prohibitum coniuges ſimul alterius puerum de baptiſmo leuare. 30. quæſt. 4. quod autem.

Quod vno coniugum ſuſcipiente puerum alterius in baptiſmo, vterque feciſſe iudicatur, & vterque compater efficitur. 30. quæſt. 4. ſciſcitatur. & c. ſi quis.

Quod an valeat reddere debitum mulier, quæ proprium filium leuauit de baptiſmo, vide 30. q. 1. per totum.

Quod in baptizatis manet concupiſcentia licet attenuata. de conſecra. diſtin. 4. per baptiſmum.

Quod paruuli adulti facti tenentur ad fidem quam pro ipſis offerentes ſpoponderunt. de conſec. diſt. 4. paruuli.

Quod hi qui pro baptizandis in baptiſmo ſpoponderunt, tenētur omnes ſymbolum & orationē dominicam, & alia bona informare. de conſecr. diſtin. 4. vos ante omnia.

Quod adultus in infirmitate baptizans, quia ex neceſſitate videtur feciſſe, non debet ordinari. 57. diſt. ſi quis in ægritudine.

Quod qui ſcienter rebaptizantur, Deum abnegare dicuntur, & per multam pœnitentiam reformantur. de conſec. diſt. 4. eos quos.

Quod catholicum rebaptizare ſcienter, manifeſtiſſimum ſcelus eſt. de conſe. diſtin. 4. rebaptizare.

Quod præciſi ſiue aliter apoſtatantes in fide, non ſunt reba-

ptizandi, ne fiat iniuria characteri imperatoris. 23. q. 7. quem admodum membrum.

Quod rebaptizatus irregularis efficitur & punitur. de conſec. diſtinctio. 4. qui bis. & capi. ſequen.

Quod rebaptizatus etiam ignoranter non debet promoueri. 51. diſt. qui in aliquo. 50. diſt. confirmandum eſt, in fine.

Beatitudo. Quod beatitudo paradiſi cœleſtis a nemine extra eccleſiam poſito percipitur. de conſe. diſt. 4. eccleſia paradiſo.

Quod beatitudo eſt reuelatio gloriæ magni Dei, & ſaluatoris domini noſtri Ieſu Chriſti. de conſecra. diſtinctio. 5. ieiunium.

Quod beatitudo æterna ſolummodo membris Chriſti paratur. de pœn. diſt. 1. omnis qui non diligit.

Bellum. Quod bellum in hac vita duplex exercetur, ſcilicet carnale, & ſpirituale. 23. q. 1. niſi bella.

Quod a perfectis bella carnalia non ſunt peragenda, ſed animæ certamina contra ſpirituales aduerſarios diſſuadenda. 23. q. 1. niſi bella.

Quod Apoſtoli ideo tradiderunt legi in eccleſia hiſtorias Iudæorum, vt per bella ipſorum quæ geſſerunt, ad bella ſpiritualia informemur. 23. q. 1. niſi bella.

Quod ideo bella carnalia plerumque geruntur, vt ad pietatis iuſtitiæque ſocietatem victis facilius conſulatur. 23. quæſtio. 1. paratus. in fine. & cap. apud.

Quod ſicut antiquitus ducibus conceſſum fuit bellare, ſic & modernis, dummodo non bellent deſiderio fundendi ſanguinem, ſed rempublicam pro fide Chriſti ampliandi. 23. q. 4. ſi non. & c. diſplicet. & q. 1. noli.

Quod dicitur iuſtum bellum, & quid ſit, multipliciter innuitur 23. quæ. 2. per totum.

Quod iuſtum bellum dicitur intuitu præcipientis, qui ipſius ordinariam habet poteſtatem. 11. 3. Iulianus.

Quod dicitur iuſtum bellum intuitu obedientis, vt ſit qui obtemperare debeat. 23. quæſt. 1. quid culpatur. & quæſtio. 8. conuenior.

Quod iuſtum bellum dicitur intuitu illius contra quem fit ſi meruit. 23. q. 2. c. vlti. & q. 5. de occidendis.

Quod iuſtum bellum dicitur intuitu eius propter quod fit, puta propter iniuriam propulſandam, vel vindictam inferendam. 23. q. 5. cum homo

Quod iuſta bella pro pacis ſtudio geruntur, vt mali coerceantur, & boni ſubleuentur. 23. quæſtio. 1. apud veros. & q. 4. diſplicet.

Quod intentio mala licitum bellum facit iniuſtum. 23. qõ. 1. militare.

Quod non pax quæritur vt bellum exerceatur, ſed bellum geritur vt pax acquiratur. 23. q. 1. noli.

Quod capto hoſti in bello eſt mi-

miſerandum, dummodo futurum periculum non timeatur. 23. q. 1. noli in fin. & quæſt. 4. eſt iniuſta.

Quod Sarraceni bellantes contra Chriſtianos iuſte a Chriſtianis impugnantur. Iudæi vero quia ſeruiunt patienter, ſuſtinentur. ... 8. di ſpar.

Quod poſſeſſiones eccleſiarum materiali gladio de mandato eccleſiæ defendi debent. 15. q. 6. auctoritatem. 23. q. 3. Maximianus.

Quod bella pro eccleſia ſumpta & contra excommunicatos & infideles meritoria ſunt. 23. q. 5. omnium. & duobus c. ſeq. & q. 8. vſque ad §. ecce. & q. 4. ſicut excellentiam.

Quod morientes in bello eccleſiæ ſaluantur. 23. q. 5. omnium. & q. 8. omni timore.

Quod an epiſcopo liceat ad bellum proficiſci ſine licentia Papæ. 23. q. 8. ſi vobis. & c. ſi quis epiſcopus.

Quod in hoc quod Moſes aliis pugnantibus nõ ſe immiſcuit, ſed orauit, exemplum dedit quod prælati bellare non debent, nec bellis intereſſe. 36. diſtin. ſi quis vult. 16. q. 3. porro. 23. q. 8. c. 1. cum tribus ſeq. & c. conuenior.

Quod prælati propter poſſeſſiones temporales principib. obnoxii ſunt tributa bellorum ſiue aliarum rerum exoluere. 23. quæſtio. 8. §. ecce. & c. ſequent. vſque ad §. quamuis. & c. ſi vobis.

Benedictio. Quod benedictio ſolennis ſuper plebem tantum datur ab epiſcopis. 26. q. 6. miniſtrare. de conſecra. diſt. 1. cum ad celebrandas.

Quod non ſolennis poteſt dari a ſacerdote celebrante præſente epiſcopo, ſed nõ ſine eius mandato. vigeſima prima diſtinct. denique.

Quod epiſcopus officio expleto debet dare benedictionem. de conſe. diſt. 5. conuenit.

Quod lecturis lectionem benedictio debet dari. 21. diſtinct. denique.

Quod ſacerdotis eſt benedicere, ſed Dei eſt effectum benedictionis tribuere. 1. q. 1. dictum eſt a domino.

Quod conſequens non eſt vt presbyter aliis benedicat, qui ſua vulnera non curat. 28. diſtinct. presbyterum.

Quod minor maiori benedictionem non debet dare. 21. diſt. denique.

Quod die dominica populus de miſſa ante benedictionem ſacerdotis egredi non præſumat. de conſe. diſtin. 1. miſſas die. & c. ſeq.

Quod populus non debet detrahere ſacerdotibus a quibus capit benedictionem. 6. quæſt. 1. ſacerdotes. 38. diſtinctio. ſeriatim.

Quod coniugium non benedicitur a ſacerdote, niſi virgo contrahat. 32. diſt. ſeriatim.

Quod ſponſus cum ſponſa ob reuerentiam benedictionis prima nocte debeat in virginitate permanere. 23. diſtinctione ſponſus.

N 2

Benefacere. Quod bene fit etiã inuitis,quorum vtilitati potius conſulitur quam volũtati.23.q.1.paratus.poſt medium.45.diſtin.& qui emendat.

Quod benefacit quis latroni mẽbra auferendo:quia ex hoc cogitur a malo opere ceſſare.23.q.3.ſi quis.

Quod medicus benefacit phrenetico ipſum ligando,& pater filium indiſciplinatum caſtigando,licet ipſis inuitis.23.q.4.ipſa pietas.& c.ſeq.q.1.c paratus.ante fin.5.q.5.non omni.& c.ſeq.

Quod benefacere nõ debet quis alicui in damnum alterius.14.q.5.denique.& c.forte.

Quod clericis maxime Deo ſeruientibus benefieri debet.11.q.1.Chriſtianis.12.quæſtio.1.quia tua.

Quod qui non ex amore,ſed timore benefacit,reputatur nõ facere.23.q.5.ad fidem.32.q.5.ſicut enim.de conſec.diſtin.5.quidquid.86.diſt.non ſatis.

Quod benefacienti ſi ex hoc aliquod malum præter ſuam voluntatem contigerit,non imputatur.23.q.5.de occidendis.in fin.

Beneficium. Quod beneficia eccleſiæ danda ſunt clericis quibus parentum bona non ſuffragantur.1.quæſt.2.clericos.& c.ſeq.

Quod illis debentur clericis qui in eccleſia vigilanter deſeruiunt.1.q.2.clerici.86.diſtinct.non ſatis.

Quod qui parentũ bonis ſuſtentari poſſunt:ſi beneficia eccleſiaſtica ſuſcipiunt ſacrilegium committunt.1.q.2.clericos.& c.ſeq.& c.ſi quis.

Quod prælatus in beneficio conferendo potius debet attendere vitæ meritum,quam conſanguinitatis gradum.8.q.1.Moſes.

Quod ſicut anima non viuit corporaliter ſine corpore,ſic eccleſia non proficit ſine beneficiis corporalibus.1.q.3.ſi quis obiecerit.

Quod pro beneficio eccleſiaſtico non paſtillum,nec aliud quantumcumque minimum dari debet.1.quæſtio.3.ſi quis obiecerit.

Quod illi qui emunt vel vendunt eccleſiaſtica beneficia ſimoniam incurrunt,& beneficio fruſtrantur.1.q.3.ſi quis dator.& c.ſeq.

Quod quia beneficia eccleſiaſtica domini Dei ſunt,ideo vendi non poſſunt.1.q.3.ſaluator.ante medium.

Quod clerici criminoſi beneficiis eccleſiaſticis ſunt priuandi.81.diſt.ſi quis amodo.

Quod presbytero irregulari beneficium ſuum eccleſiæ ex diſpenſatione conceditur.50.diſtin.ſtudeat.

Benignitas. Quod benignitas nimia non debet reſoluere ſubditos:nec nimia aſperitas exulcerare.45.diſt.diſciplina.& c.qui ſyncera.& c.licet nonnũquam.& c.ſunt namque.

Quod multa agenda ſunt cum inuitis

inuitis quadam benigna aſperitate.23.q.1. paratus.

Quod benignitas ſeruanda eſt in correctione.23.quæſt.4.quod Chriſtus.45. diſtin. licet nonnunquam.

Bigamus. Quod bigamus ad ordines eligi nō poteſt 31 q.1.quomodo.32.diſtin. ſeriatim.33.& 34.diſt. per totum.

Quod per bigamiam quilibet irregularis efficitur.32. diſt. maritum.34. diſt. cognoſcamus. & c.ſeq.

Quod baptiſmus non delet irregularitatē bigamiæ ante contractæ.34.diſt. ſi quis viduam. 26.diſt.acutius.& c.vna.28. q. 3.acutius.

Quod bigamus non promouetur, hoc eſt propter defectum ſacramenti.26. diſt. acutius.& c.vna.

Item propter prærogatiuam ſacerdotalis dignitatis.26.diſt. vna.& §.bigamus.

Item propter ſuſpitionem futuræ incontinentiæ.82.diſt.propoſuiſti.in fine.

Item quia talis qui matrimonia frequentauit, non poteſt eſſe orator caſtitatis.16.diſtin.vna. & §.bigamus.

Quod an ille ſit bigamus qui duxit in vxorem quam prius coitu fornicario corrupit virginem.30.q.5.qualis.24.diſtin. præcipimus.51.diſtinct. qui in aliquo.32.diſt. nemo.33. diſt. maritum.

Quod ille non eſt bigamus qui duxit ſponſam alterius, non tamen carnaliter a primo cognitam. 34. diſtinctio. Valentino.

Quod bigamus reputatur qui vxorem ſuam poſt adulteriū ſcienter cognoſcit.34.diſ.ſi cuius. & c.ſeq.

Quod qui contrahit cum corrupta de facto licet contrahere non poſſit de iure: tamquam bigamus reputatur.28. diſtin. presbyter.

Quod qui credens ſe cum virgine contrahere, inuenit eam cognoſcendo corruptam bigamus reputatur, nec debet promoueri.51.diſt.qui in aliquo.

Quod cum bigamo poteſt diſpēſari, & facilius in ordine ſuſcepto quam in ſuſcipiendo. 50. diſt.quicumque pœnitens.

Quod clericus per bigamiam irregularis effectus retinet priuilegium clericale.34. diſt. lector.

De bigamia require vbi agitur de ordine, & vbi agitur de diſpenſatione.

Blaſphemus. Qd blaſphemās Deū debet pœnis debitis ſubiacere.23.q. 4. non inuenitur. 11.q.3.Imperatores. 25.diſtin. qualis.

Quod ille in Spiritum ſanctū blaſphemat, qui ſacris canonibus derogat.25.q.1.violatores.

Quod verbum domini tunc blaſphematur, cum contemnitur. 33.q.5.cum caput.

Quod Michaël angelus qui diabolo noluit inferre blaſphemiam, ponitur in exemplum quod a maledictione puri eſſe debemus.34.q.3.ſi igitur.

Quod blaſphemantes baptiſmũ Chriſti, per poteſtates debent puniri. 23. quæſtione 4. quoniam.

Quod blaſphemantes exemplo Apoſtoli per excommunicationem ſatanæ debent tradi. 24. q. 3. apoſtolicæ. 23. q. 4. qui peccat. ante medium.

Bos. Quod bos & aſinus tunc ſimul ad arandum coniunguntur, quãdo diuerſæ profeſſionis homines in vno officio ſimul ſociantur. 16. q. 7. in nona.

Quod Deo ideo cura non eſt de bobus: quia facta brutorum Deus non diſcutit. 15. q. 1. c. firmiſſime. §. ex eo.

Brutum. Quod Brutis animalibus eo q̃d ratione carent, peccatum non imputatur. 15. q. 1. c. firmiſſime. §. ex eo.

Quod in lege bruta animalia peccatis hominum ſordidata iubentur interfici, non propter peccatum, ſed quia replicant memoriam facti. 15. q. 1. mulier.

CAin. Quod Cain quia præuaricationem propter fratricidium incurrit, ſententiam maledictionis reportauit. 24. q. 3. cum ergo. §. ſed qui.

Quod Deus deſpiciendo munera Cain ante damnauit fratricidium mente conceptũ quaſi opere adimpleſſet. de pœn. diſtin. 1. numquid.

Quod Cain qui peccatum fratricidii negauit, indignus temporali pœna fuit. de pœniten. diſtinctione 3. Iudas.

Quod Abel eſſe renuit quẽ Cain malitia non exercet. 23. q. 4. hæc autem vita.

Cham. Quod Cham qui ex eo quod patris verenda non operuit, maledictus eſt: ponitur in exemplum quod maiorem damnationem incurrunt qui ſpiritualibus patribus non deferunt. 2. q. 7. ſacerdotes & reliqui. & c. ſententia. & c. plerumque. 15. q. 5. de crimine.

Calculus. Quod calculus eſt carbo: quo purgatus eſt Eſaias propheta. 8. quæſtio. 1. in ſcripturis. in fi.

Item Calculus eſt determinatio ſententiæ. 6. q. 4. ſi inter.

Calix. Quod calix & patena nullo modo debẽt eſſe de ligno, ſicut in primitiua eccleſia, ſed ex auro & argento, vel ſaltem ſtanno. de conſecra. diſtinctio. 1. vaſa. & c. vt calix.

Quod ideo prohibetur, ne fiat calix de ligno, quia poroſum eſt. ead. diſt.

Item nec de vitro, quia fragile eſt.

Item nec de cupro, quia prouocat vomitum.

Item nec de aurichalco quod contrahit rubiginem. de conſe. diſtinct. 1. vaſa. & c. vt calix.

Quod ſacerdotibus ſolenniter cum miniſtris celebrantibus non licet calicem tollere niſi ipſis per diaconos porrigatur. 93. diſt. diaconi ſunt.

Calumnia. Quod calumniari eſt falſis

falſis criminibus intendere. 2. q. 3. ſi quem. §. notandum.
Quod inconſultus calor ex impetu mentis proueniens calumniæ vitio caret. 2. q. 3. ſi quem. §. notandum. poſt medium.
Quod calumniátes ad vindictam poſcit ſimilitudo ſupplicii. 2. q. 8. quiſquis. 5. q. 6. qui calumniam. & c. ſeq.
Quod veſtis quę non propter neceſſitatem, ſed propter venuſtatem accipitur elationis habet calumniam. 21. quæſt. 4. cap. 1.

Canon. Quod Canon Græce, Latine regula nũcupatur. diſt. 3. canon.
Quod ſancti patres canones diuino inſtinctu ſanxerunt. 33. q. 2. hoc ipſum. 25. quæſt. 1. violatores.
Quod liber canonum apoſtolorum inter apocryphos ponitur. 15. diſt. ſancta Romana. 16. diſt. canones.
Quod violare canones patrum, eſt ſpiritum ſanctum blaſphemare. 25. q. 1. violatores.
Quod ſecundum canones eccleſiæ Romanæ tenentur viuere aliæ eccleſiæ, quia ab ipſa habent principium. 11. diſtinct. nolite.
Quod canones tamquam catholici ab omnibus ſunt recipiendi, & qui non 16. diſt. per totũ. 80. diſtin. de libellis. & duobus c. ſeq.
Quod ſi canones ſibi quandoque contradicunt, illis eſt ſtandum quorum antiquior & potior eſt auctoritas. 33. quæſt. 2. hoc ipſum.

Canonici. Quod canonici canonice viuere debent. de conſe. diſt. 5. in omnibus.

Cantus. Quod cantus eccleſiæ inuẽtus eſt vt ad compunctionem voces animos audientium. 21. diſtin. cleros, ante finem. de conſe. diſtin. 5. non mediocriter.
Quod in eccleſia deuotione cordis eſt cantandum. & theatrales cantus non ſunt exercendi. 92. diſtin. cantantes. de conſe. diſt. 5. non mediocriter. 38. diſt. ſedulo. 12. q. 1. quia.
Quod ſecundum ſolennitatem temporum cantus eſt exercendus. 25. diſtinct. perlectis. antę finem.
Quod plerumque dum in cãtando ad fauorem populi blanda vox quæritur, congrua vita deſeritur. 92. diſt. in ſancta.
Quod Gloria in excelſis, & Alleluia non ſemper eſt cantandũ. de conſe. diſt. 1. hi duo.
Quod diaconi Romanæ eccleſiæ quia ſolennioribus officiis debent deſeruire: cantare tẽpore officii prohibentur. 92. diſtin. in ſancta.
Quod clericus vel presbyter inter epulas menſæ cantans, eſt excommunicandus. 22. q. 2. clericum.
Quod clerici cœtibus non miſceantur, vbi amatoria & turpia decantantur. de conſecratio. diſtinct. 5. nullus presbyterorum.
Quod inter feſtum paſchę & pentecoſtes, tantum tres pſalmos ad nocturnos canimus. per

totum annum, ſi feſtum eſt, nouem: ſi vero feria, duodecim recitamus. de conſe. diſtin. 5. in die.

Quod nemo debet obedire epiſcopis vel abbatibus cū mandant cātari miſſas pro hæreticis. 11. q. 3. ſi quis epiſcopus aut abbas.

De hac materia habes vbi agitur de Miſſa, & vbi agitur de officio.

Caput.

Quod caput ſequi debent membra. 12. diſt. non decet. 11. diſt. nolite. de conſe. diſt. 3. celebritatem.

Quod indecens eſt ſi membra perfectiora ſunt. c. 61. diſt. miramur.

Quod capite langueſcente facilius membra corporis inficiūtur. 6. q. 1. ſunt plurimi. §. verū. & c. ex merito.

Quod totum corpus morbis inuaditur ſi languor in capite curatus non fuerit. 2. q. 7. ſicut inquit.

Quod caput dicitur Romana eccleſia. 12. diſt. c. 1. & ſeq. 3. q. 6. dudum.

Character.

Quod character in baptiſmo imprimitur. 23. q. 4. diſplicet. circa medium.

Quod character baptiſmi non perditur ex quocunque peccato. 32. q. 7. ſicite. 1. q. 1. quod quidam. ante medium 23. q. 4. diſplicet. circa medium.

Quod apoſtatæ a fide non ſunt rebaptizandi, ne iniúriam faciat characteri Imperatoris. 23. q. 7. quemadmodum.

Quod ſchiſmaticus qui ab hæretico vel econuerſo in forma eccleſiæ baptizatur, characterem recipit. de conſecratio. diſtinct. 4. quomodo. ante medium.

Cardinalis.

Quod ſanctus Silueſter primus videtur fuiſſe qui miniſtros domini Papæ collaterales appellauit Cardinales. 2. q. 5. præſul.

Quod Cardinali diacono a ſubdiacono vſque ad lectores omnes exhibere debēt honorē. 93. diſt. a ſubdiacono.

Quod vacante ſede Apoſtolica epiſcopi Cardinales aliis ſibi adiunctis debent ſine dilatione Papam eligere. 23. diſt. in nomine Domini. 70. diſt. per totum.

Quod ſummus pontifex non niſi a Cardinalibus & a clericis religioſis eſt inthronizandus. 79. diſt. c. 1.

Quod qui ſine canonica electione Cardinalium & clericorum religioſorū præſentia inthronizatus fuerit, non apoſtolicus ſed apoſtaticus habeatur. 79. diſt. c. 1.

Quod olim non eligebāt Papam niſi preſbyteri & diaconi Cardinales. 79. diſt. oportebat. & duobus c. ſeq.

Quod Cardinales epiſcopi in cōſecratione Papæ vice funguntur metropolitani. 23. diſtin. in nomine Domini.

Quod Cardinalib. conceditur cū aliis clericis & laicis inuaſorem ſedis Apoſtolicæ anathematizare. 79. diſtinct. ſi quis pecunia.

De hac materia habes vbi agitur de electione Papæ.

Charitas. Charitas quid ſit, & de diuerſis eius effectibus. de pœn. diſt. 2. per totum.

Quod præcepta charitatis duo ſunt, ſcil. cet amor Dei, & amor proximi. 8. q. 1. in ſcripturis. ante finem.

Quod vbi charitas non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia. 24. q. 1. vbi ſana.

Quod qui charitatis iuſſa ſpernit: Deum qui charitas eſt, tanquam Iudas prodit. 11. q. 3. abiit.

Quod charitas quæ operit multitudinem peccatorum, proprium eſt donum bonorum. 1. q. 1. multæ autem.

Quod qui ſunt in charitate, participes ſunt omnium bonorum eccleſiæ. de conſe. diſt. 4. § eccleſiæ charitas.

Quod tunc perfecta charitas eſt in homine quando nihil aliud quam Chriſtum quærit. de pœnit. diſtinct. 2. charitas eſt. in fine.

Quod verba ſunt poſtponenda quæ veritatem inflant, & charitatem vulnerant. 99. diſtin. ecce.

Quod non eſt charitas, ſed languor vbi mali mores non corriguntur. 23. quæſtio. 5. non putes.

Carolus. Quod Carolus Imperator primus vocatus fuit ab Hadriano Papa pro defenſione eccleſiæ. 63. diſtinct. Hadrianus. 23. q. 8. hortatu.

Caſtitas. Quod caſtitas ſine continentia Deo placet, quam nõ facit neceſſitas, ſed voluntas. 33. q. 5. tũc ſaluabitur. circa med.

Quod abſque caſtitate omnia opera ſunt imperfecta. 33. q. 5. tunc ſaluabitur.

Quod caſtitas non aliter quam inſpiratiue habetur. 28. diſtin. de his.

Quod ipſam ſeruare eſt viam arctiſſimam & difficilem incedere. 28. diſtin. de his. & 33. q. 5. tunc ſaluabitur. circa medium.

Quod pauci caſti & ſine carnali vitio inueniuntur. 50. diſt. quia ſanctitas tua. in fine.

Quod nemo poteſt gloriari ſe caſtum cor habere. de pœnit. diſtin. 2. §. fugerat ſanctus Dauid. circa med.

Quod caſtitas mentis non aufertur per violẽtiam illatam corporis. 33. quæſtio. 5. per totum fere.

Quod non corrumpitur corpus niſi primum animus corrumpatur. 32. q. 5. nõ poteſt. & quinque c. ſeq.

Quod virgo violenter oppreſſa non debet ſe ſacris virginibus coæquare. 32. q. 5. illæ.

Quod ſine tactu impudico caſtitas corporis perditur. 32. q. 5. nec ſolo.

De hoc require vbi agitur de pudicitia.

Quod in virginali & viduali caſtitate excellentiam inuenire ampliorem quam in matrimonio experitur. 27. q. 1. nuptiarum.

Quod ordini ſacro caſtitas eſt

annexa. 84. diſtin. cum in præterito, & 31. diſt. aliter.

Quod quia tempore gratiæ non generis ſucceſſio, ſed vitæ perfectio quæritur: ideo ſacerdotibus continentiæ caſtitas imperatur. 32. q. 4. recurrat. §. his itaque. in fi.

Quod clerici orientalis eccleſiæ ante ſacros ordines matrimonio coniuncti, etiam poſt in ſacris cum vxoribus licite poſſunt ſtare. 31. diſt. c. quoniam. §. hoc autem. & c. ſeq. & 32. diſtinct. ſi quis.

Quod tempore ſancti Gregorii ſubdiaconis & ſupra, præcepta eſt continentia. 31. diſtin. ante triennium.

Quod ſicut epiſcopi, ita miniſtri altaris debent eſſe caſti 31. diſtinct. lex continentiæ.

Quod nullus ad altaris miniſterium debet accedere niſi caſtitas eius ante fuerit approbata. diſt 31. ante triennium.

Quod qui fidem caſtitatis Deo vouerunt, irritam faciendo, damnationē incurrunt. 27. queſt. 1. cap. 1.

Quod poſt profeſſam continentiam clericus ſæcularis vel monachus matrimonium contrahere non poteſt. 27. q. 1. per totum.

Caſus. Quod caſum appetit qui ad ſummi loci faſtigia propoſitis gradibus per abrupta aſcenſum quærit. 48. diſtin. ſicut.

Quod eſt malum cadere a propoſito & poſtea ſimulare propoſitum. 12. q. 1. certe.

Quod caſus aliorum nullum debet retrahere a bono propoſito. 17. q. 1. qui bona.

Quod inordinatus zelus ad emēdandum ſubditum deterius interdum facit cadere prælatum. 24. q. 3. non in perpetuū.

Quod ſepties cadit iuſtus, & toties ſurgit. de pœn. diſtin. 3. ſepties cadit.

Quod iuſti vocabulum non amittit qui quoties cadit, toties ſurgit. de pœn. diſt. 3. quamuis. §. hac, in fine.

Quod timor æternæ pœnæ cadere facit per pœnitentiam de vertice ſuperbiæ. 50. diſtinct. quid eſt.

Quod ſi altiſſima ſublimitas cecidit, quis cadere non poſſit. de pœn. diſt. 2. vt cognoueriſt. §. opponitur. in fi. 40. diſtinct. qualibet.

Quod qui caſu occidunt, non eis imputatur. 55. diſt. qui partem. 50. diſt. hi qui arborem. 15. q. 1. illa cauenda.

Item virgo ſi ceciderit per corruptionem, non eſt qui ſuſcitet eam redintegrando. 32. q. 5. ſi Paulus.

Cathedra. Quod cathedra non ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram facit. 49. diſtinctione multi.

Quod cathedra Petri, ſuper quam ſtat eccleſia non eſt deſerenda. 93. diſt. qui cathedram.

Quod prælatis, qui ſuper cathedram Petri reſident, eſt obediendum. 1. q. 1. non quales.

Cathedraticū. Quod cathedraticum dictum eſt ab honore

nore cathedræ pontificalis. 10 q. 3. c. 1.

Quod epiſcopus nomine cathedratici vltra duos ſolidos non debet accipere. 10. q. 3. illud te. & c. ſe. & c. inter. & c. vlt.

Cauſa. Quod cauſa dicitur proprie illius vel ad quem damnum vel emolumentum ſpectat. 1. q. 6. biduum.

Quod ceſſante cauſa debet ceſſare id, quod factum eſt propter cauſam. 1. quæſt. 7. quod pro remedio.

Quod qui cauſa vtilitatis ad aliã eccleſiam transfertur, ad priorem redire non debet. 7. q. 1. paſtoralis. §. quod vero.

Quod coniugium quod fit cauſa procreandi, ceſſante cã non ſoluitur. 32. q. 7. tantum.

Quod pendente relatione ad ſuperiorem in cauſa nil eſt commutandum. 2. q. 1. nomen. & q. 7. quoties poſt. & c. quoties epiſcopi.

Quod non licet epiſcopo cauſam ſanguinis agitare. 23. q. vlt. his a quibus.

Quod epiſcopus nec pro ciuili, nec pro criminali cauſa coram iudice ſæculari eſt accuſandus 11. q. 1. nullus epiſcopus. & ca. ſi quæ cauſæ.

Quod ſi in mala cauſa pauperi aſſiſtitur, tanto ex hoc nequior efficitur. 23. quæſtion. 4. ne amiſſo.

Quod epiſcopi viduarum cauſas impenſius fouere debent. 87. diſtinct. licet.

Quod ſi iuſtus in cauſam ceciderit, potius eſt ei adiuuandum quam alteri. 86. diſt. non ſatis.

Quod cauſarum eccleſiaſticarum alia eſt ciuilis, de qua habetur. 14. q. 2. ſuper prudentia. alia criminalis, de qua habetur 16. q. 1. frater. poſt medium.

Cautela. Quod cautela laudabilis eſt, in qua non furor, ſed ratio totum agit. 11. quæſt. 3. illa præpoſitorum.

Quod nihil quod ad cautelam pertinet, eſt omittendum. 63. diſt. quanto.

Quod cautela præcauet vt inter duo mala leuius committatur. 96. diſtin. duo. & c. ſeq.

Quod cautela eſt habenda in cauendo peccato. 41. diſtinctio. ſæpe.

Item in prædicando & docendo, 43. diſtinctio. ſit rector. ante medium.

Item in regendis ſubditis. 39. diſtinct. Petrus.

Item pro rebus eccleſiæ conſeruandis. 28. diſtinctio. de Syracuſanæ.

Quod multa fiunt ad cautelam futurorum, vt noui iuris promulgatio. 23. diſt. c. 1

Item ſingularis prohibitio. 89. diſtin. decenter. 23. q. vlti. peſſimam.

Item conditionis per ſcripturam profeſſio. 12. quæſt. 2. longinquitate.

Item ſpecialis libelli conſcriptio. 1. q. 7. quoties.

Item iuramentorum obligatio, 11. q. vlt. cum aliquis.

Item ſpecialis pro rebus eccleſiæ cautio. 28. diſtinct. de Syracuſanæ.

Cæcus. Quod cæcus, id eſt indoctus non eſt ordinandus. 45.diſt.c.vlt.

Quod cæcus dicitur qui ſupernæ contemplationis lucem ignorat.49.diſt.hinc etenim.

Quod cæcum natum illuminauit Chriſtus.24.q.3.§.1.

Celebratio. Quod celebratio miſſarum abſque magna neceſſitate non debet fieri niſi in locis ſacris.de conſe. diſt.1.§.1.& c.ſicut.

Quod ſanctius eſt miſſa carere, quam in locis non ſacris ſine neceſſitate cantare vel audire. de conſecra. diſtinct.1. ſicut.& c.ſequen.& c. nullus. & c. vnicuique.

Quod nullus debet miſſas celebrare extra eccleſiam ſine licentia epiſcopi.de conſe.diſt.1. miſſarum.

Quod epiſcopus etiam magnis perſonis miſſas celebrari extra eccleſiam cum difficultate debet concedere.de conſe.diſt. 1.certum.

Quod in calice ligneo vel vitreo nullus debet celebrare.de conſe.diſt.1.vaſa.& c.ſe.

Quod ſacerdoti miſſam celebrare & non communicare, eſt peccatũ grauiſſimum.de conſe.diſt. 2.relatum.

Quod caduco morbo laborans, a celebratione miſſarum eſt prohibendus.7. q. 2. in tuis literis,& c.ſeq.

Quod ſacerdos propter fortuitos caſus ſine adiutoribus non debet celebrare. 7. q.1.illud.

Quod ſacerdos qui pro defunctis vt viui moriantur celebrauerit,eſt deponendus. 26. quæſt. 5.quicunque.

Quod nullo caſu pranſus debet celebrare. 7.q. 1. nihil.de conſe.diſt. 2.liquido.

Quod ſcienter indigne celebrãs idololatris comparatur.32.diſ. præter hoc autem.§. porro.

Quod ſacerdos infamis, eſt a celebratione miſſæ prohibẽdus. 50.diſt.ſi poſt.

Quod quando quis poteſt poſt nocturnam pollutionem celebrare vel communicare,habetur 7.diſt.teſtamentum.

Quod presbyter non debet celebrare miſſam eo die in altari, in quo epiſcopus cantauit. de conſe.diſt.2.c.vlt.

Quod in caſu quando epiſcopus præ infirmitate miſſam non poteſt explere, presbyter poteſt in eodem altari inceptam miſſam finire.7.q.1. nihil.

Quod in paraſceue & in ſabbatho ſancto non ſunt miſſæ cõmuniter celebrandæ: quia Apoſtoli tunc propter metum Iudæorum incuſſum non celebrarunt de conſe. diſtinct.3. ſabbato.

De hac materia habes vbi agitur de Euchariſtia,& vbi agitur de Miſſa.

Cœna Domini. Quod cœnæ Domini dies eſt ſolenniter celebranda. de conſe. diſtin. 3. literis.

Quod eo die reconcilientur publice pœnitentes. 50. diſtin. in cap.in fin.de conſe. diſtin.2.in cœna.

Quod

Quod illo die ſingulis annis eſt chriſma conſecrādum. de conſe. diſt. 3. in literis.

Quod in ipſo die eſt tantum ſemel comedendum. de conſe. diſt. 3. non liceat. & c. ſeq.

Cenſus. Quod cenſus pro agro eccleſiaſtico a clericis non eſt perſoluendus. 23. q. 8. ſecundum.

Quod debitum tributum perſonæ eccleſiaſticæ domino temporali non debent denegare. 12. q. 1. ſi tributum. & c. ſeq. 23. quæſtio. 8. conuenior. & c. tributum.

Cephas. Quod cephas dicitur Petrus. 22. diſt. ſacroſancta.

Cibus. Quod cibus corporalis non culpatur, ſed cibi libido. 41. diſtin. quiſquis.

Quod nihil ita ſenſuum acumen operatur, nihil ſic ægritudinem fugat ſicut cibus digeſtus. de conſe. diſt. 5. nihil. & c. ſeq.

Quod exceſſus ciborum putreſcere facit corpus, & macerat ægritudine diuturna. de conſe. diſt. 5. nihil. & c. ne tales. per totum.

Quod ægritudo ex delicatis cibis contracta per pauperes cibos curatur. de conſe. diſtin. 5. legimus.

Quod cibum presbyterorum & clericorum debet præcedere benedictio, inter cibum lectio, poſt cibum gratiarum actio. 44. diſt. quando autem.

Quod diuites non debent cogi vti cibis pauperum, ne propter conſuetudinem contrariorum infirmentur. 41. diſt. non cogantur.

Quod non eſt attendenda in pauperibus ciborum multiplicitas vel paucitas, ſed animi ſynceritas. 41. diſt. quod dicit.

Quod ſimiliter verū eſt de comeſſatione & conuiuio.

Cœmeterium. Quod cœmeteria ſunt circa eccleſias ab epiſcopis ab aliis locis diuidenda & conſecranda. 13 q. 1. c. 1.

Quod propter tumulationem fidelium cœmeteria ſunt amplianda. 12. q. 2. aurum. poſt medium.

Quod ſicut eccleſiæ ſic & cœmeterii violator ſacrilegus dicitur. 17. q 4. ſi quis contumax. & c. ſeq.

Circumciſio. Quod circumciſio legem non obſeruanti præputium facta eſt. 22. q. 2. quæritur. poſt medium.

Quod magis valet apud nos baptiſmus quam apud veteres circunciſio. de conſe. diſt. 4. quod autem apud. & c. ſeq.

Quod circunciſio carnis erat ſignum iuſtificationis & purgationis animæ. de conſe. diſt. 4. ex quo.

Circumſtantia. Quod circumſtantiæ attendendæ ſunt in factis & in faciendis. 23. q. 8. occidit.

Quod non poſſumus ad veritatem facti peruenire niſi tempus, perſonam, cauſam reſpiciamus & voluntatem. ibidem.

Item in pœnitentia facienda vel imponenda circumſtātiæ ſunt penſandæ. de pœniten. diſtin. 5. §. 1.

Citatio. Quod citatiō debet fieri in ſcriptis. 5. q. 2. vocatio.

Quod legitima citatio eſt quæ ex amore procedit ſpatiis temporum ad hoc ſtatutis obſeruatiſ. 5. q. 2. in præſenti.

Quod citatio debet ſignificare cauſam per literas, vt ad reſponſionem venire valeat præparatus. 5. q. 2. ſi primates.

Quod eiecti vel ſpoliati antequā reſtituantur nec citari debent nec æmulis reſpondere. 5. q. 2. ſi primates.

Quod non debent iudicari abſentes niſi citati venire contempſerint. 5. q. 2. relatum.

Quod qui poſt trinam vel poſt vnam peremptoriam citationem non comparuerit, contumax iudicatur. 24. q. 3. de illis ita. circa medium.

Claues. Quod claues Petrus quando accepit eccleſiam ſanctam accepiſſe ſignificat. 24. q. 1. quodcunque. dē pœniten. diſt. 1. quem pœnitet.

Quod claues, quas eccleſia accepit, non ſunt contemnendæ, 24. q. 1. omnibus. 11. q. 2. nemo contemnat.

Quod qui claue non errante ſoluitur vel ligatur in terra, erit ligatus vel ſolutus in cælo. 11. quæſtio. 3. cœpiſti. 24. quæſt. 1. manet.

Quod ligandi vel ſoluendi poteſtate ſe priuant qui hanc iniuſte exercent. 11. q. 3. illud. c. ipſe ligandi.

De hac materia plura inuenies de excommunicatione, vbi agitur de ſententia.

Clemens. Quod Clemens Papa primus multipliciter commendatur. 8. q. 1. ſi petrus. & c. oportet. & c. Clemens.

Clericus. Quod clericus dicitur a cleros Græce, quod Latine ſors dicitur. 12. q. 1. clericus. 21. diſtinct. cleros. in prin.

Quod ideo clerici dicti ſunt, quia in ſortem Domini vocati ſunt. 12. q. 1. duo ſunt.

Quod ab oſtiariis vſque ad ſummum ordinem cuiuſcunque dignitatis clericorum nomine clerici deſignantur. 21. diſt. cleros. 72. diſt. clericum. 11. q. 1. de perſona.

Quod ſignum clericale eſt corona raſa in modum ſphæræ in capite. 12. q. 1. duo ſunt.

Quod non tonſuratus per epiſcopum ſiue laicus ſiue monachus in miſſa publice legere non debet. 96. diſtinctio. quoniam.

Quod clerici comam nutrire non debet, ſed deſuper caput in modum ſphæræ tondere. 23. diſt. prohibere.

Quod clerici profeſſionem ſuam in habitu & inceſſu & in moribus repræſentare debent. 41. diſtinctio. clericus 23. diſtinctio. his igitur. 35. diſtinctio. eccleſiæ. 41. diſtinct. epiſcopus. 44. diſtinctio. per totum. 12. quæſt. 1. quoniam. 21. quæſt. 4. per

per totum. de conſecra. diſt. 5. in omnibus.

Quod clerici communem vitam in manducando & dormiendo circa eccleſiam debent ducere. 32. diſt. præter hoc. 12. q. 1. omnis. de conſec. diſt. 5. in omnibus.

Quod clerici cujuſcunque ordinis in exemplum debent eſſe laicis, vt habetur 8. q. 1. qualis. 6. q. 1. beatus, in medio.

Quod ſicut loco ita & religione debent in ieiuniorum obſeruatione laicos præcellere. 4. diſtinctio. ſtatuimus. & duobus c. ſeq.

Quod vt melius poſſint vacare diuinis officiis, ſæcularibus negotiis non debent implicari. 21. q. 3. de mollitiis. & duobus c. ſep. 11. q. 1. te quidem. 14. q. 4. clerici ab indignis. 86 diſtinct. peruenit. 88. diſtinct. per totum.

Quod horas ſtatutas diurnas atque nocturnas diſtinctis temporibus deuote debent explere. 91. diſt. Eleutherius.

Quod exemplo Apoſtoli propriis manibus poſſunt laborare, dummodo diuinum officium non negligant. 91. diſtio. c. 1. & c. ſeq. &. c. clericus.

Quod clerici ſemper ſtudio literarum intendere debent. 16. quæſt. 1. ſic viue. 38. diſt. ſicut. & duobus c. ſeq.

Quod clerico nulla ætas ſera debet eſſe ad addiſcendum. 24. quæſtio. 4. ſi habes, circa medium.

Quod aſſumpti vel aſſumendi ad regimen animarum docti debent eſſe in ſcripturis. 36. diſtinctio. per totum. 37. diſtinctio. cap. ideo prohibetur. §. vt itaque.

Quod quia res clericorum pauperum ſunt, præ ceteris tenentur hoſpitalitati & eleemoſynis intendere. 16. q. 1. quoniam quidquid. 42. diſtin. §. 1. & c. quieſcamus.

De caſtitate clericorum, & continentia eorum. 28. diſtinct. per totum. 31. diſt. a primo cap. vſque ad c. ſi laicus. 32. diſtin. per totum. 82. diſt. propoſuiſti. & c. ſeq. 84. diſtin. cum in præterito.

Quod clericus feminarum ſuſpectarum frequentans domicilia eſt depouendus: 81. diſtinct. clericus.

Quod non debent clerici mulieribus cohabitare. 32. diſt interdixit. & c. ſeq. 81, diſtin. clericus. & c. ſeq.

Quod clerici cum matre & ſorore habitare permittuntur. 81. diſt. volumus.

Quod fornicarii deprehenſi iuxta canones ſunt puniendi, 27 diſtinct. preſbyteris, diaconis. 78. diſtin. decernimus. & c. de his. & c. preſbyter. 32. diſtinct. eos, & c. erubeſcant. 33. diſtin. habuiſſe. 81. diſt. ſi quis amodo, & tribus c. ſeq. 82. diſt. fere per totum.

Quod ipſorum officium quando per ſententiā ſunt damnati, auditi non debet. 15. quæſt. vlt. c. vlt. 81. diſtin. ſi qui ſūt. 32. diſtinct. c. nullus. & c. præter hoc.

Quod concubinæ eorum vendi-

velin ſeruitutem redigi debẽt. 32. diſtinct. cos. 81. diſtinctio. quidam.

Quod filii ipſorum in ſeruitutem eccleſiæ vbi nati ſunt debent deputari. 15. q. 8. cum multæ. in fine.

Quod moniales cognoſcentes debent deponi. 27. q. 1. ſi quis epiſcopus.

Quod non debent intereſſe ſpectaculis vanis vel nuptiis. 28. diſt. preſbyterum. 44. diſtinct. nullus. de conſecr. diſt. 5. non oportet.

Quod tabernas ſine neceſſitate non debent intrare. 44. diſt. non oportet clericos. & c. clerici. ibidem. & c. nullus.

Quod magicis artibus, auguriis vel incantationibus intendentes debent deponi. 25. q. 5. non oportet. & duobus c. ſeq.

Quod clerici arma ferre non debent. 23. q. 8. clerici. & c. ſeq.

Quod nec vere nec iocoſe pugnare debent. 23. q. 8. quicumque clericus.

Quod nec debent iudicium ſanguinis ferre. 23. q. 8. ſæpe principes. & c. his.

De libertate clericorum data per Imperatores. 16. q. 1. generaliter. 23. q. 8. cap. tributum. §. quamuis.

Quod qui ad ſolius Dei iudicium reſeruantur, a nullo iudice ſæculari debent iudicari. 11. q. 1. ſacerdotibus. circa medium. 12. q. 1. futuram.

Quod defenduntur ab eccleſia. 24. q. 3. paternarum.

Quod non accuſantur a laicis. 11. q. 1. nemo.

Quod non debent trahi ad iudicium ſæculare maxime ſine conſenſu epiſcopi. 11. q. 1. nullus iudicum vſque ad c. iudices. & c. peruenit. vſque ad cap. clericum.

Quod clericus quandoque debet reſpondere coram iudice laico, videlicet cum ipſe ſe ſubiicit ex permiſſione epiſcopi. 11. q. 1. clericum.

Item 10. ſi cauſa per Papam fuerit delegata. q. 3. relatum. 11. q. 1. iſtud. 23. q. 5. non vos. poſt medium. & tribus c. ſeq.

Quod clerici corã epiſcopo ſunt conueniendi. 11. q. 1. ſi qui. & c. de perſona. & duobus c. ſeq. 16. q. 7. filiis.

Quod clerici alios clericos ad iudicium ſæculare trahentes puniuntur. 11. quæſt. 1. inolita. & duobus cap. ſeq. 11. q. 1. ſi quis clericus.

Quod ex cauſa capi & ligari poſſunt a laicis. 23. q. 5. non vos. poſt medium. & tribus c. ſeq.

Quod clericus epiſcopum ſuum contemnens vel coniurationem procurans degradatus traditur iudici ſæculari. 11. q. 1. ſi quis ſacerdotum. & c. coniurationum, & quatuor cap. ſequent.

Quod de ordinatione clericorum habet. 24. diſtinct. per totum. Et de hoc infra vbi agitur de ordine.

Quod clerici antequam ordinentur, debent examinari, & debent promittere fidelitatem & caſtitatem. 23. diſt. quamquam. 28. diſt. nullum. & c. quando. & c. de his. & tribus c. ſeq.

Quod

Quod non debent intitulari in duabus eccleſiis. 21.qõ.1.c.1. & ſeq.

Quod viriati corpore promoueri non debent.36.diſtin. illiteratos.55.diſt.c.1 3.4.5. & 6.q. 1. infames.circa finem.

Quod vitiati corpore ſine culpa promouentur.55.diſt. qui patrem.

Quod ſerui non promouentur, niſi prius libertate donentur 54.diſt.c. 1. & quinque c. ſeq. &c.ſi ſeruus.& quatuor c. ſeq.

Quod ſi ſeruus ſine ſcire domini ordinatur in clericum, reddetur domino repetenti. 54.diſtin.nullus.& c.de rebus.§. cęterum.& quattuor c.ſeq.&.c.ſi ſeruus.

Quod qui coniugium perfecerunt cum non virginibus, nõ promouebtur. 34.diſt.curandum & ſex cap.ſeq.

Quod coniugati niſi prius continentiam vouerint non promouentur, nec miniſtrare debent in ſacris.28. diſt. aſſumi & ca.ſeq. & cap.de Syracuſanæ.& 32.diſtinct.eos.& c.placuit.

Quod curiales & hiſtriones non promouentur.2.diſt.per totũ. 53.diſt.legem.

Quod ab illicitis quæſtibus debent abſtinere.14.qõ.3.clerici & duobus c.ſeq. 47. diſtinct. omnes.

Quod clerici pro beneficio medicinæ Dei munera non debent accipere.23. diſtinct. his igitur.

Quod vſurarii non debent eſſe, & deprehenſi puniantur. 14. q.4.ſi quis oblitus. 46. diſtin. ſeditionarios.& duobus c. ſequen.47.diſt. epiſcopus.

Quod clerici debent res eccleſiæ bene diſpenſare,& non ſuperflue expendere.14.q.1. epiſcopus.

Quod non licet ei de ſumptibus eccleſiæ filios in ſtudio philoſophiæ procurare.37. diſt. legant.& c.ſeq.

Quod clericus de rebus hæreditatis, vt de laboribus conquiſitis poteſt filiis vel proximis ſubuenire.12. qõ. 2. epiſcopus qui filios.& q.3.placuit.

Quod non licet clerico habere beneficium cui ſufficit patrimonium.16.q.1.cap.vltim. in fine.

Quod parochias vel ius alterius clericus nõ debet vſurpare. 13. q.1.eccleſias.circa prin.

Quod peregrinari non debet ſine licentia epiſcopi.16.q.1. cũctis.de conſec.diſtin.5.non oportet 1.

Quod non reſidens punitur. 7. q.1.peruenit.& tribus c.ſeq.& c. ſi quis in clero.

Quod clericus non de rebus eccleſiæ, ſed de rebus per ipſum acquiſitis poteſt facere teſtamentum.12.qõ.3.c.1.& duob. c.ſequ.& qõ. 3. c.1.& q.5.fere per totum.

Quod ſi inteſtatus deceſſerit, in omnib. rebus ſuccedit eccleſia.12.q.3.quicumque. & q.5. ſicubi.& c.ſeq.

Quod clerici extranei non debẽt ſuſcipi ſine litteris ſui epiſcopi.71.diſtin.extraneo.& cap. ſeq.72.diſt. clericum.93.diſt.

nulla.19.q.2. alienum.

Quod tranſmarini clerici cum plurimis ipſorum teſtimoniis ſunt recipiendi. 98. diſtin. per totum.

Quod clericis non eſt iniungenda ſolennis pęnitentia. 50.diſtin.confirmandum.& §.proxi.ſupra.

Quod clerici vix vel numquam pęnitent.de pœn. diſt. 1.menſuram.

Quod melius eſt habere paucos bonos clericos, quàm multos inutiles.23.diſt. tales.

Coactio. Quod coactio volūtati cōtraria excuſat peccatum. 15. quæſt. 1.quod autem. §.ſed hoc.& c. merito.

Quod ſeruitia coacta Deo non placent.23. q. 6.iam vero.

Quod confeſſio per coactionē extorta nō præiudicat.15.q.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod Iudæi ad fidē Chriſti non ſunt cogendi. 54.diſtin.de Iudæis.

Quod hæretici redire ad eccleſiam coguntur. nam medicus bene ligat phreneticum, & excitat lethargicum.33. q. 4. ipſa pietas.& c.quid faciet.

Quod medicus bene vulnera incidit ferro ignito,quæ fomēta non ſentiunt.1.q.1.reperiūtur.

Quod bene caſtigat pater filium indiſciplinatum, & magiſter diſcipulū.33.q. 4. ipſa pietas,

Quod Paulus per violentiam intrare eccleſiam eſt cōpulſus. 23.q. 4.nimiū. & c.diſplicet.

Quod in Euangelio ad nuptias nolentes compelluntur intrare.33.q. 4.ipſa pietas.

Quod Angelus Agar ancillam ad dominam ſuam reuerti cōpulit.23.q.4.quando.

Quod Apoſtolus tradidit hominem in interitū carnis, vt ſpiritus eius eſſet ſaluus. 23. q. 4. qui peccat.

Quod qui legitime in voto ſuo non permanſit, vt ad illud reuertatur eſt cogendus. 27.diſtin.quod interrogaſti 45. diſ. de Iudæis.16.q.1. quidam,

Quod coactus monaſterium intrans ſi poſt numquam conſenſerit, liber exit. 20. qō. 3. præſens.

Quod nemo propter iuramentum imminente neceſſitate factum, reus eſſe debet iuramenti. 22.q. 4. inter cetera.

Quod apoſtatantes in fide & alij peruerſi cogendi ſunt per flagella malum relinquere. 24. q. 4. diſplicet, vſque ad finem quæſtionis. & q. 5. per totum.

Eadem materia eſt de inimicis.

Coadiutor. Quod coadiutor datur epiſcopo propter infirmitatē & ſenectutē.7.q.1.ſcripſit mihi. & quattuor c. ſeq.& c.quāuis.

Cogitatio. Quod cogitatio nō meretur pœnā lege ēt ciuili, cū ſuis terminis eſt cōtenta. de pœn. diſt.1.ca.vulgatis. §.cogitatio. & ſupra ea.diſt. cogitationis.

Quod cogitatio peccati mortalis cū conſenſu etiam ſine opere nefario lege diuina damnatur.

tur. 49. diſt. hinc etenim. ante finem.

Quod cum ex immunda cogitatione ſequitur pollutio, culpa cogitationis lacrymis lauāda. 6. diſt. teſtamentum. & c. ſeq.

Qd dū in cogitatione voluptas non reprimitur, ēt in actione dominatur. diſ. 49. hic etenim.

Quod cogitationis ſtatum exigere non valet quem vſus terrenæ ſolicitudinis curuū tenet. 49. diſt. hinc etenim, ante medium.

Cognatio. Quod cognatio ſpiritualis nō eſt conſanguinitas, ſed inter filios ſpiritualis quædam proximitas. 30. q. 3. c. 1. & 3.

Quod contrahitur in baptiſmo aliquem ſuſcipiendo, vel ad chriſma retinendo. 30. q. 4. ſi quis ex vno.

Quod propter vnionem carnis ad vnionem ſpiritus nō tranſitur. 30. q. 4. poſt vxoris.

De hac materia require de affinitate.

Cognitio. Qd cognitio Dei in præſenti habetur per fidei ſoliditatē. 24. q. 1. quia.

Quod ad cognoſcendam veri luminis claritatem intellectus noſtri aciem per bonam operationem adiuuamus. 49. diſt. hinc, circa medium.

Quod qui infirmitatem ſuā cognoſcens humiliter iacet, per conſolationē Dei ad fortia opera ſurgit. 50. diſt. qd eſt in fi.

Quod qui ſibi per arrogantiam candorem iuſtitiæ ſeu ſapientiæ tribuit a luce ſupernæ cognitionis ſe excludit. 49. diſt. hinc, circa medium.

Quod pro fide & vtilitate eccleſiæ ſeculares principes quandoque ad concilia admittuntur. 16. diſt. nos. & c. ſeq.

Quod archiepiſcopus poteſt facere concilia prouincialia ſua auctoritate. 18. diſt. ſi epiſcopus. & c. ſeq.

Quod epiſcopis ſecundū tempus ordinationis ſuæ loca in conciliis debent teneri. 17. diſtin. epiſcopus.

Columba. Quod columba dicitur materialiter. 1. q. 7. non omnis.

Item dicitur ſpiritus ſanctus, vt illud, Deſcendit ſpiritus ſanctus vt columba ſuper ipſum. de conſecra. diſt. 4. aliud.

Item dicitur gratia ſpiritus ſancti, vt illud, Eiecit vendentes & ementes columbas, 1. q. 3. ſaluator. poſt medium.

Item dicitur eccleſia columba, vt illud, Vna eſt colūba mea. de conſe. diſt. 4. aliud. 1. q. 1. remiſſionem.

Item dicitur columba ſimplicitas mentis. 16. quæſt. 1. ſi cupis. 6. quæſt. 1. ex merito, in fine. 36. diſtinct. qui eccleſiaſticis. §. ecce.

Item dicitur columba vita contemplatiua, vt illud, Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ. 7. q. 1. aduerſitas. ante finē.

Quod ſicut columba gemens a moleſtiis quærit volare, ſic bonus cupit diſſolui, & eſſe cum Chriſto. 7. q. 1. aduerſitas. ante finem.

Quod cathedras columbarum vendunt qui indignis eccleſiæ beneficia conferunt. 17. q. 7. & hoc. circa medium.

Quod columbas vendunt, qui ſacros ordines largiendo preciũ pecuniæ vel laudis quærunt. 1. q. 3. non ſolum. & c. ſaluator. ante finem. & c. ex multis.

Quod per gemitum columbæ, id eſt, eccleſiæ remiſſio peccatorum datur. 1. qõ. 1. remiſſionem.

Quod non omnis qui dicit pax vobis, quaſi columba eſt audiendus. 2. quæſtio. 7. non omnis.

Quod omnes ſimplicitatem columbæ debent habere 9. q. 1. ex merito. 36. diſt. qui eccleſiaſticis. §. ecce, in fine.

Comeſſatio. Quod comeſſatio ē gulæ intemperantia. 44. diſt. §. 1. & c. ſeq.

Quod guloſi feſta ſanctorum ſe indigne celebrare putant niſi comeſſationibus deſeruiant. 44. diſtin. c. 1. in fi. & c. comeſſationes.

Item comeſſationes laicis dãnabiles ſunt, multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehēnam. 44. diſtin. non liceat. §. ſeq.

Similis materia eſt vbi agitur de cibo & conuiuio.

Cõmunicatio. Quod cõmunicatio malorum non maculat aliquem, ſed conſenſio factorum. 23. qõ. 4. ſi quis a Catholica.

Quod communicatur malo quãdo facto eius conſortium approbationis adiungitur. 23. q. 4. a malis.

Quod exemplo Chriſti communicare debemus peccatoribus vt ipſos lucremur. 23. quæſtio. 4. infideles.

Quod participes efficiuntur pœnæ qui ſe a communione malorum non ſeparant. 24. qõ. 1. dicimus. circa medium.

Quod nota contra adhærentes inimicis Dei, & Eccleſiæ.

Compaſſio. Quod compaſſio eſt quantum ad pœnam quoddã genus perſecutionis. 7. q. 1. aduerſitas. ante med.

Quod vera iuſtitia compaſſionē habet 43. diſt. vera. 23. q. 4. eſt iniuſta.

Quod compaſſio ſiue ad peccatores, ſiue ad egentes debet eſſe cum diſcretione. 23. qõ. 4. duo. 86. diſt. pulchra.

Quod peccantibus in infirmitate compatiēdum eſt. 3. q. 9. indicas. 45. diſt. recedite.

Quod arguuntur prælati, qui in ſubditos deſæuiunt ſeueritate magis quam cõpaſſione. 45. diſt. recedite.

Quod vacuum nomen Chriſti tenet, qui neceſſitatem patiētibus non compatitur. 68. diſt. fratrē. & c. non ſatis. 7. q. 1. oẽs.

Copaternitas. Quod compaternitas efficitur vno coniugum alterum aliquem in baptiſmo vel chriſmate tenente. 30. q. 4. ſi quis.

Quod

Quod abbates vel monachi non debent eſſe compatres. de cōſec. diſt, 4. non licet abbati. & c.ſeq.16.q.1. placuit communi noſtro. 18.q.2.peruenit.

Quod vxorem compatris quis ducere poteſt, cuius ipſa cōmater non fuit 30.qō. 4. qui ſpiritualem.

Quod compaternitas dicitur recta vt cum quis filiū alterius leuat de fonte.30.q.3.ita.

Quod dicitur compaternitas indirecta vel emergens, vt cū ſola vxor filium alterius leuat de fonte. vbi vir compater dicitur.30.q.4.ſi quis ex vno.

Quod ſi compaternitas carnalē copulam præcedit, poteſt quis duas commatres habere.30.q. 4.poſt vxoris.§. proxi.

Quod ſi alter vel vterque ſuſcipit filium alicuius, cū illa non pōt contrahere.30.q.4.ſuſcitatur.

Qđ ſi filius vxoris tm̄ ſuſcipitur a Berta, vir pōt hēre Bertam ſua mortua.30.q.4.qui ſpiritualē.

De compaternitate inuenies 30.q.4 per totum.

Compenſatio.

Quod cōpenſatio fit in pœnitētia per eccleſiā, quia in temporalem pœnā æterna ſupplicia commutantur de pœniten.diſt.1.porro.

Quod Loth per filias compenſare malū voluit, vt per minus malum maius ſedaretur.14. diſt. quod ait.32.q.7.offerebat.

Quod obſtetricum mendacium in temporalē mercedē eſt cōpenſatum.22.q 2.ſi quælibet.

Compoſitio.

Quod incōpoſitio corporis indicat qualitatē mētis. 41.diſt.§. vlt.ſicut ergo 23. diſtin.his igitur. circa medium.

Concilium.

Quod pro fide & vtilitate eccleſiæ ſæculares principes quandoq; ad concilia admittuntur.96.diſ.nos.& c.ſeq.

Quod archiepiſcopus poteſt facere concilia prouincialia ſua auctoritate. 18. diſt. ſi epiſcopus.& c.ſe.

Quod epiſcopi ſecundū tempus ordinationis ſuæ loca in conciliis debēt tenere.17.di.epiſc.

Quod concilium prouinciale requirit prouinciā archiepiſcopi. 92. diſtin. ſi quis epiſcopus vacans.

Quod prouinciale conciliū per archiepiſcopum cum ſuffraganeis bis in anno debet fieri. 18.diſtin. propter eccleſiaſticos.

Quod omnes epiſcopi ad concilia tenentur venire, vel ſe quare non venerunt per litteras debēt excuſare.16. di. placuit.

Quod ad concilium non veniētes, vel de ipſo ante tempus recedentes, excommunicatur:& vſque ad ſequens concilium debent remanere ſuſpenſi. 18. diſt.ſi quis autem.

Quod epiſcopus concilium per ſingulos annos bis debet celebrare. 18.diſt.de conciliis. & c. peruenit.

Quod ſine omni exceptione ſaltem ſemel in anno epiſcopus debet facere conciliū. 18. diſt. quoniam.

Quod epiſcopus in ſuo concilio dēt presbyteris & clericis no-

tificare ſtatuta concilij prouincialis & hoc non faciens per duos menſes eſt ſuſpendẽdus. 18. diſt. decernimus.

Quod epiſcoporum concilia ante quadrageſimã & circa carniſpriuium debent celebrari. 18. diſt. habeatur.

Quod qui tumultu vel riſu concilium perturbauerit, excommunicationis ſententia punitur. 6. q. 4. in loco.

Quod non debent cogi ſubditi a prælatis ſuis munera ad concilia deferre. 18. diſtin. de eulogiis.

Quod concilium ex communi intentione dictum eſt, eo ꝙ in vnum dirigat communem mẽtis obtuitũ. 15. diſt. § ſynodus autem.

Quod quattuor concilia, videlicet, Nicænum, Conſtantinopolitanum, Epheſinũ & Chalcedonenſe, ſunt tamquã quattuor Euangelia ſeruanda. 15. diſt. canones, ante medium.

De octo conciliis generalibus, quæ ad prædicta quattuor reducuntur. 15. diſt. ſancta & c. ſequen.

De 24. conciliis & de temporalibus & de auctoritatibus eorumdem. 16. diſt. prima, annotatio.

Quod cum geſtis conciliorum diſcors ſententia inuenitur, illius concilij debet teneri ſententia, cuius antiquior & potior extat auctoritas. 50. diſt. domino ſancto. in fi.

Quod ſolius eſt Papæ priuilegiũ poſſe cõgregare generale cõcilium. 17. diſtinct. c. 1. & cap. ſeq. 2. q. 6. Ideo.

Quod concilium ſine auctoritate Papæ factum, nullum habet firmamentum. 22. diſtin. per totum.

Cõcordia. Quod concordia vera diuerſitatẽ perſonarum & officiorum ſub vno reſpectu connectit, vt differentiæ ordo ſub vna ratione poſſit ſubſiſtere. 89. diſt. ad hoc.

Quod vnitas cõcordiam, & dualitas diſcordiam inducit. 7. q. 1. in apibus.

Quod in concordia membrorũ eccleſiæ gloriatur Deus. 9. q. 3. archiepiſcopus.

Quod epiſcopi eſt diſcordantes ad concordiam reuocare. 90. diſt. diſcordantes.

Quod magis debet prælatus diſcordantes ſubditos ad concordiam quàm ad iudicium prouocare. 90. diſt. ſtudendũ. 4. q. 2. primates.

Quod oblationes diſcordantiũ quia non Deo placent, non ſunt recipiendæ. 90. diſt. oblationes. & c. ſeq.

Cõcubina. Quod concubina dicitur quæ ceſſantibus legalibus inſtrumentis vnita eſt, & coniugali affectu tenetur. 24. diſt. quorumdam. §. concubina. & c. ſeq.

Quod habens concubinam non debet promoueri ad ordinẽ, niſi forte cum diſpenſatione. 33. diſtinctio. ſi quis. & ca. maritum.

De diſpenſatione talium habetur 34. diſtinctio. Chriſtiano.

no. & cap.ſequen.

An liceat non habenti vxorem tenere concubinam. 34. diſt. ſi quis.& c.Chriſtiano.

De concubinis clericorum habes vbi agitur de clericis.

Cõcupiſcẽtia. Quod concupiſcentia abſque culpa eſt in corpore non conſentiente. 15.q.1. ſi concupiſcentia.

Quod cõcupiſcentia innata, per baptiſmum Chriſti nõ euacuatur vt non ſit, ſed vt non obſit.de conſec. diſt.4.per baptiſmum Chriſti.

Quod non eſt alienæ rei cõcupiſcentia etſi eccleſia cœpit poſſidere vbi perſecutores prius regnabant. 13.q.7.ſi de rebus.

Quod eccleſia non dicitur aliena concupiſcere, cum per temporalia quæ infidelibus aufert, quærit ipſos ſibi vnire. 23. q.7. quod autem.

Conditio. Quod cõditio nõ bona & illicita etiã ſi iuramẽto ſit vallata, non eſt adimplenda. 22.q. 4.c.1.

Quod conditiones poſitæ licitæ honeſtæ ſeruandæ ſunt. 18.q. 2.Eleutherius.

Quod ſub quali conditione ordinandus eſt quis ne epiſcopum. 23. diſtinctione qui epiſcopus.

Quod omnes de limo terrę habemus principium. 8.diſtin. quo iure.

Confeſſio. Quod confeſſio peccati neceſſaria eſt ad ſalutẽ: de pœn. diſt. 1.fere per totum.

Quod vbi eſt taciturnitas confeſſionis, non eſt ſperanda venia criminis. de pœnit.diſtinctione prima,§. taciturnitas.

Quod ſola contritio non delet peccatum ſi confeſſio contemnitur. de pœ.di.1.voluiſſent. §.ex his itaque.& c.11.mẽſurã. §.1.& duobus.c.ſeq.

Quod melior eſt in malis humilis confeſſio, quam in bonis ſuperba gloriatio.11.q.3. iniuſtum.circa finem.

Quod circumſtantiæ peccatorũ ſunt confitendæ. de pœnit.diſtin.1 §.1. qui eſt in c.aut facta.

Quod propter verecũdiam nullus debet diuidere confeſſionem, vt diuerſis diuerſa dicat. de pœ. diſt.1.§.1. ante fi. 5.diſtin.cautus,ſit.§.1.

Quod erubeſcentia in confeſſione peccatorũ magna pars eſt ſatisfactionis, de pœn.diſt. 1.quem pœnitet.

Quod per confeſſionem illud quod fuit mortale, ſit veniale. de pœn.diſt. 1. quem pœnitet.

Quod non eſt neceſſe, vt qui ſemel bene confeſſi ſumus, denuo confiteamur. de pœnit. diſtinct. 1. cap. menſuram.§. non ita.

Quod non per nuncium vel per ſcriptum, ſed proprio ore quis debet confiteri. de pœniten. diſtinctione 1. quem pœnitet.

Quod vera confeſſio in vltimo tempore poteſt eſſe. 26. quæſtio 6. ſi preſbyter. & cap. ſequen.

Quod confitens debet ſe totum ponere in arbitrio ſacerdotis. de pœn.diſt.5.conſideret.poſt medium.

Quod perito ſacerdoti qui ſciat ſoluere,eſt confitendũ.de pœnit.diſt.1.quem pœnitet.poſt medium.& diſt.6.c.1.

Quod an quis poſſit audire confeſſionem alterius parochiani eo inuito.de pœn.diſt.6.§.1.ibidẽ.& c.ſacerdos.§.proxi.

Qđ in articulo mortis ſi presbyter nõ habetur, quiſque poteſt alteri confiteri.26.q.6.ſi presbyter.& c.agnouimus.

Quod Græci ſolummodo Deo confitendum dicunt,ſed ſancta eccleſia Deo & ſacerdoti confiteri ſtatuit.de pœn.diſt.1.circa finem.c.quidam.

Quod confeſſio peccati occulta nulli penitus eſt reuelanda.2.q.1.ſi peccauerit.

Quod in foro iudicii confeſſus de crimine, pro conuicto habetur.15.q.1.presbyter.& capit.1.

Quod ſcelus non dicitur manifeſtum niſi ſponte confeſſum, aut per teſtes conuictum.15.q.5.presbyter.

Quod mitius eſt agendum cũ eo qui commiſſum facinus facili cõfeſſione eſt cõfeſſus.diſt.15.presbyterum.12.q.1.non dicatis.15.q.8.ſi quis.56.diſt.quia 82.diſt.presbyter.

Quod confeſſio per pœnam extorta non præiudicat.15.qõ.6.ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod manifeſtum eſt confiteri de crimine eum qui per contumaciam non comparet.3.q.9.decernimus.

Quod qui ſocius eſt criminis, eius confeſſio contra ſocium niſi in certis caſibus non admittitur.24.q.3.§.vlti.

Quod quandocunque bonũm agimus, Deum confitemur.11.q.3.exiſtimant.in fin.

Quod qui verbo & opere Chriſtum confitetur ipſius teſtis efficitur.11.q.1.exiſtimant.in fine.

Quod quanta vita eſt confiteri Chriſtum, tanta mors eſt negare.11.q.3.non ſolum.

Quod latro tunc baptizatus eſt quando Chriſtũ in cruce confeſſus eſt.de pœnit.diſt.7.§.vltimo.

Confirmatio. Quod confirmatio ſacramentalis omnib. fidelibus eſt neceſſaria.de cõſecrat.diſt.5.c.1.

Quod in hoc ſacramento ſpiritus ſancti augmentatur gratia,vt confirmemur ad pugnandũ.de conſecrat.diſtin.5.ſpiritus ſanctus.& c.nouiſſime.

Quod ideo confirmatio in fronte imponitur, vt ab accipiẽte fides Chriſti ſine erubeſcentia prædicetur.de conſectat.diſt.5.nouiſſime.

Quod ſacramentum excedit alia in veneratione, quia a maiori miniſtro ſcilicet ab epiſcopo tantum datur.de conſecr.diſt.5.de his vero.& c.ſequ.48.diſtin.quamuis.& 95.diſt.preſbyteros.

Quod excepta neceſſitate hoc ſacramentum epiſcopi ieiuni de-

debent dare, & ieiuni & confeſſi, ſi ſunt adulti, debent accipere. de conſecr. diſt. 5. vt ieiuni. & c. ſeq.

Quod vnctio cõfirmationis debet fieri per ſignum crucis. de conſec. diſt. 5. numquid.

Quod confirmatio non eſt iterãda, ſicut nec baptiſmus, & iterans grauiter punitur. de conſec. diſt. 5. dictum. & c. ſequen.

Quod confirmatio inducit compaternitatẽ queadmodũ & baptiſmus. 30. q. 4. ſi quis ex vno.

Quod confirmatum non plures ſuſcipere debent niſi vnus. ſicut nec baptizatum. de conſec. diſt. 4. non plures.

Quod in neceſſitate idem poteſt eſſe compater in confirmatione & baptiſmo, aliter non. de conſecr. diſt. 4. in catechiſmo.

Quod qui non eſt baptizatus, nõ poteſt ſuſcipere cõfirmatum. de conſecrat. diſt. 4. in baptiſmate.

Quod qui in confirmatione filiaſtros ignoranter tenent, a matrimonio ſeparantur. 30. qõ. 1. de his.

Conformatio. Quod confor mare ſe debet quilibet illis inter quos viuit, in his quæ nec contra fidem ſunt, nec contra bonos mores. 12. diſ. c. illa aũt.

Quod qui ſtrictius rebus vtitur, quàm ſe habent mores eorũ cum quibus viuit, ſuperſtitioſus eſt. 41. diſt. quiſquis.

Quod nõ intereſt quid alimento rũ ſumat quis, dũmodo cõueniat cum his cum quibus ſibi viuendum eſt. 41. diſt. ꝙ dicit.

Quod in cantando & legendo ſubditę diœceſes debẽt ſe metropolitanæ eccleſiæ conformare. 12. diſt. de his.

Coniugium. De hoc require in tractatu de matrimonio. &c.

Coniuratio. Quod cõiuratio dicitur, quando clerici vel monachi rebelles auctoritati interdicenti, ſe in vnum coniuratione intercedente collegerint, aut iuramenta inter ſe dederint. 11. qõ. 1. ſi qui clericorum.

Quod coniuratio & conſpiratio pro vno eodemque crimine accipiuntur. 11. qõ. 1. coniurationum.

Quod in prædicto crimine inuẽti, in nulla accuſatione ſunt recipiendi. 3. q. 4. conſpiratores.

Quod clerici contra epiſcopum, vel monachi contra abbatem in prædicto crimine inuenti, a proprio gradu cadunt. 11. qõ. 1. coniurationum. & tribus c. ſeq.

Quod non ſolum de hoc crimine conuicti, ſed etiam cõſentientes infames efficiuntur. 11. quæſt. 1. conſpirationum ibidem. & c. ſtatuimus.

Cõfraternitas. Quod cõſanguinitas antiquos patres in coniugio propter propagatione nem nõ impediebat, ſicut impedit modo. 35. queſt. 1. per totum.

Quod olim cõſanguinitatis gradus vſque ad ſeptimam generationem cõputabatur. 35. qõ. 3. de affinitate. & c. nullum.

&c.progeniem. vſque ad finē quæſtionis.

Quod ideo conſanguinitas per ſeptem gradus computatur, quia mundi generatio & hominis ſtatus tot ætatibus finitur.30.q.4.c.1.

De computatione graduum cōſanguinitatis.35.quæſt. 5. per totum.

Quod æqualiter computatur cōſanguinitas deſcendens in poſteros ex parte mulieris, ſicut ex parte viri.32.qō.3. de propinquis.& c.ſeq. & c.æqualiter.cum c.ſeq.

Quod conſanguineam cognoſcens dicitur inceſtuoſus,& eſt talis ab omnibus deteſtādus. 35.q.2.de inceſtis.& c. ſeq.

Quod infames ſunt, & ab hæreditate repelluntur, qui cōſanguineas ducunt in vxores 35.q. 2.coniunctiores.

Quæ perſonæ admitti debeant ad accuſandum vel ad teſtificandum cōſanguinitatem inter cōiunctos.35.q.5.per totū.

De hac materia habes vbi agitur de matrimonio.

Conſcientia.

Quod cōſcientia ſola ſi accuſat,liber ſine accuſatione eſſe non poteſt.11.q. 3.in cunctis.

Quod dū cōſciētia in oculis dñi non accuſat,ſentiant homines quidquid libet.11.q.3.ſenti.

Quod quem de libro vitæ nō delet iniqua conſcientia, nec delere poteſt humana ignorantia.11.q.3.quid obeſt.

Quod qui confidens de conſciētia ſua famam ſuam negligit, crudelis eſt.12.q.1.nolo.11.q. 3.nōn ſunt.

Quod conſcientia nobis eſt neceſſaria,fama proximo.12.q.1. nolo.

Quod quando Deus iudex erit, alius teſtis ꝗ conſcientia noſtra non erit.11.q.3.cuſtodi.

Quod tunc gloria noſtra eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ,quando de quo homines nos vituperant, noſtra conſcientia liberos nos demonſtrat.11.q.3.inter verba.

Quod in præceptis & prohibitionibus quidquid fit contra cōſcientiam,ædificat ad gehennam.28.quæſt.1.omnes.§.ex his.

Conſecratio.

Quod cōſecratio eccleſiæ non debet fieri niſi cū miſſæ celebratione.de conſec. diſt.1.c.1.& c.de fabrica.

Quod altari maiori in quo ſunt reliquiæ, non violata eccleſia etiam a fundamentis reparata ſine miſſa conſecrari poteſt. alias non.de conſec.diſtinct.1. de fabrica.

Quod ſine reliquiis ſanctorum eccleſiæ vel altaria non ſunt conſecranda.de conſecra.diſt. 1.de fabrica.& c.placuit.

Quod funera mortuorum maxime infidelium ante conſecrationē eccleſiæ de eccleſia ſunt eiicienda.de conſe.diſt.1.eccleſiam in qua.

Quod quamdiu paganus vel infidelis iacet in eccleſia, non eſt conſecranda.de conſe.diſt. 1.eccleſia.

Quod dotari debet eccleſia antequam conſecretur. 16. qō 7. piæ. & c. ſi plures. de conſe. diſ. 1. c. nemo.

Quod eccleſiā, quam patronus non pro deuotione, ſed pro quæſtu conſtruxerit, epiſcopus non debet conſecrare, niſi omni contradictione contraria excluſa. de conſe. diſt. 1. ſiquis baſilicam. 16. q. 7. piæ. & duobus. c. ſeq. 10. q. 1. ſi quidā.

Quod eccleſia quocunque caſu læſa, manentibus parietibus conſecratis non debet reconſecrari. de conſe. diſt. 1. ſi motum. & c. ſeq.

Quod ſi igne fuerit cōſumpta, eſt reconſecranda. de conſec. diſt. 1. eccleſiis.

Itē, ſi parietes a fundamento fuerint reparati. de conſe. diſ. 1. de fabrica.

Quod ſi eccleſia homicidio vel fornicatione polluta fuerit, aqua benedicta ſale reperſa reconciliabitur. de conſe. diſtin. 1 ſi motum.

Quod vbi nec ſcriptura nec teſtes inueniuntur, propter dubium eccleſia eſt conſecranda. de conſe. diſtin. 1. ſolennitates. 1.

Quod ligna eccleſiæ conſecratæ ad vſum religioſorum nō laicorum debent admitti. de cōſe. diſt. 1. ligna.

Quod anniuerſarius eccleſiæ vel epiſcopi maxime per annos ſingulos eſt agendus. de conſ. diſt. 1. ſolennitates. 1. & 2.

Quod conſecrare dicitur ſimul ſacrare. 24. q. 1. pudenda.

Quod ille archiepiſcopus vel epiſcopus conſecratus non dicitur, ſed execratus, quem ſimul ſacrare coniunctis mēbris non agnoſcit eccleſia. 24. q. 1. pudenda.

Quod conſecrationi archiepiſcopi omnes comprouinciales epiſcopi debēt intereſſe. 66. diſtin. archiepiſcopus.

Quod electus in archiepiſcopū vel epiſcopum intra tres menſes debet conſecrare. 100. diſt. quoniam quidam.

Quōd electus in archiepiſcopū (ēt ſi ſit epiſcopus) ante receptionē pallij non poteſt alios conſecrare. 100. diſt. §. 1.

Quod qui eſt conſecratus ab illo qui non habuit ius conſecrādi, iterum eſt conſecrandus, 68. diſt. ſicut. & cap. ſeq.

Quod in epiſcopum non conſecratur, in cuius domum hoſpitalitatis cauſa amicus nunquam intrauit. 85. diſ. archidiaconum Florentinum.

Quod cum multa diſcuſſione in epiſcopum quis debet conſecrari. 65. diſt. de perſona, & c. ſeq. 23. diſt. illud.

Quod epiſcopus ante conſecrationem ad fidem catholicam tenendam & ad plura alia ſe obligat. 23. diſt. quamquam.

Quod epiſcopus cum aſſenſu ꝓuincialium epiſcoporum ad minus cum tribus epiſcopis die dominica vbi archiepiſcopo placuerit debet conſecrari. 51. diſt. qui in aliquo. circa finē. 75. diſt. ordinationes.

Quod electus in epiſcopū ſi intra quinque menſes negligit conſecrari, archiepiſcopus dēt ſibi

de alio prouidere. 100. diſtin. quoniam quidam.

Quod ante 25. annos virgines non ſunt conſecrandæ. 77. diſtin. placuit.

Quod diaconiſſa niſi ſit 40. annorum, non eſt conſecranda 72. diſt. nemo.

Quod corrupta nõ eſt conſecrãda. 26. diſt. acutius. 20. q. 1. deuotis.

Quod non conſecrantur niſi per epiſcopum. 26. q. 6. c. 1.

Quod debet conſecrari in veſte profeſſionis ſuæ, quã ſemper debet deferre. 23. diſt. ſanctimonialis.

Quod excepta neceſſitate infirmitatis virgines non ſunt cõſecrandæ, niſi in epiphania & per hebdomadam paſchæ, & in feſtis Apoſtolorum. 20. qõ. 1. deuotis.

De hac materia habes vbi agitur de Velo.

Conſenſus. Quod conſenſus eſt voluntati eius quem quis diligit obſecundare, & auertere ſe ab eo quẽ ipſi ſentit aduerſum. 93. diſt. ſi inimicus.

Quod cõſentire dicitur qui peccanti amabilem ſe præbet. 93. diſtinct. ſi inimicus in medio. 86. diſt. odio.

De conſenſu malo habes 18. q. 2. ſi quis. & 2. q. 1. in primis.

Quod communio malorum nõ maculat, ſed conſenſio factorum. 25. quæſtio. 4. ſi quis a Catholica.

Quod ſecundum prophetam im mundũ non tangit qui malorum cũ quibus habitat actib. non conſenſit. 23. q. 4. tolerandi ſunt. & c. ecce inquiunt.

Quod non prodeſt illi ſuo errore non pollui, qui cõſenſum præſtat erranti. 83. diſt. conſentire. & c. quid enim prodeſt.

Quod error cui non reſiſtitur, approbatur. & negligere cũ poſſis perturbare peruerſos, nihil aliud eſt quam fauere. 83. diſt. error. 2. quæſt. 7. negligere. 17. q. 3. §. 1.

Quod qui peccãtem non arguit ſed defendit, acutius quã ille q peccauit coercẽdus eſt. 11. q. 3. q conſentit. 24. q. 3. q negligũt.

Quod epiſcopus qui criminibus conſentit aliorum, ab officio eſt deponendus. 83. diſt. ſi quis epiſcopus. & c. ſeq.

Quod facientem & conſentientem par pœna cõſtringit. 2. q. 1. notum ſit. in ſi. 3. q. 4. conſanguineorum.

Quod mala non ſunt quæ nec crimine mentem implicant, nec conſcientiam ligant 15. q. 1. illa cauenda.

Quod non eſt crimẽ quod infertur reluctanti, & non conſentienti 15. q 1. non eſt. & c. vlti.

Quod ſicut culpa nõ eſt concupiſcentia in corpore dormientis, multo magis eſt abſq; culpa in corpore non conſentiẽtis. 15. q. 1. ſi concupiſcentia.

Quod pudicitia potius vult quælibet mala tolerare, quam malo conſentire. 32. q. 5. ita.

Quod in ordinatione archiepiſcopi conſenſus aliorum epiſcoporum comprouincialiũ ſi non ſunt præſentes, per litteras

ras eſt habendus.64. diſt.epiſcopi.

Quod infantes cum cõſenſu parentum ad religionem debẽt ſuſcipi. 20. quæſtio.2. oportet.

Quod parentes filiam duodecim annos habentem de monaſterio extrahere non poſſunt, ſi per annum & diem eã ibi eſſe conſenſerunt.20.qõ.2. puella.

Conſilium. Quod conſilia Euangelii nõ ſunt in præcepto, ſed in hominis arbitrio. 14. qõ.1.quiſquis.& c.ſeq.

Quod conſilium eſt voluntatis, præceptum autem neceſſitatis.14.quæſt. 1. §. quod præcipitur.

Quod qui conſilio domini non vtitur, minus boni adipiſcitur. 14.q.1.quiſquis.

Quod homines in dubiis requirere debent conſilia. 16. qõ. 2. viſis.& 20.diſt.c.vltim.11.qõ.3. excellentiſſimus.

Quod experti graueſque morib. pro conſilio ſunt requirendi.1. q.1.eſtote.

Quod malorum potius conſulẽdum eſt vtilitati quam voluntati.23.qõ.1.paratus.poſt medium.

Quod merito arguitur qui conſilia ſapientum & recta ſuadentium non vult ſuſcipere. 84.diſt.c.1.

Quod qui dat bonum conſiliũ, præſentis vitæ habet ſubſidiũ, & æternæ remunerationis cõſequitur præmium 12. qõ.2. bonæ.

Quod propter malum conſilium conſiliarii puniuntur. 86. diſt. tanta.in fin.

Quod pro conſilio dato põt recipi tẽporalis remuneratio.11.q. 3.non licet.14.qõ. 5.non ſane.

Quod homicidæ dicuntur per quorum conſilium homines extinguuntur.de pœn. diſt. 1. periculoſe.& c.noli.

Quod archiepiſcopus in diœceſi ſuffraganei abſque eius conſilio nil agere debet. 11.q.3. fere per totum.

Cõſpiratio. Quod omnis conſpiratio (præcipue clericorum & religioſorum) damnatur.11. q.1.coniurationum.

Quod conſpiratio notata eſt in coniuratione.

Conſtantia. Quod conſtantia ſeruãda eſt in iuramentis & promiſſis. 22.q.4.innocens. in fi.

Quod omnibus in Chriſto viuere volentibus neceſſaria eſt cõſtantia in perſecutionib. 7.q. 1.ſuggeſtum.

Quod tanta debet eſſe fidelium conſtantia, vt prius auferatur vita quàm fides. 23.q. 8. cõuenior.ante fin.

Quod vbi non prælatus, ſed fides quæritur, conſtantia prælatis præcipitur. 7.qõ.1.aduerſitas. ante medium.

Quod qui ſuis meritis cõſtans & firmus eſt, non turbatur alienis.24.quæſtio. 1. non turbatur.

Conſtantinus. Quod Conſtãtinus Imperator Chriſtianus

factus publice dedit licentiam Chriſtianos fieri, & eccleſias fabricari.12.q 1.futuram.

Quod ipſe Conſtantinus eccleſiam beati Petri apoſtoli conſtruxit, & ſedem imperialem ſucceſſoribus beati Petri reliquit.12.q.1.futuram. 96.diſt. Conſtantinus.

De reuerentia ipſius maxime ad clericos & presbyteros.96.diſtin. in ſcripturis.12.q.1.futuram,96.diſtin. Conſtantinus. 11.quæſtio.1. continua. §. Imperator Conſtantinus. & c.ſacerdotibus.

Quod palatium Lateranenſe & Romanam vrbem omniumque Italię & occidentalium regionum prouincias ſucceſſoribus beati Petri aſſignauit. 96.diſt. Conſtantinus.

Quod beatus Gregorius oſtēdit eum feliciter vitam terminaſſe, dicens piæ memoriæ: contra illos qui mendaciter aſſeruntipſum rebaptizatū. 11.q. 1.ſacerdotibus.12.qō.1. futurā. vbi dicitur religioſiſſimus fuiſſe.

Quod dedit priuilegium, vt ſicut Romanus imperator eſſet caput totius mūdi, ſic & Romanus Pontifex eſſet caput omnium eccleſiarum. 96. diſt. Conſtantinus.

Conſtitutio. Quod cōſtitutio eſt quod Rex vel Imperator conſtituit.2.diſt.conſtitutio.

Quod conſtitutio debet eſſe honeſta tempori,& loco conueniens. 4.diſt.erit autem lex.

Quod cōſtitutionis cauſa eſt humanam coercere audaciam & nocendi facultatem refrænare.4.diſt.§. 1.

Quod tenenda eſt pro lege vbi ſacra ſcriptura non contradicit.11.diſtinct. in his. 10.diſt. lege.

Quod illicita eſt, quæ eſt contra Apoſtolos & Euangelia, vel alias ſacras ſcripturas.10.diſtin. non licet.

Quod triplex eſt origo conſtitutionum eccleſiaſticarum. 11. diſt. eccleſiaſticarum.

Quod conſtitutiones eccleſiæ, maxime Romanæ, ſunt ſeruandæ 11.diſt.nolite.& c. hoc veſtræ.38.diſt.nulli.

Quod earum tranſgreſſores puniuntur. 12. diſtin. præceptis. 53.diſtinct.nullus.6.quæſtio.1. infames.

Quod conſtitutiones regum & principum obſequi debent eccleſiaſticis inſtitutis. 10.diſt. lege.& c. ſeq.

Quod pro loco, tempore & perſonarū qualitate mutatur cōſtitutio. 50. diſt.vt cōſtitueretur.61.diſt.§. his. 10.qō.3. priſcis.& c. ſequen.11.diſt.catholica.

De hac materia habes vbi agitur de Statutis.

Conſuetudo. Quod cōſuetudo eſt ius morib. inſtitutū, quod lege deficiente pro lege ſuſcipitur.1.diſt conſuetudo.

Quod longæua conſuetudo, quę non eſt contraria canonibus, eſt ſeruanda.11.diſt.conſuetudinis.12.diſt.ſcit ſancta Romana,

na,& quinque cap.ſeq.10.q.1. decreuimus.

Quod conſuetudo peruerſa ex diuturnitate nõ leuigat crimẽ ſed auget.24.q.1.ſchiſma.

Quod binus actus conſuetudo dicitur.25.q.vlt.ita nos.

Quod ratio & veritas cõſuetudinem ſemper excludunt.8.diſt. veritate,& duobus cap.ſeq.11. diſt.c.1.& ſeq.

Quod quando conſuetudini veritas ſuffragatur,nil ea firmius debet teneri.8.diſtin. fruſtra. 12.diſt. illud.vſque ad §. hoc autem.

Quod diuerſitas conſuetudinum pro loco & tempore (dũmodo non ſint veritati contrariç) non eſt reprobanda.12.diſtin. ſcit ſancta.& capit. nouit.& c. ſeq.

Quod conſuetudo illorum cum quibus conuerſamur,ſi nõ eſt eſt peruerſa, obſeruanda eſt. 12.diſt.illa.

Quod conſuetudo mala nõ minus quam pernitioſa corruptela eſt vitanda.8.diſt.mala. 12.diſtin.omnia talia.16.qõ.3. licet.

Quod conſuetudines Romanæ eccleſiæ maxime ſunt ſeruandæ.11.diſt.quis.in fi.12.diſtin. c.1.in fi.

Quod in eccleſia multa ſacramẽtalia ſicut aquæ aſperſio, ad orientem adoratio, & huiuſmodi, conſuetudine magis, quam ſcripto ſunt roborata. 11.diſt.eccleſiaſticarum.

Quod in portionibus eccleſiarũ dandis obſeruanda eſt cõſuetudo 10.q.3.nec numerus.

Quod contemptores conſuetudinum eccleſiaſticarum ſunt coercendi.11.diſt.in his rebus.

Quod epiſcopi ſunt ſola conſuetudine maiores presbyteris. 95.diſt.olim.

Quod an cõſuetudo faciat mortale quod eſt in ſe veniale. 25. diſt.vnum.§.alias ante mediũ. Vide quæ ibi notantur in glo. in ver.criminale ex B.Thoma.

Quod conſuetudo ordinaria cõfert iuriſdictionem.9.q.3.cõqueſtus.

Quod iure conſuetudinis hoc meum, illud alterius iudicatur.8.diſt.§.1.

Quod qui maledicendi conſuetudinem habent immunditiã labiorum contrahunt.24.q.3. qui negligunt.

Quod ſub prætextu conſuetudinis nec ante nec poſt, pro ſacramento eſt aliquid accipiẽdũ.1.q.3.ſi quis præbendas.

De hac materia habes vbi agitur de Moribus.

Contemptus.

Quod contemnere debet ſuos & ſua qui ſeruire Deo eligit.12.qõ.1.cui portio.& c. præcipimus.

Quod nihil miſerius eſt quàm propter nummum Deum deſerere.12.quæſt.1.duo ſunt, in fine.

Qd capitis rõ & clericorũ corona deſignãt ꝙ ipſi debẽt contemnere tẽporalia. 12.q.1.duo.

Quod Socrates qui ad philoſophandum pergens auri pondus proiecit,ponitur in exemplum, vt ſi virtutes poſſidere

volumus tẽporalia contemnamus.22.q.2.gloria epi.in fin.

Quod ſtultus eſt qui in dignitate primum ſe exiſtimans bona, quæ viderit diſcere cõtemnit. 22.diſt. de Conſtantinopolitana.18.diſt.non oportet.38.diſt. nullus epiſcopus. 24.q.3.ſi habes.

Quod peccatum paganitatis incurrit, qui ſedi apoſtolicę obedire contemnit. 81. diſt. ſi qui ſunt.in fin.

Notent hoc diligenter tyranni, qui nedum inobedientes ſunt eccleſiæ, verumetiam eam vi opprimere, & patrimonium eius eripere conantur. 23.q.8. hortatur.& 63. diſt. Hadrian.

Quod contemnenda non ſunt ſacramenta per malos ſacerdotes exhibita.1.q. 1.multi. 38. diſt.ſedulo.

Quod manumiſſio iteratur cum liberti eccleſiæ alii adhærentes eam contemnunt.12.quæſtio.2.liberti.

Contentioſus.

Quod contentioſus prohibetur ordinari.46 diſt.§.1.& c. ſeditionarios.

Quod diuerſitas cultus maxime contentiones & æmulationes inducit.90.diſt.perlatum.

Quod clerici vel monachi in ſynodo vel capitulo accuſando, vel referendo nõ debent perſtrepere vocibus contentioſis. 5.q.4.in loco.

Quod contentioſus monachus a priori ſuo ſecundum qualitatem culpæ eſt puniendus. 90 diſt.ſi quis monachus.

Quod perfectus in iudicio ſæculari nõ debet contendere. 14. q.1.epiſcopus.

Quod res eccleſiæ non per contentiones ſed iudicio debent defendi. 16.q.6.conſuetudo.

Conteſtatio.

Quod cõteſtatio litis quomodo fieri debeat, & intra quod tempus facta valeat, habes 3.q.3. induciæ vſq; ad finem quæſtionis.

Quod ordine iudiciario primo eſt libellus porrigendus,deinde debet fieri litis conteſtatio. 3.q.3.induciæ.§.libellum.

Quod iudex reo libellum nõ debet auferre niſi actor promittat ſe intra duos menſes litem conteſtaturum,& expenſas in duplum reſtituturũ.3.q.3. induciæ.§.libellum.

Quod contra abſentem per contumaciam procéditur cum lis eſt cõteſtata,& liqueat de cauſa.3.q.9.decernimus. 4.quæſt. 6 cap.1.

Quod ſi lis non eſt conteſtata, nec liquet de cauſa , tunc abſens per contumaciam ſolum eſt excommunicandus, & ſic intelliguntur illa capitula. 11. q.3.rurſus.& c.quicunque.

Quod litis cõteſtatio recuſari nõ poteſt.3.q.3. induciæ.§. libellum.in fin.

Quod in cauſa criminali vel ciuili criminaliter mota ante litem conteſtatam teſtes non ſunt recipiendi, nec ſententia diffinitiua ferenda.3.q.9. per totum.in ſumma.

Quod plures ſunt caſus, in quibus ſine litis conteſtatione teſtes poſſunt recipi, ſcilicet in hæreſi

hæreſi poſt mortem.24.q.2. ſane.& c.ſeq.

Item in quæſtione electionis epiſcopi,& in cauſa matrimonii. ne propter moræ periculum eccleſia dilapidetur,& mulier fornicetur.

Item prælatus ex officio procedit per inquiſitionem de exceſſibus ſubditorum.

Item quando teſtes ad perpetuã memoriam recipiuntur.

De his & aliis pluribus caſibus habes extra, vt lite nõ conteſta.quoniã frequenter.& c.ſeq.

Continẽtia. Quod continentia nõ ferro ſed religione quærenda eſt.33.q.5.tunc ſaluabitur.

De hac materia habes in titulo de Caſtitate.

Cotritio. Quod contritio contemptis aliis partibus pœnitentiæ non delet peccatum.de pœn. diſti.1. reſuſcitatus.§.alij. ecõtra.ibi. & c.menſuram.

Quod dum confeſſio non contemnitur, per contritionem peccati venia indulgetur. de pœn.diſt.1.menſuram.

Quod quantumcumque adſunt alia, ſine cordis cõtritione nullum peccatum dimittitur. de pœn.diſt 1.§.econtrario.

Quod lacrymæ, quæ ex vera cõtritione fluunt, æterni ignis incendia extinguunt.de pœ.diſ. 1.porro.

Quod vbi non eſt contritio, ſed cordis duritia, Deus orationẽ pro talibus nõ accipit. de pœ. diſt.1.quamobrem. in fine.

Cõtumax. Quod cõtumax dicitur qui poſt vnã vel trinã peremptoriam vocationem coram iudice comparere contẽnit. 24.q.3.de illicita.

Quod qui ex contumacia iudicibus non obtemperãt, per epiſcopos extra communionem poni debent. 2. q.6.quiſquis.

Quod qui ad ſynodum vocatus venire, aut ibi conſtitutus obedire contemnit, aut ante finẽ receſſerit, eſt excommunicandus.11.q.3.certum eſt.

Quod contra abſentem per contumaciam tamquam contra præſentem conuictum procedi poteſt per diffinitiuam ſententiam.3.q.9.abſens.& c.decernimus. 24. q. 3. de illicita.

Quod ſi excõmunicatus intra annum ſuã cauſam purgare cõtempſerit, poſt nullatenus audiatur. 11.q.3.rurſus. & c.ſeq.

Quod qui iubente ſacerdote pro quacumque culpa ab eccleſia exire contempſerit, tardius recipitur ad veniam. 11.q. 3. qui iubente.

Quod contumaces prælati præter dignitatis ſubtractionem puniũtur.74.diſt. honoratur. in fi.34.diſt. quorumdam.

Quod continentes clerici ab epiſcopis per excommunicationem corrigi debent.50.diſt. contumaces.7.q.1. ſi quis pſbyter.11.q.1.petimus. & q.3. ſi quis presbyter.

Quod ſicut in contumacia perſiſtentibus ſeueritas eſt oſten-

denda, ſic humiliantibus per pœnitentiam venia nõ eſt deneganda. 2.q.4.quanto.

Conuenticulũ. Qđ conuenticulũ dicitur cõgregatio ſubditorum ſine cõſenſu prælatorum.17.diſt.multis.

Quod clerici (maxime hæretico rum & ſchiſmaticorum) conuenticula vitare debẽt. 24.q. 3.clericus. & c.cum quibus.

Conuerſatio. Quod cõuerſatio cũ Iudæis in cõuiuiis & balneis clericis & laicis inhibetur, nec etiam medicinas ab eis debẽt recipere. 28.q.1.nullus.

Quod etiam cum parentibus vel propinquis conuerſari nõ debemus, ſi per ipſos fidẽ Chriſti perdere timemus. 28.q.1.ſi infidelis.

Quod ſæpe malorum conuerſatio corrumpit bonos mores. 28.q.1.ſæpe.

Quod neophyti vt in fide & moribus proficiant, cum Chriſti fidelibus debent conuerſari. 28.q.1.Iudæorum.

Conuerſio. Quod cõuerſio dicitur quaſi vndique cordis verſio. de pœn.diſt.1.§.hoc idem. & diſtinct.vlti. nullus expectet.§. quod quamuis. circa prin.

Quod ſi cor noſtrum vndique à malo conuertitur, fructus cõuerſionis meremur. de pœ.diſtin. 1.§.hoc idem.

Quod conuerſio cordis requiritur in adulto baptizando. de conſecra. diſtinctione 4. baptiſmi.

Quod vera conuerſio ad Deũ in vltimis poſitorum mente potius eſt æſtimanda quàm tempore. 26. quæſtione 6. agnouimus.

Quod qui cum potuerunt conuerti noluerunt, in fine non facile acquirunt quod volunt. de pœn.diſt. vlti. nullus expectet. circa prin.

Quod conuerſio in extremis licet raro iuſta ſit, deſperandũ tamen non erit. de pœnit.diſt. vlti. nullus expectet.§. quod quoniam. 26.quæſt. 6.ſi preſbyter. & c.ſeq. 50.diſtin. ponderet.

Quod Deus non vult mortẽ peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat 26.q.6. agnouimus.

Quod Iudæorum pueri ad fidẽ Chriſti conuerſi, ne parentum inuoluantur erroribus, ſunt fidelibus monaſteriis cõmittendi. 26.q.1.Iudæorum.

Conuiuia. Quod conuiuia laudantur dummodo detractionibus & fabulis & ludis turpibus non miſceantur. 44.diſt.conuiuia. & c. ſeq.

Quod conuiuium clericorũ debet præcedere menſæ benedictio, inter menſam lectio, poſt menſam gratiarum actio. 44. diſt.quando autem.

Quod nõ cibus in conuiuio, ſed cibi auiditas reprobatur. de conſe.diſt.5.ſint tibi.

Quod præcipue clerici hæreticorum & ſchiſmaticorum debent vitare conuiuia. 24.q.3. clericus.

Quod cum ſacerdotibus cenſus

tenuis

tenuis eſſe debeat, prohibentur eis conuiuia, ne pinguis venter, groſſam mentem generet. 44. diſt. cap. vlt. & §. ſeq. 34. diſt. presbyteri.

Quod nec epiſcopus nec clericus abſq; ne neceſſitate debet in eccleſia facere conuiuia. 42. diſt. non oportet. & in c. ſeq.

De hac materia vide vbi agitur de Cibo.

Correctio. Quod correctio debet fieri quantum pro vniuſcuiuſque gradu atque ſalua pace eccleſiæ fieri poteſt. 23. queſt. 4. ecce quiſquis quidam cum quiſque ſicut. ipſa pietas. quid faciet, circa medium.

Quod correctio debet fieri animo medendi, non ſæuiẽdi. 86. diſt. odio. 23. q. 4. ita plane circa medium.

Quod cum correctio diſtrictius agitur, ex charitate agẽda eſt, non ex furore. 12. quæſtio. 2. fraternitas.

Quod correctio debet ex charitate procedere, & ſecundum diuerſitatem culparum extendere. 24. q. 3. corripiantur.

Quod correctio debet eſſe mixta cum benignitate & aſperitate. 45. diſt. diſciplina. & capit. ſunt namque.

Quod qui iuſte iudicat, ſtateram in manu geſtans in vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiam portat. 45. diſt. omnis.

Quod non fruſtra hæc duo iunguntur, homo peccator: quia peccator eſt, corripe. quia homo eſt, miſerere. 23 q. 4. duo.

Quod correctio quandoq; plus debet habere manſuetudinis quàm rigoris. 45. diſt. qui ſyncera. & ca. licet.

Quod aſperitas nimiæ increpationis nec correctionem recipit, nec ſalutem. 45. diſt. cum beatus. & c. diſciplina.

Quod caſtigatus leniter reuerentiam exhibet caſtiganti. diſt. 45. cum beatus.

Quod correctio quãdoq; plus debet habere de aſperitate quàm de benignitate. 12. q. 2. fraternitas. 24. q. 3. ecce. & cap. ſeq. & c. illud.

Quod ferro neceſſe [illegible] vt abſcindantur vulnera quæ fomentorum non ſentiunt medicinam. 82. diſt. quia aliquanti.

Quod melius eſt cum ſeueritate diligere, quàm cũ lenitate decipere. 5. q. 5. non omnis. & c. non oſculantur.

Quod nõ eſt charitas ſed languor vbi mali mores non corriguntur. 23. q. 5. non putes. & c. ſeq.

Quod non corripere malos ſed fouere, eſt eos occidere. 23. q. 5. qui vitiis. 45. diſt. ſed illud.

Quod falſa & periculoſa miſericordia indulgetur vbi propter aſperitatem vel blandimenta linguæ delinquentium correctio poſtponitur. 50. diſtin. ſi quis diaconus.

Quod licet Dei ſit principaliter corrigere, tamen prælatus ſuã correctionẽ non debet negligere. 23. q. 4. ſicut non eſt.

Quod faciẽtis culpam habet qui cum poſſit corrigere, negligit emendare facientis culpam 83. diſt. error.

P 2

Quod licet ſciamus neminē vltra terminum à Deo præfixū eſſe victurum, tamē omnibus languentibus non incongrue medemur, ſic quamuis nemo ſaluetur niſi prędeſtinatus, omni tamen delinquenti adhibēda eſt correctio. 23. q. 4. Nabuchodonoſor. §. item qui.

Quod epiſcopus, qui crimina non corrigit, non epiſcopus, ſed canis dicitur impudicus. 83. diſt. nemo.

Quod primo ſeipſum corrigat qui alios nititur corrigere. 25. diſt. prim[illegible] 1. diſt. in ſacerdotib[illegible] nemo.

Quod prę[illegible]us ſi culpas ſubditorum impune dimittit, grauiter offendit. 11. q. 3. ſi is qui. 23. q. 5. qui vitiis. & alia capitula quæ ſequuntur vſque in fine quæſtionis.

Quod ſynodi prelatorum ad hoc debent eſſe vt deprauata quæ emerſerunt corrigantur. 18. diſt. peruenit. & c. ſeq 16. q. 2. viſis. in fi.

Quod prælatus quando in correctione excedit, non tenetur à ſubditis veniam poſtulare. 86. diſt. quando neceſſitas.

Quod à ſubditis ſenior non eſt increpandus, cum culpa ſua non trahit ad interitum cordaiuniorum. 2. quæſt 7. Paulus dicit.

Quod laudabile eſt in ſubditis correctionem prælati nulla diſſimulatione poſtponere. 2. q. 7. ſicut inquit.

Quod contemptores mandatorum ſuperiorum ſic puniendi ſunt, vt alij talia committere timeant. 23. q. 3. iuſtum.

Quod prælati à ſubditis, docti ab indoctis de publicis exceſſibus corrigi poſſunt. 2. q. 7. ſecuti ſunt viam Balaam. & ca. epiſcopi. §. item Ioannes.

Quod priuatum crimen publice non eſt arguendum: ſed vbi contingit crimen, ibi moriatur. 2. q. 1. ſi peccauerit. in fi. 6. q. 2. ſi tantum.

Quod publicam cor[illegible]ionem debet præcedere a[illegible]onitio 2. q. 7. accuſatio. 1. in fine.

De hac materia habes vbi agitur de Diſciplina, & vbi agitur de Percuſſiōe.

Corona. Quod coronā in capite clerici habent ab inſtitutione Romanę eccleſiæ. 12. q. [illegible]

Quod raſio coro[illegible] in capite ſignat tempor[illegible]ium depoſitionem. ibidem.

Corporalia. Quod corporalia altaris non debent eſſe de ſerico, ſed de puro panno lineo ab epiſcopo conſecrato. de cōſec. diſt. conſulto omnium.

Quod non debeant lauari per feminas nec tangi. 23. diſt. ſacratas.

Corpora. Quod corpora ſanctorū nullus de loco ad locū ſine licentia epiſcoporum transferre præſumat. de conſe. diſt. 1. corpora.

Quod corpora modernorum hominum ſunt debiliora antiquorum, & ideo ipſis eſt compatiendum. 34. diſt. fraternitatis.

Creatura. Quod creatura quælibet in ſe bona eſt, & dicitur eſſe vera. de pœnit. diſt. 2. ante fi.
Quod creatura quæ mutatur, nõ vera, ſed vacua eſſe probatur. de pœn. diſt. 2. ante fi.
Quod per creaturas iurare, eſt blaſphemare. 22. q. 1. ſi quis per capillum.

De hac materia habes vbi agitur de Iuramento.

Credere. Quod credere in Deũ eſt amãdo in eũ tendere. de pœ. diſt. 2. charitas eſt.
Quod qui diuinationibus & incantationibus credit, fidem Chriſti perdit. 26. q. 5. epiſcopi. ante mediũ. & duobus ca. ſeq.
Quod qui credit ſe cum Diana vel aliis mulieribus in noctis ſilentio ſuper beſtias vel aliter multa terrarum ſpatia tranſire, fidem Chriſti euacuat. 26. q. 5. epiſcopi. ante medium.
Quod in teſtimonio quandoque credendum eſt paucioribus numero. 4. q. 3. per totum.
Quod innocens ſemper bene credit & bene iudicat de aliis. 22. q. 4. innocens.
Quod mala de aliis non cito neque de facili debemus credere. 86. diſt. ſi quid.
Quod malum de proximo nullus debet credere antequam probetur. 2. q. 1. Deus. 30. q. 5. iudicantem. 11. q. 3. in cunctis. & c. quamuis.

Creditor. Quod creditor non eſt dicendus vſurarius. 10. q. 2. caſellas. §. hoc ius.

Crimen. Quod crimẽ eſt graue peccatum accuſatione & damnatione dignissimum. 81. diſt. apoſtolus.
Quod crimen vocatur criminale peccatum, vel criminalis infamia. 25. diſt. vnum orarium.
Quod crimen quandoque ponitur pro omni delicto ſiue mortali ſiue veniali. 25. diſt. vnum orarium. §. nomine autem.
Quod manifeſta crimina accuſatione nõ indigent. 2. q. 1. quæ Lotharius. §. in manifeſtis. & c. ſeq.
Quod magis nocet qui crimen celat, quam qui illud amicabiliter ad corrigendum indicat. 5. q. 5. nõ vos. & quattuor c. ſeq.
Quod fraudulentus reputatur qui cauſa diffamationis vel vindictæ occultum crimẽ reuelat. 5. q. 5. qui ambulat. 6. q. 1. ſumma.
Quod grauiter peccat qui crimẽ quod ſolus nouit, publicat. 2. q. 1. ſi peccauerit.
Quod meritorium eſt ibi crimẽ publicare, vbi poſſit prodeſſe. 22. q. 6. hoc videtur. in fi.
Quod nullum crimen maculat neſcientem. 23. q. 4. nimium ſunt.
Quod crimẽ paternum nullam maculam poteſt infligere ſucceſſori: niſi committat vel cõſentiat. 1. q. 4. crimen.
Quod nemini prætterquam de crimine læſæ maieſtatis de ſe confeſſo contra alium creditur. 15. q. 3. nemini.
Quod graui punitur pœna cri-

mē læſæ maieſtatis.6.q.1.quæro.§.ſi quis.

Quod crimen læſæ maieſtatis & vitium ſimoniæ pari pœna puniuntur.15.q.3.ſane.

Chriſma. Quod chriſma ī cœna domini quolibet anno eſt conficiendum,& vetus intra eccleſiam eſt exurendum.de conſecrat.diſt.3.litteris.

Quod ſolius epiſcopi eſt chriſma conficere.95.diſt.illud. 26.q.6. ſi iubet.

Quod archiepiſcopi ab epiſcopis ſuis,& alij clerici ab archipreſbyteris chriſma debent petere.95. diſt.presbyteri.de conſecra.diſt.4. presbyteri.

Quod clericus vendens chr ſma ſimoniam committit.1.q.3.ſi quis præbendas.1.q.1.dictum eſt in quibuſdam.

Quod presbyteri chriſma accepturi nil debent dare epiſcopis.1 q.1.ſtatuimus.

Quod omnis presbyter ad baptizandum vadens, cum chriſmate debet progredi de conſecra. diſtinct. 4. nullus miniſtrorum.

Quod ſignare in frōte cum chriſmate,eſt tantū epiſcoporum. de conſecr diſt.4 presbyteri. 95.diſt. presbyteros.

Quod cum veteri chriſmate nō licet inungere niſi in neceſſitate.de conſecra.diſt. 4.ſi quis de alio.

Quod qui in neceſſitate a preſbytero non fuit in baptiſmo chriſmatus in vertice, debet per presbyterum ſuppleri. de conſecratio.diſtinct.4. nullus miniſtrorum.

Crudelitas. Quod crudelitas nō eſt crimina punire,ſed pietas. 23.q. 8.legi.& c.ſeq.

Quod falſa manſuetudo eſt crudelitas, quando ſcilicet delinquens non corripitur. 23 q. 4. ipſa pietas.

Quod iudex non eſt crudelis qui crudeles iugulat, licet patientibus crudelis eſſe videatur. 23. q. 5. non eſt crudelis.

Quod proximi vulnus crudeliter ſiletur, & vt ſanetur, miſericorditer indicatur.5.q.5.non vos.

Quod crudelis eſt qui famā ſuā negligit. 12.q.1.nolo.

Quod vlciſcendi crudelitas iure culpatur. 23. quæſtio. 1. quid culpatur.

Quod libidinoſa crudelitas eſt venena ſterilitatis procurare. 32.q.2.aliquando.

Quod crudelitatem omniū prædonum ſuperat qui res eccleſiæ quæ pauperum ſunt, defraudat. 12.q. 2. gloria. circa medium.

Quod qui pauperē fœnore trucidat, & qui diuiti aliqua rapit,æquales ſunt in crudelitate. 14.q.4.quid dicam.

Crux. Quod crux a cruciatu dicitur, & magnū cruciatum ſuſtinet qui vim patitur. 3. quæſtio. 1. nulli. in fine.

Quod qui diuitias mundi lutum reputat, crucem Chriſti portat. 12. q. 2. gloria. circa medium. 12.q.1.clericus.

Quod ſacerdotalis gradus & alia

alia ſacramenta crucis figura perficiuntur. de conſecra. diſt. 5. numquid.

Quod ſalubre eſt fideles crucis ſignaculo inſigniri. 11. diſt. eccleſiaſticarum.

Quod ideo cruce ſignantur baptizandi & alij, vt diabolus per interemptionis ſuæ ſignum vas ſuum priſtinum ſciat deinceps ſibi eſſe alienum. de conſec. diſt. 4. poſtea ſignatur.

Quod ignominia eſt Chriſtum crucifixum pauperem fartis prædicare corporibus. 35. diſt. eccleſiæ.

Quod dominũ crucifigunt qui eum in ſacerdotibus ſuis perſequuntur. 3. q. 1. nulli.

Quod feſtum inuentionis crucis eſt celebrandum quinto nonas Maij. de conſecr. diſt. 3. crucis.

Cupiditas. Quod cupiditas eſt mater vſurarum. 47. diſt. virum.

Quod cupidi ordinari prohibẽtur, quia tales de facilia vero deuiant. 47. diſt. virum. 8. q. 2. dilectiſſimi.

Quod bonorum auctoritati inhærere non valet qui cupiditatem animæ quæ radix eſt omnium malorum, non abſcindit. 47. diſtin. bonorum. & c. ſeq.

Quod gratius intuetur cupidus aurum quam ſolem. 47. diſt. ſicut.

Quod quantumcumque aurum auro cumuletur, ſatietas nũquã aderit cupiditati. 47. diſt. ſicut.

Quod nemo cupiditati damnandi inflammatus deſiderat habere conſortem. 23. q. 7. quod autem.

Quod cupidi breuem in præſenti poſſident fructum, & poſt æternum incurrunt ſuppliciũ. 1. q. 1. cũ ordinaretur. & c. cito.

Curator. Quod curator propter infirmitatem datur. 3. q. 7. infames.

Curialis. Quod curialis dicitur qui nexibus curiæ ligatus principibus adulatur. 37. diſt. nonne. & 51. diſt. qui in aliquo.

Quod curiales non ſunt ad ordines admittendi, nec etiam ad religionem, niſi cum magna diſcuſſione. 53. diſtinct. legem.

Quod curialis non debet in epiſcopum ordinari. 50. diſt. non confidant. 51. diſtin. qui in aliquo.

Quod curialis qui in ciuilibus cauſis vel pecuniariis officium impẽdit, poteſt in epiſcopum poſtulari. 61. diſt. Oſius. & §. ſed aliud eſt.

Curioſitas. Quod curioſitas eſt poſtpoſitis diuino & ſanctorum eloquiis ſcriptis Philoſophorum & poetarum ratione vanitatis vel delectationis intendere. 37. diſtin. ſacerdotes. & c. ſeq.

Quod curioſitas dicitur cum diuina ſcriptura non ſecundum ſanctorum expoſitionem, ſed ſecundum ſæcularem ſapientiam & ſenſus ſui vanitatem exponitur. 37. diſt. vino.

Quod curioſi dicũtur clerici qui filios ſuos eccleſiaſticis ſũpti-bus potius ſæcularibus ſcientiis quam ſalubribus erudiũt. 37.diſt.legant.

Cuſtodire. Quod cuſtodire tenetur Romana ſedes ſtatuta conciliorũ quæ ſua auctoritate cõfirmauit.25.q.1.c.1.

Quod ſi iuriſdictio epiſcopi a ſuperiore nõ ſeruatur, ordo eccleſiaſticus, quem ſuperior cuſtodire tenetur, cõfunditur. 11.q.1.peruenit.

Quod prælati bona eccleſiæ non debent dare potentibus, ſed diligenter cuſtodire. 23.q.7. conuenior.

Quod nemo per exteriorem violentiam corrumpitur, ſi interior innocentia cuſtodiatur. q.3.cuſtodi.

D*Almatica.* Quod dalmatica nec epiſcopis, nec archidiaconis antiquitus ſine conceſſione Papæ licebat vti. 23.diſt.communis.

Quod licet modo omnes diaconi vtantur dalmaticis ex conſuetudine, non tamen debent ipſis vti niſi in ſolennitate.76. diſt.de ieiunio.

Damaſus. Quod Damaſus Papa primus accuſatus de adulterio cũ 42.epiſcopis ſe purgauit. 2. q. 7. nos ſi incompetenter. in fine.

Dãnum. Quod dãnum morum multum diſtat a damno temporalium. 6. quæſt.1.ſunt plurimi. in fine.

Quod deteriores ſunt qui vitam moreſque bonorum detrahẽdo corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt. 6.q.1.ex merito.

Quod nulli in alterius damnum eſt ſubueniendum. 14. quæſt. 5.denique.22.q.2.primum.

Quod dominus per damnum temporale nos cogit ad bonum.23.quæſt. 6. quod errauerat.

Quod piiſſimi rectores reputantur qui in graui ſcelere conſtitutos damnorum admonitionibus ad bonum redire cogunt.23.q.5. ſi vos.

Quod qui confugientibus ad eccleſiam vel ad cœmeteria aliquod damnum inferunt, ſunt excommunicati.17.q.4. diffiniuit.

Quod inferens damnum non eſt abſoluendus niſi damno ſecundum arbitrium læſi reſtituto.23.q.vlt.peſſimam. 14 q.6.ſi res.

Datum. Quod datum aliquod ex pietate præcipue eccleſiæ, non poteſt reuocari.12.q. 2. ſacrorũ. 14.q.6.comperimus. 16.q.2. viſis.& q. 6.illud. 17. q.3. ſunt qui.

Quod date eccleſiæ propter defectum heredis, laudabiliter danti redduntur habito ſerede.17.q.vlt.c.vlt.

Quod qui res eccleſiis vel monaſteriis in teſtamento datas detinent, pauperum ſunt necatores. 13.q.2.clerici.

Quod non ſufficit oratio & lectio

ſtio niſi adſit & eleemoſynæ datio.86.diſt.fratrem. & duodecim cap.ſeq.

Quod habenti dari nil aliud eſt quam perdere. 1. quæſtio. 2. paſtor.

Quod epiſcopus de bonis eccleſiæ religioſis poteſt dare.12. q. 2.ſi epiſcopus.& c.ſeq.

Quod qui honorem non habet, honorem dare non poteſt. 1. quæſt. 1. qui perfectionem. & c.ſeq.

Dauid. Quod Dauid qui ex compaſſione omnes refugas recipiebat, ponitur in exemplũ quod patientibus eſt compatiendum. 7.q. 1.omnis.

Quod ex eo quod doluit mali regis chlamydem ſe præcidiſſe, ponitur in exemplum quod ſubditus quantumcunq; ſanctus in malum prælatum quãdiu ſuſtinetur non debet inſurgere.2.q.7.plerumque.§.item de pœniten.diſtin. 2. §. opponitur.

Quod Dauid plenus fuit charitate, per multos effectus inſinuatur.de pœn.diſt.2.§.opponitur.poſt medium.

Quod inter duo mala minus eligens potius voluit iuramentũ frangere, quam ſanguinem humanum fundere.22. qõ. 4. 2. quod Dauid.& c.ſeq.

Quod in eo quod Saul deprauatum honorauit propter vnctionem, innuitur quod ſacramenta in deprauato non annihilantur. 1. q. 1. ſacramenta.

Quod Dauid prohibitus fuit templum ædificare propter ſanguinem quem effuderat. de conſecrat.diſt.1.§.1.in prin.

Quod in hoc quod propter adulterium & homicidium per parabolam diuitis ſententiam contra ſeipſum dedit, innuitur quod malus prælatus per ſententiam quã profert in ſubditum ſeipſum condemnat.3.q. 7.ſacerdos.

Quod per pœnitentiam de adulterii & homicidii peccato cõſecutus eſt veniam. de pœn. diſt.3.§.Dauid.

Quod in eo quod poſt peccatum ſpiritum ſanctum rehabuit, & in honore permanſit, innuitur quòd lapſi per pœnitentiam in priſtinum ſtatum reparantur.50. diſt.ſi poſt. §.econtra. & c.ponderet.

Quod occiſo Vria propter adulterium Bethſabeę ipſam duxit in vxorem, modo non trahitur in conſequentiam.31.q. 1. cap. ſi qua fuerit vidua. §.ſed obiicitur.

Quod dominus ei qui tot bellis interfuit, tam magnum præbuit teſtimonium, innuitur ꝙ & plerique bella exercentes Deo placere poſſunt. 23. qõ.1. noli.

Decanus. Quod decan' nõ debet fieri niſi primum fuerit presbyter ordinatus.60.diſtinct. c.1. & duobus c.ſeq.

Quod diaconus in decanum electus niſi ſtatim presbyter efficiatur, honore ſuſcepto priuetur.60.diſt.innouamus.

Quod nemo in decanum debet

eligi,niſi qui ætate & moribus eſt maturus.60.diſtinct.innouamus.

Decimæ. Quod decimæ ſunt vota fidelium, precia peccatorum, patrimonia pauperum.16.qõ.1. quia.

Quod decimæ ſunt tributa egẽcium animarũ.16.q.1.decimę.

Quod decimæ iubentur dari lege naturali,ſicut patet de Abraham & Iacob.17.q.7.decimas Deo.

Item iubentur dari lege Moſaica.16.q.1.decimas a populo.

Item iubentur dari ſcriptura prophetica. 16.q.1. reuertimini.& q.7.c.1.

Item iubentur dari lege canonica.16.q.7.c.1.& c.quicunque.

Quod decimæ ſunt dandæ de grano & de vino,de fructibus arborum, de pecoribus, de horto,de negotiatione, & venatione.16.q.7.quicunque.& c.ſeq.

Quod a laicis fideliter ſunt dandæ, & ab epiſcopis miniſtris eccleſiarum diſcrete diſtribuendæ. 32. diſt.præter hoc. 16.q.7.nullus.

Quod fideliter decimas dare, eſt nec plus nec minus offerre. 16.q.7.quicunque.

Quod dandæ ſunt illi eccleſiæ vbi baptiſma & alia ſacramenta percipiuntur.16.qõ.1.quicũque.c.de decimis.& capitul.in ſacris.13.q.1.eccleſias.§.de decimis.

Quod aliis eccleſiis non ſunt dãdæ præter conſenſum epiſcopi.16. quæſti.prim. ſtatuimus. & c.ſeq.

Quod propter nouas eccleſias priori eccleſiæ non ſunt ſubtrahenda.16.quæſtio.1.ſi quis laicus. & capit. de decimis. §. ſi ergo.

Quod decimæ concedi poſſunt monaſteriis & hoſpitalib.16. q.1.quoniam.

Quod monachis de territoriis, quæ propriis manibus excolunt, cõceſſæ ſunt decimæ.16. q.1.cunctis. §. de his. & capit. queſti.

Quod per donationem prædiorum monachis factam non priuantur eccleſiæ decimis ſuis.16.quæſtio 1. cunctis §.de his.in fin.

Quod nõ fructus,ſed ius decimæ vendere vel emere ſimoniacum eſt.1.quæſtione 1.preſbyter.

Quod decimæ a laicis (quia pauperũ ſunt) poſſideri non poſſunt.16. quæſtione 1. c. vlti. & q.7.c.1.

Quod non ſunt a laicis aliquo munere redimendæ.16.qõ.7. decimas quas.

Quod propter malitiam ſacerdotis decimæ(quia eccleſiæ ſunt) non ſunt retinendæ.16.q.6.ſi epiſcopum.

Quod non dantes decimas poſt admonitionem ſunt excommunicandi.16.quæſ.7. omnes decimæ.

Quod qui decimas nõ tribuit ſacrilegium committit, & æternæ damnationis periculũ incurrit.16.q.7.c.1.

Quod frequenter in rebus temporalibus damna patiuntur, qui

qui decimas dare negligunt. 16.q.1.reuertimini.

Quod quot pauperes mortui ſame fuerint, tot detentor decimarum reus eſt homicidiorū. 16.q.1.decimæ.

Quod qui decimas diligēter dat, non ſolum ſanitatem corporis, ſed etiam cum temporali fructu cæleſtia promeretur. 16.q.1.decimæ.

Quod quadrageſima diligenter in ieiunio obſeruata ſoluuntur Deo decimæ pro tempore totius anni. de conſecrat.diſt. 5.quadrageſima.

Decretales. Quod decretales ſummorum Pontificum ſunt eiuſdem auctoritatis ſicut decreta, quæ ſunt in corpore canonum.19.diſt.per totum.

Quod decretalis epiſtola alia eſt ſpecialis, videlicet quæ dirigitur ad vnam prouinciam. 35. q.3 §. quod ſcripſi.

Item quæ dirigitur ad vnam eccleſiam.16.quæſtio.1.hinc eſt etiam.

Item quæ dirigitur ad vnam perſonam.7.q.1.petiſti.& hæc nō trahitur ad conſequentiam, ſicut habes in prædictis cap.

Alia eſt generalis, quæ omnibus dirigitur.25.qō.1.omnia. & c. ſeq. & hæc quia diffinit, trahitur ad conſequentiam. 25.q.1. hæc cōſona.

Si imperat vel prohibet, neceſſitatem infert.14.quæſt.1.quiſquis.

Si indulgetur non trahitur ad cōſequentiam. 14. quæſtione 5. dixit.

Si permittit vel conſulit, liberam habet obſeruantiam.14.qō.1. quiſquis.

Dedicatio. Quod dedicatio eccleſiæ debet fieri ab epiſcopo ſine aliqua pactione.1.quæſt.1.ſtatuimus.

Quod epiſcopi dedicaturi eccleſias oblata ex deuotione poſſunt accipere, ſed nihil debent exigere.1.q.2.placuit.

Quod prius eſt eccleſia dotanda quàm dedicanda.ibidem.

Quod loca ſemel dedicata non poſſunt fieri habitacula ſæcularia.19.quæſtione 3.quæ ſemel.

Quod ſingulis annis celebranda eſt ſolennitas dedicationis. de conſecrat. diſtinct. 1. ſolennitates.

De hac materia require de conſecratione Eccleſiæ.

Defenſio. Quod defenſio poteſt peti a principe contra hoſtes eccleſiæ.23.quæſti.3.Maximianus. & quæſt.2.per totum.

Quod eccleſia pro malefactoribus debet intercedere, nō eos defendere.14.quæſt.6.hi qui. 12.quæſtio.5.ſi quis cuiuslibet. & c.ſeq.

Quod lex virtutis eſt patriam & ſocios defendere ab iniuria. 23.quæſtio.3.non inferenda. & c.fortitudo.

Quod execrabile eſt non tueri quod ſuſcipit defendēdos. 87. diſt.irreligioſum.

Quod qui poteſt & non repellit

denda, ſic humiliantibus per pœnitentiam venia nō eſt deneganda. 2.q.4.quanto.

Conuenticulū. Qđ conuenticulū dicitur cōgregatio ſubditorum ſine cōſenſu prælatorum.17.diſt.multis.

Quod clerici (maxime hæreticorum & ſchiſmaticorum) conuenticula vitare debēt. 24.q.3.clericus. & c. cum quibus.

Conuerſatio. Quod cōuerſatio cū Iudæis in cōuiuiis & balneis clericis & laicis inhibetur, nec etiam medicinas ab eis debēt recipere. 28.q.1.nullus.

Quod etiam cum parentibus vel propinquis conuerſari nō debemus, ſi per ipſos fidē Chriſti perdere timemus. 28.q.1.ſi infidelis.

Quod ſæpe malorum conuerſatio corrumpit bonos mores. 28.q.1.ſæpe.

Quod neophyti vt in fide & moribus proficiant, cum Chriſti fidelibus debent conuerſari. 28.q.1. Iudæorum.

Conuerſio. Quod cōuerſio dicitur quaſi vndique cordis verſio. de pœn.diſt.1.§. hoc idem. & diſtinct.vlti. nullus expectet.§. quod quamuis. circa prin.

Quod ſi cor noſtrum vndique à malo conuertitur, fructus cōuerſionis meremur. de pœ.diſtin.1.§.hoc idem.

Quod conuerſio cordis requiritur in adulto baptizando. de conſecra. diſtinctione 4. baptiſmi.

Quod vera conuerſio ad Deū in vltimis poſitorum mente potius eſt æſtimanda quam tempore. 26. quæſtione 6. agnouimus.

Quod qui cum potuerunt conuerti noluerunt, in fine non facile acquirunt quod volunt. de pœn.diſt. vlti. nullus expectet.circa prin.

Quod conuerſio in extremis licet raro iuſta ſit, deſperandū tamen non erit.de pœnit.diſt. vlti. nullus expectet. §. quod quoniam. 26.quæſt. 6.ſi preſbyter. & c.ſeq. 50.diſtin. ponderet.

Quod Deus non vult mortē peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat 26.q.6. agnouimus.

Quod Iudæorum pueri ad fidē Chriſti conuerſi, ne parentum inuoluantur erroribus, ſunt fidelibus monaſteriis cōmittendi. 26.q.1.Iudæorum.

Conuiuia. Quod conuiuia laudantur dummodo detractionibus & fabulis & ludis turpibus non miſceantur. 44.diſt.conuiuia. & c. ſeq.

Quod conuiuium clericorū debet præcedere menſæ benedictio, inter menſam lectio, poſt menſam gratiarum actio. 44. diſt.quando autem.

Quod nō cibus in conuiuio, ſed cibi auiditas reprobatur. de conſe.diſt.5.ſint tibi.

Quod præcipue clerici hæreticorum & ſchiſmaticorum debent vitare conuiuia. 24.q.3. clericus.

Quod cum ſacerdotibus cenſus

tenuis

tenuis eſſe debeat, prohibentur eis conuiuia, ne pinguis venter, groſſam mentem generet. 44.diſt.cap. vlt.& §.ſeq. 34.diſt. presbyteri.

Quod nec epiſcopus nec clericus abſq; ne neceſſitate debet in eccleſia facere conuiuia. 42.diſt. non oportet. & in c.ſeq.

De hac materia vide vbi agitur de Cibo.

Correctio.

Quod correctio debet fieri quantum pro vniuſcuiuſque gradu atque ſalua pace eccleſiæ fieri poteſt. 23.quæſ. 4.ecce quiſquis quidam cum quiſque ſicut. ipſa pietas. quid faciet circa medium.

Quod correctio debet fieri animo medendi, non ſæuiendi. 86. diſt. odio. 23.q. 4. ita plane circa medium.

Quod cum correctio diſtrictius agitur, ex charitate agenda eſt, non ex furore. 12.quæſtio. 2. fraternitas.

Quod correctio debet ex charitate procedere, & ſecundum diuerſitatem culparum extendere. 24.q.3.corripiantur.

Quod correctio debet eſſe mixta cum benignitate & aſperitate. 45.diſt. diſciplina. & capit. ſunt namque.

Quod qui iuſte iudicat, ſtateram in manu geſtans in vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiam portat. 45.diſt. omnis.

Quod non fruſtra hæc duo iunguntur, homo peccator: quia peccator eſt, corripe. quia homo eſt, miſerere. 23 q. 4. duo.

Quod correctio quandoq; plus debet habere manſuetudinis quàm rigoris. 45. diſt. qui ſyncera. & ca. licet.

Quod aſperitas nimiæ increpationis nec correctionem recipit, nec ſalutem. 45. diſt. cum beatus. & c. diſciplina.

Quod caſtigatus leniter reuerentiam exhibet caſtiganti. diſt. 45. cum beatus.

Quod correctio quandoq; plus debet habere de aſperitate quam de benignitate. 12. q. 2. fraternitas. 24. q. 3. ecce. & cap. ſeq. & c. illud.

Quod ferro [illegible] abſcindantur vulnera quæ fomentorum non ſentiunt medicinam. 81. diſt. quia aliquanti.

Quod melius eſt cum ſeueritate diligere, quam cum lenitate decipere. 5. q. 5. non omnis. & c. non oſculantur.

Quod non eſt charitas ſed languor vbi mali mores non corriguntur. 23. q. 5. non putes. & c. ſeq.

Quod non corripere malos ſed fouere, eſt eos occidere. 23. q. 5. qui vitiis. 45. diſt. ſed illud.

Quod falſa & periculoſa miſericordia indulgetur vbi propter aſperitatem vel blandimenta linguæ delinquentium correctio poſtponitur. 50. diſtin. ſi quis diaconus.

Quod, licet Dei ſit principaliter corrigere, tamen prælatus ſuã correctionẽ non debet negligere. 23. q. 4. ſicut non eſt.

Quod facientis culpam habet qui cum poſſit corrigere, negligit emendare facientis culpam. 83. diſt. error.

Creatura. Quod creatura quęlibet in ſe bona eſt, & dicitur eſſe vera. de pœnit. diſt. 2. ante fi.

Quod creatura quæ mutatur, nõ vera, ſed vacua eſſe probatur. de pœn. diſt. 2. ante fi.

Quod per creaturas iurare, eſt blaſphemare. 22. q. 1. ſi quis per capillum.

De hac materia habes vbi agitur de Iuramento.

Credere. Quod credere in Deũ eſt amãdo in eũ tendere. de pœ. diſt. 2. charitas eſt.

Quod qui diuinationibus & incantationibus credit, fidem Chriſti perdit. 26. q. 5. epiſcopi. ante mediũ. & duobus ca. ſeq.

Quod qui credit ſe cum Diana vel aliis mulieribus in noctis ſilentio ſuper beſtias vel aliter multa terrarum ſpatia tranſire, fidem Chriſti euacuat. 26. q. 5. epiſcopi. ante medium.

Quod in teſtimonio quandoque credendum eſt paucioribus numero. 4. q. 3. per totum.

Quod innocens ſemper bene credit & bene iudicat de aliis. 22. q. 4. innocens.

Quod mala de aliis non cito neque de facili debemus credere. 86. diſt. ſi quid.

Quod malum de proximo nullus debet credere antequam probetur. 2. q. 1. Deus. 30. q. 5. iudicantem. 11. q. 3. in cunctis. & c. quamuis.

Creditor. Quod creditor non eſt dicendus vſurarius. 10. q. 2. caſellas. §. hoc ius.

Crimen. Quod crimẽ eſt graue peccatum accuſatione & damnatione dignisſimum. 81. diſt. apoſtolus.

Quod crimen vocatur criminale peccatum, vel criminalis infamia. 25. diſt. vnum orarium.

Quod crimen quandoque ponitur pro omni delicto ſiue mortali ſiue veniali. 25. diſt. vnum orarium. §. nomine autem.

Quod manifeſta crimina accuſatione nõ indigent. 2. q. 1. quæ Lotharius. §. in manifeſtis. & c. ſeq.

Quod magis nocet qui crimen celat, quam qui illud amicabiliter ad corrigendum indicat. 5. q. 5. nõ vos. & quattuor c. ſeq.

Quod fraudulentus reputatur qui cauſa diffamationis vel vindictæ occultum crimẽ reuelat. 5. q. 5. qui ambulat. 6. q. 1. ſumma.

Quod grauiter peccat qui crimẽ quod ſolus nouit, publicat. 2. q. 1. ſi peccauerit.

Quod meritorium eſt ibi crimẽ publicare, vbi poſſit prodeſſe. 22. q. 6. hoc videtur. in fi.

Quod nullum crimen maculat neſcientem. 23. q. 4. nimium ſunt.

Quod crimẽ paternum nullam maculam poteſt infligere ſucceſſori: niſi committat vel cõſentiat. 1. q. 4. crimen.

Quod nemini præterquam de crimine læſæ maieſtatis de ſe confeſſo contra alium creditur. 15. q. 3. nemini.

Quod graui punitur pœna cri-

mē læſæ maieſtatis.6.q.1.quæro.§.ſi quis.

Quod crimen læſæ maieſtatis & vitium ſimoniæ pari pœna puniuntur.15.q.3.ſane.

Chriſma. Quod chriſma ī cœna domini quolibet anno eſt conficiendum,& vetus intra eccleſiam eſt exurendum,de conſecrat.diſt.3.litteris.

Quod ſolius epiſcopi eſt chriſma conficere.95.diſt.illud. 26.q.6.ſi iubet.

Quod archiepiſcopi ab epiſcopis ſuis,& alij clerici ab archipreſbyteris chriſma debent petere.95.diſt.presbyteri.de conſecra.diſt.4.presbyteri.

Quod clericus vendens chriſma ſimoniam committit.1.q.3.ſi quis præbendas.1.q.1.dictum eſt in quibuſdam.

Quod presbyteri chriſma accepturi nil debent dare epiſcopis.1.q.1.ſtatuimus.

Quod omnis presbyter ad baptizandum vadens, cum chriſmate debet progredi de conſecra.diſtinct.4.nullus miniſtrorum.

Quod ſignare in frōte cum chriſmate,eſt tantū epiſcoporum,de conſecr diſt.4 presbyteri.95.diſt.presbyteros.

Quod cum veteri chriſmate nō licet inungere niſi in neceſſitate.de conſecra.diſt.4.ſi quis de alio.

Quod qui in neceſſitate a preſbytero non fuit in baptiſmo chriſmatus in vertice, debet per presbyterum ſuppleri. de conſecratio.diſtinct.4.nullus miniſtrorum.

Crudelitas. Quod crudelitas nō eſt crimina punire,ſed pietas.23.q.8.legi.&c.ſeq.

Quod falſa manſuetudo eſt crudelitas, quando ſcilicet delinquens non corripitur.23 q.4.ipſa pietas.

Quod iudex non eſt crudelis qui crudeles iugulat, licet patientibus crudelis eſſe videatur.23.q.5.non eſt crudelis.

Quod proximi vulnus crudeliter ſiletur, & vt ſanetur, miſericorditer indicatur.5.q.5.non vos.

Quod crudelis eſt qui famā ſuā negligit.12.q.1.nolo.

Quod vlciſcendi crudelitas iure culpatur.23.quæſtio.1.quid culpatur.

Quod libidinoſa crudelitas eſt venena ſterilitatis procurare.32.q.2.aliquando.

Quod crudelitatem omniū prædonum ſuperat qui res eccleſiæ quæ pauperum ſunt, defraudat.12.q.2 gloria.circa medium.

Quod qui pauperē fœnore trucidat, & qui diuiti aliqua rapit,æquales ſunt in crudelitate.14.q.4.quid dicam.

Crux. Quod crux a cruciatu dicitur, & magnū cruciatum ſuſtinet qui vim patitur.3.quæſtio.1.nulli.in fine.

Quod qui diuitias mundi lutum reputat,crucem Chriſti portat.12.q.2.gloria. circa medium.12.q.1.clericus.

Quod ſacerdotalis gradus & alia

alia ſacramenta crucis figura perficiuntur. de conſecta. diſt. 5. numquid.

Quod ſalubre eſt fideles crucis ſignaculo inſigniri. 11. diſt. eccleſiaſticarum.

Quod ideo cruce ſignantur baptizandi & alij, vt diabolus per interemptionis ſuæ ſignum vas ſuum priſtinum ſciat deinceps ſibi eſſe alienum. de conſec. diſt. 4. poſtea ſignatur.

Quod ignominia eſt Chriſtum crucifixum pauperem fatris prædicare corporibus. 35. diſt. eccleſiæ.

Quod dominũ crucifigunt qui eum in ſacerdotibus ſuis perſequuntur. 3. q. 1. nulli.

Quod feſtum inuentionis crucis eſt celebrandum quinto nonas Maij. de conſecr. diſt. 3. crucis.

Cupiditas. Quod cupiditas eſt mater vſurarum. 47. diſt. virum.

Quod cupidi ordinari prohibẽtur, quia tales de facilia vero deuiant. 47. diſt. virum. 8 q. 2. dilectiſſimi.

Quod bonorum auctoritati inhærere non valet qui cupiditatem animæ quæ radix eſt omnium malorum, non abſcindit. 47. diſtin. bonorum. & c. ſeq.

Quod gratius intuetur cupidus aurum quam ſolem. 47. diſt. ſicut.

Quod quantumcumque aurum auro cumuletur, ſatietas nũquã aderit cupiditati. 47. diſt. ſicut.

Quod nemo cupiditati damnan di inflammatus deſiderat habere conſortem. 23. q. 7. quod autem.

Quod cupidi breuem in præſenti poſſident fructum, & poſt æternum incurrunt ſuppliciũ. 1. q. 1. cũ ordinaretur. & c. cito.

Curator. Quod curator propter infirmitatem datur. 3. q. 7. infames.

Curialis. Quod curialis dicitur qui nexibus curiæ ligatus principibus adulatur. 37. diſt. nonne. & 51. diſt. qui in aliquo.

Quod curiales non ſunt ad ordines admittendi, nec etiam ad religionem, niſi cum magna diſcuſſione. 53. diſtinct. legem.

Quod curialis non debet in epiſcopum ordinari. 50. diſt. non confidant. 51. diſtin. qui in aliquo.

Quod curialis qui in ciuilibus cauſis vel pecuniariis officium impẽdit, poteſt in epiſcopum poſtulari. 61. diſt. Oſius. & §. ſed aliud eſt.

Curioſitas. Quod curioſitas eſt poſtpoſitis diuino & ſanctorum eloquiis ſcriptis Philoſophorum & poetarum ratione vanitatis vel delectationis inten dere. 37. diſtin. ſacerdotes. & c. ſeq.

Quod curioſitas dicitur cum diuina ſcriptura non ſecundum ſanctorum expoſitionem, ſed ſecundum ſæcularem ſapientiam & ſenſus ſui vanitatem exponitur. 37. diſt. vino.

Quod curioſi dicũtur clerici qui filios ſuos eccleſiaſticis ſũptibus potius ſæcularibus ſcientiis quam ſalubribus erudiũt. 37.diſt.legant.

Cuſtodire. Quod cuſtodire tenetur Romana ſedes ſtatuta conciliorũ quæ ſua auctoritate cõfirmauit. 25.q.1.c.1.

Quod ſi iuriſdictio epiſcopi a ſuperiore nõ ſeruatur, ordo eccleſiaſticus, quem ſuperior cuſtodire tenetur, cõfunditur. 11.q.1.peruenit.

Quod prælati bona eccleſiæ non debent dare potentibus, ſed diligenter cuſtodire. 23.q.7.conuenior.

Quod nemo per exteriorem violentiam corrumpitur, ſi interior innocentia cuſtodiatur. q.3.cuſtodi.

D*Almatica.* Quod dalmatica nec epiſcopis, nec archidiaconis antiquitus ſine conceſſione Papæ licebat vti. 23.diſt.communis.

Quod licet modo omnes diaconi vtantur dalmaticis ex conſuetudine, non tamen debent ipſis vti niſi in ſolennitate. 76. diſt.de ieiunio.

Damaſus. Quod Damaſus Papa primus accuſatus de adulterio cũ 42.epiſcopis ſe purgauit. 2.q. 7. nos ſi incompetenter. in fine.

Dãnum. Quod dãnum morum multum diſtat a damno temporalium. 6. quæſt.1.ſunt plurimi. in fine.

Quod deteriores ſunt qui vitam moreſque bonorum detrahẽdo corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt. 6.q.1.ex merito.

Quod nulli in alterius damnum eſt ſubueniendum. 14. quæſt. 5.denique.22.q.2.primum.

Quod dominus per damnum temporale nos cogit ad bonum. 23.quæſt. 6. quod errauerat.

Quod piiſſimi rectores reputantur qui in graui ſcelere conſtitutos damnorum admonitionibus ad bonum redire cogunt. 23.q.5.ſi vos.

Quod qui confugientibus ad eccleſiam vel ad cœmeteria aliquod damnum inferunt, ſunt excommunicati. 17.q.4. diffiniuit.

Quod inferens damnum non eſt abſoluendus niſi damno ſecundum arbitrium læſi reſtituto. 23.q.vlt.peſſimam. 14 q.6.ſi res.

Datum. Quod datum ab quod ex pietate præcipue eccleſiæ, non poteſt reuocari. 12.q. 2. ſacro ſ. 14.q.6.comperimus. 16. q.1. viſis.& q. 6.illud. 17. q. 3. ſunt qui.

Quod dare eccleſiæ propter defectum heredis, laudabiliter danti redduntur habito herede. 17.q.vlt.c.vlt.

Quod qui res eccleſiis vel monaſteriis in teſtamento datas detinent, pauperum ſunt necatores. 13.q.2.clerici.

Quod non ſufficit oratio & lectio

ctio niſi adſit & eleemoſynæ datio. 86. diſt. fratrem. & duodecim cap. ſeq.

Quod habenti dari nil aliud eſt quam perdere. 1. quæſtio. 2. paſtor.

Quod epiſcopus de bonis eccleſiæ religioſis poteſt dare. 12. q. 2. ſi epiſcopus. & c. ſeq.

Quod qui honorem non habet, honorem dare non poteſt. 1. quæſt. 1. qui perfectionem. & c. ſeq.

Dauid. Quod Dauid qui ex compaſſione omnes refugas recipiebat, ponitur in exemplũ quod patientibus eſt compatiendum. 7. q. 1. omnis.

Quod ex eo quod doluit mali regis chlamydem ſe præcidiſſe, ponitur in exemplum quod ſubditus quantumcunq; ſanctus in malum prælatum quãdiu ſuſtinetur non debet inſurgere. 2. q. 7. plerumque. §. item de pœniten. diſtin. 2. §. opponitur.

Quod Dauid plenus fuit charitate, per multos effectus inſinuatur. de pœn. diſt. 2. §. opponitur. poſt medium.

Quod inter duo mala minus eligens potius voluit iuramentũ frangere, quam ſanguinem humanum fundere. 22. qõ. 4. quod Dauid. & c. ſeq.

Quod in eo quod Saul deprauatum honorauit propter vnctionem, innuitur quod ſacramenta in deprauato non annihilantur. 1. q. 1. ſacramenta.

Quod Dauid prohibitus fuit templum ædificare propter ſanguinem quem effunderat. de conſecrat. diſt. 1. §. 1. in prin.

Quod in hoc quod propter adulterium & homicidium per parabolam diuitis ſententiam contra ſeipſum dedit, innuitur quod malus prælatus per ſententiam quã profert in ſubditum ſeipſum condemnat. 3. q. 7. ſacerdos.

Quod per pœnitentiam de adulterii & homicidii peccato cõſecutus eſt veniam. de pœn. diſt. 3. §. Dauid.

Quod in eo quod poſt peccatum ſpiritum ſanctum rehabuit, & in honore permanſit, innuitur quòd lapſi per pœnitentiam in priſtinum ſtatum reparantur. 50. diſt. ſi poſt. §. econtra. & c. ponderet.

Quod occiſo Vria propter adulterium Bethſabeę ipſam duxit in vxorem, modo non trahitur in conſequentiam. 31. q. 1. cap. ſi qua fuerit vidua. §. ſed obiicitur.

Quod dominus ei qui tot bellis interfuit, tam magnum præbuit teſtimonium, innuitur ꝙ & plerique bella exercentes Deo placere poſſunt. 23. qõ. 1. noli.

Decanus. Quod decanꝰ nõ debet fieri niſi primum fuerit presbyter ordinatus. 60. diſtinct. c. 1. & duobus c. ſeq.

Quod diaconus in decanum electus niſi ſtatim presbyter efficiatur, honore ſuſcepto priuẽtur. 60. diſt. innouamus.

Quod nemo in decanum debet

eligi, niſi qui ætate & moribus eſt maturus. 60. diſtinct. inno uamus.

Decimæ. Quod decimæ ſunt vota fidelium, precia peccatorum, patrimonia pauperum. 16. qõ. 1. quia.

Quod decimæ ſunt tributa egẽtium animarũ. 16. q. 1. decimę.

Quod decimæ iubentur dari lege naturali, ſicut patet de Abraham & Iacob. 17. q. 7. decimas Deo.

Item iubentur dari lege Moſaica. 16. q. 1. decimas a populo.

Item iubentur dari ſcriptura prophetica. 16. q. 1. reuertimini. & q. 7. c. 1.

Item iubentur dari lege canonica. 16. q. 7. c. 1. & c. quicunque.

Quod decimæ ſunt dandæ de grano & de vino, de fructibus arborum, de pecoribus, de horto, de negotiatione, & venatione. 16. q. 7. quicunque. & c. ſeq.

Quod a laicis fideliter ſunt dandæ, & ab epiſcopis miniſtris eccleſiarum diſcrete diſtribuendæ. 32. diſt. præter hoc. 16. q. 7. nullus.

Quod fideliter decimas dare, eſt nec plus nec minus offerre. 16. q. 7. quicunque.

Quod dandæ ſunt illi eccleſiæ vbi baptiſma & alia ſacramenta percipiuntur. 16. qõ. 1. quicũque. c. de decimis. & capitul. in ſacris. 13. q. 1. eccleſias. §. de decimis.

Quod aliis eccleſiis non ſunt dãdæ præter conſenſum epiſcopi. 16. quæſti. prim. ſtatuimus. & c. ſeq.

Quod propter nouas eccleſias priori eccleſiæ non ſunt ſubtrahenda. 16. quæſtio. 1. ſi quis laicus. & capit. de decimis. §. ſi ergo.

Quod decimæ concedi poſſunt monaſteriis & hoſpitalib. 16. q. 1. quoniam.

Quod monachis de territoriis, quæ propriis manibus excolunt, cõceſſæ ſunt decimæ. 16. q. 1. cunctis. §. de his. & capit. queſti.

Quod per donationem prædiorum monachis factam non priuantur eccleſiæ decimis ſuis. 16. quæſtio 1. cunctis §. de his. in fin.

Quod nõ fructus, ſed ius decimæ vendere vel emere ſimoniacum eſt. 1. quæſtione 1. preſbyter.

Quod decimæ a laicis (quia pauperũ ſunt) poſſideri non poſſunt. 16. quæſtione 1. c. viri. & q. 7. c. 1.

Quod non ſunt a laicis aliquo munere redimendæ. 16. qõ. 7. decimas quas.

Quod propter malitiam ſacerdotis decimæ (quia eccleſiæ ſunt) non ſunt retinendæ. 16. q. 6. ſi epiſcopum.

Quod non dantes decimas poſt admonitionem ſunt excommunicandi. 16. quæſ. 7. omnes decimæ.

Quod qui decimas nõ tribuit ſacrilegium committit, & æternæ damnationis periculũ incurrit. 16. q. 7. c. 1.

Quod frequenter in rebus temporalibus damna patiuntur, qui

qui decimas dare negligunt. 16.q.1.reuertimini.

Quod quot pauperes mortui famė fuerint, tot detentor decimarum reus eſt homicidiorū. 16.q.1.decimæ.

Quod qui decimas diligēter dat, non ſolum ſanitatem corporis, ſed etiam cum temporali fructu cæleſtia promeretur. 16.q.1.decimæ.

Quod quadrageſima diligenter in ieiunio obſeruata ſoluuntur Deo decimæ pro tempore totius anni. de conſecrat.diſt. 5.quadrageſima.

Decretales. Quod decretales ſummorum Pontificum ſunt eiuſdem auctoritatis ſicut decreta, quæ ſunt in corpore canonum.19.diſt.per totum.

Quod decretalis epiſtola alia eſt ſpecialis, videlicet quæ dirigitur ad vnam prouinciam. 35. q.3.§.quod ſcripſi.

Item quæ dirigitur ad vnam eccleſiam.16.quæſtio.1.hinc eſt etiam.

Item quæ dirigitur ad vnam perſonam.7.q.1.petiſti.& hæc nō trahitur ad conſequentiam, ſicut habes in prædictis cap.

Alia eſt generalis, quæ omnibus dirigitur.25.qō.1.omnia. & c. ſeq. & hæc quia diffinit, trahitur ad conſequentiam. 25.q.1. hæc conſona.

Si imperat vel prohibet, neceſſitatem infert.14.quæſt.1.quiſquis.

Si indulget non trahitur ad cōſequentiam.14. quæſtione 5. dixit.

Si permittit vel conſulit, liberam habet obſeruantiam.14.qō.1. quiſquis.

Dedicatio. Quod dedicatio eccleſiæ debet fieri ab epiſcopo ſine aliqua pactione.1.quæſt.1.ſtatuimus.

Quod epiſcopi dedicaturi eccleſias oblata ex deuotione poſſunt accipere, ſed nihil debent exigere.1.q.2.placuit.

Quod prius eſt eccleſia dotanda quàm dedicanda.ibidem.

Quod loca ſemel dedicata non poſſunt fieri habitacula ſæcularia.19.quæſtione 3.quæ ſemel.

Quod ſingulis annis celebranda eſt ſolennitas dedicationis. de conſecrat. diſtincti.1.ſolennitates.

De hac materia require de conſecratione Eccleſiæ.

Defenſio. Quod defenſio poteſt peti a principe contra hoſtes eccleſiæ.23.quæſti.3.Maximianus. & quæſt.2.per totum.

Quod eccleſia pro malefactoribus debet intercedere, nō eos defendere.14.quæſt.6.hi qui. 12.quæſtio.5.ſi quis cuiuslibet. & c.ſeq.

Quod lex virtutis eſt patriam & ſocios defendere ab iniuria. 23.quæſtio.3.non inferenda. & c.fortitudo.

Quod execrabile eſt non tueri quod ſuſcipit defendēdos.87. diſt.irreligioſum.

Quod qui poteſt & non repellit

a ſocio iniuriam, tam eſt in vitio quam ille qui facit. 23. qō. 3. non inferenda. & c. ſeq.

Quod qui peccantem defendit, acrius arcendus eſt quam qui peccauit. 11. quæſt. 3. qui conſentit.

Quod qui deſinit obuiare cum poteſt, conſentit. 23. quæſtio. 3. oſtendit.

Quod perfectus iniuriam propriam & ſuorũ non debet defendere, ſed diuino examini reſeruare. 23. q. 1 §. 1. & c. ſeq.

Quod defenſio cuique conceditur in neceſſitate. 23. q. 3. per totum. & q. 5. de occidendis. vſque ad fin. quæſt.

Quod qui non defendit veritatẽ, proditor eſt veritatis. 13. quæſt. 3. nolite.

Quod quilibet ſemper tenetur ad fidei defenſionem. 23. qō. 8. quicumque. §. his ita.

Quod qui pro fide vel fidelium defenſione moritur, cæleſte præmium conſequitur. 23. qō. 8. omni.

Degradatio. Quod degradatio & deponere de ordine, pro eodem accipiuntur. 81. diſtinct. ſacerdos. & c. ſeq.

De hac materia inuenies vbi agitur de Depoſitione.

Delegatio. Quod delegatio dicitur quando prælati cum præſentes eſſe non poſſunt, per alium reputantur preſentes 94. diſt. valde.

Quod delegatus ſicut ille cuius tenet locum, eſt honorandus. 93. diſt. præcipimus. 97. diſtin. nobiliſſimus.

Quod debet litteras commiſſionis illis ad quos delegatus eſt, demonſtrare. 97. diſtinct. nobiliſſimus.

Quod iudex delegatus debet dari ad arbitrium illius, qui impetitur auctoritate ſuperioris. 11. q. 1. iudices.

Deliberatio. Quod deliberatio omnib. eſt neceſſaria, quę indiſcuſſos hominum calores poteſt refrænare. 2. quęſt. 6. anteriorum.

Quod laudabilis eſt cautela deliberationis, cum qua totũ ratio regit, & furor ſibi nihil vẽdicat. 11. q. 3. illa præpoſitorum. & c. ſeq.

Quod non ſunt præcipitanda cõſilia & opera. tempore enim indigemus ad deliberandum, vt maturius agamus. 50. diſt. ponderet. circa principium.

Quod maxime eccleſiæ negotia cum deliberatione ſunt explẽda. 45. diſt. licet 1.

Quod iudices diffinitiuam ſententiam cum magna deliberatione debent proferre. 11. q. 3. cum apud. & c. ſeq.

Quod intra decem dierum ſpatium appellatione facta verũ quieſcendum ſit ab ea, eſt deliberandum. 2. quæſtio. 6. anteriorum.

Quod qui ex deliberatione ad meliora non proficiunt, etiam ab eis bonis quæ videntur habere cadunt. 17. q. 1. qui bona.

Quod intantum quidam morã deliberationis extendũt, quod

bon...

bonum quod conſequi intendebant,perdunt.17.qō.1. qui bona.

Quod pro conuitio non eſt habendum quod ſine deliberatione eſt illatum.2.quæſt.3. ſi quis iratus.

Deliciæ. Quod deliciæ abſque deſiderio perceptæ non officiunt 41.diſtin.deliciæ.

Quod deliciæ ciborum computreſcere faciunt corpus humanum.de conſecra.diſt.5.nihil. & c.ſeq.

Quod diuites dolore debent ſi propter conſuetudinem non aliter quam delicate poſſunt viuere. 41.diſt.non coguntur.

Quod in rebus prætereuntibus non vſus,ſed libido culpatur. 41.diſt.quiſquis.

Quod aliquando ſine voracitatis vitio pretioſiſſimo ſapiens vititur cibo,& inſipiens viliſſimũ cum gulæ flamma exardeſcit cibum. 41.diſt.quiſquis.

Quod ignominioſum eſt prælatis & prædicatoribus deliciis affluere, qui Chriſtum pauperem debent prædicare. 35. diſtinct.eccleſiæ.

Quod epiſcopalis auctoritas plus debet vigere in deliciis meritorum quàm menſarum. 41.diſt.epiſcopus.

Quod deteſtabile eſt in tugorio ruſticano natum & milio nutritum in religione ſimilam & mella faſtidire.12.q.2.gloria epiſcopi.

Dementia. Quod dementia ſi eſt perſeuerans excuſat a culpa in ipſa commiſſa.5.qō.1.aliquos. 32.q.7.quemadmodum.

Quod ſi euenit ex propria culpa; poſtquam ad ſanam mentem redierit, imponenda eſt ei pro commiſſa,licet minor quam aliis pœnitentia.15.q.1.ſi quis inſaniens.

Quod non debet promoueri ad ordines maxime in ſacerdotẽ, qui aliquando inſaniuit.33.diſtinct.communiter.& duob. capit ſequen.15.qō.1.c.vlti.§. ſicut.

Quod ſi ſacerdos ex propria culpa demens effectus hominem occiderit,& poſtea ad ſanitatem redierit, celebrare non poteſt.15.q.1.ſi quis inſaniens. in fin.& c.ſeq.

Quod dementes vel furioſi continue,nec matrimonio,nec religioni poſſunt obligari.32.q. 7.neque furioſus.

Quod qui ſani contrahunt,poſtea dementes effecti non ſeparantur.32.q.7.hi qui.

Dæmon. Quod dæmones acumine ſenſus & celeritate mẽtis omnia quæcumque animalia excedunt 26.q.4.ſciendum.

Quod propter longum tempus vitæ, eorum maior eſt experientia quàm hominum. 26. q.4.ſciendum.

Quod ex tribus præmiſſis multo ante cogitata prænunciantes ab hominibus propter terreni ſenſus tarditatem videntur futura prædicere.26.qō.4.ſciendum.per totum cap.

Quod dæmones futura, de quibus nullum veſtigium haberi

poteſt, cognoſcere non poſſunt. 26. qō. 4. ſciendum. poſt medium.

Quod quali modo fiant quæ per ipſos fiunt cum non ſint, hominibus videntur ſigna & miracula. 26. q. 5. nec mirum, a medio vſque in finem c.

Quod in arte magica & in omni alia diuinatione per dæmonū fallaciam deluditur curioſitas humana, dum appetit ſcire quod non conuenit inueſtigare. 26. qō. 5. nec mirum. ante medium.

Quod necromantia, & auguria, & omnis ars magorum, & diuinationes arte dæmonum eſt inuenta, vt faciant eos ſuæ damnationis participes 26. qō. 2. qui ſine.

Quod an illuſionibus dæmonū quædam mulieres ſceleratæ credant ſe in corpore multa terrarum ſpacia tranſire, vel hoc ſolum ſpiritus infidelis patiatur. 26. q. 5. epiſcopi.

Quod dæmones vt frequentèr ſunt miniſtri & vltores iræ Dei. 23. q. 5. non ſolum.

Quod qui per dæmonem aliquādo vexatur, non debet ad ſacros ordines promoueri 33 diſtin. maritum. & tribus c. ſeq.

Quod dæmones per ſigna exteriora citiſſime cogitationes hominum cognoſcunt. 26. q. 4. ſciendum. in fin. & cap. quodam loco.

Quod dæmon cum mentem alicuius per infidelitatem ſubiicit, illi ſiue dormienti ſiue vigilanti in diuerſis ſpeciebus ſe oſtendit; & per illas animam hominis deludit. 26. q. 5. epiſcopi poſt medium.

Quod dæmones hominibus illudere non poſſunt niſi Deo permittente. 26. q. 5. nec mirum. circa medium.

De hac materia require vbi agitur de Diabolo, & vbi agitur de Diuinatione.

Depoſitio. Quod deponūtur vel degradātur prælati vel clerici domicilia feminarum etiam poſt admonitionem frequentantes. 81. diſt. clericus. & c. archidiaconum.

Item aleis & inhoneſtis ludis & ebrietatibus ſine ceſſatione deſeruientes. 35. diſtinct. epiſcopus. 34. diſtinct. quorumdam. in fin.

Item tabernas & alia inhoneſta tenentes & mercimonia exercentes. 44. diſtinct. nulli. 14. q. 4. c. 1. & 3.

Item vſuras exercentes. 48. diſt. c. 1. & ſeq. 14. q. 4. ſi quis oblat.

Item cum moniali vel incarcerata vel filia ſpirituali fornicantes. 27. q. 1. ſi quis epiſcopus. & c. ſi quis rapuerit. 30. quæſtio. prim. omnes. & duobus cap. ſeq.

Item publica incontinentia laborantes. 50. diſ. qui ſemel. 81. diſtin. Maximianus. & ca. ſi quis clericus. & duobus cap. ſeq. & c. ſi quis amodo. & tribus c. ſeq. & 83. diſt. propoſuiſti. 15. q. 8 hi qui altario.

Item qui ſine examinatione promouetur. 24. diſt. ſi quis preſbyter. 81. diſt. ſi qui ſine.

Item

Item qui ante promotionem criminoſi fuerunt. 24. diſt. ſi quis preſbyter. 81. diſtinctione tantis. & capit. ſequen. 15. qõ. 8. ſi quis.

Item qui ſcienter criminoſos ordinauerit. 81. diſt. tantis. & 41. diſ. aliquantos in fin.

Item qui ad pinguiores eccleſias ſine licentia ſuperiorum tranſeunt. 7. q. 1. ſi quis preſbyter. & c. ſi quis epiſcopus. & capitulo ſeq.

Item qui in eccleſiam os ponentes contra ſuos ſuperiores cõtumaciter inſurgunt. 21. diſt. in tantum. 11. q. 1. ſi quis ſacerdotum. & c. coniurationum. & c. ſeq.

Item deponitur qui peierauerit, aut in homicidio aut in alio magno crimine inuentus fuerit. 81. diſt. preſbyter. & capit. ſeq.

Item qui publice crimen in apoſtolicæ totius eccleſiæ ſcandalum fouerit. 2. q. 1. ſcelus. 11. q. 3. Teugualdum.

Item qui alium in eccleſia per pecuniam vel alio modo ſupplãtauerit. 7. q. 1. præſentium. & c. factus. & c. ſeq.

Item qui in aliena diœceſi vel eccleſia officia exercere vſurpauerit. 9. q. 2. nullum.

Item qui dilapidator rerum eccleſiaſticarum fuerit. 10. q. 2. ſi quis epiſcopus. 12. quæſtio. 2. diaconi & cap. abbatibus. 17. quæſti. 4. quicumque epiſcoporum.

Item qui eccleſiam per manum laicam intrauerit. 16. qõ. 7. ſi quis deinceps.

Quod epiſcopus ſolus poteſt deponere de beneficio, de ordine vero quem ſolus dedit, ſolus non poteſt deponere. 15. q. 7. cap. 1. & vlt.

Quod deponendorum ab ordine cauſa ſi diaconus eſt, a trib. epiſcopis, ſi preſbyter; a ſex; ſi epiſcopus, a duodecim eſt diſcutienda. 15. q. 7. ſi quis.

Quod epiſcopus depoſito ab ordine vt non viuat ſæculariter, locum vbi agat pœnitentiam dẽt aſſignare. 81. diſt. ſacerdos. 50. diſt. accedens. circa finem.

Quod depoſitus ex culpa ab ordine, ſi humiliter decennalem pœnitentiam expleuerit, poteſt reſtitui. 32. diſtinct. preſbyter.

Quod ſiue iuſte ſiue iniuſte depoſitus in reſtitutione ſua debet recipere ea ſucceſſiue, quæ cũ ordinaretur præceperat. 11. q. 3. epiſcopus.

Quod nullus propter infirmitatẽ corporis deponitur, ſed datur coadiutor ſibi. 7. q. 1. c. 1. & tribus cap. ſeq.

Quod deponuntur reges nõ ſolum ex crimine, ſed propter inſufficientiam. 15. quæſtio. 6. alius.

Deriſio. Quod deriſio prælatorum a ſubditis facta damnatur. 2. quæſtio. 7. ſententia. 15. q. 5. cap. 1. in ſi. de pœn. diſt. 2. opponitur. vbi agitur de Dauid, quem Michol deriſit, propter quod ſterilis facta eſt.

Quod humilis habitus pie viuẽtium deridetur a peruerſis. 21. q. 4. omnis.

Deſperatio. Quod deſperatio de Dei pietate eſt horrenda impietas. 26.q.6. agnouimus.

Quod nemo eſt deſperādus, quādiu eſt in hoc corpore conſtitutus. 24.quæſtio.3.corripiantur, 32.quæſtio. 2. ancillam, de pœniten. diſtinctione 7. nemo.

Quod plerumque cum peccator propter culpam contemnitur, in deſperationem labitur. 45. diſt.recedite.

Quod pœnitentia a confeſſore eſt temperanda, ne peccator propter deſperationem cogatur facere deteriora. 26. q̄o.7. de his.& cap.alligant.

Detractio. Quod detractor dicitur non ſolum ille qui aliis detrahit, ſed etiam qui detrahentes audit. 6.q.1.ex merito. 11.q. 3.non ſolum.

Quod bonum eſt a detractione linguam cuſtodire: quia tales cuncta quæ de aliis loquuntur, ſua ſententia iudicabuntur. 6. q.1. ex merito.

Quod deteriores ſunt qui detrahendo aliorum vitam moreſque corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum ſurripiunt. 6. q.1.deteriores.

Quod ſumma iniquitas eſt detrahere: quia omnis qui detrahit fratri ſuo, homicida eſt. 6. q. 1. ſumma. de pœniten. diſt. 3. homicidiorum.

Quod nemo putet minus periculum eſſe alicui detrahendo mentiri, quam ſanguinem fundi. 11. quæſtio.3. nemo peritorum.

Quod ſacerdotibus, qui populo benedicunt, non eſt detrahendum. 6.q.1.ſacerdotes.

Quod permittit quādoque Deus de bonis detractionem fieri, vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur, ab ore vituperantium ſuffocetur. 6. quæſtio.1. oues. §. ipſa. & cap. ſunt plurimi.

Quod detractores nihil aliud faciunt, niſi in puluerem ſufflant, & in oculos ſuos terram excitant, vt vnde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis videant. 11. q̄o.3. inter.

Quod nihil prodeſt ieiunare, vel orare, vel alia bona facere, niſi mens prius a detractione reuocetur. de conſecrat. diſtinct. 5. nihil enim prodeſt.

Quod qui facilis eſt ad detrahēdum, non admittitur ad accuſandum vel ad teſtificandum. 3.q.4. detractores. & quæſti.5. nullus.

Quod detractor niſi ſe correxerit, a vindicibus flammis exuretur. 2.q.7. accuſatio.

Deus. Quod Deus vnus eſt, licet tres ſint perſonæ in deitate. de conſecra. diſt. 3. c. vlt.

Quod licet tres perſonæ ſint vna deitas & vna eſſentia, tamen aliquid eſt quod ſoli patri attribuitur: aliquid quod ſoli filio, aliquid quod ſoli ſpiritui ſancto. de conſecra. diſt. 3. c. vlt.

Quod Deus, animæ & corporis dicitur creator, & continuus operator. 56. diſt. naſci.

Quod

Quod occulta opera Dei iudicio ſunt ſeruanda. 6. quæſt. 1. ſi omnia.

Quod quando ſcriptura aliquid attribuit Deo quod eſt hominis vel alterius creaturæ, per ſimilitudinem loquitur, non per proprietatem. 24. quæſ. 1. odi.

Quod Deus ſpecialius dicitur pater Chriſtianorũ, quàm aliorum. 11. q. 3. ad menſam.

Diabolus. Quod diabolus non fuit malus creatus: ſed in veritate & charitate. de pœn. diſt. 2. citius. §. quod vero. vbi inuenies pro & contra.

Quod propter ſuperbiam & præſumptionem de ſui ſtatus excellentia cecidit. de pœn. diſt. 2. §. quod vero, fere per totum.

Quod diabolus poſt caſum ſuũ conatur vnitatẽ eccleſiæ ſcindere, & humanũ genus euertere. 16. q. 2. viſis.

Quod ardentiores in Dei ſeruitio & Deo familiariores magis impugnat. 3. q. 1. nulli.

Quod vetuſtus hoſtis dicitur: quia mille modos nocendi habet. 16. q. 2. viſis.

Quod ex ſubtilitate naturæ hoc perpendit de homine quod ipſe homo non perpendit. 26. quæſtio. 5. nec mirum. poſt medium.

Quod vt melius decipiat, in angelũ lucis ſe transformat. 26. q. 5. nec mirum.

Quod diabolus adeo debilis eſt, quod neminẽ poſſidere poteſt niſi ſe prius peccatorum ære vendiderit. 15. q. 1. non eſt.

Quod ipſe poteſtatem exercet in malis tanquam in ſuo pecore. 24. q. 1. miramur.

De hac materia require vbi agitur de Dæmonibus.

Diaconus. Quod Diaconus Græcæ, Latine miniſter dicitur. 21. ſtin. cleros.

Quod Apoſtoli poſt aſcẽſionem Domini diaconos ſibi ſtatuerunt in miniſtros. 99. diſtinct. Dominus.

Quod commendantur diaconi reſpectu præfigurationis pacis, & vitæ actiuæ & contemplatiuæ quam debent exercere. 13. diſt. diaconi ſunt, quos.

Quod diaconi ſunt tamquã oculi epiſcopi oberrãtes, & circũluſtrantes. 93. diſtinct. diaconi eccleſiæ.

Quod diaconi debent aſſiſtere epiſcopo prædicanti, ne ab æmulis infeſtetur, vel verbo Dei detrabatur. 93. diſtinct. diaconi qui.

Quod non debent præſente epiſcopo vel presbytero niſi de eorum mandato ſacramenta conferre. 93. diſt. peruenit. & c. diaconi.

Quod officium diaconorum innuitur. 25. diſtinct. perlectis. ante medium. 93. diſtinct. diaconi eccleſiæ.

Quod epiſcopus ſine diacono nõ debet ſolemniter celebrare, nec calicem niſi prius porrigatur per diaconum debet auferre. 93. diſt. diaconi ſunt.

Q

Quod abſurdum eſt auditu diaconum extolli ſuper epiſcopũ & presbyterum.93. diſtin. legimus.

Quod diaconus in quacumque dignitate conſtitutus, excepta legatione, ſi ſe præfert, a proprio gradu cadere debet. 93. diſt.c. vlt.

Quod diaconi debēt corporalia & pallas lauare. de conſec.diſ. 1.nemo per ignorantiam.

Dialectica. Quod qui dialectica arte diebus & noctibus torquentur, in obſcuritate mentis gradiuntur.37.diſt.nonne.

Quod dialecticorum tendicula ſunt quędam phantaſmata & vmbræ, quæ cito reſoluuntur. 37.diſt.vino.

Quod garrulitas ranarum quibus percuſſa eſt Ægyptus, garrulitatem dialecticorum & ſophiſtica argumenta deſignat. 37.diſt.legimus.

Quod non in dialectica placuit Deo ſaluare populum ſuum, quia regnum Dei in ſimplicitate fidei eſt, non in contentione.37.diſt. omnem.

Dies. Quod dies feſtiuandi exprimuntur de conſ. diſt.3.§.1.

Quod qui dies ſunt a iudiciis & placitis cuſtodiendi. 15.q. 4. placita.

Quod die dominico nil eſt agendum niſi Deo vacandum. de conſe.diſt.3.ieiunia.

Quod ideo dies dominicus magis eſt venerandus, quia in ipſo mundus ſumpſit exordiũ, & per reſurrectionem Chriſti vita accepit principium. 75. diſt. quod die.

Quod die dominico conſecrantur epiſcopi.ibi.

Quod epiſcopus die dominico non debet abeſſe ſuæ eccleſiæ. de conſecr.diſtinctio. 3. epiſcopus.

Quod die dominico, & in feſtis non debent flecti genua orationis cauſa.de conſe.diſtin.3. quoniam ſunt.30.diſt.ſi quis. presbyter.

Quod die dominico miſſa ab omnibus vſque ad finem eſt audienda.de conſecr. diſtin.1. miſſas.

Quod nullus epiſcopus vel infra poſitus die dominico cauſas audire præſumat.15.quæſt. 4. per totum.de conſecr. diſt. 3. cap.1.

Quod die dominico nullus ſuper ſancta Dei Euangelia debet iurare.22.q.5.decreuit.

Quod die dominico non eſt ieiunandum.de conſe.diſt.3.ieiunium.&c.ſeq.30.diſtin.ſi quis presbyter.

Quod die dominico plus ſolito homines carnis deliciis ſolent intendere. 4.diſt. denique.

Quod Antichriſtus diem dominicũ & diē ſabbati faciet cuſtodiri, vt ex hoc ſibi Iudæos & Chriſtianos cautius attrahat. de conſe.diſt.3.peruenit.

Quod die ſabbati abſtinendum eſt a carnibus.de conſe.diſt. 5. quia dies.

Quod die Iouis non ſequamur errores Gentilium, non eſt ieiunandum.de conſecra.diſt 3. ieiunium.

Diffinitio. Quod diffinitũ rationabiliter non debet aliquatenus violari. 25.q.2.cum pie.

Quod diffinitiua ſententia quæ condemnationem vel abſolutionem non continet, pro nulla habetur. 2.q.6.ei qui.§. diffinitiua.

Dilapidatio. Quod dilapidatio qñ ſit bona, & quando non, re quire in verbo, Liberalitas.

Quod dilapidatione rerum eccleſiaſticarum ſolum ſuſpectus ſubmouetur, & vſque ad diſcuſſionẽ facti detrahetur. 3.quæſt.2.ſi epiſcopus. §. quid ſi.& c. ſeq.

Quod in crimine dilapidationis ſpeciale eſt, quod ſequeſtratur poſſeſſio a poſſeſſore, antequã conuictus ſit.3.q.2. quia.

Quod ſi epiſcopus vel presbyter, qui res eccleſiæ quæ ſunt pro neceſſitatibus pauperum & pro redemptione captiuorum dilapidauerit, eſt deponendus. 12.q.2. apoſtolicos. 17.q. 4. nullus res.

Dilectio. Qđ dilectio Dei eſt perfecta quã do ipſum diligimus ex toto corde, & ex tota anima, & ex totis viribus.de pœn. diſt. 2. ſi quis ſemel.§. charitas eſt.

Quod Deum diligere eſt illi copulari animo, concipere fruẽdæ viſionis eius affectum, peccati odiũ, mundi faſtidiũ.ibid.

Quod ordinem dilectionis peruertunt qui aut mundum qui contemnendus eſt diligunt, aut corpora ſua minus diligẽda plus diligunt, aut proximos ſuos non ſicut ſeipſos, aut Deũ pluſquam ſeipſos non diligũt. ibid.

Quod dilectio Dei facit peccato facile reſiſtere, bonis operibus abundare, ſæcularia blandimenta contemnere, & omnia quæ humanæ fragilitati ſunt difficilia perficere.de pœnit.diſt. 2.§.charitas eſt.

Quod ſi Deum toto corde diligimus, nihil erit in nobis vnde peccati deſideriis ſeruiamus. de pœn.diſt. 2 §. charitas eſt.

Quod illi Deum pluſquã ſe diligunt, qui pro eius amore ſaluti ſuæ non parcunt. de pœn.diſtin.2.§.charitas eſt.

Quod illi Deum pluſquam ſe diligunt, qui pro eius amore ſaluti ſuæ non parcunt.de pœni. diſt.2.§.charitas eſt.

Quod homo proximũ ſicut ſeipſum diligit, quando quantũ poteſt laborat vt eũ adducat ad Deum colendum. 23. q.4. debet homo.

Qđ tunc proximos diligimus ſicut nos quando non propter ſperata beneficia, vel propter conſanguinitatẽ, ſed propter hoc tantum quod noſtræ naturę ſunt participes diligimus. de pœ.diſt.2.§. charitas eſt.

Qđ in hoc proximos tenemur diligere, vt de eorum perditione doleamus, & ad eorum correctionẽ quotidie laboremus. 23.q.4.non poteſt.§.ſeq.

Quod nõ eſt ſignũ veræ dilectionis ad proximũ quando dimittitur peccatum impunitũ. 23. q.4.quid crudele.

De hac materia require vbi agitur de Amore.

Diœceſis. Quod diœceſis dicitur vbi epiſcopus vel epiſcopatus habetur.16.q.1.cum pro vtilitate. & q.3. licet.

Quod quædã ſunt diœceſes quæ certis limitibus diſtinguuntur, quędam vero non.16.q.3.licet. §. hoc multipliciter.

Quod extra ſuam diœceſim nullus debet ſacramenta aliis participare.16.q.3.licet.in fi.

Quod duæ diœceſes in vnam redigi poſſunt auctoritate apoſtolica.16.q.1.& temporis. & c.ſeq.

Quod quando excreuerit fideliũ multitudo diœceſes diuidi, & epiſcopi multiplicari auctoritate apoſtolica poſſunt.16.q. 1.præcipimus.

Quod quædam diœceſes per præſcriptionẽ tolli poſſunt, quædam vero non.16.q.3.licet.§. hoc multipliciter.

Diſcere. Quod diſcere debet quilibet antequam doceat. 23. diſt. his. 16. q.1. ſic viue.

Quod qui diſcere aut agere bona recuſat, magis diaboli quam Chriſti membrum eſſe oſtenditur.38.diſt.nullus.

Quod debet eſſe diſcipulus quiſquis doctor eſſe deſiderat, vt poſſit docere quod didicit. 16. q.1.ſi clericatus.

Quod diſcere debemus triplici de cauſa, aut ne ignoremus, aut negligamus, aut repudiemus 37.diſt. legimus.

Quod tales laudabiliter ſcientias ſæculares addiſcunt, qui quod vtile inuenerint, ad vſum ſacræ eruditionis conuertunt. 37.diſt.turbat.

Quod clerici ſacris litteris ſemper debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere, cum ex officio alios debent docere. 36. diſtin. qui eccleſiaſticis.§. ecce.

Quod qui ſacram ſcripturam diſcere contemnunt, magiſtri erroris exiſtunt: quia veritatis diſcipuli non fuerunt. 24.q.3. quid autem.

Quod diſcendum eſt a minoribus licentiã verecundia. 38. diſtin.nullus.24.q.3.ſi habes.

Quod ſtultus eſt qui ſe in eo quod primum exiſtimat, bona quæ viderit diſcere contemnit. 22. diſt. de Conſtantinopolitana. 84.diſt.peruenit.23.quæſt.3. ſi habes.

De hac materia require in verbo Studio.

Diſciplina. Quod diſciplina vltrix eſt malæ vitæ.23.q.5.ad fidem. & c.non putes.

Quod mali vt ad bonam diſciplinam perueniant, per flagella ſunt corrigendi.23.quæſt.4. diſplicet.circa med. & ca. vlti.

Quod filius non diligitur, qui non diſciplinatur.23.q.5. non putes.

Quod qui peccãtem coercet aliqua diſciplina, eleemoſynam facit. 45.diſt.& qui.

Quo huic officio hominis inuigilet diſciplina, videlicet epiſcopo regenti plebẽ ſuam, pauperi

peri regenti domum ſuam, diuiti regenti familiam ſuam, marito regenti coniugē ſuam, patri regenti prolem ſuam, iudici regēti prouinciam ſuam, regi regenti gentem ſuam. 23. q. 4. duo.

Quod diſciplina vel miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. 45. diſtin. diſciplina.

De hac materia require in Correctione & Aſperitate.

Diſcipulus. Quod diſcipulus non debet eſſe ſuper magiſtrum. 6. q. 1. ſacerdotes.

Quod miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nedum didicit eſſe diſcipulus. 48. diſt. prohibentur. 61. diſt. miſerum. 16. q. 1. ſi clericatus.

Quod 72. diſcipuli ab Apoſtolis ſunt electi. 21. diſ. in nouo. in fi.

Diſcordia. Quod diſcordia mentium tā inter fratres carnales quam ſpirituales inducit frequenter ſeparationem corporis. 56. diſ. Iſmael.

Quod diſciplina perditur deſidia, cum prælatus negligit conuitia. 23. q. 3. iuſtum.

Quod diuerſitas cultus plurimū eſt materia diſcordiæ. 90. diſt. perlatum.

Quod qui ſocietatem fraternitatis diſcordiæ peſte commaculat, Deum qui charitas eſt, tamquam Iudas prodit. 11. q. 3. abiit.

Quod ideo litigioſi ordinari prohibentur: quia tales ad concordiam non valent prouocare. 90. diſt. c. 1.

Quod prælatorum intereſt diſcordantes ad concordiam reuocare. 61. diſt. c. vlti. 90. diſt. diſcordantes.

Quod diſcordantium munera vel oblationes nec Deus ſuſcipit, nec a ſacerdotibus ſunt ſuſcipiendæ. 90. diſt. oblationes. 3. q. 7. in grauibus.

De hac materia habes vbi agitur de Concordia.

Diſcretio. Qđ diſcretio eſt mater virtutū omniū. 1. q. 5. præſentiū.

Quod diſcretio neceſſaria eſt prælato in corrigendo. 50. diſtin. ponderet.

Quod correctio quandoque habere debet plus de aſperitate quàm de benignitate, quandoque debet eſſe mixta cum vtroque. 45. diſt. diſciplina.

De hac materia require de Correctione.

Quod neceſſaria eſt prædicatori in docendo. 43. diſt. diſpenſatio. §. pariter. in fi.

Quod debet eſſe doctor diſcretus, vt ne tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. 43. diſt. ſit rector.

Item debet eſſe diſcretus, vt ſecundum capacitatem auditoris moderetur ſermo prædicationis. 8. q. 1. oportet.

Quod neceſſaria eſt diſcretio cōfeſſori in ligando & ſoluendo. 23. q. 4. ſi is qui. de pœnit. diſt. 1. §. quem pœnitet.

Quod neceſſaria eſt diſcretio omnibus in viuendo, vt ſcilicet

virtutes eligamus, & vitia reprobemus.49.diſtinctio.hinc etenim.

Diſpenſatio. Quod diſpenſatio non poteſt fieri contra ius naturale niſi forte ad maius malum vitandum.13.diſt.§.1.

Quod neceſſitas inducit diſpenſationem.34. diſt. fraternitatis.& c.lector.

Quod non debet fieri diſpenſatio niſi vrgente magna anguſtia.55.diſt.priſcis.

Quod non eſt pro regula aſſumendum quod ex diſpenſatione ſpecialiter eſt conceſſum.56.diſtinct.Cenomanen. 1.q.7.& ſi illa.9.q.1. ordinationes.

Quod pro neceſſitate tēporum fit quandoque diſpenſatio cōtra decreta.1.q.7. requiritis. & tribus cap.ſequen.& cap.& ſi illa. 32.q.4.recurrat.§.his itaque.

Quod multa tolerantur ex diſpenſatione, quæ canonis rigor condemnat. 34. diſt.fraternitatis.

Quod ſicut in procellis merces de nauibus iactantur propter maius bonum: ſic diſpenſatio quandoque fit propter maius lucrum.1 quæſt. 1.diſpenſationes.

Quod ſecundum diuerſitatem exceſſus diſpenſatio quandoque protrahitur, quandoque acceleratur. 15. quæſtione 8. hi qui.

Quod diſpenſatur quandoque ratione multitudinis.50.diſt. vt conſtitueretur. 9.quæſt. 1. ordinationes.in fi.

Quandoque ratione temporis & vtilitatis. 1. q. 7. diſpenſationes.

Quandoque ratione perſonæ. 1. q.7.didici.& c.tali.

Quandoque ratione meriti, & prærogatiuę ſcientiæ. 1.quæſ. 7.tali.

Quandoque ratione religionis. 50.diſt.ſi quis diaconus.

Quod quandoque diſpenſatur ad vnum ordinem, & non ad alios. 34. diſtinctio. lector.9. quæſtione 1. ab excommunicatis.

Quod in caſuali homicidio cum clerico diſpenſatur, vt in ſuſce pto ordine maneat. 50.diſtin. clerico.

Quod cum directe homicida nō diſpenſatur ad ſacerdotium. 50.diſtinctio. miror. & duobus c.ſeq.

Quod cum illo diſpenſatur, qui flagellando aliquando præter intentionem ipſum occiderit. 50.diſt.ſtudeat.

Quod an diſpenſat Papa contra Apoſtolum, vt in bigamia.34. diſt.lector.& vide quę ibi notantur.

Item diſpenſat contra canones apoſtolorum cum presbytero fornicante, vt poſt decennalem pœnitentiam ad priſtinū redeat honorem.81.diſtinct. presbyter.

Item ſolus Papa diſpenſat in gradu conſanguinitatis & affinitatis.35.quæſt. 3. quædam.§. quod ſcripſit.

Item ſolus Papa reſtituit epiſcopos,& diſpenſat cum eiſdem. 2 q.

2.q.6.ideo.

Item ſolus Papa diſpenſat cum ſimoniaco in ſimonia ſcienter commiſſa, vel ratum habente ſiue ſit in ordine,ſiue in beneficio,1.q.1.erga.

Item ſolus Papa diſpenſat contra canones qui præcipiũt pœnitentiam vel ſatisfactionem pro enormibus criminibus. 12.q.2.de viro.

Item ſolus Papa diſpenſat cum illo qui excommunicatus exequitur officium,vel recipit beneficium.11.q.3.ſi quis epiſcopus damnatur. & c.ſeq.

Item ſolus Papa diſpenſat cum illegitime natis ad beneficia, quæ ſunt cum cura.56.diſtin. Cenomanen.

Quod Papa non inuenitur diſpẽſaſſe cum his qui ab hæreticis ad ſubuerſionem eccleſiæ ordinantur.11.q.7. conuenientibus.circa finem.

Item cum eo qui ſcienter a ſimoniaco ſimoniace eſt promotus.9.q.1. ab excõmunicatis.

Item nec cum eo qui ſcienter eſt rebaptizatus vel reordinatus. 1 quæſt.7.ſaluberrimum. in fine. de conſecra. diſtin.4. quis bis.

Item nec cum eo qui ordinatus eſt ab inuaſore ſedis alterius epiſcopatus. 9.quæſt.1. ordinationes.

Quod diſpenſat epiſcopus cum illo pro quo ignorante parentes,vt promoueretur ad ordines vel ad beneficium, pecuniam dederunt.1.q.1.præſentium.& c. quicumque.

Quod diſpenſat epiſcopus cum clerico vel presbytero ſacrilego vel hæretico vel ſchiſmatico,ne deſperent.50.diſtinct. ſi quis presbyter. & cap. presbyteros.& cap. vt conſtitueretur.

Item diſpenſat Epiſcopus in fornicatione clerici, furto, periurio, & aliis capitalibus criminibus, dummodo ſint occulta: quia ſi ſunt publica debet deponi. 50. diſtinctio. de his vero.

Item diſpenſat epiſcopus in pœnitentiis, quas canones ſtatuerunt.26.quæſt.7. pœnitentibus,& c. tempora pœnitudinis,& duobus c. ſeq.

Item diſpenſat Epiſcopus cum eo qui prætermiſſo ſubdiaconatu diaconus vel presbyter efficitur, ſupplendo ordinem prætermiſſum.52.diſtin. ſolicitudo.

Quod varia diſpenſatio, quæ epiſcopis conceditur, coepiſcopis prohibetur.68.diſt. quamuis.& c. ſeq.

Quod diſpenſat abbas cum monacho vt extra monaſterium, tamen ſub ſua obedientia ſpecialem cellam habere poſſit. 20.q.4.monachum.

Item diſpenſat cum monacho,vt carnes comedere poſſit. de conſe.diſt.5.carnem.

Diuitiæ. Quod diuitię tẽporales ſi ſunt cum ſtudio & affectu ſingulari,ignominioſæ ſunt. 12.q.2. gloria.

Quod dilectores diuitiarũ fortes ſunt in terrenis, debiles in cęleſtibus.47.diſt. omnes.

Quod diues cupidus gratius intuetur aurum quam ſolẽ. 47. diſt. ſicut hi.

Quod iniuſte poſſidet diuitias qui ipſis male vtitur. 14. q. 4. quid dicam.

Quod nihil facit diuitias ſic contemni ſicut recordatio pauperis finis & principij. 48. diſt. ſicut hi.

Quod fideli homini totus mundus eſt diuitiarũ, infideli autem nec obolus. 14. q. 4. quid dicam.

Quod diuites in rebus temporalibus, ſi abundant iuſtitia & operibus bonis non ſunt abiiciendi. 30. diſt. hæc autem ſcripſimus. in fine.

Quod diuitiæ eccleſiarum ſunt bona pauperum, & redemptio captiuorum. 12. quæſt. 2. aurum.

Diuinatio. Quod diuinatio numquam in bonam partem accipitur. 1. q. 1. numquam.

Quod diuinatio a Perſis eſt inuenta. 26. q. 4. igitur. circa fi.

Quod ſecũdum quoſdam quattuor ſunt genera diuinationis, videlicet ex terra, aqua, igni, aere. 26. q. 4. cap. igitur.

Quod diuini dicuntur qui ex cõiectura mentis ſuæ incerta futurorum quaſi vera pronuntiant. 37. diſt. vino.

Quod multi modi ſunt & multa genera per quæ diuinatores futura inueſtigant, quæ ponuntur 2. q. 4. igitur. per totum. & q. 5. nec mirum.

Quod dominus per diuinatores illudi hominibus permittit, vt probentur boni vtrum in Dei dilectione ſint firmi. 26. q. 5. nec. in fi.

Quod diuinatores propter deteſtationem criminis in accuſatione non admittuntur. 2. q. 8. quiſquis.

Item ſunt excommunicandi. 26. q. 1. §. 1.

Item ſi clerici fuerint, & ſe corrigere noluerint ſunt deponendi. 26. q. 5. ſi quis epiſcopus.

De hac materia habes vbi agitur de Incantatione.

Diuortium. Quod diuortium proprie dicitur inter carnaliter commiſcentes, vel commiſceri appetentes. vnde inter Mariam & Ioſeph non dicitur diuortiũ quando Ioanni fuit commẽdata. 7. q. 2. quod autem. §. item ſi coniuges.

Quod quos Deus coniunxit, homo nõ debet ſeparare, ſubaudi violenter, vel ſine ratione. 33. q. 2. quos Deus.

Quod frigiditas viri vere probata cauſat diuortium. 2. q. 4. cõſuluiſti. §. hoc autem. 27. q. 2. quod autem. 33. q. 1. §. 1.

Quod affinitas poſt contractum matrimonium ſuperueniens non accuſat diuortium. 27. q. 2. quod autem. §. proxi.

Quod conuerſus ad fidem poteſt diuortiari ab vxore non conuerſa quæ ipſum nititur a fide Chriſti deducere. 28. q. 1. idololatria. & ſex c. ſeq.

Quod fornicatio carnalis & ſpiritualis cauſat diuortium. 28. quæſtio. 1. idololatria. & cap. ſe-

ſequen.

Quod machinatio in mortem cum effectu propter contrahendum matrimonium cauſat diuortium.31.q.1. ſi qua. & §.ſeq.

Quod diuortium non debet fieri pro quacumque infirmitate, vel deformitate, vel ſenio, vel ſterilitate.32.quæſtione 5. ſi vxorem. & quæſtio. 7. tantum.

Quod cauſa conſanguinitatis nō licet quem dimittere vxorem niſi prius conſanguinitas eorū coram epiſcopo approbata fuerit.35.quæſtione 6. multorum.

Quod adulter vel adultera ab adultero diuortiari nō poteſt. 32.q. 6.§.1.

Quod extraordinaria pollutio naturaliter facta etiam frequētius iterata non inducit diuortium ſine iudicio.35.quæſtio.3. extraordinaria.

Quod diuortium ſine iudicio & ſine conſenſu epiſcopi non debet fieri.27.quæſtione 2.ſi vir. 33.quæſtione 2. ſecularis.35. quæſtione 6. multorum.

Quod vxor ſine iudicio eccleſiæ dimiſſa primo reſtituenda eſt antequam de diuortio agatur. 33.quæſtione 2.hiſtoria. & c. ſeq.

Quod vir & mulier quantum ad cauſas diuortij æqualiter iudicantur.32.quæſtione 5. Chriſtiana.

Quod ſi poſt diuortium propter fragilitatem vir aliā nouerit: propter doli præſumptionem compellendus eſt redire ad primam 33.qō.1. quod autem. in fine.

De hac materia habes vbi agitur de matrimonio infra.

Dominium. Quod dominium rei transfertur ratione ordinis, videlicet ſi quis ſeruus alterius in preſbyterum ordinatur.54.diſt.frequens.

Item ratione conſecrationis: vt ſi res conſecrata ab aliquo repetitur, non ipſa redditur, ſed compenſatur.14.q.6. comperimus.

Item propter religionem, cum ſcilicet per religionis ingreſſum contigerit vacare beneficium.17.q. 2. Gonſaldus.

Item ratione Chriſtianitatis, vt ſcilicet cum ſeruus Iudæi vel pagani Chriſtianus efficitur. 54.diſt.fraternitatem.

Item ratione dignitatis, ſicut ſedes Conſtantinopolitana, licet poſterior ſit quam Alexandrina, tamen prior in numero debet poni. 22.diſtinctio. renouantes.

Item auctoritate ſuperioris, ſicut quando iubente Domino Iudæi theſauros Ægyptiorum deportauerunt.14. qō. 5. dixit Dominus.

Donum. De dono require vbi agitur de dato.

Dubium. Quod dubium de ordinatore an fuerit epiſcopus, an non facit ordinatos reordinari. 68. diſt.preſbyteri.

Quod in re dubia auctoritas ec-

cleſia eſt requirenda. 11. diſt. palam.

Quod in rebus dubiis abſolute non debet ferri ſententia. 33. diſt. habuiſſe.

Quod quando emergit dubitatio in perſona, in facto & in iure, tunc nullo modo procedendum eſt in ſententia. 30. q. 5. iudicantem. & ſ. ſeq.

Cum emergit in perſona tantum vbi certum eſt ius & factum, tunc certa datur ſententia. 5. q. 1. quidam.

Cum in facto emergit dubitatio, vbi certum eſt ius & perſona, tunc non poteſt certa ferri ſententia. 5. quæſti. prim. quidam.

Cum in iure emergit dubitatio vbi certum eſt factum & perſona, tum conſulenda eſt ſacra ſcriptura & ſeniores prouinciæ & Papa. 20. diſt. de quibus. 24. q. 4. quoties.

Quod qui dubitat ſe baptizatum, debet baptizari. de conſecrat. diſtinct. 4. paruulos. & c. ſeq. placuit.

Quod ſi dubium eſt de conſecratione eccleſiæ vel altaris, debent conſecrari. de conſecrat. diſt. 1. eccleſiæ.

Duplicitas. Quod duplex monaſterium pro monachis & monialibus fieri in vno prohibetur. 18. q. 2. diffinimus.

Quod monachus duplex officiũ ſuæ profeſſioni contrarium non debet exercere. 16. quæſtione 1. nemo. & capit. de præſentium. & capitu. presbyteros.

Quod nemo poteſt eſſe accuſator & teſtis. 4. q. 4. nullus.

Quod nullus clericus ad duas eccleſias intitulari debet. 21. q. 1. c. 1. 2. & 3. & 16. q. 7. per laicos. in fin.

Quod nulla eccleſia parochialis duos paſtores debet habere. 21. q. 2. ſicut.

Quod qui bene præſunt, duplici honore honorandi ſunt. 95. diſt. ecce.

Quod ille duplex cor non habet, qui propter varium euentum verba ſua mutat. 22. quæſt. 2. ne quis. in fin.

Quod duplex tribulatio non cõſurget ſuper illos qui inter flagella egerunt pœnitentiam. de pœnit. diſt. 3. hac auctoritate. 23 queſtio. 5. quid ergo. poſt medium.

De duplicitate habes vbi agitur de ſimulatione & Hypocriſi.

Duritia. Quod duritia obſtinationis eſt, quando quis bonitatẽ Dei cõtemnens vſque ad mortem in peccatis perdurat. 93. diſt. diaconi ſunt. in fin.

Quod duro collo ſtamus ſi ſpreta longa Dei pietate in peccatis vſque ad mortem perduramus. 93. diſt. diaconi ſunt. in fi.

De duritia require in aſperitate, in auſteritate, & correctione.

EBrietas. Quod ebrietas in principio generis humani ante diluuiũ ignorabatur. 35. diſt. 6. die.

Quod ebrietas a Noe inuenta eſt,

eſt, qui primus vineam plantauit.35.diſt.ſexto die.

Quod ebrietas eſt fomes & nutrix omnium vitiorum.35.diſtinct.ante omnia. & 15.qō.1. ſane.

Quod Loth quem Sodoma non vicit,vina vicerunt.35.diſt.§.1.

Quod ebrietas ſuadet ad iurgia & maledicta, ſicut patet in Noe qui obiurgando filium eum maledixit. 35. diſt. ſexto die.

Quod tumultuoſa eſt ebrietas. 35.diſt.luxurioſa.

Quod vbi ebrietas, ibi libido & furor.35.diſt.venter.

Quod ebrietas obcæcat conſciētiam,& ſepelit rationem.15.q.q.1.ſane.

Quod proprium eſt ebrietatis fœmora denudare, & ad luxuriā incitare.35.diſt.ſexto die.

Quod ebrietas pronum facit ad promittendum, poſt triſtem ad exſoluendum. Exemplum de Herode & Ioanne Baptiſta. 22. quæſtione ſecunda vnuſquiſque.

Quod ebrietas excuſat culpam a tanto, ſed non a toto. 15.qō. 1.ſane.& c.inebriarunt.

Quod ebrietas aſſuefacta ē mortale peccatum. 25.diſt. vnum. § criminis appellatio. aliàs 35. diſt.epiſcopus.

Quod cum ebrioſis non ſolum cibus nō eſt ſumendus, ſed etiam ſunt vitandi.11.q.ad menſam.

Quod clerici quorum ſenſus vigere debet, maxime ab ebrietate debent abſtinere.35. diſt. §.1.& c.ſeq.

Quod epiſcopus aut preſbyter ebrioſus deponitur, inferiores clerici corona priuantur. 35. diſt.epiſcopus.

Eccleſia.

Quod eccleſia Catholica dicitur fidelium multitudo fide & charitate vnita 93. diſt. legimus.circa med. 1.q.1.multæ. in fin.24.q.1.loquitur.

Quod omnes epiſcopi & omnes fideles ſunt vna eccleſia.93.diſtinct.legimus.in fin.

Quod ipſa nō ſolum ratione virginitatis, ſed etiam ratione omnium fidelium tota virgo dicitur.27.q.1. nuptiarum, ante finem.

Quod ſponſa Chriſti dicitur pudica & incorrupta, quæ adulterari non poteſt.14. quæſtio. 1.loquitur.in fine.& capit. omnibus.

Quod ipſa habet veraciter dominica ſacramenta. 1. quæſt.1.ex Catholica.24.quæſt.1.quia ex ſola.

Quod extra eam ſalus non habetur. 24. quæſt.1.alienus.& cap.quicumque.& c.quia ea.

Quod ſicut præciſus ramus ab arbore non viuit, ita præciſi ab eccleſia. 23. quæſtione 4. ipſa pietas. Notent hoc membra arida per excommunicationē in contumacia obſtinata.

Quod ritus ipſius a ſcriptura & a traditione apoſtolica, & a cōſuetudine ſancta pullulauerūt. 11.diſtinct. eccleſiaſticarum. & c.Catholica.

Quod ſtatus eius alter fuit tempore apoſtolorum & martyrum,alter modo.12.q.1.futu-

ram.23.qõ.4.non inuenitur. poſt princ.

Quod ipſa malos quibus ius iuxta eſt,tamquã zizania in medio tritici æquanimiter tolerat.12.q.1.exemplum.23.qõ.4.quantus.& cap.ſeq.& capit. quidam.de conſecra.diſt.4.eſt vnitas.

Quod ipſa propter malorũ opera quę ſunt in ipſa ſpelunca latronum dicitur.16.q.7.& hoc. circa med.

Quod licite poſſidet facultates temporales, quas non reputat proprias, ſed communes. 12. q.1.exemplum. & c.ſeq. & c. habebat.

Quod quandoque ſoluit ſæculari poteſtati tributa.23.quæſti.8. conuenior. & capitulo tributum.

Quod ad principes ſpectat ſingulares ſchiſmaticos eccleſiæ comprimere.23.quæſt.5.non vos.

Quod eccleſia Romana mater eſt & caput omnium eccleſiarum.12.diſt.cap.1.& ſeq.3.q.6. dudum.

Quod ipſa eſt prima ſedes non habens maculam,neque rugã. 21.diſt.quamuis.

Quod ipſa tamquam magiſtra eſt in omnibus ſequenda. 11. diſt.quis.in fine 12.diſt.cap.1. & ſequen. 22. diſtinctio. omnes.

Quod ipſa eſt in ſpeculum omnibus.19.diſtinctio. enimuero.

Quod qui derogando ei contra ipſam loquitur hæreticus reputatur.22.diſtinctio.omnes.

Noteut hoc peruerſi qui continuo ſacrilego ore eccleſiam lacerant.

Quod ipſa habet plenitudinem poteſtatis: aliæ eccleſiæ vocatæ ſunt per ipſam in partem ſolicitudinis.3.quæſtio.6.multum.

Quod ipſa a tramite apoſtolicæ traditionis nũquam errauit. 24.quæſtio.1.a recta.c.in ſede. c. hæc eſt. & cap.cum beatiſſimus.

Quod cuſtodit ſtatuta conciliorum quæ ipſa confirmauit.25. quæſtione 1. de conſecrat.diſt. 1.baſilicas.

Quod ipſa ſtatuta conciliorum ſecundum euentum temporũ vel in toto vel in parte mutat. 25.quæſtio.vltim.c.poſtea.§. his ita.

Quod ſententias quandoque reuocat, quandoque in melius commutat.35.q.9.ſententiã. & c.ſeq.

Quod ad Romanam eccleſiam omnibus ſine exceptione licet appellare, & ab ea nemini appellare permittitur. 2. quæſti. 6.ad Romanam.& tribus cap. ſeq.9.q.3.cuncta.

Quod ipſa valet omnes iudicare, & de ea iudicare nulli permittitur.9.qõ.3.epiſcopo.§.ſola. 17.q.4.nemini.

Quod in dubiis & arduis ad ipſam eſt recurrendum. 11. diſtinct.palam.12.diſtinct.præceptis.

Quod qui in eccleſia Romana ſacrum ordinem acceperit, ad ſeruiendum remanebit.1.quęſtione 1.filium.

De

De hac materia require vbi agitur de Papa, & vbi agitur de Apoſtolica ſede.

Quod eccleſia materialis nõ debet conſtrui ſine cõſenſu epiſcopi. 16. qõ. 1. quicumque. & q. 5. lator. 18. qõ. 2. quidam. de conſecrat. diſt. 1. nemo.

Quod propter nullius ſomnia cõſtruendæ ſunt eccleſiæ vel altaria. de conſecrat. diſtinct. 1. placuit.

Quod propter nouarum eccleſiarum conſtructionem priores eccleſiæ non debent decimas amittere. 16. quæſ. 1. quicumque.

Quod ſecundum exigentiam populi epiſcopus de eccleſiarum pluralitate & quantitate debet prouidere. de conſecrat. diſtin. 1. omnes baſilicæ.

Quod eccleſia maior debet habere 40. paſſus in circuitu, minor 30. 17. quæſtio. 4. ſicut antiquitus.

Quod conſecrari debent a diœceſano, & nõ niſi prius dotentur. 16. q. 7. piæ. & duobus cap. ſeq.

Quod pro conſecratione eccleſię epiſcopus nil debet exquirere. 1. q. 2. placuit.

De cõſecratione plura inuenies in titulo conſecrationis.

Quod in eccleſiis nil incongruũ vel inhoneſtum agi debet. 42. diſt. nulli. & duobus c. ſequen. 16. q. 7. & hoc diximus.

Quod eccleſiæ debẽt ſeruari mũdæ, adeo vt reſplendeant. 86. diſt. pulchra.

Quod eccleſiæ non debent tranſferri niſi tribus de cauſis, videlicet ratione neceſſitatis, difficultatis, & grauaminis. de cõſecrat. diſt. 1. tribus.

Quod non debent a laicis incaſtellari. 10. q. 1. ſanctorum.

Quod debent eccleſiæ ab epiſcopis annuis vicib. viſitari. & indigentes reparatione, ipſius ſolicitudine debent reparari. 10. qõ. 1. decreuimus. & duobus c. ſeq.

Quod eccleſia materialis tũc honoratur quando confugientibus ad ipſam immunitas obſeruatur. 17. q. 4. reum.

Quod reus ad eccleſiam confugiens non reſtituitur niſi de ſecuritate vitæ & membrorũ receptà cautione. 17. q. 4. reũ. 23. q. 5. reos. 36. q. 1. de raptoribus.

Quod ſeruus ad eccleſiam confugiens redditur cum cautione. 17. q. 4. metuentes. & c. id conſtituimus.

Quod præter publicum latronẽ nullus trahi debet. de eccleſia. 17. q. 4. ſicut.

Quod ille etiam fruſtra implorat eccleſiæ auxilium, qui in ipſam deliquit. 17. qõ. 4. ad epiſcopos.

Quod confugienti ad eccleſias licet exire ad 30. paſſus ad requiſita naturæ. 17. q. 4. diffiniuit.

Quod violatores eccleſiaſticæ immunitatis puniuntur excõmunicatione & pœna pecuniaria. 17. q. 4. ſicut antiquitus. & quinque c. ſeq. & c. nullus, cum pluribus ſeq.

Quod mulier eadem hora qua

genuit & qua hora patitur mē ſtrua, eccleſiam intrare non eſt prohibenda.5.diſtinctione cum enixa.§.nam ſi mulier. & c. ad eius vero.

Quod eccleſia materialis ad exēplar triumphalis eccleſiæ decoratur officiorum ac miniſtrorum ſibi ſubſeruientium diuerſitate. 89. diſt. ad hoc. & cap.ſingula.

De diuerſitate miniſtrorum eccleſiæ, ac officiorum eorum. 25.diſt.perlectis.

Quod quicumque de miniſtris eccleſiæ, ſiue ſit epiſcopus, ſiue alter, per laicū intrat eccleſiā: tamquam ſacrilegus debet deponi.16.q.7.ſi quis deinceps.& 12.c.ſeq.

Quod vna eccleſia nō debet habere duos paſtores.7.q.1.in apibus.16.q.7.ſi plures.

Quod vbi duo rectores ſunt in vna eccleſia,non eſt ſponſa,ſed ſcortum.21.q.2.ſicut.

Quod duo patroni vnius eccleſiæ compellendi ſunt ad vnum preſbyterum habēdum. 16.q. 7.ſi plures.

Quod vno rectore eccleſiæ viuēte alter non ſubſtituitur.7.q.1. in apibus.§.ſeq.

Quod ſicut inter virum & mulierē eſt inſeparabile matrimonium : ſic eſt ſpirituale inter eccleſiam & ipſius rectorem. 7.q.1.ſicut alterius.

Quod qui beneficiatus eſt in eccleſia, tenetur officiare eā.10. q.3.vnio.

Quod nullus debet eſſe præbendatus in duabus eccleſiis niſi ex diſpenſatione.70.diſt.ſanctorum.10.qō.3. vnio. in fine. 21.q.1.c.1.

Quod incongruum eſt quòd cum officium vnum pro ſui magnitudine diligenter quis non poteſt explere, ad duo videatur idoneus.16.q.1.preſbyteros.

Quod nullus preſbyter debet habere duas eccleſias.16.q.7.per laicos.

Quod cadit a priori eccleſia qui ſe de altera intromiſit. 21.q. 2 placuit.

Quod vnus poteſt habere plures eccleſias,vnam intitulatam,& aliam commendatam. 21.q.1. qui plures.

Quod quis poteſt habere duas ex priuilegio.16.qō.1. & temporis.21 quæſt. 1. relatio clericorum.

Item poſſunt habere duas propter multitudinem eccleſiarū, & paucitatem clericorum. 21. quæſtio. 1.cap.1.in fin.55. diſt. priſcis.

Item poſſunt haberi duæ propter paucitatem parochianorum, vt ſi pauciores eſſent quam decem homines.10.quæſtione 3. vnio.

Quod in parochiali eccleſia inueſtiri debet preſbyter per epiſcopum.16.q.2.ſane.in fin.& q.7.ſi plures.§.vt ergo.

Quod paſtor non eſt qui ſine cōſenſu epiſcopi gubernat eccleſiam.16 q.7.nullus omnino.& e laicis.& c.ſeq.

Quod ſacerdos nō poteſt dimittere eccleſiam ſibi commiſſam ſine conſenſu epiſcopi.71. diſt.clericos.

Quod

Quod eccleſię conductitiis preſbyteris ſub annuo cenſu ſunt committendæ.21.q.2.præcipimus.

Quod præſumitur eccleſia eccleſiæ ſubiecta, ſi ſoluat ei cathedraticum.10.q.3.illud magnitudinem.

Item ſi in eius territorio eſt ſita.16.quæſtione 7. omnes baſilicæ.

Item ſi decimam vel quartam in eadem percipit.10.quæſ.3.priſcis.& c.ſeq.

Item ſi ab ea pro officio conuiuiū accipit.10.quæſtio.3.illud magnitudinem.

Item ſi eius infantes baptizauerit.10.q.3.relatum.

Item ſi aliquando ſententia lata ab ea in aliquem illius eccleſiæ ſeruata fuerit.9.quæſtio.2.c.1.

Item ſi mortuos eius ſepeliuerit.25.q.5.placuit.

De rebus Eccleſiæ.

Quod eccleſia veſtimenta ſacrata, & vaſa vetuſtate conſumpta debent exuri, & pulueres in baptiſterio, vel alio loco vbi pedibus non poſſunt conculcari, ſunt ponendi. de conſe.diſt.1.altaris.

Quod ligna eccleſiæ non vſibus laicorū, ſed religioſorum poſſunt adaptari, vel exuri. de cōſec.diſt.1.ligna.

Quod veſtes ſacrę & vaſa nec pro mortuis, neque viuis ſæcularibus ſunt commodandę.de cōſecrat. diſtinctione 1. nemo per ignorantiam.& duobus c.ſeq.

Quod veſtes ſacræ & vaſa nec contingi, nec lauari debent per laicos, ſed per clericos, & in ſpecialibus vaſis.de conſe.diſt.prim.nemo per ignorantiam. & c.ſeq. 4.diſtin.omnis preſbyter.

Quod ſicut anima ſine corpore non viuit corporaliter, ſic & eccleſia ſine temporalibus in nullo proficit.1.quæſt.3.ſi quis obiecerit.

Quod res eccleſiæ diligēter ſunt ſeruandæ, & per epiſcopos inter pauperes clericos ſunt diſpenſandæ.10.quæſtio.1.quæcumque.& quæſt.2.c.1.12.quę ſtio.1.expedit. vſque in finem quæſtionis.& quæſtio.2.placuit.

Quod pro earum conſeruatione œconomus eſt habendus. 89.diſt.quia.& c. ſeq. 12.quæſt.2.vobis.

Quod ſunt expendendæ pro indigentia pauperum, & redemptione captiuorum.12.quæſt.2.res.& quattuor c.ſeq.12.q.4.epiſcopus.

Quod res eccleſiæ ſunt per epiſcopum in quattuor vel tres partes diuidendæ, ita vt vna pars ſit pro fabrica eccleſiæ. ſecunda pars epiſcopi. tertia clericorum obſequentium eccleſiæ. quarta pro pauperibus & peregrinis debet obſeruari.12.q.2.vobis.& c.conceſſo.& quattuor c.ſeq. 16.quæſt.1.conſtitutum.c.ad hoc.

Quod cauetur eccleſię quantum ad res in epiſcoporum promotione.28.diſtinct.de Syracuſanæ.

Item in clericorum & religioſorum prouiſione. 12. quæſtione 2. ſtatuimus. & duobus cap. ſequen. cap. ſæpe. & duobus cap. ſequen. 16. quæſt. 1. poſſeſſiones.

Item in nouarum eccleſiarum conſtructione. 16. q. 1. ſi quis laicus. & duobus c. ſeq.

Quod non debent res eccleſiæ illicite alienari. 12. q. 2. nulli liceat. & cap. diaconi. & duobus cap. ſeq.

Quod epiſcopo de rebus eccleſiæ prædialibus ſine conſenſu clericorum nō licet vendere. 12. q. 1. placuit.

Quod epiſcopus de cenſibus eccleſiæ quinquageſimā in monaſteriorū conſtructione & aliarum eccleſiarum regulariū centeſimam poteſt dare. 12. q. 2. bonæ rei.

Quod res minores poteſt per ſe epiſcopus alienare. 12. q. 2. terrulas.

Quod epiſcopus res eccleſiæ illicite ſuis propinquis non debet committere. 89. diſt. dicentes. 10. q. 2. epiſcopus.

Quod nec laicis nec ſæcularibus ſunt committendæ perſonis. 89. diſt. indicatum.

Quod non licet abbatibus & aliis perſonis ſine conſenſu epiſcopi res eccleſiæ alienare. 18. q. 2. abbatibus.

Quod res eccleſiæ nō vi manuū, ſed iudicio ſunt repetendæ. 16. q. 6. conſuetudo.

Quod res eccleſiæ alienatæ male, ipſo iure ſunt reuocatæ. 12. qō. 2. monemus. c. quiſquis. & c. vobis.

Item debent reſtitui. 12. q. 2. Auſtino. & duobus c. ſeq. c. in legibus. & c. ſeq. & capit. ſtatuimus. & quattuor c. ſeq.

Quod contractus indebiti & ſcripturæ factæ de rebus eccleſiæ reſcinduntur. 12. q. 2. apoſtolicos. 15. q. 6. auctoritatem. 16. quæſtione 1. ſi quis laicus.

Quod prælatus alienans res eccleſiæ indebite, tamquam dilapidator deponitur. 10. quæſ. 2. ſi quis. 12. q. 2. apoſtolicos. c. monemus. & quatuor cap. ſeq.

Quod minores prælati excommunicātur. 12. q. 2. ſtatuimus. & c. ſeq.

Quod inuaſor eccleſię vel defraudator a Chriſto iudice homicida iudicabitur. 12. quæſti. 2. qui Chriſti.

Item ſacrilegus iudicatur. 12. qō. 2. nulli liceat. & c. indigne.

Quod ſeptena pœnitentia puniūtur qui res eccleſiæ diripiunt. 16. q. 1. ſimiliter.

De hac materia habes vbi agitur ſupra, de Alienatione.

Edictum. Quod edictū eſt quod vt teneatur Rex vel Imperator edidit. 2. diſt. conſtitutio.

Eleemoſyna. Quod eleemoſynæ tria ſunt genera, videlicet dare egenti, dimittere lædenti, & corrigere delinquentem. 45. diſt. tria. & c. ſeq.

Quod eleemoſynæ datio, quæ in pauperes exercetur, beatificatur. 41. diſt. parſimoniam.

Quod Deus in eleemoſyna plus penſat animum benignum, quam

quàm datum. 24. diſ. quieſcamus. in fi. 45. diſt duæ. 3. q. 7. in grauibus. de pœn. diſt. 5. §. dolendum. poſt medium.

Quod facta eleemoſyna ex fide, cauſa, loco & tempore commendatur. 86. diſt. non ſatis.

Quod eleemoſyna habet promiſſionem præſentis vitæ & futuræ. 42. diſt. §. 1. 33. q. 5. ſecundum. in fi.

Quod plerumq; ex Dei ira, mundus fame, & penuria premitur, quia pauperibus eleemoſyna ſubtrahitur. 16. q. 1. reuertimini, circa medium.

Quod Deo nõ placet eleemoſyna cum ſcelere miſta. 15. q. 5. ſcriptum.

Quod nemo de eleemoſyna facienda excuſatur. 36. diſtin. in ſingulis.

Quod prælatis non prodeſt lectio & oratio niſi adſit eleemoſynæ largitio. 86. diſtinct. fratrem.

Quod diuites ieiunia quæ non poſſunt ſeruare, eleemoſynis debent recompenſare. 41. diſtin. non cogantur.

Quod qui ſua timide conſeruando eleemoſynam procraſtinat; aliena nunquam fideliter ſparget. 12. q. 2. gloria epiſcopi. § Socrates.

Quod eleemoſyna nõ debet fieri de male acquiſitis. 1. q. 1. nõ eſt putanda. 14. quæſtione 5. per totum.

Quod de turpi lucro cuius non competit repetitio, poteſt fieri eleemoſyna. 14 q 5. qui habetis. & c. ſeq.

Quod eleemoſyna conſanguineis & propinquis citius eſt danda quam aliis, tamen cum prudentia. 86. diſt. fratrem §. in ipſa. & c. in ſingulis.

Quod in neceſſitate primum eſt danda iuſtis, demum peccatoribus, nõ quia peccatores, ſed quia homines. 36. diſt. fratrẽ. §. in ipſa.

Quod qui fame morientem paſcere potuit & noluit, ipſum occidit. 86. diſt. paſce.

Quod qui negant eleemoſynam fugientibus & neceſſitatẽ patientibus, ipſum Chriſtum, qui eſt miſericordia negant. 7. q. 1. omnis qui.

Quod minus peccatum eſt auferri habenti, quàm denegare indigenti. 47. diſtinctione. ſicut. 2.

Quod non ſunt examinandi petentes eleemoſynam vel hoſpitium. 42. diſtinctio. quieſcamus.

Quod pauperibus vel peregrinis dare delicatam eleemoſynam vel ſuperfluam peccatum eſt. 25. diſt. vnum. §. alias. 86. diſt. pulchra. circa med. 41. diſtin. non cogantur.

Quod non vni omnia, ſed diuerſis ſecundum exigentiam perſonarum diſtribuẽda eſt eleemoſyna. 86. diſt. fratrem. & c. dominus.

Quod malo homini tutius eleemoſyna ſubtrahitur, ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligit. 5. q. 5. non omnis.

Quod eleemoſyna vtiliter datur pro defunctis. 13. q. 2. nõ exiſtimemus. & cap. animæ. & c. tẽpus. 24. q. 2. ſane quod. 26.

q.7.ab infirmis.de pœ.diſt.6. §.1.ante medium.

Electio. Quod electio ſpectat ad collegium, etiam ſi duo vel tres fuerint in cõgregatione. 63.diſt. Hadrianus.& cap. noſſe. & cap. non licet.§.his.19.quæſt.7.ca. vlti. 18.q.2.abbatem,& duobus c. ſeq.

Quod electio ab hæreticis facta non valet.9.q.1.nos.

Quod electio nõ debet fieri niſi poſt tertium diem ſepulturæ, ſiue Papæ, ſiue alterius prælati defuncti.89.diſtinct.nullus pontifice.

Quod electio clandeſtina omnino reprobatur.79. diſtinct. ſi quis.

Quod electio potius debet fieri de gremio quã de extraneis. 61.diſti nec meritis. & quattuor cap.ſeq. 18.quæſt. 2.abbatem monaſterio.& ca.ſeq. & c.abbas.

Quod ſi de gremio non poteſt eligi, tunc primum de eiuſdem ciuitatis clericis,& tandem de tota diœceſi electio debet fieri.61.diſtin.nullus.& 63. diſt. ſacrorum.

Quod electio prælati ex certa cauſa poteſt fieri extra cathedram eccleſiam vel ciuitatem. 23.diſtin.in nomine.63. diſt. quanto.79. diſtin. ſi quis pecunia.

Quod in electionibus conſideranda eſt maior dignitas vel grauitas perſonarũ, & bonus zelus.79.diſt. in canonicis.

Quod in electione habendus eſt conſenſus electi.7.quæſtio.1. ſicut alterius.

Quod nullus propriam vtilitatem,ſed cõmunem debet proſpicere.8.qõ.dilectiſſimi.

Quod in electione non debẽt interuenire munera vel patrocinia laicorum.8.q.2.illud.

Quod electioni prælati non debent ſe ingerere principes vel quicunque laici.61.diſtin. ca. nullus.

Quod electio prælati debet fieri cum concilio religioſorũ ibidem aſſidentium. 63.diſ.ſacrorum.§ ex his.& c.abeuntibus. 79.diſt.§.1.& c.ſeq.

Quod cum in duos diuiditur æqualiter electio,melior & vtilior eſt præponendus. 63.diſt. ſi forte.

Quod electio poſt publicationẽ ab eligentibus non poteſt niſi pẽr ſuperiorem mutari.61.diſ. epiſcopus. 7.q.1. qualiter. in fine.8.q.3.talia.

Quod electio nõ vitiatur ſi ignorante electo pecunia datur.1. q.6.§.vlt.

Quod non eſt confirmanda antequam diligenter diſcutiatur electi conditio.61.diſtin. miramur.85.diſt.archidiaconum Florentinum.1.q.6. ego.83. diſt.omnes.

Quod electio ex elatione auide nõ eſt ſuſcipienda,nec ex deſidia reſpuenda.16.q.1.vos aũt.

Quod electione celebrata conſenſus principis eſt requirendus. 63.diſt. Reatina.

Qđ in electione prælatorum vocatur popul' nõ ad eligẽdũ,ſed ad cõſentiendũ. 63.diſt. noſſe.

Quod electionem Papæ licet domi-

minus ſacerdotibus contuleſit, ſibi tamen eam ſpecialiter reſeruauit. 79. diſt. c. vlt.

Quod olim electiones Romanorum Pontificũ propter ſchiſmaticorum & hæreticorum diſſenſiones fuerunt Imperatoribus ab eccleſia traditæ. 79. diſtinct. vora. §. principibus.

Quod Hadrianus Papa & Leo cum concilio tradiderunt Carolo Imperatori poteſtatem eligendi ſummum pontificẽ, & inueſtituras epiſcoporum. 63. diſt. Hadrianus.

Item Leo Papa octauus propter inſolentiã Romanorũ quam exercebãt circa electionẽ Papæ, Ottoni primo Imperatori confirmauit & ſuis ſucceſſoribus electionem Papæ, & inueſtituras epiſcoporũ. 63. diſtin. in ſynodo. & c. cum longe. §. electiones.

Quod tunc electus in Romanũ pontificem non conſecrabatur niſi primũ decretum Imperatori præſentaretur, & cõſenſus haberetur. 63. diſt. agatho. & ſex c. ſeq.

Quod Ludouicus Imperator, & primus Henricus, & primus Otto renunciauerunt priuilegio ſuper prouiſione Papæ, volentes vt canonice eligeretur a Romanis. 73. diſt. ſacrorum. §. ex his.

Quod qualiter & a quibus debet fieri electio Papalis habetur 23. diſt. in nomine. 79. per totum. 7. q. 1. factus.

Quod nemo eſt eligendus in Papã pecunia, aut gratia humana, aut militari tumultu. 79. diſt. ſi quis pecunia.

Quod electus canonice in Papã ante conſecrationẽ habet plenitudinem poteſtatis. 23. diſt. in nomine. poſt medium. 79. 3. diſt. ſi quis pecunia.

Quod ille qui non canonice electus gerit ſe pro Papa, nõ apoſtolicus, ſed apoſtaticus dicitur. 79. diſt. ſi quis apoſtolicę. & c. ſi duo. §. hoc autẽ. & c. ſeq.

Quod Cardinalibus & alijs clericis & etiam laicis conceditur apoſtaticum Papã anathematizare. 79. diſt. ſi quis pecunia.

Quod in electione metropolitani omnes prouinciales epiſcopi debent intereſſe. 63. diſtin. Metropolitano.

Quod nemo in prælatum ſeipſum eligere poteſt. 24. q. 1. dicimus. 8. q. 1. in ſcripturis. & c. ſi ergo.

Quod in prælatum eligi debet magis idoneus, non conſanguineus vel amicus. 8. q. 1. Moſes. & tribus c. ſeq.

Quod ſi ad ſæcularia officia ſumendi diligenter examinantur, multo fortius examinentur qui ad prælaturas aſſumũtur. 59. diſt. ſi officia.

Quod propter malitiam temporis aut tumultum popularem indignus non eſt eligendus. 61. diſt. miramur.

Quod eligẽdus in epiſcopũ longa probatione debet vitã ſuã notificare. 61. diſt. in ſacerdotibus. 8 q. 1. oportet.

Quod in prælatum nõ debet eligi aliquis criminoſus. 25. diſt. primum. 6. q. 1. c. 1.

q.7.ab infirmis.de pœ.diſt.6. §.1.ante medium.

Electio. Quod electio ſpectat ad collegium, etiam ſi duo vel tres fuerint in cōgregatione. 63.diſt. Hadrianus.& cap. noſſe. & cap. non licet.§.his.19.quæſt.7.ca. vlti. 18.q.2.abbatem,& duobus c. ſeq.

Quod electio ab hæreticis facta non valet.9.q.1.nos.

Quod electio nō debet fieri niſi poſt tertium diem ſepulturæ, ſiue Papæ, ſiue alterius prælati defuncti.89.diſtinct.nullus pontifice.

Quod electio clandeſtina omnino reprobatur.79. diſtinct.ſi quis.

Quod electio potius debet fieri de gremio quā de extraneis. 61.diſti nec meritis. & quattuor cap.ſeq.18.quæſt. 2.abbatem monaſterio.& ca. ſeq. & c.abbas.

Quod ſi de gremio non poteſt eligi, tunc primum de eiuſdem ciuitatis clericis,& tandem de tota diœceſi electio debet fieri.61.diſtin.nullus.& 63. diſt. ſacrorum.

Quod electio prælati ex certa cauſa poteſt fieri extra cathedram ecclеſiam vel ciuitatem. 23.diſtin.in nomine.63. diſt. quanto.79. diſtin. ſi quis pecunia.

Quod in electionibus conſideranda eſt maior dignitas vel grauitas perſonarū, & bonus zelus.79.diſt. in canonicis.

Quod in electione habendus eſt conſenſus electi.7.quæſtio.1. ſicut alterius.

Quod nullus propriam vtilitatem,ſed cōmunem debet proſpicere. 8.qō.dilectiſſimi.

Quod in electione non debet interuenire munera vel patrocinia laicorum. 8.q.2.illud.

Quod electioni prælati non debent ſe ingerere principes vel quicunque laici.61.diſtin. ca. nullus.

Quod electio prælati debet fieri cum concilio religioſorū ibidem aſſidentium. 63.diſ.ſacrorum.§.ex his.& c.abeuntibus. 79.diſt.§.1.& c.ſeq.

Quod cum in duos diuiditur æqualiter electio,melior & vtilior eſt præponendus. 63.diſt. ſi forte.

Quod electio poſt publicationē ab eligentibus non poteſt niſi per ſuperiorem mutari.61.diſt. epiſcopus. 7.q. 1. qualiter. in fine.8.q.3. talia.

Quod electio nō vitiatur ſi ignorante electo pecunia datur.1. q.6.§.vlt.

Quod non eſt confirmanda antequam diligenter diſcutiatur electi conditio.61.diſtin. miramur.85.diſt.archidiaconum Florentinum.1.q.6. ego.83. diſt.omnes.

Quod electio ex elatione auide nō eſt ſuſcipienda,nec ex deſidia reſpuenda.16.q.1.vos aūt.

Quod electione celebrata conſenſus principis eſt requirendus. 63.diſt. Reatina.

Qđ in electione prælatorum vocatur popul⁹ nō ad eligēdū,ſed ad cōſentiendū. 63.diſt. noſſe.

Quod electionem Papæ licet do mi-

minus ſacerdotibus contulerit, ſibi tamen eam ſpecialiter reſeruauit. 79. diſt. c. vlt.

Quod olim electiones Romanorum Pontificũ propter ſchiſmaticorum & hæreticorum diſſenſiones fuerunt Imperatoribus ab eccleſia traditæ. 79. diſtinct. vota. §. principibus.

Quod Hadrianus Papa & Leo cum concilio tradiderunt Carolo Imperatori poteſtatem eligendi ſummum pontificẽ, & inueſtituras epiſcoporum. 63. diſt. Hadrianus.

Item Leo Papa octauus propter inſolentiã Romanorũ quam exercebãt circa electionẽ Papæ, Ottoni primo Imperatori confirmauit & ſuis ſucceſſoribus electionem Papæ, & inueſtituras epiſcoporũ. 63. diſtin. in ſynodo. & c. cum longe. §. electiones.

Quod tunc electus in Romanũ pontificem non conſecrabatur niſi primũ decretum Imperatori præſentaretur, & cõſenſus haberetur. 63. diſt. Agatho. & ſex c. ſeq.

Quod Ludouicus Imperator, & primus Henricus, & primus Otto renunciauerunt priuilegio ſuper prouiſione Papæ, volentes vt canonice eligeretur a Romanis. 73. diſt. ſacrorum. §. ex his.

Quod qualiter & a quibus debet fieri electio Papalis habetur 23. diſt. in nomine. 79. per totum. 7. q. 1. factus.

Quod nemo eſt eligendus in Papã pecunia, aut gratia humana, aut militari tumultu. 79. diſt. ſi quis pecunia.

Quod electus canonice in Papã ante conſecrationẽ habet plenitudinem poteſtatis. 23. diſt. in nomine. poſt medium. 79. 3. diſt. ſi quis pecunia.

Quod ille qui non canonice electus gerit ſe pro Papa, nõ apoſtolicus, ſed apoſtaticus dicitur. 79. diſt. ſi quis apoſtolicę. & c. ſi duo. §. hoc autẽ. & c. ſeq.

Quod Cardinalibus & aliis clericis & etiam laicis conceditur apoſtaticum Papã anathematizare. 79. diſt. ſi quis pecunia.

Quod in electionẽ metropolitani omnes prouinciales epiſcopi debent intereſſe. 63. diſtin. Metropolitano.

Quod nemo in prælatum ſeipſum eligere poteſt. 24. q. 1. didicimus. 8. q. 1. in ſcripturis. & c. ſi ergo.

Quod in prælatum eligi debet magis idoneus, non conſanguineus vel amicus. 8. q. 1. Moſes. & tribus c. ſeq.

Quod ſi ad ſecularia officia ſumendi diligenter examinantur, multo fortius examinentur qui ad prælaturas aſſumũtur. 59. diſt. ſi officia.

Quod propter malitiam temporis aut tumultum popularem indignus non eſt eligendus. 61. diſt. miramur.

Quod eligẽdus in epiſcopũ longa probatione debet vitã ſuã notificare. 61. diſt. in ſacerdotibus. 8. q. 1. oportet.

Quod in prælatum nõ debet eligi aliquis criminoſus. 25. diſt. primum. 6. q. 1. c. 1.

Item nec ille qui de incontinentia notatus eſt. 28. diſt. priuſquam. & c. de Syracuſanæ.
Item nec ille, cuius vxor & filij adhuc ſunt ſuper terram. 61. diſt. Catinenſis.
Item nimium ſimplex vel vſurarius. 46. diſt. de Petro.
Item nec ille qui non eſt in ſacris. 60. diſtinct. c. vlti. 61. diſtin. §. 1.
Quod antiquitus ſubdiaconus (quia tunc non reputabatur ſacer ordo) non eligebatur in epiſcopum niſi neceſſitate cogente. 28. diſt. de Syracuſanæ. §. ecce. 40. diſtin. c. vlti. & vide ibi notata.
Quod nouus in religione nō ſtatim debet eligi in prælatum. 16. q. 1. ſi clericatus. 19. q. 3. monaſteriis.
Quod videtur quòd exemplo Petri eligendus potius eſt in prælatum, qui poſt caſum pœnituit, quam qui nunquam cecidit, quia talis per caſum ſuũ aliorum infirmitatibus compati nouit. 50. diſt. conſiderandum. & c. ſeq.
Quod laici in prælatos non poſſunt eligi, nec religioſis ſunt præficiẽdi. 61. diſt. ſtatuimus. §. his omnibus. 19. q. 3. monaſteriis.
Quod electus in epiſcopum per ſuum Metropolitanum præſentibus ſuffraganeis epiſcopis debet ordinari. 24. diſtin. epiſcopi.
Quod electus in epiſcopum intra tres menſes debet conſecrari. 75. diſtin. quoniam quidam. 63. diſtinct. obeuntibus. 50. diſt. poſtquam.
Quod metropolitanus debet illi eccleſiæ prouidere cuius electus intra quinque mẽſes negligit conſecrari. 100. diſ. quoniam quidam. in fine.
Quod clericus infamatus antequam cõſecretur, debet ſe expurgare. 25. diſt. illud.
Quod electus per cõſenſum ſpõſus eccleſiæ efficitur. 7. q. 1. ſicut alterius.
Quod electus caſſatur propter auaritiam, & pſalmorum imperitiam. 85. diſtinctio. archi. Floren.
Quod electus qui teſte prole lõgam continentiam conuincitur non habere, caſſatur. 28. diſt. priuſquam.
Quod ſi poſt electionem quis iuret ſeruare ſtatuta eccleſiæ & alia, non eſt ſimoniacus. 8. q. 3. per totum.
Quod differens conſecrare electum, compelli debet per ſuperiorem. 9. q. 3. nunc vero. 8. q. 3. Altaldus.
Quod vbi bona miſta ſunt malis, naſo diſcretionis virtutes debemus eligere, vitia reprobare. 49. diſtinct. hic etenim. §. paruo.
Quod inter duo mala id debemus eligere, quo minori nexu noſcitur obligare. 13. diſt. duo. & c. nerui. 22. q. 4. ſi aliquid. & c. ſeq.
Quod ſicut homo neceſſitate cõpulſus ibi ſe præcipitat vbi breuior murus ingeritur; ſic inter ineuitabilia peccata minora ſemper eligantur. 13. diſtin. nerui. ante ſi.

Quod

Quod inter duo bona maius bonum mediocri bono eſt præferendum. de conſe. diſt. 5. nõ mediocriter.

Emphyteuſis.

Quod emphyteuſis quæ in Græco dicitur locatio, in rebus eccleſiæ in caſu permittitur. 10. q. 2. caſollas. §. hoc ius.

Quod vbi abſolute periculum de rebus eccleſiæ timetur, prohibetur. 12. qõ. 2. apoſtolicos.

De hac materia habes vbi agitur de Precariis.

De ſtatu Epiſcopi.

Quod epiſcopus, ſicut dicit Auguſtinus, nomen eſt operis, non honoris. 8. qõ. 1. qui epiſcopatum.

Quod epiſcopus qui Græce dicitur ſuperintendens, debet illis ſuperintendere, quibus præficitur 8. q. 1. qui epiſcopatũ. 21. d. ſt. cleros.

Quod ordo epiſcopalis quadripartitur: videlicet in patriarchas, archiepiſcopos, metropolitanos, & epiſcopos. 21. diſtin. cleros.

Quod epiſcopi in loco apoſtolorum ſurrexerunt, & tenent vices eorum. 21. diſtin. in nouo. 35. d. ſt. eccleſiæ. 78. diſt. quorum vices.

Quod epiſcopi non ſunt qui minus quam a tribus ſunt conſecrati. 68. diſt. chorepiſcopi. §. quod autem.

Quod viuenti epiſcopo alter nõ ſubſtituitur temerarie; & ſi ſubſtituitur, ab omni miniſterio eccleſiaſtico deſtituitur. 2. q. 1. in primis, poſt med. 3. q. 6. accuſatus. & c. ſeq. & c. dudũ. 7. q. 1. factus. & pluribus cap. ſequen.

Quod intruſus per laicam poteſtatem a principalibus epiſcopis non eſt recipiendus. 63. diſtin. ſi per ordinationem.

Quod inconſulto Romano pontifice nemo poteſt epiſcopum deponere. 3. q. 6. accuſatus. & c. ſeq.

Quod nulli epiſcopo licet ſine conſenſu Romani pontificis ſuam eccleſiã relinquere, vel ad aliam tranſire. 7. q. 1. non oportet. & multis c. ſeq. vſque ad finem quæſtionis.

Quod exigente vtilitate vel neceſſitate auctoritate apoſtolica de ſede ad ſedem mutari poſſunt epiſcopi. 7. q. 1. mutationes. & duobus. c. ſeq.

Quod epiſcopus propter infirmitatem vel ſenium non deſtituitur, ſed datur ei coadiutor. 7. q. 1. ſcripſit. vſque ad c. ſicut vir. §. ecce. & c. qualiter, & c. quamuis ſit.

Quod epiſcopus quandoque ad propriam inſtantiam abſoluitur ab epiſcopatu. 7. q. 1. nihil. §. ecce. & c. qualiter. & ca. quamuis.

Quod neophyt⁹ prohibetur promoueri in epiſcopum propter incontinentiam vitæ, quæ cõtrariatur officio pontificali. 48. diſt. prohibetur.

Quod epiſcopus debet eſſe ſine crimine, vt alios poſſit liberius arguere. 25. diſt. primum.

Quod criminoſus epiſcopus ma

giseſt d'cendus canis impudicus quam eps.2.q.7.qui nec.

Quod non omnis epiſcopus qui dicit, Pax vobis, eſt ſicut colũba: ſed potius ſicut coruus audiendus.2.q.7.non omnis.

Quod epiſcopi debent eſſe ætate antiqui, fide integri, in preſſura probati, & qui magis velint rerum ſuarum proſcriptionem pati, quam eccleſiã ſuam deſerere.7.quæſt.1.Nouatianus.

Quod epiſcopus propter aduerſitatem non debet gregem relinquere.7.q.1.ſuggeſtum.& duobus.c.ſeq.

Quod epiſcopo non licet monachum fieri ſine conſenſu Pepæ.7.quæſtio.1.temporis.§.item.

Quod epiſcopus intrans religionem non reſumitur ad epiſcopatum.7.quæſt.1.hoc.& cap.ſequen.

Quod quandoque ſub nomine presbyteri epiſcopi deſignantur.93.diſt.legimus.in fin.95.diſt.ecce ego.ante finem.

Qđ epiſcopi debent ſe ſcire presbyteros, non dominos, nec debent in clero dominari.95.diſtin.eſto.& tribus.c.ſeq.

Quod epi nouerint ſe magis cõſuetudine quam diſpenſatione maiores presbyteris.95.diſtin.olim, in fi.& duob.c.ſeq.

Quod epiſcopus in eccleſia ſit ſublimior, in domo ſit collega ſacerdotum.95.diſt.epiſcopus in eccleſia.

Quod epiſcopus ſe ſedente pſbyterum non permittit ſtare.diſtin.95.epiſcopus in quolibet.

Quod epiſcopo nõ ſufficit æqualem cum ſubditis gerere vitã; ſed ſicut eſt honore ſup illos, ſic & vita debet eſſe præſtantior.8.q.1.nec ſufficere.

Quod epiſcopus in eo quòd aliis præficitur, non debet ſe præſumere aliis ſanctiorem.8.q.1.illud inferendum.

Quod plus laudatur patiẽtia epiſcopi in aduerſitate quàm quies in religione.7.quæſt.1.ſuggeſtum.

Quod epiſcopus debet habere maturos viros tam ex clericis quam ex religioſis, tam in cubiculo quàm in monaſterio ſocios propter bonum teſtimonium.2.q.7.cũ paſtoris.& duobus c.ſeq.de conſe.diſt.1.epiſcopus Deo.& c.ſeq.

Quod domus epiſcopi debet eſſe circa eccleſiam, vt aptior ſit contemplationi.41.diſt.epiſcopus.

Quod epiſcopus in menſa non debet reſplendere vaſis aureis & argenteis, ſed ſidei meritis.41.diſt.epiſcopus.

Quod in menſa epiſcopi non debent eſſe fabulæ, ſed lectio ſacræ ſcripturæ.14.diſtinct.pro reuerentia.

Quod non licet epiſcopo intendere venationi, nec cõſanguineatum familiaritati.34.diſt.quorumdam.

Quod in primitiua eccleſia propter paupertatem accipiebant medietatem oblationum.10.q.1.antiquos. Poſt ſucceſſiue tertiã partem.10.qõ.1.de his. Tandem habuerunt quartam partem.12.q.2.quattuor.Mõ

vero

vero de oblationibus nihil debent habere, ſed aliis contenti eſſe. 10. q. 3. placuit.

Quod epiſcopus in multis debet requirere conſilium clericorum, videlicet in facienda clericorum ordinatione. 24. diſ. epiſcopus ſine.

Item in cauſarum diffinitione. 15. q. 7. ſi quid. & c. epiſcopus nullus. 86. diſt. ſi quid.

Itē in eccleſiaſticarum rerū alienatione. 12. quæſt. 2. ſine exceptione.

Item in dignitatum collatione. 93. diſt. legimus. 12. q. 2. alienationes.

Item in eccleſiaſticarum rerum diſpenſatione. 12. q. 1. epiſcopus eccleſiaſticarum.

De monachis & religioſis epiſcopis factis qualiter debeant ſe habere, habes vbi agitur de Monachis.

De ptāte epiſcopi.

Quod ſine licētia epiſcopi nullus presbyter in ſua diœceſi poteſt miſſ.m cantare vel baptizare: vel aliud conſimile facere. 16. quæſt. 1. cūctis & cap. multis.

Quod ſine conſenſu eius nō debet ędificari monaſterium vel oratorium. 18. q. 2. quidam. & cap. ſeq.

Qđ iuriſdictionē habet in religioſorū monaſteriis. 18. q. 2. ca. 1.

Quod presbyter & clerici religioſi ſuæ diœceſis ipſius ſubiacēt poteſtati. 18. q. 2. quidam.

Quod epiſcopi eſt in omnibus parochialibus eccleſiis presbyteros inueſtire. 16. q. 7. ſane. & ca. nullus. & c. conſtitutiones. & duobus c. ſeq.

Quod epiſcopi eſt monialibus & aliis religioſis feminis prælatum præficere cum diligenti ipſius examinatione. 18. q. 2. qui religioſis. & duobus ca. ſequen.

Quod iudices vel officiales Papæ de iuriſdictione epiſcopi ideo ſe non debent intromittere, ne eccleſiaſticus ordo cōfundatur. 11. q. 1. peruenit.

Quod epiſcopus omnem principem excommunicare poteſt. 11. q. 3. ſi autem.

Quod poteſt falſarium Papæ cuiuſcumque ordinis ſit vſque ad mandatum domini Papæ incarcerare. 19. diſtin. in memoriam.

Quod non poteſt epiſcopus in aliena diœceſi ſine conſenſu diœceſani pontificalia exercere. 92. diſt. non liceat. §. de epiſcopis, & quinque c. ſeq.

Quod nolens epiſcopus ire ad eccleſiam ſuam, poteſt cogi per cōcilium prouinciale. 92. ſi quis epiſcopus.

Quod epiſcopus ſolus ſacerdoti honorem dare poteſt. ſolus auferre non poteſt. 67. diſtin. epiſcopus. 15. q. 7. felix. & ca. ſequen.

Quod auctoritate epiſcopi prælati inferiores poſſunt ad alias eccleſias transferri. 7. q. 1. epiſcopus de loco.

Quod accuſati epiſcopi cauſam archiepiſcopus cū ſuffraganeis

perquirere poteſt, ſed ſine Papa determinare non poteſt. 3. q. 6. accuſatus.

Quod cũ multa diſcuſſione contra epiſcopum debet proferri iudicium. 2. quæſt. 7. accuſatio quoque. & quinque capit. ſeq.

Quod epiſcopi ſunt oculi Dei. ideo a ſubditis non ſunt iudicandi. 6. q. 1. oues.

Quod epiſcopum ſubditi nec arguere nec accuſare poſſunt. 2. quæſt. 7. oues. & duobus cap. ſequen

Quod epiſcopus inutilis eſt deponendus: nec eſt ei dandus coadiutor. 15. qo. 6. alius. §. quod etiam.

Quod ſine licentia ſui epiſcopi clerici non debent peregrinari. de conſecra. diſtinct. 5. non oportet.

Quod epiſcopus alterius diœceſis clericum nec recipere nec ordinare poteſt ſine conſenſu ſui epiſcopi, & litteris dimiſſoriis. 71. diſtin. per totum. 9. q. 2. per totum.

Quod an epiſcopus poteſt compellere aliquem clericum ad ſuſcipiendum ordinem vel dignitatem. 74. diſtinct. per totum.

Quod clericus non tenetur epiſcopo ſeruire in opere ſeruili. 10. q. 3 placuit.

Quod epiſcopus de cõſenſu clericorum poteſt diuidere parochiales eccleſias & vnire. 16. q. 1. præcepimus. §. ſicut.

Quod epiſcopus in dando eccleſiam debet requirere conſenſum patroni. 16. quæſt. 7. filiis vel nepotibus. & c. monaſterium. & c. ſeq.

Quod epiſcopus inconſulto Papa ad bellum non debet proficiſci. 23. q. 8. quo auſu.

Quod eo die quo epiſcopus celebrauit in eodem altari ſacerdos non debet celebrare. de conſec. diſt. 2. c. vlti.

Quod præſente epiſcopo ſacerdos niſi de ſuo mandato non debet benedicere nec ſignare. de conſec. diſt. 1. cum ad.

Vtrum poteſt epiſcopus ſucceſſorem ſibi ex teſtamento inſtituere. 7. q. 1. petiſti.

Quod de propriis vel acquiſitis poteſt epiſcopus teſtamẽtum facere, de aliis vero non: quia cedunt eccleſiæ. 12. q. 1. epiſcopi. & c. ſeq. & q. 3. pontifices. & q. 5. per totum.

Quod morientis epiſcopi res pro futuro pontifice conſeruari debent: diripientes illas anathema incurrunt. 12. q. 2. hæc huius. & c. non liceat charitatem. & c. de laicis. & c. illud.

Quod duo epiſcopatus per Papam in vnum cõiunguntur. 16. q. 1. poſtquam.

Quod in duos per eundem diuiditur. 16. quæſt. 1. præcipimus. §. ſicut.

De officio epiſcopi.

Quod officium epiſcopi eſt virgines, altaria, & eccleſias conſecrare: chriſma conficere, & cum ipſo confirmare. 78. diſt. quamuis.

Quod ideo inũgitur epiſcopus, vt procurator animarum & diſtributor ſpiritualium exiſtat.

ſtat.11. quæſtio.1. clericum. §. ex his omnibus.

Quod epiſcopus debet eſſe ſciens & doctus, qui alios tenetur docere. 86. diſt. §. 1. 36. diſtin. qui eccleſiaſticis. & c. ſi quis.

Quod multa ſunt quæ epiſcopus tenetur ſcire 38. diſtinctione omnes.

Quod nullus epiſcopus propter opprobrium ſenectutis vel nobilitatem generis etiam a minus peritis diſcere negligat. 38. diſt. nullus epiſcopus. 24. q. 3. ſi habes. circa med.

Quod epiſcopo non ſufficit innocens vita, niſi adſit & doctrina. 43. diſt § 1. & c. ſeq.

Quod epiſcopus debet docere populum ſacram ſcripturam, non grammaticam vel philoſophiam. 86. diſt. cum multa. 38. diſt. ignorantia.

Quod epiſcopus debet intendere lectioni, & orationi, & prædicationi. 88. diſtinct. epiſcopus nullam. 3. q. 1. epiſcopi.

Quod epiſcopo non ſufficit lectio vel oratio niſi adſit eleemoſynæ largitio. 86. diſtinct. fratrem.

Quod officiũ epiſcopi eſt diſcordantes concordare. 90. diſtin. per totum.

Quod epiſcopus vigilãter & ſollicite debet regere ſibi cõmiſſos. 100. diſt. rationis. 7. qõ. 1. ſuggeſtum. & c. ſeq.

Quod ſibi non licet aliquem propriis manibus cædere vel flagellare. 86. diſt. non liceat.

Quod non debet prælatus petere veniam a ſubditis. 86. diſtin. quando neceſſitas.

Quod epiſcopi eſt locum aſſignare degradato in quo pœniteat. 81. diſt. ſacerdos.

Quod epiſcopus in ordinatione clericorum ſtatuta conciliorũ debet ordinandis pronunciare. 38. diſt. placuit.

Quod epiſcopi eſt etiam ordinare vt in eccleſiis baptiſmalib. ſint doctores & magiſtri, qui pueros in liberalibus & in aliis vtilibus doceant. 37. diſt. de quibuſdam.

Quod inter eccleſiam & epiſcopum eſt ſpirituale matrimonium. 7. q. 1. ſicut alterius.

Quod epiſcopus poſſidet res eccleſiæ ad diſpenſandum non ad inuiſcandum. 12. q. 1. epiſcopus. & c. expetit. & c. res eccleſiæ. cum duobus c. ſeq.

Quod ipſe debet occupationes ſæculares abiicere, ne præfocatus curis negotiorum Dei verbo non poſſit vacare. 11. q. 1. te quidem.

Quod non debet eſſe aduocatus vel tutor. 88. diſtinct. epiſcopus tuitionem. & quattuor cap. ſequen. 11. quæſtio. prim. te quidem.

Quod nec per ſe nec per laicum, ſed per œconomum clericus debet temporalia gerere. 16. q. 7. quoniam in quibuſdam. cap. ſequen. 88. diſtinctio. volumus. & tribus c. ſeq. 8. q. 1. ſi Petrus.

Quod officia canonica non debent propinquis committere. 89. diſt. decenter.

Quod epiſcopus debet eſſe hoſpitalis. 42. diſtinctio. §. hoſpitalem. vbi decem cauſæ

hoſpitalitatis tanguntur.

Quod de rebus eccleſiæ debet primum ſibi, poſtea miniſtris demum aliis fidelibus prouidere. 12. quæſtio. 1. nulli epiſcoporum.

Quod epiſcopus non debet in ſuam vel ſuorum proprietatē conuertere res eccleſiæ. 12. q. 1. res eccleſiæ.

Quod raptores rerum epiſcopi debent excommunicari, ſicut raptores rerū eccleſiaſticarū. 2. q. 7. accuſatio quoque. 16. q. 1. ſimiliter.

Quod redditur epiſcopo ratio de rebus eccleſiæ. 10. q. 3. c. 1.

Quod epiſcopus debet pauperibus & oppreſſis prouidere ſolicite, & eos defendere. 28. diſtinct. epiſcopus. 84. diſt. peruenit. 86. diſt. fratrem. 87. di. per totum. 11. q. 1. videntes. & c. his. & duobus c. ſeq.

Quod nihil eſt laborioſius & periculoſius officio epiſcopi, ſed beatius apud Deum ſi bene agatur. 40. diſt. ante omnia.

De epiſcopi electione vel de electo habes in titulo de Electione.

Et de conſecratione epiſcopi habes in titulo conſecrationis.

Et de diſpenſatione in titulo diſpenſationis.

Et ſi qua ſunt talia, in ſuis titulis inuenies.

De epiſcoporum ſede vbi agitur de ſedibus.

Quod chorepiſcopi officium in pluribus cum officio epiſcopi conueniebat. 68. diſt. quamuis.

Quod quia in præiudicium epiſcoporum fuit illud officium eſt ab eccleſia extirpatum. 68. diſtinct. chorepiſcopi.

Ermaphroditus.

Quod ermaphroditus habens vtrumque ſexum, an ad teſtimonium adhiberi poſſit, qualitas ſexus incaleſcentis demōſtrabit, quia ſi calore prædominante pro viro ſe geſſerit, recipitur in teſtem, alias non. 4. q. 3. c. 1. poſt medium.

Quod ermaphroditus inter infames ponitur, & non poteſt eſſe aduocatus. 3. qō. 7. infames. § item in digeſto.

Error.

Quod error cui non reſiſtitur approbatur. 83. diſt. error.

Quod errare eſt aliud pro alio putare. 22. qō. 2. in quibus. 38. diſt. quamuis.

Quod non eſt conſequens, vt erret continuo quiſquis aliquid neſcit, ſed ſi quis exiſtimat ſe ſcire quod neſcit. 38. diſtinct. quamuis.

Quod non mediocriter errat qui magno bono mediocre bonū præfert. de conſecrat. diſt. 5. nō mediocriter.

Quod errorem ſuum licet cuilibet corrigere, & illicite commiſſa in melius reuocare. 35. q. 9. loci §. ſeq.

Quod error fortunæ, & qualitatis coniugium nō excludit, error vero perſonæ & conditionis excludit. 29. qō. 1. per totum.

Eſau.

Quod Eſau lenticulā nimium appetens, ponitur in exemplum quod non cibus, ſed auiditas cibi imputatur. 41. diſtinctione, quiſquis.

quis.& tribus c.ſeq.

Quod multi de ſemine Eſau ſaluati ſunt.1.q.4.eccleſia, quæ. §. his ita.in fin.

Ætas. Quod ætas certa & a canone examinata ſeruanda eſt in omnibus clericis ordinandis.77. diſtinct. per totum.

Quod ante 25.annũ ætatis, nec diaconus debet ordinari, nec virgo in monacham conſecrari.20.q.1.placuit.

Quod puella intra 12.annum ętatis ſuæ, & maſculus intra 14. ad religionem non obligatur. 20.q.1.puellæ.§.cum ergo.& quæſtio.2.ſi in qualibet, & ca. puella.

Quod in pueris ætas diſcretionis eſt 14.anni.22.q.5.pueri.

Quod ante annos diſcretionis nemo cogendus eſt iurare, nec teſtis eſſe.22.q.5.honeſtum. 2.q.7.teſtes.

Quod ſex ætatibus mundus & ſtatus hominis finitur.35.q.4. cap.1.

Quælibet ætas diſtinguitur per certa tempora propter magnalia, quę illis tẽporib. contigerũt.

Prima ætas ab Adã propter creationem mundi & durat vſque ad Noe.

Secunda a Noe propter aquæ diluuium, & durat vſque ad Abraham.

Tertia ab Abraham propter circumciſionem, & durat vſque ad Dauid.

Quarta a Dauid propter regalẽ vnctionem, & durat vſque ad Babylonis trãſmigrationem.

Quinta a tranſmigratione Babylonis propter filiorum Iſrael liberationem, & durat vſque ad aduentum Domini Chriſti.

Sexta ab aduentu Chriſti propter humani generis liberationem, & durat vſque ad finem ſæculi.

Septima eſt in ſepulchris quieſcẽtium.

Octaua eſt ad vitam reſurgentium.

Euangelium. Quod Euangelium Chriſti eſt audiendum ſtando, & cum reuerentia. de conſec.diſtinct.1.apoſtolica.

Quod ſine cuſtodia euangelii nõ habetur ſpiritus ſanctus.1.q.1. Marchion.

Quod euangelii cuſtodia nõ conſiſtit in verborũ foliis, ſed in ſenſu & medulla cordis.1.q.1. Marchion.

Quod quantum ad perfectionẽ magna & multa eſt differentia euangelii ad legem Moyſi. 23.quæſtio.4.hæc autem.§.ex his.

Quod lex Moyſi incœpit a terrore, Chriſti euangelium a manſuetudine.

Item ſub lege peccantibus pœna corporalis ſtatuitur, in Euangelio pœnitẽtibus venia promittitur.

Item in lege dicebatur, qui fecit hoc vel illud, morte moriatur. In euangelio, Gaudeo ſuper vno peccatore pœnitentiã agente.

Item in lege populus ſeruili timore ad bonum cogebatur, in euãgelio populus gratiæ liber effect' filiali amore operatur.

Quod non repugnat euangelio malos ad bonũ compelli. 23. q.4.diſplicet.circa finem.

Quod papa poteſt euangelium interpretari.2.q.5.§.1.33.q.2. quos Deus.

Euchariſtia. Quod euchariſtia Græce,Latine bona gratia interpretatur.1.q.1.multi.

Item dicitur myſterium,eo quod ſecretam & reconditam habeat diſpenſationem. ante med.

Item dicitur ſacramentum; quia ſub tegumento corporalium rerum diuina virtus ſecretius veri corporis & ſanguinis Chriſti operatur effectum.de conſecr. diſtinctio.2. ego Berengarius.

Quod euchariſtia propter corporis & ſanguinis Chriſti exiſtẽtiam excellentior eſt omnibus oblationibus & ſacramentis. de conſecratione diſtinctione 2.nihil.

Quod ex pane & vino cum aqua miſto efficitur euchariſtia. de conſecrat. diſt. 2. cum omne. in fin.

Quod forma verborum prolata ſit tranſubſtantiatio euchariſtiæ virtute diuina. de conſec. diſt.2. quia corpus.& c. panis. & c. reuera.ante finem.

Quod de forma verborum non eſt plus niſi , Hoc eſt corpus meũ.&, Hic eſt ſanguis meus. de conſecrat. diſtinct. 1. quia corpus.

Quod licet vno & eodem tempore in diuerſis immoletur, tamen ſicut eſt vna diuinitas cui vnitur , ſic non diuerſum ſed vnum idemque corpus conſicitur.de conſecrat.diſt. 2.quid ſit.poſt med.& c.vtrum.

Quod in hora cõſecrationis ima ſummis ſociantur ad vocem ſacerdotis.de conſecrat.diſtin. 2.quid ſit.

Quod euchariſtia ſit oblatio benedicta, aſcripta, & rata. de conſecrat.diſtinctio. 2.vtrum, poſt med.

Quod tres partes de euchariſtia factæ triformem ſtatum corporis Chriſti,videlicet peregrinationis,ſepulturæ,& reſurrectionis deſignant. de conſec. diſt.2.ſinguli.

Quod licet in euchariſtia Chriſtus per partes manducetur, tamen manet integer vbique totus.de conſecrat. diſtinct.2. qui manducat.

Quod in ſingulis portionibus ſpecierum ſinguli Chriſtum accipiunt.de conſecrat.diſt. 2. ſinguli.

Quod euchariſtia eſt idem corpus quod ſumptum eſt de virgine, quod paſſum eſt, quod ſepultum eſt,quod reſurrexit. & in cœlum aſcendit.de conſec.diſt.2.omnia.in fin.

Quod corpus quod Chriſtus dedit in cœna, idem fuit quod paſſum eſt in cruce,quantum ad naturam, ſed diuerſum quã tum ad formam. de conſecra. diſt.2.prima.& c.ſeq.

Quod cum euchariſtia non ſunt vuæ,nec aliqua grana legumi nis benedicenda.de conſecra. diſt.2.didicimus.

Quod intincta hoſtia populo nõ detur,nec lac pro vino offeratur,

tur, & ne ex intincto pane, vinum ad offerendum exprimatur, prohibetur. de conſecrat. diſt. 2. cum omne.

Quod Euchariſtia offertur, & datur ſub aliena ſpecie, ne abhorreamus cruoris & carnis ſumptionem. de conſecrat. diſtin. 2. forte, & c. panis.

Item vt vitaremus paganorũ & infidelium deriſionem. de conſecrat. diſt. 2. vtrum. ante fin.

Quod Euchariſtia eſt pura conſcientia offerenda & pura mẽte. de conſe. diſt. 2. nihil.

Quod nec bonorũ diſpẽſatorum meritis ampliatur, nec malorum attenuatur. 1. q. 1. multi. poſt med.

Quod non conſecrationi Euchariſtiæ, ſed affectui bona vita ſacerdotis neceſſaria intelligenda eſt. 1. quæſt. 1. interrogo. §. cum vita.

Quod ſacerdoti pranſo non licet celebrare. 7. quæſtio. 1. nihil. poſt medium. de conſecratio. diſt. 1. ſacramenta.

Quod ſacerdos hoſtiam conſecrans, & non communicans, per annum a celebratione ſuſpenditur, de conſecrat. diſt. 2. relatum.

Quod ſacerdos corpus Chriſti ſumens, & non ſanguinem grande ſacrilegium committit. de conſe. diſtinctio. 2. comperimus.

Quod officium eſt ſacerdotis Euchariſtiam diſtribuere. 93. diſtin. diaconi. c. peruenit. & cap. præſente.

Quod a laicis perſonis nullatenus debet contrectari. de conſe. diſt. 2. peruenit.

Quod ſacerdos ſemper Euchariſtiam paratam debet habere propter infirmantes. de conſe. diſt. 2. preſbyter.

Quod ſacerdos qui a mure vel ab aliquo animali Euchariſtiam non cuſtodierit, 40. diebus pœnitebit. de conſecra. diſt. 2. qui bene.

Quod ſi per negligentiam de ſanguine aliquid ſuper terrã ſtillauerit, 40. diebus pœnitebit. de conſe. diſtinct. 2. ſi per negligentiam.

Quod tabula lignea ſuper quam ſanguis Chriſti ſtillauerit, eſt radenda, & raſura per ignem cinis effect⁹ intra altare eſt recondenda: panni propter idẽ ter ſunt ſuper calicem lauandi, & aqua circa altare fundẽda. de conſe. diſt. 2. ſi per negligentiam.

Quod melius eſt mori ſine Euchariſtia, quam de manu hæretici ſacerdotis communicari. 24. q. 1. cœpit.

Quod qualem pœnitentiam ferre debeat qui ſcienter vel ignoranter de manu hęretici ſumit Euchariſtiam. 23. q. 1. ſi quis dederit.

Quod Euchariſtię digna ſumptio eſt pœnarum relaxatio. de cõſecrat. diſtin. 2. cum omne. & c. panem de altari.

Quod quia quotidie ex humana fragilitate peccatur, quotidie Euchariſtia iteratur. de conſe. diſt. 2. vtrum. & c. iteratur.

Quod quandiu Euchariſtia non recipitur, cor non recipientis induratur 82. diſtin. preſbyter.

circa medium.

Quod tribus feſtis præcipuis, ſci- licet in Paſcha. & Pentecoſte, & in Natiuitate Domini omnibus fidelibus communicandũ eſt. de conſecrat. diſtin. 2. & ſi non frequentius.

Quod ſi quis in prædictis tribus feſtis non communicauerit, a cœtu fidelium eſt ſeparandus. de conſecrat. diſt. 2. ſi quis intrat, & c. ſeq.

Quod in cœna domini eſt etiam a fidelibus Chriſti Euchariſtia percipienda. de conſec. diſt. 2. 2. in cœna.

Quod excepta neceſſitate Euchariſtia ieiuno ſtomacho eſt ſumenda. de conſe. diſt. 2. liquido. 26. q. 2. ſi quis de corpore. & octo c. ſeq.

Quod ante Euchariſtię ſuſceptionem tribus, quattuor aut octo diebus ab vxore propria eſt abſtinendum. de conſec. diſt. 2. omnis homo. q. 4. ſciatis.

Quod ab illis qui in vnione eccleſiæ ſunt, accipitur ſacramentaliter. de conſecra. diſtin. 2. quia paſſus. in fin. & c. quid eſt. & c. ſeq. & c. dupliciter.

Quod licet Euchariſtia ſit bona, tamen in malum conuertitur indigne ſumenti de conſecrat. diſt. 2. & ſancta. & c. ſicut Iudas. & cap. quid eſt. & c. qui manducant.

Quod indigne ſumens Euchariſtiam plus polluitur quam purificatur. de conſe. diſt. 2. quotidie. & c. qui ſcelerate. & c. qui diſcordat.

Quod homo quantum in ſe eſt Euchariſtiam polluit cum ad ipſam ſumendam indigne accedit. 1. q. 1. multi. ante fin.

Quod in hoc quód Chriſtus Euchariſtiam Iudæ dedit, innuit quod occultis peccatoribus cũ eam exigunt nõ eſt neganda. de conſec. diſtin. 2. non prohibeat. & c. ſicut Iudas. & 7. q. 1. aduerſitas in fin. 1. quæſtione 1. Chriſtus.

Quod illis qui enormiter publice deliquerunt, Euchariſtia non ſtatim eſt danda. de conſecra. diſtinct. 3. pro dilectione. de pœn. diſt. 1. in actionem.

Item nec raptoribus rerum eccleſiæ 12. quæſt. 2. indigne. & ca. de vino.

Quod propter pollutionem nocturnam ex præcedenti crapula vel cogitatione immunda, ab euchariſtia abſtineat. 6. diſtinctio. teſtamentum. & cap. non eſt.

Quod tempore menſtrui & ante purificationem partus fœminæ poſſunt communicare. 5. diſt. ad eius vero concubitum.

Quod pœnitentibus in morte Euchariſtia non eſt neganda. 50. diſtinct. pœnitentes. 27. q. 1. virgines. 1. quæſtio. 1. ſi quis hæreticæ. §. ecce. 2. quæſti. 1. in primis. poſt medium. 46. diſt. accuſatores. 26. quæſt. 6. ſi quis de corpore. & 4. c. ſeq.

Quod excommunicatis ſatisfacientibus in morte non eſt deneganda Euchariſtia. 86. diſtinctio. tanta.

Quod his qui in patibulis ſuſpenduntur ſi pœnituerint, non eſt eis deneganda Euchariſtia nec ſepultura. 13. qõ. 2. cap. quæſitum

tum eſt.

Quod abſtinens ſe quandoque ab Euchariſtia propter ſacramenti reuerentiam, nō eſt arguendus, neque frequenter ſumens eſt iudicandus. 5. diſt. ad eius vero cōcubitum. in fi. 12. diſt. illa. de conſecrat. diſt. 2. quotidie.

Quod communio Euchariſtiæ dabatur antiquitus pro vulgari purgatione. 2. q. 5. ſæpe.

Quod poſt ſuſceptionem Euchariſtiæ, corporalis cibus nō ſtatim ſumendus eſt. de conſecr. diſt. 2. tribus gradibus.

Quod qui propter ebrietatem vomit Euchariſtiam, grauiter punitur, propter infirmitatē, minus; quia infirmus ſi nauſeā habere ſciuit, ſumere non debuit. de conſecratione diſtinctione 2. ſi quis per ebrietatem.

Quod non minus reus eſt qui negligenter verbum Dei audiuit, quam qui reuerendū corpus Chriſti per negligentiam in terram cadere permittit. 1. q. 1. interrogo.

Eunuchus. Quod Eunuchus ſi p̄ inſidias hominum factus eſt, vel ſi in perſecutione eius amputata ſunt virilia, vel per ægritudinem, vel ſic natus eſt, & eſt dignus, poteſt promoueri etiam ad epiſcopatum. quinquageſimaquinta diſtin. Eunuchus. & c. ſeq.

Quod non requiritur vt Eunuchus carnem illius vel puluerem ſemper ſecū portet. quinquageſimaquinta diſtinct. Eunuchus.

Quod nō poteſt promoueri qui vt carnis lubricum vitaret ſeipſum caſtrauit. 55. diſtinct. ſi quis abſciderit. & quattuor c. ſequen.

Quod illi Eunuchi placent Deo, quos non caſtrat neceſſitas, ſed voluntas. trigeſimatertia quæſtio. 5. tunc ſaluabitur. §. qui ſitit.

Exactio. Quod exactio licite poteſt fieri in ſubditum, vt ab obſtinatione indebita compeſcatur, vigeſimatertia, quæſtione 6. iam vero.

Quod epiſcopi propter iura ſua clericos exactionibus grauare non debent. 10. quæſtio. 3. per totum. 16. quæſtio. 1. prædicator.

Quod illi qui Romipetas vel alios peregrinos pedagiorū exactionibus grauant, anathema incurrunt. 24. quæſtio. 3. ſi quis Romipetas.

Quod illi qui nouas exactiones in pauperes faciunt, per excōmunicationem ſunt reprimēdi. 24. quæſtione tertia. illi qui.

Examinatio. Quod examinatio conſcientiæ & bonæ vitæ debet conſecrationem epiſcopi præcedere. vigeſimatertia diſtinct. qui epiſcopus. 24. diſt. epiſcopi.

Quod examinandus eſt de fide quantum ad ea quæ in diuinis Trinitatem & vnitatem perſonarum conſequuntur. 23. diſt. qui epiſcopus.

Item examinari debet de Chriſti incarnatione,& de multis aliis articulis,qui in ſymbolo continentur.23.diſt qui epiſcopus poſt med.

Quod nullus clericus ſine examinatione eſt ordinandus.24.diſtin.nullus.

Quod epiſcopus de latere ſuo bonos & diſcretos viros debet eligere,qui ordinandos clericos in vita & ſcientia debent examinare.25.diſt.quando.

Quod ſine examinatione ordinari a clero penitus abiiciendi ſunt.81.diſt.ſi qui ſine.

Exceptio. Quod exceptio fori dilatoria in principio litis debet opponi & probari.3.q.6.ſi quis epiſcoporum.& §.ſeq.

Quod peremptorias exceptiones ſufficit in principio litis conteſtari.3.q.6. ſi quis epiſcoporũ.& c.ſeq.

Excõmunicatio.

Quod excommunicatio dicitur extra communionem eccleſię ſeparatio.11.quæſtio.3.nihil.& c.canonica.27.q.1.viduas.24.q.3.tam ſacerdotes.

Quod omnis impius ſi non ab eccleſia,tamen a Deo eſt ſeparatus.24.q.3.certum.

Quod excommunicationem eccleſia traxit ab apoſtolo ,qui Corinthium ſatanæ tradidit.24.quæſtio.3.apoſtolicæ.11.q.3.omnis.

Quod tunc traduntur peccatores ſatanæ,cum per excommunicationem a corpore Chriſti ſeparantur.11.quæſti.3.audi.& c.omnis.

Quod ſicut putridæ carnes ſunt reſecandæ,& ouis ſcabioſa,ne ceteras inficiat a caulis eſt repellenda,ſic mali ne bonos inficiant per ſententiam extra eccleſiam ſunt ponendi. 24. q. 3.reſecandæ, & octo capitulis ſequen.

Quod nulla pœna maior eſt in eccleſia quam excommunicatio.24.q.3. corripiantur.11.q.3.abſit.

Quod multiplex eſt damnum quod excommunicatio inducit:videlicet quia a Deo ſeparat.24.q.3.certum.

Item ſatanæ tradit. 11. quæſtio.3. audi.

Item peccatorum abſolutionem impedit.24.quæſtione 1. quicumque.

Item ab eccleſia fidelium remouet.11.quæſtio.3.omnis. & ca. ſequen.

Item a fidelitate iuramenti abſoluit.15.qõ 6.nos ſanctorum.& c.ſeq.

Item omnia bona opera in ea facta mortificat.23 quæſtio.4. ſi quis.& qõ.7.quemadmodũ.

Item ſuffragia eccleſiæ ſiue in vita ſiue poſt mortem tollit. 11. quæſt.3.quicumque intra.24. quæſtio. 2. de communione. & c.ſeq.

Item æternã damnationem inducit.11.quæſtio.3.nemo epiſcoporum.

Quod excommunicatio nõ debet ferri pro leuibus exceſſibus,ſed pro grauibus.11.qõ.3. nemo epiſcoporum.

Quod non debet eſſe mortalis, ſed

ſed medicinalis.2.q. 1. multi. in prin. 11.quæſtio.3.audi.34. quæſtio.3.certum. & c. corripiantur.

Quod excõmunicatio nõ eſt ꝑpriam propter iniuriam ferenda.23.q.4.inter querelas.

Quod non debet deferri cũ impetu, ſed cum deliberatione, & cauſæ cognitione. 11. quæſtio.3.ſi quis epiſcopus. & cap. ſeruetur.

Quod excommunicationem trina monitio debet præcedere. 2.q. 1. Deus omnipotens. §. quando autem.12.qõ. 2.indigne.

Quod excommunicatio debet ferri in ſcriptis.2.q.1. legum. & 4.q.4.nullus.

Quod ferri debet ab epiſcopo ſpecialiter, vnde & mucro epiſcopi dicitur.16.quæſt.2.viſis. in fi.24.quæſtio. 3. corripiantur.

Quod excommunicatio non eſt contemnenda.11.quæſt.3.nemo cõtemnat. & duobus cap. ſequen.

Quod ideo non eſt contemnenda, quia non homo ligat, ſed Chriſtus.11. qõ. 3. nemo contemnat.

Quod quando non contemnitur, non eſt eradicatio, ſed diſciplina. 24.quæſtio.3.notandum.

Quod excõmunicatio iuſta vel iniuſta, eſt timenda. 11. q.3.c. 1.& c.qui iuſtus.

Quod etiam cum iniuſta contemnitur, incurritur. 11. qõ.3. qui iuſtus.

Quod iniuſtæ excommunicationi eſt parendum vſq; ad cauſæ cognitionem. 11. q.3. ſi epiſcopus. §. præmiſſis. & c. iuſtus. & §. ſeq.

Quod iniuſta excommunicatio dicitur quæ fit timore terreno.9.q.3.fratres.

Item iniuſta dicitur ex ordine, quando videlicet ordine non ſeruato in ſententia proceditur.11.qõ.3. ſeruetur. §. item ſententia.

Itẽ iniuſta dicitur ex cauſa, quando ſcilicet nullũ ſubeſt crimẽ, ſed ſolum propter odium iudicis vel aliquem alium fauõrem iuſtum, iuſtus damnatur. 11.q.3.non ſolum. §. aliquando.& ca. quatuor.cum quinq; c.ſeq.

Item iniuſta dicitur quæ non lędit eum in quem fertur, ſed à quo fertur.24.q.3.certum. & c.de illicita.& c.ſi habes.§.vbi ergo.in fi.

Quod iniuſta excommunicatio coram Deo non ligat.11.quæſtio.3.quomodo. & nouem c. ſequen.

Quod qui patienter fert iniuſtam excommunicationẽ eccleſiæ, meretur coronam. 11. q.3. & fi.

Quod plures ſunt ſpecies excommunicationis. Quędam enim arcet à liminibus eccleſiæ, & ab Euchariſtiæ perceptione, & hæc dicitur minor. Alia vero non ſolum ab his, ſed etiam ſeparat ab omni fidelium communione,& hæc dicitur maior.11. quæſtio. 3. ad menſam. §. euidenter 3. quæſtio.4.Engeltrudam. 5. qõ.2.

S

præſenti.

Quod excõicatio lata ab epiſcopo morte ſuperueniente non remittitur à ſucceſſore. 35. q. 9. quod quis.

Quod etiam roboratur à ſucceſſore. 35. q. 9 loci.

Quod excommunicati ſunt ipſo iure à canone qui ſortilegiis & diuinationibus intendunt. 26. q. 5. ſi quis ariolos. & c. nõ oportet. & c. aliquanti. ca. ſortes. ca. ſi quis clericus. & cap. auguriis.

Item qui manus violentas in clericum vel aliam perſonam religioſam vel eccleſiaſticam iniecerit. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. 24. q. 3. ſi quis.

Item violatores eccleſiarũ & raptores rerum eccleſiaſticarũ. 12. q. 3. canonica. 17. q. 4. omnes eccleſiæ. & c. frater. 24. q. 3. ſi quis de.

Item noua telonia imponentes, & clericos ſiue Romipetas ſpoliantes. 24. q. 3. ſi quis Romipetas. & c. ſeq.

Item litteras Papæ falſificantes. 50. diſt. ſi epiſcopus.

Item omnis hæreticus ipſo iure excommunicatus eſt. 4. q. 1. quòd autem.

Item omnis mortaliter peccans eſt extra communionem eccleſię donec pœnituerit. 6. q. 1. illi qui.

Item ipſo iure excommunicatus eſt qui mortui epiſcopi res, quæ pro ſucceſſore integraliter reſeruari debent, diripere præſumit. 12. q. 2. illud. & cap. ſeq. & c. hæc huius placiti.

Quod excommunicãdi ſunt epiſcopi qui ad concilium vocati non veniunt, vel qui concilium impediunt. 18. diſt. quoniam. & c. ſi quis. & 4. q. 5. c. 1. 11. q. 3. certum.

Item excommunicandi ſunt qui præcepta apoſtolicæ ſedis nõ cuſtodiunt. 19. diſt. nulli.

Item qui eccleſiaſtica priuilegia contemnunt. 12. q. 2. qui & diuinis & humanis.

Item epiſcopi vel clerici diſſolute viuentes. 35. diſtinctio. epiſcopus.

Item Imperatores vel Reges delinquentes. 96. diſt. duo. 11. q. 3. cum apud.

Quod non poteſt excommunicari niſi Chriſtianus. 24. q. 1. audiuimus. poſt med.

Quod aliquis epiſcopus poteſt excommunicare ſubditum alterius epiſcopi ratione criminis quod in eius epiſcopatu commiſit. 6. q. 3. placuit. 3. q. 6. ibi enim. & c. vlt.

Quod negligẽter teſtamẽta exequentes ſunt excommunicandi. 13. q. 2. qui oblationes & duobus c. ſeq.

Item contumax eſt excommunicãdus. 17. q. 4. ſi quis deinceps. in fine.

Item incendiarij ſunt excommunicandi, & pro pœnitentia per annum vltra mare transmittendi. 23. quæſt. vlti. peſſimam.

Item homicidæ, falſi teſtes. 24. q. 3. itaque.

Item hæretici & ſchiſmatici, & quorum ſcripta hæreſim continent, etiam poſt mortem ſunt excommunicãdi. 24. q. 2. ſane

ſane pro.

Quod excommunicatur clericus mortuus in ludis gentilium. 23.quæſt. 8. quicunque clericus.

Itē excommunicatur poſt mortem qui hæreticum conſtituit hæredem. 24.q.2.ſane profertur.ante med.

Item excōmunicantur poſt mortem qui ſe voluntarie occidūt. 23.q.5.placuit.

Quod ſacerdos miſſam inchoatam ex temeritate non finiēs, eſt excommunicandus.7.q.1. nihil.in fi.

Quod non vitantes excommunicatos ſunt excommunicandi.11.q.3.ſanctis.

Quod nemo eſt nominatim excommunicādus niſi de crimine ſit conuictus vel confeſſus. 2.q.1.multi.

Quod nullus eſt excommunicandus antequam cauſa probetur.24 q.3. de illicita.

Quod nomina publice excommunicatorum debēt ignorantibus intimari, ne per ignorātiam ſe poſſint excuſare. 11.q. 3.curæ ſit.

Quod qui propter facinus ab hæreticis excommunicantur, a fidelibus propter deteſtationem criminis non ſunt recipiendi.24.quæſt 1.quiſquis. & c.ſeq.

Quod indebite excommunicās per 30. dies a ſacra communione ſuſpenditur.11.quæſt.3. audi.

Quod excommunicatus nō poteſt eſſe iudex aliorum. 24.q. 1.miramur.

Quod excōicati non admittūtur ad denunciandū vel ad accuſandum.3.q.4.conſpiratores. & duobus.c.ſeq.4.q.1.per totum.24.qō.1.miramus.§. his auctoritatibus.in fi.

Itē infames ſunt.6.q.1.infames.

Quod excōicatus ſi intra annū ſe purgare contēpſerit, poſt annū tanq̄ reus non eſt audiendus.11.q.3.rurſus. & c.ſeq.

Qđ excōicati non poſſunt alios excōicare vel iudicare.24.q.1. audiuimus.& c.ait.& c.ſeq.& c.miramur.

Quod epiſcopus excōmunicatus non dicitur ordinare quātum ad executionem, quia qđ non habet, dare non poteſt. 1.q.1.quicumque ſacros.c.qui perfectionem.& c.verū eſt.

Quod excommunicati celebrantes triennij pœnitentia puniūtur.11.q.3.de illis.

Quod excommunicati in ſacris conſtituti, officio intereſſe non debent.11.q.3.ſi quis epiſcopus,in fi.

Quod excommunicati omnino ſunt vitandi. diſtinctio. 93. ſi inimicus.& cap.ſequen.6.q. 1.illi qui.11.quæſt.3.ad menſam.& cap.rogo.& quattuor cap.ſeq.

Quod non eſt communicandum excommunicato maiori excommunicatione in oratione, cibo, potu, oſculo, aut ſalutatione. 11.q.3.excōicatos.& c.cum excommunicatio.& c.anteceſſor.

Quod non licet clericis communicare epiſcopo. 93.diſt.ſi inſpiratus.

Quod nominatim excommunicato non eſt communicandũ, ne ſententia tranſeat in tertiã perſonam. 12.q.3.ſi quis laicus.& c.excellentiſſimus.24.q.2.ſane quod.

Quod ideo non eſt communicãdum excommunicato, vt cõfuſus citius laboret reconciliari.93.diſt.ſi inimicus.& 11.q.3.audi.

Quod cum pagano magis licet communicare quam cum excommunicato.11.quæſt.3.ad menſam.

Quod quilibet prælatus debet alterius epiſcopi ſubditum excommunicatum vitare, & facere vt à ſuis vitetur.11.qõ.3.curæ ſit.

Quod ſine culpa communicat excõicatis vxor, filius, ſeruus ignorans, & neceſſitatem patiens.11.q.3.quoniam multos.& c.excellentiſſimus.

Item qui communicat propter ſpem correctionis.11.q.3.anteceſſor.Vnde verſus.

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Hæc anathema quidem faciunt ne poſſit obeſſe.

Quod viatori vel peregrino trãſeunti in terra excommunicatorum emere, & pauperi mendicare conceditur.11.q.3.quoniam multos.

Quod occultum excommunicatum tantum ſciẽs tenetur vitare, ac ſi ſciret publice eum excommunicatum.6.q.2.ſi tantum.& c.ſeq.

Quod publice excõicato intrante eccleſiam oẽs debent exire.24 q.1.omnis qui.& 11.q.3.ſicut apoſtoli.

Quod presbyter ſi canonem inchoauit, propter ſuperuenientem excõicatum, miſſam non debet relinquere imperfectã.7.q.1.nihil.

Quod mortuo ſuffragia à viuis non debẽt exhiberi, qui ꝓpter excõmunicationem viuis nõ communicauit.11.q.3.quicũque intra.

Quod tali excõicato poſſumus cõicare mortuo, qui viuẽs petiuit abſolui.24.q.2.de communione.& ca.nec quiſquam.

Quod communicans excõicato indebite, excõicationẽ incurrit.11.q.3.præcipue.& ca. ſi qs epiſcopus.& c.ſeq.& c.ſicut apoſtoli.& c.epi.& cap.placuit.

Quod epiſcopi cõicantes excõicatis in crimine, deponantur.11.q.3.Teugualdum.& ca qui cumque contriſtauerit.

Quod epiſcopus cõione priuatur, qui ſoli ſibi cognitũ publicat excommunicatum.6.q.2.placuit.

Quod excommunicatus antequam abſoluatur debet ſpondere emendam de præterito, & cautelam de futuro.11.q.3.cũ aliquis.& 12.q.2.de viro, in fi.

Quod abſoluitur quis ab excommunicatione abſens per litteras.24 q.3.comperimus.

Quod abſoluitur poſt mortem, ſi viuens hoc petiuit.24.q.2.nec quiſquam.

Quod de excommunicatione Papæ quã ſibi reſeruauit nullus niſi in morte poteſt abſoluere.

uere. 16. q. 1. frater noſter.

Quod ſolennis excommunicationis & abſolutionis forma ponitur. 11. q. 3. debent.

Excuſatio. Quod excuſatio inferioris non valet, vbi de rebus eccleſiæ quas illicite poſſident, vel principes vel parentes ſe excuſant. 16. q. 1. in canonibus. ante finem.

Quod auctoritas & præceptum ſuperiorum excuſant in quibuſdam facta inferiorum. 14. q. 5. dixit dominus.

Quod auctoritas ſuperioris non excuſat inferiores in delictis. 11. q. 3. ſi dominus. & c. ſeq.

Quod Iudæi furto excuſantur Ægyptiorum, quia iubente Deo paruerunt. 14. q. 5. dixit dominus.

Quod ebrietas excuſat culpam a tanto, ſed non a toto. 15. q. 1. ſane. & c. inebriauerunt.

Executio. Quod executio ſententiæ iudicis debet differri vſque ad triginta dies, propter deliberationem. 11. quæſtio. 3. cum apud.

Quod ab executoris ſententia appellare non licet, niſi ipſe modum executionis excedat. 2. q. 6. ſi quando. §. ab executore.

Quod licet ab executore appellare ſi ipſa ſententia excommunicationis opponatur. 11. q. 3. cum excommunicato.

Quod executores teſtamentorū propter negligentiam debent excommunicari. 13. q. 2. clerici.

Exemplum. Quod exēpla ſanctorum tam in ſcriptis quā in factis perſpicaciter ſunt recordanda. 20. diſt. de quibus. 23. q. 6. vides.

Quod ratio ſana eſt exemplis ponenda. 9. diſt. ſana.

Quod ſuperiores inferioribus exemplum bonum tenentur dare. 8. q. 1. qualis. 12. quæſt. 1. nolo.

Quod vita paſtoris in exēplum debet eſſe diſcipulis. 2. quæſt. 7. cum paſtoris. 81. diſtinctio. nemo.

Quod prælati tot mortibus digni ſunt, quot vitioſa exempla ad ſubditos tranſmittunt. 11. q. 3. præcipue.

Quod ſenior ibi ſtricta increpatione eſt feriendus, vbi iuuenibus exēplum ad interitum præbet. 2. quæſt. 7. Paulus dicit. 93. diſt. peruenit ad nos, in fine.

Quod in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentia ſtatus peccator honoratur. 83. diſtinctio. nemo.

Quod quilibet quantuncumque magnus ſubditos & minores ſe paratus ſit in bono imitari. 22. diſt. de Conſtantinopolitana.

Quod caſus perfectorum ſuo exemplo multos retrahit a ſtatu perfectionis quem aggredi intendebant. 17. quæſt. 1. qui bona.

Quod mali qui emendari deſpiciunt: ne ſanctos ſuæ perditionis exemplo inficiant, tam-

quam morbida caro ab omnibus ſunt preſcindendi. 24. q.3. ecce.

Quod ad exemplum domini gratiarum actio poſt menſam debet dici. 44. diſt. quando autē.

De hac materia habes vbi agitur de Imitatione.

Exemptio. Quod exemptio epiſcopi vel abbatis à ſuo ſuperiori nō poteſt fieri niſi per ſolum Papam. 16. q. 1. frater. 18. q. 2. luminoſo.

Quod exemptus non poteſt iudicari niſi a ſolo Papa. 16. q. 1. frater.

Quod in monaſteriis exemptis nullus prælatus ſine conſenſu abbatis valet exercere aliquam poteſtatem. 18. q. 2 luminoſo.

Quod prælatus qui exemptioni Papæ inſurgere conatur communione, vſque ad extremū vitæ ſuæ priuatur. 16. q. 1. frater. ante medium.

Exequiæ. Quod exequiæ compaticę plus ſunt ſolatia viuorum, quam ſubſidia mortuorum. 13. q. 2. animæ.

Quod apud Deū non perit quidquid pro mortuis in exequiis diligentia hominum perſoluit. 13. q. 2. animæ.

Quod quia ignoramus quibus mortuis proſunt vel non proſunt exequiæ, ideo pro nullo debemus eas omittere. 13. q. 2. non æſtimemus.

Exhæredatio. Qđ exheredatio aliorum non debet fieri propter eccleſiæ promotionem. 17. q. vlt. c. vlt.

Quod ſucceſſor qui non adimpleuit voluntatem defuncti, debet exheredari 11. quæſt. 1. Siluester.

De hac materia habes vbi agitur de Hæreditate.

Exilium. Quod exiliū eſt canonica pœna quam eccleſia imponit in malitia obſtinatis. 16. q. 1. Probinum. 2. q. 1. in primis.

Quod ſacrilegorum pœna eſt carcer vel exilium. 17. q. 4. attendendum.

Quod ignobiles pacem eccleſiæ turbantes, in perpetuum exilium relegantur. 24. q. 1. qui contra.

Exitus. Quod exitus malitiæ, virtutis operatur ingreſſum: eodēque ſtudio quo crimen excluditur, innocentia copulatur. 12. q. 1. cum renuntiatur.

Quod tunc quis ab vnitate eccleſiæ exit quando a fide & charitate recedit. 24. q. 3. cum aliquis.

Quod tunc boni a malis exire dicuntur quando etiam cum ipſis corporaliter conuerſatur, mente a factis eorū recedunt. 23. q. 4. tolerandi ſunt. & c. ecce. & cū malis.

Quod a malis exire eſt facta eorum deteſtando ipſos dē malo corripere. 23. q. 4. recedite.

Quod difficile eſt vt bono peragantur exitu quæ malo inchoata ſunt principio. 1. q. 1. prin-

principatus. & c. fertur. §. cum ergo, in fi.

Expoſitio. Quod expoſitus eiuſcun que miſeratione collectus, poſt decem dies a domino nõ poteſt repeti. 87. diſtin. ſi expoſitus.

Quod expoſitio ſcripturarum accipienda eſt ſecundum proprietatem linguarum, de quibus ſunt translatæ. 38. diſt. locutio.

Quod exponenda eſt ſcriptura ſecundum varietatẽ cauſarũ, perſonarum, temporum, & locorum. 29. diſt. per totum.

De expoſitione ſcripturarũ require vbi agitur de Scriptura.

Exorciſta. Quod exorciſtę in Græco, in Latino adiurantes vocantur. 21. diſt. cleri cos.

Quod exorciſtæ eſt officium manus ſuper energumenos & cathecumenos in exorcizando imponere. 25. diſt. perlectis.

F*Abula.* Quod fabulas ſecularium negotiorum non decet in menſa clerici, ſed verba ſacræ lectionis recitare. 44. diſt. conuiuia. & c. ſeq.

Quod in menſis clericorũ lectio diuinarum ſcripturarum haberi præcipitur, vt fabuloſa & orioſa vitentur. 44. diſtin. pro reuerentia.

Quod quia oblectamẽta fabularum nimium excitãt ad incẽdia libidinum, prohibet Chriſtianis legere figmẽta poëtarum. 37. diſt. ideo.

Facilitas. Quod facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi. 23. q. 4. eſt iniuſta. in fi.

Fallacia. Qđ fallacia ex voluntate pcedens grauior eſt quam quæ de infirmitate vel tenuitate pcedit. 22. q. 2. beatus. §. ille ergo.

Quod non mẽtitur qui animum fallendi non habet, ſicut patet de Petro & Paulo. 22. quæſt. 2. beatus.

Quod ille falſum iurat qui ſcit falſum eſſe quod iurat. 22. q. 2. beatus. §. ille ergo.

Quod falli in illis quæ non ſunt ad ſalutem, vel nullum vel leuiſſimum eſt peccatum. 22. q. 2. in quibus.

Quod minus malum eſt fallere aliquẽ in contractibus q̃ falli in articulis fidei. 22. qõ. 2. in ipſarum.

Quod falſum teſtimonium nemo contra ſe vel proximũ dicere debet. 23. q. 5. ſi non. ante medium.

Quod falſi teſtes communione priuantur, ſi clerici fuerint, in monaſterio perpetuo detruduntur. 24. q. 3. itaque. 50. diſt. ſi epiſcopus.

Quod ſicut veritas perſequitur falſitatẽ, ſic boni in malis non perſequuntur niſi malum. 23. q. 4. quis peccat.

Falſarius. Quod falſariꝰ dicitur qui literas defert quæ licet veræ fuerint, tamen de conſcientia Papæ non emanarunt. 19. diſtinctione in memoriam,

vbi nota glo. quæ innuit diuerſos modos falſandi.

Item fallarius dicitur qui chartam vel bullam radendo vel mutando falſificat. 50. diſt. ſi epiſcopus.

Item fallarius dicitur qui falſa ſuggeſtione vel precibus falſis impetrat. 25. quæſt. 2. dicens.

Quod charta ſuper beneficiis pſonalibus ſi nõ habet datam, falſa iudicatur. 25. quæſtione 2. § ſi qua beneficia.

Quod licet epiſcopo falſarium domini Papæ incarcerare. 19. diſt. in memoriam.

Quod fallarius literarum domini Papæ ſi eſt clericus, eſt ab ordine deponendus, & in monaſterium perpetuo detrudendus. 50. diſtinct. ſi epiſcopus.

Falx. Quod falx in alienam meſsẽ mittitur, quando fructus eccleſiæ non a vero, ſed alieno paſtore tollitur. 13 q. 1. c. 1. §. in diœceſi, ante medium.

Quod Deus in meſſem falcem mittit, cum vniuſcuiuſque vitam temporalem per mortis ſententiam incidit. de pœnit. diſt 2. cum ſanctam. c 1. a me-

Fama. Quod fama bona neceſſaria eſt nobis propter alios. 12. quæſt. 3. non ſunt audiendi. 12. quæſtio. 1. nolo. & quæſt. 2. quattuor. in fine.

Quod quiſquis cuſtodit famam ſuam, etiam in aliis eſt miſericors. 12. quæſtio. 3. non ſunt audiendi.

Quod clericus, de quo mala fama crebreſcit, etiam ſi cõuinci non poteſt coram epiſcopo, præſentibus presbyteris expurgatur. 15. q. 5. c. 1.

Quod prædicator bonus officiũ ſuum non debet negligere, etiam ſi curtat inter infamiam & bonam famam. 6. q. 2. ſunt plurimi.

De hac materia require vbi agitur de Infamia.

Fames. Quod fames quandoq; ex ira Dei in mundum mittitur, quando pauperibus eleemoſynæ ſubtrahuntur. 16. q. 1. reuertimini. poſt medium.

Quod qui fame laboranti non ſuccurrit, graue peccatum incurrit. 86. diſt. ſatis.

Quod qui fame morientem non pauit, quaſi ipſum propria manu occidit. 86. diſtin. paſce.

Quod iudex eccleſiæ licet teneatur ſedare panis famem, & ſitim aquę, magis tamẽ famem audiendi verbum Dei. 8. q. 2. audacter. in fine.

Quod fames priſtina ſermonis domini præſentia doctrinarũ eius & cæleſtis panis ſaturitate compenſabitur. 76. diſt. ieiunium. in fi.

Quod fames curat morbos, quos gula infert. de conſe. diſtin. 5. nullus.

Familia. Quod familia debet per dominum ſuum de malo corrigi, & ad bonum incitari. 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe.

Quod

Quod non culpatur paterfamilias faciens quod debet, ſi aliquis in familia manet incorrigibilis. 48. diſtinct. quantumlibet.

Quod epiſcopus debet cauere ne aliquem in familia habeat indiſciplinatum. 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe.

Quod a principio in omni familia bona fuit aliquis malus incorrigibilis. 47. diſt. quantum libet.

Quod propter culpam familiæ negligens paterfamilias punitur tam temporaliter quam æternaliter, ſicut patet de Hely. 47. diſtinctio. ſicut hi. §. neceſſe.

Quod domino excõmunicato, indebite fertur ſententia contra familiam. 24. q. 3. ſi habes. §. vt ergo.

Familiaritas. Quod familiaritas contra extraneos repellit teſtem. 3. q. 5. conſanguinei. & c. ſeq.

Quod familiaritas mulierum omnia omnibus clericis & religioſis prohibetur. 81. diſtin. interdixit. & duobus c. ſeq. 34. diſtin. quorumdam. 81. diſtinct. clericus. vſque ad finem. diſtinctione 18. q. 2. cognouimus. & cap. ſeq.

Quod vbi nimia familiaritas eſt mulierum, ſtimuli antiqui hoſtis non deſunt. 81. diſt. oportet.

Quod monachi ſacrarum virginum cuſtodes, ne propter familiaritatem ſuſpecti habeantur, a frequenti earum acceſſu & colloquio arceantur. 18 q. 2. in decima. & c. ſeq.

Fatum. Quod fatum eſt genus diuinationis, cui qui intendit, damnationem animæ ſuæ incurrit. 26. q. vltim. non obſerueris.

Fauor. Quod fauor ſingularis non debet attendi in electione prælati. 63. diſt. porro.

Quod nec indigni debent propter fauorem ad ſacros ordines promoueri. 1. quæſtione 1. pueri.

Quod illi qui eccleſias indignis ex fauore conferunt, ſacrilegi reputantur. 1. quæſtio. 1. ſunt quidam.

Quod non corrigere peruerſos nihil aliud eſt quam fauere. 83. diſtinctio. nemo. & cap. ſequen. 13. q. 6. ſi res. poſt mediũ. 23. q. 4. quiſquis.

Quod fauere impietati eſt non turbare cum poſſit quis peruerſos. 23. q. 3. qui poteſt. & c. oſtendit.

Quod prælatus qui fauet in malo peccatoribus, vel qui piger eſt in corrigẽdo, ipſe eis in malitia ſociatur. 23. q. 4. ita. & c. a malis.

Quod qui conſentit peccantibus & defendit delinquentes: apud Deum & homines eſt maledictus. 11. q. 3. qui conſentit.

Quod fauorem dantes maleficiis ſunt excommunicandi. 21. q. 5. placuit. & tribus c. ſeq.

De hac materia require vbi agitur de Conſenſu.

Fax. Quod ſicut fax accẽſa ſibi detrimentum præ-

ſtat, aliis vero lumen in tenebris adminiſtrat; ſic malus prælatus vel prædicator. 15. q. 8. ſciſcitantibus.

Quod ſicut ſuperuacuis laborat impendiis qui ſolem certat facibus adiuuare, ſic qui zelum Dei dicit ſe habere, & in corrigendo exequitur indebite. 6. q. 1. ſi omnia.

Felicitas. Quod felicitate peccantium nihil eſt infelicius. 23. quæſ. 1. paratus.

Femina. Quod femina nõ debet eſſe iudex. 3 q. 7. infamis. §. tria.

Quod femina propter verecundiam ſexus niſi in ſua & ſuorũ cauſa non permittitur pro aliquo aduocare. 15. quæſtio. 3. §. 1. & quattuor cap. ſequen.

Quod femina niſi in crimine læſę maieſtatis, & in hæreſi, & in ſimonia non permittitur accuſare. 15. q. 3. certis de cauſis. & tribus. c. ſeq.

Quod femina quantumcunque docta & ſancta in conuentu virorum non debet prædicare. 23 diſt. mulier. 33 quæſt. vltim. cap. vlt. de conſecr. diſt. 3. mulier.

Quod monachæ vel quantumcumque ſanctæ feminæ non licet pallas altaris vel vaſa ſacra contingere. 23. diſtinctio. ſacratas.

An femina poſſit ordinem & characterem ordinis recipere. 27. q. 1. diaconiſſam.

Quod femina ſancta mente eſt diligenda, non corporali frequentia. 32. diſt. hoſpitiolum.

Quod femina extranea non debet clerico cohabitare. 81. diſt. cum omnibus. & c. ſeq.

Quod non poſſunt Deo pleno corde coniungi qui feminarũ acceſſibus copulantur. 32. diſt. hoſpitiolum.

Quod clerico prohibetur cohabitatio feminarum niſi forte ſint mater vel ſoror vel conſimilis perſona carens ſuſpicione. 32. diſtinct. interdixit. 23. diſtin. igitur. 81. diſt. clericus. & cap. ſeq.

Quod beatus Auguſtinus etiam cum ſorore habitare noluit propter coniunctarum perſonarum ſocietatem. 81. diſtin. legitur.

Quod religio non permittit vt ſolus cum ſola loquatur. 81. diſtin. in omnibus.

Quod vt excludatur mala ſuſpicio, nullus clericus niſi certis locis & temporibus debet loqui cum femina. 81. diſt. in omnibus.

Quod confabulatio clerici cũ femina debet eſſe per modica & compendioſa verba. 18. qõ. 2. diffinimus. & c. ſeq.

Quod etiam abbati non licet loqui cum feminis, niſi ſub duorum vel trium monachorum teſtimoniis. 18. quæſtio. 2. in decima.

Quod monachi & monachæ in vno monaſterio non debent cohabitare. 18. quæſtio. 2. diffinimus.

Quod abbatiſſa volens loqui cũ aliquo, debet aſſociari per vetulam monacham. 18. q. 2. diffinimus.

Quod non licet clericis & aliis Chriſtianis balneare ſe cum feminis. diſtinct. 81. non oportet.

Quod de formis feminarum nõ eſt diſputandum. 42. diſt. hoſpitiolum.

Quod femina in ſignum ſubiectionis & verecundiæ peccati quod induxit, debet velare caput. 15. q. 3. ver. his itaque. 33. quæſti. vlti. capit. vlt. & c. hæc imago.

Quod femina nec comam amputare, nec veſte virili propter luxum vti debet. 30. diſtinct. ſi qua mulier ſuo. & cap. quæcunque.

Quod enixæ vel menſtruatæ feminæ nõ debet prohiberi introitus eccleſiæ. 5. diſtin. §. 1. & c. ſeq.

Quod deterior eſt conditio mulieris quam viri quantum ad ſubiectionem. 33. q. 5. hæc imago. & c. ſeq.

Item quantum ad voti fractionem. quia vir votum eius reuocare poteſt, ſed non econtrario. 33. q. 5. noluit.

Item quantum ad ordinis ſuſceptionem. 32. diſtin. mulieres. 15. q. 3 §. 1.

Item quantum ad accuſationem & teſtificationem 15. quæſt. 3. §. primo.

Feriæ. Quod feriæ legitimę ad feſtiuandum & non ad placita ſæcularia exercenda ponuntur. 15. qõ. 4. per totum.

Quod feriæ legitimæ ad ieiunandum ſunt ſecunda feria, quarta & ſextá. 82. diſt. presbyter. 11. q. vlt. de illis. 22. quæſt. 5. qui compulſus. de conſecrat. diſt. 3. ieiunia.

Quod ab aduentu Domini vſq; ad octauam epiphaniæ, & alia tempora feriata ſunt quo ad celebrationem nuptiarum. 33. q. 4. non oportet. & trib. c. ſe. Vide quod ſanciuit conc. Trident. de hac re.

Quod qui dies vel quæ tempora ferianda ſunt per circuitũ anni. de conſecrat. diſt. 3. §. 1.

Feſtiuitas. Quod feſtiuitas ſanctorũ quando ſit feſtiuanda, laicis eſt pronuntiandum. de conſecrat. diſt. 3. § 1.

Quod feſtiuitates per anni circulum ſunt celebrandæ, innuitur. de conſecrat. diſt. 3. pronũtiandum. & capit. rogationes.

Quod in ſanctorum feſtiuitatib. maxime ſolent homines vacare comeſſationibus. 44. diſtin. comeſſationes.

Quod maxime clerici feſtiuitates ſanctorum cum deuotione tenentur peragere. 44. diſ. nullus. 15. q. 4. per totum. 16. q. 7. & hoc diximus.

Quod in feſtiuitatibus prohibendi ſunt laici per ſacerdotes a chorearum ſaltationibus. de conſec. diſt. 3. irreligioſa.

De hac materia habes vbi agitur de die Dominico.

Feſtinantia. Quod feſtinantia in quibus ſit bona, & in quib. mala, habes vbi agitur de acceleratione.

Fingere. Quod decuplex inuenitur de

canone fictio conſona cum decem prædicamentis : nam quandoque fingitur eſſe qui non eſt, vt Iacob finxit ſe eſſe Eſau. 22.q.2.quæritur. §.item opponitur. vbi nota prædicamentum ſubſtantiæ.

Item quandoque fingitur quis eſſe minor quam ſit. 2.q.7. quáquam. Exemplum de Auguſtino & Hieronymo. vbi nota prædicamentum quantitatis.

Item quandoque fingitur quis talis eſſe qualis non eſt. 29.q.1.§.1.vbi nota prædicamentũ qualitatis.

Item quandoque quis fingitur eſſe pater qui non eſt.27.q.2.inſtitutum.§.iuxta.vbi Ioſeph dicitur pater Chriſti.vbi nota prędicamentum relationis.

Item quandoque fingitur quis agere quod non agit. 22.q.2. cum humilitatis. vbi nota prędicamentum actionis.

Itẽ quandoq; fingitur quis pati qui non patitur.32.q.5. propoſito.vbi nota prædicamentum paſſionis.

Item quandoque fingitur quis eſſe eo tempore quo non eſt. de pœniten.diſtinct. 1.periculoſe.vbi nota prædicamentum temporis.

Item quandoque fingitur ſitum eſſe quod non eſt. 13. diſt.duo. &c. nerui. vbi nota prædicamentum ſitus.

Item quandoque fingitur nõ habere quod habet.31. diſtinct. lex continentiæ. vbi nota prędicamentum habitus.

Item quandoque fingitur eſſe in loco vbi non eſt.7.q.1. mutationes. vbi nota prædicamentum vbi.

Fides. Quod fides eſt de nõ viſis , & ideo habet meritum. de pœnit.diſtin. 4. in domo.

Quod fides eſt quæ per dilectionem operatur. de pœniten.diſtinct. 2. firmum Dei fundamentum.

Quod fides quandoque accipitur pro fidei ſacramento , aliquando pro habitu mentis. de conſecratione diſtinctione 4. nihil.

Quod illud apoſtoli , Quidquid non eſt ex fide, peccatum eſt: ſic accipitur quod quidquid fit contra conſcientiam, ædificat ad gehennam. 28.q. 2.omnes.§.ex his.

Quod fides non tantum eſt liberi arbitrii, ſed donum Dei , de conſec.diſt.4. gratia.

Quod fides ſine operibus non valet.1.q. 1. ſicut vrgeri.& cap. fertur.de pœnit.diſtin.2.§. nõ eſt mirum.

Quod fides meritorum ſuorum gradibus proficit & creſcit.de pœn.diſt.2. §. hæc quæ.

Qđ articuli fidei , quos firmiter credere debemus , ponuntur. 33.diſt.qui epiſcopus.de conſecrat.diſt.4.prima.

Quod ſymbolum fidei eſt in eccleſia publice laicis prædicandum.de conſecrat.diſt.4.ſymbolum.

Quod ſymbolum fidei ab electo in archiepiſcopum ante acceptionem pallii eſt profitendũ. 100.diſt.optatum.

Quod eſt multiplex effectus fidei,

dei, nam fides in vnum connectit quos diuerſitas meritorum tenet. 43. diſtin. rector. poſt med.

Item fides omnia purgat. 15. qõ. vlt. c. vlt. 24. q. 1. ſi Petrus.

Item omnes procellas militantis eccleſiæ ſuperat. 24. q. 1. nõ turbatur. in fin.

Item fides rempublicam magis quàm ſudores corporales gubernat. 23. quæſtio. 8. tributũ. §. quamuis.

Item vbi humana ratio non poteſt attingere, fides comprehẽdit. 24. qõ. 1. non turbatur. in fine.

Quod fides ſupplet vbi baptiſmus vel aliud ſacramentum haberi non poteſt. de conſecrat. diſtin. 4. baptiſmi.

Item in baptiſmo prodeſt paruulis fides offerentium. de conſecrat. diſt. 4. illud.

Item niſi quis ſoliditatem fidei tenuerit, Deum cognoſcere non poterit. 20. q. 1. quia.

Item vbi ſana fides non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia. 24. quæſtio. 1. vbi.

Quod ſine fide falſa eſt virtus ẽt in optimis moribus. 28. q. 1. omnes. §. ex his.

Quod prælatorum eſt confirmare fidem ſubditorum. 21. diſt. §. 1. in fin.

Quod cum circa fidem in aliquo dubitatur, ad fidem apoſtolicam, tamquam ad magiſtram recurritur. 11. diſt. palam. 22. diſtin. omnes.

Quod omnes Chriſtiani tenentur fidem Chriſti defendere. 96. diſt. nos. & c. vbinam.

Quod non habet fidem Chriſti qui corpus ipſius, id eſt, membra eccleſiæ nititur detrahere. 24. q. 1. aduocauit.

Quod illis non eſt credendum qui fidem veritatis abiecerũt. 2. q. 7. non poteſt. 61. diſt. epiſcopum.

Quod qui diuinationibus & magicis illuſionibus credit, fidem perdit. 26. q. 5. epiſcopi.

Quod ideo permittit Deus magicis artibus illudi hominibus, vt ipſorum erga Deum fides probetur. 26. q. 5. nec mirum. in fine.

Quod fides cum promittitur, etiam hoſti eſt ſeruanda. 23. q. 1. noli.

Quod in promiſſione ſtulte facta vel vi extorta fides non eſt ſeruanda. 22. q. 4. in malis. 15. q. 6. c. 1. & c. ſeq.

Quod non eſt fides quæ promittitur pro crimine adimplendo. 22. q. 4. ſi ad peccatum.

Quod ad fidem ſuſcipiendã nullus eſt cogendus. 45. diſtincti. quid. c. qui ſyncera. & capit. de Iudæis.

Quod ad ſuſceptam fidem cogitur quis redire, & eam ſeruare. 45. diſtinct. de Iudæis. 23. qõ. 5. ad fidem.

Fidelitas. Quod fidelitas ſeruanda eſt domino temporali. 24. qõ. 5. ſi apud.

Quod propter præceptum eccleſiæ quandoque dyſcolis dominis fidelitas non ſeruatur. 15. quæſtio. 6. non ſanctorum. & c. ſeq.

Quod Papa propter exceſſum

Domini abſoluit ſubditos a iuramento fidelitatis. 15. quæſt. 6. alius.

Quod Imperator tenetur Papæ iurare fidelitatem. 63 diſt. tibi Domino.

Quod fidelitatis forma ſex requirit ſeruanda, videlicet incolume, tutum, honeſtum, vtile, facile, poſſibile. 22 quæſtio. 5. de forma.

Quod inter fideles & infideles multa debet eſſe diſcretio. 2. q. 4. alieni.

Quod debet inter eos eſſe diſcretio in accuſatione & teſtificatione. 2. q. 7. pagani.

Item in matrimonii contractione. 28. q. 1. iam nunc. & c. ſeq. & c. Iudæi. & §. ſeq.

Item in ciborũ perceptione. 28. q. 1. nullus. & c. ſeq.

Item in mutua cohabitatione. 28. q. 1. Iudæi. & c. ſeq.

Item in ieiuniorum obſeruatione. de conſecratio. diſtinct. 3. ieiunium.

Item in temporis præſcriptione. 16. q. 3. porro.

Quod non poteſt homini eſſe fidelis, qui Deo extitit infidelis. 2. q. 7. non poteſt.

Quod fidelis malus licet ſit numero intra eccleſiam, merito eſt extra. 1. qõ. 1. vt euidenter. 24. q. vltim. de illis, in fin.

Quod talis plus nociuus eſt eccleſiæ, quam directe infidelis. 11. q. 3. nolite. in fin.

Item peior eſt infideli. 6. quæſt. 1. quæro.

Quod talis Chriſtiani peccatum grauius eſt peccato infidelis. 32. q. 4. in eo.

Quod pœna ipſius pro peccato grauior erit quam pœna infidelis. 12. q. 1. ſcimus. 1. quæſt. 1. nonne.

Quod talis tolerandus eſt, non imitandus quandiu ab eccleſia per ſententiam nõ præſcinditur. 23. q. 4. forte. & c. infidelis.

Filius. Quod filius dicitur per carnis propagationem per morum imitationem. 22. q. 2. quæritur. § item opponitur.

Quod filii Dei dicuntur tripliciter, vel prædeſtinatione tantum, vel prædeſtinatione & ſpe beatitudinis æternæ, vel merito fidei & præſentis iuſtitiæ. de pœn. diſt 4. ſi ex bono.

Quod filii ſpirituales dicuntur tripliciter, videlicet aut per baptiſmi immerſionem, aut a baptiſmo per leuationem, aut per confeſſionem. 30. q. 1. oẽs: & c. ad limina.

Quod filii diaboli dicuntur, non per carnis propagationem, ſed per criminis ſucceſſionem. 1. 1 q. 1. cito.

Quod filii liberi dicuntur qui ex libero matrimonio ſunt orti. ¶ Naturales autem concubinarum filii, quos ſola natura genuit, non honeſtas coniugii. 32. q. 4. c. vlti.

Quod illi non reputantur filii, nec debent in bonis ſuccedere patris, qui nati ſunt de inceſtu. trigeſima quinta, quæſtio. 7. per totum.

Quod filii legitimi dicuntur, qui vel ante baptiſmum, vel poſt de matrimonio nati ſunt. 28. q. 1.

q.1.numquid.

Quod filii ſequuntur conditionē ventris.32.q.4.c.vltim.28.q.1. Iudæi.

Quod pater carnalis de filiis temporalem curam debet habere. 30.diſt.ſi quis reliquerit.

Quod tenetur filios ſuos verbo & exemplo a vitiis ad virtutū ſtudia prouocare.47.diſt.ſicut hi.§.neceſſe.vſque in fin.

Quod non debet ſemper eos oſculari, ſed quandoque propter diſciplinam caſtigare. 5. q.5.non oſculatur.

Quod gloria patris eſt filius ſapiens.95.diſt.eſto.in fin.

Quod tūc pro patribus nati ſunt filii,quando pro apoſtolis ſurrexerunt epiſcopi.68.diſtinct. quorum.

Quod filii presbyterorum ſi paternæ incontinentiæ ſunt imitatores, ad ſacros ordines non ſunt promouendi.56.diſtinct. presbyterorum.

Quod quandoque filiis peccata parentum imputantur,quandoque non. 61. diſtin. per totum.

Quod filii illegitimi puniuntur propter incontinentiam parētum.14.q.3.cum multæ.

Fiſcus. Quod fiſcus tollit ꝙ non accepit Chriſtus.16.q.7. maiores. & q̄ō.1. decimæ.circa med.

Quod res conuictorum, & veritati pertinaciter reſiſtentium, fiſco vendicantur.23.q̄ō.4. nimium.in fin.

Flagellum. Quod flagellum Domini quandoque eſt ad vindictam, quandoque ad hominis purgationem.7.quæſt.1.cum percuſſio.

Quod ſicut paſtor errantia pecora flagello reducit, ſic homines errantes per flagella ſunt reducendi.vigeſimatertia,quęſtione 4.nimium.poſt mediū, & c.diſplicet.per totum. & c. debet.

Quod flagellato non eſt addenda afflictio.7.quæſtio. 1. cum percuſſio.

Quod flagellatio vt proficiat, debet eſſe diſcreta.45.diſtin.cum beatus.

De hac materia require vbi agitur de Correctione diſciplinæ,& vbi agitur de percuſſione.

Flamines. Quod flamines dicebantur ſacerdotes Gentilium,a filo quo in capite vtebantur,ꝓ quo dicebātur flamines,quaſi filamines.21.diſtinct. cleros. circa medium.

Quod apoſtoli in locis vbi Gentiles primos habuerunt flamines,conſtituerunt patriarchas. vbi vero archiflamines, conſtituerunt archiepiſcopos: & vbi flamines, poſuerunt epiſcopos. 80. diſtinctione in illis.

Fletus. Quod fletus immoderatus nō debet fieri pro morte amicorū, quia ipſos per mortem non amittimus.13.q.1.quā ꝑpoſterū.

Quod flere mortuum indebite, prouenit ex deſperatione futuræ reſurrectionis, & ex puſil-

lanimitate plus quàm ex pieta te.13.quæſtio.2.vbicumque.& §.ſequen.

Quod Dominus non fleuit Lazarum mortuum, ſed ad mundi huius ærumnas reſuſcitandũ. 13.q.2. qui diuina.

Quod Petrus fleuit, & flendo peccata deleuit.de pœnit.diſtin.1. circa prin.

Quod peccator flere dẽt cogitando quia iniuſte peccando Deũ ſuum offendit.de pœa. diſt.5. defleat.

Item fleat qui peccatis ſe vltro obtulit, & in ipſis perſeuerauit.de pœniten.diſt.1.§.1. circa principium.

Item fleat non ſolum quia peccauit, ſed quia interim virtute ſe priuauit. de pœnit. diſt.5.§.1. ver.dolendum.

Item fleat quòd proximum ſuũ malo exemplo corrupit. de pœniten. diſtin.5.§.1. ver.animaduertere.

De hac materia habes vbi agitur de Lacbrymis, & vbi agitur de Luctu.

Fomes.

Quod fomes eſt lãguor naturæ, qui carnis concupiſcentia appellatur.15.q.1.§.iraque.

Quod fomes carnis concupiſcentia appellatur, quæ verius animæ infirmitas dici põt, ſed ideo infirmitas carnis dicitur, quia accidit animæ ex cõiunctæ carnis corruptione.15.q.1. itaque.

Quod fomes non eſt peccatum, ſed pœna peccati.15.q.1.§.1.

Quod fomes in baptiſmo nõ delетur, ſed debilitatur.de conſecrat.diſtin.4. per baptiſmum. &c. non ex quo.

Quod fomes ſemper repugnat legi mẽtis, etiam in perfectis. 32.q.5. ſi Paulus.

Fons.

Quod fons ſignatus, & puteus aquæ viuæ dicitur eccleſia.24 q.1.omnibus.& c. quoniam.

Quod ſicut a fonte præciſus riuus areſcit, ſic vnuſquiſque ab vnitate eccleſiæ ſeparatus.24.q.1. loquitur, ante finem.

Quod ſcientia ſacræ ſcripturæ magis de fonte quam de riuulis eſt quærenda.76.diſt.ieiunium.circa prin.

Quod prælati non vtilia ſaluti prædicantes dicuntur fontes ſine aqua.2.q.7.ſicuti.in fin.

Quod charitas dicitur fons.8.q. 1. in ſcripturis.ante finem.

Quod dicitur fons baptiſma.18. q.2.pridem.

Forma.

Quod forma & exemplum dicuntur eſſe prælati ſubditorũ.94. diſt.dictũ.95.diſt.eſto.16.q.1. pdicator.21.q.4. præcipimus.

Quod forma eccleſiaſticæ vitæ eſt in clericorum caſtitate.82. diſt.propoſuiſti.in fin.

Quod forma perfecta eſt, vt non totum ſibi arripiat, ſed quod habet, cum pauperibus partiatur.86.diſtinct. in ſingulis.

Quod forma appellationis & apoſtolorum habetur. 2.qõ.6. poſt appellationem.§. forma.

Item forma reconciliationis excommunicati.11.q.vlti.quod prædeceſſor.§. excommunicationis.& c.ſeq.

Item

Item forma fidelitatis iuratur. 21.q.5.de forma.

Item forma verborum qua trã-ſubſtantiatur corpus & ſanguis Chriſti.de conſe. diſtinctio.2. quia corpus. & ca.qui manducat.

Item forma ſeparationis & recõciliationis coniugum.31.q.6. ab iſto. & c.ſeq.

Fornicatio. Quod fornicatio eſt duplex, ſcilicet ſpiritualis, & corporalis ſeu carnalis. 28. q. 1. idololatria.32.q.7.non ſolum.

Quod omnis pollutio immunda eſt carnalis fornicatio.32.q.7. per totum.

Quod fornicatio licet videatur eſſe genus cuiuslibet coitus,tamen ſpecialiter intelligitur in vſu viduarum, meretricum, vel concubinarum.36.q.1. lex illa.§.cum ergo.

Quod fornicatio carnalis nulli impune conceditur. 27. q. 1. nubendi.

Quod ſimplex fornicatio, quæ eſt ſoluti cum ſoluta,prohibetur.32.quæſtio.4.dicat.& cap. meretrices.

Quod propter maius malum vitandum nõ eſt multum exaggeranda.32.q.2.ancillam.

Quod fornicatio non eſt diuerſa, ſiue pulchra ſit, ſiue turpis quam quis cognoſcit.14.quæſtio.vlt.c.vlt.

Quod fornicatio maximum peccatum eſt,propter templi Dei violationem.32.q.4.in eo. & q.7. non ſolum.

Quod feminæ fornicantes cum clericis debent in ſeruitutem redigi.32.diſt.eos, qui.

De materia clericorum inuenies vbi agitur de Clericis.

Quod epiſcopus vel presbyter fornicans cum ſua filia ſpirituali,ſi publicum eſt,debet deponi: ſi occultum, epiſcopus 15.annis, & presbyter 12. debet pœnitere.30.q.1.omnes.& duobus c.ſeq.

Quod maritus ſic continere debet vt non det vxori occaſionem fornicandi. 27. quæſt. 1. nubendi.

Quod propter ſolã cauſam fornicationis vxor dimittitur quãtum ad cohabitationem.32. q.1.dixit Dominus.

Quod fornicatio ſpiritualis eſt idololatria, quam ſequuntur infideles,& quælibet noxia ſuperſtitio.28.q. 1. idololatria.

Quod fornicatio animi eſt ſeruitus idolorum.32.q. 7. nõ ſolũ.

Quod auaritia quæ eſt idolorum ſeruitus fornicatio ſpiritualis dicitur.28.q.1. idololatria.

Quod fornicatio ſpiritualis dicitur conſenſus mentis ad fornicãdum iuxta illud.Qui viderit mulierem,& c.32.q.7.nõ ſolũ.

Fortitudo. Quod fortitudo corporalis ſi pro afflictione in malignantes exercetur, bona & laudabilis eſt. 23. q. 3. fortitudo.Exẽplum de Moyſe qui Ægyptium malignantem occidit.23.q.3.non inferenda.

Quod ille prodeſt furi vel piratæ qui fortitudinẽ mẽbrorũ ſuo-

tum ne peius agant debilitat. 13.q.3.ſi quis.

Quod dilectores huius ſæculi fortes ſunt in iis quæ ſunt ad mũdum,& debiles in his quę ſunt ad Deum.47.diſt.omnes.

Forus. Quod forus eſt exercendarum litiũ locus,ſicut innuitur.11.q.1.clericus ſiue.

Quod actor debet ſequi forum pulſati.11.q.1.ſi quiſquam.

Quod ſiue clericus, ſiue laicus pro crimine pulſatus non niſi in foro ſuo debet audiri.11.q.1.clericus.& c.ſeq.

Quod clericis pulſatis in epiſcopali iudicio forum competit. 11.q.1.ſi quiſquam.

Quod excepta ſede apoſtolica nemo poteſt trahi extra ſuam diœceſim vel prouinciam pro cauſæ litigio. ſexta quæſtio. 3. & 12. quæſtio. 1. fere per totum.

Quod ratione criminis commiſſi efficitur quis de foro alieno.3.q.c.vlt.

Quod ibi cauſa agenda eſt, vbi crimen cõmittitur.3.q.6. peregrina. & ſex c. ſequen.

Quod ſi quis mutat domicilium ibi forum iudicij ſubeat vbi habitationem elegit. 13. q. 2. vbicumque.§. quia ergo.

Quod qui cauſam,ſiue iuſtam,ſiue iniuſtam ad alterius fidei iudicis forũ euocat, eſt excõmunicandus.2.quęſ.6.catholicus.

Quod clericus ab epiſcopo depoſitus ſi principem ſæcularem adeat, amplius non auditur, ſed ſpem recipiendi gradus in futurum amittit.21.q.5.c.1.& c.vlt.

Quod clericus ſi extra prouinciam (excepta ſede apoſtolica) iudicia expectat, eſt deponendus.3. q.6. non liceat.11. quæſt.1.ſi quis clericus.& ca. ſequen.& cap.inolita.& ca.de diuerſis.

Frater. Quod dicitur quis frater fide.2.qõ.1. multi.circa medium.11. qõ.3. ad menſam.

Item frater dicitur conſanguinitate.35.q.3.quædam lex.

Item dicitur frater iuris interpretatione.28.q. 1. numquid.

Item dicitur frater dignitatis cõmunione.51.diſt.præterea.de pœn.diſt.5.fratres noſtros.

Item dicitur frater religione.16. q.1.vos autem.

Itẽ dicitur frater religionis profeſſione.10.q. 2.epiſcopus habeat.

Item dicitur frater nomine naturæ.6.q.1.ex merito.

Item dicitur frater ſimilitudine. de conſe.diſt.1.Iacobus frater Domini.

Item dicitur frater facti comparatione. 14.quæſt.5.immolãs in fine.

Fraus. Quod fraus proprie committitur quãdo res ad ſpeciales vſus miſſa retinetur, vel indebite expenditur.16.q.1.reuertimini.

Quod amico rapere furtum eſt, eccleſiamque defraudare ſacrilegium eſt.12.qõ. 1.gloria. in fi.13.quæſt. 2. qui oblationes.in fi.

Quod cum pauperibus eleemo-

ſyna ſub:rahitur, Deus qui res ad hoc contulit, de ſua parte defraudari conqueritur. 16. q. 1. reuertimini.

Quod qui defraudat panē egenrium, homo ſanguinis eſt. 14. q. 5. immolans.

Quod qui legata morientium retinent: egenos & mortuos cōſolatione defraudant. 13. q. 2. qui oblationes.

Quod qui defraudat eccleſię res, in quadruplum debet reſtitue re. 12. q. 2. in antiquis.

Quod clericus qui res eccleſiæ, quæ ſunt pauperū defraudat, eſt corripiendus, ſi vero epiſcopus eſt, deponendus eſt. 10. q. 2. epiſcopus. & c. ſeq.

Quod qui furem & latronem vel raptorem aliena cum poſſit vt reſtituat non compellit, eſt ſocius fraudis vel criminis. 14. q. vlt. ſi res.

De hac materia require vbi agitur de Diuortio.

Fructus. Quod fructus digni pœnitentiæ ſunt incipiētium, videlicet de peccatis dolere, & de futuris malis cauere. de pœn. diſ. circa ſi. 50. diſt. quia ſanctitas.

Quod fructus virtutum ſunt proficientium, quorum eſt de virtute in virtutem progredi. de pœ. diſt. 5. in fi.

Quod fructus ſpiritus ſunt perfectorum, quorum eſt beatitudinibus inſiſtere. videlicet voluntariam paupertatem diligere, manſuetudinem tenere, pro æterno deſiderio lugere, iuſtitiam eſurire & ſitire, miſericordiam & munditiam ad tranquillitatem pacis amplecti, & pro obſeruatione iuſtitiæ perſecutionem pati, & ceteris fructibus ſpiritus inſiſtere. de pœn. diſt. 2. ſi quis ſemel.

Fuga. Quod fuga peccatorum eſt elongare ſe a terrenis & propinquis. 12. q. 1. c. qui portio.

Quod fugiendi ſunt honores, & fugientibus offerendi. 8. q. 1. in ſcripturis.

Quod ſi a perſecutoribus prælati perſona quæritur, debet fugere: ſi autem fides vel grex quæritur, ſe obiicere. 7. q. 1. aduerſitas. §. hoc etiam tunc.

Quod qui iudicium fugit, cōſtat illum de iuſtitia diffidere. 11. q. 1. Chriſtianis, in fi.

Quod hæretici & ſchiſmatici in prouincia permanentes ſunt fugiendi. 24. q. 1. omnis.

Quod ad eccleſiā fugientes ſunt ab eccleſia protegendi. 87. diſtin. eos.

Furor. Quod furor cōmotionis tempore iuſtum putat omne quod facit. 11. q. 3. illa.

Quod laudabile eſt in præpoſitis ſi non furent, ſed ratio dominetur in ipſis. 11. q. 3. illa.

Quod furor in ſapiente talia facit, de quibus poſt multum ſolet pœnitere. 11. q. 3. cū apud.

Quod rectores aliorum nō cum leuitate vel furore debēt præcipitare ſententiam. 11. q. 3. ſummopere.

Quod qui poſt ſacerdotium furere incæperit, ſacerdotio non carebit, niſi in furia ſit perſo-

nerans. 15. q. 1. ſi quis non. in fine.

Furtum. Quod furtũ eſt omnis illicita alienæ rei alienatio. 14. qõ. 5. pœnale. 32. q. 4. meretrices. circa finem.

Quod fur reputatur qui volens furari propter timorẽ humanum non furatur. de pœnit. diſtin. 1. ſi propterea.

Quod non permiſit rapinã qui furtum prohibuit. 32. q. 4. meretrices.

Quod furti nomine rapina, & quidquid proximo aufertur illicite, in prohibitione decalogi continetur. 14. quæſtio. 5. pœnale.

Quod quantumcumque parum quis abſtulerit, furti nomẽ incurrit. 14. q. 6. c. vlt. de pœn. diſtin. 1. vulgaris.

Quod non furtum ſed mens furantis attenditur. 14. quæſtio. vlt. c. vlt.

Quod furtum non facit neceſſitas, ſed voluntas. de conſe. diſ. 5. diſcipulos.

Quod cum pro neceſſitate vitæ alienum tollitur, quia tunc omnia ſunt cõmunia, furtũ non committitur. ibi.

Quod qui vt eleemoſynam faciat alienum accipit, furtũ cõmittit. 14. q. 5. forte. 32. q. 4. ſic non ſunt.

Quod non eſt furtum accipere ab inuito ſibi debitum. 14. q. 5. non ſane.

Quod res Ægyptiorum aſportando furtum non commiſerunt filij Iſrael, quia Domino omnium iubente paruerunt. 14 q. 5. dixit Dominus.

Quod furem vel raptorem nullus debet defendere, ſed humanitatis cauſa poteſt pro ipſo intercedere. 14. q. 6. c. ſi res. & c. hi qui.

Quod fures vel latrones, quia infames ſunt, nec accuſare, nec teſtes eſſe poſſunt. 3. q. 5. conſtituimus.

Quod furtum ex auaritia commiſſum grauius punitur quã quod fit ex inopia. 12. q. 2. fraternitas.

Quod epiſcopus rerum eccleſiæ dilapidator tãquam fur à ſuo honore eſt deponendus. 10. quæſtio. 2. c. vlt. 12. q. 2. in legibus.

Quod presbyter in furto deprehenſus, ab omni honore deponitur. 82. diſt. presbyter.

Quod prælatus eſt fur, qui non curat de ouibus, vel nõ intrat per oſtium in officium prælaturæ. 23. quæſtio. 4. tres perſonas.

Quod furtiua vſurpatio præiudicium non generat. 93. diſtin. illud.

Futurum. Quod futura ſcire expedit: & modo debito ſunt inquirenda. 1. quæſt. 7. conuenientibus in prin.

Quod futura non ſunt per ſortilegia inueſtiganda. 26. quæſtio. 2. non ſtatim. & duobus. c. ſequen.

Quod curioſitas eſt per conſtellationes futura inueſtigare. 26. q. 7. ſors. 5. his ita.

Quod futura nõ ſunt inueſtiganda per auguria vel per aliarum artium

artium magicarum documēta. 26.q.2. illud.

Quod omnia prędicta futura inquirere eſt idololatriæ deſeruire. 26 q. 2. ſed & illud.

Quod aruſpicia & augurationes, oracula & necromantia per quæ homines futura inquirunt, inualuerunt ex arte dæmoniaca. 26.q.2. qui ſine Saluatore.

Quod ex inſpectione ſcripturarum futura non ſunt quærenda. 26.q.5. aliquanti.

Quod dæmones cum ex acumine ſenſus & celeritate motus & ex diuturnitate tēporis ipſis ante cognita hominibus aliqua prænunciant, futura vidētur prædicere. 26.q.4. ſciendum per totum capitulum.

GEneratio. Quod generatio eſt duplex, videlicet carnalis, quæ eſt à patribus per ſucceſſionem; & ſpiritualis, quæ fit per baptiſmi generationem. 32.q.4. recurrat. de cōſe. diſt. 4. regenerante.

Qd in generatione carnali quandoque de malis naſcuntur boni, quandoque de bonis naſcuntur mali, quandoque de bonis boni, & de malis mali. 32.q.4. recurrit. 47. diſtinct. quantumlibet. 56. diſt. naſci. ante ſi.

Quod naſci de adulterio nō eſt culpa naſcētis, ſed eius qui generauit. 56. diſt. naſci.

Quod vndecumque generentur homines, honeſti & ſalui erūt, ſi parentum vitia non ſectantur. 56. diſt. vndecumque. &c.

Dominus noſter.

Quod multi ſummi pōtifices & epiſcopi ſunt ex presbyteris generati. 56. diſt. c. 1. Oſius.

Quod ideo quidā vſque ad quartam generationem eccleſiam Dei intrare prohibentur, donec culpam auctorum multipliciter ſucceſſio generationis aboleat. 1.q. cito.

Quod generatio ſpiritualis quæ eſt per baptiſmum, facit remiſſionem omnium peccatorum. de conſe. diſtin. 4. regenerante.

Quod baptiſmus Ioannis non erat ſufficiens ad ſpiritualem generationem. de conſec. diſt. 4. non regenerabantur.

Quod Chriſtus ſuo baptiſmo homines ad ſpiritualem generationem prouocauit. de conſe. diſtinct. 4. non regenerabantur.

Genua. Quod genua à feſto paſchæ vſque ad feſtum pētecoſtes incluſiue in ſignū reſurrectionis dominicæ ad horas non ſunt flectenda. 76. diſt. c. ieiunium. §. non autem. & ca. ſcire. 30. diſtin. ſi quis presbyteri. §. ſimiliter

Quod nec die dominico nec in alio feſto ſanctorum genua flectenda ſunt orando. 30. diſtinctio. ſi quis presbyter. de conſecra. diſtinct. 3. quoniam ſunt.

Quod in diebus ieiuniorum genua flectere peccatores debēt 26.q.7. ſacerdos.

Geſtus. Quod geſt⁹ exterior corporis qua

litatem indicat mẽtis.41.diſt. clericus.§. ſicut ergo.

Quod geſtus reprehenſibilis ſi diſſolutus vel mollis eſt, indicat laſciuiam. ſi fractus, indicat ſuperbiam. ſi citus, indicat impetuoſitatem. ſi tardus, indicat pigritiam. 41.diſt. paſſi moniam. & cap. clericus. §. ſicut ergo.

Gladius. Quod gladius eſt duplex. ſcilicet materialis, & ſpiritualis. 23.q.8.§.1.15.q. 6.auctoritatem. cir ca fi.

Quod Chriſtus non venit in terram mittere gladium materialem, ſed ſpiritualem. 33. quæſtio.2.interfectores. §. in hoc.

Quod eccleſia non habet niſi ſpiritualem gladium, quia non occidit ſed viuificat.33.qõ. 2. inter hæc.16.q.2.viſis in fi.24. q.1.ſi Petrus.

Quod materialis gladius prælatis in exemplum patientiæ inhibetur, ſpiritualis vero qui eſt verbum Dei exerceri præcipitur. 23.q.1.§.1.& q. 8. §.1.

Quod eccleſia criminoſos non materiali ſed ſpirituali gladio feriri iubet.33.q.2.interfectores.§.in hoc.

Quod prælati eccleſię demanda to Papæ poſſunt res eccleſiæ materiali gladio defendere. 15.q 6.auctoritatem. circa fi.

Quod poteſtates ſæculares ideo non ſine cauſa gladium materialem portant, quia in male factores iræ Dei exiſtunt miniſtri. 23.q.5.non ſolum.& c. ſunt quædam.& q.4.quæſi.ũ. & c.ſicut in fi.

Quod ſæcularis poteſtas eũ gladium vindictę reſpuit, occaſionem peccandi tribuit. 23.q. 4. eſt iniuſta.

Quod ille gladium materialem cum culpa accipit, qui ſine poteſtate conceſſa a ſuperiore in ſanguinem alterius armatur. 23.q.4.ille gladium.

Gloria. Quod gloria epiſcopi eſt pauperib' ſubuenire.12. quæſt. ſecunda, gloria.

Quod prædicator gloriam ſuam euacuat quando non pro æterno, ſed pro fructu temporali laborat. 1.quæſtio.2.ſacerdos. in fi.

Quod in læta gente eſt gloria regis, in diminutione plebis eſt contritio principis.1.q. 4.eccleſiæ.§.item Dauid poſt medium.

Quod nihil eſt illo paſtore deterius qui luporũ laudibus gloriatur.83.diſt. nihil.6.q.1. ſunt plurimi.

Quod melior eſt in malefactis humilis confeſſio quàm in bonis ſuperba gloriatio. 11. q. 3. iniuſtum.

Gratia. Quod gratia dicitur eo quòd gratis datur vel recipitur, gratia aliter non eſt. 1.q.1. c.1.

Quod gratia non generis nobilitate, ſed virtute paratur. 40. diſt. illud.

Quod nullus niſi purgetur à vitiis gratiam Dei poteſt accipere. de pœn. diſtin. 1.non poteſt quiſquam.

Quod ſicut ſol æquali luce ſuper om-

omnes radiat, ſic gratia Dei ſine acceptione perſonarum æqualiter omnibus infunditur. de conſe. diſtin. 4. nec quemquam.

Quod gratiæ plenitudo adiectio nem non indiget, nec vlla requirit commendationis augmenta. 16. q. 1. ſi omnia.

Quod quantumcumque occulta loca animam ſine gratia ſaluare non poſſunt, quia de paradiſo homo, & Angelus de cœlo peccando cecidit. 40. diſ. qualibet.

Quod gratia Dei dat fidem, & facit remiſſionem peccatorum. de conſecratio. diſtinc. 4. gratia quæ.

Quod gratia Chriſti non ſolum facit malum vitare, ſed etiam bonum facere. de cõſe. diſt. 3. placuit. & c. ſeq.

Quod gratias Deo & hominibus pro beneficiis agere debemus. decima ſexta, quæſt. 1. reuertimini.

Quod de aduerſitatibus & paſſionibus Deo gratias referre debemus. 21. q. vlt. c. vlt.

Quod ſine gratia mandata Dei adimpleri non poſſunt. de cõſe. diſt. 4. c. vlt.

Gradus. Quod gradus in eccleſia diuerſi & ſtatus vnitatem eccleſiæ cõſeruant. diſt. 89. ad hoc 93. diſtin. à ſubdiacono. 50. diſt. in capite.

Quod in ſingulis gradibus ordinum conferendis dilationis tempora ſunt obſeruanda. 77. diſt. in ſingulis. & c. ſeq.

Quod ad ſingulos gradus ordinũ recipientium ætas eſt ſeruanda. 77. diſt. per totum.

Quod ad gradum diaconatus & ſupra nemo eſt promouendus niſi præeunte continentia fuerit approbatus. 77. diſtin. quicumque.

Quod ad ſuperiorem gradũ ſacerdotij nullus debet exponi niſi ab inferiori ordine gradatim aſcendendo. 59. diſt. per totum.

Quod apud Deum non gradus altior, ſed vitæ melioris actio comprobatur. 23. q. 4. ſicut excellentiam.

Quod gradus ſunt non ſolũ inter virtutem & virtutem, ſed etiam in vna eademque virtute. de pœn. diſtin. 15. ego ſum panis. §. hæc quæ. & c. cum ſanctam.

Quod non ſolum ſunt in virtute gradus, ſed etiam in peccato. de pœn. diſt. 2. ſicut tribus. §. non eſt mirum.

Quod tribus gradibus ad peccatum peruenitur, ſuggeſtione, delectatione, & conſenſu. de pœn. diſt. 2. ſciendum. & c. ſicut tribus.

Quod olim vſque ad ſeptimum gradum cõſanguinitatis & affinitatis matrimonium contrahi impediebatur. 35. q. 3. cõtradicimus. & q. 8. per totum.

De computatione conſanguinitatis & affinitatis habes. 35. q. 3. contradicimus & q. 4. & q. 5. per totum.

Grãmatica. Qđ grãmatica

ad meliores vſus aſſumpta animæ ſaluti nō infert detrimentum.37.diſt.ſi quis artem.

Quod epiſcopo vel alij prælato eſt reprehēſibile omiſſo Euangelio vel alia ſacra ſcriptura populo grāmaticā exponere. 37.diſt.turbat.§.cum ergo.86. diſt.cum multa.

Quod epī vel presbyteri ſi cadūt in grammaticā, non ſunt à ſapiētibus irridēdi, qa plus ſunt penſanda vitia morum, quàm verborum.38.diſt.quamuis.§. ſed licet.& c.ſedulo.

Quod ſi aliquando ſancti viri loquuntur per barbariſmos & ſolœciſmos, non ſunt propter hoc deſpiciendi.38.diſt ſedulo.& c.ſeq.de conſe.diſt.4.retulerunt.

Quod indignum eſt verba cæleſtis oraculi reſtringi ſub regulis Donati.38.diſt.indignum. 1.q.1.Marchion.

Grex. Qđ ſicut grex ex vna morbida oue polluitur, ſic ex prælato immundo plures inficiuntur.45.diſt.ſed illud,in fi.

Quod prælati tamquam arietes ducatū gregi præbere debent. 7.q.1.ſciſcitaris.

Quod languēte paſtore grex inſidiatorum dentibus laniādus exponitur.7.q.1.quamuis.

Guerra. Quod guerra quandoque immittitur propter populi peccata.23.q.5.remittuntur.per totum.56.diſt.ſi gens.

De hac materia require vbi agitur de Bello.

Gula. Quod gula eſt mater luxuriæ, quia venter & genitalia ſunt vicina membra.44.diſt.§.1.cum autē, de conſe.diſt.5.nihil.

Quod gula ſic in vilibus vt in p̄cioſis attenditur. 41.diſt. quiſquis.& c.deliciæ.

Quod quinque ſunt ſpecies gulæ, videlicet accuratius cibo intendere, vel lautiora excogitare, in cibo tempus præuenire, ob cibum nimiū æſtuare, de cibo plus ſumere.de conſe. diſt.5.quinque.

Quod gula de paradiſo primum hominem expulit.35.diſt.

Quod gula groſſum ſenſū generat.44.diſt.nō liceat. §.ſi ergo.

Quod gula morbos facit, moleſtias ingerit, & ægritudines generat.de conſe.diſt.5.nihil. & c.ne tales.

Quod guloſi non aliter feſta ſanctorum putant celebrare, niſi gulæ deſeruiant.44.diſt.§.1.fi.

Quod ægritudines quas gula infert, fames curat, de conſecra. diſt.5.legimus.

H*Abere.* Quod habere poteſt eccleſia proprium exemplum domini.12.q.1.exemplum. & c. ſeq.

Quod perfecti proprium nō habent nec habere cōcupiſcūt, qui non ſuorum ſed communium ſunt poſſeſſores. 1. q.2. ſacerdos.

Quod religionem profeſſi proprium habere nō debent.12. q.1.ſcimus.& tribus. c. ſeq.& c.habebat.& c.ſeq.18.q.2.quā ſit.§.nullus.

Quod

Quod habentibus eleemoſynã dare nihil illud eſt quam perdere. 1.q.2 paſtor.

Habitatio. Quo habitatio vera Chriſti eſt eccleſia, quæ fidem ipſius ſeruat. 24. quæſt. 1. quę dignior.

Quod Deus non habitat in illis qui per ſuperbiæ ſingularitatem ſe a melioribus diuidunt. 24.quæſtio.1. audiuimus,ante medium.

Quod ſicut filii Iſrael diſperdere non potuerunt Iebuſæos, qui in medio ipſorum habitarent, ſic boni non poſſunt euadere falſos Chriſtianos. 11. q. 3. nolite recedere. per totum cap.

Quod non poſſunt cum Deo toto corde habitare, qui feminarũ acceſſibus copulantur. 32. diſt. hoſpitiolum.

Quod nullus clericus cum extranea femina debet habitare. 85. diſt. clericos.& 2.c.ſeq.

Quod monachi cum monialib. in vno loco non debent habitare. 18. quæſtio. 2. in nullo loco.& quattuor c.ſeq.

Quod habitatores præponuntur extraneis in pluribus in conſtitutione archidiacon. 93. diſ. legimus.

Item in conſtitutione œconomi. 89.diſt.quia.

Item in epiſcopo eligendo 7.qõ. 1.remoto.

Item in abbatis in electione. 17. q.2.quàm ſit.

Item in epiſcopi accuſatione. 2. q.2.quærendum.

Item in defuncti epiſcopi rerum conſeruatione, 12.quæſt.2.nõ liceat alicui.

Habitus. Quod habitus clerici non in veſtibus nec in calceamentis decorem debet prætendere. 41 diſtin. clericus.& §.ſequ.& c. parſimoniam.

Quod clerici in habitu ſuo nec ſericis nec aureis intexturis, nec in ſummitate veſtimentorum variorum colorum ornamentis vti debent. 21. quæſtione 4. omnis iactura. & quattuor c.ſequen.

Quod religioſorum habitus nõ debent eſſe notabiles, nec diuerſi coloris, ſed conuenientes pœnitentiæ & deuotioni. 20. q.1. vidua.

Quod religioſus habitum profeſſionis ſuæ tam in lecto quàm in aliis locis debet deferre. 20. q.1.vidua.

Quod mulier quæ propter ludũ habitum hominis virilẽ aſſumit, anathema incurrit. 30. diſtinct. ſi qua mulier.

Heli. Quod Heli ſacerdos ſanctus fuit: ſed quia filios non erudiuit, ſupinus cecedit. 37. diſt. legant.

Quod ſicut propter filiorum Heli peccatum homines a ſacrificio Dei detrahebantur, ſic prauis exemplis prælatorum quotidie peiores fiunt. 50. diſt. de his vero.

Quod ſicut ex peccato filiorum Heli in manu hoſtium populus corruit, ſic plebs peccata prælatorum luit. 1. quæſtio. 4. eccleſia.

Helias. Quod Helias vt oſtenderet illum ve

rum Deum eſſe quem colebat, orauit igne cæleſti quinquagenarios conſumi. 23.quæſtio.4. ſi illic. §. ſed obiicitur. & c.quod Chriſtus. & c. ea vindicta.

Quod precibus Heliæ cælũ clauſum fuit annis tribus & ſex menſibus. 23. quæſt.4. ſi illic. §.quod tunc.

Quod Helias culturam Baal vindicauit, ſacerdotes eius occidẽdo. 23.quæſtio. 4. Guiliſarius. circa finem.

Heliſæus. Quod Heliſæus aſperſione ſalis ſterilitatem aquę ſanauit. de conſec. diſt. 3. aquam ſale.

Quod in exemplum perfectis ad prophetandum vadens, boues & omnem curam domeſticã reliquit. 86. diſt. dominos.

Quod miſit lignum in aquam & ferrum ſecuris contra naturã natauit. de conſecra. diſt. 2. re-uera. poſt med.

Hereditas. Quod hereditas ſecundum leges ab indignis ſucceſſoribus poteſt auferri. 11 qõ.1. Silueſter.

Quod heredi non licet ſine cauſa venire contra factum ſui prædeceſſoris. 11.quæſtio.1. Silueſter. 16.q.6. illud.

Quod nullus exhæredato filio eccleſiam debet facere hæredẽ. 17.q. vlti. c. vlti. 23.q.2. ſi qui iraſcitur.

Quod epiſcopus res quas habuit hæreditario iure, libere poteſt conferre. 12. q.1. epiſcopi.

Quod clerici ſunt funiculi hereditatis Chriſti. 12 q.1. clericus.

Heremita. Quod ſunt eremitæ qui vere & pure ſolitariam vitam ducunt. 16.q.1. qui vere.

Quod Ioannes Baptiſta fuit de vita eremitica 2.q 7.c. vltim. §. item Ioannes.

Quod eremitica vita vera ac pura digna honore iudicatur. 16.q.1. qui vere.

Quod eremitæ ne videantur eſſe acephali, debent ſubeſſe epiſcopis. 93. diſt. nulla. & c. ſeq. 11.q.3. ſi autem.

Quod eremitæ vtuntur priuilegio clericali ſicut alii religioſi. 16.q.2. qui vere.

Quod eremita poteſt habere proprium, & condere teſtamentum. 19. quæſtio. 3. perlatum. §. econtra.

Quod eremitæ ratione proprii imperfectiores ſunt monachis, quibus proprium non licet habere. 19 qõ.3. perlatum. § econtra.

Hæreſis. Quod hæreſis Græce ab electione dicitur; quòd ſcilicet eam diſciplinam quàm ſibi vnuſquiſque elegit, putat eſſe meliorem. 23.q.3. hæreſis.

Quod prima hæreſis occaſione corporis Chriſti & ſanguinis orta eſt in diſcipulis. de conſe. diſt.2. prima.

Quod poſt illa Ariana quæ ponebat maioritatẽ gradus in perſonis, orta eſt in clericis. 16. diſtin. ſexta ſynodus. §. prima.

Quod tũc Chriſtianitas in diuerſas hæreſes ſciſſa eſt qñ ꝓpter fidei perſecutores epiſcopi ad concilia celebranda in vnum non

non poterant conuenire. 15. diſt.canones.

Diuerſitatem hęreſum & multiplicitatem earum, habes 24. q.3. quidam autem hæretici. per totum.

Quod inter hęreſin & ſchiſma eſt illa differentia, videlicet quòd hæreſis eſt in peruerſa doctrina, ſed ſchiſma in ſeparatione ab eccleſia. 24. quæſtio.3. inter hæreſim.

Quod largo modo ſimoniaca prauitas dicitur impia hæreſis. 1. q. 1. quiſquis. cap. cum liquear. & cap. eot.

Quod ſimoniaca hæreſis ortum habuit tempore apoſtolorũ. 1. q. 1. fertur.

Quod diuina prouidentia diuerſi erroris hæreſes eſſe permittit, vt fideles aſtutiores reddantur. 24 q. vlt. c. vlt.

Quod nullum peccatum eſt grauius hæreſi. 32. q. 7. quid in omnibus. 24. qõ. 4. quid autem. 22. q. 2. primum.

Quod an grauius peccet qui hæreſim incurrit ignorãs, an qui ſciens auaritiæ deſeruit. 6. qõ. 1. quæro.

Quod pro nullo alio quàm pro hæreſi Papa poteſt conueniri. 40. diſt. ſi Papa.

Hæreticus. Quod hæreticus eſt qui falſas ac nouas opiniones gignit vel ſequitur. 24. qõ. 3. hæreticus.

Item hæreticus eſt qui aliter ſcripturam ſacram intelligit, quã ſenſus ſpiritus ſancti flagitat. 24. quæſtio. 3. hæreſis. 38. diſt. quamuis.

Item hæreticus eſt qui præciſus eſt ab vnitate eccleſiæ. 4. q. 3. c. 1. & ſeq.

Item hæreticus eſt qui in vnam hæreſim damnatam incidit. 24. q. 1. Achatius.

Item hæreticus dicitur non qui errat, ſed qui errorem contumaciter defendit. 24. q. 3. qui in eccleſia.

Item large ſimoniacus dicitur hæreticus. 1. q. 1. quiſquis.

Item qui Romanam eccleſiam negat eſſe caput eccleſiarum, & qui auctoritati eius derogat, eſt hæreticus. 22. diſtin. omnes. circa fin.

Item ille qui hæreticos defendit, non ſolum hæreticus, ſed hæreſiarcha dicendus eſt. 24. qõ. vlt. qui aliorum.

Quod præſumptio ſenſus proprii via eſt ad hæreſim. 23. qõ. 3. quid autem.

Quod qui in expoſitione ſcripturæ locum, tempus, & perſonã non attendit, de facili in erroris labyrinthum cadit. 29. diſ. ſciendum.

Quod non ſunt inter hæreticos computandi qui errorem ab aliis recipientes parati ſunt poſtponere. 24. q. 3. dixit.

Quod ſicut ipſi hæretici damnati ſunt ab eccleſia, ſic & ſcripturæ eorum. 15. diſtin. in primis. § Montanus.

Quod hæretici excommunicati ſunt ipſo iure. 14. q. 1. Achatius. & duobus c. ſeq.

Item poſt mortem excommunicantur. 24. qõ. 2. ſane profertur. per totum cap.

Quod conſortium & commu-

nio hæreticorum ſunt fugienda. 24. q. 1. aduocauit. & capit. ſeq. & q. 3. clericus.

Quod hæreticorum conuenticula, conciliabula ſunt appellanda. 24. q 3. clericus.

Quod ſacramenta hæreticorum in forma eccleſiæ tradita ſunt bona, quia non ſunt humana, ſed diuinā. 23. quæſtio. 4. quid faciet.

Quod ſciēter nō debent ab ipſis (etiam in neceſſitate) ſacramēta recipi. 24. q 1. ſi quem forte. & duobus cap. ſeq.

Quod necdanda ſunt ipſis a Catholicis ſacramenta. 24. qō. 2. nec quiſquam.

Quod hæretici non habent ſalutem in ſe, nec poteſtatem in alios. 14. qō. 1. quodcumque. & c. vbi.

Item quòd non poſſunt contra fideles teſtificari. 2. quæſtione 7. non poteſt. & c. pagani.

Item nec ipſos accuſare poſſunt, nec iudicare. 4. q. 1. c. 1. 25. q. 1. omne.

Item nec excommunicare poſſunt, nec condemnare. 24. q. 1. ait. & duobus c. ſeq.

Quod hæreticos accuſarē etiam infames perſonæ poſſunt. 6. q. 1. nos. §. ſed licet. & capitu. ſequen.

Quod hæreticus hæreticum excommunicare poteſt, non catholicum. 24. q. 1. miramur. §. primo.

Quod hæreticus excommunicatus ab hæretico propter crimē a Catholicis propter deteſtationem culpæ non eſt recipiēdus. 24 quæſtio. 1. quiſquis. & c. ſeq.

Quod reges & principes terræ debent hæreticos perſequi, & habent eccleſiam tueri. 23. qō. 4. non inuenitur, &c. ſicut excellentia.

Quod hæretici ſunt cogendi & compellendi ad fidei quam reliquerunt receptionem. 23. q. 4. nimium. vſque ad finem quæſtionis.

Item poſſunt compelli per rerū temporalium ſpoliationem. 8. diſtinctio. quo iure, poſt medium. 23. q 4. ipſa pietas. & ca. qui peccat.

Item ſunt cogendi vel domandi per corporalem punitionē. 23. qō. 4. diſplicet. & c. ſeq. & q. 5. c. 1. & duobus c. ſeq.

Quod in perſecutione eorum nō ad res eorum, ſed ad ſalutem reſpectus eſt habendus. 23. qō. 4. ipſa pietas. in fin.

Quod inuentor hæreſis & imitator pari damnatione plectuntur. 24. q. 1. c. 1.

Quod redeuntes debent recipi cum ſcriptura, quæ continet deteſtationem præteriti erroris, & veræ fidei confeſſionem. 1. q. 7. ſi qui voluerint, ca. quoties. & c. maximum. & ca. ſeq. 26. q. 6. his qui tempore. in fi. de conſecrat. diſt. 2. ego Berengarius.

Quod redeuntes ad priſtinam dignitatem non admittuntur de iuris rigore. 1. q. 7. c. 1.

Quod humiliter redeuntes ad priſtinam dignitatem reſtituuntur de benignitate eccleſię. 1. q. 7. conuenientibus. & c. didici. & c. maximū. 23. qō. 4. ipſa

pſa pietas.

Quod redeuntes non promouẽtur ad maiorem dignitatem. 12.diſt.1. q. 7. ſaluberrimum.

Henricus. Quod Henricus primus Imperator priuilegio renunciauit quod Romani pontifices propter ſchiſmaticos & hæreticos contulerant imperatoribus ſuper prouiſione & ſuper inueſtituris epiſcoporum. 63.diſt.conſtitutio.

Hiſtrio. Quod hiſtrio ad accuſandum non admittitur, quia infamis eſt. 4.q.1.diffinimus.

Quod clerici maxime in ſacris conſtituti, in conuiuiis vbi hiſtriones ſunt, non debent intereſſe.34.diſt. preſbyteri.

Quod hiſtriones prohibentur ad ordines promoueri. 33. diſtin. maritum.

Quod nec eucharistia in tali ſtatu manentibus dari debet.de confec. diſt. 2. pro dilectione.

Quod hiſtrionibus propter ſuũ officium res ſuas dare,peccatũ eſt immane. 86.diſtinctio.donare.

Holocauſtum. Quod holocauſtum ſpirituale eſt ieiunare,eleemoſynam dare,pudicitiam polliceri.24. qõ. 1.odi & proieci.

Homicidium. Quod homicidium tres habet ſpecies:ſunt enim homicidæ interfectores, detractores, & odium habentes.de pœnitentia. diſt. 1.homicidiorum. & quattuor c.ſeq.

Quod primæ ſpeciei homicida eſt, quia non tantum de facto ſed etiam de concilio vel fraude aliquem occidit de pœnit. diſt.1. periculoſe.& c.noli.

Quod omnes vulnerantes tandẽ mortuum, vel conſilium, vel auxilium præbentes, homicidæ iudicantur. 23.qõ. 8.c.vlti. 32.q. 2.aliquando.

Quod nõ habens publicam adminiſtrationem,ſi maleficum vel qualemcumque criminoſum interfecerit,homicida iudicabitur.23.q.vltim.quicumque percutit. & q. 4.ille gladium.

Quod ille miniſter eſt homicida qui ſponte ſua illum occidit, quem ſcit etiam a iudice occidendum.23.qõ.5. cum miniſter.

Quod homicida eſt qui abortum viuentis animæ procurat. 32. q.2.quod vero.

Item qui ſibi voluntarie membrum virile abſciderit.55.diſt. ſi quis abſciderit.

Quòd quicumque qualicumque modo ſe occiderit, homicida iudicatur. 23. quæſt. 4. diſplicet. poſt med. q. 5. ſi non licet per totum cap.

Quod videtur quòd propter periculum caſtitatis licet ſeipſum occidere. 23.quæſt.5. non eſt.

Quod Samſon qui ſeipſum occidit cum aliis per inſtinctũ ſpiritus ſancti, de crimine excuſatur.23.q.5. ſi nõ licet. ante fi.

Quod pro illis qui ſuipſius homicidæ ſunt, non eſt orandum: nec ſunt cum fidelibus ſepe-

liendi.23.q.5.placuit vt hi.

Quod ad homicidium miſcere ſe cum aliis quilibet debet formidare.23.quæſti.8.ſi in morte Longobardorum.

Quod nulla lex innocentem occidere concedit.23.q.5.ſi non licet.

Quod homicidia maxime clericorum per iudices ſæculares ſunt vindicanda.23.q.5.ſunt quædam.

Quod principi vel iudici iuſte officium exercenti, homicidium ad culpam non imputatur.23.quæſtio.1.noli.& c.ſeq. q.5.de occidendis.& c.miles.& quattuor c.ſeq.& cap.non fruſtra.& quinque cap.ſeq.

Quod reum non iudex ſed lex occidit: & ſi parcit, contemptor eſt legis.23.q.5.miles.& c.iudex.& c.ſeq.

Quod perimere malos auctoritate principis, non eſt committere homicidium.24.qō.vltim.quicumque percutit.& q.5.miles.

Quod ſancti patres zelo iuſtitiæ occidendo merebantur.23.q.4.c.ea vindicta.& quæſt.5.remittuntur.& qō.8.legi.& cap.ſeq.

Quod cum impius interficitur, Chriſtus dilatatur: quia abominatio aboletur.15.qō.1.nec is qui.

Quod excommunicatos zelo iuſtitiæ occidendo homicidium non incurritur.23.q.5.excommunicatorum.

Quod ad depreſſionem inimicorum Chriſti licet clerico hortari laicos, nec ex hoc homicida reputatur.23.q.8.igitur.& nouem c.ſeq.

Quod clericus non debet eſſe iudex in cauſa ſanguinis; quia ex hoc efficitur irregularis.50.diſt.miror.& quattuor c.ſeq.& c.de his clericis.& capit.ſtudeat.

Quod furioſo vel mente alienato homicidium ad pœnam nō imputatur.15.q.1.illud.§.itaque.in fin.& capitul.aliquos.& c.ſi quis inſaniens.

Quod nec pure caſuale homicidium, quãtum ad pœnitentiã imputatur.50.diſtinct.hi qui arborem.& c.ſeq.15.q.1.nec is.& c.ſi quis.23.qō.5.de occidendis.

Quod nec caſuale imputatur homicidium ad irregularitatem.15.diſt.clerico.& c.ſeq.& c.cũ qui.& c.hi qui arborem.

Quod pro homicidio inuoluntario vbi ſufficiens cautela non adhibetur, ſecundum magis & minus, leuior tamen quam pro alio homicidio pœnitentia eſt imponenda.50.diſt.ſtudeat.& quattuor c.ſeq.15.qō.1.ſi quis non.

Quod vbi per culpam quis in neceſſitatem homicidii venit, de homicidio non excuſatur.15.quæſtione prima.illud.§.itaque.

Quod vbi ſine culpa quis ad neceſſitatem peruenit homicidii, non imputatur.50.diſtin.ſæpe.

Item ſi dedit operam rei licite, & omnem cautelam adhibuit, non imputatur.50.diſtinctio.hi qui.

Quod

Quod cum quis defendendo ſe vel ſocium homicidium committit, minus imputatur. 23. q. 5. non eſt iniquitatis.

Quod interpretatiue homicida dicitur qui cum poſſit fame morientibus non ſuccurrit. 86. diſtinct. paſce. 6. q. 1. decimæ. in fin.

Quod paſtor cum delinquentes non arguit, ipſos tacendo occidit. 43. diſt. Epheſiis.

Quod qui res epiſcopi vel eccleſiæ rapit, homicida iudicabitur. 12. quæſtio. 2. qui Chriſti. & c. qui abſtulerit.

Quod negans pœnitentiam morienti homicida dicitur. 16. q. 6. cognouimus.

Quod ille qui aliquem ad peierandum ſcienter compulerit, dupliciter eſt homicida, id eſt ſui ipſius, & alterius. 22. q. 5. ille.

Quod qui alium occidit, & qui alii detrahit, ſeipſum occidit. de pœniten. diſtinct. 1. homicidiorum.

Quod homicidæ per eccleſiam cogendi ſunt ad pœnitentiam agendam. 24. q. 3. itaque.

Quod quia diuerſi ſunt modi homicidii, iuxta hoc & diuerſitas culpæ debet penſare. 23. quæſt. 5. cum homo.

Quod voluntarie vel furore laicũ occidens ſeptem annorũ pœnitentia eſt puniendus. 50. diſt. ſi quis.

Quod clericum vel religioſum occidens punitur pœnitentia grauiori. 17. quæſt. 4. qui occiderit.

Quod occiſor patris vel matris pœnitentia punitur ampliori. 33. q. 2. latorem.

Quod pro vxoris homicidio pœna grauiſſima imponitur. 33. q. 2. admonere.

Quod occidens vxorem abſque lege vel ſine cauſa, non debet nubere, tamen cum adoleſcẽte poteſt diſpenſari. 33. q. 2. interfectores. & duobus c. ſeq.

Honor. Quod honor non eſt ſuſcipiẽdus, niſi prius is qui adipiſci deſiderat, vires ſuas cum onere metiatur. 1 q. 1. non eſt putanda. & c. fertur. in fine.

Quod ſi ad honores mundi ſine merito laboris non peruenitur, multo fortius ad honores cæleſtium dignitatum. 61. diſt. miramur. in fin.

Quod honor etiam a digno cum metu eſt ſuſcipiendus. 1. quæſt. 1. non eſt. in fin. 63. diſ. Valentinianus.

Quod nemo debet ſibi honorem aſſumere niſi a Deo vocatus. 8. q. 1. in ſcripturis.

Quod honor contemnenti & fugienti eſt offerendus. ibidem.

Quod honor per ambitionem ſuſceptus vergit ad culpam & ad pœnam. 40. diſt. multi. 1. q. 6. ſicut. 8. q. 1. ſunt.

Quod prælatus non ſuum ſed honorem eccleſiæ debet cupere. 99. diſt. ecce.

Quod qui honore eſt maior, in ſanctitate & in ſolicitudine debet eſſe perfectior. 100. diſtinctio. rationis. 1. quæſtio. 1. viliſſimus.

Quod non qui maior fuerit in honore, eſt iuſtior, ſed qui iu-

ſtior,ille eſt maior. 40. diſtin. multi.in fine.

Quod tunc prælatus honoratur quando a ſuis ſubditis honor quilibet debitus non negatur. 99.diſtinct.ecce.in fine.& capit.nullus.

Quod quanto quis in maiori honore conſtitutus peccat, tanto plus eſt puniendus. 5. q. 6. quis.§.preſbyteri.

Quod honor iddebite oblatus eſt reſpuendus. 99. diſtinctio. nullus.

Quod honor ſic ſingulis exhibēdus eſt,vt ex hoc nulli derogetur.99.diſt. ecce 11. quæſtio. 3. qui reſiſtit.25. q.2. de eccleſiaſticis.

Quod ſacerdos in perſona Dei cuius miniſter eſt, honoratur. 2.q.4. habet,in fine.

Quod ſacerdotes ſunt honorandi,quos Deus dicēs ipſos Deos & angelos honorauit.11.qō. 1. ſacerdotibus.

Quod dilectores huius ſęculi pro honore terreno multa tolerāt, pro honore cæleſti pauca. 47. diſt.omnes,in princ.

Hoſpitalitas. Quod hoſpitalitas per ipſum Chriſtum commendatur.42.diſtin.§.1.

Quod hoſpitalitas exercenda eſt ad omnes indifferenter.42.diſtin.quieſcamus.

Quod hoſpitalitas omnibus exēplo ſanctorum patrum perſuadetur.42. diſt.§.1.

Quod zelandum eſt pro hoſpitibus, quia hoſpitalitas etiam apud barbaros inuiolabilis cuſtoditur. 32.q.7.offerebat.

Quod res clericorum debent eſſe cōmunes, maxime ad ſuſceptionem peregrinorum & hoſpitum. 16. q.1. quoniā quidquid.

Quod hoſpitalitas maxime a prælatis & religioſis eſt ſeruanda. 89.diſt.volumus.12.q.1.quia. circa finem.& q.2.mos.

Quod prælatus domum ſuum hoſpitibus claudens non poteſt eſſe hoſpitalitatis exhortator.32. diſt.§.1.

Quod electus in epiſcopum, a cōfirmatione repellitur propter inhoſpitalitatem.85.diſt.archidiaconum Florentinum.

Quod mali hoſpites, qui res exportant hoſpitantium, ſunt ſicut mus in pera,ignis in ſinu, & ſerpens in gremio: qui male ſuos remunerant hoſpites. 13.q.1. eccleſias.§.ad hæc.poſt medium.

Quod hoſpitalium conſtructio & gubernatio ſpectat ad curā epiſcopi.18.q.2.quidam.

Hoſtiarius. Quod hoſtiarii in veteri teſtamento iidē ſunt qui ianitores.21.diſt.cleros.

Quod hoſtiarii effectus claues eſt eccleſiæ tenere, & omnia quæ ſunt intus & extra cuſtodire.25.diſt.perlectis.

Hoſtis. Quod hoſtis interior eſt mala voluntas. 23.q.1. paratus. in fin.

Quod exterius hoſtem pugnantem neceſſitas debet premere non voluntas.23.q.1.noli.

Quod capto hoſti miſericordia debetur, niſi pacis perturbatio timeatur. 24.q.1.noli.in fi.

Quod

Quod hoſti fides ſi promittitur, eſt ſeruanda.23.q.1.noli.
Quod in iuſto bello nil refert vtrum hoſtis aperte vel inſidiis expugnetur. 23.quæſt. 2. dominus.

Humilitas. Quod humilitas eſt pœnitentię fundamentum.de pœn.diſt.2.c.1.in prin.
Quod humilitatis exercitia ſunt vilioribus officiis ſe ſubdere, & miniſteriis indignioribus ſe tradere.de pœn.diſtinct. 2. §. 1.
Quod humilitas prælatis eſt cõmendabilis.99.diſt.ecce.
Quod nihil fulget in epiſcopali ceruice ſplẽdidius quã humilitas.100.diſt. contra morem. ante finem.
Quod humilitas docendis & diſcendis perſuadetur.38.diſt.ſedulo.& c.nullus.40.diſt.multi,in fi.24.q.3.ſi habes.
Quod virginitas cum humilitate eſt admiranda.30.diſt.hæc autem ſcripſimus.
Quod Chriſtus verbis & factis exemplum dedit humilitatis. 63. diſt. dominus.9.q.3. nullus.ante fi.
Quod neophyti & totius humilitatis ignari ad regimen eccleſiæ non ſunt aſſumendi.61. diſt.ſtatuimus. & §. 1.
Quod boni paſtores potius per humilitatis manſuetudinem ſtudent peccantes reuocare, quàm per auſteritatem in foueam perditionis propellere. 45.diſt. recedite.
Quod qui ſibi vult ab aliis humiliter obediri & ipſe ſuo ſuperiori obediat. 2.quæſ.6.qui ſe ſcit.
Quod cum culpa non exigit, omnes ſecundũ rationẽ humilitatis æquales ſumus.22. diſt. de Conſtantinopolitana.
Qđ humilitatis cauſa non eſt in confeſſione mentiendum. 22. q. 2 cum humilitatis.
Quod humilitas non eſt vbi eſt falſitas 22.q.2.cum humilitatis,& c.incauti.
Quod ficta humilitas eſt cum ſuperbia miſta.8.q.1.in ſcripturis.in fi.
Quod nemo prælatis ſuis ſic humilitate debet ſubiici, vt cogatur ipſorum vitia venerari. 2.q.7. admonendi.

Iacob. Quod Iacob dicendo ſe primogenitum non eſt mentitus, quia non ad natiuitatem, ſed ad ius primogenituræ reſpectum habuit. 22. q. 2. quæritur.§.proxi.
Quod non præcedens, ſed ſubſequens cõſenſus Iacob in Liam fecit eos coniuges. 29.q.1.§. ſed obiicitur.
Quod Iacob licet in ſe eſſet bonus: tamen filios aliquos malos,aliquos bonos habuit.32. q.4.recurrat.
Quod in hoc quod vidit Angelos aſcendentes & deſcendentes, vitã prælatorum actiuam & contemplatiuam deſignat. 88.diſt.decreuit.

Iactare. Qđ iactare non dẽt ſe qs de ſtatu perfectionis ſuæ; qa & Petrus poſt iactantiam cecidit 6.q.1.

imitare.

Quod omni ornatu qui poſſit ia ctantiam inferre, debent carere clerici. 21. q. 4. c. 1. 23. diſtin. his igitur.

Idololatria. Quod idolatria quam ſequuntur infideles, & quælibet noxia ſuperſtitio eſt fornicatio ſpiritualis. 28. q. 1. idololatria.

Quod idolorum culturam ſubtilitas dæmonum adinuenit. 26. quæſt. 4. ſciendum. per totum cap.

Quod ille princeps eſt idololatriæ qui res ſuas prohibere poteſt, permittit idolis immolari. 26. q. 2. ſi de area.

Quod eligendum eſt potius fame mori quàm ob reuerentiā idolorū idolothytis veſci. 32. q. 4. ſicut ſatius.

Quod Salomon qui Deo templū conſtruxerat excæcatus luxuria templum idolis fabricauit. 32. q. 4. Salomon.

Quod idololatra ſit quis interpretatiue multipliciter, videlicet per Euchariſtiæ perceptionem indignam. 32. diſtinct. præter hoc. §. porro.

Item per rebellem obedientiam. 8. q. 1. ſciendum. in fin.

Item per æſtuantem auaritiam. 6. q. 1. quæro.

Item per ſortilegiorum, & diuinationum obſeruantiam. 26. q. 2. ſors. §. ſeq. & cap. ſed & illud. & q. 5. §. 1.

Ieiunium. Quod ieiunium eſt duplex ſpirituale & corporale. de conſec. diſt. 5. ieiunium.

Quod magnum & præcipuum eſt ieiunium ſpirituale, videlicet a peccatis abſtinere. q. de cōſec. diſtin. 5. ieiunium. & capit. nihil.

Quod ieiunium corporale, quod eſt a cibis abſtinere, eſt auctorizabile, quia primo a Deo in paradiſo eſt præceptum. 35. diſtin. ſexto.

Quod a ſanctis patribus & ab eccleſia eſt inſtitutum. de conſecra. diſtin. 5. ieiunia in eccleſia. & tribus c. ſeq.

Quod ieiunium de quo non eſt præceptum: vt ſcandalum vitet, ſecundum morem patriæ eſt ſeruandum. 12. diſt. illa. 76. diſt. vtinam.

Quod ieiunium ab eccleſia inſtitutum, ſine cauſa non eſt violādum. de conſec. diſt. 5. ieiunia in eccleſia.

Quod ieiunium quadrageſimale, quod eſt pro decima temporis anni, eſt diligenter ſeruandum. 76. diſ. ſtatuimus. & duobus c. ſeq. de conſecrat. diſtin. 1. ſolent. & 5. diſt. quadrageſima. & c. ieiunium.

Quod ieiunium quattuor temporum eſt omnino ab omnib. ſeruandum. 76. diſt. ieiunium. & ſex c. ſeq.

Quod quibus menſibus & quib. de cauſis ſeruāda ſunt, & in veteri lege ſeruata ſunt ieiunia quattuor temporum, habes 76. diſtinct. ſtatuimus. & duobus c. ſeq.

Quod antiquitus primus menſis anni Martius computabatur: & de omni alio tēpore quādo quattuor tempora ieiunabantur.

tur. 76. ſtatuimus. & c. ſeq.

Quod modernis hoc ieiunium ſit quarta proxima feria poſt diem cinerum. ſecundum in hebdomada Pentecoſtes. tertium in Septembri poſt exaltationem ſanctæ Crucis. quartum in Decembri poſt feſtum ſanctæ Luciæ. 76. diſtinct. ſtatuimus. Vnde verſus.

Dat Crux, Lucia, Cinerum, quoque chriſmata dia,
Vt ſit in angaria quarta ſequens feria.

Quod dies tres rogationum ante aſcenſionem domini ſunt ieiunandi. de conſecrat. diſt 3. rogationes.

Quod ſicut in memoriam paſſionis ſexta feria ieiunatur: ſic & ſabbatum in memoriam ſepulturæ eſt ieiunandum. de cõſecra. diſt. 4. in ſabbato.

Quod de ieiunio ſabbati videtur mos patriæ ſeruandus. 12. diſt. illa.

Quod die ſabbati eſt a carnibus abſtinendum. de conſecr. diſt. 5. quia dies.

Quod in cœna Domini nõ eſt ſoluendum ieiunium. de conſec. diſt. 3. non liceat. & c. ſeq.

Quod die dominico ne ſequamur errores infidelium, non eſt ieiunandum. 30. diſ. ſi quis tamquam. & c. ſi quis presbyter. 76. diſt. ieiunium. de conſec. diſtin. 3. ieiunium. & cap. ne quis.

Quod nec ieiunandum eſt tempore paſchali vſque ad Pentecoſten. 76. diſtinct. ieiunium. §. non autem. & c. ſeq.

Quod ieiunantes illo tempore ex deuotione, non ſunt arguẽdi. 76. diſt. poſt. & c. vtinam.

Quod hora meridiana in ieiuniis eſt comedendum. de conſec. diſt. 1. ſolent.

Quod in quadrageſima ieiuniũ ſoluit qui antequam veſperas dicit, vel audit, comedit. de cõſeciar. diſt. 1. ſolent.

Quod in ieiuniis quattuor temporum, & in vigilia Paſchæ circa veſpertinam horam eſt celebranda, & poſtea comedendum. de conſecr. diſtinctio. 1. ſolent.

Quod ordinans & ordinãdus debent eſſe ieiuni. 75. diſt. quod a patribus. & c. ſeq.

Quod excepta cauſa infirmitatis non debent communicare ieiuni. de conſecr. diſtin. 2. liquido. 50. diſt. preſbyteros. 26. q. 6. ſi quis de corpore. 4. diſt. denique. in fin.

Quod moderantia cibi eſt in ieiuniis habenda. de conſec. diſ. 5. non dico. & c. ſeq.

Quod in ieiuniis (maxime quadrageſimæ) eſt a magnis piſcibus & cibis laſciuis & potibus abſtinendum. 3. diſt. denique.

Quod ieiunium debet eſſe mundum. 18. diſt. habeatur. 86. diſtin. quid prodeſt.

Quod primo homini firmitatis virtus fuit in ieiunio, cognitio infirmitatis in cibo. 35. diſtin. ſexto.

Quod ieiunium delinquentis vulnera curat, & curatos ſanctificat. de conſec. diſtin. 5. ſint tibi ieiunia.

Item ſatisfacit pro cõmiſſis. 76.

diſt.igitur.

Quod viuentium ieiunia ſunt de functorum auxilia. 13.quæſt. 2.animæ.

Quod ieiunium ex cauſa redimi tur eleemoſyna. 82.diſt. preſ- byter. ante fi.

Quod duorum vel plurium die- rum abſque cibo ieiunia pro- hibentur.de conſe. diſt. 5. non dico.& duobus.c.ſeq.

Quod an melius ieiunat qui ſe- pius parum, quàm qui ingur- gitando lautius rarius come- dit.de conſe.diſt. 5. non dico. & duobus c. ſeq.

De hac materia require vbi agitur de Abſtinentia.

Iezabel. Quod Iezabel nõnullos prouocat ſtupro ſui corporis ad im- molandum idolis. 23.q.4.ſi il- lic.§.quod tunc.

Ignis. Quod eſt ignis interne deuotionis, qui in- flammat ſacrificia deprecan- tium.1.q.1. cum ſcriptura.

Quod eſt ignis veræ contritio- nis, quo igne decoquuntur & purificantur pœnitentes.27.q. 1.impudicas.

Quod eſt ignis indebitæ vltio- nis, a quo prohibiti ſunt apo- ſtoli ne exurerent Samarita- nos. 23.q.4.quid faciet.in fin. & c.ſeq.

Quod eſt ignis carnalis volupta- tis, in quo igne bonus coniu- gatus poſitus neſcit ardere. 33.quæſtio.4.vir cum propria, in fine.

Quod eſt ignis ambitionis & cu- piditatis: qui tamquam ignis alienus exurit, & non mun- dat.de pœn.diſt. 2. inter hæc.

Quod eſt ignis diuinæ conſola- tionis, qui culpam exurit, non hominem, & ſanat pure con- fitentes.de pœniten. diſtin.3. inter hæc.

Quod eſt ignis futuræ purgatio- nis, qui excedit omnem præ- ſentem pœnam. 26. diſt. qui in aliud.de pœn. diſt.7.nullus expectet.

Quod ignis purgatorius poſt hanc vitam credendus ſit. 25. diſtin.qualis,in fi.33.quæſt.2. admonere,circa med. 1.qõ.3. peruenit. de pœn.diſt.vlt.nul- lus expectet.

Ignorantia. Quod i- gnorãtia eſt triplex, videlicet bona, ma la, & indifferẽs.38.diſt. quam- uis. & §.ſeq.

Quod bona eſt ignorantia eo- rum, qui dant occaſionem ad peccandum, quæ neſcire me- lius eſt quam ſcire. 38. diſtin. quamuis.

Quod mala eſt ignorantia quan do ea quæ Dei ſunt ignoran- tur, quia talis ignorans igno- rabitur.38. diſt. qui ea.

Quod indifferens ignorantia eſt in his in quibus nihil intereſt ad regnum Dei vtrum ſcian- tur an non. 22. quæſtio. 2. in quibus.

Quod alia eſt ignorantia facti, alia iuris.1.quæſt. 4.turbatur. §. notandum.22. quæſtio. 4. innocens.

Itẽ ignorantia facti alia ſimplex, alia probabilis, alia craſſa & ſupina.

Igno-

Ignorātia ſimplex eſt vera & non ſimulata, in qua peccantibus eſt parcendum.11. q. 3. excellentiſſimus. & cap. ſequen. 26. q. 2. c. vlti. 1. q. 4. §. vlt. vbi agitur de idololotbytis.

Ignorantia probabilis eſt quę ꝓbari poteſt ex hoc ꝙ excuſabilis eſt pro tanto. 1. q. 1. ſi qui a ſimoniacis.

Ignorantia craſſa & ſupina eſt quando factum omnibus publicum ignoratur: quæ neminem excuſat, ſicut Iudæi non excuſantur, quia Chriſtū aduenifſe ignorant. 1. q. 4. c. vlt. 12. q. 2. qui & diuinis. 23. q. 1. paratus, circa med. 11. q. 3. curæ. 8. quæſt. 1. licet ergo. 20. diſt. ſi decreta. 16. diſt. quod dicitis.

Ignorantia iuris alia eſt iuris naturalis, quæ omnibus adultis & diſcernentibus eſt damnabilis. alia eſt iuris ciuilis & canonici, quæ quibuſdam permittitur ignorare, quibuſdam non 1. q. 4. §. vlt. in fi.

Quod ignorantia iuris ciuilis vel canonici excuſat a tanto. 34. quæſtio. 1. ſi quis dederit. 32. quæſt. 6. quemadmodum. 6. q. 1. quæro.

Quod ignorantia iuris ciuilis vel canonici non excuſat a toto. 1. q. 4. §. vlt. ante fin. 28. diſtin. presbyterum.

Quod filij Iſrael circa promiſſionem Gabaonitarum habuerunt ignorantiam facti, ſed non iuris, 22. quæſtio. 3. innocens. § 1.

Quod ignorantia inuincibilis, quæ eſt ex furore vel dementia, ſi eſt ex caſu, non imputatur: ſi autē venit ex culpa, noxia eſt. 15. q. 1. ſi quis inſaniens. & cap. proxi. & cap. illud relatum. §. itaque.

Quod ignorantia vincibilis procedens ex negligentia excuſat a tanto, ſed non a toto. 32. q. 7. quemadmodum.

Quod affectata ignorantia eſt quando quis nō vult intelligere vt bene agat. 37. diſt. c. vlt.

Quod ignorantia eſt mala & periculoſa, quia mater eſt cunctorum errorum. 38. diſtinct. ignorantia.

Quod licet laicis ſit noxia, ſacerdotibus tamen qui ducatum præbere debent aliis, eſt periculoſior. 37. diſt. c. vlt. §. itaque. & 38. diſtin. cap. 1. & ſex c. ſequen.

Quod ignorans non ſemper errat. 38. diſt. quamuis.

Quod dicitur quis ignorare quādo nō cognoſcit illud eſſe peccatum quod facit, vel non tātum quantum eſt: talis excuſatur pro tāto, ſed non pro toto. 8. diſt. conſuetudo.

Quod qui ignorat modū & qualitatem facti, ipſe tunc peccat quando ignorantia iuris laborat. 8. diſt. conſuetudo. exemplum de Paulo, ſed tunc non peccat quando facti ignorantiam habet. 34. quæſtio. 1. in lectum.

Quod qui dando operam rei licitæ ignorans quid ex facto ſuo ſit ſecuturum, vt ille qui volens patrem ſuum a leone liberare, ſagittam mittit, & patrem occidit, nō peccat. 23.

quæſt.5.de occidendis.50.diſ. ſæpe.

Quod licet aliquis ignoret ſe debere continere recipiendo ordinem, ex eo quod recepit ordinem, tenetur continere. 28.diſt.preſbyterum.

Quod licet quis ignoranter rebaptizetur, ad ſacros tamen ordines non poteſt promoueri.de conſec.diſt.4. qui bis.

Quod qui patre procurante eccleſiam ſimoniace licet ignoranter adeptus fuerit, crimine careat, fructum tamen paternæ emptionis reportare non poterit.1.quæſtio.5.cos qui.§. ex hac.

Imitatio. Quod imitatio Chriſti neceſſaria poſt nobis, ne ab ipſius corpore ſeparemur.56.d.ſ. Dominus. 82.diſt.propoſuiſti.

Quod filii Dei ſumus,& ipſum imitari debemus. 56. diſt. Dominus.

Quod Chriſtus dedit exemplum imitationis in patientia & humilitate.93.diſt.Dominus.

Qđ ſuperiores noſtros in bono imitari parati eſſe debemus 22.diſt.de Conſtantinopolitana. 63. diſtinctione Valentinianus.

Imitator. Quod imitator debet ſe totius virtutis imitatorem oſtendere.63. diſt.Valentinianus.

Imago. Quod imago ponitur circa finem, in littera y.

Imperator. Quod Imperator Catholicus filius eſt nõ præſul eccleſiæ.96.diſt.ſi Imperator.

Quod nihil honorificentius q̃ quod Imperator filius eccleſiæ dicatur.23.quæſtio. 8.conuenior.ante fin.

Quod Imperator Conſtantinopolitanus Papæ coronam omnemque regiam dignitatẽ in vrbe Romana & in italia & in partibus occidentalibus cõceſſit.96.diſt.Conſtantinus.

Quod nulli Imperatori licet decernere de electione ſummi Pontificis, & de rebus eccleſiaſticis.96.diſt.§.1.

Quod Imperator aduocatus,& defenſor debet eſſe eccleſiæ. 97.diſt.eccleſiæ meæ.

Quod Imperator debet iurare fidelitatem Papæ,& bona eccleſiæ defendere.63. diſtinct. tibi Domino.

Quod nec Imperator iura pontificatus, nec pontifex nomen Imperatoris debet vſurpare. 96.diſt.cum ad verum.

Quod Imperator pendet ex Papę iudicio, non Papa ex Imperatoris. 50.diſtin.Dño ſancto.

Quod Imperator debet pontificibus caput inclinare.63. diſt. Valentinianus.96.diſtinctio. duo ſunt.

Quod Imperator poteſt intereſſe concilio pontificis pro confirmatione fidei,alias non. 96. diſ.nos ad fidem.& c.vbinam. & c.ſatis.

Quod nec ſpectat ad Imperatorem prælatos eccleſiæ iudicare.96.diſt.ſi Imperator.& c.in ſcripturis.

Quod Imperiali iudicio nõ poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui;

ai; quia Imperator ſubeſt eccleſiæ. 10. diſt. per totum.

Quod ab imperatore non poteſt peti cognitio publicorum iudiciorum clericorum: ſed epiſcopale poteſt peti. 11. q. 1. placuit vt quicumq;. 21. q. 5. ſi quis a proprio.

Quod papa poteſt Imperatorem excommunicare: quia Gelaſius Papa Anaſtaſium Imperatorem excõicauit. 96. diſt. duo ſunt. Vide quod ibi not.

Quod Papa Zacharias depoſito rege Francorum tradidit regnum Pipino patri Caroli Imperatoris 15. q. 6. alius.

Quod Ludouicus Imperator, & primus Henricus, & primus Otto renuntiauerunt priuilegio ſuper ꝓuiſione papæ, quod ſummi põtifices propter ſchiſmaticos contulerant Imperatoribus. 63. diſt. per totum. & c. præcipue. §. ex his.

De hac materia habes vbi agitur de Rege.

Impoſitio. Quod impoſitio manus q̃ non eſt aliud quam oratio ſuper hominem repeti poteſt. 1. q. 1. manus.

Quod hi qui baptiſmum ab hæreticis ſuſceperint, nõ ſunt rebaptizãdi, ſed tantum per impoſitionem manus ſunt confirmandi. 1. quæſt. 1. hi qui baptiſma.

Quod cum epiſcopo benedictio ſuper caput funditur, omnes epiſcopi præſentes manus imponendo debent ipſius caput tangere. 23. diſt. epiſcopus.

Quod epiſcopo preſbyterum ordinãte, & manum ſuper caput eius ponente omnes præſentes preſbyteri debent manus ſuas iuxta manum epiſcopi tenere. 23. diſt. preſbyter.

Quod diaconus & ſacerdos q̃n ordinantur accipiunt manus impoſitionem. 5. q. 6. quia iuxta. 23. diſt. diaconus.

Quod epiſcopo manus imponẽte ſuper ordinandum, & alio orationem dicẽte nihil agitur. 23. diſt. quorumdam.

Quod ſubdiaconus quia in ordinatione ſua impoſitionẽ manus non accipit, loco eius calicem & patenam vacuum accipit. 23. diſt. ſubdiaconus.

Quod abſq; impoſitione manus epiſcopi etiam ſi tõſuram clericalem quis ab eo habeat, nõ licet publice in eccleſia legere. 69. diſt. quoniam.

Quod abbati cui impoſita eſt manus per epiſcopũ, & eſt preſbyter, licet in proprio monaſterio conferre duos minores ordines. 69. diſt. quoniam.

Incantatio. Quod incãtatio ex magicis artibus ſiue ex characteribus proueniens, ſiue ex conſultationibus dæmonum, damnabilis eſt. 26. q. 2. illud.

Quod attendere inanem ſignorũ in cœlo fallaciam in coniugiis ſociandis, in domibus ędificandis, & in arboribus plantandis, incãtatio illicita eſt. 26. q. 5. non liceat.

Quod infideles reputantur matres, quę pueris ſuis capita dolẽtibus vel alia infirmitate la-

borantibus præter Pater noſter, & Credo in Deum quærũt ligaturas ſacrilegas & incantationes. 88. diſt. quoniam non. ante med.

Quod incantationes infirmitatibus hominum nihil remedij præſtant. 26. q. vlt. admoneãt.

Quod gemmæ vel herbæ ad infirmos poſſunt portari ſine incantatione. 26. q. vlt. c. vlt.

Quod incantationes ab eccleſia ſunt reiiciẽdæ. 26. q. 5. nõ oportet. & c. auguriis. & cap. vlt. admoneant.

Quod incantatores ſunt infames. 6. q. 1. infames.

De hac materia habes vbi agitur de Diuinatione, & vbi agitur de Sortilegio.

Incendiarius.

Quod incendiarius dicitur non ſolum qui facit, ſed qui iubet & cõſentit. 23. q. vlt. ſi quis membrorum.

Quod incendiarij nocturni præcipue rerũ eccleſiaſticarũ ſunt grauius puniendi. 11. q. 2. cum deuotiſſimam.

Quod incendiarij ſunt à cõione fidelium quouſque ſatisfaciãt ſeparandi. 23. q. vlt. ſi quis mẽbrorum.

Quod incẽdiarij ex odio vel malitia & ipſis conſentiẽtes ſunt excommunicandi. 23 qõ. vlt. peſſimam.

Quod incendiarij cũ ſatisfactione præteritorum, & iuramento de vltra non committendo, debent abſolui. 33. quęſt. vlt. ad peſſimam.

Quod quia forma abſolutionis incendiariorum cõſors eſt cũ forma abſolutionis excõicatorũ, videtur, quod à canone ipſo facto ſunt excommunicati. 23. q. vlt. peſſimam.

Quod epiſcopus qui pœnitentiã incendiariorum, quæ eſt per annum eſſe vltra mare, relaxauerit, ab officio epiſcopali per annum abſtinebit. 23. qõ. vlt. peſſimam.

Quod incendiarius ſi ſine ſatisfactione & pœnitentia mortuus fuerit, carebit eccleſiaſtica ſepultura. 23. quæſtio. vlti. peſſimam.

Incæptio.

Quod incæptio ſiue inchoatio bonæ vitæ non poteſt fieri niſi cum charitate. de pœ. diſt. 2. §. non autem.

Quod multi bene incipiunt qui in malo vitam finiunt. de pœ. diſt. 2. ſi enim inquit. §. multi.

Inceſtus.

Quod inceſtus eſt cõſanguineorum vel affinium abuſus. 36. q. 1. lex illa §. cum ergo.

Quod virgines quæ poſt conſecrationem nupſerint, nõ tam adulteræ quàm inceſtæ ſunt. 27. diſt. virgines.

Quod inceſtum committit, qui ſponſam fratris ſui, licet ab eo non cognitam, duxit in vxorem. 27. quæſtio. 2. ſi quis deſponſauerit.

Quæ ſunt perſonæ cõſanguineæ vel affines cum quibus inceſtus cõmittitur, habes 35. q. 3. de inceſtis, & c. nec eam.

Quod inceſtus quantum ad peccatum grauior eſt adulterio. 32. q. 7. adulterij.

Quod inceſtuoſus nec teſtificari, nec accuſare poteſt, quia in famis. 3. q. 4. conſanguineorū. 6. q. 1. infames.

Item inceſtuoſi a communione fidelium ſunt ſeparandi. 25. q. 8. c. vlt.

Item inceſtuoſi non debent matrimonium contrahere. 32. q. 7. quędam. & quinque c. ſeq. 34. q. vlt. in lectum.

Quod inceſtum committens ex ſua culpa, poſt mortem viri nō debet contrahere. 34 q. vlti. in lectum. & c. ſeq.

Quod poſſunt contrahere matrimonium quorum inceſtum excuſat ignorantia 34. qō. vlti. in lectum. & c. ſeq.

Quod filii de inceſtu procreati non reputantur filii quantum ad paternam ſucceſſionem. 35. q. 7. cap. 1.

Inconſtantia. Quod inconſtantia animi perpenditur quā do epiſcopus vel preſbyter dimiſſa ſua eccleſia propria temeritate, ſine cauſa alibi vagatur. 7 q. 1. nō oportet. vſque ad §. quod vero.

Quod inconſtans prælatus iudicatur, qui propter tribulationē a grege ſibi commiſſo ſe elongat. 7. quæſtio. 1. ſuggeſtum. & duobus c. ſeq.

Quod inconſtantia in vouentibus caſtitatem & non ſeruantibus reprobatur. 17. qō. 1. vouentibus.

Item a monachis a profeſſione ſui nominis & religionis & a religione recedentibus. 16. q. 1. ſi cupis. & c. placuit. & c. iuxta.

Quod inconſtantes ſunt qui bona facere deliberant, & effectui non mancipant. 17. qō. 1. qui bona.

Incorrigibilitas.

Quod incorrigibilitas in epiſcopo eſt deteſtabilis. 34. diſtinct. quorundam.

Quod qui ſacerdotali admonitione de malis nō corriguntur, ab eccleſia ſunt ſeparandi. 16 q. 1. in canonibus. in fin.

De hac materia habes vbi agitur de Correctione.

Indulgentia. Quod indulgentia peccatorum fit per pœnitētiam. 1. q. 7. ſi quis omnem.

Quod bonus eſt Dominus in omnibus, & aperta viſcera eius omni homini pœnitenti. prima quæſtio. 7. ſi quis omnem. poſt med.

Quod Deus peccatori conuertēti ſe præſtat indulgentiam. de pœniten. diſtinct. 1. facilius. §. hoc idem.

Induciæ. Quod induciæ tam actori quā reo dandæ ſunt a iudice, ne a quacumque parte propere agatur, vel per ſurreptionem. 3. q. 3. induciæ.

Quod induciarum tempus quātum ad teſtium vel inſtrumētorum productionem, ſi in eadem prouincia lis agitur, tres menſes: ſi vero in alia vicina, tantum ſex: ſi vero in vltra marina, nouem menſes indulgētur. 3 quæſtione 3. induciæ. §. primo.

De aliarum rerũ induciis habes 3.q.3.induciæ accuſatis.

De hac materia habes vbi agitur de Deliberatione, & vbi agitur de Acceleratione.

Infamia. Quod infamia non de facili debet eredi, ſed probata eitius vl ciſci.11.q.3.in cunctis.

Quod duplex eſt infamia,videlicet iuris canonici, quæ eſt crimẽ mortalis peccati vel excõicationis, hæc tollitur quãtum ad culpam per pœnitentiam & abſolutionẽ.6.qõ.2.illi qui. ſed quantum ad infamiæ notam.ſi ſunt clerici, non tollitur,niſi per Papam.2.q.3.Euphemium.§.hinc autem.

Alia eſt infamia iuris ciuilis,quæ multipliciter irrogatur. Aliqñ enim contrahitur genere delicti,aliquando genere pœnç. Aliquando genere vtriuſque. Aliqñ genere facti.3.quæſt.7. infames. in fin. & § porro. Huius infamiæ notã non põt delere niſi ciuilis iudex,cuius intereſt legem condere.2.q.3. Euphemium.§.proximo.

Quod infamiam quandoque incurrunt boni ex diuina diſpoſitione, vt purgentur vel probentur.6.q.1.ſunt plurimi.

Quod infamia ad conſtantiam recurrendum eſt, & ſi non inuenitur malum quod dicitur, in lætitiam debemus proſilire. 11.q.3.inter verba.

Quod in infamia ſi nobis teſtis eſt in cœlo, & teſtis in corde, dimittendi ſunt ſtulti foris loqui quod volunt. 11.q.3.inter verba.& c.ſeq.

Quod non omnes leges canonũ ſunt infames quos leges ſæculi infames pronũtiant. 2. quæſtio 3.Euphemium.§.proximo.

Quod licet illa quæ intra tempus luctus nubit, ſecundum leges ſæculi ſit infamis,ſecũdũ canones non eſt infamis.2.q. 3. Euphemium.§.proximo.

Quod multa & varia ſunt crimina quæ reddunt homines infames,quæ ponuntur.3.quæſ. 5.conſtituimus.& 6.q.1.infames.

Quod fidei Chriſtianæ & auctoritatis apoſtolicæ ſtatus præuaricatores ſunt infames. 2.q.7. alieni.

Item omnis hæreticus & infidelis eſt infamis.2.q.7.alieni. 6.q.1.infames.

Item ſimoniacus.11.quæſtione 3. ſane.

Item omnis apoſtata qui a tramite propoſiti ſui receſſit.2.q. 7.alieni.3.quæſtione 4.ſi quis à vero.

Item omnis inceſtus macula pollutus. 3.quæſtione 4. conſanguineorum.

Item infamis eſt clericus qui ex ſua culpa irregularis efficitur, ſexta quæſtio. prima. omnes vero.

Item infames ſunt qui ſuperiores ſuos calumnioſe impetunt 3. quæſtione 4. conſanguineorum.

Item omnes patrum inuaſores. 3.q.5.omnes.

Item omnes epiſcoporum vel abbatũ calumnioſi accuſatores vel

vel conſpiratores. 3. q. 4. clericus. & c. ſeq. 11. q. 1. conſpirationum.

Item omnes qui malitioſe aducr ſus ſacerdotes armantur. 6. q. 1. ſacerdotes.

Item hiſtriones & omnes turpitudinibus deſeruientes. 4. q. 1. diffinimus.

Item ſepulchrorum violatores. 6. q. 1. infames.

Item eccleſiaſticorum prædiorũ direptores. 17. q. 4. attendendum.

Quod non eſt communicandũ malis, ne infamiam male agẽtium in nos transferamus. 14. q. vlt. hi qui.

Quod infamis nec aduocatus nec procurator eſſe poteſt. 3. q. 7. infamis.

Item nec accuſator nec teſtis eſſe poteſt. 3. q. 4. nulli. & q. 5. omnes. 4. q. 1. diffinimus: 6. q. 1. beatus. & c. ſeq.

Quod infamia maxime clericorum propter ſcandalum aliorum inducit purgationem. 2. q. 4. preſbyter. & duobus cap. ſeq.

Quod accuſans de crimine & probare non valens, infamis efficitur. 2. quæſt. 4. c. 1. & 5. q. vltim. omnis qui.

Quod infamatores hominum ſunt peiores direptoribus rerum. 6. q. 1. ex merito. & capit. deteriores.

Quod infamatores hominum ſunt etiam corporaliter affligendi. 5. q. 1. c. 1. & q. 6. delatori. & c. ſi quis.

Item infamatores ſunt excommunicandi. 5. q. 1. quidam.

Quod infamis dicitur locus vbi crimen committitur. 31. q. 5. tolerabilius.

Quod lupanaria non infamant caſtitatem: ſed caſtitas etiam loci abolet infamiam.

Infidelitas. Quod an infidelitas eſt credere ſe cum multitudine mulierum per multa terrarum ſpacia noctis tempore ſuper quaſdam beſtias equitare: vel huiuſmodi phantaſmata a malignis ſpiritibus mentibus & non corporibus irrogentur. 26. q. 5. epiſcopi.

Quod ſacerdotes populum ab hac infidelitate remouere debent, quia non talia patitur corpus, ſed infidelis animus. 26. q. 5. epiſcopi.

De infidelitate habes vbi agitur de Fide & fidelitate.

Infirmitas. Quod infirmitas duplex eſt, videlicet corporis, & animæ. 15. q. 5. §. 1. & c. illud § itaque. 49. diſt. hinc etenim. per totum.

Quod mentis ſiue animæ infirmitas duplicatur, vna eſt quæ vitium appellatur, quia infirmitate anima a Deo ſeparatur, vt eſt ira & odium & huiuſmodi.

Alia autem infirmitas animæ nõ eſt peccatum: ſed pœna peccati, vt obliuio & ignorantia. 15. q. 1. illud. § itaque.

Quod infirmitas corporis duplicatur. Eſt enim vt languor naturæ, quæ carnis concupiſcentia ſiue fomes dicitur. Alia eſt quæ proprie corporis infir-

mitas appellatur, quia elemẽtorum ſeu humorum concordia turbata caro ipſa afficitur, & tandem diſſoluitur. 15. qō. 1. illud. §. itaque.

Quod infirmitas ſine cauſa a Deo non immittitur, licet ab homine ea ignoretur. 7. qō. 1. cum percuſſio. 15. q. 1. illud. §. itaque.

Quod infirmitas corporalis excuſat a pœna iudicis. 17. diſt. placuit vt quotieſcumque.

Quod non poſſe comparere reputatur qui infirmitate detinetur. 5. q. 3 ſi ægrotans. 18. diſt. ſi epiſcopus.

Quod infirmitas mentis, quæ eſt dementia, excuſat a culpa in ipſa perpetrata & a pœna. 15. q. 1. illud. §. itaque. in fin. 3. q. 9. indicas.

Quod epiſcopus propter infirmitatem corporalem non priuatur epiſcopatu, ſed datur ei coadiutor. 7. quæſt. 1. fere per totum.

Quod propter infirmitatẽ mentis ſeu dementiam poteſt alter ei ſubſtitui. 7. quæſtio. prima. quamuis.

Quod epiſcopus vel preſbyter laborans morbo caduco ſuſpenditur a ſacrificio miſſæ. 7. q. 2. in litteris.

Quod ceſſante infirmitate debet reſtitui qui propter infirmitatem eſt deſtitutus vel ſuſpenſus. 7. q. 2. in literis.

Quod vrgente infirmitate reſignans beneficium, vouens intrare monaſterium, & vltra nō proceſſit, ſi non intrat, reſtituitur ad beneficium. 17. quæſt. 2. c. 1.

Quod proprium debet eſſe prælatorum compati infirmitatibus ſubditorum. 24. q. 1. quæ dignior. in fin.

Quod infirmis non eſt pœnitentia iniungenda, ſed innoteſcẽda, & amicorum orationibus & eleemoſynis ſubleuanda. 26. q. 7. ab infirmis.

Ingratitudo. Quod ingratitudo eſt reddere malum pro bonis. 23. q. 3. ſex.

Quod hoc vitium incurrunt qui pleni virtutibus in peccatum cadentes a Deo recedunt. de pœn. diſtinct. 5. conſideret. §. dolendum.

Quod ingratitudo auctoritate canonum & legum culpatur. 12. q. 2. octaua.

Quod ingratitudo retrudit manumiſſum in ſeruitutem. 12. q. 2. epiſcopus qui mancipiũ. cap. liberti eccleſiæ. & c. ſeq.

Quod pro ingratitudine poteſt quis a ſuo domino priuari beneficio. 22. q. 5. de forma. circa finem.

Iniuria. Quod iniuria pẽſanda eſt non ex opere, ſed ex voluntate. 15. q. 1. ſi quis non iratus.

Quod bonis diſpenſatione diuina infertur iniuria, vt purgentur. 1. q. 1. ſunt plurimi.

Quod iniuria propria patienter eſt ſuſtinenda, ſed Dei vlciſcenda. 33. q. 4. inter querelas. & §. ſeq.

Quod tempore Heliæ ignis non fuit pro iniuria prophetæ, ſed Domini, cuius cultus ſpernebatur

batur. 23.qō. 4. ſi illic.§. ſed obiicitur.& cap.Guiliſarius.

Quod noſtras & noſtrorum patienter exemplo ſanctorum debemus tolerare iniurias.23. q 1.per totum.& q 4. qui ſecū dum.& q. 5. non eſt noſtrum.

Quod iuſtus patienter tolerans iniuriam cæleſtem meretur coronam.11.qō.3. & ſi.& cap. qui iuſtus.

Quod a perfectis licite non verberibus,ſed verbis moderatis iniuria propulſatur. 23 qō. 1. paratus.

Quod prelatorum iniuriæ degradatione puniuntur. 11. quæſti. 1.ſi quis ſacerdotum.

Quod iniuria epiſcoporum eſt iniuria Chriſti, cuius legatione funguntur. 2.q. 7. accuſatio quoque.in fine.

Quod ſpecies eleemoſynæ eſt iniuriam dimittere.45. diſtinct. & qui.& duobus c. ſeq.

Quod iniuria ſemel dimiſſa non debet amplius ad animum reuocari.23 q. 4.ſi illic.

Quod iniurians ſatisfacere tenetur læſo, nec cogitur quis ſuperbo indulgere priuſquam humilietur.23.q.4. ſi illic.

Quod nolens pro iniuria ſatisfactionem accipere inedia punitur.95.diſt. ſi quis contriſtatus.

Quod ſecundum varietatem iniuriarum debet eſſe reſpectus pœnarum.de pœn.diſt. 1. vulgaris.& cap.pœnæ. 50. diſtin. quia.

Quod qui aufert ſua ab inuito, non iniuriam infert. 14.qō. 5. non ſane.

Quod cum alterius iniuria nulli eſt ſubueniendum.14.q.5. forte.& c. denique.

Quod nec Deo gratum eſt obſequium cum iniuria aliorum. 14.q.5.c.1. & 2.

Iniuſtitia. Quod iniuſtitia iniquitate culpatur commiſſa in rebus proximorum.14. q. 5. immolans.& tribus c.ſeq.

Quod culpatur iniuſtitia prælatorum commiſſa reſpectu ſubditorum. 23. q. 4. ſi quos.poſt med.

Quod inculpatur iniuſtitia diuitum commiſſa reſpectu pauperum.42.diſtinct.ſi quis.ante fin.

De iniuſtitia habes vbi agitur de Iuſtitia.

Innocentia. Quod quem innocentia adiuuat,dignum eſt, vt alia caſtigatio non affligat. 2 q.4. Mennam.3.q.9. dignū.

Quod innocens de omnibus bene iudicat,qui fidem in omnibus eſſe arbitratur.22.q.4.innocens.

Quod ad officium innocentis pertinet non ſolum malum non inferre , ſed etiam mala cohibere. 23. q. 5. non eſt innocentiæ.

Quod qui non ex odio,ſed amore corripit delinquentem:non ſolum caſtiſſimæ innocentię. ſed diligentiſſimæ ſeueritatis impleuit officium.23.quæſtio. 4. ita plane.

Quod an innocentes debēt præ-

ferri in prælaturis lapſis pœnitentibus.12. diſt in. nos con ſuetudinem.16.quæſti.1.legi. circa princ.

Quod videtur quòd exemplo Petri lapſus pœnitens innocentibus in prælaturis debet præferri. quia talis ſubditis nouit compari.50. diſt. conſiderandum.&c. fidelior.

Inobedientia. Quod inobedientia eſt peccatum ariolandi, & ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere.81.diſ. ſi qui ſunt. 32.diſtin.præter hoc.§.porro.

Quod qui præcepto Papæ non obedit, peccatum idololatriæ incurrit. 81. diſtinctio. ſi qui ſunt.

Quod omnes clerici qui nō ſunt ſub obedientia epiſcopi, ſunt acephali.93.diſt.nulla. & cap. ſeq.

Quod vbi duo ſuperiores mandant oppoſita, inferiori non eſt obediendum. 11.q.3.qui reſiſtit.& c.ſeq.

Quod inobedientes paternis iuſſionibus, ſæuioribus debent corrigi vindictis. 23.q.3. iuſtū eſt.

Quod inobedientia punitur per excommunicationem.18.diſ. decernimus.34. diſtinct.quorundam.in fi.11.q.3.ſi autē.& tribus c.ſeq.

Item punitur per depoſitionem vel degradationem. 11. q. 1. ſi quis ſacerdotum.q.3. abſit.34. diſt.quorundam.in fin.

Item punitur per corporalem afflictionem.11.quæſt.1. ſi quis ſacerdotum.7.quæſtio. 1. denique.

Quod propheta ad ſchiſmaticos miſſus propter inobedientiā a leone occiditur. 7. quæſti. 1. denique.

Impotentia. Quod impotētia coeundi ſi poſt carnalem copulam ſuperuenerit,nō ſoluit matrimonium. ſi ante venit,liberum facit alterum matrimonio alii copulari. 27.q. 2.quod autem.§.ecce impoſſibilitas.33.quæſti. 1. quod autem.

Quod propter impotentiam a copula coniugali ſeparatus libere poteſt ad ordines promoueri.27. q. 2. quod autem. §. primo.

Quod naturalis ſiue perpetua impotentia ſoluit matrimoniū. accidentalis vero quæ fit per maleficium: ſi ceſſauerit, ſolutum reſtituit. 33. quæſtione 1.quod autem,in fi. & duobus c.ſeq.

Quod impotens coram iudice apparere non cogitur qui infirmitate detinetur.5.q.3.ſi ægrotans.

Impunitas. Quod impunitas culpæ viam facit aliis delinquendi.35.q.9.loci.& 2. q. 7. quapropter. 93.diſt.peruenit.

De hac materia habes vbi agitur de Correctione & de Pœna.

Inquiſitio. Quod inquiſitio facienda eſt de conditione clericorum priuſquam confirmentur. 47. diſt.de Petro. 23. diſt. illud.

Item

Item facienda eſt de infamis ſubditorum antequam credatur. 2.q.1. Deus omnipotens. 30. q.vltim.nullum.

Item facienda eſt de culpa puniēdorum priuſquam puniantur. 28. diſt. quia ſunt.86.diſtin. ſi quid & c. tanta.

Item facienda eſt inquiſitio tam ſuper ſtatu clerici quam populi ab epiſcopo, bis in anno cōcilium celebrando. 18.diſtin. quoniam.

Quod epiſcopus in ſynodis ſub iuramento debet pericula inquirere animarum,& inquirēda committere.35.q.6.epſ.

Quod epiſcopi viſitando parochias plus debent inquirere de lucro animarum, quā de lucro temporalium rerum. 18. q.3. cauendum eſt.

Quod inquiſitio ad veritatem facti non poteſt peruenire niſi diligenter circumſtantiæ inquirantur.23.q.8. occidit.

Quod iudicantem oportet cuncta rimari: & ordinem rerum plena inquiſitione diſcutere. 30.q.vltim.c.vlt.

Quod confeſſor debet eſſe ſapiens & diligens inquiſitor de loco,tempore, & de aliis circūſtantiis peccatorum .de pœniten.diſt.6.§.1. poſt medium.

Quod veritas diligentius inquiſita magis ſplendeſcit in lucē. 35.q.9.c.graue.

Quod iudici magis neceſſaria eſt leuis inquiſitio , quam atrox punitio.23.q.5.c.in fine.

Inſania. Quod inſania cōtinue laborans ſi quid commiſerit, non imputatur.15.q.1. ſi quis inſaniens. & c.illud.§ cum itaque.in fine.

Quod ſicut inſani mente nō res ſed phantaſtica rerum vident, ſic mens auari ſemper aurum & ſimilia videt.47.diſtinct. ſicut.

Quod qui infirmitate vel feruore paſſionis preſſus ſi quid vouerit vel promiſerit, niſi ratum poſtea habeat,nō tenebit.17. q.2.Gonſaldus.

Quod ſacerdos tempore inſaniæ occidens hominem,licet quātum ad culpam innocens ſit, ab executione tamē officii abſtinebit.15.qō.1. ſi quis non iratus.

Quod ad ſacros ordines non promouetur qui aliquando inſaniuit, ſed promotus poſt inſaniam ſanatus celebrabit. 15. q.1.ſi quis non.in fi.& 33. diſt. maritum.

Quod epiſcopus inſanus renuntiare non poteſt niſi habeat lucida interualla. 7.q.1.quāuis.

De hac materia habes vbi agitur de Dementia.

Inſpiratio. Quod inſpiratio ſpiritus ſancti ſoluit a lege ſtatutum. 19.q.2.duæ.

Quod vbi ſpiritus ſpirat: etiam prælato ſuo contradicente ad meliorem vitam poteſt quis tranſire.19.q.2.duæ.

Quod ſancti patres ea quæ videntur irreprehenſibilia, inſpiratione diuina fecerunt.23.qō.5. ſi non liceat.per totum c.

Quod dominus per occultam

inſpirationem reuocare a malo. 2.q.6. quod errauerat.

Quod inſpiratione diuina caſtitas habetur. 28.diſt.de his.

Quod præſens eccleſia inſpiratione diuina inſtituitur. 8. diſt. qui contempta.

Quod qui poſt inſpirationem diuinam, & reuelationem in quo errauerat perſeuerat, obſtinatus eſt. 8.diſ.conſuètudo. 21.diſt.nunc.

Inſtrumentum.

Quod inſtrumenta chartarum debent ſacerdotes cõficere de reb. ꝓpriis & eccleſiarũ quas de nouo intrant. 12.q.4.c.1.

Quod quia ſæpe proprietati originis obſiſtit longinquitas tẽporis ſtipendia de rebus eccleſiarum quæ recipiuntur ab eſcopis, debent reddi in inſtrumentis. 12. quæſtio. 2. ſæpe. & c. longinquitate.

Quod defuncto epiſcopo omnes res ipſius, ne ab eccleſia alienẽtur, a canonicis debent conſcribi. 12.q.5. ſicubi.

Quod inſtrumẽta vi extorta maxime a clericis, nullius ſunt vigoris. 15.q.6.c.1. & cap. auctoritatem.

Quod ſeruus non poteſt inſtrumentum condere teſtamenti. 13.q.2. illud etiam.

Quod vbi tabellio ſiue manus publica ad inſtrumenti ſubſcriptionem non habetur triũ teſtium ſufficit ſubſcriptio. 16. q.3. placuit. & §. is autem.

Quod ſacerdotes ꝓ negotiis ſecularibus non debent poni in inſtrumentis pro teſtibus.

14.q 2. quamquam.

Intentio.

Quod intentio operi indifferẽti finem imponit. 41. diſtinct. quiſquis. c. deliciæ. & ca. quod dicit.

Quod bona intentio non excuſat opus malum. 1.q.1. non eſt. per totum.

Quod mala intentio facit opus bonum non valere. 25. qõ. 5. cum miniſter.

Quod Deus plus reſpicit intentionẽ & voluntatem quàm actus. 15. qõ. 6. ſi quandoque a ſacerdotibus. in fin. 22.q.5. qui peierare.

Quod iuramenta ſecundum intentionem præſtantis non recipientis a Deo iudicãtur. 22. q.5. humanæ. §. 1.

Quod nemo debet conſiderare verba. non enim intentio verbis, ſed verba intentioni debẽt deſeruire. 22. quæſtio. 5. humanæ.

Quod ream linguam non facit niſi rea intentio. 22. qõ. 2. homines. & duobus c. ſeq.

Quod ea quæ poſt intentionem contingunt, non imputantur. 23. qõ. 5. de occidendis. & c. cũ homo.

Quod officia vindictæ poſſunt implere boni bona intentione. 23. q.5. officia.

Quod qui hac intentione male accipit, vt bene diſpenſet, aggrauatur potius quam iuuatur. 1 quæſt. 1. non eſt. & 14.q.5. forte. 32. quæſt. 4. ſic non ſunt.

Interceſſio.

Quod interceſſio bonorum, quæ eſt pro ſalute proximo-

ximorum eſt ſuperiori porrigenda. 23.q.5. prodeſt.

Quod cum hic diſplicet ad intercedendum mittitur: irati animus ad deteriora prouocatur. 3.quæſtio. 7.in grauibus. 49. diſt.§.1.

Quod ſacerdotes in præiudiciũ aliorum non debent intercedere: quia qui vincitur, interceſſoris beneficio ſe victum arbitratur. 14.quęſtione 5.denique.

Quod clericis proprium eſt pro confugientibus ad eccleſiam intercedere: quia hoc non eſt malos defendere, ſed humanã ſæuitiam reprimere. 14. quæſtione 6. ſi res. 17. quæſtione 4. reum. 23 quæſtióne 5. reos. 14.q.vlt.hi qui.

Interpretatio. Quod interpretatio canonum ſpectat ád eum qui habet ius condendi eos. 25.q.1.ideo.§.his ita.

Quod Romana eccleſia ſic canones condidit, quòd ipſorum interpretationem ſibi retinuit. 25. quæſtio. 1. ideo.§.his ita.

Quod ſi in canonicis libris aliquid veritati contrarium inuenimus, vel mendoſum Codicẽ debemus credere vel nos interpretem non intelligere. 9.diſt.ego.

Quod eccleſiæ interpretatio ſi habet eloquẽtiæ venuſtatem eſt diſſimulanda & fugienda. 38. diſt.eccleſiaſtica.

Quod omnis lingua habet quædam propria locutionum genera, quæ cum in aliam transferuntur videntur abſuda. 37. diſt.locutio.

Quod qui ſcripturam ſacram aliter interpretatur quàm ſpiritus ſanctus flagitat, hæreticus eſt. 23. quæſtio. 3. hæreſis. 37. diſtin. vnio.

Intruſio. Quod intruſus epiſcopus nõ eſt habẽdus pro epiſcopo, nec habet executionem. 62.diſt.c.1. & 63. diſt.§ per.

Quod intruſi prælati vel ſchiſmatici temporaliter & æternaliter a domino puniuntur. 7.q. 1.denique.per totum c.

Quod intruſus priuatur dignitate. 63.diſt.omnis.

De hac materia habes infra de Inuaſore.

Inuaſor. Quod inuaſor ſedis apoſtolicę anathematizatur. 79. diſtin. ſi quis ex epiſcopis.& c. ſi quis pecuniam.

Quod inuaſor alterius eccleſiæ epiſcopus non eſt dicendus ſecundus; ſed nullus epiſcopus. 7.q.1.factus.

Quod inuaſor alterius ſedis ſciẽter a miniſterio eccleſiaſtico eſt repellendus & incarcerandus. 2.q.1.in primis.circa principium.& 7.quæſt. 1.præſentium.

Quod prælati ſuis eccleſiis poſtpoſitis alias inuadentes ſunt adulteri & infames. 3.quæſtio. 2.audiuimus.

Quod inuaſor alterius eccleſiæ ſi admonitus dimittere contempſerit, ſæculari brachio eſt excludendus. 11.quæſtione 1.petimus.

De hac materia habes vbi agitur de Eccleſia materiali, in fine, & ſupra de Intruſo.

Inuentarium. Quod inuentarium dicitur ſcriptura vbi omnia quæ inuenta fuerint, diligenter conſcribuntur. 12.q.2.charitatem.

Quod decedente epiſcopo oẽs œconomi & canonici eccleſię illius in mutua præſentia de omnibus rebus debent inuentarium facere. 12.quæſtio.2. charitatem.& 12.q.5.ſicubi.

Inuidia. Quod inuidia eſt mortale ſiue capitale peccatum. 25.diſt.vnum.§.alias.

Quod inuidia perſeuerans habet radicem in interioribus medullis reconditam. de pœnit. diſtin.2.c.1.

Quod propter prælationis inuidiam Cain fratrem occidit.35. diſt.6.

Quod peius malum non eſt quã Chriſtianos ſuis ſacerdotibus inuidere.6.quæſt.1.ſunt.§.verum hæc.

Quod qui bonos ex leui ſuſpicione accuſat, hic non charitatis, ſed inuidiæ ſtimulis exagitatur.6.q.1.ſi omnia.

Quod clericis præcipue conuenit inuidiam non habere.23. diſt. his igitur.

Quod qui potius conſuetudinem quàm veritatem fratribus reuelatam præſumit ſequi, inuidus eſt.8.diſt. qui contempta.

Quod inuidia curatur per ſuum contrariũ, videlicet per humilitatis exercitium inferioribus ſeruiendo. de pœn.diſt.2.c.1.

Inuitus. Quod inuitis multa bona præſtantur quando eorum conſulitur vtilitati.45.diſt.& qui.23. q.4.nimium. per totum ca. & c.diſplicet.per totum.

Quod interdũ quis vel metu flagellorum, vel inductu diſputationum de nolente efficitur volens.23.q.6.vides.

Quod Iudæus non eſt cogendus fidem accipere inuitus.45.diſtin.de Iudæis.

Quod a fide recedens cogitur inuitus ad fidem redire.23.q.4. diſplicet, per totum. & q.6.per totum.45.d.ſt.de Iudæis.

Quod qui inuitum ad bonum cogit, non ipſum perſequitur, ſed diligit.23.q.5.non vos. & q.4. ipſa pietas.

Quod nemo poteſt eſſe bonus inuitus.23.q.6.vides.

Quod licet epiſcopus inuitos nõ poſſet ordinare, poteſt tamen inferiores ordinatos ipſis contemptoribus præferre.74.diſt. conſuluit.

De hac materia habes vbi agitur de Beneficio, & vbi agitur de Coactione.

Ioannes. Quod Ioan. Baptiſta Herodem ab inceſtu prohibens oſtendit cõiugia fuiſſe inter infideles. 26.diſt.vna tantum.§.Ioãnes.

Quod Ioannes Euãgeliſta verbo & facto ſchiſmaticos, & hæreticos docuit vitare.24.q.1.omnis qui.

Ioſeph. Quod Ioſeph qui nõ cognouerat Mariam

riam conceptum ſentiēs in ea, ex benignitate voluit eam occulte dimittere. 2. q. 1. ſi peccauerit.

Quod inter Ioſeph & Mariam qñ commendata fuit Ioanni, non videtur fuiſſe diuortium: quia Ioſeph non cognouerat eam. 27. q. 2. quòd autem. & §. ſeq. poſt medium.

Quod an inter Ioſeph & Mariam fuerit coniugium cū ipſa carnalem non ſenſerit copulam. 27. q. 2. §. 1. & c. inſt. tutum. §. poteſt. c. quod autem. §. pro- 21. & c. priuſquam. & c. inuēta.

Quod Ioſeph venditus a fratrib. in Ægypto ab eunucho comparatus fuit, ſignificat quod qui gratiā ſpiritus ſancti mercatur. viuū ſemen non habet ſiccis genitalibus. 1. qō. 1. ſicut eunuchus.

Quod Ioſeph non tam per creaturam quam per auctorē creaturarum iurauit. 22. q. 1 mouet. §. ſicut etiam cum.

Ipocriſis. De ipocriſi require vbi agitur de y littera circa finem.

Ira. Quod ira Dei eſt tranquilla iuſti ſupplicii cōſtitutio. de pœnitent. diſt. 3. §. 1. productor.

Quod dæmones appellantur ira furor. 23. q. 5. non ſolum.

Quod propter malitiam hominum ex ira Dei mundus fame & penuria quandoq; opprimitur. 16 quæſti. 1. reuertimini. poſt med.

Quod vno peccante ira Dei ſuper multos venit. 45. diſt. ſed illud. 23. q. 5. ſi audieris.

Quod ab ira peccati, qua naturaliter fuimus filii iræ, non liberatur quis niſi per fidem Chriſti. de conſe. diſ. 4. firmiſſime.

Quod ira hominis eſt concitati animi perturbatio. de pœn. diſtin. 3. productior.

Quod ira hominis ſi longo tempore teneatur, eſt mortale peccatum. 25. diſt. vnum orarium. §. alias.

Quod apoſtolus prohibuit vindictam perſonæ propriæ dicens, non vos defendentes, ſed date locum iræ. 23 q. 1. §. 1.

Quod ira talia facit committere de quibus poſt multum ſolet homo dolere. 11. q. 3. cū apud.

Quod quidquid calore iracūdiæ fit vel dicitur, non eſt imputādum, niſi adſit iteratio vel perſeuerantia. 2. q. 3. ſi quis iratus. de pœniten. diſtin. 1. vulgaris. §. cogitatio.

Quod præſidens iudicio ab ira debet cauere. quia ira viri iuſtitiā Dei non operatur. 11. quæſt. 3. epiſcopus preſbyter, in fin.

Quod iratus commotionis tempore iuſtum putat omne quod facit. 11 q 3. ira.

Quod in præpoſitis laudabile eſt, vt nihil agant priuſquā mens concitatam per iram, ad tranquillitate redeat. 11 qō. 3. illa. 5. q. 2. relatum. in fin.

Quod rectores aliorum non debent ex leuitate vel furore præcipitare ſententiam. 11. quæſt. 3. ſummopere. 5. quæſti. 2. relatum.

Quod ira rectorum ſæpe innocētes ad peccatum deducit, quia dum iuſto amplius iraſcun-

tur, & volunt al ena coercere peccata, grauiora committũt. 11.q.3.ira.

Irregularitas. Quod irregularitas nomen accepit a regula quam ſtatuit apoſtolus ſeruandam circa ordinandos & ordinatos, & contrarium eius dicitur irregulare, id eſt, cõtra regulã. 48. diſt. quoniã. diſt. 25. vnum oratium. §. nũc aũt.

Quod irregularitas multipliciter contrahitur. 33. diſtin. maritũ. 33. diſtinct. præcipimus. & ca. ſeq.

Quod irregularitas incurritur cõ trahendo cum corrupta. 32. diſt. ſeriatim.

Item ſibiipſi abſcindens quodlibet membrum ex indignatione, vel iuſto vel iniuſto timore truncans, irregularis eſt. 33. diſtin. maritum.

Item qui naturalium membrorũ aliquem defectum patitur. 51. diſt. qui in aliquo.

Item qui adulteram vxorem cognouit. 34. diſtin. ſi cuius. & c. ſeq.

Item bigamus. 33. diſt. maritum.

Item ſimoniacus. 33. diſt. maritũ. in fin.

Item hæreticus. 51. diſtinct. qui in aliquo.

Item qui publicam vel ſolennem pœnitentiam egit. 33. diſt. maritum. 50. diſt. ex pœnitentibus. 51. diſt. qui in aliquo.

Item rebaptizatus. 51. diſt. qui in aliquo.

Item filii preſbyterorum, vel aliàs illegitime nati. 50. diſtinct. preſbyterorum.

Quod irregularis non debet ad ordines ſine diſpenſatione ꝓmoueri. 34. diſtinctione præcipimus.

De hac materia ſatis habes vbi agitur de Diſpenſatione, & vbi agitur de Ordine.

Irreligioſitas. De hac materia habes vbi agitur de religione.

Irreuerentia. Quod irreuerentia eccleſiarum & oratoriorum prohibetur. 42. diſt. non oportet. & tribus c. ſeq.

Quod ſi quis ex irreuerentia eccleſias docet contemnendas, anathematizatur. 30. diſtinct. ſi quis per ſuperbiam. & duobus c. ſeq.

Quod irreuerentia ſuperiorum reprobatur. 2. q. 2. oues. 7. q. 1. ſcire. & 23. quæſtio. 5. ſi apud carnales.

Quod irreuerentia prælatorum punitur degradatione. 11. q. ſi quis ſacerdotum. & cap. coniurationum. & quatuor cap. ſequen.

Iteratio. Quod iteratio culpæ inducit aggrauationem pœnæ. 13. q. 8. hi qui.

Quod illud quod non oſtenditur geſtũ, nulla ratione videatur iteratum. de conſec. diſt. 4. ſi nulla. & 4. capitulis præcedentibus.

Quod iterari oportet illud quod male factum eſt. 1. q. vlti. Daibertum.

Quod iteratur ordo, ſi de ordinante vtrum epiſcopus fuerit du-

dubitatur. 86. diſt. preſbyteri.

Quod iteratur eccleſiæ cõſecratio, ſi igne exuſta aut ſanguinis effuſione aut fornicatione polluta fuerit. 68. diſtinct. eccleſiis.

Quod nec baptiſmus nec cõfirmatio debent iterari, niſi de receptione vtriuſq; dubitetur, vel non fuerit forma debita tenta. 68. diſt. eccleſiis.

Quod iterato baptizatus ſciẽter, iterato dominum crucifigit, & non poteſt promoueri. de conſec. diſt. 4. qui bis.

Quod quotidianum ſacrificium Euchariſtiæ non eſt iteratio paſſionis, ſed cõmemoratio. de conſ. diſt. 2. iteratur.

Quod ſolennis pœnitentia apud quaſdam eccleſias non iteratur. de pœn. diſt. 3. nihil prodeſt. §. ex perſona.

Quod de hæreſi redeuntes permanẽt in ſuis ordinibus, ſi tamen ab hæreticis iterata vnctione baptiſmi vel ordinis nõ fuerint maculati. 1. q. 7. ſaluberrimum.

Quod ab hæreticis in forma eccleſiæ ordinati non debẽt iterato ordinari, ſed per manus impoſitionem reconciliari. 1. q. 1. manus impoſitio.

Quod ſacramenta ab hæreticis in forma eccleſiæ data iterari non debent. 1. q. 7. & ſi illa. §. ſeq. circa med. & 1. q. 1. quod quidam.

Iudas. Quod Iudas licet fuerit proditor & damnatus: quidquid tamẽ inter apoſtolos egit pro dignitate officii, ratum fuit. 19. diſt. ſecundum eccleſię. 7. q. 1. aduerſitas, in fi.

Quod propter Iudæ perfidiã nauis in qua ipſe erat & apoſtoli, fluctibus agitabatur. 24. q. 1. non turbatur.

Quod Iudas in cœna Domini cũ aliis apoſtolis corpus Chriſti ſumpſit. 7. q. 1. aduerſitas. in fi. de conſecr. diſtinct. 2. ſicut Iudas.

Quod Iudas a venia excluſus nõ fuiſſet, ſi pœnitentiam a Chriſto poſtulaſſet. de pœn. diſt. 1. poteſtatis.

Quod nihil profuit Iudæ egiſſe pœnitentiam per quam ſcelus corrigere non potuit. de pœn. diſt. 3. in ſalicibus.

Quod Iudas male pœnituit, quia laqueo ſe ſuſpendit. de pœnit. diſt. 3. inter hæc hircum.

Quod Iudas fuit infelicior omni pœnitente, quem pœnitentia non reuocauit ad dominum, ſed traxit ad laqueum. de pœnit. diſt. 3. in ſalicibus.

Quod Iudas magis peccauit deſperando, quam Chriſtũ tradendo. 23. q. 5. ſi non licet.

Quod qui ſeipſos occidunt, cum Iuda proditore perpetuæ damnationis exitum incurrunt. 23. q. 5. ſi non licet. & c. ſeq.

Quod cum ſpiritus ſanctus conſubſtantialis ſit filio, ſimoniaci ſpiritus ſancti gratiam vendentes, Iudæ qui Chriſtũ vendidit, comparantur. 1. quæſt. 1. eos.

Quod clerici res ſacras ſubtrahentes, Iudæ Scariotis ſimiles æſtimantur. 17. q. 4. ſi forte. 23. q. 4. quid ergo. in fi.

Iudæus. Quod Iudæi obedientes non ſunt a Chriſtianis moleſtandi. 23. q. 8. diſpar.

Quod Iudæis permittitur feſta eorum colere, dummodo ea non exerceant in cõtemptum eccleſiæ. 45. diſt. qui ſyncera. in fine.

Quod ſacrilegium faciunt qui Iudæis publica officia cõmittũt. 17. q. 4. conſtituit. 54. diſt. nulla.

Quod fideles non debent cũ Iudæis habitare, nec manducare, nec medicinas ab eis recipere, nec conſilium requirere in infirmitate. 28. q. 1. nullus. & c. ſeq.

Quod ne religio Chriſtiana a Iudæis polluatur, empti ab eis Chriſtiani a ſeruitute liberantur. 54. diſt. mancipia. & c. ſeq. de conſecratio. diſtinct. 4. plerique.

Quod Iudæi non ſunt per vim ad fidem compellẽdi. 45. diſt. qui ſyncera. & c. de Iudæis.

Quod Iudæi qui de facili ad vomitum perfidiæ redeunt, cum multa deliberatione, & cum octo menſium inſtructione ſunt ad baptiſmum ſuſcipiendi. de conſ. diſt. 4. Iudæi. 28. q. 1. ſæpe.

Quod die dominico vel alio die ſolenni debent Iudæi baptizari. de conſec. diſt. 4. ne quod abſit.

Quod ſi Iudæus vel paganus ſeruus, Chriſtianus fieri voluerit, a ſeruitute liberatur. 54. diſtin. fraternitatem.

Quod Iudæorum baptizatorum pueri ne parentum inuoluantur erroribus, ſunt eis auferendi, & monaſteriis aut Chriſti fidelibus ad conuiuẽdum tradendi. 28. qõ. 1. Iudæorum. de conſ. diſt. 4. plerique.

Quod vno parente conuerſo, & altero in Iudaiſmo permanẽte pueri ſequi debẽt illum qui factus eſt Chriſtianus. 28. q. 1. Iudæi.

Quod ex Iudæis cõuerſi, quia ad vitia proni ſunt, non debent aliis Iudæis cohabitare, ne eorum participatione ſubuertãtur. 29. q. 1. ſæpe.

Quod Iudæi a fide apoſtatantes coguntur ad eã redire. 45. diſt. de Iudęis. de conſecrat. diſtin. 4. plerique.

Quod Iudæi præuaricatores fidei quãtacunq; pœna damnati fuerint, perfidia parentum etiam quo ad res filiis nõ oberit. 1. q. 4. Iudæi.

Quod ſi Chriſtianus vel Chriſtiana Iudaicæ præuaricanti carnaliter coniungatur, a communione eccleſię ſegregẽtur. 28. q. 1. caue. & cap. ſi quis Iudaice.

Iudex. Quod iudex dictus eſt eo quod ius dicat, ſiue quod iure diſceptet. 23 q. 2. cap. 1.

Quod iudex alius eſt ordinarius, alius eſt arbitrarius. 2. qõ. 6. a iudicibus.

Quod ordinarius iudex eſt, qui ab Apoſtolico vel Imperatore legitimam poteſtatem accipit. 2. q. 6. a iudicibus. 11. q. 1. iudices.

Quod arbitrarius eſt qui nullam pote-

poteſtatem habens cum conſenſu litigantium eligitur. 2.q. 6. a iudicibus.

Quod ad arbitriũ rei iudices dandi ſunt. 11.q. 1. iudices.

Quod quidam ſunt qui iudices non poſſunt fieri etiam ſi petātur, videlicet ſurdus, mutus, perpetuo furioſus, feminæ, ſerui impuberes, infames. 3.q.7. infamis.

Quod ille debet eſſe alterius iudex, qui non habet in ſeipſo ꝙ condemnet. 3. quæſtione 7. iudicet.

Quod verus iudex nec pretio, nec ſtupore, nec odio, nec fauore iudicat. 11.q.3 epiſcopus. § ſi ergo.

Quod iudex munera non debet accipere, quia munerum acceptatio veritatis eſt præuaricatio. 11.3. qui recte. & c. non licet. 14.q. 5. non ſane.

Quod iudex etiam recte iudicando, ſi temporale præmium expectat, fraudem in duob. perpetrat. 11.q.3. qui recte.

Quod laudabiles ſunt iudices in quibus nec ira nec furor, ſed ratio dominatur. 11. qõ. 3. illa. & tribus c. ſeq.

Quod Papa eſt iudex omnium, ſed nemo ipſius. 9.q.3. pater. & c. ſequen.

Quod bonus iudex nihil arbitrio ſuo facit, ſed iuxta leges & iura pronuntiat. 3. quæſtione 7. iudicet.

In quo capitulo ponuntur plura quæ debet habere bonus iudex. 30.q. vlt. iudicantem.

Quod non eſt iudex in quo non eſt iuſtitia. 23.q. 2. iuſtum.

Quod criminoſus iudex cum ſententiã in alterius crimen profert, ſeipſum condemnat. 3. q. 7. ſacerdos. § itẽ in euangelio.

Quod iudex, cuius vita cum loco iudicii non concordat, ſæpe immeritos damnat. 11. qõ. 3. plerumque.

Quod iudex cupidus cito vendit iudicium. 11. q. 3. pauper.

Quod naturale eſt ſuſpectorum iudicum inſidias declinare. 3. q. 5. quod ſuſpecti.

Quod iudex labyrinthum impingit qui ante iudicat quam intelligat. 29. diſt. ſciendum.

Quod iudex circunſtãtias debet rimari, & ordinem rerum inquirere. 30.q. 5. iudicantem. 2. q. 1. in primis. de pœn. diſt. 5. §. 1. poſt med.

Quod iudex nec debet eſſe facilis ad credendum, nec ad vindictam ferendam. 86. diſtinct. ſi quid. 11.q.4. quamuis. 15. qõ. 7. ſi quid.

Quod iudex ſine accuſatione damnare non debet. 23. qõ. 4. ſi quis poteſtatem.

Quod idem non debet eſſe iudex & accuſator, vel teſtis. 2. qõ. 1. multi. 4.q.4. c. 1.

Quod iudex non debet eſſe ſuſpectus. 3.q.5. c. vlt.

Quod iniquum eſt velle iudicare, & non iudicari 32. quæſt. 6. iniquum.

Quod iudex plus legibus quã ſuę voluntati obtemperare debet. 3.q. 7. iudicet.

Quod iudex in loco iudicii debet conſcientiam quam de domo portauit deponere; & ſecundum allegata & probata pro

cedere,3.q.7.iudicet.

Quod nullus iudicum ſine licen-
tia ſuperioris debet aliquē cle-
ricum condemnare. 41. qō.1.
nullus iudicum.

Quod iudex reum puniendo red
dit bonum pro malo. 23. qō.3.
ſex differentiæ.

Quod iudex ſecundum leges da
mnando iniquum nō peccat:
quia non ipſe damnat, ſed lex.
23.q.5.iudex.& c.ſeq.

Quod humanum eſt illum vere-
ri iudicem, qui deprimere &
erigere poteſt. 16.quæſt.1.c.r.
circa med.

Quod nemo debet dedignari iu-
dicem habere contra ſe, cuius
approbauit arbitrium. 2. q. 8.
accuſatores.§.cuius.

Quod inferior iudex non poteſt
ſuperiorem iudicare, nec de-
bet. 21. diſtin.inferior.& quin
que cap.ſeq.

Quod ad ſæcularem iudicem nō
licet clerico confugere. 21. qō.
5.placuit.

Quod iudex laicus non debet ſe
intromittere de clerico, præ-
cipue de ſacerdote iudicando.
96. diſtin. in ſcripturis. & ca.
ſequen.16.quæſtione 7.in no-
na actione.

Quod licet iudici ſubditum alte
rius defenſare & fouere, ſed
non iudicare. 6.q.3. ſcriptum.

Quod iudex poteſt alterius ſubdi
tum iudicare ratione criminis
commiſſi in ſua poteſtate.6.q.
3.placuit.& c. ſeq.

Quod cauſam ſuam amittit qui
rem etiam ſibi debitam præ-
ter iudicis ſententiam inuadit.
16.q.6.c.1.in fin.

Quod iudex ſpiritualis, ſcilicet cō
feſſor debet habere munus
ſcientiæ, vt ſciat cognoſcere
quidquid debet iudicare. de
pœniten. diſt. 6. c. 1. poſt me-
dium.

Iudicium. Quod iudiciū
duplex eſt, vi-
delicet diuinum, & humanū.
6. q. 1. ſi omnia. 15.q.6.ſi quā-
doque a ſacerdotibus. circa
medium.

Quod diuinum iudicium valde
eſt timendum: quia ipſe iudex
eſt & teſtis. 9.q.3.aliorum.

Quod diuinum iudicium vſur-
pat qui incerta & dubia iudi-
cat. 2.q. 1. nomen preſbyteri.

Quod ſecretorum cognitor & iu
dex eſt Deus. 32. diſt. erube-
ſcant.

Quod ſolius Dei eſt iudicare de
occultis, qui ſolus nouit corda
hominum. 2. q.4.conſuluiſti.
poſt medium.

Quod homines multa de Dei iu
dicio ignorant, quia forſitan
quæ nos laudamus, ipſe repre-
hendit; & quæ nos reprehendi
mus, ipſe laudabit. 11.q.1. ſacer
dotibus.in fin.

Quod homines Dei iudicio per
priores ſe flagellantur. 56.diſt.
ſi gens.in fin.

Quod Dei iudicio homines in
præſenti vita flagellantur, vt
in futuro non puniantur. 23.
q.4.quid ergo. per totum c.

Quod Dei iudicio aduerſa bonis
eueniunt, vt ex hoc magis hu
milientur & mereantur. 6.q.
1.§.ipſa.

Quod iudicio Dei agitur quando
ex flagellis vnus corrigitur, &
alius

alius obduratur.23.q.4. Nabuchodonoſor.

Quod non poteſt humano condemnari examine, quod Deus ſuo reſeruauit iudicio.15.q.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod facta Papæ a ſolo Deo iudicantur.9.q.3.facta.

Quod Deus aliorum cauſas voluit per homines terminari, ſed ſummi pontificis cauſam ſibi ipſi examinandam & terminandam reſeruauit.9.q.3. aliorum.

Quod nemo ſcit qualis in iudicio Dei futurus ſit.11.quæſt.1.ſacerdotibus, in fin.

Quod qualiſcunque hinc quis egreditur, talis in iudicio Dei repræſentatur.15.diſt.qualis.

Quod qualem inuenit dominus cum vocat, talem pariter & iudicat. de pœniten.diſt.1.numquid Cain.

Item in futuro Dei iudicium locum non haberet ſi in hoc ſæculo omnia iudicanda eſſent 6.q.1.ſi omnia.15.q.6.ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod quem ſacerdos iudicat, Deus iudicat, cuius perſonam gerit. de pœniten.diſt.3. in ſalicibus.§.his auctoritatib. ver. ſed quem.

Quod qui ſemel a ſacerdote pro peccato punitur, non iterum a Deo pro peccato iudicabitur.ibid.

Quod Deus nō bis iudicat in idipſum quod iuſte in præſenti eſt punitum. de pœnit.diſt.2. ſunt plures.§.auctoritas.

Quod humanum iudiciū eſt duplex, videlicet priuatū & publicum, ſiue contentioſum.3.q.7.poſtulatus.

Quod priuatum iudicium exercet, quādo ſeipſum iudicat. de pœniten.diſt.1.in actionem.

Quod verum iudicium eſt iudicare prius conſcientiam propriam, demum culpam alienam.3.quæſtio.7.poſtulatus. & c.ſeq.

Quod non eſt curandum iudiciū hominum, vbi eſt bona conſcientia: quia tale iudicium eſt temerarium. vndecima quæſtio.3. temerarium.& duobus cap.ſeq.

Quod temerarium iudicium eſt quod procedit ex ſuſpitione.2.q.1.multi ante fin.

Quod lapſi a baptiſmi innocētia proprio iudicio ſe accuſantes per pœnitentiam reſtituūtur. de pœn.diſt.1.c. multiplex.

Quod homo debet ſeipſum iudicare, dum poteſt in melius mores cōmutando, ne cum poſſe amiſerit, a domino iudicetur. de pœn.diſt.1.in actionem.§. ſequen.

Quod publicum iudicium ſiue cōtentioſum inſtitutum eſt vt innocentia protegatur, & culpa puniatur.2.q.1.quæ Lotharius.

Quod hoc iudicium integrū eſt, quod plurimorum ſententiis confirmatur.64.diſt.extra.

Item debet ſecundum auctoritatem decretorum & ſanctorū patrum diffiniri. 20.diſtin.de libellis.

Item debet eſſe ſine tumultu cōtentionum.5.q.4.In loco.

Item hoc iudicium debet poni in

loco tuto & communi. 3.q.9. hortamur.33 q.2.ſiue.

Quod in omni tali iudicio debẽt eſſe quattuor perſonæ, videlicet iudex, accuſator, defenſor & teſtis. 4.q.4.c.nullus vnquã. & c. nullus introducatur.

Quod illi qui citatur in iudicium debet offerri conuentionalis libellus.3.q.3. induciæ.§. offeratur.

Quod ſpoliati non debent ad iudicium trahi niſi prius in integrum reſtituantur.2.q.2. nullus epiſcoporum.& tribus cap. ſeq.3 q.2.eiectis.& c.ſeq. 5. q. 2.ſi primates.

Quod de ſuſpiciõe vel extorta cõfeſſione peſſimum eſt iudiciũ. 15.quæſtio.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod ordo iudiciarius in publico iudicio eſt ſeruandus niſi forte adeo culpa ſit notoria,ꝙ ſe omniũ oculis ingerat. 2. q. 1.quæ Lotharius. & duobus c. ſeq.

Quod an in manifeſtis ſit ordo iudiciarius ſeruandus. 1. qõ.1. per totum.

Quod abſente reo in iudicio nõ eſt procedendum.3 quæſtione 9.accuſatori vſque ad finẽ quęſtionis.

Quod diuinæ & humanæ leges prohibent vt abſens quis iudicetur.3 q.8. accuſatores.

Quod contumax abſens iudicatur.3.q.9.decreuimus.

Quod iudicium refugit qui de iuſtitia diffidit. 11.quæſtione 1. Chriſtianis.

Quod quattuor modis humanũ peruertitur iudicium, videlicet timore,cupiditate, odio,& amore.11.quæſtio.3.quattuor. §.duobus cap.ſeq.3.q. 5.accuſatores 2.

Quod iudicium non debet ꝑpter lachrymas quorumcunque peruertit. 23.quæſti. iniuſta.

Quod candẽtis ferri & aquæ ferueotis iudicium a ſanctis eſt prohibitum.2.quæſtio. 4.conſuluiſti.

Quod in dubium abſolutum nõ debet eſſe iudicium.33. diſtin. habuiſſe.2. quæſtione 4. conſuluiſti.

Quod iudicium miſtum debet eſſe rigore & lenitate. 45.diſt. diſciplina c.omnis.& c.ſunt.

Quod libertini poſſunt trahere dominos ſuos ad iudicium.12. quæſtio. 2. epiſcopus. §. ſi ſine venia.

Quod eccleſia non iudicat niſi de publicis ir ordinẽ iudiciario probatis.2. quęſtio.4.conſuluiſti.& c.vltim.nec illud.§.is itaque.& c.ſeq.2.q.1.in fin.

Quod an eccleſia quandoque in ſuo iudicio decipitur. vt ille qui intra ipſam eſt, per eam excluditur,& qui foris eſt, intromittitur. 24.q.3. ſi quis.& c.eſt aliquis.

Quod monachi & monachæ ſpectant ad iudicium epiſcopi.11. q.1.de perſona.

Quod clerici ſuum epiſcopũ contemnentes traduntur iudici ſęculari.11.q. 1.ſi quis ſacerdotũ, & duobus c.ſeq.

Quod clericis prohibetur iudicium ſanguinis. 23.qõ. 8.ſæpe. & c. ſeq.

Quod

Quod diebus feriatis & die dominico non ſunt exercenda iudicia. 15.q.4. placita. 22. quæſtio.5. decreuit. de conſecratione. diſt.3 §.1.

De hac materia habes vbi agitur de Sententia.

Iuramentum. Quod iuramentum legitur Deus crebro feciſſe. 22. quæſt. 4. incommutabilis.

Quod iuramentum homini non prohibetur tanquam malū, ſed eius aſſuefactio vel libido prohibetur. 22. quæſtio. 1. nō eſt contra.

Quod iurare Dei eſt a ſeipſo ordinata nullatenus conuellere. 22.q.4. incommutabilis.

Quod dum vſus iuramenti habetur de facili periurium incurritur. 22. quæſt.1. non eſt contra.

Quod iuramentum non dicitur malum eſſe, ſed a malo eſſe, ſcilicet infirmitatis eorū quibus aliquid ſuadetur. 22. q. 1. ita ergo.

Quod in ſcripturis non eſt prohibitum ab alio recipere iuramentum. 22.q.1. quamuis.

Quod iurare non eſt peccatum. 22.q. 1. §.1. & c. vt noueritis.

Quod iuramentum non eſt inſtitutum vt eſſet iniquitatis vinculum, vel cuiuſcumque criminis. 22. queſtione 4. inter cætera.

Quod hæc cauſa inſtitutionis iuramenti, vt omnis iurans ad hoc iuret vt quod verum eſt loquatur. 22.q.5. iuramenti.

Item alia cauſa eſt iuramenti inſtitutionis infirmitas dubitantis cum non vult credere. 22. q.1. ſi peccatum.

Item eſt alia cauſa, deteſtatio idolorum, nam ideo conceditur per Deum iurare, ne per idola iuretur. 22.qō.1. conſidera.

Quod in iuramento non debet intentio verbis, ſed verba intētioni deſeruire. 22. quæſtio. 5. humanæ.

Quod iuramentum debet habere tres comites, videlicet veritatem, iudicium, & iuſtitiam. 22.q.1. & iurabunt. & quæſt. 2. animaduertendum.

Quod iuramentum veritatē habet vbi non aliter corde quàm ore iuratur. 22.q. 5. iuramēti. & c. quacumque.

Quod iuſtitiam habet quando licitum & iuſtum eſt quod iuratur, non tendens ad mortale peccatum. 22. qō. 4. innocens. §. illicitum.

Quod iudicio iuratur quando cū diſcretione & cautela iuratur etiam in licitis. 2. quæſt. 4. ſacramentum. 22.q.4. innocēs. §. illicitum. circa med.

Quod iuramentum fit dupliciter, videlicet per creatorem, & per ea quæ habent reſpectum ad creatorem, vel per creaturas. 22.q. 1. conſidera. & duobus c. ſ. q.

Quod per creatoris capillum vel caput iurare eſt blaſphemare. 22.q.1. ſi quis per capillum.

Quod minus peccatum eſt per falſos Deos iurare verum, quàm per verum Deum iurare falſum. 22. qō. 1. mouet. circa med.

Quod per ea quæ reſpectum habent ad creatorem, ſicut eſt Crux, Euangelia, & ſanctorum reliquiæ & ſimilia, falſum iurare, eſt peierare. 22. q. vlti. qui compulſus. & c. ſeq.

Quod electus in epiſcopum repellitur a confirmatione, quia publice iurauerat ſuper Euangelia Dei. 85. diſt. archidiaconum Florentinum.

Quod ſacerdotes ex leui cauſa iurare nō debent. 2. q. 5. ſi quis presbyter.

Quod qui per lapidem vel aliam creaturam iurat falſum, periurus eſt 22. q. vlt. ecce.

Quod an qui iurans ſuper lapidē, putans ſuper Euangelia iurare, obligatur. 22. q. 5. humanę. §. proximo.

Quod periurium eſt nequiter decipere credentem. 22. qō. 2. cap. 1.

Quod ſophiſtice iurans, periurus eſt. 22. q. 5. quacunque. & duobus c. ſeq.

Quod Deus accipit iuramentum ſicut ille cui iuratur intelligit. 22. q. 5. quacumque.

Quod qui paratus eſt ad peierandum, antequam iuret, periurus eſt. 22. q. 5. qui peierare.

Quod qui dicit iurando pluit, & ſcit non pluiſſe, periurus eſt. 22. q. 2. homines.

Quod Saul, quia de morte Ionathæ quam iurauerat ſententiam tulit, quia eam propter populum exequi non potuit, periurus non fuit. 22. q. 2. ca. vlti. §. item opponitur. ante fi.

Quod non peierat qui compulſus iuramentum non impleuit. 11. q. 3. anteceſſor.

Quod qui alium cogit peierare; etiam ſi dominus iurantis ſit, reus ſit periurii. 22. qō. 4. inter cetera. & qō. 5. qui compulſus. & c. ſi quis coact⁹. & quattuor c. ſeq.

Quod illud eſt deflendum quod quis commiſit illicite per iuramentum coactum. 22. q. 4. inter cætera.

Quod ille qui alium cogit ſcienter ad periurium, vincit homicidam, ſcilicet quantum ad damnum; quia ille damnificat animam, iſte corpus. 22. qō 5. ille.

Quod illicitum iuramentum magis peccatum eſt adimplere, quam periurium incurrere. 22. q. 4. vnuſquiſque.

Quod iuramentum factum contra præceptum domini ci[illegible]patur, & non tenet. 22. q. 4. i[illegible] cetera.

Quod omne iuramentum eſt [illegible]uandum niſi in peiorem vergat exitum, & ſalutis detrimētum. 22. qō. 4. quod Dauid. & fere vſque ad finem quæſtionis.

Quod nemo ante ætatem legitimam, id eſt ante annos quattuordecim cogendus eſt iurare. 22. quæſt. 5. paruuli. & duobus c. ſeq.

Quod in diebus dominicis a ſeptuageſima vſque ad octauam paſchæ, & ab aduentu vſque ad octauam epiphaniæ, & in quattuor temporibus, & in litania maiori, & in diebus rogationum, niſi pro concordia & pace nullus ſolenniter

tor iurare præſumat. 22. q. 5. decreuit.

Quod dicens eſt vt iuramentum a ieiunis præſtetur. 22. q. 5. honeſtum.

Quod forma iuramenti inuenitur ſecundum diuerſorum ſtatus temporum & hominum.

Quod in tempore veteris legis iurabant, viuit dominus, viuit anima mea. 22. quæſt. 1. & iurabunt.

Quod in primitiua eccleſia iurabant, teſtis eſt mihi Deus, & teſtis eſt mihi conſcientia mea. 22. q. 1. ſi peccatum.

Quod modernorum eſt iuramẽtum, ſic me vel te Deus adiuuet, & iſtæ reliquiæ ſanctorũ: vel conſimile. 32. q. 6. de parentela. & quattuor capit. ſequen. 1. q. 7. quoties. 22. quæſtio. 1. habemus.

Quod forma iuramenti ab hæreſi vel a ſchiſmate redeuntiũ eſt ſpecialis. 1. qõ. 7. quoties. de conſec. diſtin. 2. ego Berengarius.

Quod in forma iuramenti fidelitatis ſex requiruntur. de hoc habes vbi agitur de fidelitate.

Quod ab epiſcopo vel preſbytero nõ exigitur communis forma iuramenti, ſed per ſanctam conſecrationem tantũ interrogari debent. 2. quæſtio. 4. ſi quis preſbyter.

Quod infideles & idololatræ iurant per creaturas. 22. quæſt. 1. & iurabunt.

Quod ideo Chriſtus non prohibuit iurare per Deum, ſed per creaturas, ne videlicet cõtemptum creaturarum deieraretur, vel aliquod numen deitatis in creaturis crederetur. 22. quæſtione 1. mouet. §. item Chriſtus.

Quod illicitum iuramentum nõ eſt complendum. 13. diſt. duo. & c. ſeq.

Quod pluribus modis iuramentum dicitur illicitum, videlicet ex perſona iurantis, vt ſunt impuberes, quorum iuramen tum non tenet. 22. q. 5. paruuli. & c. ſeq.

Item eſt illicitum ex perſona cui iuratur, vt cum clericus laico iurat quod non licet. 22. qõ. 5. c. nullus.

Item ex re eſt illicitum iuramentum, vt ſi res per quam iuratur, nõ eſt ſacra. 22. quæſtione 1. clericum.

Item ex fine eſt illicitum, vt ſi iuratur propter electionem, & ante electionem. 8. quæſtio. 3. Artaldus.

Item ex cauſa, ſcilicet obligatoria, ad hoc impellente, exemplum de Herode & ſaltatrice. 22. q. 4. vnuſquiſque.

Item ex modo eſt illicitum, vt ſi temere vel indiſcrete vel ſine neceſſitate. exemplum de Iephte, q indiſcrete iurauit. 22. quæſt. 4. vnuſquiſque. & q. 1. ita ergo.

Item ex tempore eſt illicitum, vt ſi dominicis diebus vel aliis prohibitis iuratur. 22. quæſtione 5. decreuit. Vnde verſus de omnibus ſupradictis:

Quis, quid, cui, per quid, ad quid, cui, quomodo, quãdo.

Quod licitum iuramentum ſit in ſex caſibus, videlicet pro pace, vel amoris coniunctione. 22. q. 1. c. 1.

Item pro infamiæ expurgatione. 2. q. 4. preſbyter. & trib. c. ſeq.

Item pro fide, & fidelitate. de con ſe. diſt. 2. ego Berengarius. 15. q. 6. alius.

Item pro obedientia ſiue reuerẽtia. 23. diſt. quamquam.

Item pro veritate inquirenda, ſiue in teſtibus, ſiue in aliis. 14. q. 2. quamquam. 12. quæſtione 1. omne.

Item pro damno dato vel dando. 2. q. 1. in primis. circa mediũ. Vnde verſus:

Pax, & fama, fides, reuerentia, cautio damni.
Defectus verbi ſibi poſcũt ſacra tueri.

Quod ab his iuramenta irritari poſſunt, videlicet a Papa. 15. q. 6. auctoritatem.

Item ſeruorũ a domino ſuo. 54. diſt. ſi ſeruus ſciente.

Item vxoris a marito ſuo. 33. q. 5. manifeſtum.

Item monachi iuramentũ a ſuo abbate. 20. q. 4. monachum.

Quod ſolus Papa a iuramento licito abſoluit. 15. q. 6. alius.

Quod abſoluit ſubditos excommunicatorum excommunicationem contemnentium a iuramẽto fidelitatis. 15. q. 6. nos.

Quod antequam incendiarii abſoluantur, cautio iuratoria requiritur. 23. q. vlt. peſſimam.

Quod grauior infligitur pœna peieranti, quam conſentienti. 22. q. 5. ſi quis conuictus.

Quod eadem pœna eſt pro periurio & homicidio. 22. q. 1. prædicandum.

De hac materia require vbi agitur de Mendacio.

Iuriſdictio. Quod iuriſdictio clericorum & epiſcoporũ quæ eſt circa curam animarũ, ab abbatibus non eſt vſurpanda. 16. q. 1. interdicimus.

Quod nec metropolitanus vel epiſcopus intromittere ſe debet de iuriſdictione alterius epiſcopi ſine ſcitu ipſius. 9. q. 3. nullus primas.

Quod primas vel patriarcha non habet iuriſdictionem in epiſcopos, ſed tantum in archiepiſcopos 9. q. 3. conqueſtus.

Quod extra propriam iuriſdictionem nullus debet iudicari. 3. q. 6. peregrina. & quattuor c. ſequentibus.

Quod crimen commiſſum induc it iuriſdictionẽ in extraneũ. 3. q. 6. ibi ſemper. & c. vlt. 6. q. 3. placuit. & c. ſeq.

Quod qui canonicam habet prælaturam electionem habet & iuriſdictionem. 11. qõ. 1. experientiæ tuæ.

Quod laici habuerunt quandoque & habent intra eccleſiam de eccleſiaſticis iuriſdictionẽ. habuerunt enim electionem ſummorum põtificum, & inueſtituras epiſcoporum. 63. diſtinct. Hadrianus. & §. principibus. & c. in ſynodo.

Quod poſſunt in concilio intereſſe præcipue vbi agitur de fide. 96. diſt. nos ad fidem. & c. vbi-

vbinam.& cap. ſatis.

Item datur eis iuriſdictio perſonas incorrigibiles corrigendi. 32.diſt.eos qui.

Item datur eis iuriſdictio in fidei vel epiſcoporum contemptores morte affligendi. 23.qõ. 5. principes. 16. diſtinct. nec licuit. 11.quæſti.1.ſi quis ſacerdotum.

Item in eos qui ſchiſma faciunt, vel excommunicationem cõtemnunt.23.quæſt.5.de Liguribus.

Item datur eis iuriſdictio vbicũque eccleſiaſtica poteſtas non valet exercere diſciplinam.23.q.5.principes.

Ius. Quod ius generale nomen eſt, quod iuſtum requirit, & inde ius dictum eſt. 1.diſt.ius generale. Iſidorus l. Etym.c.3.

Quod ius in duo, ſcilicet in ius naturale, & ius poſitiuum diuerſificatur.1.diſt. humanum genus.

Quod ius naturale innuitur in Euangelio vbi dicitur, Quæcumque vultis vt vobis faciãt homines, & vos facite illis. & econuerſo.ibid.

Quod ius naturale iuri poſitiuo antefertur, videlicet quia prius & dignius. 6. diſt. § primo. 8. diſt. quo iure.§. dignitate vero.

Item quia eis cedit omnis conſuetudo, vel conſtitutio. 9. diſtin. per totum.

Item quia contra ius naturale nõ admittitur diſpenſatio, niſi ad maius malum vitandum. 13. diſt.§.1.& 7. diſt. non eſt peccatum.§. his itaq;

Item quod ius naturale vult omnia eſſe communia: poſitiuum vero reſtringit ad meum & tuum.7.diſt.c.1.& c.ſeq.

Quod ius poſitiuum ſiue humanum diuerſas habet ſpecies, quia aut eſt ius ciuile, aut gentium, aut militare, aut publicũ, aut Quiritum, id eſt Romanorum.de quibus 1.diſtin.per totum.

Quod iure diuino & humano res poſſidentur, ſed differenter. 23.q.7.c.1.

Quod iure poli teguntur matrimonia, non iure fori, id eſt ciuili.

Quod mulierem reddit infamẽ ſi mortuo viro intra tempus determinatum ducat alium. 2.q.3. Euphemium.§.ſeq.

Quod ius interpretandi canones habet qui poteſtatem habet condendi. 11. quæſtio. 1. ſicut enim.§ ex his omnibus.

Quod iudex dictus eſt ex eo ꝙ ius dicat populo, ſiue de iure diſceptet.23 q.2.c.1.

Quod qui eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam committit. 22.diſt.omnes.

Iuſtitia. Quod iuſtitia eſt ſummum bonũ colere, ac vnicuique iura ſeruare.12. qõ. 2. cum deuotiſſimam.poſt med.

Quod iuſtitia eſt æquitas tolerãdi inopiam, & temperantiam habere in abundantia. 41.diſt. quod dicit.

Quod iuſtitia eſt patriam, & ſocios defendere. 23.qõ.3. fortitudo.

Quod vbi fides & charitas deeſt, iuſtitia eſſe non poteſt. 24. q. 1. vbi.

Quod iuſtus miſeris compatitur. 45. diſt. vera iuſtitia.

Item non odio, ſed bono zelo eſt exercenda. 23. q. 3. ſex.

Quod ſemper eſt miſericordia tẽperanda. 45. diſtin. diſciplina. capit. omnis. & c. vera. & cap. ſeq.

Quod iuſtitiam aurum & munus violant. 11. q. 3. qui recte. 1. q. 3. vendentes.

Quod cultum ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicii ob ſtrepentium turbo confundit. 3. q. 4. in loco.

Quod iuſtus quoties cadit, toties reſurgit. de pœnit. diſtinct. 3. ſepties.

K*Alendæ.* Quod Kalendæ Ianuarii iuxta ritum gentilium prohibentur Chriſtianis obſeruari. 26. q. vlti. non licet. c. non ſeruetis. & c. ſi quis Kalendas Ianuarii.

Quod presbyteri cum per Kalẽdas conueniunt, quaſi ſemiplenam ventrem habeant, & lucris honeſtioribus intendant. 45. diſt. quoniam presbyteri. & c. nullus presbyterorum.

De hac materia habes vbi ponitur C.

L*Abia.* Quod labia ſacerdotis debent ſcientiam cuſtodire. 11. q. 1. ſacerdotibus. 43. diſtin. ſit rector. ante medium.

Labor. Quod labor bonus eſt in virtutibus & ſpiritualibus exercitiis. 23. quæ. 4. quis nos poteſt.

Quod labor malus eſt in mundi delectabilibus & peccatis. 23. q. 7. quemadmodum.

Quod labor indifferens eſt in neceſſitatibus corporis. de conſecrat. diſt. 5. numquam.

Quod merces felicitatis non acquiritur niſi per laborem virtutis. de conſe. diſtinctione 5. ieiunium.

Quod ſæculi dilectores fortes ſunt in labore malo, debiles in labore bono. diſtinctio. 47. omnes.

Quod apoſtolus ne quemquam grauaret propriis manibus laborabat. 1. q. 2. ſacerdos.

Quod boni laboris ſui nõ in præſenti, ſed in futuro quærunt fructum recipere. 1. q. 2. ſacerdos.

Quod cum prælatus vel prædicator in aliquibus ſine fructu laborat, ad alios vt proficiat ſe transferat. 7. q. 1. c. vltim. 8. q. 1. olim.

Quod iuſtum eſt vt illi con[illegible] tur ſtipendium qui laboris [illegible] pendunt obſequium. 1. quæſt. 2. ſacerdos in fin. 12. quæſt. 2. charitatem.

Quod laborantes pro eccleſia ſtipendia debent accipere ab eccleſia. 12. quæſtione 2. eccleſiaſticis.

Lac. Quod lac Abraham nõ vina angelis hoſpitio receptis propinauit. 35. diſtin. 6. die. in fin.

Quod ſicut incongruum eſt non paſcentem gregem lac gregis vſurpare, ſic eſt militantium ſti-

ſtipendia non militando ſubripere. 13.q.1.c.1.ante fi.

Lachryma. Quod lachryma amariſſima Petri peccatũ deleuit negationis. 50.diſt. ponderet.

Quod in peccato negationis Petri lachrymæ eius & non alia ſatisfactio legitur. de pœn.diſtin.1. Petrus doluit.

Quod lachrymæ lauant delictũ, quod pudor eſt cõfiteri; quod non eſt intelligendũ ſine confeſſione: ſed peccatum, ſi adeo graue eſt vt cum pudore confiteatur, nõ ideo eſt deſperandum, quia lachrymæ lauãt. de pœn.diſt.1.menſuram.§. proximo.

Quod non eſt mundus qui poſt lachrymas repetit ea quæ defleuit. de pœn.diſt.3.irriſor eſt. & tribus c.ſeq.

Quod non excuſatur qui lachrymas habuit pro temporali damno, & nõ poteſt habere pro peccato deflendo. de pœn.diſtin.3.ſunt plures.

Quod lachrymas multi indeſinenter fundunt, & tamẽ peccare nõ deſinunt. de pœn.diſt. 3.irriſor eſt.ante fi.

Quod lachrymę debẽt eſſe arma clericorũ. 23.q.8. conuenior.

De hac materia habes vbi agitur de Fletu.

Laicus. Quod laicus de rebus eccleſiæ nõ debet ſe intromittere, nec ſibi ſunt committendę. 89.diſt. indicatum.

Quod epiſcopus qui decimas & alias res eccleſię cõſanguineis vel aliis laicis diſtribuit, tamquã ſimoniacus & inter præcipuos hæreticos vt antichriſtus habeatur. 1.q.3. peruenit.

De hac materia habes vbi agitur de Electione, & vbi agitur de Imperatoribus, & vbi agitur de Iuriſdictione & vbi agitur de Iudicio.

Lapſus. Quod lapſus duplex inuenitur, videlicet a fide, qui fit per hæreſim. & a moribus, qui fit per mortale peccatum. 1. qõ. 7. ſi quis omnem.

An epiſcopus vel clericus per hęreſim lapſus poſt reuerſionem poſſit reſtitui, & qualiter. 1. q. 7. fere per totum.

Verũ epiſcopus vel clericus poſt peccati lapſum per dignã pœnitentiam reparari poſſit, & qualiter. 50. diſt. per totũ. vſq; ad §. quod vero.

Quod cũ magna diſcretione & conſilio lapſi ſunt reſtituendi. 50.diſt. de eo autem.

Larua. Quod laruas dæmonum ante ſe ferri preſbyteri non conſentiant. 44. diſt. nullus preſbyterorum. de conſ.diſt.5. nullus.

Latro. Quod latro vnius momenti pœnitentia meruit eſſe in paradiſo. 26. q.6. preſbyter.

Item idem latro in cruce pendẽs præmiũ æternũ amiſiſſet, ſi ipſum vnius horę pœnitẽtia nõ iuuaſſet. 36.q.6. agnouimus.

Quod latro non eſt pro nomine

Y

Christi,ſed pro ſuis facinorib. crucifixus, ſed dũ patitur, credit.de conſ.diſt. 4.baptiſmi.

Quod latronis de pœnitẽtia,quę ſera fuit,innuit quod vera cõuerſio in vltimis poſitorũ mẽte potius ęſtimanda eſt,quam tempore.26.q.6. agnouimus.

Quod ſicut in latrone defectum baptiſmi benignitas Chriſti ſuppleuit, ita ſupplet fidem in pueris tẽpore baptiſmi, quam profiteri non poſſunt. de cõſ. diſt. 4.baptiſmi per totũ capit.

Quod epiſcopus rerum eccleſiaſticarum dilapidator tãquam fur & latro degradatur. 10. q. 2.cap.vlt.

Quod licet latro ſuſpendendus crudelem iudicem putet, non propter hoc eſt crudelis, quia crudelem iugulat. 25.q. 5.non eſt crudelis.

Quod qui latronem in membris debilitat,prodeſt latroni,quia ipſius malitiã pro tanto cõpeſcit. 23.q.3. ſi quis fortitudinẽ.

Quod latroni ad latrocinia aſpiranti parcere non eſt miſericordia,ſed iniuſtitia. 23. qõ. 4. eſt iniuſta.

Lauacrum. Quod lauactum commune Chriſtianũ & præcipue clericum non conuenit habere cũ mulieribus. 81.diſt. non oportet.

Quod ſicut lixiuium per cinerem fluens lauat & non lauatur, ſic doctrina per doctorem animas credẽtium lauat a ſordibus peccatorum. 83.diſtin.nihil illo paſtore. §. quãquam.

Quod exemplo Ioannis Euangeliſtæ poſſumus vti lauacro corporali. 24.q. 1. omnis.

Quod corporalia & pallæ a diaconis & miniſtris debent lauari.de conſ. diſt. 1. nemo per ignorantiam.

Laus. Quod laus Deo pro ſuis beneficiis a nobis eſt impendenda.16.qõ.1. reuertimini.circa fi.

Quod non bene conueniunt in vno ore laus Chriſti,& laudes Iouis. 86.diſt.cum multa.

Quod de verbis laudantium nos non multum debemus curare. 11.q.3.inter verba.

Quod velle laudari & dare hiſtrionibus vt laudemur, vitiũ eſt.86.diſt. donare.

Quod ſunt aliqui qui nõ niſi pro humana laude largiuntur; & ſolummodo de hoc retributionem quærunt. 11. q. 1. ſunt nonnulli. & quæſt. 3. non ſolum.

Quod nihil illo paſtore miſerabilius qui luporum gloriatur laudibus. 83.diſt.nihil.

Quod periculum eſt indignum laudare; quia dum malefacta laudibus efferuntur,augmentantur. 46.diſt.ſunt nonnulli.

Quod qui ſciẽter indignum laudat,Chriſtum cuius membra ſumus violat. 11. qõ. 3. ſi quis hominem. & c.ſeq.

Quod Deus bonos vltra meritũ laudatos ab aliis permittit in accuſationem venire,vt culpa ex laude cõtracta ſuffocetur. 6.q. 1.ſunt plurimi.

Lectio. Qđ lectio diuinarũ ſcripturarũ non fabulæ

fabulæ debet inſeri in menſis clericorum. 44. diſt. pro reuerentia. & c. conuiuia.

Quod clerici & prælati debēt inſiſtere lectioni. 36. diſt. qui eccleſiaſticis. §. ecce.

Quod epiſcopus debet intendere lectioni, orationi & doctrinæ, quia ſibi non ſufficit ſanctitas vitæ, niſi adſit & ſcientia doctrinæ. 36. diſt. qui eccleſiaſticis. §. ecce. & 87. diſt. c. 1.

Quod ſicut ſtellam non obſcurat nox, ſic inhærentes firmamento ſacræ ſcripturæ nō obſcurat mundana iniquitas. 38. diſt. ſicut.

Quod qui amat ſcientiam ſanctarum ſcripturarum, carnis vitia non ambit. de conſec. diſt. vlt. numquam.

Qui libri ſunt in quibus epiſcopus præcipue & ſacerdotes legere debent, habes 38. diſtin. nulli. & quattuor c. ſeq. de cōſec. diſt. vlt. numquam.

Qui libri & quæ lectiones & homiliæ in eccleſia legi debent, habes 15. diſtin. ſancta Romana. & §. ſeq.

Quod clerici & præcipue epiſcopi in gentilium libris, & maxime qui ad luxuriam & vanitatem prouocant, non debent legere. 37. diſt. per totum. & 86. diſt. cum multa.

Quod cum beatus Hieronymus libros gentiliū legeret, ab angelo eſt duriſſime correptus. 37. diſt. legimus.

Lector. Quod lectores dicti ſunt a legendo. 21. diſt. cleros.

Quod lectorum officium eſt lectiones pronuntiare. 25. diſt. perlectis.

Legatus. Quod legatus honorandus eſt loco illius cuius legatione fungitur. 93. diſt. c. vlt.

Quod legatus ſiue ſedis apoſtolicæ ſiue cuiuſcumque, litteras debet ſecum portare legationis ſuæ. 97. diſt. nobiliſſimus.

Quod legatus Papæ iuriſdictionem epiſcopi non debet eneruare. 11. q. 1. peruenit.

Quod legatus a latere Papæ miſſus intra terminos legationis ſuæ poteſt cauſas ad ſe per appellationem deuolutas audire & terminare. 2 q. 6. decréto.

Quod an legatus Papæ poteſt generale conciliū celebrare. 17. diſt. ſynodum.

Quod plura concilia generalia per legatos Papæ mandante Papa ſunt celebrata. 63. diſtin. Hadrianus. & 1. qō. 7. conuenientibus.

Quod ſubdiaconi poſſunt eſſe legati domini Papæ a latere miſſi ad omnia negotia perpetrāda. 10. q. 3. relatum.

Quod omnes epiſcopi & ſacerdotes ſunt honorandi, quia legatione Chriſti funguntur. 7. q. 1. omnis.

Quod legatus ſecundum locorū legationis ſuæ exigentiam debet expenſis eſſe contentus. 10. q. 3 relatum.

Lepra. Quod lepra cutis, lepra veſtis, lepra domus iubentur ſacerdotibus oſtendi, quia peccata ſacerdotibus debent reuelari. de pœnit. diſt. 1. §. Moyſi.

Quod leproſum qui deſcendit de monte Chriſtus ſanauit, & priuſquam ſanaretur clamauit. ſignificatur quòd in ſanatiõe ſpirituali confeſſio non debet cõtemni. de pœn. diſt. 1. §. Chriſtus quoque.

Quod in hoc quod Chriſtus leproſos mũdatos ad ſacerdotes miſit, legalia approbauit. 1. qõ. 1. nonne.

Quod in hoc quòd leproſi antequam ad ſacerdotes peruenirent, mundati ſunt, innuitur quòd peccator in ſola contritione mundatur, vbi confeſſionem neceſſitatis articulus excludit. de pœn. diſtinct. 1. §. hoc idem.

Quod confeſſor debet habere ſcientiam diſcernendi inter lepram & lepram. 20. diſtio. §. primo.

Quod in hoc quod Maria ſoror Aaron pro peccato lepra percutitur, & poſt pœnitentiã reſtituitur, fiducia veniæ pœnitẽtibus datur. 50. diſtin. ſi poſt. §. econtra.

Quod in hoc quod Maria propter murmur in Moſen lepram incurrit, innuitur quòd inſurgẽs contra prælatum grauiter delinquit. 2. q. 7. plerumque. §. item obiicitur. Et de accuſatione prælatorum ibi tractatur.

Quod in hoc quòd rex Oſias ſacerdotum officia vſurpans lepra in templo percutitur, ſacrilegorum culpa & pœna exaggeratur. 2. quæſtio. 7. nos ſi. §. ſed notandum.

Quod qui ſimoniace aliquẽ ordinat, lepram non officium confert. 1. quæſt. 1. cum ordinaretur.

Quod ſicut Giezi propter pecuniam lepram incurrit, ſic pecunia male conquiſita corpus & animam commaculat. 1. q. 1. cito.

Leuita. Quod leuitæ ex nomine auctoris vocati ſunt: de Leui enim exorti ſunt. hi Græce diaconi, Latine miniſtri dicuntur. 21. diſt. cleros.

De purificatione leuitarum & domus purificatione, habes de conſecratio. diſt. 4. nec quemquam.

Quod in leuitis ſacerdotalis dignitas quãdoque intelligitur. 50. diſt. & purgabit.

Lex. Quod lex multipliciter eſt videlicet diuina, quæ natura conſtat. diſt. 1. omnes leges. Iſid. l. 2. etym. c. 5.

Item lex humana eſt quæ morib. conſtat. diſt. 1. omnes leges. Iſidorus ibid.

Item lex vetus, quæ dicitur teſtamentum. 6. diſ. teſtamentum.

Item lex naturæ quæ facit omnia communia; quæ lex humana facit ſingularia, dicens meum & tuum. 8. diſt. quo iure. & 12. q. 1. dilectiſſimis.

Item lex ſpiritus, quæ inſtinctu ſpiritusſancti cordi inſeritur. 19. q. 2. duæ.

Item lex carnis, quæ abſque culpa eſt in corpore non conſentientis. 16. q. 1. ſi concupiſcentia. 32. q. 5. ſi Paulus.

Item lex priuata, quæ idem eſt ꝙ lex ſpiritus. 19. q. 2. duæ.

Item lex publica, quæ a ſanctis pa-

patribus eſt tradita, vt eſt lex canonum.19.q.2.duæ.
Item lex coniugii, quæ in baptiſmo non ſoluitur.26.diſ.vna.
Item lex eſt conſtitutio ſcripta.7.diſt. Moyſes.Iſid.l.5.Etym.3.Iuo p.4.c.20.
Item lex eſt omne quod ratione conſtat, dumtaxat quod religioni congruat, quod diſciplinę conueniat, & quod ſaluti proficiat.1.diſt.conſuetudo.
Item lex eſt conſtitutio populi, quam maiores natu ſanxerũt. 2.diſt.lex.
Quod leges humanæ vel publicę ſecundum diſpoſitiones terrarum variantur.1.diſt.omnes. & 31.diſt.aliter.
Quod diuerſæ diuerſis temporibus emanarunt; quæ nomina a ſuis auctoribus traxerunt.2.diſt.quædam.
Quod diuerſi inuentores legum & nomina eorum ponuntur. 7.diſt.Moyſes.
Quod leges factæ ſunt vt humana coerceatur audacia, & tuta ſit inter improbos innocentia. 4.diſt.factæ ſunt.23.qõ.5.non fruſtra.& c. ad fidem.
Quod lex aut permittit, aut vetat, aut punit, aut præcipit.3.diſt. omnis autem.
Quod lex non debet ſtatui pro priuato commodo, ſed pro vtilitate communi.4.diſtin.erit autem.
Quod leges inſtituuntur cũ promulgantur, confirmantur dũ approbantur.4.diſtin.in iſtis. §.proxi.
Quod lex debet eſſe honeſta, iuſta, poſſibilis, vtilis, loco, temporique conueniens.diſtin.4. erit autem lex.
Quod licet conditor legis ſolutus ſit a legibus, tamen honeſtum eſt vt præ ceteris ſecundum leges quas ſtatuit viuat.25.qõ.1. confidimus.& c.ideo.
Quod Christus qui legem dedit, legem impleuit.25.q.1.ideo. §.his itaque.
Quod ſancta eccleſia non conſtringitur legibus.11.diſtinct. Catholica.
Quod leges ſæculi non dedignãtur canones ſequi.2.quæſt.3. Euphemium.§.1.in fin.
Quod lex quæ obuiat ſacræ ſcripturæ & decretis Papæ, & bonis moribus, nullius debet eſſe momenti.10.diſt.non licet. & quattuor c.ſeq.
Quod lex diuina & canonica ſuperior eſt lege ciuili.10.diſtin. lege.
Quod illud quod legibus præcipue eccleſiaſticis eſt diffinitũ, in iudiciis eſt tenendum. 6.q. 4.ſi inter.11.quæſt.3.ſummopere.
Quod non conuenit iudicare de legibus.4.diſtin.erit.§.proxi. & c.ſeq.
Quod illa quæ contra legem facta ſunt, pro infectis debet haberi. vigeſimaquinta.quæſti. 2.imperiali.
Quod lex ſtatuit pœnam malis, & præmia bonis.23.quæſt.5. non vos.
Quod qui lege priuata ducitur, nulla ratio exigit, vt a publica lege conſtringatur.19.qõ.2. duæ.
Quod lex eſt a dño, præuarica-

tio legis a diabolo.35. diſtinct. ſexto.

Libellus. Quod libellus famoſus eſt qui in infamiam alicuius conſcribitur.5.q. 1.c.1.& 2.

Quod libellum famoſum quicũque ſcripſerit & publicauerit, anathematizandus eſt.5.qõ. 1. ſi qui.& c. præcedenti.

Quod ſecundum leges Imperatoris famoſum libellum inueniens, & non ſtatim eum deuaſtans, ſed publicãs, tanquã auctor capite punitur.5. q. 1.ſi quis.

Quod libellus conuentionalis debet offerri ei qui prouocatur ad iudicium.3.q.3. induciæ.§. offeratur.

Liber. Quod liber vitæ quid ſit, & quid ſit ſcribi in ipſo, habes infra vbi agitur de ſcriptura.

Liberalitas. Quod liberalitas pro ſancta fide tam loco quam tẽpore commendatur. 86 diſt. non ſatis.

Quod approbanda eſt liberalitas, quæ circa proximos & cõſanguineos pro neceſſitate exercetur. 86.diſtinct. non ſatis. §.eſt etiam.

Item liberalitas pulchra eſt, quæ indigentibus temperate, & nõ ſuperflue impenditur. 86.diſt. non ſatis.§. itẽ perfecta. & ſupra.§.dominus.

Quod epiſcopus debet eſſe liberalis alioquin vacuum portabit nomen epiſcopi. 86.diſtin. non ſatis.§.liberalem.

Quod dare hiſtrionibus & prohibitis veneratoribus & perſonis turpibus non eſt largitas, ſed vitium.86.diſtin.donare.& cap.ſeq.

Libertas. Quod libertas remanebat inconcuſſa antequam vinum inueniretur, quia hanc Noe primus per ebrietatem violauit. 35.diſt. ſexto.

Quod pium eſt & meritorium Chriſtianos ſuæ libertati reſtituere, quos Chriſtus ſuo redemit ſanguine. 12.q. 2. cum redemptor.

Quod bonum propoſitum nõ eſt prohibendum: quia vbi ſpiritus ſanctus eſt, ibi libertas. 19. q. 2. duæ. in fin.

Quod mala voluntas nõ eſt permittenda ſuæ libertati, vbi poteſt prohiberi.23 q.4. diſplicet. Exemplum de Paulo.

Quod nemo ex praua conſuetudine libertatem eccleſię debet infringere.12. diſt. omnia.

Quod ſerui eccleſiæ non debent ordinari, niſi prius per epiſcopum habeant libertatem. 54. diſt.admittuntur. §. de ſeruis.

Quod abbas vel monachus ſeruum monaſterii liberum facere non poteſt: qui enim proprium nõ habet, rei alienæ libertatem dare non poteſt. 54. diſt.abbati.

De hac materia habes vbi agitur de Manumiſſione.

Libertus. Quod libertus eſt qui ex ſeruili ſtatu traditus eſt libertati. 12.q. 2.de libertis.

Quod libertus manumiſſus a principali patrono non ſingulis

lis debet reuerentiã exhibere. 12.q.2.epiſcop' qui. §.ſi vero.

Quod libertus ſine licentia ſuperioris patronum accuſare non poteſt. 12.qõ.2. epiſcopus qui. §. libertus. & §.in patronos.

Quod liberti eccleſiæ tempore ſuæ manumiſſionis debẽt per ſcriptum profiteri ſe eſſe de familia eccleſiæ, & de obſequio eius nunquam velle recedere. 12.q. 2 de libertis. §.ne vero.

Quod nouo epiſcopo ſurgente liberti eccleſiæ & ab eis geniti ſuam conditionem præſente epiſcopo in chartulis debent proteſtari.12.q.2. longinquitate.

Quod liberti eccleſiæ ad ſacros ordines promoti, a ſeruitiis eccleſiæ non debent ſeparari. 12. q.2.de libertis.

Quod liberti eccleſiæ ſi negotia ipſius facere contempſerint, vel contra eccleſiam inſurrexerint, in priſtinam ſeruitutẽ reuocantur. 12.quæſtio.2.diaconi. & c. epiſcopus qui mancipium. & cap. liberti. & octo c.ſequen.

De hac materia vbi agitur de Manumiſſione.

Licentia. Quod eſt licentia præſumptionis: vt cum quis propria auctoritate a ſuperiore commiſſa dimittit.11.q.2.placuit.

Quod eſt licentia diſpenſationis, vt quando ſimoniacus ignoranter ordinem recepit, exequendi officium ſibi licentia datur. 1 q.5.c.vltim.

Item eſt licentia occaſionis, vt cũ ex continentia viri vxori datur licentia fornicandi. 27.qõ. 2.ſi tu abſtines.

Item eſt licentia permiſſionis, vt quando Iudæis celebrandi ceremonias licentia datur. 45.diſtin.qui ſyncera.

Item eſt licentia approbationis, ſicut eſt licentia nubendi data ab apoſtolo. 28. diſtin. de his. in fin.

Lignum. Quod de lignis eccleſię habes vbi agitur de eccleſia materiali.

Lingua. Qđ lingua quælibet habet quædam locutionum propria genera, quæ cum in aliam transferuntur, videntur abſurda.38. locutio.

Quod ſuper apoſtolos ſpiritus ſanctus in linguarum ſpecie ſedit, quia quos replet, de ſe loqui facit.38.diſt.locutio.

Quod opera ſacerdotis ſiue prædicatoris cum linguæ ſonitu concordare debent.43. diſt.ſit rector. poſt med.

Quid in cœlum os ponere, & linguam in terra tranſire eſt prælatis ſuis derogare. 21.diſt. in tantum.

Quod propter detrahentes linguas correctio peccãtis a prælato non debet omitti. 45. diſtin.ſed illud. 50.diſ.ſi quis diaconus, ante fin.

Quod nihil prodeſt ieiunare vel orare niſi lingua a detractionibus cohibeatur. de conſecr diſt.5.nihil enim.

Quod non refrenans linguã ſuã, huius vana eſt religio.5.qõ. 4. in loco.

Quod cuicũque non ſufficit ocu-

los caſtos ſeruare, ſed & linguam quia qui de aliis loquuntur, ſua ſententia iudicabuntur.6.q.1.ex merito.

Quod in condemnatione perſonæ non minus periculoſa eſt lingua in verbis mentiens, quã manus ſanguinem fundens. 11.q.3.nemo peritorum.

De hac materia habes vbi agitur de Locutione.

Lis. Quod lis ex ignorantia prouenit, & garrulitatẽ nutrit. 41.diſt.§.1.

Quod litigioſus ideo ordinari ꝓhibetur, quia talis ſeminare diſcordiam numquam ceſſat. 46.diſt. hoc habet.§ ecce.

Quod epiſcopus pro reb.tranſitoriis non per ſe,ſed per aliũ in iudicio litigare debet.14.q.1.c.1.

Quod lite pendente res litigioſa in nulla parte transferri debet ante cauſæ cognitionem.11.q.1.c.vlt.92. diſt. ſi quis ordinatus.& c.ſeq.

Quod ſacerdotum officium eſt litem habentes ad pacem reuocare.90.diſt.placuit.

Quod lis iudicialis debet cõteſtari.3.quæſti.3. induciæ.§.libellum.

De lite iudiciali habes vbi agitur de Contentioſo.

Litteræ. Quod commendatitiæ litteræ vocantur.73.diſt.§.1.

Quod non de facili epiſcopus dimiſſorias litteras clerico dare debet.72.diſt.epiſcopus.19.q.2.duæ.

Quod clericus vnius epiſcopi ab alio epiſcopo propter hoſpitalitatis cauſam non eſt ſuſcipiendus,nec ordinandus,nec in beneficio eſt inſtituendus.71.diſtin.per totum.

Quod extraneo clerico ſine commendatitiis litteris ſui epiſcopi non licet miniſtrare.81. diſ. extraneo.

Quod nullus peregrinus clericus abſque formata in alia diœceſi ſuſcipi debet.71.diſtinctione nullum.

Quod iuxta ſtatuta Nicæni concilii olim formatæ habebant inter poſitas Græcas litteras, ne de facili falſificarentur. 73. diſt.ſanctiſſimo.

Quod exemplar litteræ dimiſſoriæ vel formatæ ponitur.73.diſtin.in nomine.§.1.& c.ſeq.

Locutio. Quod locutio eſt duplex,videlicet Dei,& hominis.de conſe. diſt.5.c.vlt.

Quod locutio Dei nõ eſt ſecundum modum locutionum hominis,ſed inſpiratio qua voluntatem ſuam ingerit in corde credentium.de conſec. diſt.5. c.vlt.

Quod locutio hominis ideo eſt inſtituta, vt cogitationes ſuas in alterius notitiam proferat. 22.q.2.is autem.

Quod locutio hominis debet eſſe ſana, vt fidem conſolidet. 45.diſt.c.vlt.

Item debet eſſe cauta, vt ordinate loquens vulnere erroris corda audientium non feriat. 43. diſt.ſit rector circa med.

Item debet eſſe diſcreta, ne tacenda proferat, & proferenda reticeſcat.43. diſtin.c.ſit rector. 22.q.

22.q.vlt.quoties.
Item debet eſſe ponderoſa, vt loquendo nullum lædat. 50. diſt. ponderet.
Item debet eſſe vera, vt ſicut gerit mente, ſic loquatur ore. 22. q.5.iuramenti.
Item non debet eſſe otioſa, quia de omni verbo otioſo reddenda eſt ratio.22. q.vlt. quoties.
Item non debet eſſe maledicta, quia ſæpe maledictio reuertitur in illum qui eam mittit. 11. q.3.illud. in fin. 24.q.3.qui negligunt.
Item non debet eſſe detractoria. 6.q.1. ſunt plurimi, & duobus c.ſeq.

Locus. Quod locus nō ſanctificat hominem ſed homo locum. 40.diſtinct. multi.
Quod non ſanctorum filii ſunt qui tenēt loca ſanctorum, ſed qui imitantur opera eorū. 40. diſt. non eſt.
Quod qui præſunt non ex locorum dignitate, ſed honoris nobilitate innoteſcere debent. 40.diſt.nos qui.
Quod non loca homines Deo proximos faciūt, ſed bona merita. 40.diſt.non loca.
Quod miſerabilis eſt rector qui gubernaculi locū occupauit, & remum tenere non nouit. 40.diſt.ante omnia.
Quod qui locis & temporib. conueniat diligenter eſt attendendum. 41.diſt.quiſquis.
Quod non ideo approbanda eſt conſuetudo mala: quia locus bonus eſt: quia non pro locis res, ſed pro rebus loca amanda ſunt. 12.diſt.nouit.
Quod quantumcunque ſunt occulta loca ſine gratia ſaluare non poſſunt. 40.diſt. quælibet. Vbi nota exemplum de angelo & de cœlo, & de Adam & paradiſo, de Loth & de monte.
Quod in hoc quod Adam propter peccatum de paradiſo eiectus eſt, innuitur quod propter peccatum meretur quis nobili loco priuari. 40.diſt. Adam.
Quod quandoque prodeſt cōuerſis mutatio loci, quia plerunq; dum mutatur locus, mutatur & mentis affectus. 86.diſt. fratrem. & 81.diſt.valet.
Quod non expedit locum viſitare in quo quis peccauit: ne facti memoria reuocetur. 81.diſt. valet. 15.q.1.mulier.
Quod loca in nomine domini ędificata ſunt honoranda. 41. diſt. parſimoniam.
Quod locus tutus pro diſcuſſione cauſæ debet aſſignari. 33. quæſtio. 2. ſiue. & 3. quæſt. 9. hortamur.
Quod his qui in peccat mortali decedunt, ſacra loca pro ſepultura non proſunt. 13. quæſtione 2. quibus.
Quod qui in peccato mortali moriuntur, ad maiorē cumulum damnationis in ſacris locis ſepeliuntur. 13.q.2. cū grauia. in fin.
Quod in pœnitentia vel cum leuibus peccatis decedentibus prodeſt in ſacris locis ſepeliri. 13.q.2.cum grauia.

Loculus. Quod loculus eſt diminutiuū loco & quandoque poni-

tur pro praua burſa, quam & Chriſtus habuit pro expenſis reponẽdis. 12.q.1. exẽplũ.

Quod Chriſtus loculos ſuos opibus aliorum implebat vt indigentibus diſtribueret. 23.q.4. duo iſta.

Item ideo loculos habuit, vt innueret eccleſiam ſuam loculos habituram. 12. quæſtio. 1. exemplum.

Lodouicus. Quod Lodouicus Imperator primus confirmauit Paſchali Papæ donationẽ Romanæ ciuitatis cum pertinentiis, & totum patrimoniũ ſancti Petri, & electionẽ ſummi Pontificis liberam fieri a Roman. 63. diſt. ego Ludouic.

Item quod nullus poſſeſſor de agro eccleſiæ debet cenſum per ſoluere. 23.q.8. ſecundum.

Loth. Quod quia Loth per hoſpitalitatis opera Deo placuit, angelos recipere meruit. 42. diſt. §. 1.

Quod Loth ideo filias ſuas pro angelis Sodomitis obtulit vt hoſpitalitas non violaretur, & maius peccatum vitaretur. 32. q.7. offerebat.

Quod filiæ ipſius Loth patrẽ inebriauerunt vt ei commiſceren tur. 35. diſt. ſexto dic.

Quod ideo Loth filiæ ipſius accubuerunt, quia totum genus humanum ſubmerſum, & ſe cauſa propagationis ſeruatas crediderunt. 32. q. 4. dixit.

Quod non ſemper ſolitaria loca proſunt, quia Loth in ciuitate iuſtus fuit, in monte ſolitarius peccauit. 40. diſtinctione quælibet.

Lucrum. Quod lucrum non debet eccleſia quærere cũ damno aliorum. 12.q.2. ſi aternitas. & q.5. c. penult.

Quod Chriſtus deflet eccleſiam, quæ facta fuerat domus orationis, & propter turpia lucra facta eſt domus latronum. 16. quæſt.7. & hoc diximus. poſt medium.

Quod ſimonia eſt ſacramenta ꝓ lucro temporali conferre. 1.q. 1. ſi quis epiſcopus.

Quod qui ſeruit Deo amore lucri tẽporalis, mercenarius eſt. 8.q.1. ſunt in eccleſia.

Quod nemo in electione prælati ſpeciale lucrum, ſed bonum commune debet proſpicere. 8.q.2. dilectiſſimi.

Quod Chriſtus prælatos oues paſcere docuit, non terrenis lucris delectari. 16.q.1. nulli. & c. ſequen.

Quod prælati debent lucris intẽdere animarum, non temporalium rerum. 16.qõ.1. prædicator.

Quod exceptis Iudæis, ſi aliorum infidelium colloquia & menſam vitamus, Chriſto eos lucrari non poſſumus. 23. qõ. 4. infideles.

Quod clericus turpia lucra exercens debet deponi. 13.qõ. 4. ſi quis oblitus. & 6. cap. ſequentibus.

Quod an quæſtus honeſtus vel inhoneſtus ſit qualitas lucri, negotiantem aut excuſat aut accuſat. de pœniten. diſtin. 5. qualitas.

Quod

Quod res reſtituuntur hæredibus quando quis ex circũuentione lucri ad religionem reci pitur. 16. q. 7. conſtituit.

Quod turpe lucrum ſequitur qui minus emit vt plus vendat. 14. q. 4. quicumque tempore.

Quod cum peccatis homines ali qua lucrantur, ea pauperibus iuſte erogãtur, ſicut mathema ticus futura prædicando, vel meretrix turpia exercẽdo. 14. q. 5. qui habetis.

Quod de malo lucro vbi compe tit repetitio, eleemoſyna vel oblatio fieri non debet. 14. q. 5. per totum.

Quod medicus vel ſeruus lucrũ ſuum ab inuito detentore non iniurioſe recipit. 14. qõ. 5. non ſane.

De hac materia habes vbi agitur de Mercatione.

Lucifer. Quod lucifer dicitur principium viarum Dei. de pœn. diſt. 2. c. principium.

Item dicitur Beemoth.

Item dicitur Cherub, quaſi plenitudo ſapientiæ.

Quod lucifer non ad Dei ſimilitudinem ſicut homo, ſed ſigna culum ſimilitudinis Dei creatus aſſeritur, quaſi magis ei aliquid tributum ſit, vt quo ſub tilior eſt natura, eo in illum ſimilitudo Dei p̃enius credatur expreſſa. de pœn. diſt. 2. iuxta finem. c. multi. §. hinc enim reſponſum.

Quod Deus fecit eum eminentiorem ceteris angelis.

Item fecit eum ſpecioſum in mul tis condenſis frondibus.

Quod cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei.

Quod omne lignum pretioſum paradiſi Dei non eſt aſſimilatũ ei & pulchritudini eius.

Quod protegens & extentus in monte ſancto Dei fuiſſe perhibetur.

Quod omnis lapis pretioſus operimentum eius fuit.

Quod omnes angelos quaſi veſtem & ornamentum ſuum habuit.

Quod in medio lapidum ignitorum perfectus ambulauit.

Quod lucifer quia magnus ſine comparatione creatus eſt, ideo peccans ſine venia damnatus eſt. de pœ. diſ. 2. principiũ.

Luctus. Quod tempus luctus legis tẽpore, alii vſq; ad triceſimum diem, alii vſque ad quadrageſimum obſeruabant. 13. q. 2. quia.

Quod femina intra tempus luctus nubens, ſecundum leges ciuiles infamis eſt, ſed non ſecundum canones. 2. q. 3. Euphe mium. §. proximo. in fin.

Quod fideles mortui non ſunt lugendi, cum ſciamus eos non amitti, ſed præmitti. 13. qõ. 2. quam præpoſterum.

Quod lugere mortuos non prohibemur ex pietate, ſed ex reſurrectionis deſperatione. 13. q. vlt. vbicumque. & duobus c. ſeq.

Quod doctrina ſchiſmaticis panis luctus dicitur. 1. q. 1. dominus declarauit.

Ludus. Quod ludus & ſaltatio in ſanctorum ſolennibus præcipue diuina

officia obſtrepens eſt irreligioſus. de conſecrat. diſtinct. 3. irreligioſa.

Quod vere pœnitens debet ſe cohibere a ludis ſæculi & a ſpectaculis. de pœnite. diſtinct. 5. §. 1. in fine.

Quod ad ordines non debent ꝓmoueri qui ludis turpib. deſeruiunt, 33. diſt. maritum.

Quod epiſcopus vel presbyter, vel diaconus ludo deſeruiens niſi deſinat, eſt deponendus. 35. diſtinct. epiſcopus. & 64. diſt. clericum.

Quod an ludendo ſub certa formo baptizati debeant pro vere baptizatis haberi. 1. q. 1. ſpiritus. §. ecce. de conſecrat. diſ. 4. ſolet quæri.

Lupus. Quod lupus dicitur paſtor mercenarius, cui non eſt cura de ouibus. 23. q. 4. tres.

Quod lupi dicuntur laici ſubditi, qui aliquando dicuntur oues. 83. diſt. nihil. 2. q. 7. oues.

Quod lupi dicuntur dæmones & hæretici. 81. diſtin. oportet. & 43. diſt. §. 1. & c. ſeq.

Quod lupi arcendi ſunt latratu canum, & baculo paſtorum. 43. diſt. §. 1.

Quod qui propter timorem recta loqui pertimeſcit; hic velut mercenarius veniente lupo fugit. 43. diſt. ſit rector.

Quod nullus paſtor placere lupis & ouibus poteſt. 83. diſtin. nihil.

Quod illo paſtore nihil eſt miſerabilius, qui luporum gloriatur laudibus. 83. diſt. nihil.

Quod ſicut lupus fruſtatim cōedit agnum, ſic mali paſtores ſucceſſiue conſumunt bona eccleſiaſtica. 13. q. 1. c. 1. ante med.

Quod ideo ad ſedem apoſtolicā eſt recurrendum per appellationem, ne lupi, qui ſub ſpecie ouium intrant beſtiali ſæuitia quoſdam lacerare prǽſumant. 2. q. 6. decreto. in fin.

Lux. Quod lux diuina animæ tenebras fugat, quia nulla participatio lucis ad tenebras. de pœn. diſtin. 1. reſuſcitatus. §. ſi autem.

Quod lux mundi ſunt ſacerdotes. 93. diſt. ſacerdotes.

Quod lux veritatis illi ſubtrahitur qui arrogantia ſapientiæ ſeu iuſtitiæ velut albugine oculi excæcatur. 49. diſtin. hinc etenim. circa med.

Quod licet omnis qui male agit odit lucē, & quærit tenebras, Dei tamen oculos cuncta perſpicientes latere nō poteſt. 18. q. 2. pernicioſam. de pœn. diſ. 1. porro. §. ſi ante.

Quod cum factum notorium inculpatur, luce clarius conſtare dicitur. 7. q. 1. ſciſcitaris.

Luxuria. Quod luxuria inter alia peccata maxime templum Dei (id eſt corpus humanum) polluit. 32. q. 7. non ſolum.

Quod luxuria fomentum recipit a vino: ideo dicitur. Nolite inebrari vino, in quo eſt luxuria. 35. diſtin. vinolentum. & duobus c. ſeq.

Quod pauci inueniuntur ſine carnis luxuria. 50. diſt. quia ſanctitas tua. ante fin.

Quod

Quod luxuria ſapientes infatuat. exemplum de Salomone. 32. quæſt. 4. Salomon. 3. quæſt. 7. ſacerdos.

Item ſanctos proſternit. Exemplũ de Dauid. de pœniten. diſti. 3. ſepties. §. Dauid quoq;. 3. q. 7. ſacerdos. §. item Dauid.

Item fortes vincit. Exemplum de Sampſone. 23. quæſt. 5. ſi non. ante fin.

Item iugum ſcabiem habet cui carnis luxuria ſine ceſſatione dominatur. 49. diſtinct. hinc etenim poſt med.

Quod delectatiõi luxuriæ diuerſæ turpitudinis voluptates iunguntur. 32. quæſt. 7. non ſolũ.

Quod nomine luxuriæ omnis inordinata pollutio intelligitur. 32. q. 4. in eo.

De diuerſis modis & gradibus luxuriæ. 22. quæſt. 7. quemadmodum. §. 1. 27. quæſtione 1. nec aliqua.

Quod ſolo conſenſu mentis ſine tactu corporis luxuria exercetur. 32. q. 5. nec ſolo.

Quod eum luxuria in cognitione non reprimitur, etiam in actione dominatur. 46. diſtin. hinc etenim. poſt med.

Quod excellentia epiſcopi vel presbyteri vilificatur dum voluptatibus luxuriæ coninquinatur. 32. diſt. c. 1. in fin.

Quod epiſcopus vel ſacerdos luxurioſus dignitate officii eſt puniendus. 15. q. 8. hi qui.

Quod abuſus luxuriæ grauior eſt cum propria vxore quam cũ meretrice. 32. q. 4. origo. & qõ. 7. adulterii.

Quod femina præter coitum de bitum ex diuerſis partibus corporis corrumpi poteſt, ſicut per oſcula, & ſimilia. 27. qõ. 1. nec aliqua.

Quod aliquæ excedunt pecora in libidine, quia pecora poſt conceptum coitum non admittunt. 32. q. 7. non ſolum. & q. 4. origo, in fin.

Quod crudelis libido reputatur, vbi propter luxuriam ſterilitatis venena procurantur. 32. q. 2. aliquando.

Quod luxuria plus iuris habet aliquãdo quam caſtitas. 43. diſ. fraternitas.

De hac materia habes vbi agitur de Fornicatione, & Caſtitate, & Pollutione.

M*aceratio.* Quod maceratio carnis vt eius cõcupiſcentia compeſcatur, conſiſtit in ieiuniis & vigiliis, & laboribus, & caſtigationibus. 32. q. 5. ſi Paulus.

De materia habes vbi agitur de Abſtinentia, & de Ieiuniis.

Macula. Quod macula corporis notabilis remouet a miniſterio altaris. 49. diſt. hinc etenim. 1. q. 1. ſacerdotes.

Quod eccleſia Chriſti eſt ſine ruga & macula. 32. q. 4. recurrat. in fin. & 24. q. 1. omnibus.

Quod ſicut per vnum membrũ macula in omne corpus diffunditur, ſic in omnem eccleſiam videtur diffundere qui corpus ſuum maculat. 26. qõ.

2.ſed & illud.

Quod ſacramenta eccleſiæ per malos miniſtros maculari nõ poſſunt.1.q.1.ſic autem,

Quod ſedes Romana ſemper mã ſit extra maculam hæreticæ prauitatis. 24. quæſtio. 1. in ſede.

Quod macula diſcordiæ vel odii perſeuerans nec paſſione nec morte pro nomine Chriſti ſuſcepta purgatur,nec ſanguine abluitur.90.diſtincti.neq;.

Magiſter. Quod magiſter nullus debet eſſe prius,quàm diſcipulus. 16.q.1.ſi clericatus. 61. diſtinctio.miſerum.

Quod ideo neophyti prohibentur ordinari, ne fiant magiſtri antequã fuerint diſcipuli. 48. diſt.§ 1.

De hac materia habes vbi agitur de Diſcipulis.

Quod magiſtros & doctores epiſcopi congruis conſtituant locis, qui ſtudia litterarum,liberaliumque artium dogmata aſſidue doceant. quia in his maxime diuina manifeſtantur atque declarantur mandata.37.diſt.de quibuſdam.

Quod magiſtri imperiti iniuriã faciunt cathedræ.40.diſtinct. multi.

Quod magiſtris imperiti non ſunt præferendi.61.diſtinctio. ſtatuimus.

Quod magiſtro impunitas debetur ſi cauſa correctionis diſcipulum verberet. de pœn.diſt. 1.§.3.& c. aut facta.

Magus. Quod magi sũt qui vulgo malefici ob facinorum magnitudinẽ nuncupantur.26.quæſt.5.nec mirum.

Quod magi tria munera obtulerunt domino; in quibus tres partes philoſophiæ intelliguntur, videlicet moralis,naturalis, & rationalis.37.diſti.legimus.§.hinc etiam filius.

Quod ars magorum inuenta eſt ex traditione malorum angelorum.26.q.2.qui ſine.

Quod præſtigia magorũ nõ poſſunt turbare mentes bonorũ, qui talia non credunt,ſed mentes infidelium. 26. quæſtione 5. nec mirum.

Quod & in nouarum formarum & in conſimilium repræſentatione fictionẽ habent,& non veritatem.26. quæſtio.5. nec mirum.

Quod magi plus facere non poſſunt niſi quantum Deus permittit.26.quæſtio. 5. nec mirum.ante medium.

Quod ideo hanc artem permittit Deus vt homines qui in fide firmi ſunt, probentur. & mali qui mendacio credunt,per ſua deſideria ſeducantur. 26.q. 5. nec mirum.

Quod cum hæc ars prohibita ſit, qui ipſam ſectãtur,vel qui credunt talibus,perpetuæ damnationis interitum incurrũt. 26. q. 2.qui ſine.

Quod abſurdum eſt Samuelem tam ſanctum virum credere magica arte per Pythoniſſam ſuſcitatũ, ſed potius Saul exigentibus peccatis per diaboli fallaciam illuſum. 26. q. 5.nec mirum.

De

De hac materia habes vbi agitur de Dæmonibus, & Incantationibus, & vbi agitur de Diuinationibus.

Maior. Quod maior apud Deum eſt ille qui eſt iuſtior. 40. diſt. multi. in fi.

Quod maioritas inter homines atteditur diuerſis reſpectibus: videlicet inferior ad ſuperiores in obſequio & honore exhibendo, ſicut acolythi ſubdiaconibus, vt ſupra diſt. 93. a ſubdiacono.

Item in obediendo, quia nullus eſt qui nõ teneatur alicui obedire, alioquin acephalus eſſet. 93. diſt. nulla. & c. ſeq.

Item in ſedendo & ſtando, quia in talibus presbytero diaconus (niſi ſit legatus) non debet ſe præferre. 93. diſt. vlt. & ſupra eod. c. peruenit. in fin. & c. ſeq. & c. nonnulli. & c. legimus. in fin.

Item in benedicẽdo, quia minor a maiore benedicitur. 21. diſt. denique.

Item in ſacramenta conferendo, quia præſente presbytero diaconus non debet ſacramenta conferre. 93. diſtin. diaconi. & c. peruenit. & c. præſente.

Item in reuerentiam impendendo, ſicut tenetur filius patri, & vxor viro. 33. q. 5. eſt ordo.

Quod eſt maioritas reſpectu dignitatis officii, & ſanctitatis meriti, 2. q. 7. Paulus Petrum.

Quod Petrus inter apoſtolos dignitate officii maior fuit. 2. q. 7. Paulus. §. hoc. & cap. puto.

Quod Cyprianus martyr quantũ ad martyrium Petro comparatur. 2. q. 7. puto.

Quod licet epiſcopus iuxta vocabulum ſit maior presbytero; Auguſtinus tamen minorem ſe Hieronymo profitetur. 2. q. 7. quamquam.

Quod ſeruus Chriſti non quærit quomodo aliis maior appareat, ſed quomodo omnibus inferior videatur. 40. diſt. multi. & 93. diſtin. diaconi ſunt. ante medium.

Quod iuſtitia eſt vt maiori ſeruiat minor. 33. q. 5. eſt ordo.

Maledictio. Quod maledictio ẽ duplex, ſ. Dei, & hominis. 24. q. 3. Deus quando.

Quod Dei maledictio deſignat meritũ eius cui maledicitur. 24. q. 4. Deus quando.

Quod ſolus Deus iuſte maledicit, quod ipſum non fallit peccati qualitas nec peccãtis affectus. 24. q. 3. Deus quando.

Quod exemplo angeli qui diabolum maledicere noluit, homines a maledictis puri eſſe debent. 24. q. 3. ſi igitur.

Quod maledictio in ore clerici vituperatur & punitur. 46. diſtin. clericus maledicus.

Quod illa maledictio prohibetur quæ procedit in zelo vltionis, non ex zelo iuſtitiæ. 24. q. 3. cum ergo. §. proxi.

Quod crimino ſus ſententia maledictionis eſt feriẽdus. 24. q. 3. certum. & c. ſeq.

Quod qui negligunt oris maledici conſuetudinem reſecare, etiam ſi non corde maledicant, in quinamentum oris ſui in-

currunt.24.q.3. qui negligũt.

Quod maledictum fruſtra prolatum frequenter in maledicentem reuertitur.11.quæſtione 3. illud.in fine.

Quod maledici regnum Dei nõ poſſidebunt.14.q.3. certum.

Quod ſancti cum maledicunt, non maledicunt zelo vltionis, ſed iuſtitiæ. 24. quæſtione 3. cum ſancti.

Quod cum maledicimur de quo conſcientiam non habemus, non triſtari ſed potius lætari debemus.11.quæſt.3.inter verba.& duob.cap.ſeq.

Malefici. Quod malefici & magi, & incantatores, & diuinatores pro eodem accipiuntur.26.q.4.igitur. & q. 5. ſi quis epiſcopus.

Quod vbi per maleficium Deo permittente occulto iudicio, & diabolo præparante concubitus non ſequitur, ad Deum per humilem cõfeſſionem eſt recurrendum.33.q.1. c. vltim.

De hac materia habes vbi agitur de Diuinationibus: & vbi agitur de incantationibus, & de Magis.

Malum. Quod malũ eſt duplex, videlicet pœnæ, & culpæ.15.q.1. illa.

Quod malũ pœnæ non proprie malũ dicitur, mala enim non ſunt quæ nec crimine mentẽ implicant, nec conſcientiam ligãt, ſicut paupertas, ægritudo & aliæ pœnalitates.15.q.1.illa.

Quod ideo Deus malum pœnæ homini reliquit, vt ex hoc humiliaretur, & materiam haberet exercitii.de pœn.diſtin. 1. medicina.in fin.

Quod de malo pœnæ bonũ fit, cũ pauperibus diſtribuitur, quod cum laboribus & ſudorib. acquiritur.14.q.5. qui habetis,

De hac materia require infra vbi agitur de Pœna.

Quod malum culpæ propriẽ dicitur malum, videlicet peccatum voluntarie commiſſum. 15.q.1.illa.

Quod mala culpæ non ſunt faciẽda vt bona ſequantur.14.q.5. per totum.22.q.2.is autem.& c. ne quis.& c.faciat.

Quod de malo culpæ bonum fit quando de turpi lucro vbi nõ competit repetitio, fit eleemoſyna.14.q.5.qui habetis.

Quod inter duo mala culpæ minus eligendum eſt, vbi neceſſitas vnum perpetrare compulit. 13.diſt.duo.& c.ſeque. in fi. 22.q.4.quod Dauid. & cap. ſi aliquid.& duobus c.ſeq.

Quod innocens nec facit malũ, nec approbat factum. 23 q. 4. ita.& c.ſeq.

Quod ſic ſunt in eccleſia homines mali, ſicut ſunt humores mali in corpore.de conſe.diſt. 4.eſt vnitas.

Quod duobus modis non te maculat malus, videlicet ſi non conſentis, & ſi ridarguis. 23.q. 4. a malis.

Quod ſicut zizaniam a frumento difficile eſt ſegregare, ſic in hac vita malos a bonis.23 q.4. quantus.

Quod quamdiu mali per iudicium

cium eccleſiæ non publicantur tolerari debent. 2. quæſt. 1. multi. circa princip. 15. quæſt. vltim. c. vlt.

Item tolerandi ſunt & aſſociandi quamdiu de ipſorum correcti one non deſperatur. 23. qō. 4. cap. 1.

Item tolerandi ſunt quorum peccata manifeſta non ſunt, ne forte eradicando zizaniam eradicetur & triticum. 11. qō. 3. nolite. 2. quæſtio. 1. multi, in princip.

Item tolerandi ſunt ne ex turbatione ipſorum pax generalis eccleſiæ concutiatur. 23. q. 4. tolerandi. & c. quid ergo. & c. quiſquis.

Quod bonus malũ tolerare debet, quia & Chriſtus Iudam malum tolerauit. 23. quæſt. 4. tu bonis.

Quod qui malum non tolerat, ipſe ſibi teſtis eſt quia bonus non eſt. 23. quæſt. 4. hæc autẽ vita.

Quod ſi malos Chriſto lucrifacere volumus, exẽplo Chriſti, cum ipſis habitare debemus. 2. q. 1. multi.

Quod propter malos boni non ſunt deſerendi. 7. q. 1. aduerſitas.

Quod ideo propter bonos mali non ſunt deſerendi, quia propter paleam area non eſt relinquenda: nec propter piſces malos retia ſunt rumpenda. nec propter hœdos in fine ſeparãdos grex Domini eſt deſerendus. 24. quæſtione prima. quiſquis.

De malo culpæ habes vbi agitur de Peccato.

Manna.

Quod manna fuit figura corporis Chriſti, quia ſicut illud elementum cœleſte æqualiter ſinguli colligebãt, ſic cœleſtem gratiam poſtmodum ſecuturam ęqualiter omnibus diuidi præfigurabat. de conſe. diſt. 4. nec quemquam.

Quod ſicut potior eſt lux quàm vmbra, veritas quam figura, ſic corpus Chriſti dignius eſt manna de cęlo. de conſec. diſt. 1. reuera.

Quod manna fuit de cœlo, corpus Chriſti ſuper cœlum. de conſec. diſt. 2. reuera.

Quod manna fuit corruptioni obnoxium ſi in alterum diem ſeruabatur. iſtud enim eſt ab omni corruptione alienũ manens in æternum. de conſecra. diſt. 2. reuera.

Manumiſsio.

Quod manumiſſio dicitur qđ hi qui ſunt ſub iugo ſeruitutis, manumittentis beneficio libertati redduntur. duodecima qō. 2. cum redemptor.

Quod manumiſſio per epm ſic dẽt fieri, vt ſemper manumiſſi patrocinium eccleſiæ recognoſcant. 12. qō. 2. epiſcopus qui mancipium.

Quod ſucceſſor epiſcopi prædeceſſoris ſui manumiſſionem non debet infringere, 12. q. 2. ſi quos.

Quod manumiſſus de collegio non tenetur ad reuerentiã ſingulis de collegio, ſed vniuerſi-

tati, immo ſingulos poteſt in ius vocare. 12. quæſtione 2. epiſcopus qui. §. ſi vero.

De hac materia habes vbi agitur de Libertate & de Libertis.

Manus impoſitio.

De manus impoſitione habes vbi agitur de impoſitione.

Marcus.

Quod Marcus Euangeliſta diſcipulus beati Petri Alexandrinam fundauit & erexit eccleſiam. 24. quæſtione 1. cum beatiſſimus. 22. diſt. ſacroſancta. 93. diſt. legimus. poſt med.

Margarita.

Quod margarita ante porcos mittitur, quãdo indignis verbum Dei proponitur. 11. q. 3. nolite recedere. & c. ſeq.

Quod margaritæ ante porcos & canes mittuntur, quando de tractotibus & immundis eccleſiaſtica ſacramẽta committuntur. 44. diſt. in mandatis. de pœn. diſtin. 1. nonnulli. §. item his.

Maria.

Quod Maria vere vouit virginitatẽ perpetuam, niſi Deus aliter reuelaſſet. 27. quæſtione 2. ca. ſufficiat. poſt medium.

Quod Maria deſponſata fuit Ioſeph, ſed numquam ab eo cognita. 27. q. 2. quod aũt. circa fin.

Quod ideo deſponſata fuit Ioſeph, vt virginitas eius diabolo occultaretur, & virginitate ſua falleret principem mundi. 27. quæſtione 2. inuenta. & 32. q. 2. c. 1.

Quod Maria virgo concepit, & virgo peperit. 27. q. 1. nuptiarum. ante fin.

Quod Maria genuit Deum & hominem, non tantum hominẽ, ſicut dicit Neſtorius, qui aliã perſonam fecit carnis, aliã diuinitatis. 16. diſt. prima autẽ. §. tertia in Epheſo.

Quod tempore paſſionis Maria commendata fuit Ioanni. 27. q. 2. quod autem. §. ſeq.

Quod Maria & Ioſeph in virginitate vterque permanſit. 27. q. 2. beata Maria.

Martyriũ.

Quod martyriũ pro Chriſto nõ à nobis, ſed ab aliis libenter debemus ſuſcipere. 23. q. 5. non eſt noſtrum. & q. 8. conuenior. circa prin.

Quod à nulli in perſecutionibus licet propria interire manu, niſi vbi caſtitas periclitaretur. 23. q. 5. non eſt noſtrum.

Quod non computantur in numero martyrũ qui ſeipſos quacumque intentione voluntarie interimunt. 23. q. 5. tu dixiſti. & c. placuit.

Quod non pœna, ſed cauſa facit martyrem. de conſe. diſtin. 4. baptiſmi. exemplum ibi de latrone.

Quod effectus martyrii pro nomine Ieſu ſuſceptus implet vicem baptiſmi. de conſec. diſt. 3. baptiſmi. & capit. catechumenum.

Quod qui pro nomine Chriſti martyrizantur, abſque dubio vitam æternam conſequũtur. 15. quæſtio. 1. merito. §. firmiſſime.

Quod in ſeruis Chriſti etiam ſi affectus martyrii ad effectum non deducatur, ipſa ſola voluntas coronatur. de pœn. diſt. 1. numquid Cain.

Matrimonium.

Quod matrimonium eſt duplex, videlicet ſpirituale, & carnale. 26. q. 2. cum ſocietas.

Quod matrimonium carnale eſt viri mulieriſque coniunctio indiuiduam vitæ conſuetudinem retinens. 27. q. 2. §. 1.

Quod matrimonium fuit primo in paradiſo inſtitutum. 32. q. 2. ſicut §. 1. & ſeq.

Quod fuit inſtitutum ante peccatum in humani generis propagationem, poſt peccatum in infirmitatis remedium. 32. q. 2. quidquid.

Quod matrimonium eſt bonũ, & ſine peccato exercetur ꝙ Dei præcepto perficitur. 26. diſtin. deinde. in fin.

Quod conſenſus in carnalem copulam facit matrimoniũ. 27. q. 1 §. 1. & 5. c. ſeq.

Quod matrimonium aliud eſt legitimum & non ratum, aliud ratum & nõ legitimum, aliud legitimum & ratum. 28. q. 1. ſi quis Iudaicæ. §. ſeq.

Legitimum matrimonium eſt ꝙ legali cõſtitutione vel prouidentia moribus contrahitur, hoc eſt apud infideles, licet non ſit ratum, quia ſoluitur quando placet. 28. quæſtio. 1. ſi quis Iudaicæ. §. ſeq.

Ratum matrimonium apud fideles eſt, quando ſine ſolennitate ſolo affectu cõtrahitur, quorum matrimonium ſemel initum vlterius ſolui non poteſt. 28. q. 1. ſi quis Iudaicæ §. ſeq.

Legitimum & ratum eſt quando vxor a parentibus traditur, a ſponſo dotatur, & a ſacerdote benedicitur, & mutuo conſenſu perficitur 28. q. 1. ſi quis. §. ſequen. in fin 30. q 5. per totum. vſque ad c. nullum.

Quod triplex eſt bonum matrimonii, fides, proles, & ſacramẽtum. 27. q. 2. omne. 32. q. 2. ſicut. in fin.

Hoc triplex bonum fuit in parentibus Chriſti, proles fuit ipſe Chriſtus, fides quia nullum adulterium, ſacramentum quia nullum diuortium. 27. quæſt. 2. omne.

Quod prima cauſa matrimonii debet eſſe intentio prolis. 32. q. 2. pudor.

Item alia cauſa vitatio fornicationis. 32. q. 2. ſicut. §. ſeq. & ca. quidquid.

Quod propter intentionem prolis coitus excuſatur, & propter bonum matrimonii. 32. q. 2. ſolet quæri.

Quod an in matrimonio dum contrahitur vel exercetur, nõ confertur gratia, & propter hoc in ipſius contractu pretia interueniunt. 32. quæſtione 2. connubia.

Quod ipſe Deus eſt defenſor & cuſtos matrimonii. 32. q. 4. nemo. in fin.

Quod damnans matrimonium anathematizatur. 30. diſtin. ſi qua mulier. & duobus c. ſeq. & c. ſi quis nuptias.

Quod ſecundæ nuptiæ diſſuadẽ-

tur.31. q.1. de his. & duobus c. ſeq.

Quod ſecundæ, tertiæ & vltimæ nuptiæ non condemnantur. 31. q.1. aperiant.

Quod ſecundæ nuptiæ non debent benedici. 31. quæſtione 1. de his.

Quod olim licuit ſacerdotibus in matrimonio ante contracto ſtare, ſicut & modo apud Græcos ſtant & filii eorum reputabantur legitimi. 56. diſt. Cenomanenſem.

Quod ordinatis in matrimonio contracto non licuit, nec apud Græcos licet ſecundas nuptias facere propter notam bigamiæ. 33. diſt. ſi quis poſt.

Quod puellam quæ per verba de præſenti alteri contraxit, alter ducere non poteſt. 27. q. vlt. c. vltim.

Quod modus contrahendi matrimonium ponitur. 30. qō. 5. aliter.

Quod multa ſunt quæ in contractu matrimonii ſunt attendēda. 30. q. vlt. aliter. & c. qualis. & c. ſeq.

Quod velum, annulus, & alia quę exhibentur dum feminæ maritantur, ſingula ſpecialem habent ſignificationem. 30. q. 5. fœminæ.

Quod ſine dote ſi poteſt haberi non debet contrahi matrimonium. 30. quæſt. 5. nullum ſine dote.

Quod clandeſtine non debēt matrimonia contrahi: & licet in foro conſcientiæ ligent, in iudicio tamen eccleſiæ pro infectis habentur. 30. q. 5. per totū.

Quod matrimonium non poteſt contrahi ad tempus. 32. qō. 2. ſolet quæri. & c. ſeq.

Quod a ſeptuageſima vſque ad octauam paſchæ, & tribus hebdomadis ante feſtum Ioan. Baptiſtæ, & ab aduentu Domini, matrimonia non debent ſolemniter contrahi. 33. q. 4. nō oportet. Vide Concil. Trid. de hac re.

Quod in matrimonio conſtituti certis temporibus debēt a coitu abſtinere, videlicet tempore communicationis. 33. quæſtio. 4. c. 1.

Item in die Natiuitatis Chriſti, & in aliis feſtiuis diebus. 33. q. 4. quotieſcunque.

Item in tempore ieiuniorum. 33. quæſtio. 4. ſi cauſa. & duobus c. ſeq.

Item tempore conceptus, & ablactationis pueri. 5. diſt. ad eius vero concubitum.

Item tempore menſtruorū. ibi.

Quod tamen continentia non debet fieri ab vno ſine conſenſu alterius. 33. q. 4. apoſtolus. & cap. ſeq.

Quod matrimonium contrahendum impeditur per errorem perſonæ, vt ſi putatur eſſe Virgilius, & eſt Plato. 29. quæſt. 1. §. 1.

Item per errorem conditionis: vt quando putatur eſſe liber, & eſt ſeruus. 29. q. 1. §. 1.

Item per iuſtitiam publicæ honeſtatis. 27. q. 2. qui deſponſatam. 35. q. 3. porto.

Quod non debet contrahi cum hæretica & infideli perſona. 28. q. 1. caue. & duobus c. ſeq.

Item nec cum conſanguinea. 3. q. 1. c. 1. §. his ita.

Item nec cum affine. 27. q. 2. qui deſponſatam, in fine. & 35. q. 2. nullum. & cap. æqualiter. & pluribus c. ſeq.

Item nec cum moniali. 27. qō. 1. hi ergo. & duobus c. ſeq. 36. q. 1. raptores.

Item nec cum diaconiſſa. 27. q. 1. diaconiſſam.

Item nec cum religionem profeſſis, vel in ſacris ordinibus conſtitutis. 27. q. 1. vt lex. 27. diſt. preſbyteris.

Item nec cum furioſis & dementibus niſi habeant lucida interualla, vel niſi furioſus vel furioſa cōtraxerit: tales enim non ſunt ſeparandi. 32. qō. 7. neque furioſus.

Quod vno coniuge viuo quantocumque tempore abſente alter contrahere non poteſt. 34. q. vlt. ſi quis neceſſitate.

Quod ſi credens mortuum contrahit, non adulteratur, ſed redeuntem tenetur recipere. 34. q. 1. c. 1.

Quod dubitans mortuū, ſi contrahit, licet non debeat contrahere, debet tamē debitum reddere quouſque certificetur 34. q. 1. c. 1.

Quod ſi non credens mortuum, & tamen eſt mortuus, contrahit, non ſeparatur, ſed pœnitentia tamquam pro adulterio imponitur. arg. 22. q. 2. homines.

Quod ſi poſt duorum fidelium coniunctionem in aliquo ipſorum hæreſis ſuperuenerit, alteri propter hoc non poterit copulari. 28. quæſt. 2. cap. vlt. §. vlt.

Quod ſeparatus ob fornicationem viuente reliquo non poteſt cum altera copulari. 32. q. 7. cap. 1. & octo c. ſeq. & c. hi vero.

Quod nemo cogendus eſt ad matrimonium, & coactus ſeparatur. 31. quæſtione 2. ſi verum. & cap. ſequen. 32. qō. 2. cap. vlt.

Quod preſbyter vxorē ducens, ab ordine debet deponi. 28. diſt. preſbyter.

Quod nec Latini nec Græci in ſacris ordinibus poſſunt contrahere, ſed volentes Græci vxores habere, in minoribus conſtituti contrahunt, & ſic in matrimonio vlterius promouentur. 31. diſtinctio. Nicæna.

Quod ducens in vxorem quam prius habuit concubinam etiam virginem, non videtur poſſe promoueri. 32. diſt. maritum. & 34. diſt. præcipimus. & 30. q. 5. qualis.

Quod vxor promoti ad ſacros ordines ipſa cōſentiente non poteſt etiā ipſo mortuo matrimonium contrahere. 28. diſt. quia ſunt.

Quod error fortunæ vt cum putatur diues qui pauper eſt, nō impedit matrimonium. 29. q. 1. § 1.

Item nec error qualitatis, vt cum putatur quis bonus qui malus eſt. 29. q. 1. §. 1.

Quod poſt pœnitētiam cum illa poteſt contrahere quam prius polluit per adulterium, niſi in

morte viri machinatio, vel fides adultera: data fuit cum eſt ctu.31.q.1.c.1.& c.denique.& quattuor c.ſeq.

Quod fidelis dimiſſus ab infideli non baptizato non impeditur contrahere cum alio.28.q.2.c.vlt.

Quod cum filio matris ſpiritualis poteſt contrahi matrimonium: & pater cum filia carnali filii ſpiritualis,ſed filius cũ filia patris ſui non poteſt,quia cognatio ſpiritualis deſcendit a patre in filium,non aſcendit a filio in patrem.30.quæſt 3. cap.vlt.

Quod filii poſſunt contrahere cũ filiabus compatrum,excepta illa,mediante qua contrahitur cognatio ſpiritualis.30.q.3.ſuper quibus.

Quod propter inceſtum efficitur quis indignus ad matrimonium contrahendum,ſed poſt pœnitẽtiam poteſt cum talibus diſpenſari.32.quæſt.7. quædam.& quinque c.ſeq.33. quæſt.2.ſi quis cum duabus. & c.ſeq.

Quod vxoricidia ſine diſpenſatione non poteſt contrahere. 33.quæſt.2.inter ſectores.cap. admonere.& c.ſi quid.& cap. ſequen.

Quod diſpenſatur in matrimonio circa gradus a canone prohibitos.35.quæſt.3.quædã lex.& cap.ſeq.& q.8.de gradibus.

Quod de conſanguinitate gradus diſtinguuntur.35.qõ.5 per totum.

Quod gradus affinitatis exprimuntur.35.quæſtione quinta.porro.

De ſtatu cõiugum in matrimonio.

Quod prima nocte coniuges debent abſtinere propter reuerentiam ſacerdotalis benedictionis.23.diſ.ſponſus.30.q.5. ſponſus.

Quod non debent ſe coniuges libidinoſe diligere.32.quæſt. 4.origo.

Quod cum commiſcetur quis in matrimonio cauſa prolis procreandæ,non eſt peccatum. 25.diſtinctio.vnum.§.alias, ante fin.

Item cauſa reddendi debitum non eſt peccatum.27.quæſt. 2.ſi tu.

Item cauſa fornicationis vitandæ,& eſt veniale peccatũ.32. q.2.quidquid.33.qõ.2.in adoleſcentia.& quæſt.4.vir cum propria.

Item cum cauſa libidinis explendæ tamquam cum adultera vel cum meretrice eſt peccatum mortale.32.qõ.4.origo. & cap.liberorum. Alleuiatur tamen pœnitentia propter bonum matrimonii.32.q 7. adulterii.

Quod abſtinentia imputatur ad peccatum ſi propter hoc alter coniugum in peccatum labitur.27.q.2.ſi tu.

Quod vxor marito leproſo vel quocumque modo debilitato vel deformato reddere debitam tenetur.32.qõ.5.horrendus.& c.ſeq.

Quod

Quod vnus ſine alterius volunta-
te continentiam vouere non
poteſt.33.q.5.2.c.1.& 5.c.ſeq.
Quod nec poteſt religionem in
gredi niſi propter fornicatio-
nem vnus ab altero per ſentē-
tiā epiſcopi ſit ſeparatus. 27.
quæſt.2.ſunt qui. & ſeptem c.
ſequen.
Quod conſentiens vouenti& nō
vouens non poteſt cum altera
contrahere niſi poſt mortem
vouentis.27.q.2.ſi quis coniu
gatus.33.q.5.quod Deo & ca.
ſeq.
Quod ante copulam carnalem
vtrique coniugum licet intra
re religionē altero inuito.27.
q.2.ſcripſit nobis.§.ecce.& c.
ſeq.
Quod an dormiens cum ſorore
vxoris ſuæ poteſt reddere de-
bitum.27.q.2.qui dormierit.
Quod vxorati non debent in ec-
cleſia,& præcipue circa altare
deſeruire.27.q.2.multorum.
Quod in veteri lege vxore ſterili
permanente licite ex ancillis
liberos procreabant.23 qō.4.
§.1.& tribus c.ſeq.
Quod neuter coniugum pōt alte
ri crimen obiicere quando v-
trumque crimen conſtringit.
34.q.2 in lectum.

De diuortio. Quod di-
uortium
matrimonii ſine conſenſu epi-
ſcopi non debet fieri 17.qō.2.
ſi vir.
Quod ante cauſæ cognitionem
ſpoliatus vel ſpoliata primo de
bet reſtitui.33.qō.2.hiſtoria.&
duobus c.ſeq.
Quod matrimonium inter fra-
tres ſpirituales vel adoptiuos
dirimitur.30.q.3.c.1.& quat-
tuor c.ſeq.
Item cum matre vel ſpirituali fi-
lia.ſimile.30.q.1.de eo.
Quod diuortium factū propter
maleficium ſi ceſſat, reſtitui-
tur.33.q.1.ſi per ſortiarias.
Quod affinitas remanet,licet ille
moriatur per quem contracta
eſt.35.q.10.§.1.c.1.
Quod ante diuortium conſan-
guinei vel propinqui debent
citari& teſtificari de matrimo
nio,vel ſenes & antiqui, quib.
nota poteſt eſſe conſanguini-
tas.35.q.1.c. 1.& duobus capit.
ſequen.
Quod forma iuramenti teſtificā
tium ponitur 35.q.6.de paren
tela.& 3.c.ſeq.
Item forma iuramenti ſeparatio
nis propter conſanguinitatē
vel affinitatem.35.q 6.ab iſto.
Item forma iuramenti illius qui
recipit dimiſſam.35.qō.6.cap.
vlt.
Quod matrimonium non diri-
mitur per votum ſimplex an-
tecedens.27.diſtin.c.1.& duo
bus c.ſeq.
Item nec propter compaternita-
tem vel propter commaterni-
tatem ſuperuenientem.30.q.
1.noſſe.& quattuor c.ſeq.
Item nec propter ſeruitutem dō-
minis debitam.29.quæſt.vlt.
c.vlt.
Quod qui ſcienter contraxit cū
perſona ſeruilis conditionis,
ab ipſa diuortiari non poteſt.
29.q.2.ſi quis liber.
Quod cum vterque coniugum
ſeruilis conditionis matrimo-

rium contrahit, non ſeparantur.29.q.vlt.c.vlt.

Quod non ſeparatur ab vxore qui ignoranter cognouit vxoris ſororem.32.qō.7.qui dormierit.

Quod extraordinaria pollutio quamuis ſit criminoſa,non ſeparat matrimonium.35.qō.3.extraordinaria.

Quod ſiue propter adulterium ſiue propter aliud inter coniuges fiat diuortium, non propter hoc rumpitur matrimonium.32.q.7.interueniente.& ſex c.ſeq.33.q.5.quod Deo.

De hac materia habes vbi agitur de Diuortio.

Quod matrimonium ſpirituale eſt coniunctio Chriſti & eccleſiæ.27.q.2.cum ſocietas.

Quod matrimonium per carnalem copulam non perfectum, non eſt ſacramentum Chriſti & eccleſię.27.q.2.cū ſocietas.

Item ſpirituale matrimonium cō trahitur inter prælatum eccleſiæ & eius eccleſiam.7.q.1.ſicut vir.

Item ſpirituale matrimonium eſt inter Chriſtum & ſpiritualem animam.17.q.1.quæ Chriſto.& c.nuptiarum.

Mœchia. Quod mœchia eſt duplex, vide licet ſpiritualis & carnalis.28.q.1.non ſolum.

Quod mœchia ſpiritualis eſt idola facere vel idolis ſacrificare.18.q.1.non ſolum.

Quod mœchatio eſt omnis illicitus concubitus, atque illorum membrorum non legitimus vſus.32.quæſtio.4.meretrices.in fin.

Quod ſtricte ſumi mœchiam nō niſi pro adulterio ponitur 32.q.4.meretrices.

Item pro conſenſu peccati: quia qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eā in corde ſuo.32.q.7.non ſolum.

Quod mœchus dicitur qui dimiſſa vxore ob cauſam fornicationis,aliam duxit.32.qō.7.quemadmodum.

Medicina. Quod medicina eſt duplex, ſpiritualis & corporalis.29.diſt.neceſſe.

Quod medicorum conſilia diuinæ conditioni ſunt contraria, quia nec ieiunare nec flere nec conſimilia ſinunt.de conſec.diſt.5.contraria.

Quod medico corporali ſalariū non eſt negandum.34.q.5.nō ſane.

Quod nec clerici nec religioſi pro medicina munera debent accipere.23.diſt.his igitur.

Quod medicina ſpiritualis eſt pœnitentia.50.diſtinct.vt cōſtitueretur.33.quæſtio.1.ſi per ſortiarias.

Item medicina ſpiritualis eſt omnia eccleſiaſtica ſacramēta.de pœnit.diſt.1.in actione.de conſe.diſt.2.ſi quotieſcunque.23.diſt.his igitur.

Item medicina ſpiritualis eſt miſericordiæ opera.de pœniten.diſt.1.medicina.

Quod Chriſtus eſt ſpiritualis medicus, qui paratus eſt centies curare, ſi toties homo per pec-

peccatum infirmatus eum requirit. de pœnit. diſt. 3. Naum prophetam.

Item prælati ſunt ſpirituales medici, qui dant ſubditis correctionis medicinam. 86. diſt. in feriorum. & ca. ſeq. 5. q. 5. non vos. 45. diſtin. recedite. 23. qō. 4. quid faciet.

Quod magis prælatus occidit quam curat, qui nec pro peccatis ſuis pœnitentiã agit, nec alios de peccatis reprehendit. 50. diſt. abſit.

Quod ſicut medicus peritus non vno collyrio omnium oculos curat, ſic prælatus vel prædicator diuerſorum hominum vulneribus diuerſis doctrinis medetur. 29. diſt. neceſſe.

Memoria. Quod memoria vltionis diuinæ præteritæ in peccatores terrorem futurum incutere debet, ne conſimilia attẽtent. 7. q. 1. denique.

Quod quibuſdam in memoriam exceſſus ſigna relinquuntur. 19. q. 3. mandamus. de conſec. diſt. 2. & dixit.

Quod ideo quibuſdam occaſio peccati præteriti vel per loci mutationem vel aliter eſt ſubtrahenda, ne culpa ad memoriam replicata incaleſcat. 15. q. 1. mulier. 81. diſt. valet.

Quod nullum inuenitur delictorum tale remedium, ſicut eorũ continua memoria. de pœnit. diſt. 3. Iudas pœnituit.

Mendacium. Quod mendacium eſt falſæ vocis ſignificatio cum voluntate fallendi. 22. q. 2. beatus. §. ille.

Quod octo ſunt genera mendaciorum quorum quia primũ grauius eſt, tanto minus quiſque mentiendo peccat quanto a primo recedit. 22. q. 2. primũ.

Quod primum genus mendacii eſt in doctrina fidei cum intentione ſubuertendi.

Secundum eſt quod prodeſt nulli, & obeſt alicui, vt eſt mendacium detractionis, & falſi teſtis in cauſa criminali.

Tertium eſt quod prodeſt vni, & obeſt alteri, vt eſt mendacium in cauſa pecuniaria.

Quartum eſt quod ſolum mentiendi fallendique libidine fit.

Quintum eſt quod fit placendi cupiditate de ſuaui colloquio, quod eſt adulterorum.

Sextum eſt quod nulli obeſt, & prodeſt alicui, vt cum quis ſe neſcire mentiatur pecuniã eſſe alterius, quam ſcit iniuſte tollendam.

Septimum eſt quod nulli prodeſt, & obeſt alicui, vt cũ quis vult hominem prodere ad mortem.

Octauum eſt quod nulli obeſt, & prodeſt ad hoc vt caſtitas conſeruetur.

Quod primũ genus dicitur perniicioſum, ad quod nulla conditione debet quis adduci.

Quod quodlibet aliorum eſt vel pernicioſum, vel officioſum, vel iocoſum mendacium, quę poſt primum minorem ſecundum maius & minus culpam habent. 22. q. 2. ne quis. & ca. q̃ autem ait. & ca. ſi quælibet. 9. diſt. ſi ſcripturas.

Quod mendacium eſt graue peccatū: quia os quod mentitur, occidit animam. 22 qō. 2. nec artificioſo.

Quod omne mendacium cauēdum eſt, maxime perfectis. 22. q. 2. ne quis. c. omne. c. ſi quis per vetus teſtamentum. & 22. q. 5. cauete fratres.

Quod perfectus pro nullius vita ſeruanda debet mentiri. 22. q. 2. ne quis.

Quod nullus ducendus eſt ad ſalutem mendacio opitulante. 22. q. 2. primum, in fin.

Quod Abraham dicendo vxorē ſororem ſuam eſſe, & Iacob dicendo ſe primogenitum, excuſantur de mendacio. 22. qō. 2. quæritur. & § proximo.

Quod mendacium eſt epiſcopū vel ſacerdotem vel religioſum ſe profiteri, & cōtraria ſuo ordini operari. 22. qō. 5. cauete fratres.

Quod nemo cauſa humilitatis debet mentiri: quia ſi nō erat peccator, ex hoc incurrit quod vitabat. 22. q. 2. non ita.

Quod ille mentitur qui putans falſum dicit verum, vel econuerſo. 22. quæſt. 2. homines. & c. ſequen.

Quod non omnis falſum dicens mentitur. 22. q. 2. is autem. & cap. beatus. & c. ſi quælibet. §. Abraham.

Quod facere contra promiſſum, non ſemper eſt mentiri. 22. q. 2. beatus Paulus. & c. ne quis. in fin.

Quod aliquod iocoſum mendaciū non videtur eſſe graue peccatum. Exemplum de Ioſeph. 22. q. 2. quod autem ait.

Quod mendacium præcipue in mercatoribus eſt, quia mercator ſine mendacio & periurio eſſe non poteſt. diſt. 88. eiiciēs. & c. ſeq.

Quod qui veritatem celant, & mendacium dicunt, æqualiter peccant: quia ille prodeſſe nō vult, & iſte nocere deſiderat. 11. q. 3. quiſquis.

Quod mendacium etiam in præſenti inuenitur grauiter punitum. 12. q. 1. dilectiſſimis. poſt medium. Exemplum ibidem de Anania & Saphira.

Quod mendax debet carere impetratis, & quibus ſcripta diriguntur, ſunt puniendi ſi precū mendacia non arguunt. 25. q. vlt. diceenti.

Quod circa impetrationem reſcriptorum contingit mentiri tripliciter. 25. q. vlti. §. & ſi legibus.

De hac materia habes vbi agitur de Iuramento.

Mendicitas.

Quod mēdicitas clericorū eſt ignominia epiſcoporum. 93. diſt. diaconi.

Quod intantum excreuit auaritia quorundam epiſcoporum, vt omnia occupantes cogant clericos egentes mendicare.

Quod illi qui aliter habere poſſunt, grauiter peccant ſi mendicant, quia vnde pauper victurus erat, accipiunt. 1. qō. 2. paſtor.

Quod eleemoſyna panis egentium eſt, & qui defraudat eam, homo ſanguinis eſt. 14. qō. 5.

cap.

cap.immolans.

Menſa. Quod menſa clericorum non debet abundare fabularum relatione, ſed ſacræ ſcripturæ locutione. 44.diſt pro reuerentia.

De hac materia habes vbi agitur de Cibo.

Menſtruum. Quod mẽſtrua mulierum ſunt ex naturali ſuperfluitate ſanguinis, & ideo culpa carent. 5.diſt.ad eius.

Quod menſtrua patienti non debet eccleſiæ introitus denegari. 5.diſt ad eius.

Quod ſicut mulier menſtrua patiens, Chriſti veſtimentum laudabiliter tetigit, ita eccleſiam mẽſtruata laudabiliter intrare poterit.

Quod ad mulierem menſtruatã quiſque accedere prohibetur, quia ex hoc partus deformatur. 5.diſt.ad eius.

Menſura. Quod menſura miſericordiæ Dei non poteſt extimari. de pœn.diſt.1 ſerpens. ante ſi.

Quod apud Deum non valet tantum in pœnitentia menſura temporis, quantum doloris. de pœn.diſt.1.menſuram.&c. præcedenti. &c. in actionem.

Mercatio Quod mercatio poteſt eſſe honeſta & turpis. de pœn. diſt.5.qualitas.

Qđ quælibet mercatio eſt periculoſa, quia difficile eſt inter vẽdẽtis & ementis commercium non interuenire peccatum.

Quod mercator ſine peccato & periurio eſſe non poteſt. 88. diſtin. eiiciens.& c.ſeq.

Quod clericis omnino prohibetur mercatio, quia vilius emit vt carius vendat. 14.q.4.canonum 16.q.7. & hoc diximus.

Quod qui propter cupiditatem ante tempus granum vilius emit vt carius vendat, turpe lucrũ cõmittit, 14.q.4.quicũq;.

Quod in ſacro loco vbi eſt orationibus vacandum, mercationes exerceri nõ debent. 16, q.7.& hoc diximus.

De hac materia habes vbi agitur de Lucro & Negotiatione.

Mercenarius. Quod mercenarius ẽtſi ab inuito detẽtore recipit mercedẽ ſuã, non committit iniuriã. 14.q.5.nõ ſane.

Quod qui defraudat mercenarium mercede, reus eſt, ac ſi ipſius ſanguinẽ funderet. 14. q.6.immolans.

Quod prælatus non diligens propter Deum, ſed propter temporale lucrum, mercenarius eſt. 8.q.1.ſunt in eccleſia.

Quod ille rector non paſcit, ſed mercenarii vice deſeruit, qui gratiam humanam amittere formidans loqui recta pertimeſcit. 43.diſt. ſit rector.

Quod mercenarius eſt prælatus, qui plus diligens proprium commodum quam ouiũ, videns lupum oues relinquit. 7, q.1. aduerſitas.

Meretrix. Quod meretrix eſt quæ multorum libidini paret. 34. diſt. vidua.

Quod meretrices eſſe, & ad meretrices accedere eſt diuinitus prohibitum. 32. quæſtione 4. meretrices.

Quod fornicator in eo eſt magis criminoſus, quia tollit mēbra Chriſti, & facit ea membra meretricis. 32. q. 4. in eo.

Quod indebitus modus luxuriæ execrabiliter fit in meretrice, ſed execrabilius in vxore. 32. q. 7. adulterii.

Quod contrahens cum meretrice, ad ſacros ordines non poteſt promoueri. 34. diſtinct. ſi quis viduam.

Metropolitanus.

Quod metropolitanus a menſura ciuitatū quibus præeſt, dictus eſt. 21. diſtin. cleros. poſt prin.

Quod metropolitanus debet decem vel vndecim ciuitates & totidem epiſcopos ſub ſe habere. 6. q. 3. ſcitote.

Quod abſque metropolitani licentia nullus epiſcopus curiā Imperatoris debet adire. 23. q. vlt. ſi quis epiſcopus.

De hac materia habes vbi agitur de Archiepiſcopo.

Michael.

Qđ Michael qui noluit maledicere diabolo, ponitur in exemplo vt a maledicto puri ſimus. 24. qō. 3. ſi igitur Michael.

Militia.

Quod militia eſt duplex, videlicet ſæcularis & ſpiritualis. 59. diſt. ſi officia. 23. q. 8. reprehenſibile.

Quod militia ſæcularis non culpatur, ſed abuſus. 23. qō. 1. per totum.

Quod militia inſtituta eſt propter duo, videlicet ad iniuriā propulſandam, & vindictā inferendam. 23. q. 1. c. 1. in fin.

Quod ius militare in multis conſiſtit. prima diſtinctione ius militare.

Quod in militia ſæculari reprehenditur libido dominandi, crudelitas vlciſcendi, & cupiditas nocendi. 23. q. 1. quid culpatur in bello.

Quod hac intentione militia debet exerceri, vt mali coerceātur, & boni ſubleuentur. 32. q. 1. apud. & c. ſeq.

Quod plerique ſancti patres ſæcularem militiam laudabiliter exercuerunt. 23. quæſtio. 1. noli exiſtimare.

Quod ſumma laus eſt militiæ, cō muni vtilitati intendere. 23. q. 1. ſumma.

Quod boni milites vltra ſtipendia ſua nil debent vſurpare. 23. q. 1. militare.

Quod miles non eſt reus homicidii, qui legitima auctoritate ſuperioris hominem occidit. 23. q. 5. miles.

Quod miles ſæcularis grauius peccat ſimoniam committendo quam clericus. 1. q. 3. Saluator. circa med.

Quod miles ſæcularis propter periculoſum ſtatum quem habet, abſque diſpenſatione Papæ ad ſacros ordines non debet promoueri. 50. diſtinct. ſi quis poſt.

Quod ſi in militia ſæculari gradatim quis promouetur ad hono-

honores,multo fortius in militia ſpirituali. 59. diſti.ſi officia.& c.ſeq.

Quod non debet eſſe ligatus aliis qui ſpirituali militiæ eſt aggregandus. 54.diſt.nullus.

Quod Chriſtus ad ſeruiendum voluntarium militem habere vult.15.q.1.non eſt.

Quod nil beatius quàm vt quomodo Imperator noſter Chriſtus iuſſit militetur. 40.diſtin. ante omnia.

Quod militũ Chriſti arma, ſunt lachrymæ & orationes.23.qõ. 8.reprehenſibile.& ca.conuenior.circa med.

Miniſter.

Quod miniſter dicitur qui quod ſuperior mandat,exercet.23.q 2.dominus noſter. 23.q.5.non ſolum.& q. vltim. quicumque percutit.

Quod miniſter iudicis etiam damnatum, ſi ex libidine occidit,homicida eſt. 23.quæſti.5. cum miniſter.

Quod miniſter Chriſti non debet eſſe ſuperbus,quia talis diabolo comparatur.1.qõ.1.ſi iuſtus fuerit.

Quod Chriſtus miniſtros ſuos docuit aliis miniſtrare,non tẽporalibus lucris intendere.1.6. q.1.nulli.

Quod in miniſtris eccleſiæ ſicut eſt in ſacerdote miniſtratio, ſic & in diacono ſacramenti diſpenſatio.93.diſtinctio. diaconi.

Quod vbi paterfamilias largus, eſt,miniſter non debet eſſe tenax.26.quæſtione 7.allegant. in fin.

De miniſtris eccleſiæ habes vbi agitur de Clericis, & vbi agitur de Eccleſia materiali, & vbi agitur de Ordinibus.

Miraculum.

Quod miraculum eſt opus arduum & inſolitum ſupra ſpem & facultatem cõſiſtens admirantis, ſicut fuit maris rubri & Iordanis fluuii diuiſio,& alia plura quæ ponuntur de conſec.diſt.2.reuera.circa me.

Quod miracula facere eſt ſpeciale donum ſpiritus ſancti.de pœniten.diſtin.2.ſi quis ſemel.§. quorundam.

Quod quantumcumque ſunt ali qui ſancti,miracula facere nõ poſſunt quando volunt, niſi quando ſpeciali dono ſpiritus ſancti perfunduntur. de pœn. diſt.2.ſi quis ſemel.§.quærendum.

Quod miracula ſanctorum ſunt admiranda,non in exemplum noſtræ actionis trahenda.2.q. 7.nos ſi.poſt medium.

Quod quidam habent prophetię ſpiritum, qui non habent vitæ meritum.1.qõ.1.prophetauit exemplum ibi de Saul.

Quod multi faciunt miracula extra charitatem conſtituti, q in charitate poſiti facere non poſſunt.1.quæſtione 1. teneamus.

Quod magi & dæmones non faciunt miracula, ſed mira, quia non ſunt ſupra naturam, ſed ſunt hominibus inſolita. 26. q.4.ſciendum.

1.omnis Chriſtianus.

Quod poſt offertur in calice vinũ & aqua a ſacerdote, de conſe. diſt.2.in ſacramentò.

De qua materia habes vbi agitur de Eucharistia.

Quod ante præfationẽ Surſum corda dicere monemur, & tũc præcipue mentem ad dominũ dirigere debemus. de conſec. diſt.1.quando autem.

De præfatione, quę poſtea primo ſequitur, habes, de conſe. diſt. 1.inuenimus.

Quod pax debet dari ante communionem, habes de conſe.diſtin.2.pacem.

Quod poſt Miſſam ſi non eſt epiſcopus ſacerdos qui cantauit debet dare benedictionem.de conſe.diſt.1.Miſſas.

Quod in Miſſa ſiue viui, ſiue mortui populo poſſunt recommẽdari, ſed in canone miſſæ vbi ſoli Deo loquimur, qui omniũ nomina nouit tacitis nominibus, ſub generali commendatione orare debemus.de conſ. diſt.1.viſum. & c. de nominibus.

Quod non niſi in ſacris locis, vel vbi epiſcopus permiſerit, Miſſa debet celebrari, de conſecr. diſt.1.Miſſarum.

Quod ſub diuo ſuper tabula conſecrata lapidea poteſt Miſſa cãtari.de conſe.diſt. 1. concedimus.

Quod epiſcopus ne monachos in officio impediat non debet in monaſterio ſuo ſolenniter celebrare.18.q.2.luminoſo.

Quod non ſolum epiſcopus, ſed etiam populus diebus dominicis & ſolennibus ab eccleſia ſua nõ debet ſe ſubtrahere. de conſec.diſt.3.epiſcopus. & ca. ſeq.

Quod ſuper altari in quo epiſcopus cantauit, eo die non debet preſbyter celebrare. de cõſe. diſt.1.c.vlt.

Quod in natiuitate Domini quãdo tres Miſſæ ſunt celebrandæ, prima Miſſa in profunda nocte ſolenniter eſt celebranda.de conſe.diſt.1.nocte.

Quod in quadrageſima non debet quis manducare niſi audita prius Miſſa, & veſpertinis officiis, de conſe.diſt. 1.ſolent.

Quod propter populi deuotionẽ Miſſa poteſt in aurora cantari.de conſec.diſt. 1. ſolent plures.§.1.

Quod poſt clericorum ordinationes in ieiuniis quattuor temporum poſt meridiem Miſſa debet cantari, & præcipuæ in ſabbato ſancto, quia tunc verſus noctem debet cantari. de conſe. diſt. 1.ſolent. §. in ieiuniis.

Quod nemo pranſus Miſſam cãtare debet 7.q.1.nihil.

Quod qui pro pecuniis vel hominum complacentiis vnam vel plures Miſſas celebrat, æternã ſibi damnationem comparat. de conſecratione diſtinctio. 1. ſufficit.

Quod excepta natiuitate Chriſti vnam Miſſam cantare ſufficit ſacerdoti.

Quod valde felix eſt qui vnam Miſſam digne põt celebrare.

Quod dominicis & feſtiuis diebus laici Miſſam vſque ad fi-

nem debent audire. de conſe. diſtin.1.Miſſas.& cap.ſeq.& c. & hoc.

Quod epiſcopus ſolenniter celebrando ſemper debet habere teſtes.de conſec.diſt. 1.epiſcopus Deo. & cap.iubemus.

Quod presbyter niſi duobus ad minus pręſentibus Miſſam nõ debet celebrare, vt competat ſibi dicere, Dominus vobiſcũ, & Orate pro me. de conſ.diſt. 1.quoque.

Quod ſacerdos propter euentus varios ſine adiutore qui poſſit eum ſuſtentare, nõ poſſit Miſſam cantare.7.q.1.illud.

Quod presbyter qui Miſſam incœpit: niſi infirmitas impediat,debet eam finire. de conſe. diſt.1.nullus epiſcopus.

Quod presbyter propter caſualẽ infirmitatem Miſſam incœptam finire non poterit, alter vbi dimiſit perficiat.7.quęſti. 1.nihil.

Quod laborans morbo caduco vel conſimili Miſſam non debet cantare.7.q. 2. in litteris.

Quod presbyter numquam Miſſam cantet niſi communicet. de conſecra.diſtin.2.relatum. & cap.ſeq.

Quod presbyter in Miſſa de mortali peccato habens conſcientiam,cum contritione & propoſito confitendi poteſt cõmunicare.de conſecrat. diſtin.2. quotidie.

Quod Miſſam mali ſacerdotis vel infamati non eſt reſpuenda. niſi ſit per ſententiam condemnatus.15.q.8.c.vltim. diſtin. 32.c.nullus.&.c.ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Celebratione, & de Sacerdote.

Miſericordia. Quod miſericordia eſt plenitudo & perfecta forma virtutum. 86. diſti. in ſingulis.

Quod duplex eſt miſericordia, videlicet diuina & humana.

Quod multiplex eſt miſericordia Dei, quæ lapſis hominibus ſubuenit.de pœniten.diſtin.1. ſerpens.

Quod miſericordiæ Dei nec mẽſuras ponere poſſumus: nec tempora diffinire: apud quem nullas patitur moras veniæ cõuerſio.de pœniten. diſt.1. ſerpens.ante fin.

Quod Deus ex miſericordia expectat peccatores vt conuertãtur.93.diſ.diaconi ſunt.ante fi.

Quod aſſidue peccare volentium non miſeretur Deus.93. diſt. Diaconi ſunt.in fin. de pœn.diſtinct.1.Deus.§. poteſt etiam. & diſt.7.circa fin.

Quod miſericordia ad proximũ eſt duplex, videlicet corporalis,& ſpiritualis.45.diſt.3.

Quod ſpiritualis eſt triplex,videlicet offenſas vel iniurias dimittere.45.diſt.tria.& 50.diſ. conſiderandum.

Item delinquentes corrigere.45. diſt.tria.

Item bona docere,& iuſta conſulere.45.diſt.diſciplina.

Quod corporalis miſericordia conſiſtit in ſeptem operibus miſericordiæ, quæ in hoc verſu continentur.

Vi-

Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

Quorum plura ex his ponuntur 86. diſt. non ſatis.

De modo habendi vel exhibendi prædicta officia miſericordiæ.

Quod miſericordia ſpiritualis ad proximum debet eſſe iuſta in corrigendo, vt ſcilicet non deſit vinum auſteritatis, nec oleũ pietatis. 45. diſt. diſciplina.

Item diſcreta in docendo vel cõſulendo, ne erudiendi in errorẽ deducãtur 43. diſ. ſit rector.

Item debet eſſe prompta offenſas relaxando: maxime quando pœnitent offendentes. 23. q. 4. non poteſt. §. proximo.

Quod miſericordia corporalis debet eſſe iuſta in exhibendo: quia debet eſſe de proprio, nõ de alieno. 1. q. 1. non eſt. 14. q. 5. per totum.

Quod debet eſſe diſcreta in ſubueniendo: quia vni omnia nõ ſunt danda. 86. diſt. non ſatis & c. dominus.

Item ordinata in diſtribuendo: quia primo dandum eſt propinquis, & poſt aliis. 86. diſt. eſt probanda. & c. in ſingulis. in fin. excepta neceſſitate. tunc potius dandum eſt iuſtis quàm peccatoribus. 86. diſtin. fratrem noſtrum §. in ipſa.

De hac materia habes vbi agitur de Eccleſia.

Quod miſericordiæ officia omnibus ſunt præcepta. 86. diſt. in ſingulis.

Quod qui negant miſericordiã faciendam, ipſum Chriſtum qui eſt miſericordia negant. 7. q. 1. omnis.

Quod miſericordia maior eſt omnibus holocauſtomatibus. diſt. 50. ponderet. in fin.

Quod melius eſt in cauſis præterire miſericordiam quam inclementiam. 86 diſt. non ſatis. 26. q. vltim. alligant.

Quod ſententia quæ miſericordiam vetat, eſt effugienda. 50. diſtinct. ponderet. in fin. 1. q. 7. exigunt.

Quod capto hoſti debetur miſericordia; niſi maior turbatiõ timeatur. 23. q. 1. noli.

Quod crudelis eſt miſericordia parcere vni in diſcrimen multorum. 45. diſt. ſed illud.

Quod non eſt miſericors qui parcit vitiis, vt non conturbet delinquentes. 23. q. 5. qui vitiis.

Myſterium.

Quod myſterium ab illo dicitur quòd ſecretam & reconditam habet diſpenſationem. 1. q. 1. multi, circa med.

Quod eccleſiaſtica ſiue diuina ſacramenta proprie dicuntur myſteria. 1. q. 1. multi. ante medium.

Quod indignis & non intelligentibus ſecreta myſteria nõ ſunt communicanda. 43. diſt. §. vlt. & c. in mandatis.

Moyſes.

Quod Moyſes qui congregauit omnem ſynagogam, repræſentat q̃ in fideli anima omnis multitudo ſenſuũ & cogitationum ad meditandum de Deo intra ſacrarium cordis debet conuenire. 8. qõ. 1. licet.

Quod in hoc ꝙ non fuit Moyſi permiſſum a Deo de ſucceſſore ordinare, datur intelligi ꝙ ad Deum non ad homines ſpectat electio prælati. 8. quæſt. 1. ſi ergo.

Quod Moyſes negauit ſe filium filiæ Pharaonis, & quod Ægyptium ſabulo obruit, & quod Ægyptum dereliquit, & quod filios Iſrael de Ægypto eduxit, habes de pœ diſt. 3. vt cognouerunt. §. opponitur.

Quod Moyſes ponitur in exemplum ꝙ prælati non armis ſed orationibus contra aduerſarios debent pugnare, quomodo ipſe pugnauit cōtra Amalech. 36. diſt. ſi quis vult.

Quod ſicut inter Moyſen & Aarō fuit quædam maioritatis diſcretio, ſic fuit inter apoſtolos. 22. diſtin. ſacroſancta. & 21. diſt. §. 1.

Quod Moyſes cum pro peccato populi orauit, nō ſtatim veniā impetrauit. 50. diſtinct. ſi quis præpoſtera. in fin.

Quod Moyſes potius voluit de libro vitę deleri quàm noxam populo non dimitti. 23. qō. 4. quid crudele.

Quod quia Moyſes Æthiopiſſam duxit in vxorem, Maria murmurans lepra percuſſa fuit. 2. q. 7. plerumque. c. item obiicitur.

Quod Moyſes propter reuerentiam loci calceamētum pedis ſoluit. de pœn. diſtin. 1. ſunt qui arbitrantur.

Quod Moyſes quandoque Chriſtum ſignificat. de pœn. diſ. 2. inter hæc hircum.

Monachus. Quod monachus dicitur a monos Græce, quod Latine dicitur ſolus: & achos ꝙ Latine dicitur triſtis: quaſi ſolitarius & triſtis. 16. quęſtio. 1. placuit.

Quod monachus ideo ſingularis dicitur: quia debet vitare hominum multitudinem. 16. q. 1. ſi cupis.

Quod ſicut piſcis ſine aqua, ſic monachus ſine monaſterio, vel cella caret vita 16. q. 1. placuit communi.

Quod monachus ad hoc debet intendere vt ſtatus eius cōcordet cum nomine. 16. qō. 1. placuit.

Quod omnis monachus vel religioſus debet eſſe vel de regula Sancti Benedicti, vel de regula Baſilii, vel de regula Auguſtini. 18 q. 2. pernicioſam.

Quod etiam dicuntur monachi qui regulam Auguſtini ſunt profeſſi. 18. q. 2. perniciofam.

Quod nullus ſeruus debet eſſe monachus niſi a domino ſuo licentiatus. 16. q. 1. qui vere.

Qđ monachi & monachæ ſemper & vbique debent deferre veſtes profeſſionis ſuæ. 33. diſtinct. ſanctimonialis. 20. q. 1. vidua.

Item excepta infirmitate numquam debent carnes comedere, de conſe. diſt. 5. carnem.

Item debent abbatibus ſuis obedire: ac res laboribus ſuis acquiſitas vel qualeſcumque ſine licentia abbatis non debent retinere. 18. quæſtione 2. abbates.

Quod

Quod nullus debet monachus ſpe abbatiæ promiſſæ fieri. 16. quæſtio. 7. per laicos. 18. quæſtio. 2. peruenit.

Quod vltra tempus in monaſterio ſtantes & nolentes profiteri debent expelli. 16. q. 1. peruenit ad nos.

Quod teſtamentum facere non poſſunt. 19. q. 3. quia & cap. ſequen.

Quod ſine licentia abbatis voue re non poſſunt. 20. quæſtio. 4. monacho.

Quod ad arctiorem vitam petita licentia tranſire poſſunt. 20. quæſtio. 4. capit. 1. & cap. monachum.

Quod compulſus ſiue a parentibus, ſiue ab aliis fieri monachus: niſi prius conſentiat, nõ tenetur. 20. q. 3. præſens.

Quod monachi de licentia abbatis ex cauſa legitima poſſunt ad ſolitarias cellas tranſire. 18. quæſtio. 2. nullus monachus. 20. q. vlt. c. vir.

Quod non debent cauſas vel negotia ſæcularia agere niſi ex licentia abbatis pro monaſterio. 16. q. 1. adiicimus, in fin. & c. de præſentium. & c. ſunt nõnulli. & c. monachi.

Quod frequenter loquens de pecunia, potius dicendus eſt inſtitor quã monachus. 16. q. 1. ſi cupis.

Quod monachi numquam debent vacare, ſed ſemper vel orationibus, vel lectionibus, vel exercitio operis debent intendere. de conſecrat. diſtin. 5. numquam.

Quod debent ab omni familiaritate monialium & aliarum feminarum ſe alienare. 18. quæſtione 2. peruenit ad nos. & 3. c. ſeq.

Quod nec in vno, nec in vicino monaſterio cum monialibus debent habitare. 18. q. 2. diffinimus. & duobus c. ſeq.

Quod nec ſudariolos, nec zonas, nec alia munuſcula a mulieribus debent accipere. 27. q. 1. monacho.

Quod monachi quamuis recipiẽdo ordinem recipiant officii poteſtatem, non tamen executionem: niſi occaſione populi de licentia epiſcopi. 16. q. 1. monachi, & c. ſeq. & cap. ſic viue. & c. ſi clericatus. & cap. ſequen.

Quod nec pœnitentiam aliis dare, nec prædicare niſi in clauſtro ſuo debent. 16. q. 1. placuit omnibus. & c. monachus. & c. iuxta. & c. adiicimus.

Quod nec baptizare debent, nec fieri compatres. 18. q. 2. peruenit ad nos. de conſec. diſt. 4. nõ licet abbati. & c. ſeq.

Quod præter confratrem in clauſtro, & præter eum qui elegerit, nullum debent ſepelire. 16. q. 1. cap. 1. c. Agapitus. & capit. placuit.

Quod monachi debent ſubeſſe epiſcopis inquantum per Papam non ſunt exempti. 16. quæſtio. 1. peruenit 18. quæſtio. 2. Abbas, & quattuor c. ſeq.

Quod viſitandi ſunt per epiſcopos & corrigendi. 18. q. 2. viſitandi.

Quod iura epiſcopalia debent epiſcopis perſoluere. 18. quæſtio. 2.

Eleutherius & c.ſeq.

Quod non debent decimas vel eccleſias a laicis ſine conſenſu epiſcopi recipere 16.q.7.decimas.

Quod epiſcopos ex charitate poſſunt accuſare.2.q.7.nullus.§.proximo.

Quod monachi bonorum operum in clericos & epiſcopos promoueri poſſunt.16.q.1.ſi clericatus.& 7.c.ſeq.& tribus c.præcedentibus.

Quod non debent ſine abbatum licentia epiſcopatus recipere. 18.q.2.quam ſit.§.nullus.16.q.1.ſi quis monachus.& c.legi.§.ſeq.

Quod facti epiſcopi abſoluũtur a iugo profeſſionis.18.q.1.c.1.

Quod facti epiſcopi non debent mutare habitum nec ordinis ſui ritum quo ad ſubſtantialia. 16.quæſtio.1.de monachis,& §.ſeq.

Quod facti epiſcopi ſuccedunt in bonis paternis,& eccleſiæ ſuæ relinquunt.18.q.1.c.1.

Monaſteriũ. Quod monaſterium duplex pro monachis & monialibus in vno loco fieri prohibetur.18.quæſti.2.diffinimus.

Quod monaſteria conſtruenda ſunt in ſolitudine: ne populari acceſſu deuotio religionis impediatur.18.queſtione 2.luminoſo.

Quod monachorum monaſteria ſubſunt epiſcopo in cuius territorio ſunt.18.quæſtio.2.monaſteria.

Quod monaſterium exemptum eſt a lege diœceſana in pluribus videlicet quantũ ad cathedratici præſentationẽ vel præſtationem.10.q.3.inter cetera.

Item quantum ad quartæ partis dimiſſionem.16.q.1.cum pro vtilitate.

Item quantum ad grauem exactionem.17.q.2.quàm ſit.

Item quantum ad publicæ miſſæ celebrationem: quia ſine conſenſu abbatis epiſcopus non debet facere.18.q.2.abbas.& c.luminoſo.

Quod monaſteria non debẽt fieri ſine licentia epiſcoporum. 18.q.2.quidam.& 4.c.ſeq.

Quod mulieres monaſteria religioſorum intrare nõ debent. 18.q.2.peruenit ad nos.

Quod monaſteria religioſorum non debent conuerti in habitacula ſecularium clericorũ: nec debent regi per ſæcularẽ. 18.q.2.peruenit ad nos.& c.du dum.19.qõ.3.quæ ſemel.& c.ſequen.

Quod in parochialibus eccleſiæ monaſteriorum de conſenſu epiſcopi debent presbyteri inſtitui vel remoueri.16.q.2.viſis,& c.ſeq.

Quod abbas ſine epiſcopo,& epiſcopus per ſe res monaſterii alienare non poſſunt.17.q.4. in venditionibus.18.q.2.quã ſit.

De hac materia habes vbi agitur de Monachis,& vbi agitur de religione.

Monialis. Q monialis eſt quę profeſſa eſt ſe velle viuere ſecundum regu-

regulam Benedicti, vel ſecundum regulam Baſilii, vel ſecũdum regulam ſancti Auguſtini. 18. q. 2. perniciſam.
Quod moniales non debent habere ſingularia domicilia. 18. q. 2. perniciosam.
Quod puella duodecim annos habens ſi voluntarie monialis effecta eſt, etiam ante cõſecrationem recedere non poterit. 20. q. 1. puellæ.
Quod moniales ſubſunt ordinationi & correctioni epiſcopi. 18. q. 2. cognouimus.
Quod præponendus monialibus primũ eſt per epiſcopum examinandus. 18. quæſt. 2. qui religioſis.
Quod conuenientius reguntur per viros ſpirituales quam ſeculares. 18. q. 2. in decima.
Quod monaſteria monialium non debent eſſe vicina monaſteriis monachorum. 18. q. 2. diffinimus. & 4. c. ſeq.
Quod monialis numquam debet loqui cum monacho vel alio viro ſine bono teſtimonio. 18. qõ. 2. diffinimus. & c. in decima.
Quod moniales in vno choro cum monachis vel aliis clericis cantare non debent. 18. q. 2. perniciosam.
Quod non debent vaſa ſacra & pallas & corporalia contingere. 23. diſt. ſanctimoniales. §. vaſa c. ſacratas.
Quod non poſſunt matrimonia contrahere: & contrahentes ſunt per epiſcopũ compellẽdę ad votum redire. 27. q. 1. de viduis & puellis. vſq; ad fin.
Quod moniales in vitium carnis prolapſę grauiter puniuntur. 27 q. 1. impudicas. & fere per totum.
Quod peccantes cum ipſis ipſo facto videntur excommunicati. 27. quæſt. 1. ſi qua virgo. & c. eos.
De cõſecratione monialium habes ſupra vbi agitur de Conſecratione.

Mors. Quod mors eſt triplex, videlicet corporalis, ſpiritualis, & gehennalis. de pœn. diſt. vlt.
Quod mors corporalis omnib. eſt communis. 13. qõ. 2. in eccleſiaſtico.
Quod in memoria ab omnibus eſt ſemper habenda. ibid.
Quod non videntur eſſe perfecti qui cum a Domino vocantur, non moriũtur voluntarie, ſed inuiti. 13. qõ. vlt. quam præpoſterum.
Quod ſacramenta morientibus concedi debent. 26. q. 1. Aurelius. & c. ſeq.
Quod ſi volentem cõfiteri mors antequam ad ſacerdotẽ perueniat præoccupauerit, non debet ſibi denegari eccleſiaſtica ſepultura. 26. qõ. 6. ſi aliquis.
Quod qui fame morientem non paſcit occidit. 86. diſt. paſce.
Quod mortẽ languentibus probatur infligere qui hanc cum poſſit non excludit. 53. diſt. §. primo.
Quod qui mortui ſunt, in Dei iudicio non ab hominibus ſunt iudicandi. 24. diſtinct.

quorumdam.
Quod poſt hominum mortem animæ locātur ſecundū quod meruerunt.13.q.2.tempus.
Quod mortui iuuādi ſunt oblationibus,eleemoſynis,& orationibus,etiā ſi dubitatur de eorum ſalute.13.q.2.nō æſtimemus.& pluribus c.ſeq.
Item quod fit pro omnibus mortuis tantum valet cuilibet,ac ſi pro vno ſolo fieret.de conſ.diſt.5.non mediocriter.
Quod indignus eſt in morte accipere ſolatium,qui ſe nō cogitauit moriturum.de pœnit.diſt 7.§.vlt.
Quod morientibus in peccatis mortalibus, nec oblationes nec orationes viuorum nec mortuorum,nec ſepulturę ſacrorum locorum proſunt. 13.q.2.quibus.& ſeptem c.ſeq.
Quod nemo debet contriſtari de morte ſuorum charorum, cum ipſos nō amittamus,ſed præmittamus.13.quæſtio.vlt.quam præpoſterum. & tribus c.ſeq.
Quod illi qui nimis triſtātur de morte ſuorū, videntur deſperare de felicitate futurorum bonorum.13.q.vlt.habent.
Quod in hoc quod dominus fleuit Lazarum non fleuit mortuum,ſed ad huius vitæ miſerias reſuſcitandum, innuitur quod ꝓ mortuis plus eſt gaudendum quam triſtādum.13.q.vlt.qui diuina.
Quod mortui huius mūdi facta poſſunt ſcire vel per decedentium relationem, vel per angelorū reuelationem,vel per ſpecialem conceſſionem,quia ipſis quandoq; conceditur vt poſt mortem viuis appareant.13.q.2.fatendum.
Quod quandoq; mortui ex diabolica illuſione phantaſtice creduntur apparere. 26.qō.5.nec mirum,ante med.
Quod eccleſia nec ligare nec ſoluere poteſt mortuos de peccatis, quia non ſunt de foro eius.24.q. 2.ligatur.
Quod iniuſte excommunicatus etiam poſt mortē poteſt abſolui.24.q.2.ſane quod.
Quod hæretici poſt mortē poſſunt excommunicari propter facti deteſtationem. 24.q.2.ſane profertur.
Quod fideles non debent communicare mortuis,quibus nō communicauerunt viuis. 24.q.2.de communione.
Quod mors ſpiritualis eſt duplex, bona & mala: bona eſt quando quis ſiue per baptiſmum,ſiue per pœnitentiam moritur peccato, vt viuat Chriſto.de conſ. diſt. 4.vt oſtenderet.& c.ſeq.
Quod ſpecies diuerſæ huius mortis deſignantur per tres mortuos,quos Chriſtus ſuſcitauit.de pœn.diſt.1 quem pœnitet.
Quod mors ſpiritualis mala eſt quando quis moritur per peccatum mortale,ſicut per peccatum infidelitatis.26.q.2.qui ſine.11.q.3.nō ſolum.§.idem timendo.
Item per hypocriſim,quia hypocrita viuens mortuus eſt. 12.q.1.nolo. ante ſi.
Item per auaritiam.14 quæſt.4.

ſi quis

ſi quis vſuram.

Item per quodlibet aliud mortale peccatum. de pœnit. diſt. 4. §. dicens. c. intermittentes ſermonem.

Quod mors gehennalis mors dicitur æternalis: quia ibi numquam mors moritur. 26. quæſtio. 2. qui ſine. de pœn. diſtin. vlt. in ſi.

De hac materia habes vbi agitur de Sepulturis.

Mores. Quod mos longa conſuetudo eſt de moribus tracta. 1. diſt. mos.

Quod legem mores faciunt, & commune ius legibus & moribus conſtat. 1. diſt. omnes.

Quod plus facit famoſorum morum nobilitas, quam generis dignitas. 40. diſt. nos. & c. ſeq.

Quod illud quod non eſt contra fidem & bonos mores, indiffe renter habendum eſt. 12. diſt. illa.

Quod multū diſtant damna morum a damnis rerum temporalium. 6. quæſt. 1. ſunt plurimi. §. verum. & c. deteriores.

De hac materia habes vbi agitur de Conſuetudine.

Mulier. De muliere habes ſupra vbi agitur de femina.

Multitudo. Quod multitudo inutilium perſonarum maxime clericorum eſt vitanda. 23. diſtin. tales.

Quod pompa multitudinis popularis reprehenditur maxime in prælatis & clericis. 59. diſtin. ſi officia.

Quod non poteſt eſſe ſalubris a multis correctio, niſi cum ille corripitur qui non habet ſociā multitudinem. 23. quæſtio. 4. non poteſt.

Quod in correctione multitudinis caute eſt incedendum. 44. diſt. comeſſationes.

Quod cum contagium peccandi multitudinem inualerit: diuinæ diſciplinæ ſeuera miſericordia neceſſaria eſt. 23. qō. 4. non poteſt.

Quod paucitas eſt aſpere corrigenda, ſed multitudo leniſſimis admonitionibus eſt frangenda. 44. diſtinctio. comeſſationes.

Quod propter peccantium multitudinem detrahendum eſt ſeueritati. 44. diſtinct. comeſſationes. 50. diſtinct. vt conſtitueretur. 9. quæſtio. 1. ordinationes.

Quod non debet deferri multitudini in mali prælati electione vel approbatione. 18. qō. 2. ſi quis.

Quod multas medicinas inuenire cogunt multæ experientiæ morborum. 50. diſtinct. vt cōſtitueretur.

Quod non minus ardet qui cum pluribus ardet. 2. q. 1. multi. in fine.

Quod tempore apoſtolorū multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna in Deo. 12 quæſtio. 1. dilectiſſimis. 8. diſtin. §. 1.

Quod aliquando multitudo propter vnius delictum punitur. 45. diſtincti. ſed illud. 24. q. 1.

non turbatur.

Munditia. Quod munditia eſt duplex, ſcilicet corporalis & ſpiritualis. 31. diſt. lex.

Quod munditia carnalis eſt quæ inficitur per luxuriam: & ideo clericis in ſacris prohibetur, vt competentius valeant diuinis vacare obſequiis & orationib. 31. diſt. c. 1. §. cauſa.

Quod ſpiritualiter mūdatur qui a ſorde peccatorum per pœnitentiam purgatur. 50. diſt. & purgabit.

De hac materia habes vbi agitur de caſtitate, vbi agitur de Luxuria, & vbi agitur de Macula.

Munus. Quod munus eſt triplex, videlicet ab obſequiis, quod eſt ſeruitus indebite impenſa.

Item munus a manu, quod eſt pecunia.

Item munus a lingua, quod eſt fauor. 1. q. 1. ſunt nonnulli.

Quod munera dantem & accipientem faciunt deuiare a iuſtitia. 11. qō. 3. pauper. & c. qui recte.

Quod ille manus ab omni munere excutit, qui non ſolum pecuniam vel obſequium, ſed nec etiam humanum fauorē inquirit. 1. qō. 1. ſunt nonnulli. 11. q. 3. qui recte.

Quod non timetur culpa, vbi redemptio ſperatur per munera. 11. q. 3. pauper.

Quod meritorie trahitur quis ad fidem vel ad meliorem ſtatū per munera. 23. q. 4. c. vlt.

Quod clericus eccleſiam ſuſcipiens vel ſpiritualia dans per munera deſtruitur. 7. q. 1. ſanctum. 15. q. 1. obſeruandum. 12. q. 2. queſta.

Murmuratio. Qđ murmuratio diſſuadetur, quia murmurans opus quod facit perdit. 90. diſt. alienus.

Quod murmurans & contentioſus pari pœna puniuntur. 90. diſt. ſi quis monachus.

Quod filii Iſrael murmurantes a ſerpentibus perierunt. 90. diſt. alienus.

Quod Maria ꝓpter murmur cōtra Moſem leprā incurrit. 2. q. 7. plerumq;. §. item obiicitur.

Mutatio. Quod mutatio nō debet in his fieri quæ rationabiliter & vtiliter ſunt a patribus diffinita. 25. q. 2. cum pie. & c. eccleſiaſticæ.

Quod Deus mutabilitatē neſcit, omnis autem creatura vitioſa eſt, quia mutabilis eſt. de pœnit. diſt. 2 circa fin.

Quod licet Deus ſit incommutabilis, tamen ſæpe mutat promiſſa, cum ex miſericordia tē perat ſententiam. 22. qō. 4. incōmutabilis. & c. non ſemper.

Quod Deus nouit mutare ſentētiam, quando de malo in melius homines mutantur. de pœnit. diſt. 1. ſi agamus. & §. ſeq. Exemplum de Niniue, & de Ezechia rege, cui quindecim annos addidit.

Quod Romana eccleſia ſtatuta ſua ſecundum temporis exigētiam quandoque mutat. 25. q. 2. vlt.

vlt.poſteaquam.§. his ita. & §. vlt.& c.ita nos.

Quod illa quæ non ſunt contra Euangelia aut ſanctorum decreta, pro neceſſitate temporũ quandoque mutantur.41.diſt. c.vlt. 25.q.vlt. priuilegia.& c. amputato.

Quod mutantur reges propter negligentiam regiminis.15.q. 6.alius.

Item epiſcopi vel alii prælati de loco ad locum propter exigẽtiam temporis mutantur.7.q. 1.mutationes.

Item ſedes epiſcopales mutantur: vel duæ in vnam rediguntur cauſa hoſtilitatis vel pauperta tis.35.q.2.§. hoſtilitatis.& ca. ita nos.

Item priuilegia; quia pro neceſſitate corrigendorum vitiorum dantur, & quandoque penitus immutantur.25.q.2.§.bis.ca. poſteaquam.

Item mutantur incaute promiſſa.22.q.4.in malis.& c.ſeq.

Item mutantur in melius conſilia & propoſita.12.q.1.certe: vbi Auguſtinus mutauit conſilium.22.q. 2. beatus.vbi Paulus propoſitum eundi ad Hiſpaniam mutauit.

Item mutatur pœna in pœnam vel pœnitentiam. 22.qõ.4.innocens credit.ex his.vbi de Ioſue & Gabaonitis.23.qõ.5.c 1. circa medium.

Quod non ſufficit peccatori mores in melius commutare. ſed etiam debet de præteritis ſatisfacere.de pœniten.diſtin.1. §.Chriſtus.

Quod Nabuchodonoſor rex nõ corporaliter ſed mentaliter in beſtiam mutatus eſt: quia credens ſe beſtiam, ab hominib. ſecedens cum beſtiis morabatur.23.q.5.remittuntur.

Mutilatio. Quod mutilatio mẽbrorum latronum proficit eis: quia debilitata membra nequeunt exercere conſueta. 23. q 3. ſi quis fortitudinem.

Quod mutilatus vel abſciſſus per ſe vel per alium excluſa decenti cauſa non poteſt promoueri.33.diſtin.maritum.& 36.diſtin.c.illiteratos.

Quod qui ſibiipſi virilia mutilauerit: non ſolum non promouetur, ſed etiam ſuiipſius homicida reputatur.50. diſtin. ſi quis abſciderit.& c.ſeq.

Quod qui volens partem digiti ſui mutilauerit, ab ordinibus abſtinebit. 45. diſtin. qui partem.

Quod mutilator alterius nõ debet promoueri. 55.diſtincti.c. vlti.

Quod ſi quis per medicos caſtrati vel mutilati eſſent propter infirmitatem, aut a Barbaris propter infidelitatem, aut a dominis vt eunuchi fierent: ſi alias inueniuntur digni poſſunt promoueri.55.diſt. ſi quis a medicis.

Mutus. Quod mutus per ſigna baptiſmum & pœnitentiam & alia ſacramenta petere poteſt.26.qõ.6. qui recedunt.& c.ſeq.

Quod prælatus qui nõ redarguit vitia ſubditorum, canis mutus dicitur.43.diſt.ſi rector.

N*Abath*. Quod Nabath fuit pater Hieroboam: qui regnum appetens in populo Dei ſchiſma fecit. 7. q. 1. denique.

Quod Nabath vineam ſuam in ortum olerum cõmutare noluit. 23. q. 8. conuenior.

Nabuchodonoſor

Quod Nabuchodonoſor Danielem de lacu leonum, & perſecutionibus liberauit. 23. q. 5. ſi propterea.

Quod Deus malos per Nabuchodonoſor flagellauit: & poſt propter ſuperbiam mutatus mente in beſtiam, cum beſtiis vixit. 23. q. 3. §. 1. circa medium. & quõ. 5. remittuntur. §. hinc. circa medium.

Quod Nabuchodonoſor propter ſuperbiam in bouem ex homine eſt mutatus. 17. q. 4. miror.

Quod quia Nabuchodonoſor p flagella corrigitur, & Pharao per flagella induratur: innuitur quod medicinæ ſalutis nõ operantur in ſingulis. 23. q. 4. Nabuchodonoſor.

Natiuitas. Quod natiuitas triplex eſt: videlicet naturæ, gratiæ, & gloriæ.

Quod natiuitas naturæ prima eſt in vtero, iuxta illud; Quod enim in ea natũ eſt, de qua natiuitate de conſe. diſtinct. 4. fir miſſime.

Item alia eſt naturæ ex eo vtero: ſcilicet quãdo puer innoteſcit iuxta illud, Natus eſt homo in mundum. de qua de conſecra. diſtinct. 4. quiſquis. cap. qui in maternis.

Quod natiuitas gloriæ eſt quando depoſita vetuſtate pœnæ naſcitur homo ad gloriam. de conſecrat. diſt. 4. poſt baptiſmũ. Sic mors ſanctorum natalis dicitur. 24. quæſt. 1. ſane quòd.

Quod natiuitas gratiæ eſt quando quis naſcitur per baptiſmũ, iuxta illud: Oportet naſci denuo. de conſec. diſtin. 4. qui in maternis.

Natura. Quod natura condidit omnibus nationibus ius commune, ſicut eſt maris & feminæ coniunctio, puerorum ſucceſſio & educatio. 1. d. ſt. ius naturale.

Quod cõtra naturam coitus ſemper fuit illicitus & damnabilis. 32. q. 7. vſus. 35. q. 3. nec eã. 5. naturæ. & c. ſeq.

Quod violatur diuina ſocietas cũ natura cuius ipſe auctor eſt, libidinis peruerſitate polluitur. 32. q. 7. flagitia.

Quod naturali iure omnia ſunt communia, & quod conſuetudo induxit meum & tuum. 8. diſt. differt.

Quod præſcientia vel prædeſtinatio diuina nullam naturæ infert neceſſitatem. 23. q. 4. Nabuchodonoſor.

Quod in culpam cadere naturale eſt, doluiſſe virtutis. de pœn. diſt. 3. ille rex.

Quod natura dæmonum in pluribus ſubtilior & nobilior eſt quam natura hominum. 26. q. 4. ſciendum.

Quod ſancti cum ex naturæ fragili-

gilitate corruerint, acriores ad currendum curſum ſalutis reſurgunt. de pœn. diſtinct. 3. ille rex.

Nauis. Quod nauis quæ propter Ionæ fugã immergebatur, ſignificat ꝙ propter exceſſus maiorũ contingit afflictio minorum. 1. q. 4. eccleſia. §. his ita. poſt medium.

Item in hoc quod multa merita apoſtolorum nauigabant, & proditoris perfidia nauis procellis agitabatur; innuitur ꝙ propter vnius malitiam multi boni puniuntur. 24. quæſtio. 1. non turbatur.

Quod Paulo cauſa prædicationis in Italiam veniente nauis concutitur, innuitur quod aduerſitas bonis votis obiicitur. 7. q. 1. aduerſitas.

Quod nauis cordis Pauli quæ in naufragio inconcuſſa ſtetit, conſtantiam prædicatoris in aduerſitate innuit. 7. qõ. 1. aduerſitas.

Quod periculum eſt prælato qui nauem eccleſiæ regit & remũ tenere non nouit. 40. diſtinct. ante omnia. in fin.

Quod ſicut nauigans multis periculis ſe exponit; ſic qui vxorẽ ducit. 27. q. 2. nos.

Quod ſicut nil intereſt vtrum nauis vno grandi fluctu, aut per rimas paulatim aqua intrante ſubmergatur, ſic parua peccata multiplicata tantum opprimunt vt vnum grande. de pœ. diſt. 1. medicina. circa med.

Neceßitas. Quod neceſſitas eſt duplex, videlicet ſimplex, vt eſt neceſſe oẽs homines mori. 23. q. 4. Nabuchodonoſor.

Alia eſt conditionis, vt cum quis ſcit aliquem ambulare, neceſſe eſt eum ambulare. Sicut nulla neceſſitas cogit incedere volentem, tamen neceſſe eſt eũ incedere, ſic quæ ex nulla neceſſitate naturæ, ſed ex libertate arbitrii proueniunt, Deus præuidet & neceſſe eſt ea eſſe. vigeſimatertia quæſtio. 4. Nabuchodonoſor.

Quod neceſſe eſt prædeſtinata adimpleri. ibi.

Quod non eſt culpabile, quod neceſſitas infert. 30. quæſtio. 1. ad limina.

Quod neceſſitas non habet legẽ. 1. q. 1. remiſſionem.

Quod neceſſitas facit licitum ꝙ alias non eſſet licitum, vt patet in translationibus epiſcoporum. 7. quæſtione prima mutationes.

Quod translationes epiſcoporũ vel communis vtilitas vel neceſſitas debet perſuadere. 7. q. 1. ſcias. & 4. c. ſeq.

Quod opera neceſſitate vrgente facta non ſunt laudabilia. 57. diſt. ſi quis.

Quod adultus neceſſitate cogente baptizatus non eſt ordinandus. ibid.

Quod id quod ex neceſſitate conceditur, ceſſante neceſſitate debet ſolui. de conſecrat. diſtin. 5. quidquid.

Quod illud quod ex neceſſitate fit, non fit ex ordine legitimo, ſed vſurpato: vnde ceſſante neceſſitate debet ceſſare &

id quod pro neceſſitate ſtatutum eſt.1.q.7.quod pro remedio.9.q.1.ordinationes.in fi.

Quod in neceſſitate extrema pœnitentibus ſacramenta non ſunt neganda.26.q.7.tempora pœnitudinis.

Quod in neceſſitate patri ſiue matri ſiue omnibus aliis baptizari pmittitur.30.q.1.ad limina.

Quod neceſſitas facit aliena propria,quia tempore neceſſitatis omnia ſunt communia.47.diſtin.ſicut.in fin.

Qđ clericus raptor eſt qui vltra neceſſaria pauperibus non erogat.16.quæſtione 1.c.quoniam.

Quod tempore neceſſitatis prius ſubueniendum eſt propinquo quam alieno.68.diſtinct.non ſatis.

Item alieno prius iuſto quam peccatori.85.diſt.fratrē.§.in ipſa &c.non ſatis.

De hac materia habes vbi agitur de Coactione.

Negatio. Quod negatio Chriſti nō tantum fit in verbis, ſed etiam in factis.11.q.3.exiſtimant.

Quod ille negat Chriſtum qui (cum ſit) ſe negat eſſe Chriſtianum.11.q.3.non ſolum.

Quod quoties vitiis vincimur & peccamus,toties Deum negamus.11.q 3.exiſtimant.

Quod qui veritatem pro pecunia negant; Deum qui veritas eſt vendunt.11.q.3.abiit.

Quod qui negant miſericordiā faciendam patientibus, ipſum Chriſtū qui miſericordia eſt, negant.7.q.1.omnis.

Quod quanta vita eſt confiteri Chriſtum,tanta mors eſt negare ipſum.11.q.3.non ſolum.§.idem timendo.

Quod Petrus negauit Chriſtum cum ſe negauit eius diſcipulū.11.q.3.non ſolum.

Quod illi errant qui Petrum de negatione Chriſti excuſant.11.q.3.non ſolum.§.idem timendo.

Quod de vno negatur, de plurib. conceditur.ibidem.

Quod negatiua probari non poteſt.6.q.5.§.vlt.

Negligentia. Quod negligētia eſt eruditionis nouerca.83.diſt.nihil.

Quod negligentia arguitur in excuſatione boni operis.84.diſt.peruenit.

Item in ſubueniendo miſeris.12.q.2.aurum.&c.ſeq.86.diſtin.fratrem.

Item in corripiendis peruerſis.83.diſt.error.2.q.7.ſicut inquit.c.negligere.

Item in eruditione prædicationis.83.diſt.nihil 43.diſtinct.ſit rector.

Item in defenſione pauperis.84.diſt.§.1.&c.peruenit.&ſeq.

Quod negligentia prælatorum cedit in diſcrimē ſubditorum.40.diſt.ſi Papa.

Quod negligentia correctionis perdit diſciplinam in ſubditis.23.q.3.iuſtum.

Quod negligentes rectores multas ſæpe nutriunt peſtilentias, dum diſſimulant adhibere diſciplinam.86.diſt.inferiorum.

45.diſt.ſed illud.

Quod negligere & non perturbare peruerſos nil aliud eſt quã fouere.83.diſt.error.

Quod ſi negligenter quæ male vſurpantur corriguntur,excedendi via aliis aperitur.93. diſ. peruenit ad nos.

Quod non ſufficit clericis turbis negligentibus adæquari. 8.q. 1.c.vlt.

Quod deſolatio debet eſſe prælato vbi clericos videt eſſe negligentiores in bono quam laicos.8.q.1.quid autem.25.q.1. nulli.

Quod prælati de negligentia arguuntur & puniuntur.22.qõ. 1.ſi quis.17.q.1.ſi cuſtos.

Quod negligentia poſt admonitionem aggrauatur quantum ad culpam & quantum ad pœnam.12.q.2.indigne.

Quod prælati pœna de negligentia eſt depoſitio.81 diſt. dictũ. 11.q.3.placuit.

Quod negligentia inferiorum ſuppleri debet per ſuperiores. 8.q.3.Artaldus 9.quæſti.3.cũ ſimus.

Negotiatio.

Quod negotiatio non eſt in ſe mala.88.diſt.quoniam non.

Quod duplex eſt negotiatio: videlicet licita & illicita. 88.diſt. fornicari.

Quod negotiatio ſine periculo minime exerceri poteſt.de pœniten.diſt.5.qualitas.

Quod negotiatorem excuſat vel arguit qualitas negotii, de pœniten.diſt.5.qualitas.

Quod de ſubſtantia mali negotiatoris nouiſſime non remanet niſi ſolum peccatum.88.diſtinct.eiiciens.

Quod negotiatio inhoneſta clericis eſt interdicta.88.diſ.conſequens. Nam nemo militans Deo, implicat ſe ſæcularibus negotiis.

Quod negotiatorem clericum, & ex inope diuitẽ, & ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem fuge. 88.diſtinct. negotiatorem.

Quod negotiatio cupiditatis prohibetur clericis.88.diſt.decreuit.14.q.4.clerici.& capit.canonum.

Quod negotiatio pietatis vt inde ſubueniatur viduis & pupillis, permittitur clericis.78.diſtin. decreuit.

Negotium.

Quod negotia circa maiora cautius & diligentius ſunt diſcutienda. 42. diſtinct. quieſcamus.

Quod pleraque ſunt negotia quę ſine peccato aut vix aut numquam exerceri poſſunt. de pœniten.diſt.5.negotium.

Quod perfectis non eſt peccatũ repetere negotium quod ante ſine peccato exercuerunt. de pœn.diſt.5.negotium.

Neophytus.

Quod neophytus dicitur qui nouiter eſt in fide vel religione plantatus. 47. diſt.ſicut.

Quod non debet in epiſcopum ordinari, ne in ſuperbiam erigatur,quia talis neſcit humilitatem obſeruare.48.diſt.§.1.

Quod ſimonia neophytorum

hæreſis dicitur, quia aliquādo dabant pecuniam vt citius ꝓmouerentur. 1. quæſt. 1. quiſquis.

Quod neophytis expedit pluſquam aliis cibis delicatis & a vanitatibus abſtinere. de conſe. diſt. 5. neophyti.

Necromantia. Quæ necromantia eſt quando per incantationes videntur reſuſcitari mortui, diuinare, & ad interrogata reſpondere. 26. q͞. 5. nec mirum.

Quod quando necromantia fit, cruor aquæ miſcetur vt colore ſanguinis dæmones inuocati facilius prouocentur. ibid.

De hac materia habes vbi agitur de Dæmonibus.

Nobilitas. Quod nobilitas morum plus ornat quàm genitorum. 40. diſt. nos.

Quod nec loci nec generis nobilitate, ſed virtute Chriſti acquiritur gratia. 40. diſtin. illud. & cap. ſeq.

Quod quia Adam nobilitatem Dei per peccatum abiecit, nobilitate priuatus fuit. 40. diſt. Adam.

Quod nobilitati defertur in pœnæ impoſitione pro exceſſu. 24. q. 1. qui contra.

Nomen. Quod nomen aliquando propter facti deteſtationem deprauatur. 17. diſt. multis.

Quod nominis interpretatio vel diffinitio diligenter eſt aduertenda. 12. q͞. 1. clericus qui. 16. q. 1. c. 1.

Quod a Chriſto Chriſtiani nominantur. de conſec. diſt. 4. poſtquam aſcendit.

Quod ſola nominatio non ſufficit ad condemnationem, quia ſæpe innocentes in falſo crimine nominantur. 2. q. 1. multi. in fi.

Quod ſophiſticatio nominum in matrimonii contractu, cum dicit ſe Virgilium, cum ſit Plato, dirimit matrimonium. 29. q. 1 §. 1.

Notorium. Quod notorium nec accuſationem nec probationē requirit. 2. q. 1. de manifeſta. & c. ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Iudicio publico.

Nouitius. Quod nouitii in fide ſiue in religione auſteriores aliis debent viuere. de conſecr. diſt. 5. neophyti.

Quod in religionem intrans tēpus probationis vnius anni debet habere. 17. quæſti. 2. Gonſaldus.

Quod incognitus ante trienniū non debet recipi ad profeſſionem, & intra hoc tempus ſi ſit ſeruus aut vxoratus, debet repeti. 17. q. 2. ſi quis. 19. q. 3. monaſteriis.

Quod nouitii intra tempus probationis non debent ad ordines promoueri. 48. diſtinctio. ſicut.

Quod in multis deferendum eſt eis, ne ratione nimiæ auſteritatis tamquam minus radicati retrocedāt. 25. q. 3. c. quædā lex. §. quod ſcripſi.

NUptiæ. Quod nuptiæ dicuntur a nubendo, eo quòd puellæ pudoris gratia caput obnubere vel velare ſoleant. 30. quæſtio. vlt. nec illud.

Quod nuptiæ terram implent, virginitas paradiſum. 32. qō. 1. nuptiæ.

Quod velle nubere poſt votum caſtitatis damnabile eſt. 27. q. 1. nuptiarum.

De hac materia habes vbi agitur de Matrimonio, & vbi agitur de Diuortio, & vbi agitur de Bigamia.

OBedientia. Quod obedientia eſt quidquid a ſuperiore vtiliter imperatum fuerit obtēperare. 33. q. 1. ſumma.

Quod obedientia ſola fide meritum poſſidet; ſine qua quiſquis fidelis conuincitur, & infidelis eſſe iudicatur. 8. q. 1. ſciē dum. in fin.

Quod obedientia in ſcriptis debet promitti. 23. diſtin. quamquam.

Quod obediendo in deſideratis, & obediendo in contrariis prεter voluntatem, nulla eſt obedientia. 8. q. 1. ſciendum.

Quod obedientia propria volūtate mactatur. 8. quæſtione 1. ſciendum.

Quod obedientia quia cogit eſſe ſub aliena poteſtate, nihil debet habere proprium. 7. qō. 1. non dicatis.

Quod obedientia eſt fructuoſa, quia per ipſam in præſenti meremur gratiam Dei. 93. diſtin. nulla. & c. ſeq.

Item futuram per ipſam meremur ſalutem. 93. diſt. ſi inimicus. 11. q. 3. quid ergo.

Quod ſine ipſa incurrimus æternam reprobationem. 93. diſt. nulla. & c. ſeq.

Quod propter obedientiam eſt bonum omittendum, ſed nūquam malum mortalis culpæ committendum. 11. q. 3. quid ergo.

Quod aliis præpoſitus non debet ferre moleſte aliquem ſibi prę latum eſſe, ſed obedientiam quam exigit ab aliis, ipſe impendat. 23. diſtinct. quamquā. 2. q. 6. qui ſcit.

Quod vbi duo ſuperiores mandant vel præcipiunt oppoſita, non eſt obediendum. 11. qō. 3. ſi is. 8. diſt. quæ contra.

Quod in dubiis ſemper eſt obediendum. 23. q. 1. qui culpatur, ante fin.

Quod non eſt ſemper malum nō obedire, quia cum præcipitur aliquid contra Deum, prælato non eſt obediendum. 11. quæſtio. 3. non ſemper. & 8. c. ſeq.

Quod ſeruus obediens domino ſuo in malo, excuſatur pro tanto, quia ſeruus, ſed non pro toto. 22. quæſtio. 5. qui compulſus. 86. diſtinct. quid prodeſt.

Quod ſuperioribus feſtinanter eſt obediendum. 93. diſtinct. ſi inimicus.

Quod Deo principaliter obediendum. 8. diſt. quæ contra. 11. q. 3. Imperatores.

Item poſt Deum Romanæ ec·

cleſiæ diligentius.12.diſt præceptis.93.diſt.obedientiam.
Item epiſcopis.7.q.1.quia frater.
Item ſæcularibus poteſtatibus.8.diſt.quæ contra.
Item abbatibus religioſis.18.q.2.abbates.
Item quilibet ſuo ſuperiori.93.diſtin.a ſubdiacono.
Qđ ideo Deo principaliter eſt obediendum, quia ſicut poteſtas maior minoribus præponitur ad obediendũ, ſic Deus omnibus hominibus.8.diſtin. quæ contra.
Quod poſt Deum ideo Romanæ eccleſiæ eſt obediendum, quia ipſa eſt caput & mater omniũ eccleſiarum.12.diſtin.non decet.& c.ſeq.93.diſtincti. ſi inimicus.
Quod epiſcopo a clericis, & ſacerdotibus ſuæ diœceſis eſt obediendum, & reuerentia debet eis exhi beri. 7.q.1.quia.
Quod ſæcularibus poteſtatibus ſic eſt obediendũ, vt Deus nõ offendatur.8.diſt.quæ contra.15.q.6.nos.& c.ſeq.
Quod abbatibus monachi & alii religioſi ſpecialius ſuo prælato in his quæ ſpectant ad regulam, quàm epiſcopo tenentur obedire, ſicut clericus tenetur plus ſuo epiſcopo obedire, quã archiepiſcopo.18.qõ.2. quam ſit.§.nullus.& c. abbates.9.q.3.conqueſtus.
Quod omnibus ſuperioribus, dummodo non ſint hæretici, licet ſint alias mali, quandiu tolerat eos eccleſia, eſt eis obediendum.2.q.7.ſacerdotes.
Quod iudex obediendo poteſtati legitimæ ſi quemquam occiderit, non culpatur.23.qõ.5. Miles.& c.cum homo.

Oblatio. Quod oblatio eſt duplex, videlicet ſpiritualis, quæ eſt corpus & ſanguis Chriſti; & temporalis, quæ fit ex rebus mundi. de conſe.diſt.2.tribus.in fin.
Quod oblatio euchariſtiæ quæ proprie ſpiritualis eſt, omnem oblationem præcellit. de conſe.diſt.2.nihil.
Quod ab omni ſorde purgati debent hanc oblationem offerre.50.diſt.& purgabit. 81.diſt. oportet.in fin.
Quod immundi ab hac oblatione prohibentur. 82.diſt. propoſuiſti.
Quod licet hæc oblatio ſancta ſit, non tamen indigne offerẽs eam ſanctificatur, ſed plus polluitur.1.qõ.1. prophetauit.
Quod in oblatione rerum temporalium Deus plus penſat voluntatem offerentium quam oblatum.14.q.1.odi.14.qõ.5. ſcriptum.45.diſt.duæ.15.qõ.6. c.1 §.ſeq.
Quod quilibet Chriſtianus videtur teneri offerre in feſtiuitatibus.de conſecr.diſt.1. omnis Chriſtianus.
Quod oblatio ex iniquo eſt maculata, & ideo infructuoſa.14. q.5.immolans.
Quod oblationes iniquorum nõ reſpicit Deus: ſicut ad munera Cain non reſpexit.3. q.7.in grauibus.
Quod quidquid in ſacrificio Dei ex ſcelere offertur: non placat ipſius iracundiam, ſed irritat.

I.

1.q.1.non eſt putanda.

Quod oblationes diſcordãtium, & pauperes opprimentium, non ſunt recipiendæ. 90. diſt. oblationes. & c.ſeq. 17. q. 4. c. miror.

Quod retinentes oblationes defunctorũ, necatores ſunt pauperum. 13. q. 2. qui oblationes. & duobus c.ſeq.

Quod laici oblationes altarium & præcipue beati Petri & ſanctæ Mariæ rotundæ accipere ſub anathemate prohibentur. 10. q. 1. quia. & c.ſeq. 12. qõ. 1. nulli.

Quod olim de oblationibus fiebant quattuor partes. 12. qõ. 2. vobis. & cap. Vulteranæ. & 7. c.ſequen.

Quod voluntarie oblata poſſunt accipi ſine peccato. 13. q. 2. queſta. & c. poſtquam. & c.ſeq. 18. diſt. de eulogiis.

Quod indignum eſt offerre Deo quod dedignatur homo. 49. diſt. c. vlt. in fin.

Quod illi oblationes, nõ debent percipere, qui vix valent pro ſe, nec pro alio orare. 10. qõ. 1. hanc.

Obligatio. Quod obligatio fit propter futuram cautelam. 1. q. 7. quoties cordis.

Quod obligatio quandoque fit ſub pœna excommunicationis. 1. q. 7. quotieſcunque. de conſecra. diſtin. 2. ego Berengarius.

Quod coram Deo tantum obligat ſimplex verbum quantum iuramentum. 22. quæſtione 5. iuramenti.

Quod bona eccleſiarum laicis obligari non debent. 86. diſt. peruenit.

Quod obligati ad ratiocinia non debent ad ordines promoueri. 55. diſt. priſcis.

Obſtinatio. Quod obſtinatio eſt conſiliis ſalutaribus nolle acquieſcere. 48. diſt. quod ad.

Quod obſtinatus eſt qui poſt inſpirationem vel reuelationem ſibi factam in eo quod errauerat, perſeuerat. 8. diſtinct. conſuetudo.

Quod obſtinato in malitia Deus nunquam miſeratus fuit nec miſerebitur. 24. qõ. 2. legatur. & c. damnationis.

Quod ideo obſtinati indigni sũt venia, quia peccant ex certa malitia. 8. diſ. conſuetudo. 82. diſt. quia. in fin.

Occaſio. Quod occaſio nõ eſt danda alicui ꝑ malum exemplum. 12. quæſt. 1. nolo.

Item nec per fauorem nec per auxilium. 14. quæſt. 6. ca. 1. circa medium.

Quod ſacerdos dat puero occaſionem damnationis cũ propter ſui auaritiam moritur nõ baptizatus. 1. q. 1. placuit vt vnuſquiſque.

Quod non omnia quæ bono animo fiunt, licent dent alicui occaſionem mala committendĩ, culpantur. 23. q. 5. de occidendis. & c. non fruſtra.

Quod qui in ludo licito vel alio modo alterius fuerit præter intentionem occaſio mortis, non culpatur. 50. diſtinct. cum

qui.& 4.c.ſeq.

Otium. Quod otium ſiue commodum proprium nemo vtilitati eccleſiæ debet præponere: ſed vocatus ad regimen miti corde debet obtemperare.16.q.1.vos.

Quod prælatus plus tenetur oui bus commiſſis quam otio contemplationis intendere. 7.q.1.ſuggeſtum.

Quod nemo debet in loco orationis attendere fabulis otioſis. 25.diſt.vnum.§.alias.ante fin.

Quod de omni verbo otioſo reddenda eſt ratio.22.quæſtio.5.quoties.

Quod incongruum eſt otioſum eſſe, & de alieno labore victũ quærere.13.q.1.eccleſias.§.pro ximo.in fin.

Quod ſemper aliquid operis faciẽto vt te diabolus ſemper inueniat occupatum.de conſec.diſ.5.nonquam.

Quod prodeſt malefactores trũcare: quia ab inſana vita ad ſanãdum otium diriguntur. 23.q.5.c.1.circa med.

Quod non licet Chriſtianis in calendis otiis vacare,& ſuperſtitionibus intendere. 26.q.vlti. non licet.

Occidere. Quod occiditur quis multipliciter, videlicet actu in corpore.de pœ diſt.1. homicidiũ.

Item odio in corde.ibid.

Item detractione in ore.ibid.

Item panis ſubtractione. 86.diſt. paſce.14.quæſtione 5.immolans.

Item in delinquentiũ non correctione: quia cum paſtor delinquentes non arguit, tacendo occidit. 43.d ſ. Epheſiis.

Oculus. Quod oculus impudicus impudici cordis eſt nuntius.32.q.5. nec ſolo.

Quod non tantum ſufficit oculos caſtos cuſtodire, ſed etiam linguam.6.quæſt.1. ex merito.in fine.

Quod præcipue clerici non debent incedere vagi oculis nec lingua effræni.23 diſtinct.his. circa med.

Quod qui iniurioſe iuſtos tangit. 2.q 7.accuſatio quoque.

Quod epiſcopi ſunt oculi Dei. 6. q.1.oues.

Quod Diaconi, qui nunc dicuntur archidiaconi, ſunt oculi epiſcopi: quia vice ipſius debẽt totam diœceſim perluſtrare. 93.diſt.diaconi eccleſiæ.

Quod priuatus oculo qualicumque ex cauſa priuatur ſacerdotii iure.55.diſtinctione ſi Euangelica.

Odium. Quod odium fraternum & homicidium pari culpa iudicantur. de pœn.diſt 1.homicidium.

Quod odio debent haberi peccata,non homines.85.diſt. odio. 23 q.4. duo.

Quod clerici maxime debent odium & æmulationes fugere. 23.diſt.his igitur.

Quod nemo poteſt veram pœnitentiam agere, nec gratiã baptiſmi recipere, niſi primum dimittat odium in corde. de pœn.diſt.5.falſas.de conſe.diſ. 4.quomodo.in fin.

Quod qui diurnum odium non dimit-

dimittit admonitione præmiſſa per preſbyteros, a cœtu fidelium eſt expellendus. diſt. 90. placuit.
Quod probatur odiſſe vitia qui arguit delinquentes. 86. diſt. inferiorum.

Officium. Quod officiũ aliud eſt ſæculare, aliud diuinum ſiue eccleſiaſticum. 59. diſt. c. officia.
Quod officium ſæculare aliud eſt licitum, quod ſcilicet caret peccato: aliud illicitum, quod ſine peccato exerceri non pōt, de pœn. diſt. 5. falſas.
Quod officium illicitum eſt deſerendum: quia exiſtendo in ipſo pœnitentia nõ poteſt agi. de pœn. diſt. 5. falſas.
Quod occupantes ſe illicitis officiis, ab eccleſiæ officiis ſunt expellendi. 88. diſt. conſequens eſt.
Quod clericis artificio licet victum quærere abſque diuini officii detrimento. 91. diſtin. clericus. & c. ſeq.
Quod officium diuinum ſiue eccleſiaſticũ eſt diligenter exequendum. 12. diſt. de iis. 91. diſtin. preſbyter.
Quod officium Metropolitanæ eccleſiæ obſeruandum eſt per prouinciam. 12. diſt. de iis. de conſec. diſt. 2. inſtitutio.
Quod diuinum officium, præcipue miſſa, ſecurius cum pluribus exequitur. 7. q. 1. illud.
Quod ordinem officii in matutinis & in Miſſa, & in aliis horis conuenit omnibus clericis cuſtodire. de conſec. diſt. 5. conuenit & duob. c. ſeq.
Quod poſt matutinas & poſt veſperas, ſemper Pater noſter, eſt dicendum. de conſec. diſt. 5. id ſemper.
Quod ſeruitus eſt clericorum ſeptem horarum officia qualibet die perſoluere. 91. diſtinct. preſbyter.
Quod ſeptem horæ ibidem enumerantur.
Quod clerici in ſacris & beneficiati tenentur ad horas canonicas, & ad officia diuina. 92. diſt. c. vlt.
Quod prælati officium diuinum aut per ſe aut per clericos debẽt explere. 91. diſt. preſbyter.
Quod clericus diuinum officiũ non explens debet deponi. 92. diſt. c. vlt.
Quod officium diuinũ plus corde quam voce eſt exercẽdum & exequendum. 92. diſt. cantantes.
Quod publicus concubinarius Miſſam & alia diuina officia exequi non debet. 32. diſt. præter hoc.
Quod officium ſimoniacorum & in fornicatione iacentium ſcienter non eſt audiendum. 32. diſt. præter hoc. §. verum. in fine.
Miniſtros officia eccleſiæ exercẽtes, ſicut lectores, acolythos, ſubdiaconos, ſacerdotes, & archiepiſcopos & epiſcopos, & alios, habes quoslibet in hoc opere in ſuo loco cum ſuo officio declaratos.
Quod officia eccleſiaſtica ſingula ſingulis perſonis ſunt diſtribuenda. 89. diſt. c. 1.
Quod quantumcumque exerci-

tatæ perſonæ duo officia vno tempore non ſunt committenda. 89. diſt. ſingula.

Quod in eccleſiæ officiis vitanda eſt conſanguinitatis ſucceſſione hæreditario iure credant ſe ea vendicare. 8. q. 1. apoſtolica.

Quod potius ſunt danda extraneis bonis, quàm propinquis malis. 8. q. 1. Moyſes.

De officiis eccleſiæ habes vbi agitur de Beneficiis, & vbi agitur de Eccleſia.

De officio diuino habes vbi agitur de Cantu & celebratione, & vbi agitur de Euchariſtia, & vbi agitur de Miſſa & de Ordine.

Omiſſio. Quod omiſſio caſu vel per errorem contingens caute eſt ſupplēda. 1 q. 1. ſpiritus. §. proximo. 7. q. 1. nihil. 52. diſt. ſolicitudo.

Quod quando ſubſtantiale omittitur, non valet quod agitur. de conſe. diſt. 4. in ſynodo. 12. q. 2. animaduertēdum. de pœnit. diſt. 5. fratres.

Quod quando aliquid propter maius bonum omittitur: non contemptus, ſed prouidentia iudicatur. 63. diſt. Hadrianus.

Opera. Quod opera bona vigilanter ſunt facienda. 86. diſt. fratrem.

Quod quotieſcumque bonum agimus. Deum confitemur: ſicut econtra malum faciendo ipſum negamus. 12. q. 3. æſtimant.

Quod Deus in operibus bonum plus reſpicit animum quam actum. 15. q. 6. ſi quandoq; a ſacerdotibus. in fin.

Quod vbi Chriſtus non eſt fundamentum, nullius boni operis poteſt eſſe ædificium. 1. q0. 1. cum Paulus.

Quod Deus de malis actibus hominum bona operari conſueuit. 23. q. 5. relegentes.

Quod opera non ſunt præcipitāda, ſicut nec conſilia. 50. diſtin. ponderet.

Quod nō ſolum reſpicienda ſunt opera, ſed etiam circumſtantiæ operum; videlicet tempus, cauſa, voluntas, perſonarum differentia. 23. q. 8. occidit. de pœn. diſt. 2. vt cognouerunt. §. opponitur. in fin.

Quantum ad tempus reſpiciēda ſunt, quia multa permittebantur olim, quæ nō modo, & modo, quæ non olim. 32 q. 4. quis ignoret. & c. ſeq. 35. q0. 1. ca. 1. 34. diſt. fraternitatis.

Quantum ad cauſam, ſicut quia Phinees non occidit propter perſonæ odium, ſed propter legis zelum. 23. q. 8. legi. & c. ſeq. & q. 6. cum homo.

Quantum ad voluntatem; quia qui præter voluntatem occidit, non ſic culpatur ſicut voluntatem habens. 50. diſtinct. eū qui. & 4. c. ſeq. 15. q. 1. nō eſt. & tribus c. ſeq.

Quantum ad perſonarum differentiam, videlicet vtrū ſit perſona nobilis vel ignobilis, vtrū ſit ſapiens vel ſtultus. 40. diſt. homo Chriſtianus.

Quod ſanctorum filii non dicuntur qui tenent loca eorum, ſed qui eorū exercent opera. 40. diſt.

diſt. non eſt.

Quod bona opera proſunt ad dignitatis ſublimitationem. 56. diſt. quia.

Item ad irregularitatis diſpenſationem. 1. q. 7. tali.

Quod mediocre bonũ opus maiori non eſt præferendum. de conſ. diſt. 5. non mediocriter.

Quod culpa pia operatione ſolet purgari. 22. qõ. 2. ſi quælibet. Exemplum ibi de obſtetricibus.

Quod aliquando ſunt facienda ad quæ non tenemur, & illa ſunt gratioſiora. 28. qõ. 1. iam, poſt medium.

Exemplum ibi de Chriſto qui tributum ſoluit cum non teneretur.

Quod bona opera mortificantur per peccatum mortale. de pœn. diſt. 4. §. finis, circa med.

Quod reuiuiſcunt per pœnitentiam.

Quod per opera bona teguntur peccata. 45. diſt. ſed illud.

Quod opera facta extra fidem & charitatem non valent ad ſalutem. 24. q. 1. odi. & c. ſeq. de conſ. diſt. 5. nihil enim.

Quod licet malis bona opera nõ proſint ad ſalutem, nõ tamen ſunt omittenda, quia proſunt ad alia 14. q. 5. qui habetis. & §. ſeq.

Quod licet quædam opera ſint indifferentia, tamen in ipſis quis demereri poteſt & mereri. 23. q. 5. lex. & 4. c. ſeq.

Quod opus male inchoatũ bonum finem habere nõ poteſt. 1. q. 1. principatus.

Quod ſicut peccatum opus ſine voluntate non facit, ita & iuſtitia ex opere nõ conſummatur niſi voluntas affuerit. 32. q. 5. ſicut enim.

De hac materia habes vbi agitur de Eleemoſyna.

Oppreſſio.

Qđ oppreſſio dicitur quæ fit in pauperes cõtra iuſtitiam & veritatem. 11. q. 3. pauper.

Quod omnis oppreſſio & iniuſtitia iudicium ſanguinis eſt. de pœn. diſt. 1. omnis.

Quod oblatio oppreſſorũ pauperum nõ eſt recipienda. 90. diſt. oblationes. & c. eorum.

Oratio.

Quod oratio eſt piũ animi affectus omnia in Deum prætendens. de conſe. diſt. 1. quando autem ſtamus.

Quod non verbis tantũ, ſed corde orandum eſt domino. de conſ. diſt. 5. non mediocriter.

Quod in oratione nil aliud debet cogitare animus quam id de quo deprecatur. de conſec. diſt. 1. quando.

Quod cum quolibet verbo orationis debet concors eſſe ſenſus cogitationis. de conſ. diſt. 4. nunquam.

Quod orationis voces ad aures Dei non diriguntur, niſi cum animi affectu. 38. diſt. ſedulo.

Quod melius eſt quinque pſalmorũ cantatio cum deuotione, quam totius pſalterii modulatio cum anxietate. de cõſ. diſt. 5. non mediocriter.

Quod verſus orientem eſt orandum, & per conſequens oratoria ſunt facienda. 11. diſtin.

eccleſiaſticarum.

Quod in ſignum reſurrectionis Chriſti diebus dominicis & tempore paſchali non eſt orādum cum proſtratione. 30. diſt. ſi quis presbyter.

Quod oratio dominica ſcilicet Pater noſter, poſt alias horas ſemper eſt dicenda. de conſec. diſt. 5. id ſemper.

Quod orandū eſt ſine intermiſſione. de conſ. diſt. 5. nūquam.

Quod prælati præcipue orationi debent eſſe intenti, quia non tantum pro ſe, ſed etiam pro ſubditis tenētur orare. 36 diſt. ſi quis vult.

Item clerici & religioſi. 12. qō. 1. duo.

Quod prælatis non ſufficit oratio niſi & aſſit eleemoſynç largitio. 86. diſt. fratrem.

Quod oratio eſt peccatorū purgamentum. 1. qō. 1. ipſi ſacerdotes.

Quod ideo ſacerdotes dicuntur peccata hominum comedere: quia ea ſuis orationib. delent atq; conſumunt. 1. q. 1. ipſi.

Quod oratio eſt contra viſibiles & inuiſibiles hoſtes efficax iuuamentū. 36. diſt. ſi quis vult.

Quod per orationem diuina ſecreta reuelātur. 8. q. 1. ſi ergo.

Quod homines ſiue mortui, ſiue viui orationibus adiuuantur. 23. quæſt. 2. non æſtimemus. & quattuor c. ſeq.

Quod quia a Papa ſalus depēdet omnium, ab omnibus pro ipſo eſt orandum. 40. diſtin. ſi Papa.

Quod pro illis qui ſeipſos interficiunt vel pro illis qui pro ſuis ſceleribus interfecti ſine contritione decedunt nōn eſt orandum. 23. q. 5. placuit.

Quod quanto oratio a meliori porrigitur tāto citius exauditur. 1. q. 2. ipſi. 14. q. 5. ſcriptū.

Quod Deum prouocās propriis peccatis non bene poteſt intercedere pro alienis. 1. qō. 1. fertur. §. vulnerato. & qō. 6. ego. in fi. 3. q. 7. in grauibus.

Quod cū is qui diſplicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. 3. q. 7. in grauibus.

Quod orationis tēpore ab opere coniugali eſt abſtinēdum. 33. q. 4. per totum.

Quod quia ſacerdotibus ſemper eſt orandum, ideo ipſis a mulieribus ſemper eſt cauēdum. 31. diſt. ſi laicus.

Quod plus aliis ad orandum obligantur qui aliorum eleemoſynis vtuntur. 10 q. 1. quia.

De hac materia habes vbi agitur de Officio, & vbi agitur de Miſſa.

Ordo. Quod ordo eſt duplex videlicet triumphantis eccleſiæ, & militantis. 89. diſt. c. ad hoc.

Quod nullius vniuerſitatis gereretur adminiſtratio, qua ſubſiſtere poſſet niſi eā magnus differentiæ ordo ſeruaret. 89. diſt. ad hoc.

Quod triumphātis eccleſiæ nouem ſunt ordines angelorum ſub octo generibus lapidum deſignati, de pœn. diſt. 2. principium. §. omnis lapis.

Quod in militāti eccleſia nil debet

bet eſſe inordinatum. 61. diſt. miramur.

Quod ordo familiæ Dei nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inuenitur in capite. 61. diſtin. miramur.

Quod nouem ordinum gradus ſunt in eccleſia militanti, videlicet pſalmiſta, oſtiarius, lector, exorciſta, acolythus, ſubdiaconus, diaconus, presbyter, epiſcopus, quorum nominum deriuationes & officia ipſis cõ ſignificantia habes 21. diſtin. cleros. Et in hoc opere habes vnumquodque ſe poſitum in loco ſuo, ſecundum ordinẽ alphabeti.

Quod ordo epiſcoporum quadripertitus eſt, vt habes ſupra vbi agitur de epiſcopis.

Quod omnes prædicti ordines dicuntur ſacri, præcipue tres, videlicet ſubdiaconatus, diaconatus, & presbyteratus. 32. diſ. erubeſcant.

Quod antiquitus ſubdiaconatus non reputabatur ſacer ordo. vnde in epiſcopũ eligi non poterat niſi cum diſpenſatione. 40. diſt. nullus in epiſcopatũ. 21. diſtinctio. §. 1. in fin. Vide quod ibi notatur.

Quod modo ordinandus in ſubdiaconum debet vouere caſtitatẽ. 27. diſt. diaconus. & 28. nullum & cap. decernimus. & c. de his.

Quod pueri nullatenus ad ſacros ordines ſunt promouendi. 1. q. 1. pueri.

Quod infantes videlicet ſeptem annos habentes poſſunt tonſurari in clericos, & beneficia eccleſiaſtica per conſequens habere. 28. diſt. de his.

Quod ordinandus in lectorẽ vel exorciſtam, xij. annorum debet eſſe. 28. diſt. de his.

Item ordinandus in acolythum ad minus debet eſſe duodecim ann. 77. diſt. in ſingulis.

Quod nemo niſi xviij. anno completo & caſtitate promiſſa debet in ſubdiaconum ordinari. 28. diſt. de his.

Quod in diaconum ordinandus, xxv. annos debet habere 28. diſt. de his.

Quod excepta neceſſitate nec in presbyterum nec in epiſcopũ quis debet ordinari niſi triceſimo anno completo. 77. diſtinctio. c. epiſcopus. & c. ſeq. 78. diſt. per totum.

Quod a minoribus ordinibus incipiendo debet gradatim aſcẽdere in presbyterum vel epiſcopum ordinandus. 77. diſt. c. 1. & c. ſeq.

Quod qui prætermiſſis aliquibus ordinibus epiſcopus efficitur, illos ordines quos non habet, aliis dare non poteſt. 1. q. 1. gratia. de conſecrat. diſtin. 3. quando ab Hieroſolymis.

De modo ordinandi epiſcopum habes 23. diſt. epiſcopus.

De modo ordinandi presbyterũ habes 2. diſt. presbyter. & c. eccleſiaſtica.

Quod epiſcopus ordinando presbyterum dicit hæc verba. Conſecrentur & ſanctificentur domine manus iſtæ, vt quidquid conſecrauerint, conſecratum ſit, & quæcumque benedixerint, benedicta ſint. 16. q. 1. ge-

neraliter. in fin.

De modo ordinandi diaconum habes 23.diſtinct.diaconus.& c.ſequen.

De modo ordinandi ſubdiaconũ habes 23.diſtincti.ſubdiaconus.

De modo ordinandi acolythum habes.23.diſt.acolythus.

De modo ordinandi exorciſtam habes 23.diſt.exorciſta.

De modo ordinandi oſtiariũ habes 23.diſt.oſtiarius.

De modo ordinandi lectorẽ habes 23.diſt.lector.

De modo ordinandi pſalmiſtam habes 23.diſt.pſalmiſta.

Quod in ordinando ſolum diacono & presbytero ab epiſcopo manus imponuntur. 23. diſt.quorumdam.

Quod ſi epiſcopus manum tantum ſuper ordinandos ponat, & alter verba conſecrationis proferat,nihil fit.23.diſt.quorundam.

Quod duos primos ordines minores in ſuo monaſterio poſſunt conferre abbates.69.diſt. quoniam.

Quod ordinandi ſiue ſint epiſcopi ſiue alii clerici,ſunt prius diligenter examinandi.24.diſt. per totum.76.diſt.ſi quis.& c. ſequen.

Quod ordinarius vel per ſe vel coram ſe per fide dignos tribus diebus ante ordinationem ordinandos debet in fide,moribus,& fama examinare.24.diſtin.quando epiſcopus.& cap. ſeq.77.diſt.in monachus.

Quod ad ordinationem clerici ſufficit teſtimonium epiſcopi proprii ſine examinatione.16. q.1.ſi quis.

Quod in examinatione monachi teſtimonium ſufficit proprii abbatis ſine examinatione ordinantis.16.quæſt.1.monachi.

Quod ſine examinatione ordinatus debet deponi.24.diſt.ſi quis presbyter.50.diſ.ex pœnitentibus.

Quod tempus ordinationis ſacerdotum & aliorum clericorum eſt ſabbatum quatuor tẽporum,& ſabbatum præcedẽs dominicam paſſionis,& ſabbatum ſanctum.63 dinct.litteras.75.diſtin.quoniam.§.ceterum.vſque ad finem.76.diſt. per totum.

Quod mane dominici diei ſequẽtis continuato ieiunio poſſunt fieri ordinationes.75.diſtin. quod a patribus.& c.ſeq.

Quod epiſcopi die dominico,& alii clerici die ſabbati propter dominicam debent ordinari ſicut ab apoſtolis traditum inuenitur.75.diſt.quod die.

Quod epiſcopus faciens ordines ſabbato,poſt nonam miſſam decantare debet,quia officiũ ad dominicam ſpectat.75.diſ. c.vlt.

Quod propter dignitatem diei dominicæ ſtatutum eſt ordines fieri illo die,quia Deus illam diem maximis operibus quæ fecit,conſecrauit.75.diſt. quod die.

Quod ordinantes & ordinandi debent eſſe ieiuni.75.diſtinct. quod a patribus.& c.ſeq.

Quod ordinandi promiſſionem

debent epiſcopo facere ſub iuratoria cautione de obedientia & aliis honeſtis.23.diſtin. quamquam.

Quod nullus ſine certo titulo eſt ordinandus, & ſi ordinatur, vacua & irrita eſt quantum ad executionem eius ordinatio. 70.diſtin.neminem.& cap.ſequen.

Quod monachus etiam ſi non profeſſus fuit, vel quilibet alter religioſus ſub titulo monaſterii ordinatus, ad ſeruiendũ ibi perpetuo obligatur.

Quod nemo debet coactus ordinari: quia, vt videtur, talis nõ recipit characterem. 74.diſt. per totum.

Quod nullus debet pretio vel fauore, ſed ex vitæ merito ordinari.1.q.1.pueri.

Quod ordinandus debet eſſe ſobrius, non vinolentus. 35. diſt. per totum.

Item debet eſſe hoſpitalis.42. diſtin.§.1.

Item debet eſſe prudens in ſacra ſcientia.36.diſtin.vſque ad 38. diſt.per totum.

Item debet eſſe domui bene præpoſitus, vtpote qui familiã ſuã bene educauerit.47.diſt.ſicut hi.§.neceſſe.& c.ſeq.

Quod multi faciunt ſe ordinari non propter deuotionem, ſed propter ſupplendam penuriã. 77.diſt.monachus.

Quod beneficiati vt ordinentur per epiſcopum ſunt compellendi.60.diſt.innouamus.

Quod ſicut inuitus qui ordinari renuit, ſacris altaribus eſt amouendus, ſic ambiens vltro ſe offerens eſt repellendus.1.q.6.ſicut.

Quod nolentes ordinari ad illos ordines quos ſtatus requirit per epiſcopum honore ſunt priuandi.60.diſt.innouamus.

Quod non debet ordinari niſi diaconus in archidiaconum, & presbyter in archiepresbyterum, & in decanum non niſi presbyter. 60.diſt.§.1.& tribus c.ſeq.

De multis generibus hominum non ordinandorum habes 34. diſt. præcipimus. & quattuor c.ſeq. 50. diſt.ex pœnitentib. 51.diſt.per totum.

Item de bigamis nõ ordinandis habes 33.diſtin. per totum. & habes ſupra vbi agitur de Bigamia.

Quod habens vxorem ante baptiſmum, & aliam poſt ſiue vxorem ſiue concubinam, non eſt ordinandus, niſi cum diſpenſatione. 33. diſtinctione ſi quis.& cap.maritum.& c. habuiſſe.& 34.diſtinct.c. fraternitatis.

Quod bigamus ad ſubdiaconatũ & ſupra ordinari non poteſt. 32 diſt.ſeriatim.

Quod nemo coniugatus ordinari debet niſi vxore requiſita, & caſtitate præſente epiſcopo ꝓmiſſa.77.diſtinctione epiſcopus.

Quod in orientali eccleſia ordinandi etiam ad ſacros ordines licite contrahunt, ſed non in occidentali, vbi ad continentiam obligantur.31.diſt.aliter.

Quod corrumpens virginem & poſt contrahens cum eadẽ, vi-

detur ꝙ non poſſit ordinari. 34.diſtinct.curandum.& cap. ſequen.

Quod an in ordine lapſus poſt peractam pœnitentiam in ſuo ordine valeat remanere, aut ad vlteriores ordines conſcendere.50.diſt.per totum.

Quod vſurarii & cupidi, quia tales de facili a vero deuiant, ordinari prohibentur.47.diſtin. per totum.

Quod homicidium ſiue pagani, ſiue Chriſtiani, ſiue publicũ, ſiue priuatum, etiam poſt peractam pœnitentiam impedit ordinandum. & ordinati officium exequendum.50.diſt.miror.& cap.ſeq.

Quod ſerui niſi liberati fuerint dati, non ſunt ordinandi.54. diſt.per totum.

Quod mulier non debet ordinari.32.diſt.mulieres.

Item illegitimi, niſi ſint in religione: abſque diſpenſatione non debent ordinari, maxime ad curam animarum.56.diſt.per totum.

Quod ordinandus debet recipere litteras ſuæ ordinationis. 2. q.1.legum.

Quod non omnia, quæ ordinandum impediunt, ordinatum deiiciunt.15.q. 1 ſi quis.

Quod ordinatus in presbyterum prætermiſſo ordine vno de minoribus, non debet exequi officium.59.diſt.ſi officia. & duobus c. ſeq.

Quod ordinati ab hæreticis ſuſpenſis & interdictis in forma eccleſiæ recipiunt characterẽ, ſed irrita dicitur eorum ordinario quantum ad executionẽ qua carent.1 q.1.ſi qui a ſimoniacis.

Quod ordinatus ab hæretico nõ eſt reordinandus.19.diſtin.ſecundum.

Quod ordinati ab hæreticis, ſi alias digni ſunt, tolerantur, niſi ſe fecerint reordinari ab ipſis. 1.q.7.ſaluberrimum.in fin.

Item niſi ſe ſimoniace a ſimoniaco fecerint ordinari.9.q.1.excommunicati.

Item niſi ſe fecerint rebaptizari. de conſec.diſt.4.eos quos.

Item niſi in contemptum fidei & eccleſiæ ſe fecerint ab hæreticis baptizari.1.q 7.conuenientibus. Vnde verſus:

Siue bis ordo datur, ſeu baptiſmus repetatur,
Vel ſi præſtetur, vt vtrumq; Simon operetur.
Seu vt euertatur fidei ſtatus, ordo petatur.
Vt diſpẽſetur, ſpes irrita prorſus habetur.

Quod qui coactus ab hæretico vel ſimoniaco ordinem receperit, conſequitur executionẽ. 1.q.1.conſtat.

Quod ficte ordinatus vel in mortali peccato, nõ eſt reordinandus. 68.diſt.ſicut.

Quod ordinati ad ſacros vxor poſt mortem eius non poteſt contrahere. 28. diſtinct. quia ſunt culpæ.

Quod epiſcopus ordinans ſcienter indignum punitur.34. diſt. quando.in fi. & 50.diſ. ex pœnitentibus. & 59. diſt.qui eccle-

cleſiaſticis.

Quod indignus dicitur ad ordines promoueri quis multipliciter, videlicet ratione conditionis; vt cum ſeruus alterius ordinatur, & tunc ordinans cō demnantur in duplum. 54. diſ. ſi ſeruus.

Item ratione ætatis: & tunc ordinatus deponitur. 77. diſtinct. ſubdiaconus.

Item ratione temporis, ſicut quatuor tempora, & quæ ſunt legitime ordinata, & tunc ille ordinatus deponitur, & ordinās ordinandi poteſtate priuatur. 77. diſt. ſubdiaconus.

Item ratione carentiæ beneficii: & tunc ad iniuriam epiſcopi deponitur. 70. diſt. neminem.

Itē ratione bigamiæ vel alterius irregularitatis, & tunc epiſcopus ordinandi poteſtate priuatur, & ordinatus ordine ſpoliatur. 50. diſt. ex pœnitentibus.

Item ratione publici criminis, & tam ordinator quàm ordinatus deponitur. 51. diſtinct. aliquantos.

Item ratione inſcientiæ, & tunc ordinator ordinandi poteſtate priuatur, & ordinatus ordine ſpoliatur. 36. diſtin. qui eccleſiaſticis.

Quod ordinatus a non epiſcopo debet reordinari. 68. diſt. per totum.

Quod epiſcopus alterius diœceſis clericū ſine dimiſſoriis ordinare non debet. 9. q. 2. per totum 71. diſt. clericos. 21. qō. 2. quoniam.

Quod epiſcopus clericum ſuum ab alieno epiſcopo ſine cōſenſu ſuo ordinatum, ante executionem officii recipere poteſt, & ſecum diſpenſare, dummodo ſententiam contra tales nō tulerit. 9 quæſtione 1. Lugdunen. §. ſeq.

Quod illi furtiue dicuntur ordinē recipere, qui abſque conſcientia epiſcopi & abſque examinatione ordinantur. 64. diſtinct. extra conſcientiam. 24. diſtin. quando.

Quod tales ipſo iure ſunt irregulares: & ſi prohibiti vel excōmunicati ſunt promoti, ſunt deponendi 24. diſt. c. vlti.

Quod exceptis minoribus ordinibus, vt eſt conſuetudo, nulli licet plures ordines vno die accipere. 77. diſt. monachus.

Quod accipiens duos ordines ſimul, maxime poſt examinationem, eſt deponendus. 77. diſtin. ſubdiaconus.

Ornatus. Quod ornatus hominis ē duplex, videlicet interior, & exterior. 41. diſt. §. 1.

Quod ornatus Chriſtianorū verus eſt non in ſplendentia veſtimenti, ſed motis boni. de conſec. diſt. 5. fucare.

Quod nihil in corona epiſcopi ſplendidius eſt quàm humilitas. 100. diſt. contra morem. poſt medium.

Quod ornatus epiſcopi vel clerici exterior in multis conſiſtit, videlicet, vt comam non nutriat. 23. diſt. clerici qui.

Item vt veſtes religioſas habeat. 21. q. 4. omnis. 41. diſt. §. 1.

Item vt ſine operimento decenti non incedat. 21. quæſt. 4. epi-

ſcopi.
Item vt numquam guttur vel fauces vel faciem vnguento liniat. 92. diſt. cantantes.
Item vt in religionis habitu & cibo cum quibus viuit, conueniat. diſt. 41 §. vlt.
Item vt inceſſu graui maturitatē mentis oſtendat. 41. diſtinct. clericus.
Item in cibo & potu temperantiam & ſobrietatem prætēdat. 41. diſt. §. vlt.
Quod in ornamento ſummi pōtificis rationale deſignat, quia in pectore pontificis debet eſſe cognitio veritatis 36. diſtin. qui eccleſiaſticis. §. ecce.
Quod clerici debent eſſe ornati exterius, videlicet inceſſu & habitu, vt non ſordidis vel fulgidis veſtibus ſe ornent. 40. diſ. §. 1.
Quod tunc inceſſus ſacerdotis eſt ordinatus quando grauitate itineris mentis maturitatē oſtendit. 41. diſtin. parſimoniam.
Quod exterior ornatus tolerabilior eſt in feminis quam in viris. de conſecrat. diſtinctio. 5. fucare.
Quod ornatus meretricius non eſt ad placendum hominibus, ſed ad placendum dæmonib. de conſec. diſtinct. 5. fucare. in fin.
Quod prælati debent intendere vt templa Dei ornata reſplendeant. 86. diſt. non ſatis. §. itē perfecta.
Quod nullus ornatus eccleſiæ ſic debet eſſe carus quin pro neceſſitate pauperum & captiuorum ſit expendendus. 86. diſt. non ſatis. §. item perfecta. 12. quæſtione 2. aurum. & c. gloria.

Oſculum. Quod oſculū pacis in miſſa ante communionem eſt dandum. de conſecrat. diſtinct. 2. pacem.
Quod oſculum laſciuum, libidinis eſt incitamentum. 27. q. 1. nec aliqua.
Quod quia monachi ſemper debent eſſe puri, feminas non debent oſculari. de conſecra. diſtin 4. monachi.
Quod excommunicatis non eſt communicandum in oſculo. 11. q. vlt.

Otto. Quod Otto Imperator primus iurauit Ioanni Papæ fidelitatem, & omnia iura papalia defenſare. 63. diſt. tibi domino.

De hac materia habes vbi agitur de Imperatoribus.

Ouis. Quod oues Chriſti vocantur omnes Chriſtiani. 23. q. 4. diſplicet.
Quod is qui valet Chriſto oues & renuerit paſcere oſtendit ſe paſtorem ſuum minime amare. 8. q. 1. in ſcripturis. 16. q. 1. vos.
Quod ouis perdita ſcilicet genus humanum per Chriſtum ad ouile cæleſte eſt reportata. 22. q. 1. quia tua. ante fin. 16. q. 7. pœnitentem.
Quod vulnerato paſtore, id eſt, prælato, & oues infirmātur. 1. q. 1. fertur. §. vulnerato.
Quod oues contra paſtorem, nil

in fide errauerit inſurgere non debent.2.q.7.oues.6.quæſt.1. oues.

Quod ſcabioſa ouis ne pecora & etiam ne tota domus inficiatur,eſt repellenda.24.q.3.reſecandæ.

Quod ſicut ab vna oue morbida vniuerſus grex inficitur; ſic ab vno peccatore populus inficitur.45.diſt.ſed illud.in fin.

De hac materia habes vbi agitur de Grege.

P*Abulum.*

Quod pabulum a fure quandoque auertendis pecoribus ſpargitur,vt abigārut. 5.q.5.non omnis.in fine.

Patientia.

Quod patiētia eſt ſuas& ſuorum iniurias æquanimiter tolerare.23.quæſtione 1.circa medium.

Quod non reddere mala pro bonis,ſed reddere bona pro malis,ſigna ſunt perfectæ patientiæ.23.quæſtio.3.ſex differentiæ.

Quod iniuria propriæ perſonæ cū patientia & gaudio eſt ſuſtinenda: ſed iniuria Dei vlciſcenda.23.qō.4.quòd Chriſtus.§.proximo.

Quod vbi hoſtis non perſonam, ſed ſedem eccleſiæ quærit; ſi ſibi non reſiſtitur,non patientia ſed negligentia iudicatur. 23.q.3.Maximianus.& c.pro membris.

Quod laudabilior eſt fraudis paſſio quam vindictæ actio.23. quæſt.1.niſi circa medium & ſequen.

Quod præcepta patientiæ non tam in oſtentatione corporis quàm in præparatione cordis ſunt ſeruanda.23.quæſt.1.niſi.§.his.

Quod in aduerſitate in ſecreto ſeruanda eſt in animo patientia: in manifeſta exhibenda ſunt perſecutorum ſaluti expedientia.23 q.1.paratus.

Quod prælatorum eſt peſtifera patientia per quam nutriuntur in ſubditis vicia.23.q.4.iuſtum.

Quod vbi non timetur maius periculum multitudo delinquētium per patientiam ad pœnitentiam eſt expectanda.23.q. 4.quid faciet.poſt medium.& c.ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Tolerantia, & vbi agitur de Perſecutione.

Pacta.

Quod pacta cōtra bonos mores vel leges contra honeſtas conſuetudines nullius ſunt momenti.8 diſt.quæ contra.

Quod quæ pacta licita ſunt.10.q. vlt.relatum.

Quod ardua pacta in ſcriptis ſūt redigēda propter formam pacti & temporis.10.q.2.caſellas §.vltimo.

Quod generale pactum eſt ſocietatis humanæ regibus ſuis obtemperare.8.diſtinctione quę contra.

Quod pacta cum dęmonibus per magicarum artium molimina fœderata ſūt ab omni Chriſtiano fugienda. 20.quæſt.3. igitur.

Quod mandatum Dei dicitur ſuper omne pactum: nec contra ipſum poteſt fieri pactum. 8. diſt. quæ contra. 20. q. 1. puella. in fin.

Quod in ſpiritualib. videtur poſſe fieri pactio ſine peccato. 18. quæſtio. 2. Eleutherius. & 10. q. vlt. cap. nec numerus. in fin. & c. ſeq.

Quod in ſpiritualibus nulla poteſt fieri pacto inhoneſta, ſed ſi poſtmodum aliqua ſubſidii gratia conferuntur, licite recipiuntur. 1. q. 2. quam pio. in fi. & 100 diſt. in ea ſynodo.

Pallium. Quod pallium quod datur archiepiſcopis repræſentat ſpecialem dignitatem & honorem. 100. diſtin. priſca. & c. cõtra. ante fin.

Quod petens pallium, antequam accipiat, debet profiteri articulos fidei: & debet promittere ſe ſeruare ſtatuta conciliorũ, & Pontificum Romanorum. 100. diſt. nouit. §. cauſarum. & c. optatum.

Quod confirmatus in archiepiſcopum intra tres menſes debet a ſede apoſtolica pallium quærere. 100. diſt. quoniam.

Quod antequam habeat palliũ, licet ſit epiſcopus, non poteſt epiſcopos conſecrare. 100. diſ. quoniam.

Quod pro pallio nihil dari vel accipi debet. 100. diſt. nouit.

Quod pallium non debet negari vbi eſt petentis meritorum exigentia, & feruens inſtantia, 100. diſt. priſca.

Quod cum pallio ſemper conceditur aliquod ſpeciale priuilegium, & renouatur antiquum. 100. diſt. rationis.

Quod in pallio ſignificatur quod archiepiſcopus cum augmento honoris debet excreſcere in ornamento actionis. 100. diſ. rationis.

Quod archiepiſcopus non debet vti pallio niſi intra ſuam prouinciam, & hoc non in proceſſionibus, ſed tantum in miſſarum ſolemniis. 100. diſt. pallium tibi. & c. contra.

Quod quia pallium ſigillatim traditur, innuitur quod eſt perſonale, & ideo alteri commodari non poteſt, nec in morte relinqui, ſed cum habente ſepeliri. 100. diſtin. ſcriptorum.

Palma. Quod palma, quæ in imo eſt ſtrictior, & quanto plus aſcendit eſt groſſior, deſignat perfectionẽ bonorum, qui inferius ſunt parui, ſed ſurſum ſe erigendo in cæleſtibus deſideriis ſunt ampli. 47. diſt. omnes.

Panis. Quod eſt panis eleemoſynæ. 86. diſtin. paſce. & 5. q. 5. non omnis.

Item Euchariſtiæ. de conſec. diſt. 2. fere per totum.

Item panis tribulationis ſiue pœnitentiæ. 23. qõ. 4. Guiliſatius.

Item panis doctrinæ. 8. q. 1. laudabiliter, in fin.

Papa. Quod Papa aut ſanctus eligitur, aut ex promotione clarus efficitur. 40. diſt. non nos.

Quod in cultu Dei maiorem zelum debet habere quam alii Chriſtiani. 23 q. 1. officii

Quod propenſius eſt pro ipſo orandum, quia ex ipſo dependet ſalus omnium. 46. diſtin. ſi Papa.

Quod aliorum cauſas Deus commiſit hominibus terminandas, Papam vero ſuo iudicio reſeruauit. 9. q. 3 aliorum.

Quod non neceſſitate, ſed propria voluntate de obiectis ſe criminibus purgat. 2. q. 4. mādaſtis. Exemplum ibi de Sixto Papa. & c. auditum. Exemplū ibi de Leone Papa. qō. 7. nos ſi. in fin. Exemplum ibi de Damaſo Papa.

Quod Papa niſi a fide errauerit, a nemine eſt iudicandus. 40. diſt. ſi Papa.

Quod quia Papa eſt vicarius Petri, nō de facili debet de eo haberi præſumptio mali. 40. diſ. non nos.

Quod non omnis Papa eſt ſanctus, ſed quandoque a Deo tāquam reprobatus punitur. 19. diſt. Anaſtaſius. Vide quod ibi notatur.

Quod bonitas ipſius ſalus eſt omnium, & peruerſitas eius cedit in damnationem inumerabilium perſonarum. 40. diſ. ſi Papa.

Quod Papa eſt iudex omnium etiam ſi non appellatur ad ipſum. 9. q. 3. conqueſtus.

Quod auctoritate eius conciliorum ſtatuta roborantur. 17. diſtinct. concilia.

Quod Papa pōt abſoluere quos concilium male damnauit. 9. q. 3. cuncta. & quattuor capit. ſequen.

Quod poteſt vbique iudices delegare. 2. q. 6. ideo.

Quod ſententiæ ipſius ab omnibus debent ſeruari. 93. diſtin. ſi inimicus.

Quod ſic debet reputari ſtatutū Papæ, ac ſi de ore Dei vel beati Petri eſſet prolatum. 19. diſtin. ſic omnes.

Quod non licet alicui de ipſius iudicio diſputare. 17. qō. 4. ſi quis ſuadente.

Quod adimplendum eſt eius mādatum, etiam ſi videtur vix ferendum. 19. diſtinct. in memoriam.

Quod omnis noua religio per ipſum debet confirmari. 12. diſtin. præceptis.

Quod ſententia quæ per ſe non tenet, per confirmationem Papæ efficitur valida. 3. q. 6. hæc quippe. ante finem.

Quod poteſt reſtituere famæ infamatum. 3. q. 3. Euphemium. §. proxi.

Quod Papa licet de iure non ſit ligatus ad ea quæ ſtatuit, tamē honeſtum eſt vt ea præ ceteris ſeruet. 25. qō. 1. confidimus. & c. ideo.

Quod ordo iuſtitiæ requirit vt Papa anteceſſorum ſtatuta cuſtodiat, quia ſua a ſucceſſorib. vult cuſtodiri. 25. q. 1. iuſtitiæ. & q. 2. in Galliarum. c. ſi ea. & c. quod vero.

Quod non dat priuilegia eccleſiæ in damnum alterius. 25. q. 2. de eccleſiaſticis priuilegiis.

Quod olim de ſacerdotib. in matrimonio nati licite promouebantur in Papatum. 56. diſtinctione Cænomanen. §. cum ergo.

De eccleſia habes vbi agitur de eccleſia Romana, & vbi agitur de Electione Papæ, & vbi agitur de Sede apoſtolica.

Parens. Quod primos parentes princeps vitiorũ gratuitis exſpoliauit. de pœn.diſt. 2.§.Romanos.

Quod parentes carnales ſunt ex debito honorandi 30. diſt.ſi q filii.86.diſt.in ſingulis. in fin.

Quod ſi a Chriſto auertunt, ſunt omnino dimittendi.28.q.1.ſi infidelis.

Quod tempore neceſſitatis magis ſuccurrendum eſt parentibus quàm aliis.86. diſt. in ſingulis.in fin.

Quod deſpiciens parentes neceſſitatis tempore meretur mortem temporalem & æternam.

Quod potius debet quis parentibus egenis maxime fidelibus prouidere, quàm religionem intrare.30.diſtinctione ſi qui filii.

Quod nec parentes debent deſerere filios egentes. 30. diſt. ſi quis reliquerit.

Quod illi qui aduerſus parentes armantur, vbique notam infamiæ incurrunt.6.q.1.infames.

Quod ex malis parentibus vt plurimũ mala proles generatur. 56.diſt. ſi gens.

Quod de meretrice natus, ſi propria decoratur virtute, nõ debet parentum dedecorari opprobriis.51.diſt. numquam.& c.ſeq.

Quod non parentum, ſed propria culpa quemque condemnat.56.diſtinct.vndecumq; & 3.c.ſeq.

Quod frequenter leguntur filii pro peccatis parentum puniri, etiam in quartam generationem.24.q.3.§.1.

Quod parentes ſuos pueros ante ætatem legitimam religionẽ intrãtes poſſunt reuocare. 20. q.2.puella.

Quod ſi a parentibus coacti religionis habitum ſuſceperint, ni ſi conſenſerint, eum deſerere poſſunt.20.q.1.puellæ.

De hac materia habẽs vbi agitur de Filiis, & vbi agitur de Patre & Filio.

Parentela. De hac materia habes vbi agitur de filiis.

Paſcha. Quod paſcha die dominico ſemp debet celebrari.de conſec. diſ. 3.noſſe.& c.ſeq.

Quod quo menſe & quota luna debet celebrari, habes de conſec.diſt.3 celebritatem.

Quod in hoc quod quadraginta dies ante paſcha cum labore peragimus, & poſt paſcha quinquaginta dies cum lætitia: præſens labor, & futura lætitia deſignatur.de conſ.diſ.5.ieiuniũ.

Quod paſcha intra 14.lunam. & 21.diem menſis Aprilis incluſiue eſt celebrandum. de conſec.diſt.3.celebritatem.

Paſſio. Quod paſſio Chriſti fuit multiplex & grauis.7.q.1.ſuggeſtum.

Quod Chriſti paſſio fuit præfigurata & prænunciata in veteri teſtamẽ[illegible] de conſec

in calice.

Quod ipſius paſſionis fuit multa efficacia.7.quæſt. 1. ſuggeſtū. de conſecratione diſt. 4. pro prie.in fine.

Paſtor. Quod paſtor dicitur Chriſtus.7.qō. 1.in ſcripturis.2.qō.7.teſtes. §. Chriſtus.

Quod paſtor dicitur cuiuslibet eccleſiæ prælatus. 8 q.1. ſciſcitaris.

Quod paſtor eccleſiæ niſi diligēter paſcat oues, Chriſtum paſtorem eorum non videtur amare. 8.q.1.in ſcripturis.

Quod paſtor debet oues paſcere inſtructionis verbo. 43.diſtin. Epheſus. 8.q.1.audacter. in fi.

Item conuerſationis exemplo.11. q.3.præcipue.

Item Euchariſtiæ ſacramento de conſe.diſt.2 non prohibeat.

Item temporali ſubſidio. 16.q.1. nulli epiſcoporum.

Quod exemplo Chriſti opportuno tempore debet animā ſuā pro ouibus exponere.7. qō. 1. ſuggeſtum.& ca. ſciſcitaris.& c.aduerſitas.

Quod languente paſtore grex inſidiatoris dentibus laniandus exponitur.7.q.1.quamuis.

Quod paſtoris ſententia gregi ſemper eſt timenda.11.q.3.nō ſolum.& c.ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Grege.

Pater. Quod pater dicitur Deus creatione.12. q.2.qui abſtulerit.24.qō.1.omnibus.

[illegible]ur diabolus pater criminis imitatione. 1. q. 1. cum ordinaretur.

Item dicitur pater auctoritate, ſicut epiſcopi & prælati patres ſunt.17.diſt. ſynodū. & quattuor c.ſeq.

Item dicitur pater temporis antiquitate : ſicut veteris teſtamēti dicuntur patres 13.q.4.cum in lege.

Item dicitur pater ſpiritualis ſacramenti collatione, ſicut baptiſmi, vel confirmationis, vel pœnitentiæ.30.qō.1.de his.& c.omnes.

Item dicitur pater carnalis generis propagatione.47. diſt. ſicut hi.§.neceſſe.

Quod filius carnalis a patre non eſt ſemper oſculandus, ſed quādoque caſtigandus.5.q.5.non oſculatur.

Quod illi dicuntur filii abominationum, ad quos carnalium patrum flagitia deſcendunt. 56. diſtinct. Cænomanenſem. §. cum ergo.

Quod plus videtur peccare patrē ſpiritualem contemnens quā carnalem.2.q 7.qualis.

Patriarcha. Quod Patriarcha Græca lingua ſummus patrū interpretatur.21.diſt.cleros.

Quod Patriarcha eſt poſt Papam primus in dignitate & auctoritatē.80.diſt.vrbes. & c.ſeq.

Quod Patriarchæ & primates licet ſint diuerſa nomina, idem tamen ſunt quantum ad officium.99.diſt.prouinciæ.

Quod Patriarchæ primo ab apoſtolis præcipue beato Petro vbi Gentiles conuerſi ad fidem

Protoflamines habuerāt, ſunt inſtituti. 80. diſtinct. vrbes. & c. ſequen.

Quod poſt Papam quattuor ſunt Patriarchæ principales, videlicet Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Hieroſolymitanus, & Antiochenus. 22. diſt. renouantes. §. proxi. & c. ſeq.

Quod patriarchis ſubſunt archiepiſcopi, & cauſas ab ipſis ad eos per appellatiões deuolutas poſſunt definire. 9. q. 3. conqueſtus.

Quod archiepiſcopus inconſulto patriarcha non debet aliquem in epiſcopum ordinare, & propter neceſſitatem ordinatum debet ipſum poſt conſecrationem patriarchæ præſentare. 65. diſt. placet. & cap. quoniā. & §. ſeq.

De Patriarchis habes vbi agitur de Sedibus.

Patrocinium. Quod patrocinium viduis & orphanis epiſcopi in neceſſitate non debēt negare. 87. diſt. §. 1. & duobus c. ſequen.

Quod qui in malo patrocinium dat malis, ſocius eſt criminis. 14. q. 1. circa med.

Patronatus. Quod patronatus ius attenditur per fundationem & ędificationem vel poſſeſſionem eccleſiæ. 16. q. 7. pię mentis. & c. ſeq. & 18. q. 2. abbatem.

Item in rebus eccleſiæ conferendis, & manumittendis. 16. qō. 7. filiis. & quattuor c. ſeq.

Item in perſonis quæ præeſſe debent eccleſiis epiſcopo offerēdis. 16. quæſtione 7. decernimus. & duobus c. ſeq. & q. 5. ſi quis epiſcoporum.

Item tempore neceſſitatis à ſua eccleſia in ſubſidiis recipiendis. 16. q. 7. quicumque.

Item patroni habent ius in monaſteriis ſuis in electione abbatis. 18. q. 2. abbatem.

Item in monaſteriis habent ius aduocationis. 17. quęſtione 2. Gonſaldus.

Quod patroni eccleſias vel monaſteria ſine conſenſu epiſcopi de loco ad locum mutare non poſſunt. 16. q. vlt. conſiderandum.

Item ab eis eccleſiæ (niſi de conſenſu epiſcopi) non ſunt recipiendæ. 16. qō. 7. ſi plures. & duobus c. ſeq.

Item patroni eccleſias nec auferre nec conferre poſſunt ſine conſenſu epiſcopi. 16. q. 7. inuentum.

Item renunciatio beneficii eccleſiaſtici in manu patroni nō tenet ſine conſenſu epiſcopi. 17. q. 2. Gonſaldus.

Quod non patronus, ſed epiſcopus debet dotem eccleſiæ ordinare. 10. q. 1. nouerint.

Quod quem patronus præſentat, ſufficit ſi non probetur malus: & tenetur eum epiſcopus recipere. 16. quæſt. 7. monaſterium.

Quod ſpreto patrono epiſcopus nullum debet ad eccleſiam ordinare. 16. q. 7. decernimus.

Quod vbi plures patroni ſupe conferendo conten-

in vnum conſentiant, ſunt per epiſcopum compellendi.16.q. vlt.ſi plures.

Paulus. Quod Paulus apoſtolus non ideo fefellit, quia melioribus negotiis occupatus ad Hiſpaniã quo ire promiſerat nõ iuit.22.q.2.beatus.

Quod Magum prædicationẽ ſuã impedientem cęcitate percuſſit,& Corinthium ſatanæ tradidit.23.quæſtio.4.c.ꝙ Chriſtus.§.poteſt.

Quod propter incentiua vitiorũ corpus ſuum vigiliis,orationibus, & flagellis caſtigando in ſeruitutem redegit.32.qõ.5.ſi Paulus.

Quod aurum & argentum non concupiuit.16.quæſtio.1 prædicator.

Quod quia flagellis fidem recipit,plus omnibus vocatis verbo laborauit. 23.q.4. quis nos poteſt.& q.6.c.1.

Quod Paulus homicida non fuiſſet ſi armati quos ipſe impetrauerat, aliquos in ipſos inſilientes occidiſſent.23.q.5.de occidendis.

Quod in hoc quod cum Chriſtianos perſequi vellet proſtratus fuit,innuitur quod mala volũtas non eſt permittenda ſuæ libertati.23.quæſt.4.diſplicet. circa med.

Quod cum eccleſiam Dei perſequeretur, in itinere cæcatus ad Deum cõuerti coactus eſt. 23.q.6.§.1.

Quod ſe abortiuo ſimilem teſtatus eſt dicens; nouiſſime autẽ tamquam abortiuo viſus eſt & mihi.

Quod ſicut primo fuit horrendus vaſtator eccleſiæ, ita poſtea magnus ædificator extitit. 23.q.4.quis nos.

Quod ad manus impoſitionem Ananiæ tãquam ſquamæ ab oculis eius (quib.clauſi erãt) ceciderunt.

Quod poſtea Paulus vocatus eſt, qui primo Saulus dicebatur. 23.q.4.nimium.

Quod Paulus proſtratus eſt, vt cæcaretur, cæcatus vt mutaretur,mutatus vt mitteretur,miſſus vt qualia fecerit in errore, talia pro veritate pateretur. 22.q.4.diſplicet.

Quod Paulus dicitur vas electionis.21.diſt.quamuis. 22.diſt. ſacroſancta.43.diſt.diſpenſatio.32.q.5.ſi Paulus & de pœn. diſt.2.ſi enim inquit.

Quod prædicaturus ad Italiã veniens naufragium pertulit.7. q.1.aduerſitas.

Quod arte & manibus victum quærebat.10.quæſtione 3.cauendum.de conſecra.diſtin.5. numquam.

Quod a ſumptibus abſtinebat ne aliquod offendiculũ Chriſti euangelio præſtare.23.qõ. 3.§.1.ante fin.

Paupertas. Quod paupertas non eſt contemnenda, quia eam Chriſtus dedicauit. 12.q.2.gloria epiſcopi.

Quod dominus loculis quos habebat neceſſitates pauperum ſubleuabat. 23. quæſtione 4. duo.ante fin.

Quod verus pauper nil quærit

habere extra Chriſtum. 12. q. 1. clericus.

Quod pauper dicitur, qui ſe amore paupertatis in numero pauperum conſtituit, vt ibi tamquam pauper voluntarius viuat. 1. q. 2. ſacerdos.

Quod paupertas rerum non eſt mala reputanda. 15. q. 1. illa.

Quod nimia paupertas religionis infringit quandoque robur conuerſationis. 12. q. 1. c. vlt.

Quod Deus paupertatem eſſe voluit, vt ſuſtinentes per patientiā coronarentur, & diuites in ipſis mererētur. 47. diſ. ſicut hi.

Quod perfectius eſt omnia propter Chriſtum relinquere, quā pauperibus diſtribuenda ſeruare. 12. q. 1. expedit. & q. 2. §. Crates.

Quod oneratus pondere auri Chriſtum pauperem non pōt ſequi. 12. q. 2. § Crates.

Quod epiſcopus pauper dēt eſſe victu, diues meritis. 51. diſtin. epiſcopus.

Quod prædicatores pauperes eſſe debent, & alii tenentur ipſis neceſſaria miniſtrare. 1. q. 2. ſacerdos. 10. q. vlt. cauendum.

Quod gloria epiſcopi eſt pauperū opibus prouidere, ſed fraudare quod eſt pauperum, ſacrilegium eſt committere. 12. q. 2. gloria epiſcopi.

Quod religioſus qui profeſſus eſt paupertatem, ſi epiſcopus efficitur, non frangit votum: quia ſit rerum eccleſiæ diſpenſator, non vſurpator. 12. quæſtio. 1. expedit.

Quod bona eccleſiarum ſunt bona pauperum. 12. q. 2. indigne. in fin. 16. q. 1. c. vlt. 23. q. 7. quod autem. poſt medium.

Quod præcipue pauperibus qui laborare non poſſunt, eſt ſubueniendum. 82. diſtin. epiſcopus.

Itē nobilibus & diuitibus de pauperatis qui mendicare erubeſcunt. 80. diſtin. non ſatis. & c. conſideranda.

Quod in pauperibus magis attēdenda eſt religio quam paupertas. 16. q. 1. c. vlt.

Quod non minus crudelis eſt qui a paupere vſuras exigit, quā qui diuiti ſubtrahit. 14. qō. 4. quid dicam.

Quod pauper ſi non habet dare, non ſolum contemnitur, ſed etiam contra veritatem opprimitur. 11. q. 3. pauper.

Quod nemo pauperi in mala cauſa debet eſſe miſericors. 14. q. 6. ſi res.

Quod qui ea quæ pauperibus debentur accipiunt, grauiter delinquunt. 1. q. 2. paſtor.

Pax. Quod pax humana ſi tam dulcis eſt pro temporali ſalute, quanto dulcior pax diuina pro æterna ſalute. 23. q. 1. noli exiſtimare.

Quod Chriſtus venicēs docuit pacem, dedit pacem, reliquit pacem. 23. q. 1. niſi bella.

Quod pax non quæritur vt bellū geratur, ſed bellum geritur, vt pax acquiratur. 23. quæſtio. 1. noli.

Quod bonorum bella non crudelitate & cupiditate; ſed pacis ſtudio geruntur. 23. quæſt. 1. apud.

Quod qui prędicat pacem, debet eam habere ſecum. 3. q. 6. hæc quippe, in fi.
Quod pax inter diſcordantes per epiſcopos debet reformari. 90. diſt. ſtudendum. & c. præcipimus.
Quod mala quandoque ſunt tolerãda pro pace ſeruanda. 23. q. 4. c. 1. & c. ecce inquiunt.
Quod pacificus dicitur qui corrigit quod poteſt, & quod ſaluo pacis vinculo corrigere nõ poteſt, æquanimiter ſupportat. 23. q. 4. quiſquis.
Quod diuerſis pœnis ſunt puniendi pacem eccleſiæ perturbantes. 24. q. 1 qui contra.
Quod non omnis qui dicit pax vobis, eſt quaſi columba audiendus. 2. q. 7. non omnis.
Quod qui dicit, pax vobis, plerũque quaſi non columba, ſed coruus reputatur. 2. q. 7. ſecuti. §. quia ergo.
Quod ante communionem pax debet dari in miſſa. de conſec. diſt. 2. pacem.

Peccatum. Quod peccatum eſt duplex, videlicet originale peccatum, & actuale. de pœn. diſt. 4. fere per totum.
Quod originale peccatum dicitur infirmitas carnis, languor naturæ, & cõcupiſcentia carnis. 15. qõ. 1. illud relatum. §. itaque.
Quod omnis homo per concubitum cõceptus naſcitur cum originali peccato. de conſ. diſtinct. 4. firmiſſime.
Qu[illegible] veteri lege contra ori[illegible] lebat [illegible]cũciſio, ſed baptiſmus in nouo teſtamento. de conſ. diſt. 4. ex quo.
Quod licet baptiſmus deleat peccatum originale, & omne aliud peccatum, tamen reatus ſiue fomes, non tollitur. de conſ. diſt. 4. ex quo.
Quod cũ originali peccato patris polluitur filius & non actuali, quia in originali vnũ cũ patre fuit, ſed in actuali alter effectus non polluitur ſi non conſentit. 1. qõ. 4. iam itaque. 24. q. 3. §. 1. ante fin.
Quod actuale eſt duplex, videlicet mortale, & veniale. de pœnit. diſt. 1. medic. §. tres ſunt.
Quod peccatum mortale eſt voluntas retinẽdi vel cõſequendi quod iuſtitia vetat. 15. q. 1. ante fin.
Quod nemo peccatum mortale committere appetit propter ipſum peccatum, ſed propter illud quod ex eo conſequitur. 15. q. 1. merito.
Quod inter duo peccata vbi vtrũq; vitari non poteſt, minus eſt eligendum. 13. diſt. duo.
Quod mortalia peccata dicũtur criminalia & capitalia, & quæ ſunt illa habes 25. diſt. vnum orarium. §. alias.

De Criminali peccato habes vbi agitur de Crimine.

Quod tribus modis impletur omne peccatum mortale. videlicet ſuggeſtione, delectatione, & conſenſu. 6. diſtin. teſtamentum. poſt med.
Quod aggrauatur ex circũſtantiis. 40. diſt. homo. 50. diſt. qua. de pœn. diſt. 5. §. 1. in prin.

Quod quandoque alleuiatur ex circumſtantiis. 15. quæſtio. 1. inebriauerunt. Exemplum ibi de Loth.

Quod habet gradus inæqualitatis, quia adulterium vincit fornicationem, inceſtus adulterium, vitium contra naturam inceſtum, & ſic de ſimilibus. 32. qõ. 7. quemadmodum. & quattuor c. ſeq.

Quod quantitas ipſius penſatur ſecundum qualitatem peccantium 24. q. 1. qui contra. 26. q. 5 contra idolorum.

Item conſiderata qualitate pœnæ, 24. q. 1. non afferamus. vbi dicitur ſceleratius cõmiſſum quod grauius eſt punitum.

Item cõſiderato exemplo quod inde ſumitur. 11. q. 3. præcipue. vbi dicitur quod prælati grauius peccant, quia ſubditos prauo exemplo occidunt.

Item conſiderata qualitate peccati 32. quæſt. 7. quemadmodum. vbi dicitur, quod grauius peccat adulter quam fornicator, & adulter vincitur ab inceſtu.

Item conſiderata diuturnitate & frequenti iteratione. de pœn. diſtin. 5. §. 1. vbi multa aggrauantia ponuntur.

Item in eodem genere peccati grauius peccat Chriſtianus quam paganus. 33. qõ. 4. in eo

Item aggrauatur ratione perſonæ vel rei in qua peccatur. 12. q. 2. gloria. 22. q. 1. mouet. 27. q. 1. nuptiarum.

Item ex temporis diuturnitate augetur. 24. qõ. 1. ſchiſma. de pœn. diſt. 5. §. 1.

Item voluntarium grauius eſt inuoluntario quod procedit ex infirmitate vel ignorantia, vel coactione. 15. q. 1. & c. ſeq. vſque ad cap. mulier.

Quod ſi non eſt voluntarium, nõ eſt peccatum. 20. q. 1. §. 1. 32. q. 5. ſicut enim.

Quod peccata ſcientium peccatis ignorantium præponũtur. 6. q. 1. quæro.

Quod quæ ex ignorantia vel infirmitate committuntur facile dimittuntur. 25. diſti. vnum orarium. §. criminis.

Quod aliena peccata nemini præiudicant. 23. q. 4. ſi quis.

An minus malum committendũ ſit ne alter grauius peccet. 14. diſtin. quod ait. Exemplum ibi de Loth.

Quod peccata ſuos auctores tenere debent. 24. quæſti. 1. non turbatur. de pœn. diſtinctio. 1. qui puero.

Quod indecens videtur crimen ſuum alienis criminibus impẽdere. 46. diſt. ſicut non.

Itẽ videtur ꝙ nec venialiter quis debet peccare, vt alter vitet mortale. 23. q. 5. cum homo. in fin. 22. q. 2. faciat.

Quod peccatum vnius frequenter multi luunt. 24. q. 1. nõ turbatur. 45. diſt. ſed illud.

Quod alterius peccatum non imputatur illi qui fecit quod debet. 47. diſt. quod ad nos. 7. q. 1. aduerſitas. poſt medium.

Quod nullus debet gaudere de multa ſocietate peccantium, quia non minus ardebit qui cũ multis ardebit. 2. quæſt. 1. multi. in fin.

Quod occulta peccata non ſunt publice condemnanda. 2.q.1. ſi peccauerit. 23.q.4. ſi quis po teſtatem. exemplū ibi de Chriſto, & de Iuda. 15.q.5.c.vlt.

Quod occultum peccatum dicitur quod nec confeſſione, nec probatione publicatur. 15.qō.5.c.vlt.

Quod publicum peccatum corā omnibus puniendum eſt. 2.q.2. ſi peccauerit.

Quod prælatorum peccatum vel religioſorum propter maius ſcandalum eſt celandum. 95. diſt. in ſcripturis.

Quod peccata incorrigibilium licet non poſſunt probari, ſunt prælatis denuntianda. 5. qō. 5. non vos. 22. quæſti. 5. hoc videtur.

Quod peccatum in ſpiritum ſanctum committit qui ex propoſito bonum deſerit, & malum vſque ad mortem facit. de pœniten. diſt. 1. §. Deus quis ſimilis. & diſt. 3. inter hæc.

De Peccato in ſpiritum ſanctum habes vbi agitur de Spiritu ſancto.

Quod in peccatis perſeuerantes nec a Deo, nec ab homine abſoluuntur. 24. qō. 2. legatur. & c. damnationis. de pœn. diſt. 5. falſas.

Quod qui nunquam peccare deſinunt dum viuunt, oſtendunt quia in peccato ſemper viuere cupiunt, de pœn. diſt. 1. voluiſſent. §. ſiue autem.

Quod aſſidue peccantium non miſeretur Deus. 93. diſt. diaco... in fin.

Quod qui in vno peccato mortali offendit, ſic vita æterna priuatur, ac ſi omnium eſſet reus. de pœn. diſt. 5. fratres.

Quod pluribus modis peccata remittuntur. 23. qō. 5. remittuntur. de conſecr. diſt. 4. eccleſiæ charitas. de pœn. diſt. 1. medicina. §. tres ſunt.

Quod ſine pœna non dimittuntur. quia aut Deus punit, aut homo. de pœn. diſt. 1. medicina. §. proxi.

Quod dimiſſum vltra non punitur. de pœn. diſt. 3. ſunt plures. §. auctoritas. 23. q. 5. quid ergo.

Quod dimiſſa quandoque redire dicuntur. de pœn. diſtin. 4. fere per totum.

Quod dimiſſa non ſunt recogitanda ad delectationem, ſed ad pœnitētiæ amaritudinem. de pœn. diſt. 3. Iudas pœnituit.

Quod in pluribus peccatis manens, de vno peccato pœnitētiam veram agere non poteſt, quia Deus partem condemnare non nouit. de pœn. diſtin. 3. ſceleratior. §. his auctoritatib. Vnde verſus.

Summa Dei pietas veniam non dimidiabit,
Aut totum, aut nihil pro certo propitiabit.

Quod peccatoribus tamen conſulendum eſt, vt in ſtatu peccati bonum facere non omittant. de pœn. diſt. 5. falſas. in fi. Nā propter hoc Deus aut cor ipſorum ad pœnitentiam illuſtrat. de pœn. diſt. 5. falſas aut ipſos temporaliter in præſenti remunerat. de pœn. diſt. 3. pijſ

eſt credere §. ex hoc ſenſu. Aut ip's æternum ſupplicium tolerab li⁹s fiet. de pœn. diſtinct. 3. q[ui]d ergo. §. poteſt etiam referri. Vnde verſus.

Quæ cum mortali bona fiũt, dant bona terra,
Cor faciunt habile, minuunt tormenta gehennæ.

Quod Deus non obliuiſcitur paucorum bonorum factorum in multitudinem peccatorũ. de pœn diſt. 3. pium eſt credere. §. ex hoc ſenſu.

De mo tali peccato habes vbi agitur de Culpa.

Venialia peccata quæ ſint, habetur 25. diſt. in voum orarium. §. aliàs.

Quod nemo mundus eſt a peccato veniali. de pœn. diſt. 2. vt cognouerunt. §. opponitur. circa medium.

Quod venialia peccata non ſunt contemptibiliter committenda, quia non refert ſiue naues per fluctus, ſiue per guttas paulatim ſubintrantes ſubmergãtur. de pœn. diſtin. 1. medicina. poſt med.

Quod an nullum peccatũ eſt adeo veniale quod non fiat mortale dum placet. 25. diſt. voum orarium. §. criminis. & vide quod ibi notatur.

Quod quia venialia ex fragilitate humana committũtur, nullus homo ea vitare põt. de pœ. diſt. 1. medicina. §. tres ſunt. & diſt. 2. in caſſum. §. ſed verba.

Quod excepto Deo omnes peccare poſſunt. de pœn. diſt. 2. ſic enim inquit. in fin.

Quod poſſe peccare non eſt poſſé. d: pœn. diſt. 2. ante fin. 45. diſt. ſed illud.

Quod venialia delentur per dominicam orationem, per eleemoſynæ largitionem, & pectoris tunſionẽ, & per ieiunii caſtigationem. de pœn. diſt. 1. medicina. §. proxi.

Item delentur per aquæ benedictæ aſperſionem. de conſe. diſtin. 3. aquam ſale.

Item per Euchariſtiæ dignã ſumptionem. de pœn. diſt. 2. ante fin. & c. panem de altari.

Item per epiſcopi vel preſbyteri benedictionẽ. 28. diſt. preſbyterum.

Pecunia.

Quod pecunia dicitur a pecoribus, quia antiqui hoc ꝙ habebãt, ex pecoribus habebãt. 1. q. 3. per totum.

Quod largo nomine quidquid homines in terra poſſidẽt, pecunia vocatur. 1. q. 3. per totũ.

Quod amor pecuniæ contrariatur iuſtitiæ. 11. q. 3. qui recte. & c. pauper.

Quod ſimonia non debet, committi pro pecunia. 1. qõ. 3. per totum.

De hac materia habes vbi agitur de Diuitiis.

Pedagium.

Quod pedagiũ nouum imponentes ſunt excommunicandi. 24. queſt. 3. ſi quis Romipetas.

Quod maxime a peregrinis & a fidelibus mercatoribus non ſunt pedagia accipienda. vigeſimaquarta. q. 3. ſi quis [R]omipetas.

Pœna. Quod pœna eſt duplex vide. tet temporalis,& æterna.de pœniten. diſtinctione 3. ſunt plures. §. auctoritas.

Quod pœna temporalis eſt duplex, vna in hac vita, alia poſt hanc vitam.25.diſtinct. qui in aliud.

Item in hac vita tẽporali aut infligitur a Deo aut ab homine. 45.diſt.ſed illud.

Quod pœna in hac vita temporaliter a Deo inflicta pro peccato, ſicut ægritudo, pauperias, mors, non eſt mala dicenda. 15.q.1.illa.

Quod pœna Ægyptiorum fuit a Deo in correctionem eorum. 15.q.1. nec is qui.

Quod Deus temporaliter punit quandoque vt in æternum nõ cruciet.23.qõ.5. quid ergo.de pœn.diſt.3. ſunt plures.§. auctoritas.

Quod Deus quandoque in præſenti grauiter & ſubito punit propter criminis deteſtationẽ. 19.diſt.Anaſtaſius.Vide quod ibi notatur.

Quod quandoque pœna temporalis tráſfertur in poſteros de pœn.diſt.3.illud vero.§. ecce. Exemplum ibi de Achab.

Quod puniuntur quandoq; multi propter vnum.45.diſt.ſed illud 46.diſtin.ſi gens. 23.q 4. ſi ea.24.q.1.non turbatur.

Quod nemo debet mutari de afflictione bonorum, & de proſperitate malorum in præſenti: quia afflictio eſt bonis in iudicium ſalutis, & proſperitas malis in iudicium reprobationis.de pœn. diſt 3. ſi quando.

Quod frequenter qui non meruerunt,ſunt a Deo propter alios puniti.42.diſt.§.1.

Quod punitur quis pro alio a Deo temporaliter,æternaliter nullus. Anima enim quæ peccauerit,ipſa morietur.24.q 3. §.1.poſt medium.

Item punitur quis a Deo pro alio temporaliter, iuſtus pro iniuſto,vt Petrus pro Iuda. 24.qõ. 1.non turbatur.

Item punitur a Deo iniuſtus propter iuſtũ,ſicut Maria murmurãs pro Moyſe lepra pcuſſa eſt. 2.q.7.plerumque.§. hos etiã.

Quod punitur quis ab homine pro alio corporaliter,vt in crimine læſæ Maieſtatis vel hæreſis.6 q 2. quæro ergo.§ verum.& § ſeq.

Item punitur quis ſpiritualiter ꝑ alio,vt in excommunicatione 17.q. 4.miror.

Quod punitur quis pro alio ſpiritualiter,vt in priuatione diuinorum officiorũ familia propter dominum priuatur.11.q. 3.ſi quis epiſcopus damnatur. & c.ſeq.

Qđ illi non puniuntur a Deo bis in idipſum,qui in flagellis pœnitentiam egerunt. de pœ.diſ. 3.ſunt plures.§.auctoritas.

Quod pluribus de cauſis Deus flagellat homines temporaliter. de pœnit.diſt.1.ſunt plures.§. auctoritas.

Quod qui in pœnis duriores efficiũtur,tpale ſupplicium ſit eis ad æternæ damnationis ſupplicium.de pœn. diſt.3. ſunt plures.§. auctoritas.

Quod Deus quandoque punit paucos, vt ex hoc multitudo ad pœnitentiam prouocetur. 23.q.4.Guiliſarius.

Quod pœna temporalis merito rie infligitur ab homine, quia niſi ſic fieret, multiplicarentur malefactores. 23.qō.4. eſt iniuſta.

Quod pœna criminis ex tempore legis eſt quæ crimen inhibuit. 32. quæſt. 4. dixit Sara.

Quod culpa eſt non punire culpam. 28. diſt. quia ſunt.

Quod ad innocentes ſpectat officium non ſolum culpam cauere, ſed etiam punire peccatū. 33. quæſtio. 5. non eſt innocentiæ.

Quod maxime prelatus grauiter offendit qui culpam impunitam dimittit. 23. quæſtio. 4. ſi is qui.

Quod in eo quo quis peccat, eſt puniendus 94. diſt. ſi quis.

Quod pœna quandoque par debet eſſe in vno peccato delinquentium ſicut in ſimonia, vbi accipens & dans æqualiter punitur. 1.q.7. per illicitam. §. ſancimus. in fin.

Quod par pœna agentes & conſentiētes debet comprehendere. 17.q.4. omnes.

Quod quandoque in eodē peccato varietas perſonarum conſequitur varietatem pœnarum. 12.q.2. fraternitas. 14.q.6.c.1. in fin.

Quod pœnæ non ſunt exaſperādæ. de pœn. diſt. 2. hæc autem verba. §. pœnæ.

Quod pœna non eſt vlterius protrahenda quam delictum fuit in excedente repertum.

Quod pœnæ aggrauantur ſecundum qualitatem delicti. 24.q. 1. non afferamus.

Quod quandoque aggrauantur, vt ceteris metus incutiatur. 17. q.4. frater. in fi. 27. qō. 2. quapropter.

Quod ex cauſa variatur pœna. 29. diſt. neceſſe.

Quod aliquis punitur ſine culpa, ſed non ſine cauſa. ſi quis contrahens cum corrupta, quam credit eſſe virginem, & bigamus efficitur. 51. diſtin. qui in aliquo.

De trib. generibus hominū quorum pœnæ ſunt diſſimulandæ, & diuino iudicio reſeruandæ. 24.q.4. cum in lege. §. his ita.

Quod ſtultus in culpa, ſapiēs ſit in pœna. 38. diſt. qui ea. 27.q.1. ſi cuſtos. circa fin.

Quod puniuntur animalia cum quibus homines peccauerūt, ne refricetur facti memoria. 15.q.1. mulier.

Quod rigor pœnarum canonicarum temperatur propter neceſſitatem temporis & vtilitatem. 1.q.7. requiritis.

Quod vna pœna eſt maior altera diuerſimode, videlicet ratione effectus, vt excommunicatio quæ maior eſt omnibus. 24. quæſtio. 3. corripiantur. occidit enim animam. 24. qō. 3. ſi habes. 11. quæſt. 3. nemo epiſcoporum.

Item ratione durationis, vt degradatio quæ maior eſt propter durationem quam excōmunicatio. 50. diſt. ſi epiſcopus aut preſbyter.

Item ratione aſperitatis, vt pœna corporalis, quæ maior dicitur, quia actualiter ſentitur. 24. q. 3. ſi habes.

Item ratione opprobrioſitatis, vt pœna ſuſpēſionis in patibulis, verberationis per ciuitatē. 23. q. 5. c. 1.

Quod in inferenda pœna multa ſunt conſideranda, videlicet dignitas, quia talis punitur per dignitatis ſubtractionem. 50. diſtin. contumaces. 2. quæſt. 8. quiſquis.

Item diuitiæ ſiue nobilitas, quia talis plus punitur pœna pecuniaria quam corporali. 24. q. 1. qui contra.

Item paupertas, quia talis plus punitur pœna corporali quam pecuniaria. 24. quæſtio. 1. qui contra.

Item ordo, quia in ordine conſtituti ſunt moderate flagellandi: alias excommunicatio incurritur. 45. diſt. cum beatus.

Item religio, quia regulares aliter ſunt puniendi, quam alii. 18. quæſt. 2. quidam monachorum.

Item mentis inſania, quia talium exceſſus non imputatur ad pœnam. 15. quæſtio. 1. ſi quis inſaniens.

Quod pœna eccleſiaſtica eſt dignitatibus priuare. 16. quæſti. 6. ſi epiſcopus.

Item in monaſteriis pro pœnitētia recludere. 16. q. 6. de lapſis. & c. epiſcopo.

Item carceri vel exilio deputare. 17. q. 4. attendendum.

Item in pecunia & etiam in aliis rebus condemnare. 17. quæſt. 4. ſi quis cōtumax. & c. ſi quis deinceps. 21. q. 5. ſi quis cuiuſlibet.

Item corporaliter flagellare. 23. quæſtione 5. capit. 1. poſt medium. 32. quæſtione 1. de benedicto.

Item excommunicare. 17. qō. 4. nullus. c. ſi quis deinceps. & c. ſeq. & c. diffiniuit.

Item contumacibus pœnam augere. 74. diſtinct. honoratus. in fin. 23. q. 5. de Liguribus. 31. diſtinct. quoniam. in fin. 34. diſtinct. quorundam.

Quod pœna purgatorii & ſi non ſit æterna, tamen grauis eſt, excedens omnem pœnam præſentis vitæ. 25. diſtincti. qui in aliud.

De officiis Eccleſiæ, habes vbi agitur de Purgatorio.

Quod pœna æterna in peccato perſeuerantibus & fidei tranſgreſſoribus. 12. quæſtione 1. ſcimus.

Quod iuſte punit Deus malos æternaliter, vt qui in hac vita nū quam voluerunt peccato carere, numquam careant ſupplicio. de pœn. diſtinct. 1. ſi ſacerdos. §. poteſt etiam.

Quod grauius ibi puniūtur Chriſtiani quam pagani. 12. q. 1. ſcimus.

Quod in pœna æterna non minus ardebit qui cum pluribus ardebit. 2. quæſtione 1. multi. in fin.

Quod quicquid eſt contra conſcientiam, ſcilicet præcepti vel prohibitionis, ædificat ad gehennam. 28. quæſt. 1. omnes. §. ex his.

Pœnitentia. Quod pœnitentia eſt duplex, videlicet Dei, & hominis 22.q.4. incõmutabilis.

Quod pœnitentia Dei eſt a ſeipſo ordinata, cum voluerit immutare. 22 quæſt.4.incommutabilis.

Quod pœnitentia hominis eſt quædam dolétis vindicta, ſemper puniens in ſe quod dolet admiſiſſe. de pœn.diſtinctio.3. quamuis caute.§.hac auctoritate.

Quod pœnitentia eſt perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare. de pœnit.diſt. 3.§.1.circa prin.

Quod pœnitere eſt quaſi ſemper pœnam tenere. de pœn. diſt. 3 circa prin.

Quod pœnitentia eſt ſecunda tabula poſt naufragium. de pœ. diſt.1.§.ſecunda.ante cap.medicina.

Quod pœnitentia alia eſt priuata, alia ſolennis ſiue publica. 50.diſtinctione ſi quis poſt.§. ſequen.

Quod priuata diuerſas habet ſpecies.de pœniten.diſtin.1. medicina.

Quod alia eſt incipientium, alia proficientium, alia perfectorum.de pœniten.diſt.3.quamuis caute.§ hac auctoritate.

Quod ante ipſam peccatori non datur a Deo miſericordia.50. diſt.quia ſanctitas.

Quod pœnitentia alia vera, alia falſa.de pœn. diſt.3. intantum. §.ſiue.

Quod ſicut vera pœnitentia veniam promeretur, ita falſa Deũ irritat.de pœn.diſtinct.3. cap. intantum.§ ſiue.in fin. c.inter hæc.2.circa finem.

Quod falſa pœnitentia eſt cui nũquã venia promittitur. de pœnit.diſtinctione 3.intantum.§. ſiue.

Item falſa pœnitentia eſt cũ res aliena per quam contractum eſt peccatum, non reſtituitur. 14.q.6.ſi res.

Item falſa pœnitentia eſt, quando de pœnitentia agitur pœnitentia.17.q.4.ſunt qui.

Item falſa dicitur quæ non ſecundum auctoritatem patrum iuxta qualitatem criminum imponitur. de pœniten. diſtin. 5. falſas.

Item falſa eſt cũ ſpretis aliis peccatis, de vno ſolo pœnitentia agitur.de pœnit.diſt.5.fratres. & diſ.3.ſceleratior.§.his auctoritatibus.

Nam de vno pœnitentiam & nõ de aliis agere, eſt quaſi crudũ laterem lauare. de pœn.diſt.3. ille pœnitentiam.

Quod vera pœnitentia eſt cui nũquam venia denegatur.de pœnit.diſt. 3.intantum.§. ſiue.5. diſt.§.1.in fin.

Quod per ipſam omne peccatũ deletur. de pœn. diſt.3.§. ſiue. c. inter hæc .2.

Item opera per peccatũ ſordidata facit Deo accepta. 50. diſt. & purgabit,in fin.

Item facit ſurgere ad opera fortiora.50.diſt.quid eſt,in fin.& tribus c.ſeq.

Item reſtituit dignitatis officia. 50.diſtinct.quia ſanctitas tua. in fin. Exemplum ibi de Pe-

apoſtolo.2.q.5.quanto.

Quod Deus peccatores ad pœnitentiam expectat. 93 diſtinct. diaconi ſunt.

Quod Deus numquam ſpernit pœnitentiam, etiam ſi ad ſummum quis malorum perueniat. de pœniten. diſtin.3 illud. §.ecce.

Quod quantumcumq; paruam pœnitentiam, & quantocumque paruo tempore factam Deus non reſpuit. de pœn. diſt. 3. illud. §. ecce.

Item ſæpius iteratum Deus non contemnit. de pœniten. diſt. 3. §. hac. & §. quod autem. & c. ſepties.

Quod pœnitentia in vltimo momento vitæ poteſt eſſe vtilis ad ſalutem. 26. qō.6. ſi preſbyter. & c. ſeq. Exemplum ibi de latrone.

Quod dubia eſt pœnitentia ad vltimam neceſſitatem dilata. de pœnit. diſt.7. §. 1. diſtinctio. 3. § fine.

Quod facilius eſt inuenire qui recte ſeruauerit innocentiam, quàm qui congrue egerit pœnitentiam. de pœnit. diſt. 3. reperiuntur. §. at ego.

Quod qui ſunt digni fructus pœnitentiæ. 50. diſtinctione quia tua. de pœniten. diſtin. 5. §. 1. in fin.

Quod vere pœnitens ſemper dolet, & de dolore gaudet. de pœ. diſt. 3. circa. circa princ. cap. ſi apoſtolus.

Quod qui pœnitet, non eſt dicendus peccator. 32. quæſt. 1. quod autem.

Quod diſcretum debet quærere confeſſorem. de pœn. diſtinct. 1. quem pœnitet.

Quod pœnitens debet conſiderare multa de quibus debet pœnitere, & quæ aggrauant peccata. de pœnit. diſt. 5. § 1. quæ in his verſibus continentur.

Aggrauat ordo, locus, peccata, ſcientia, tempus:
Ætas, cōditio, mora, motus, copia, ſtatus.

Quod pœnitens debet promittere vlterius ſe talia non facturum. 12 q 2. de viro. 23. q. vlt. peſſimam.

Quod vere pœnitens omnia quę ei imponuntur ſuſtinere debet libenter. de pœn. diſt. 2. circa princ.

Quod pœnitenti proſunt orationes, eleemoſynæ, & alia bona eccleſiæ. de pœnit. diſtinctio. 6 § 1.

Quod pœnitētia Nabuchodonoſor dicitur fructuoſa. 23. qō 4. Nabuchodonoſor.

Quod nullus debet pœnitentiā alteri imponere vel abſolutionem facere ſine epiſcopali licentia, niſi ſit priuilegiatus auctoritate apoſtolica. 16. qō. 1. peruenit.

Quod confeſſor cum gaudio & pio affectu debet ſuſcipere pœnitentes exemplo Chriſti. 26. q. 7. pœnitentem.

Quod per pœnitentiā contrahitur filiatio ſpiritualis ſicut per baptiſmum. 30 q. 1. omnes.

Quod nulli pœnitenti venia debet denegari. 2. quæſtione 5. quanto.

Quod pœnitētia ne homines de

ſperent quandoque eſt mitigã da, quia melius eſt reddere rationem de miſericordia quam de crudelitate. 26. qõ. 7. de his. & c. alligant.

Quod indiſcrete impoſita nocet, quia ex hoc præcedens contemnitur, & futura fugitur. 26. q. 7. alligant.

Quod in extremis nulli eſt denegãda. 26. q. 6. ſi quis de corpore. & ſeptem c. ſeq.

Quod in articulo mortis ſi pœnitens loqui non valens per ſigna petit pœnitentiam, debet abſolui. 16. q. 6. qui recedunt. & tribus c. ſeq.

Quod clericis petentibus pœnitentiam non eſt neganda. 26. q. 6. qui recedunt.

Quod clerici quidam peius agũt pœnitentiam quam laici. de pœn. diſtinct. 1. menſuram.

Quod clerici quidam prompti ſunt aliis pondus pœnitentiæ imponere, ſed ſuo digito non curant tangere. 36. quæſt. 7. alligant.

Quod imponenda eſt pœnitentia ſecundum qualitatem delicti. 15. q. 1. ſi quis. 23. q. 5. circa finem.

Item ſecundum qualitatem delinquentis. 26. qõ. 7. tempora pœnitudinis, & quinque ca. ſeq. de conſec. diſtin. 4. de pœnitentibus. de pœn. diſtin. 1. in actione.

Quod imponitur pœnitentia ad cautelam. 15. q. 1. ſi quis inſaniens. 23. quæſt. 5. excommunicatorum.

Quod criminoſi ſunt compellendi ad pœnitentiam agendam. 23. q. 4. diſplicet.

Quod pœnitentia eſt arbitraria iuxta diſcretionem imponentis. 26. q. 7. hoc ſit, de pœn. diſtin. 1. menſuram.

Item eſt arbitraria ſecundũ exigentiam ætatis, ægritudinis, & neceſſitatis. 26. qõ. 7. tempora pœnitudinis. & c. hoc ſit.

Quod licet pœnitentia ſit arbitraria, pro quibuſdam tamen culpis modi pœnitentiæ a canone ſunt impoſiti. de pœnit. diſtin. 1. menſuram.

Qđ epiſcopo ſiue presbytero fornicanti cum filia ſpirituali eſt quindecim annorum pœnitẽtia imponenda. 30. q. 1. ſi quis ſacerdos.

Quod decennis pro matricidio. 33. q. 2. latronem.

Item pro fornicatione religioſi vel religioſæ. 27. quæſti. 1. deuotam.

Quod ſeptennis imponitur pro eccleſiæ inuaſione. 12. q. 2. de viro.

Item pro inceſtu. 30. quæſt. 4. ſi pater.

Item pro vxoricidio. 33. q. 2. admonere.

Item pro homicidio, adulterio, & periurio, ſed differenter. 22. q. 1. prædicandum.

Quod quandoque periurantis pœnitentia ſunt ſeptem anni, quandoque tres, quandoque vnus, quandoque minus, ſecũdum iuramenti differentiam. 22. q. 5. qui compulſus. & trib. c. ſeq.

Quod eccleſia conſueuit pro quolibet peccato mortali ſeptennem pœnitentiam iniunge-

ſed magis & minus aggrauetre.33.q.2.hoc ipſum.

Quod ab hæreticis ſacramenta recipientes diuerſimode puniuntur.34 quæſti.1. ſi quis dederit.

Quod pœnitentia rebaptizatorũ diuerſificatur.de conſecr.diſt. 4.qui bis.& c.eos quos.

Quod pœnitentia incendiariorũ eſt quòd poſt damni reſtitutionem in terra ſancta per vnum annum demorentur. 23.q.vlt. peſſimam.

Quod qualiter pœnitentia ſolemnis & publica eſt imponenda & aſſumenda.50.diſt. pœnitentes.& c.ſeq.

Quod imponitur pro magnis criminibus.de pœniten.diſtinct. 1.in actione.

Quod iuuenibus nõ eſt facile imponenda.50.diſt. pœnitentes. Item nec clericis niſi prius a ſuis ordinibus degradatis. 50.diſt. confirmandũ.& duobus c.ſeq.

Quòd non debet iterari.50. diſt. ſi quis poſt remiſſionẽ.§.proxi.

Quod facientes eam non debent interim communicare, niſi in articulo mortis.26.q.6.ſi quis. & tribus c.ſeq.

Quod non debent malitiam ſæcularem vel pompam exercere.de pœniten.diſtin.5.contrarium.50.diſt.c.vltim.

Quod tales nõ poſſunt ad ſacros ordines promoueri. 50. diſ.ex pœnitentibus.& quatuor cap. ſeq.& c.illud.& c.placuit.

Quod quamdiu ſunt in pœnitentia actu non poſſunt in curia ſæculari aliquem accuſare. 11. q.1.aliud.

Quod poſt pœnitentiam matrimonio poſſunt vti, & de licentia contrahere.33.q.2.audiuimus vſque ad finem quæſtionis.

De Pœnitentia habes vbi agitur de Contritione, & vbi agitur de Confeſſione, & vbi agitur de Satisfactione.

Pentecoſte. Quod Pentecoſte in eadem lætitia & reuerentia eſt ſicut feſtum Paſchæ. 76.diſti. noſſe.

Quod in vigilia Pentecoſtes diaconi propter aduentum ſpiritus ſancti dalmaticis debent vti, & flectamus genua, nõ debet dici.76.diſt de ieiunio.

Quod a Paſcha vſque ad Pentecoſten ſi qui ieiunare voluerint, non ſunt prohibendi.76. diſt.poſt Paſcha.

Percuſſio. Quod percuſſio eſt duplex, videlicet ſpiritualis & corporalis. Spiritualis quæ fit verbo, Corporalis quæ fit facto.45.diſtin.cum beatus.

Quod ſpiritualis percuſſio fit quando Doctor inutili ſermone conſcientiam percutit infirmorum.45.diſt.c.vlt.

Quod corporalis percuſſio fit aut a Deo, aut ab homine. 6.q.1. cum percuſſio.

Quod percutitur quis corporaliter diuino iudicio.19.diſtinct. Anaſtaſius.15.qõ.1.nec his. & cap.ſequen.

Quod diuinę percuſſioni percuſſio hominum non debet ſu-

peraddi. 7. quæſt. 1. cum per cuſſio.

Quod percuſſio corporalis ab homine qui præeſt ad correctionem eſt meritoria. 45. diſt. cũ beatus. §. Salomon. & capit. ſequen.

Nã qui emendat verbere in quẽ ei poteſtas datur, miſericordiã facit. 45. diſt. & qui emendat.

Quod beatus Benedictus percutiendo corporaliter quemdã monachum ſanauit ſpiritualiter. 45. diſt. cum beatus. §. Salomon.

Quod percuſſio ex odio vel ira, mala eſt. 45. diſtinct. quid autem.

Quod prælati debent eſſe paſtores nõ percuſſores gregis. 45. diſt. c. 1.

Quod prælati qui percuſſione nõ vitia corrigunt, ſed timeri quærunt, culpantur. 45. diſt. duæ. §. proxi.

Quod epiſcopus nullum ſuis manibus, ſed per aliũ debet percutere. 86. diſt. non liceat. & 5 q 5. illi qui.

Quod epiſcopus vel preſbyter percuſſor debet deponi. 1. qõ. 7. ſi quis omnem. in ſi. 45. diſt. duæ. §. ex his.

Quod minores clerici ab his qui proſunt, pro ipſorum exceſſibus poſſunt percuti. 45 diſtin. cum beatus. §. Salomon.

Quod illud, qui te percuſſerit in dexteram maxillam, præbeai & alteram, non ad litteram intelligitur, quia nec Chriſtus, nec Paulus apoſtolus hæc ad litteram impleuerunt. 23. q. 1. paratus.

De hac materia habes vbi agitur de Diſciplina, & vbi agitur de Correctione, & vbi agitur de Flagellatione.

Peregrinatio.

Qđ peregrinatio ad loca ſanctorum non eſt contemnenda, quia a ſanctis patrib. eſt approbata. 30. diſt. ſi quis per ſuperbiam.

Quod nulli religioſo vel clerico licet vouere peregrinationẽ, vel aſſumere ſine licentia ſui prælati. 20. q. 4. c. vlt. & §. ſeq. de conſec. diſt. 5. non oportet.

Quod peregrini ſanctorum & pcipue apoſtolorum vbicumque ſine pedagiis & ſine aliis nocumentis debent tranſire. 23. qõ. 4. ſi quis Romipetas. & c. illi qui.

Quod non eſt laudabile peregrinum fuiſſe Hieroſolymis, ſed ibi bene vixiſſe. 12. quæſt. 2. §. Crates.

Quod peregrini clerici abſq; formata in alia diœceſi non debent recipi. 71. diſt. c. vlt.

Qđ tranſmarini vel alii clerici peregrini non debent niſi cum quinq; ſigillis epiſcoporum ad ordines recipi. 98. diſ. per totũ.

Quod peregrini epiſcopi vel preſbyteri in via peregrinationum poſſunt occulte celebrare. 7. q. 1. epiſcopi vel preſbyteri. 9. q. 2. per totum.

Quod poſſunt tabernas ingredi. 44. diſt. clerici.

Item licet eis mutare habitũ. 21. q. 4 epiſcopi.

Item licet eis excommunica-

in cibis communicare. 11.q.3. quoniam.

Perfectio. Quod perfectio non admittit perſonalem rerum repetitionem. 13.q.1.per totum. 11. q 1.te quidem.

Quod omnes epiſcopi debent eſſe in ſtatu perfectorum. 14.q. 1.epiſcopus.& §.ſeq.12.q.1.expedit.

Quod perfecti debent temporalia contemnere. 12.quæſtione 1.clericus.

Item nil debent extra Chriſtum quærere.12.quæſt.1.cui portio Deus eſt.

Item totaliter contemplationi intendere.12.q.1.duo ſunt.

Item iniurias patienter tolerare. 14.q.1.quod debetur.

Quod perfectis nec mentiri, nec dicere falſum eſt permiſſum. 22.q.2.ne quis.

Quod illi perfecti dicũtur in charitate qui pro fratribus parati ſunt mortem ſubire. de pœn. diſt.2.§. hæc quæ.in fin.

Quod perfecta non videntur quę perfectionis ordine nõ cõplentur.7.q.1.nihil.Exemplum ibi de Miſſa per aliũ complenda.

Periurium. Quod periurium eſt nequitur decipere credentem. 22.q.2.c.1.

Item periurium eſt falſa iuratio ignoranter facta ,hoc non eſt peccatum vbi non temere iuratur.22.q.2.beatus.

Item periurium eſt falſa iuratio ſcienter facta,i.actus firmandi mendaciũ iuramento. hoc ſemper eſt mortale. 22.qõ.2. homines.

Item periurium eſt indiſcretũ iuramentũ, licet non ſit mortale. 22.q.4. qui ſacramento.25. diſt.vnum orarium.§. alias.

Item periuriũ eſt tranſgreſſio iuramenti: hoc quandoque eſt peccatum, quandoque nullũ. 22.q.4.inter cetera.& c.ſeq.

Quod vbi tres comites, videlicet veritas,iuſtitia & iudicium deſunt,non eſt iuramentum, ſed periurium.22.q.2.animaduertendum.

Quod etiam ſi non iuretur ſuper ſacra, & iuratur in communi locutione,incurritur periuriũ. 22.q.habemus.

Quod minus malum eſt incurrere periurium quã noxia promiſſa adimplere. 13. diſt. duo. 22.q. 4.vnuſquiſque.

Quod periuriũ ſine deliberatione vel ioeoſe, reputatur veniale peccatum.25. diſt. vnũ orarium.§.quæ autem.

Quod pœna periurii eſt ſicut homicidæ. 22.qõ.4.inter cætera. circa med.

Quod periurus eſt infamis, nec admittitur ad ordines ſacros. 6.q.2.infames.

Itẽ non admittitur ad teſtimoniũ ferendũ.6.q.1.quicũque.22.q. 5.ſi quis conuictus.

De Periurio habes vbi agitur de Iuramento, & de pœna periurii vbi agitur de Pœna.

Permiſſio. Qđ eſt permiſſio prouidæ conceſſionis, vt matrimonii contractus cauſa vitandæ

D*

fornicationis. 13. diſt. nerui. & hæc ex toto facta excuſat.
Item eſt permiſſio indifferentis actionis, quæ non præcipitur, nec prohibetur, vt dum vir fortis petit præmiũ. 3. diſ. omnis.
Item eſt permiſſio rationis, vt cũ permittitur minus malum & illicitum ne committatur grauius. 13. diſt. nerui.
Item eſt permiſſio obligationis, vt cum vir permittit vxorẽ aliquo voto ſe adſtringere quod poſt de neceſſitate eſt implendum. 33. q. 5. manifeſtum.

Permutatio. Quod permutatio eccleſiarum vel monaſteriorũ poteſt fieri, ſed non per ſeculares, 16. q. 7. nemini.
Quod talis permutatio non debet fieri cauſa leuitatis, ſed cauſa meliorandi. 16. quæſt. 7. ſi quis vult.
Quod permutatio eccleſiarũ nõ debet fieri ſine conſenſu epiſcopi. 16. q. 7. ſi quis vult.

De hac materia habes vbi agitur de Mutatione.

Perſecutio. Quod perſecutio eſt duplex, videlicet carnalis, qua malus perſequitur bonum; & ſpiritualis, qua bonus malum propter bonum perſequitur. 23. q. 4. qui ſecundum. 6. q. 1. quieſcite.
Quod ſemper mali bonos perſequuntur 3. quæſtion. 1 nulli dubium.
Quod perſecutio fit inuidia cordis, detractione oris, & inflictiõe operis. 6. q. 1. ſunt plurimi. §. verũ. & 3. q. detractores.
Quod Deus permittit perſequi bonos, vt exceſſus eorum ex hoc ſuffocentur. 6. quæſtio. 1. ſunt plurimi.
Quod diabolus præcipue prælatis perſecutionẽ a ſubditis procurat, vt capite langueſcente facilius membra ruant. 6. q. 1. ſunt plurimi §. verum.
Quod perſequi prælatum eſt perſequi Chriſtum, quia vicarius ſuus eſt. 7. q. 1. omnis.
Quod prælati exemplo Chriſti debent perſecutores patienter tolerare. 7. q. 5. ſuggeſtum. & duobus c. ſeq.
Quod prælatorũ eſt duplex perſecutio, vna exterior, quæ reſpicit paſſionẽ; alia interior quæ reſpicit compaſſionem. 7. q. 1. aduerſitas, ante med.
Quod exterior perſecutio cum prælato infertur ratione perſonæ, eſt exemplo Chriſti fugienda, ſed cum ratione gregis vel fidei eſt conſtanter ſubeunda 7. q. 1. aduerſitas.
Quod prælatos iniuſte perſequẽtes ſunt infames, & exilio relegantur. 3. q. 4. clericus. & cap. ſequen.
Quod malos perſequi propter correctiones eorum non eſt malũ. 23. q. 4. ille porro. vſque ad c. ſi non. §. breuiter.
Quod boni laudabiliter perſequuntur malos, & mali damnabiliter bonos. 23. qõ. 4. ſi non. q. breuiter.
Quod Chriſtus non eſt iniuſte perſecutus flagellando, quos expulit de templo. 23. q. 4. ille §. porro

Quod non eſt iniquitas, ſed potius pietas, criminis eſſe perſecutorem. 23. q. 5. non eſt iniquitatis. & c. ſi propterea. & c. non vos.

Quod hæreticos & alios infideles perſequi non ratione zeli ſed ratione vindictæ vel rapinæ, non eſt ſine crimine. 23. q. 4. remittuntur. & quæſt. 7. quicumque.

De hac materia habes vbi agitur de Aduerſitate, & vbi agitur de Patientia.

Perſeuerantia.

Qđ perſeuerantia bona eſt ex virtute patiētiæ. 7. q. 1. ſuggeſtū.

Quod perſeuerātia habenda eſt in bono propoſito conſeruando. 16. q. 1. vos autem.

Item mala præterita ne redeant ſolicite cauendo. de pœ. diſt. 2. c. quærendum. poſt. med.

Item tribulationem vſque ad finē ſuſtinendo. 7. q 1. ſuggeſtū.

Quod qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. 7. qō. 1. ſuggeſtum. de pœn. diſtin. 2. non reuertebantur.

Quod illud quod voluntate fit perſeuerat: quod neceſſitate, cito ſoluitur. de conſec. diſtin. 5. quidquid.

Quod retro poſt aratrum reſpicit qui in incepto bono nō pſeuerat. de pœn. diſtin. 2. pennata animalia.

Quod perſeuerantia in bono eſt donum Dei. de pœn. diſtin. 3. ſi quis. circa fin.

Quod multis Deus dat dilectionem ſui, quibus non dat perſeuerantiam. de pœn. diſt. 2. c. quærendum, in fi. & §. non autem. ante fin.

Quod incaſſum bonum agitur ſi ante vitæ terminum deſeratur, quia & fruſtra velociter currit qui prius quàm veniat ad metas, deficit. de pœn. diſt. 3 §. 1. in fin. c. incaſſum.

Perſona.

Quod perſona vna tantum eſt in Chriſto licet diuerſæ naturæ. 15. diſt. canones, ante med.

Quod Arius damnatus eſt, quia ponebat inæqualitatem in diuinis perſonis. 15. diſ. canones, ante medium.

Quod perſonarum acceptio non eſt apud Deum 32. q. 4. ſicut. de conſe. diſ. 4. nec quemquā.

Item nec debet eſſe apud homines, videlicet in prælatorū electione. 63. diſt. ſacrorum.

Quod perſonarum trinitas ſemper eſt exprimenda in baptiſmo. de conſec. diſt. 4. de trina. & 5. c. ſeq.

Item in ſententiæ executione. 2. q. 2. ſi quis presbyter. 11. qō. 3. ſummopere.

Item in pœnitentiæ impoſitione. 26. q. 7. ſacerdos.

De hac materia habes vbi ponitur Acceptio.

Quod vtrum plures perſonatus vnus poſſit tenere. 21. qō. 1. & 2. per totum.

Petitio.

Quod petitio eſt duplex, videlicet iuſta, & iniuſta. 23. q. 3. ſex differentiæ. ante fin.

Quod iuſte petitur a Deo & ab homine auxilium, vt tribula-

tio remoueatur, ſed iniuſte petitur vt voluptuoſus ſtatus conſeruetur. ibid.

Quod Paulus vt conſeruaretur, non ad voluptatem ſed ad aliorum vtilitatem iuſte petiuit auxilium armatorum.

De hac materia habes infra vbi ponitur plus petitio.

Petrus. Quod Petrus a petra Christo nomē accepit. 21. diſt. §. decretis. ante fin.

Item dictus eſt cephas, id eſt, caput: quia principium tenebat apoſtolatus. 22. diſt. ſacroſancta. 21. diſt. §. decretis.

Quod a Domino princeps apoſtolorum conſtituitur, vt ab ipſo velut a capite in membra, velut a fonte in riuos omnis vigor ſpiritualis deſcenderet. 19. diſt. ita Dominus. 21. diſt. in nouo. 80. diſt. in illis. 24. q. 1. loquitur. c. manet ergo. & tribus c. ſeq.

Quod ſuper ipſum Dominus velut ſupra firmam petram totā eccleſiam omnino inſeparabiliter collocauit. 19. diſtinct. ita Dominus. 22. diſt. omnes. 24. q. 1. non turbatur.

Quod in eo ꝙ aurē Malchi preſcidit, inuitur, ꝙ ſua profeſſione fidei, auditum infidelitatis amputauit. 24. q. 1. ſi Petrus.

Quod ipſum Dominus cadere permiſit, vt & fortior poſt caſum reſurgeret, & ex culpa ſua diſceret qualiter cadentibus miſereri deberet. 50. diſtinct. conſiderandum. & c. ſeq.

Quod ter negauit, & ter confeſſus eſt ſe amare, innuitur quod ſatisfactio debet fieri iuxta quantitatem delicti. 6. queſt. 1. imitare.

Quod in hoc quod dictum eſt Petro, Conuerte gladium tuum in vaginam, prælatis & clericis vltio inhibetur. 23. quæſtio. 8. §. primo.

Quod Tabitham ſuſcitauit, & Ananiam cum Saphira morti tradidit. 23. q. 8. Petrus.

Quod in hoc non repulit reprehenſionem ſubditorum, exemplum dedit prelatis idem faciē di. 2. q. 7. Petrus. & c. ſeq.

Quod in hoc quod Dominus Petrum poſt trinam negationē nō ſtatim iudicauit, exemplū dat ꝙ prælati non ſtatim ſunt iudicandi, ſed potius corrigendi. 45. diſt. licet plerumque.

Quod Chriſtus reſpiciens Petrū fecit eum ſuum deflere peccatum. 23. q. 4. ſicut non eſt.

Quod Petrus Linum & Cletum in adminiſtrationem exteriorem aſſumpſit. Ipſe vero Petrus orationi & prædicationi vacauit. 8. q. 1. ſi Petrus.

Quod Petrus & Paulus fuerunt pares quo ad meritum non quo ad dignitatem, in qua præceſſit Petrus. 2. quæſti. 7. Paulus Petrum.

Quod ambo ſimul in vno die in vrbe Romana ſunt occiſi a Nerone. 21. diſtinct. quamuis. 22. diſtinctione ſacroſancta. 2. qō. 7. beati.

Philoſophia. Quod philoſophia liberalium artiū non reprobatur, ſalubrior tamē e…

cra ſcriptura. 37.diſtin. ſi quis artem.

Quod ſcientia Philoſophica ſicut Aſtrologia & huiuſmodi non ducit ad ſalutem,ſed mittit in errorem.37.diſtin.legimus.§.ſed & contra.

Quod non in Dialectica placuit Deo ſaluare populum ſuum, quia regnum Dei in ſimplicitate fidei eſt.37. diſtinct. omnem.

Quod garrulitas Philoſophica garrulitati ranarum comparatur.37.diſt.legimus.§. hinc etiam.

Quod in illis præcipue Philoſophia vituperatur,quia ipſa vtuntur ad delectationem,non ad fidei vtilitatem. 37. diſtin. turbat.§.cum ergo.

Quod ſancti quandoque vſi ſunt Philoſophia.37.diſt. turbat.& c.qui de menſa.& 1.qō. 1.Dominus declarauit.

Quod dicta Sibyllæ & aliorum Philoſophorum valent ad cõuincẽdum paganorum vanitatem.37.diſt.ſi quid.

Quod ſacra ſcriptura nec ſub vetuſtate nec ſub Philoſophicis terminis eſt proferenda. 38. diſt.eccleſiaſtica.

Pietas. Quod pietas eſt mater boni operis. 22.q.2 ſi quælibet.

Quod culpa purgatur pietate. 22.q.2.ſi quælibet.

Item meretur temporaliter & æternaliter remunerari.

Quod ſcientia eſt pietatis veteris & noui teſtamenti intelligentia.37.diſt. ſi quis artem.

Quod non eſt mentiendum in doctrina pietatis.22.q.2.primum.

Quod ſub ſpecie pietatis peccatum mortale nõ eſt committendum.22.q.2.ne quis.

Quod crimina punire non eſt crudelitas,ſed pietas.23.queſt. 8.legi.

De hac materia habes vbi agitur de Eleemoſyna, & vbi agitur de Miſericordia.

Piſces. Quod piſces ad manducandum a carne abſtinentibus conceduntur.4.diſt. denique.

Quod pœnitentes non piſcibus ſed piſciculis vti debent. 82. diſt. presbyter.

Quod cũ a carnibus abſtinetur, a carioribus cibis piſcium eſt abſtinendum.4 diſt.deniq;.

Quod propter piſces malos retia prædicationis non rumpũtur. 23.q.7.c. 1.in fi.

Placentia. Quod placentia malorum a prælatis non eſt appetenda.83.diſt.nihil.

Quod placẽdi cauſa hominibus veritas non eſt annuncianda. 22.q. 2.primum.

Quod paſtor quærens lupis placere, pernicies eſt ouium.83. diſt. nihil.

Quod ſicut Abraham placuit in coniugio,ſic nunc placent virgines in caſtitate. de pœn. diſtinct. 2. ſi enim inquit. vltra medium.

Quod ſecundum carnem viuentes Deo placere non poſſunt. 82. diſt. propoſuiſti. circa fin.

Planctus. Quod planctus conuenit pœnitentibus, qui debent mala perpetrata plangere, de pœn.diſt.3.§.1.

Item conuenit bene monachis, quia monachus nō habet Doctoris officium, ſed plangētis. 16.q.1.monachus.

Item conuenit compatientibus, ſed diſcrete: ſicut quādo mortui planguntur.13. q.2. quam præpoſterum. & c.ſeq.§.hoc autem.

De hac materia habes vbi agitur de Fletu, & de Lachrymis.

Plus Petitio. Quod plus petitur multipliciter, videlicet re, vt qn̄ pro decē viginti petūtur. 14.q.1.quod debetur.

Item plus petitur tempore quando ante tēpus petitur.78 diſt. c.1.2.& 3.

Itē loco plus petitur quando non vbi ſoluere conuenit petitur, ſed alibi 33 qō. 2.ſiue 7.qō.1.ſi quis epiſcopus.

Itē cauſa, vt vbi duo promittuntur ſub alternatione, & alterū petitur quod fieri non poteſt, vel nō debet. 13.diſt. nerui.22. q.4. vnuſquiſque. Exemplum ibi de Herode & ſaltatrice.

Pollutio. Quod pollutio carnalis laſciuiæ plus inquinat homines inter ſeptem peccata mortalia.32 q.7. non ſolum.

Quod dupliciter contingit pollutio carnalis, videlicet dormiendo, & vigilando. 6. diſt. teſtamentum.

Quod dormiēti quatuor de cauſis cōtingit, aut ex crapula: aut ex naturæ ſuperfluitate, aut ex infirmitate, aut ex cogitatione.6.diſt.teſtamentum.

Quod pollutio contingens ex crapula vel cogitatione mala, peccatum generat, ſed differenter.6.diſt. teſtamentum.

Quod an taliter pollutus debeat celebrare vel cōmunicare. habes vbi agitur de Euchariſtia.

Quod vigilando cōtingit pollutio ordinarie ſicut cum vxore propria, propter quam olim aqua lauabantur, nūc autem per aquam benedictam mundantur. 33.q. 4. vir cū propria.

Item extraordinarie, & hoc multipliciter, videlicet per concubinatum 36.quęſt. 1.lex illa.§. cum ergo.

Item per adulterium.32.quęſt.5. puto.

Item per inceſtum.35.q.2.&3.de inceſtis.& duobus c.ſeq.

Quod extraordinaria dicitur pollutio quando fit extra vas debitū mulieris, quę tamen non impedit matrimonium.35.q. 3.extraordinari[illegible]

Item extraordinaria pollutio dicitur quando peccatur in eadem ſpecie contra naturā. 3 . q.7.flagitia.& c.vſus.

Item extraordinaria eſt quando peccatur contra naturam in alia ſpecie: ſicut cum brutis. 15.q. 1.mulier.

Quod caro quandoque polluitur ſine mentis pollutione, ſicut contingit in oppreſſione. 32.q.5. illæ.

Quod mens quandoque pollui tur ſine corporis inquinatiõe. 32.q.5.nec ſolo.

Populus. Quod decẽ faciũt populum. 10 q 3.vnio.in fin.

Quod propter peccatum populi quandoque Deus dat malũ prælatum 8.q.1.audacter.

Poſſeßio. Quod poſſeſſio rerũ multiplex reperitur, quia vel eſt de iure diuino, vel de iure humano.23. q.7.c.1.

Quod poſſeſſio terrena non lege diuina, quæ vult omnia eſſe cõmunia, diſtincta eſt, ſed lege humana, quæ ſtatuit meũ & tuum.7.diſt.quo iure.

Quod hæretici & infideles nec iure diuino, nec iure humano res poſſident.23.q.7.c.1.

Quod laici licite poſſident temporalia, dummodo licite vtantur.12.q.1.duo.in fin.

Quod labores ſuos bene poſſidet, qui non dominandi cupiditate, ſed bene vtendi pietate poſſidet.23.quæſt.7.quemadmodum.

Quod iniuſte poſſidentur male acquiſita, & male detenta.14. q.4.quid dicam.

Quod qui conquiſitis vti neſciũt, aliena poſſidere conuincũtur. 24.q.4.quid dicam.

Quod bonæ fidei poſſeſſor dicitur quamdiu quis ignoranter poſſidet alienum.34. qõ. 2.ſi virgo.

Quod bona fides non ad tractũ medii temporis, ſed ad initiũ poſſeſſionis refertur.16.q.3.placuit.§.poteſt.

Quod poſſeſſor deficiente actore titulum ſuæ poſſeſſionis probare non cogitur.2.q.5.§.1.

Quod non poſſident aliena fideles qui bona hæreticorum & infidelium exceptis Iudæis tenent.23.q.7.ſi de rebus.& duobus c.ſeq.

De poſſeßiõe perfectorum. Quod perfectorũ nõ eſt poſſeſſio, aurum & huiuſmodi, ſed ipſe Deus.12.q.1.clericus,& duobus c.ſeq.

Quod in cõi poſſidere nõ eſt cõtra ſtatũ perfectionis. 12.qõ.1. expedit.& c.videntes. & c. habebat. Exemplum ibi de Chriſto, qui loculos habuit.

Quod cum Iuda cadit damnabiliter a ſtatu perfectionis qui vſurpat poſſeſſionem proprietatis.12. q. 1. exemplum.& ca. certe. & c.ſi priuatum.

Quod res in communi poſſeſſæ fideliter ſunt diſpenſandæ.12. q 2.res.& duobus c. ſeq.

Quod poſſeſſio eccleſiæ cõi præſcriptione non poteſt alienari. 16.q.4.poſſeſſiones.§.ſeq.& c. ſeq.

Quod eccleſiæ non eſt danda ſterilis poſſeſſio.19.q.2.caſellas.§. hoc ius.

Poſſe. Quod poſſe peccare non eſt poſſe.de pœn. diſt.2.ante fin.

Quod excepto Deo omnes peccare poſſunt.de pœni. diſt.2.ſi enim inquit.diſtin.3.ſiue. cap. inter hæc.1.

Quod Deus vocatur omnipotens, quia omnia poteſt quæ

poſſe eſt aliquid poſſe. de pœnit.diſt.2.circa fin.

Quod lex non ſtatuit aliquid contra poſſe humanum.4.diſ.erit. 14.q.6.ſi res.

Quod eſt poſſe iuris quãdo illud poſſumus quod de iure poſſumus. 2.q.1.nos in quemquam. 50.diſt.ſi quis præpoſtera.

Item dicitur poſſe naturæ, vltra quod natura non poteſt. de cõſe.diſt.4. numquam.

Item dicitur poſſe facultatis, vbi illa deeſt, repetitio nõ competit.14.q.6.c.1.

Itẽ dicitur poſſe officii, vbi quantum committitur tantum poteſt.2.q.6.decreto.

Item eſt poſſe pietatis, quod pro ſalute aliorum impeditur. 22.q.2 faciat.

Item eſt poſſe diuinæ voluntatis, quod ſanctorum patrum & omnium hominum ſtatuta trãſcendit.25.q.1.contra.

Vnde verſus.

Poſſe quidem rebus dant ius, natura, facultas,
Officium, pietas, ſextum diuina voluntas.

De hac materia habes vbi agitur de Poteſtate.

Poſtulatio. Quod poſtulatio dupliciter accipitur, vel ꝑ aduocatiõe vel ꝑ petitione.3.q.7.infames.61.diſt.Oſius.§.ſed alı᷉.

Quod poſtulatio primo modo ẽ deſiderium ſuum vel amici ſui in iure apud eũ ꝗ iuriſdictioni pręeſt, exponere.3.q.7.infames.

Quod quidã prohibentur omnino poſtulare, vel ꝑꝑ ætatem, vt minores.17.annis, vel ꝑꝑ cauſam, vt ſurdus, vel propter ſexũ, vt feminæ, vel propter notam turpitudinis, vt hermaphroditi, vel cęci qui ſunt vtroque lumine priuati.3.q.7.infames.

Itẽ nulli criminoſi & infames niſi prius reſtituti non poſſunt poſtulare.

Quod in alieno negotio numquã poſtulare ſiue aduocare debet epiſcopus.14.q.1.c.1.

Quod epiſcopus pro pœnæ remiſſione miſerorum poſtulare poteſt.14.qõ.6.hi qui in furtis. & 23.q.5.c.1.

Item pro ſe & eccleſia ſua & miſerabilib. perſonis poſtulare poteſt, & hoc nõ ſæpe, ne vileſcat dignitas.88.diſt.perlatum.

Quod alii clerici in cauſa criminali forenſi poſtulare non debent niſi intercedendo ꝓ reis. 23.q.5.c.1.

Quod in cauſa ciuili ſęculari diaconus & ſuperiores poſtulantes repellũtur.11.q.1.te quidẽ.

Quod in ciuili eccleſiaſtica diaconus & ſuperiores admittuntur, ſed ſalarium nequeunt petere.15.q.2.obſeruandum.11.q.1.experientiæ.& c.ſeq.

Quod monachi vel clauſtrales non niſi pro domo ſua, & hoc de licentia abbatis ſui poſſunt poſtulare.16.qõ.1.monachi a monaſterio. & ca.placuit cõi.

De hoc habes vbi ponitur Aduocatus.

Quod poſtulatio ſiue petitio fit de laico, vel alterius eccleſiæ clerico propter probitatẽ perſonæ.61.diſtin.Oſius.& §.ſeq. & c. nullus inuitus.71.diſtin-

primatus.

Quod aliud eſt poſtulari, aliud eligi. 61. diſt. Oſius.

Quod poſtulatur laicus vel alterius diœceſis clericus, ſed eligitur clericus nullum habens impedimētum. 61. diſt. Oſius, §. ſed aliud eſt.

Quod poſtulatio fit ſimpliciter petitione vel electione cū ſolennitate decreti omniū ſubſcriptione roborati. 61. diſtin. Oſius. §. ſed aliud eſt. & c. ſeq.

Quod laicus primo eſt poſtulandus, demum eligendus: ſed clericus primo eligendus, demū poſtulandus. 61. diſt. Oſius. §. ſed aliud eſt.

Quod in poſtulatione omnium eligentium requiritur conſenſus. 61. diſtin. epiſcopus dum. 63. diſtin. litteras. 76. diſtin. dilectionis.

Quod poſtulatus per ſuum prælatum debet concedi. 76. diſtin. dilectionis. 7. q. 1. epiſcopus de loco.

Quod vacante eccleſia capitulū non poteſt concedere poſtulatum. 71. diſt. fraternitatem vigeſimaquarta, diſtinctione c. 2. 3. & 4.

Quod epiſcopus non poteſt compelli ad dandum clericum poſtulatum. 85. diſtinct. archidiaconum Florentinum. in fine. 76. diſtinct. in. dilectionis. 63. diſt. litteras.

Quod epiſcopus videtur poſſe cōpelli ad dandum clericum poſtulatum per ſuperiorem. 12. q. 1. omnis. in fin.

Quod poſtulatio non iuri ſed gratiæ innititur. 63. diſtinctione litteras.

Quod poſtulatio vitiatur, ſi poſtulantes diffidunt de iure ſuo niſi ſit iā ſuperiori præſentata. 28. diſt. de Syracuſanæ.

Poteſtas.

Quod poteſtas Dei præcedit omnium hominum poteſtatē. 8. diſt. quæ contra.

Quod poteſtas non eſt niſi a Deo ſiue iubente ſiue ſinente. 23. q. 1. quid culpatur in bello.

Quod poteſtati Dei reſiſtit qui ordinationi Dei reſiſtit. 11. qō. 3. qui reſiſtit.

Quod illud quis poteſt quod de iure poteſt. 2. q. 1. nos in quem quam. 22. q. 2. faciat.

Quod aliud eſt iniuſta poteſtate iuſte vti, & aliud iuſta iniuſte vti. 14. q. 5. neque, in fin.

Quod meretur poteſtatem amittere qui ſibi conceſſa abutitur poteſtatē. 11. quæſtio 3. priuilegium.

Quod poteſtas eſt duplex, videlicet pontificalis & regalis. 96. diſt. duo. 23. q. 5. principes.

Quod Chriſtus actibus ſuis officia poteſtatis tam pontificum quam Imperatorum diſcreuit. 96. diſt. cum ad verum.

Quod vtraque poteſtas ſe debet iuuare mutuo. 23. qō. 5. principes, & quattuor c. ſeq.

Quod ſicut antecedūt diuina humana, & cœleſtia terrena, & ſpiritus carnem, ſic antecedit pontificalis poteſtas regalē. 10. diſt. ſuſcipitis.

Quod Imperator debet ſubeſſe poteſtati Papæ. 96. diſt. ſi imperator, & cap. ſicut. vſque ad finem.

Quod poteſtas Papæ in conciliis excipitur, & ſtatuta conciliorũ ſua poteſtate confirmantur. 17. diſt. per totum.

Qđ poteſtas Imperialis ſiue regia nõ eſt vituperãda, 14 q. 5. neq;.

Quod perſonæ eccleſiaſticæ ratione prædiorũ tenẽtur poteſtatibus ſæcularibus obedire. 23. q. 8. conuenior. & cap. tributũ. Exemplum ibi de Chriſto.

Quod poteſtas ſæcularis non habet ius in ſpiritualibus. 23. qõ. 8. tributum.

Quod cum præcipitur quod non licet, ibi poteſtas eſt contemnẽda. 11. q. 3. qui reſiſtit.

Quod alia eſt poteſtas officii, alia executionis. 24. q. 1. miramur. §. proximo.

Quod ſuſpenſi habent poteſtatẽ, ſed non executionem poteſtatis. 1 qõ. 1. quod quidam § ex his. circa prin. 24. q. 1. miramur. §. proximo.

De poteſtate Imperatoris habes vbi agitur de Imperatoribus & regibus & principibus: & de Poteſtate epiſcopi, vbi agitur de Epiſcopis, & ſic de aliis vbi agitur de ſingulis.

Præbenda. Quod præbẽdę in duabus eccleſiis vni non ſunt dandæ. 70. diſt. ſanctorum. 89. diſtin. ſingula.

De hac materia habes vbi agitur de Beneficiis, & vbi agitur de Officiis.

Precariæ. Quod precariæ dicuntur quædã ꝑcationes vſusfructus in recõpenſatione ꝓprietatis. 10. q. 2. ꝑcariæ. 12. q. 2. ꝑcariæ.

Quod precarium vtendum conceditur quamdiu patitur qui conceſſit. 12. q 2. ſæpe.

Quod precariæ cũ fiunt, ſunt in ſcriptis redigendæ: ne per retẽtionem diuturnam præiudiciũ generetur. 12. q. 2. ſæpe.

Quod precariæ de quinquennio in quinquennium debent renouari. 10. q. 2. precariæ.

Quod precariæ irrationabiliter factæ præcipue eccleſiarũ ſucceſſori non præiudicant. 10. q. 2. de precariis.

Quod precario poſſidentes præſcribere non poſſunt. 16. qõ. 3. clerici & c. ſeq.

Præcauere. Quod præcauendum eſt futuris periculis. 13. diſt. in nomine. circa prin. 51. diſt. deſignata. 28. diſt. de Syracuſanę. 82. diſt. propoſuiſti. circa med.

De hac materia habes vbi agitur de Cautela.

Præceptum. Quod prę ceptũ Dei omnibus præceptis anteferatur. 8. diſt. quæ contra. 11. qõ. 3. ſi is qui. & c. ſeq.

Quod decem generalia ſunt præcepta Dei, quæ decalogus dicũtur. 32. q. 4. meretrices.

Vnde verſus.

Idola ſperne, Dei tibi non ſit nomen inane.
Sabbata ſanctifices, habeas in honore parentes.
Non occiſor eris, fur, mœchus, teſtis iniquus.

Nõ alii nuptam, nec rem cupies alienam.

Quod præceprum Dei facit licitum vbi alias eſſet illicitũ. 14. q. 5. dixit.

Quod an Deus non vult vt ſemp fiat id quod præcipit. 22 q 6. 1. non eſt.

Quod præcepta patientiæ nõ tã exhibitione corporis quã præparatione cordis ſunt retinenda. 23. q. 1. niſi §. his ita. & cap. paratus.

Item quod præcipitur imperatur: & quod imperatur, neceſſe eſt fieri. 14. q. 2. c. vlt.

Quod præceptum Papæ propter obedientiam beati Petri cuius ſucceſſor eſt, diligenter eſt obſeruandũ. 19. diſt. in memoriã.

Quod iniuſtum præceptũ ſuperiorum nõ eſt implendũ. 11. q. 3. ſi epiſcopus forte, & c. ſeq.

Quod præcepta etiam ſanctorũ prælatorum antequam impleantur ſunt diſcutienda, videlicet ſi ſunt iuſta & licita, ſi non ſunt contra Deum. 50. diſt. ſi quis præpoſtera.

Quod nec Papa vult impleatur ꝙ per ſurreptionem præcipit. 16. q. 3. licet.

Quod qui iuſtis præceptis nõ obtemperat, debitor eſt pœnæ. 14. q. 1. quiſquis. 50. diſt. ſi quis præpoſtera.

Preces. Quod preces hominum Deus non ſemper exaudit. 50. diſt. ſi quis præpoſtera.

De hac materia habes vbi agitur de Oratione.

Quod preces canonicæ diſciplinæ contrariæ non ſunt exaudiẽdę. 50. diſt. miror. 14. q. 6. c. 1.

Quod reſcripta expreſſam debẽt habere conditionem hanc, ſi preces veritate nitantur. 26. q. 2. reſcripta.

Quod iudices ſunt puniendi qui precũ mẽdacia nõ arguũt. 25. q. 2. reſcripta. vſq; ad c. vniuerſa.

Quod verum per preces ſuas vel aliorum poſſit quis ſine ſimonia promoueri, habes vbi agitur de ſimonia.

De hac materia habes vbi agitur de Perditione.

Præcipitatio. Quod præcipitatio qualiter & in quibus non ſit bona, habes ſupra vbi ponitur Acceleratio.

Præciſus. Quod præciſus de Chriſti corpore etiam ſi figuram mẽbri teneat, vitæ ſpiritum non habet. 23. q. 7. quemadmodũ.

Quod de præciſis an ſacramenta conferre poſſint, habes 1. q. 1. per totum.

De hac materia habes vbi agitur de Hæreticis & de Schiſmaticis.

Præda. Quod præda ſecũdum militarem diſciplinam regibus eſt ſeruãda. 23. q. 5. dicat.

Quod propter prædam militare eſt peccatum. 23. q. 1. militare.

Quod omnis illicita præda furti nomine in decalogo eſt ꝓhibita, cum dicitur, non furaberis. 32. q. 4. meretrices.

Quod prædones peregrinorum & pauperum ſunt excommu-

nicandi.24.q.3 ſi quis Romipetas & duobus c.ſeq.

Prædeſtinatio. Quod prædeſtinatio Dei ſemper in bono eſt.23.q.4.Nabuchodonoſor. ante medium.

Quod prædeſtinatio ita eſt a Deo diſpoſita, vt electi meritis & precibus ad ipſam perueniāt. ibidem.

Quod nequaquam obtineri poſſunt quæ prædeſtinata non fuerunt. 23. quæſtione 4. obtineri.

Quod prædeſtinatio propriis meritis & ſanctorum precib. adimpletur.23.q.4. obtineri.

Quod prædeſtinatus inquantum prædeſtinatus non poteſt damnari.de pœnit.diſt.4.peccatum.§.verum.poſt medium.

Quod licet nemo poſſit ſaluari niſi prædeſtinatus, omni tamē delinquenti adhibenda eſt correctio, ſicut medicina adhibetur omni languenti, licet ſciatur neminem vltra terminum a Deo præfixū victurum. 23. quæſtione 4. Nabuchodonoſor.

Quod prædeſtinatio multis eſt cauſa ſtādi, ſed nemini eſt cauſa labendi.23.q.4.Nabuchodonoſor.§.item qui.

Quod non inducit neceſſitatem correctiōis vel obdurationis, cum boni per gratiam corrigantur, mali libero arbitrio pereant.23.q.4. Nabuchodonoſor.§.non ergo.

Quod licet prædeſtinatio Dei vel præſcientia falli nō poteſt, non ideo omnia prædeſtinata neceſſario eueniunt: ſed quia bona abſque eius gratia, & mala præter eius ſcientiam eueniре non poſſunt.

Quod multi videntur prædeſtinati merito præſentis iuſtitię, non autem prædeſtinatione claritatis æternæ.de pœn.diſt. 4.§.hoc ergo.

Prædicatio. Quod prędicatio verbi Dei non eſt contemnenda.1.q.1.interrogo.

Quod non minus eſt reus qui prædicationem negligenter audierit, quā qui corpus Chriſti in terram cadere permiſerit.

Quod ad prædicationem ſiue ſit fidelis ſiue infidelis etiā eſt in eccleſia admittendus.de conſe.diſtin.1.epiſcopus nullum.

Quod contemptoribus ne margaritæ ſpargantur ante porcos eſt ſubtrahenda.43.diſtin. in mandatis.

Quod prædicationi præponenda eſt aliquando contemplatio, & aliquando poſtponenda. 8. q.1.in ſcripturis. Exemplum ibi de Hieremia.

Quod ſicut vtilius eſt habere prudentiores, quam formoſiores amicos, ſic vtilior eſt ſermo verior quam diſertior.38.diſtin. ſedulo.

Quod prædicatio ſuſcitat ſpiritualiter mortuos.8.q.1.olim.

Quod prædicator debet eſſe in vita & ſcientia irreprehenſibilis.8.q.1.oportet. 26. diſt. §.1. & §.ecce.38.diſt c.1.

Quod prædicator purus debet eſſe a peccato.50.diſt. quid

hoc.& cap. cum exaudiero. & 35.q.6.in fin.

Quod fructum Chriſti non ſuũ debet intendere.8.qõ.1. olim. & c.in ſcripturis.

Quod ſecundum capacitatẽ audientium ſermonẽ debet formare. 8.q.1.oportet.

Quod nec propter Chriſti cultũ ampliandum, nec propter aliud vlla debet mentiri ratione. 22.q.2.primum.

Quod prædicator debet eſſe actiuus & contemplatiuus, & non de ſuo ſenſu,ſed illa docere quę didicit in contemplatione. 36. diſt.ſi quis vult.

Quod nec propter æmulationẽ vel detractionem aliorum a recta prædicationis intentione debet recedere. 44.diſtinctio. ſcimus.

Quod prædicator ad vtilitatem populi prædicans conſequitur a Deo vberiorem gratiam. 18. q.1.reuertimini.

Quod nullus laicus vel religioſus abſque papæ vel epiſcopi licentia,nec mulier quantumcumque docta & ſancta ſit, debent prædicare. 16.q.1. adiicimus. 23.diſt.mulier.

Quod qui prędicatorem veritatis contriſtat,in Chriſtum peccat. 11.q.4. quicumque contriſtauerit.

Quod vitioſi ſermo non eſt contemnendus: quia ſicut lixiuiũ per cinerem humidum fluens lauat & non lauatur, ſic bona doctrina per malum ſacerdotem credẽtes a peccatis lauat. 83.diſt.§.vlt.

Quod infelix eſt prædicator qui alios illuminando ipſe tenebroſus & reprobus efficitur.de pœn.diſtin.2.§.opponitur.

Quod prædicator bene docendo & male viuendo Deũ inſtruit qualiter eum debeat condemnare.40.diſt.multi.

Quod prædicatores qui ab auditoribus non intelliguntur non audientium vtilitatem, ſed ſuã oſtentationem quærunt. 43. diſt.diſpenſatio.

Qudo inconuenienter prædicat qui pauperem Chriſtum pingui ventre & rubentibus buccis annuntiat.35.diſt. eccleſiæ.

Item qui arroganter & cum faſtu annuntiat. 46. diſtinctio. hoc habet.

Item qui fabulas immiſcet, quia in vno ore cum Iouis laudibus ſe Chriſti laudes non compatiuntur.86.diſtin.cum multa.

Præfatio. Quod præfatio Beatæ Virginis nouem antiquioribus pfationibus per concilium addita eſt.70.diſtin.ſanctorum. in fin.

Quod excepta præfatione Beatæ Mariæ nouem ſunt quæ per circulum anni decantantur. de conſecrati.diſtinctio. 1. inuenimus.

Quod ante præfationem ideo Surſum corda dicitur, vt tunc præcipue ad Deum mentem erigere plebs moneatur. de cõſec.diſtinct. 1. quando autem.

Præiudicium. Quod præiudicium committitur quando lite pendente pro altero ſentẽtiatur. 11.q.1.quia res.

Item præiudicium committitur quando vna parte abſente altera auditur.3.q.9.c. vlt.

Item præiudicium committitur quando quis contra iuſtitiam condemnatur.2. quæſtione 1. in primus.

Item præiudiciū generatur quando quid furtiue vſurpatur. 93. diſt. illud.

Item præiudicium dicitur quodlibet factum iniurioſum. 11. q.1.quia res.

Prælatio. Quod prælatio non eſt inſtituta contra bonos, ſed ad coercendum malos.22.diſtin.de Conſtantinopolitana.

Quod prælatio eccleſiaſtica quia eſt a Deo, non eſt contemnēda.11.q.2. nemo contemnat.

Item nec auide ſuſcipienda, nec propter deſidiam reſpuenda. 16.q.1.vos autē.8.q.1.olim.& tribus c.ſeq.40.diſt.multi.

Quod ambitioſus ad prælationē (etiam ſi ſanctus ſit) reprobatur.1.q.1.principatus.

Quod fugientes eam magis ſunt aſſumendi quam ſe ingerentes.1 quæſtione 6 ſicut.8. q.1. in ſcripturis.

Quod non conſanguinitas, ſed iuris & ſcientiæ congruitas eſt attendenda in ipſa.8.q.1.licet.& c.ſeq.

Quod non prælatio, ſed bona cōuerſatio nos iungit Deo. 40. diſt.non loca.

Quod omnis ſanctitas præſumēda eſt de prælato.40.diſt. non nos.

Quod ille prælatus dicitur maior, qui vita eſt ſanctior.2. q.7. Paulus Petrum. & duobus c. ſeq.40.diſt.multi.in fin.

Quod abſurdum eſt prælatum peiorem eſſe populo.1.q.1. viliſſimus.

Quod prælati debent eſſe literati.38.diſt. qui eccleſiaſticis. & duobus ca. ſequen. & c. ſi quis vult.

Quod vita paſtoris debet eſſe exemplar ſubditis.2. quæſtio. 7. cum paſtoris.

Quod prælati debent eſſe duces gregis & paſtores.7.q.1. ſciſcitaris.

Quod integritas prælatorum ſalus eſt ſubditorum, & ordo nutabit ſi quod inuenitur in corpore, non inueniatur in capite. 41.diſt.miramur.

Quod prælatus debet in conuerſatione & ſermone præire. 8. q.1.qualis.40.diſt.non nos.& tribus c.ſeq.

Quod minorum exempla ad imitandum, & doctrinam ad diſcendum ſpernere non debet. 22.diſtin. de Conſtantinopolitana 24.q.3 ſi habes.

Quod debet etiam erga ſubditos ſolitam curam gerere.8.q.1.in ſcripturis.

Item nunc actioni, nunc contemplationi vacare.88.diſt.decreuit.& capit.epiſcopus nullam. 2.q.7.epiſcopi.8.qō. 1. in ſcripturis.

Item erga infirmos compatiens debet eſſe.45. diſtinctio. recedite.

Item diſcordantes concordare. 90.diſt c.1.& c. ſtudendum.

Item de ſubditis non facile debet credere.86.diſ.ſi qd ve-

Item non debet ex vindicta corrigere. 86. diſt. ſi quid. & cap. ſequen.
Item nec iuxta velle debet ſubditum punire. 45. diſt. cum beatus Paulus. 11. q. 3. ipſe.
Item promptior debet eſſe ad miſerēdum quam ad puniendū. 45. diſt. licet. quia tutius redditur ratio de miſericordia, quā de crudelitate. 25. quæſtio. 7. alligant.
Item ſeuerus debet eſſe contumacib. ſed benignus pœnitentib. 2. q. 5. quanto.
Quod ſi in corrigendo exceſſerit, a ſubditis veniam petere non tenetur. 86. diſt. quando.
Quod contra prælatum non de facili eſt præſumendum. 11. q. 3. abſit.
Quod prælati plus aliis aduerſitatibus ſunt expoſiti. 3. q. 1. nulli. 7. q. 1. ſuggeſtum. & duobus c. ſeq.
Quod peccata ſubditorū eis imputantur. 1. q. 1. quidquid. 9. q. 3. epiſcopo.
Quod ſuperbia & auaritia in ipſis præ ceteris reprobantur. 93. diſt. diaconi ſunt. circa medium.
Quod prælatus ſine temporalib. non proficit, ſicut anima ſine corpore non viuit. 1. q. 3. ſi quis obiecerit.
Quod nihil in hac vita laborioſius & apud Deum gratius, quā eſſe bonum prælatum. 40. diſtinct. ante omnia. 96. diſtin. duo.
Quod bonorum prælatorū Deus facilius orationes exaudit. 1. q. ...is ſacerdo...

Quod malus prælatus quandoq; datur propter peccata populi. 6. q. 1. ex merito. 8. quæſtio. 1. audacter. Exemplum ibi de Saule.
Quod toleratur quādiu per ſententiam non deiicitur. 15. q. 8. c. vlt. 23. q. 4. tres.
Quod incongrue ſanctorum locum tenet, ſi facta bonorum non ſectatur. 40. diſt. non eſt. & c. ſeq.
Item honor adeptus vel ei exhibitus cedit ei ad culpam & ad pœnam. 40. diſt. multi. 2. q. 7. ſecuti. in fin.
Quod ſuo exemplo multos trahit ad inferos. 40. diſt. ſi papa.
Quod apud Deum nihil miſerabilius, quam prælatus malus. 40. diſt. ante omnia.
Quod mali prælati tot mortib. digni ſunt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla trāſmittunt. 11. quæſtione 3. præcipue.
Quod in eodem genere peccati grauius cadunt prælati quam ſubditi. 40 diſt. homo.
Quod non ſunt ipſorum opera, ſed doctrina attendenda. 1. q. 1. non quales.
Quod licet prælati ſint mali, tamen a ſubditis non ſunt contemnendi. 1. q. 1. multi. & duobus c. ſeq. 6. qō. 1. ſacerdotes. & c. oues.
Quod Chriſtus malis deferendo prælatis cum alapa daretur, Exemplum ſubditis humilitatis & patientiæ erga prælatos reliquit. 93. diſt. dominus.
Quod illi prælati ſunt mercenarii, qui honores & temporalia

quærunt, non ea quæ ſunt Ieſu Chriſti. 8. q. 1. ſunt in eccleſia.

De hac materia habes vbi agitur de epiſcopis, & de Abbatibus, & de Poſſeſſione, & de Electione.

Presbyter. Quod presbyter Græce, Latine ſenior interpretatur. 21. diſt. cleros.

Quod presbyteri ſeniores nõ ꝓpter ætatẽ ſed propter honorẽ & dignitatem nominantur.

Quod presbyteri iidem ſunt qui & ſacerdotes.

Quod olim epiſcopi dicebantur presbyteri. 93. diſtin. legimus. & 95. diſtinctio. olim. & cap. ſequen.

Quod præſente epiſcopo presbyter nõ debet ſignare infantes. 95. diſt. presbyter.

De differentia epiſcopi & presbyteri, habes 95. diſt. per totum.

De presbytero habes vbi agitur de Sacerdote.

Præſcriptio. Quod præſcriptio non fauore malæ fidei poſſeſſoris, ſed odio rem ſuam proſequi negligentis introducta eſt. 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Quod præſcriptio eſt vnius anni. 54. diſt. per totum. vbi agitur de ſerui (ignorante domino) ordinatione.

Item eſt præſcriptio vnius anni & diei. 20. q. 1. puella. vbi agitur de profeſſione.

Item eſt præſcriptio vnius anni & dimidii. 3. q. 3. de induciis. vbi agitur de epiſcoporum excuſatione.

Item eſt præſcriptio biennii. 19. q. 2. monaſteriis. vbi agitur de incognitorum in monaſteriis ſuſceptione.

Item eſt præſcriptio triennii. 17. q. 2. ſi quis incognitus. vbi agitur de incognito ad profeſſionem ſuſcepto.

Item eſt præſcriptio quadriennii. 16. q. 3. §. quas actiones. vbi agitur de vſucapione.

Item eſt præſcriptio ſex annorũ. 7. diſtin. §. 1. ſi emeris ſeruum. vbi agitur de ſerui dimiſſione.

Item decem annorum. 16. q. 3. placuit. §. poteſt. ante medium. vbi agitur de præſcriptionis diſpenſatione.

Itẽ eſt præſcriptio duodecim annorum. 20. q. 1. puellæ. vbi agitur de voti obligatione.

Item eſt præſcriptio quattuordecim annorũ. 20. q. 2. ſi in qualibet. vbi agitur de maſculorũ ad religionem obligatione.

Item eſt præſcriptio decem & octo annorum. 28. diſt. de his. vbi agitur de ſubdiaconorum ordinatione.

Item eſt præſcriptio viginti annorum. 16. quæſtione 3. placuit. §. poteſt. vbi agitur de præſcriptione.

Item eſt præſcriptio viginti quinque annorum. 20. q. 1. placuit. vbi agitur de diaconorum ordinatione.

Item eſt præſcriptio quadraginta annorum. 16. quæſt. 3. placuit. §. poteſt etiam. poſt medium

vbi agitur de libertate quod ei nullo tempore præſcribitur.

Item eſt præſcriptio centum annorum. 20. q. 1. iuueneulas. vbi agitur de abbatiſſarum velatione.

Item eſt præſcriptio ſexaginta annorum. 16. qō. 3. nemo. vbi agitur de Romanæ eccleſiæ præſcriptione.

Item eſt præſcriptio vnius menſis. 4. q. 5. quiſquis.

Item eſt præſcriptio duorum mēſium. 5. q. 3. ſi ægrotans.

Item eſt præſcriptio trium menſium. 54. diſt. fraternitatem.

Item eſt præſcriptio quattuor mēſium. 76. diſt. ieiunium § non autem.

Item eſt præſcriptio ſex menſiū. 3. q. 3. de inducits.

Item eſt præſcriptio nouem menſium. 3. quæſ. 3. induciæ. §. ſpatium.

Item eſt præſcriptio decennalis & vicēnalis, quæ eccleſiis obiici non poteſt. 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Item præſcriptio communis eſt triennaria, religioſorum quadragenaria. Romanæ eccleſiæ centenaria. 13. q. 2 §. 1 & 16. q. 3. placuit §. poteſt etiam.

Quod quælibet prædictarū præſcriptionum debet habere bonam fidem, & iuſtum titulum poſſeſſionis. 16. q. 3 placuit. §. poteſt etiam.

Quod non currit præſcriptio contra res eccleſiæ precarie vel ratione hoſtilitatis poſſeſſas. 16. quæſtio. 3. clerici. & duobus c. ſequen. 12. quæſtione ſecunda ſæpe.

Item non currit præſcriptio tempore prælati male alienantis. 16. q. 3. ſi ſacerdotes.

Item non currit tempore captiuitatis & hoſtilitatis. 16. q. 3. cap. vlt. & c. porro.

Item non currit tempore pueritiæ, ſcilicet intra xiiii. annum. 16. q. 3. placuit. § ſi autem.

Item non currit in decimis a laicis detentis. 16. q. 3. placuit vt, poſt medium.

Item non currit contra libertatē, ibid.

Item non currit contra publicas functiones. § porro. ibid.

Quod an vna eccleſia poſſit iura alterius eccleſiæ tollere per pſcriptionem, habes 16. q. 3. per totum.

Quod monaſteria contra eccleſias non poſſunt præſcribere niſi ſpatio xl. annorum. 16. qō. 4. per totum.

Quod præſcriptio triennalis non præiudicat eccleſiis. 16. qō. 3. ſi ſacerdotes. & q. 4. c. 1.

Quod laici non poſſunt præſcribere decimas. 16. q. 3. placuit. § poteſt etiam.

Quod limites diœceſium vel parochiarum præſcribi non poſſunt. 16. q. 3. licet. §. hoc multipliciter. & c. ſeq.

Quod ius diœceſium præſcribi poteſt. 16. qō. 3. c. 1. & tribus c. ſequen,

Quod in illis quæ quis ſua auctoritate vſurpatiue poſſidet, præſcribi non poteſt. 16. quęſtione 3. dilectio. §. poteſt etiam aliter.

Quod ille qui aſſerit ſe præſcripſiſſe: ſi dubitatur, dēt iurato

riam præſtare cautionẽ quod bona fide & conſcientia bona poſſideat.16.q.3.dilectio.

Quod interruptio præſcriptionis dat ius agendi.16.q.3.c.1. & q.4.volumus.

Quod interruptio fit dupliciter: videlicet naturaliter: id eſt,cõtra ius naturæ: quando ſcilicet contra conſcientiam poſſidetur.16.q.3.placuit.§. poteſt etiam.

Item ciuiliter fit vel per libelli oblationem: vel per litis cõteſta. 16.quæſtione 3.placuit.§. poteſt.ante medium, & cap.quicumque.

Item fit per proteſtationem corã epiſcopis vel aliis bonis viris. 16.quæſtione 3.placuit vt,poſt medium.

Item per ſynodalem proclamationem.16.q.3.c.1.& tribus c.ſequen.

Itẽ fit per tabellionum vel teſtiũ ſubſcriptionem.16.q.3.placuit vt.§.is autem.

Quod longæua vſurpatio non facit præſcriptionem. 100.diſt. contra morem.24.quæſtione 1.ſchiſma.

Præſcientia. Quod præſcientia Dei continentur futura quę hominibus ex libertate liberi arbitrii debent prouenire. 23. q.4.Nabuchodonoſor.circa fi.

Quod præſcientia ſolum in malis operibus eſt intelligẽda ibi.

Quod præſcientia Dei nullã neceſſitatem infert libero arbitrio ibidem.

Quod ſecundum præſcientiam Dei ſcribuntur in libro vitæ qui pręſciti ſunt iuſtificati:& delentur de libro vitæ qui pręſciti ſunt damnati.de pœn.diſtin. 4.§.finis.vſque ad fin.

Præſumptio. Quod pſumptio concipitur ex circunſtantia facti.32.q.5.nec ſolo.

Quod præſumptio violenta oritur ex propinqua facti circunſtantia.34. diſtinct quorumdam.

Quod præſumptio eſt multiplex, videlicet vſurpatoria,quãdo ſcilicet alieni termini vel officiũ vſurpantur 9.q.1.cap.1.& q.2. nullus alterius.& quæſtione 3. ſi autem.

Item præſumptio diabolica cum bona eccleſiarum inuaduntur. 22.q.2.de viro.

Item præſumptio ſacrilega quando Deo dicata humanis vſibus applicantur.12.q.2.prædia.

Item præſumptio conſpiratoria quæ fit contra prælatos.11.q.1. ſi qui clericorum.

Item præſumptio perniciosa cũ ſerui fugitiui ad ordines vel ad religionem recipiuntur. 54. diſt.generalis.

Item præſumptio nefanda quando eccleſiæ officia propinquis minus dignis committuntur, vel ab illegitimis perſonis pertractantur.89.diſtin.decentes. 16.q.1.placuit communi.

Item præſumptio ambitioſa eſt quando minor præſumit exequi quod eſt ſuperioris. 7.quæſtione 1.pontifices.& ca. nihil contra.

Item præſumptio faſtuoſa eſt cũ prælati criminoſi nolunt

prehendi. 2. q. 7. præſumunt.
Item eſt præſumptio de ordinata cum vltra ſtatutum aliquid attentatur. 10. q. 3. inter cetera. 21. q. 4. epiſcopi.
Item præſumptio negligentiæ quando prælatus ſubditos malos non coercet. 2. q. 7. ſicut inquit.
Item præſumptio blaſphemiæ, ſicut cum canones ſanctorum patrum violantur. 35. quæſtione 1. violatores.
Quod præſumptio crudelitatis, hoc eſt prælatorum deſæuientium in ſubditos. 10. q. 3. quia cognouimus.
Quod quantumcumque perfectus de ſuo ſtatu non debet præſumere. 6. q. 1. imitare. Exemplum de apoſtolo Petro.
Quod Deus bonorum præſumptionem deprimit per aduerſitatem. 6. q. 1. oues. §. ipſa.
Quod in dubia rebaptiſatione non eſt temeritas præſumptionis, ſed diligentia pietatis. de conſec. diſt. 4. ſi nulla.
Quod præſumitur quis citius mori quanto ſenior eſt. 7. quæſti. 1. petiſti. 86. diſtinct. tanta nequitia.
Quod præſumitur pro ſenectute, ſcilicet dignior probitas. 59. diſt. ſi officia.
Item iniuſtitiæ examinatio 86. diſt. ſi quid vero.
Item præſumitur ſapientia. 84. diſtin. porro.
Item morum grauitas. 12. q. 1. cap. 1.
Item ſermo veracior. 35. q. 6. conſanguineos.
Item eleemoſyna dignior. 86. diſtin. non ſatis.
Quod quandoque præſumitur ex præſenti circa præteritum. 34. q. 2. cum per bellicam.
Item quandoque præſumitur ex præſenti circa præſens. 6. q. 1. qui crimen.
Item præſumitur ex præſenti circa futurum. 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe, circa fin.
Quod quandoque præſumitur ex præterito circa præteritum. 28. diſt. quia ſunt. vbi præſumitur vxor diaconi non fuiſſe, quia virgo ad eum non peruenerat.
Item ex præterito circa præſens. 87. diſt. quicumque.
Item ex præterito circa futurum. 23. q. 5. ſi apud.
Item ex cauſa. 23. q. 8. occidit. vbi ponitur qualiter ſancti patres ex cauſa meritorie occiderunt.
Item ex perſona. 89. diſtin. decenter. vbi præſumitur de epiſcopo, quod ſi res eccleſiæ conſanguineis committit: quòd illis non eccleſiæ lucrum quærit.
Item ex loco. 17. q. 4. quiſquis. 1. vbi ſacrilegium præſumitur ratione ſacri loci.
Item ex tempore. 1. quæſtione 1. conſtat. vbi ex breuitate temporis præſumitur color excuſationis.
Item ex facti qualitate. 12. q. 2. bonæ rei.
Item ex dignitate. 11. quæſtio. 3. abſit vbi dicitur, quod de ſacerdotibus eſt bonum præſumendum.
Item ex taciturnitate. 28. diſt. diaconi. vbi dicitur quod qui diaconatum recipit, etiam tacendo ſe ad caſtitatem adſtringit.

Præuaricatio. Quod præuaricatio eſt vera crimina abſcōdere. 2. quæſt. 3. ſi quem. §. notandum.

Item præuaricatio eſt votum caſtitatis vel religionis poſtponere. 20. q. 1. puellæ.

Quod non eſt præuaricatio incauti & temerarii iuramenti emendatio. 22. q. 4. diffinitio.

Quod præuaricator fidei ad teſtimonium non admittitur. 2. q. 7. non poteſt.

Primas. Qđ primas eſt maior archiepiſcopo. 99. diſt. c. 1. §. 1.

Quod primatus officium ſumptum eſt à Gentilibus: ad quos oppreſſi qui ad Imperatoris aulam venire non poterant, tam quam ad primam iudiciariam poteſtatem confugiebant. 99. diſt. prouinciæ. & c. ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Patriarchis.

Princeps. Quod princeps ſæcularis diuina ordinatione ad regendum populum inſtituitur. 7. qō. 1. ſi ergo.

Quod debet eccleſias & prælatos earum defendere. 63. diſt. Valentinianus. in fin. 23. qō. 5. principes.

Quod de electione epiſcopi & aliorum Prælatorum non debet ſe intromittere. 63. diſtin. Hadrianus.

Quod princeps debet reuereri epiſcopos: quia principū colla debent ſubmitti genibus ſacerdotum. 63. diſ. Valentinianus. 96. diſt. duo, in fin.

Item de bono ſtatu eccleſiæ debet prouidere. 96. d. ſtin. boni. 23 q. 5. principes. & cap. inceſtuoſi.

Item debet intendere ad tuitionē viduarum, & pupillorum protectionem, & raptorum refrenationem. 23. qō 5. adminiſtratores.

Quod leges principum non poſſunt infringere ſtatuta pontificum. 10. diſt. per totum.

Item iudicantur & excommunicantur ab epiſcopis. 96. diſtin. duo. & duobus c ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Imperatoribus, & de Poteſtate, & de Regibus.

Principium Quod principiū malum difficiliter bonū finē conſequitur: quia difficile eſt vt bono peragantur exitu, quę malo inchoata ſunt principio. 1. q. 1. principat⁹ & duob. c. ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Exitu.

Priuilegium. Quod priuilegium dictū eſt eo quod in priuato feratur. 3. diſt. priuilegia.

Quod priuilegia ſunt leges priuatorum.

Quod priuilegium ſpeciale derogat gñali. 25. q. 1. c. vlt. circa fi.

Quod priuilegium quandoque conceditur vni prouinciæ. 35. q. 3. quædam lex. §. quod ſcripſi.

Item conceditur vni eccleſiæ. 16. q. 1. hinc eſt.

Item quandoque vni perſonæ. 7. q. 1. periſti.

Quod p[illegible] priuilegi[illegible]

aliũ non extenditur. 7.q.1. petiſti,poſt med.

Quod priuilegiũ ſigillatim conceſſum,omnibus non conuenit.16.q.1.hinc eſt.

Quod priuilegia paucorum non faciunt legem communem. 25.q.1.c.vlt.poſt med.

Quod ſemper cum pallio conceditur priuilegiũ ſpeciale.100. diſt.rationis.

Quod priuilegia cõceſſa per ſuperiores, per inferiores non poſſunt nec debent infringi. 9.q 3.cõqueſtus. 12.q.2.Vulteranæ.25.q.2.priuilegia.

Quod eccleſia Romana aliarum eccleſiarum priuilegia debet cõſeruare. 25.q.5.per totum.

Quod an poſteriora priuilegia derogent prioribus.25. q. vlt. priuilegia & 6.c.ſeq.

Quod Romana eccleſia poteſt aliis conceſſa vel commutare vel penitus reuocare.25.q.vlt. poſteaquàm.§.his ita.

Vtrum priuilegium valeat cõtra ſtatuta patrum, & dicta ſanctorum.25.q.1. per totum.& q.2.poſtea.§.his ita.

Quod qui allegat priuilegiũ,debet monſtrare quod allegat. 100.diſt. contra morem.

Quod priuilegiũ meretur amittere qui conceſſa abutitur poteſtate.11.q.3.priuilegiũ. 25. q.vlt.poſtea quam.§.his ita.

Quod priuatur quis priuilegio propter ſcandalum.3.q.6.hęc quippe.

Item propter fauorem alterius loci vel perſonæ. 22.diſtin.renouantes.

¬ propter atrocitatem criminis.11.quæſt.3.ita.9.q.3.conqueſtus.

Item propter renunciationem expreſſam. 7.q.1.quam periculoſum.

Quod abutitur quis priuilegii poteſtate multipliciter,videlicet quando quis ſuperior inferiorẽ totaliter inuitum compellit ad dignitatem.74.diſt. vbi.

Item qui eam exercent non ad ſubditorum vtilitatem, ſed ad ſuam voluntatem.11.q.3.priuilegium.

Item qui eam non habet,ſed aſſumit propria temeritate. 25. q.2.poſtea.§ his ita.in fi.& c. ſequen.

Probatio. Quod probatio eſt duplex, videlicet diuina & humana.26.q.5.nec mirum,ante medium & poſt.

Quod Deus permittit mala vt boni qui vident probentur vtrum vere ipſum diligant.26. q.5.nec mirum ante finem.& in fin.

Quod aduerſitas,quę bonis viris obiicitur, probatio virtutis eſt, nõ indicium reprobationis.7.q.1. aduerſitas.

Quod mortem probatur inflgere qui hanc cum poſſit non excludit. octuageſimatertia diſt.§.1.

Quod in humanis iudiciis onus probationis reo non incumbit.6.q.5.quod autem.

Quod ſi reus laborat infamia: & ſi non poteſt probari propter ſcandalum tenetur ſe purgare.6.q.5.§.vlt.

nicandi.24.q.3 ſi quis Romipetas & duobus c.ſeq.

Prædeſtinatio. Quod prædeſtinatio Dei ſemper in bono eſt.23.q.4.Nabuchodonoſor. ante medium.

Quod prædeſtinatio ita eſt a Deo diſpoſita, vt electi meritis & precibus ad ipſam perueniāt. ibidem.

Quod nequaquam obtineri poſſunt quæ prædeſtinata non fuerunt. 23. quæſtione 4. obtineri.

Quod prædeſtinatio propriis meritis & ſanctorum precib. adimpletur.23.q.4. obtineri.

Quod prædeſtinatus inquantum prædeſtinatus non poteſt damnari.de pœnit.diſt.4.peccatum.§.verum.poſt medium.

Quod licet nemo poſſit ſaluari niſi prædeſtinatus,omni tamē delinquenti adhibenda eſt correctio, ſicut medicina adhibetur omni languenti, licet ſciatur neminem vltra terminum a Deo præfixū victurum. 23. quæſtione 4. Nabuchodonoſor.

Quod prædeſtinatio multis eſt cauſa ſtādi,ſed nemini eſt cauſa labendi.23.q.4.Nabuchodonoſor.§.item qui.

Quod non inducit neceſſitatem correctiōis vel obdurationis, cum boni per gratiam corrigantur, mali libero arbitrio pereant.23.q.4. Nabuchodonoſor.§.non ergo.

Quod licet prædeſtinatio Dei vel præſcientia falli nō poteſt, non ideo omnia prædeſtinata neceſſario eueniunt: ſed quia bona abſque eius gratia,& mala præter eius ſcientiam euenire non poſſunt.

Quod multi videntur prædeſtinati merito præſentis iuſtitię, non autem prædeſtinatione claritatis æternæ.de pœn.diſt. 4.§.hoc ergo.

Prædicatio. Quod prędicatio verbi Dei non eſt contemnenda.1.q.1.interrogo.

Quod non minus eſt reus qui prædicationem negligenter audierit,quā qui corpus Chriſti in terram cadere permiſerit.

Quod ad prædicationem ſiue ſit fidelis ſiue infidelis etiā eſt in eccleſia admittendus.de conſe.diſtin. 1. epiſcopus nullum.

Quod contemptoribus ne margaritæ ſpargantur ante porcos eſt ſubtrahenda. 43. diſtin. in mandatis.

Quod prædicationi præponenda eſt aliquando contemplatio, & aliquando poſtponenda. 8. q.1.in ſcripturis. Exemplum ibi de Hieremia.

Quod ſicut vtilius eſt habere prudentiores, quam formoſiores amicos, ſic vtilior eſt ſermo verior quam diſertior.38.diſtin. ſedulo.

Quod prædicatio ſuſcitat ſpiritualiter mortuos.8.q.1.olim.

Quod prædicator debet eſſe in vita & ſcientia irreprehenſibilis.8.q.1.oportet. 26. diſt. §. 1. & §.ecce.38.diſt c.1.

Quod prædicator purus debet eſſe a peccato. 50.diſ. quid-

hoc.& cap. cum exaudiero. & 35.q.6.in fin.

Quod fructum Chriſti non ſuũ debet intendere.8.qõ.1. olim. & c.in ſcripturis.

Quod ſecundum capacitaté audientium ſermonẽ debet formare. 8.q.1.opotret.

Quod nec propter Chriſti cultũ ampliandum, nec propter aliud vlla debet mentiri ratione. 22.q.2.primum.

Quod prædicator debet eſſe actiuus & contemplatiuus, & non de ſuo ſenſu,ſed illa docere quę didicit in contemplatione. 36. diſt.ſi quis vult.

Quod nec propter æmulationẽ vel detractionem aliorum a recta prædicationis intentione debet recedere. 44.diſtinctio. ſcimus.

Quod prædicator ad vtilitatem populi prædicans conſequitur a Deo vberiorem gratiam. 18. q.1.reuertimini.

Quod nullus laicus vel religioſus abſque papæ vel epiſcopi licentia,nec mulier quantumcumque docta & ſancta ſit, debent prædicare. 16. q. 1. adiicimus. 23.diſt.mulier.

Quod qui prędicatorem veritatis contriſtat,in Chriſtum peccat. 11.q.4.quicumque contriſtauerit.

Quod vitioſi ſermo non eſt contemnendus: quia ſicut lixiuiũ per cinerem humidum fluens lauat & non lauatur, ſic bona doctrina per malum ſacerdotem credẽtes a peccatis lauat. 83.diſt.§.vlt.

Quod infelix eſt prædicator qui alios illuminando ipſe tenebroſus & reprobus efficitur.de pœn.diſtin.2.§.opponitur.

Quod prædicator bene docendo & male viuendo Deũ inſtruit qualiter eum debeat condemnare.40.diſt.multi.

Quod prædicatores qui ab auditoribus non intelliguntur non audientium vtilitatem, ſed ſuã oſtentationem quærunt. 43. diſt.diſpenſatio.

Quõ inconuenienter prædicat qui pauperem Chriſtum pingui ventre & rubentibus buccis annuntiat.35.diſt. eccleſiæ.

Item qui arroganter & cum faſtu annuntiat. 46.diſtinctio. hoc habet.

Item qui fabulas immiſcet, quia in vno ore cum Iouis laudibus ſe Chriſti laudes non compatiuntur.86.diſtin. cum multa.

Præfatio. Quod præfatio Beatæ Virginis nouem antiquioribus præfationibus per concilium addita eſt.70. diſtin.ſanctorum. in fin.

Quod excepta præfatione Beatæ Mariæ nouem ſunt quæ per circulum anni decantantur. de conſecrati.diſtinctio. 1. inuenimus.

Quod ante præfationem ideo Surſum corda dicitur, vt tunc præcipue ad Deum mentem erigere plebs moneatur. de cõſec.diſtinct. 1. quando autem.

Præiudicium. Quod præiudicium committitur quando lite pendente pro altero ſententiatur. 11.q.1.quia res.

Item non debet ex vindicta corrigere. 86. diſt. ſi quid. & cap. ſequen.
Item nec iuxta velle debet ſubditum punire. 45. diſt. cum beatus Paulus. 11. q. 3. ipſe.
Item promptior debet eſſe ad miſerẽdum quam ad puniendũ. 45. diſt. licet. quia tutius redditur ratio de miſericordia, quã de crudelitate. 25. quæſtio. 7. alligant.
Item ſeuerus debet eſſe contumacib. ſed benignus pœnitentib. 2. q. 5. quanto.
Quod ſi in corrigendo exceſſerit, a ſubditis veniam petere non tenetur. 86. diſt. quando.
Quod contra prælatum non de facili eſt præſumendum. 11. q. 3. abſit.
• Quod prælati plus aliis aduerſitatibus ſunt expoſiti. 3. q. 1. nulli. 7. q. 1. ſuggeſtum. & duobus c. ſeq.
Quod peccata ſubditorũ eis imputantur. 1. q. 1. quidquid. 9. q. 3. epiſcopo.
Quod ſuperbia & auaritia in ipſis præ ceteris reprobantur. 93. diſt. diaconi ſunt. circa medium.
Quod prælatus ſine temporalib. non proficit, ſicut anima ſine corpore non viuit. 1. q. 3. ſi quis obiecerit.
Quod nihil in hac vita laborioſius & apud Deum gratius, quã eſſe bonum prælatum. 40. diſtinct. ante omnia. 96. diſtin. duo.
Quod bonorum prælatorũ Deus facilius orationes exaudit. 1. q. [illegible] ſacerdo[illegible]

Quod malus prælatus quandoq; datur propter peccata populi. 6. q. 1. ex merito. 8. quæſtio. 1. audacter. Exemplum ibi de Saule.
Quod toleratur quãdiu per ſententiam non deiicitur. 15. q. 8. c. vlt. 23. q. 4. tres.
Quod incongrue ſanctorum locum tenet, ſi facta bonorum non ſectatur. 40. diſt. non eſt. & c. ſeq.
Item honor adeptus vel ei exhibitus cedit ei ad culpam & ad pœnam. 40. diſt. multi. 2. q. 7. ſecuri. in fin.
Quod ſuo exemplo multos trahit ad inferos. 40. diſt. ſi papa.
Quod apud Deum nihil miſerabilius, quam prælatus malus. 40. diſt. ante omnia.
Quod mali prælati tot mortib. digni ſunt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla trãſmittunt. 11. quæſtione 3. præcipue.
Quod in eodem genere peccati grauius cadunt prælati quam ſubditi. 40. diſt. homo.
Quod non ſunt ipſorum opera, ſed doctrina attendenda. 1. q. 1. non quales.
Quod licet prælati ſint mali, tamen a ſubditis non ſunt contemnendi. 1. q. 1. multi. & duobus c. ſeq. 6. qõ. 1. ſacerdotes. & c. oues.
Quod Chriſtus malis deferendo prælatis cum alapa daretur, Exemplum ſubditis humilitatis & patientiæ erga prælatos reliquit. 93. diſt. dominus.
Quod illi prælati ſunt mercenarii, qui honores & temporalia

quęrunt, non ea quæ ſunt Ieſu Chriſti. 8. q. 1. ſunt in eccleſia.

De hac materia habes vbi agitur de epiſcopis, & de Abbatibus, & de Poſſeſſione, & de Electione.

Presbyter. Quod presbyter Græce, Latine ſenior interpretatur. 21. diſt. cleros.

Quod presbyteri ſeniores nō ꝑpter ætatē ſed propter honorē & dignitatem nominantur.

Quod presbyteri iidem ſunt qui & ſacerdotes.

Quod olim epiſcopi dicebantur presbyteri. 93. diſtin. legimus. & 95. diſtinctio. olim. & cap. ſequen.

Quod præſente epiſcopo presbyter nō debet ſignare infantes. 95. diſt. presbyter.

De differentia epiſcopi & presbyteri, habes 95. diſt. per totum.

De presbytero habes vbi agitur de Sacerdote.

Præſcriptio. Quod pręſcriptio non fauore malæ fidei poſſeſſoris, ſed odio rem ſuam proſequi negligentis introducta eſt. 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Quod præſcriptio eſt vnius anni. 54. diſt. per totum. vbi agitur de ſerui (ignorante domino) ordinatione.

Item eſt præſcriptio vnius anni & diei. 20. q. 1. puella. vbi agitur de profeſſione.

Item eſt præſcriptio vnius anni & dimidii. 3. q. 3. de induciis. vbi agitur de epiſcoporum excuſatione.

Item eſt præſcriptio biennii. 15. q. 2. monaſteriis. vbi agitur de incognitorum in monaſteriis ſuſceptione.

Item eſt præſcriptio triennii. 17. q. 2. ſi quis incognitus. vbi agitur de incognito ad profeſſionem ſuſcepto.

Item eſt præſcriptio quadriennii. 16. q. 3. §. quas actiones. vbi agitur de vſucapione.

Item eſt præſcriptio ſex annorū. 7. diſtin. §. 1. ſi emeris ſeruum. vbi agitur de ſerui dimiſſione.

Item decem annorum. 16. q. 3. placuit. §. poteſt ante medium. vbi agitur de præſcriptionis diſpenſatione.

Itē eſt præſcriptio duodecim annorum. 20. q. 1. puellæ. vbi agitur de voti obligatione.

Item eſt præſcriptio quattuordecim annorū. 20. q. 2. ſi in qualibet. vbi agitur de maſculorū ad religionem obligatione.

Item eſt præſcriptio decem & octo annorum. 28. diſt. de his. vbi agitur de ſubdiaconorum ordinatione.

Item eſt præſcriptio viginti annorum. 16. quęſtione 3. placuit §. poteſt. vbi agitur de præſcriptione.

Item eſt præſcriptio vigintiquinque annorum. 20. q. 1. placuit. vbi agitur de diaconorum ordinatione.

Item eſt præſcriptio quadraginta annorum. 16. quæſt. 3. placuit. §. poteſt etiam. poſt medi-

vbi agitur de libertate quod ei nullo tempore præſcribitur.

Item eſt præſcriptio centum annorum. 20. q. 1. iuuenculas. vbi agitur de abbatiſſarum velatione.

Item eſt præſcriptio ſexaginta annorum 16.qō.3. nemo. vbi agitur de Romanæ eccleſiæ præſcriptione.

Item eſt præſcriptio vnius menſis. 4.q.5.quiſquis.

Item eſt præſcriptio duorum mē ſium.5.q.3.ſi ægrotans.

Item eſt præſcriptio trium menſum. 54.diſt.fraternitatem.

Item eſt præſcriptio quattuor mē ſium. 76.diſt.ieiunium.§ non autem.

Item eſt præſcriptio ſex menſiū. 3.q.3.de induciis.

Item eſt præſcriptio nouem menſium.3.quæſ.3.induciæ.§.ſpatium.

Item eſt præſcriptio decennalis & vicēnalis, quæ eccleſiis obiici non poteſt.16.q 3.placuit. §. poteſt etiam.

Item præſcriptio communis eſt tricennaria, religioſorum quadragenaria, Romanæ eccleſiæ centenaria 13.q 2 §.1 & 16.q. 3.placuit §.poteſt etiam.

Quod quælibet prædictarū præſcriptionum debet habere bonam fidem, & iuſtum titulum poſſeſſionis.16.q.3 placuit.§. poteſt etiam.

Quod non currit præſcriptio contra res eccleſiæ precarie vel ratione hoſtilitatis poſſeſſas. 16. quæſtio.3. clerici.& duobus c. ſequen.12. quæſtione ſecunda ſæpe.

Item non currit præſcriptio tempore prælati male alienantis. 16.q.3. ſi ſacerdotes.

Item non currit tempore captiuitatis & hoſtilitatis.16.q.3.cap. vlt.& c.porro.

Item non currit tempore pueritiæ,ſcilicet intra xiiii. annum. 16.q.3.placuit.§ ſi autem.

Item non currit in decimis a laicis detentis.16.q. 3. placuit vt, poſt medium.

Item non currit contra libertatē, ibid.

Item non currit contra publicas functiones.§ porro.ibid.

Quod an vna eccleſia poſſit iura alterius eccleſiæ tollere per pſcriptionem,habes 16. q. 3.per totum.

Quod monaſteria contra eccleſias non poſſunt præſcribere niſi ſpatio xl.annorum. 16.qō. 4.per totum.

Quod præſcriptio triennalis non præiudicat eccleſiis.16.qō.3.ſi ſacerdotes.& q. 4.c.1.

Quod laici non poſſunt præſcribere decimas. 16. q.3. placuit. § poteſt etiam.

Quod limites diœceſium vel parochiarum præſcribi non poſſunt.16.q.3.licet. §. hoc multipliciter.& c.ſeq.

Quod ius diœceſium præſcribi poteſt.16.qō.3. c.1. & tribus c. ſequen,

Quod in illis quæ quis ſua auctoritate vſurpatiue poſſidet,præſcribi non poteſt.16.queſtione 3. dilectio. §. poteſt etiam aliter.

Quod ille qui aſſerit ſe præſcripſiſſe: ſi dubitatur, dēt iurato

riam præſtare cautionẽ quod bona fide & conſcientia bona poſſideat.16.q.3.dilectio.

Quod interruptio præſcriptionis dat ius agendi.16.q.3.c.1. & q. 4.volumus.

Quod interruptio fit dupliciter: videlicet naturaliter: id eſt, cõtra ius naturæ: quando ſcilicet contra conſcientiam poſſidetur.16.q.3.placuit.§. poteſt etiam.

Item ciuiliter fit vel per libelli oblationem: vel per litis cõteſta. 16.quæſtione 3. placuit. §. poteſt.ante medium, & cap.quicumque.

Item fit per proteſtationem corã epiſcopis vel aliis bonis viris. 16.quæſtione 3.placuit vt, poſt medium.

Item per ſynodalem proclamationem.16.q. 3.c. 1. & tribus c.ſequen.

Itẽ fit per tabellionum vel teſtiũ ſubſcriptionem.16.q.3.placuit vt.§. is autem.

Quod longæua vſurpatio non facit præſcriptionem. 100.diſt. contra morem.24.quæſtione 1.ſchiſma.

Præſcientia. Quod præſcientia Dei continentur futura quę hominibus ex libertate liberi arbitrii debent prouenire. 23. q.4.Nabuchodonoſor.circa fi.

Quod præſcientia ſolum in malis operibus eſt intelligẽda ibi.

Quod præſcientia Dei nullã neceſſitatem infert libero arbitrio ibidem.

Quod ſecundum præſcientiam Dei ſcribuntur in libro vitæ qui prę̨ſciti ſunt iuſtificati:& deleantur de libro vitæ qui prę̨ſciti ſunt damnati.de pœn.diſtin. 4.§.finis.vſque ad fin.

Præſumptio. Quod p̄ſumptio concipitur ex circunſtantia facti.32.q 5.nec ſolo.

Quod præſumptio violenta oritur ex propinqua facti circunſtantia.34. diſtinct quorumdam.

Quod præſumptio eſt multiplex, videlicet vſurpatoria, quãdo ſcilicet alieni termini vel officiũ vſurpantur 9.q.1.cap.1.& q.2. nullus alterius.& quæſtione 3. ſi autem.

Item præſumptio diabolica cum bona eccleſiarum inuaduntur. 22.q.2.de viro.

Item præſumptio ſacrilega quando Deo dicata humanis vſibus applicantur.12.q.2.prædia.

Item præſumptio conſpiratoria quæ fit contra prælatos.11.q.1. ſi qui clericorum.

Item præſumptio perniciosa cũ ſerui fugitiui ad ordines vel ad religionem recipiuntur. 54. diſt.generalis.

Item præſumptio nefanda quando eccleſiæ officia propinquis minus dignis committuntur, vel ab illegitimis perſonis pertractantur.89.diſtin.decentes. 16.q.1.placuit communi.

Item præſumptio ambitioſa eſt quando minor præſumit exequi quod eſt ſuperioris.7.quæſtione 1.pontifices.& ca. nihil contra.

Item præſumptio faſtuoſa eſt cũ prælati criminoſi nolunt re-

prehendi. 2 q.7.præſumunt.
Item eſt præſumptio de ordinata cum vitra ſtatutum aliquid attentatur.10.qō.3. inter cetera. 21.q.4.epiſcopi.
Item præſumptio negligentiæ qñ prælatus ſubditos malos non coercet.2.q.7.ſicut inquit.
Item præſumptio blaſphemiæ,ſicut cum canones ſanctorum patrum violantur.35.quæſtione 1.violatores.
Quod præſumptio crudelitatis, hoc eſt prælatorum deſæuientium in ſubditos.10.qō.3.quia cognouimus.
Quod quantumcumque perfectus de ſuo ſtatu non debet pſumere.6.q.1.imitate.Exemplum de apoſtolo Petro.
Quod Deus bonorum præſumptionem deprimit per aduerſitatem.6.q 1.oues.§.ipſa.
Quod in dubia rebaptiſatiōe nō eſt temeritas præſumptionis, ſed diligentia pietatis. de conſec.diſt.4. ſi nulla.
Quod præſumitur quis citius mori quanto ſenior eſt.7. quæſti. 1.petiſti.86. diſtinct.tanta nequitia.
Quod pſumitur ꝓ ſenectute,ſcilicet dignior probitas.59.diſt. ſi officia.
Item iniuſtitiç examinatio 86. diſt.ſi quid vero.
Item præſumitur ſapientia.84.diſtin.porro.
Item morum grauitas.12. qō.1. cap.1.
Item ſermo veracior.35.q. 6.cōſanguineos.
Item eleemoſyna dignior.86.di-ſtin.non ſatis.

Quod quandoque præſumitur ex præſenti circa præteritum.34. q.2.cum per bellicam.
Item quandoque præſumitur ex præſenti circa præſens.6.qō. 1. qui crimen.
Item præſumitur ex præſenti circa futurum.47.diſt.ſicut hi.§. neceſſe,circa fin.
Quod quandoque præſumitur ex præterito circa præteritum. 28.diſt.quia ſunt.vbi præſumitur vxor diaconi non fuiſſe, quia virgo ad eum non peruenerat.
Item ex præterito circa præſens. 87.diſt.quicumque.
Item ex præterito circa futurū. 23.q.5. ſi apud.
Item ex cauſa.23.q.8.occidit. vbi ponitur qualiter ſancti patres ex cauſa meritorie occiderūt.
Item ex perſona.89. diſtin.decenter.vbi præſumitur de epiſcopo,quod ſi res eccleſiæ conſanguineis committit: quòd illis non eccleſiæ lucrum quærit.
Item ex loco.17.qō.4.quiſquis.1. vbi ſacrilegium præſumitur ratione ſacri loci.
Item ex tempore.1. quæſtione 1. conſtat. vbi ex breuitate temporis præſumitur color excuſationis.
Item ex facti qualitate.12. qō. 2. bonæ rei.
Item ex dignitate. 11. quæſtio.3. abſit vbi dicitur,quod de ſacerdotibus eſt bonum præſumēdum.
Item ex taciturnitate.28.diſt.diaconi. vbi dicitur ꝙ qui diaconatum recipit, etiam tacendo ſe ad caſtitatem adſtringit.

Præuaricatio. Quod præuaricatio eſt vera crimina abſcõdere. 2. quæſt. 3. ſi quem. §. notandum.

Item præuaricatio eſt votum caſtitatis vel religionis poſtponere. 20. q. 1. puellæ.

Quod non eſt præuaricatio incauti & temerarii iuramenti emendatio. 22. q. 4. diffinitio.

Quod præuaricator fidei ad teſtimonium non admittitur. 2. q. 7. non poteſt.

Primas. Qđ primas eſt maior archiepiſcopo. 99. diſt. c. 1. §. 1.

Quod primatus officium ſumptum eſt à Gentilibus: ad quos oppreſſi qui ad Imperatoris aulam venire non poterant, tam quam ad primam iudiciariam poteſtatem confugiebant. 99. diſt. prouinciæ. & c. ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Patriarchis.

Princeps. Quod princeps ſæcularis diuina ordinatione ad regendum populum inſtituitur. 7. qõ. 1. ſi ergo.

Quod debet eccleſias & prælatos earum defendere. 63. diſt. Valentinianus. in fin. 23. qõ. 5. principes.

Quod de electione epiſcopi & aliorum Prælatorum non debet ſe intromittere. 63. diſtin. Hadrianus.

Quod princeps debet reuereri epiſcopos: quia principũ colla debent ſubmitti genibus ſacerdotum. 63. diſ. Valentinianus. 96. diſt. duo, in fin.

Item de bono ſtatu eccleſiæ debet prouidere. 96. diſtin. boni. 23 q. 5. principes. & cap. inceſtuoſi.

Item debet intendere ad tuitionẽ viduarum, & pupillorum protectionem, & raptorum refrenationem. 23. qõ 5. adminiſtratores.

Quod leges principum non poſſunt infringere ſtatuta pontificum. 10. diſt. per totum.

Item iudicantur & excommunicantur ab epiſcopis. 96. diſtin. duo. & duobus c ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Imperatoribus, & de Poteſtate, & de Regibus.

Principium. Quod principiũ malum difficiliter bonũ finẽ conſequitur: quia difficile eſt vt bono peragantur exitu, quę malo inchoata ſunt principio. 1. q. 1. principat⁹ & duob. c. ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Exitu.

Priuilegium. Quod priuilegium dictũ eſt eo quod in priuato feratur. 3. diſt. priuilegia.

Quod priuilegia ſunt leges priuatorum.

Quod priuilegium ſpeciale derogat gñali. 25. q. 1. c. vlt. circa ſi.

Quod priuilegium quandoque conceditur vni prouinciæ. 35. q. 3. quædam lex §. quod ſcripſi.

Item conceditur vni eccleſiæ. 16. q. 1. hinc eſt.

Item quandoque vni perſonæ. 7. q. 1. periſti.

Quod p[illegible] priuilegi[illegible]

aſium non extenditur. 7.q.1. periſti,poſt med.

Quod priuilegiũ ſigillatim conceſſum,omnibus non conuenit.16.q.1. hinc eſt.

Quod priuilegia paucorum non faciunt legem communem. 25.q.1.c.vlt.poſt med.

Quod ſemper cum pallio conceditur priuilegiũ ſpeciale. 100. diſt.rationis.

Quod priuilegia cõceſſa per ſuperiores, per inferiores non poſſunt nec debent infringi. 9.q.3.cõqueſtus. 12.q.2.Vulteranæ.25.q.2. priuilegia.

Quod eccleſia Romana aliarum eccleſiarum priuilegia debet cõſeruare. 25.q.5.per totum.

Quod an poſteriora priuilegia derogent prioribus.25. q. vlt. priuilegia & 6.c.ſeq.

Quod Romana eccleſia poteſt aliis conceſſa vel commutare vel penitus reuocare.25.q vlt. poſteaquam.§. his ita.

Vtrum priuilegium valeat cõtra ſtatuta patrum, & dicta ſanctorum.25.q.1. per totum.& q 2.poſtea.§. his ita.

Quod qui allegat priuilegiũ,debet monſtrare quod allegat. 100.diſt. contra morem.

Quod priuilegiũ meretur amittere qui conceſſa abutitur poteſtate.11.q 3.priuilegiũ. 25. q.vlt.poſtea quam.§.his ita.

Quod priuatur quis priuilegio propter ſcandalum.3.q.6.hęc quippe.

Item propter fauorem alterius loci vel perſonæ. 22.diſtin.renouantes.

Item propter atrocitatem criminis.11.quæſt.3. ita. 9.q.3.conqueſtus.

Item propter renunciationem expreſſam. 7.q. 1. quam periculoſum.

Quod abutitur quis priuilegii poteſtate multipliciter,videlicet quando quis ſuperior inferiorẽ totaliter inuitum compellit ad dignitatem.74.diſt. vbi.

Item qui eam exercent non ad ſubditorum vtilitatem,ſed ad ſuam voluntatem.11.q.3. priuilegium.

Item qui eam non habet,ſed aſſumit propria temeritate. 25. q.2.poſtea.§ his ita.in fi.& c. ſequen.

Probatio. Quod probatio eſt duplex, videlicet diuina & humana.26.q.5. nec mirum,ante medium & poſt.

Quod Deus permittit mala vt boni qui vident probentur vtrum vere ipſum diligant.26. q.5.nec mirum ante finem.& in fin.

Quod aduerſitas,quę bonis viris obiicitur, probatio virtutis eſt, nõ indicium reprobationis.7.q.1. aduerſitas.

Quod mortem probatur intelligere qui hanc cum poſſit non excludit. octuageſima tertia diſt.§.1.

Quod in humanis iudiciis onus probationis reo non incumbit. 6.q. 5.quod autem.

Quod ſi reus laborat infamia: & ſi non poteſt probari propter ſcandalum tenetur ſe purgare. 6.q.5 §.vlt.

Quod accuſatus nō negationem ſed exceptionem probare debet.6.q.5.quod autē.§.item accuſatus.

Quod probatur crimē ſiue aliud factum multipliciter,videlicet per confeſſionem.15.quæſt.5.preſbyter.

Item per rei euidentiam: vt cum quis in crimine deprehenditur & comprobatur,vt 50.diſt.ſi quis diaconus.81.diſt.ſi quis clericus.& c.preſbyter.

Item cum quid ita notorium eſt vt nulla poſſit tergiuerſatione celari.2.q.1.de manifeſta.& duobus c.ſeq.

Item per famam.4.qō.3.placuit.§.item in criminali.

Item per præſcriptionem.18.diſt.peruenit.& 44.diſt.mulris.

Item per iuramentum.16.q.3.dilectio.

Item per inſtrumentum.16.q.3.placuit.§.poteſt.

Quod per vnum teſtem nil probatur niſi cum miraculo.4.q.3.in fin.§.ſed obiicitur.Exemplum ibi de S.Bricio.

Quod proponens calumniam & non probans punitur.5.qō.6.quia iuxta.& c.ſeq.

Quod probationis tempuſ & religionis habes vbi agitur de profeſſione, & vbi agitur de monachis.

De hac materia habes vbi agitur de Teſtibus.

Procuratio.

Qđ procuratio epiſcopi vel archidiaconi tēpore viſitationis non debet eſſe grauis,ſed modeſta.10.q.3.cauendum.& duobus c.ſeq.

Quod procuratio non debet fieri niſi vno die,& hoc cum moderata ſocietate.10.quæſt.vlt.inter.

Quod ſi epiſcopus vel archidiaconus nō viſitat,nomine procurationis nil debet exigere.10.q.1.relata.

Procurator.

Quod procurator dicitur defenſor eccleſię.1.q.3.Saluator.circa med.

Quod infamis nō poſſit eſſe procurator.3.q.7.infames.

Quod in capitali ſiue in criminali cauſa nō per procuratorem ſed per ſe agendum eſt 2.q.6.c.ſi quis in quacumque.§.cum autem.& c.ſi quando.

De hac materia habes vbi agitur de Aduocatis.

Proditio.

Quod proditio ad mortē maius peccatū eſt homicidio.de pœn.diſt.1.periculoſe.

Quod qui veritatem nō defendit vel pronūciat, proditor eſt veritatis.11.q.3.nolite timere.

Quod qui nulli cognitum peccatum publicat non correptor, ſed proditor eſt.2.q.1.ſi peccauerit.

Quod qui hominē prodit,ipſum interficit.de pœn.diſt.1.periculoſe.

Quod clericus proditionibus vacans degradatur.46.diſt.clericus.

Profeſſio.

Qđ profeſſio religionis facta infra annos diſcretionis non tenet.20.q.1.c.1.& c.

Quod profeſſio regularis fit per ſcripturam vel per aliquod ſignum ſubſcriptum. 20.q.1.c. vlt.27.q.1.omnes.

Quod nemo debet recipi ante annum probationis ad profeſſionem.17.q.2.Gonſaldus.19.q. 3.monaſteriis.

Quod laicus incognitus ante profeſſionem probari debet per triennium, ne forte ſit ſeruus, vel ratiociniis obligatus.17.q. 2.ſi quis incognitus.53.diſt.legem.

Quod clericus incognitus probari debet per biennium.19. q.3.monaſteriis.

Quod noui eſt tempus probationis annus.vt 17.qõ.2. Gonſaldus.& 20.q.2.puella.

Quod regularis ſemper & vbiq; profeſsionis veſtibus debet vti.20 q.1.cap.vlt. 27.quæſt.1. omnes.

Quod religioſus ſi ordinatur ſub titulo monaſterii: etiam ſi aliter non eſt profeſſus, hoc facto tanquam profeſſus illi monaſterio perpetuo obligatur. 70.diſt.ſanctorum.

Prohibitio. Quod prohibitio Dei eſt diligentius ſeruanda quam hominum.10.diſt.lege.

Quod prohibitio prælati ſi propter neceſsitatem rumpitur, non culpatur.11. q. 3. anteceſſor.& c.ſeq.

Quod illud quod non eſt prohibitum, videtur eſſe cõceſſum. 30.q.3.poſt vxoris.

Quod non omne quod non prohibetur conceditur.30.qõ. 4. quod autem.

Quod illud officium non eſt prohibitum pro quo licet accipere ſalarium.23.qõ.1. militare.

Quod prohibetur ſimpliciter bonum propter multa, videlicet propter lapſus cautelam.27.q. 2.ſunt qui. Nota ibi de matrimonio,& de religione.

Item propter vitandam iactantiam.21.diſt.denique, vbi ꝓhibetur ſacerdos benedicere epiſcopo præſente.

Item propter mali occaſionem, ſicut frequenter iurare, quia talis peierat.22.q.1.non eſt.& c. ita ergo.

Item ꝓpter ſcandalum.27.qõ.2. ſi quis ſponſam.

Quod ꝓhibentur Chriſtiani ne figmenta poetarum legant, quia prouocant ad luxuriam. 37.diſt.ideo.

Promiſsio. Quod promiſsio eſt impia quæ ſcelere adimpletur. vnde in malis promiſsis fides eſt reſcindenda.22.quæſtio. 4.in malis.

Quod inhoneſtum non eſt promittendum.22.q.4.vnuſquiſque.

Quod peius eſt implere illicitum promiſſum, quàm periurare.22.q.4.vnuſquiſque.

Exemplum ibi de Herode & ſaltatrice.12.diſt.duo.

Quod non eſt mendacium venire contra promiſſum. 22.q.2. beatus Paulus.

Quod cum nox'a promiſſa complemus, Dei iuſſa contemnimus.13.diſt. duo.

Quod non eſt tranſgreſſor promiſsi qui vt ne i[illegible]pleat neceſ-

ſitate prohibentur. 11.q.3.anteceſſor.& c.ſeq.

Quod in promiſſis plus eſt ſubintelligendum quam quod exprimatur. 22.q.2.beatusPaulus.& 11.q.2.anteceſſor.

Quod a Deo non ſtatim concedi tur quod a ſanctis impetrandū promittitur. 52. diſtin. ſi quis præpoſtera. Exemplum ibi de Moyſe, qui orans pro populo non impetrauit.

Promotio. Quod promotio eſt de minoribus ad maius. 93. diſt. legimus.in fi.59. diſ.ſi officia. & c.ordinatos.

Quod in ſpirituali promotione quandoque poſſunt interuenire pacta honeſta.18. quæſt. 2.Eleutherius.10.q.vltim.ca. vlt.

Quod in promotione inhoneſta pacta prohibentur.1.qō.2.quāpio.in fin.

De hac materia habes vbi agitur de Eccleſiis, & ordinibus, & de Simonia.

Propheta. Quod propheta largo nomine dicitur prædicator & doctor.43.diſt.ſit rector.

Quod propheta dicitur qui futura denunciat.22.q.2.ſi quælibet.§.Abraham.

Quod propheta de futuris quandoque pronunciat quod ignorat. 22.quæſtio.2.ſi quælibet. §.Abraham.

Quod quantumcunque ſit verus propheta: ſi annunciat aliquid quod eſt contra Deum, non eſt ei credendum. 26. q.5.nec mirum.ante fin.

Quod mali quandoque prophetizant.1.q.1.prophetauit.Exēplum ibi de Saul.

Quod mali prophetæ habent ſpiritum prophetiæ,ſed non meritum.

Quod mali prophetæ donū prophetiæ vendebant.1.q.1.iudices. & c. numquam.

Quod veri prophetæ populum propter malitiam eius nō deſerebant,ſed ipſum de malitia arguebant. 23. q. 4.tolerandi ſunt.

Proprietas. Quod proprietas inducta eſt propter iniquitatem hominum cum prius eſſent omnia communia ſicut aer & lux.12.q.1.dilectiſſimis.

Quod proprietas perſonalis non dicitur eſſe in facultatibus eccleſiæ, quia ſunt communes. 12.q.1.expedit.& capit.res eccleſiæ.

Quod de reb. eccleſiæ nullus poteſt dicere,hæc res mea eſt.12. q.1.nulli.§.ſi ergo.

Quod an epiſcopi vel clerici dicantur proprium habere 12.q. 1.per totum.

Quod ignominia eſt epiſcopi ſtudere proprietati. 12.quæſt. 2. gloria.

Quod epiſcopi in rebus eccleſiæ ſunt pauperum diſpenſatores. 12.q. 1.expedit.

Quod clerici in rebus eccleſiaſticis nil habent proprietatis. 12. q.1.duo ſunt.

Quod clerici facientes propriū de reb. eccleſiæ delēdi ſunt de tabula clericali.12.qō.1.nol-

Quod regulares nil debent habere proprium. 12. q. 1. nolo.

Quod qui nihil habent propriũ, non poſſunt facere teſtamentum.

Quod licet perfectis non conueniat habere proprium, poſſunt tamen eſſe rerum eccleſiaſticarum diſpenſatores. 12. q. 1. expedit.

Quod regularis habens propriũ viuens mortuus eſt.

Proſperitas. Quod proſperitas malorum reſultat in caput eorum. de pœn. diſtin. 3. §. quam quã & c. quid ergo turbamur.

Quod boni non debent perturbari de proſperitate malorum ſicut nec de aduerſitate bonorum.

Quod nihil infelicius proſperitate peccantium. 23. q. 1. paratus. in fin.

Quod mali propter bona quę faciunt, præſentem proſperitatẽ in retributionem recipiunt. de pœniten. diſtinctio. 3. §. quam quam & cap. quid ergo turbamur.

Prouincia. Quod prouincia dicitur quæ habet decem vel vndecim ciuitates, & vnum regem. 6. q. 3. ſcitote.

Quod non licet habere iudicem alterius prouinciæ, niſi detur per ſuperiorem. 6. quæſtio. 3. §. 5. 11. q. 1. iudices.

Quod reus non debet trahi extra prouinciã niſi ratione rei quæ debet diſcuti vbi contingit. 3. q. 6. neminem.

– ratione appellationis 3. q. 6. peregrina. 6. qõ. 3. ſcitote. 2. q. 6. qui ſe ſcit.

Item ratione mandati maioris iudicis. 3. q. 6. vnaquæque.

Item ratione criminis. 17. qõ. 4. ſi quis ſuadente.

Item ratione quæſtionis & dubitationis circa fidem, vbi recurritur ad Papam. 24. qõ. 1. quoties.

Item ratione perſonæ, ſicut eſt epiſcopus de quo non eſt diffiniendum ſine Papa. 2. q. 6. quãuis. 11. q. 1. iudices.

Proximus. Quod proximus diligitur cum a malo retrahitur, & ad Deum colendum perducitur. 23. q. 4. c. vlt.

Quod prælatus non debet ſecretum ſuum præponere vtilitati proximorum. 8. q. 1. in ſcriptu ris. & capit. qui epiſcopatum.

Quod nos proximos Deo loca non faciunt, ſed merita. 40. diſtin. non loca.

De Proximo habes vbi agitur de Dilectione proximi.

Prudentia. Quod prudentia maxime debet eſſe in prælatis. 36. diſt. §. 1.

Quod prudentia prælatorũ debet eſſe non ſolum in litterarũ peritia: ſed ẽt in negotiorũ ſæculariũ ſolertia. ib. & 38. diſ. §. 1.

Pſalmiſta. Quod pſalmiſtæ a pſalmis canẽdis dicti ſunt. 25. diſ. perlectis; 21. diſt. cleros.

Quod pſalmiſtæ officium eſt canere reſpõſoria, & quidquid p-

tinet ad cantandi peritiam.25. diſt.perlectis.

Pubertas. Quod pubertas maſculi ſunt xiiii. anni. & feminæ duodecim.20.q.1.puellæ.§. cum ergo.& q.2. ſi in qualibet.

Quod infra pubertatis añ os nec ad religionem nec ad matrimoniũ quis obl gatur.20.qõ.1.addidiſtis.& qõ.2.ſi in qualibet,& c puella.

Quod propter publicam honeſtatem nemo poteſt ſponſam alterius conſanguinei ducere & ducens ſeparatur.35.qõ.1.§. porro.

Pudicitia. Quod pudicitia eſt animæ virtus, quæ plus vult quæcunque mala tolerare, quã malo conſentire.32.qõ.5.ita ne. Exemplum ibi de Lucretia.

Quod nemo pudicitiã ſeruat in corpore niſi prius ſpiritui inſita caſtitate.32.q.5.ita ne.

Quod pudicitia ſi mente ſeruatur propter corporis violentiã non violatur.32.qõ.5.magis.& c.ille autem.

Quod animus pudicus nõ habet oculum impudicum.32.qõ.5. nec ſolo.

Quod pudici filii paternam verecundiam contegũt. 96.diſt.in ſcripturis.Exemplum ibi de filiis Noe.

De hac materia habes vbi agitur de Caſtitate.

Punitio. Quod punitio parentum, qui deliquerunt, in quartam generationem dilata, eſt ſignum diuinæ clementiæ, dum ſemper expectat ad pœnitentiam.1.q.4.homini qui.§.econtra.

Quod Deus punit peccata per neſcientes ſicut per Sennacherib.vnde propheta. Virga furoris mei Aſſur.

Quod quia non Deo ſed viribus ſuis attribuit,dictũ eſt ei.Num quid gloriabitur ſecuris,& ca.23.q.5.§.vlt.

Item per Nabuchodonoſor.vnde dominus,quid dabo ei qui ſeruiuit mihi apud Tyrum?& tamen idem poſtea inde ſuperbiens factus eſt bos.

Item per Antiochum, qui ſuis viribus hæc aſcribẽs audiuit,Effunde iram tuã in gentes quæ te non nouerunt.

Item per Romanos qui necem Chriſti in Iudæos vindicauerunt. quod quia ſibi aſcripſerunt,dictum eſt eis,Eleua manus tuas ſuper gentes quæ te non nouerunt.

Item punit Deus per ſcientes, ſcilicet filios Iſrael qui ex mandato occiderunt Amorrhæos.ibi. poſt med.

Item punit per quoſcumque vbi iuſtum bellum geritur, & vires Deo aſcribuntur. ibi circa finem & c.ſunt quædam.15.q.1.non eſt.

Quod punitur ſola attentatio.36. q.2.ſi quis virginem.

Quod punitur ſola voluntas. 27. q.1.nuptiarum.

Item punitur ſola ſpes vel expectatio.14.q.3.ſi fœnerateris.

Item punitur ſola cogitatio. 47. diſt.quoniam multi.

Item punitur ſola intentio. de pœn.di.1.ſi quis.

Itē punitur ſola aggreſſio.de pœnit.diſt.1.ſi quis necandi.
Item punitur ſolus auſus.de pœn. diſt.1.ſi quis pulſatus.
Item punitur ſola ſolicitatio. 36. q.2.ſi quis non dicam.

Purgatio. Quod purgatio eſt quadruplex: videlicet ſpiritualis,canonica, vulgaris, & purgatorii ignis.
Quod ſpiritualis purgatio, quæ eſt a peccatis, fit per fidei feruorem.15.q.vlt.c.vlt.
Item fit per baptiſmum & pœnitentiam.de conſec.diſt.4.non poteſt.
Item fit per Euchariſtiæ & aliorū ſacramentorum acceptationem.
Item fit per quælibet opera pietatis.22.q.2.ſi quælibet.
Item fit per aduerſitatem & tribulationum tolerantiam.50. diſt.& purgabit.
Item in hoc quòd Eſaias fuit purgatus calculo ante quàm miſſus.innuitur quod non niſi purgatus debet ſecreta cæleſtia aliis nunciare.8.qō.1.in ſcripturis.
Quod canonica purgatio fit per iuramenti ſacramentum.2 q. 5.preſbyter vel quilibet.
Item indicitur quando quis infamatur apud bonas & graues perſonas,ſiue per inimicos, ſiue per alios.2.qō.5. preſbyter ſi.& cap.omnibus.6.q.vlt. per totum.
Quod non indicitur purgatio quando apud viles perſonas quacūque præſumptione infamatus fuerit.2.quæſ.5.omnibus.
Quod cum certo numero manuum debeat fieri purgatio,iudicis tamē arbitrio relinquitur. 2.q.5.preſbyter ſi. & c.omnibus.
Item debet fieri purgatio apud quos eſt infamatus,vt ibi moriatur malum, vbi contingit. de conſec.diſt.2.ego Berengarius,in fin.
Quod purgatio in manifeſtis & notoriis non requiritur.11. q. 3.curæ ſit.
Quod canonica purgatio diuerſimode exerceatur in clericis.2. q.5.per totum.
Quod ſummus Pontifex propter ſcandalum ſedandum ſine pręiudicio aliorum pontificum purgat quandoque ſemetipſum. 2.quæſt. 5. auditum. & §.ſeq.
Quod Leo Papa purgauit ſe cum duodecim epiſcopis. 2.quæſt. 5.omnibus.circa fin.
Quod Sixtus Papa purgauit ſeipſum in concilio.2.q 4. mandaſtis.
Item Damaſus Papa cum quadraginta duobus epiſcopis in concilio ſe purgauit.2.q.7.nos.circa fin.
Quod epiſcopus vel electus infamatus cum quinque vel ſeptē epiſcopis debet ſe purgare.23. diſt.illud.
Quod epiſcopus vel preſbyter poteſt ſe purgare per iuramentū ſuper altare vel Euangelia. 2. q.5. habet,& c.Mennam,& omnibus cap.ſeq.
Quod purgatus coram ſuperiori ſine litteris expurgationis

non debet redire. 8. q. 5. quilibet.

Quod clericus infamatus ſi non poteſt conuinci, tenetur ſe per iuramentum purgare. 2. qō. 5. preſbyter. cap. omnibus. & ca. ſequen. vſque ad finem quæſtionis.

Quod clericorum purgatio debet fieri coram epiſcopo vel coram datis ab epiſcopo. 15. q. c. 2. 2. q. 5. preſbyter ſi.

Quod ſuſpicio epiſcopi contra preſbyterum vel clericum inducit purgationem. 2. qō. 5. omnibus, poſt medium.

Quod preſbyter cum ſeptem ſacerdotibus debet ſe purgare. 2. q. 5. ſi legitimi. & duobus c. ſequen.

Quod epiſcopus numerum expurgantium poteſt minuere vel augere. 2. q. 4. preſbyter ſi. & c. omnibus, ante fin.

Quod purgatio religioſorum ſuper furtis, fiebat olim per Euchariſtiæ receptionem. 2. q. 5. ſæpe.

Quod purgatio vulgaris, quæ fit per aquam frigidam vel feruẽtem, vel ignitum ferrum, vel per duellum, firmiter prohibetur: quia ibi tentatur Deus. 2. q. 5. Mennam. & c. conſuluiſti. & c. monomachiam.

Quod purgatio zelotypiæ, quæ olim in lege veteri fiebat, modo non obſeruatur. 2. q. 5. conſuluiſti.

Quod purgatorii pœna licet non æterna, excedit tamen omnẽ præſentem pœnam. 25. diſtin. qui in aliud. de pœnit. diſt. vlt. circa finem.

Quod venialia peccata, quæ deportantur illuc, ibi purgantur. 25. diſt. qualis.

Item de grauibus hic per pœnitẽtiam dimiſſis, ſed non plene ſatisfactis ibi grauiſſime purgãtur. de pœnit. diſtin. vlt. circa fin. c. nullus.

Purificatio.

Quod purificatio mulieris poſt partum in lege deſcripta ſeruabatur. 5. diſtinc. §. 1.

Quod modo ſi mulier non completo tempore purificationis vult intrare eccleſiam, non eſt prohibenda. 5. diſt. cum enixa. & c. ſi mulier.

Quadrageſima.

Quod quadrageſima eſt decima dierum totius anni, nã qui vnum diem vel plures frãgit, decimam dierum non exſoluit. de conſec. diſtinct. 5. quadrageſima.

Quod excepta cauſa neceſſitatis eſt ab omnibus ſeruanda, de conſe. diſt. 3. non liceat. & duobus c. ſeq.

Quod quadrageſimam abſtinentiæ bene celebramus cum bene viuimus. de conſe. diſt. 5. ieiunium.

Quod in quadrageſima ſicut a cibis, ita & ab aliis nociuis animæ eſt abſtinendum. 4. diſ. denique.

Quod clerici in obſeruatione eius laicos debent præcedere. 4. diſt. ſtatuimus.

Quod non ſolum a carnibus, ſed etiam a caſeo & ouis eſt in e-

abſtinendum. 4. diſt. denique.

Quod ſumptuoſiora cibaria quã carnium in quadrageſima nõ ſunt præparanda. 4. diſt. denique. in fin.

Quod in quadrageſima niſi dictis veſperis non eſt comedendum. de conſecr. diſt. 1. ſolent.

Quod nuptiæ & cõuiuia nõ ſunt in ea exercenda. 33. q. 4. nec vxorẽ. & trib. c. præcedentib.

Quod in capite quadrageſimæ pœnitentes debent ſe epiſcopo præſentare. 50. diſt. in cap.

Quod quattuor tẽpora quomodo olim ſeruabantur, & quomodo nunc, habes vbi agitur de ieiunio & de Miſſa.

Quæſtio. Quod quæſtio criminalis præiudicat ciuili. 3. q. 9. nõ eſt credendum.

Item criminalis quæſtio aliquando præiudicat ciuili & etiã criminali.

Item vbi eſt perplexa quæſtio de ſacra ſcriptura ad ſanctorum ſcripta vel ad plurium ſeniorum reſponſum recurrẽdum eſt. 20. diſt. de quibus.

Quod facilius inuenitur quod a pluribus ſenioribus quæritur.

Quæſtus. Quod quæſtus eſt duplex, vide licet honeſtus & turpis. de pœnit. diſt. 5. qualitas.

Quod prælati quæſtum pietatẽ putant, qui pro ſtructuris eccleſiarum lucris illicitis vacant. 16 q. 7. & hoc diximus.

Quod promotio ad ordines principaliter non debet intendi propter quęſtum. 74. diſtinct. conſuluit.

Quod illi ſunt ſua quærentes, qui non Deum propter Deum, ſed propter temporalia quærunt. 8. q. 1. ſunt in eccleſia.

Quies. Quod quies, oratio & labor manuum, debet eſſe in monaſterio. 16. q. 1 de præſentium.

Quod prælati quies contemplationis corde eſt appetenda & tamen pro lucro animarum quandoque poſtponenda. 8. q. 1. in ſcripturis.

Quinquageſima.

Quod quinquageſima pars cenſus eccleſiæ poteſt dari epiſcopo pro monaſterii conſtructione; & centeſimã pro eccleſia. 12. q. 2. bonæ.

Quod ſacerdotes & clerici ante quadrageſimã a quinquageſima ieiunium debent inchoare. 4. diſt. denique.

Quod a quinquageſima vſque ad octauas paſchæ cauſæ nõ ſunt audiendæ. 15. quæſtione 4. placita.

R*atio.* Quod ratio ſana exemplis eſt anteponenda. 9 diſt. ſana.

Quod rationẽ prælati tutius reddent de miſericordia quam de crudelitate. 26. quæſt. vlt. alligant.

Quod illud quod caret ratione, neceſſe eſt extirpare. 63. diſtin. chorepiſcopi.

Item quod ratione conſtat, lex eſt. prima diſtinctione conſuetudo.

Quod ea quæ carent ratione de factis ſuis non reddent

rationem.15.qō.1.firmiſſime. §.ex eo.

Quod homo qui rationalis eſt, de factis ſuis reddet Deo rationem.

Item de omni verbo otioſo. 22. q.vlt.quoties.

Item de negligenter commiſſis. 23.q.4. quando.

Quod a principibus ſæcularibus & prælatis eccleſiaſticis grauis a Deo exigitur ratio. 23. q .ia.C. §.principes.

Quod inferiores ſuperioribus de cura commiſſa tenentur reddere rationem.16.qō. 2. ſane.

Radix. Quod radix arboris ſicut vigorem dat multis ramis, ſic eccleſia in beato Petro fundata ca reris apoſtolis & aliis prælatis virtutem adminiſtrat ſpiritualem. 24.q.1.loquitur.& 23 q.5. ipſa pietas, poſt medium.

Quod radix omnium malorum eſt auaritia.47.diſtinct. bonorum.

Quod ſicut radix omnium malorum eſt cupiditas: ſic radix omniū bonorum eſt charitas: & ſimul ambæ eſſe non poſſunt.de pœn.diſt.2.§. ex præmiſſis.

Quod niſi vna radix euulſa fuerit, alia plantari nō poteſt: quia fruſtra ramus inciditur, ſi radix non euellatur.

Rapina. Quod rapina dupliciter dicitur fieri, vel quādo res rapitur, vel quando vſus rei violenter eripitur.36.q.1.c.vlt.circa fi. §.ex hac.

Quod rapinā non permiſit qui furtum prohibuit. 14.quæſt. 5. pœnale.

Quod rapina prohibetur.14.q.5. pœnale.

Quod raptor proprie dicitur qui violenter & publice tulit aliena.

Quod raptor eſt vſuratum fœnerator.14. q.4. ſi quis vſuram.

Item raptor dicitur inuentarum rerum detentor.14.q.5.ſi quid. & c.ſeq.

Item raptor eſt prælatus rerum eccleſiaſticarum dilapidator. 10.q.2.ſi quis epiſcopus.

Quod raptor dicitur qui vltra ſibi neceſſaria retinere probatur. 42 diſt.hoſpitalem.47.diſtin.ſicut hi.

Itē raptor dicitur famæ alterius deprauator.6 q.1. deteriores.

Quod raptor magis delinquit quam fur.14.q.5.pœnale.

Quod raptores ſunt infames.3.q. 4.conſanguineorum.& qō. 5. conſtituimus.

Raptus. Quod raptus dicitur vbi puella de cuius nuptiis nil ante conſtiterat, violenter abducitur. 27.q.vlt.lex illa.

Item raptus eſt illicitus coitus a rapiendo, id eſt, corrumpendo dictus 27.q.vlt.raptus.& 36.q. 1.c.1.

Item raptum committit qui florem virginitatis puellæ violenter eripit.36.q.1. de raptorib. §.ſeq.in fin.

Quod an raptum committat qui feminam promiſſionibus abducit.36.q.1.per totum.

Quod an raptor raptam poteſt ducere vxorem.36.q.3.eos qui.

Quod ſi raptor cum rapta ad eccleſiam confugerit, ab ipſa debet tueri.36.q.1.lex.

Quod raptor publica pœnitentia punitur.27.q.2.raptor.

Quod ſi rapta non redditur, excommunicatur.27.q.2. Agathoſa.26.quæſtio.ſecunda.per totum.

Raritas. Quod raritas facit pretioſitatem.59.diſt.ſi officia.in fin.93. diſt.legimus.

Quod rarū dicitur omne quod magnum eſt.2.q.7.in ſanctâ.

Quod omne quod eſt rarū plus appetitur.93.diſtin.legimus. poſt medium. exemplum ibi de pulegio, quod apud Indos carius eſt pipere.

Ratihabitio. Quod ratihabitio confirmat male poſſeſſa.16.q. 1.quoniam quidquid.16.qō.3. placuit §.poteſt etiā.3 q. 6.hęc quippe.

Receſſus. Quod receſſus bonorum a malis mente ſemper debet eſſe, licet quandoque non fiat corpore.23.q.4.tolerandi.& octo c.ſeq.

Quod quando prælatus debet recedere a malis ſubditis & quādo non,habes 7.quæſti.1. aduerſitas.

De hac materia habes vbi agitur de Exitu.

Recidiuatio. Quod recidiuatio eſt de bono redire ad malum. de pœn.diſtin.2.per totum.& diſt.3.per totum.

Quod poſt bonum caſtitatis vel religionis recidiuare eſt ſacrilegium committere.28.diſt. de his.

Quod recidiuare poſt votum caſtitatis eſt inceſtum committere.27.diſt.virgines.

Quod recidiuans comparatur illi qui manum mittit ad aratrum & retro aſpicit.de pœ.diſtin.2. quærendum.

Quod an aliquis vere pœnituit & recidiuauit.de pœn.diſt.2.&.3. per totum.

Quod an recidiuanti poſt pœnitentiam iterato ſit pœnitentia iniungenda.de pœn.diſt.3. ſceleratior.§.his auctoritatib.

Reconciliatio. Quod reconciliatio eſt ad primum ſtatum reſtitutio.2.q.1. notum ſit.

Quod reconciliatio ſolennis in ſcriptis fieri debet.2.q.1. legū. 1.q.7.ſi qui voluerint.

Quod epiſcopi officium eſt recōciliare pœnitentes 26.q. 6.c. 1.& c.qui recedunt.& cap.ſequen.

Quod excepta vltima neceſſitate preſbyter non debet reconciliare ſolenniter pœnitentes, ſed epiſcopus.26.q.6.c.vlt.

Quod quem epiſcopus excōmunicat, preſbyter ſine conſenſu epiſcopi reconciliare non poteſt.26 q.6.miniſtrare.§.proxi.& omnibus cap. ſeq. vſque ad fin.

De forma ſolenniter excommunicati habes 11.q.vl. debent.& duobus c.ſeq

Quod perſeuerans in malitia reconciliari non debet. 24.q.2. legatur.& c.damnationis.

Quod in extrema neceſſitate nulli pœnitenti recōciliatio eſt denegãda. 26.q.6 his.& c.ſeq.

Quod eccleſiæ per ſanguinē vel fornicationem pollutæ ſunt reconciliandæ.de conſe.diſt.1. ſi motum.& c.ſeq.

De forma reconciliationis coniugum habes 35.q. 6.cap.vlt.

Reconuentio.

Quod reconuentio inhibetur accuſato in pari crimine priuſquam ſe de crimine quo accuſatus eſt, exuerit.3.q.11. neganda.& c.ſeq.

Quod ſecundum canones condemnatus de crimine,amodo nō poteſt conuenire nec ſuū nec extraneum.6.q.1. qui crimē.

Quod maiori crimine poteſt accuſatus reconuenire, puta accuſatus de fornicatione poteſt de homicidio vel ſimonia reconuenire.3.qō.11.non eſt.§. hoc autē. vbi ponitur modus reconuentionis inter ciuilem & criminalem quæſtionem.

Redemptio.

Qd̄ Chriſti paſſio fuit redemptio viuorū & mortuorum.de conſecrat.diſtin.2. ſemel.

Quod pro opera miſericordiæ peccata propria redimuntur. 86.diſt.eſt probanda.

Quod multa ſunt alia bona, quibus poſſunt homines peccata redimere. de pœn.diſt. 1. medicina.in prin.

Quod captiuos & oppreſſos tenemur redimere.86.diſt.non ſatis.in fin.

Quod etiam ornatus eccleſiarū redemptio eſt captiuorum.12. q.2.aurum.

Quod vaſa eccleſiæ & res propriè ſpectant ad redemptionem captiuorum.12.q.2.apoſtolicos. 86.diſt.pulchra.

Reddere.

Quod reddenda nō ſunt mala pro bonis. 23.q.3.ſex differentiæ.

Quod debemus reddere pro malis bona 23.q.3.ſex differēnæ.

Quod reddenda eſt Deo ratio. 15.q.1.firmiſſime.§ ex eo.

Quod ſerui ſine conſenſu domini clerici vel monachi facti reddēdi ſunt.54.diſ.generalis.

Quod pro rebus Deo conſecratis,licet fuerint alienatæ, non illæ ſed aliæ redduntur. 14.q. 6.comperimus.

Quod eccleſiæ ablata reddi debent,& ipſa ſine augmento debet recipere. 12.quæſt.2.fraternitas.

Quod quandoque ſimpliciter, quandoque in quadruplum, quandoque in amplius ablata redduntur.12.q.2.in antiquis. & tribus c.ſeq.

Quod res eccleſiæ propter delictum epiſcopi ablatæ,reddendæ ſunt.16.q. 6. ſi epiſcopum.

Quod eccleſia potiſſime debet reddere aliena, quia nihil perire credimus eccleſiaſticis vtilitatibus ſi ea quæ ſunt aliena reddantur. 54. diſtinct. generalis.

Quod non remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.

Quod fingitur pœnitentia vbi cum poſſit non redditur alie

num.14.q.6.ſi res.

Quod qui rem eccleſiæ precarie poſſidet, ſi non reddit eam, repetitur, & anathema incurrit. 12.q.2.apoſtolicos.

Quod qui inuentam rē non reddit, fur & raptor exiſtit.14.q.5.ſi quid.

Quod commune ciuitatis tenetur cogere ciuem ad reddendum aliena.23.qō.2.dominus noſter.

Quod non habens vnde reddat, non tenetur.14.q.6.ſi res.

Quod qui non eſt reddendo, maior pro culpa imponēda eſt ei corporalis afflictio.14.q.6.c.1.

Quod particeps eſt criminis qui fouet aliena non reddentem. 14.q.6.c.1.

De hac materia habes vbi agitur de Reſtitutione.

Redire. Quod pœnitēs nō debet redire ad peccatum, ſicut & canis ad vomitū, & ſus ad luti volutabrū, de pœniten.diſtin.3.irriſor eſt.

An peccata dimiſſa redeant propter peccatum aut nō. de pœnit.diſt.3.fere per totum.

Regeneratio. Quod regeneratio eſt duplex, videlicet carnalis, per quam peccatum originale contrahitur: & ſpiritualis, per quam non ſolum originale, verumetiā voluntarium peccatum deletur de conſecr. diſtin.4.regenerante.

De hac materia habes vbi agitur de Generatione.

Regimen. Quod in creaturis ſine regimine recta non poteſt conſiſtere adminiſtratio.89.diſtin. ad hoc.

Quod cæleſtis militia, in qua angelis archangeli præſunt, nobis etiam exēplificat ꝙ nulla alia vniuerſitas ſine regimine poteſt conſiſtere.

Quod etiam bruta animalia ſub regimine viuunt.7.quæſt.1.in apibus.

Quod etiam omnis ordo eccleſiaſticus ſuis innititur rectoribus, ſicut apibus & gruibus vnus rector eſt.7.quæſtione 1. in apibus.

Quod qui non ſunt alicuius regiminis, ſunt acephali. 93. diſtin. nulla.18.q.2.abbatibus.

Quod nō ſolum neceſſarium eſt regimen epiſcopo regenti plebem ſuam, vel etiam pauperi regenti domum ſuam; ſed diuiti regenti familiam ſuam, & regi regenti gentem ſuam.23. q.4.duo.

Quod epiſcopi maiores ſunt preſbyteris: tamen vtrique in cōmuni regimine eccleſiæ debēt intendere.95.diſtinct.olim.in fine.

Quod talis ponendus eſt in regimine, qui non ſolum de ſalute animarum, verum etiam de exterioribus ſit ſolicitus. 39. diſt.Petrus.

Item talis qui valetudinem habeat corporis ad exequendum quod debet. 89. diſt. archidiaconum Florentinum.

Quod regimini derogatur cum prælati ad ſubditos nimia humilitas monſtratur. 86. diſtinctio.quando.

De hac materia habes vbi agitur de Prælatis.

Regula. Quod regula dicitur eo quod recte agat vel normam recte viuendi præbeat.3.diſt.regula.

Quod omnis eccleſia eſt regulanda ſecundum Romanam eccleſiam, ex qua habet principium.11.diſt.conſequens.& c. ſeq.

Quod iuſtum eſt vnuſquiſque ſumat regulas magiſtri vnde honoris cõſecrationem accepit. 12.diſt.de iis.

Quod ad regulam ſeruandam cogendi ſunt ſubditi.12.diſtinct. de iis,in fin.

Quod regula apoſtoli,quę debet in ordinandis ſeruari, incipit. 25.diſt.vnum oratium,§.nunc autem.

Rex. Quod prauus rex non dicitur veraciter rex. 2 q. 1.ſcelus.

Quod regis officium eſt iuſta pręcipere:& illicita prohibere.23. q.4.ſi eccleſia,in fin.

Quod rex aliter ſeruit quia homo: aliter quia rex eſt.nam vt homo ſeruit fideliter viuendo, vt rex ſeruit leges iuſtas exequendo.23.quæſtione 4. ſi eccleſia.in fin.

Quod regia poteſtas eſt inſtituta vt mali a malo coerceantur,& boni quiete inter malos viuãt. 23.q.5. non fruſtra.& c.regũ. & quæſtio.4. qui peccat. ante finem.

Quod Nabuchodonoſor, qui prius ad idololatriam compulit & poſt idololatras puniuit, duplicem ſtatum: videlicet eccleſiæ primitiuæ & modernæ repræſentat.23.q.4. non inuenitur.& c.quando.

Quod regum eſt proprie facere iudicium & iuſtitiam.24. q 5. regum officium eſt.

Item debet eccleſiam defendere. 23.q.3.Maximianus. & duob. c.ſeq.

Item perſonas eccleſiaſticas.11.q. 1.Chriſtianis.

Item debet hæreſes repellere. 23. q 4.quando.& cap. ſi eccleſia, in fine.

Item debet oppreſſos releuare. 23.q.5.regum.

Quod generale pactum eſt ſocietatis humanæ ſuis regibus obtemperare.8.diſtinctione quæ contra.

Item regib. debetur fidelitas. 23. q.5.ſi apud.

Item debetur eis ſubiectio,& tributi ſolutio.11.quæſti.1. ſi tributum.& c.magnum. & q.3. ſi dominus.& c.ſeq.28.q.8.tributum.

Quod debent præcipue Deum blaſphemantes punire.23.q.4. non inuenitur.

Quod ſalubre eſt eis epiſcopis & presbyteris ſua colla ſubdere. 10. diſt. certum eſt.63. diſtin. Valentinianus.

Quod reges dicuntur clerici ſe & alios bene regentes.12.quæſt. 2.duo.

Quod peccatum dicitur regnare in homine.32.quæſtione 7.nõ ſolum.

Religio. Quod intrantes religionem diligenter ſunt examinandi ſuper cõditione generis, & ſuper ſta

tu

tu præterito. 55. diſt priſcis.

Quod pro ingreſſu religionis nõ licet pecuniã exigere : ſed poteſt recipi voluntarie oblata. 1.q.1.§.1.& c.placuit vt nullus & c.ſeq. & c. placuit vt.de con ſec.diſt.1.

Quod intrans religionẽ vel monaſterium ſi habet hæredes,& eſt illectus, totum ſuum datur hæredibus. 20. quæſti. 3. conſtituit.

Item ſi habet hæredes & non eſt illectus, hæredes legitimã habebunt partem,& monaſterio det tantum quantum vni ex filiis 19.q 3.ſi qua.

Item ſi non habet hæredes & nõ eſt illectus totum cedit monaſterio.19.q.3.perlatum.

Quod non ſufficit parentum oblatio ad religionem ſi in adulta ætate pueri non conſenſerint. 20 q.1.§.1.& q.2.ſi in qua libet.

Quod non licet pueris reſilire ab oblatione parentum ad religionem poſtquam in ætate legitima mutuum adhibuerunt conſenſum. 20. qõ. 1. firma.& quattuor c.ſeq.

Quod quilibet intrans religionẽ abſolute intra annum & diem poteſt exire. 20. quæſtione 2. puella.

Quod coactus quandocunq; vult poteſt recedere ſi poſtea ſuus non acceſſerit conſenſus. 20. q.1,ſicut.

Quod adoleſcentes eam intrantes non poſſunt a parentibus extrahi. 20.q.2.puella.

Quod promiſſionibus ad religionis ingreſſum illecti religioſi eſſe tenẽtur, licet res propinquis ſint reſtituendæ. 20.qõ.3. præſens, in fin.

Quod ante annos xiiii. maſculus, vel ante xii. puella, eã intrans poteſt a parentibus reuocari. 20. q. 2. ſi in qualibet.& c.ſeq.

Quod nullus tenetur ad religionem ad cuius introitum numquam conſenſerit. 20.q.3.præſens.

Quod vt non ſequatur contradictio, ipſam intrantes non furtiue ſed ſub preſbyterorum teſtimonio ſunt recipiendi. 20. q. 2. oportet.

Quod ſeruus ſine conſenſu domini ſui ad religionem non debet recipi. 16.q 1. qui vere.

Quod coniuges ad religionẽ intrare volentes ſunt coram epiſcopo ſeparandi, & in diuerſis monaſteriis ponendi. 27. qõ. 2. ſi vir. 18. quæſtione 2. diffinimus.

Quod religio non liberat a iugo ſeruitutis inuito domino. 54. diſt. generalis.& c. ſi ſeruus ſciẽte. 17. quæſtio. 2. ſi quis incognitus.

Quod nulli licet aliam religionẽ vel aliud monaſterium, niſi petita licentia ſui prælati intrare. 20.q.4. monachum.

Quod ſine licentia ſui prælati canonicus regularis monachus effectus redire compellitur, & grauiter punitur. 19 qõ. 3. nullus.& c.ſeq.

Quod ideo de religione ad religionem tranſeuntes licentiam debent petere, ne leuitas animi vel euagationis auſus eis

imponatur. 20. quæſtione 4. §.vltimo.
Quod religioſi ad auſteriorẽ vitam primo petita a prælato licentia etiam non obtenta poſſunt tranſire. 20. q. 4. monachum.& 19.q.2.duæ.in fin.
Quod canonici ſiue clerici etiam epiſcopo contradicente poſſunt religionem intrare: quia vbi ſpiritus Dei, ibi libertas. 19. q. 2. duæ.
Quod religioſi præ aliis diuinis officiis debent inuigilare. 12. q. 1. quia tua.
Quod propter pecuniam receptus ad religionẽ tenetur quidem in ipſa remanere: res vero heredibus ſunt reſtituendę. 20.q.3.conſtituit.
Quod intra tempus probationis põt quis probari in habitu laudabili.54.diſt.multos.17.q. 2. ſi quis.
Quod poſt ingreſſum religionis & tempus probationis poteſt quis liberis ſuis & propinquis bona diuidere.19.q. vlt.ſi qua mulier.
Quod recedens a religione intra tempus probationis, omnia quę eccleſię tradidit poteſt deportare. 17. quæſtione 2 .ſi quis.
Quod clericus religionem intrãs & intra annum exiens poteſt ſuum repetere beneficium.17. q. 2. Gonſaldus.
Quod religio tollit proprietatẽ & propriam voluntatẽ.12.q.1. non dicatis.& cap.expedit. & c.cui portio.
Item aſtringit ad caſtitatem. 27. q.1.impudicas.
Quod communem vitam debet habere: nec denarium nec aliquam rem priuatam debent poſſidere, ſi cum Anania nolunt interire. 12. quæſtione 1. dilectiſſimis.& cap.ſcimus. & c.nolo.in fine.
Item non debent aſſumi ad officia eccleſiaſtica: vel ad ſacros ordines promoueri ſine licentia prælati. 58. diſt. per totum. & 16.q.1.ſi quis monachus.& trib.c.ſeq.
Item non licet eis ſine prælato vouere: & vota talia per prælatos eorum franguntur. 20. qõ. 4. monacho.
Item religioſo ſine licentia ſui p̃lati non licet aliquid accipere. 12.q.1 non dicatis.
Quod religioſi teſtamentum facere non poſſunt.12.q.1.nolo. in fin.19.q 3.quia.
Quod femina in religione caput & faciem debet velare. 7.q. 1. omnis.
Quod officia clamoſa & litigioſa non conuenit eis exercere. 16.q.1.de præſentium.
Quod quantumcumque religioſa ſit congregatio, inueniuntur in ea mali.47.diſtin.quantumlibet.
Quod qui in religione ſæculariter viuit, non ſæculum fugit ſed imitatur. 53. diſtinctio. legem.
Quod deteſtabile eſt pauperem in ſæculo delicatum eſſe in religione, & ibi mella faſtidire. 12.q.2.gloria.
Quod mali religioſi quia nomen ſanctitatis habent, peruerſe agendo amplius nocent in eccle-

cleſia quam alii.83. diſt. nemo. q.3.monaſteriis.

Quod deficientes in religionē ſunt peſſimi: & proficientes optimi.45. diſt. quantumlibet.

Quod quandoque mutatio loci prodeſt religioſis: quia plerumque dum mutatur locus, mutatur & mentis affectus.81.diſtin. valet.

Quod exceſſus religioſorū propter maius ſcādalum ſunt occultandi.96.diſt.in ſcripturis.

Quod religioſi vere prę aliis ſunt honorandi.16.q.1.qui vere.

Quod facilius diſpenſatur cum religioſa perſona, quam cum alia.66.diſt. monachus.

Quod in fauorem religionis poteſt quis ſine interſtitio ad ordines promoueri. ibid.

Quod an alias ad ordinem indigni, propter religionē admittūtur.56.diſt. presbyterorum. 77.diſt.c.vlt.

Quod religioſi niſi per Papā fuerint exempti, tenentur epiſcopo ſubeſſe.16.q.1.qui vere.

Quod locus religioſorum ſine conſenſu epiſcopi non debet mutari.19.q.7.ſi quis vult.

Quod epiſcopi & alii prælati religioſos conſilio & auxilio debēt fouere.12.q.2.religioſam.

De hac materia habes vbi agitur de Monachis & de Monaſterio.

Remiſſio. Quod remiſſio peccati fit non tantum in præſenti, ſed etiam in futuro.25. diſt. qualis hinc. & c.ſeq.

Quod remiſſio peccati fit per auctoritatē: & ſic fit a ſolo Deo.1. q.1.ita fit.& cap. euidenter.de pœn.diſt.2.§.opponitur.

Item fit per officium, ſic fit ab omni prælato tam bono quam malo.23.q.5. remittuntur.

Item fit per miniſtri meritum, ſic fit tantum per bonum.1.qō.1. remiſſionem. de conſe.diſt.4. quomodo.

De remiſſione iniuriarū habes vbi agitur de Iniuria.

Remotio. Quod epiſcopus vel ſuperior prælatus non remouetur de epiſcopatu niſi per ſolum Papam.7.q.1. mutationes.

Item remouetur propter crimen. 50.diſt.ſi epiſcopus.& c.ſeq.7. q.1.remoto.

Item remouetur propter vtilitatem.7.q.1. mutationes.

Item propter ſenectutem.7.q.1. petiſti.

Item propter neceſſitatem.7.q 1. paſtoralis.

Item propter ſimplicitatem.74. diſt.epiſcoporum.

Quod remouet ſe quis de loco ad locum propter leuitatem. 7. quæſt. 1.non oportet. & pluribus c.ſeq.

Item propter ambitionem.7.q. 1.ſi quis de.& pluribus cap.ſequen.

Remuneratio. Qđ quilibet remuneratur a Deo ſecūdum merita.15.qō. 1. firmiſſime.§.ex eo.in ſi.23.q.5.diſplicet.ante finem.

Quod Deus temporaliter & æternaliter remunerat.22.q.2.

ſi quælibet.

Quod nemo debet quærere pro bono quod agit, temporalem remunerationem de pœn.diſtin.4 §.quamquam.

Quod qui pro bono quod agit temporaliter remunerari non quærit, illius Deus merces erit.31.qō.4.dicat. Exemplum ibi de Abraham. de conſ.diſt.5.ieiunium.

Quod indignus æterna remuneratione pro bono quod agit, temporaliter remuneratur.de pœn diſtinct.3.§.ex hoc.& §.ſequen.

Quod mali qui pro paucis bonis quæ faciunt,in præſenti remunerātur, in futuro plenius puniēntur.de pœnit.diſtinct.3 §.quamquam.

Renunciatio. Quod quilibet poteſt ſuo iuri renunciare.7.q.1.quam periculoſum.

Quod furioſus niſi habeat lucida interualla,renunciare non poteſt.7.quæſtio.1.quamuis ſit triſte.

Quod non tenet renunciatio niſi illi fiat cuius eſt inſtitutio.17.q.2.Gonſaldus.

Quod prælati non poſſunt renūciare niſi de licētia ſuperioris.7.q.1.ſi quis presbyter.

Quod renūciatio epiſcopatuum tantū debet fieri domino Papæ.7.q.1.quam periculoſum.& c.qualiter.

Quod renunciatio prælaturæ nō debet admitti de facili.7.q.1.quam periculoſum.& c.quamuis.

Quod quando renunciatio admittitur, debet fieri pro magna vtilitate vel infirmitate.7.quæſtio.1.qualiter.& cap.ſequen.

Quod renunciatio prælationis fienda eſt in ſcriptis.7.q.1.ſicut.§.ecce.

Quod renuncians vlterius non poteſt repetere illud quod renunciauit.7.q.1.quam periculoſum.& ca.hoc nequaquam.21.q.2.ſi quis.

Quod renuncians videtur poſſe repetere.22.q.4.magnæ.

Quod eccleſia vel ſuperior poteſt repetere renunciantem.7.q.1.non oportet.& ca.ſi qui vero.& c.ſeq.

Repetitio. Quod debitū benigne remiſſum nō inique repetitur.14.q.1.quod debetur.

Quod cum dominus dixit,ſi quis abſtulerit tibi tunicam, nō repetas: non præcipiēdo ſed exhortando dixit.14.q.1.epiſcopus.§.is ita,in ſi.

Quod epiſcopus vel alius prælatus res tranſitorias tumultuoſe & litigioſe non debet repetere.14.q.1.c.1.& c.ſeq.88.diſt.inutile.

Quod prælati quantumcumque perfecti tenentur res ablatas modeſte repetere,quia res pauperum ſunt quas poſſident,& epiſcopi tantum ſunt diſpenſatores.14.quæſt.1.epiſcopus.§.his ita.

Quod vbi non poteſt eſſe redditio,ſuperſedenda eſt repetitio.14.q.6.c.1.

Quod pro iudicio vel pro alio quod venale eſſe nō debet pecunia

ſunia iniuſte repetitur.14.q.5. non ſane.

Quod res eccleſiæ pro captiuis & pauperibus erogatæ & non debent ab erogatore repeti. 12. q.2.ſactorum.

Reprehenſio. Quod reprehēſio tunc eſt iuſta quando primo fit in ſe, & poſtea exercetur. in alium.3.q.7.qui ſine. & c.iudicet.& c.poſtulatus.

Quod eſt reprehenſio auctoritatis,quæ ſolum maioribus conuenit,& hæc debet fieri cū beneuolentia.45.diſt.licet.86. diſtin.quando.

Item eſt reprehenſio zeli,quæ minoribus conceditur in maiores: & hæc debet fieri cum reuerentia.21.diſt.nolite. 2 q.7. ſi quis ſuper his.§.proximo.

Item eſt reprehenſio temeraria, quæ vergit ad infamiā, & hæc nec prælato ad ſubditum, nec ſubdito ad prælatum conceditur.21.diſt. nolite.2.q.7.plerūque.& c.quæritur.

De hac materia habes vbi agitur de Accuſatione & Correptione.

Repulſio. An repellere vim ſit peccatum.23. q.1.§.1.

Quod perfectus debet patienter iniuri... ſuſtinere ab his quos optat bonos eſſe.23.q. 1.paratus. 11.q.3. ita ſæpe.

Quod perfectis licet iniuriā verbis & non verberibus repellere.23.q.1.paratus. Exemplum ibi de Chriſto.

Quod qualiter cuilibet licet iniuriā repellere, & qualiter nō, habes 23.q.3. ſex differētię.ſed

De hac materia habes vbi agitur de Patientia, & de Tolerantia,& de Iniuria.

Reſcriptum. Quod reſcriptum principis quamuis præcipiat reprehenſibile, dummodo nō fiat contra fidem,eſt recipiendum.100.diſt.contra morem. 19.diſt.in memoriam.

Quod reſcriptum apoſtolicum contra Euangelium & contra Apoſtolos non admittitur.25. q.1.ſunt quidam.& c.ſeq.

Quod reſcriptum contra ius cōmune factum, ab omnibus eſt refutandum.25.q.2.reſcripta.

Quod reſcriptū poſterius arctat eos quibus dirigitur.19.diſtin. in memoriam.

Quod in arduis non ſcripta, ſed ipſa originalia manu principis ſubſcripta debent monſtrari.25.q.2.§.ſancimus.

Quod reſcripta pſonalia ſine die & conſule facta carent auctoritate.25.q.2.§. ſi qua.

Quod reſcriptum caſſatur ſi a curia non emanauit.19.diſtin.in memoriam.

Itē caſſatur ſi tacita veritate fuit impetratum.25.quæſtione 2. dicenti.

Item caſſatur ſi non fuerit honeſtum,iuſtum,poſſibile, tempori & loco conueniens. 4. diſt. erit autem lex.

Item caſſatur ſi nō habet ſubſcriptionem petitionis. 81. diſtin. Maximianus.

Item ſi expreſſe non continet in

ſe, ſi preces veritate nitantur. 25.q.2.§.vniuerſa.

Item ſi non expreſſe continet nomen eius, qui vult conuenire. 2.q.8.quiſquis.& §.vlt.

Item ſi obſcurum fuerit, ita vt plene intelligi non poſſit 4. diſt. erit autem.

De hac materia habes vbi agitur de Scriptura.

Reſidentia.

Quod epiſcopi qui curam gregis debent gerere, pręcipue debent reſidere. 7.q.1.pōtifices.

Quod non licet beneficiato vltra tres hebdomadas abeſſe. 7.q.1.ſi quis in clero.

Quod propter negotia eccleſiæ vel propter ægritudinem de reſidentia quilibet excuſatur. 7.q.1.præſentium.

Quod in eccleſia ſine legitima cauſa non reſidenti, iuſte alter ſubſtituitur. 7.quæſtio. 1.præſentium.

Reſiſtentia.

Quod poſſe reſiſtere peruerſis & nō facere, eſt ipſis conſentire. 23. quæſtio. 3. qui poteſt.

Quod ruſticitas ſancta quantum ex vitæ merito eccleſiam Dei ædificat, tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtit. 2.q.7. ſancta quippe.

Quod reſiſtere malis manu armata maxime perfectis ſit peccatum. 23.q.3.per totum.

Quod de prælatorum prouiſione principes ſæculi perſecutorib. pauperum debēt reſiſtere. 23. quæſtio. 3. ab Imperatoribus. & c.Maximianus.

Quod cum dicitur reſiſtere malo: non mali coërctio, ſed propriæ vindictæ executio prohibetur. 23.q.3.de occidendis.

De hac materia habes vbi agitur de Patientia, & vbi agitur de Iniuria, & vbi agitur de Tolerantia.

Reſpondere.

Quod bonū eſt quā documque reſpondere auditoribus, ne æſtiment nos reſponſionis penuria declinare certamen. 43.diſtin.in mandatis. & tribus c. ſeq.

Quod propter hoc nemo debet reſpōdere, vt plus videatur ſcire quam ſciat, quia eſſet iactātia. 44.diſtinct.diſpenſario.§. pariter.

Quod garrulos & procuratores prudentia eſt reſponſionibus eludere. 43. diſt. in mandatis.

Reſtitutio.

Quod reſtitutio in integrum eſt quando quis honoribus & ordinib. & ceteris reſtituitur. 2.q.3.c.vlt. in fin.

Quod cum princeps in integrū reſtituit, infamiam tollit. 2. q. 3.c.vlt.in fin.

Quod ante litis ingreſſum ſpoliatus eſt in integrum reſtituendus. 2.q.2.per totum.

Quod etiam prædo eſt ante iudicium reſtituendus. 3. quæſt.1. Deus.

Quod antequam in cauſa iudicii procedatur, mulier eſt primo reſtituenda. 33.q.2.ſiue de coniugii.

Quod ſex menſium dantur induciæ reſtitutis antequam reſpon-

ſpondeant.3.q.2.eiectis.

Quod reſtitutio rerum quandoque fit in ſimplum.14.q.5.non ſane.

Item quandoque in duplum. 89. diſtin.decenter.12.quæſt.2. in legibus.

Item quandoque in quadruplum. 12.q.2.cum diuoriſſimam.

Item quandoque in nouem partibus.17.q.4.quiſquis.

Item quandoque in decuplū.12. q.2.in legibus.

Quod non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.14.q. 6.ſi res.

Quod non vere pœnitet qui ablata non reſtituit cum poteſt. 14.q 6.ſi res.25.q.8. peſſimā.

Quod non eſt ſuper reſtitutione moleſtandus,cui non eſt vnde ſoluat.14.q.6.ſi res.

Quod qui rem alienam Deo conſecrat,non rem ſed æſtimationem reſtituat.14.q.vlt.comperimus.

Quod de reſtitutione lapſorum habes 50. diſ. fere per totum. Et in hoc opere vbi agitur de Lapſis.

Quod in reſtitutione lapſorum conſideranda eſt quantitas criminis vtrum ſit enorme, vel medioere: quia quanto minus tanto facilius reſtituitur. 50. diſt.quia ſanctitas.

Item qualitas criminis, vtrū ſcilicet ſit publicum,vel occultū: nam publicatio multis impedit reſtitutionem.50. diſtinct. ſacerdos ſi.& c.ſeq.

Item modus redeundi, ſcilicet vtrum ſit conuictus, vel ſponte confeſſus: nam mitius agitur cum ſponte cōfeſſus.50. diſt. ſi quis præpoſtera.

Item modus ſatisfactionis, an ſcilicet ſit verus vel fictus:nam vere cōtritis facilius parcitur. 50.diſt.bene.

Quod reſtituitur quis vt poſſit ad omnia promoueri. 50. diſtin. conſiderandū.vbi agitur quomodo Petrus apoſtolus poſt negationem reſtitutus fuit.

Item reſtituitur quis vt maneat tantum in ſuſceptis,vt reuertētes ab hæreticorum errore. 5. quæſtione ſeptima.ſaluberrimum.

Item reſtituitur quis vt tantū miniſtret in minoribus, vt ſcienter ſimoniaci.1.q.5.c.1.

Item reſtituitur quis vt laicā tantum habeat communionem, vt doctor & auctor hæreticorum.1.q.7.c.1.

Reſurrectio. Quod eccleſia vt gaudium reſurrectionis inſinuet, a paſcha vſque ad pentecoſtē non ieiunat. 30.diſtinct. ſi quis presbyter. 76. diſtinct. ſcire debet.

Quod olim baptiſmus ideo tempore reſurrectionis fiebat, vt ſicut Chriſtus reſurrexit a mortuis: ſic nos in nouitate vitæ ambulemus.de conſecra. diſt. 4 proprie.

Reuerentia. Quod reuerētia alicui exhibetur rōne dignitatis vel ſuperioris poteſtatis. 16.q.2.viſis.

Quod inutili prælato quamdiu ſuſtinetur reuerentia eſt exhibenda.16.q.6.ſi fortaſſis.

Quod ſubditi debent prælatos reuereri cum affectu dilectionis. 97. diſt. eſto. 2. q. 5. habet.
Item ipſis obediendo. 93. diſt. §. 1. & c. ſeq. 2. q. 7. ſacerdotes.
Item ipſis ſubſequendo. 95. diſt. non oportet.
Item eorum officium temerarie non vſurpando. 95. diſtinctio. preſbyter.
Item eorum ſtatuta ſeruando. 7. q. 1 quia.
Item eos temerarie non arguendo vel iudicando. 21. diſtinct. nolite.
Item defectus eorum non reuelando: ſed potius cooperiendo. 96. diſt. in ſcripturis.

Reuelatio. Quod reuelatio diuina inſtruit in agẽdis. 8. q. 1. ſi ego.
Item reuelatio diuina dirigit in ſcripturis. 9. diſt. noli.
Quod cõfeſſo peccati occulti nulli penitus eſt reuelanda. 2. q. 1. ſi peccauerit.
Quod fraudulentus eſt qui reuelat arcana. 5. quæſtio. 5. qui ambulat.

De reuelatione diuina habes vbi agitur de Inſpiratione.

Rigor. Quod ex conſideratione temporum & ætatum rigor canonum quandoque temperatur. 14. diſt. ſicut quædam.
Item vbi ſtrages multorum timetur, detrahendum eſt rigori 50. diſt. vt conſtitueretur. 1. qõ. 7. quoties a populis.
Quod multi canones conſtituti ſunt in rigorem diſciplinæ. 50. diſt. vt conſtitueretur.

Rogatio. Quod rogationum tres dies ieiunandi ſunt & feriandi. de cõſe. diſt. 3. pronuntiandum. & c. rogationes.
Quod tribus diebus rogationum ſerui & ancillæ ab opere ſeruili debent eſſe liberi. de conſec. diſt. 3. rogationes.
Quod in triduo rogationum, quadrageſimali cibo eſt vtendũ.

Roma. Quod Roma caput & principatum obtinet nationum. 2. quæſtione 7. beati.
Quod iura Romanorum aliis gẽtibus non conueniunt. 1. diſt. ius Quiritum.
Quod in quibus iura Romanorum conſiſtunt habes 1. diſtin. ius Quiritum.
Quod qui Romanam eccleſiam annihilat, ipſe ſe hæreticũ inſinuat. 22. diſt. omnes.
Quod Romana eccleſia eſt principium omnium eccleſiarum. 21. diſt. quamuis.

De Eccleſia Romana habes vbi agitur de Papa, & vbi agitur de Sedibus.

Sabbatum. Quod die ſabbati non eſt feſtiuandum, ne Iudaizare videamur. de conſe. diſt. 3. peruenit.
Quod antichriſtus iõ faciet ſabbatum & diem dominicũ obſeruari, vt propter obſeruationem ſabbati Iudæos: & propter obſeruationem dominicæ Chriſtianos ſibi attrahat. de conſec. diſt. 3. peruenit.

Quod

Quod ſabbatum non vbique,ſed ſecundum aliqua loca ieiunatur.12. diſtin.illa. Exemplũ ibi de matre Auguſtini.

Quod die ſabbati niſi propter f.ſtiuitatem aut propter infirmitatem carnibus eſt abſtinendum. de conſecratione diſtin.5.quia.

Sacerdos. Quod ſacerdos nomen habet compoſitum ex Græcos & Latino,quaſi ſacrum dans.21. diſt.cleros.ante med.

Quod ſacerdotalis ordo incœpit a ſancto Petro. 21. diſtinct.in nouo.

Quod maiores ſacerdotes in apoſtolis, minores in ſeptuaginta duobus diſcipulis ſunt degnaci.21.diſt.§.1.poſt med.

Quod ſacerdotes angeli & dii nũcupantur.11.quæſt.1.ſacerdotibus.

Quod ordo ſacerdotalis præeminet dignitati regali.96.diſtin. duo,in prin.& in fin.

Quod ipſe Chriſtus eis reuerentiam exhibuit, dum ad eos leproſos remiſit. 1. quæſtione 1. nonne.

Quod etiam exempla gentilium inducunt Chriſtianos ad reuerentiam ſacerdotum.11 qõ.1. ſacerdotibus.

Quod miniſterio ſacerdotis& nõ alterius Chriſti corpus conſecratur.95.diſt.ecce ego. circa medium.

Item benedictio populis & gratia diuina datur.1 q.1. dictum eſt. 6.q.1.ſacerdotes.

Item peccata delentur.1.q.1.ipſi ſacerdotes.

Item merito officii eorum futura reuelantur.1.q.1.dictum eſt a Domino. Exemplum ibi de Caipha.

Item ſacerdotes ſunt lumen mundi.92. diſt. ſacerdotes.

Item ſunt omnium patres & magiſtri.86. diſt.quis dubitet:

Quod debent eſſe corpore & mente mundi: quia diuino officio & ſacrificio debẽt eſſe intenti.1.qõ.1.neceſſe.3.qõ.7.in grauibus,& duobus c.ſeq.

Item ſobrii.35. diſtinctio. vinolentum.

Item diſcreti & docti.37.diſt. per totum.38.diſtinct.in pluribus capitulis.

Itẽ debent eſſe in officio ſuo cauti.14.q.6.c.1.in fin.

Item in veſtibus & geſtu debent eſſe maturi.41. diſtinct. clericus.

Quod ſacerdotes inſtituuntur ad laudandum Deum, & ad exẽplum bonę actionis.5.q.3.quia epiſcopus.

Quod ſacerdotes ratione oblationum tenentur orare pro populo.1.q.1.ſacerdotes.

Quod ſacerdotes dicuntur comedere peccata populi pluribus modis, videlicet precibus & orationibus peccata conſumẽdo.1.q.1.ipſi ſacerdotes.

Item oblatis pro peccatis vtendo. 1.q.2.paſtor.

Item aliena peccata per conſenſum incorporando.in fin.

Quod ſacerdotes horas canonicas,hoſpitalitatem & viſitationes infirmorum ſolicite exercere debent.91.diſtin.preſbyter.

Quod non de facili eſt ſuſpicandum malum de ſacerdotibus ex quo corpus Chriſti conficiunt. 11.q.3.abſit.

Quod ordo ſacerdotalis non datur propter ordinatum tantū, ſed etiam propter alios quorū miniſter eſſe debet: & ideo mundius eſt ſuſcipiendus quā alii ordines.1.q.1.ſi qui epiſcopi talem.§.proximo.

Quod ſacerdos membrorum deformitatem notabilem habere non debet.49.diſt.§.1.

Quod ſacerdotes ꝑpter multitudinem ſunt contemptibiles, 39.diſt.legimus.in fin.

Quod multi ſunt ſacerdotes nomine, pauci opere.40. diſtin. multi.

Quod non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram.

Quod nemo in eccleſia Dei nocet plus quam qui peruerſe agens nomen ſacerdotis habet 83.diſt.nemo.

Quod malus ſacerdos de ordine ſuo crimen & iudicium acquirit.

Quod multi ſacerdotes nomen Dei inquantum in eis eſt, deſpiciunt: & panem pollutum offerunt.49.diſtinct. ſacerdotes.

Quod magnum incōueniens eſt ſacerdotem corpus Chriſti cōficientem immundum eſſe. 1. quæſt.1. ſacroſancta. & capit. ſeq.

Quod ignominioſus eſt ſacerdos qui ſtudet diuitiis.12. q.2. gloria.

Quod ſacerdos qui aliorum debet audire confeſſiones debet eſſe in ſcientia diſcretus, & in vita bonus.de pœniten.diſt.6. §.1.

Quod malus ſacerdos comparatur ſimiæ.1.quæſt.1.ſi quis inquit.

Quod mali ſacerdotes ſunt audiendi, non imitandi.1.q.1. ſignificaſtis.& c.ſeq.

Quod an promotus in ſacerdotē in mortali peccato poſſit exequi officium ſuum.15.q.vlt.ꝑ totum.

Quod peccatum eſt detrahere ſacerdotibus.6.quæſtione 1. ſacerdotes.

Quod graue peccatum eſt inuidere ſacerdotibus. 6.q.1.ſunt plurimi.§.proximo.

Quod nemo debet audire Miſſam a ſacerdote, quem ſcit indubitanter habere concubinā, 32.diſtincti.nullus. vbi exponit gloſ.Ioan. quòd hoc eſt indubitanter ſcire, quod ſcitur ſcientia iuris, & non facti: & ad hoc expreſſe faciunt multa iura, vt 15.qō.8. ſciſcitantibus. 83.diſtin.nihil.§. quanquam. 1.quæſtio.1. multi.30. quæſti. 5.c.nec illud.§.is ita.& capitulo nullum. Nam ante ſcientiam a nullo eſt recedendum. 8. q. 4.nonne.

Quod autem ſacramenta a malis ſacerdotibus tradita quamdiu tolerantur non ſunt contemnenda, plura docent capitula: quia ipſi non ſuis ſed Chriſti verbis ſacramenta conficiunt.de conſecratione diſtin.2. panis eſt.1.quæſtione 1. ſignificaſtis.& capit.Chriſtus. & c. ſeq.

ſeq.

Quod ſacramenta a Iuda prodito re tradita non fuerunt reprobata. 1. q. 1. dedit.

Quod ſibi iudicium tantum mãducant & bibunt. 1. quæſtione 1. per Eſaiam.

Quia ſacramenta ſicut nec ſol a locis immundis per quæ tráſit, ab ipſis non inquinãtur. 19. diſtinctione ſecundum eccleſiæ.

Quia ipſi ſicut fax accenſa aliis lucent, quamuis ſibi noceant. 15. q. vlt. c. vlt.

Quod ipſi velut lixiuium lauant, & non lauantur. 83. diſt. nihil. §. ſeq.

Quod ſacerdos licite poteſt operas ſuas aliis locare. 10. q. 2. pre cariæ. 1.

Quod ſacerdos non debet aliis ir rogare ſupplicium. 22. quæſt. 5. hoc videtur.

Quod promotus in ſacerdotem tenetur vxori neceſſariis prouidere: non tamen tenetur debitum reddere. 31. diſtinct. omnino.

De Sacerdotibus habes vbi agitur de Clericis, & vbi agitur de Ordine.

Sacramentum.

Quod Sacramentum inuiſibilis gratiæ eſt viſibilis forma. de conſecr. diſt. 2. ſacrificium.

Quod ſacramenta dicũtur quia ſub tegmento corporaliũ rerum diuina virtus eorumdem ſacramentorum ſalutem operatur: vnde a ſecretis virtutibus vel ſacris ſacramenta dicuntur. 1. quæſtio. 1. multi. circa med.

Quod inter ſeptem ſacramenta eccleſiæ quædam dicuntur neceſſitatis, vt baptiſmus. de cõſec. diſt. 4. nulla præter.

Item confirmatio. de conſecrat. diſt. 4. nullus miniſtrorum.

Item Euchariſtia. de conſecra. diſtinct. 1. omnis Chriſtianus.

Item extrema vnctio. 26. quæſtione 7. c. 1.

Item pœnitentia. de pœn. diſt. 1. non poteſt.

Quod alia duo ſacramenta ſunt voluntatis, videlicet ordo. 74. diſt. vbi iſta.

Item matrimonium. 30. q. 2. vbi non eſt.

Quod baptiſmus eſt ſacramentũ intrantium. de conſecrat. diſt. 4. nulla præter. §. porro. ante ſin.

Quod confirmatio eſt ſacramentum pugnantium. de conſecr. diſt. 5. ſpiritus ſanctus.

Quod Euchariſtia eſt ſacramentum progredientium propter quod & viaticum dicitur. 26. q. 6. qui recedunt. & ca de his.

Quod pœnitentia eſt ſacramentum redeuntium. 26. qõ. 7. his qui. de pœn. diſt. 3. c. 2.

Quod extrema vnctio eſt ſacramentum exeuntium. 26. q. 7. c. ab infirmis.

Item ſubiecto, vt euchariſtia. 95. diſt. ecce.

Item ſignificatione, vt matrimonium. 27. q. 2. cum ſocietas.

Item miniſtri dignitate, vt confirmatio. de conſecra. diſt. 5. de his. & duobus c. ſeq. 68. diſtin. quamuis. Vnde verſus.

Maior in effectu baptiſmus, corpus ineſſe,
Coniugium ſigno, maiori chriſma miniſtro.

Quod ſacramenta a ſuis parochianis ſunt recipienda.16.q.1. interdicimus.

Quod per preſbyterum non per minorem clericum debent ſacramenta exhiberi.de conſec. diſt.4.preſbyteri qui.

Quod Spiritus ſanctus dat ſacramentis efficaciam per quoſcũque miniſtrentur.1.q.1.multę.& c.ita fit.& quattuor cap. ſequen.& c.non nocet.

Quod ſacramenta ab immundis miniſtris coinquinari non poſſunt.1.q.1.remiſſionem.

Quod hominum malitia ſacramenta non profanat.1. quæſt. 1.nonne.

Quod ſacramenta a malis miniſtris ſunt accipienda quamdiu tolerantur.1.q.1.neque. & ca. omnia.& c.multi.& ca.per Eſaiam.15.q vlt.c.vlt.

Quod ſacramenta ab hæretico ſcienter non ſunt recipienda. 23.q.1.c.vlt.

Quod ab ipſis in forma eccleſiæ data ſacramenta virtutem habent.19.diſt.ſecundum.1.q.1. ſi autem.& tribus c.ſeq.& c. ſicut.& c.quod pro.

Quod ſacramenta ab ipſis in forma eccleſiæ non data virtute carent.1.q 1.hi qui.§.ſed notãdum.

Quod virtutem amittunt ſi p malum miniſtrum in forma eccleſiæ exhibentur.32.diſtinct. præter hoc.§.verum.

Quod ſacramenta collata in forma eccleſiæ ab hæreticis & ſchiſmaticis,ſimoniacis,& depoſitis,interdictis,excommunicatis,rata ſunt quoad characterem,ſed non quo ad executionem.52.diſt. c. præter hoc. §.porro.1.q. 1. ſi qui a ſimoniacis.

Quod ſacramentum datum ab hæreticis non eſt iterandum, ſed virtus ſacramenti dabitur per manus impoſitionem. 32.diſt.§.ad hoc vero.& §.porro.24.q.1.miramur.§.his auctoritatibus.

Quod Deus in adminiſtratione ſacramentorũ non penſat merita adminiſtrantium.1.q.1.cũ ſcriptura.

Quod ſacramenta affectũ ſuſcipientium, & mentis deuotionem exigunt.8.qõ 1.licet poſt medium.

Quod ſacramenta contra interdictum prælatorum ſuorũ accepta,damnoſa ſunt.32.diſt.ad hoc vero.§.porro.

Quod non ſunt danda impœnitentib.26.q.7. fere per totũ.

Item non ſunt danda a grauibus peccatis ſubito reuertentibus, de pœn.diſt 1.in actionem.

Item non ſunt danda illis qui non ſubſunt alicui.18.quæſtione 2. abbatibus.

Quod non eſt vera conuerſio ad Deum vbi ſacramenta eccleſiæ contemnuntur. de conſec. diſt.4.baptiſmi vicem.

Quod ſacramentum quod in ſe bonum eſt, cedit malo in malum.1.q.1.quod quidam.§.opponitur. ante medium. vbi exem-

exemplum de Iuda.

Quod ſacramenta Chriſti pretioſum extrinſecum ornatum nõ requirunt.12.q.2. aurum.ante medium.

De ſacramentis habes ſupra vbi agitur de Sacerdotibus, & de quolibet Sacramento habes ſpecialiter poſitum ſecundum ordinem alphabeti.

Sacrificium. Quod ſacrificium altaris orationum, & eleemoſynarum eſt.13 q.2. non æſtimemus.

Item eſt ſacrificium cordis contribulati.de pœn.diſt.1. in actionem.poſt med.

Quod magnum Deo ſacrificium offertur cum mali, qui in ſua & aliorum pernicie dilatãtur, compeſcuntur. 23. quæſtione 5.quali.

Quod omnia ſacrificia præcellit corpus & ſanguis Chriſti. de conſec.diſt.2.nihil.

Quod non ſacrificiorum magnitudinem, ſed merita offerentum Deus diiudicat. 24. qõ.1. odi.

Quod illud ſacrificium ſolũDeus acceptat quod intra eccleſiam catholicam ſibi offertur. 24. q.1.quia ex ſola.

Quod mortui multiplici ſacrificio iuuari poſſunt videlicet altaris,orationum,& eleemoſynarum.13.q.2. nõ æſtimemus. & c.ꝓ obeuntibus.& c.animę.

De hac materia habes vbi ponitur Oblatio.

Sacrilegium. Quod ſacrilegiũ committitur auferendo ſacrũ de ſacro,vel non ſacrum de ſacro, vel ſacrum de non ſacro. 17.q.4.quiſquis.

Quod ſacrilegium eſt iuuadere aut auferre res eccleſiæ. 12. q. 2.prędia.& c.indigne.& c.hęc. 13.q.1.qui oblationes. 16. q.1. in canonibus.17.qõ.4. qui rapit.& c.quiſquis.

Quod ſacrilegiũ committit qui in clericum manus violentas mittit.17.q.6. ſi qs cõtumax.

Quod ſacrilegiũ eſt ſi quis quod venerabilibus locis datur, ſibi ſtuduit retinere. 17.q.4. ſacrilegium.

Sacrilegus. Quod ſacrilegus dicitur qui res eccleſiæ indebite vẽdit.50.diſt.ſi quis preſbyter.

Item qui habens ſufficiens patrimonium res eccleſię ad ſuperfluitatem recepit.16.q.1.quoniam.in fin.

Item ſacrilegus dicitur qui perſonam eccleſiaſticam lædit. 37. q.4.ſicut.& c.quiſquis.

Item qui fugientem violenter de eccleſia trahit.17.qõ.4.nullus. & c.ſi quis contumax.

Item qui conſtitutiones ſanctorum patrum infringit.17.q.4. ſi quis ſuadente.§. qui autem.

Item qui arti magicæ intendit. 26.q.2.illud.in fin.

Item qui alios temerarie rebaptizat.23.q.5.ſi vos.

Item qui infringit eccleſiam. 16. q.4.quisquis.

Quod vendere & cõparare ſpiritualia ſacrilegium eſt. 1.qõ.3.

audiuimus.
Quod dubitare de illo quē princeps elegit an dignus ſit,ſacrilegium eſt.17.q.4.ſi quis ſuadente.§.proximo.
Quod ſacrilegium Chriſtiani cōmittunt cum Iudæorum cibis vtuntur.28.q.1.omnes.
Quod ſacrilegium cōmittit qui Iudæis publica officia committit.17.q.4.conſtituit.
Quod ſacerdos ſacrilegium committit qui pro matrimonio adulterium benedicit.27.qō.vlt.de coniugali.
Quod qui cum ea quę caſtitatem vouit contrahit,vel coitum facit,ſacrilegium incurrit.27.q.1.impudicas.
Quod ſacrilegus in rebus eccleſiæ Iudæ proditori cōparatur.23.q.4.quid ergo.
Quod ſacrilegi pœna eſt infamia.6.q.1.infames.
Item excommunicatio minor.17.q.4.quiſquis.
Item anathematizatio.12.q.2.indigne.
Item depoſitio.17.q.4.ſi quis deinceps.12.q.2.indigne.
Item publica pœnitentia.17.q.4.ſi quis contumax.
Quod imponitur ſacrilego pœna legalis,ſcilicet decapitatio.17.q.4.ſi quis.§.qui autem.
Quod aliquando imponitur ſacrilego pœna legalis & canonica,ſcilicet pœna pecuniaria & infamia.17.q.4.attendendū.& c.ſi quis.

Sacriſta. Quod ſacriſta idem eſt quod theſaurarius:cuius officium exprimitur 25.diſt.perlectis.

Sal. Quod Chriſtus dicens,Salem habete in vobis,ſapientiam verbi deſignauit.44.diſtinctione ſit rector.poſt medium.
Quod prælati & ſacerdotes dicūtur ſal terræ.93.diſtin.ſacerdotes.
Quod malus prælatus dicitur ſal infatuatum.3.q.7.ſacerdos.§.item in euangelio.1.quæſt.7.non omne.
Quod ſal infatuatum a porcis cōculcatur.2.qō.7.ſecuti.§.quia.
Quod ſal ſapientiæ in cunctis noſtris ſacrificiis offerri debet.de conſec.diſt.4.ſal.
Quod aqua ſale aſperſa,& per ſacerdotem conſecrata ſanctificat populum.de conſec.diſtin.3.æqualem.

Salomon. Quod Salomō Rex templum domino conſtruxit,& illud conſecrando magnum feſtū fecit.de conſec.diſt.1.§.1.
Quod Salomon non diuitias,nō longa tempora vitæ,ſed ſapiētiam a Deo petiit.36.diſt.qui.§.ecce.
Quod regina venit a finibus terræ audire ſapientiam Salomonis.8.q.1.vereor.
Quod Salomon ad expellendum dæmones de corporibus,quoſdam exorciſmos inuenit.21.diſtin.§.1.
Quod Salomon amore mulierū Deos gentilium coluit,& idolis templa conſtruxit.3.q.7.§.vlt.32.q.4.Salomon.

Samuel. Quod Samuel q ſancte vixit,& ſanctᵉ de hac vita exiuit nō ſic po-

potuit eſſe ſub diaboli poteſtate vt arte diabolica per pythoniſſam ſuſcitaretur. 26. quæſtione 5. nec mirum. poſt medium.

Sanctitas. Quod eſt ſanctitas innocentiæ quæ tantum bonis conuenit: & ſanctitas ſacramentalis quæ quandoque malis conuenit. 1. q. 1. dominus. poſt med. Exemplum ibi de Saul.

Quod non ex generis nobilitate vel dignitate ſanctitas innoteſcit, ſed ex fidei puritate, & morum honeſtate. 40. diſtin. nos qui.

Quod vbi Chriſtus per boni operationem infunditur, & abominatio peccati aboletur, ſanctitas conſecratur. 14. q. 1. nec is qui.

Quod ſanctum illũ credere qui non eſt ſanctus, periculoſum eſt. 11. quæſtione 3. ſi quis hominem.

Quod ſanctus non debet dubitari, quem apex papalis dignitatis attollit. 40. diſt. non nos.

Quod omnis ſanctificatio eſt in ſpiritu ſancto. 75. diſt. ordinationes.

Sanitas. Quod ſanitatem corporis efficit moderata refectio. de conſec. diſt. 5. nihil

Quod exceſſus ciborum putreſcere faciunt corpus. ibid.

Quod impoſſibile eſt illos ſanos eſſe & diu viuere, qui carnium adipibus continue inuoluuntur. de conſecratio. diſtin. 5. ne tales.

Quod abſtinentia ſanat morbos, quos ſuperfluitas ciborũ contraxit. de conſecrat. diſt. 5. legimus.

Sapientia. Quod ſi ſine vera ſapientia quis æſtimat ſe prudentem poſſe fieri, non prudens ſed ſtultus eſt. 3 q. 7. qui ſine.

Quod ſapientia cum ſobrietate eſt habenda. quia non oportet plus ſapere quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatẽ. 53. d ſt ſit rector. poſt med.

Quod tunc iuſtificatur ſapientia a filiis hominum, quando oſtẽdit nec in manducando nec in abſtinendo eſſe iuſtitiam: ſed in æquanimitate tolerandi inopiam. 41. diſt. quod dicit.

Quod ſapiens nulli nocere intendit. 6. q. 1. ſapiens.

Quod ſapiens ſine peccato pretiis vti cognouit. 41. diſti. quiſquis.

Quod ſapiens prælationi & gubernationi competit. 84. diſt. porro.

Quod ſtultus in culpa ſapiens erit in pœna. 38. qui ea.

Satisfactio. Quod ſatiſfactio pœnitentiæ eſt peccatorum cauſas excidere, nec earum ſuggeſtionibus aditum indulgere. de pœ. diſ. 3. circa principium.

Quod ſatiſfactio eſt: vade, & amplius noli peccare. de pœn. diſtinct. 3. quamuis caute. §. hac auctoritate.

Quod peccator tũc ſatisfacit dũ pęnã iudicio eccleſiæ impoſitã factis exquirat. de pœnit. diſt. 1. c. facilius §. hoc idem.

Quod tres ſunt partes ſatiſfactio

nis, eleemoſyna, ieiunium, & oratio. de pœ. diſt. 6. § 1. de quibus tribus habes in ſuis locis.

Quod ſecundum quantitatẽ delicti ſatisfactio debet imponi. 12. q. 2. fraternitas. de pœn. diſtin. 5. falſas.

Quod publice peccantes publice ſatisfacere debent. 11. q. vltim. canonica.

Quod an quis poſſit ſatisfacere de vno peccato ſine ſatisfactione aliorum. de pœn. diſtin. 3. ſceleratior. §. his. auctoritatibus.

Quod an ſola contritione ſine confeſſione quis poſſit Deo ſatisfacere. de pœn. diſt. 1. ſicuiet iam, & multis. § ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Pœnitentia.

Saul. Quod Saul licet fuerit a Domino reprobatus, tamen Dauid ſanctus reuerebatur eum. 2. q. 7. plerumque. §. de his.

Quod per Saulum intelliguntur prælati: & per Dauid ſubditi. 2. q. 7. cap. plerumque. §. item per Saulem.

Quod in hoc quòd Saul reprobatus populum iudicabat, innuitur quòd prælatus malus non eſt contemnendus quamdiu toleratur. 3. quæſtione 7. capit. vlt.

Scandalum. Quod ꝓpter ſcandalum conſuetudines terrarũ (dummodo non ſint contra animæ ſalutem) ſunt ſeruandæ. 12. diſt. illa. Exemplum ibi de matre Auguſtini.

Quod Chriſtus ſoluit tributum propter ſcandalum. 11. q. 3. inter verba.

Quod aliquando aliquid conceditur propter ſcandalum.

Quod aliquid aliquando conceditur propter ſcãdalum, quod alias non concederetur. 95. diſtin. preſbyteros.

Quod propter ſcandalum quandoque aliquid omittitur, quod de iure eſſet faciendũ. 51. diſt. aliquantos.

Quod ſcandalum quandoque ſurgit ex doctrina ſana. 11. quæſt. 3. inter verba.

Quod potius eſt a qualibet eſca abſtinendum, quam cum alio rum ſcandalo edendum, 23. q. 3 §. 2. ante fin.

Quod quandoque propter ſcandalum inconſueta tolerantur. 95. diſt. peruenit.

Quod grauiter peccat qui proximum indebite ſcandalizat. 10. q. 3. cauendum.

Quod qui prælatum ſuum ſcandalizat, Deum cuius vicarius eſt ſcandalizat. 93. diſtinct. ille proculdubio.

Quod dantes occaſionem ſcandali ſunt rei eorum qui pereũt ſcandalo. 2 quæſtio. 1. hi quoſcumque.

Quod myſtice loquendo membrum ſcandalizans ſicut vxor vel propinquus eſt amputandum. 24. quęſtione 3. illud. 28. q. 1. vxor.

Quod peruerſus prędicator & doctor in Deum ſcandalizatur. 93. diſt. ille proculdubio.

Quod infames prælati ſunt propter populi ſcandalum remouen-

uendi.50.diſt.de his vero.

Quod an perſectis liceat repetere ſua propter ſcandalum. 23. q.3.§.1.ante fin.

Scientia Quod vera ſciẽtia eſt, per quam Chriſtus inuenitur & noſcitur. 37.diſt.legimus.

Quod omnis ratio ſupernæ ſcientiæ vel terrenæ creaturæ in Deo eſt, qui eſt earum caput & auctor, qui hunc inuenit, nihil vltra quærat: quia quidqd alibi quæritur, in ipſo perfecte inuenitur. 37.diſt.legimus. poſt med.

Quod ſcientia pietatis eſt ſcire & intelligere nouum & vetus teſtamentum. 37. diſtinctione ſi quis artem.

Quod quia ſacerdotes ſunt duces aliorum, eis ſcientia ſumme neceſſaria eſt: & quæ ſunt, quæ præcipue ſcire debent, habes 38.diſt quæ ipſis.

Quod ſcientiæ quæ curam animæ non habent, mittunt in errorem, & non valent ad ſalutem.37.diſt.legimus.in fin.

Quod licet ſcientia triuii & quadriuii habeat in ſe veritatẽ nõ tamen eſt ſcientia pietatis.27. diſt.ſi quis artem.

Quod in vanitate ſenſus ambulant qui ſcientiis ſæcularib. tãtum intendunt.37.diſt. c. nõne.circa med.

Quod ſcientia liberalium artium valet ad ſacram ſcripturam intelligendã.37. diſt. de quibus dam.& turbat.

Quod ſcientia philoſophorum & poetarum non eſt legenda ꝓpter delectationem vel ornatũ verborum 37.diſtin. turbat.§. cur ergo.

Quod illud dicitur quis vere ſcire quod audiuit vel vidit vel alias conſcius fuit, & talis poteſt ferre teſtimoniũ. 22.q.5. hoc videtur.

De hac materia habes vbi agitur de Scriptura.

Schiſma. Quod ſchiſma nomen Græcũ eſt, & ſciſſuram ſonat.24. q.1. ſchiſma.

Quod ſi quis ab apoſtolica ſede diuiſus eſt, ſchiſmaticus eſt. 23. quæſtio. 5. non vos. ante medium.

Quod ſchiſmatici eccleſiam Dei lacerant.23.quæſt.5. de Liguribus 24.quæſtione 1.aduocauit.& c.vbi.

Quod ſchiſmaticus indiſciſſam domini tunicam inſruſta dirũpit.23.q.1.quoniam.

Quod hæc eſt differentia inter ſchiſma & hæreſim, quia ſchiſma ab eccleſia recedit, ſed hæreſis peruerſum dogma defendit.24.q.3. inter hæreſim.

Quod ſchiſmatici ſunt æquales paganis & etiam peiores.7.q. 1.denique. poſt med. 24. q.1. non afferamus.

Item ſunt in ſtatu perditiõis. 24. q.1 quicumque.

Item ſunt extra eccleſiam & corpus Chriſti.7 q.1.ſcire.

Quod ſchiſmatici nõ habent ſui officii executionem, quia non habent eccleſiæ vnitatem.7.q. 1.factus. & duobus c. ſequen. 24.q.1.didicimus.

Quod ſchiſmatici infructuoſe ſibi corpus Chriſti conficiunt.

24.qõ.1.ſchiſma.& c.pudenda.

Quod ſchiſmatici quia Spiritum ſanctum non habent,remiſſionem peccatorum dare non poſſunt.vigeſimaquarta qõ. 1. dicimus.

Quod ſchiſmatici ſunt damnandi & excommunicandi.23.qõ.5.de Liguribus.

Item vt per principes ſęculares coerceri debent.23.quæſtione 5. non vos.

Item ad vnitatem eccleſiæ reuertantur ſunt cogendi. 13. q.4.ipſa.in fin.

Quod de ſchiſmate reuertentes non ſunt ad ordines promouẽdi,ſed in ſuſceptis tolerandi.1. q 1.omnis.

Quod ſchiſmatici dignitate & officio priuantur.11.qõ.3. ſi quis presbyter.23.q.5.non vos.circa med.

Item temporalibus ſpoliãtur. 23. q.1.qui contra.23.q.5. de Liguribus.

Item pœnis corporalibus puniuntur. 7.q.1.denique. circa fi. 23.q.5.de Liguribus.

Item in exilium relegãtur. 23.q. 5.de Liguribus.

Item non eſt eis communicandum.24.q.1.omnis.& c.ſeq.7. qõ.1.denique.1.q 1. ſi quis inquit.

Quod vnitati non communicat qui ſchiſmaticis communicat. 24.q 1.ſchiſma.

Quod fautores ſchiſmaticorum eadem pœna qua & ipſi ſunt plectendi.24.q.1.didicimus.

Scriptura. Quod ſcriptura ſacra ẽ nouum & vetus teſtamentũ. 9.diſt. quis neſciat.

Quod in ea nil eſt improbandũ vel reſpuendum.4.diſtin.denique.

Quod non eſt trahenda ad eum ſenſum ad quem ſibi quiſque præſumit,ſed ex ipſa ſcriptura ſenſum oportet capere veritatis 37.diſtinct.relatum. & capit.vino.

Quod ſcripturam ſacram debet quis intelligere ex cauſa, ex pſona,ex loco,& ex tempore, ſi non vult in labyrinthum impingere. 29. diſtin. ſciendum. & c.ſeq.

Quod diſtinguenda ſunt tempora vt concordetur ſcriptura. 2. q.1.ſi peccauerit.

Quod ſcriptura , qua quis ſcribitur in libro vitæ,fit ſecundum præſentem iuſtitiam vel præſcientiam. de pœn. diſtin. 4.§. finis.

Quod ſecundum præſciẽntiam ſcribi eſt ad vitam æternã præordinari.ibid.

Quod ſecundum iuſtitiam ſcribi eſt ea operari,quorum merito fit dignus æterna ſalute.de pœnit.diſt.4.§ porro.

Quod ſcriptura ſacra accipienda eſt & exponenda ſecundũ proprietatem linguarum , in qua eſt edita.38 diſt.locutio.

Quod non arctatur ſub regulis grammaticæ artis. 38. diſtin. locutio.

Quod non ſemper ad litteram, ſed quandoque eſt myſtice intelligenda. 23.q.1.niſi.

Quod ſcripturæ ſenſus eſt quadruplex , videlicet hiſtoricus, quando ſcriptura intelligitur

ſicut

ſicut litera ſonat, ſicut ſunt Iu-
dæorum hiſtoriæ.23.q.1. niſi.

Item allegoricus, quando per id
quod dicitur, ſignificatur quod
iam factum eſt vel futurum
eſt. ibid.

Item tropologicus vel moralis,
quando ſcriptura ad mores
conuertuntur.37.diſt. vino.

Itē allegoricus, quando ſcriptura
ad ſuperiora & ad cœleſtia re-
ducitur.76.diſt.ieiunium.cir-
ca finem.

Quod ſcriptura conciliorum &
Romanorum Pontificum pro
authentica eſt habēda.15.diſt.
ſancta.19.diſt..per totum.

Quod multa ſeruat vſus eccleſiæ
licet in ſcriptura nō inuenian-
tur.11.diſt.eccleſiaſticarum.

Quod Deus quandoq; reuelat a-
liter quam ſcriptura ſanctorū
tradidit.9.diſt.noli.in fi.

Quod amans ſcripturas ſacras,
carnis vitia nō amabit. de cōſ.
diſt.5.numquam.

Quod omnis ſplendor rhetoricæ
eloquentiæ, omnes modi poe-
ticæ elocutionis, quælibet va-
rietas decore pronunciationis
ornata, a diuinis ſcripturis
ſumpſit exordium.37.diſt.le-
gimus.§.2.

Quod an licet clericis ſtudere in
ſcripturis philoſophorum &
poetarum.37.diſt. per totum.

Quod qui aliter ſacrā ſcripturam
intelligit quam ſpiritus ſan-
ctus flagitat, hæreticus eſt.24.
q.3.hæreſis.

Item ipſam male exponentes di-
cuntur falſi prophetæ.37.diſt.
vino.

Quod ſecundum eam grauia vel
leuia penſantur, quia eſt ſtate-
ra.24.q.1.non afferamus.

Qđ ſcriptura requiritur in mul-
tis, videlicet, in hæreſis abiura-
tione.de conſe. diſt.2.ego Be-
rengarius.2.q.1.legum.

Item in legatione, vbi requiritur
ſcriptura miſſionis. 97.diſtin.
nobiliſſimus.

Item in electione quæ debet fieri
in ſcriptis & proferri. 63. diſt.
quanto.2.q.1.legum.

Item in excommunicatione, quæ
debet fieri in ſcriptis. 11.qō 3.
curæ.2.q.1.legum

Item in ſententiæ prolatione,
quia aliter ſententia non ha-
bet vigorem.2.q. 1 in primis.
§.ſi quis, in fi. & c.ſtatutis.& c.
legum.

Item in publici criminis accuſa-
tione.2.qō.8.quiſquis. & q.1.
legum.

Item in ciuili conuentione.3.q.3.
§. offeratur.

Item in appellatione.2.q.6. poſt
appellationem.

Item in extraneorū clericorum
ſuſceptione. 98.diſt. nullus.&
c.tranſmarinos.

Item in rerum eccleſiaſticarum
venditione.12.qō.2.ſine exce-
ptione.10.q.2.caſellas.

Item in baptizandorū ſuſceptio-
ne, vbi nomen in ſcripris dari
debet.2.q.1.legum. de conſe.
diſt.4.baptizandi.

Item in regularis voti profeſſio-
ne.27.q.1.omnes feminæ.20.
q.1.vidua.

Item in expoſitorum puerorum
collectione.87.diſtin ſi expo-
ſitus.

Item in pœnitentiæ datione. 30.

q.5.qualis.in fin.

Item in prælatorum ad ſynodum non venientium excuſatione. 18 diſt.placuit.

Item in illorum qui impetuntur citatione.5.q.2.§.1.& c.1.

Item in prælaturæ renunciatiõe. 7.q.1.ſicut vir § ecce.

Itẽ in ſeruorum ordinatione. 54. diſt.nulli.

Itẽ in reconciliatione.2.q.1.legĩſ.

Item in ordinatione,quia ordinati debent ſcripturam quæ formata dicitur,ab ordinatore accipere.73.diſt per totum.

Item in conſtitutionis promulgatione.35.qõ. 9. quod quis.96. diſtinctio. bene quidem circa medium.

Item in ſeruorũ ab epiſcopo manumiſſione. 12.q.2.epiſcopus qui mancipium.

De ſcriptura habes vbi agitur de Sententia, & de Subſcriptione.

Scrutinum. De ſcrutinio habes vbi agitur de examinatione.

Securitas. Quod vbi eſt perfecta dilectio, ibi eſt ſecuritas. 24.qõ.1. non turbatur.

Quod ſecuritas conſcientiæ in tribulationibus releuat. 24.qõ.1. non turbatur.

Quod in vltimo fine pœnitentib. de conſecutione æternæ felicitatis ſecuritatem dare non poſſumus.de pœn.diſt.7.circa prin.

Sedes. Quod ſedes apoſtolica eſt prima auctoritate & dignitate, licet Antiochena ſit prior tempore. 21.diſtinct.nunc autem.24.q.1.rogamus 9.quæſtio. 3. nemo. & c.ſeq.

Quod ipſa eſt maior in iudiciis auctoritate.9.q.3.patet. & c.ipſi ſunt.

Quod conſtitutiones huius ſedis ab omnib.ſunt ſeruandæ. 11. diſt.conſequens.

Quod nulli permittitur de eius iudicio iudicare.17.q.4. nemini.21.diſt.nunc autem.

Quod Chriſtianus peccatum infidelitatis incurrit, qui ſedi apoſtolicæ obedire contemnit.81. diſt.ſi qui,in fi. 93. diſt.qui cathedram.

Quod in dubiis & arduis ad ſedẽ apoſtolicam eſt recurrẽdum. 17.diſtinct.nec licuit. & duobus cap.ſequ.16.quæſtione 1. frater, poſt med. 24.quæſti. 1. rogamus.

Quod in libris & opuſculis quidquid approbauit ſedes apoſtolica,eſt tenendum.19.diſtin. ſi Romanorum.vſque ad c. ita.

Quod ſine auctoritate ſedis ipſius generale non celebratur concilium. 17. diſtinctio. per totum.

Quod immediate ſedi apoſtolicæ ſubiecti (maxime qui propinqui ſunt) annue ſe debent præſentare. 93.diſtin.iuxta. & §.præcedenti.

Quod ſine ſedis huiuſmodi iudicio epiſcopi non poſſunt condemnari.3 q.6.accuſatus.& c. ſeq.9.q.3.antiquis.

Quod male damnati per ipſam reſtituuntur.9.quæſt.3.fuit. & c.fratres.

Quod ſine ſedis apoſtolicæ auctoritate nullus epiſcopus ſedē ſuam audet mutare. 7. qō. 1. mutationes.

De hac matèria habes vbi agitur de Eccleſia Romana, de Papa, & Apoſtolica ſede.

Item hæc ſunt quæ reſeruātur eccleſiæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedi.

Iudicium epiſcoporum.3.q.6.dudum.

Item reſtitutio depoſitorum.2.q.6.ideo huic.

Item congregatio conciliorum.3.q.6.dudum.

Item reſtitutio clericorum.1.qō.7.conuenientibus.

Item exemptio epiſcoporum.16.q.1.frater.18.q.2.luminoſo.

Item quæſtio fidei.24.qō.1.quoties.

Item abrenunciatio epiſcopatus.6.q.3.denique.

Item mutatio epiſcoporum.7.q.1.mutationes.

Item epiſcopatuum diuiſio & vnio.16.q.1.& temporis.

Item pallii datio.100.diſtin.quoniam.

Item abſolutio excōmunicationis factæ ex ſede.21.diſt.inferior.16.q.1 frater.

Item antiquorum canonum & ſcripturarum interpretatio.17.diſt.nec licuit.

Item famæ reſtitutio.2.q.3.Paulum.§.hinc autem colligitur.

Item cum ſimoniacis diſpēſatio.1.q.3 Paulum.

Item maiorū & difficiliū quęſtionum diſcuſſio.17.diſt. multis.

De hac materia habes vbi agitur de Eccleſia Romana, & de Papa, & de Diſpenſatione.

Quod ſedes quatuor patriarchalium eccleſiarū ſunt iſtæ, Conſtantinopolitana, Alexādrina, Antiochena, & Hieroſolymitana.22.diſt.renouantes.

Quod Conſtātinopolitana ſedes licet vltima fuerit tempore, tamen propter dignitatē trāſlati imperii ex ſtatuto concilii poſt Romanam ſedem primū obtinet locum.22.diſt.ſacroſanctā §.hac.& ca.ſeq.§.hinc.& §.diffinimus

Quod Alexandrina ſedes, quam beatus Marcus euangeliſta ad honorē S. Petri inſtituit olim poſt Romanam prior fuit, & poſt illam ſecunda fuit Antiochena, in qua reſederat beatus Petrus antequam Romam veniſſet.22.diſt.ſacroſancta.

Quod ſedes epiſcopales non in villis vel caſtellis, ſed in maioribus locis debent cōſtitui.80.diſt.per totum.

Quod beatus Petrus apoſtolus vbi pagani habebant archiflamines, fecit inſtitui archiepiſcopos.80.diſt.in illis.

Quod ſedes epiſcoporū non longo interuallo debent diſtare, vt ad conſecrationem archiepiſcopi citius poſſint venire.80.diſtinct. non debere.§ ſedes.&c.ſeq.

Quod vbi non fuit ſedes epiſcopalis de nouo non debet inſtitui, niſi fidelium excreuerit multitudo.16.quæſt.1.pręcipi-

mus.& c.felix.
Item niſi gens noua ad fidem cõuertatur.99.diſt.nulli.
Quod epiſcopales ſedes ex cauſa auctoritate apoſtolica mutantur de loco ad locum, videlicet propter Barbaricam incurſionem.7.q.1.temporis.
Item ex cauſa vniuntur, videlicet propter alterius loci deſolationem.16.q 1.& temporis.& c. ſeq.
Item ex culpa auferuntur, videlicet propter epiſcopi occiſionẽ. 25.q.2.c.vlt.

Senes. Quod ſenes in ſcriptura ſacra dicuntur ſapientes.84.diſt porro.
Qđ primitus Abrahã dictus eſt presbyter, id eſt, ſenior.
Quod non propter ſenectutem vel decrepitam ætatem, ſed ꝓpter ſapientiam presbyteri dicuntur ſenes.
Quod gloria ſenum eſt canities: & canities ſapientiã deſignat.
Quod quadruplex eſt ſenium, videlicet naturæ, & hoc tendit ad defectum.86.diſt.tanta.13. q.2.illud.
Item ſenium gratiæ.48.diſtinct. porro vbi dicitur, ꝙ canities ſenum prudentia eſt. & hoc ſenium ad perfectum ducit.20. diſt.de quibus.42.qõ.2.ancillam.
Item eſt ſenium culpæ, & hoc ducit ad interitum.2.q.7.Paulus dicit.
Item eſt ſenium æternæ gloriæ, & hoc ducit ad æternum præmium: de quo dicitur, Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.

Quod ſenes quanto morti viciniores, tanto debent eſſe puriores 86. diſtinctione tanta nequitia.
Quod mali ſenes a ſuis prælatis ſunt durius arguendi.86.diſt. tanta.
Quod præſumendum eſt de ſene bono, bonum.18. quæſtio. 2. diffinimus.
Quod ſenectus aufert incontinẽtiæ ſuſpicionem. 34. diſt.fraternitatis.
Quod ſenectus decrepita reddit ad epiſcopatum inhabilem. 85.diſtin.archidiaconum Florentinum.

De Senio & Senectute habes vbi agitur de Antiquitate.

Sententia. Quod ſententiam Papa cũ magna deliberatione debet ꝓferre.35.q 9.apoſtolicæ.
Qđ ſentẽtia aut pro conſideratione temporum, vel ætatum, vel propter ſubreptionem, vel grauem neceſſitatẽ poteſt in melius commutari.34.q.9.ſentẽtiam.& c.veniam.
Item Papa ſententiam ſuorũ prædeceſſorum poteſt in melius commutare.35.q.9.loci.§ his ita.in fin.
Quod ſententia quæ in ſe nõ valet, confirmata per ſuperiorẽ valet.16.quæſtione 6.ſi epiſcopum.
Quod ſentẽtia debet dari in ſcriptis.2.q.1.in primis, in fi.& c. legum.
Quod ad ſententiam dandã pro modicis cauſis non requiritur ſcriptura.11.q.1.ſi quis cum.
Quod non ſecundum propriam vo-

voluntatem, ſed ſecundum leges eſt proferenda.11.q.3.ſummopere.

Quod etiam præſentibus partib. ante plenam negotii diſcuſſionem non eſt ſententia ferenda.30.q.vlt.iudicantem.

Quod in re dubia non debet dari certa ſententia. 11. quæſtio. 3. graue.

Quod non eſt danda ſententia niſi poſt plenam inueſtigationē veritatis.11.qō.3.ſummopere. & c.graue. & quattuor capitu. ſeq.

Quod ſententia rite data ab omnibus eſt tenenda.6.qō.4.ſi Metropolitanus.§.ſed. & cap. ſi quis epiſcopus.35.q.9.c.1.11. q.3.nemo contemnat.

Quod iudex debet eam ferre cū mentis tranquillitate, non in furore.11.qō.3.illa. & tribus c. ſeq.

Quod ſententia ſub conditione non eſt proferenda.2.quæſti. 6.biduum.

Quod ſententia diffinitiua obtinet auctoritatem rei iudicatæ. 2.q.6.biduum.ante ſi.

Quod ſententia plurium debet præualere.79.diſt.ſi tranſitus.

Quod ſententia quandoque eſt iniuſta ex animo proferentis, ſed iuſta eſt ordine & cauſa: & aliquando iuſta ex animo, ſed non ordine vel cauſa: & aliqñ eſt iuſta ex animo & ordine, ſed non ex cauſa.11 q.3.epiſcopus preſbyter.§.ſeq.

Quod ſententia lata quandoque non tenet, videlicet quando p appellationem intra certum tempus releuatur.35.quæſt.9. loci.§.ſeq.

Item quando in arduis cauſis in ſcriptis non datur.2.q.1.in primis.in fin.

Item quando a non ſuo iudice fertur.3.q.8.accuſatores.9 qō.2. c.1.& c. epiſcopum.11.qō.1. in clericorum.

Item quando ab vno ſolo iudicū, cum duo fuerint delegati, fertur 2.quæſtio.6. ſi quando.§. diffinitiua.

Item ſi cōtra ius ſcriptum fertur.

Itē ſi iudices fines ſtatuti vel mandati excedunt.

Item ſi contra prius iudicata lata fuerit.

Item ſi iudex pretio corruptus eā tulerit.

Item ſi parte non contumaciter abſente lata fuerit.3.qō.9.per totum.

Quod non debet ſuſtinere pœnā canonicam in quem non eſt prolata canonica ſententia.11. q.3.non debet.

Quod iniqua ſententia eſt reuocāda. 24.q. 2.ſane profertur.

Item ſi per falſas probationes & per ſurreptionem lata eſt, eſt retrahenda.35.q.9.veniam, & tribus c.ſeq.

Quod ſententia excommunicationis,ſiue iuſta ſiue iniuſta,timenda eſt. vndecima quæſtione 3.quibus. & cap. epiſcopus. & §.ſi ergo.

Quod iniuſta nocet potius ferenti quam patienti.11.qō.3.illud. 24.q. vlt.ſi quis non. & quattuor c.ſeq.

Quod non eſt ferenda ſententia quando multitudo eſt in cauſa 23.quæſt.4.cap.ſi quis po-

teſtatem.§.ſi mulier.

Quod eſt ſententia ſuſpenſionis quantum ad officium & beneficium.7.q.1.ſi quis in.

De qua materia habes vbi agitur de Suſpenſione.

Quod differtur ſententia & executio per triginta dies,cũ princeps vel aliquis alter aliquem ad mortem condemnant. 11. q.3.cum apud.

Item differtur per decẽ dies quoties appellatio admittitur. 2. q.6.interiorum.

Item quouſque grauida ad mortem condemnata pareat,quia aliter committeretur homicidium.2.q.4.conſuluiſti,in fi. 32.quæſtione 2. quod vero nõ formatum.

Item quouſque princeps aſſignauerit inſulam illi,qui in exiliũ debet relegari.2.quæſt. 6.biduum.poſt med.

Item quouſque condemnatus ſeruus reddat Domino ſuo de peculio rationem 54.diſtinct.generalis.

Quod Deus nouit mutare ſentẽtiam.22.q.4.vnusquiſque.

Quod Deus non mutat ſententiam in homines,ſed in opera, quia hominibus non iraſcitur,ſed vitiis.de pœni.diſt.1.ſi agamus.

De hac ſententia habes vbi agitur de Excommunicatione,& de Iudicio.

Separatio. Quod hæretici & ſchiſmatici,ab eccleſia ſunt ſeparati,& ideo non habent Spiritum ſanctum.24.q.3.de illis.

Quod mali Chriſtiani corporaliter ſunt in eccleſia,ſed perpeſſimam vitam ſeparantur.

Quod tunc peccatores a Chriſti corpore ſeparantur cũ per excommunicationem tradũtur Satanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat. 11.q.3.audi.

Item aliqui ſeparantur ab eccleſia per ſententiam, qui ſunt extra.24.q.vlt. cum aliquis.

Quod nil ſic debent formidare Chriſtiani quã ſeparari a corpore Chriſti , qui hoc non eſt membrum eius. 11.quæſt. 3.nihil.

Quod ſeparati a corpore Chriſti ſicut membrum præciſum virtutem ſpiritualem non habẽt. 1.q.1.corporalia. Notent hoc obſtinati in malitia.

Quod nos debemus ſeparari a malis præcepto Domini,qui dicit, Sit tibi ſicut ethnicus & publicanus.2.quæſtione 1.ſi peccauerit.

Item mandato apoſtoli qui dixit, hæreticum poſt primam & ſecundam correctionem deuita.24.q.3 dixit.

Item conſilio Moyſi qui dixit: Separamini a tabernaculis impiorum, ne pereatis.1.q.1.ſi quis inquit,ante fin.

Item ſtatuto concilii quod ſeparat Iudæos a Chriſtianis.28.q. 1.Iudæi.

Item exemplo Cypriani, qui ſeparatus fuit a Lucifero hæretico. 24.q.1.aduocauit.

Item exemplo Polycarpi martyris, qui a Cerintho & Marchione ſeparatus fuit.24.qõ.1.omnis qui.

De

De hac materia habes vbi agitur de Excõmunicatione.

Sepultura. Quod nomine ſepulturæ aliquando ſignificatur terra pro ampliatione cœmeterii & ſepulturæ, & licet pro ea accipere. 12. q. 2. autum. 24 q. 8. ſecundum canonicam.

Item nomine ſepulturæ quandoque ſignificatur officium ſepeliendi, & non licet aliquid accipere. 13 quæſtio. 2. præcipiendum.

Item nomine ſepulturæ quandoque ſignificatur terra cœmeterii, & pro illo non licet aliquid accipere. 13. q. 2. queſta. & tribus cap. ſeq. 1. qõ. 1. dictum eſt ſolere in quibuſdam.

Quod ius ſepulturæ eſt ius competens eccleſiæ ad ſepeliendũ in cœmeterio ſuo, & prouenit ex epiſcopi aſſignatione. 13. q. 1. eccleſias.

Item hoc ſpectat parochialibus eccleſiis, vel quibus iure vel priuilegio eſt conceſſum. 13. qõ. 1. eccleſias.

Quod vbicumque ſepeliatur, domini eſt terra & plenitudo eius. 13 q. vlt. vbicumque.

Quod officium deuotæ ſepulturæ bonæ fidei eſt teſtimoniũ. 13 quæſtio. 2. non æſtimemus. ante fin.

Quod in ſepulturis Chriſtianorũ requies eſt defunctorum. 13. q. 2. ante fin.

Quod prodeſt mortuis habere ſigna ſepulturæ ſuæ quæ inſpicientes amici pro eis preces effundant domino. 13. q. 2. cum gratia.

Quod intra eccleſiam & maxime iuxta altare vbi corpus Chriſti conficitur, nullus eſt ſepeliendus. 13. q. 2. præcipiendum.

Quod poſſunt in eccleſia epiſcopi ſepeliri, vel abbates, vel eminentis vitæ presbyteri vel laici. 13. q. 2. nullus.

Quod prodeſt homini inter bonos & iuſtos defunctos ſepeliri. 13. q. 2. cum gratia. & capit. animæ. & c. non æſtimemus. in fin.

Quod peccatoribus plus obeſt ſepeliri in ſactis locis quam prodeſt. 13. q. 2. quibus & capit. cũ grauia.

Quod quocumque modo ſeipſos occidentes non ſolum carent eccleſiaſtica ſepultura, ſed etiã nec in pſalmis nec in aliis debet eis aliqua ſolẽnitas exhiberi. 13. q. 2. placuit.

Item ſimiliter debet pro illis fieri qui ſine pœnitentia pro ſuis ſceleribus occiduntur ea. ſatendum.

Item vſurarius excommunicatus etiam minori excommunicatione, ſi abſolutionem viuens non petiuit. 24. q. 2. ſane.

Item prædones manifeſti etiam ſi penitentes moriantur, ſi habent vnde ſatisfacere poſſunt, nec ipſi nec heredes ſatisfacere pro eis volunt. 24. q. 2. ſane.

Quod quilibet in peccato mortali moriens, in cœmeterio non eſt ſepeliendus. 13 q. 2 quibus.

Quod in patibulo mortis, ſi pœnituerint, non eſt neganda ſepultura. 13. q. vlt. c. vlt.

Quod ſepultura poteſt eligi. 12. q. 2. bonæ.

Quod ad eligendam ſepulturam locus debet inducere ſolennior, ſicut eſt epiſcopatus, vel religioſorum monaſterium. 13. qõ. 2. vbicumque temporum.

Quod epiſcopus etiam in minori & minus religioſa eccleſia poteſt eligere ſepulturam. 12. q. 2. bonæ.

Quod nullus debet ſepulturã parentum ſuperbia vel odio deſerere. 13. q. 2. placuit.

Quod filii emancipati a patribus libere eligunt ſepulturam. 13. q. 2. §. econtra.

Quod an eccleſia in qua parẽtes ſepulti ſunt, poſſent vendicare corpora filiorũ. 13. q. 2. Ebron. & c. ſeq.

Quod coniugati (vt videtur) in vno ſepulchro debent ſepeliri. 13. quæſt. 2. capit. 1. §. nunc. & c. Ebron.

Quod vxor mortua ſi non elegerit ſepulturam, cum marito debet ſepeliri. 13. q. 2. capitu. 1. §. nunc autem quæritur. & cap. Ebron. & c. vnaquæque.

Quod mulier ſi plures viros habuit, & ſepulturam non elegerit, videtur quod cum vltimo viro debeat ſepeliri. 13. q. 2. vnaquæque.

Quod extraneus quilibet vbi elegerit, ibi ſepelietur. 13. q. 2. vbicumque. §. quia.

Quod extraneus ſi non elegerit, in epiſcopatu vel parochia ſepelietur 13. quæſtione 2. vbicũque.

Quod indigena ſi elegit locum magis religioſum, ibi ſepelietur. 13. q. 2. illud. §. quia. & cap. vbicumque.

Item ſi elegit minus religioſum quia videtur hoc facere ex odio vel ſupbia, non habebit. 13. q. 2. placuit.

Quod indigena ſi de corpore nõ diſpoſuit, ſepelietur cum propinquis, vel vbi decimas perſoluebat. 13. q. 2. Ebron. & c. vbicumque.

Quod violans ſepulturam, infamis efficitur. 6. quæſtione 1. infames.

Quod qui ſepelit corpus alienũ, non ſolum ſepulũ, ſed omnia quæ conſequenter habuit, tenetur reſtituere. 2. quæſt. 2. omnes.

Quod eccleſia parochialis vbi ſacramenta participauit de mortuo alibi ſepulto dẽt ius ſuum habere, id eſt canonicam portionem. 13. q 1. eccleſias, per totum.

Quod canonica portio eſt danda ſecundum conſuetudinem terrarum, vt vitetur ſcandalũ, arg. 12. diſt. illa. 76. diſt. vtinã.

Sequeſtratio. Quod lite pendẽte fructus ſequeſtrantur. 2. q. 6. quoties poſt. 11. quæſtio. 1. quia res.

Quod ſequeſtrantur res cum appellatur ab executione. 2. q. 6. quoties poſt.

Item cum aduerſarius fructus dilapidat. 3. q. 2. quia ea.

Item legitime appellanti. 2. q. 6. biduum.

Item de adulterio accuſanti. 4. q. 4. §. aliquando.

Seruitus. Quod duplex eſt ſeruitus, videlicet corporalis & ſpiritualis.

tualis.12.quæſt. 2.cum redem
ptor.

Quod ſeruitus inducta eſt ex iure gentium. 1. diſt. ius gentiũ.

Item de iure diuino 35. diſt. vinolentum.

Item iure conſtitutionis.7.diſt.§. 1.de ſeruo empto agitur de quo ſtatutum fuit quod lex annis ſeruire debuit, & in ſeptimo anno liber exire.

Item iure canonico eſt approbata.17.q 4.id conſtituimus.

Quod ante diluuium inconcuſſa fuit libertas, nec obſequia ſeruitutis a conſortibus exigebãtur.35.diſtinctione 6.poſt medium.

Quod ſeruitus non eſſet ſi ebrietas non fuiſſet.ibid.

Quod clericus epiſcopo ſuo inſidias vel iniurias inferens, in ſeruitutem perpetuam curiæ eſt tradẽdus.11.q.1.ſtatuimus. 3.q.4.clericus.

Quod concubina diaconi vel ſacerdotis a principe in ſeruitutem eſt redigenda.35.diſt. eos qui.

Quod meritorium eſt libertatẽ dare ſeruis.12.q. 2. cum redẽptor.

Quod ſerui eccleſiæ angariis ſæcularium iudicum moleſtari non debent.12.quæſt.2.eccleſiarum.

Quod eccleſiæ ſerui etiam benemeriti ſine compenſatione nõ debent dari libertati.12.q. 2.ſi quis.& c.epiſcopus qui.

Quod ſerui miniſtris eiuſdem eccleſiæ gratis poſſunt dari. 12. q.2.eccleſiaſticis.

Quod libertati dati ſi non fuerint grati,in ſeruitutem redigãtur.12.q.2.epiſcopus qui.

Quod frequentius fugitiui poſſunt vendi.12.q 2.fugitiui.

Quod ſi ſeruus promouetur ſciẽte domino & non contradicẽte, remanebit in ordine promotus,ſed epiſcopus vel qui eũ præſentauit,duplum reſtituet. 54.diſt.ſi ſeruus abſente.

Item ſi præſens eſt Dominus & conſentit, eo ipſo ſeruus liber efficitur.4.diſtinctio. ſi ſeruus ſciente.

Item ſi Dominus eſt abſens ſiue præſens,& ſcit & tacet,videtur conſentire.ibid.

Quod ſi Dominus neſcit promotionem ſerui intra annum poterit reclamare & reuocare.ibidem.

Quod ſeruus indebite promotus ſi infra diaconatum fuerit degradatus, ad priſtinum ſtatũ reducitur.54. diſtinct. nullus. & c.ſeq. & c. ſi quis obligatus. & c.de rebus.§.cæterum.

Quod ſeruus monachus factus inſcio Domino, intra trienniũ nõ debet profiteri. Intra quod tempus ſi non requiritur, libere monachus remanebit. 54. diſt.ſi ſeruus ſciente.

De hac materia habes vbi agitur de Ordine, & de Clericis.

De Seruitute habes vbi agitur de Libertate, & de Libertis, & de Manumiſſione.

Quod ſpiritualis ſeruitus peccati relaxata eſt per incarnationem Chriſti.12. qõ.2. cum redemptor.

Quod clericus qui altari ſeruit, de altari viuere debet.12. q. 1. clericus qui & c.ſeq.

Quod principes & prælati Deo ſeruiunt bene viuendo,& fideliter ſubditos regendo. 23.q̃. 4.ſi eccleſia.in fin.

Seueritas. Quod ſeueritas non animo ſæuiendi eſt exercenda,ſed animo medendi.86. diſtin. odio.& c.ſeq.

Quod in delinquentes ſeueritas cum benignitate eſt temperāda.45.diſt.diſciplina & c.ſunt. & cap.ſeq.23.q. 4. quid faciet. & c.quod Chriſtus.

Quod ſicut contumacibus ſeueritas eſt oſtendenda, ſic humilibus & pœnitentibus locus veniæ non debet denegari. 2. q. 5. quanto.in fin.

Quod melius eſt cum ſeueritate diligere, quam cum lenitate decipere.5.q.5.non omnis.

Quod prælatus officium ſeueritatis diligentiſſime implet, qui non ex odio, ſed ex dilectione ſubditum corrigit.23.q̃.4.ita plane.

Quod propter multitudinem & plurimam ſtragem detrahendum eſt ſeueritati.50.diſti.vt conſtitueretur.24.q̃. 4.cum quiſq;.& c.ipſa pietas,ante fin.

Quod vbi ſchiſma non timetur, non debet dormire ſeueritas diſciplinæ.23.q.4.cum quiſq;. & c.quidam.in fin.

Quod vbi fidei ſubuerſio & ruina fratrum timetur, nerui ſeueritatis non debent diſſolui. 50.diſt.abſit.

Quod dignum eſt, vt ſeueritatē eccleſiaſticæ diſciplinæ ſentiat qui ſanctorum patrum inſtituta ſeruare contemnit.55.diſtin.nullus.in fin.

Quod qui Dei & ſanctorum patrum contemnit mandata,iuſtum eſt,vt ſæuioribus corrigatur vindictis, vt ceteri ſumant ſeueritatis & honeſtatis exemplum.23.q.3 iuſtum.

Quod prælati quandoque verentes peccantium linguas,ſeueritatis in corrigendo efficiuntur immemores.45.diſt.ſed illud.

Quod quanto maius eſt peccatū, tanto maiori ſeueritate eſt corrigendum. 1.q̃. 3.ex multis. circa med.

De hac materia habes vbi agitur de Auſteritate,& de Correctione.

Sigillum. Quod quęlibet eccleſia cathedralis vel collegiata debet habere ſigillum, & hoc dicitur ſigillum capituli.73. diſtinct. in nomine,in fin. 19. quæſtio.3. ſtatuimus.

Signum. Quod per facta & verba notificatur aliis diſpoſitio cordis.de pœnit.diſt.2.quęrendum.

Quod quamuis ſint vera quædā, non tamen ſunt credenda iudici, niſi certis ſignis demonſtrentur.11.q.3 quamuis.

Quod ſpeciale ſignum filii Dei fuit,quod Spiritus ſanctus deſcendens manſit ſuper eum.de pœniten.diſt.2. quærendum.

Quod tunc ſignum eſt Spiritum ſanctum ad tempus in ſanctos ve-

veniſſe, cum ſigna miraculorum per ipſos facta patefacta ſunt.

Quod aliqui dæmones videntur ſigna facere, & non ſunt. 26. q. 5. nec mirum. circa med.

De hac materia habes vbi agitur de Dæmonibus.

Silentium. Quod cult' iuſtitiæ eſt ſilentium. 5. q 4 in loco.

Quod indiſcretum ſilentium prælati eſt dum eos qui erudiri poterant, timore derelinquit. 43. diſt. ſit rector.

Quod ſimplex conuerſatio abſque ſermone quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. 43. diſt. §. 1.

De hac materia habes vbi agitur de Taciturnitate.

Similitudo. Quod homo ad ſimilitudinem Dei creatus eſt, Angelo vero plus homine attribuitur, quia non dicitur ad ſimilitudinem Dei conditus, ſed ſignaculum ſimilitudinis. de pœ. diſt. 2. quod vero reprobi. poſt med.

Quod ſimiles fuerunt Petrus & Paulus deuotione & merito. 2. q. 7 beati.

Simon. Quod Simon magus fuit ex Iudæa natus. 32. q. 4. recurrat. circa med.

Quod Simoni baptiſmum ſimulatione acceptum nō profuit, quia poſt non pœnituit. 27. diſtin. quod interrogaſti.

Simonia. Quod ſimonia eſt ſtudioſa voluntas emendi vel vendendi aliqd ſpirituale. 50. diſt. ſtudeat.

Quod ſimonia committitur prece vel pretio vel obſequio. 1. q. 1. ordinationes: & capit. ſunt nonnulli.

Quod nullum vitium ſic reſpicit iniuriam Dei, & ideo inter alia illud grauius corripuit. 1. q. 1. quibuſdam.

Quod ſimoniaca hæreſis ante omnes alias hæreſes pullulauit. 1. q. 1. cum liqueat.

Quod Giezi in veteri teſtamento, & Simon magus in nouo principium fuerunt ſimoniæ 1. q. 1. qui ſtudet.

Quod in commiſſione ſimoniæ quantitas eſt attendenda. 1. q. 1. iudices. poſt med.

Quod paruæ res, ſicut eſculenta, non videntur inducere ſimoniam.

Quod vt omnis ſuſpicio ſimoniæ vitetur, non paſtillum pro aliquo ſpirituali detur. 1. q. 3. ſi qs obiecerit.

Quod ſine pacto datum munus poteſt accipi. 1. quæſt. 1. quidquid.

Quod tam dans quam accipiens aliquid pro ſpirituali, committit ſimoniam. 1. q. 1. quos conſtiterit.

Quod per carnales preces cōmittitur ſimonia. 1 q 1. ſunt nonnulli. & tribus c. ſeq. 8. q. 2. capit. 1.

Quod pro digno preces fundere non eſt ſimoniam committere. 1. q. 1. latorem.

Quod ille prælatus ſimoniam cōmittit, qui non nummo pretii, ſed nummo fauoris or-

dinem vel beneficium tribuit. 1.q.1.ſunt nonnulli.

Quod ille ſimoniam fugit, qui manus ſuas ab omni munere excutit.1.q.1. ſunt nonnulli.& c.ſeq.

Quod ſimonia licet ſit execrabile vitium,tamen heu nimis eſt vſitatum.1.quęſtione 1.reperiuntur.

Quod ſimoniacus ſicut non habet ſpirituale quod pro temporali emit,ſic nec temporale poteſt retinere quod pro ſpirituali dedit vel accepit. 1.qō.1. qui ſtudet.

Quod ſimoniaci ſi non renuntiant & pœnitent, in æternum peribunt.1.qō.1.ſi quis neque.

Item adeptis priuantur.1.quæſti. 1 peſbyter ſi.

Item excommunicantur.1.qō. 1. quicumque ſacros.& c qui ſtudet.

Item deponuntur.1.q.1.ſi quis epiſcopus.& quinq; c.ſeq. & q. 3.ea quæ.& capit.ex multis.& q.7.ſi quis omnem.

Item hæretici reputantur. 1.q.1. quicumque.& duobus cap.ſequen.

Item a quibuſcumque perſonis tamquã hæretici accuſantur. 6.q.1.quæro ergo,& §.porro. & §.ſed cum omnes.

Quod ſimoniacus ipſo iure videtur excommunicatus,& a participatione ſacramentorum ſegregandus.1. quæſt.1.reperiuntur.

Item quandoque corporaliter puniuntur.1.q.1.qui ſtudet. Exemplum ibi de Giezi qui lepra percuſſus fuit.

Item officium ſuum nõ iuſte exequitur.1.q.1. quicumq; ſacros. & c.qui perfectionem.

Item ſacramenta indigne largitur.1 q.1. quicumque ſacros.

Item ſacerdos non merito, ſed nomine tantum dicitur.1.q.1. cap.2.

Quod aliquod munus dare pro pręnbenda vel dignitate,eſt graue peccatum.1 qō. 6. per totũ.

Quod emens vel vendens prælaturam,prauitatem incurrit ſimoniacam,& æternã damnationem.1.q.1 preſbyter ſi.

Item tam ea quam ordine ſuo priuatur.cap.reperiuntur.& cap. ſanctorum.

Item præbenda ſimoniaca cum ſalute animæ non poteſt retineri. 13.diſt.nerui.§.alius.

Quod prælatura per ſimoniã vel multam ambitionem adepta, etiam ſi moribus non offendat, malo exitu terminatur, quia difficile eſt,vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio.1.q.1.principatus.

Quod vbi prælatus per ſimoniã vel ambitionem intrat,ibi populi plus timenda eſt calamitas quam ſalus.1.q. 1.fertur.§. vulnerato.

Quod ſimoniace ſcienter beneficium habens, de rigore iuris priuandus eſt eo. 1.q.1.preſbyter ſi.& q. 4. ea quæ. & capit. ex multis.in principio.& in fine.& cap.ſi quis epiſcopus præbendas.& cap.ſi quis dator.1. quæſt 3.

Quod pro omni ſpirituali date temporale,ſimoniacum eſt. 1. q.r

q.1.quidquid in prin.

Quod pro habēdo regimine quarumcumque domorum religioſarum vel hoſpitalium dare aliquid ſimonia eſt. 1.qō.3.ſi quis præbendas.

Item pro œconomatu vel vicaria dare vel recipere.1.q.1. ſi quis epiſcopus.

Item pro quocunque officio eccleſiæ, vel pro adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum. 1.q.3. Saluator.poſt med.

Item pro iure percipiendi oblationes vel decimas.1.q.3.quia ſitum.& c.ſeq.& c.ſi quis obiecerit.& c.Saluator. poſt med.

Item pro eccleſiis dedicandis. 1. q.3.ſi quis præbendas.& q. 4. eccleſia.

Item pro eccleſiarum primorum lapidum fundatione. 1.quæſt. 1.nullus epiſcopus.

Item pro baptiſmo & conſignatione.1.q.1 baptizandis.& ca. quidquid.& c.ſeq.

Item pro chriſmate vel confirmatione.1 q. 1. placuit vt nullus. & c.dictum eſt.& c.ſeq.

Item pro Euchariſtiæ datione. 1. q.1.dictum eſt.

Item pro ſepulturæ exhibitione.

Item pro quibuſcunque eccleſiæ ſacramentis collatione. 1. q.1. quidquid.

Item pro interdicti officii reſtitutione.1.quæſtione 1.nullus epiſcopus.

Item pro debiti officii executione.1.q.3.non ſolum.

Item pro ſcriptura vel auxilio in alicuius ordinatione. 1. qō. 1. ſicut.

Item pro ſententiæ iuſtæ (maxime a prælato) prolatione. 1. q. 3.vendentes.

Quod ſimonia etiam committitur, cum prælati accuſatio ex pacto ſuſpenditur. 2.qō.3 Euphemium.

Quod collocator beneficii ſimoniace ab officio ſuſpenditur. 1. q.3. ſi quis præbendas.

Item conferens prælaturam ſimoniace, ſi non pœnitet pergit ad gehennam.1.q.1.cito.

Item a dignitate deponitur.1.qō. 1.reperiuntur.& quæ.3. ſi quis præbendas.

Item ſacrilegus eſt excommunicatus.1.q.3. audiuimus.

Quod ſimoniaci in ordine acrius quam alii ſimoniaci dānantur.1.qō.1. quiſquis. & c.quos conſtiterit.1.quæſtione 3.vendentes.

Quod quandoque ſimoniaci ſimoniace ordinantur, & cum illis non diſpenſatur, ſed potius a proprio gradu cadunt. 1. q.1.ſtatuimus.

Item quandoque ſimoniaci ſimoniace a non ſimoniacis ordinantur, & hi etiam cadunt ab ordine.1.quæſtio. prima. ſtatuimus.

Item quandoque ſimoniaci non ſimoniace a ſimoniacis ordinantur, & hi miſericorditer, in ordinibus tolerantur. 1.qō.1. ſtatuimus.& c.ſeq.

Quod in ordine ſimoniaci, hæretici reputantur.1.quæſtione 1. preſbyter.

Item excommunicantur. 1. qō.1. quicumque ſacros.

Item deponuntur.1.q. 1. ſi quis epiſcopus per pecuniam , &

quattuor.c.ſeq.

Item executionem officii non recipiunt neque habent. 1.qō.1. quicunque ſacros.& c.gratia. & c.ordinationes.& cap. quibuſdam.

Item ſi celebrant,pollutum ſacrificium offerunt. 49.diſtin.ſacerdotes.

Quod ſimoniaci ordinationes (etiāſi fideles videantur) infideles ſunt.1.q.1.cum omnis.

Quod ipſi tamquam ſeruum ſuū Spiritum ſanctum vendunt:& ideo proditori Iudæ,qui Chriſtum Iudæis vendidit, aſſimilātur.2.q.1.eos qui.

Item anathematizantur.1.q.1.placuit vt.

Item deponuntur.1.q. 1. ſi quis epiſcopus per pecuniā. & duobus cap.ſeq. & capit.quicumque ſacros.

Quod mediator ſimoniæ infamis efficitur. 1. quæſt.3.ſi quis præbendas.

Item ſi clericus eſt, deponitur.1. q.1.reperiuntur.

Item ſi laicus eſt,excommunicatur.1.q.reperiuntur.

Quod varia diſpenſatio eſt circa ſimoniacos: nam diſpenſatur cum eis, vt tantum laicam habeant communionem, quando ſcilicet a ſimoniacis ſciēter in contemptum eccleſiæ promoti celebrauerunt. 1.quæſt. 7.cap.1.

Item diſpenſatur, vt tantum in minoribus miniſtrent, quando, ſcilicet ad alias eccleſias transferri non poſſunt, ſed in ea quam emerunt, canonice viuere promittunt. 1.qō. 5. c.1.

Item diſpenſatur, vt remaneant in ſuſceptis quando non in ea quam emerunt,ſed in alia miniſtrare volunt. 1. quæſtio. 5. cap.1.

Item diſpenſatur, vt aſcendant ad ſuperiores, quando inſciis ipſis, aliis pro ipſis ſimoniam commiſerunt. 1. quæſtione 5. cap.1.

Simulatio. Quod vbi ē periculū animæ, licet quandoque vtilitatis cauſa ſimulationem prætēdere.22.qō.2. vtilem. Exemplum ibi de Iehu rege Iſrael.

Quod ipſe Deus ſimulauit ſe voluiſſe immolationē Iſaac quā præceperat, & poſtea prohibuit. 22. quæſtione 2. ſi quælibet.§.quandoque.

Item Abraham in Ægypto Sarā vxorem ſimulauit ſororem ſuam eſſe, nec tamen peccauit.22.q.2.quæritur.& §.proximo.

Item Iacob ſimulauit ſe eſſe Eſau primogenitum Iſaac.

Item iuſtum bellum habentibus quandoque contra hoſtes expedit ſimulatio.23.q.2.Dominus noſter.

Quod nulli præiudicat doloſa ſimulatio.22.q. 5.quacumque.

Quod baptiſmus ſimulatorius non caſſatur.1.q.1.ſpiritus.§. ecce.de conſecrat.diſtin.4.ſolet etiam.

Quod ad oues Chriſti non pertinent qui illis ficto corde miſcētur.24.q.vlt.de illis.

Quod malum eſt religioſo cadere a propoſito & poſtea ſimulare propoſitū.12.q.1.certe.

Quod

Quod non ſolum in falſis, ſed et iam in ſimulatis operibus filii diaboli ſunt. 22. quæſtione 5. cauete.

Simplicitas. Quod ſimplicitas columbina dicitur quæ dolo caret, & hæc ſuadetur. 6. q. 1. ex merito. 16. q. 1. ſi cupis.

Item ſimplicitas innata, & hæc excuſat tantum in commiſſis. 86. diſtin. tanta nequitia. circa fi. & 47. diſt. de Petro.

Quod tali parcitur ſimplicitati, & venia conceditur. de conſecrat. diſti. 2. ſcriptura. 86. diſti. tanta nequitia.

Quod ſimplicitas impedit promouendum. 39. diſt. Petrus.

Quod prælato promoto ſi hanc habuerit datur ei coadiutor. 74. diſtin. epiſcoporum. 7. q. 1. quia frater.

Item abbatibus propter ſimplicitatem non dantur coadiutores, ſed deponuntur. 18. q. 2. ſi quis Abbas.

Quod ſancta ruſticitas & ſimplicitas ſolũ ſibi prodeſt: & quantum ex vitæ merito ædificat, tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtat. 2. quæſtio. 7. ſancta quippe.

Item vbi ſimplicitati tantum ſtudetur, diſciplina negligitur. 11. q. 1. fratris.

Quod in ſacramentorum collatione debet eſſe ſimplex & ſine venalitate conſenſus. 1. q. 6. ſicut is.

Syndicus. Quod per ſyndicum abſentis intimatur volũtas. arg. 93. diſt. c. 1. 65. diſt. non debet.

Singularitas. Quod ſingularitas in monachis & contẽplatiuis approbatur 16. q. 1. ſi cupis.

Quod ſingularitas niſi ſit Deo cõtraria communem conſuetudinem non debet violare. turpis eſt enim omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. 8. diſtin. quæ contra mores.

Quod ſingularitas morum etiã bonorum inconſuetos ſcandalizat. 12. diſt. illa.

Quod qui ſtrictius viuit quàm habent mores eorum cũ quibus viuit, ſingularis & ſuperſtitioſus videtur. 41. diſt. quiſquis.

Quod ſingularitas inter conſuetos, flagitium reputatur. 8. diſtin. quæ contra.

Quod non intereſt quidquid alimentorum ſumat, dummodo non ſit ſingularis, ſed cõgruat in omnibus generibus alimentorum his, cum quibus viuendum eſt. 41. diſt. quod dicit.

Quod exceptis religioſis nullus in decantando diuina officia aliter quam in epiſcopali eccleſia cantantur, debet eſſe ſingularis. 12. diſt. de iis.

Synodus. Quod ſynodus ex Græco interpretatur comitatus vel cœtus: concilii vero nomen tractum eſt a Romanis, eo quod ad tractandum cõi intentione conueniebant. 13. diſti. §. ſynodus.

De hac materia habes vbi agitur de Conciliis.

Sobrietas. De ſobrietate epiſcoporum habes 35. diſt. per totum. & 41. diſt. per totum.

De ſobrietate habes ſupra vbi agitur de Abſtinentia, & de Cibo, & de Ieiunio.

Societas. Quod ſocietas requirit concordiam morum. 41. diſt. quod dicit. & c. clericus.

Quod ſocius tenetur ſocium defendere ab iniuria. 23. q. 3. non inferenda.

Quod bonus qui in bonitate permanet, non polluitur ſi malo ſocietur. 32. q. 1. nõ eſt Exẽplũ ibi de Oiee, & de meretrice.

Quod boni quandoque luunt ſocietatem malorum. 24. quæſ. 1. non turbatur.

Quod bonum eſt malum ſocium declinare: ne ſicut morbida ouis inficiat congeriem ſocietatis. 45. diſt. ſed illud. 14. q. 3. reſecandæ. & cap. ecce autem. & c. illud ſane.

Quod difficile eſt incorruptum permanere, qui corrupto ſociatur. 23. q. 4. quiſquis, vel quod poteſt. in fin.

Quod tripliciter aſſociatur quis malis, aut comitando, aut fauendo, aut in non corripiendo. 23. q. 4. ita plane.

Quod non caret ſcrupulo ſocietatis occultæ qui manifeſto facinori deſinit obuiare. 83. diſt. error. 23. q. 3. qui poteſt. 86. diſtin. facientis culpam.

Quod ſocietas malorũ eſt quandoque toleranda, & quandoque fugienda. 7. q. 1. ſuggeſtũ. & duobus c. ſeq.

Quod incantationes & artes magicæ fiunt ex quadam peſtifera ſocietate hominum & dæmonum. 26. qo. 2. illud. in fin.

Sodoma. Quod peccatũ ſodomiæ exercetur in maſculis & in fœminis. 32. q. 7. vſus.

Quod in peccato ſodomiæ deordinatur ordinatio Dei & naturæ. 32. q. 7. adulterii.

Quod ſocietas quæ cum Deo eſſe nobis debet violatur, cum natura cuius ipſe auctor eſt, libidinis peruerſitate polluitur. 32. q. 7. flagitia.

Quod peccatum ſodomiæ etiam apud Gentiles eſt deteſtabile. 32. q. 7. flagitia.

Quod ſodomiæ peccatum grauius eſt adulterio. 32. quæſtio. 7. vſus.

Quod peccatum ſodomiæ peius eſt quam cum propria matre peccare 32. q. 7. adulterii.

Quod Loth obtulit ſuas ſtuprari filias, vt deteſtandum peccatũ ſodomiæ in aliis impediret. 32. q. 7. offerebat.

Solicitudo. Quod ſolicitudo temporalium ſuffocat ſpiritualia. 49. diſt. hinc etenim, ante med.

Quod hoc non debet eſſe in clericis & religioſis. 12. quæ. 1. cui portio.

Quod pia ſolicitudo eſt egenorũ commodis intendere. 87. diſt. diuinæ.

Quod cum honoris augmento cura quoque ſolicitudinis debet excreſcere. 100. diſtinct. rationis.

Quod epiſcopus ſolicitus debet eſſe circa defenſionem pauperum, redemptionem oppreſſorum, & munitionem monaſto-

ſteriorum. 84. diſt. §. 1.
Item debet eſſe ſolicitus tãquam paſtor circa gregem ſuum. 81. diſt. oportet.

De hac materia habes vbi agitur de Negligentia.

Somnus. Quod negligẽs prælatus dormienti comparatur. 86. diſtin. fratrem.
Quod aliquando ſomnũ vanum & deceptorium dormientibus immittunt dæmones. 26. q. 4. ſciendum. circa medium.
Quod dæmones maxime in ſomnis infideles deludũt diuerſas eis ſpecies & ſimilitudines offerentes, & per deuia quæque ducendo: & hoc cum ſolus patiatur ſpiritus in corpore euenire opinantur. 26. q. 5. epiſcopi, poſt med.
Quod ſomniando illuſiones contingunt hominibus multipliciter. 6. diſt. teſtamentum. & c. ſeq.

Sors. Quod ſors non eſt aliquid mali, ſed res in humana dubietate diuinam indicans voluntatem. 26. q. 2. ſors.
Quod licet ſortibus nihil mali inſit, tamen prohibentur homines: ne ſub hac ſpecie ad antiquos idololatriæ cultus redeant ibid. § proximo.
Quod qui ſortibus vtũtur ad negotia ſæcularia & ad vanitatẽ diuina oracula videntur conuertere. 26. q. 2. hi qui.
Quod ſortes quæ dicuntur apoſtolorum vel aliorum ſanctorũ, ſunt damnatæ, & exercentes ſunt excommunicati 26. q. 5. ſi quis clericus. & qõ. 7. non obſeruetis, & c. ſeq.
Quod omne genus ſortium ſub anathemate prohibetur. 26. q. 5. ſortes & c. ſ. q.
Quod tempore neceſſitatis in libris diuinis præmiſſa oratione dominica vel alia, ſortes videntur concedi. 26. q. 2. hi qui. & c. ſeq.

Sortilegium. Quod ſortilegi ſunt, qui per quaſdam inſpectiones ſortium vel figurarum futura promittunt. 26. q. 1. ſortilegi.
Quod qui obſeruãt conſtellationes, ſortilegi dicuntur. 26. q. 5. non liceat.
Quod in calendis Ianuarii menſam cũ epulis ratione diuinationis parare, ſortilegium eſt committere. 26. qõ. 7. ſi quis.
Quod ligaturæ characterum vel aliarum rerum quas medicina non requirit, vel obſeruatio ſternutationis, aut liminis conculcatio, aut dierum Ægyptiorum obſeruatio, & plura alia nomine ſortilegii damnãtur. 26. q. 2. illud quod.
Quod portare ſuper ſe lapides pretioſos vel herbas non eſt ſortilegium. 26. q. vlt. c. vlt.
Quod infirmãtibus carmina ſortilega nil proficiunt. 26. qõ. 7. admoneant.
Quod qui ſeruant ſortilegia, ſunt Chriſtianæ fidei & baptiſmi violatores. 26. q. 7. non obſeruetis.
Quod ſortilegi a diabolo cui deſeruiunt, ſunt captiuati. 26.

Quod ad eligendam ſepulturam locus debet inducere ſolennior, ſicut eſt epiſcopatus, vel religioſorum monaſterium. 13. qõ. 2. vbicumque temporum.

Quod epiſcopus etiam in minori & minus religioſa eccleſia poteſt eligere ſepulturam. 12. q. 2. bonæ.

Quod nullus debet ſepulturã parentum ſuperbia vel odio deſerere. 13. q. 2. placuit.

Quod filii emancipati a patribus libere eligunt ſepulturam. 13. q. 2. §. econtra.

Quod an eccleſia in qua parẽtes ſepulti ſunt, poſſent vendicare corpora filiorũ. 13. q. 2. Ebron. & c. ſeq.

Quod coniugati (vt videtur) in vno ſepulchro debent ſepeliri. 13 quæſt. 2. capit. 1. §. nunc. & c. Ebron.

Quod vxor mortua ſi non elegerit ſepulturam, cum marito debet ſepeliri. 13. q. 2. capitu. 1. §. nunc autem quæritur. & cap. Ebron. & c. vnaquæque.

Quod mulier ſi plures viros habuit, & ſepulturam non elegerit, videtur quod cum vltimo viro debeat ſepeliri. 13. q. 2. vnaquæque.

Quod extraneus quilibet vbi elegerit, ibi ſepelietur. 13. q. 2. vbicumque. §. quia.

Quod extraneus ſi non elegerit, in epiſcopatu vel parochia ſepelietur 13. quæſtione 2. vbicũque.

Quod indigena ſi elegit locum magis religioſum, ibi ſepelietur. 13. q. 2. illud. §. quia. & cap. vbicumque.

Item ſi elegit minus religioſum quia videtur hoc facere ex odio vel ſupbia, non habebit. 13. q. 2. placuit.

Quod indigena ſi de corpore nõ diſpoſuit, ſepelietur cum propinquis, vel vbi decimas perſoluebat. 13. q. 2. Ebron. & c. vbicumque.

Quod violans ſepulturam, infamis efficitur. 6. quæſtione 1. infames.

Quod qui ſepelit corpus alienũ, non ſolum ſepultũ, ſed omnia quæ conſequenter habuit, tenetur reſtituere. 2. quæſt. 2. omnes.

Quod eccleſia parochialis vbi ſacramenta participauit de mortuo alibi ſepulto dẽt ius ſuum habere, id eſt canonicam portionem. 13. q 1. eccleſias, per totum.

Quod canonica portio eſt danda ſecundum conſuetudinem terrarum, vt vitetur ſcandalũ, arg. 12. diſt. illa. 76. diſt. vtinã.

Sequeſtratio. Quod lite pendẽte fructus ſequeſtrantur. 2. q. 6. quoties poſt. 11. quæſtio. 1. quia res.

Quod ſequeſtrantur res cum appellatur ab executione. 2. q. 6. quoties poſt.

Item cum aduerſarius fructus dilapidat. 3. q. 2. quia ea.

Item legitime appellanti. 2. q. 6. biduum.

Item de adulterio accuſanti. 4. q. 4. §. aliquando.

Seruitus. Quod duplex eſt ſeruitus, videlicet corporalis & ſpiritualis.

tualis.12.quæſt. 2.cum redem ptor.

Quod ſeruitus inducta eſt ex iure gentium. 1. diſt. ius gentiũ.

Item de iure diuino 35. diſt. vino lentum.

Item iure conſtitutionis.7.diſt.§. 1.de ſeruo empto agitur de quo ſtatutum fuit quod ſex annis ſeruire debuit, & in ſeptimo anno liber exire.

Item iure canonico eſt approbata.17.q 4.id conſtituimus.

Quod ante diluuium inconcuſſa fuit libertas, nec obſequia ſeruitutis a conſortibus exigebãtur.35.diſtinctione 6.poſt medium.

Quod ſeruitus non eſſet ſi ebrietas non fuiſſet.ibid.

Quod clericus epiſcopo ſuo inſidias vel iniurias inferens, in ſeruitutem perpetuam curiæ eſt tradẽdus 11 q. 1.ſtatuimus. 3.q.4.clericus.

Quod concubina diaconi vel ſacerdotis a principe in ſeruitutem eſt redigenda. 35.diſt. eos qui.

Quod meritorium eſt libertatẽ dare ſeruis.12.q. 2. cum redẽptor.

Quod ſerui eccleſiæ angariis ſæcularium iudicum moleſtari non debent.12.quæſt.2.eccleſiarum.

Quod eccleſiæ ſerui etiam benemeriti ſine compenſatione nõ debent dari libertati.12.q. 2.ſi quis.& c.epiſcopus qui.

Quod ſerui miniſtris eiuſdem eccleſiæ gratis poſſunt dari. 12. q.2.eccleſiaſticis.

Quod libertati dati ſi non fuerint grati,in ſeruitutem redigãtur. 12.q.2.epiſcopus qui.

Quod ſ.equeurius fugitiui poſſunt vendi.12.q 2.fugitiui.

Quod ſi ſeruus promouetur ſciẽte domino & non contradicẽte, remanebit in ordine promotus,ſed epiſcopus vel qui eũ præſentauit,duplum reſtituet. 54.diſt.ſi ſeruus abſente.

Item ſi præſens eſt Dominus & conſentit, eo ipſo ſeruus liber efficitur.4.diſtinctio. ſi ſeruus ſciente.

Item ſi Dominus eſt abſens ſiue præſens,& ſcit & tacet,videtur conſentire.ibid.

Quod ſi Dominus neſcit promotionem ſerui intra annum poterit reclamare & reuocare.ibidem.

Quod ſeruus indebite promotus ſi infra diaconatum fuerit degradatus, ad priſtinum ſtatũ reducitur.54. diſtinct. nullus. & c.ſeq. & c. ſi quis obligatus. & c.de rebus. §.cæterum.

Quod ſeruus monachus factus inſcio Domino, intra trienniũ nõ debet profiteri. Intra quod tempus ſi non requiritur, libere monachus remanebit. 54. diſt. ſi ſeruus ſciente.

De hac materia habes vbi agitur de Ordine, & de Clericis.

De Seruitute habes vbi agitur de Libertate, & de Libertis, & de Manumiſſione.

Quod ſpiritualis ſeruitus peccati relaxata eſt per incarnationem Chriſti.12. qõ.2. cum redemptor.

veniſſe, cum ſigna miraculorum per ipſos facta patefacta ſunt.

Quod aliqui dæmones videntur ſigna facere, & non ſunt. 26. q. 5. nec mirum. circa med.

De hac materia habes vbi agitur de Dæmonibus.

Silentium. Quod cult' iuſtitiæ eſt ſilentium. 5. q 4. in loco.

Quod indiſcretum ſilentium prę lati eſt dum eos qui erudiri poterant, timore derelinquit. 43. diſt. ſit rector.

Quod ſimplex conuerſatio abſque ſermone quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. 43. diſt. §. 1.

De hac materia habes vbi agitur de Taciturnitate.

Similitudo. Quod homo ad ſimilitudinem Dei creatus eſt, Angelo vero plus homine attribuitur, quia non dicitur ad ſimilitudinem Dei conditus, ſed ſignaculum ſimilitudinis. de pœ. diſt. 2. quod vero reprobi. poſt med.

Quod ſimiles fuerunt Petrus & Paulus deuotione & merito. 2. q. 7 beati.

Simon. Quod Simon magus fuit ex Iudæa natus. 32. qō. 4. recurrat. circa med.

Quod Simoni baptiſmum ſimulatione acceptum nō profuit, quia poſt non pœnituit. 27. diſtin. quod interrogaſti.

Simonia. Quod ſimonia eſt ſtudioſa voluntas emendi vel vendendi aliqd ſpirituale. 50. diſt. ſtudeat.

Quod ſimonia committitur prece vel pretio vel obſequio. 1. q. 1. ordinationes: & capit. ſunt nonnulli.

Quod nullum vitium ſic reſpicit iniuriam Dei, & ideo inter alia illud grauius corripuit. 1. q. 1. quibuſdam.

Quod ſimoniaca hæreſis ante omnes alias hæreſes pullulauit. 1. q. 1. cum liqueat.

Quod Giezi in veteri teſtamento, & Simon magus in nouo principium fuerunt ſimoniæ 1. q. 1. qui ſtudet.

Quod in commiſſione ſimoniæ quantitas eſt attendenda. 1. q. 1. iudices. poſt med.

Quod paruæ res, ſicut eſculenta, non videntur inducere ſimoniam.

Quod vt omnis ſuſpicio ſimonię vitetur, non paſtillum pro aliquo ſpirituali detur. 1. q. 3. ſi qs obiecerit.

Quod ſine pacto datum munus poteſt accipi. 1. quæſt. 1. quidquid.

Quod tam dans quam accipiens aliquid pro ſpirituali, committit ſimoniam. 1. q. 1. quos conſtiterit.

Quod per carnales preces cōmittitur ſimonia. 1 q 1. ſunt nonnulli. & tribus c. ſeq. 8. q. 2. capit. 1.

Quod pro digno preces fundere non eſt ſimoniam committere. 1. q. 1. latorem.

Quod ille prælatus ſimoniam cōmittit, qui non nummo pretii, ſed nummo fauoris or-

dinem vel beneficium tribuit. 1.q.1.ſunt nonnulli.

Quod ille ſimoniam fugit, qui manus ſuas ab omni munere excutit.1.q.1. ſunt nonnulli.& c.ſeq.

Quod ſimonia licet ſit execrabile vitium,tamen heu nimis eſt vſitatum.1.queſtione 1.reperiuntur.

Quod ſimoniacus ſicut non habet ſpiritualequod pro temporali emit,ſic nec temporale poteſt retinere quod pro ſpirituali dedit vel accepit. 1.qō.1. qui ſtudet.

Quod ſimoniaci ſi non renunciant & pœnitent, in æternum peribunt. 1.qō.1.ſi quis neque.

Item adeptis priuantur.1.quæſti. 1 pesbyter ſi.

Item excommunicantur.1.qō. 1. quicumque ſacros.& c.qui ſtudet.

Item deponuntur.1.q.1.ſi quis epiſcopus.& quinq; c.ſeq. & q. 3.ea quæ.& capit.ex multis. & q.7.ſi quis omnem.

Item hæretici reputantur. 1. q. 1. quicumque.& duobus cap.ſequen.

Item a quibuſcumque perſonis tamquã hæretici accuſantur. 6.q.1.quæro ergo,& §.porro. & §.ſed cum omnes.

Quod ſimoniacus ipſo iure videtur excommunicatus,& a participatione ſacramentorum ſegregandus.1. quæſt.1.reperiuntur.

Item quandoque corporaliter puniuntur.1.q.1.qui ſtudet. Exemplum ibi de Giezi qui lepra percuſſus fuit.

Item officium ſuum nõ iuſte exequitur.1.q.1. quicumq; ſacros, & c.qui perfectionem.

Item ſacramenta indigne largitur.1 q.1. quicumque ſacros.

Item ſacerdos non merito, ſed nomine tantum dicitur.1.q.1. cap.2.

Quod aliquod munus dare pro prebenda vel dignitate,eſt graue peccatum.1.qō. 6.per totũ.

Quod emens vel vendens prælaturam, prauitatem incurrit ſimoniacam,& æternã damnationem.1.q.1.preſbyter ſi.

Item tam ea quam ordine ſuo priuatur.cap.reperiuntur.& cap. ſanctorum.

Item præbenda ſimoniaca cum ſalute animæ non poteſt retineri. 13.diſt.neruí.§.alius.

Quod prælatura per ſimoniã vel multam ambitionem adepta, etiam ſi moribus non offendat, malo exitu terminatur, quia difficile eſt,vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio.1.q.1.principatus.

Quod vbi prælatus per ſimoniã vel ambitionem intrat,ibi populi plus timenda eſt calamitas quam ſalus.1.q. 1.fertur.§. vulnerato.

Quod ſimoniace ſcienter beneficium habens, de rigore iuris priuandus eſt eo.1.q.1.preſbyter ſi.& q. 4. ea quæ. & capit. ex multis. in principio.& in fine.& cap.ſi quis epiſcopus præbendas.& cap.ſi quis dator.1. quæſt 3.

Quod pro omni ſpirituali dare temporale,ſimoniacum eſt. 1. q.1.

q.1.quidquid.in prin.

Quod pro habēdo regimine quarumcumque domorum religioſarum vel hoſpitalium dare aliquid ſimonia eſt.1.qō.3.ſi quis præbendas.

Item pro œconomatu vel vicaria dare vel recipere.1.q.1. ſi quis epiſcopus.

Item pro quocunque officio eccleſiæ,vel pro adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum. 1.q.3. Saluator.poſt med.

Item pro iure percipiendi oblationes vel decimas.1.q.3.quæſitum.& c.ſeq.& c.ſi quis obiecerit.& c.Saluator. poſt med.

Item pro eccleſiis dedicandis. 1.q.3.ſi quis præbendas.& q.4. eccleſia.

Item pro eccleſiarum primorum lapidum fundatione.1.quæſt. 1.nullus epiſcopus.

Item pro baptiſmo & conſignatione.1.q.1 baptizandis.& ca. quidquid.& c.ſeq.

Item pro chriſmate vel confirmatione.1 q.1.placuit vt nullus. & c.dictum eſt.& c.ſeq.

Item pro Euchariſtiæ datione.1. q.1.dictum eſt.

Item pro ſepulturæ exhibitione.

Item pro quibuſcunque eccleſiæ ſacramentis collatione.1.q.1. quidquid.

Item pro interdicti officii reſtitutione.1.quæſtione 1.nullus epiſcopus.

Item pro debiti officii executione.1.q.3.non ſolum.

Item pro ſcriptura vel auxilio in alicuius ordinatione.1.qō.1. ſicut.

Item pro ſententiæ iuſtæ (maxime a prælato) prolatione.1.q. 3.vendentes.

Quod ſimonia etiam committitur, cum prælati accuſatio ex pacto ſuſpenditur.2.qō.3 Euphemium.

Quod collocator beneficii ſimoniace ab officio ſuſpenditur.1. q.3.ſi quis præbendas.

Item conferens prælaturam ſimoniace, ſi non pœnitet pergit ad gehennam.1.q.1.cito.

Item a dignitate deponitur.1.qō. 1.reperiuntur.& quæ.3.ſi quis præbendas.

Item ſacrilegus eſt excommunicatus.1.q.3.audiuimus.

Quod ſimoniaci in ordine acrius quam alii ſimoniaci dānantur.1.qō.1.quiſquis.& c.quos conſtiterit.1.quæſtione 3.vendentes.

Quod quandoque ſimoniaci ſimoniace ordinantur, & cum illis non diſpenſatur, ſed potius a proprio gradu cadunt. 1. q.1.ſtatuimus.

Item quandoque ſimoniaci ſimoniace a non ſimoniacis ordinantur, & hi etiam cadunt ab ordine.1.quæſtio. prima. ſtatuimus.

Item quandoque ſimoniaci non ſimoniace a ſimoniacis ordinantur,& hi miſericorditer,in ordinibus tolerantur. 1.qō.1. ſtatuimus.& c.ſeq.

Quod in ordine ſimoniaci, hæretici reputantur.1.quæſtione 1. preſbyter.

Item excommunicantur. 1.qō.1. quicumque ſacros.

Item deponuntur.1.q.1.ſi quis epiſcopus per pecuniam , &

quattuor.c.ſeq.
Item executionem officii non recipiunt neque habent. 1.qō. 1. quicumque ſacros.& c.gratia. & c.ordinationes.& cap. quibuſdam.
Item ſi celebrant, pollutum ſacrificium offerunt. 49.diſtin.ſacerdotes.
Quod ſimoniaci ordinationes (etiāſi fideles videantur) infideles ſunt.1.q.1.cum omnis.
Quod ipſi tamquam ſeruum ſuū Spiritum ſanctum vendunt:& ideo proditori Iudæ, qui Chriſtum Iudæis vendidit, aſſimilātur.2.q.1.eos qui.
Item anathematizantur.1.q.1.placuit vt.
Item deponuntur.1.q. 1. ſi quis epiſcopus per pecuniā. & duobus cap.ſeq. & capit.quicumque ſacros.
Quod mediator ſimoniæ infamis efficitur. 1. quæſt.3.ſi quis præbendas.
Item ſi clericus eſt, deponitur.1. q.1.reperiuntur.
Item ſi laicus eſt, excommunicatur.1.q.reperiuntur.
Quod varia diſpenſatio eſt circa ſimoniacos: nam diſpenſatur cum eis, vt tantum laicam habeant communionem, quando ſcilicet a ſimoniacis ſciēter in contemptum eccleſiæ promoti celebrauerunt. 1.quæſt. 7.cap.1.
Item diſpenſatur, vt tantum in minoribus miniſtrent, quando, ſcilicet ad alias eccleſias transferri non poſſunt, ſed in ea quam emerunt, canonice viuere promittunt.1.qō. 5. c.1.
Item diſpenſatur, vt remaneant in ſuſceptis quando non in ea quam emerunt, ſed in alia miniſtrare volunt. 1. quæſtio. 5. cap.1.
Item diſpenſatur, vt aſcendant ad ſuperiores, quando inſciis ipſis, aliis pro ipſis ſimoniam commiſerunt. 1. quæſtione 5. cap.1.

Simulatio. Quod vbi ē periculū animæ, licet quandoque vtilitatis cauſa ſimulationem prætēdere.22.qō.2. vtilem. Exemplum ibi de Iehu rege Iſrael.
Quod ipſe Deus ſimulauit ſe voluiſſe immolationē Iſaac quā præceperat, & poſtea prohibuit. 22. quæſtione 2. ſi quælibet.§.quandoque.
Item Abraham in Ægypto Sarā vxorem ſimulauit ſororem ſuam eſſe, nec tamen peccauit.22.q.2.quæritur.& §.proximo.
Item Iacob ſimulauit ſe eſſe Eſau primogenitum Iſaac.
Item iuſtum bellum habentibus quandoque contra hoſtes expedit ſimulatio.23.q.2.Dominus noſter.
Quod nulli præiudicat doloſa ſimulatio. 22.q. 5.quacumque.
Quod baptiſmus ſimulatorius non caſſatur.1.q.1.ſpiritus.§. ecce.de conſecrat.diſtin.4.ſolet etiam.
Quod ad oues Chriſti non pertinent qui illis ficto corde miſcētur.24.q.vlt.de illis.
Quod malum eſt religioſo cadere a propoſito & poſtea ſimulare propoſitū.12.q.1.certe.
Quod

Quod non ſolum in falſis, ſed et iam in ſimulatis operibus filii diaboli ſunt. 22. quæſtione 5. cauete.

Simplicitas. Quod ſimplicitas co lumbina dicitur quæ dolo caret,& hæc ſuadetur. 6.qō.1. ex merito.16.q.1.ſi cupis.

Item ſimplicitas innata, & hæc excuſat tantum in commiſſis. 86.diſtin.tanta nequitia.circa fi.& 47.diſt.de Petro.

Quod tali parcitur ſimplicitati, & venia conceditur.de conſecrat.diſti.2.ſcriptura. 86. diſti. tanta nequitia.

Quod ſimplicitas impedit ꝓmouendum.39.diſt.Petrus.

Quod prælato promoto ſi hanc habuerit datur ei coadiutor. 74. diſtin. epiſcoporum. 7.q. 1.quia frater.

Item abbatibus propter ſimplicitatem non dantur coadiutores, ſed deponuntur.18.q.2.ſi quis Abbas.

Quod ſancta ruſticitas & ſimplicitas ſolū ſibi prodeſt: & quantum ex vitæ merito ædificat, tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtat.2.quæſtio. 7.ſancta quippe.

Item vbi ſimplicitati tantum ſtudetur,diſciplina negligitur.11. q.1.fratris.

Quod in ſacramentorum collatione debet eſſe ſimplex & ſine venalitate conſenſus.1.q.6. ſicut is.

Syndicus. Quod per ſyndicum abſentis intimatur volūtas. arg. 93. diſt.c.1.65.diſt.non debet.

Singularitas. Quod ſingularitas in monachis & contēplatiuis apꝓbatur 16.q.1.ſi cupis.

Quod ſingularitas niſi ſit Deo cōtraria communem conſuetudinem non debet violare.turpis eſt enim omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. 8.diſtin.quæ contra mores.

Quod ſingularitas morum etiā bonorum inconſuetos ſcandalizat.12.diſt. illa.

Quod qui ſtrictius viuit quàm habent mores eorum cū quibus viuit, ſingularis & ſuperſtitioſus videtur. 41.diſt. quiſqꝫ.

Quod ſingularitas inter conſuetos,flagitium reputatur. 8.diſtin.quæ contra.

Quod non intereſt quidquid alimentorum ſumat,dummodo non ſit ſingularis, ſed cōgruat in omnibus generibus alimentorum his,cum quibus viuendum eſt.41.diſt.quod dicit.

Quod exceptis religioſis nullus in decantando diuina officia aliter quam in epiſcopali eccleſia cantantur,debet eſſe ſingularis.12.diſt.de iis.

Synodus. Quod ſynodus ex Græco interpretatur comitatus vel cœtus: concilii vero nomen tractum eſt a Romanis,eo quod ad tractandum cōi intentione conueniebant.13.diſti.§.ſynodus.

De hac materia habes vbi agitur de Conciliis.

Sobrietas. De ſobrietate epiſcoporum habes 35.diſt.per totum. & 41. diſt.per totum.

De ſobrietate habes ſupra vbi agitur de Abſtinentia, & de Cibo, & de Ieiunio.

Societas. Quod ſocietas requirit concordiam motum. 45. diſt. quod dicit. & c. clericus.

Quod ſocius tenetur ſocium defendere ab iniuria. 23. q. 3. non inferenda.

Quod bonus qui in bonitate permanet, non polluitur ſi malo ſocietur. 32. q. 1. nõ eſt Exẽplũ ibi de Oue, & de meretrice.

Quod boni quandoque luunt ſocietatem malorum. 24. quæſ. 1. non turbatur.

Quod bonum eſt malum ſocium declinare: ne ſicut morbida ouis inficiat congeriem ſocietatis. 45. diſt. ſed illud. 14. q. 3. ſecundæ. & cap. ecce autem. & c. illud ſane.

Quod difficile eſt incorruptum permanere, qui corrupto ſociatur. 23. q. 4. quisquis, vel quod poteſt. in fin.

Quod tripliciter aſſociatur quis malis, aut comitando, aut fauendo, aut in non corripiendo. 23. q. 4. ita plane.

Quod non caret ſcrupulo ſocietatis occultæ qui manifeſto facinori deſinit obuiare. 83. diſt. error. 23. q. 3 qui poteſt. 86. diſtin. facientis culpam.

Quod ſocietas malorũ eſt quandoque toleranda, & quandoque fugienda. 7. q. 1. ſuggeſtũ. & duobus c. ſeq.

Quod incantationes & artes magicæ fiunt ex quadam peſtifera ſocietate hominum & dæmonum. 26. qo 2. illud. in fin.

Sodoma. Quod peccatũ ſodomiæ exercetur in maſculis & in fœminis. 32. q. 7. vſus.

Quod in peccato ſodomiæ deordinatur ordinatio Dei & naturæ. 32. q. 7. adulterii.

Quod ſocietas quæ cum Deo eſſe nobis debet violatur, cum natura cuius ipſe auctor eſt, libidinis peruerſitate polluitur. 32. q. 7. flagitia.

Quod peccatum ſodomiæ etiam apud Gentiles eſt deteſtabile. 32. q. 7. flagitia.

Quod ſodomiæ peccatum grauius eſt adulterio. 32. quæſtio. 7. vſus.

Quod peccatum ſodomiæ peius eſt quam cum propria matre peccare 32. q. 7. adulterii.

Quod Loth obtulit ſuas ſtuprari filias, vt deteſtandum peccatũ ſodomiæ in aliis impediret. 32. q. 7. offerebat.

Solicitudo. Quod ſolicitudo temporalium ſuffocat ſpiritualia. 49. diſt. hinc etenim, ante med.

Quod hoc non debet eſſe in clericis & religioſis. 12. quç. 1. cui portio.

Quod pia ſolicitudo eſt egenorũ commodis intendere. 87. diſt. diuinæ.

Quod cum honoris augmento cura quoque ſolicitudinis debet excreſcere. 100. diſtincti. rationis.

Quod epiſcopus ſolicitus debet eſſe circa defenſionem pauperum, redemptionem oppreſſorum, & munitionem mona-

ſte-

ſteriorum.84.diſt.§.1.

Item debet eſſe ſolicitus tãquam paſtor circa gregem ſuum.81. diſt. oportet.

De hac materia habes vbi agitur de Neglıgentia.

Somnus. Quod negligẽs prçlatus dormienti comparatur.86.diſtin. fratrem.

Quod aliquando ſomnũ vanum & deceptorium dormientibus immittunt dæmones.26.q.4. ſciendum.circa medium.

Quod dæmones maxime in ſomnis infideles deludũt diuerſas eis ſpecies & ſimilitudines offerentes, & per deuia quæque ducendo: & hoc cum ſolus patiatur ſpiritus in corpore euenire opinantur.26.q.5.epiſcopi, poſt med.

Quod ſomniando illuſiones contingunt hominibus multipliciter.6. diſt. teſtamentum. & c.ſeq.

Sors. Quod ſors non eſt aliquid mali, ſed res in humana dubietate diuinam indicans voluntatem.26.q.2. ſors.

Quod licet ſortibus nihil mali inſit,tamen prohibentur homines:nę ſub hac ſpecie ad antiquos idololatriæ cultus redeant ibid.§ proximo.

Quod qui ſortibus vtũtur ad negotia ſæcularia & ad vanitatẽ diuina oracula videntur conuertere.26.q.2. hi qui.

Quod ſortes quæ dicuntur apoſtolorum vel aliorum ſanctorũ,ſunt damnatæ, & exercentes ſunt excommunicati 26.q.5.ſi quis clericus. & qõ.7.non obſeruetis,& c.ſeq.

Quod omne genus ſortium ſub anathemate prohibetur.26.q.5.ſortes & c.ſ. q

Quod tempore neceſſitatis in libris diuinis præmiſſa oratione dominica vel alia,ſortes videntur concedi.26. q.2. hi qui. & c.ſeq.

Sortilegium. Quod ſortilegi ſunt, qui per quaſdam inſpectiones ſortium vel figurarum futura promittunt.26.q.1.ſortilegi.

Quod qui obſeruãt conſtellationes,ſortilegi dicuntur. 26.q.5. non liceat.

Quod in calendis Ianuarii menſam cũ epulis ratione diuinationis parare, ſortilegium eſt committere. 26.qõ.7.ſi quis.

Quod ligaturæ characterum vel aliarum rerum quas medicina non requirit, vel obſeruatio ſternutationis,aut liminis conculcatio,aut dierum Ægyptiorum obſeruatio, & plura alia nomine ſortilegii damnãtur. 26.q.2.illud quod.

Quod portare ſuper ſe lapides pretioſos vel herbas non eſt ſortilegium.26. q.vlt.c.vlt.

Quod infirmãtibus carmina ſortilega nil proficiunt.26. qõ.7. admoneant.

Quod qui ſeruant ſortilegia, ſunt Chriſtianæ fidei & baptiſmi violatores.26.q. 7.non obſeruetis.

Quod ſortilegi a diabolo cui deſeruiunt, ſunt captiuati. 26.

q.5.epiſcopi eorumque.
Quod ab epiſcopis de parœchiis ſunt expellendi.
Item ſortilegi ſunt excommunicandi.29.q.5.§.1.
Quod ſortilegi & eis aſſentiẽtes ad accuſationem non ſunt ad mittendi.11.q.8.quiſquis.
Quod ſerui ſi ſint ſortilegi, verbe ribus: ſi liberi, carceribus ſunt caſtigandi. 26. quæſtione 5. contra.
Quod qui credit ſortilegis, quinque annis debet pœnitere, 26. q.5.non liceat.

De hac materia habes vbi agitur de Diuinatione, & de Incantatione.

Spectaculum.

Quod die ſolẽni eccleſiam contemnẽtes, & ſpectacula cuſtodiẽtes ſunt ex communicandi.de conſe.diſt. 1.qui die.
Quod præcipue clerici curioſis ſpectaculis non debent intereſſe.de conſe.diſt.5.non oportet.23.diſt.his igitur.
Quod clerici ſpectacula ſaltantium debent vitare.34.diſtin. preſbyteri.
Quod pœnitens ſi perfecte vult pœnitere, debet ſe a ſpectaculis ſæculi cohibere.de pœ.diſt. 1.§.1.ante finẽ. verſ. cohibere.

Spiritus ſanctus.

Quod ſpiritus ſanctus æqualis eſt patri & filio.de conſec.diſt. 5.de ſpiritus ſancto.
Quod a patre & filio procedit.de conſe.diſt.5.ſaluator.
Quod ſpiritui ſancto attribuitur potentia miraculorum.de con ſe.diſt.5.de ſpiritu.
Quod ſpiritus ſanctus extra eccleſiam nihil operatur.24.qõ. 1.audiuimus.
Quod non ſciſſuras, ſed vnitatem amantes, ſpiritum ſanctum accipiunt.
Quod peccata tenere vel dimittere, vel excommunicare, opus eſt Spiritus ſancti.ibid.
Quod in domino ſemper manſit ſpiritus ſanctus, in aliis vero ſanctis quandoq; manet, quãdoque recedit. de pœn. diſt.2. quærendum.
Quod nemo poteſt dicere, Dominus Ieſus, niſi in ſpiritu ſancto.ibi.poſt med.
Quod nemo accipit ſpiritum ſanctum niſi intra eccleſiam. 24. q.1.audiuimus.
Quod blaſphemare ſpiritum ſanctum, eſt contra ſacros canones proteruc agere.25.q.1.violatores.
Quod Apoſtolus abſens corpore præſens ſpiritu Corinthiũ tradidit Satanæ.24.qõ.1. audiuimus.circa med.
Quod ſimoniaci non habent ſpiritum ſanctũ veritatis, ſed ſpiritum mendacii, & illum aliis dant.1.q.1.gratiam.
Quod ſeptem modis in ſpiritum ſanctum quis peccat, videlicet cum quis male ſentit de perſona Spiritus ſancti.de conſec. diſt.4.hi vero.
Item cum quis obſtinatur, & dicit omnia mala impunita, & bona non remuneranda. de pœ. diſt.3.adhuc.in fin.
Itẽ qui penitus deſperat, vt Cain qui

qui dixit: Maior eſt iniquitas mea quam vt veniam merear. de pœn. diſtin. 1. voluiſſent. §. ex his.

Item cum quis veritatem cognitam impugnat, ſicut illi qui Chriſtum dixerunt in beelzebub dæmonia eiicere. 1. qō. 1. eos qui.

Item cum quis quocumque modo mortaliter peccat, nam ex hoc Spiritum ſanctum a ſe fugat. de pœn. diſtin. 3. inter hęc hircum. 2.

Item cum quis ſcienter in quocūque mortali peccato perſeuerat. de pœniten. diſtinctione 3. ante finem.

Item cum quis exiſtens in peccato habet propoſitum numquā pœnitere. de pœnit. diſt. 1. poteſt fieri.

Spolatio. Quod cum ſpoliatur quis reb. vel beneficio ab aduerſario, tunc ante litis ingreſſum reſtituitur. 2. q. 2. per totum. 3. q. 1. epiſcopi. §. quæſti. 1. ſi prima tis. 33. q. 2. hiſtoria.

Quod ſi abiiciatur ſpoliato exceptio rei iudicatæ, a qua nō fuit appellatum, tunc non reſtituitur. 2. q. 6. ei qui appellat. §. diffinitiua.

Quod cum ſpoliatur quis a iudice non ſuo, hic ſtatim reſtituitur, niſi propter graue ſcandalum diſſimuletur. 3. qō. 6. hæc quippe.

Quod ſi ſpoliatur quis a iudice ſuo, qui propter iuſtā cauſam abſens inuenitur, hic ſtatim reſtituitur. 7. qō. 1. præſentium, ſed abſens ex contumacia ſi intra annum purgare voluerit innocentiam, eſt audiendus. 11. q. 3. rurſus.

Quod ſi ſpoliatur quis præſens a ſuo iudice poſt appellationē, nihil agitur, & ſpoliatus ad omnia reſtituitur. 2. q. 6. c. vlt. §. appellatore.

Quod ſi ſpoliatur quis a iudice ſuo ante appellationē ordine iudiciario, non reſtituitur. 2. quæſt. 6. cap. vlt. §. quandoq; vnam.

Quod ſi a iudice ſuo ante appellationem ordine iuris prætermiſſo quis ſpoliatur, ſtatim reſtituitur. 2. q. 1 notum ſit.

Quod ſpoliatus etiam abſens per procuratorem poteſt reſtitui. 3. quæſtio. 1. epiſcopi. §. ſed notandum.

Sponſæ. Quod ſponſæ promiſſæ non ſtatim debent dari, ne vileſcant. 27. q. 2. inſtitutum.

Quod vno viuēte, alteri alter nō debet coniungi. 27. qō. 2. deſponſatam.

Quod vterque ipſorum altero inuito poteſt religionem approbatam intrare 27. quæſtio. 2. deſponſatam.

Quod dos ſponſæ ſcripto debet confirmari. 30. q. 5. noſtrates.

Quod propter publicam honeſtatem neuter alterius conſanguineam nec in vita nec poſt mortem poteſt accipere. 27. q. 2. ſi quis deſponſauerit. & c. ſi quis vxorem. & c. ſeq.

Quod fornicatio voluntaria videtur tollere deſponſationis vinculum de futuro. 27. q. 2. raptor.

Quod ſpōſa iubetur lugere mortem ſponſi ſui, quaſi viri ſui. 27.q.2.omne,in fin.

Quod opprimens ſponſam alterius,morte punitur.27.q.2.omne.

Quod ſponſa quandoque dicitur vxor,& ſponſi quandoque viri.27.q.2.quapropter.& pluribus e.ſeq.

Quod ſponſus cum ſponſa ob reuerentiam benedictionis prima nocte debent in virginitate permanere.23.diſt.c.ſpōſus.

Sponſalia. Quod ſponſalia ſunt futurarum nuptiarū fœdera.30.q.5.noſtrates.

Quod ante ſeptennium nequeūt contrahi ſponſalia.30.q 2.§.1. & c.ſeq.

Quod ſponſalia in cunabulis per parentes contracta nō tenēt, niſi pueri poſtquam ad annos diſcretionis peruenerint, conſentiant.30 q.2.c.vbi.

Quod ſponſalia quandoque contrahūtur per verba de præſenti, & hæc quia faciunt matrimonium, non ſoluuntur niſi per religionis ingreſſum. 27.q.2.ſcripſit.

Item per frigiditatis perpetuum maleficium.2.q.4.cōſuluiſti.§.hoc autem.

Item verba de futuro hæc impediunt cum alio contrahendū, ſed non dirimunt iam contractum.27.q.vlt.& § ſeq.

Quod parentibus non licet puerorum ſponſalia frangere,quę vtrorumque coſenſu contrahunt.31.q.3.c.ſi qui parentes.

Quod euidens ſignum ſponſaliū eſt annuli ſubarrhatio.30.q.5.noſtrates.

De hoc habes vbi agitur de Annulo.

Quod ſponſalia per parentes tantū tractari debent: non eſt enim virginalis pudoris eligere maritū 32.q 2.nō omnis § ſeq.

Quod viuente auo pater puellæ de ſponſalibus tractandis non debet ſe intromittere, ſed auus:quia ipſe pater eſt in poteſtate aui.32.q 3.c.1.

De deſponſatione Mariæ cū Ioſeph,habes 27.q.2.§.1.

De hac materia,& de Conditionibus turpibus & honeſtis,quæ fiunt in ſponſalib. habes vbi agitur de Matrimonio.

Stabilitas. Quod ſtabilitas prælatis & clericis in ſuis eccleſiis & locis præcipitur,& contrariū inhibetur.7.q.1.non oportet.& p omnia c. vſque ad c.ſancitū.

De ſtabilitate habes vbi agitur de Conſtantia.

Statera. Quod ſtatera doloſa quæ grauius pro ſe,leuius pro alio ponderat eſt vitanda.24.q.1.nō afferamus.

Quod omnis iudex Stateram geſtare debet, vt in vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiam habeat.45.diſt.omnis.

Quod quilibet quaſi in Statera ſermones ſuos debet ponderare.50.diſt.ponderet.

Statuta. Qđ ſtatuta ſanctorum patrum i1-

inuiolabiliter ſunt ſeruanda. 11.diſt.nolite.

Quod eccleſiaſtica ſtatuta quædã apoſtolica traditione, quædã auctoritate ſcripturę, quædam conſuetudine confirmantur. 11. diſtinctione eccleſiaſticarum.

Quod apoſtolica ſtatuta non debent negligi, nec variari, nec per conceitationem diſturbari. 25.q.2.amputato.

Quod ſit ſtatutum propter honeſtatem tenendam. 35. quæſt. 3. porro.

De hac materia habes vbi agitur de Publica honeſtate.

Item fit propter inhoneſtatẽ delendam.de conſe.diſtin.4.nec quemquam.vbi agitur de immunditiis corporalibus.

Item fit propter vtilitatem habendam.1.q.7.tali. vbi conſtituitur propter eccleſiæ vtilitatẽ, vt cum illegitime natis diſpenſetur.

Item fit propter inutilitatem euadendam.12.qõ.2.terrulas. vbi ſtatuitur quod inutiles res eccleſiæ alienari poſſunt.

Item fit ſtatutum cauſa diligentiæ habendæ. 18.diſtinctione peruenit. vbi ſtatuitur quòd ſynodi certis temporibus habeantur.

Item fit cauſa negligentiæ remouendæ 89.diſtin.volumus.vbi ſtatuitur quòd epiſcopus vicarium habeat.

Item fit cauſa neceſſitatis, qua ceſſante debet ſtatutum ceſſare.prima quæſtio. 1. quod pro neceſſitate.

Item fit cauſa facilitatis. 80.diſti. fraternitatem. vbi ſtatuitur q. epiſcopales ſedes debent eſſe propinquæ, vt facilius ad electionem archiepiſcopi conueniant.

Item fit cauſa maioris mali vitandi.13.diſt.c.1.& c.2.

Item fit cauſa maioris boni adipiſcendi.19.q.2.duæ. vbi dicitur, quod clericus contradicente epiſcopo religionem poteſt intrare.

Item fit cauſa oppreſſionis vitandæ 16.quæſtione prima, prædicator. vbi dicitur quòd maior minorem opprimere non debet.

Item fit cauſa ſubiectionis ſeruandæ.95.diſtin.eſto. vbi dicitur qualiter epiſcopi ad preſbyteros, & preſbyteri ad epiſcopos ſe debent habere.

Quod legitime ſtatutum poteſt diſſolui propter peccãtis abuſum.63.diſtinct.quia ſancta.§. proximo.

Item propter auctoris deteſtationem.16.diſti.canones.vbi dicitur, quòd licet bona ſint quę ſtatuerunt hæretici, tamẽ ſunt deteſtanda.

Item propter ſecuriorem prouiſionem.de conſec.diſtin.1.vaſa. vbi dicitur, quod pro miniſterio diuino meliora ſunt vaſa aurea & argẽtea quam vitrea & lignea.

Item propter ſtatuti nimium rigorem.34.diſt.fraternitatis.

Item ne præbeat malignandi occaſionem.12. diſt. nos conſuetudinem.vbi contra primũ ſtatutũ de hęreticis ſtatuitur de

Donatiſtis non promouẽdis.
Item propter maiorem honeſtatem.31.diſt.aliter.vbi ſtatuitur de Græcorum ſacerdotum vxoribus, quod apud Latinos diſſoluitur.
Itẽ propter exempli perniciem. 96.diſt.bene.vbi ſtatutum Baſilii, licet fuerit pro eccleſia, caſſatur.
Quod ſtatutũ anteceſſoris caſſatur, ſi oppreſſionem infert.31. diſt.ante triennium.
Item ſi iniuſtitiam continet. 19. diſtin.ſecundum.& 10.quæſt. 2.de precariis.100.diſtinctio. nouit.
Item ſi caſus inopinatus emergit. 12.q.1.certe.
Item ſi exemplum mali inducit. 63.diſt.quia ſancta.§.verum.
Item ſi melius alteri fuerit reuelatum.9.diſt.noli.
Item ſi cauſa vel perſona vel aliquid ſimile cauſam dederit ſtatuto.29.diſt.regulæ.

De hac materia habes vbi agitur de Conſtitutione.

Sterilitas.

Quod in lege Moyſi male dicta erat ſterilis.32.q.4.recurrat.§.bis ita.
Quod nulli licet vxorem dimittere propter ſterilitatem, & aliam ducere propter fœcunditatem.32.q.7.tantum.
Quod non videtur vere eſſe vxor quæ procurat cõtra bona matrimonii venena ſterilitatis. 32.q.2.aliquando.
Quod ſancti patres propter ſterilitatem vxorũ ex ancillis pueros procreauerunt.32.q.4.§.t.

Stola.

Quod Stola dicitur orarium.23.diſti.eccleſiaſtica.
Quod ſtola epiſcopus & ſacerdos vtrumq; humerum debet ambire, pectus in modum crucis ſtringendo, ad deſignandum quòd Chriſtum crucifixum in pectore portans ſecurus ſtet inter proſpera & aduerſa. 23. diſt.eccleſiaſtica.
Quod qui ſine ſtola celebrat, vel euangelium legit, grauiter excedit, vnde & excommunicari præcipitur.33.diſtinct. eccleſiaſtica.in fin.
Quod diaconus in ſiniſtro humero ſtolam geſtare debet, vt expedire presbytero miniſtrare valeat.25.diſtinct. vnum orarium.
Quod ſacerdos numquam debet corpus Chriſti ſumere vel pro aliis portare niſi ſtola in pectore ad modum crucis circumſeptus.22.diſtinctione eccleſiaſtica.

Studium.

Quod Studiũ apoſtolici debet eſſe circa profectum imperii.97.diſt.victor.
Quod Studium epiſcopi debet eſſe vt diuerſarum ſcientiarũ Studium procuret in eccleſiis baptiſmalibus. 37.diſtinct.de quibuſdam.
Quod Studium debet eſſe clericis diuinis officiis intendere. 23.diſt.his igitur.in fin.
Quod clerici Studium auaritiæ debent declinare.ibid.
Item deteſtabile Studium ſimoniæ debent fugere. 1.q.1.qui ſtudet.

Quod

Quod ſtudium liberalium artiũ ad vtilitatem eccleſiæ exercendum approbatur. 37. diſtin. de quibuſdam.

Quod Studium in libris poetarũ ratione curioſitatis clericis inhibetur. 37. diſtinctio. ſi quis vult.

Item clericis inhibetur ne filios ſuos in eccleſiarum ſumptib. ſtudiis ſæcularium ſcientiarũ occupent. 37. diſtinctione legant. & capit. vino. & capit. omnem.

Stultum. Quod Stultum eſt nel'ea quocumque bona diſcere. 22. diſt. de Conſtantinopo.

Item peccati periculum & pœnę correſpondentis non penſare. 38. diſtinct. qui ea. vbi dicitur, Qui ſtultus eſt in culpa, ſapiens erit in pœna.

Stuprum. Quod ſtuprũ eſt illicita virginum defloratio. 36. q. 1. lex. §. cum ergo.

Subdiaconus. Quod Subdiaconi appellantur, qui ſubiacẽt officiis & præceptis Leuitarũ. 21. diſt. cleros.

Item Subdiaconi officium eſt calicem & patenam ad altare Chriſti deferre, & Leuitis tradere. 25. diſt. perlectis.

Quod nullus debet ordinari in Subdiaconũ, niſi promiſſa caſtitate. 78. diſt. de Syracuſanæ. § ecce. & duobus c. ſeq.

Quod tempore apoſtolorum Subdiaconatus non reputabatur ſacer ordo. 60. diſt. nullus in epiſcopatum.

Quod Subdiaconus poteſt eligi in epiſcopum, & non in archidiaconum. 70. diſtin. inuocamus. & cap. nullus in epiſcopatum.

Subſcriptio. Quod Subſcriptio tabellionarii, vel ſi non habetur tabellio, trium teſtium Subſcriptio ſcripturam facit authenticam. 16. q. 3. placuit. §. poteſt.

Quod ſubſcriptio requiritur in electione. 63. diſt. quanto.

Item requiritur in conſtitutionis promulgatione 96. diſtin. bene quidem. 35. quæſti. 9. quod quis.

Itẽ requiritur in ſentẽtiæ prolatione. 17. diſt. concilia. §. hinc etiam.

Item requiritur in rerum eccleſiaſticarum alienatione. 12. q. 2. ſine exceptione.

Item requiritur in libertatis datione. 12. q. 2. epiſcopus qui mãcipium.

De ſimili materia habes vbi agitur de Scriptura.

Succeſſio. Quod in eccleſiis non debet eſſe ſucceſſio. 8. quæſtione 1. apoſtolica.

Quod epiſcopus non poteſt ſibi ſubſtituere ſucceſſorem. 8. qõ. 1. per totum.

Quod filius ſacerdotis vel clerici nõ poteſt immediate in eccleſia ſuccedere patri. 1. qõ. 1. cito turpem.

Quod varietate multiplicis ſucceſſionis aboletur vitium præceſſoris.

Quod bona defuncti epiſcopi

ſeruanda ſunt diligenter Succeſſ. ri.12. q.2. hæc huius placiti. & c. non liceat. & cap. charitatem.

Succeſſor. Q͛d Succeſſor factum prędeceſſoris mutat propter ſub litorum oppreſſionem.31.diſtinctione, ante triennium.

Item propter manifeſtam iniquitatem.100.d.ſt.nouit.

Item propter exempli perniciẽ. 63.diſti q̃ iia ſancta.§. verum.

Item ob iudicis circumuentionẽ. 35.q.9.apoſtolicæ.& duobus c. ſeq.

Item ob gratiæ diſpenſationem. 35.q.9.ſententiam.

Item ob originis incertitudinẽ, 68.diſt.chorepiſcopi.

De hac materia habes vbi agitur de Statuto, & de Conſtitutione.

Suffragiũ. Quod ſuffragia eccleſiæ facta pro mortuis proſunt, 13. q.2.non exiſtimemus.

Quod quattuor modis fiunt ſuffragia pro mortuis, aut miſſis, aut eleemoſynis, aut ieiuniis, aut precibus 13.q.2.animæ.

Quod cum pro centum animabus pſalterium vel miſſa dicitur, non minus quã ſi pro qualibet earũ diceretur, accipitur. de conſ.diſt.5.nõ mediocriter.

Quod pro ſuffragiis mortuorum alii diem tertium, alii diem ſeptimum, alii trigeſimum, alii quadrageſimum obſeruare conſueuerunt.13.quæſtione 2. quia alii.

Quod debita ſuffragia mortuorũ non reddentes fures ſunt & ſacrilegi, & ſunt excommunicandi. 22.q.2. qui oblationes.

De hac materia habes vbi agitur de Mortuis, & de Eleemoſynis.

Superbia. Quod ſuperbia eſt bona, quæ non habet quis ſimulare. 11 q.3.ſi quis vero.

Item ſuperbia eſt aliis ſe præferre. 22.diſt.de Conſtantinopolitana.

Item ſuperbia eſt vanas opiniones ex ſcripturis ſacris confingere.30.diſt.hæc autem.

Item ſuperbia eſt ſubditos non cum beneuolentia, ſed cum aſperitate corrigere. 45. diſt. licet nonnunquam.

Itẽ ſuperbia eſt arroganter alios inſtruere.46.diſtin.hoc habet 45. diſt. recedite.

Item ſuperbia eſt occaſione habitus vel religionis ſimpliciores quoſque deſpicere.30. diſtin.ſi quis per ſuperbiam. 45. diſtin. vera iuſtitia.

Item ſuperbia eſt ſine meritis pręfici vel ordinari velle. 59. diſti. officia.

Item ſuperbia eſt peccatum ſuum in confeſſione non manifeſtare. de pœn. diſt.1 § item taciturnitas.

Item ſuperbia eſt officia aliis conuenientia ſibi vſurpare. 10.diſtinct.quoniam.93.diſtin.diaconi eccleſiæ.

Quod Nabuchodonoſor propter ſuperbiam in beſtiam eſt mutatus. 18. quæſtione 4. miror.

Su-

Superfluitas. Quod ſuperflui tas cibi & potus nocet animę & corpori. de conſec. diſtinct. vlt. nihil enim ſic. & duobus c. ſequen.

Quod ſuperfluitas temporalium (maxime in clericis) arguatur. 47. diſtin. ſicut. 12. quæſtio. 2. aurum.

Item arguitur in vſu ciborum & potuum. 44. diſtinct. §. 1. & c. ſequen.

Item arguitur in exceſſu deliciarum & laſciuiarum. 35. diſtin. eccleſiæ. 41. diſt. quiſquis.

Item arguitur in immoderata ſuſione verborum. 43. diſt. ſit rector. ante med.

Item in conſtructione ædificiorum. 86. diſt. non ſatis. & cap. pulchra. 12. q. 2. gloria.

Superſtitio. Quod ſuperſtitio eſt quidquid inſtitutum eſt per homines ad facienda & colenda idola, vel ad colendam ſi cut Deum creaturam. 26. q. 2. illud quod.

Item ſuperſtitio eſt ſeruare tempora in agendis, in ædificiis inchoandis, in diebus Ægyptiacis cuſtodiendis. 26. q. vlt. quis exiſtimaret.

Item ſuperſtitio eſt pacta quædã & fœdera cum dæmonibus ſubire, qualia fiunt per magicas artes. 26. quæſtio. 2. illud quod.

Item ſuperſtitio eſt ſtrictius viuere quam mores eorum cũ quibus quis habitat, ſe extendunt. 41. diſtinctione, quiſquis.

Suſpenſio Quod ſuſpẽſio eſt duplex videlicet corporalis. & ſpiritualis.

Quod ſuſpenſio Iudæ corporalis non deleuit peccatum, ſed auxit ſupplicium. 23. quæſt. ſi nõ licet.

Quotquot ſeipſos ſuſpendunt, vel aliter occidunt cum Iuda perpetuæ damnationis exitium incurrunt. 23. quæſt. 5. ſi non licet.

De ſuſpenſione Iudæ habes vbi agitur de Iuda.

Quod ſuſpenſis in patibulo (ſi digne pœnituerint) non eſt negandã eucharistia, neque ſepultura, quia talibus ſuppliciũ cedit ad peccati remedium. 13. q. vlt. c. vlt.

Quod ſuſpenſio ſpiritualis eſt canonica vel eccleſiaſtica, quæ contingit in officio & beneficio, vel in vtro que. 32. diſtinct. eos qui.

Quod a canone ſuſpenſi ſunt ipſo facto clerici publici fornicatores 32. diſtinct. nullus. & ca. ſeq. 15 q. 8. ſciſcitantibus.

Item hæretici. 24. quæſt. 1. ſi quis dederit & c. ſeq.

Item ſchiſmatici. 1. q. 1. quicumq;. & c. reperiuntur.

Quod ſuſpenduntur clerici turpibus quæſtibus & lucris incumbentes. 88. diſtinctione conſequens.

Item ſuſpenduntur ab officio dæmoniaci & epileptici, vel conſimilibus vexationibus laborantes. 33. diſt communiter. & duobus c. ſeq.

Item ſuſpenduntur epiſcopi vel

clerici inſolentiis ſe non corrigentes.34.diſtinctio.quorundam.

Item ſuſpenduntur clerici prælatis ſuis inobedientes & contumaces.11.q.3.ſi quis vero.& c. abſit.

Item quando quis ſuſpēditur ab officio, intelligitur tantum de officio in eccleſia exequendo, quia in priuato tenetur oēs horas dicere.11.quæſt.2 ſi quis epiſcopus in concilio.

Item in officijs eis participantes excommunicantur.11.qō.3.ſi quis epiſcopus damnatur.

Quod nō timens Suſpenſionem excōmunicatur.11.q.3.ſi quis preſbyter.

Item deponitur ab honore.11.q.3.ſi quis epiſcopus.

Suſpicio. Quod omnis ſuſpicio potius repellenda eſt, quam recipienda.6.q.1.oues.

Quod fidelis homo nō de facili debet venire in Suſpicionem.11.quæſtio.3.abſit.nota gloſſam.

Quod eſt ſuſpicio temeraria, & hæc eſt repellenda, quia non vult Deus hominem ab humano iudicari arbitrio.2.quæſti.1.multi poſt medium.

Item ſuſpicio probabilis, & hæc recipit probationem in cōtrarium.7.q.1.præſentium.

Quod ſuſpicio ſurgit ex præſumptione, vel ex teſtium productione.2.quæſtio.7.accuſatio quoque.

Item eſt ſuſpicio violenta, & hæc ſufficit ad ſentētiam, vt ſi vxor cum adultero in vno lecto inuenitur.32.q.1.dixit.

Item ex ſignis veriſimilibus, & ex infamia, & hæc inducit purgationem.2 q.1.Deus. & q.5.preſbyter.

Item ſurgit ex aduerſariorum cōfictione,& hæc eſt contemnēda.11.q 3.in cunctis.

De hac materia habes vbi agitur de Præſumptione.

Tabellio. Quod quælibet ciuitas debet habere tabellionem.16.q.3.placuit.§.his autem.

Quod vbi tabellio ad inſtrumentum ſcribendum nō habetur, ſufficit trium teſtium ſubſcriptio.

Taberna. Quod tabernas clerici pro aliis non debent tenere.44.diſtin.nulli.

Item niſi in neceſſitate peregrinationis tabernas ad comedēdum vel bibendum non debent intrare.44.diſt clerici.

Quod clericus tabernam frequētans, ſi admonitus non ceſſat, debet deponi.44 diſti.nulli.

Taciturnitas. Quod eſt taciturnitas bona & mala.43.diſſit rector.per totum.

Quod in concilio vel in capitulo bona eſt taciturnitas, & mala tumultuoſa verboſitas.5.q.4. in loco.

Quod tacenda ſunt coram indignis fidei ſacramenta.43.diſt. in mandatis.

Quod qui in obligatione tacet, ipſa taciturnitas ſibi præiudicat

cat. 28. diſt. diaconi.

Quod taciturnitas mala eſt in peccati confeſſione. de pœnit. diſt. 2. §. item taciturnitas.

Item in veritatis defenſione. 11. q. 3. quiſquis. & c. nolite timere.

Item in ſubditorum correctione: propter quod prælatus canis mutus dicitur. 43. diſtinctione ſit rector.

Quod taciturnitas ſiue bona ſiue mala quandoque trahitur ad conſenſum, videlicet propter fauorem ordinis. 54. diſt. ſi ſeruus ſciente. vbi dicitur quod ſi ſcit ſeruum ordinari & tacet, videtur conſentire.

Item propter fauorē religionis. 26. q. 2. cap. 1. & 2. vbi dicitur, quod qui anno & die vno in religione ſteterit, etiam ſi voce profeſſus non ſit, videtur ex taciturnitate in profeſſionem conſenſiſſe.

Item propter fauorem matrimonii. 29. quæſtio. 2. ſi quis ingenuus, vbi dicitur, quod ducens ancillam in vxorem ſcienter, nō poteſt eam dimittere quia tacendo videtur in eam conſenſiſſe.

Item propter fauorem caſtitatis. 27. diſtinct. diaconus. vbi dicitur, quòd ſacrum ordinem recipiens etiam tacendo de tenenda caſtitate, in eam conſentir.

De hac materia habes vbi agitur de Silentio.

Tangere. Quod qui iuſtos tangit, velut pupillam oculi Domini tangit. 2. quæſt. 7. accuſatio quoque.

Quod tangere immundum eſt peccatis aliorum conſentire. diſ. 45. recedite.

Quod cui peccatum diſplicet, & illud redarguit, immundum non tangit. ibidem. & cap. tolerandi.

Quod etiam ſine coitu laſciuus tactus graue eſt peccatū. 27. q. 1. nec aliqua. 32. qō. 5. nec ſolo.

Temeritas. Quod temeritas eſt maiorum ſtatuta auſu proprio contemnere. 2. qō. 1. notum. quæſt. 7. nihil. 10. q. 1. hanc cōſuetudinem. in fin. 21. q. 4. epiſcopi.

Quod temeritas incurritur, cum a ſubditis vita & facta ſuperiorum diiudicantur vel reprehēduntur. 21. diſtincti. nolite. 13. quæſtio. 4. placuit. & capit. ſequen.

Quod temeritas facilitatis veniā continet, & inconſultus calor calumniæ vitio caret. 2. q. 3. ſi quem. §. notandum.

Quod temeritas accuſatorum tribus modis detegitur: aut enim calumniantur, aut prævaricantur, aut tergiuerſantur. 2. quæſtio. 3. ſi quem. §. proximo.

De Temerario iudicio, & de Suſpicione habes in ſuis locis.

Temperantia. Quod Temperantia cibi eſt cum nō plus quam neceſſe eſt ſeruitur corpori, ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſus exercendæ

virtutis aptũ hẽatur.44.diſ. eõ uiuia. de conſec. diſt.5. nõ dico.

Quod temperantia prodeſt animæ & corpori, quia nihil ſic homini prodeſt ſicut moderata refectio. de conſe. diſt.5. nihil enim ſic.

Quod nec in manducando nec in abſtinendo cõſiſtit iuſtitia, ſed in vtriuſque ſecundum naturæ capacitatem temperantia. 41. diſtin. quod dicit. & tribus c. præcedentibus.

Quod tempore ieiuniorum maxime eſt ſeruanda de conſecr. diſt.5. ſint tibi.

Quod temperantia attenditur in moribus. 23. diſt. qui eps.

Item eſt habenda in dandis eleemoſynis. 86. diſtin. non ſatis. §. item perfecta.

Item in infligendis pœnis. 45. diſ. diſciplina. vbi dicitur, quod de lenitate & de ſeueritate debet fieri quoddam temperamentum.

Temporalis.

Quod Deus largitur temporalia propter eleemoſynæ largitionem. 16. quæſtio. 1. reuertimini.

Item propter pietatem factam. 22. q. 2. ſi quælibet. Exemplum ibi de obſtetricibus.

Item propter decimarum ſolutionem. 16. q. 1. decimæ.

Quod ſubtrahuntur temporalia cum ex ipſis non fiunt eleemoſynæ. 16. qõ. 1 reuertimini.

Item cum non ſoluuntur decimæ. 16. q. 1. decimæ.

Quod contemplatiui ab omni ſtrepitu temporalium quieſcere debent. 12. q. 1. duo.

Quod temporalia debent poſſideri, ſed non niſi ad vſum. ibid. poſt medium.

Quod de omnibus temporalib. Deo ab hominibus reddenda eſt ratio. 15. quæſtione 1. firmiſſime. §. ex eo.

De hac materia habes vbi agitur de Diuitiis.

Tempus.

Quod tempora propter diuinationem nõ ſunt ſeruanda. 26. q. vlt. non licet.

Quod tempus merendi non eſt niſi in præſenti. 13. q. 2. in præſenti.

Quod temporis qualitate res mutantur. 10. q. 3. priſcis. & c. ſeq. 35. diſt. ab exordio.

Quod Chriſtus veniens in fine tẽporum traxit finem ad principium. 35. diſt. ab exordio.

De quattuor Temporibus habes vbi agitur de Ieiunio.

Quod temporibus noſtris non ſolum corpora, ſed etiam merita in hominibus defecerunt. 34. diſt. fraternitas.

Quod multi tolerantur propter temporum neceſſitatem vel vtilitatem vel ſcandalum. 1. q. 6. requiritis. & c. ſeq. 4. q. 1. pudenda. in fi.

De Temporibus habes vbi agitur de Præſcriptione & in multis locis vbi agitur cũ temporis adiunctione.

Tentatio.

Quod tẽtatio eſt multiplex, videlicet Dei, hominis & diaboli. de pœn. diſt. 2. §. opponitur. & §. econtrario.

Quod

Quod tentat Deus ad inſtruendum.1.quæſtio.1.prophetauit. §.quinque.

Item ad pugnandum. 6.q.1. ſunt plurimi.de pœn.diſtin.2.§.op ponitur. poſt med. vbi agitur de Tentatione tribulationis.

Quod tentatio eſt vita hominis ſuper terram.de pœnit.diſt.2. §.opponitur.

Quod humana tentatio eſt cum in animo de illicitis tentantur etiam volentes: ſed diabolica, cum quod caro ſuggerit, animus conſentit.de pœnit.diſt. 2.§ econtrario.

Quod ſunt quidam qui non expectant tentationem,ſed præueniunt voluntate.de pœn.diſtin.5.§.1.circa prin.

Quod cum tentatio in corde nõ reprimitur etiã in actione dominatur. 49.diſtinctio. hinc etenim.

Quod nemo debet tentare Deũ dum habet quod conſilio rationabili faciat. 22.q.2.quæritur.

Quod iudicium per duellum & per ferrum calidum ſiue per aliquam aliam probationem ꝓhibetur,quia Deus tentari videtur. 2.q.4.monomachiam. & c.conſuluiſti.

Quod Deum tentat qui habet ꝙ faciat vnde ſuam & aliorum ſalutem præcauere queat, & non procurat.23.quæſtio. 8. ſi nulla.

Quod tẽtat hominem diabolus. de pœn.diſt.2.§.opponitur,ante fin.

Item tẽtat bonos vt laceret & deuoret.3.q.1.nulli.

Item tentat dormientes.6.diſtin. teſtamentum.

Qđ mille modos habet tentandi. 6.q.2.c.1.

Item tentat ſub ſpecie boni mala ſuggerendo.14.q.5.forte.

Quod præcipue ſancti a peccato mundi ſuſtinent tentationes diaboli.de pœn.diſtin.2.§.op ponitur.

Quod maxime illos tentat qui Deo ſunt familiariores & in eius ſeruitio feruentiores.3.q.1. nulli.

Tergiuerſatio. Quod tergiuerſatio eſt verborum cauta prolatione peccata ſua leuigare.de pœn.diſt.1.§.econtra.2. in fine.

Quod tergiuerſari eſt ab accuſatione deſiſtere.2.q.3. ſi quem. §.notandum.

Teſtamentum. Qđ teſtamentum vetus differt a nouo in pluribus: quia in veteri pœna, & in nouo venia peccati ꝓmittitur.23.q.4.c.hæc autem. §.proximo.

Quod illud terrorem,iſtud manſuetudinem inducit.ibid.

Item in veteri pro culpa morte moriebantur, in nouo pœnitẽti miſericordia promittitur. ibidem.

Item differt in matrimonii coniunctione.35.q.1.§.1.

Item in plurium vxorum & concubinarum permiſſione.32.q. 4.recurrat.§.his ita.

Item differt in multorum cæremonialium obſeruatione. 5. diſt.§.1. 6.diſtin.non eſt pec-

catum.§.his ita.

Item differt,quia vetus requirit o pera,nouum autem non tantũ opera,ſed voluntatem. 15.q.1. ſi quis non.

Item teſtamentum vetus virginitatem non approbat,quam nouum commendat.32.q. 4. recurrat.§. his ita.

Quod concordat nouum teſtamentum cum veteri in moralium obſeruatione, quia obſeruat decalogum.32.q.4.meretrices.

Quod in teſtamentis decedentiũ vltima voluntas teſtatoris eſt ſeruanda.13.quæſtio.2.vltim. 16.q.1.admonere.& c. conſideratio.

Quod eremitæ quia propriũ habent,poſſunt teſtari.19.q.3.ꝑlatum.§.proximo.

Quod religioſis proprium non habentibus non licet teſtari. 19.quæſtione 3.quia.& capit. ſequen.

Item ſeruus (quia omnia ſunt Domini) teſtamentum condere non poteſt.13.q.2.illud.

Quod vtrum liceat epiſcopis & clericis cōdere teſtamentum, habes 12.q.1.epiſcopi.

Quod non licet eis de rebus eccleſiæ ſieut agris & frugibus ſiue oblationibus, ſiue de quibuſcumque aliis teſtari.12.q. 1.epiſcopi.ibid.& quæſt.2.per totum.& quæſtio. 4. nulli. & cap.ſeq.

Item bona propria decedentium ab inteſtato ſi non habent filios vel nepotes,ſunt eccleſiarum in quibus miniſtrant.12. q.3.quicũque.& q.5.c.vlt.& q. 2.epiſcopus qui filios.

Quod in teſtamento Chriſtus ſemper pro vno filiorum reputandus eſt.23.quæſti. 2.ſi quis iraſcitur.

Quod teſtamentorum non executores ſunt ſacrilegi fures. 13. q.2.qui oblationes.17.q. 4.ſacrilegium.

Item ſunt egenorum homicidæ. 13.q.2.clerici.

Item ſunt excommunicandi.ibi.

Quod ſucceſſor non ſeruans defuncti teſtamentum eſt exhæredandus. 11. q. 1. Silueſter.

Teſtis. Quod triplex eſt teſtis, videlicet ſuperior,ſcilicet Deus.11.qō. 3. inter verba.vbi dicitur, Ecce in cœlo teſtis meus.& 21.q.1.ſi peccatum.

Item eſt teſtis interior, videlicet conſcientia. 11.q.3. inter verba. vbi dicitur: Gloria noſtra hæc eſt,teſtimonium conſciētiæ noſtræ.& c. cuſtodi.

Item eſt teſtis exterior, ſcilicet ꝓximus.de conſe.diſtin. 1.iubemus.11.q.3.non ſunt.12.q.1. nolo vt.

Quod eſt teſtimonium non ſolũ verbale,ſed etiam reale,ſcilicet facti euidentia.28. diſt. priuſquam.82. diſt.propoſuiſti. 33. q.2.de his vero.

Quod apoſtoli verbo & opere ſunt teſtes Chriſti in Hieruſalem & in omni Iudæa.11.qō 3. exiſtimant.in fin.

Quod voluntas morientis etiam ſine inſtrumento probari poteſt ex circumſtantium teſtimoniis.29.quæſtio. 6. his qui tempore.

Quod

Quod in teſtimonio eſt attendẽda diuerſitas locorum & temporum, trigeſimaquinta q. 6. de parentela.

Quod ad probationem ingenuitatis ſoli teſtes non ſufficiunt niſi inſtrumentis & argumentis adiuuentur. 4. quæſtione 3. placuit. §. item in criminali. poſt med.

Quod nullus poteſt eſſe iudex & teſtis. 4. quæſti. 4. nullus vmquam.

Quod teſtibus non teſtimoniis per ſcripturam delatis credendum eſt. 3. qõ. 9. teſtes. §. proxi. & c. hortamur.

Quod de illo eſt verum teſtimonium quod in præſentia teſtificantium contigiſſe perhibetur. 3. quæſtione 9. teſtes. §. de his.

Quod etiam non rogati, dũmodo interfuerint, teſtes eſſe poſſunt. 4. qõ. 3. placuit. §. item in criminali.

Quod teſtes ſuper vno facto in tempore & loco diſcrepantes repelluntur. 3. quæſt. 9. teſtes. §. ſequen.

Quod illi teſtes ſunt grauiter puniendi quos temporum diuerſitas ſimul facto non interfuiſſe oſtendit. 3. quæſtione 8. nihilominus.

Quod in cauſa criminali teſtimonium debet eſſe de viſis, notis & auditis. 3. quæſtione nona. teſtes.

Quod in teſtibus attendenda eſt ſtatus dignitas, fidei puritas, & morum grauitas. 4. q. 3. teſtes, §. ſequen.

Quod illi præcipue recipiendi ſunt in teſtes, de quibus præſumitur quod veritatẽ facti magis ſciant. 35. q. 6. c. 1.

Quod licet ſimplici verbo iudicis credendum ſit, tamen ſi ab ipſo appellatur, non poteſt eſſe teſtis in cauſa appellationis. 16. q. 1. ſtatuendum.

Quod ad vnius teſtimonium nemo condemnatur niſi forte fama publica contra eum laboret. 3 q. 3. teſtes. §. ſeq. 35. quæ. 6. §. vlti. 33. q. 2. admonere. 2. q. 5. ſi mala.

Item nec ad teſtimonium vnius, etiam ſi ſit epiſcopus. 6. quæſt. 2. per totum. 4. q. 3. teſtes. §. ſequen. ver. vnius.

Quod ex hoc epiſcopo vel alteri prælato iniuria non infertur, cum ſibi ſoli in teſtimonium non creditur. 6. q. 2. c. vlt.

Quod ad probandum duo teſtes ſufficiunt, vel tres, niſi in aliquibus caſibus ſingularibus vbi plures requiruntur. 4. qõ. 3. teſtes. §. ſequen. poſt med. 2. q. 4. §. t.

Quod præſul non damnatur niſi 72. teſtibus: presbyter autem niſi 44. diaconus vero cardinalis niſi viginti tribus. inferioris autem gradus clerici niſi ſeptem teſtibus conuicti, non debent condemnari. 2. quæſt. 5. præſul.

Quod nullus eſt idoneus teſtis in cauſa propria. 15. qõ. 3. ſane, in fine.

Quod nec in re nec in cauſa propria quis ad teſtificandum admittitur. 4. q. 3. teſtes. §. ſequẽ. poſt med.

Quod contra ſe quiſque teſtari

poteſt,pro ſe vero minime.14. q.2.§.1.

Quod propter inimicitias poteſt quis repellere teſtes contra ſe, quos admiſit pro ſe: alias non. 4.q.3.teſtes.§.ſeq. verſiculo ſi quis.

Quod qui agit, non poteſt a reo petere teſtimonium.4.quæſt. 3. teſtes.verſic.item qui intendit.

Quod teſtes non videntur idonei,quibus poteſt imperari. 4. q.3.teſtes.§. ſequen. ante medium.

Quod teſtis videtur ſuſpectus ſi ſit de domo iudicis. 4.quæſti. 4 contra.

Quod nullus debet cogi, vt ferat teſtimonium contra conſanguineum vel affinem. 4.q 3.teſtes. §.ſequen. verſi.item lege Iulia.

Quod nec parentes nec liberi in uicē aduerſus ſe teſtificari poſſunt.4 quæſt.3.teſtes.ver.item codicem.

Quod pater & filius & duo fratres in eadem cauſa teſtes eſſe poſſunt.4.q.3. teſtes.§.ſeq.

Quod in alieno negotio plures teſtes produci poſſunt ex eadē domo.4.q.3.teſtes.§.ſeq.circa med.

Item teſtis domeſticus admittitur in cauſa eccleſiaſtica.14.q. 2.ſuper.

Item in cauſa matrimoniali. 35. q 6.de parentela.

Itē admittitur in cauſa ciuili, ſed non in criminali.4.quæſtio.3. teſtes § ſequen. verſicul. quos accuſator.14.quæſt.2. per totum.

Quod hæreticus pro Chriſtiano poteſt teſtificari contra hæreticum,ſed non contra Chriſtianum,24.quæſtio.1.miramur. §.ſequen.

Quod inhabilis ad ſacerdotium, contra ſacerdotem non poteſt teſtificari in cauſa criminali. 2.q.7.ipſi apoſtoli.

Quod an clericus ad teſtificandum poſſit compelli. 2.q.6.ſtatutum.

Quod epiſcopus vel preſbyter niſi in cauſa quæ aliter ſciri non poſſit adducatur in teſtē: quia ex hoc ſacerdotium dehoneſtatur.11.q.1.teſtimonium.

Quod epiſcopus vel preſbyter in neceſſitate teſtimonium perhibens non dēt iurare ſicut alii ſuper librum,ſed tantum videre librum in fin.

Quod epiſcopus vel preſbyter poteſt loco iuramenti per ſanctā conſecrationem dicere. 2.q.4. ſi quis preſbyter.

Quod omnes alii teſtes debent primo iurare de veritate dicenda tactis ſacroſanctis Euangelijs.3 q.9. hortamur.4.q.3.teſtes.§ proximo.

Quod iudex debet teſtibus prouidere de loci ſecuritate.3.q.9. hortamur.

Quod teſtibus expenſæ ſunt miniſtrandæ.4.q.ō.3 teſtes.§.ſeq.

Quod epiſcopus ſiue preſbyter pro eccleſiæ ſuæ negotio poteſt ferre teſtimonium. 14. q. 2.ſuper.

Quod clericus non debet eſſe teſtis contra laicum in criminali cauſa, ſed in ciuili. 11.quæſt. 1.teſtimonium.14.quæſtio. 2. ſu-

ſuper.
uod in conficiendis inſtrumẽtis ſæcularium, preſbyteri nõ debent ferre teſtimonium niſi de mandato epiſcopi. 14 qõ. 2. ſuper. in fin. ibi.
uod teſti honeſtiori maior fides eſt adhibenda. 4. quæſtio. 3. teſtes. verſic. item iuiurandi.
uod vtrum hermaphroditus poſſit fieri teſtis, qualitas incaleſcentis ſexus declarabit. 4. qõ. 3. teſtes. ver. item hermaphroditus.
uod mulier poteſt eſſe teſtis pro parentibus & amicis & cõſanguineis, & pro crimine læſæ maieſtatis. & contra hæreſim & ſimoniam. 15. q. 3. de crimine.
uod de vnoquoque minus eſt dubitandũ vbi prior vita qualis fuerit teſtimonium reddit. 61. diſt. miramur.
uod teſtes debent eſſe bonæ opinionis. 2. q. 1. in primis. circa med. 3. q. 5. ſuſpectos. 4. q. 3. teſtes. §. 1.
od ad teſtificandum non admittuntur alias inimici. 2. q. 1. in primis. circa med.
m nec ſerui pro domino ſuo, nec minor viginti annis. 4. qõ. 3. teſtes.
m nec infideles. 2. q. 7. non poteſt. 3. q. 5. ſuſpectos.
m nec a fide apoſtatãtes. 2. q. 7. non poteſt.
m nec infames. 2. q. 7. teſtes. 3. q. 5. ſimiliter. & c. ſeq. 6. q. 1. qui crimen.
m nec criminoſi. 2. q. 7. teſtes. 3. q. 5. conſtituimus.

Item nec complices in crimine quando illud de ſe cõfitentur. 15. q. 3. c. vlt. 4. q. 3. teſtes. §. ſequen.
Item nec nimia paupertate laborantes. 4. q. 3. teſtes §. ſeq.
Item nec conſanguinei vel propinqui, niſi cum cõtra ſeipſos mutuo teſtificari voluerint. 3. q. 5. c. 1.
Item nec familiares ſcilicet de ꝓpria domo prodeuntes. 3. q. 5. c. 1. & c. accuſatores.
Item nec affines. 3. q. 9. abſens. & q. 5. ſimiliter.
Itẽ nec litigioſi. 3. qõ. 5. ſuſpectos. & c. ſeq.
Item nec impuberes qui intra quartum decimum annum cõſiſtunt. 4 quæſtio. 3. teſtes. & §. ſequen.
Item nec liberti contra eccleſiam vel contra dominũ, cuius fuerunt ſerui. 12. q. 2. epiſcopus q mancipium. § vlt. 4 q. 3. teſtes. § ſeq. ver. item patroni. & ver. item liberti.
Item nec ſerui, niſi dum aliqui teſtes deficiunt 4. qõ. 3. teſtes. §. ſeq. ante fin.
Itẽ nec ille qui iudex vel aſſeſſor vel aduocatus fuerit in eadem cauſa. 16. quæſtione 2. ſtatuendum.
Item quicumq; ad accuſandum non admittitur, nec ad teſtificandum. 4. q. 4. c. 1.
Quod teſtimonium numquam eſt vendendum. 14. qõ. 5. non ſane.
Quod non teſtificans veritatem grauiter peccat. 11. q 3. vnicuique. § ſic quoque.
Quod falſus teſtis eſt qui etiam

contra ſeipſum falſum dicit,& per hoc Deum qui eſt veritas vendit.11.q.2.abiit.

Quod presbyteri vel diaconi in falſo teſtimonio inuenti, per tres annos ab officio ſuſpenſi in monaſterio debent pœnitere.5.q.6.quia,in fin.

Quod quilibet falſus teſtis ſeptē annorum pœnitētia puditur. 22.quæſtione 5.ſi quis peierauerit.

Quod infamis fit,& a teſtimonio repellitur. 12.quæſtio.5.ſi quis conuictus.

Quod inducens ad falſum teſtimonium grauiter peccat, & conſimili pœna punitur.22.q. 5. ſi quis peierauerit. & cap. ſi quis conuictus.

Timor Qd timor eſt multiplex,videlicet ſeruilis,quando quis timore pœnæ facit quod facit.23.q.4.hęc autem.§.ſeq.in fin.

Item eſt timor initialis, ſi qui ſicut ſeta introducit filum, ita & ipſe charitatem.de pœn. diſti. 2.ſicut ſeta.

Item eſt timor filialis, qui etiam timor ſanctus vel caſtus dicitur,& hic eſt perfectorum.23. qō.6.ſchiſmatici.& §.vltim.in fin.

Item eſt timor naturalis, quem etiam ipſe Chriſtus habuit, & alii perfecti.7.qō.1.c.vlti.circa finem.

Item eſt timor mundanus, quādo peccatur timore temporalium.47. diſtinct.ſicut.11. q.3. quiſquis.

Item eſt timor mundanus quo quis peccat timore pellis propriæ.11.q.3.nolite.

Quod humanum eſt timere eū qui poteſt opprimere vel erigere.16.quæſtione 2.capit.1.poſt medium.

Quod timendum eſt de ſero pœnitente.de pœni. diſtin.7.poſt medium.

Quod amor carnalis & timor atque auaritia ſenſum hominis hebetant.3.quæſt.5. accuſatores vel teſtes.11.quæſt.4.quatuor.

Item ibi væ eſt vbi timoratus periit a terra.16.q.7.& hoc diximus.poſt med.

Titulus. Quod titulus dicitur principium poſſeſſionis,ſine quo nemo vere poſſidet.16.qō.3.dilectio.§. poteſt, ante med.& 17.qō. 4. queſti.

Item dicitur titulus vexillum vel ſignum pro re vendicanda poſitum.16.q.6.conſuetudo. 12. q.2.non habenti.

Item dicitur titulus breuis adnotatio ſequentis operis.15. diſt. ſancta.& capit. in primis.ante medium.

Item titulus dicitur beneficium eccleſiæ, ſub quo quis ordinatur,& vbi tenetur ſeruire quādiu viuit.70.diſtinctione ſanctorum.

Quod nemo ſine titulo ordinari debet ibid.

Tolerantia. Quod tolerātur a bonis infirmi ipſis conſueta non denegando.4.diſtinctione denique.

Item debilitati quantum ad labores condeſcendendo. 47. diſtin.

ſtin.omnes,in fin.
em ipſorum defectus ad infamiam non detegendo.95.diſt. in ſcripturis.
em commiſſa eorum propter ſpem correctionis patienter ſupportando.45.diſt.licet.
templum ibi de Petro quem dominus poſt negationem non damnauit.& c.recedite. & 50. diſt.conſiderandum. vbi dicitur quod ideo dominus Petrū tolerauit,vt poſtea aliorum defectus toleraret.
m tolerantur a bonis mali ipſorum detractiones & falſa iudicia æquanimiter tolerando.6.q.1.deteriores.& c.ſeq.& c.ex merito.
m tolerantur a bonis ipſorum verba, & alias perſecutiones patienter ſuſtinendo. 6.qō.1. quieſcite.
m tolerantur de omnibus ipſorum iniuriis ſe non vlciſcendo. 23.q.3.ſex differentiæ.& q. 8.conuenior.
od qui malos non tolerat ipſe ſibi per hoc teſtis eſt, quia bonus non eſt. 23. q. 4. hæc aūt.
od mali a bonis quandoque tolerantur, quia corrigi non poſſunt 23.q.7.c.1.in fin.

e Tolerantia malorum habes vbi agitur de Malis.

onſura.
Quod tonſura clericalis in circuitu & in ſummitate capitis in modum ſphæræ debet radi. 23 diſt.prohibere.
od tonſura deſignat in clericis contemptum temporaliū. 12.q.1.duo.

Quod hæc tonſura prius debet fieri p epiſcopū, niſi ſint regulares,quibus per abbatem ſuū, ſi eſt preſbyter,poteſt dari. 69. diſt.quoniam.
Quod prima tonſura facit clericum. 23. diſt. clerici.& eſt ordo,qui dicitur pſalmiſtatus.23. diſt.pſalmiſta.
Quod non habentes tonſuram clericalem lectiones in eccleſia publice in pulpito non debent legere.69.diſt.quoniam.
Quod tonſura clericalis ſic debet tonderi vt ſit ſuper aures.23.diſtin.non liceat cuilibet.
Quod ad eam deferendam clerici per archidiaconum ſunt cōpellendi.23.diſt.ſi quis.
Quod etiam vxorati clerici contrahentes cum virgine debent tonſuram portare, ſi clericali priuilegio volunt gaudere.84. diſt.quiſquis.
Quod clericus contrahens cūm corrupta,quia videtur renunciate priuilegio clericali,communem cum laicis tonſuram deportabit.ibid.

Tormentum.
Quod tormentum quandoque verberib. infertur.12.q.2.fraternitas.
Quod quilibet iudex etiam eccleſiaſticus poteſt torquere ſuſpectos, vt veritatem facti poſſit exquirere.5.q.5.illi qui.
Quod quilibet ſuperior malefactorem ſibi ſubditum, ſecundum magis & minus excedentem poteſt tormentare. 23.q. 5.c.1.in fin.
Quod prælatus non debet per ſe, ſed per alios delinquentem

tormẽtare. 86.diſt.non liceat.

Tranſactio. Qđ tranſactio eſt cũ aliquo dato vel retẽto vel promiſſo ab actione litigii recedere. 54.diſtin.generalis.circa finem.

Quod tranſactio debet fieri de ſcire iudicis vel ſuperioris.23.q.4.ſi illic.

Quod proprie loquendo tranſactio non poteſt fieri in ſpiritualibus.1.q.2 quam pio.14.q.5.denique.16.q.7.decimas.13.q.2.in eccleſiaſtico.

Quod quando ſeruus diaconus effectus aliam perſonam pro ſe reſtituat, in tali tranſactione non committitur ſimonia: quia non pro ordine, ſed pro ſeruitio fit reſtitutio. 54. diſt. ex antiquis,in fi.& cap. generalis.

Tranſitus. Quod in ſucceſſores res tranſit cum onere ſuo. 11.q.1. Silueſter.

Quod ſpiritualis tranſitus eſt de peccato ad vitam, de culpa ad gratiam,de terrenis ad cœleſtia.de cõſ diſt.4.per aquam.

De Trãſitu religioſorum ad aliam religionem habes vbi agitur de Religione.

Translatio. Quod tranſferri poſſunt prælati de eccleſia ad eccleſiam propter neceſſitatem vel vtilitatem.7.q.1.mutationes.& tribus cap.ſequen.

Quod ſicut vir ducens alteram præter ſuam vxorem, dicitur adulter: ſic prælatus qui propria temeritate ſe transferr ad aliam eccleſiam.7.q.1.ſicut.

Quod trãslatio fit de minori eccleſia ad maiorẽ,& non econuerſo.93.diſtin. legimus. circa med.7.q.1.mutationes.

Quod Petrus de Antiochia Romam tamquam ad maiorem eccleſiam eſt translatus.7.q.1.mutationes.

Quod ambitio præſumitur vbi de minori eccleſia ad maiorẽ ſua temeritate quis trãsfertur.7.q.1.ſi quis epiſcopus. & cap. ſequen.

Quod translatio vtilitatis plurimorum, vnius vtilitati præferenda eſt.8.q.1.ſcias.

Quod translatus nihil iuris in priori eccleſia retinet.21.q 2.ſi quis.

Quod translatus non priuatur prima eccleſia niſi poſſeſſionẽ habeat in ſecunda. 92.diſtin. ſi quis epiſcopus.& ca.ſi qui epiſcopi.

Quod translatus cauſa neceſſitatis, ceſſante neceſſitate debet ad primum locum redire.7.q.1. paſtoralis. 1. qõ. 1. quod pro neceſſitate.

Quod ſolius Papæ eſt transferre epiſcopos.7.q.1. mutationes. & c.ſicut alterius. in fi.

Quod presbyteri ſiue inferiores prælati de eccleſia ad eccleſiã non debent transferri niſi auctoritate epiſcopi.7.qõ.1.epiſcopus de loco.

Quod ad aliam eccleſiam ſua temeritate ſe transferentes fruſtrantur habita & non habita. 7.quæſt.1.ſi quis epiſcopus.& cap.

cap.ſequen.
Quod in translatione clericorũ vel rerum eccleſiaſticarum epiſcopus debet requirere conſilium capituli: quia fit quędã alienatio.12.q.2.ſine exceptione.

De Translatione habes vbi agitur de Mutatione & de Permutatione.

Treuga. Quod treuga eſt ſecuritas præſtita rebus & perſonis diſcordia nondũ finita.24.q.vlt.illi.
Quod archiepiſcopi & alii prælati ad faciendum treugam debent intendere.24.qõ.vlt.illi. 90.diſt.per totum.
Quod frangentes treugas ſunt excommunicandi.24.q.vlt.

Tributum. Quod licite datur tributum etiã ab eccleſia, videlicet intuitu pacis.23.q 1.quid.
Item datur intuitu ſubiectionis. 11.q.1.magnum. Nota exemplum de Chriſto, qui dedit tributum.
Item intuitu ſolius ꝙ quis poſſidet.23.quæſtione 8.tributum. & c.ſequen.
Item datur intuitu impenſi officii vel impendedi.28.qn.2.Eleutherius.
Item datur intuitu cathedratici. 10.q.3.per totum.
Item datur obtentu longæ conſuetudinis.1.q.3.quæſitum.ante finem.
Quod nulla eccleſia conſtruẽda eſt ſub tributaria conditione. de conſecrat.diſtinct.1.ſi quis baſilicam.

Tribulatio. Quod tribulatio patienter eſt toleranda, ne per impatientiam meritum mutetur in culpam.7.q.1.cum percuſſio.
Quod Deus ſæpe ſuis mordaciſſimum genus tribulationis immittit ad animæ medicamentum.5.q.5.non omnis. Exemplũ ibi de ſtimulo carnis Pauli.
Item mittit ad virtutis augmentum.7.q.1.aduerſitas. Exemplum ibi de naufragio Petri. 11.q.3.in cunctis.
Item mittit ad puniendum crimen commiſſum.6.qõ.1.ſunt plurimi.7.quæſt.1.cum percuſſio.
Item mittit ad conſequendum æternum præmium.7.quæſt.1. ſuggeſtum.
Quod facit mundi honorem cõtemnere.23.q.4.diſplicet, ante med.
Item facit ad bonum feſtinare. 23.q.4.c.vlt.in fin.
Item tribulatio facit peccata deſerere.23 q.4.qui peccat.in fi.
Quod quando non grex nec fides, ſed paſtor quæritur, tribulatio eſt declinanda. 7.quæſt. 1.ſciſcitaris.

De hac materia habes vbi agitur de Aduerſitate.

Triſtitia. Quod nullus ꝓ ſua nec ſuorum morte triſtari debet. 13.qõ.2. quàm præpoſterum.
Quod illi qui de morte contriſtãtur, videntur de ſpe reſurrectionis dubitare.13.quæſtione 2.vbicumque.§.ſequen.& ca. ſequen.

Tutor. Quod tutor proprie dicitur pupilli vel orphani: vel a parentibus emancipati. 87. diſt. defenſionis.

Quod triplex eſt tutela, videlicet teſtamentaria, quæ ex teſtamento conſtituitur: & legitima, quæ propter propinquitatem aſſumitur, & datiua, quæ cuicumque confertur. 16. q. 1. generaliter.

Quod tutela pupillorum in duobus conſiſtit, videlicet vt vita a criminibus, & res ab iniuria impiorum ſeruetur. 12. q. 1. c. 1.

Quod ipſe Deus iuſſit pupillis & egenis tuitionem impédi. 87. diſt. defenſionis.

Quod epiſcopus tamquam iudex tuitionem teſtamentariã non debet ſuſcipere, & ſuſceptam propter neceſſitatẽ, nõ per ſe, ſed per archipreſbyterũ debet agere. 88. diſt. epiſcop. & duobus c. ſeq.

Quod licet clerici & etiam monachi non teneantur ad tutelam teſtamentariam vel legitimam vel datiuam, ad cautelam tamen miſerabilium perſonarum omnes tenentur. 86. diſt. peruenit. 87. diſt. licet. 16. q. 1. generaliter.

Quod clerici per epiſcopum poſſunt cogi ad egenorum tutelæ ſuſceptionem. 88. diſtinct. decreuit.

Vacatio. Quod eccleſia cathedralis vltra tres menſes non debet vacare paſtore. 50. diſtin. poſtquam. 64. diſtin. obeuntibus.

Quod propter gregis periculum poſt tres menſes electionis alii tres menſes dantur pro petenda conſecratione. 50. diſti. poſtquam.

Quod percipiendæ atque intuendæ veritati vacandum eſt. 8. q. 1. qui epiſcopatum.

Quod clerici qui diuinis officiis debent eſſe obligati, non debent terrenis actibus vacare. 21. q. 3. malitiis.

Quod vacatio contemplationis corde appetenda eſt, ſed aliquando pro multorum ſalute poſtponenda eſt. 8. q. 1. in ſcripturis.

Quod diabolus per incuriam vacantes facilius opprimit, & in ima vitiorum poſternit. de pœnit. diſt. 4. quæcumque.

Vagari. Quod eps vagabundus niſi reſipiſcat, primo excõmunicatur, poſtea in monaſterium retruditur. 7. q. 1. peruenit. & c. ſeq.

Quod clerici ab eccleſia non ſunt habendi qui vagando ſub nullius epiſcopi diligentia conſiſtunt. 93. diſt. nulla.

Quod monachi vagari prohibẽtur. 16. q. 1. iuxta & c. ſeq.

Qđ religioſi vagantes vt ad monaſteria ſua redeant, ſunt compellendi. 16. q. 1. quidam. 18. q. 2. abbates.

Quod vaganti religioſo ſine ſui ſuperioris licentia non licet ordines recipere, nec diuina officia celebrare. 16. q. 1. monachi. & c. ſeq.

Quod ſi quid religioſus vagando acquiſierit, totum monaſterii vbi profeſſus fuerit, erit. 18 q.

18.q.2.abbates.
Quod vagabundi religioſi poſt contemptum admonitionis, auxilio epiſcopi ſunt carcerib. tradendi.18.q.2 abbates.

Vanitas. Quod nomen Dei non eſt in vanum aſſumendum. 22.q. 2. animaduertendum.

Quod vanitas gentilium poetarum, vel philoſophorum, ipſorum auctoritatibus redarguitur.37.diſt.ſi quid.

Quod in prædicatione poſtponere auctoritatem prophetarũ, & adducere auctoritatem philoſophorum vanitas eſt & curioſitas ſacrilega. 37. diſtin. ſi quis autem & c.ſeq.

Quod omnis ſcientia quæ ad tropologiam, id eſt mores non conuerit, in vanitatem & in ſenſus obſcuritatem deducit. 37. diſt.nonne,

Vas. Quod in eccleſia ad baptizandum & ad corporalia & pallas lauandum ſpecialia vaſa debent haberi. de cõſec.diſti.4.omnis. & quattuor c.ſeq.

Quod vaſa ſacrata nõ debent haberi. de conſecratione diſt. 4. omnis preſbyter. & diſti.1.nemo per ignorantiam. & quattuor c.ſeq.

Quod vaſa ſacrata nõ debent moniales nec inferioris gradus clerici tractare.23. diſt. ſacratas. & c.non oportet.

Quod vaſa ſacra & eccleſiaſtica inueterata debent comburi: & cineres vbi conculcari non poſſint, reponi. de conſecrati. diſt. 1.altaris.

Quod vaſa eccleſiæ pro liberatione captiuorum & egeſtate miſerorum ſunt exponenda: quia melius eſt vaſa viuentium ſeruare, quam metallorum.12.q. 2.aurum.

Quod Paulus dicitur vas electionis. 22.q.5.ſi Paulus.

Quod vaſis iræ Deus numquam redderet interitum ſi non inuenitur homo ſpontaneũ habere peccatũ. 23. q. 4. Nabuchodonoſor.

Vates. Quod vates a vi mẽtis appellatur : qui modo ſacerdotẽ: modo prophetam: modo poetam ſignificat.21.diſt.cleros.

Quod illud quod vates gentiliũ de Chriſto prædixerunt, valet ad conuincendam paganorũ vanitatem: ſed non dat auctoritatem.37. diſt.ſi quid.

Velum. Quod eſt velum profeſſionis, quod datur feminis anno duodecimo.20.q.2.puella.

Item eſt velum conſecrationis, q datur anno vigeſimo quinto. 20.q.1.placuit.

Item eſt velum prælationis, quod datur anno ſexageſimo.20.q. 1.iuuenculas.

Item eſt velum ordinationis: & quod datur anno quadrageſimo.27.q.1.diaconiſſam.

Item eſt velum continentiæ obſeruationis: & hoc eſt viduarum.27.q.1.viduas.

Quod ad epiſcopos ſpectat virgines velare.20.q.1.deuotis.

Quod excepta ægritudine epiſcopus virgini velum non debet imponere, niſi in feſto pi-

phaniæ,& per totas octauas Paſchæ: & in feſtis apoſtolorum.

Quod nec abbatiſſæ nec alteri moniali aliquam velare licet. 20.q.2.ſtatuimus.

Quod viduam nullus põtifex velare debet. 20.q.1.deuotis.

Quod vidua ab altari velamen continentiæ poteſt ſuſcipere. 27.q 1.viduas.

Quod velatæ voto profeſſionis, ſiue virgines ſiue viduæ matrimonium non poſſunt contrahere,& cõtractum dirimitur. 27.quæſtione 1. ſi quis ſacro. &c. hæc vero.

Venatio. Quod aliqua venatio prohibetur,& aliqua permittitur & aliqua conceditur.

Quod venatio arenaria,qua quis pugnat cum beſtia detenta in arena, prohibetur non ſolum facientibus,ſed etiam aſpicientibus.86.diſt.qui venatoribus. &c.ſeq.

Item hanc venationem exercens non ſolum infamis efficitur, ſed ẽt ab actione in iudicio repellitur.3.q.7.c.1.§.tria.poſt princip.

Quod venatio ſaltuoſa,quæ fit in ſaltibus,vel ſyluis: ſi fit tempore debito,nõ prohibetur: ſi fit propter vtilitatem nõ delectationem laicis nõ clericis permittitur.68.diſt.quid prodeſt. 24.diſt.quorumdam.

Quod maximeGermaniæ atque Galliæ prælati venationi ſaluo ſæ implicantur,ibid.

Quod venatio quæ fit ſine ſtrepitu,ſicut ponere rete vel laqueum, nõ ſolum laicis ſed etiam clericis conceditur:quod ſimilis eſt piſcationi.76 diſtinctione Etau.de conſe.diſt.5.nunquam.

Quod venator inquantum venator non legitur ſanctus 34. diſtin. quorumdam. 86. diſtin. Etau.

Quod qui videt venationem ad delectationem, videbit Chriſtum ad contriſtandum.86.diſtin.vident.

Quod parum prodeſt ieiunare in cibis,& delectari in venationibus. 86. diſtinctione quid prodeſt.

Quod vouere venatorẽ propter artem ſuam,eſt peccatum.86. diſtinctione, qui venatoribus.

Venditio. Quod emendi vilius & vendẽdi carius ſtudium maxime clericis prohibetur.14.q.4.canonum.

Quod clericis permittitur vt pro mutuatis ab ipſis denariis res alias ſtatuto tempore prout venduntur,recipiant. 14 quæ. 4. ſi quis clericus.

Quod turpe lucrum ſequitur qui ex cupiditate tempore meſſis vilius emit vt carius vendat. 14. quæſtione 4. quicumque tempore.

Quod qui falſum iurando pro pecunia veritatem vendit, Chriſtum,qui veritas eſt, ſicut Iudas vendit. 1. quæſtione 3. abiit.

Quod ſicut iudex non debet vẽdere verum iudicium, ſic nec teſtis verum teſtimonium.14.

quæ-

quæſtione 5. non ſane. 11. q. 3. non licet.

Quod ſicut iuriſperitus poteſt vẽdere iuſtum conſilium, ſic aduocatus iuſtum patrocinium. ibidem.

Quod nullum diabolus tamquã ſeruum poſſidet, niſi qui ſe ſibi peccatorum ære vendiderit. 15. q. 1. non eſt.

De venditione ſpiritualium habes vbi agitur de Simonia.

Quod Chriſtus eiecit de templo vendentes & ementes. 16. qõ. 7. & hoc diximus.

Venia. Quod apud Deum nullus patitur moras veniæ conuerſio. de pœni: diſt. 1. ſerpens. in fin.

Quod Deus non dat veniam in errore durantibus, ſed ſe corrigentibus. 24. q. 2. legatur.

Quod cum in confeſſione peccari erubeſcentiam vincit timor Dei, fit venia criminis. de pœnit. diſt. 1. quem pœnitet.

Quod fit dignus venia ex deſiderio ſacerdotis, quem habere non valens ſocio cõfitetur turpitudinem criminis. de pœn. diſt. 6. §. 1.

Quod facilitas veniæ incentiuũ tribuit delinquendi. 23. q. 4. eſt iniuſta. in fin. & capit. ſi ea. & cap. ſequen. 36. q. 9. loci. 86. diſtin. interiorum.

Quod non oportet prælatum, ſi excidit in correctione a ſubdito veniam quærere. 86. diſtin. quando.

Veniale. Quod venialia peccata dicuntur quotidiana, quia quotidie ſubrepunt. de pœn. diſt. 1. medicina. § tres ſunt actiones.

Quod fit veniale in confeſſione quod fuit criminale in operatione. de pœni. diſtin. 1. quem pœnitet.

Quod quæ ſunt venialia peccata habes. 25. diſtin. vnum orariũ. §. alias autem.

Verbera. Quod fides verberibus nõ eſt exigenda. 45. diſtinctione capit. 1.

Quod eccleſia quoſdam damnis, quoſdam verberibus caſtigat. 12. q. 2. fraternitas.

Quod ad correctionem ſubditorum virgarum verbera meritorie infliguntur. 23. q. 5. cap. 1. in fin.

Quod ſiue monachi, ſiue alii clerici de ſuis exceſſibus poſſunt verberibus coerceri. 20. q. vlt. monachum.

Quod epiſcopus nullum ſuis manibus debet verberare. 86. diſ. non liceat.

Quod miſeri ſunt prælati, qui verberibus tantum volũt timeri. 45. diſt. c. 1.

De hac materia habes vbi agitur de Tormentis & de Correctione.

Verba. Quod omnium rerum creatio & hominum recreatio fuit in verbo. 1. quæſtione 1. intra cathollicam.

Quod in verbis ſacramenta Chriſti conficiuntur. ibid. & capit. detrahe.

Quod accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum. 1.q.1.dettahe.

Quod an non minus eſt reus qui negligenter verbum Dei audit, quam qui corpus Chriſti in terram cadere permittit. 1. q 1.interrogo.

Quod qui exit dum verbum Dei proponitur, excõmunicetur. de conſecrat.diſtin.1.ſacerdotes.

Quod verba ideo ſunt inſtituta vt homines cogitatione in notitiam aliorum proferant.22. q.2.his autem.

Quod verba non ſemper ſunt accipienda ſicut ſonant. 23. q. 1. paratus,ante med.

Quod Deus verba ſecundum ꝓferentium intentionem accipit.22.q 5.humanæ.

Verecundia.

Quod ē verecundia virginalis, quæ eſt naturaliter in virginibus.30.q. 5.nec illud.Exemplum ibi de Rebecca.

Item eſt verecundia vidualis,quæ verecundiam promittunt antequam iterato nubant.33. qõ. 2 non omnis.

Item eſt verecundia ſemiconfitentis dum quis erubeſcit aliqua peccata confiteri.de pœn. diſt. 3.ſiue autem.ver.inter hęc prima.

Item eſt verecundia plene confitentis, & hæc eſt magna pars ſatisfactionis,quia de mortali facit veniale. de pœn.diſtinct. 1.quem pœnitet. & cap.quam uis.

Quod propter verecundiam bonum nõ eſt dimittendum. de pœn.diſt.1.in actionem. in fi.

Veritas.

Quod veritas eſt cum illud aſſeritur quod eſt.22.q.2. cum humilitatis.

Quod tunc exit aliquis a veritate Dei, cum a fide & charitate exit.25.q.3.cum aliquis.

Quod veritas ſacramẽtorum in ſola eccleſia habetur Catholica.24.q.1.quia.

Quod in quib. nil intereſt ad habendum regnum Dei, vtrum vera putentur vel falſa,non refert.22.q.2.in quibus.

Quod veritas præfertur etiam conſuetudini: quia Chriſtus non dixit, Ego ſum conſuetudo,ſed veritas. 58.diſtinct.veritate.& quattuor c.ſeq.

Quod ille nõ ſolum proditor eſt veritatis qui mẽdacium dicit, ſed etiam qui veritatem libere non pronunciat.11.quæſtio.3. nolite timere.

Quod veritatem pro pecunia negantes Deum negant.11.qõ.3. nolite timere.

Quod veritatem pro pecunia negantes Deum negant.11.qõ.3. abiit.

Quod qui veritatem non defendit quam defendere conuenit proditor eſt veritatis.11.qõ. 3. nolite timere.

Quod veritas non eſt in homine cum quis dicit ſe peccatorem eſſe cum non eſt. 21. quæſtio. 3. cum humilitatis & duob. c. ſeq.

Quod non eſt ſic vitanda arrogantia, vt veritas relinquatur.22.quæſtione ſecunda.nõ ita

ta.

od non poteſt veritas occulta
ri.22.q.2.ſi quis.

od vbi de fide vel ſalute agi-
tur,qui veritatem occultat,irã
Dei ſuper ſe prouocat.11.quæ-
ſtio.3.quiſquis.& ca. nolite ti-
mere.

od melius eſt pro veritate pa
ti ſupplicium,quam pro adula
tione conſequi beneficium.11.
quæſtione 3. nemo perito
rum.

od veritas cum non defendi-
tur,opprimitur. 84. diſtin. er-
ror.

od tria ſolent impedire veri-
tatẽ videlicet carnalis amor,
timor atque auaritia.3.qõ.6.
piſcopus.

od a ſacerdotibus & a prædi-
catoribus veritas libere eſt prę
dicanda. 11.q.3.nolite timere
circa med.

od veritas bonæ vitæ ꝓpter
nullum eſt dimittenda.32.qõ.
.ita ne.& c ſeq.

eſtis. Quod veſtes ſunt multiplices,videlicet
piſcoporum, quæ tam in ve-
teri lege quam in noua variæ
ſunt,& ex multis virtutibus de
bet reſplendere vita pontificis.
o.diſt.§.1.43.diſt. ſit rector.
poſt medium.

a ſunt veſtes miniſtrorum ec-
cleſiaſticorum & hæ ſunt va-
riæ, deſignantes varias virtu-
tes quas debent habere.40.di
ſtinct.§.1.

od cultui veſtium miniſtro-
rum eccleſię primo ornatus a-
tione debet conuenire. 100.
diſt.rationis.

Item ſunt veſtes clericorum,quæ nec ſordidæ nec fulgidæ debẽt eſſe.41.diſtin.§ 1.& cap.parſimoniam.& cap.clericus.& §. ſeq.21.q.4.per totum.

Quod clerici ſiue intra ſiue extra non laicalibus,ſed clericalibus debent vti, & non ſeruantes grauiter debent puniri.21.qõ. 4.nullus eorum. & tribus c. ſeq.

Item ſunt veſtes religioſorũ,quæ debent eſſe humiles & deſpectæ,non diuerſi & nobilis coloris.20.q.1.cap.vltim. 22.q. 4.c.1.

Quod religioſi veſtem profeſſionis ſuæ numquam debent deponere.21.q.1.vidua.

Item nec exiſtens in ſcholis veſtẽ debet mutare religionis 21.q. 4.nullus eorum.

Item ſunt veſtes laicorum ,quæ cum ſecundum conſuetudinẽ terræ deferunt,a ſuperſtitioſis non ſunt iudicandi.30. diſtin. ſi quis virorum.

Item ſunt veſtes pœnitentium,ſicut cilicium & ſimilia. diſtin. 50.pœnitentes.

Item ſunt veſtes ſacræ eccleſiarũ, quæ debent honeſte ſeruari, & alteri vſui non ſunt applicãdæ. de conſecrat. diſt.1. veſtimenta.

Quod veſtibus ſacris non debẽt alii homines vti quam ſacrati ibidem.

Quod nullus pᷣtextu pietatis inuoluat mortuum veſtibus ſacris. de conſec. diſtin. 1. nemo ignorantiam.

Quod vetera veſtimenta eccleſię debent comburi, & cine-

res pariete vel alias vbi concul cari non poſſunt, debent poni.de conſe.diſt.1.altaris.

Via. Quod via excellentior eſt charitas,quia ſine ea ambulare non poſſunt homines,ſed errare de pœnit.diſt. c.ſi quis ſemel.§. hæc eſt charitas.

Quod viam abſque ductore non ingrediaris, quam numquam ingreſſus es.16.quæſtione 1.ſi clericatus.

Quod Deus docet manſuctos vias ſuas.16.q.1.vos autem.

Viaticum. Quod viaticum dicitur eucharistia.50.diſtinct. de his vero.

Quod viaticum nulli pœnitenti in morte eſt denegandum.50. diſt.pœnitentes.27.q.1. virginibus.

De hac materia habes vbi agitur de Euchariſtia.

Vicarius. Quod vicarius cuiuſcūque prę lati in loco capituli tamquam eius vices gerens debet honorari.94.diſtinctione capitulo vltimo.

Quod ſubdiacono vices prælati poſſunt committi.94. diſtin. cap.1.

Quod non debet eſſe laicus vicarius: quia indecorū eſt laicos viros eccleſiaſticos iudicare. 16.q.7.in nona.

Quod omnes epiſcopi ſunt vicarii apoſtolorum.73. diſt.quorum vices.

Quod qui contemnit vicarium, contemnit & illum qui poſuit eum.21.diſt.in nouo.

Vicedominus. Quod in quo libet epiſcopatu debet eſſe vicedominus, qui & hoſpitibus & caſibus ſuperuenientibus loco caſibus loco epiſcopi,poſſit ſatisfacere.89.diſtinctione volumus.

Quod epiſcopi intereſt vicedominum conſtituere.ibid.

Quod officium vicedomini debet eſſe de epiſcopatu diſponere.89.diſt.diaconum.

Vitium. Quod multiplex eſt vitium:videlicet morum, verborum,& corporum.

Quod vitia morum, quia obſunt animæ,ſunt euitanda.38. diſt. quamuis errare.§.ſed licet & c.ſedulo.

Quod vitia non morum dependent a volūtate.56.diſt.naſci. in fine.

Quod vitia ſæpe ſe virtutes eſſe mentiuntur.41.diſt.ſæpe.

Quod vitia verborum ſunt toleranda, ſicut in ſanctis hominibus corruptio grammaticalis: quia non ſunt voces ad aures Dei,ſed animi affectus.38.diſtinctione ſedulo. & capitulo ſeq.

Quod vitia corporum ſunt diſcutienda,nec debent eſſe in ſacerdote, & maxime in prælato. 49.diſt.hinc.

Quod quidam vitiati corpore nō dēnt promoueri ad ſacros. 55. diſt per totum.

Item vitiati corpore qui remouentur ab ordine, intelligantur proprie abſciſſi, non caſu

d propria voluntate. 55.di-
.ſi quis abſciderit.
itiari corpore ꝓpria abſciſ
e homicidæ ſui iudicãtur,
æ conditionis inimici.ibi.
ſeipſos in corpore vitiãtes,
promouentur, ſed etiam
mori deiiciuntur. 55.diſt.ſi
pro ægritudine. & c.ſeq.
carens quocunq; caſu o
,quia eſt membrum nota
, nõ debet promoueri. 55.
.ſi Euangelica.
eunuchus per inſidias fa-
, vel ita natus, poteſt pro-
ueri vitio corporis non ob
te.55.diſt.eunuchus.
cum propter ægritudinẽ,
violentiam, vel caſu, quis
ore vitiatur dũmodo non
um magna de formitate,
priuatur ordine habito
habendo.55. diſtinctione
partem.& c. ſi quis pro æ-
udine & c.ſeq.

*ac materia habes vbi a-
ur de Mutilatione.*

ctus. Quod viriliter vin-
citur cui licentia
candi tollitur. 23.q.1.para
in fin.
victo debetur miſericor-
, dummodo non timeatur
batio futura. 23.q.1.noli.

*ac materia habes vbi a-
de Bello, de Patientia,
& de Hoſte.*

dua. Qđ vidua eſt quæ
poſt ſolẽne fœdus
ptiarum morte interueniẽ-
viro ſuo diuiſa fuerit. 34.
.presbyteri.

Quod debent viduæ aſſidue ec-
cleſiam Dei bonis operibus &
orationib.adiuuare. 81.diſtin.
c.vlt.
Item debent ſtipendiis eccleſiæ
ſuſtentari. 81.diſt.viduæ.
Quod clericis & religioſis nõ de-
bent eſſe multum familiares.
88 diſt.clericus & c.ſeq.
Quod epiſcopi & aliarum eccle-
ſiarum prælati, præcipue vidu
arum ſuſtentationi & protecti
oni debent intendere. 87.diſt.
per totum.
Item debent viduis Imperatores
& reges idem facere. 23.q.3.ab
imperatoribus. & q.5.regum.

*De viduis habes vbi agitur
de Bigamia, & in mul-
tis aliis locis.*

Vigilia. Quod veſpera ſan
ctorum vigilia di-
citur: quia olim pro reueren-
tia ſolennitatis in orationib.
pernoctabant. 76. diſtinctio.
noſſe.
Quod in ſeruitio etiam diuino
vigiliæ immoderatæ quæ ſen-
ſus integritatem diminuunt,
non laudantur.de conſec.diſt.
5.non mediocriter.
Quod vigilia natalis domini cũ
ieiunio quatuor temporum
ante celebrari debet. 76.diſti.
de ieiunio.in fin.
Quod vigilia Pentecoſtes ſicut
vigilia Paſchæ in ieiunio eſt
obſeruanda. 76.diſt.noſſe.

Vinculum. Quod eſt
vinculũ cu-
ræ paſtoralis, quod non ſolui-
tur niſi per ſuperiorem. 7.q.1.
ſicut alterius.ibid.
Item eſt vinculum ſtatus matri-

moniaalis, quod non ſoluitur, niſi per mortem alterius.

Item eſt vinculum ſententiæ excommunicationis, quod ſolui tur ab alligante. 11. qõ. 3. nemo contemnat vincula. & pluribus c. ſeq. & c. cœpiſti.

Vindicta. Quod triplex eſt vindicta, videlicet ſpiritualis, vt eſt excommunicatio, degradatio, ſuſpenſio, depoſitio, in monaſterium & in carcerem detruſio, & a publicis actibus repulſio: hæc locum habent in eccleſia. 23. q. 4. forte.

De hac vindicta habes vbi agitur de Pœna.

Item eſt vindicta pecuniariæ actionis: hæc etiam habet in eccleſia locum vbi bannum præceſſit. 16. quæſtio. 1. ſtatuimus. vbi ſecundum æſtimationem iniuriæ pecunia recipitur. 17. q. 4. quiſquis. & c. ſi quis contumax.

Item eſt corporalis vindicta punitionis: hæc conuenit iudicib. eccleſiæ & ſæculi: ſed non æqualiter. 23. q. 5. c. 1. q. 5. illi.

Quod vindicta corporalis detrũcationis & occiſionis eſt tantum ſæcularium. 23. q. 5. reos. & c. ſeq. & q. 8. præterea & duobus c. ſeq.

Quod vindicta non eſt inferenda. 23. q. 4. §. 1.

Quod omnis militia, vel propter propulſandam iniuriam, vel ꝓpter vindictam inferendam, inſtituta eſt. 23. quæſtione 1. §. primo.

Quod vindicta aut fertur animo corrigendi, aut animo vlciſcendi: ſi animo corrigendi, licite infertur malis, niſi ſociam habeant multitudinem: quia tũc non poteſt ſalubris eſſe vindicta. 23. q. 4. nõ poteſt. 50. diſt. vt conſtitueretur. in ſin.

Item ſi timeatur obſtinatio. 7. qõ. prima. aduerſitas. §. cum autem.

Item ſi timeatur ſchiſmaticũ periculum. 23. qõ. 4. quiſquis, vel quod.

Item ſi timeatur maius malum ex vindicta. 50. diſt. vt conſtitueretur.

Item ſi reatus occultus non eſt manifeſtatus per iudiciũ. 23. q. 4. forte.

Item ſi crimen ſoli iudici ſit notum: quia tunc ex vindicta ſit proditor. 2. quæſtio. 1. ſi peccauerit.

Quod vindicta animo vlciſcendi omnibus prohibetur. 23. q. 4. ita plane. 46. diſt. ſeditionarios. 24. q. 1. quod debetur.

Quod vindicta priuata Deo eſt ſeruanda, qui dicit, Mihi vindictam, & ego retribuam. 23. q. 1. § 1. poſt med.

Quod vindicta propria prohibetur, quæ eſt ad vltionem. 23. q. 1. niſi. & c. paratus. & qõ 4. hæc autem §. ex his.

Quod illa quæ eſt ad correctionẽ, iudicibus exequenda præcipitur. 23. q. 4. eſt iniuſta. & ca. ſequen. vſque ad capit. ea vindicta.

Item exequenda eſt ab eis vindicta non zelo propriæ iniuriæ, ſed zelo iuſtitiæ. 23. qõ. 4. & ita plane. & q 5. prodeſt.

Item

m non exequentes vindictam correctionis grauiter offendunt.23.q.4.ſi is qui.& c.ſi eccleſia.& c.eſt iniuſta.
m non vindicando dant aliis incentiuum delinquendi. 23. q 4.diſt.iniuſta,in fin.
m prouocant non ſolum contra ſe, ſed contra populum flagellum.45.diſt.ſed illud.23.ꝗ. 4.ſi quos.& c.ſi ea.
uod quandoque in paucos vindicta exercetur, vt multitudo timeat.23.q̄.4.quid faciet.in fin.& c.ſeq.
uod epiſcopi & prælati non de facili debent ad vindictam accendi.86.diſt.ſi quid.
uod non debet nos delectare vindicta quæ animum paſcit alieno malo. 23 quæſtio.5.de occidendis.
uod in eo quod Chriſtus compeſcuit diſcipulos a vindicta Samaritanorum : innuitur ꝙ non ſemper procedendum eſt ad vindictam peccatorum.23. q.4.ſi Chriſtus.
e hac materia habes vbi agitur de pœna & de Punitione.

Vinum. Qđ vinū eſt luxuriæ incentiuum. 5.di.luxurioſa.& per totā diſt.
De vino habes vbi agitur de Ebrietate.

Violentia. Qđ violentia eſt legib.inimica.11. q.1.Chriſtianis,in fi.
od clerici a laicis per violentiam opprimi non debent.ibi.
od eccleſiæ res non violentia ſed ratione debent exquiri.16. q 6.c.1.& c.placuit.
Quod violenta confeſſio vel promiſſio non obligat.16.q.1.c.1. & 2.
Quod violentias præcipue perſonales in eodem inſtanti licet repellere & clerico non euadēdo ſed defendendo. 23.qō.1. quid.
Quod violentia abſoluta excuſat a toto.34.q.2. non ſatis.32. q. 5 §.1.& c. ſeq.
Quod violentia conditionalis excuſat a tanto,ſed non a toto.2. q.1.in primis.ante med. verſi. glorioſus.
De hac materia habes vbi agitur de Coactione & de Repulſione.

Vir. Quod vir aliqñ ponitur pro ſexu.32.q.7.vxor.
Item vir aliquando ponitur pro virtute.30.diſt.ſi quis virorū.
Item aliquando ponitur pro ætate.76.diſt.epiſcopus.
Vnde verſus.
Vir notat ætatem, vir ſexū, vir probitatem.
Quod quia caput mulieris eſt vir, melius debet viuere vir,& præcedere in omnibus factis bonis vxorem.32.q. 6.c.vlt.

Virga. Quod Chriſtus ſine pecunia & ſine virga miſit apoſtolos, vt incētiua litis , & vt inſtrumenta eriperet vltionis.11. quæſt. 3.ira. in fine.
Quod ideo dominus virgam nō ferendam apoſtolis in via præcepit,vt nulli violentia inferatur.20. quæſt. 3.præſens , poſt

medium.

Quod diſciplina patris vel magiſtri non debet eſſe in aliis tormentis, quam in virgarũ verberibus. 23. quæſt. 5. cap. 1. ante ſi. & quæſtio. 4. diſplicet. circa medium.

Quod Aſſur fuit Virga furoris domini: quia per eum innumeras gentes diuina iuſtitia flagellauit. 13. quæſt. 5. remittuntur. §. proximo. circa prin.

Virginitas. Quod eſt virginitas corporis & non mentis, quando caſti corpore fornicantur vel adulterantur mente. 32. q. 5. ſicut enim. & c. ſi Paulus.

Item eſt virginitas mentis & nõ corporis, quando ſine conſenſu quis tolerat quod alius operatur. 32. q. 5. magis. & c. ſeq. & c. tolerabilius.

Item eſt virginitas corporis & mentis quam complectitur voluntas. & hæc dicitur glorioſa virginitas. 32. quæſt. 5. ſicut enim.

Quod virginitas non eſt in præcepto, ſed in conſilio ſuaderi poteſt, non imperari. 32. qõ. 1. integritas.

Quod virginitas cum humilitate eſt admirabilis, & Deo acceptabilis. 30. diſtin. hæc autem ſcripſimus.

Quod virginitas antefertur nuptiis. trigeſimaſecunda, quæſt. 1. nuptiæ.

Quod virginitas non debet voueri matrimonium deteſtando. 30. diſtinct. ſi quis propter Deum. & c. ſeq.

Quod ſicut nuptiæ terram, ſic virginitas implet paradiſum. trigeſimaſecunda quæſtio. 1. nuptiæ.

Quod prodeſt parentibus ad ſalutem ſi eorum proles in virginitate perſeueret. 33. quæſti. 5. tunc ſaluabitur.

Quod virginitas ſine bonis operibus non ſaluat. ibid.

Quod cum virginitas ſine conſenſu corrumpitur, merita caſtitatis duplicantur. 32. quæſt. 5. §. 1.

Quod virgo ſic corrupta inter alias virgines non conſecratur. 15. q. 1. c. vlt.

Quod cum Deus omnia poſſit, virginem corruptam non poteſt facere incorruptam. 32. q. 5. ſi Paulus.

De hac materia habes vbi agitur de Caſtitate, & de Continentia.

Virtus. Quod Deus eſt virtus & ſapientia quæ in vtero virginis ædificauit ſibi domum. 65. diſt. naſci.

Quod tres ſunt virtutes theologicæ: fides, ſpes, & charitas. de conſec. diſt. 2. quia paſſus.

Quod de virtute in virtutem ſunt gradus: quia vnaquæque virtus quaſi quibuſdam gradibus augetur. de pœniten. diſtinct. 2. §. cum ſanctam. vſque ad §. ſequen.

Quod virtutes ſunt animæ ornamentum. de pœniten. diſt. 2. §. Romanos. in ſi.

Quod hoc ornamento virtutum maxime clerici & prælati debent vti. 40. diſt. §. 1.

Quod

ſunt quaſi picturæ ad animæ
ornamentum: quia illa anima
à Deo depingitur quæ habet
in ſe virtutum gratiam tenitē
em. de pœniten. diſtin. 2. Ro
manos. poſt med. & capit. illa
anima.
od non ex parentibus ſed ex
voluntate tua naſcentis cau-
a eſt vitiorum, atque virtutū.
56. diſt. naſci.
od ille eſt virtute Dei mirabi-
is, qui ex parentibus prorſus a
virtute alienis natus virtute re
ſplendet. 56. diſ. numquam. in
ine.
od qui propria virtute decora
ur, parentum ſuorum non de
coratur opprobriis. 56. diſtin.
numquam.
od non vitia, ſed virtutes parē
um debent filii amplecti.
od virtute non generis nobi-
itate gratia comparatur. 40.
diſt. illud.
od nec ad virtutem nec ad vi-
ia neceſſitate quis trahitur,
ed libero arbitrio. de pœn. di-
tin. 2. §. item opponitur. poſt
medium.
n non eſt virtus quod fit ex ne
ceſſitate.
od virtus ſimul cum vitiis ha-
beri non poteſt. de pœn. diſtin.
2. §. ex præmiſſis.
od virtus per vitia & peccata
priuatur. de pœn. diſtin. 2. con-
ſideret. §. dolendum.
od virtus adipiſcitur cum vi-
tio renuntiatur: egreſſus enim
maliciæ, virtutis operatur in-
greſſum. 32. q. 1. cum renuncia
ur.
od virtus in aduerſitate pro-
batur. 7. quæſt. 1. aduerſitas, &
c. ſeq.
Quod virtutes negantur eſſe ve-
re apud infideles, quia non ꝓ-
merentur gratiam. 28. q. 1. oēs.
§. ex his. circa fin.
Quod vbi deeſt agnitio æternæ
& incommutabilis veritatis,
falſa virtus eſt etiam in opti-
mis moribus. ibidem. §. proxi
mo.
Viſio. Quod viſio eſt du-
plex, videlicet ſpiritua-
lis, qua per fidem Deus aſpici-
tur. 24. q. 1. quia.
Quod viſio ſpiritualis obſcuratur
per malam, & maxime per car
nalem operationem 49. diſtin
ctio. hinc circa medium. verſi.
lippus.
Item per arrogantiam & ſcientię
præſumptionem, quia talis a
charitate veræ viſionis ſe ex-
cludit. 49. diſtinct. hinc. ver. al
buginem.
Quod exacuitur tāquam colly-
rio per bonam operationem.
ibid. ver. collyrio.
Item exacuitur per ſui deſpectio-
nem & humilitatem. ibid. ver.
albuginem.
Item exacuitur per temporalium
poſtpoſitionem. 7. q. 1. in ſcri-
pturis. & 7. quæſtio. 1. aduerſi-
tas. poſt med.
Item exacuitur per ſuperiorē ju-
gem contemplationem. 88.
diſt. decreuit. exemplum ibi de
ſcala Iacob.
Quod eſt viſio corporalis, qua vi-
dentur temporalia. 47. diſtin.
ſicut 2.
Quod viſione corporali prohibe-
mur videre laſciua. 32. quæſ. 5.

nec ſolo.

Item prohibemur videre iocos & ludos indebitos. 86. diſt. cap. vident homines.

Quod peccatores in futuro videbunt Chriſtum corporaliter, & contriſtabuntur. 86. diſtin. vident.

Quod boni videbunt gloriã magni Dei, & beatificabuntur. de conſe. diſt. 5. ieiunium.

Viſitatio. Quod epiſcopus per ſe vel per alios honeſtos ſi ſit impeditus debet diœceſim ſuam viſitare. 10. quæſt. 1. decernimus, & ca. ſeq.

Quod viſitando inquirere debet de vita clericorum & ornatu eccleſiarum, & de reparationibus, ſi fractæ ſunt. 10. q. 1. epiſcopum.

Item debet viſitando ſtatum laicorum videre, ſi in fide ſint ſtabiles, ſi diuerſa crimina, ſicut homicidium, adulterium, periurium, & conſimilia fugiãt, & Reſurrectionem credant. 10. q. 1. placuit. & quæſtione 3. cauendum.

Item viſitando non debet expenſas cum grauamine ſed cũ moderatione exquirere. 17. quæſt. 3. cauendum. & capitulo relatum.

Quod epiſcopus viſitando quinquagenarium numerũ equorum non debet excedere, nec plus quàm vna die in parochia ſtare. 10. quæſtione 3. inter cetera.

Quod omni anno tenetur ſemel epiſcopus diœceſim ſuam viſitare. 10. quæſt. 1. relata. & c. decernimus.

Quod viſitando temporale pro ſuo obſequio poteſt recipere ſtipendium. 12. quæſtio. 2. charitatem.

Quod epiſcopus ſi non viſitat, loco viſitationis procurationes non exigat. 10. quæſtione prima relata.

Quod epiſcopi viſitandi & horrãdi & exhortandi gratia, vel quoties neceſſitas exigit, poſſunt monaſteria religioſorum non exempta viſitare. 18. quæſt. ſecunda. viſitandi. & cap. non ſemel.

Quod in viſitatione lucrum animarum non temporalium rerum debet quærere. 10. quæſt. 3. cauendum.

Item viſitando non debet in viſitãdos crudeliter deſæuire. 10. q. 3. cauendum.

Item in viſitatione in dubiis corã ſenioribus canonicus veritatẽ debet perquirere. 86. diſtin. ſi quid.

Quod per ſuperiorem prouidetur de viſitatione eccleſiæ viduatæ. 61. diſtin. obitum. & tribus c. ſeq.

Quod eccleſiæ vacanti de anno in annum viſitatio variatur. 7. q. 1. conſtitutum.

Quod vni viſitatori plures eccleſiæ viſitãdæ committi poſſunt. 12. q. 1. quoniam.

Quod epiſcopi Italici immediate ad curiam Romanam ſpectantes, de anno in annum limina Apoſtolorum & Romanam curiam viſitare tenentur per ſe vel per litteras, & ſe de impotentia debent excuſare. 93. diſt.

;.diſt.iuxta ſanctorum.
d vltramontanis,quia de lõ-
n quo ſunt,conceditur,vt de
ſitatione litteris ſe excuſent.
;.diſt.iuxta.

*viſitatione habes vbi agi-
tur de Inquiſitione.*

ita. Quod vita pſens quæ inter cœlum & infer-
um ſita eſt,vtrorumq; ciues
cipit.23.q.4.hæc autem.32.
.4.recurrat.
d in hac vita non eſt retribu
o malitiæ vel virtutis: & ſi ali
ua ſit,non ſi. ſecundum con-
ignum,ſed eſt quidã guſtus.
e pœn.d ſt.3.cap.ſi quando.
.quamquam.
n in hac vita boni (vt frequẽ-
us) affliguntur,& mali pro-
erantur.ibid.
od ſancti quando commoda
el auxilia temporalia quærũt,
on tranſitorie vitæ,ſed eccle-
æ cuius vtilitati intendunt,cõ
lunt. 23.quæſtione 3. Maxi-
nianus. Exemplum ibi de
aulo.
od vita communis debet eſſe
lericis (& maxime religio-
s) qui vitam apoſtolorum i-
ni'ari volunt.12.quæſtione 1.
ilectiſſimis.
od vita apoſtolorũ erat vna,
uia erat multitudinis creden
ium cor vnum & anima vna
n Deo.
od vita animæ eſt Deus, ani-
na vero vita eſt corporis,quia
icut corpus ſine anima viue-
e non poteſt, ita nec anima
ine Deo.de pœnit.diſt.1.reſu-
ſcitatur.
Quod corpus Chriſti vita eſt mũ
di.de conſe.diſt.2.Chriſtus.&
c.in Chriſto.
Quod vita actiua & contempla-
tiua commendatur.8.quæſt.1.
olim.& c.in ſcripturis.

Vnctio. Quod vnctio interior (videlicet inuiſibilis,quæ eſt per Spiritũ ſanctum) numquam areſcit. de pœniten.diſtin.2. quærendũ circa prin.ver.vnctio.
Quod eſt vnctio exterior multiplex,videlicet baptiſmalis.11.
diſt.eccleſiaſticarum.
Item eſt vnctio baptizandorum,
quæ fit in pectore & in ſcapulis.11.diſtin.eccleſiaſticarum.
ibi.de conſe.diſt.4.deinde a ſacerdote.
Item eſt vnctio baptizatorum,
quæ fit per ſacerdotem cum
chriſmate in ſummitate capitis.
de conſe.diſtinctione 4. poſtquam aſcendit. & capitu. ſequen.
Item eſt vnctio confirmationis,
quæ fit in fronte, miniſterio
tantum pontificis. 95. diſtin.
preſbyteros.
Item eſt vnctio extremæ vnctionis,quam poteſt epiſcopus &
ſacerdos cuilibet conferre per
oleum infirmorum.ibi.& c.illud ſuperfluum.
Item eſt vnctio regalis,quæ fit in
brachio.2.q.7.plerumque.§.
item in libro.
Item eſt vnctio ſacerdotalis cuius manus tantum oleo cum
chriſmate inunguntur. 23.diſtinctio.præterea.16.quæſtio.
prima.generaliter.§. ecce ſuf-

ſicienter.

Item eſt vnctio pontificalis ſuper manus & caput.23.diſtin. epiſcopus.

Quod epiſcopus & ſacerdos ſemper in corde debet cogitare & aduertere quid ſua vnctio repræſentet.8.quæſtione 1.licet, in fine.

Vnitas. Quod nihil contrarium infert diuerſitas, vbi eſt fidei vnitas. 7. q.1.nihil.

Quod vnitas repræſentat in nobis Dei ſimilitudinem, vt ſicut a Deo vno omnes per creationem, ſic ab homine vno per propagationem.33 q. vlt. hæc imago.

Item repræſentat naturæ noſtræ imaginem & originem: quia omnes ab vno.ibi.

Item repræſentat naſcentis eccleſiæ inſtitutionem : quia licet Chriſtus omnibus apoſtolis dedit auctoritatem, tamen vni Petro commiſit eccleſiã, ad manifeſtandũ eccleſiæ vnitatem.24.q.1. loquitur. circa princ.

Quod conſiſtit vnitas eccleſiæ in ſacramentorum Chriſti communione.de conſec.diſt.4.eſt vnitas. & diſtinct. 2. quia paſſus.

Item conſiſtit vnitas eccleſiæ in multorum filiorum ſuorum per dilectionem connexione. 24.quæſtione 1. loquitur.pro quo dicitur ibi, vna columba, vnum corpus,&c.

Item conſiſtit in membrorũ ad caput coniunctione: quia non ſe vnitati capitis communicat qui ſe partem faciens, a capite ſe ſeparat.24.q.1.ſchiſma.

Quod extra vnitatem eccleſiæ non poſſumus habere gratiã Dei, quæ proprie donũ eſt catholicæ vnitatis.1.quæſtione 1. multæ.

Item nec peccatorum remiſſionem.1.q.1.remiſſionem.

Item nec vitam ſpiritualem.11.q. 3.nihil.24.q.1 loquitur.

Quod extra vnitatẽ eccleſiæ non valet ſpiritualis iuriſdictio. 7. qõ.1.factus.cap. Nouatianus. in fine.

Item non prodeſt ſacramentorũ perceptio.7.q.1.ſcire. 24. q.1. pudenda.

Item nihil eſt miraculorum operatio.1.q.1.teneamus.

Item inutilis eſt pro fide martyrii ſuſceptio.90.diſtinct.neque ad Cain.

Item non eſt peccatorum remiſſio.24.1.quicumque.

Quod conuiuium eſt Chriſti vnitas fidelium in vinculo pacis. 23.q.4. ipſa pietas.

Quod non poſſunt duo vel tres in nomine Chriſti in vnum colligi, qui a Chriſto ſunt ſeparati.24.quæſtione 1.alienus, in fine.

Quod non multitudinem deprecantium, ſed vnitatem audit Deus.24.q.1.alienus.

Quod profanus & hoſtes eſt qui eccleſiæ non tenet vnitatem. 7.quæ.1.Nouatianus. 24.q.1. alienus.

Quod Chriſtiani ſcindentes vnitatem eccleſiæ,infideles reputantur. 7.q. 1. denique. 24.q. 1.quoniã.in fi.vbi antichriſtus dici-

dicitur quiſquis eſt talis.
Item temporaliter & æternaliter puniuntur.24.quæſtio.1.non afferamus.

Voluntas. Quod voluntas eſt animi motus ad aliquid imitandum vel non imitandum vel adipiſcendum.15.q.1.§.1.

Quod voluntas hominis eſt cauſa vitii vel virtutis.56.diſt. naſci.7.quæſt.1 ſciendum.15.q.1.§.ex voluntate, in principio quæſtionis.

Quod vſque adeo peccatum voluntarium malum eſt, quod nullo modo ſit peccatum, niſi ſit voluntarium.15.quæſtione 1.§.3.ibidem.& c.merito.& c. illa.

Quod nemo tenetur ad culpam niſi propria voluntate deflexerit.15.q.1.non eſt.

Quod Deus non ea quæ offeruntur, ſed voluntatem reſpicit offerentium.24.q.1.odio. in fine.

Quod ſicut voluntarium ſeruitium elegit ſibi Chriſtus: ſic & diabolus.15.q.1.non eſt.

Quod voluntatem alteri ſubiicere propter Deum, præcipuum ſacrificium eſt.8.quæſtione 1. ſciendum.

Quod bonum opus non valet niſi ex bona voluntate proficiſcatur.86.diſt.non ſatis.20.q.1. per totum.

Quod lex humana opus non voluntatem requirit.15.qõ.1.ſi quis non.

Quod voluntas pro opere reputatur cum deeſt facultas. de pœn.diſt.5.§.ſi mulier.

Quod iuſtitia ex opere non conſumatur, niſi affuerit & voluntas.32.q.5.ſicut enim.

Quod mala voluntas pro facto reputatur.22.q.5.qui peierare.27.q.1.nuptiarum.32.q.5. ſi Paulus.vbi dicitur: Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt in corde ſuo.

Quod quæ inferuntur reluctantibus, crimen non habent.15. q.1.non eſt.

Quod quãdo ea quæ propter bonum & licitum fiunt: ſi præter voluntatem in eis malum contigerit non imputatur.23. q.5.de occidendis.

Quod licet voluntas ſit liberi arbitrii, tamen mala voluntas non eſt libertati dimittenda. 23.q.4.diſplicet.

Quod malorum voluntas meritorie impeditur.ibidem, ante medium.

Quod mala voluntas meritorie ad bonum cogitur.ibi. per totum.& q.5.ad fidem.

Quod nemo damnatur niſi merito malæ voluntatis, nec liberatur niſi bonam habuerit volũtatem.23.quæſt.4.diſplicet.ante medium.

Quod homo debet ſeipſum propria voluntate iudicare dum poteſt: ne cum iam non poſſit, præter voluntatem a domino iudicetur.de pœniten.diſt. 1.in actione.

Votum. Quod duplex eſt votum, videlicet de malo. & illud eſt reſcindendum.22.q.4.in malis.33.q.5. vna ſola.

Item eſt votum de bono, & illud eſt generale ſine quo non eſt ſalus, ſicut illud quod vouemus in baptiſmo, ſcilicet renũtiare diabolo. 17. quæſtione 1. ſunt quædam. de conſecra. diſtin. 4. prima.

Item eſt votum ſpeciale, ſine quo habetur ſalus Dei, ad quod nullus tenetur niſi volendo ſe obligare. ſicut eſt votum de caſtitate, de abſtinentia, de peregrinatione, & huiuſmodi. 17. q. 1. ſunt quædam.

Quod votum ſpeciale per verba de præſenti emiſſum præciſe obligat, niſi minor ætas impediat. 20. qõ. 2. puella. 22. qõ. 5. pueri. 34. q. 5. mulier.

Item niſi impediat publica vtilitas, ſicut cõtingit in tranſlationibus religioſorum per ſuperiores ad eccleſias regendas. 7. q. 1. qualiter.

Item niſi impediat matrimoniũ: quia vnus ſine altero caſtitatẽ vouere non poteſt. 27. q. 2. Agathoſa.

Item niſi impediat maioris voti ſuſceptio. 19 q. 2. duæ.

Item niſi impediat ſeruilis conditio. 54. diſt. generalis.

Item niſi impediat ſuperioris contraria inhibitio. 33. quæſtione 5. manifeſtum. vbi dicitur, Mulier ſine conſenſu viri vouere non poteſt, nec monachus ſine conſenſu abbatis. 20. q. 4. monacho.

Item niſi impediat feruens infirmitatis paſſio. 17. quęſtione 2. Gonſaldus.

Quod votum licitum Deo promiſſum ſemper eſt implendũ. 33. q. 5. quod Deo.

Quod votum debet fieri cum deliberatione. 27. quæſtione 1. de viduis.

Quod votum cum deliberatione factum, ſiue voce exprimatur ſiue non, apud Deum obligat. 17. q. 1 qui bona.

Quod incautum votum non eſt ſeruandum. 22. quæſtione 4. per totum.

Quod quæ in facie eccleſiæ in manu epiſcopi caſtitatem vouerunt, & veſtem decentem caſtitatis aſſumpſerunt, ſi ſpõtanea voluntate poſtea dimiſerunt, damnationem perpetuam incurrunt. 27. q. 1. c. 1.

Quod videtur ſi in occulto fiat ꝓfeſſio religionis vel caſtitatis in manu epiſcopi, quaſi votum non poteſt violari. 27. q. 1. viduitatis.

Quod vouentibus non ſolum nubere, ſed etiã velle nubere damnabile eſt. 17. quæſtio. 1. vouentibus.

Quod ſimplex votũ impedit matrimonium contrahendũ, ſed non ſoluit iam contractũ. 27. diſt. quidam. & c. ſi vir. ibi. 17. q. 2. nos.

Quod feminę propria voluntate caſtitatem vouentes ſi nupſerint, ſunt in matrimonio permittendæ. 27. quæſtione 1. de viduis.

Quod poſt ſolenne votum ſoluitur matrimonium contractũ. 17. diſtinct. vouentibus. & tribus cap. ſequen. 27. quæſt. 1. viduas.

Quod votum religionis ſolennizatur quando perſona ad votum

tum apta per profeſſionem ſe obligat.27.quæſt.1.vidua qui dem.

Quod clericus ſine conſenſu epiſcopi poteſt religionem vouere.19.q.2.duæ.

Quod ſimulatio ſiue fictio voti ex inhoneſta cauſa ſicut ſpes prælaturæ vel conſimile ſemper obligat ad religionem ſiue caſtitatem.27. diſti. quod interrogaſti.27.quæſtione 1. viduas a propoſito.

Quod vtroque coniugum cōſentiente votum caſtitatis emiſſum eſt ſeruandum. 33. quæſt. 5.quod Deo.

Quod coniuges caſtitatem vouere non debent,nec ſe ſeparare ſine conſcientia epiſcopi.27.q. 2.ſi vir.

Quod beata virgo nouerat ſe virginem perſeueraturam niſi Deus ei aliter reuelaret.37.diſtin.ſed quæritur.

Quod melius eſt nubere quā periculoſe vri.32.quæſt.5.ſi Paulus.

Quod cauſa aliquem conuertendi non licet votum caſtitatis infringere.32.quæſtio.8.non ſolum.

Quod votum caſtitatis impediens grauiter peccat & eſt ex cōmunicatus.32.qō.2. hoc ſanctum.

Quod melius eſt non vouere quā votum non perficere.12.qō.1. ſcimus.

Quod votum velle retractare damnabile eſt.27.diſtin.vouentibus.17.quæſti.1.vouentibus. & c.ſeq.vbi dicitur quod Ananias poſt votum pecunias defraudauit.

Vſura. Quod vſura eſt vbi amplius requiritur quam datur. 14. quæſtione 3. vſura.

Quod non ſolum in pecunia,ſed in acceptione cuiuslibet rei vltra ſortem committitur vſura. 14.q.3.putant.

Quod accipere aliquod emolumentum de mercibus mercatorū ratione mutui,vſura eſt. 14.q.3.plerique.

Quod qui emit vilius vt vendat carius,maxime clericus,vſurarius eſt.14.q.3.canonum.

Quod mutuum ſiue in grano,ſiue in vino,vel in ſimili,cum repetitur ſecundum commune forum eſt, etiam ſi plus accipit,vſura nō committitur.14. q.4.ſi quis clericus.

Quod videtur quod ab hoſte quē licet impugnare,liceat vſuram accipere,ſicut & licet animalia ſua tollere.14.quæſtione 4. ab illo.

Quod clericus, nec ſuo, nec alieno nomine vſuras debet accipere.46 diſt.ſicut non.

Quod publice conuictus de vſura,vlterius ad ordines non eſt promouendus.33.diſt.maritū & 46.diſt.ſeditionarios.47.diſtin.per totum.

Quod clericus de vſura publice conuictus, eſt de ordine & dignitate deponendus. 47. diſt. epiſcopus & quatuor c. ſeq.

Quod monaſterium recipiens vſuras,tenetur ad vſuras perſoluendas. 54. diſt.generalis.14. q 4 quid dicam.

Quod nulli licet accipere vſu-

ras. 14. quæſtio. 4. per totum.

Quod videtur quòd ad vſurã acci pere ſit peccatum. 83. diſtinct. erret. 24. quæſtione 3. non inferenda.

Quod tempore neceſſitatis ad vſuram poteſt accipi. 26. qõ. 1. qui.

Quod de Vſura nõ poteſt fieri eleemoſyna. 14. quæſtio. 5. immolans.

Quod felix eſt Vſura, vbi ꝓ paruo denario pauperi dato, centuplum accipimus a domino. 46. diſtinctione, ſicut non.

Quod Vſurarius non vere pœnitet, niſi vſuras reſtituit. 15. qõ. 5. quid dicam. & quæſtione 7. ſi res.

Vſucapio. Quod vſucapio eſt acquiſitio dominii per continuationem temporis. 16. quæſt. 2. placuit. §. poteſt. in fin. & §. quas actiones.

Qđ plura exiguntur in vſucapione, videlicet bona fides circa initium: iuſtus titulus qui varia nomina ſortitur, ſicut titulus emptionis, titulus donationis, titulus dotis, titulus pro legato, & conſimilia.

Item exigitur continua poſſeſſio, & quod ſit res mobilis. de quibus omnibus habes 16. quæſt. 2. placuit. §. poteſt, per totum.

Vſus. Quod illud quod in communi vſu eſt, conſuetudo vocatur. 1. diſtinctin. conſuetudo.

Quod vſum paruum lex & ratio vincere debet. 12. diſtinctione cap. 1.

Quod vſus auctoritati cedere debet. 11. diſt. vſus.

Quod male poſſidet, qui male vtitur. 14. quæſtione 3. quid dicã. in fin.

Quod vtendum eſt temporalib. ſecundum vſum eorum cum quibus conuerſamur. 41. diſt. deliciæ. & capitu. primo, quod dicit.

De vſu habes vbi agitur de Conſuetudine.

Vſurpatio. Quod vſurpatio eſt ordo illegitimus. 2. q. 1. quod pro neceſſitate.

Quod vſurpatio eſt non conceſſa præſumere. 83. diſtinctione illud.

Quod vſurpatiue dicuntur ordines recepiſſe vel dignitates, qui non iuxta ſanctorum ſtatuta ſuſcipiunt. 63. diſtin. non ſancta.

Qđ vſurpatio furtiua præiudiciũ non generat. 93. diſtinctione illud.

Vtilitas. Quod plurimorum vtilitas præponenda eſt vtilitati paucorũ. 7. q. 1. ſcias.

Quod mutationes prælatorum non debent fieri niſi cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis. 7. qõ. 1. mutationes. vbi ponitur exemplum, quomodo Petrus dimiſſa eccleſia Antiochena iuit ad Romanam propter maiorem vtilitatem.

Quod nec nobis, nec aliis vtiles eſſe debemus cum damno alterius. 7. quæſt. 1. mutationes. in fi. & quattuor cap. ſeq. 13. q. 5. de-

5.denique.

Uxor. Quod vxor ſubdita eſſe debet viro.30.q, 5.feminæ.33.qõ.5. eſt ordo.& cap.ſeq.

Quod vxor non eſt dimittenda, nec propter ſterilitatem, nec propter deformitatẽ, nec propter cæcitatem, nec propter lepram, nec propter aliquid ſimile, niſi excepta cauſa fornicationis.32.quæſtione quinta, ſi vxorem.

Quod maritus debet habere vxorem ſuam in dilectione, & debita diſciplina.§.Salomon.33. q.5.c.vlt.

Quod qualiter quiſque vxorem ſuam vult inuenire, talis debet inueniri ab illa.32.q.7.ſi ducturi eſtis.

Quod vbi melius viuit vxor quã vir qui caput eſt, capite deorſum pendet domus.32.q.4.c. vlt.

Quod vxorem ſolus maritus habet iudicare, id eſt, corrigere. 7.q.1.ſicut alterius.

Quod ſunt tamquam vxores nõ habentes, vbi ſalua eſt charitas connubiorum, & ceſſant opera nuptiarum.31.diſt.continentiæ.

Quod vxoris & viri in matrimonialibus eadem conditio cenſetur.32.quæſtione 5. præcipit.

Quod eadem caſtimonia debetur a viro, quæ ab vxore.32.q. 4.nemo.

Quod vxori reddere debitum quando exigitur a viro, vel econuerſo. eſt meritorium.32. q.6.c.1.

Quod vxorem cognoſcere debito & moderato affectu, ſiue cauſa reddendi debitum, ſiue cauſa prolis, nõ eſt peccatum. 33.quæſtione 6. cap.1.14.diſtin.c.2.

Quod cognoſcere moderate cauſa vitandæ fornicationis hoc ſecundum veniam cõcedit apoſtolus, & creditur eſſe venialе.32.quæſtio. ſecunda. quidquid.

Quod cognoſcere immoderatę affectu cauſa ſatiandæ libidinis, eſt mortale peccatum. 32. quæſtione 4. origo.& c.liberorum.

Quod cognoſcere contra naturam, hoc grauius eſt quam cũ matre propria.32.quæſt.7.adulterii.

Quod vxor non debet cognoſci tempore mẽſtrui, vel ante purificationem primam pueri, quæ eſt quando mater nimis abundat lacte.5.diſtinctio. ad eius.

Quod iniquus eſt qui caſtam & bonam dimittit vxorem.34.q. 1.c.1.

Quod fatuus eſt qui in adulterio perſeuerantem retinet vxorem.

Quod meritum eſt adulteram pœnitẽtem recipere vxorem. 32.quæſtione 1. quod autem. & capit.non erit.& capitulo apud.

Uxoricida. Quod verũ in adulterio deprehenſam liceat occidere vxorem, habes 33.quæſt. 2.interfectores.& ſeq.& c. inter hæc.

Quod vxoricida per ſententiam debet compelli publicam agere pœnitentiam. 33. q. 2. quicunque. & c. ſeq.

Quod vxoricidis coniugium denegatur niſi propter periculū incontinentiæ cum adoleſcentibus diſpenſetur. 33. q. 2. inter ſectores. & capi. in adoleſcentia.

Quod innocentem vxorem occidens, grauiſſima pœna exemplo Aſtulphi eſt puniendus. 33. q. 2. admonere.

X*ps.*

Quod Ieſus Chriſtus Dei filius natus eſt de virgine Maria. de conſecratione diſtinctione 3 capitu. vltim.

Quod Chriſtus veniens in fine tēporum retractio, quæ eſt Græcorum vltima littera, ad α, quæ eſt Latinorum prima: quia primum ſtatum hominis quātum ad eſcas renouando extremitatem, traxit ad principiū. trigeſimaquinta diſtinctio. ab exordio.

Quod Chriſtus qui verus pontifex fuit, ideo de adulterinis cōmiſtionibus naſci voluit, vt ſic naris daretur fiducia promotionis. ſexageſimaprima diſtin. dominus.

Quod Chriſtus dicitur paſtor paſtorum. 2. qō. 7. teſtes. §. Chriſtus.

Quod Chriſtus bonus hoſpes dicitur. 24. quæſtio. prima. quæ dignior.

Quod Chriſtus venditur cum veritas venditur. 11. quæſtione 3. abiit.

Quod Chriſtus eſt panis, de quo qui manducat viuet in ęternū de conſecratione diſtinctione 2. Chriſtus. & tribus capitulis ſeq.

Quod Chriſtus vna paſſione ſaluauit mundum. de conſe. diſt. 1. iteratur.

Y*conomus.*

Quod œconomus & vicedominus pro eo, accipitur. 89. diſtinctio. volumus & duobus c. ſeq.

Quod quælibet eccleſia cathedralis debet œconomum habere qui cum arbitrio epiſcopi debet res eccleſiæ gubernare. 89. diſt. diaconum. & c. ſeq. 9. quæſtio. cum ſimus. 12. quæſtio. 2. vobis.

Quod eccleſiarum œconomus clericus debet eſſe. 89. diſt. indicatum 16. q. 7. quoniam. & c. in nona.

Quod plures œconomos vna eccleſia poteſt habere. 12. qō. 2. charitatem.

Quod œconomus epiſcopatus ꝑ epiſcopum debet inſtitui. 89. diſtinctione volumus. & c. indicatum.

Quod œconomus epiſcopatus præcipue debet intendere qualiter epiſcopo mortuo vel amotore eccleſiæ in ſcripturis pro futuro epiſcopo debet conſeruare. 75. diſtinct. quoniam. in fi. 12. quæſtio. 2. charitatem. & cap. illud & c. nō liceat.

Y*mago.*

Quod imago Dei dicitur homo, quia ſicut Deus principium eſt omnium per creationem ſic homo primus aliorum eſt prin-

principium per propagationem.33.quæſtio.vlt.hæc imago.

Quod dicitur factus ad imaginẽ & ſimilitudinem Dei,quia anima eius pudicitia, & aliis virtutibus fuit picta. de pœniten. diſtinctione 2.§. Romanos.& c.illa anima.

Quod imago virtutum dedit & dat animæ pulchritudinem & pretioſitatem.

Quod tunc homo ab imagine cecidit quando virtutes amiſit. Quod imagines ſanctorũ non ſunt contemnendæ,ſed venerandæ.de conſecrat. diſt. 3. venerabiles.

Quod imagines & picturæ ſanctorum ſunt libri & ſcripturæ laicorum.de conſecrat. diſt. 3. perlatum.

Quod nõ imaginum pictura eſt adoranda vel veneranda, ſed res per ipſam repręſentatę. de conſe.diſtin.3. perlatum.& capit.venerabiles.

Quod Chriſtus ſub imagine crucifixi cum imaginatur vel depingitur, gratia nobis præteriti beneficii repreſentatur. de conſe.diſt.3.ſextam.

Ymnus. Quod Saluator & Apoſtoli nobis dederunt exemplũ Hymnos decantandi.de conſe. diſtin.1.de Hymnis.

Quod Maria ſoror Aaron poſt tranſitum maris rubri Hymnum Deo cantauit.2.quæſt. 7.plerumque. §. item obiicitur.

Quod hi duo hymni Alleluia, & Gloria in excelſis Deo,ab angelis decantati ſunt. de conſe. diſt.1.hi duo.

Ypocriſis. Quod hypocriſis prouenit ex imperitia dum quis ſimulat habere quod non habet. 11. q. 3 ſi quis vero.

Quod religioſus qui cadit a propoſito, & ſimulat propoſitum, eſt hypocrita, & peior apoſtata.12.q.1. certe.

Quod ad hypocriſim tendit qui pluribus confitendo peccata diuidit confeſſionem.de pœn. diſt. 5.§.dolendum ante fin.

Quod hypocrita licet viuat corporaliter: mortuus eſt tamen ſpiritualiter.12.q. 1. nolo ante finem.

Quod nemo amplius eccleſiæ nocet quam qui peruerſe agẽs nomen vel ordinem ſanctitatis gerit. 83. diſtinctione nemo.

Quod hypocritæ in eccleſia bonis corporaliter ſunt miſti, ſed per peſſimam vitam ſeparantur. 24.q.3.de illis.

Quod hypocrita dicitur qui feſtucam in oculo fratris videt & trabem in ſuo non conſiderat. 32.q 6 § 1.

Quod vbi hypocriſis regnat humilitas locum non habet. de pœn.diſtinctione 1. item taciturnitas.

De hac materia habes vbi agitur de Simulatione.

Yſaac. Quod Iſaac fuit filius liberę & hęres.32. q.2.non omnes.

Quod Iſaac fuit vnus ex tribus

quibus pepererunt liberæ & ancillæ.32.quæſtione 4.recurrat.

Quod domus Iſaac non fuit ex omni parte beata, quia domũ Iacob dilexi; Eſau autem odio habui.47.diſtinct. quantumlibet.

Quod Iſaac benedixit filio ſuo Iacob.24.qõ.3.cum ergo.§.ſi qui.

Quod Iſaac cum Rebecca ſepulti ſunt in Ebron. 13.quæſtione 3.Ebron.

Zacharias. Quod Zacharias papa depoſito rege Francorum, quia inutilis & vilis vitæ erat, Pipino patri Caroli regnũ tradidit: & omnes nobiles a iuramento fidelitatis abſoluit. 15. quæſtione 6. alius.

Quod Zachariæ patri Ioannis angelus in templo apparuit,& ſuper exauditus fuit.1.quęſtione 1.nonne.

Zachæus. Quod Zachæ- defraudata q. 2.cum deuotiſſima.

Quod Zachæus male acquiſita plus reddenda quam donanda docuit.14.q.5. c. vlt. in fin.

Quod Zachæus eſt exemplum ꝙ de multis male acquiſitis multa pauperibus dari debent,& plurima reſtitui.26.quæſtione 7.affectum.

Zelus. Quod Zelus proprie dicuntur amor viri vx rem.3 q.1. ſi peccauerit. in fine.

Item zelus quandoque ponitur pro inuidia. 80. diſtin.neque. exemplum ibi de Cain,qui fratri inuidit.

Item quandoque ponitur pro amore.23.quæſtio. 4.quid crudele.exemplum ibi de Moyſe, qui idololatras ex amore puniuit.

Item quandoque ponitur pro ira 23.qõ. 8.legi exemplum ibi de Simone Chananæo qui ſerpẽtes in magos retorſit.

Item quandoque ponitur pro ſuſpicione. 27. quæſtione 1. nec aliqua. Exemplum ibi de ſponſa quam zelat ſponſus.

Item quandoque ponitur pro ſeueritate.17.quæſti.1. hi ergo. Exemplũ ibi de moniali apoſtatrice, & de pœna eius.

Quod zelus indiſcretus reprobatur.24.quæſtio.2.non imperpetuum.

Quod zelo iuſtitię debet fieri vindicta,nõ amore vindictæ,nec ex odio.23.quæſt. 4.§.vlt.

Quod Deus eſt zelotes vindicans in tertiam & quartam generationem. prima quæſtione 4. homini qui ſimilis. §. econtra.

Quod zeli ardor erga rebelles eccleſiæ exhibitus commendatur.23. quæſtione quinta,excõmunicatorum. 43. diſtinctio. ſed illud.

Quod zelo apoſtolicæ vltionis ſimonia in ortu ſuo dãnata eſt. 1.q 1.fertur.

Quod zelo diſciplinæ iuſti peccatoribus indignantur. 45. diſti. vera iuſtitia.

Zizania. Quod zizania. ꝙ iſt. tritico & creſcens cum ipſo innuit quod in

In hac vita bonis mali cōmiſti ſunt, nec cōgrue ſeparari poſſunt. 11. qō. 3. noli te recedere. Exemplum ibi. de Iebuſæo quem filii Iſrael euellere non potuerunt.

Quod cauendum eſt ne vitando zizaniam, dominica perdamus frumenta. 15. quæſt. 2. ita nos. in fin.

Quod toleranda eſt zizania, id eſt, mali, ſi fides non impeditur & charitas noſtra. 23. qō. 4. quidam.

Quod in hac vita non poſſit plene diſcerni a frumento zizania. vigeſimatertia quæſtio. 4. quantus.

Quod ſinenda ſunt vtraque creſcere vſque ad meſſem iudicii. & tunc angeli colligent zizaniam in faſciculos ad comburendum. 23. q. 4. apte fin.

Mendas dextra viri lauit huius fida probroſas:
Hac non credentis lectio nota dabit.
Margarita ſtylo decreti preſſa fidelis,
Innumeros fructus abſq; labore feres.

F I N I S.

INDEX
DICTIONVM
QVÆ IN MARGARITA
Decreti continentur.

Aron	pag.	Alchimia	ibid.
Abbas	ibid.	Alea	ibid.
Abbatiſſa	2.	Alienatio	ibid.
Abel	ibid.	Alimenta	8.
Abortus	ibid.	Altare	ibid.
Abraham	ibid.	Amor Dei	ibid.
Abrogatio	ibid.	Amor proximi	ibid.
Abſolutio	ibid.	Ambitio	ibid.
Abſtinentia	ibid.	Ambroſius	9.
Abominatio	3.	Amens	ibid.
Ablutio	ibid.	Amplexus	ibid.
Abuſus	ibid.	Angelus	ibid.
Acceleratio	ibid.	Ananias	ibid.
Acceptio	ibid.	Anaſtaſius	ibid.
Achab	ibid.	Anathema	ibid.
Achor	ibid.	Anima	10.
Acolythi	ibid.	Annus	ibid.
Actiua	ibid.	Antiochus	ibid.
Accuſatio	4.	Antiquitas	ibid.
Adam	5.	Antichriſtus	ibid.
Adinuentio	ibid.	Annulus	ibid.
Aditorium	ibid.	Appellatio	ibid.
Admonitio	ibid.	Apocrypha	11.
Adoleſcentia	ibid.	Apoſtata	ibid.
Adorare	ibid.	Apoſtolica	ibid.
Adrianus	ibid.	Apoſtolus	12.
Aduentus	ibid.	Aqua	ibid.
Aduerſitas	6.	Arbiter	13.
Adulatio	ibid.	Archidiaconus	ibid.
Adulterium	ibid.	Archiepiſcopus	ibid.
Aduocatus	ibid.	Arma	ibid.
Affectus	7.	Argumentatio	14.
Affinis	ibid.	Arrogantia	ibid.
Agatho	ibid.	Ars	ibid.
Agnus	ibid.	Aſperitas	ibid.

Ana-

Auaritia ibid.
Audacia. ibid.
Auctoritas ibid.
Augurium ibid.
Auſteritas ibid.
Aurum 15
Auxilium ibid.
Aſtrologia ibid.

B

Babylon ibid.
Balaam ibid.
Balneare ibid.
Balſamus ibid.
Baptiſmus ibid.
Beatitudo 17.
Bellum ibid.
Benedictio 18
Benefacere ibid.
Beneficium ibid.
Benignitas ibid.
Bigamus 19
Blaſphemus ibid.
Bos ibid.
Brutum ibid.

C

Cain ibid.
Cham ibid.
Calculus ibid.
Calix ibid.
Calumnia ibid.
Canon 20
Canonici ibid.
Cantus ibid.
Caput ibid.
Character ibid.
Cardinalis ibid.
Charitas 21.
Chriſtus, vide Xps ibid.
Carolus ibid.
Caſtitas ibid.
Caſus ibid.
Cathedra ibid.
Cathedraticum ibid.
Cauſa 22
Cautela ibid.
Cæcus ibid.
Celebratio ibid.
Cœna Domini ibid.
Cenſus 23
Cephas ibid.
Cibus ibid.
Cœmiterium ibid.
Circumciſio ibid.
Circumſtantia ibid.
Citatio ibid.
Claues ibid.
Clemens ibid.
Clericus ibid.
Coactio 25
Coadiutor ibid.
Cogitatio ibid.
Cognatio 26
Cognitio ibid.
Columba ibid.
Comeſſatio ibid.
Communicatio ibid.
Compaſſio ibid.
Compaternitas ibid.
Compenſatio 27
Compoſitio ibid.
Concilium ibid.
Concordia ibid.
Concubina ibid.
Concupiſcentia 28
Conditio ibid.
Confeſſio ibid.
Confirmatio ibid.
Conformatio 29
Coniugium ibid.
Coniuratio ibid.
Conſanguinitas ibid.
Conſcientia ibid.
Conſecratio ibid.
Conſenſus 30
Conſilium 31
Conſpiratio ibid.
Conſtantia ibid.
Conſtantinus ibid.

Conſtituo	ibid.	Dæmon	ibid.
Conſuetudo	ibid.	Depoſitio	ibid.
Contemptus	32	Deriſio	40
Contentioſus	ibid.	Deſperatio	ibid.
Conteſtatio	ibid.	Detractio	ibid.
Continentia	33	Deus	ibid.
Contritio	ibid.	Diabolus	41
Contumax	ibid.	Diaconus	ibid.
Conuenticulum	ibid.	Dialectica	ibid.
Conuerſatio	ibid.	Dies	ibid.
Conuerſio	ibid.	Diffinitio	42
Conuiuia	ibid.	Dilapidatio	ibid.
Correctio	34	Dilectio	ibid.
Corona	ibid.	Diœceſis	ibid.
Corporalia	ibid.	Diſcere	ibid.
Corpora	ibid.	Diſciplina	ibid.
Creatura	35	Diſcipulus	43
Credere	ibid.	Diſcordia	ibid.
Creditor	ibid.	Diſcretio	ibid.
Crimen	ibid.	Diſpenſatio	ibid.
Chriſma	ibid.	Diuitiæ	44
Crudelitas	ibid.	Diuinatio	ibid.
Crux	ibid.	Diuortium ibid.	ibid.
Cupiditas	36	Dominium	45
Curator	ibid.	Donum	ibid.
Curialis	ibid.	Dubium	ibid.
Curioſitas	ibid.	Duplicitas	ibid.
Cuſtodire	ibid.	Duritia	ibid.
D		**E**	
Dalmatica	ibid.	Ebrietas	ibid.
Damaſus	ibid.	Eccleſia	46
Damnum	ibid.	De rebus eccleſiæ	48
Datum	ibid.	Edictum	ibid.
Dauid	37	Eleemoſyna	ibid.
Decanus	ibid.	Electio	49
Decimæ	ibid.	Emphyteuſis	50
Decretales	38	De ſtatu epiſcopi	ibid.
Dedicatio	ibid.	Epiſcopus	ibid.
Defenſio	ibid.	De poteſtate epiſcopi	52
Degradatio	ibid.	De officio epiſcopi	ibid.
Delegatio	ibid.	Ermaphroditus	53
Deliberatio	ibid.	Error	ibid.
Deliciæ	39	Eremita, vide Heremita	ibid.
Dementia	ibid.	Eſau	ibid.

Ætas 54
Euangelium ibid.
Eucharistia ibid.
Eunuchus 56
Exactio ibid.
Examinatio ibid.
Exceptio ibid.
Excommunicatio ibid.
Excuſatio 59
Executio ibid.
Exemplum ibid.
Exemptio ibid.
Exequiæ ibid.
Exhæredatio ibid.
Exilium ibid.
Exitus ibid.
Expoſitio 60
Exorciſta ibid.

F

Fabula ibid.
Facilitas ibid.
Fallacia ibid.
Falſarius ibid.
Falx ibid.
Fama ibid.
Fames ibid.
Familia ibid.
Familiaritas 61
Fatum ibid.
Fauor ibid.
Fax ibid.
Felicitas ibid.
Femina ibid.
Feriæ 62
Feſtiuitas ibid.
Feſtinantia ibid.
Fingere ibid.
Fides ibid.
Fidelitas 63
Filius ibid.
Fiſcus 64
Flagellum ibid.
Flamines ibid.
Fletus ibid.
Fomes ibid.
Fons ibid.
Forma ibid.
Fornicatio 65
Fortitudo ibid.
Forus ibid.
Frater ibid.
Fraus ibid.
Fructus 66
Fuga ibid.
Furor ibid.
Furtum ibid.
Futurum ibid.

G

Generatio 67
Genua ibid.
Geſtus ibid.
Gladius ibid.
Gloria ibid.
Gratia ibid.
Gradus 68
Grammatica ibid.
Grex ibid.
Guerra ibid.
Gula ibid.

H

Habere ibid.
Habitatio 69
Habitus ibid.
Heli ibid.
Helias ibid.
Heliſæus ibid.
Hereditas ibid.
Heremita ibid.
Hæreſis ibid.
Hæreticus 70
Henricus 71
Hiſtrio ibid.
Hypocriſis, vide Ypocriſis
Holocauſtum ibid.
Homicidium ibid.
Honor ibid.
Hoſpitalitas ibid.
Hoſtiarius ibid.

Hoſtis ibid.
Humilitas 73
Hymnus, vide Ymnus

I

Iacob ibid.
Iactare ibid.
Idololatria ibid.
Ieiunium ibid.
Iezabel 74
Ignis ibid.
Ignorantia ibid.
Imitatio 75
Imitator ibid.
Imago: vide Ymago ibid
Imperator ibid.
Impoſitio 76
Incantatio ibid.
Incendiarius ibid.
Inceptio ibid.
Inceſtus ibid.
Inconſtantia 77
Incorrigibilitas ibid.
Indulgentia ibid.
Induciæ ibid.
Infamia. ibid.
Infidelitas 78
Infirmitas ibid.
Ingratitudo ibid.
Iniuria ibid.
Iniuſtitia 79
Innocentia ibid.
Inobedientia ibid.
Impotentia ibid.
Impunitas ibid.
Inquiſitio ibid.
Inſania 80
Inſpiratio ibid.
Inſtrumentum ibid.
Intentio ibid.
Interceſſio ibid.
Interpretatio 81
Intruſio ibid.
Inuaſor ibid.
Inuentarium ibid.
Inuidia ibid.
Inuitus ibid.
Ioannes ibid.
Ioſeph ibid.
Ipocriſis. vide Ypocriſis 82
Ira ibid.
Irregularitas ibid.
Irreligioſitas ibid.
Irreuerentia ibid.
Iſaac. vide Yſaac
Iteratio ibid.
Iudas 83
Iudæus ibid.
Iudex ibid.
Iudicium 84
Iuramentum 86.
Iuriſdictio 87
Ius 88
Iuſtitia ibid.

K

Kalendæ ibid.

L

Labia ibid.
Labor ibid.
Lac ibid.
Lacryma 89
Laicus ibid.
Lapſus ibid.
Larua ibid.
Latro ibid.
Lauacrum ibid.
Laus ibid.
Lectio ibid.
Lector 90
Legatus ibid.
Lepra ibid.
Leuita ibid.
Lex ibid.
Libellus 91
Liber ibid.
Liberalitas ibid.
Libertas ibid.
Libertus ibid.
Licentia 92

Li-

Lignum	ibid.	Metropolitanus	ibid.
Lingua	ibid.	Michael	ibid.
Lis	ibid.	Militia	ibid.
Literæ	ibid.	Miniſter	103
Locutio	ibid.	Miraculum	ibid.
Locus	93	Miſſa	ibid.
Loculus	ibid.	Miſericordia	104
Lodouicus	ibid.	Myſterium	105
Lot	ibid.	Moyſes	ibid.
Lucrum	ibid.	Monachus	ibid.
Lucifer	94	Monaſterium	106
Luctus	ibid.	Monialis	ibid.
Ludus	ibid.	Mors	107
Lupus	ibid.	Mores	108
Lux	ibid.	Mulier	ibid.
Luxuria	ibid.	Multitudo	ibid.
M		Munditia	ibid.
Maceratio	95	Munus	ibid.
Macula	ibid.	Murmuratio	ibid.
Magiſter	ibid.	Mutatio	ibid.
Magus	ibid.	Mutilatio	109
Maior	96	Mutus	ibid.
Maledictio	ibid.	N	
Malefici	ibid.	Nabath	ibid.
Malum	ibid.	Naboth	ibid.
Manna	97	Nabuchodonoſor	ibid.
Manumiſſio	ibid.	Natiuitas	ibid.
Manus impoſitio	ibid.	Natura	ibid.
Marcus	ibid.	Nauis	110
Margarita	ibid.	Neceſſitas	ibid.
Maria	ibid.	Negatio	ibid.
Martyrium	ibid.	Negligentia	ibid.
Matrimonium	98	Negotiatio	111
Mœchia	100	Negotium	ibid.
Medicina	ibid.	Neophytus	ibid.
Memoria	ibid.	Necromantia	ibid.
Mendacium	ibid.	Nobilitas	ibid.
Mendicitas	ibid.	Nomen	ibid.
Menſa	102	Notorium	ibid.
Menſtrum	ibid.	Nouitius	ibid.
Menſura	ibid.	Nuptiæ	112
Mercatio	ibid.	O	
Mercenarius	ibid.	Obedientia	ibid.
Meretrix	ibid.	Oblatio	ibid.

Obligatio	113	Percuſſio	ibid.
Obſtinatio	ibid.	Peregrinatio	ibid.
OEconomus. vide Yconomus.		Perfectio	129
Occaſio	ibid.	Periurium	ibid.
Otium	ibid.	Permiſſio	ibid.
Occidere	ibid.	Permutatio	ibid.
Oculus	ibid.	Perſecutio	ibid.
Odium	ibid.	Perſeuerantia	130
Officium	114	Perſona	ibid.
Omiſſio	ibid.	Petitio	ibid.
Opera	ibid.	Petrus	ibid.
Oppreſſio	115	Philoſophia	ibid.
Oratio	ibid.	Pietas	131
Ordo	ibid.	Piſces	ibid.
Ornatus	118	Placentia	ibid.
Oſculum	ibid.	Planctus	ibid.
Octo	ibid.	Plus petitio	ibid.
Ouis	ibid.	Pollutio	ibid.
P		Populus	132
Pabulum	119	Poſſeſſio	ibid.
Patientia	ibid.	Poſſe	ibid.
Pacta	ibid.	Poſtulatio	ibid.
Pallium	ibid.	Poteſtas	133
Palma	ibid.	Præbenda	ibid.
Panis	ibid.	Precarie	ibid.
Papa	ibid.	Præcauere	ibid.
Parens	120	Præceptum	ibid.
Parentela	ibid.	Preces	134
Paſcha	ibid.	Præcipitatio	ibid.
Paſſio	ibid.	Præciſus	ibid.
Paſtor	121	Præda	ibid.
Pater	ibid.	Prædeſtinatio	ibid.
Patriarcha	ibid.	Prædicatio	ibid.
Patrocinium	ibid.	Præfatio	135
Patronatus	ibid.	Præiudicium	ibid.
Paulus	212	Prælatio	ibid.
Paupertas	ibid.	Preſbyter	136
Pax	ibid.	Præſcriptio	ibid.
Peccatum	123	Præſcientia	ibid.
Pecunia	124	Præſumptio	ibid.
Pedagium	ibid.	Præuaricatio	138
Pœna	125	Primas	ibid.
Pœnitentia	126	Princeps	ibid.
Pentecoſte	128	Principium	ibid.

Priui-

Priuilegium ibid.
Probatio 139
Procuratio ibid.
Procurator ibid.
Proditio ibid.
Profeſſio ibid.
Prohibitio 140
Promiſſio ibid.
Promotio ibid.
Propheta ibid.
Proprietas ibid.
Proſperitas 141
Prouincia ibid.
Proximus ibid.
Prudentia ibid.
Pſalmiſta ibid.
Pubertas ibid.
Pudicitia ibid.
Punitio ibid.
Purgatio 142
Purificatio ibid.

Q

Quadrageſima ibid.
Quæſtio 143
Quæſtus ibid.
Quies ibid.
Quinquageſima ibid.

R

Ratio ibid.
Radix ibid.
Rapina ibid.
Raptus ibid.
Raritas 144
Ratihabitio ibid.
Receſſus ibid.
Recidiuatio ibid.
Reconciliatio ibid.
Reconuentio ibid.
Redemptio ibid.
Reddere ibid.
Redire 145
Regeneratio ibid.
Regimen ibid.
Regula ibid.
Rex ibid.
Religio ibid.
Remiſſio 147
Remotio ibid.
Remuneratio ibid.
Renuntiatio ibid.
Repetitio ibid.
Reprehenſio 148
Repulſio ibid.
Reſcriptum ibid.
Reſidentia ibid.
Reſiſtentia ibid.
Reſpondere ibid.
Reſtitutio ibid.
Reſurrectio 149
Reuerentia ibid.
Reuelatio ibid.
Rigor ibid.
Rogatio ibid.
Roma ibid.

S

Sabbatum ibid.
Sacerdos 150
Sacramentum 151
Sacrificium 152
Sacrilegium ibid.
Sacrilegus ibid.
Sacriſta ibid.
Sal ibid.
Salomon ibid.
Samuel ibid.
Sanctitas 153
Sanitas ibid.
Sapientia ibid.
Satisfactio ibid.
Saul ibid.
Scandalum ibid.
Scientia 154
Schiſma ibid.
Scriptura ibid.
Scrutinium ibid.
Securitas 155
Sedes ibid.
Senes 156

Sententia	ibid.	Suſpenſio	ibid.
Separatio	157.	Suſpicio	ibid.
Sepultura	158.	T	
Sequeſtratio	ibid.	Tabellio	ibid.
Seruitus	ibid.	Taberna	ibid.
Seueritas	ibid.	Taciturnitas	ibid.
Sigillum	ibid.	Tangere	168.
Signum	159.	Temeritas	ibid.
Silentium	160	Temperantia	ibid.
Similitudo	ibid.	Temporalis	ibid.
Simon	ibid.	Tempus	ibid.
Simonia	ibid.	Tentatio	ibid.
Simulatio	ibid.	Tergiuerſatio	169.
Simplicitas	161.	Teſtamentum	ibid.
Sindicus	ibid.	Teſtis	ibid.
Singularitas	ibid.	Timor	171
Synodus	ibid.	Titulus	ibid.
Sobrietas	ibid.	Tolerantia	ibid.
Societas	ibid.	Tonſura	172.
Sodoma	ibid.	Tormentum	ibid.
Solicitudo	ibid.	Tranſactio	ibid.
Somnus	163.	Tranſitus	ibid.
Sortilegium	ibid.	Translatio	ibid.
Spectaculum	ibid.	Treuga	173
Spiritus ſanctus	ibid.	Tributum	ibid.
Spoliatio	164	Tribulatio	ibid.
Sponſa	ibid.	Triſtitia	ibid.
Sponſalia	ibid.	Tutor	ibid.
Subtilitas	ibid.	V	
Statera	ibid.	Vacatio	ibid.
Statuta	ibid.	Vacari	ibid.
Sterilitas	165.	Vanitas	174
Stola	ibid.	Vas	ibid.
Studium	ibid.	Vates	ibid.
Stultum	166.	Velum	ibid.
Stuprum	ibid.	Venatio	ibid.
Subdiaconus	ibid.	Venditio	ibid.
Subſcriptio	ibid.	Venia	175
Succeſſio	ibid.	Veniale	ibid.
Succeſſor	ibid.	Verbera	ibid.
Suffragium	ibid.	Verba	ibid.
Superbia	ibid.	Verecundia	ibid.
Superfluitas	167	Veritas	ibid.
Superſtitio	ibid.	Veſtis	176

Via ibid.
Viaticum ibid.
Vicarius ibid.
Vicedominus ibid.
Vitium ibid.
Victus 177
Vidua ibid.
Vigilia ibid.
Vinculum ibid.
Vindicta ibid.
Vinum 178
Violentia ibid.
Vir ibid.
Virga ibid.
Virginitas ibid.
Virtus ibid.
Viſio 379
Viſitatio ibid.
Vita 180
Vnctio ibid.
Vnitas ibid.
Voluntas 181
Votum 86.col.3.
Vſura ibid.
Vſucapio 182
Vſus ibid.
Vſurpatio ibid.
Vtilitas ibid.
Vxor 183
Vbricida ibid.

X

Xpſ. lege Chriſtus ibid.

Y

Yconomus lege, œconomus ibid.
Ymago lege, Imago ibid.
Ymnus lege, Hymnus 184
Ypocriſis. lege Hypocriſis ibid.
Yſaac. lege Iſaac ibid.

Z

Zacharias ibid.
Zachæus ibid.
Zelus ibid.
Zizania ibid.

Deo gratias.

CONCORDIA DISCORDANTIVM CANONVM,

De hoc titulo dictũ eſt in præfatione.

AC PRIMVM DE IVRE DIVINÆ & humanæ conſtitutionis.

DISTINCTIO PRIMA.

1 ps *HVMANVM genus duob. regitur, naturali videlicet iure, & moribus. Ius naturale eſt, quod in lege & Euangelio continetur, quo quiſque iubetur alij facere, quod ſibi vult fieri, & prohibetur alij inferre, quod ſibi nolit fieri. Vnde Chriſtus in Euãgelio: [Omnia quacunq; volueritis vt faciant vobis homines, & vos eadem facite illis. Hac eſt enim lex & prophetæ.* Matth. 7.

Hinc Iſidorus in quinto lib. etymologiarum, c. 2. ait.

Not. a ¶ Ac primum] *Hoc loco in manuſcriptis codicibus magna eſt varietas. Nam partim nulla eſt hoc loco inſcriptio: partim vero legitur*, De iure ſcripto, & non ſcripto, & quod cui præponatur, & legum auctoribus, & duorum malorum electione, ſiue diſpenſatione. *Aut.* Ac primum de iure conſtitutionis naturæ diuinæ, & humanæ. *Aut*, De iure naturæ, & humanæ conſtitutionis, *quã Dominicus de Geminiano agnoſcit, & extat in nonnullis antiquioribus editionibus. Aut*, De iure naturæ & conſtitutionis, *quæ inſcriptio maxime videtur conuenire tractationi Gratiani, qui ſæpe ad hæc capita reuertitur, vt initio diſtinct. 5. 7. 8. 15. & 11. q. 1. c. ſi quæ cauſa. hunc totum locum indicans ſcribit:* Require in principio, vbi differentia ſignatur inter ius naturale, & ius conſtitutionis. *Verumtamen in hac tanta varietate, quæ, vt alia coniectura mittantur, argumento eſſe poteſt nullam hic a Gratiano ipſo poſitam eſſe rubricam ſatis viſum eſt retenta vulgata lectione ceteras indicare.*

¶ Diuinæ leges natura, humanæ moribus conſtant. C. I.

OMnes leges aut diuinæ ſunt, aut humanæ. Diuinæ natura, humanæ moribus conſtant: ideoque hæ diſcrepant, quoniam aliæ aliis gentibus placent. ¶ Fas lex diuina eſt, ius lex humana. ¶ Tranſire † per agrum alienum fas eſt, ius non eſt.

† *per alienum.*] in Iſidor. manuſc.

Ex verbis huius auctoritatis euidẽter datur intelligi, in quo differant inter ſe lex diuina & humana; cum omne quod fas eſt nomine diuinæ vel naturalis legis accipiatur; nomine vero legis hu-

mana, mores iure conſcripti & traditi intelligantur. Eſt autem ius generale nomen, multas ſub ſe continens ſpecies. Vnde in eod. lib. Etymolog. c. 3. Iſidorus ait.

Iſid. eod. c. 3. Iſidor. ibid. Iuo p. 4. c. 200.

¶ Ius genus, lex autem ſpecies eſt. C. II.

IVs generale nomen eſt, lex autem iuris eſt ſpecies. Ius autem eſt dictum, quia iuſtum eſt. Omne autem ius legibus, & moribus cõſtat.

† *tantũdẽ.*] in orig. manuſcri. & aliquot Gratiani.

¶ Quid ſit lex. C. III.

LEx eſt conſtitutio ſcripta.

Iſido. ibid. Iuo ibid. Pann. l. 2. c. 161.

¶ Quid ſit mos. C. IIII.

MOs eſt longa conſuetudo de moribus tantummodo tracta.

¶ *Apud Iſidorum hæc antecedunt.* Mos eſt vetuſtate probata conſuetudo, ſiue lex non ſcripta. Nam lex a legendo vocata eſt, quia ſcripta eſt. Mos autem longa conſuetudo eſt, &c.

Tertullianus in l. de corona militis.

¶ Quid ſit conſuetudo. C. V.

COnſuetudo autem eſt ius quoddam moribus inſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cum deficit lex. ¶ Nec differt, an ſcriptura, an ratione conſiſtat, quando & legem ratio commendat. ¶ Porro ſi ratione lex conſtat, lex erit omne iam quod ratione cõſtiterit; duntaxat, quod religioni conueniat, quod diſciplinæ congruat, quod ſaluti proficiat. Vocatur autem conſuetudo, quia in communi eſt vſu.

Cum itaque dicitur: non differt vtrum conſuetudo ſcriptura, vel ratione cõſiſtat; apparet, quod conſuetudo eſt partim redacta in ſcriptis, partim moribus tantum vtentium eſt reſeruata. Quæ in ſcriptis redacta eſt, conſtitutio, ſiue ius vocatur, † quæ vero in ſcriptis redacta non eſt, generali nomine, conſuetudo videlicet appellatur. Eſt autem & alia diuiſio iuris, vt in eod. lib. 5. c. 4. teſtatur Iſidorus ita dicens.

† *Quando ita ſimpliciter, vt ex nũc ſtatuitur, ſed ſi conſuetudo publica auctoritate in ſcriptis redigitur, & auctoratur an dubitetur, & alia probatione opus ſit nihilominus conſuetudo eſt.*

¶ Quæ ſint ſpecies iuris. C. VI.

IVs † autem aut naturale eſt, aut ciuile, aut gentium.

† *Ius aut naturale.*] orig. & aliquot Gratiani codices.

¶ Quid ſit ius naturale. C. VII.

Iſid. eo. c. 4.

IVs naturale eſt commune omnium nationum, eo quod vbique inſtinctu naturæ, non conſtitutione aliqua habetur, vt viri, & feminæ coniunctio, liberorum ſucceſſio, & educatio [a], communis omnium poſſeſſio, & omnium vna libertas, acquiſitio eorum, quæ cœlo, terra, marique capiuntur, item depoſitæ rei, vel commendatæ † pecuniæ reſtitutio, violentiæ per vim repulſio. ¶ Nam hoc, aut ſi quid huic ſimile eſt, numquam iniuſtum, ſed naturale, æquumque habetur.

† *al. cõmodatæ reſtĩ.*

a ¶ Succeſſio] *In tribus codicibus manuſcriptis Iſidori, & aliquot Gratiani, legitur.*

tur, liberorum ſuſceptio, et educatio; *quæ lectio conuenit cum l. 1. ff. de iuſtit. & iure. verſ. hinc deſcendit.*

¶ Quid ſit ius ciuile. C. VIII.

IVs ciuile eſt, quod quiſque populus, vel quæque ciuitas ſibi proprium diuina, humanaque cauſa conſtituit. Iſidor. eod. lib. c. 5.

¶ Quid ſit ius gentium. C. IX.

IVs gentium eſt ſedium occupatio, ædificatio, munitio, bella, captiuitates, ſeruitutes, poſtliminia, fœdera, paces, induciæ, legatorum non violandorum religio, connubia inter alienigenas prohibita. Hoc inde † ius gentium appellatur, quia eo iure omnes fere gentes vtuntur. Iſid. eod. l. c. 6.

† *Et inde ius gentiū, quia eo*] ori.

¶ Quid ſit ius militare. C. X.

IVs militare eſt belli inferendi ſolennitas, fœderis faciendi nexus, ſigno dato egreſſio in hoſtem, vel pugnæ commiſſio; item ſigno dato receptio: item flagitii militaris diſciplina, ſi locus deſeratur, item ſtipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor; veluti cum corona, vel torques donantur, item prædæ deciſio, & pro perſonarum qualitatibus & laboribus † iuſta diuiſio, ac principis portio. Iſido. eod. l. c. 7.

† *laborū*] orig.

¶ Quid ſit ius publicum. C. XI.

IVs publicum, eſt in ſacris, & in ſacerdotibus, & in magiſtratibus. Iſid. eod. l. c. 8. l. 1. §. Ius publicū. ff. de iuſt. & iu.

¶ Quid ſit ius Quiritum. C. XII.

IVs Quiritum, eſt proprie Romanorum, quod nulli tenent, niſi Quirites, id eſt Romani. ¶ In quo agitur de legitimis hæreditatibus, de cretionibus [a], de tutelis, de vſucapionibus, quæ iura apud nullum alium populum reperiuntur, ſed propria ſunt Romanorum, & in eoſdem ſolos conſtituta. Iſid. ibid. c. 9.

a ¶ Cretionibus] *Antea legebatur,* vel curationibus, vel de contractibus. *Emendatum eſt ex codicibus Iſidori tam impreſſis, quam manuſcriptis. Quid autem ſit cretio declarat Vlpianus in ſuis titulis, c. 22. & ipſemet Iſidorus eodem libro 5. Etymolog. cap. 24.* *Alciatus 3. diſpūct. c. 7.*

DISTINCTIO II.

1 ps *COnſtat autem ius Quiritum ex legibus, & plebiſcitis, & ſenatuſconſultis, & conſtitutionibus principum, & edictis †, ſine reſponſis prudentum.* Ex Iſid. ibid.

† antea legebatur] *ex edictis ſenatorum.*

¶ Quid ſit lex. C. I.

LEx eſt conſtitutio populi, qua maiores natu ſimul cum plebibus aliquid ſanxerunt. Iſid. eod. l. c. 10.

¶ Quid ſit plebiſcitum. C. II.

Iſido. eadem lc. c. 11. † *Vocata ſciſta*] origi.

PLebiſcita ſunt, quæ plebes tantum conſtituunt: & vocantur † plebiſcita, quod ea plebs ſciat; vel quod ſciſcitatur, & rogat, vt fiant.

¶ Quid ſit ſenatuſconſultum. C. III.

Iſid. eod. l. c. 12.

SEnatuſconſultum eſt, quod tantum ſenatores populis conſulendo decernunt.

¶ Quid ſit conſtitutio, vel edictum. C. IIII.

Iſido. eod. l. c. 13. † antea legebatur] *edidit.*

COnſtitutio, vel edictum eſt, quod Rex, vel Imperator conſtituit vel edicit †.

¶ Quæ ſint reſponſa prudentum. C. V.

Iſido. eod. l. cap. 14. † *al. conſtitutiones.*

REſponſa prudentum ſunt, quæ iuriſconſulti reſpondere dicuntur conſulentibus, vnde & reſponſa Pauli dicta. Fuerunt enim quidam prudentes, & arbitri æquitatis, qui inſtitutiones † ciuilis iuris compoſitas ediderunt, quibus diſſidentium lites, contentioneſque ſopirent.

¶ Quæ ſint tribunitiæ, vel conſulares leges. C. VI

Iſido. ibid. c. 15.

2 QVædam etiam leges dicuntur ab iis, qui condiderunt, vt conſulares, Tribunitiæ, Iuliæ, Corneliæ. Nam & ſub Octauiano Cæſare ſuffecti conſules Papius [a], & Poppæus legem tulerunt: quæ a nominibus eorum appellatur Papia Poppæa, continens patrum præmia pro ſuſcipiendis liberis. ſub eodem quoque Imperatore Falcidius Tribunus plebis legem fecit, ne quis plus extraneis [b] in teſtamento legaret, quam vt quatta pars ſupereſſet hæredibus, ex cuius nomine lex Falcidia nuncupata eſt.

a ¶ Papius] *Antea legebatur*, Papius, & Pompeius. *& paulo poſt*, Papia, & Pompeia. *Emendatum eſt ex manuſcriptis exemplaribus Iſidori. Nam in impreſſis notauerat errorem Alciatus libro 3. diſp. cap. 3. In tabulis autem Capitolinis anno Vrbis DCCLXI. ex Kal. Iul. ſuffecti conſules numerantur M. Papius, Q. Poppæus.*

b ¶ Extraneis] *Hæc dictio non eſt in Chronico Euſebij a D. Hieronymo latinitate donato, ac locupletato (vnde hæc videtur ſumpſiſſe Iſidorus) neque in leg. 1. §. 2. ff. ad leg. Fal. vbi referuntur propria verba ipſius legis. Eſt tamen apud Iſidorum etiam in codicibus manuſcriptis.*

¶ Quæ ſit lex Satyra. C. VII.

Iſidor. ibid. c. 16. † *al. Satura.*

SAtyra † [c] vero lex eſt, quæ de pluribus ſimul rebus loquitur, dicta a copia rerum, & quaſi a ſaturitate: vnde & ſatyram ſcribere eſt poemata varia condere; vt Horatii, Iuuenalis, & Perſii.

c ¶ Satyra] *In aliquot Gratiani manuſcriptis codicibus, & vno Iſidori legitur*, Satura, *de qua ita Feſtus:* Satura eſt cibi genus ex variis rebus conditum; & eſt lex multis aliis conferta legibus. Itaque in ſanctione legum adſcribitur; neve per ſaturam abrogato, aut derogato. *& alia quædam in hanc ſententiam.*

¶ Quæ

¶ Quæ ſint Rhodiæ leges. C. VIII.

RHodiæ leges naualium commerciorum ſunt, ab inſula Rhodo cognominatæ, in qua antiquitus mercatorum vſus fuit. Iſido. ibid. cap. 17.

DISTINCTIO III.

1 ps. *OMnes hæ ſpecies, ſæcularium legum partes ſunt. Sed quia conſtitutio alia eſt ciuilis, alia eccleſiaſtica; ciuilis vero forenſe, vel ciuile ius appellatur; quo nomine eccleſiaſtica conſtitutio appelletur, videamus. Eccleſiaſtica conſtitutio, canonis nomine cenſetur. Quid autem ſit canon, Iſidorus in libro 6. Etymolog. c. 16. declarat dicens.*

¶ Quid ſit canon. C. I.

CAnon Græce, Latine regula nuncupatur.

¶ Vnde dicatur regula. C. II.

REgula dicta eſt, eo quod recte ducit, nec aliquando aliorſum trahit. Alii dixerunt regulam dictam, vel quod regat, vel quod normã recte viuendi præbeat, vel quod diſtortum, prauumque † corrigat. Iſido. ibid. † *prauum quid*] orig.

2 ps. *Porro canonum alij ſunt decreta Pontificum, alij ſtatuta conciliorũ. Conciliorũ vero alia ſunt vniuerſalia, alia prouincialia. Prouincialium alia celebrantur auctoritate Pontificis Romani, præſente videlicet legato ſanctæ Romanæ eccleſiæ: alia vero auctoritate patriarcharum, vel primatum, vel metropolitanorum eiuſdem prouinciæ. Hæc quidem de generalibus regulis intelligenda ſunt. ¶ Sunt autem quædam priuatæ leges tam eccleſiaſticæ, quam ſæculares, quæ priuilegia appellantur. De quibus 5. libr. Etymolog. capite 18. Iſidorus ait.*

¶ Quid ſit priuilegium. C. III.

PRiuilegia ſunt leges priuatorum, quaſi priuatæ leges. Nam priuilegium [a] inde dictum eſt quod in priuato feratur.

a ¶ Priuilegium] *Cicero 3. l. de legib. habet:* Maiores noſtri in priuatos homines leges ferri noluerunt; id eſt enim priuilegium. *Verum nõ ſemper eadem notione hanc vocem vſurpari ſolitam fuiſſe, Budæus, & alij notarunt.*

3 ps. *Officium vero ſæcularium, ſiue eccleſiaſticarum legum eſt præcipere quod neceſſe eſt fieri [b], aut prohibere quod malum eſt fieri, vel permittere licita, vt præmium petere; vel etiam quædam illicita, vt dare libellum repudij, ne fiant grauiora. Vnde in eodem lib. cap. 19. Iſidorus ſcribit dicens.*

b ¶ Fieri] *Quæ ſequuntur, in aliquot vetuſtis codicibus ſic habent;* prohibere, quod malum eſt fieri, permittere vel licita, vt pręmiũ petere, vel etiã quędam, &c.

¶ Quod ſit officium legis. C. IIII.

OMnis autem lex aut permittit aliquid, vt vir fortis petat præmium; aut vetat, vt ſacratarum virginum nuptias nulli petere liceat,

aut punit, vt qui cædem fecerit, capite plectatur: eius enim prǽmio, aut pœna vita moderatur humana, diuina [c] præcipit, vt [Diliges Dominum Deum tuum.

Deut. 6.

c ¶ Diuina] *Hinc vſque ad finem non ſunt in codicibus Iſidori: neque in aliquot exemplaribus Vaticanis Gratiani. In alijs vero, omiſſa voce* diuina, *legitur* aut præcipit, vt diliges Dominum Deum tuum.

DISTINCTIO IIII.

1 ps *C*Auſa vero conſtitutionis legum eſt, humanam coercere audaciam, & nocendi facultatem refrenare, ſicut in eod. lib. c. 20. Iſidorus teſtatur dicens.

¶ Quare leges factæ ſint. C. I.

FActæ ſunt autem leges, vt earum metu humana coerceatur audacia, tutaque ſit inter improbos innocentia, & in ipſis improbis formidato ſupplicio refrænetur nocendi facultas.

2 ps. *Præterea in ipſa conſtitutione legum, maxime qualitas conſtituendarũ eſt obſeruanda; vt contineant in ſe honeſtatem, iuſtitiam, poſſibilitatem, conuenientiam, & cetera, quæ in eod. lib. Iſidorus enumerat dicens.*

c. 11. & l. 2. c. 10.

¶ Qualis debeat eſſe lex. C. II.

Iuo par. 4. cap. 168. Pann. l. 2. c. cap. 142.

ERit autem lex honeſta, iuſta, poſſibilis, ſecũdum naturam, ſecundũ patriæ conſuetudinem, loco temporique conueniens, neceſſaria, vtilis, manifeſta quoque, ne aliquid per obſcuritatem in captionem [a] contineat, nullo priuato commodo, ſed pro communi ciuium vtilitate conſcripta.

a ¶ In captionem] *Antea legebatur,* incautum captione. *Reſtituta eſt vera lectio ex codicibus Iſidori manuſcriptis lib. 5. cap. 21. & ex impreſſis etiam libro 2. cap. 10. vbi eadem ſcribuntur; partimque ex antiquis Gratiani exemplaribus, a quibus abeſt dictio,* cautum. *Simili vero locutione vtitur Paulus libro quinto ſenten. tit. 33. c. 1.* Ne quis, inquit, in captionem verborum in cauendo incidat.

3 ps. *Ideo autem in ipſa conſtitutione iſta conſideranda ſunt, quia cum leges inſtitutæ fuerint, non erit liberum iudicare de ipſis, ſed oportebit iudicare ſecundum ipſa.*

Vnde Auguſtinus ait in lib. de vera religione, c. 31.

¶ De legibus tunc eſt iudicandum cum inſtituuntur, non cum inſtitutæ ſunt. C. III.

Iuo par. 4. cap. 169. Pann. l. 2. c. 143.

IN iſtis temporalibus legibus, quanquam de his homines iudicent, cum eas inſtituunt, tamen cum fuerint inſtitutæ & firmatæ, non licebit iudici de ipſis iudicare, ſed ſecundum ipſas.

Leges inſtituuntur, cum promulgantur: firmantur, cum moribus vtentium approbantur. Sicut enim morib. vtentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt; ita moribus vtentium ipſæ leges confirmantur. Vnde illud Teleſphori Papæ. (qui decreuit, vt generaliter

taliter clerici a quinquageſima[b] a carnibus, & delicijs ieiunent) quia moribus vtentium approbatum non eſt, aliter agentes, tranſgreſſionis reos non arguit.

Teleſphorus vrbis Romæ epiſcopus omnibus epiſcopis, epiſt. 1.

b ¶ Quinquageſima] *Poſt hoc verbum in codicibus impreſſis ſequebatur.* ieiunandi propoſitum ſuſciperent, & a carnibus, & deliciis abſtinerent: *ſed omnes ferè manuſcripti habent eo modo, quo reſtitutum eſt.*

¶ Septem hebdomadibus a carne, & deliciis ante Paſcha clerici abſtineant. C. III.

STatuimus, vt ſeptem hebdomadas plenas ante ſanctum Paſcha omnes clerici in ſortem Domini vocati a carne † ieiunent, quia ſic vt diſcreta debet eſſe vita clericorum a laicorum conuerſatione, ita & in ieiunio debet eſſe diſcretio. *& infra.* ¶ Has ergo ſeptem hebdomadas omnes clerici a carne & deliciis ieiunent, & hymnis, & vigiliis, atque orationibus Domino inhærere die noctuque ſtudeant. Iuo p.4.c.25 Pann. l. 2. cap. 174. † *al. carne & delitijs.*

Item Ambroſius in lib. ſermonum[a].

a Sermonum] *Inuenti ſunt Romæ in bibliotheca Vaticana, & Mediolani in bibliotheca Monaſterij S. Ambroſij ſermones aliquot manuſcripti, Ambroſij nomen præferentes, inter quos eſt ſermo de ſexageſima, cuius initium eſt:* Adeſt tempus. *vnde hoc caput ſumptum eſt.*

¶ Septimam hebdomadam Teleſphorus quadrageſimæ addidit. C. V.

QVadrageſima ſex ſeptimanas habet, cui addidit Teleſphorus Pontifex ſeptimam hebdomadam, & vocatum eſt hoc tempus quinquageſima.

Quod ſimiliter de eo capitulo eſt intelligendum, quod B. Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo ſcribit dicens.

¶ A quinquageſima ieiunandi propoſitum ſumant, quos eccleſiaſtici gradus dignitas exornat. C. VI.

DEnique ſacerdotes, & diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas eccleſiaſtici gradus exornat, a quinquageſima propoſitum ieiunandi ſuſcipiant, quo & aliquid ad penſum ſanctæ inſtitutionis adiiciant, & eorum, qui in laicali ordine conſiſtunt, obſeruantiam, ſicut loco, ita religione præcellant. De ipſa vero die dominica hæſitamus, quid nam dicendum ſit, cum omnes laici, ſæculares illa die plus ſolito ceteris diebus accuratius cibos carnium appetant, & niſi noua quadam auiditate vſque ad medias noctes ſe ingurgitent, non aliter ſe huius ſacri temporis obſeruationem ſuſcipere putant, quod vtique non rationi, ſed voluptati, immo cuidam mentis cæcitati adſcribendum eſt, vnde nec a tali conſuetudine auerti poſſunt, Iuo p.4.c.29.

& ideo cum venia ſuo ingenio relinquendi ſunt; ne forte peiores exiſtant †, ſi a tali conſuetudine prohibeantur. Vt enim ait Salomon:
Prouerb. 30. [Qui multum emungit, elicit ſanguinem.] *& poſt pauca.* ¶ Par autem eſt, vt quibus diebus a carne animalium abſtinemus, ab omnibus
† *al. ſementinam.* quoque, quæ ſementinam † carnis trahunt originem, ieiunemus: a lacte videlicet, caſeo, & ouis. *& poſt pauca.* ¶ Cæterũ piſcium eſus ita Chriſtiano relinquitur, vt hoc ei infirmitatis ſolatium, non luxurię pariat incendium. Denique qui a carne abſtinet, nequaquam ſumptuoſiora marinarum beluarum conuiuia præparet. Vinum quoq; ita bi-
† *al. permittitur.* bere permittitur †, vt ebrietatem omnino fugiamus: alioqui reſtat, vt omnia quæ corpori libent, ſimiliter faciamus.

4 ps. *Hæc etſi legibus conſtituta ſunt, tamen quia communi vſu approbata non ſunt, ſe non obſeruantes tranſgreſſionis reos nõ arguunt,*
Ex Greg. infra 25. q. 1. hac cõſona. *alioquin hi non obedientes proprio priuarentur honore, cum illi, qui ſacris neſciunt obedire canonibus, penitus officio iubeantur carere ſuſcepto: niſi forte quis dicat hæc non decernendo eſſe ſtatuta, ſed exhortando conſcripta. Decretum vero neceſſitatem facit: exhortatio autem liberam voluntatem excitat.*

DISTINCTIO V.

ps *Hæc, quæ de priuilegijs, & cęteris infra poſitis ſcripta ſunt, tam ſæcularib. quam eccleſiaſticis legibus conueniũt. Nunc* ᵃ *ad differentiam naturalis iuris, & cęterorum reuertamur. Naturale ius inter omnia primatum obtinet tempore, & dignitate. Cœpit enim ab exordio rationalis creaturæ; nec variatur tempore, ſed immutabile permanet.* ¶ *Sed cum naturale ius in lege & Euangelio*
Leuit. 12. *ſupra dicatur eſſe comprehenſum: quædam autem contraria his, quæ in lege ſtatuta ſunt, nunc inueniantur conceſſa, non videtur ius naturale immutabile permanere. In lege namq; præcipiebatur, vt mulier, ſi maſculum pareret, quadraginta: ſi vero fœminam, octoginta diebus a templi ceſſaret ingreſſu, nunc aũt ſtatim poſt partum ec-*
Ibid. 15. *cleſiam ingredi non prohibetur. Item mulier, quæ mẽſtrua patitur, ex lege immunda eſſe reputabatur, nunc aũt nec ſtatim intrare eccleſiam, nec ſacra cõmunionis myſteria percipere: ſicut nec illa, quæ parit; vel illud, quod gignitur, ſtatim poſt partũ baptizari prohibetur. Vnde eidẽ Auguſtino Anglorũ epiſcopo Gregorius ſcribit dicẽs.*

ᵃ ¶ Nunc ad differentiam] *In vulgatis legebatur*, Nunc autem ad doctrinam. *Emendatum eſt ex vetuſtis codicibus, & ex principio diſt. 55. vbi hoc repetitur.*

PALEA ᵇ C. I.

ca. 10. ad interrogata Aug. Anglorũ epiſcopi.

CVm enixa fuerit mulier, poſt quot dies intrare eccleſiam debeat, teſtamenti veteris præceptione didiciſti: quia pro maſculo

xxxiij. pro fœmina vero lxvj. diebus debet abſtinere: quod tamen ſciendum, quia in myſterio accipitur.

b ¶ Palea] *De Paleis vniuerſe in præfatione dictum eſt. Hæc vero, cui primum præponitur nomen Palea: habetur etiam in manuſcriptis exemplaribus (exceptis duobus Vaticanis:) & in quatuor coniunctum eſt cum ſequenti capite* Si mulier. *addita ad illius initium voce,* Nam; *quemadmodum apud Gregorium.*

¶ Mulier enixa gratias actura eccleſiam intrare hora eadem non prohibetur. C. II.

Gregorius ibid. continenter.

SI mulier eadem hora, qua genuerit, actura gratias intrat eccleſiã, nullo pondere peccati grauatur: voluptas etenim carnis, non dolor in culpa eſt. In carnis autem commiſtione voluptas eſt: in † prolis vero partu dolor & gemitus. Vnde & ipſi primæ matri omnium dicitur [In doloribus paries.] Si itaque enixam mulierem prohibemus intrare eccleſiam, ipſam ei pœnam ſuam, in culpam deputamus.

Beda l. 1. de hiſt. Angl. c. 27. Nicolaus ad cõſulta Bulgarorũ c. 68. *Gen. 3.* † *n. ẽ in prolis prolatione gemitus.*] orig.

Idem ad eundem.

¶ Mulierem enixam, vel quod ab ea genitum fuerit, eadem hora nihil prohibet baptizari. C. III.

BAptizari autem vel enixam mulierẽ, vel hoc quod genuerit, ſi periculo mortis vrgetur, vel ipſa hora eadẽ qua gignit, vel hoc quod gignitur, eadem qua natum eſt, nullo modo prohibetur: quia [a] ſicut ſancti myſterii gratia viuentibus, atque diſcernentibus cum magna diſcretione prouidenda eſt, ita quibus mors imminet, ſine vlla dilatione offerenda eſt: ne, dum adhuc tempus ad præbendum redemptionis myſterium quæritur, interueniente paululum mora inueniri non valeat qui redimatur.

Greg. ibid. cõtinenter. Burch. l. 4. c. 32. Ino p. 1. c. 62.

a ¶ Quia ſicut] *Hinc vſque ad ver.* Ne dum *addita ſunt ex B. Gregorio.*

Item.

¶ Antequam puer ablactetur, vel mater purificetur, ad eius concubinatum vir non accedat. C. IIII.

Greg. ibid. cõtinenter.

AD eius vero concubitum vir ſuus accedere non debet, quouſque qui gignitur, ablactetur. Praua autem in coniugatorum moribus conſuetudo ſurrexit, vt mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnant, eoſque aliis mulieribus ad nutriendum tradant: quod videlicet ex ſola cauſa † incontinentiæ videtur inuẽtum, quia dum ſe continere nolunt, deſpiciunt lactare quos gignunt. Hæ itaque quæ filios ſuos ex praua conſuetudine aliis ad nutriendum tradunt, niſi purgationis tempus prius tranſierit †, viris ſuis non debent admiſceri, quippe cum & ſine partus cauſa, cum in conſuetis menſtruis detinentur, viris ſuis miſceri prohibeantur: ita vt morte lex ſacra feriat, ſi quis vir ad menſtruatam mulierem accedat. Quæ tamen mulier, dum ex conſuetudine menſtrua patitur, prohiberi eccleſiam intrare non debet, quia ei naturæ ſuperfluitas in culpam non valet imputari, & per hoc, quod inuita patitur, iuſtum non eſt, vt eccleſiæ ingreſſu priuetur. No

Nicolaus ad cõſulta Bulgar. c. 68. Beda lib. 1. de hiſt. Angl. cap. 27. Iuo p. 8. c. 88. † *al. carnis incontinentia.* † *tranſierint.*] orig. *Leuit. 15.*

Matth. 9. † *al. humiliter veniens.*

uimus namque, quod mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, poſt tergum Domini veniens †, veſtimenti eius fimbriam tetigit, atque ſtatim ab ea ſua infirmitas receſſit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita, laudabiliter potuit Domini veſtimentum tangere, cur quæ menſtruum ſanguinis patitur, ei nõ liceat Domini eccleſiam intrare? *& infra.* ¶ Si igitur bene præſumpſit, quæ veſtimentum Domini in languore poſita, tetigit; quod vni perſonæ infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus, quæ naturæ ſuæ vitio infirmantur? ¶ Sanctæ autem communionis myſterium in eiſdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex veneratione magna percipere non præſumit, laudanda eſt; ſed ſi percipiat, non iudicanda. Bonarum quippe mentium eſt ibi etiam [aliquo † modo] culpas ſuas agnoſcere, vbi culpa non eſt; quia ſæpe ſine culpa agitur quod venit ex culpa. Vnde etiam cum eſurimus, ſine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factum eſt, vt eſuriremus.

† *addita ſunt iſtæ duæ voces ex B. Gregor. & Beda.*

DISTINCTIO VI.

ex 11. interrogat. Aug. Anglorũ epiſcopi.

Q Via vero de naturæ ſuperfluitate ſermo cœpit haberi, quæritur, an poſt illuſionem, quæ per ſomnium ſolet accidere, vel corpus Domini quilibet accipere valeat; vel ſi ſacerdos ſit, ſacra myſteria celebrare.

De his ita ſcribit B. Gregorius Auguſtino Anglorũ epiſcopo reſp. 11.

Beda l. 1. hiſt. Anglo. c. 27. Bur. l. 5. c. 43. Iuo p. 2. c. 52. Pann. l. 1. cap. 160. Poly. l. 3. t. 16.

¶ De multiplici genere illuſionis. C. I.

† *al. veſperum.*

TEſtamentum veteris legis hunc pollutum Domino dicit, & niſi lotum aqua, etiam vſque ad veſperam † intrare eccleſiam non concedit. ¶ Quod † tamen aliter intelligens populus ſpiritalis, quaſi per ſomnium eum illudi reputat, qui tentatus immunditia, veris imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed lauandus eſt aqua, vt culpam cogitationis lacrymis abluat, & niſi prius ignis tentationis receſſerit, reum ſe quaſi vſque ad veſperam cognoſcat. ¶ Sed eſt in eadem illuſione valde neceſſaria diſcretio, qua † ſubtiliter penſari debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula, aliquando ex naturæ ſuperfluitate vel infirmitate, aliquando ex cogitatione contingit. Et quidem cum ex naturæ ſuperfluitate, vel infirmitate euenerit, omni modo hæc illuſio non eſt timenda, quia hanc animus neſciens pertuliſſe magis dolendus eſt, quam feciſſe. Cum vero vltra modum appetitus gulæ in ſumendis alimentis rapitur, atque idcirco humorum receptacula grauantur, habet exinde animus aliquem reatum, non tamen vſque ad prohibitionem percipiendi ſacri myſterii, vel miſſarum ſolennia celebrandi, cum fortaſſe aut dies exigit, aut exhibere † myſterium pro eo, quod ſacerdos alius in loco deeſt, ipſa neceſſitas compellit. Nam ſi adſunt alii, qui implere myſterium valeant,

† paulo aliter in origi. & apud ceteros collectores.

† *al. quia.*

Iuo p. 9. cap. 111.

† *al. exhiberi.*

illuſio

illuſio per crapulam facta, a perceptione ſacri myſterii prohibere non debet, ſed ab immolatione ſacri myſterii abſtinere †, vt arbitror, humiliter debet, ſi [b] tamen dormientem turpi imaginatione illuſio non concuſſerit. Nam ſunt, quibus ita plerumque illuſio naſcitur, vt eorum animus etiam in ſomno corporis poſitus, non fœdetur turpibus imaginatioibus. ¶ Qua in re vnum ibi oſtenditur, quod ipſa mens rea non ſit tunc [c], ſed ſuo iudicio penitus libera, cum ſe, etſi dormienti nihil meminit vidiſſe, tamen in vigiliis corporis meminit in ingluuiem cecidiſſe. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis oritur illuſio in mente dormientis, patet animo ſuus reatus: Videt enim a qua radice inquinatio illa proceſſerit, quia † quod cogitauit ſciens, hoc pertulit neſciens, & [d] propter talem pollutionem a ſacro myſterio ea die abſtinere oportet.

† *al. abſtineri.*

† *al. qui.*

a ¶ Veris] *In pleriſque codicibus B. Gregorij, & apud Bedam, & in collectione conciliorum Coloniæ 1530. impreſſa legitur* vrinis. *in aliquib. vero B. Gregorij codicibus,* variis: *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

b ¶ Si tamen] *In codicibus B. Gregorij, & apud Bedam eſt,* ſi tamen dormientis mentem turpis imaginatio non concuſſerit. *In collectione vero Iſidori etiam manuſcripta,* ſi tamen animum dormientis turpes imaginationes concuſſerunt; *quem ſenſum retinet etiam lectio Pannormiæ: nam Burchardus, & Iuo parum ab originali diſcrepant.*

c ¶ Non ſit tunc, ſed ſuo] *Omnia fere Gratiani manuſcripta exemplaria habent,* vel ſuo. *Ceterum magna hoc loco eſt inter ceteros collectores, & Bedam, & B. Gregorij codices varietas: In collectione Iſidori etiam manuſcripta eſt,* qua in re vnum ibi oſtenditur, ipſa mens non rea, nec tamen ſuo iudicio libera. *Verum ob codicum varietatem nihil eſt in contextu mutatum.*

d ¶ Et propter] *Hæc vſque ad finem, neque in codicibus B. Gregorij, neque apud Bedam, neque in tribus vetuſtis Gratiani exemplaribus habentur. Sunt tamen apud Burchardum, & Iuonem, & Pannormiam, & Polycarpum.*

¶ Peccatum non dicitur perpetratum cogitatione ſolum, ſed delectatione, & conſenſu. PALEA [a]. C. II.

SEd penſandum eſt, ipſa cogitatio vtrum in ſuggeſtione, an delectatione, vel (quod maius eſt) peccati conſenſu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet ſuggeſtione, delectatione, conſenſu. ſuggeſtio quippe fit per diabolum, delectatio per carnem, conſenſus per ſpiritum, quia & † primo culpam ſerpens ſuggeſſit, Eua velut caro delectata eſt, Adam velut ſpiritus conſenſit. Et neceſſaria eſt magna diſcretio, vt inter ſuggeſtionem [b], delectationem, & conſenſum iudex ſui animus præſideat. Cum enim malignus ſpiritus peccatum ſuggerit in mente: ſi nulla peccati delectatio ſequatur, peccatum omnimodo perpetratum non eſt: cum vero caro delectari cœperit, tunc peccatū incipit naſci: ſi autem etiā ad conſenſionem ex delibeꝛatione deſcēdit, tūc peccatū cognoſcitur perfici. In ſuggeſtione igitur peccati ſemen eſt, in delectatione fit nutrimentum, in conſen-

Beda ibid. Burc. l. 5. c. 43. Iuo p. 2. c. 5.

† *al. cum primam.*

ſuperfectio. Et ſæpe contingit, vt hoc, quod malignus ſpiritus ſeminat in cogitatione, caro in delectationem trahat, nec tamen animus eidem delectationi conſentiat. Et cum caro ſine anima delectari nequeat, ipſe tamen animus carnis voluptatibus reluctans in delectatione carnali aliquo modo ligatur inuitus, vt ei ex ratione contradicat, nec conſentiat, & tamen delectatione ligatus ſit, ſed ligatum ſe vehementer ingemiſcat. Vnde & ille cœleſtis exercitus præcipuus miles gemebat dicens: [Rom. 7.] [Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem in lege † peccati, quæ eſt in membris meis. [† al. l. gem.]] Si autem [c] captiuus erat, minime repugnabat: quapropter & captiuus erat, & repugnabat. Igitur legi mentis eius lex, quæ in membris eſt, repugnabat: ſi autem repugnabat, captiuus non erat. Ecce itaque homo eſt (vt ita dixerim) captiuus, & liber, liber ex iuſtitia, quã diligit: captiuus ex delectatione, quam portat inuitus.

a ¶ Palea] *Abeſt hæc palea non ſolum a primo, & decimo Vaticanis, verum & ab alijs, quæ aliquot paleas habent. Rubrica autem abeſt ab omnibus. In quibus enim caput hoc reperitur, coniunctè ponitur cum ſuperiore, quemadmodum etiam apud Burchardum, & Iuonem.*

b ¶ Suggeſtionem] *Sic emendatum eſt ex originali, a quo parum diſcrepat Iuo: antea legebatur,* & neceſſaria eſt magna diſcretio inter ſuggeſtionem, & inter delectationem, atque conſenſum, iudicem ſui faciat animũ præſidem. *Burchardus,* iudicem ſui præſidere animum. *Reliqua fere vt Gratianus. Apud Bedam vero,* & inter ſuggeſtionem, atque delectationem, inter delectationem, & conſenſum iudex ſui animus præſideat. *In collectione Iſidori,* & neceſſarium eſt magna diſcretione inter ſuggeſtionem, & delectationem, atque conſenſum iudicem ſui prodere animum.

c Si autem] *Magna etiam hoc loco codicum varietas eſt, breuiſſima, & ſatis integra lectio eſt in codice epiſtolarum B. Gregorij olim Lutetiæ impreſſo.* Si autem captiuus erat, minime pugnabat, ſed pugnabat, quapropter captiuus non erat. Ecce itaque, &c.

Item Iſidorus lib. 3. ſententiarum de ſummo bono, cap. 6.

¶Quando ſit peccatum nocturnis imaginibus illudi. C. III.

Iuo par. 9. cap. 112.

NOn eſt peccatum, quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur, ſed tunc eſt peccatum, ſi, antequam illudamur, cogitationis affectibus præuenimur. Luxuriæ quippe imagines, quas in veritate geſſimus, ſæpe dormientibus in animo apparent, ſed innoxiæ, ſi non concupiſcendo occurrunt. Qui nocturna illuſione polluitur, quamuis extra memoriam turpium cogitationum ſeſe præſentiat inquinatum, tamen hoc vt tentaretur, culpæ ſuæ tribuat, ſuamque immunditiam ſtatim fletibus tergat.

† al. ita.

His itaque † reſpondetur. In lege, & in Euangelio naturale ius continetur, non tamen quæcumque in lege & Euangelio inueniuntur, naturali iuri cohærere probantur. Sunt enim in lege quædam moralia præcepta, vt, non occides, quædam myſtica, vt poteſt ſacrificiorũ præcepta, vt de agno, & alia ſimilia his. Moralia mãdata ad naturale ius ſpectant, atque ideo nullam mutabilitatẽ recepiſſe monſtrantur.

*ſtrãtur. Myſtica vero, quantum ad ſuperficiem a naturali iure pro-
bãtur aliena, quantũ ad moralẽ intelligentiã, inueniuntur ſibi an-
nexa, ac per hoc: etſi ſecundum ſuperficiẽ videantur eſſe mutata, ta-
men ſecundũ moralẽ intelligentiã mutabilitatẽ neſcire probantur.
Naturale ergo ius ab exordio rationalis creaturæ incipiens, vt ſupra* Gen. 4.
*dictũ eſt, manet immobile. Ius vero conſuetudinis poſt naturalẽ le-
gẽ exordiũ habuit, ex quo homines conuenientes in vnũ cœperunt ſi-
mul habitare, quod ex eo tẽpore factũ creditur, ex quo Cain ciuitatẽ* Gen. 7.
*ædificaſſe legitur, quod cũ diluuio propter hominũ raritatẽ fere vi-
deatur extinctũ, poſtea a tẽpore Nemroth reparatũ, ſiue potius im-
mutatũ exiſtimatur, cũ ipſe ſimul cũ alijs alios, cœpit opprimere, alij
ſua imbecillitate eius ditioni cœperũt eſſe ſubiecti, vnde in Geneſi le-
gitur de eo [Cœpit Nemroth robuſtus venator eſſe coram Domino.]* Gen. 10.
id eſt [a] *hominum oppreſſor, & extinctor, quos etiam ad turrim ædi-
ficandam allexit.*

a ¶ Id eſt] *Gloſſa ordinaria ad iſtum locum ex Alcuino ita habet.* id eſt hominum oppreſſor, & extinctor: quos allexit. vt turrim contra Deum conſtruerent.

DISTINCTIO. VII.

1 *IVs autem conſtitutionis cœpit a iuſtificationibus, quas Domi-*
ps *nus tradidit Moyſi dicens: [Si emeris ſeruum Hebræum, &c.]* *Exod. 12.*
Vnde Iſidorus lib. 5. Etymol. c. 1. ait.

¶ De conditoribus legum. C. I.

MOyſes gentis Hebrææ primus omnium diuinas leges ſacris li-
teris explicauit. Phoronæus Rex Græcis primus leges, iudiciaq;
cõſtituit. Mercurius Triſmegiſtus primus leges Ægyptiis tradidit. So-
lon primus leges Athenienſib. dedit. Lycurgus primus Lacedęmoniis
iura ex Apollinis auctoritate cõfinxit. Numa Pompilius qui Romulo
ſucceſſit in regno, primus leges Romanis edidit. Deinde, cũ populus
ſeditioſos † magiſtratus ferre nõ poſſet, Decemuiros legibus ſcriben- *† al. ſeditio-*
dis creauit, qui leges ex libris Solonis in Latinum ſermonem trãſlatas *ſus.*
xij tabulis expoſuerunt.

¶ Nomina eorum, qui leges xij tabularum expoſuerunt. C. II.

FVerunt autem hi, App. Claudius, T. Genutius, P. Seſtius, Sp. Vetu- Iſidorus ibi.
rius, C. Iulius, A. Manlius, Ser. Sulpitius, P. Curatius, T. Romi- contineter.
lius, Sp. Poſtumius. Hi decemuiri legum condſcribendarum electi *† al. libros.*
ſunt. Leges autem redigere in libris † primus conſul Pompeius inſti- *† exoleue-*
tuere voluit, ſed non perſeuerauit obtrectatorum metu. Deinde Cæ- *runt.*] origi.
ſar cœpit id facere, ſed ante interfectus eſt. Paulatim autem antiquæ luo p.c.170.
leges vetuſtate, atque incuria obſoluerunt †, quarum etſi nullus iam Pann. l. 2.
vſus eſt, notitia tamen neceſſaria videtur. Nouæ leges a Conſtantino cap. 144.
Cæſare cœperunt, & reliquis ſuccedentibus: erantque permiſtæ, & in- *† al. inuſor.*
ordinatæ. Poſtea Theodoſius minor † Auguſtus ad ſimilitudinẽ Gre-

goriani, & Hermogeniani codicem factum conſtitutionum a Conſtantini temporibus ſub proprio cuiuſque Imperatoris titulo diſpoſuit, quem a ſuo nomine Theodoſianum vocauit.

DISTINCTIO VIII.

† al. natura.

1 p. *DIffert autem ius naturale † a conſuetudine, & conſtitutione. Nam iure naturali omnia ſunt communia omnibus, quod non ſolum inter eos ſeruatum creditur, de quibus legitur. [Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna,] &c. Verum etiam præcedenti tempore a philoſophis traditum inuenitur. Vnde apud Platonē illa ciuitas iuſtiſſime ordinata traditur, in qua quiſque proprios neſcit affectus. Iure vero conſuetudinis, vel conſtitutionis hoc meum eſt, illud alterius.*

Acter. 4.

Vnde Auguſtinus ait tract. 6. ad c. 1. Ioannis.

¶ Iure diuino omnia ſunt communia omnibus, iure vero conſtitutionis hoc meum, illud alterius eſt. C. 1.

Anſ. l. 12. c. 62. Iuo par. 3. c. 194. Pann. l. 2. 63.

QVo iure defendis villas eccleſiæ [a]? diuino, an humano? Diuinum ius in ſcripturis habemus, humanū ius in legibus Regum. Vnde quiſque poſſidet, quod poſſidet? nonne iure humano? Nam iure diuino [Domini eſt terra, & plenitudo eius.] Pauperes, & diuites Deus de vno limo fecit: & pauperes, & diuites vna terra ſupportat. Iure tamen humano dicitur, † hæc villa mea eſt, hæc domus mea, hic ſeruus meus eſt. Iura † autem humana, iura imperatorum ſunt: quare? Quia ipſa iura humana per Imperatores, & Reges ſæculi Deus diſtribuit generi humano. *Item ibidem paulo inferius.* ¶ Tolle iura Imperatorum, & quis audet dicere, mea eſt illa villa, aut meus eſt ille ſeruus, aut domus hæc mea eſt? ſi autem, vt teneantur iſta ab hominibus, regum iura fecerunt, vultis, vt reticeamus leges, vt gaudeatis? *Item ibid. paucis interiectis.* ¶ Legantur [b] leges, vbi manifeſte præceperunt Imperatores, eos †, qui præter eccleſiæ catholicæ communionem vſurpant ſibi nomen Chriſtianum, nec volunt in pace colere pacis auctorem, nihil nomine eccleſiæ audeant poſſidere. Sed quid nobis & Imperatori? Sed iam dixi, de iure humano agitur, & tamen Apoſtolus voluit ſeruiri Regibus, voluit honorari Reges, & dixit [Reges reueremini.] Nolite dicere, quid mihi, & Regi? Quid tibi ergo, & poſſeſſioni? Per iura Regum poſſidentur poſſeſſiones. Dixiſti, quid mihi & Regi? Noli dicere poſſeſſiones tuas, quia ipſa † iura humana renunciaſti, quibus poſſidentur poſſeſſiones.

Pſal. 23. Geneſ. 2. † dicis] orig. † Iure ergo humano, iure Imperatorum: quare?] origin. Cod. l. 1. ti. 5. c. 4. & Cod. Theod. l. 16. t. 5. cap. 43. 52. 54. † al. vr. 2. Pet. 2. † ad ipſa] origin. & Iuo.

a ¶ Eccleſiæ] *Hæc dictio non eſt apud B. Auguſtinum. Nam ibi agit contra Donatiſtas, qui legibus Imperatorum villas ſibi ademptas, & eccleſiæ catholicæ attributas eſſe querebantur. Quare, cum Donatiſta dicerent,* villas noſtras tulerunt, fundos noſtros tulerunt, *vt eis ipſe conuincat, nullum ius in illis habuiſſe, aut habere: quibuſdam*

Euſdem propoſitis addit iſta. Quo iure defendis villas? diuino, &c. *Et infra 11. quæſt. 1. c. ſi quæ cauſæ. vbi Gratianus citat initium huius capitu. iſta dictio. Eccleſiæ, non habetur. Eſt tamen apud Anſelmum, Iuonem, & in Pannormia locu indicatu.*

b ¶ Tolle] *Quoniam gloſſa obſtitit, ne omnia emendarentur, aut adderentur, quæcumque addenda videbantur, placuit integrum apponere locum B. Auguſtini. Apud ipſum igitur poſt ver.* humano, *antecedentis paragraphi, hæc ſequuntur:* Vultis legamus leges iuriſperitorum? et ſecundum ipſas agamus de villis? Si iure humano vultis poſſidere; recitemus leges Imperatorum: videamus, ſi aliquid voluerint ab hæreticis poſſideri. Sed quid mihi eſt Imperator? ſecundum ius ipſius poſſides terram. Aut tolle iura Imperatorum, et quis audet dicere, mea eſt illa villa, aut meus eſt ille ſeruus, aut domus hæc mea eſt? Si autem vt teneantur iſta ab hominibus, iura acceperunt Regum, vultis recitemus leges, vt gaudeatis, quia vel vnum hortum habeatis, et non imputetis niſi manſuetudini columbæ, quia vel ibi vobis permittitur permanere, leguntur enim leges manifeſtæ, vbi præceperunt Imperatores, &c.

2 *Dignitate vero ius naturale ſimiliter præualet conſuetudini, & conſtitutioni. Quæcumque enim vel moribus recepta ſunt, vel ſcriptis comprehenſa, ſi naturali iuri fuerint aduerſa, vana, & irrita habenda ſunt.*

Vnde Auguſtinus ait lib. 3. confeſſ. c. 8.

¶ Aduerſus naturale ius nulli quidquam agere licet. C. II. Iuo p. 4. c. 178.

QVæ contra mores hominũ ſunt flagitia, pro morũ diuerſitate vitanda ſunt, vt pactũ inter ſe ciuitatis, aut gentis conſuetudine, vel lege firmatum, nulla ciuis, aut peregrini libidine violetur. Turpis enim omnis pars eſt ſuo vniuerſo non congruens. Cum autẽ Deus aliquid contra morẽ, aut pactum quorumlibet iubet, etſi nunquã ibi factum eſt faciendum eſt; & ſi omiſſum, inſtaurandũ eſt; & ſi inſtitutum non erat, inſtituendum eſt: ſi enim Regi licet in ciuitate, cui † regnat, iubere aliquid, quod neq; ante illum quiſque, nec ipſe vnquã iuſſerat, & non contra ſocietatẽ ciuitatis eius obtemperatur, immo contra ſocietatem non obtemperatur (Generale quippe pactum eſt ſocietatis humanę obedire Regib. ſuis) quanto magis Deo regnatori vniuerſę creaturę ſuę, ad ea quę iuſſerit, ſine dubitatione ſeruiendum eſt? ſicut enim in poteſtatibus ſocietatis humanæ maior poteſtas minori ad obediendum pręponitur, ita Deus omnibus. † *al. in qua.*

Item Nicolaus Papa Hincmaro Rhemenſi Archiepiſcopo.

¶ *Caput hoc eſt ex epiſtola Nicolai, quæ incipit.* Epiſtolam Beatitudinis tuæ, *eaſque vna cum alijs eiuſdem, & aliorum Pontificum epiſtolis manuſcriptis Romæ, in Bibliotheca monaſterij Dominicanorum, ex qua hoc caput emendatum eſt.*

¶ Radicitus eſt euellenda pernicioſa conſuetudo. C. III. Iuo par. 4. c. 203. Pan. l. 2. 28.

MAla conſuetudo, quæ non minus quam pernicioſa corruptela vitanda eſt, niſi citius radicitus euellatur, in priuilegiorum ius ab improbis aſſumitur, & incipiunt præuaricationes, & variæ pręſumptiones celerrime non compreſſæ pro legibus venerari, & priuilegiorum more perpetuo celebrari. † *al. vana.* Sub perſona Liboii Vagenſis.

Item Auguſtinus lib. 3. de baptiſmo contra Donatiſtas. c. 6.

Iuo par. 4. cap. 208. Pann.l.2. cap. 165. infra ea. qui contempta. Ibid.c.8. ſub perſona Felicis a Buſlacenis. † al. Guitmundo. Iuo p.4.c.213 Pann.l.2.c. 166. Ioan.14. Cyprianus in toto illo ſuo concilio. Sub perſona Caſti Siccenſis. Iuo par. 4. c.234. Ibid.c.6.ſub pſona Liborii Vagenſis. Io.14. ſup.ead.c. veritate. Ibid.c.7. ſub pſona Zozimi a Tharaſſa. Galat.2. Ibid.c.9.ſub pſona Honorati a Tucca. ſup. ead. c. veritate. Hic refert B. Auguſtinus verba B. Cypriani in epi.ad Iubaia.

¶ Veritati & rationi conſuetudo eſt poſtponenda. C. IIII.

VEritate manifeſtata cedat conſuetudo veritati, plane reſpondeo, quis dubitet veritati manifeſtatæ debere conſuetudinem cedere? *Item.* Nemo conſuetudinem rationi, & veritati præponat: quia conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit.

Item Gregorius [a] *Wimundo † Anerſano Epiſcopo.*

a ¶ Gregorius] *In aliquot manuſcriptis, & apud Iuonem eſt,* Gregorius vij. *Et in huius Pontificatu Guitmundus Auerſanus Epiſcopus ſcripſit de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, qui liber extat.*

¶ Quælibet conſuetudo veritati eſt poſtponenda. C. V.

SI conſuetudinem fortaſſis opponas, aduertendum quod Dominus dicit, [Ego ſum veritas, & vita.] Non dixit, Ego ſum conſuetudo, ſed, veritas. Et certe (vt B. Cypriani vtamur ſententia) quælibet conſuetudo, quantumuis vetuſta, quantumuis vulgata, veritati omnino eſt poſtponenda, & vſus qui veritati eſt contrarius, abolendus.

Item Auguſtinus lib. 3. de baptiſmo contra Donatiſtas, c. 5.

¶ Veritate reuelata, conſuetudinem ſibi cedere oportet. C. VI.

QVi contempta veritate præſumit conſuetudinem ſequi, aut circa fratres inuidus eſt, & malignus, quibus veritas reuelatur aut circa Deum ingratus eſt, cuius inſpiratione eccleſia eius inſtruitur, *& infra.* In Euangelio Dominus, Ego ſum, inquit, veritas: non dixit, ego ſum conſuetudo. Itaque veritate manifeſtata cedat conſuetudo veritati, *& infra.* Reuelatione facta veritatis, cedat conſuetudo [b] veritati: quia & Petrus, qui prius circumcidebat, ceſſit Paulo veritatem prædicanti. *& infra.* Cum Chriſtus veritas ſit, magis veritatem, quam conſuetudinem ſequi debemus, quia [c] conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit.

Idem in libro 4. de baptiſmo contra Donatiſtas, c. 5.

b ¶ Cedat conſuetudo] *Apud B. Auguſtinum, & Iuonem, & in Pannormia legitur,* cedat error. *Sed vere B. Auguſtinus ex ipſiuſmet Zozimi verbis colligit, quod ille errorem appellabat, fuiſſe conſuetudinem. Ita enim reſpondet.* Noluit quidem iſte dicere, conſuetudinem, ſed, errorem. Verumtamen, cum dicit, quia & Petrus, qui prius circumcidebat, ceſſit Paulo veritatem prædicanti, ſatis indicat, quod aliud etiam de baptiſmo fieri ſolebat.

c ¶ Supra conſuetudinem] *Verba hæc vſque ad finem, apud Iuonem, & Gratianum ſatis commode hic adnectuntur, repetita ex verbis Felicis, quæ referuntur ſupra cap. veritate.*

¶ Conſuetudo rationi opponitur. C. VII.

FRuſtra, inquit, quidam, qui ratione vincuntur, conſuetudinem nobis obiiciunt, quaſi conſuetudo maior ſit veritate, aut non id ſit in ſpiritualibus ſequendum, quod in melius fuerit a ſpiritu ſancto reuelatum. ¶ Hoc plane verum eſt, quia ratio, & veritas conſuetudini præpo-

Iuo p. 2.c.94.& p.4.c.235. Hic B.Auguſtinus reſpondet.

ni præponenda eſt. Sed cum conſuetudini veritas ſuffragatur, nihil oportet firmius retineri.

Item Cyprianus in epiſtola ad Pōpeium contra epiſtolā Stephani.

¶ Rationem conſuetudo impedire non debet. C. VIII.

CONſuetudo, quæ apud quoſdam obrepſerat, impedire non debet, quominus veritas præualeat, & vincat. Nam conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt, propter quod relicto errore ſequamur veritatem, ſcientes, quia & apud Eſdram veritas vicit, ſicut ſcriptum eſt: [Veritas manet, & inualeſcit in æternum, & viuit, & obtinet in ſæcula ſæculorum.] *Idem in epiſt. ad Iubaianum, circa med.* *Eſdra 3. & 4.*

Ignoſci [a] poteſt ſimpliciter erranti, ſicut de ſeipſo dicit Apoſtolus Paulus [Qui primo, *inquit*, fuit blaſphemus, & perſecutor, & iniurioſus: ſed miſericordiam merui, quia ignorans feci.] Poſt inſpirationem vero, & reuelationem factam, qui in eo quod errauerat, perſeuerat; prudens & ſciens ſine venia ignorantiæ peccat: præſumptione enim atque obſtinatione quadam nititur, eum ratione ſuperetur. *1. Tim. 1.*

a ¶ Ignoſci.] *Apud B. Cyprianum legitur,* Ignoſci enim poteſt, *& his antecedunt ea, quæ leguntur* ſupra c. fruſtra. *vſque ad ver.* reuelatum.

Idem libr. 2. epiſt. 3. ad Cæcilium.

¶ Dei veritatem, non hominū conſuetudinem ſequi oportet. C. IX.

SI ſolus Chriſtus audiendus eſt, non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciendum putauerit, ſed quid, qui ante omnes eſt, Chriſtus, prior fecerit. Neque enim hominis conſuetudinem ſequi oportet, ſed Dei veritatem, cum per Eſaiam prophetam Deus loquatur, & dicat [Sine cauſa autem colunt me, mandata & doctrinas hominum docentes.] *Anſ. l. 9. c. 6. Matt. 17. Hic eſt filius meus, &c. Eſa. 29. Matt. 15.*

Liquido igitur apparet, quod cōſuetudo naturali iuri poſtponitur.

DISTINCTIO IX.

1 ps QVod autem & conſtitutio naturali iuri cedat, multiplici authoritate probatur.

Ait enim Auguſtinus ad Bonifacium Comitem, epiſt. 50.

¶ Leges principum naturali iuri præualere non debent.

PALEA. [b] C. I.

IMperatores, quando pro falſitate contra veritatem cōſtituunt malas leges, probantur bene credentes, & coronantur perſeuerantes: quando autem pro veritate contra falſitatem conſtituunt bonas leges, terrentur ſæuientes, & corriguntur intelligentes.

Quicunq; [c] ergo legibus Imperatorum, quæ pro Dei veritate feruntur, obtemperare non vult, acquirit grande ſupplicium. Quicunq; vero legibus Imperatorum, quæ contra veritatem Dei feruntur, obtemperare non vult, acquirit grande præmium. *Iuo p. 4. c. 148. Pan. l. 2. c. 145.*

Nam & temporibus prophetarum omnes reges, qui in populo Dei non prohibuerunt, nec euerterunt, quæ cōtra præcepta fuerant inſti-

tura, culpantur: & qui prohibuerunt, & euerterunt, ſuper aliorum merita laudantur. Et rex Nabuchodonoſor, cum ſeruus eſſet idolorum, conſtituit ſacrilegam legem, vt ſimulacrum adoraretur, ſeu eius impiæ conſtitutioni qui obedire noluerunt, pie fideliterq; fecerunt. Idem tamen rex diuino correctus miraculo piam, & laudabilem legem pro veritate conſtituit, vt quicumq; diceret blaſphemiam in Deum † Sidrac, Miſac, & Abdenago, cum domo ſua penitus interiret.

Dan. 3.
Ibid.
† *Deum verum*] orig.

b ¶ Palea.] *In exēplaribus antiquis Gratiani. in quibus aut nulla, aut pauca ſunt paleæ, hoc loco habetur tantum a verſ.* Quicumque *vſq; ad verſ.* Nam & temporibus. *In aliis autem in quibus ſunt, habetur integrum hoc caput, & ſine nota Paleæ. Eſt autem totum in eodem B. Auguſtini loco.*

c ¶ Quicumque.] *Commutatus etiam apud Iuonem, & in Pannormia, eſt ordo verborum. B. Auguſtini, apud quem qui meretur præmium, priore, qui ſupplicium, poſteriore loco ponitur.*

Item ex verbis Iſidori, lib. 3. ſententiarum de ſummo bono, c. 53.

¶ Principes tenentur & ipſi viuere legibus ſuis. C. II.

IVſtum eſt principem legibus obtēperare ſuis. Tunc enim iura ſua ab omnib. cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reuerentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe conuenit † poſſe damnare iura, quæ in ſubiectis conſtituunt. Iuſta eſt enim vocis eorum auctoritas, ſi quod populis prohibent, ſibi licere non patiantur.

Bur. l. 15. c. 42
Iuo p. 16. c. 43
† *conuenit fruſtrare iura*] orig.
Iuo p. 4. c. 71
Pann. l. 2. c. 120.

¶ *In aliquot vetuſtis exemplaribus caput hoc non habetur: in aliis vero coniunctum eſt ſuperiori, & non habet rubricam.*

a *Idem Auguſtinus in prologo lib. 3. de Trinitate.* e

¶ Scripturis canonicis tractatorum litteræ deſeruiunt. C. II.

2 NOli meis literis quaſi canonicis ſcripturis inſeruire. Sed in illis, & quod non credebas, cum inueneris, incunctanter crede: in iſtis autem quod certum † non habebas, niſi certum intellexeris, noli firmum † tenere.

† *al. certum habebas*] exempp.
† *al. firmiter retinere.*] orig.
Iuo p. 4. c. 73.

Idem ad Vincentium Victorē lib. 4. de anima, & eius origine, c. 1.

¶ In tractatorum opuſculis multa corrigenda inueniuntur. C. IIII.

NEgare non poſſum, nec debeo, ſicut in ipſis maiorib. † ita multa eſſe in tam multis opuſculis meis, quæ poſſint iuſto iudicio, & nulla temeritate damnari.

† *morib.*] orig. & Iuo.
Iuo p. 4. c. 74
Pan. l. 2. c. 119
† *ſcripturarum libris*] ori. & Pan.

Idem ad Hieronymum, epiſt. 19.

¶ In ſcriptis canonicis mendacia non admittuntur. C. V.

EGo ſolis eis ſcriptorū, † qui iam canonici appellantur, didici hunc timorē, honorēq; deferre, vt nullū eorū † ſcribēdo erraſſe audeam credere: ac ſi aliquid in eis offendero, quod videatur contrariū veritati, nihil aliud q̄ vel mendoſum eſſe codicē, vel interpretem non aſſecutum eſſe quod dictum eſt, vel me minime intellexiſſe non ambigam. Alios autem ita lego, vt quātalibet ſanctitate, doctrinaq; polleant, † nō ideo verū putē, quia ipſi ita ſenſerūt, ſed quia mihi a per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod a vero non abhorreat, perſuadere potuerunt.

† *eorum auctorē in ſcribendo aliquid erraſſe firmiſſime credam*] orig. Iuo. & Pan.
† *ſi polleat.*] orig.

a ¶ Mihi per alios.] *Sic etiā in manuſcriptis, & in gloſſa. Apud B. Auguſtinum eſt,* mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione. *nec multo ſecus apud Iuonem. Alias vero nonnullas varietates ſatis viſum eſt in margine indicare.*

Idem

Idem[b].

b ¶ Idem.] *Verba huius capitis ſunt Beati Hieronymi ad Lucinium Baticum epiſt. 28. ſed mutata non eſt inſcriptio ob gloſſam ut ver. Graci.*

¶ Libris veterum Hebræa volumina, nouis Græca auctoritatem impendunt. C. VI.

VT veterum librorum fides de Hebræis voluminib. examinanda eſt, ita nouorum, Græci ſermonis normam deſiderat.

Item Auguſtinus ad Hieronymum, epiſt. 9.

¶ Nihil auctoritatis canonicis remanebit ſcripturis, ſi ad eas mẽdacia fuerint admiſſa. C. VII.

SI ad ſcripturas ſanctas admiſſa fuerint vel † officioſa mẽdacia, quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandem de ſcripturis illis ſententia proferetur, cuius pondere contentioſæ falſitatis obteratur † improbitas? Iuo p. 4. c. 215. † *al. Velut officioſa*] orig. *al. fuerint officioſa.* † *al. ſubruatur.*

Idem de baptiſmo contra Donatiſtas lib. 2. c. 3.

¶ Litteris omniũ epiſcoporũ ſacra præponitur ſcriptura. C. VIII.

QVis neſciat ſanctã ſcripturam canonicam tam veteris, q̃ noui teſtamenti certis terminis contineri, eamq; omnib. poſterioribus epiſcoporum litteris ita præponi, vt de illa omnino dubitari, & diſceptari non poſſit, vtrum verum, vel verũ rectum ſit quidquid in ea ſcriptum eſſe conſtiterit? Epiſcoporum autem literas, quæ poſt confirmatum canonem vel ſcriptæ ſunt, vel ſcribuntur, & per ſermonem forte ſapientiorem cuiuſlibet in ea re peritioris, & per aliorũ epiſcoporum grauiorem auctoritatem, doctioremq; † prudentiam, & per concilia licere reprehendi, ſi quid in eis forte a veritate deuiatum eſt? Iuo p. 4. c. 227. Pol. l. 3. t. 21. † *al. doctiorum que.*

Idem ad Vincentium epiſt. 48. contra Donatiſtas.

¶ Ex dictis quorumlibet epiſcoporum contra diuina mandata calumniæ non colligantur. C. IX.

NOli frater contra diuina tam multa, tam clara, tam indubitata teſtimonia colligere velle calumnias ex epiſcoporum ſcriptis, ſiue noſtrorum, ſicut Hilarij, ſiue[a] (antequam pars Donati ſepararetur,) ipſius vnitatis, ſicut Cypriani, & Agrippini: primo, quia hoc genus literarum ab auctoritate canonis diſtinguendum eſt: non enim ſic leguntur tamquam ita ex eis teſtimonium proferatur, vt contra ſentire non liceat, ſicubi forte aliter ſapuerint, quam veritas poſtulat. In eo quippe numero ſumus, vt non dedignemur etiam nobis dictum ab Apoſtolo accipere. [Et ſi quid aliter ſapitis, id quoque Deus vobis reuelauit[b]. Deusd. p. 1. Anſ. l. 4. c. 58. Iuo p. 4. c. 236. Phil. 3.

a ¶ Siue antequam.] *Antea legebatur,* ſiue Cypriani, & Agrippini. antequam pars Donati ſepararetur. *Reſtituta eſt vera lectio ex B. Auguſtino, & aliquot exemplaribus Grat. & Iuone. Cyprianus enim, & Agrippinus multo ante Donati ſchiſma in eccleſia vnitate deceſſerant: quam in re errauit auctor gloſſæ.*

b. ¶ Reuelauit.] *Ita etiam originale, & Iuo. & aliquot editiones noui teſtamenti. Sed idem B. Auguſtinus in Ioannem tract. 5. 45. 53. & 98. & alibi fere ſemper legit, reuelabit. & explanat. Græce eſt* ἀποκαλύψει.

Item ad Fortunatianum, epiſt. III.

¶Non debetur par auctoritas canonicis ſcripturis, & expoſitionibus earum. C. X.

Iuo p. 4. c. 237.

NEque quorumlibet diſputationes, quamuis catholicorũ, & laudatorum hominũ, velut ſcriptutas canonicas habere debemus: vt nobis non liceat ſalua honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum ſcriptis improbare, atque reſpuere, ſi forte inuenitemus, quod aliter ſenſerit, quam veritas habet, diuino adiutorio vel ab aliis intellecta, vel a nobis. Talis † ego ſum in ſcriptis aliorum, quales † volo eſſe intellectores meorum.

† *al. Qualis*] orig. Antu. † *al. tales*] Pol. l. 1. c. 26.

Idem ad Marcellinum de ciuitate Dei, lib. 1. *c.* 23.

¶Exemplis ratio ſana præfertur. C. XI.

SAna quippe ratio etiam exemplis anteponenda eſt: cui quidem & exempla concordant; ſed illa, quæ tanto digniora ſunt imitatione, quanto excellentiora pietate.

Cum ergo in naturali iure nihil aliud præcipiatur, quam quod Deus vult fieri, nihilq; vetetur, quam quod Deus prohibet fieri, deniq; cum in canonica ſcriptura nihil aliud, quam in diuinis legibus inueniatur, diuinæ vero leges natura conſiſtant, patet, quod quæcũque diuinæ voluntati, ſeu canonicæ ſcripturæ contraria probantur, eadem & naturali iuri inueniuntur aduerſa. Vnde quæcunq; diuinæ voluntati, ſeu canonicæ ſcripturæ, ſeu diuinis legibus poſtponenda cenſentur, eiſdem naturale ius præferri oportet. Conſtitutiones ergo vel eccleſiaſticæ, vel ſæculares, ſi naturali iuri contrariæ probantur, penitus ſunt excludendæ.

DISTINCTIO X.

Iuo p. 4. c. 87 Pã. l. 2. c. 138. Anſ. l. 1. c. 97 Pol. l. 1. c. 27. † *al. Idem.* In c. adiectis. c. 17. † *herоum*] orig. Bur. l. 15. c. 10 Iuo p. 16. c. 11 Pã. l. 2. c. 139. Inn. 1. epiſt. 18. c. 2. † *vere viſum*] orig.

I ps

COnſtitutiones vero principum eccleſiaſticis conſtitutionibus non præeminent, ſed obſequuntur.

Vnde Nicolaus Papa ſcribit epiſcopis concilio apud Conuicinum congregatis.

¶Lex imperatorum eccleſiaſtica iura diſſoluere non poteſt. C. I.

LEge [a] Imperatorum non in omnibus eccleſiaſticis controuerſiis vtendum eſt, præſertim cum inueniantur euangelicæ, ac canonicæ ſanctioni aliquoties obuiare. *Item.* † Lex Imperatorum non eſt ſupra legem Dei, ſed ſubtus. Imperiali iudicio non poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui. Ad quod oſtendendũ, duorũ horum, † ſcilicet Innocentij, & Gregorij ſatis ſufficiunt teſtimonia. Sanctus quidẽ Innocentius in decretali epiſtola ſua ad Alex. Antiochenũ epiſcopũ ait: Nam quod ſciſcitaris, vtrum diuiſis imperiali iudicio prouinciis, vt duæ metropoles fiant, ſic duo metropolitani epiſcopi debeãt nominari, nõ viſum † eſt ad mobilitatem neceſſitatum mundanarum Dei eccleſiam cõmutari, honoreſq;, aut diuiſiones perpeti, quas pro ſuis cauſis faciendas duxerit Imperator.] Beatus autẽ Gregorius ſcribens ad Theoctiſtam

ſtam patriciã, inter cetera: [Si, inquit, religionis cauſa coniugia debere diſſolui dicantur; ſciendũ eſt, quia etſi hoc lex humana conceſſit; lex tamen diuina prohibuit.] Ecce quemadmodum imperiali iudicio nõ poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui. Ecce qualiter, quod lex humana conceſſit, diuina lex prohibuit. ¶ Non quod Imperatorum leges (quibus eccleſia vtitur contra hæreticos, ſæpe contra tyrannos, atque contra prauos quoſq; defenditur) dicamus penitus renuendas, ſed quod eas euangelicis, apoſtolicis, atque canonicis decretis (quibus poſtponenda ſunt) nullum poſſe inferre præiudicium aſſeramus.

a ¶ Lege.] *Caput hoc ſumptum eſt ex epiſtola Nicolai, quæ extat in codice Bibliothecæ Dominicanæ, de quo dictum eſt ſupra diſtinct. 8. c. mala. Titulus autem epiſtolæ hic eſt.* Nicolaus ſeruus ſeruorum Dei, Reuerendiſſimis, ac ſanctiſſimis confratribus noſtris metropolitanis epiſcopis, & ceteris diuerſarum prouinciarum, ac vrbium præſulibus, qui in Conuicinum villam publicã, ſecus ciuitatem Siluanectis conueniſtis. *Eadem epiſtola nuper impreſſa eſt in appendice bibliothecæ ſanctorum Patrum.*

b ¶ Obuiare.] *Apud Nicolaum ſequitur continenter* ad quod oſtendẽdum, &c. *Quæ autem apud Gratianum ſunt interiecta, non ſunt hoc loco in epiſtola, neque in Polycarpo, neque apud Anſelmum, ſed verba illa,* Lex Imperatorum non eſt ſupra legem Dei, ſed ſubtus. *a Burchardo & Iuone citantur ex decretis Pij Papæ c. 3. habentur autem in capitularibus adiectis c. 17. reliqua autem habentur infra in hoc eodem capite. §. ecce quemadmodum.*

Item Symmachus † Papa in ſexta ſynodo Romana tempore Theodorici Regis.

¶ Nihil qđ euangelicis regulis obuiet Imperatori agere licet. C. II.

NOn licet Imperatori, vel cuiquam pietatem cuſtodiendi aliquid contra diuina mandata præſumere, nec quidquam quod euangelicis, propheticis, aut apoſtolicis regulis obuiet, agere.

Item Felix Papa.

¶ In eccleſiaſticis cauſis regis voluntas ſacerdotibus eſt poſtponenda. C. III.

CErtum eſt hoc reb. veſtris eſſe ſalutare, vt cũ de cauſis Dei agitur, iuxta ipſius conſtitutionẽ, regiã voluntatẽ ſacerdotib. Chriſti ſtudeatis ſubdere, non præferre, & ſacroſancta p eorũ præſules potius diſcere, quã docere, eccleſiaſticã † formã ſequi non huic humanitus ſequẽda iura præfigere; neq; eius ſanctionib. velle dominari, cuius clemẽtiæ Deus voluit tuæ piæ deuotionis colla ſubmittere: ne, dũ menſura cæleſtis diſpõnis † exceditur, eatur in contumeliam diſponentis.

Item †.

¶ Bonis moribus, & decretis Romanorum Pontificum, conſtitutiones contraire non poſſunt. C. IIII.

COnſtitutiones contra canones, & decreta præſulum Romanorum, vel bonos mores, nullius ſint momenti.

Li. 9. re. epi. 39.
Iu p. 4. c. 187
Pã. l. 2. c. 140.
ex cap. adiectis. c. 17.
† & Calixt. epiſ. 1. & Marcellin. in extrema epiſt. 2. & in capitul. Hadriani. c. 76. ex quo citant Bur. & Iuo p. 16. c. 9.
Deusd. p. 1. & 3.
Bur. l. 15. c. 8.
Iu. p. 4. c. 231 & p. 16. c. 9.
Pã. l. 2. c. 141.
Pol. l. 6. t. 1.
In exẽplari Veronẽſ. eſt] Felix iij.
Anſ. l. 4. c. 11.
Pol. l. 1. c. 18.
† *al. eccleſia.*
† *al. diſpẽſationis.*
† antea legebatur] *Idem.*
Habetur in c. Hadriani nu. 39.
Deusd. p. 1. & 3.
† *ſint*] orig.
Anſ. l. 3. c. 88.
Bur. l. 15. c. 9.
Iuo p. 5. c. 38. & p. 16. c. 10.
Pol. l. 1. c. ſi.

Item Nicolaus Papa I. in epiſt. ad Michaelem Imperatorem, cuius initium eſt, [*Propoſueramus.*]

¶ Quæ ſacerdotum ſunt, regibus vſurpare non licet. C. V.

IMperium veſtrum ſuis publicæ rei quotidianis adminiſtrationibus debet eſſe contentum, non vſurpare quæ ſacerdotibus Domini ſolum conueniunt.

Item Gregorius Nazianzenus in oratione ad ciues Nazianzenos angoris plenos, & Magiſtratum iratum.

¶ Tribunalia Regum ſacerdotali ſunt poteſtati ſubiecta. C. VI.

SVſcipitisne libertatem verbi? libenter accipitis, quod lex Chriſti ſacerdotali vos ſubiicit poteſtati, atq; iſtis tribunalib. ſubdit? Dedit. n. & nobis poteſtatem: dedit & principatũ multo perfectiorẽ principatib. veſtris. Aut nunquid iuſtum vobis videtur, ſi cedat ſpiritus carni; ſi terrenis cæleſtia ſuperentur, ſi diuinis præferantur humana?

2 *Ecce quod conſtitutiones Principum eccleſiaſticis legibus poſtponendæ ſunt. Vbi autẽ euangelicis, atq; canonicis decretis non obuiauerint, omni reuerentia digna habeantur. Vnde Auguſtinus ait in dialogo, id eſt lib. 2. contra literas Petiliani, c. 58.*

† al. *aſſumi.* ¶ Leges Imperatorum in adiutorium eccleſiæ [a] licet aſſumere †.

Iuo p. 4 c. C. VII.

183. SI in adiutorium veſtrum etiam terreni imperij leges aſſumendas

Pan. l. 2. c. 153 putatis, non reprehendimus. ¶ Fecit hoc Paulus, cum aduerſus in-

Act. 22. iurioſos ciuem Romanum ſe eſſe teſtatus eſt.

a ¶ Eccleſiæ.] *Auctor huius rubricæ caput hoc ita accepit, quaſi hic agatur de legibus Imperatorum in fauorem eccleſiæ latis, cum ibi B. Auguſtinus Petiliano, & Donatiſtis hæreticis concedat, legibus Imperatorum ipſos in adiutorium ſuum uti poſſe, modo id fallaciter non fecerent, quod eos feciſſe conuincit.*

Item Nicolaus Papa I. in epiſtola 7. ad Michaelem Imperatorem.

a ¶ *Huic capiti in codicibus impreſſis erat præpoſitus hic titulus,* Cyprianus Iuliano Imperatori: *quod eſt contra omnem temporum rationem. In manuſcriptis omnibus, excepto undecimo Vaticano, abeſt dictio* Imperatori, *quemadmodum & apud Iuonẽ. Nonnum autẽ habet,* Iuliano e ſcopo. *aliud peruetuſtum,* Iubiano. *Ceterum integrum hoc caput eſt in epiſtola Nicolai ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit,* Propoſueramus, *ex quo refertur inf. diſt. 96. c. cũ ad verum, una cum aliis verbis eiuſdem epiſtolæ, ex quibus hæc pendent. Et ſumptum eſt ex Gelaſio in tomo de Anathematis vinculo.*

Iuo p. 4. c. 183 ¶ Reges Pontificibus pro æternis, & pontifices Regibus pro

Inf. di. 96. c. temporalibus indigent. C. VIII.

cum ad verum. QVoniam idem mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus ſic actib. propriis & dignitatib. diſtinctis officia poteſtatis vtriuſ-

1. Tim. 2. que diſcreuit propria [a], volens medicinali humilitate hominum corda ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in inferna demergi: vt & Chriſtiani Imperatores pro æterna vita pontificibus indigerent, &

† al. *& militans.* pontifices pro curſu temporalium tantum modo rerum imperialibus legibus vterentur; quatenus ſpiritalis actio a carnalibus diſtaret incurſibus, & ideo militans Deo minime negotiis ſæcularibus impli-

implicaret; ac viciſſim non † ille rebus diuinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus. † al. ne.

a ¶ Propria.] *In originali eſt,* propriam volens medicinali humilitate ſurſum efferri. *Iuo habet vt Gratianus hic in pleriſque codicibus. In nonnullis tamen eſt,* propria volens medicinali humilitate ſurſum efferri. *quemadmodum etiam infra diſt. 96. c. cum ad verum. Apud Gelaſium loco indicato legitur,* ſic actionibus propriis, dignitatibusque diſtinctis officia poteſtatis vtriuſque diſcreuit, ſuos volens medicinali humilitate ſaluari, non humana ſuperbia rurſus intercipi, vt & Chriſtiani, &c.

Item Leo IIII. Lothario Auguſto.

¶ Leges Imperatorum cuſtodiri oportet. C. IX.

DE capitulis, vel præceptis imperialibus veſtris, veſtroque ᵈ pontificum prædeceſſorum irrefragabiliter cuſtodiendis, & conſeruandis, quantum valuimus, & valemus Chriſto propitio, & nunc & in æuum † nos conſeruaturos modis omnibus profitemur. Et ſi fortaſſe quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit, ſciatis eum pro certo mendacem. Iuo p. 4. c. 176. Pan. l. 2. c. 149. † al. æternū.

d ¶ Veſtrorumque.] *Epiſtola hæc non eſt inuenta: & in iſtis verbis videtur ſubeſſe mendum, ex quo auctor gloſſæ errandi occaſionem ſumpſerit, qui Chriſtianis Imperatoribus, cuiuſmodi fuerant prædeceſſores Lotharij, attribuat illud, quod Iſidorus de ethnicis dicit, nimirum Imperatores ſolitos fuiſſe appellari Pontifices, de qua re optime Gelaſius in tomo de Anathematis vinculo, & infra diſt. 21. c. cleros. Apud Iuonem legitur,* veſtris, noſtrorumque etiam Pontificum prædeceſſorum, *in Pannormia.* noſtris noſtrorumque Pontificū & prædeceſſorum. *Sed fortaſſe cetera quidem recta apud Gratianum habentur: tantummodo ante dictionem,* prædeceſſorum, *eſt addenda coniunctio,* &, *quemadmodum eſt in Pannormia. Nam hoc ſignificabitur, Imperatores illos ſolitos fuiſſe edere capitula adhibitis in concilium Pontificibus regni, quod veriſsimum eſt. Omnino hæc, quæ a Leone ſcribuntur, ſpectare videntur ad Capitula Caroli, & Ludouici, quæ Lotharius in vniuerſa Italia ſeruari mandauerat. Nam in legibus Longobardicis, lib. 3. tit. 35. Lotharius ita conſtituiſſe traditur.* Placuit nobis, vt capitula, quæ excerpſimus de capitulari bon. mem. glorioſiſſimi Domini noſtri Caroli, & genitoris noſtri Ludouici Imper. inuict. his omnibus, & fidelibus noſtris, & ſanctæ eccleſiæ in regno Italiæ conſiſtentibus per legem teneantur, & ſeruentur: & quicumq; horum capitulorum contemptor extiterit, ſexaginta ſolidis componatur. *Id populo Romano, quum iure antiquo Romanorū vti prohiberetur, valde diſplicuit: ſicut ex capite ſi in ſra. ea. diſt. colligi poteſt, diſſeminatusque etiam rumor fuit eamdem eſſe Pontificu ac populi ſententiam. De qua re Leo hac ſe epiſtola videtur purgare voluiſſe, & tamen poſtea pro conſeruado iure ciuili Romanorum, cum eodem Lothario iterum diligentius egit: quod apparet ex dicto c. finali.*

Item Ioannes VIII. Ludouico Imperatori. Iuo. p. 4. inf. diſt. 54. c. quis aut.

¶ Legis auctoritate diſſoluitur, quod contra eam fit. C. X.

VIdes fili chariſſime, quia quod contra leges accipitur, per leges diſſolui meretur. Iuo p. 4. c. 179.

Item Gelaſius Rufino, & Aprili epiſcopis. Pan. l. 2. c. 150

¶ Leges principum, aut regulas patrum contemni non licet. C. XI. † al. aut.

QVis autem † leges principum, aut regulas patrum, aut admonitiones paternas † dicat debere contemni, niſi qui impunitum ſibi tantum æſtimet tranſire commiſſum? † al. moderamina.

Item Theodorico Regi.

Iuo p. 4. c. 180. Pan. l. 2. c. 151. † *al. propter*

¶ Leges Romanorum Principum ſeruādæ ſunt ab omnib. C. XII.

Certum eſt magnificentiam veſtram leges Romanorum principum, quas in negotiis hominū cuſtodiendas eſſe præcepit, multo magis circa † reuerentiam beati Petri apoſtoli pro ſuæ felicitatis augmento velle ſeruari.

Item Leo iiij. Lothario Auguſto.

Iuo p. 4. c. 181. Pan. l. 2. c. 152.

¶ Romana lex nullius temeritate debet corrumpi. C. XIII.

Veſtram[a] flagitamus clementiam, vt ſicut hactenus Romana lex viguit abſq; vniuerſis procellis, & pro nullius perſona hominis reminiſcitur eſſe corrupta, ita nunc ſuum robur, propriumque vigorem obtineat.

a ¶ Veſtram.] *Videtur Lotharius populo Romano, quod hic Leo petiit, conceſſiſſe. Nam in legibus Longobardicis lib. xi. tit. 57. ſic habetur*, vt interrogetur populus Romanus, qua lege vult viuere, *& ſequitur conſtitutio.*

Lotharius Imperator.

¶ Volumus, vt cunctus populus Romanus interrogetur, qua lege vult viuere, vt tali lege, quali lege viuere profeſſi ſunt, viuant: illiſque denuntietur, vt hoc vnuſquiſque tam iudices, quā duces, vel reliquus populus ſciat: quod ſi offenſionem contra eandem legem fecerint, eidem legi, qua profitentur viuere per diſpenſationem Pontificis, & noſtram ſubiacebunt.

DISTINCTIO. XI.

In Synonymis c. 16. ꝙ malis iuſſionib. non ſit obtemperandum.

1 ps

Quod vero legibus conſuetudo cedat, Iſidorus teſtatur dicens in ſynonymis lib. 2.

¶ Prauus vſus ratione ſuperatur, & lege. C. I.

Vſus auctoritati cedat, prauum vſum lex, & ratio vincat.

Item Nicolaus Papa I. Michaeli Imperatori.

Iuo p. 4. c. 307. Pā. l. 2. c. 165 Sententia elicitur ex epiſt. cuius initium, *Propoſueramus.*

¶ Non poteſt ſtatutis Pontificū conſuetudo cuiuſquā refragari. C. II.

Conſequens eſt, vt quod ab huius ſedis rectoribus plena auctoritas ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente occaſione, proprias tantum ſequendo voluntates, remoueatur: ſed firmiter, atq; inconcuſſe teneatur.

Item Iulius Papa ad epiſcopos orientales, epiſt. 1.

¶ A conſuetudine Romanæ eccleſiæ membris diſſentire non licet. C. III.

Iuo p. 4. c. 211 Anſ. l. 1. c. 8. Pol. l. 1. c. 17. *Heb. 13.* Anſ. l. 5. c. 4. Pol. l. 8. c. 3.

Nolite errare fratres mei chariſſimi: doctrinis variis, & extraneis nolite abduci. En inſtituta Apoſtolorum, & Apoſtolicorum virorum, canoneſque habetis: his fruimini, his circumdamini,[a] his delectamini, his armamini; vt his freti, circundati, delectati, armati, contra cuncta inimicorum iacula perſiſtere valeatis. Satis enim indignum eſt, quemquam vel Pontificum, vel ordinum ſubſequentium, hanc regulam refutare, quam beati Petri ſedem & ſequi videat, & docere.

cere. Multum enim conuenit, vt totum corpus eccleſiæ in hac ſibimet obſeruatione concordet, quæ inde auctoritatem habet, vbi Dominus eccleſiæ totius poſuit principatum.

a ¶ His circumdamini.] *Locupletatus eſt hic locus ex originali, & Anſelmo.* tit. 53. l. 2.

Item Imperator Conſtantin. Augu. ad Proculum, lib. 8. Cod. tit. Quæ ſit longa conſuetudo.

¶ Non poteſt vſus, & conſuetudo legem, & rationem vincere. C. IIII.

CONſuetudinis, vſuſque longæui non vilis auctoritas eſt, verum non vſque adeo ſui valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legem. Iuo p. 4. cap. 202. Pann. l. 2. c. 163.

2 *Cum vero nec ſacris canonibus, nec humanis legibus conſuetudo obuiare monſtratur, inconcuſſa ſeruanda eſt.*

Vnde ex dictis a *Baſilij.*

¶ Inuiolabilis eſt conſuetudo, quæ nec humanis legibus, nec ſacris canonibus obuiare monſtratur. C. V.

Baſilius in l. de ſpiritu ſãcto. c. 27.

ECcleſiaſticarum inſtitutionum quaſdam ſcripturis, quaſdam vero Apoſtolica traditione per ſucceſſiones in miniſterio cõfirmatas accepimus; quaſdam vero conſuetudine roboratas approbauit vſus, quibus par ritus, & idem vtriſque pietatis debetur affectus, vnde quis vel aliquantulum ſacrarum expertus ſcripturarum hæſitauerit? Si enim attentauerimus conſuetudines eccleſiæ non per ſcripturas a Patribus traditas nihil æſtimare, quantum religio detrimenti ſit latura, intente inſpicientibus liquido conſtabit. ¶ Quæ enim (vt inde ordiamur) ſcriptura ſalutiferæ crucis ſignaculo fideles docuit inſigniri? vel quæ trifariam digeſta ſuper panem & calicem prolixæ orationis, vel conſecrationis verba commendauit? Nam non modo, quod in Euangelio cõtinetur, vel ab Apoſtolo inſertum eſt, in ſecretis dicimus, ſed & alia plura adiicimus magnam quaſi vim commendantia † myſteriis. Quæ orientem verſus non orare literarum forma docuit? Benedicimus fontem baptiſmatis oleo vnctionis. Huc accedit, quod ter oleo inungimus, quos baptizamus, verbis abrenuntiare Satanæ, & Angelis eius informamus. Vnde hæc, & alia in hunc modum nõ pauca, niſi quia tacita, & myſtica traditione à Patribus eccleſiaſtico more, reuerentiori diligentia ſunt in myſteriis obſeruata ſilentio, quam publicata ſcripto?

Burc. l. 3. ca. 127. Iuo p. 4. ca. 69. Pann. l. 2. ca. 159.

† *al. conſummandis ac commodantia.*] Burc.

a ¶ Ex dictis.] *Hoc caput antea citabatur* ex Auguſtino in lib. ex dictis Baſilij. *In codice Vercellenſi eſt:* vnde Auguſtinus ait, vel ex dictis Baſilij, *& retenta eſt poſterior pars huius diſtincti, quoniam ita citant Burchar. & auctor Pannormia. Iuo autem citat ex lib. Baſilij de ſpiritu ſancto. 27. quemodo in margine eſt indicatum. Ceterum, quoniam multis locis gloſſa obſtitit, ne emendaretur, neceſſarium viſum eſt integrum B. Baſilij locum & Græce, & Latine afferre.*

Τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πεφυλαγμένων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ἐγγράφου διδασκαλίας ἔχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν ἐν μυστηρίῳ παρεδεξάμεθα. ἅπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχει πρὸς τὴν εὐσέβειαν, καὶ τούτοις οὐδεὶς ἀντερεῖ, ὅστις γε κἂν κατὰ μικρὸν γοῦν θεσμῶν ἐκκλησιαστικῶν πεπείραται. εἰ γὰρ ἐπιχειρήσαιμεν τὰ ἄγραφα τῶν ἐθῶν, ὡς οὐ μεγάλην ἔχοντα τὴν δύναμιν παραιτεῖσθαι, λάθοιμεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημιοῦντες τὸ εὐαγγέλιον, μᾶλλον δὲ εἰς ὄνομα ψιλὸν περιιστῶντες τὸ κήρυγμα. οἷον, ἵνα τοῦ πρώτου καὶ κοινοτάτου πρῶτον μνησθῶ, τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠλπικότας κατασημαίνεσθαι, τίς ὁ διὰ γράμματος διδάξας; τὸ πρὸς ἀνατολὰς τετράφθαι κατὰ τὴν προσευχήν, ποῖον ἐδίδαξεν ἡμᾶς γράμμα; τὰ τῆς ἐπικλήσεως ῥήματα ἐπὶ τῇ ἀναδείξει τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας, καὶ τοῦ ποτηρίου τῆς εὐλογίας τίς τῶν ἁγίων ἐγγράφως ἡμῖν καταλέλοιπεν; οὐ γὰρ δὴ τούτοις ἀρκούμεθα, ὧν ὁ ἀπόστολος ἢ τὸ εὐαγγέλιον ἐπεμνήσθη; ἀλλὰ καὶ προλέγομεν καὶ ἐπιλέγομεν ἕτερα, ὡς μεγάλην ἔχοντα πρὸς τὸ μυστήριον τὴν ἰσχύν, ἐκ τῆς ἀγράφου διδασκαλίας παραλαβόντες: εὐλογοῦμεν δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως καὶ προσέτι αὐτὸν τὸν βαπτιζόμενον, ἀπὸ ποίων ἐγγράφων; οὐκ ἀπὸ τῆς σιωπωμένης καὶ μυστικῆς παραδόσεως; τί δὲ αὐτὴν τοῦ ἐλαίου τὴν χρίσιν τίς λόγος γεγραμμένος ἐδίδαξε; τὸ δὲ τρὶς βαπτίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, πόθεν; ἀλλὰ δὲ ὅσα περὶ τὸ βάπτισμα, ἀποτάσσεσθαι τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐκ ποίας ἐστὶ γραφῆς. οὐκ ἐκ τοῦ ἀδημοσιεύτου, ταύτης δὲ ἀπορρήτου, διδασκαλίας, ἣν ἐν ἀπολυπραγμονήτῳ, καὶ ἀπεριεργάστῳ σιγῇ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐφύλαξαν, καλῶς ἐκεῖνοι δεδιδαγμένοι τῶν μυστηρίων τὰ σεμνὰ σιωπῇ διασώζεσθαι.

.i. Dogmatum, et inſtitutorum, quæ in eccleſia ſeruata ſunt, alia quidem habemus ex doctrina, quæ literis conſignata eſt, alia vero ex Apoſtolorum traditione ad nos tranſmiſſa in myſterio recepimus. Quæ vtraque eandem vim ad pietatem habent: atque his nemo ſane contradixerit, qui vel exigua legum eccleſiaſticarum peritia ſit prædictus. Nam ſi aggrediamur ea, quæ nõ ſcripto, ſed tantum conſuetudine conſtant, repudiare imprudentes Euangelio, et quidem in præcipuis ipſius partibus officiemus: vel potius ipſam eius inſtituta ad inane quoddam nomẽ redigemus. Exempli cauſa (vt quod primum, maximeque commune eſt, primo loco commemorẽ) eos, qui in Domini noſtri Ieſu Chriſti nomine ſpem poſuerũt, figura crucis ſignari, ecquis ſcripto docuit? dum oramus, ad orientem ſolẽ conuerti, ecquæ nos litteræ docuerunt? Verba inuocationis, cum panis Euchariſtiæ, et calix benedictionis offertur, quis ex ſanctis Patribus, ſcripta nobis reliquit? Non. n. iis contenti ſumus, quorum Apoſtolus, & Euangelium mentionem fecerunt; ſed alia quoque cum antea, tum poſt, dicimus, vtpote quæ magnum momentum ad ipſum myſterium habeant, doctrina non ſcripta, ſed tradita erudiit. Benedicimus aquam baptiſmatis, & oleum vnctionis, atque illum ipſum præterea, qui baptizatur, ex qua ſcriptura? nonne ex occulta, & myſtica traditione? Quid? ipſam olei vnctionem quis ſermo ſcriptus docuit? Quod homo ter mergendus ſit, vnde accepimus? Abrenuntiare Satanæ, atque Angelis eius, & reliqua omnia, quæcũque in baptiſmo obſeruamus, quæ ſcriptura iuſſit? An non hæc ipſa minime vulgata, ſed ſecreta doctrina, quam quieto, minime que curioſo ſilentio Patres noſtri cuſtodierunt? probe quidem illi intelligentes, myſteriorum maieſtatem taciturnitate ſeruari.

Item pius Papa I. in decretis, decreto ſeptimo.

¶ Laudabilis eſt conſuetudo, quæ nihil fidei contrarium vſur-
pat. C. VI.

COnſuetudinem laudamus, quæ tamen contra fidem catholicam
nihil vſurpare dinoſcitur. Burc.l. 3. ca.
¶ *Verba huius capitu, quod antea tribuebatur B. Auguſt. leguntur in editione conci-* 124.
liorum Colonienſi tribus tomis inter decreta Pij 1. decreto ſeptimo; & in epiſtola eiuſdem Anſ.l.4.c.42.
Pij ex codice ſexdecim librorum, lib. 3. c. 19. quam etiam citant Burchardus, Iuo, & Iuo p. 4. cap.
auctor Pannormiæ: cuius tamen epiſtolæ omnia fere verba habentur 1. lib. regeſti B. 66.
Gregorij (qui citatur in Polycarpo) epiſt. 75. & ea, quæ ad hoc caput pertinent, reſe-
runtur infra diſt. 12. c. nos conſuetudinem. Pann.l.2.ca.

Item B. Auguſtinus ad Caſulanum, epiſt. 86. 156.

¶ Vbi auctoritas deficit, mos populi, & maiorum inſtituta pro lege Poly. l.3.tit.
ſeruantur. C. VII. 23.

IN his rebus, de quibus nihil certi ſtatuit diuina ſcriptura, mos po- Anſ.l.4.c.43.
puli Dei, & inſtituta maiorum pro lege tenenda ſunt. Et ſicut [a] præ Burc.l.3. c.
uaricatores diuinarum legum, ita contemptores eccleſiaſticarum 126.
conſuetudinum coercendi ſunt. Iuo p.4.c.68.

a ¶ Et ſicut.] *Hinc vſque ad finem ſunt in epiſtola indicata: ſed à Burchardo etiam,* Pann.l. 2.c.
& Iuone, & in Pannormia referuntur. 158.

Idem in libro de fide Chriſtiana. Poly.l.3.tit.

¶ *Hodie inter opera B. Auguſt. nullum extat hoc titulo. In epiſtola vero ad Ianuariū,*
quæ eſt. 118. c. 1. & 2. hæc eadem ſententia copioſe exponitur. 23.c.fi.

¶ Auctoritate, & traditione generali, vel ſpeciali, eccleſia
regitur. C. VIII.

CAtholica eccleſia per orbem terrarum diffuſa tribus modis pro-
batur exiſtere. Quidquid enim in ea tenetur, aut auctoritas eſt
ſcripturarum, aut traditio vniuerſalis, aut certe propria, & particularis
inſtitutio. Sed auctoritate tota conſtringitur, vniuerſali traditione
maiorum, nihilominus tota: priuatis vero conſtitutionibus, & pro-
priis informationibus vnaquæque pro locorum varietate, prout cui-
que viſum eſt, ſubſiſtit, & regitur.

Idem in libro contra Manichæos.

¶ Valet ad fidem, catholicæ auctoritas eccleſiæ. C. IX.

PAlam eſt, quod in re dubia, ad fidem valeat auctoritas eccleſiæ ca-
tholicæ, quæ ab ipſis fundatiſſimis ſedibus Apoſtolorum vſque ad
hodiernum diem ſuccedentium ſibimet epiſcoporum ſerie, & tot po-
pulorum conſenſione firmatur.

¶ *Apud B. Auguſt. lib. 11. contra Fauſtum Manichæum c. 2. legitur.* Et vides in
hac re (de fide exemplarium loquitur) quid eccleſiæ catholicæ valeat aucto-
ritas, quæ ab ipſis &c. *Hanc vero epiſcoporum ſucceſſionem potiſſimum in ſede Pe-*
tri, & in libro contra epiſtolam Fundamenti, & in epiſt. 165. de ſchiſmate Donatiſtarū
merito certiſſimum putauit eccleſia catholica iudicium.

Item Leo Papa ad epiſcopos per Siciliam conſtitutos, epiſt. 4. c. 6. Anſ.l.1.c.4..

¶ Ab Apoſtolicis inſtitutis non licet recedere. C. X. Polyc.l. 1.t..

HOc veſtræ indicimus charitati, vt ab Apoſtolicis inſtitutis nul- 17.
lo vlterius recedatur exceſſu, quia inultum poſt hoc eſſe non

Burc.l.3.ca. 125.
Anſ.l.1.c.41.
Iuo p.4.cap. 67.
Poly.l.1.tit. 17.& l.3.tit. 24.

poterit, ſi quiſquam Apoſtolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

Item Innocentius I. ad Decentium epiſcopum Eugubinum, epi.1.

¶ Ab omnibus ſeruari debet, quod Romana ſeruat eccleſia. C. XI.

† *al. auctoritatē debeat aliunde accipere vel exemplum?*

† *al. aſſertionibus.*

† *al. amittere.*

QVis neſciat, aut non aduertat, id quod a principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum eſt, ac nunc vſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſeruari? nec ſuper induci, aut introduci aliquid, quod aut † auctoritatem non habeat; aut aliunde accipere videatur exemplum? præſertim cum ſit manifeſtum in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, inſulaſque interiacentes, nullum inſtituiſſe eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes: aut legant, ſi in iſtis prouinciis alius Apoſtolorum inuenitur, aut legitur docuiſſe. Quòd ſi nō legunt, quia nuſquam inuenitur, oportet eos hoc ſequi, quod eccleſia Romana cuſtodit; a qua eos principium accepiſſe non dubium eſt; ne dum peregrinis ſermonibus† ſtudent, caput inſtitutionum videātur omittere.† Sæpe dilectionem tuam ad vrbem veniſſe, ac nobiſcū in eccleſia conueniſſe, & quem morem vel in conſecrandis myſteriis, vel in ceteris agendis arcanis teneat, cognouiſſe. a Quod ſufficere arbitraremur ad informationem eccleſiæ tuæ, vel reformationem; ſi prædeceſſores tui minus aliquid, aut aliter tenuerint, & ſatis certum haberemus; niſi de aliquibus conſulendos nos eſſe duxiſſet: quibus idcirco reſpondemus; non quod te aliqua ignorare credamus; ſed vt maiori auctoritate tuos inſtituas, vel ſi qui à Romanæ eccleſiæ inſtitutionibus errant, aut cōmoneas, aut nobis indicare non differas, vt ſcire valeamus, qui ſint, qui aut nouitates inducunt, aut alterius eccleſiæ, quam Romanæ, exiſtimant conſuetudinem eſſe ſeruandam.

a ¶ Cognouiſſe.] *Locus hic in originali conciliis quatuor tomorum inſerto ſic habet,* cognouiſſe non dubium eſt. Quod ſufficere ad informationem eccleſiæ tuæ, vel reformationem.(ſi prædeceſſores tui minus aliquid, aut aliter tenuerunt) ſatis certum haberem, niſi de aliquibus conſulendos nos eſſe duxiſſes. *Sed ob gloſſam præcipue in ver. morem. non eſt mutatum.*

DISTINCTIO XII.

1. ps. *QVod abſque diſcretione iuſtitiæ nulli agere licet. Vnde Calixtus Papa primus omnibus Epiſcopis ait in epiſtola prima ad Benedictum epiſcopum.*

Anſ.l.1.c.14.
Polyc.l.1.c.17.

¶ Nulli agere licet ſine diſcretione iuſtitiæ contra diſciplinam Romanæ eccleſiæ. C. I.

NOn decet à capite membra diſcedere; ſed iuxta ſacræ ſcripturæ teſtimonium omnia membra caput ſequantur. Nulli vero dubium

biū eſt, quod Apoſtolica eccleſia mater eſt omnium eccleſiarū, à cuius vos regulis nullatenus conuenit deuiare. Et ſicut Dei filius venit facere voluntatem patris; ſic & vos voluntatem veſtræ impleatis matris, quæ eſt eccleſia; cuius caput, vt prædictum eſt, Romana exiſtit eccleſia. Quidquid ergo ſine diſcretione iuſtitiæ contra huius diſciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla permittit.

Item Gregorius[b] *Papa quartus.*

b ¶ Gregorius.] *Integrum hoc caput inuenitur in epiſtola Gregorij quarti vniuerſis epiſcopis per Galliam, Germaniam, Europam, & vniuerſas prouincias conſtitutis: quæ eſt in codice ſupra citato Bibliotheca monaſterij Dominicanorum. Initium vero eſt etiã in epiſtola Anaſtaſij. II. ad Anaſtaſium Auguſtum. c. 6.*

¶ Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbe reſiſtat. C. II.

PRæceptis Apoſtolicis non dura ſuperbia reſiſtatur; ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana eccleſia, † & Apoſtolica auctoritate iuſſa ſunt, ſalutifere impleantur; ſi eiuſdem ſanctæ Dei eccleſiæ, quæ eſt caput veſtrum, communionem habere deſideratis. *& poſt multa.* ¶ Non nouum aliquid præſenti iuſſione præcipimus; ſed illa, quæ olim videntur induƈta, firmamus; cum nulli dubium ſit, quod nō ſolum Pontificalis cauſatio, † ſed omnis ſanctæ[a] religionis relatio ad ſedem Apoſtolicam, quaſi ad caput eccleſiarum debeat referri, & inde normam ſumere, vnde ſumpſit exordium, ne caput inſtitutionis videatur omittere. Cuius auctoritatis ſanctionem omnes teneant ſacerdotes, qui nolunt ab Apoſtolicæ petræ, ſuper quam Chriſtus vniuerſalem fundauit eccleſiam, ſoliditate diuelli. Si quis hæc † Apoſtolicæ ſedis præcepta non obſeruauerit, percepti honoris eſſe hoſtis non dubitetur.

Anſ. l. 1. c. 20. Polyc. l. 1. tit. 17.

† abeſt ab orig. & aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus.

† *al. accuſatio.*

† *al. hoc præcepto ſedis Apoſtolicæ præcepta.*] orig.

a ¶ Sanctæ religionis.] *Sic emendatum eſt ex ipſa epiſtola, & aliquot manuſcriptis Gratiani codicibus, induƈtis his vocibus,* ſpei Romanæ eccleſiæ.

Ictem Leo ix. Michaeli epiſcopo Conſtantinopolitano epiſt. 1. c. 29. & Nicolaus 1. epiſt. 2. ad Photium.

¶ Non eſt reſiſtendum conſuetudini, cui canonica non obſtat auctoritas. C. III.

SCit ſancta Romana eccleſia; quod nihil obſunt ſaluti credentium diuerſæ pro loco, & tempore conſuetudines; ſi illis canonica non obſiſtat auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus: vnde nil iudicamus eis debere, vel poſſe reſiſtere. †

Iuo p. 4. cap. 223. & p. 5. c. 44. Panor. l. 2. ca. 155.

† *al. reſiſti.*

¶ *Caput hoc confectum eſt ex duobus longe diuerſis locis. Nam vſque ad verſ.* ſi illis, *ſumptum eſt ex prima epiſtola, ſeu libello Leonis ix. aduerſus inauditas, præſumptiones Michaelis Conſtantinopolitani, & Leonis Acridani epiſcoporum, c. 29. vbi loquens de Romana eccleſia ait:* Scit namque, quia nihil obſunt ſaluti credentium di-

uerſæ pro loco & tempore conſuetudines, quando vna fides per dilectionem operans bona, quæ poteſt, vni Deo commendat omnes: *& hæc fere ab Iuone, & in Pannormia reſeruntur. Altera vero pars accepta eſt ex epiſtola ſecunda Nicolai ad Photium, quæ incipit,* Poſtquam beato Petro. *Ibi enim habentur hæc:* De conſuetudinibus, quas nobis opponere viſi eſtis, ſcribentes per diuerſas eccleſias diuerſas eſſe conſuetudines: ſi illis canonica non obſiſtat auctoritas, pro qua obuiare debeamus, nihil iudicamus, vel ei reſiſtimus.

Item Hieronymus ad Lucinium epiſt. 28.

¶ Conſuetudines, quæ fidei non officium, vt a maioribus traditæ ſunt, obſeruentur. C. IIII.

ILlud breuiter te admonendum peto, traditiones eccleſiaſticas, præſertim quæ fidei non officiunt, ita obſeruandas, vt à maioribus traditæ ſunt, nec aliorum conſuetudinem, aliorum contrario more ſubuerti.

Item Nicolaus Hincmaro archiepiſcopo.

¶ Traditiones a Patribus inſtitutæ, non ſunt infringendæ. C. V.

Iuo p. 4. ca. 212. Pann. l. 2. ca. 156. RIdiculum eſt, & ſatis abominabile dedecus, vt temporibus noſtris vel falſo inſimulari ſanctam Dei eccleſiam permittamus, vel eas traditiones, quas antiquitus à Patribus ſuſcepimus; pro libitu ſemper errantium infringi patiamur.

¶ Habetur in epiſtola ſcripta Hincmaro, & ceteris archiepiſcopis, & epiſcopis in regno Caroli eccleſias regentibus, quæ extat in codice iam memorato Bibliotheca Dominicanorum, & ex ea caput hoc locupletatum eſt. Nam antea breuius erat, vt etiam apud Iuonem, & in Pannormia.

Item Iuſtinianus Inſtitutionum lib. 1. *tit.* 2.

¶ Diuturni mores pro lege ſunt habendi. C. VI.

Iuo p. 4. cap. 194. Pann. l. 2. c. 160. DIuturni mores conſenſu vtentium approbati legem imitantur.

Item Cod. lib. 8. *tit. quæ ſit longa conſuetudo. l.* 1.

¶ Quidquid contra longam conſuetudinem fit, reuocari oportet. C. VII.

Iuo p. 4. cap. c. 201. Pann. l. 2. ca. 162. COnſuetudo præcedens, & ratio, quæ conſuetudinem ſuaſit, tenenda eſt. Et quidquid[a] contra longam conſuetudinem fiet; ad ſolicitudinem ſuam reuocabit præſes prouinciæ.

a ¶ Quidquid.] *In originali eſt.* & ne quid cõtra longam conſuetudinem fiat, *ſed quoniam rubrica videtur magis conuenire lectioni Gratiani, quæ eſt etiam apud Iuonem, & in Pannormia, non eſt mutatum.*

Item Gregorius vniuerſis epiſcopis Numidiæ lib. 1. *epiſt.* 75.

¶ Immota permaneat conſuetudo, quæ contra fidem catholicam nihil vſurpare dignoſcitur. C. VIII.

ſup. diſt. 11. conſuetudinem. NOs conſuetudinem, quæ tamen contra fidem catholicam nihil vſurpare dinoſcitur, immotam permanere concedimus; ſiue de prima-

primatibus conſtituendis, ſiue de cęteris capitulis; exceptis iis qui ex Donatiſtis ad epiſcopatum perueniunt: quos prouehi ad primatus dignitatem (etiam cum ordo clericorum [b] eos ad locum eundem deferat) modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commiſſæ ſibi plebis † curam gerere; non autem etiam illos antiſtites, quos catholica fides in eccleſiæ ſinu & edocuit, & genuit, ad obtinendum culmen primatus anteire. † *tantummodo.*] orig.

[b] ¶ Ordo clericorum.] *Sic etiam legitur in aliquot vetuſtis Gratiani, & in aliquibus B. Gregorij codicibus: ſed auctor gloſſæ non videtur habuiſſe verbum* clericorum: *quemadmodum neque Iuo neque pleraque Gratiani manuſcripta exemplaria, neque aliquæ etiam B. Gregorij operum editiones.*

Idem Gregorius ad Maximum Salonitanum epiſcopum libr. 7. reg. epiſt. 81.

¶ Non negantur, quæ conſuetudinis ſunt. C. IX.

QVemadmodum illicita perpetrari non patimur; ſic quæ ſunt conſuetudinis non negamus.

Idem Gregorius ad Auguſtinum Anglorum epiſcopum, reſp. 3.

¶ Non locus conſuetudinem, ſed conſuetudo locum commendat. C. X.

NOuit fraternitas tua Romanæ eccleſiæ conſuetudinem, in qua ſe meminit enutritam. Sed mihi placet, vt ſiue in Romana, ſiue in Gallicorum, † ſiue in qualibet eccleſia aliquid inueniſti, quod plus omnipotenti Deo poſſit placere, ſolicite eligas; & in Anglorum eccleſia, quæ adhuc in fide noua eſt, inſtitutione præcipua, quæ de multis eccleſiis colligere poteris, † infundas. Non enim pro locis res, ſed pro rebus † loca amanda ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſque eccleſiis, quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, elige: & hæc quaſi in faſciculum collecta apud Anglorum mentes in conſuetudinem depone. Iuo p. 2. c. 80. † *Gallicanorum.*] orig. *Gallicana.*] Iuo † *potuiſti.*] orig. † *bonis rebus.*] orig.

Idem Auguſtinus ad Ianuarium, epiſt. 118. c. 2.

¶ Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habendum. C. XI.

ILla autem, quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obſeruantur, datur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis conciliis, quorum eſt in eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata, atque ſtatuta retineri: ſicuti quod Domini paſſio, & reſurrectio, & aſcenſio in cœlum, & aduentus de cœlo ſpiritus ſancti, anniuerſaria ſolennitate celebrantur, & ſi quid aliud tale occurrerit, quod ſeruetur ab vniuerſa, quacumque ſe diffundit, eccleſia. ¶ Alia vero, quæ per loca terrarum, regioneſque variantur, ſicuti eſt, quòd alij ieiunant ſabbato, alij vero non, alij quotidie communicant corpori, & ſanguini Dominico, alij certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo nō offeratur; alibi ſabbato tantū & Dominico, Ibid. c. 2.

alibi tantum dominico; & ſi quid aliud huiuſmodi animaduerti poteſt; totum hoc genus rerum liberas habet obſeruationes. Nec diſciplina vlla eſt in his melior graui, prudentique Chriſtiano, quam vt eo modo agat, quo agere viderit eccleſiam, ad quamcumque forte deuenerit. Quod enim neque contra fidem, neque contra bonos mores iniungitur, † indifferenter eſt habendum; & pro eorum inter quos viuitur, ſocietate ſeruandum eſt Mater mea a Mediolanum me conſecuta inuenit eccleſiam ſabbato non ieiunantem: cœperat fluctuare quid ageret. Tunc ego conſului de hac re beatiſſimæ memoriæ virũ Ambroſium. At ille ait; cum Romam venio, ieiuno ſabbato: cum Mediolani ſum, non ieiuno. Sic etiam tu, ad quam forte eccleſiam veneris, eius morem ſerua; ſi cuiquam non vis eſſe ſcandalo, nec quemquam tibi. Hoc, cum matri renunciaſſem, libenter amplexa eſt.

fere idem epiſt. 119. c. 18.

† al. eſſe conuincitur.

a ¶ Mater mea.] *In hoc capite, quemadmodum & in ſequenti, multa ſunt emendata ex B. Aug. ac nonnulla etiam addita. Ab hoc tamen loco vſque in finem, quoniam verba B. Auguſtini apti erant in epitomen redacta, nihil additum eſt.*

2 *Hoc autem de conſuetudine illa intelligendum eſt, quæ vel vniuerſalis eccleſiæ vſu, vel temporis prolixitate roboratur. Ceterum ſi pro varietate temporum, vel animorum, vel locorum variæ conſuetudines introducantur; inuenta opportunitate reſecandæ ſunt potius quam obſeruandæ.*

Vnde Auguſt. ſcribit ad inquiſitiones Ianuarij, epiſt. 119. c. 19.

¶ Reſecanda ſunt quæ neque auctoritate, neque moribus vniuerſitatis comprobantur. C. XII.

Iuo p. 4. ca. 206. Pann. l. 2. ca. 168.

† al. vniuerſa.] orig. Iuo, Pan.

OMnia talia, quæ neque ſanctarum ſcripturarum auctoritatibus continentur, nec in conciliis epiſcoporum ſtatuta inueniũtur, nec conſuetudine vniuerſalis † eccleſiæ roborata ſunt, ſed diuerſorum locorum diuerſis moribus innumerabiliter variantur, ita vt vix, aut omnino nunquam inueniri poſſint cauſæ, quas in eis inſtituendis homines ſecuti ſunt, vbi facultas tribuitur, ſine vlla dubitatione reſecanda exiſtimo. Quamuis enim neque hoc inueniri poſſit, quomodo contra fidem ſint; ipſam tamen religionem, quam pauciſſimis, & manifeſtiſſimis celebrationum ſacramẽtis miſericordia Dei eſſe liberam voluit, ſeruilibus oneribus † premunt, vt tolerabilior ſit conditio Iudæorum, qui etiam ſi tempus libertatis non agnouerint, legalibus tamen ſacramentis, † non humanis præſumptionibus ſubiiciuntur.

† al. adeo ſeruilibus oneribus.

† ſarcinis.] orig.

Item ex concilio Toletano II. c. 3.

¶ Omnes prouinciæ † eundem in pſallendo modum teneant, quem metropolitanam ſedem † habere cognouerint. C. XIII.

† al. prouinciales.

† al. eccleſiam.

3 DE iis, qui contra Apoſtoli voluntatem circumferuntur omni vento doctrinæ, placuit huic ſancto concilio, vt metropolita-

Epheſ. 4.

næ ſedis auctoritate coacti vniuſcuiuſque prouinciæ [a] ciues rectoreſque eccleſiarum, vnum, eumdemque in pſallendo teneant modum, quem in † metropolitana ſede cognouerint inſtitutum; nec aliqua diuerſitate cuiuſque ordinis, vel officii a metropolitana ſe patiantur ſede diſiungi. Sic enim iuſtum eſt, vt inde vnuſquiſque ſumat regulas magiſterii, vnde honoris conſecrationem accipit, vt iuxta maiorum decreta, ſedes quæ vnicuique ſacerdotalis dignitatis eſt mater, ſit eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Abbatibus ſane; indultis officiis, quę iuxta voluntatem ſui epiſcopi regulariter illis implenda ſunt, cetera officia publica, id eſt, veſperas, matutinum, ſiue miſſam, aliter quam in principali eccleſia, celebrare non liceat. ¶ Quiſquis autem horum decretorum violator extiterit, ſex menſibus communione priuatus, apud metropolitanum ſub pœnitentiæ cenſura permaneat corrigendus; quatenus apud illum & præteritæ tranſgreſſionis culpam lacrymis diluat, & neceſſariam officiorum doctrinam ſtudioſe addiſcat. ¶ Sub iſta ergo regula diſciplinæ, non ſolum metropolitanus totius ſuæ prouinciæ pontifices, vel ſacerdotes adſtringat; ſed etiam ceteri epiſcopi ſubiectos ſibi eccleſiarum rectores obtemperare his inſtitutionibus cogant.

a ¶ Prouinciæ ciues] *In codice Lucenſi peruetuſto bibliotheca Regis Catholici, & in conciliis impreſſis. in margine legitur,* prouinciæ pontifices: *quæ dictio in fine huius capitis repetita oſtendit hanc eſſe veram lectionem. Verum in omnibus conciliorum editionibus in textu, & duobus codicibus Vaticanis legitur.* ciues.

Item ex concilio Bracharenſi 1. c. 19.

¶ Ordo ſeruetur in matutinis, & veſpertinis officiis vnus, & idem. C. XIIII.

Sententia habetur etiã in Toletano 4. c. 2.

PLacuit omnibus communi conſenſu, vt vnus atque idem pſallendi ordo in matutinis, vel veſpertinis officiis teneatur, & non diuerſæ, ac priuatæ, neque [b] monaſteriorum conſuetudines cum eccleſiaſtica regula ſint permiſtæ.

b ¶ Neque monaſteriũ] *In concilio ipſo poſtremo Coloniæ excuſo, abeſt vox,* neque. *In ceteris autem editionibus ſic legitur,* priuatæ monaſteriorum conſuetudines contra eccleſiaſticas regulas ſint permiſtæ.

DISTINCTIO XIII.

1 ps ITem *aduerſus naturale ius nulla diſpenſatio admittitur; niſi forte duo mala ita vrgeant, vt alterum eorum neceſſe ſit eligi. Vnde in concilio Toletano* 8. *c.* 2. *legitur.*

Iuo par. 12. c. 10. Pann. l. 8. cap. 119.

¶ Minus malum de duobus eligendum eſt. C. I.

DVo mala, licet ſint omnino cautiſſime præcauenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his vnum perpetrare † compulerit; id de-

† *al. tẽtare* *al. tẽperare*

bemus reſoluere, quod minori nexu noſcitur obligare †. ¶ Quid autem ex his leuius, quidve ſit grauius, puræ † rationis acumine inueſtigemus. Etenim dum pietate compellimur, creatorem quidem offendimus, ſed nos tantummodo maculamus. Cum vero noxia promiſſa complemus, & Dei iuſſu ſuperbe contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipſos crudeliori gladio trucidamus. ¶ Illic † enim duplici culpatū telo perimimur †, hic † tripliciter iugulamur.

¶ *In ipſo concilij capite multa antecedunt, & ſequuntur, quæ perlegenda ſunt.*

Item Gregorius in moralibus in c. 40. Iob, lib. 32. c. 18. 19. & 20.

¶ De eodem. C. II.

NEruí teſticulorum Leuiathan perplexi ſunt, quia ſuggeſtionum † illius argumenta implicatis inuentis † illigantur, vt pleroſque ita peccare faciant, quatenus ſi fortaſſe fugere peccatum appetant, hoc ſine aliquo peccati laqueo non euadant, & culpam faciant, dum vitant, ac nequaquam ſe ab vna valeant ſoluere, niſi in alia conſentiant ſe ligari. ¶ Quod melius oſtendimus, ſi qua ex conuerſatione hominum illigationis huius exempla proferamus †. *& nonnullis interiectis.* ¶ Ecce quidam, dum mundi huius amicitias appetit, cuilibet alteri ſimilem ſibi vitam ducenti, quod ſecreta illius omni ſilentio contegat, ſe iureiurando conſtringit. Sed is, cui iuratum eſt, adulterium perpetrare cognoſcitur, ita vt etiam maritum adulteræ occidere conetur. Is autem, qui iuſiurandum præbuit, ad mentem reuertitur, & diuerſis hinc inde cogitationibus impugnatur, atque hoc ſilere formidat, ne ſilentio † adulterii, ſimul & homicidii particeps fiat, & prodere trepidat, ne reatu ſe periurii obſtringat. Perplexis ergo teſticulorum neruis ligatus eſt, quia in quamlibet partem declinet, metuit, ne a tranſgreſſionis contagione liber non ſit. ¶ Alius cuncta, quæ mundi ſunt, deſerens, atque per omnia frangere proprias voluntates quærens, alieno ſe ſubdere regimini appetit: ſed eum, qui ſibi apud Deum præeſſe debeat, minus caura inquiſitione diſcernit: cui fortaſſe is, qui ſine iudicio eligitur, cum præeſſe iam cœperit, agere † quæ Dei ſunt, prohibet; quæ mundi ſunt, iubet. Penſans itaque ſubditus, vel quæ ſit culpa inobedientię, vel quod contagium ſęcularis vitę, & obedire trepidat, & non obedire formidat, ne aut obediens, Deum in ſuis præceptis deſerat; aut rurſus non obediens, Deum in electo priore contēmnat. *& infra.* ¶ Alius penſare pondus honoris eccleſiaſtici negligens, ad locum regiminis præmiis aſcendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quam honoribus gaudet, dum cor tribulationibus premitur, ad memoriam culpa reuocatur, doletque, ſe ad laborem cum culpa perueniſſe, & quam ſit iniquum quod admiſerit, ex ipſa fractus † difficultate cognoſcit. Reum igitur ſe cum impenſis pręmiis agnoſcens, vult adeptę ſublimitatis locum deſerere, ſed

timet,

† *obligari.*] origin. Iuo, Pan. & Gra.
† *al. pia*] *al. pio*] *al. pietatis acumine.*
† *al. Illinc*] Gratia.
† *percutimur.*] origi.
† *al. hinc.*] Grati.
Iob. 40.
† *al. per ſuggeſtionum.*
† *al. inuentionibus*] orig.
Ibid. c. 19.
† *al. conferamus*] ori.
† *al. ſilendo.*
† *agi*] origi.
† *fractus*] or.

timet, ne grauius delictum ſit ſuſcepti gregis cuſtodiam reliquiſſe: vult ſuſcepti gregis curam gerere, ſed formidat, ne deterior culpa ſit, regimina paſtoralis gratiæ † empta poſſidere. Per honoris ergo ambitum, ligatum culpa hinc inde ſe conſpicit. Eſſe quippe ſine reatu criminis neutrum videt, ſi aut ſuſceptus ſemel grex relinquatur, aut rurſum ſacra actio ſæculariter empta teneatur. Vndique metuit, & ſuſpectus latus omne pertimeſcit, ne aut ſtans in empto regimine non digne, lugeat, quod non etiam deſerens [a] emendat; aut certe regimen deſerens, dum aliud flere nititur, rurſus aliud de ipſa gregis deſtitutione committat. *& infra.* † *al. gregis.* *Ibidē c. 20.*

2 ¶ Eſt tamen quod ad deſtruendas Beemoth verſutias ſubtiliter † fiat, vt dum mens inter minora, & maxima peccata conſtringitur, ſi omnino nullus ſine peccato euadendi aditus patet, minora ſemper eligantur: quia & qui murorum vndique ambitu, ne fugiat, clauditur, ibi ſe in fugam præcipitat, vbi breuior murus inuenitur. Hinc Paulus, cum quoſdam in eccleſia incontinentes aſpiceret, conceſſit minima, vt maiora declinarent, dicens, [Propter fornicationem autem vnuſquiſque vxorem ſuam habeat.] Et quia tunc ſolum coniuges in admiſtione ſine culpa ſunt, cum non pro explenda libidine, ſed pro ſuſcipienda prole miſcentur, vt hoc etiam, quod conceſſerat, ſine culpa (quamuis minima) non eſſe monſtraret, illico adiunxit, [Hoc autem dico ſecundum indulgentiam, nō ſecundum imperium.] Non enim eſt ſine vitio: quod ignoſcitur, non præcipitur. Peccatum profecto vidit, quod poſſe indulgeri præuidit. Sed cum in dubiis conſtringimur, vtiliter minimis ſubdimur, ne in magnis ſine venia peccemus. Itaque plerumque neruorum Beemoth iſtius perplexitas ſoluitur, dum ad virtutes maximas per commiſſa minora tranſitur. † *ſtiliter*] origi. vt inſ. *1. Cor. 7.* *Ibidem 6.*

a ¶ Emendat] *Hoc loco in originali videtur conſtructio verborum perturbata, & reſtituenda ex Gratiano.*

DISTINCTIO. XIIII.

1 ps VErum hoc in vna eademque perſona intelligitur. Ceterum an in diuerſis eadem diſpenſatio locum habeat, videlicet, vt committamus minora, ne alij grauioribus implicentur, merito quæritur.

De his ita ſcribit Auguſtin. lib. Quæſt. ſuper Geneſ. cap. 42.

¶ Non ſunt a nobis aliqua committenda delicta, ne alii grauiora committant. C. 1.

QVod ait Sodomitis Loth [Sunt mihi duę filię, quę nondum nouerunt viros; producam illas ad vos, vtimini illis quomodo placuerit vobis, tantum in viros iſtos ne faciatis iniquum: quoniam proſtituere volebat filias ſuas hac compenſatione, vt viri hoſpites eius nihil a Sodomitis tale paterentur; vtrum admittenda ſit compenſatio Iuo par. 9. c. 117. *Gen. 19.*

flagitiorum, vel quorumcumque peccatorum, vt nos faciamus mali aliquid, ne alius grauius malũ faciat; an potius perturbationi Loth, nõ conſilio tribuendum ſit, quia hoc dixerit, merito quæritur. Et nimirum periculoſiſſime admittitur hæc compenſatio. Si autem perturbationi humanæ tribuitur, & menti tanto malo permotæ nullo modo imitanda eſt.

2 *Conſuetudinis autem, vel constitutionis rigor nonnumquam relaxatur. Vnde Leo Papa ait ad Ruſticũ Narbonenſem episcopum. epiſt. 90. ante cap. 1.*

¶ Quæ conſtitutiones valeant temperari, vel quæ non. C. II.

Pannor. in prolo. c. 12. Ordo verborum non reſtitutus ob gloſſam. † *conditione*] origin.

Sicut quędam ſunt, quę nulla poſſunt ratione cõuelli; ita multa ſunt, quæ aut pro neceſſitate temporũ, aut pro conſideratione ætatum oporteat temperari: illa conſideratione † ſemper ſeruata, vt in iis, quæ vel dubia fuerint, aut obſcura, id nouerimus ſequendũ, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum Patrum inueniatur aduerſum.

DISTINCTIO XV.

1 ps *Qvoniam de iure naturali, & conſtitutione, vel conſuetudine hactenus diſſeruimus, differentiam, qua inuicem diſcernuntur, aſſignãtes, nunc ad eccleſiaſticas conſtitutiões ſtylum vertamus, earum originem, & auctoritatem, prout ex libris ſanctorum Patrum colligere poſſumus, breuiter aſſignantes.*

¶ Quo tempore cœperint canones generaliũ conciliorum. C. I.

Pannor. l. 2. cap. 104.

Canones generalium conciliorum (vt Iſidorus ait libr. 6. etymol. cap. 16.) a temporibus Conſtantini cœperunt. In pręcedentibus namque annis perſecutione feruente, docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Chriſtianitas in diuerſas hæreſes ſciſſa eſt: quia non erat licentia epiſcopis in vnum conueniendi, niſi tempore ſupradicti Imperatoris. Ipſe enim dedit facultatem Chriſtianis libere congregari. Sub hoc etiam ſancti patres in concilio Nicæno de omni orbe terrarum conuenientes iuxta fidem Euangelicam, & Apoſtolicam, ſecundum poſt Apoſtolos ſymbolum tradiderunt. ¶ Inter cetera autem concilia, quattuor eſſe ſcimus venerabiles ſynodos, quæ totam principaliter fidem complectuntur, quaſi quattuor Euangelia, vel totidem paradiſi flumina. ¶ Harum prima Nicæna ſynodus cccxviii. epiſcoporum Conſtantino Auguſto imperante peracta eſt: in qua Arianæ perfidiæ condemnata blaſphemia, quam de inæqualitate ſanctæ Trinitatis idem Arius aſſerebat, conſubſtantialem Deo patri Deum filium eadem ſancta ſynodus per ſymbolum definiuit. ¶ Secunda ſynodus c l. Patrum ſub Theodoſio ſeniore Conſtantinopoli congregata eſt, quæ Macedonium ſpiritum ſanctum Deum eſſe negantem condemnans, conſubſtantialem patri & filio ſpiritũ ſanctum demonſtrauit,

ſtrauit, dans ſymboli formam, quam tota Græcorum, & Latinorum confeſſio in eccleſiis prædicat. Tertia ſynodus Epheſina prima cc. epiſcoporum ſub iuniore Theodoſio Auguſto edita eſt, quæ Neſtorium duas perſonas in Chriſto aſſerentem, iuſto anathemate condemnauit, oſtendens manere[a] in duabus naturis vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam. ¶ Quarta ſynodus Chalcedonenſis, DCXXX. ſacerdotum ſub Martiano principe habita eſt; in qua Eutychem Conſtantinopolitanum abbatem verbi Dei, & carnis vnam naturam pronunciantem, & eius defenſorem Dioſcorum, quondam Alexandrinum epiſcopum, & ipſum rurſus Neſtorium cum reliquis hæreticis vna patrum ſententia damnauit, prædicans eadem ſynodus Chriſtum Dominum de virgine ſic natum, vt in eo ſubſtantiam diuinæ, & humanæ confiteamur naturæ. ¶ Hæ ſunt quattuor ſynodi principales, fidei doctrinam pleniſſime prædicantes. Sed & ſi qua ſunt concilia, quæ ſancti patres ſpiritu Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorum quattuor auctoritatem, omni manent ſtabilita vigore: quorum geſta in hoc opere condita continentur. ¶ Synodus autem ex Græco interpretatur comitatus, vel cœtus. Concilii[b] vero nomen tractum eſt ex more Romano. Tempore enim quo cauſæ agebantur, conueniebant omnes in vnum, communique intentione tractabant. Vnde concilium a communi intentione dictum quaſi conſilium; conſilium, quaſi conſidium: *d* in *l* litteram tranſeunte, vel concilium dictum eſt a communi intentione, eo quod in vnum dirigant omnem mentis obtutum. Cilia enim oculorum ſunt: vnde qui ſibimet diſſentiunt, non agunt concilium, quia non conſentiunt in vnum. Cœtus vero conuentus eſt, vel congregatio, a coeundo, id eſt, a conueniendo in vnum. Hinc etiam conuentus eſt nuncupatus, eo quod ibi homines conueniunt in vnum: ſicut a conuentu cœtus dicitur, ſic & concilium a ſocietate multorum in vnum.

¶ *Caput hoc habetur etiam in collectione conciliorum Iſidori ante ipſius præfationem, non autem in codice bibliotheca Dominicana: in quo tamen vſque ad verſiculum.* Inter cetera, *ponitur etiam (quemadmodum & in aliis) ante initium concilii Nicæni.*

a ¶ Manere] *In pleriſque antiquis Gratiani exemplaribus, & Iſidori codice impreſſo legitur, vt eſt emendatum. Sed in aliis eorumdem manuſcriptis, & impreſſis Gratiani legitur,* manere in Chriſto duas naturas, & vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam.

b ¶ Concilii vero] *Apud Iſidorum in libro Etymolo. locus hic mendoſe legitur. Verum in præfatione eiuſdem Iſidori, editioni Pariſienſi conciliorum præpoſita, quæ cum aliquot codicibus collata eſt, ſic legitur.* Concilii vero nomen tractum ex communi intentione, eo quod in vnum dirigant omnes mentis obtutum. Cilia enim oculorum ſunt, vnde & qui ſibimet diſſentiunt, non agunt concilium, quia non ſentiunt vnum. Cœtus vero conuentus eſt, vel congregatio a coeundo, id eſt conueniendo in vnum. vnde & conuentus eſt nuncupatus, quod ibi homines conueniant. Sicut conuentus, cœtus, vel concilium a ſocietate dicitur multorum in vnum. *In Gratiani codicibus ſunt mul-*

Burc.l.3.ca. 125. poterit, ſi quiſquam Apoſtolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

Anſ.l.1.c.41. Iuo p.4.cap. 67. Poly.l.1.tit. 17.& l.3.tit. 24.

Item Innocentius I. ad Decentium epiſcopum Eugubinum, epi.1.

¶ Ab omnibus ſeruari debet, quod Romana ſeruat eccleſia. C. XI.

† *al. auctoritaté debeat aliunde accipere vel exemplum?*

QVis neſciat, aut non aduertat, id quod a principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum eſt, ac nunc vſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſeruari? nec ſuperinduci, aut introduci aliquid, quod aut † auctoritatem non habeat; aut aliunde accipere videatur exemplum? præſertim cum ſit manifeſtum in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, inſulaſque interiacentes, nullum inſtituiſſe eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes: aut legant, ſi in iſtis prouinciis alius Apoſtolorum inuenitur, aut legitur docuiſſe. Quòd ſi nõ legunt, quia nuſquam inuenitur, oportet eos hoc ſequi, quod eccleſia Romana cuſtodit; a qua eos principium accepiſſe non dubium eſt; ne dum peregrinis ſermonibus† ſtudent, caput inſtitutionum videātur omittere. † Sæpe dilectionem tuam ad vrbem veniſſe, ac nobiſcũ in eccleſia conueniſſe, & quem morem vel in conſecrandis myſteriis, vel in ceteris agendis arcanis teneat, cognouiſſe. [a] Quod ſufficere arbitraremur ad informationem eccleſiæ tuæ, vel reformationem; ſi prædeceſſores tui minus aliquid, aut aliter tenuerint, & ſatis certum haberemus; niſi de aliquibus conſulendos nos eſſe duxiſſet: quibus idcirco reſpondemus; non quod te aliqua ignorare credamus; ſed vt maiori auctoritate tuos inſtituas, vel ſi qui à Romanæ eccleſiæ inſtitutionibus errant, aut cõmoneas, aut nobis indicare non differas, vt ſcire valeamus, qui ſint, qui aut nouitates inducunt, aut alterius eccleſiæ, quam Romanæ, exiſtimant conſuetudinem eſſe ſeruandam.

† *al. aſſertionibus.*
† *al. amittere.*

a ¶ Cognouiſſe.] *Locus hic in originali concilii quatuor tomorum inſerto ſic habet,* cognouiſſe non dubium eſt. Quod ſufficere ad informationem eccleſiæ tuæ, vel reformationem, (ſi prædeceſſores tui minus aliquid, aut aliter tenuerunt) ſatis certum haberem, niſi de aliquibus conſulendos nos eſſe duxiſſes. *Sed ob gloſſam præcipue in ver. morem. non eſt mutatum.*

DISTINCTIO XII.

1\. Q*Vod abſque diſcretione iuſtitię nulli agere licet.*

P*s. Vnde Calixtus Papa primus omnibus Epiſcopis ait in epiſtola prima ad Benedictum epiſcopum.*

Anſ.l.1.c.14. Polyc.l.1.c. 17.

¶ Nulli agere licet ſine diſcretione iuſtitiæ contra diſciplinam Romanæ eccleſiæ. C. I.

NOn decet à capite membra diſcedere; ſed iuxta ſacræ ſcripturæ teſtimonium omnia membra caput ſequantur. Nulli vero dubium

biũ eſt, quod Apoſtolica eccleſia mater eſt omnium eccleſiarũ, à cuius vos regulis nullatenus conuenit deuiare. Et ſicut Dei filius venit facere voluntatem patris; ſic & vos voluntatem veſtræ impleatis matris, quæ eſt eccleſia; cuius caput, vt prædictum eſt, Romana exiſtit eccleſia. Quidquid ergo ſine diſcretione iuſtitiæ contra huius diſciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla permittit.

Item Gregorius[b] *Papa quartus.*

b ¶ Gregorius.] *Integrum hoc caput inuenitur in epiſtola Gregorij quarti vniuerſis epiſcopis per Galliam, Germaniam, Europam, & vniuerſas prouincias conſtitutis: quæ eſt in codice ſupra citato Bibliotheca monaſterij Dominicanorum. Initium vero eſt etiã in epiſtola Anaſta.ij. II. ad Anaſtaſium Auguſtum. c.6.*

¶ Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbe reſiſtat. C. II.

PRæceptis Apoſtolicis non dura ſuperbia reſiſtatur; ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana eccleſia, † & Apoſtolica auctoritate iuſſa ſunt, ſalutifere impleantur; ſi eiuſdem ſanctæ Dei eccleſiæ, quæ eſt caput veſtrum, communionem habere deſideratis. *& poſt multa.* ¶ Non nouum aliquid præſenti iuſſione præcipimus; ſed illa, quæ olim videntur induſta, firmamus; cum nulli dubium ſit, quod nõ ſolum Pontificalis cauſatio, † ſed omnis ſanctæ[a] religionis relatio ad ſedem Apoſtolicam, quaſi ad caput eccleſiarum debeat referri, & inde normam ſumere, vnde ſumpſit exordium, ne caput inſtitutionis videatur omittere. Cuius auctoritatis ſanctionem omnes teneant ſacerdotes, qui nolunt ab Apoſtolicæ petræ, ſuper quam Chriſtus vniuerſalem fundauit eccleſiam, ſoliditate diuelli. Si quis hæc † Apoſtolicæ ſedis præcepta non obſeruauerit, percepti honoris eſſe hoſtis non dubitetur.

Anſ.l.1.c.20. Polyc.l.1.tit. 17.
† abeſt ab orig. & aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus.
† *al. accenſatio.*
† *al. hoc præcepto ſedis Apoſtolicæ præcepta.*] orig.

a ¶ Sanctæ religionis.] *Sic emendatum eſt ex ipſa epiſtola, & aliquot manuſcriptis Gratiani codicibus, induſtis his vocibus,* ſpei Romanæ eccleſiæ.

Ite: ȝ *Leo ix. Michaeli epiſcopo Conſtantinopolitano epiſt.1.c.29. & Nicolaus 1.epiſt.2. ad Photium.*

¶ Non eſt reſiſtendum conſuetudini, cui canonica non obſtas auctoritas. C. III.

SCit ſancta Romana eccleſia; quod nihil obſunt ſaluti credentium diuerſæ pro loco, & tempore conſuetudines; ſi illis canonica non obſiſtat auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus: vnde nil iudicamus eis debere, vel poſſe reſiſtere. †

Iuo p.4.cap. 223. & p. 5. c.44. Pann.l.2.ca. 155.
† *al. reſiſta*

¶ *Caput hoc confectum eſt ex duobus longe diuerſis locis. Nam vſque ad verſ. ſi illis, ſumptum eſt ex prima epiſtola, ſeu libello Leonis ix. aduerſus inanditas, præſumptiones Michaelis Conſtantinopolitani, & Leonis Acridani epiſcoporum, c. 29. vbi loquens de Romana eccleſia ait:* Scit namque, quia nihil obſunt ſaluti credentium di-

primatibus conſtituendis, ſiue de ceteris capitulis; exceptis iis qui ex Donatiſtis ad epiſcopatum perueniunt: quos prouehi ad primatus dignitatem (etiam cum ordo clericorum [b] eos ad locum eundem deſtat) modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commiſſæ ſibi plebis † curam gerere; non autem etiam illos antiſtites, quos catholica fides in eccleſiæ ſinu & edocuit, & genuit, ad obtinendum culmen primatus anteire. † *tantummodo.*] orig.

[b] ¶ Ordo clericorum.] *Sic etiam legitur in aliquot vetuſtis Gratiani, & in aliquibus B. Gregorij codicibus: ſed auctor gloſſa non videtur habuiſſe verbum* clericorum: *quemadmodum neque Iuo neque pleraque Gratiani manuſcripta exemplaria, neque antiqua etiam B. Gregorij operum editiones.*

Idem Gregorius ad Maximum Salonitanum epiſcopum libr. 7. reg epiſt. 81.

¶ Non negantur, quæ conſuetudinis ſunt. C. IX.

QVemadmodum illicita perpetrari non patimur; ſic quæ ſunt conſuetudinis non negamus.

Idem Gregorius ad Auguſtinum Anglorum epiſcopum, reſp. 3.

¶ Non locus conſuetudinem, ſed conſuetudo locum commendat. C. X.

NOuit fraternitas tua Romanæ eccleſiæ conſuetudinem, in qua ſe meminit enutritam. Sed mihi placet, vt ſiue in Romana, ſiue in Gallicorum, † ſiue in qualibet eccleſia aliquid inueniſti, quod plus omnipotenti Deo poſſit placere, ſolicite eligas; & in Anglorum eccleſia, quæ adhuc in fide noua eſt, inſtitutione præcipua, quæ de multis eccleſiis colligere poteris, † infundas. Non enim pro locis res, ſed pro rebus † loca amanda ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſque eccleſiis, quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, elige: & hæc quaſi in faſciculum collecta apud Anglorum mentes in conſuetudinem depone. Iuo p. 2. c. 80. † *Gallicanorum.*] orig. *Gallicana.*] Iuo † *potuiſti.*] orig. † *bonis rebus.*] orig.

Idem Auguſtinus ad Ianuarium, epiſt. 118 c. 2.

¶ Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habendum. C. XI.

ILla autem, quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obſeruantur, datur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis conciliis, quorum eſt in eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata, atque ſtatuta retineri: ſicuti quod Domini paſſio, & reſurrectio, & aſcenſio in cœlum, & aduentus de cœlo ſpiritus ſancti, anniuerſaria ſolennitate celebrantur, & ſi quid aliud tale occurrerit, quod tenetur ab vniuerſa, quacumque ſe diffundit, eccleſia. ¶ Alia vero, quæ per loca terrarum, regioneſque variantur, ſicuti eſt, quod alij ieiunant ſabbato, alij vero non, alij quotidie communicant corpori, & ſanguini Dominico, alij certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo nō offeratur; alibi ſabbato tantū & Dominico, Ibid. c. 2.

alibi tantum dominico; & ſi quid aliud huiuſmodi animaduerti poteſt; totum hoc genus rerum liberas habet obſeruationes. Nec diſciplina vlla eſt in his melior graui, prudentique Chriſtiano, quam vt eo modo agat, quo agere viderit eccleſiam, ad quamcumque forte deuenerit. Quod enim neque contra fidem, neque contra bonos mores iniungitur, † indifferenter eſt habendum; & pro eorum inter quos viuitur, ſocietate ſeruandum eſt. Mater mea [a] Mediolanum me conſecuta inuenit eccleſiam ſabbato non ieiunantem: cœperat fluctuare quid ageret. Tunc ego conſului de hac re beatiſſimæ memoriæ virũ Ambroſium. At ille ait; cum Romam venio, ieiuno ſabbato: cum Mediolani ſum, non ieiuno. Sic etiam tu, ad quam forte eccleſiam veneris, eius morem ſerua; ſi cuiquam non vis eſſe ſcandalo, nec quemquam tibi. Hoc, cum matri renunciaſſem, libenter amplexa eſt.

fere idem epiſt. 119. c. 18.
† *al. eſſe conuincitur.*

a ¶ Mater mea.] *In hoc capite, quemadmodum & in ſequenti, multa ſunt emendata ex B. Aug. ac nonnulla etiam addita. Ab hoc tamen loco vſque in finem, quoniam verba B. Auguſtini apte erant in epitomen redacta, nihil additum eſt.*

2 *Hoc autem de conſuetudine illa intelligendum eſt, quæ vel vniuerſalis eccleſiæ vſu, vel temporis prolixitate roboratur. Ceterum ſi pro varietate temporum, vel animorum, vel locorum varia conſuetudines introducantur; inuenta opportunitate reſecandæ ſunt potius quam obſeruandæ.*

Vnde Auguſt. ſcribit ad inquiſitiones Ianuarij, epiſt. 119. c. 19.

¶ Reſecanda ſunt quæ neque auctoritate, neque moribus vniuerſitatis comprobantur. C. XII.

Iuo p. 4. ca. 206.
Pann. l. 2. ca. 168.
† *al. vniuerſæ.*] orig. Iuo, Pan.

OMnia talia, quæ neque ſanctarum ſcripturarum auctoritatibus continentur, nec in conciliis epiſcoporum ſtatuta inueniũtur, nec conſuetudine vniuerſalis † eccleſiæ roborata ſunt, ſed diuerſorum locorum diuerſis moribus innumerabiliter variantur, ita vt vix, aut omnino nunquam inueniri poſſint cauſæ, quas in eis inſtituendis homines ſecuti ſunt, vbi facultas tribuitur, ſine vlla dubitatione reſecanda exiſtimo. Quamuis enim neque hoc inueniri poſſit, quomodo contra fidem ſint; ipſam tamen religionem, quam pauciſſimis, & maniſeſtiſſimis celebrationum ſacramẽtis miſericordia Dei eſſe liberam voluit, ſeruilibus oneribus † premunt, vt tolerabilior ſit conditio Iudæorum, qui etiam ſi tempus libertatis non agnouerint; legalibus tamen ſacramentis, † non humanis præſumptionibus ſubiiciuntur.

† *al. adeo ſeruilibus operibus.*
† *ſarcinis.*] orig.

Item ex concilio Toletano 11. c. 3.

¶ Omnes prouinciæ † eundem in pſallendo modum teneant, quem metropolitanam ſedem † habere cognouerint. C. XIII.

† *al. prouinciales.*
† *al. eccleſiam.*
Epheſ. 4.

3 DE iis, qui contra Apoſtoli voluntatem circumferuntur omni vento doctrinæ, placuit huic ſancto concilio, vt metropolita-

næ ſedis auctoritate coacti vniuſcuiuſque prouinciæ [a] ciues rectoreſque eccleſiarum, vnum, eumdemque in pſallendo teneant modum, quem in † metropolitana ſede cognouerint inſtitutum; nec aliqua diuerſitate cuiuſque ordinis, vel officii a metropolitana ſe patiantur ſedediſiungi. Sic enim iuſtum eſt, vt inde vnuſquiſque ſumat regulas magiſterii, vnde honoris conſecrationem accipit, vt iuxta maiorum decreta, ſedes quæ vnicuique ſacerdotalis dignitatis eſt mater, ſit eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Abbatibus ſane, indultis officiis, quę iuxta voluntatem ſui epiſcopi regulariter illis implenda ſunt, cetera officia publica, id eſt, veſpetas, matutinum, ſiue miſſam, aliter quam in principali eccleſia, celebrare non liceat. ¶ Quiſquis autem horum decretorum violator extiterit, ſex menſibus communione priuatus, apud metropolitanum ſub pœnitentiæ cenſura permaneat corrigendus; quatenus apud illum & præteritæ tranſgreſſionis culpam lacrymis diluat, & neceſſariam officiorum doctrinam ſtudioſe addiſcat. ¶ Sub iſta ergo regula diſciplinæ, non ſolum metropolitanus totius ſuæ prouinciæ pontifices, vel ſacerdotes adſtringat; ſed etiam ceteri epiſcopi ſubiectos ſibi eccleſiarum rectores obtemperare his inſtitutionibus cogant.

a ¶ Prouinciæ ciues] *In codice Lucenſi peruetuſto bibliotheca Regis Catholici, & in conciliis impreſſis, in margine legitur,* prouinciæ pontifices: *quæ dictio in fine huius capitis repetita oſtendit hanc eſſe veram lectionem. Verum in omnibus conciliorum editionibus in textu, & duobus codicibus Vaticanis legitur,* ciues.

Item ex concilio Bracharenſi 1. c. 19. — Sententia habetur etiã in Toletano 4. c. 2.

¶ Ordo ſeruetur in matutinis, & veſpertinis officiis vnus, & idem. C. XIIII.

PLacuit omnibus communi conſenſu, vt vnus atque idem pſallendi ordo in matutinis, vel veſpertinis officiis teneatur, & non diuerſæ, ac priuatæ, neque [b] monaſteriorum conſuetudines cum eccleſiaſtica regula ſint permiſtæ.

b ¶ Neque monaſteriũ] *In concilio ipſo poſtremo Coloniæ excuſo, abeſt vox,* neque. *In ceteris autem editionibus ſic legitur,* priuatæ monaſteriorum conſuetudines contra eccleſiaſticas regulas ſint permiſtæ.

DISTINCTIO XIII.

1 ps I*Tem aduerſus naturale ius nulla diſpenſatio admittitur: niſi forte duo mala ita vrgeant, vt alterum eorum neceſſe ſit eligi. Vnde in concilio Toletano* 8. c. 2. *legitur.* — Iuo par. 12. c. 10. Pann. l. 8. cap. 119.

¶ Minus malum de duobus eligendum eſt. C. I.

DVo mala, licet ſint omnino cautiſſime præcauenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his vnum perpetrare † compulerit; id de- — † *al.* ſéturé] *al.* ſéperare

C

†obligari.] bemus reſoluere, quod minori nexu noſcitur obligare †. ¶ Quid au-
origin. Iuo, tem ex his leuius, quidve ſit grauius, puræ † rationis acumine inueſti-
Pan. & Gra. gemus. Etenim dum pietate compellimur, creatorem quidem offen-
† al. pia] *al.* dimus, ſed nos tantummodo maculamus. Cum vero noxia promiſſa
pio] *al. pie-* complemus, & Dei iuſſu ſuperbe contemnimus, & proximis impia
tatis acu- crudelitate nocemus, & nos ipſos crudeliori gladio trucidamus. ¶ Illic
mine. † enim duplici culparũ telo perimimur †, hic † tripliciter iugulamur.
† al. Illinc] ¶ *In ipſo concilij capite multa antecedunt, & ſequuntur, quæ perlegenda ſunt.*
Gratia. *Item Gregorius in moralibus in c. 40. Iob, lib. 32. c. 18. 19. & 20.*
† percuti-
mur.] origi.

¶ De eodem. C. II.

†al. hinc.]
Grati.
Iob. 40.
†al. per ſug
geſtionum.
† al. inuen
tionibus]
orig.
Ibid. c. 19.
† al. confe
ramus] ori.

NErui teſticulorum Leuiathan perplexi ſunt, quia ſuggeſtionum † illius argumenta implicatis inuentis † illigantur, vt pleroſque ita peccare faciant, quatenus ſi fortaſſe fugere peccatum appetant, hoc ſine aliquo peccati laqueo non euadant, & culpam faciant, dum vitant, ac nequaquam ſe ab vna valeant ſoluere, niſi in alia conſentiant ſe ligari. ¶ Quod melius oſtendimus, ſi qua ex conuerſatione hominum illigationis huius exempla proferamus †. *& nonnullis interiectis.* ¶ Ecce quidam, dum mundi huius amicitias appetit, cuilibet alteri ſimilem ſibi vitam ducenti, quod ſecreta illius omni ſilentio contegat, ſe iureiurando conſtringit. Sed is, cui iuratum eſt, adulterium perpetrare cognoſcitur, ita vt etiam maritum adulteræ occidere conetur. Is autem, qui iuſiurandum præbuit, ad mentem reuertitur, & diuerſis hinc inde cogitationibus impugnatur, atque hoc ſilere formidat, ne ſilentio † adulterii, ſimul & homicidii particeps fiat, & prodere trepidat, ne reatu ſe periurii obſtringat. Perplexis ergo teſticulorum neruis ligatus eſt, quia in quamlibet partem declinet, metuit, ne a tranſgreſſionis contagione liber non ſit. ¶ Alius cuncta, quæ mundi ſunt, deſerens, atque per omnia frangere proprias voluntates quærens, alieno ſe ſubdere regimini appetit: ſed eum, qui ſibi apud Deum præeſſe debeat, minus cauta inquiſitione diſcernit: cui fortaſſe is, qui ſine iudicio eligitur, cum præeſſe iam cœperit, agere † quæ Dei ſunt, prohibet; quæ mundi ſunt, iubet. Penſans itaque ſubditus, vel quæ ſit culpa inobedientię, vel quod contagium ſęcularis vitę, & obedire trepidat, & non obedire formidat, ne aut obediens, Deum in ſuis præceptis deſerat; aut rurſus non obediens, Deum in electo priore contẽmnat. *& infra.* ¶ Alius penſare pondus honoris eccleſiaſtici negligens, ad locum regiminis præmiis aſcendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quam honoribus gaudet, dum cor tribulationibus premitur, ad memoriam culpa reuocatur, doletque, ſe ad laborem cum culpa peruenisse, & quam ſit iniquum quod admiſerit, ex ipſa fractus † difficultate cognoſcit. Reum igitur ſe cum impenſis prętiis agnoſcens, vult adeptę ſublimitatis locum deſerere, ſed timet,

†al. ſilendo. (margin, beside "dat, ne ſilentio † adulterii")
† agi] origi. (margin, beside "ſine iudicio eligitur")
† fractus] or. (margin, beside "ſerit, ex ipſa fractus")

timet, ne grauius delictum ſit ſuſcepti gregis cuſtodiam reliquiſſe: vult ſuſcepti gregis curam gerere, ſed formidat, ne deterior culpa ſit, regimina paſtoralis gratiæ † empta poſſidere. Per honoris ergo ambitum, ligatum culpa hinc inde ſe conſpicit. Eſſe quippe ſine reatu criminis neutrum videt, ſi aut ſuſceptus ſemel grex relinquatur, aut rurſum ſacra actio ſæculariter empta teneatur. Vndique metuit, & ſuſpectus latus omne pertimeſcit, ne aut ſtans in empto regimine non digne, lugeat, quod non etiam deſerens [a] emendat; aut certe regimen deſerens, dum aliud flere nititur, rurſus aliud de ipſa gregis deſtitutione committat. *& infra.* † *al. gregis.*

Ibidē c. 20.

2 ¶ Eſt tamen quod ad deſtruendas Beemoth verſutias ſubtiliter † fiat, vt dum mens inter minora, & maxima peccata conſtringitur, ſi omnino nullus ſine peccato euadendi aditus patet, minora ſemper eligantur: quia & qui murorum vndique ambitu, ne fugiat, clauditur, ibi ſe in fugam præcipitat, vbi breuior murus inuenitur. Hinc Paulus, cum quoſdam in eccleſia incontinentes aſpiceret, conceſſit minima, vt maiora declinarent, dicens, [Propter fornicationem autem vnuſquiſque vxorem ſuam habeat.] Et quia tunc ſolum coniuges in admiſtione ſine culpa ſunt, cum non pro explenda libidine, ſed pro ſuſcipienda prole miſcentur, vt hoc etiam, quod conceſſerat, ſine culpa (quamuis minima) non eſſe monſtraret, illico adiunxit, [Hoc autem dico ſecundum indulgentiam, nō ſecundum imperium.] Non enim eſt ſine vitio: quod ignoſcitur, non præcipitur. Peccatum profecto vidit, quod poſſe indulgeri præuidit. Sed cum in dubiis conſtringimur, vtiliter minimis ſubdimur, ne in magnis ſine venia peccemus. Itaque plerumque neruorum Beemoth iſtius perplexitas ſoluitur, dum ad virtutes maximas per commiſſa minora tranſitur. † *Vtiliter*] *origi. vt inf.* *1. Cor. 7.* *Ibidem 6.*

a ¶ Emendat] *Hoc loco in originali videtur conſtructio verborum perturbata, & reſtituenda ex Gratiano.*

DISTINCTIO. XIIII.

1 ps *VErum hoc in vna eademque perſona intelligitur. Ceterum an in diuerſis eadem diſpenſatio locum habeat, videlicet, vt committamus minora, ne alij grauioribus implicentur, merito quæritur.*

De his ita ſcribit Auguſtin. lib. Quæſt. ſuper Geneſ. cap. 42.

¶ Non ſunt a nobis aliqua committenda delicta, ne alii grauiora committant. C. I.

QVod ait Sodomitis Loth [Sunt mihi duę filię, quę nondum nouerunt viros; producam illas ad vos, vtimini illis quomodo placuerit vobis, tantum in viros iſtos ne faciatis iniquum: quoniam proſtituere volebat filias ſuas hac compenſatione, vt viri hoſpites eius nihil a Sodomitis tale paterentur; vtrum admittenda ſit compenſatio Iuo par. 9. c. 117. *Gen. 19.*

flagitiorum, vel quorumcumque peccatorum, vt nos faciamus mali aliquid, ne alius grauius malū faciat; an potius perturbationi Loth, nō conſilio tribuendum ſit, quia hoc dixerit, merito quæritur. Et nimirum periculoſiſſime admittitur hæc compenſatio. Si autem perturbationi humanæ tribuitur, & menti tanto malo permotæ nullo modo imitanda eſt.

2 *Conſuetudinis autem, vel conſtitutionis rigor nonnumquam relaxatur. Vnde Leo Papa ait ad Ruſticū Narbonenſem epiſcopum, epiſt. 90. ante cap. 1.*

¶ Quæ conſtitutiones valeant temperari, vel quæ non. C. II.

Pannor. in prolo. c. 12. Ordo verborum non reſtitutus ob gloſſam. † *conditione*] origin.

Sicut quędam ſunt, quę nulla poſſunt ratione cōuelli; ita multa ſunt, quæ aut pro neceſſitate temporū, aut pro conſideratione ætatum oporteat temperari: illa conſideratione † ſemper ſeruata, vt in iis, quæ vel dubia fuerint, aut obſcura, id nouerimus ſequendū, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum Patrum inueniatur aduerſum.

DISTINCTIO XV.

1 ps *Quoniam de iure naturali, & conſtitutione, vel conſuetudine hactenus diſſeruimus, differentiam, qua inuicem diſcernuntur, aſsignātes, nunc ad eccleſiaſticas conſtitutinoes ſtylum vertamus, earum originem, & auctoritatem, prout ex libris ſanctorum Patrum colligere poſſumus, breuiter aſsignantes.*

¶ Quo tempore cœperint canones generaliū conciliorum. C. I.

Pannor. l. 2. cap. 104.

Canones generalium conciliorum (vt Iſidorus ait libr. 6. etymol. cap. 16.) à temporibus Conſtantini cœperunt. In pręcedentibus namque annis perſecutione feruente, docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Chriſtianitas in diuerſas hæreſes ſciſſa eſt: quia non erat licentia epiſcopis in vnum cōueniendi, niſi tempore ſupradicti Imperatoris. Ipſe enim dedit facultatem Chriſtianis libere congregari. Sub hoc etiam ſancti patres in cōcilio Nicæno de omni orbe terrarum conuenientes iuxta fidem Euangelicam, & Apoſtolicam, ſecundum poſt Apoſtolos ſymbolum tradiderunt. ¶ Inter cetera autem concilia, quattuor eſſe ſcimus venerabiles ſynodos, quæ totam principaliter fidem complectuntur, quaſi quattuor Euangelia, vel totidem paradiſi flumina. ¶ Harum prima Nicæna ſynodus cccxviii. epiſcoporum Conſtantino Auguſto imperante peracta eſt: in qua Arianæ perfidiæ condemnata blaſphemia, quam de inæqualitate ſanctæ Trinitatis idem Arius aſſerebat, conſubſtantialem Deo patri Deum filium eadem ſancta ſynodus per ſymbolum definiuit. ¶ Secunda ſynodus c l. Patrum ſub Theodoſio ſeniore Conſtantinopoli congregata eſt, quæ Macedonium ſpiritum ſanctum Deum eſſe negantem condemnans, conſubſtantialem patri & filio ſpiritū ſanctum demonſtrauit,

ſtrauit, dans ſymboli formam, quam tota Græcorum, & Latinorum confeſſio in eccleſiis prædicat. Tertia ſynodus Epheſina prima cc. epiſcoporum ſub iuniore Theodoſio Auguſto edita eſt, quæ Neſtorium duas perſonas in Chriſto aſſerentem, iuſto anathemate condemnauit, oſtendens manere[a] in duabus naturis vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam. ¶ Quarta ſynodus Chalcedonenſis, DCXXX. ſacerdotum ſub Martiano principe habita eſt; in qua Eutychem Conſtantinopolitanum abbatem verbi Dei, & carnis vnam naturam pronunciantem, & eius defenſorem Dioſcorum, quondam Alexandrinum epiſcopum, & ipſum rurſus Neſtorium cum reliquis hæreticis vna patrum ſententia damnauit, prædicans eadem ſynodus Chriſtum Dominum de virgine ſic natum, vt in eo ſubſtantiam diuinæ, & humanæ confiteamur naturæ. ¶ Hæ ſunt quattuor ſynodi principales, fidei doctrinam pleniſſime prædicantes. Sed & ſi qua ſunt concilia, quæ ſancti patres ſpiritu Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorum quattuor auctoritatem, omni manent ſtabilita vigore: quorum geſta in hoc opere condita continentur. ¶ Synodus autem ex Græco interpretatur comitatus, vel cœtus. Concilii[b] vero nomen tractum eſt ex more Romano. Tempore enim quo cauſæ agebantur, conueniebant omnes in vnum, communique intentione tractabant. Vnde concilium a communi intentione dictum quaſi conſilium; conſilium, quaſi conſidium: *d* in *l* litteram tranſeunte, vel concilium dictum eſt a communi intentione, eo quod in vnum dirigant omnem mentis obtutum. Cilia enim oculorum ſunt: vnde qui ſibimet diſſentiunt, non agunt concilium, quia non conſentiunt in vnum. Cœtus vero conuentus eſt, vel congregatio, a coeundo, id eſt, a conueniendo in vnum. Hinc etiam conuentus eſt nuncupatus, eo quod ibi homines conueniunt in vnum: ſicut a conuentu cœtus dicitur, ſic & concilium a ſocietate multorum in vnum.

¶ *Caput hoc habetur etiam in collectione conciliorum Iſidori ante ipſius præfationem, non autem in codice bibliothecæ Dominicanæ: in quo tamen vſque ad verſiculum,* Inter cetera, *ponitur etiam (quemadmodum & in alijs) ante initium concilij Nicæni.*

a ¶ Manere] *In pleriſque antiquis Gratiani exemplaribus, & Iſidori codice impreſſo legitur, vt eſt emendatum. Sed in alijs eorundem manuſcriptis, & impreſſis Gratiani legitur,* manere in Chriſto duas naturas, & vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam.

b ¶ Concilii vero] *Apud Iſidorum in libro Etymolo. locus hic mendoſe legitur. Verum in præfatione eiuſdem Iſidori, editioni Pariſienſi conciliorum præpoſita, quæ cum aliquot codicibus collata eſt, ſic legitur.* Concilii vero nomen tractum ex communi intentione, eo quod in vnum dirigant omnes mentis obtutum. Cilia enim oculorum ſunt, vnde & qui ſibimet diſſentiunt, non agunt concilium, quia non ſentiunt vnum. Cœtus vero conuentus eſt, vel congregatio a coeundo, id eſt conueniendo in vnum. vnde & conuentus eſt nuncupatus, quod ibi homines conueniant. Sicut conuentus, cœtus, vel concilium a ſocietate dicitur multorum in vnum. *In Gratiani codicibus ſunt mul-*

te varietates, ex quibus ea lectio retenta eſt, quæ viſa eſt melior, quamuis adhuc aliquid fortaſſe deſideretur.

†al. quoq;. *De quattuor vero † concilijs ſcribit B. Gregorius ita dicens, lib. 1. Regeſti, Epiſt. 24.*

¶ De auctoritate quattuor conciliorum. C. II.

SIcut ſancti Euangelii quattuor libros, ſic quattuor concilia ſuſcipere, & venerari me fateor; Nicænum ſcilicet, in quo peruerſum Arii dogma deſtruitur; Conſtantinopolitanum quoque, in quo Eunomii, & Macedonii error conuincitur; Epheſinum etiam primum, in quo Neſtorii impietas iudicatur; Chalcedonenſe vero, in quo Eutychis, Dioſcorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione cuſtodio: quia in his, velut in quadrato lapide, ſanctæ fidei ſtructura cõſurgit, & cuiuſlibet vitæ, atq; actionis norma conſiſtit. ¶ Quintũ quoque conſiliũ pariter veneror, in quo epiſtola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus perſonam Mediatoris Dei, & hominum in duabus ſubſtantiis ſeparãs, ad impietatis perfidiam cecidiſſe conuincitur; & in quo ſcripta quoq; Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur. Cunctas vero, quas præfata veneranda concilia perſonas reſpuunt, reſpuo; quas venerantur, amplector: quia, dum vniuerſali ſunt conſenſu conſtituta; ſe, & non illa deſtruit quiſquis præſumit aut ſoluere, quos religant †; aut ligare, quos ſoluunt.

†al. ligant. a ¶ Cuiuſlibet] *Apud B. Gregorium legitur:* Et cuiuſlibet vitæ, atque actionis exiſtat, quiſquis eorum ſoliditatem non tenet, etiam ſi lapis eſſe cernitur, tamen extra ædificium iacet. Quintum, &c. *& in ſequentibus ſignificantur tria illa capitula, quorum occaſione nonnulli quintam ſynodum non recipiebant.*

† al. religare.

De iiſdem etiam Gelaſius in concilio habito Romæ cum 70. epiſcopis ſcribit, dicens.

¶ Quæ concilia ſancta Romana eccleſia ſuſcipiat. C. III.

† al. quas ſcripturas.

SAncta Romana eccleſia poſt illas veteris teſtamenti & noui ſcripturas, quas regulariter ſuſcipimus, etiam has ſuſcipi non prohibet: Sanctam ſynodum Nicænã CCCXVIII. patrum, mediante Conſtantino Maximo Auguſto, in qua Arius hæreticus condemnatus eſt: Sanctam ſynodum Conſtantinopolitanam, mediante Theodoſio ſeniore Auguſto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit: Sanctam ſynodum Epheſinam, in qua Neſtorius damnatus eſt conſenſu beatiſſimi Papæ Cæleſtini, mediante Cyrillo Alexãdrinæ ſedis antiſtite, & Arcadio epiſcopo ab Italia deſtinato: Sanctam ſynodum Chalcedonenſem, mediãte Martiano Auguſto & Anatolio Conſtantinopolitano epiſcopo, in qua Neſtoriana, & Eutychiana hæreſes ſimul cum Dioſcoro, eiuſque complicibus damnatæ ſunt: ſed & ſi qua ſunt concilia a ſanctis patribus hactenus inſtituta, poſt † iſtorum qua-

Burch. l. 3. cap. 220. Iuo p. 4. cap. 64. Pan. l. 2. c. 92. Pol. l. 3. t. 20.

quatuor auctoritatem, & cuſtodienda, & recipienda decernimus, & mandamus. ¶ Iam nunc ſubiiciendum eſt de opuſculis ſanctorum patrum, quæ in eccleſia catholica recipiuntur. ¶ Opuſcula beati Cypriani martyris, & Carthaginenſis epiſcopi. ¶ Item opuſcula beati Athanaſii Alexandrini epiſcopi. ¶ Item opuſcula beati Gregorii Nazianzeni epiſcopi. ¶ Item opuſcula beati Baſilii Cappadociæ epiſcopi. ¶ Item opuſcula beati Ioannis Conſtantinopolitani epiſcopi. ¶ Item opuſcula Theophili Alexãdrini epiſcopi. ¶ Item opuſcula beati Hilarii Pictauienſis epiſcopi. ¶ Item opuſcula B. Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi. ¶ Item opuſcula B. Auguſtini Hipponēſis epiſcopi. ¶ Item opuſcula B. Hieronymi preſbyteri. ¶ Item opuſcula beati Proſperi viri religioſiſſimi. ¶ Item epiſtolam B. Leonis Papæ ad Flauianum Conſtantinopolitanum epiſcopum deſtinatam: cuius textum quiſpiam ſi vſque ad vnum iota diſputauerit, & nõ eam in omnibus venerabiliter receperit; anathema ſit. ¶ Item opuſcula, atq; tractatus omniũ patrum orthodoxorũ, qui in nullo a ſanctæ Romanæ eccleſiæ cõſortio deuiauerunt, nec ab eius fideli † prædicatione ſeiuncti ſunt, ſed cõmunionis ipſius, gratia Dei, vſque ad vltimũ diem vitæ ſuæ participes fuerunt, legenda decernimus. ¶ Item decretales epiſtolæ, quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporib. ab vrbe Romana pro diuerſorũ patrũ cõſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendæ ſunt. ¶ Item geſta ſanctorũ martyrũ, qui multiplicib. tormentorũ cruciatibus, & mirabilib. confeſſionũ triumphis irradiant. Quis ita † eſſe catholicorũ dubitet, & maiora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos, nec ſuis viribus, ſed gratia Dei, & adiutorio vniuerſa toleraſſe? Sed ideo ſecundũ antiquã conſuetudinem ſingulari cautela in ſancta Romana eccleſia non leguntur, quia & eorum qui conſcripſere nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut idiotis † ſuperflua, aut minus apta, quã rei ordo fuerit, ſcripta eſſe putantur: ſicut cuiuſdam Quirici, † & Iulitæ: ſicut Gregorii, aliorumque huiuſmodi paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur conſcriptæ. Propter quod, vt dictum eſt, ne vel leuis ſubſannandi oriretur occaſio, in ſancta Romana eccleſia non leguntur. Nos tamen cum prædicta eccleſia omnes martyres, & eorum glorioſos agones, qui Deo magis quam hominibus noti ſunt, omni deuotione veneramur. ¶ Item vitas Patrum, Pauli, Antonii, Hilationis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatiſſimus ſcripſit Hieronymus, cum omni honore ſuſcipimus. ¶ Item Actus beati Silueſtri Apoſtolicæ ſedis præſulis, licet eius, qui conſcripſit nomen ignoremus, a multis tamen in vrbe Roma catholicis legi cognouimus, & pro antiquo vſu multæ hoc imitantur eccleſiæ. ¶ Item ſcripta de inuentione S. Crucis Dominicæ, & alia ſcripta de inuentione capitis beati Ioannis Baptiſtæ, nouellæ quidem † reuelationes ſunt, & nonnulli eas catholici legunt: Sed cum hæc ad catholicorum manus peruenerint,

Anſ. l. 6. c. 193.

† *fide, vel prædicatione*] orig. & Burc. Nicolaus in epiſtola impreſſa ad epiſcopos Galliæ, cuius initium [*Quamuis*]

† *al. iſta.*

† *al. dictis.*]

† *al. Cyrici.*

† *quadam relationes*] orig.

1. Theſſa. 5. beati Pauli Apoſtoli ſententia præcedat, [Omnia probate, quod bonum eſt, tenete.] ¶ Item Ruffinus vir religioſus plurimos eccleſiaſtici operis edidit libros: nonnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt: ſed quoniam beatus Hieronymus in aliquibus eum de arbitrii libertate notauit, illa ſentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus: & non ſolum de Ruffino, ſed etiam de vniuerſis †,

†. al. diuerſis.] orig. *† al. religioſo.* *† al. Chronica.*] orig.

quos vir ſæpius memoratus zelo Dei, & fidei religione † reprehendit. ¶ Item Origenis nonnulla opuſcula, quæ vir beatiſſimus Hieronymus non repudiat, legenda ſuſcipimus: reliqua autem omnia cum auctore ſuo dicimus eſſe renuenda. ¶ Item Chronicon † Euſebii Cæſarienſis, atque eiuſdem hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros, quamuis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit, & poſtea in laudibus, atque excuſatione Origenis ſchiſmatici vnum conſcripſerit librum: propter rerum tamen notitiam ſingularem quæ ad inſtructionem pertinent, vſquequaque non dicimus renuendos. ¶ Item Oroſium virum erudiſſimum collaudamus, quia valde nobis neceſſariam aduerſus Paganorum calumnias ordinauit hiſtoriam; miraque breuitate contexuit. ¶ Item venerabilis viri Sedulii paſchale opus, quod heroicis deſcripſit verſibus, inſigni laude proferimus †. ¶ Item Iuuenci [c] nihilominus laborioſum opus non ſpernimus, ſed miramur. Ceterum, quæ ab hæreticis, ſiue ſchiſmaticis conſcripta, vel prædicata ſunt, nullatenus recipit Catholica, & Apoſtolica eccleſia Romana. ¶ E quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a catholicis vitanda ſunt, credimus eſſe ſubdenda. In primis Ariminenſem ſynodum a Conſtantio Cæſare Conſtantini filio congregatam mediate Tauro præfecto, ex tunc, & nunc, & vſque in æternum, confitemur eſſe damnatam. Item itinerarium nomine Petri Apoſtoli, quod appellatur ſancti Clementis lib. 8. † apocryphum:

† al. præferimus.] orig.

Burch. l. 3. c. 221. Iuo p. 4. c. 65. Pann. l. 2. ca. 123.

† decem.]

Actus nomine Andreæ Apoſtoli, apocryphi.
Actus nomine Philippi Apoſtoli, apocryphi.
Actus nomine Petri Apoſtoli, apocryphi.
Actus nomine Thomæ Apoſtoli, apocryphi. Euangelium nomine Thaddæi, apocryphum. Euangelium nomine Thomæ Apoſtoli, quo vtuntur Manichæi, apocryphum. Euangelium nomine Barnabæ, apocryphum. Euangeliũ nomine Bartholomæi Apoſtoli, apocryphum. Euangeliũ nomine Andreæ Apoſtoli, apocryphum. Euangelia, quæ falſauit Lucianus, apocrypha. Euangelia, quæ falſauit Hyrcius †, apocrypha. Liber de infantia Saluatoris, apocryphus. Liber de natiuitate Saluatoris, & de ſancta [d] Maria & de obſtetrice Saluatoris, apocryphus. Liber, qui appellatur Paſtoris, apocryphus. Libri omnes, quos fecit Leuticius † diſcipulus diaboli, apocryphi. Liber, qui appellatur fundamentum, apocryphus. Liber, qui appellatur theſaurus, apocryphus. Liber, qui appellatur de filiabus Adæ, vel † Geneſeos, apocryphus. Centimetrum de Chriſto Virgilianis compaginatũ verſibus, apocry-

† al. Eſitius.] *al. Heſychius.* *† al. Lentinum.*] *al. Leutium.* † abeſt ab orig.

apocryphum. Liber, qui appellatur, Actus Teclæ, & Pauli Apoſtoli, apocryphus. Liber, qui appellatur Nepotis, apocryphus. Liber prouerbiorum, qui ab hæreticis conſcriptus, & ſancti Xyſti † nomine ſignatus eſt, apocryphus. Reuelatio, quæ appellatur Pauli apoſtoli, apocrypha. Reuelatio, quæ appellatur Thomæ apoſtoli, apocrypha. Reuelatio, quæ appellatur Stephani, apocrypha. Liber, qui appellatur tranſitus † ſanctæ Mariæ, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Adæ, apocryphus. Liber Ogiæ nomine gigantis, qui ab hæreticis cum dracone poſt diluuium pugnaſſe perhibetur, apocryphus. Liber, qui appellatur teſtamentum Iacob †, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Origenis, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia ſancti Cypriani, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Iamnis, & Mambræ, apocryphus. Liber, qui appellatur ſortes Apoſtolorum, apocryphus. Liber Luſanæ †, apocryphus. Liber canonum Apoſtolorum, apocryphus. Liber Phyſiologos, qui ab hæreticis conſcriptus eſt, & B. Ambroſii nomine præſignatus, apocryphus. Hiſtoria Euſebii Pamphili, apocrypha. Opuſcula Tertulliani †, ſiue Africani, apocrypha. Opuſcula Poſthumiani, & Galli, apocrypha. Opuſcula Montani, Priſcillæ, & Maximillæ, apocrypha. Opuſcula omnia Fauſti Manichæi, apocrypha †. Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha †. Opuſcula Victorini Pictauienſis †, apocrypha. Opuſcula Fauſti Rhegiẽſis Galliarũ, apocrypha. Opuſcula Frumentii †, apocrypha. Epiſtola Ieſu ad Agbarum regem, apocrypha. Paſſio Georgii, apocrypha. Paſſio Cyrici, & Iulitæ, apocrypha. Scriptura, quæ appellatur, contradictio Salomonis, apocrypha. Philacteria omnia, quæ non Angelorum, vt illi confingunt, ſed dæmonum magis artis conſcripta ſunt, apocrypha. ¶ Hæc, & omnia his ſimilia, quę Simon Magus, Nicolaus, Cerinthus, Marcion, Baſilides, Ebion, Paulus etiam Samoſatenus, Photinus, & Bonoſus, & qui ſimili errore defecerunt, Montanus quoq; cũ ſuis obſcœniſſimis ſequacibus, Apollinaris, Valẽtinus, ſiue Manichæus, Fauſtus, †Sabellius, Arius, Macedonius, Nouatus, Sabbatius, Cæleſtius †, Donatus, Euſtathius, Iouinianus, Pelagius, Iulianus, & † Latienſis, Cæleſtinus, Maximinus, Priſcianus † ab Hiſpania, Lampedius, Dioſcorus, Eutyches, Petrus, & alius Petrus, e quibus vnus Alexandriam, alius Antiochiam maculauit, Acacius Conſtantinopolitanus cum conſortibus ſuis, nec non & omnes hæreſes †, quas ipſi, eorumque diſcipuli, ſiue ſchiſmatici docuerũt, vel conſcripſerunt, quorum nomina minime retinentur non ſolum repudiata, verum et-

† *al. Sixti.*
† *tranſitus, id eſt, ſumptio*] orig.
† *al. Iob*] origin.
† *qui appellatur, laus Apoſtolorũ*] origin.
† *Tertulliani apocrypha. Opuſcula Lactantij apocrypha. Opuſcula Africani apocrypha*] orig.
† *Opuſcula Commodiani apocrypha*] orig.
† *Opuſcula Tacij, Cypriani apocrypha. Opuſcula Arnobij apocrypha. Opuſcula Tyconij apocrypha*] orig.
† *al. Pitabionenſis.*
† *al. Frumẽtii caeci*] orig.

† *Africanus*] orig. † *Caliſtus.* † *Iulianus Celanenſis, Cæleſtinus, &c.*]orig. ori] *Priſcillianus ab Hiſpania, Neſtorius Conſtantinopolitanus, Maximus, Vnicus, Lampetius.* † *hæretici, eorumq; diſcipuli*]orig.

iam ab omni Romana, & Apoſtolica eccleſia eliminata, atque cum
ſuis auctoribus, auctorumque ſequacibus ſub anathematis indiſſolu-
bili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata. ¶ Ceterum [c], qui
libri in eccleſiaſticis officiis per anni circulum a nonnullis legantur
Burch. l. 3. (quod ritum illum Apoſtolica non reprobat, ſed ſequitur eccleſia)
cap. 221. pro fidelium ædificatione adnotandum cenſuimus. Quidam, quod
Iuo p. 4. c. 63. in Septuageſima ponunt Pentateuchum [f] vſque in decimum quintum
Pan. l. 2. c. 90 diem ante Paſcha, decimo quinto die ponunt Hieremiam vſque in
Tren. 1. cœnam Domini. In cœna Domini legunt tres lectiones de lamenta-
tione Hieremiæ. [Quomodo ſedet ſola ciuitas, &c.] & tres de tra-
ctatu ſancti Auguſtini in pſalmum 54 [g]. [Exaudi Deus orationem
meam, & ne deſpexeris.] & tres de Apoſtolo, vbi ait in epiſtola ad
1. *Cor.* 11. Corinthios, [Conuenientibus vobis in vnum.] Secunda lectio ſic in-
1. *Cor.* 10. cipit, [Similiter & calicem poſtquam cœnauit.] Tertia, [De ſpiri-
talibus autem nolumus vos ignorare fratres.] In Paraſceue tres lecti-
ones de lamentatione Hieremiæ, & tres de tractatu ſancti Auguſtini
in pſalmum ſexageſimum tertium. [Exaudi Deus orationem meam,
cum deprecor.] & tres de Apoſtolo; vbi ait in epiſtola ad Hebræos,
Heb. 4. [Feſtinemus ingredi in illam requiem, &c.] Secunda lectio, [Omnis
Heb. 5. namque Pontifex.] Tertia, [De quo grandis nobis ſermo.] In ſab-
bato ſancto tres lectiones de lamentatione Hieremiæ prophetæ, &
tres de tractatu ſancti Auguſtini in eumdem pſalmum ſexageſimum
tertium. [Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.] & tres
Hebr. 9. de Apoſtolo, vbi ait in epiſtola ad Hebræos, [Chriſtus aſſiſtens ponti-
Hebr. 10. fex futurorum bonorum.] Secunda lectio, [Vbi enim teſtamentum
eſt.] Tertia, [Vmbram enim habens lex futurorum bonorum.] In
† *al. octaua.* Paſcha Domini homilias ad ipſum diem pertinentes, infra hebdo-
† *al. octauā.* madam homilias. In octauis [b] † Paſchæ ponunt Actus Apoſtolo-
† *Iudith, Heſter.*] Iuo. rum, & epiſtolas canonicas, & Apocalypſim vſque in octauas † Pente-
coſtes. In octauis Pentecoſtes ponunt libros Regum, & Paralipo-
† *libros*] Iuo. menon, vſque in Kalendas Auguſti. In Dominica prima menſis Au-
† *al. in naturalem.* guſti ponunt Salomonem, vſque in Kalendas Septembris. In Domi-
nica prima Septembris, ponunt Iob, Tobiam †, Heſter, Eſdram,
† *al. in Vigilia natalis Domini*] vſque in Kalendas Octobris. In Dominica prima menſis Octobris,
ponunt librum † Macchabæorum, vſque in Kalendas Nouembris.
In Dominica prima menſis Nouembris, ponunt Ezechielem, & Da-
Burc. Iuo, & nielem, & minores prophetas, vſque in Kalendas Decembris. In
ordo Romanus. Dominica prima menſis Decembris, ponunt Eſaiam prophetam, vſ-
que ad † Natiuitatem Domini. In Natali [i] Domini legunt primum
Eſa. 9. de Eſaia tres lectiones. Prima lectio, [Primo tempore alleuiata eſt
Eſa. 40. terra Zabulon, &c.] Secunda, [Conſolamini, conſolamini.] Ter-
Eſa. 52. tia, [Conſurge, conſurge.] Deinde leguntur ſermones, vel homi-
liæ ad ipſum diem pertinentes. In natali ſancti Stephani homilia de
ipſo

ipſo die. In natali ſancti Ioannis ſimiliter. In natali Innocentium ſimiliter. In natali ſancti Silueſtri ſimiliter. In octaua natalis Domini homilia de ipſo die. Dominica prima poſt natiuitatem Domini ponunt epiſtolas Pauli vſque in Septuageſimam. In Epiphania lectiones tres
de Eſaia Prima lectio incipit, [Omnes ſitientes.] Secunda, [Surge, il- *Eſa. 55.*
luminare Hieruſalem.] Tertia, [Gaudens gaudebo in Domino,] De- *Eſa. 60.*
inde leguntur ſermones, vel homiliæ ad ipſum diem pertinentes. *Eſa. 61.*

a ¶ Mandamus] *Poſt hoc verbum in Decreto Gelaſij ſequitur continentur.* Item opuſcula beati Cypriani, &c. *Sed Burchardus, & Ivo, & Pannormia habent vt Gratianus. Ac certe in toto hoc capite tot modis diſcrepant collectiones ab originali, vt ſatis certo ſtatui non poſſit, quæ vera, & pura ſit Gelaſij lectio; nec magnopere ſit mirandum, ſi nonnulla ſint, quæ difficultatem faciunt. Quamobrem, quæ auxilio codicum tuto emendari poterant, ea ſunt emendata: ceteris locis partim indicatæ varietates; partim, quoniam omnes indicare infinitum fuiſſet, labor hic ad libros adeundi accurato lectori eſt relictus.*

b ¶ Item geſta] *Hinc vſque ad finem capitis omnia abſunt a pleriſque vetuſtis Gratiani codicibus: quod etiam Archidiaconus adnotauit. Sunt tamen eiuſdem Gelaſij vſque ad verſ.* Ceterum qui libri, *& apud Burchardum, & Iuonem referuntur proxime poſt ſuperiora.*

c ¶ Iuuenci] *Antea legebatur,* Item Vincentii. *reſtituta eſt vera lectio ex Gelaſio, Burchardo, & Iuone. De quo Iuuenco meminit B. Hieronymus in Catalogo.*

d ¶ De ſancta Maria] *In collectione Iſidori legitur,* & de Maria & obſtetrice: *Apud Burchardum,* & de Maria vel obſtetrice. *Apud Iuonem vero,* & de ſancta Maria, vel de obſtetrice Saluatoris.

e ¶ Ceterum] *Hinc vſque ad finem neque in collectione Iſidori, neque in vllo veteri codice Gratiani eorum, quæ collata ſunt, inueniuntur. A verbo tamen,* in Septuageſima ponunt, *referuntur a Burchardo, & Iuone ſine auctoris nomine, in Pannormia ex Gelaſio cum lxx. epiſcopo. Fere autem omnia habentur ſparſim in libro, qui ordo Romanus nuncupatur.*

f ¶ Pentateuchum] *Apud Iuonem legitur,* Heptateuchum, *vt vltra quinque libros comprehendat librum Ioſue, & Iudicum, qua voce, ac librorum coniunctione Beatus Hieronymus ad Lucinium ſcribens vtitur. Alij vero Heptaticum appellant, vt ſanctus Gregorius libro 7. indict. 2. epiſt. 43. & libro 10. epiſt. 22. & alibi, & Rabanus in præfatione in Hieremiam, & ordo Romanus, capite de Septuageſima.*

a ¶ In Pſalmum 54.] *Sic etiam apud Iuonem. In ordine Romano, capite de officijs diuinis a cœna Domini vſque in octauas Pentecoſtes, & apud Burchardum legitur,* in Pſalmum 63. *id eſt,* Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor. *Itemque in capite de ordine in nocte Paraſceues,* Tres de tractatu ſancti Auguſtini de Pſalmo 63.

b ¶ In octauis] *Ipſam diem octauam ſolitam fuiſſe proferri nomine multitudinis, id eſt octauas, notabitur infra de conſecratione diſtinctione 3. c.* pronunciandum.

c ¶ In natali Domini] *Burchardus, & Ivo habent,* In vigilia natalis Domini, *& ita in ordine Romano, capite, quod inſcribitur,* In Chriſti nomine, incipit ordo catholicorum librorum, qui in eccleſia Romana ponuntur. *Pannormia autem habet vt Gratianus.*

DISTINCTIO. XVI.

I *APoſtolorum vero canones, qui per Clementem Pontificem*
ps *Romanum, ſicut quidam aſſerunt, dicuntur eſſe tranſlati* [a], *ſunt quinquaginta.*

a ¶ Tranſlati] *In titulo qui præponitur canonibus Apoſtolorum in collectione Iſidori, & in concilio Stephani Papæ IIII. (cuius magnam partem Deuſdedit Cardinalis in ſua canonum collectione refert) pro voce,* tranſlati *habetur*, prolati. *Dionyſius certe Exiguus nullum huius verſionis mentionem facit, & aliqui ſcriptores ſolent epiſtolas Clementis hoc modo citare,* ex dictis Petri Apoſtoli per Clementem prolatis: *vt auctor Polycarpi, & alij.*

Hos non recipiendos, ſed inter apocrypha deputatos Iſidorus ſcribit dicens.

¶ Apoſtolorum canones Apoſtolica reiiciuntur auctoritate. C. I.

CAnones [a] qui dicuntur Apoſtolorum, ſeu quia eoſdem nec ſedes Apoſtolica recepit, nec ſancti Patres illis aſſenſum præbuerũt, pro eo quod ab hæreticis ſub nomine Apoſtolorum compoſiti dinoſcuntur, quamuis in eis vtilia inueniantur, tamen ab auctoritate canonica, atque Apoſtolica eorum geſta cõſtat eſſe remota, atque inter apocrypha deputata.

¶ *Caput hoc eſt in præfatione Iſidori ad collectionem conciliorum, quæ ex bibliotheca eccleſiæ Toletanæ deſcripta Romam miſſa eſt. Nam in illa, quæ vulgatæ Iſidori collectioni, de qua initio dictum eſt, præponitur, contrarium potius videtur dici, & refertur infra* c. Placuit. *hac ead. diſt. ſi modo idem eſt Iſidorus.*

Zepherinus autem econtra ſcribit epiſcopis per Siciliam conſtitutis, epiſt. 1.

Iuo par. 4. cap. 107. Pann. l. 2. cap. 105. Poly. l. 3. tit. 20.

¶ Apoſtolorum canones ſunt recipiendi. C. II.

SExaginta [a] ſententias Apoſtoli præſcripſerunt † cum aliis pluribus epiſcopis, & ſeruandas cenſuerunt.

a ¶ Sexaginta] *Iuo etiam, & auctor Pannormiæ habent,* Sexaginta. *Itemque originale in margine. Sed in textu,* Septuaginta. *Polycarpus,* Quinquaginta.

Item Leo [b] *Papa nonus contra epiſtolam Nicetæ abbatis.*

† *al. præfixerunt*] orig.

¶ Exceptis quinquaginta capitulis, canones Apoſtolorum inter apocrypha deputantur. C. III.

Iuo par. 4. cap. 105. Pann. l. 2. cap. 124.

CLementis librum, id eſt Petri Apoſtoli itinerarium & Apoſtolorum canones numerant Patres inter Apocrypha, exceptis quinquaginta capitulis, quæ decreuerunt orthodoxæ † fidei adiungenda.

† *al. regulis orthodoxis*] *al. regulis orthodoxia.*]

b ¶ Item Leo] *Hoc caput ſumptum eſt ex reſponſione Humberti legati Leonis noni ad libellum Nicetæ presbyteri, & Monachi contra Latinos editum, quæ Romæ in monaſterio ſanctæ Mariæ nouæ, & in multis bibliothecis extat manuſcripta. Merito autem potuit citari Leo ix. quod eius auctoritate, & iuſſione Humbertus legatus ſedis Apoſtolicæ ea ſcripſerit.*

Item

Item VI. ſynodus, cap. 2.

C. IIII.

PLacuit huic ſanctæ ſynodo, vt amodo confirmata & rata ſint canonum Apoſtolorum lxxxv. capitula. Iuo par. 4. c. 106. Pannor. l. 2. cap. 125.

Epiſtola [a] *Iſidori in capite canonum.*

Iſidorus [b] ſeruus Chriſti lectori ſuo conſeruo. ¶ Propter eorum auctoritatem ceteris conciliis præponimus canones, qui dicuntur Apoſtolorum, licet a quibuſdam apocryphi dicantur, quoniam plures eos recipiunt, & ſancti Patres eorum ſententias ſynodali auctoritate roborauerunt, & inter canonicas poſuerunt conſtitutiones. *Item infra.* Iuo par. 4. cap. 107. Pannor. l. 2. cap. 125.

¶ Primo quidem ordo, vt prædictum eſt, de celebrando concilio inſertus habetur, & poſtmodum canonum Apoſtolorum, ac primorum apoſtolicorum (id eſt a ſancto Clemente vſque ad ſanctũ Silueſtrum) decretorum, atque diuerſorum conciliorum breuiarium interpolatur ſequens ordinem ſuum.

a ¶ Epiſtola] *Hæc epiſtola ab Iuone vocatur præfatio in opus canonum, & eſt ea, quæ Iſidori nomine eſt præpoſita tomis conciliorum, licet in vetuſtiore editione, in qua purior eſt Iſidori collectio, nonnulla verba deſiderentur. Eſt autem confectum hoc caput ex duobus locis illius præfationis. Nam illa verba,* propter eorum auctoritatem. &c. *vſque ad verſ.* conſtitutiones, *non longe abſunt ab initio. Reliqua vero ſunt in extremo.*

b ¶ Iſidorus ſeruus] *In Pannormia eſt eodem modo, atque apud Gratianum. Apud Iuonem, & in manuſcriptis collectionis illius codicibus eſt,* Iſidorus Mercator ſeruus Chriſti conſeruo ſuo, & parenti fidei * in Domino ſalutem. *In vulgatis autem conciliorum editionibus,* Iſidorus peccator, ſeruus, &c. * al. fideli.

Item cum Hadrianus Papa ſextam ſynodum recipiat cum omnibus canonibus ſuis, cum etiam ſancta octo Vniuerſalia concilia profeſſione Romani Pontificis ſint roborata; in ſexta † autem ſynodo, ſiue in ſeptimo concilio, Apoſtolorum canones ſint recepti, & approbati: patet, quod non ſunt inter apocrypha deputandi. Vnde ſcribit Hadrianus Papa Tharaſio Patriarchæ. † al. ſeptima ſynodo, ſiue cõcilio.] al. ſexta ſynodo. ſiue in ſexto concilio.

¶ Sexta ſynodus auctoritate Hadriani corroboratur.

C. V.

SExtam [a] ſynodum ſanctam recipio cum omnibus canonibus ſuis. Iuo par. 4. c. 122.

a ¶ Sextam] *Hoc habetur in ſecunda actione ſeptimæ ſynodi in epiſtola Hadriani ad Tharaſium. Sed eo in loco Hadrianus refert verba ſynodicæ epiſtolæ a Tharaſio ad ſe miſſæ. Et hic Gratianus non refert propria eius epiſtolæ verba. In verſione enim Anaſtaſij bibliothecarij legitur,* Inuenimus autem in prædicta ſynodica epiſtola ſanctitatis veſtræ, poſt plenitudinem fidei, et confeſſionem ſacri ſymboli, et omnium ſanctarum ſex ſynodorum, et de ſacris et venerabilibus characteribus miraculum laude ac veneratione digniſſimum contineri. Quare et eaſdem ſanctas ſex ſynodos ſuſcipio cum omnibus regulis, quæ iure, ac diuinitus ab ipſis promulgatæ ſunt. *Et hæc quidem poſtrema verba ſunt etiam in illa ipſa Tharaſij epiſtola, quod ex concilio Græco, & noua interpretatione clare apparet.*

Sed dubitatur de ea, an canones conſcripſerit: quod ex quarta actione ſextæ [b] *ſynodi facile abſoluitur.*

b ¶ Sextæ] *In ſecundo iij. & Vaticanis eſt, ſextæ, alias ſeptimæ. & vero ſeptimæ eſt, ſed ob gloſſam nihil eſt mutatum.*

Att enim Petrus epiſcopus Nicomediæ.

¶ Sexta ſynodus canones conſcripſit.

C. VI.

Ex actione quarta ſeptimæ ſynodi. Iuo par. 4. c.121.

HAbeo[a] librum continentem canones ſanctæ ſextæ ſynodi. Patriarcha dixit. ¶ Quidam ſcandalizantur per ignorantiam pro canonibus iſtis, dicentes, numquid ſexta ſynodus canones fecit? Sciant ergo, quoniam ſancta ſynodus ſexta ſub Conſtantino congregata eſt contra eos, qui dicebant vnam operationem, & vnam voluntatem eſſe in Chriſto: in qua ſancti Patres illos, vt hæreticos anathematizauerunt, & orthodoxam fidem explanauerunt.

2 ¶ Et ſoluta ſynodus eſt Conſtantini xiiii. anno. Poſt quattuor vero, aut quinque annos iidem ſancti Patres congregati ſunt ſub Iuſtiniano filio Conſtantini, & prædictos canones promulgauerunt, de quibus nullus dubitet. Qui enim ſub Conſtantino in ſynodo fuerunt, iidem ipſi epiſcopi ſub Iuſtiniano iſtis canonibus ſubſcripſerunt. Oportebat enim vt ſynodus vniuerſalis canones eccleſiaſticos promulgaret. *Item.*

Ex ſexta actione ſeptimæ ſynodi.

¶ Sancta ſexta ſynodus poſt promulgatam ab ea diffinitionem contra Monothelitas, Conſtantino Imperatore, qui eam congregauerat, non multo poſt defuncto, & Iuſtiniano eius filio regnante pro eo. ¶ Eadem ſancta ſynodus diuinitus inſpirata, iterum Conſtantinopoli quarto, aut quinto anno congregata eſt, & canones numero c i i. ad correctionem eccleſiæ promulgauit.

a Habeo librum] *Verba ſunt Petri epiſcopi Nicomediæ, ac Tharaſij patriarchæ Conſtantinopolitani actione quarta ſeptimæ ſynodi: quod quidem ipſi de centum, ac duobus canonibus dixerunt, qui in Trullo tempore Iuſtiniani Rhinotmeti ſecundo anno ſuæ reuocationis ad Imperium, editi ſunt. Verum ex his ipſis verbis Tharaſij apparet, eos canones non eſſe proprios ſextæ ſynodi; quia fatetur poſt annos quattuor, aut quinque, quam ea ſynodus fuerat abſoluta, canones illos fuiſſe editos, quo tempore certiſſimum eſt neque eundem Romanum Pontificem, neque eoſdem epiſcopos fuiſſe. Quamquam in hac ratione temporis potius credendum eſt diligentiſſimis chronologis, Theophani, (cuius etiam verba quæ ad hunc locum pertinent ex originali Græco, quod in bibliotheca Vaticana extat, ſatis fideliter tranſlata leguntur apud Franciſcum Turrianum libro de vi. vij. & octaua ſynodo) & Anaſtaſio, & Georgio Cedreno, quam Tharaſio. Illi enim nō quattuor, aut quinque, vt Tharaſius, ſed viginti ſeptem annos a fine ſextæ ſynodi tempore Agathonis habitæ, vſque ad hanc huiuſmodi Decretorum editionem aſſerunt interceſſiſſe. Epiſcopos vero, qui hos ediderunt, noluiſſe ipſos edere tamquam canones ſextæ ſynodi, ſed voluiſſe ſupplere, quod videbatur in quinta, ac ſexta ſynodo deeſſe, ipſamet illorum ad Imperatorem allocutio teſtatur. Itaque noua dicenda eſt hæc epiſcoporum coitio, ideoque Græci illam, vt ſcribit Balſamon πενθέκτην, id eſt quinitam ſextam ſynodum appellant. Ceterum non fuiſſe omnes illos canones a Romana eccleſia receptos, duo viri rerum eccleſiaſticarum peritiſſimi, Anaſtaſius Bibliothecarius, & Numbertus Leonis ix. Legatus aperte teſtantur. Numbertus his verbis.* Non autem

tem miror, ſi Agathoni Papæ, & ſanctis Patribus ſextæ ſynodi veſtra imputetis deliramenta, & quæ aut corrupiſtis, aut finxiſtis capitula: cum & ipſi Domino Ieſu, et Apoſtolis eius imputetis figmenta. Vnde nos facientes ſextam ſynodum ad deſtruendam hæreſim Græcorum Monothelitarum, non autem ad tradendum Romanis nouas conſtitutiones congregatam, capitula, quæ nobis ſub eius auctoritate apponitis, omnino refutamus; quia prima et Apoſtolica ſedes nec aliquando ea accepit, nec obſeruat hactenus. *Anaſtaſius vero in præfatione in ſeptimam ſynodum ad Ioannem viij. Romanum Pontificem ita ſcripſit:* Ergo regulas, quas Græci in ſexta ſynodo perhibent editas, ita in hac ſeptima ſynodo principalis ſedes admittit, vt nullatenus ex his illæ recipiantur, quæ prioribus canonibus, vel decretis ſanctorum ſedis huius Pontificum, aut certe bonis moribus inueniuntur aduerſæ: quamuis omnes hactenus ex toto maneant apud Latinos incognitæ, quia nec interpretatæ. Sed nec in ceterarum Patriarchalium ſedium, licet Græca vtantur lingua, reperiuntur archiuis: nimirum, quia nulla earum, cum ederetur, aut promulgans, aut conſentiens, aut ſaltem præſens inuenta eſt. Quamquam eoſdem Patres illas Græci promulgaſſe perhibeat, qui in ſexta ſynodo ſunt inuenti: ſed nullis certe probare poſſunt indiciis.

Ex his ergo colligitur, quod ſexta ſynodus bis congregata eſt: primo ſub Conſtantino, & nullos canones conſtituit: ſecundo ſub Iuſtiniano filio eius, & præfatos canones promulgauit.

Vnde ſancti Patres in eadem ſynodo ſecundo congregati dixerunt.

Iuo ſeptimã vocat.

¶ Conſtitutiones ſynodi ſextæ.

C. VII.

Iuo p.4.c. 123.

In oratione allocutoria Patrum, qui in Trullo conuenerant, ad Iuſtinianum Imperatorẽ. c.2. eius ſynodi. ſup. ea. c. placuit. Iuo p. 4. c. 106. Iuo p. 4. c. 134. Pann. l. 2. c. 117. † *al. Germani.*

QVoniam [a] ſanctæ, & vniuerſales ſynodi, quinta ſub Iuſtiniano Auguſto, ſexta ſub Conſtantino patre tuo Auguſto [b], de myſterio fidei pleniſſime diſputantes, canones non fecerunt, ſicut ceteræ quatuor vniuerſales ſynodi; propterea nos conuenientes in hanc Imperialem vrbem ſacros canones conſcripſimus. *Item.* ¶ Placuit huic ſanctæ ſynodo, vt amodo confirmata, & rata ſint canonum Apoſtolorum lxxxv. capitula. *Item.* ¶ Confirmamus [c] & ceteros ſanctorum canones & ſynodos, id eſt Nicænam, Ancyranam, Neocæſarienſem, Gangrenſem, Antiochenam, Laodicenſem, Conſtantinopolitanam, Epheſinam primam, Chalcedonenſem, Sardicenſem, & Carthaginenſem [d], & opuſcula Theophili Alexandrini epiſcopi, & Dionyſii [e] Alexandrini epiſcopi, & Petri Alexandrini epiſcopi & martyris, Gregorii Thaumaturgi Neocæſarienſis epiſcopi, Athanaſii epiſcopi Alexandrini, Baſilii Cæſareæ Cappadociæ epiſcopi, Gregorii Nyſeni epiſcopi, Gregorii Theologi, Amphilochi Iconienſis epiſcopi, Timothei Alexandrini epiſcopi, Gennadii † Conſtantinopolitani epiſcopi, Cyrilli Alexandrini epiſcopi, Cypriani Carthaginenſis epiſcopi, & ſynodum [f] ſuam.

a ¶ Quoniam] *Emendata ſunt multa in hoc capite ex canone ſecundo eorum, qui ſextæ ſynodo tribuuntur, in quo adnumerantur concilia, & auctores canonum, quibus Græci vtebantur. Sunt autem verba illius canonis apud Gratianum, & Iuonem in ſummam redacta.*

b ¶ De myſterio] *Græce eſt*, τὸ περὶ τῆς πίστεως πατρικῶς διατρανώσαντα μυστήριον, id eſt fidei myſterium paterne declarantes.

c ¶ Confirmamus] *Iuo habet*, confirmamus ſanctorum Patrum canones, & ſynodos, &c. *Græce eſt*, ἐπισφραγίζομεν δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἱεροὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων, καὶ μακαρίων πατέρων ἡμῶν ἐκτεθέντα, τοῦτ᾽ ἔστιν τῶν ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντων, &c. id eſt, obſignando autem confirmamus & ceteros omnes ſacros canones, qui a ſanctis, & beatis Patribus noſtris ſunt editi. id eſt ab iis, qui Nicææ conuenerunt, &c.

d ¶ Carthaginenſem] *Apud Iuonem ſequitur*, Conſtantinopolitanam ſub Nectario, & opuſcula Theodoſi al. Theophili, &c. *Græce autem eſt*, καὶ τῶν αὖθις ἐν ταύτῃ τοῦ θεοφυλάκτῳ, καὶ βασιλίδι πόλει συναλ..των ἐπὶ Νεκταρίου τοῦ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως προέδρου, καὶ Θεοφίλου τοῦ γενομένου Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου, *id eſt*, & eorum, qui rurſus in hac a Deo cuſtodita, & imperiali vrbe conuenerunt ſub Nectario imperialis huius ciuitatis præſide & Theophilo, qui Alexādri.. fuit archiepiſcopus.

e ¶ Et Dionyſii] *In canone Græco vulgato fere eſt, quemadmodum antea apud Gratianum*, Dionyſii Alexandrini epiſcopi, & martyris. *Sed apud Balſamonem, & Iuonem legitur, quemadmodum reſtitutum eſt*, Dionyſii archiepiſcopi Alexandrinorum Megalopolis, & Petri Alexandriæ archiepiſcopi, & martyris. *Reliquas varietates per ſe accuratus lector notabit.*

f ¶ Et ſynodum] *In iſto canonis loco eſt error: quia illa ſynodus Cypriani probatur, in qua ipſe cum multis alijs Africæ epiſcopis putanit baptizatos ab hæreticis verum baptiſma non recepiſſe: cum tamen B. Auguſtinus aſſerat aliam extitiſſe traditionem Apoſtolorum, & ipſam Cypriani ſententiam plenario totius orbis concilio excluſam fuiſſe teſtetur.*

Item ex diurno g libro profeſſio Romani Pontificis.

¶ Auctoritate Romani Pontificis ſancta octo concilia roborantur. C. VIII.

Iuo par. 4. c. 132. Pann. l. 2. c. 103. — SAncta octo vniuerſalia concilia, id eſt, primum Nicænum, ſecundum Conſtantinopolitanum, tertium Epheſinum, quartum Chalcedonenſe, item V. Conſtantinopolitanum, & VI. item Nicænũ VII. Octauum quoque Conſtantinopolitanum vſque ad vnum apicem immutilata ſeruare, & pari honore, & veneratione digna habere, & quæ prædicauerunt & ſtatuerunt modis † omnibus ſequi, & prædicare; quæque condemnauerunt, ore & corde condemnare profiteor.

† *al. omni modis.*] Iuo.

g ¶ Item ex diurno] *Integram profeſſionem fidei, quando quis in Romanum Pontificem promouebatur, refert Deuſdedit Cardinalis in collectione canonum, quæ ſeruatur in bibliotheca Vaticana.*

Quo autē tempore ſexta ſynodus, & prima, ſecunda, tertia, quarta, & quinta congregata ſint, Beda in libro de temporibus, c. 65. ſcripſit dicens.

¶ De

¶ De temporibus conciliorum. C. IX.

SExta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli celebrata eſt, & Græco Iuo par. 4.
ſermone conſcripta temporibus Papæ Agathonis, exequente, ac c. 123.
reſidente piiſſimo principe Conſtantino intra palatium ſuum, ſimul Pann.l.2.c.
que legatis Apoſtolicę ſedis, & epiſcopis CL. reſidentibus. ¶ Prima.n. 113.
vniuerſalis ſynodus in Nicęa cōgregata eſt cōtra Ariū CCCXVIII. Patrum, temporibus Iulii[a] Papæ ſub Conſtantino principe. ¶ Secunda in Conſtantinopoli CL. Patrum contra Macedonium, & Eudoxium temporibus Damaſi Papæ, & Gratiani principis; quando Nectarius eidem vrbi eſt ordinatus epiſcopus. ¶ Tertia in Epheſo ducentorum Patrum contra Neſtoriū Auguſtæ vrbis epiſcopum ſub Theodoſio magno principe, & Papa Cęleſtino. ¶ Quarta in Chalcedonen. DCXXX. Patrum ſub Leone Papa, temporibus Martiani principis contra Eutychem nefandiſſimorum præſulem monachorum. ¶ Quinta Pann.l.2.c.
item Conſtantinopoli temporibus Vigilii Papæ ſub Iuſtiniano prin- 111.
cipe contra Theodorum & omnes hæreticos.

a ¶ Iulii] *Certum eſt ſynodum Nicænam primam celebratam eſſe tempore Silueſtri. Sed in illa temporum obſcuritate mirandum non eſt Bedam & alios erraſſe.*

C. X.

PRima[b] autem ſynodus in Nicæa cccxviij. Patrum contra Arium Anſel. in
Alexandrinum preſbyterum, qui tres gradus in Trinitate aſſere- prolegum.
bat, patrem ſcilicet maiorem, filium minorem, ſpiritum ſanctum cre- in principio
atum, temporibus Conſtantini principis, & Silueſtri Papæ Romani, collectionis
Macharii Hieroſolymitani, Alexandri[c] Alexandrini; qui condemna concil orū.
ta eadem hæreſi ſtatuerunt canones viginti, quorum auctor maxime † *Sanctus*
præfatus † Alexander epiſcopus fuit. ¶ Secunda in Conſtantinopoli *Alexander*]
contra Macedonium, Conſtantinopolitanum epiſcopum, qui nega- orig.
bat ſpiritum ſanctum Deum eſſe temporibus Gratiani, & Theodoſii principum, Damaſi Papæ Romani, Cyrilli Hieroſolymitani, Necta-
rii[d] † Conſtantinopolitani; qui condemnata præfata hæreſi ſtatuerūt † *deeſt in*]
canones tres: quorum maxime auctor Nectarius Conſtantinopoli- orig.
tanus fuit. ¶ Tertia in Epheſo ducentorum Patrū contra Neſtorium Conſtantinopolitanum epiſcopum, qui dicebat beatā virginem Mariam non Dei, ſed hominis tantummodo genitricem, vt aliam perſo-
nam carnis, aliam faceret deitatis, temporibus Theodoſii principis † † *magni*
iunioris, Cæleſtini Papæ Romani, Iuuenalis Conſtantinopolitani epi- *principis*]
ſcopi, Cyrilli epiſcopi Alexandrini: qui duodecim capitula contra Ne orig.
ſtorii blaſphemiarum totidem capitula, auctore eodem ſancto Cyrillo anathematizando conſcripſerunt. ¶ Quarta in Chalcedone ſexcentorum triginta Patrum, contra Eutychem Conſtantinopolitanum

abbatem, qui aſſerebat Chriſtum poſt humanam aſſumptionem non ex duabus naturis exiſtere, ſed ſolam in eo diuinam naturam permanere temporibus Marciani principis, Leonis Papæ Romani, Iuuenalis Hieroſolymitani, Anatolii Conſtantinopolitani, qui condemnata præſcripta hæreſi ſtatuerunt canones viginti ſeptem: quorum auctor maxime idē ſanctus Anatolius Conſtantinopolitanus epiſcopus fuit. ¶ Quinta in Conſtantinopoli contra Theodorum Mopſueſtenum, & omnes hæreticos; qui Theodorus dicebat aliud † eſſe Dei verbum, & aliud Chriſtum, & ſacrā Virginem Mariam negabat Dei genitricem fuiſſe, temporibus Iuſtiniani principis, Vigilii Papę Romani, Domini † Antiocheni, Eutychii Conſtantinopolitani; qui quatuordecim capitula anathematizando ſcripſerunt contra Theodori, & ſociorum eius blaſphemias. ¶ Sexta in Conſtantinopoli, CL. Patrum contra Macharium Antiochenum epiſcopum, & ſocios eius, qui vnam voluntatem, & operationem in Chriſto falſa ſuſpicione aſſerebant, temporibus Conſtātini principis, Agathonis Papę Romani, Georgii Conſtantinopolitani: qui condemnata hæreſi præfata, anathematizando ſcripſerunt nouem [e] capitula inferius annexa.

† al. alium Deum eſſe Verbum, & alium Chriſtum.

† al. Domni.

b ¶ Prima] *Caput hoc inuenitur & in recentioribus editionibus conciliorum, & in vetuſtiore Colonienſi Anni* M D X X X. *& in manuſcripta collectione, quam dictum eſt aſſeruari in bibliotheca Vaticana: ſed non in collectione, quæ eſt in bibliotheca monaſterij Dominicanorum. Ponitur autem ante præfationem, quæ nomen Iſidori, mercatoris quidem in manuſcripto, peccatoris autem in impreſſo præfert. Et ſane in illa præfatione tantum quatuor generalium ſynodorum mentio fit; ſexta vero poſt Iſidori Hiſpalenſis ætatem eſt habita.*

c ¶ Alexandri] *Apud Anſelmum eſt ut apud Gratianum. In originali,* Alexandri Conſtantinopolitani. *Sed integra videtur lectio, ſi vtraque coniungatur. Nam & epiſcopus Conſtantinopolis, & epiſcopus Alexandriæ, tempore illius ſynodi, Alexandri nomine vocabantur.*

d ¶ Nectarii] *Antea legebatur quemadmodum etiam apud Anſelmum,* Nectarii Alexandrini. *Emendatum eſt ex originali. Sed fortaſſe & hoc loco integra lectio hæc eſt,* Nectarii Conſtantinopolitani, & Timothei Alexandrini.

e ¶ Nouem] *In loco citato ex collectione Iſidori legitur,* ſcripſerunt octo capitula, *& verba illa,* inferius annexa, *ibi non habentur. In conciliis deinde Coloniæ impreſſis poſt actionem ſextæ ſynodi ex vetuſto codice monaſterij S. Bauonis referuntur nouem capitula, & ante primum capitulum ſunt hæc verba,* ſcripſerunt nouem capitula inferius annexa, *quæ apud Anſelmum quoque habentur.*

Deuſdedit Cardinalis. Anſelmus in proleg. Ante eandē Iſidori collectionem.

C. XI.

PRima [a] adnotatio Ancyranæ ſynodi, quæ ante Nicænam fertur fuiſſe, ſed propter auctoritatem maiorem poſtponitur; in qua Patres xviij. ſtatuerunt canones xxiiij. † quorum auctor maxime Vitalis Antiochenus epiſcopus extitit. ¶ Secunda Neocæſarienſis, quæ poſt Ancyranam, & ante Nicænam legitur fuiſſe, in qua Patres ſexdecim ſtatuerunt canones xiiij. † quorum auctor maxime Vitalis epiſcopus

† in Græco Vulgato, & apud Balſamonem ſunt xxv.

† ibidem ſunt xv.

piſcopus Salaminius † extitit. ¶ Tertia Gangrenſis, quæ poſt Nicænam legitur fuiſſe, in qua Patres xvij. ſtatuerunt canones xx. propter quaſdam neceſſitates eccleſiaſticas; maxime contra Euſtathium: qui dicebat, quod nullus in coniugali ordine poſitus, nec vllus fidelis, qui non omnibus renuntiaret, quæ poſſideret, ſpem apud Dominum haberet, & multa alia venenoſa quæ enumerare longũ eſt. ¶ Quarta Sardicenſis, in qua Patres ſexaginta[c] ſtatuerunt canones xxi. quorum auctor maxime Oſius Cordubenſis epiſcopus, & Vincentius Capuanus epiſcopus, & Ianuarius[d] Beneuentanus, & Calepodius Neapolitanus ſanctæ Romanæ eccleſiæ legati extiterunt. ¶ Quinta Antiochena, in qua Patres xxix. † ſtatuerunt canones xxv. quorum maxime auctor Euſebius Palæſtinenſis epiſcopus extitit ¶ Sexta Laodicenſis, in qua Patres xxij. ſtatuerunt canones lxi. quorũ auctor maxime Theodoſius epiſcop⁹ extitit. Septima[e] Carthaginẽſis, in qua Patres ccxvij. † ſtatuerũt canones xxxxiij quorum auctor maxime Aurelius Carthaginenſis epiſcopus extitit. Etiam ſanctus Auguſtinus Hyponenſis epiſcopus in eadem ſynodo legitur fuiſſe, temporibus Honorii Auguſti. ¶ Octaua Africana, ſub Theodoſio minore Auguſto: in qua Patres ccxvij. recitauerunt, & firmauerunt canones cv. qui per diuerſa concilia Africanæ prouinciæ temporibus Aurelii Carthaginenſis epiſcopi leguntur eſſe conſcripti. ¶ Nona Arelatenſis, in qua Patres cc. † ſtatuerunt canones quatuor: quorum auctores maxime Silueſter vrbis Romæ epiſcopus, & S. Marinus Arelatenſis epiſcopus extiterunt, temporibus Conſtantini Auguſti, ſicut quidam aſſerunt. ¶ Decima item Arelatenſis, in qua Patres xix. ſtatuerunt canones: quorum maxime S. Cæſarius Arelatenſis epiſcopus extitit. ¶ Vndecima item Arelatenſis, in qua Patres xvi. ſtatuerunt canones. ¶ Duodecima item Arelatenſis in Vico Hortenſii †, in qua Patres xi. ſtatuerunt canones: quorum maxime auctor ſanctus Cæſarius Arelatenſis epiſcopus extitit. ¶ Tertiadecima item Arelatenſis, in qua Patres xix. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Sarpidius † Arelatenſis epiſcopus extitit. ¶ Quartadecima Arauſicenſis, in qua Patres xvi. † ſtatuerũt canones: quorum auctor maxime Hilarius epiſcopus extitit. ¶ Quintadecima Epaunenſis[f], in qua Patres xxvi. ſtatuerunt canones xxxix. quorum auctor maxime Cæſarius epiſcopus extitit. ¶ Sextadecima Agathenſis, in qua Patres xxix. † ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Cæſarius epiſcopus extitit. ¶ Septimadecima[g] Aurelianenſis, in qua Patres lxx. ſtatuerunt canones. quorum auctor maxime Aurelius Arelatenſis epiſcopus extitit, temporibus Clodouei Regis. ¶ Octauadecima item Aurelianenſis, in qua Patres xxxi. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Melanius Rhedonenſis epiſcopus extitit. ¶ Nonadecima itẽ Aurelianẽſis, in qua Patres xxx. ſtatuerũt canones, quorũ auctor maxime S. Albinus Andegauẽſis epiſcopus extitit. ¶ Vigeſima Aruernenſis, in qua Patres xv. ſtatuerunt canones: quorũ auctor ma-

† al. Zelamitanum.

† al. xxx.

† al. ccxviij.

† abeſt numerus a collectione etiam Vaticana.

† Hortenſico.

† al. Sapardus]al. Sapidius.

† al. xxvi.

† al. xxxiiij.

Hactenus in collectione Iſidori impreſſa.

† *al. Brinatanẽſis*] *al. Beturicenſis.* † *al. Matiſcenſis.* Hactenus in collectione Iſidori Vaticana.

xime honoratus Breutenſis † epiſcopus extitit. ¶ Vigeſima prima Maticenſis †, in qua Patres xxi. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit. ¶ Vigeſima ſecunda item Maticenſis, in qua Patres lxxxvi. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime idem Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit. ¶ Vigeſima tertia Lugdunenſis, in qua Patres xviij. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Philippus Viennenſis epiſcopus extitit. ¶ Vigeſima quarta item Lugdunenſis, in qua Patres xx. conſtituerunt canones, quorum auctor maxime idem Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit.

a ¶ Prima] *Maior pars huius capitis, id eſt vſque ad finem verſiculi*, Nonadecima. *habetur in collectione Iſidori impreſſa, ante præfationem ipſius Iſidori: in Vaticana autem vſque ad finem verſi.* Vigeſimaprima. *Deuſdedit & Anſelmus integrum ante ſuas collectiones habent. Neque vero ſummula hæc eiuſdem Iſidori eſſe poteſt: nam neque præfationi ipſius, neque collectioni reſpondet: in qua, vt cetera mittantur varietates, multa referuntur concilia Hiſpaniæ, quorum hic nulla mentio.*

b ¶ Ante Nicænam] *Sic eſt emendatum ex Anſelmo, & Deuſdedit, & Vaticana collectione. Nam ante legebatur*, Antiochenam. *In collectione autem Iſidori impreſſa legitur quidem*. Nicænam, *ſed deeſt vox*, ante. *Sic autem legendum eſſe, quemadmodum eſt emendatum, oſtendunt verba, quæ ipſum Neocæſarienſe concilium antecedũt*, οἵ τινες δεύτεροι μέν εἰσι τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ, τῶν δὲ ἐν Νικαίᾳ πρωτογενέστεροι, *id eſt*, qui canones poſteriores quidem Ancyranis, anteriores aũt Nicænis ſunt, *quo loco in collectione Iſidori impreſſa mendoſe eſt*, Et hi quidem canones ſecundi ſunt eorum, qui in Ancyra, & Cæſarea expoſiti ſunt, *redundat enim illud*, & Cæſarea, *quare in recentioribus editionibus conciliorum omiſſum eſt. Similis error eſt in codice canonum Moguntino.*

c ¶ Sexaginta] *In codice canonum lx. epiſcopi reperiuntur ſubſcripſiſſe: ſed poſtea additur*, & ceteri & ſubſcripſerunt omnes epiſcopi diuerſarum prouinciarum, vel ciuitatum, nu. cxxi. *Socrates lib. 2. c. 16. in eo concilio ex occidentis partibus epiſcopos circiter ccc. conueniſſe dicit, ex orientis vero lxxvi. qui etiam ſeceſſionem fecerũt. Idem Nicephorus lib. 9. c. 12. & Tripertita. Theodoritus autem lib. 2. cap. 7. docet ex antiquis narrationibus, epiſcopos ccl. conueniſſe. Omnino & in his, & Patrum & canonum numeris multa ſunt emendata. Sed in multis etiam ſatis viſum eſt indicare varietates: nonnulla lectoris diligentiæ ſunt reſeruata.*

d ¶ Et Ianuarius] *Anſelmus habet vt Gratianus. In collectione indicata eſt*, et Vincentius Capuanus epiſcopus, et S.R.E. Legatus extiterunt. *In concilio ipſo cap. 18. nominatur Ianuarius epiſcopus. In ſubſcriptione vero in codice canonum, non nominatur, ſed tantum Vincentius Capuanus S.R.E. Legatus, & Calipodius Depalitanus legatus S.R.E.*

e ¶ Septima] *Hic numeratur tantummodo vnica ſynodus Carthaginenſis, quæ habetur in codice canonum, de qua inferius xx. diſt. c. de libellis dicetur.*

f ¶ Epaunenſis] *Ita emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & collectione Iſidori Vaticana. Nam antea legebatur*, Empanenſis. *Verumtamen in concilio Epaunenſi impreſſo nullus Cæſarius nominatur: ſed Auiti primum eſt mentio.*

g ¶ Septimadecima] *Hic numerantur tria concilia Aurelianenſia, quorum hæc in concilijs impreſſis indicia inueniuntur. In quinto Aurelianenſi, ſubſcribit primo loco Aurelius Arelatenſis. In primo inter alios legitur nomen Melanij Rhedonenſis. In tertio ſubſcribit quarto loco Albinus epiſcopus Andegauenſis.*

Sed quod Nicæna ſynodus xx. canones ſupra ſtatuiſſe dicitur, contrarium

trarium videtur ei, quod in epiſtola Athanaſii inuenitur. Scribit enim Athanaſius Alexandrinus epiſcopus Marco Papa ita dicens.

In epiſtola Athanaſii, & vniuerſorũ Ægypti epiſcoporũ ad Marcum Papã ſed copioſius, quam hic.

¶ Epiſtola Athanaſii poſtulantis capitula Nicæni concilii. C. XII.

SEptuaginta[b] Nicæni concilii capitula, quæ de præfata ſynodo, iubente domino meo Alexandro, decreto omnium epiſcoporum attuli, quæ ſunt igne combuſta, optamus, vt a veſtræ ſanctæ ſedis auctoritate percipere per præſentes legatos mereamur. *Item.* ¶ Præſentib. nobis octoginta capitula in memorata ſynodo tractata ſunt, quadraginta a Græcis, Græca edita lingua; & quadraginta a Latinis ſimiliter Latina edita lingua. Sed viſum eſt cccxviij. epiſcopis † ſpiritu S. repletis, & maxime iam dicto Alexandro, & Apoſtolicæ ſedis Apocryſariis, vt decem capitula adunarentur aliis, atque congruis locis infererentur, & ad formam lxx. diſcipulorũ, vel totius orbis terræ linguarum, ſeptuaginta tanti & tam excellentis concilii fierent capitula, quæ omnem Chriſtianorum informarent orbem.

Iuo par. 4. cap. 108. Pannor. l. 2. c. 106. Anſ. l. 2. c. 56. Poly. l. 3. t. 20 Ididẽ paulo ſuperius.

† *Patribus*] origin.

b ¶ Septuaginta] *Ex his Athanaſii verbis conſtat, non omnes Nicænæ ſynodi canones aut Græce, aut Latine nunc haberi. Et Iulius Papa ad orientales, & Innocentius Victricio, & alij multos ex illa canones citant, qui non ſunt in his viginti, qui in manibus omnium verſantur. De qua re ſcribit Iſidorus in præfatione conciliorum tomis inſerta. Et ex epiſtola quadam Gregorij decimi ad Regem Armeniorum, cum conciliũ Lugdunenſe indixiſſet (quam manuſcriptam habet Cardinalis Sirletus) intelligitur integrum Nicænum concilium in lingua Armeniorum eo tempore extitiſſe. Sic enim ſcribit:* Quia vero multipliciter expedit, vt in eiuſdem celebratione concilii, antiquorum conciliorum copiam habeamus, celſitudinem regiam rogamus, & hortamur attente, quatenus integrum Nicænum concilium, & alia concilia, quæ habere diceris in Armenica littera, cum aliquibus peritis interpretibus, nobis cum ea, qua poteris, celeritate tranſmittas. *Tuneti quoque, & Alexandriæ inuenti ſunt octoginta canones Arabice ſcripti ſub nomine huius concilij, qui Romæ in Arabica, & Armenia lingua ſcripti penes eundem Cardinalem Sirletum ſunt, & nuper etiam in Latinam linguam conuerſi ſunt, & impreſſi.*

Quomodo ergo viginti tantum capitula in Nicæna ſynodo ſtatuta dicuntur, cum ſeptuaginta capitula (vt Athanaſius ſcribit) in ea ſtatuta monſtrentur? ¶ His ita reſpondetur: Capitulorum Nicænæ ſynodi quædam in deſuetudinẽ abierunt: viginti tantum in Romana eccleſia habentur.

Vnde Stephanus Papa ſcribit dicẽs Luythobio epiſc. Moguntino.

¶ Nicæni concilii viginti tantum capitula habentur. C. XIII.

VIginti tantum capitula Nicænæ ſynodi in ſancta Romana eccleſia habentur, ſed quo neglectu alia defecerint, ambiguum eſt. Plurimi arbitrantur ea Antiocheno concilio eſſe inſerta.

Iuo par. 4. cap. 232. Pann. l. 2. c. 107.

¶ *Apud Iuonem parte quarta, c. 232. habetur magis integrum hoc caput.* Capitula Niceni cōcilii teſtimonio Athanaſii ſeptuaginta in figuram ſeptuaginta diſcipulorum ſcripta non dubitamus, a quibus viginti tantum in eccleſia ſancta Romana, & quæ ſequuntur.

Sardicenſe quoque cōcilium auctoritate Nicolai Papa recipitur.

† *al. electo.* Habetur in epiſt. 6. quæ prima ad Photiū eſt. Iuo p. 4. c. 135 Panor. l. 2. cap. 117. ver. Quod dicitis.]

Vnde idem ſcribit Clero † Conſtantinopolitano.

¶ Auctoritate Apoſtolica Sardicenſe concilium recipitur. C. XIIII.

QVod dicitis neque Sardicenſe concilium, neque decreta † alia vos habere ſanctorum Pontificum, non facile nobis facultas credendi tribuitur, maxime cum Sardicenſe concilium, quod penes vos in veſtris regionibus actum eſt, & omnis eccleſia recipit, qua ratione conuenerit †, vt hoc ſancta Conſtantinopolitana eccleſia abiiceret, & vt dignum eſt, non retineret?

† *al. decreta alia vos.*

† *al. conuenerat.*

DISTINCTIO XVII.

1 ps *GEneralia concilia quorum tempore celebrata ſint, vel quorum auctoritas ceteris praemineat, ſanctorum auctoritatibus ſupra monſtratum eſt. Auctoritas vero congregandorum conciliorum penes Apoſtolicam ſedem eſt.*

Vnde Marcellus Papa ſcribit Maxentio [a].

a ¶ Maxentio] *Antea legebatur*, Maxentio epiſcopo. *In tomis autem conciliorum in epiſtola inſcriptione eſt*, ad Maxentium tyrannum, *ſed in principio Epiſtolæ eſt*, Marcellus Maxentio, *quæ lectio viſa eſt retinenda.*

¶ Abſque Romani Pontificis auctoritate ſynodus congregari non debet. C. I.

Anſ. l. 2. c. 60 Iuo par. 4. cap. 140. Poly. l. 1. c. al. titu. 13.

SYnodum epiſcoporum abſq; huius ſanctę ſedis auctoritate (quamquam quoſdam epiſcopos poſſitis congregare) non poteſtis regulariter facere. Neque [b] vllum epiſcopum, qui hanc appellauerit Apoſtolicam ſedem, damnare; antequam hinc ſententia definitiua procedat. Nam ſi ſæculares in publicis iudiciis, libellis vtuntur appellatoriis, quanto magis ſacerdotibus hæc eadem agere licet, qui ſuper illos ſunt? De quibus dictum eſt [Ego dixi, Dii eſtis.]

Pſal. 81.

b ¶ Neque vllum epiſcopum] *Hinc vſq; ad finem non habentur in aliquot manuſcriptis Gratiani exemplaribus.*

Item Iulius Papa primus in ſcripto contra orientales pro Athanaſio cap. 29.

¶ Non eſt ratum concilium, quod auctoritate Romanæ eccleſiæ fultum non fuerit. C. II.

Anſl. 2. c. 47 Poly. l. 1. c. 13. † *al. legatio.*

REgula veſtra nullas habet vires, nec habere poterit: quoniam nec ab orthodoxis epiſcopis hoc concilium actum eſt, nec Romanæ eccleſiæ Legatus † interfuit; canonibus præcipientibus ſine eius auctoritate

ctoritate concilia fieri non debere. Nec vllum ratum eſt, aut erit vnquam concilium, quod non fultum fuerit eius auctoritate.

Item Damaſus Papa I. ad Stephanum, epiſt. 3.

¶ Nullus vſurpet conceſſa Romanæ eccleſiæ. C. III.

HVic ſoli † ſedi conceſſa nullus vſurpare ſine eius conſultu præſumat, qui non vult honore eccleſiaſtico indignus vt contemptor, iudicari. † *ſanctæ* Anſ. l. 1. c. 55. Poly. l. 1. c. 17

Item Gregorius †.[a] † *al. Pelagius Papa Valeriano Patritio.*

¶ Abſque Apoſtolicæ ſedis auctoritate ſynodum particularem contra vniuerſalem aliquibus congregare non licet. C. IIII.

NEc licuit alicui aliquando, nec licebit particularem ſynodum[b] congregare: ſed quoties aliqua de vniuerſali ſynodo aliquibus dubitatio naſcitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt, rationem, aut ſponte ij qui ſalutem animæ ſuæ deſiderant, ad Apoſtolicam † ſedem pro recipienda † ratione conueniant, aut ſi fortè (ſicut de tali bus † ſcriptum eſt [Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit]) ita obſtinati, & contumaces extiterint, vt doceri non velint: eos ab eiſdem Apoſtolicis ſedibus aut attrahi ad ſalutem quoquomodo neceſſe eſt, aut (ne aliorum perditio eſſe poſſint) ſecundum canones per ſæculares comprimi poteſtates. Iuo p. 4. c. 139 Anſel. l. 12. cap 43. Pol. l. 1. c. 14. † *Apoſtolicas ſedes*] Iuo. † *al. percipienda.* † *al. quibuſdam.* *Prou. 18.* † *al. opprimi.*

a ¶ Gregorius.] *Hoc procul dubio eſt Pelagij, ſicut ab Anſelmo & Iuone citatur. Sunt autem apud Gratianum multa capita ex Pelagio huius argumenti, ad Apoſtolicas ſedes recurrendum eſſe, cum inferiores epiſcopi, aut quiuis alij cognoſcere deſiderarent quid in aliqua vniuerſali ſynodo eſſet conſtitutum, & valde illos condemnandos, qui Apoſtolicis ſedibus non communicant, vt 23. quæſt. 5. c. non vos. & c. de Liguribus. Ex hoc autem capite, nec licuit. & capite, illud. 11. q. 1. habetur integra epiſtola Pelagij, quemadmodum ab Anſelmo refertur. Verum in Polycarpo citatur ex Gregorio, & in margine eſt additum,* ad epiſcopos Mauritaniæ. *Atque in ſummariis capitum dictatus ipſius Papæ, qui habetur lib. 2. Regeſti Gregorij ſeptimi inter cetera hoc eſt,* quod nulla ſynodus abſque præcepto ſummi Pontificis debet generalis vocari.

b ¶ Synodum] *Apud Anſelmum, Iuonem, & in Polycarpo adduntur hæc,* ad iudicandum vniuerſalem ſynodum. *Hoc enim eſt quod prohibebatur hic a Pelagio. Multi enim eo tempore aut ignorantia, aut animi peruerſitate adducti nolebant quintum concilium recipere. (Qua de re beatus Gregorius, lib. 6. epiſt. 53. & alibi ſæpe) & particularem ſynodum vniuerſali, ac ſedium Apoſtolicarum auctoritati præferebant. Itaque hoc capite non prohibet Pelagius, ſiue Gregorius ne epiſcopi poſſint diœceſanas, & Metropolitæ prouinciales ſynodos conuocare, ſed ne ipſas ad iudicandum vniuerſalem ſynodum congregent, atque ita eſt in rubrica emendatum.*

Itē Pelagius Papa II. epiſcopis, qui conuenerant ad illicitam vocationem Ioannis Conſtantinopolitani, epiſt. 1. c. 1.

¶ Non eſt concilium, ſed conuenticulum, quod ſine ſedis Apoſtolicæ auctoritate celebratur. C. V.

MVltis denuo Apoſtolicis, & canonicis, atque eccleſiaſticis inſtruimur regulis, non debere abſq; ſententia Romani Pōtificis concilia celebrari. ¶ Quapropter, vt iam dictum eſt, rectè non conci A. C. l. 1. c. 36. Poly l. 1. c. 14

lium, ſed veſtrum conuenticulum, vel conciliabulum caſſatur, & quidquid in eo actum eſt, irritum habetur, & vacuum. Vos quoq; deinceps videte, vt nullius hortatu talia præſumatis, ſi Apoſtolicę ſedis communione carere non vultis. *Et infra.* ¶ Si vero in qualibet prouincia ortę fuerint quæſtiones, & inter ipſius prouinciæ epiſcopos diſcrepare cœperit ratio, atq; inter ipſos diſſidêtes non conueniat: ad maiorem tunc ſedem referantur. Et ſi illic facile, & iuſte non diſcernuntur; vbi fuerit ſynodus regulariter congregata, canonice, & iuſte iudicentur. Maiores vero, & difficiliores † quæſtiones (vt ſancta ſynodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit,) ad ſedem Apoſtolicam ſemper referantur.

Cap 3.
† *al. difficiles.*
In lib. Enno. pro defenſione 4. & 5 ſyno. ſub Sym. Papa.
Iuo par. 4. cap 142.
Anſ. l. 2. c. 56.
Poly. l. 1. ti. 7.

Item Symmachus Papa.

¶ Prouincialia concilia ſine Romani Pontificis præſentia pondere carent. C. VI.

† *al. legite.*
† *collatione.* orig.

COncilia ſacerdotum eccleſiaſticis legibus quotannis decreta per prouincias, quia præſentiam Papę non habent, valetudinem perdiderunt [a]. Legiſtis † inſaniſſimi, aliquando in illis præter Apoſtolici apicis ſanctionem aliquid conſtitutum, & non de maioribus negotiis ad conſultationem †, ſi quid occurrerit, præfatæ ſedis arbitrio fuiſſe ſeruatum?

Verba omnia ſumta ſunt ex quarta ſynodo Romana ſub Symmacho.

a ¶ Perdiderunt] *Hic in libello Ennodij in recentioribus editionibus eſt nota interrogationis. Sunt enim verba inimicorum Symmachi hoc tamquam abſurdum quidpiam obycientium. Quibus Ennodius in ſequentibus verbis reſpondet,* Legite, &c.

† *iuſſione.*] Vatic. cod. & Nicolaus ad Michaelem imp. pag. 501.
† *Chriſtianis omnibus redderetur*] orig
Ibid inf.
† *al. propoſitionibus*] ori.
† *Vt eos ſatisfacientes epiſcopo ſuo miſericordia ſubſequatur.* or.

2 [*Hinc etiam cum auctoritas Theodorici Regis ex diuerſis prouinciis ad Vrbem Romam ſacerdotes conuenire præcepiſſet, vt ſanctum concilium iudicaret de ijs, quæ venerabili Papæ Symmacho præſuli Apoſtolicæ ſedis ab aduerſarijs ipſius dicebantur impingi; Liguriæ, & Æmiliæ, ſeu Venetiarum epiſcopi ſuggeſſerunt ipſum, qui dicebatur, impetitus, debere ſynodum conuocare, ſcientes, quia eius ſedi primum Petri apoſtoli meritum, deinde ſecuta iuſſione* † *Domini, conciliorū venerandorum auctoritas ſingularem in eccleſiis tradidit poteſtatem, nec antedictæ ſedis antiſtitem minorum ſubiacuiſſe iudicio.*] *& infra* [¶ *Ad hæc ſereniſſimus Rex, Deo adſpirante reſpondit ſynodalis eſſe arbitrij in tanto negotio ſequenda præſcribere, nec aliquid ad ſe præter reuerentiam de eccleſiaſticis negotijs pertinere; committēs etiā poteſtati Pontificum, vt ſiue propoſitum vellent audire negotium, ſiue nollent, quod magis putarent vtile deliberarent, dummodo venerandi prouiſione concilij pax in ciuitate Romana* † *daretur; epiſcopi vero in ſynodo reſidentes cōgregata auctoritate eiſdem Symmachi dixerunt: Symmachus Papa ſedis Apoſtolicæ præſul, ab huiuſmodi oppoſitionibus* † *impetitus, quantum ad homines reſpicit, ſit immunis, & liber, cuius cauſam totam Dei iudicio reſeruamus.*] *& infra.* ¶ † *De clericis vero memorati Papæ, qui ab epiſcopo ſuo ante tempus cōtra regulas diſceſſerūt, & ſchiſma fecerunt; hoc fieri decernimus, vt* † *illi ſatisfacientes epiſcopo ſuo miſericordiam*

cordiam conſequantur & officijs eccleſiaſticis ſe gaudeant reſtitui.] ibidem infra. ¶ *[Laurentius eccleſiæ Mediolanenſis epiſcopus huic ſtatuto noſtro, in quo totam cauſam Dei iudicio commiſimus, ſubſcripſi. Petrus eccleſiæ Rauennatis epiſcopus ſub eiſdem verbis ſubſcripſit, & poſt eum ſeptuaginta quinque epiſcopi.] Illud de clericis pro pace in vrbe reformanda miſericorditer & diſpenſatiue factum dinoſcitur.* ¶ *Hocquoque notandum eſt, quod in hoc concilio, & in alia ſynodo Symmachi Papæ, ante Rauennatem epiſcopum Mediolanenſis ſubſcripſiſſe, & reſpondiſſe legitur: ex quo & ſedis prærogatiuam ante eum habere colligitur.*

Ait enim Gregorius primus lib. 7. reg. epiſt. 112. Syagrio epiſcopo Auguſtodunenſi.

C. VII.

EPiſcopos ſecundum ordinationis ſuæ tempus, ſiue ad conſidendum in concilio, ſiue ad ſubſcribendum, vel in qualibet alia re, ſua attendere loca decernimus, & ſuorum ſibi prærogatiuam ordinum vindicare. Anſ.l.6.c.134

Verum tempus ordinationis non ad eccleſias, ſed ad perſonas refertur, ſicut ex conſuetudine Cardinalium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & epiſcoporum vniuſcuiuſque prouinciæ euidenter apparet.

DISTINCTIO XVIII.

1 EPiſcoporum igitur concilia, vt ex præmiſſis apparet, ſunt inualida ad definiendum, & conſtituendum, non autem ad corrigendum. Sunt enim neceſſaria epiſcoporum concilia ad exhortationem, & correctionem, quæ etſi non habent vim conſtitutionis†, habent tamē auctoritatem imponendi, & indicendi, quod alias ſtatutum eſt, & generaliter, ſeu ſpecialiter obſeruari præceptum. ps

†al. conſtituendi.

[Ex Cabilonenſi concilio, c. 6.]

¶ *In peruetuſto Gratiani codice Palea hæc eſt in extremo præcedentis diſtinctionis, conuenitque cum vltimo illius capite,* epiſcopos. *Ex Cabilonenſi autem citant etiam ceteri collectores: extat vero in Bracarenſi primo, c. 24. & concordat cum c. 13. concilij Milevitani, & c. 53. concilij Africani.*

PALEA[b] C. I.

PLacuit, vt conſeruato Metropolitani primatu ceteri epiſcopi ſecundum ſuæ ordinationis tempus alius alii deferat† locum. Bur.l.1.c.55. Iuo p.5 c.165 Pan.l.4.c.20

Vnde Leo primus, epiſt. 82. cap. 7. Anaſtaſio Theſſalonicenſi epiſcopo.

†al. ſedendi deferat.

¶ Bini conuentus per ſingulos annos ab epiſcopis celebrentur. C. II. Burc.l.1.c.43

DE conciliis autem epiſcopalilibus non aliud indicimus, quā ſancti Patres ſalubriter ordinarunt, vt ſcilicet bini conuentus per an Iuo par. 4. c.141.

nos ſingulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diuerſos eccleſiæ ordines naſci aſſolent, iudicetur. At ſi forte inter ipſos,
Pan.l.4.c.13. qui præſunt, de maioribus (quod abſit) peccatis cauſa naſcatur; quæ
Poly.l.3.t.19 prouinciali nequeat examine definiri, fraternitatem tuam de totius
Pol.l.2.t.15. negotij qualitate Metropolitanus curabit inſtruere, & ſi coram poſitis partibus nec tuo fuerit res ſopita iudicio, ad noſtram cognitionem quidquid illud eſt transferatur.

Item ex Niceno concilio, c. 5.

¶ Quo tempore concilia epiſcoporum ſint celebranda. C. III.

Pol.l.3.t.19. HAbeatur ſemel concilium ante dies quadrageſimæ, vt omnibus, ſi quæ ſunt, ſimultatibus amputatis, mundum [a] ieiunium, & ſolenne Deo poſſit offerri: ſecundum vero agatur circa tempora autumni.

a ¶ Mundum.] *Caput hoc eſt ex verſione, qua vſus eſt Iſidorus. In ea tamen hoc loco eſt*, mundum ſolenne Deo munus; *quemadmodum & in Polycarpo, & in aliquibus Gratiani codicibus eſt*: mundum, & ſolenne Deo munus. *Græce eſt*, ἵνα πάσης μικροψυχίας ἀναιρουμένης τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ θεῷ, id eſt, vt omni ſublata animi anguſtia munus purum Deo offeratur.

Item ex Antiocheno concilio, c. 20.

¶ Ad morum correctionem, & controuerſiarum diſſolutionem bis in anno epiſcopale concilium fiat. C. IIII.

Bur.l.1.c.44 PRopter eccleſiaſticas cauſas, & quæ exiſtunt, controuerſias diſſol-
Iuo p.5.c. uendas, ſufficere viſum eſt bis in anno per ſingulas prouincias epi-
145. ſcoporum concilium fieri, ſemel quidem poſt tertiam hebdomadam
Pan.l.4.c.15. Paſchalis feſtiuitatis, ita vt in quarta hebdomada, quæ conſequitur, id
Pol.l.3.c.19. eſt [a] media Pentecoſte, concilium compleatur.[b] Admoneant autem comprouinciales epiſcopos ij, qui in amplioribus, id eſt in metropolitanis ciuitatibus degunt. ¶ Secundum vero concilium Idibus Octobris habeatur, qui dies apud Græcos hyperberetæi menſis, decimus [c] inuenitur. In ipſis autem conciliis, & preſbyteros, & diaconos præſentes eſſe oportet, & omnes quotquot ſe læſos exiſtimant, & ſynodicam expectare ſententiam. Nec liceat aliquibus apud ſemetipſos concilia ſine Metropolitanorum epiſcoporum conſcientia facere, quibus de omnibus cauſis conſtat permiſſum eſſe iudicium.

a ¶ Id eſt media.] *Antea legebatur*, & in medio temporis inter Paſcha & Pentecoſtem, *nec multo aliter apud Iuonem*, id eſt medio temporis, &c. *Sed repoſita eſt hæc lectio ex pleriſque Gratiani exemplaribus, & collectione Iſidori, in qua eſt hæc eadem verſio. Nam cæteri collectores ſecuti potius videntur verſionem Dionyſij, quæ eſt in codice canonum: quamuis & Burchardus, & Pannormia hoc loco habeant*, id eſt medio Pentecoſtes, *vel* in medio Pentecoſte. *vbi in verſione Dionyſij eſt*, ita vt quarta ſeptimana Pentecoſtes, *verbum plane e verbo. Græce enim eſt*; ὥστε τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς.

b ¶ Compleatur.] *Vocem* ἐπιτελεῖσθαι, *Dionyſius vertit*, conueniat.

c ¶ Decimus.] *Prorſus ex Græco. Dionyſius autem, quem Burchardus, & Iuo ſequuntur,*

guuntur, habet, Idibus Octobris, id eſt, quintodecimo die menſis Octobris, quem hyperberetæum Græci cognominant. *In canone autem Apoſtolorum 37. legitur ſecundã anni ſynodũ celebrãdã eſſe*, ὑπερβερεταίου δωδεκάτῃ. *id eſt*, duodecimo die hyperberetæi. *Non conuenire autem omnino Latinorum menſes cum Græcorum ſatis conſtat. Suidas quidem ſcribit apud Macedonas hyperberetæum eundem eſſe qui October, Galenus autem Pergami eundem qui September.*

Item ex concilio Laodicen. c. 40.

¶ Semetipſos accuſant, qui vocati ad ſynodum venire contemnunt. C. V.

NOn oportet vocatos epiſcopos ad ſynodũ, contemnere: ſed adire debere, & aut docere, aut doceri quæ ſunt ad eccleſiæ cæterorumque correctionem vtilia: quod ſi contempſerint, ſeipſos videntur accuſare, niſi forte pro infirmitate ire† non poſſint. Bur. l. 1. c. 47. Iuo par. 5. c. 157. † *al. abire.*

Item ex concilio Chalcedonenſi 3. c. 19.

¶ Corripiantur epiſcopi, qui ad concilium vocati, venire contemnunt. C. VI.

PEruenit ad noſtras aures, quod in prouinciis conſtituta epiſcoporum concilia minime celebrentur. Hoc [d] ex eo probatur, quod multæ, quæ correctione opus habent, eccleſiaſticæ res negligantur. Statuit ergo hæc ſancta ſynodus, ſecundum regulas Patrum bis in anno in vnum conuenire per ſingulas prouincias epiſcopos, vbi ſingula, [e] quæ emerſerint, corrigantur. Qui vero noluerint conuenire epiſcopi conſtituti in ſuis ciuitatibus, & hoc maxime, cum ſui corporis ſanitate conſiſtentes, etiam ab omnibus aliis vrgentibus neceſſitatibus, † & inexcuſabilibus negotiis liberi ſunt, licere eos fraternæ charitatis admonitionibus corripi. Anſ. l. 6. c. 199. Iuo p. 4. c. 243. † *abeſt a collectione Iſidori & Iuone.*

d ¶ Hoc ex eo] *In collectione Iſidori, vbi alioquin eadem videtur eſſe verſio, legitur,* ex hoc probatur, quod multæ, &c. *itemque apud Iuonem, addita tamen particula, &. Græce eſt:* δὲ ἐκ τούτου πολλὰ παραμελεῖται τῶν διορθώσεως δεομένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. *id eſt:* & propterea multæ ex reb. eccleſiaſticis, quæ correctionis egẽt, negligũtur.

e ¶ Vbi ſingula] *Ita in collectione Iſidori, & apud Iuonem, & Anſelmum. Græce eſt:* ἔνθα ἂν ὁ τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπος δοκιμάσῃ, καὶ διορθοῦν ἕκαστα τὰ ἀνακύπτοντα. *quæ Dionyſius ſic vertit:* Quo Metropolitanus Antiſtes probauerit, & corrigere ſingula, ſi qua forſitan emerſerint. Ex verſione Anaſtaſii.

Item ex ſeptima ſynodo, c. 6.

¶ Canonicis ſubiaceat pœnis metropolitanus, qui ſaltem ſemel in anno celebrare concilium negligit. C. VII. In concilio Nicæno. c. 5. & Antiocheno. c. 20. Iuo par. 5. c. 373. ſupra ea. c. habeatur. & c propter.

2 QVoniam quidem regula eſt, quæ dicit, bis in anno per ſingulas prouincias oportere fieri per conuentum epiſcoporum regulares inquiſitiones; propter fatigationem, & vt opportune habeantur ad iter agendum hi, qui congregandi ſunt, definierunt ſextæ ſynõ

odi ſancti Patres, omni excuſatione remota, omnibus modis ſemel in anno fieri, & deprauata corrigi. Hunc ergo canonem & nos renouamus: & ſi quiſquam Princeps inuentus fuerit hoc prohibere; communione priuetur. Si quis vero metropolitanorum hoc neglexerit agere abſque neceſſitate, vel vi, ſeu aliqua rationabili occaſione; canonicis pœnis ſubiaceat. Dum autem ſynodus agitur ſuper canonicis, & Euangelicis negotiis; oportet congregatos epiſcopos in meditatione, & ſolicitudine fieri cuſtodiendorum diuinorum, & viuificorum Domini mandatorum. *Et poſt pauca.* ¶ Porro non habeat metropolitanus licentiam ex his, quæ defert epiſcopus ſecum, ſiue iumentum, ſiue aliam ſpeciem expetendi. Quod ſi hoc egiſſe conuictus fuerit, ſoluat quadruplum.

ſ ¶ Et vt opportune] *Græce eſt.*
καὶ τὸ ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς ὁδοιπορίαν. *id eſt,*
Et quod non bene parati ſunt ad iter faciendum.

Item Leo IIII. ad epiſcopos Britanniæ, c. 3.

¶ Non cogatur presbyter ad ſacra concilia eulogia deferre. C. VIII.

De eulogiis ad ſacra concilia deferendis nihil inuenimus a maioribus terminatum: ſed ſicut vnicuiq; presbytero placuerit. Nam ſi conſtitutum fuerit illo in tempore benedictiones afferri, forſitan minus libenter ad ſynodos occurrent: & magis venire obtrectabunt. Quæ, vt arbitror, non ſunt rationabiliter quærendæ; nec vltro delatæ, reſpuendæ.

¶ *Habetur hæc epiſtola Romæ manuſcripta, vt in indice dictum eſt.*

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 21.

¶ Sine graui neceſſitate epiſcopus ad ſynodum ire non tardet. C. IX.

Anſel. l. 7. cap. 191. Epiſcopus ad ſynodum ire non tardet, niſi ſatis graui neceſſitate inhibeatur: ſic tamen vt in perſona ſua legatum mittat, ſuſcepturus ſalua fidei veritate, quidquid ſynodus ſtatuerit.

¶ *Similem ſententiam, & pene eadem verba referunt Burchardus l. 1. c. 51. & Polycarpus l. 2. tit. 16. ex Felice.*

Item ex concilio Carthaginenſi 5. c. 10.

¶ Excuſatorias litteras dirigant, qui grauati ad ſynodum ire non poſſunt. C. X.

Anſ. l. 7. c. 188 Placuit, vt quotieſcumq; congregandum eſt concilium, epiſcopi, qui neque ætate, neq; ægritudine, neque alia grauiori neceſſitate impediuntur, competenter occurrant. *& infra.* ¶ Quod ſi non potuerint occurrere, excuſationes ſuas litteratorie [a] conſcribant: niſi autem [b] rationem impedimenti ſui apud Primatem ſuum reddiderint, eccleſiæ ſuæ communione debent eſſe contenti.

¶ Littera-

a ¶ Litteratoriæ] *In concilijs impreſſis legitur,* In tractoria. *Dubitatum fuit, an legendum eſſet,* in tractatoria. *Nam epiſtolæ, quibus Imperatores, vel Reges ſuos præſides vocabant, vel euectionem aliquam concedebant, tractoriæ dicebantur. Sic in codice Theodoſiano lib. 8. titulus ſextus eſt,* de tractoriis, & ſtatiuis. *& ſic videtur emendandum in lib. Cod. 12. quamuis in impreſſis legatur,* de tractoriis. *quam vocem* tractoriam, *eadem ſignificatione Carolus Magnus in ſuis capitularibus vſurpauit libro 4. cap. 30. & 69. & eadem notione eſt in concilio Meldenſi cap. 71. Sanctus quoque Augustinus in libro poſt collationem contra Donatiſtas c. 24. tractoriam pro epiſtola vocatoria vſurpat, his verbis:* Sic autem a Primate ſuo per tractoriam fuerunt euocati. *Atque in hoc canone, vbi de vocandis epiſcopis ad concilium agitur, vox iſta eſſet aptiſſima. Nam in concilio Africano inſerto in codice canonum, c. 43. vbi hoc idem reperitur, &c. cap. 57. §. Alypius in vetuſtis codicibus ſemper legitur,* tractoria. *vbi in impreſſis eſt,* tractoria. *& in Carthaginenſi Græco capite 91. eſt* ἡ συνοδική. *Verum idem B. Auguſt. vtitur dictione,* tractoria *in eam quæ nūc ſubijcietur ſententiam. Loquens enim de epiſcopis, ſi vocati noluiſſent venire ad concilium, & ibi obiecta crimina purgare, epiſt. 162. ait.* Quod ſi non fecerint, ibi etiam eorum nomine per totum orbem terrarum, quacumque iam Chriſti eccleſia dilatata eſt, ab omnibus eccleſiis, eorum communio præcidetur. *In concione quoque ſecunda in pſal 36. eadem vox quater inuenitur: & epiſtola Syricij, quæ recitatur in concilio Teleptenſi, ibi vocatur tractatoria. Cuius mentionem faciens Innocentius in epiſtola ad Exuperium Toloſanum, c. 1. ait:* De his, & beatæ recordationis viri Syricii epiſcopi monita euidentia comearunt: *quibus verbis videtur indicare non ad ſolos Africæ epiſcopos, ſed ad omnes prouincias miſſam fuiſſe illam Syricij tractatoriam. Ita Leo Papa ſecundus, poſtquam ſextum vniuerſale concilium finem habuerat, breuem eius concilij ſummam ad Hiſpaniæ epiſcopos, vt ei ſubſcriberent, miſit; quam tractatoriam vocat, quæ Leonis epiſtola manuſcripta ex Hiſpania Romam ſunt miſſæ.*

b ¶ Niſi autem] *In originali eſt,* vel ſi poſt aduentum tractatoriæ aliquæ neceſſitates repente forſitan ortæ fuerint, niſi rationem impedimenti ſui apud ſuum Primatem reddiderint, ab eccleſiæ communione debere eſſe contēptos. *In Africano c. 43. reliqua eodem modo. Sed in extremo eſt fere vt apud Gratianū,* eccleſiæ ſuæ cōione debere eſſe contentos. *Itemq; in Carthaginenſi Græco:* ὀφείλειν τοὺς τοιούτους τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀρκεῖσθαι ἐκκλησίας. *Similis quædam pœna imponitur in eodem concilio, infra diſt. 58. c. fina.*

Item ex concilio Turonenſi, c. 2.

PALEA C. CXI.

EPiſcopus non debet abbatem cogere ad ſynodum ire, niſi aliqua rationabilis cauſa exiſtat. Bur. l. 8. c. 73. Iuo p. 7. c. 91.

¶ *Hæc Palea abeſt ab illis tantum exemplaribus, in quibus pauciſſimæ reperiuntur, & refertur infra 18. q. 2. poſt c. ſi. a Gratiano ex eodem Turonico: quemadmodum & a Burchardo, & Iuone.*

Item ex concilio Arelatenſi, c. 19.

¶ A communione ſit alienus, qui ſynodo adeſſe contempſerit.

C. XII.

SI quis autem ſynodo adeſſe neglexerit, vel cœtum fratrum, antequam diſſoluatur concilium, crediderit deſerendum; alienum ſe a Bur. l. 1. c. 50. Poly. l. 2. t. 15.

Iuo p. 5. cap. 160. ex concilio Spalēſi, vt Burch.

fratrum cōmunione cognoſcat: nec eum recipi liceat, niſi in ſequentī ſynodo fuerit abſolutus.

Item ex concilio Agathenſi, c. 35.

¶ Vſque ad proximam ſynodum a communione abſtineat, qui a metropolitano vocatus abſque graui neceſſitate ſynodo adeſſe neglexerit. C. XIII.

Burch. l. 1. c. 49. Iuo p. 5. cap. 159. Pan. l. 4. c. 17

SI epiſcopus metropolitanus ad comprouinciales epiſcopos epiſtolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem ſummi Pontificis, aut ad ſynodum inuitet; poſtpoſitis omnibus (excepta graui infirmitate corporis, aut præceptione regia) ad conſtitutum diem adeſſe non differant. Quod ſi defuerint (ſicut priſca canonum pręcepit auctoritas) vſque ad proximā ſynodum a charitate fratrum, & eccleſiæ communione priuentur.

Item ex concilio Tarraconenſi, c. 6.

¶ A cōmunione priuetur epiſcopus, qui a metropolitano vocatus ad ſynodum venire contemnit. C. XIIII.

Simile in Pannormia l. 4. c. 18. ex Auernenſi.

SI quis epiſcoporum commonitus a metropolitano ad ſynodū nulla graui intercedente neceſſitate corporali venire contempſerit; ſicut ſtatuta Patrum ſanxerunt †; vſque ad futurum concilium cunctorum epiſcoporum charitatis communione priuetur.

† *al. cenſuerunt.*

Item ex concilio Martini [a] *Papæ.*

Apud Martinum Bracarenſem epiſcopum in cap. ſynod. Græc. c. 18. Poly. l. 3. tit. 17.

¶ Preſbyteri, & diaconi, & cuncti, qui ſe læſos exiſtimant, ad metropolitanam ſynodum conueniant. C. XV.

PRopter eccleſiaſticas cauſas, & altercationum ſolutiones, bene placuit per ſingulas prouincias bis in anno concilium fieri, conuocante metropolitano epiſcopo omnes prouinciales epiſcopos, ita vt ad concilium veniant † omnes preſbyteri, & diaconi, vel [b] hi qui ſe læſos exiſtimant; vt in concilio cauſæ examinatæ ad iuſtum iudicium perducantur. Et ſi qui manifeſte epiſcopi, vel preſbyteri, aut diaconi inuenti fuerint in offenſa, ſecundum rationem excommunicentur: quamdiu cōmuni cōſenſu de his placuerit dare ſententiam. Nulli autem epiſcopo liceat propria apud ſemetipſum concilia facere, præter eos, quibus metropoles ſunt creditæ.

† *procedāt*] orig.

a ¶ Martini.] *Gratianus hoc primum citat nomine Martini Papæ, deinceps eodem nomine multa citaturus: quæ omnia ſumpta ſunt ex libro capitulorum Græcarū ſynodorum Martini Epiſcopi Bracarenſis. (antiquitus enim Epiſcopi Papæ dicebantur.) Hic enim cum eſſet Græcus, ad vtilitatē eccleſiarum Hiſpaniæ, vbi Epiſcopatum obtinebat, ea capitula Latina fecit: & in nonnullis quædam addidit: in aliis vero aliqua detraxit, quemadmodum in hoc capite, quod ſumpſit ex concilio Antiocheno, c. 20. ſupra ead. eo propter. Aliqua etiam ex Toletanis conciliis in eum libellum retulit.*

b ¶ Vel hi.] *In aliquot conciliorum editionib.* legitur, vt eorum, qui ſe læſos exiſtimant. in concilio cauſæ, &c.

[*Item ex concilio Bylon.*]

PALEA

PALEA. C. XVI.

ANnis ſingulis epiſcopus in ſua diœceſi ſynodum faciat de ſuis clericis, necnon abbatibus:& diſcutiat alteros clericos, & monachos.

Singuli vero epiſcoporum ſuis eccleſiis notificare ſtudeant, quæ in concilijs ſtatuuntur.

a ¶ Palea] *In nullo collatorum exemplarium habetur. ſed verſiculus.* ſinguli. *coniunctus eſt præcedenti capiti:* Propter eccleſiaſticas. *ſuntq́ verba Gratiani.*

Vnde in concilio Toletano 16. c. 6.

¶ Quæ in conciliis ſtatuuntur ſinguli epiſcoporum ſuis eccleſiis notificent. C. XVII.

DEcernimus, vt dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnuſquiſque epiſcoporum admonitionibus ſuis intra ſex menſium ſpatia omnes abbates, preſbyteros, diaconos, atque clericos, ſeu etiam omnem conuentum ciuitatis ipſius, vbi præeſſe dignoſcitur, necnon & cunctam diœceſis ſuæ plebem aggregare nequaquã moretur: quatenus [d] coram eis pleniſſime omnia releret, quæ eodem anno in concilio acta, vel definita eſſe noſcuntur. *& infra.* ¶ Quod ſi quiſpiam hæc paruipendenda crediderit, ſententia excommunicationis duorum menſium curriculo perſiſtat vſquequaque multatus.

d ¶ Quatenus] *In duobus exemplaribus huius decimiſexti concilij Toletani, locus hic ita legitur:* quatenus coram eis publice omnia reſerata, de his, quæ eodem anno in concilio acta, vel definita extiterint, pleniſſime notiores efficiãtur.

DISTINCTIO XIIII.

1 ps DE *epiſtolis vero decretalibus quæritur, an vim auctoritatis obtineant, cum in corpore canonum non inueniantur. De his ita ſcribit Nicolaus Papa Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Gallias conſtitutis.*

¶ Decretales epiſtolæ vim auctoritatis habent. C. I.

SI Romanorum Pontificum decreto, ceterorum opuſcula tractatorũ approbãtur, vel reprobãtur; ita vt, quod ſedes Apoſtolica probauit hodie teneatur acceptũ, & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur, quanto potius, quę ipſa pro catholica fide, pro ſanis dogmatibus, pro variis, & multifariis eccleſiæ neceſſitatib. & fidelium moribus diuerſo tempore ſcripſit; omni debent honore præferri, & ab Iuo par. 5. cap. 33.

omnibus prorſus in quibuſlibet opportunitatibus, diſcretione, vel diſpenſatione magiſtra reuerenter aſſumi? Quamquam quidam veſtrum ſcripſerint, haud illa decretalia priſcorum Pontificum in toto canonum codicis corpore contineri deſcripta; cum * ipſi, vbi hæc ſuæ intentioni ſuffragari conſpiciunt, illis indifferenter vtantur; & ſolum nunc ad imminutionem ſedis Apoſtolicæ poteſtatis; & ad ſuorum augmentum priuilegiorum minus accepta eſſe perhibeant. *Item inſra.*

† al. ſanctorum.

¶ Si ideo non eſſe decretales epiſtolas priſcorum † Pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum non habentur adſcriptæ, ergo nec ſancti Gregorii, nec vllius alterius, qui ante, vel poſt ipſum fuit, eſt aliquod inſtitutum, vel ſcriptum recipiendum, eo quod in codice canonum non habeatur adſcriptum. Ergo doctrinam eorum, & ſanctiones, quæ ab omni lingua venerantur, quia in codice canonum non habentur adſcriptæ, de codicibus ſuis eradant. Vt quid vel membranas occupant, poſtquam non habentur acceptæ? Sed quare multum immoramur, cum nec ipſas diuinas ſcripturas veteris, & noui teſtamenti iam recipiemus, ſi iſtos duxerimus audiendos? Etenim † neutrum horum in codice canonum eccleſiaſticorum habetur inſertum. Sed reſponſuri ſunt iſti, qui non ad obediendum potius, quam ad reſiſtendum ſemper ſunt parati, dicentes †, quod inter canones inueniatur capitulum ſancti Papę Innocentii, cuius auctoritate doceatur a nobis vtrumque teſtamentum eſſe recipiendum, quamquam in ipſis paternis canonibus nullum eorum ex toto contineatur inſertum. Quibus ad hæc aſſerendum † eſt, quoniam ſi vetus, nouumque teſtamentum recipienda ſunt, non quod codici canonum ex toto habeãtur annexa, ſed quod de his recipiendis ſancti Papæ Innocentii prolata videatur eſſe ſentẽtia; reſtat nimirũ quod decretales epiſtolę Romanorum Pontificũ ſunt recipiendæ: etiãſi non ſint codici canonũ compaginatæ: quoniam inter ipſos canones vnum B. Leonis capitulum conſtat eſſe permiſtum; quo ita omnia decretalia conſtituta ſedis Apoſtolicæ cuſtodiri mandantur, vt ſi quis in illa commiſerit, nouerit ſibi veniã denegari. Ait enim c. 10. † ſuarum decretalium. [Ne quid vero ſit, quod prætermiſſum a nobis forte credatur, omnia decretalia conſtituta tam B. recordationis Innocentii, quam omniũ deceſſorum noſtrorum, quæ de eccleſiaſticis ordinib. & canonum promulgata † ſunt diſciplinis, ita a veſtra dilectione cuſtodiri mandamus; vt ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari.] Dicendo vero [omnia decretalia cõſtituta,] nullũ de decretalib. conſtitutis prætermiſit, quod nõ mandauerit eſſe cuſtodiendum. Et rurſus aſſerendo [omnium deceſſorũ noſtrorũ,] nullum Pontificum Romanorum, qui ante ſe fuerunt, excepit: cuius ita non prꝗcepit decretalia conſtituta ab omnibus cuſtodiri; vt ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari. Itaque nihil refert, vtrum ſint omnia, necne decretalia ſedis Apoſtolicæ conſtituta inter

† al. etiam.

† al. aientes.

Innocen. PP. 1. ad Exuperium epiſt. 3. c. vlt.

† al. referendum.

Leo PP. 1. epiſt. 1. in fine.

† al. quinto ſuorum decre.

† al. ordinata.

ter

ter canones conciliorum immiſta; cum omnia in vno corpore compaginari non poſſint; & illa eis interſint, quæ firmitatem his, quæ deſunt, & vigorem ſuum aſſignent; præſertim cum ſynodalia geſta, inter quæ ipſi canones ſtatuti ſunt, in codice canonum non habeantur; ſed a nobis omni cultu debito venerentur. Conſonat autem huic beatiſſimo Papæ Leoni ſanctus & facundiſſimus in decretis ſuis Papa Gelaſius, ita inquiens: [Decretales epiſtolas; quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab vrbe Roma pro diuerſorum Patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas decernimus.] In quo notandum eſt: quia non dixit [decretales epiſtolas quæ inter canones habentur] nec tantum [quas moderni Pontifices ediderunt;] ſed [quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab vrbe Roma dederunt.] Dictis autem [diuerſis temporibus] etiam illa tempora vir ſanctus comprehendit; quæ crebreſcentibus paganorum perſecutionibus, ad ſedem Apoſtolicam deferri cauſas epiſcoporum difficillime permittebant. His ita diuina fauente gratia prælibatis, oſtendimus nullam differentiam eſſe inter illa decreta, quæ in codice canonum habentur, ſedis Apoſtolicæ præſulum, & ea, quæ præ multitudine vix per ſingula voluminum corpora reperiuntur: cum omnia, & omnium deceſſorum ſuorum decretalia conſtituta, atque decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab vrbe Roma dederunt; venerabiliter fore ſuſcipiendas, & cuſtodiendas, eximios præſules, Leonem ſcilicet, & Gelaſium mandaſſe probauimus.

Gelaſius Papa i. cũ 70. epiſcopis. Habetur ſupra 15. diſt. c. ſancta Romana. §. Itẽ decretales. † *al. corpore.*

a ¶ Cum ipſi] *Locus fuit emendatus ex ipſa epiſtola Nicolai, quæ Romæ manuſcripta habetur: & nuper impreſſa eſt in appendice bibliothecæ ſanctorum Patrum: vt dictum eſt, vt ſupra diſt. 10. c. leges. in qua epiſtola multa alia habentur ad epiſtolas decretales etiam antiquiſſimas pertinentia.*

Item Agatho Papa omnibus epiſcopis.

¶ Omnes ſanctiones Apoſtolicæ ſedis irrefragabiliter ſunt obſeruandæ. C. II.

SIc omnes Apoſtolicæ ſedis ſanctiones accipiendæ ſunt, tanquam ipſius diuini Petri voce firmatæ ſint.

Deuſde. p. 3. Poly. l. 1. tit. 17. Iuo par. 4. cap. 238.

Item ex capitulis [b] Caroli Imperatoris.

¶ Tolerandum eſt iugum, quod a ſancta ſede imponitur, licet importabile videatur. C. III.

IN memoriam beati Petri Apoſtoli honoremus ſanctã Romanam: & Apoſtolicam ſedem, vt quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſeruanda eſt cum manſuetudine humilitas: vt licet vix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur iugum, tamen feramus, & pia deuotione toleremus. Si vero (quod non decet) quilibet, ſiue ſit preſbyter, ſiue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando, redarguatur falſam ab Apoſtolica † ſede detuliſſe epiſtolam, vel

Extat in concilio Tribirienſi, c. 30. Burch. l. 1. c. 220. Iuo p. 5. c. 50. † *al. Apoſtolico detuliſſe.*

† al. conuenerit.

aliud quid, quod inde non venerit †, ſalua fide [c], & integra circa Apoſtolicum humilitate, penes epiſcopum ſit poteſtas, vtrum eum in carcerem, aut aliam detrudat cuſtodiam, vſquequo per epiſtolam, aut per idoneos ſuæ partis legatos Apoſtolicam interpellet ſublimitatem, vt potiſſimum ſua ſancta legatione dignetur decernere, quid de talibus iuſto ordine lex Romana ſtatuat definire, vt & is corrigatur, & ceteris modus imponatur.

b ¶ Capitulis] *Sic emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & Inone. Ac Nauclerus vol. 2. gen. 28. narrat hoc eſſe vnum ex viginti tribus legum capitulis, quæ Carolus Magnus ad omnes ſuas prouincias miſit. Burchardus autem citat ex concilio Triburienſi, cap. 30. vbi etiam extat.*

c ¶ Salua fide] *Apud Burchardum eſt*, falſa fide, & non integra.

† al. Stephanus V.

Item Stephanus † Papa.

¶ Quidquid Romana eccleſia ſtatuit, vel ordinat, ab omnibus obſeruandum eſt. C. IIII.

† al. poſita eſt omnibus, quidquid.

ENimuero, quia in ſpeculum, & exemplum ſancta Romana eccleſia, cui nos Chriſtus præeſſe voluit, propoſita † eſt; ab omnibus, quidquid ſtatuit, quidquid ordinat, perpetuo, & irrefragabiliter obſeruandum eſt.

Item Gregorius iiij.

¶ A Pontificalibus ſit alienus officiis, qui Apoſtolicis non vult obedire præceptis. C. V.

Pol. l. 1. t. 17. Anſ. l. 2. c. 21. Iuo p. 5. c. 11. & 149.

NVlli fas eſt vel velle, vel poſſe tranſgredi Apoſtolicæ ſedis præcepta, nec noſtræ diſpoſitionis miniſterium; quod veſtram ſequi oportet charitatem. 2 ¶ Sit ergo ruinæ ſuæ dolore proſtratus, quiſquis Apoſtolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter ſacerdotes habeat, ſed extorris a ſancto miniſterio fiat; nec de eius iudicio quiſquam poſtea curam habeat, quoniam iam damnatus a ſancta & Apoſtolica eccleſia, ac auctoritate, ſua de inobedientia atq; præſumptione a quoquam eſſe non dubitatur: quia maioris excommunicationis deiectione eſt abiiciendus †, cui ſanctæ Eccleſiæ commiſſa fuerit diſciplina, qui non ſolum præfatæ ſanctæ Eccleſiæ iuſſionibus parere debuit, ſed etiam aliis, ne præterirent, inſinuare. Sitque alienus a diuinis, & Pontificalibus officiis, qui noluit præceptis Apoſtolicis obtemperare †.

† al. exigendus.

† al. obedire.

¶ *Caput hoc eſt in eadem epiſtola Gregorij IIII. ex qua ſumptum eſt c. Decreto noſtro. infra 2. q. 6. Extat autem in codice ſæpe memorato bibliothecæ Dominicanæ.*

Item Auguſtinus de doctrina Chriſtiana, lib. 2. c. 8.

¶ Inter canonicas ſcripturas Decretales epiſtolę connumerantur. C. VI.

Pol. l. 1. t. 25. Anſ. l. 3. c. vlt. & l. 6. c. 212.

IN canonicis ſcripturis eccleſiarum catholicarum quamplurimũ diuinarum ſcripturarũ ſolertiſſimus indagator auctoritatẽ ſequatur, inter quas ſane illę ſunt, quas Apoſtolica ſedes habere, & ab ea alii meruerunt accipere epiſtolas. Tenebit igitur hunc modum in ſcripturis canoni-

canonicis, vt eas, quæ ab omnibus recipiuntur eccleſiis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis vero quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures, grauioreſque accipiunt, eis, quas pauciores, minoriſq; auctoritatis eccleſię tenent. Si autem alias inuenerit a pluribus, alias a grauioribus haberi (quamquã hoc inueniri vix poſſit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto.

¶ *Caput hoc apud B. Auguſtinum loco indicato ſic habet:* In canonicis autem ſcripturis eccleſiarum catholicarum quamplurium auctoritatem ſequatur: inter quas ſanę illę ſunt, quę Apoſtolicas ſedes habere, & epiſtolas accipere meruerũt. Tenebit igitur hunc modũ in ſcripturis canonicis, vt eas, quæ ab omnibus accipiuntur eccleſiis, præponat eis, quas quædam non accipiũt. In eis vero, quę nõ accipiũtur ab omnib. pręponat eas, quas plures grauioreſq; accipiunt, eis, quas pauciores, minoriſq; auctoritatis eccleſię tenẽt. Si autem alias inuenerit a pluribus, alias a grauioribus haberi (quamquã hoc * inuenire non poſſit), æqualis tamẽ auctoritatis eas habendas puto. *Quæ quidem B. Auguſtini ſententia non ad decretales Romanorum Pontificum, ſed ad canonicas, & ſacras ſcripturas referenda eſt.* *facile] *orig. Antuerp.*

Item Leo Papa I. ad epiſcopos Viennenſes, epiſt. 87.

¶Miniſterii † diuini ſe exortem intelligat, qui a ſoliditate Petri recedit. C. VII. † *Myſterij.*

ITa Dominus noſter Ieſus Chriſtus humani generis ſaluator inſtituit, vt veritas, quæ antea legis, & prophetarum pręconio continebatur, per Apoſtolicam tubam in ſalutẽ vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptum eſt [In omnem terrã exiuit ſonus eorũ, & in fines orbis terrę verba eorum.] Sed huius muneris ſacramentũ ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officiũ pertinere voluit; vt in beatiſſimo Petro Apoſtolorũ omniũ ſummo principaliter collocaret: vt ab ipſo quaſi quodã capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet, vt exortẽ ſe myſterii† intelligeret eſſe diuini, qui auſus fuiſſet a Petri ſoliditate recedere. Hũc enim in conſortium indiuiduæ vnitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, voluit nominari dicendo, [Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ædificabo eccleſiã meam:] vt ęterni ędificatio templi mirabili munere gratię Dei in Petri ſoliditate conſiſteret, hac eccleſiam ſuã firmitate corroborans, vt illam nec humana temeritas poſſet appetere, nec portę contra illam inferi præualerent. Verum hanc petrę iſtius ſacratiſſimam firmitatem Domino, vt diximus ędificãte conſtructam, nimis impia vult pręſumptione violare; quiſquis eius poteſtatem tentat infringere, fauendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit a veteribus, non ſequendo.

Iuo p. 5. c. 6. *Pſalm. 18.* †*al. miniſterij.* *Matth. 16.*

Hec autem intelligendum eſt de illis ſanctionibus, vel decretalibus epiſtolis, in quibus nec præcedentium Patrum decretis, nec Euangelicis preceptis aliquid contrarium inuenitur. Anaſtaſius enim ſecundus fauore Anaſtaſii Imperatoris, quos Acacius poſt ſententiam in ſe prolatam ſacerdotes, vel leuitas ordinauerat, rite fungi accepto officijs debere decreuit, ita inquiens.

a ¶ Anaſtaſius] *Minime verum eſt ſenſiſſe Anaſtaſium, ordinatos ab Acacio poſt latam in ipſum ſententiam, rite fungi accepti officijs potuiſſe. Hoc enim duntaxat inquit in capite ſequenti, firmam eſſe ſacramenti gratiam ab Acacio traditam: quod veriſſimum eſt, ſicut & alia omnes ſententia, quas in ea epiſtola ex B. Auguſt. Anaſtaſius accepit, vera ſunt. Habetur autem hac eadem Anaſtaſij Papæ II. epiſtola in corpore canonum, quod Romana eccleſia ſemper approbauit, vt infra diſt. 20. c. de libellis. eſt adnotatum. Itaq; ſine cauſa reprehenditur hoc loco Anaſtaſius a Gratiano.*

Anaſtaſius II. ad Anaſtaſium Auguſtum, epiſt. 1. c. 7. & 8.

¶ Nulla læſionis portio attingit eum, qui ab hæreticis iam damnatis ordinatur. C. VIII.

SEcundum eccleſiæ catholicæ conſuetudinem ſacratiſſimum ſere-
In codi. canonum fol. 156. B. nitatis tuæ pectus agnoſcat, quod nullum de his, quos baptizauit
Acacius, vel quos ſacerdotes, ſiue leuitas ſecundum canones ordinauit, vlla ex nomine Acacii portio læſionis attingat, quo forſitan per ini-
Poly.l.3.t.10. quum tradita ſacramenti gratia minus firma videatur. Nam & ba-
Anſ.l.9.c.62. ptiſma (quod procul ſit ab eccleſia) ſiue ab adultero, vel a fure datum
Iuo par. 1. cap. 151. fuerit, ad percipientem munus peruenit illibatum: quia vox illa, quæ ſonuit, per columbã, omnem maculam humanæ pollutionis excluſit:
Nicolaus ad cõſultaBulg. cap. 15. qua declaratur, ac dicitur. [Hic eſt, qui baptizat in ſpiritu ſancto, & igne.] Nam ſi viſibilis ſolis iſtius radii, cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nulla contactus inquinatione maculantur; multo magis illius,
Ioan. 1. qui iſtum viſibilem fecit, virtus nulla miniſtri indignitate conſtringi-
Ioan. 12. tur. Nam & Iudas, cum fuerit ſacrilegus, atque fur, quidquid egit inter Apoſtolos pro dignitate commiſſa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta ſenſerunt, declarante hoc ipſum Domino
Matth. 23. manifeſtiſſima voce [ſcribe, inquit, & Phariſæi ſuper cathedram Moyſi ſedent: quæ dicunt, facite: quę autem faciunt, facete nolite: dicunt enim, & non faciunt.] Quidquid ergo ad hominum profectum qui-
† *al. implendo diuinitatis effectum.* libet in eccleſia miniſter pro officio ſuo videtur operari, hoc totũ contineri implente † diuinitatis effectu, ita ille, per quem loquitur Chriſtus, Paulus affirmat, [Ego plantaui, Apollo rigauit: ſed Deus incre-
1. Cor. 3. mentum dedit. Itaque neque qui plantat, eſt aliquid, neque qui rigat; ſed qui incrementum dat, Deus.] Adeo autem non quæritur, quis, vel
† *al. quem*
Philip. 1. qualis prædicet, ſed quid † prædicet, vt inuidos etiam bene Chriſtum
† *al. ipſo.*
cap. 8. prædicare affirmet: quo malo ipſe diabolus deiectus eſt, & hoc ipſe † prædicare non deſinit. Ideo ergo & hic, cuius nomẽ dicimus reticen-
† *Quod cum ita ſit aliquorum in tantum ſe extendit curioſa*] *orig.* dum, male bona miniſtrando ſibi tantum nocuit. Nam inuiolabile ſacramentum, quod per illum datum eſt aliis, perfectionem ſuæ virtutis obtinuit. Quod † quidem generaliter verum eſt, niſi aliquorum in tantum ſe extenderet curioſa ſuſpicio, vt imaginentur prolato a Felice Papa iudicio, poſtea inefficaciter in ſacramentis, quæ Acacius vſurpauit, egiſſe; ac proinde eos metuere, qui vel in conſecrationibus, vel
† *al. miniſteria.* in baptiſmate myſteria † tradita ſuſceperunt, ne irrita beneficia diuina videantur.

Quia

Quia ergo illicite, & non canonice, ſed contra decreta prædeceſſorum, & ſucceſſorũ ſuorũ hæc reſcripta dedit (Vt probat Felix, & Gelaſius, qui Acacium ante Anaſtaſium excommunicauerunt, & Hormiſda, qui ab ipſo Anaſtaſio tertius eumdem Acacium poſtea damnauit) ideo ab eccleſia Romana repudiatur, & à Deo percuſſus legitur fuiſſe hoc modo.

¶ Anaſtaſius a Deo reprobatus, nutu diuino percuſſus eſt. C. IX.

ANaſtaſius [a] ſecundus, natione Romanus, fuit tẽporibus Theodorici Regis. Eodem tempore multi clerici, & presbyteri ſe a communione ipſius abegerunt, eo quod communicaſſet ſine concilio epiſcoporum, vel presbyterorum, & cleri cunctæ eccleſiæ catholicæ, diacono Theſſalonicenſi, nomine Photino, qui communicauerat Acacio: & quia voluit occulte reuocare Acacium, & nõ potuit, nutu diuino percuſſus eſt.

Ex libro (vt in corpore conciliorũ citatur) Põtificali. luo par. 14. cap. 40.

a ¶ Anaſtaſius] *Caput hoc habetur quidem tomo ſecundo conciliorum in vita Anaſtaſij: ſed eſſe omnino confictum, cum ex multis alijs argumentis, tum ex hoc manifeſte oſtenditur, quod Acacius (ſicut Nicephorus libr. 16. c. 12. & Euagrius lib. 3. c. 18. & ſequentibus, & clariſſime Anaſtaſius bibliothecarius in chronologia teſtantur) tempore Felicis III. obiit, cui ſucceſſit Gelaſius, & Gelaſio Anaſtaſius, qui initio epiſtolæ ſuæ, & c. 1. ad Anaſtaſium Imperatorem, Acacium mortuum iam, & ante iudicem Chriſtum vnà cum Felice adſtare ſcripſit, vt Gelaſius quoque ante ipſum ſcripſerat, & habetur infra 24. q. 2. c.* nec quiſquam. *quomodo ergo potuit Anaſtaſius de eo reuocando tractare, qui iam obierat?*

Hinc etiam de Maximo [b] epiſcopo in Conſtantinopolitana ſynodo ſtatutum eſt ſub Damaſo Papa, c. 6.

¶ Quæ circa indiſciplinatos prælatos, vel ab eis geruntur in irritum reuocentur. C. X.

PRopter totius indiſciplinationis eius doctrinam, quæ Conſtantinopoli orta eſt, ſtatutum eſt, ne Maximus fuiſſe, aut eſſe iam putetur epiſcopus, neque hi, qui ab eo ſunt ordinati, qualemcumque gradum clericatus obtineant, omnibus ſcilicet, quæ circa eum, vel ab eo geſta ſunt, irritum reuocatis.

b ¶ De Maximo] *Ex verbis huius canonis, præſertim Græcis, & interpretatione Balſamonis, ac vita Gregorij Theologi per Gregorium presbyterum deſcripta, & alijs ex locis (tametſi Theodoretus videtur parum diligenter hoc tractaſſe) apparet hunc Maximum numquam fuiſſe epiſcopum, ac propterea recte ſtatui nullum ab eo potuiſſe imprimi ordinis characterem, quod non erat de Acacio aſſerendum. Verba Græca huius canonis hæc ſunt:*

περὶ μαξίμου τοῦ κυνικοῦ, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας, τῆς ἐν κωνςαντινουπόλει γενομένης. ὥςε μήτε μάξιμον ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἵῳ δή ποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων. *id eſt,*

De Maximo Cynico, deque iis rebus, quæ nullo ordine circa ipſum Conſtantinopoli geſtæ ſunt. Neque Maximum aut fuiſſe, aut eſſe epiſcopum,

neque eos, qui ab ipſ[o ſ]unt ordinati, in vllo cleri gradu cenſendos: omnibus, quæ & in ipſo, & ab ipſo facta ſunt, infirmatis. *Ac de eodem Maximo, quod nunquam fuerit epiſcopus, eſt locupletiſſimum teſtimonium in epiſtola Hadriani Papæ ſcripta Baſilio Imperatori, quæ habetur actione prima octauæ ſynodi manuſcripta, quæ eſt penes Cardinalem Sirletum. Citans enim Leonem primum ait:* Dicit enim altiſona tuba, ſanctus videlicet ſedis Apoſtolicæ Papa Leo, cuius ſententiam, quidquid vbique catholicum eſt, velut cæleſte miraculum celebrat, & veneratur oraculum. Cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? Neque enim inter Photium mœchum, & Maximum cynicum a ſynodo ſecunda damnatum, vel inter ordinationes huius & illius, diſtinctionis aliquid eſſe conuicimus.

DISTINCTIO XX.

† al. expoſitoribus.

1 ps *DEcretales itaq; epiſtolæ canonibus conciliorum pari iure exæquantur. Nunc autē quæritur de expoſitionib. † ſacræ ſcripturæ, an exæquentur, an ſubijciantur eis. Quo enim quiſq; magis ratione nititur, eo maioris auctoritatis eius verba eſſe videntur. Plurimi autē tractatorum, ſicut pleniori gratia ſancti ſpiritus, ita ampliori ſcientia alijs præcellentes, rationi magis adhæſiſſe probantur. Vnde nonnullorum Pontificum conſtitutis, Auguſtini, Hieronymi, atq; aliorum tractatorum dicta videntur eſſe præferenda.*

Matth. 16.

2 ¶ *Sed aliud eſt cauſis terminum imponere: aliud ſacras ſcripturas diligenter exponere. In negotijs definiendis non ſolum eſt neceſſaria ſcientia, ſed etiā poteſtas. Vnde Chriſtus dicturus Petro [Quodcunq; ligaueris ſuper terram, erit ligatū & in cœlis, &c.] prius dedit ſibi claues regni cœlorum: in altera dans ei ſcientiā diſcernendi inter leprā & lepram, in altera dans ſibi poteſtatem eijciendi aliquos ab Eccleſia, vel recipiendi. Cum ergo quælibet negotia finem accipiant vel in abſolutione innocentiū, vel in condemnatione delinquentium, abſolutio vero vel condemnatio non ſcientiam tantum, ſed etiam poteſtatem præſidentium deſideret: apparet quod diuinarum tractatores ſcripturarum, etſi ſcientia Pontificibus præmineant, tamen, quia dignitatis eorum apicem non ſunt adepti, in ſacrarū quidem ſcripturarum expoſitionibus eis præponuntur, in cauſis vero definiendis ſecundum poſt eos locum merentur.*

In ſuo regeſto. Deuſde. p. 2. Poly. l. 3. t. 20. Anſ. l. 3. c. vlt. Iuo par. 4 cap. 72. Pannor. l. 2, cap. 118.

Vnde Leo Papa IIII. ſcribit epiſcopis Britanniæ.

¶ Aliorum ſcripturæ, Romanorum Pontificum decretis non ſunt præponendæ. C. I.

† al. cū illis in canone. *† al. qui dicuntur Apoſtolorum.*

DE libellis & commentarijs aliorum non conuenit aliquem iudicare, & ſanctorum conciliorum canones relinquere, vel decretalium regulas, id eſt, quæ habentur apud nos ſimul cum † canonibus. Quibus autē in omnibus eccleſiaſticis vtimur iudicijs, ſunt canones

nes [a] Apoſtolorum, † Nicænorum, Ancyranorum, Neocæſarienſium, Gangrenſium, Antiochenſium, Laodicenſium, Conſtantinop. Epheſ. Chalcedonenſium, Sardicenſium, Africanenſium, Carthaginenſium,[b] & cum illis regulæ præſulum Romanorum, Silueſtri, Syricii, Innocentii, Zozimi, Cæleſtini, Leonis, Gelaſii, Hilarii, Symmachi, Hormiſdæ, Simplicii, & Gregorii iunioris. Iſti omnino ſunt & per quos iudicant epiſcopi, & per quos epiſcopi ſimul iudicantur, & clerici. Nam ſi tale emerſerit, vel contigerit inuſitatum negotium, quod minime poſſit per iſtos definiri; tunc ſi illorum, quorum meminiſtis, dicta, Hieronymi, Auguſtini, Iſidori, vel cæterorum ſimiliter ſanctorum doctorum ſimilium reperta fuerint; magnanimiter ſunt retinēda, ac promulganda; vel ad Apoſtolicam ſedem referendum de talibus. Quam obcauſam luculentius, & magna voce pronuntiare non timeo quia, qui illa, quæ diximus, ſanctorum patrum ſtatuta, quæ apud nos canonum nomine prætitulantur, (ſiue ſit ille epiſcopus ſiue clericus, ſiue laicus(non [c] indifferenter recipere conuincitur; nec catholicam, & Apoſtolicam fidem, nec ſancta quatuor Euangelia vtiliter, & efficaciter ad effectum † ſuum retinere, vel credere probatur.

Apud Anſelmum, & Polycarpū desunt omnia Pontificum nomina.

† *al. profectum.*

[a] ¶ Sunt canones] *Indicat canones, & regulas, ex quibus conſtat corpus, vel codex canonum de quo in præfatione dictum eſt, quo Romani Pontifices, præſertim in iudiciis vtebantur, in quo codice ſunt canones tantum, non ſynodalia geſta; vt ſuperius Nicolaus, in c. Romanorum, 19. diſt. ſcripſit.*

[b] ¶ Carthaginenſium] *In codice canonum vnica eſt ſynodus Carthaginenſis, continens canones triginta tres; qui ex variis conciliis Carthagini habitis collecti fuerunt. Eos canones ſedes Apoſtolica videtur probaſſe, & vſa eis eſſe, quando in codicem canonum referendos curauit. Eoſdem etiam Græci, quo ordine apud Latinos habentur, cum aliis præterea multis Africanarum ſynodorum coniunctos in linguam ſuam verterunt, & hi ipſi ſunt, quos iiſdem numeris Anſelmus, Burchardus, & Ivo citat: quamuis Gratianus interdum quidem his vtatur, interdum vero ex ſingulis Carthaginenſibus conciliis canones accipiat; quod ſuis locis indicabitur. Et de hac vnica Carthaginenſi ſynodo intelligendum eſt, quod habetur ſupra diſt. 16. c. prima adnotatio. verſi. ſeptima, quod hic declarandum dilatum fuit.*

[c] ¶ Non indifferenter] *Anſelmus, Deuſdedit, & Gregorius presbyter in Polycarpo habent*, qui eadem indifferenter non recipit, ipſe ſe conuincit minime catholicam, & Apoſtolicam fidem ad effectum ſuæ retinere ſalutis.

Item Nicolaus I. *Photio, in epiſtola, cuius initium eſt* [*Poſtquam beato Petro.*]

Eſt eadem epiſtola 6. ex qua ſumptum, eſt c. quod dicitis. ſup. diſt. 16. Anſ. l. 3. c. 33.

¶ Corripiendi ſunt qui decreta Romanorum Pontificum non habent, vel non obſeruant. C. II.

SI decreta Romanorum Pontificum non habetis; de neglectu atque incuria eſtis arguendi. Si vero habetis, & non obſeruatis; de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi.

Item Innocentius [d] *Papa.*

¶ Ad quos ſit recurrendum, cum ſacræ ſcripturæ aucto-
ritas non occurrit? C. III.

Poly. l. 7. c. 3. DE quibus cauſis nulla ſoluendi, ligandique auctoritas in libris ve-
Burch. l. 3. teris teſtamenti, quattuor Euangeliorum cum totis ſcriptis A-
c. 127. poſtolorum appareat; ad diuina recurre ſcripta Græca †. Si neque in
Iuo par. 4. illis; canones Apoſtolicæ ſedis intuere. Si nec in illis; ad catholicæ ec-
ca. 70. cleſię hiſtorias catholicas a doctoribus catholicis ſcriptas manum mit-
† *al. Græce.* te. Si nec in illis; ſanctorum exempla perſpicaciter recordare. Quod
Matt. 18. ſi omnibus his inſpectis, huius quæſtionis qualitas non lucide inueſti-
gatur; ſeniores prouinciæ congrega, & eos interroga. Facilius namq;
inuenitur, quod a pluribus ſenioribus quæritur. Verus enim repro-
miſſor Dominus ait: [Si duo ex vobis, vel tres conuenerint ſuper ter-
ram in nomine meo, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a pa-
tre meo.]

d ¶ Innocentius] *Caput hoc non eſt inter epiſtolas Innocentij primi, quæ multæ extant, neque vero Innocentij ſecundi eſſe poteſt, cum ante ipſum ſcripſerint Burchardus, Iuo, a quibus hoc ipſum citatur.*

e Canones] *Verba hæc, quæ apud Gratianum deerant, ſunt apud Burchardum, & Iuonem, & Polycarpum, in quo Polycarpo habentur hoc ipſo loco, in quem ſunt reſtituta.*

DISTINCTIO XXI.

1 *DEcretis ergo Romanorum Pontificum, & ſacris canonibus*
ps *conciliorum eccleſiaſtica negotia, vt ſupra monſtratum eſt*
terminantur. Miniſtri vero ſacrorum canonum, & decretorũ Pon-
tificum ſunt ſummi Pontifices, & infra præſules, ac reliqui ſacerdo-
tes, quorum inſtitutio in veteri teſtamento eſt inchoata, & in nouo
Exod. 28. *plenius conſumata.¶ Summi enim Pontifices, & minores ſacerdotes*
1. *Para.* 25. *a Deo ſunt inſtituti per Moyſem, qui ex præcepto Domini, Aaron in*
& 3. 23. *ſummum Pontificẽ, filios vero eius vnxit in minores ſacerdotes: Poſt-*
ea vero Dauid, cum miniſteria domus Domini ampliaret, ianitores
& cantores inſtituit. Porro Salomon quendam modum exorcizan-
di inuenit, quo dæmones adiurati, ex obſeſſis corporibus pellebãtur.
huic officio mancipati, exorciſtæ vocati ſunt, de quibus Dominus in
Luc. 11. *Euangelio, [Si ego in Beelzebub eijcio dæmonia, filii veſtri (vide-*
licet exorciſtæ) in quo eijciunt?] Hæc omnia in nouo teſtamento ec-
cleſia imitata, habet ianitores ſuos, quos oſtiarios appellamus. Pro
cantoribus lectores & ſimul cantores inſtituit. Exorciſtas autem no-
mine antiquo, & officio permanente recepit. Pro filijs vero Aaron,
omnes infra ſummum Pontificem ſacerdotium adminiſtrantes ſunt
conſecrati.¶ Inter eos quædam diſcretio ſeruata eſt, vt alij appellen-
tur ſimpliciter ſacerdotes, alij archipreſbyteri, alij chorepiſcopi, alij
epiſcopi, alij archiepiſcopi, ſeu metropolitæ, alij primates, alij patri-
archæ, alij ſummi Pontifices. Horum diſcretio a gentilibus maxime
introducta eſt, qui ſuos flamines, alios ſimpliciter flamines, alios ar-
chifla-

chiflamines, alios protoflamines appellabāt. Simpliciter vero maiorum, & minorū ſacerdotū diſcretio in nouo teſtamento ab ipſo Chriſto ſumpſit exordium, qui duodecim Apoſtolos tamquā maiores ſacerdotes, & lxxij. diſcipulos quaſi minores ſacerdotes inſtituit. Petrū vero quaſi in ſummū ſacerdotē elegit; dum ei præ omnib. & pro omnib. claues regni cœlorū tribuit, & a ſe petra, Petri ſibi nomē impoſuit, atq; pro eius fide ſe ſpecialiter rogaſſe teſtatus eſt, & vt ceteros confirmaret ſibi iniunxit, dicens [Ego rogaui pro te Petre, vt non Luc. 22.
deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos.]
Hanc eamdem formam Apoſtoli ſecuti in ſingulis ciuitatibus epiſco Act. 6.
pos, & presbyteros ordinauerunt. Leuitas autem ab Apoſtolis ordinatos legimus, quorum maximus fuit beatus Stephanus: Subdiaconos, & acolythos procedente tempore eccleſia ſibi conſtituit. ¶ De his ita ſcribit B. Iſidorus lib. 7. etymol. c. 12. nomina illarum, & nominum cauſas exponens, ita inquiens.

¶ Vnde nomina eccleſiaſticorum gradum ſumantur. C. I.

CLeros, & clericos hinc appellatos credimus, quia Matthias ſorte De officiis
electus eſt: quem primum per Apoſtolos legimus ordinatum. l. 2. c. 1. Ra-
κλῆρος enim Græce, ſors Latine, vel hæreditas dicitur. Propterea ergo banus. de In-
dicti ſunt clerici; quia de ſorte domini ſunt; vel quia Domini partē ha- ſti. cler. l. 1.
bent. Generaliter autem clerici nuncupantur omnes, qui in eccle- c. 2.
ſia Chriſti deſeruiunt; quorum gradus, & nomina ſunt hæc, oſtiarius, *Act.* 1.
pſalmiſta, lector, exorciſta, acolythus, ſubdiaconus, diaconus, presbyter, epiſcopus. ¶ Ordo epiſcoporum quadripertitus eſt, id eſt in patriarchis, archiepiſcopis, metropolitanis, atque epiſcopis. Patriarcha Græca lingua, ſummus patrum, interpretatur; quia primum, id eſt [a] Apoſtolicum retinet locum, & ideo, quia ſummo honore fungitur, tali nomine cenſetur, ſicut Romanus, Antiochenus, & Alexandrinus. Archiepiſcopus Græco dicitur vocabulo, quod ſit ſummus epiſcoporum; tenet enim vicem Apoſtolicam, & præſidit tam metropolitanis, quam ceteris epiſcopis. Metropolitani autem a menſura ciuitatum vocantur: ſingulis enim prouinciis præeminent, quorum auctoritati, & do-
ctrinæ † ceteri ſacerdotes ſubiecti ſunt, ſine quibus nihil reliquos age- † *al. doctri-*
re licet epiſcopos, ſolicitudo enim totius prouinciæ ipſis commiſſa eſt. *na, & pote-*
Omnes autem ſuperius deſignati ordines vno eodemque vocabulo *ſtati*] orig.
epiſcopi nominantur, ſed ideo priuato nomine quidam vtantur, propter diſtinctionem poteſtatum, quam ſingulariter acceperunt. Patriarcha patrū princeps: Ἄρχων enim princeps; inde archiepiſcopus princeps epiſcoporum, ſicut metropolitanus a menſura ciuitatum. ¶ Epi-
ſcopatus autem vocabulum inde ductum, quod ille, qui efficitur † epi- † *ſuperefficitur*
ſcopus, ſuperintendat, ſcilicet curam gerēs ſubditorum: σκοπεῖν enim *ciatur ſuper-*
Græce, Latine indere dicitur. Epiſcopi autem Græce, Latine ſpecula- *intendat*]
tores interpretantur: nam ſpeculator eſt præpoſitus in eccleſia dictus, orig. & Rab.

eo quod ſpeculetur, & perſpiciat populorum infra ſe poſitorum mores & vitam. ¶ Pontifex princeps ſacerdotum eſt, quaſi via ſequentium. Ipſe & ſummus ſacerdos, ipſe & Pontifex maximus nuncupatur. Ipſe enim efficit ſacerdotes, atque leuitas; ipſe omnes ordines eccleſiaſticos diſponit: ipſe quid vnuſquiſque facere debeat, oſtendit. Antea autem qui Reges erant, & Pontifices erant. Nam maiorum hæc erat conſuetudo, vt Rex eſſet etiam ſacerdos & Pontifex. Vnde & Romani Imperatores Pontifices dicebantur. ¶ Vates a vi mentis appellatus eſt, cuius ſignificatio multiplex eſt: nam modo ſacerdotem, modo prophetam ſignificat, modo poetã. ¶ Antiſtes ſacerdos dictus eſt, quod anteſtat: Primus eſt enim in ordine eccleſię, ſupra ſe nullum habet. ¶ Sacerdos autem nomen habet compoſitum ex Gręco & Latino, quaſi ſacrum dans: ſicut enim rex a regendo, ita ſacerdos a ſacrificando vocatus eſt; conſecrat enim, & ſacrificat. Sacerdotes autem gentilium flamines dicebantur. Hi in capite habebant pileum, in quo erat breuis virga deſuper habẽs lanæ aliquid, quod cum propter æſtum ferre non poſſent, filo tantum capita religare cœperunt. Nam nudis penitus eos capitibus incedere nefas erat. Vnde a filo, quo vtebantur, flamines dicti ſunt, quaſi filamines. Verum feſtis diebus filo depoſito pileum imponebant pro ſacerdotii eminentia. ¶ Preſbyter Græce, Latine ſenior interpretatur; non modo pro ætate, vel decrepita ſenectute, ſed etiam propter honorem, & dignitatem, quam acceperũt, preſbyteri nominantur. vnde [b] & apud veteres, iidem epiſcopi, & preſbyteri fuerunt; quia illud nomen dignitatis eſt, & non [c] ętatis. Ideo autem & preſbyteri ſacerdotes vocantur, quia ſacrum dant, ſicut & epiſcopi; qui licet ſint ſacerdotes, tamen Pontificatus apicem non habent: quia nec chriſmate frontem ſignãt, nec paraclitum ſpiritum dant, quod ſolis deberi epiſcopis lectio Actuũ Apoſtolorum demonſtrat. Leuitæ ex nomine auctoris vocati. De Leui enim leuitæ exorti ſunt, a quibus in tẽplo Dei myſtici ſacramenti miniſteria explebantur. Hi Græce diaconi, Latine miniſtri dicuntur, quia ſicut in ſacerdote cõſecratio, ita in diacono mi-
† al. myſterij niſterii † diſpenſatio habetur. Hypodiacones Græce, quos nos ſubdiaconos dicimus, qui ideo ſic appellãtur, quia ſubiacẽt pręceptis, & officiis leuitarum. Oblationes enim in templo Dei a fidelibus ipſi ſuſcipiunt, & leuitis ſuperponendas altaribus deferunt: hi apud Hebręos Nathinęi vocantur. Lectores a legendo, pſalmiſtæ a pſalmis canendis vocati: illi enim prædicant populis, quid ſequantur; iſti canũt, vt excitent ad compunctionẽ animos audiẽtium; licet & quidã lectores ita miſerabiliter pronuncient, vt quoſdam ad luctum, lamentationemq; com-
† al. populo. pellant. Iidem etiã & pronũciatores vocant, quod porro † annuntient. Tanta enim & tam clara erit eorũ vox, vt quamuis longe poſitorũ aures adimpleant. Cantor autẽ vocatus, quia vocẽ modulatur in cantu. Huius duo genera dicuntur in arte muſica, ſicut ęa docti homines Latine dicere potuęrunt, præcentor, & ſuccẽtor: præcentor ſcilicet, qui

vocem

vocem præmittit in cantu: ſuccentor autem, qui ſubſequẽter canendo reſpondet. Concentor autem dicitur, quia conſonat, qui autem non
conſonat, nec concinit, nec cantor, nec concẽtor erit. Acolythi Grçce, Iuo p. 6.c. 8.
Latine ceroferarii dicuntur, a deportandis cereis, quando legendũ eſt Euangelium, aut ſacrificium offerendum: tunc enim accenduntur luminaria ab eis, & deportatur, non ad effugendas tenebras, dum ſol eodem tempore rutilet, ſed ad ſignum lætitiæ demonſtrandũ, vt ſub typo
luminis corporalis illa lux oſtendatur, de qua in Euãgelio legitur [Erat *Ioan.* 1.
lux vera, quç illuminat omnem hominẽ venientẽ in hunc mundum.] Exorciſtæ ex Græco in Latinum adiurantes, ſiue increpantes vocãtur: inuocant enim ſuper catechumenos, vel ſuper eos, qui habẽt ſpiritum immundum, nomen Domini Ieſu, adiurãtes per eum, vt egrediatur ab eis. Oſtiarii iidem, & ianitores, qui in veteri teſtamento electi ſunt ad cuſtodiam templi, vt non ingrederetur in illud immundus in omni re. Dicti autem oſtiarii, quod præſint oſtiis templi. Ipſi enim tenẽtes clauem, omnia intus, extraq; cuſtodiunt, atque inter bonos, & malos habentes iudicium, fideles recipiunt, & reſpuunt infideles.

a ¶ Id eſt Apoſtolicum] *Antea legebatur,* poſt Apoſtolicum. *Reſtituta eſt vera lectio non modo ex Iſidori, & veterum exemplarium Gratiani fide, ſed ex ipſa ab Iſidoro allata ratione, qui Romanum, Antiochenum, & Alexandrinum, Patriarchas propterea vocat, quia Apoſtolicum locum tenent. Hoc idem B. Gregorius lib. 6. ep. 37. ſcribens Eulogio Alexandrino, declarat his verbis:* Itaque cum multi ſint Apoſtoli pro ipſo tamen principatu ſola Apoſtolorum Principis ſedes in auctoritate cõualuit, quæ in tribus locis vnius eſt. Ipſe enim ſublimauit ſedem, in qua etiam quieſcere, & pręſentẽ vitam finire dignatus eſt. ipſe decorauit ſedem, in qua Euãgeliſtam diſcipulum miſit: ipſe firmauit ſedem, in qua ſeptem annis, quamuis diſceſſurus, ſedit. *Atque hoc idem ait Anacletus, c. ſacroſancta. infra diſtinct. 22.*

b ¶ Vnde & apud] *Reſtituta hac ſunt in locum ſuum, quo loco habentur apud ſanctum Iſidorum.*

c ¶ Et non ætatis] *In originali eſt,* hoc ætatis, *& ita apud Hieronymum in epiſtola 83. ad Oceanum, ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Item Anacletus ad epiſcopos Italia, epiſt. 2.

¶ Romana eccleſia a Chriſto primatum accepit. C. II.

IN nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum a Petro ſacerdotalis Anſ. l. 1. c. 1.
cœpit ordo: quia ipſi primo Pontificatus in eccleſia Chriſti datus Poly. l. 1. c. 1.
eſt, Domino dicente ad eum: [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram Iuo p. 5. c. 1.
ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi nõ præualebunt aduerſus Pann. l. 3. 82.
eam, & tibi dabo claues regni cœlorum.] Hic ergo ligandi, atque ſol- *Matth.* 16.
uendi poteſtatem primus accepit a Domino, primuſque ad fidem po- *Matth.* [illegible]
pulum virtute ſuæ prædicationis adduxit. Ceteri vero Apoſtoli cum eodem pari conſortio honorem, & poteſtatem acceperunt; ipſumque principem eorum eſſe voluerunt, qui etiam iubente Domino in toto orbe diſperſi Euangelium prædicauerunt. Ipſis quoque

decedentibus in locum eorum ſucceſſerunt epiſcopi: quorum ordinatio prætaxato debet fieri ordine, & modo: quos qui recipit, & verba eorum, Deum recipit: qui autem ſpernit eos; eum, a quo miſſi ſunt, & cuius legatione funguntur, ſpernit: & ipſe indubitanter ſpernetur a Domino. Videntes autem ipſi Apoſtoli meſſem eſſe multam, & operarios paucos; rogauerunt dominum meſſis, vt mitteret operarios in meſſem ſuam: inde ab eis electi ſunt LXXII. diſcipuli; quorum typum gerunt preſbyteri, atque in eorum locum ſunt conſtituti in eccleſia.

Luc. 10. *Matt.* 9.

Item Gelaſius Vrbis Romæ epiſcopus omnibus orthodoxis.

In decretis cum 70. epiſcopis. Pol. l. 1. tit. 2. Anſ. l. 1. c. 69. Burch. l. 3. cap. 220. Pan. l. 2. c. 3. *Matth.* 16.

¶ Primatum Romanæ eccleſiæ non aliqua ſynodus, ſed Chriſtus inſtituit. C. III.

QVamuis vniuerſæ per orbem Catholicæ eccleſiæ vnus thalamus Chriſti ſint, ſancta tamen Romana, Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis ſynodicis conſtitutis, ceteris eccleſiis prælata eſt, ſed euangelica voce Domini, & Saluatoris noſtri primatum obtinuit. [Tu es Petrus (inquiens) & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum; & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.] Cui data eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli vaſis electionis, qui non diuerſo (ſicut hæretici garriunt) ſed vno tempore, vno, eodemque die glorioſa morte cum Petro in vrbe Roma ſub Cæſare Nerone agonizans coronatus eſt, & pariter ſupradictam ſanctã Romanam eccleſiam Chriſto domino conſecrarunt, eamque omnibus vrbibus in vniuerſo mundo ſua præſentia, atque venerando triumpho prætulerunt. Ergo prima Petri Apoſtoli ſedes Romana eccleſia non habens maculam, neque rugam, nec aliquid huiuſmodi.

inf. diſt. 22. c. ſacroſancta. ex Anacle.

3 *In his omnibus, quanto gradus celſior, tanto maior auctoritas inuenitur. In maioribus ſiquidem eſt regendi, & iubendi poteſtas: in minoribus obſequendi neceſſitas.*

Vnde Nicolaus Papa ad Michaelem Imperatorem in epiſtola cuius initium eſt [*Propoſueramus.*]

¶ Inferiorum facta, ſuperiorum ſententiis obnoxia ſunt. C. IIII.

INferior ſedes ſuperiorem abſoluere non poteſt. Sola ergo potior inferiorem conuenienter abſoluit. Hinc liquido peruidetur, quia, quem non poteſt abſoluere, non poteſt iudicio inferior potiorem ligare. *& infra.* Vnde propheta ait: [Numquid gloriabitur ſecuris contra eũ, qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra contra eum, qui trahit eam?] His ita ex ſacra ſcriptura, & probabilium Patrũ doctrina commemoratis, ſole clarius exhibuimus, non poſſe quemquam, qui minoris

noris auctoritatis eſt, eum, qui maioris poteſtat s eſt, iudiciis ſuis addicere, aut propriis definitionibus ſubiugare.

Idem eadem epiſtola.

¶ De eodem. C. V.

NOlite nos exiſtimare facta cuiuſcumque proximorum noſtrorum, quæ ſunt digna reprehenſione, velle defendere, ſed quod ita velimus filios circa ſpiritualem patrem, & diſcipulos erga magiſtrum deuotos, ac ſobrios eſſe; vt nulla penitus temeritate ad eorum vitam (vt non dicam diiudicandam,) ſed nec ſaltem tenuiter reprehendendam proſiliant.

Idem Nicolaus Papa eadem epiſtola.

¶ Inferiores maioribus nec benedicere, nec maledicere poſſunt. C. VI.

DEnique ſi in epiſtola legimus ad Hebræos, quod minor a maiore benedicitur; reſtat profecto, vt exigente ratione etiam maledicatur. Siquidem hæc vtique prænoſcentes periculoſa tempora illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in eccleſiis conſuetudinem tradiderunt; hodieque in Romana eccleſia, quæ magiſtra eſt omnium eccleſiarũ imprætermiſſa † ſeruatur: ita vt nullus ſacerdos maiore ſuo non innuente † conſacerdote, cuilibet rei benedictionem † dare nitatur: ſed & anterior ſtans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidem poſtulat, ſed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere. Cur hoc? numquid benedicere peccatũ eſt? abſit. De maledicis enim, non de benedicis dicit Apoſtolus; quia regnum Dei non poſſidebunt: ſed per hoc innuitur, quantæ cenſuræ fræno inferiores quique a ſuis præpoſitis iudicandis coercendi ſunt, ſi his nec etiam benedicendi ius vllum penitus obtineant.

Anſel. l. 7. c. 144.
Iuo p. 5. c. 17. & p. 6. c. 355.
Heb. 7.
† *al. imprætermiſſe.*
† *al. iubẽte.*
† *al. benedicere nitatur.*
Gal. 5.

Idem eadem epiſtola.

¶ De eodem. C. VII.

NVnc autem diuina inſpiratione non nos pigebit, nec nobis impoſſibile erit, oſtendere vobis (ſi tamen audire velitis) non poſſe quemquam rite ab iis, qui inferioris dignitatis, vel ordinis ſunt, iudicialibus ſubmitti definitionibus. Siquidem tempore Diocletiani, & Maximiani Auguſtorum Marcellinus epiſcopus vrbis Romæ, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeo compulſus eſt a paganis, vt in templum eorum ingreſſus, grana thuris ſuper prunas imponeret: cuius rei gratia collecto numeroſorum concilio epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc idem Pontifex ſe egiſſe confeſſus eſt. Nullas tamen eorum proferre ſententiam in eum auſus eſt, dum ei ſæpiſſime

Poly. l. 1. tit. 20.
Anſ. l. 2. c. 67. al. 67.
Iuo p. 5. c. 8.
Pannor. l. 4. c. 6.

omnes perhiberent Tuo ore iudica cauſam tuam, nõ noſtro iudicio.
Et iterum: Noli, aiũt, audiri noſtro iudicio, ſed collige in ſinu tuo cau-
ſam tuam. & rurſus, quoniam ex te, inquiunt, iuſtificaberis, aut ex o-
re tuo condemnaberis. Et iterum dicunt: Prima ſedes non iudicabi-
tur a quoquam. *Idem in eadem.* ¶ Sed & cum quidam tempore quo-
† *al. non bo-* dam contra Xiſtum Papam tentaſſent quædam mali † rumoris obii-
ni] orig. cere, & in concilio, cui & Valentinianus Auguſtus intererat, dictum
fuiſſet: Non licere aduerſus Pontificem dare ſentẽtiam; ſurrexit idem
protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit iudicare
iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorum, vel inferiorum
vrbium ſubactus iudiciis inuenitur.

Idem Nicolaus eadem epiſtola.

¶ Maiores a minoribus iudicari non poſſunt. C. VIII.

SVbmittitur Ignatius minorum, inferiorum, & ſubiectorum deli-
berationibus, cum ſacris canonibus præcipientibus, & exemplis
ſanctorum Patrum, ſemper, vbi eſt maior auctoritas, ſit eundum, &
† *orig. non* in omnibus controuerſiis ad potioris ſedis iudicia actio † dirigatur.
habet. Quod non ſolum a catholicis, verum etiam ab ipſis conſtat obſerua-
tum hæreticis. Alioquin acephalum liquet eſſe concilium, vbi de
tanta perſona agitur, & maiorum non expectatur ſententia; cum nec
in cauſa clericorum inferioris gradus, ſolius epiſcopi ſui iudicium tan-
† *al. poſtu-* tummodo poſtulandum † ſit.
landum.

Idem Nicolaus ead. epiſt.

¶ Minorum ſententiæ maiores damnare non valent. C. IX.

Pol.l.1.c.20. IN tantum hanc præſumptionem ſancti Patres apud Chalcedonem
Anſ.l.2.c. deteſtati ſunt, vt Dioſcorum Alexandrinum Antiſtitem inter ce-
65. tera, idcirco potiſſimũ ſine vlla reſtitutione damnauerit; quia in con-
Iuo p.5.c.8. tumacia [a] permanens erga primæ ſedis Romanæ priuilegium, re-
Pann.l.4.c. ſipiſcere a ſuis ſuperſtitionibus, vt ſeruaretur a prima ſede Apoſtolica,
6.& 7. noluit: & ponens in cœlo os ſuum, & lingua eius tranſeunte ſuper ter-
Pſal.72. ram, excommunicationem in S. Leonem Papam dictauit, ita vt in
ſententia contra ipſum prolata, hoc videantur memorare præcipue,
dicentes: [Quoniam ſecundis exceſſibus priorem iniquitatem valde
tranſcendit. Præſumpſit enim & excommunicationem dictare ad-
uerſus ſanctiſſimum, & beatiſſimum archiepiſcopum magnæ Romæ
Leonem.] Numquid ibi legitur inquiſitionem fuiſſe factã, vtrũ iuſte,
an iniuſte ipſam Dioſcorus excõmunicationẽ dictaſſet? Non plene: ſed
abſque omni controuerſia hoc in eo vlti ſunt: quia cum eſſet inferior,
potiorem quibuſlibet conatus eſt laceſſere contumeliis, teſte Anato-
In concilio lio Conſtantinopolitano præſule: qui dicit. [Propter fidem non eſt
Chalcedo- damnatus Dioſcorus: ſed quia excommunicationem fecit domino ar-
nẽ ſ actiõe 5. chiepiſcopo Leoni.]

a ¶ In contumacia] *Hinc vſq; ad verb.* ponens, *addita ſunt ex originali.*

DISTIN-

DISTINCTIO XXII.

1 ps *Q*VIa ergo maior a minori iudicari non debet, videndum eſt, quæ inter ceteras eccleſia primum locum, quæ ſecundum, vel tertium obtineat. Romana eccleſia (ſicut ſupra dictum eſt) primum locum inter ceteras obtinet: Alexandrina ſecundum, Antiochena eccleſia tertium ab ea locum accepit.

Vnde Nicolaus Papa II. † *ſcribit Mediolanenſibus per Petrum Damianum legatum ſuum.* † iunior] Anſ.

¶ Romana eccleſia ceterarum primatum tenet. C. I.

OMnes ſiue patriarchii cuiuſlibet apices, ſiue metropoleō primatus, aut epiſcopatuū cathedras, vel eccleſiarum cuiuſlibet ordinis dignitates inſtituit Romana eccleſia. Illam vero ſolus ille fundauit, & ſuper petram fidei mox naſcentis erexit, qui beato æternæ vitæ clauigero terreni ſimul & cœleſtis imperii iura commiſit. Non ergo quælibet terrena ſententia, ſed illud verbum, per quod conſtructum eſt cœlum, & terra; per quod denique omnia condita ſunt elementa, Romanam fundauit eccleſiam. Illius certe priuilegio fungitur, illius auctoritate fulcitur. Vnde non dubium, quia quiſquis cuilibet eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit. Qui autem Romanæ eccleſiæ priuilegium ab ipſo ſummo omnium eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæreſim labitur; & cum ille vocetur iniuſtus, hic eſt proculdubio dicendus hæreticus. Fidem quippe violat, qui aduerſus illam agit, quæ mater eſt fidei: & ille contumax inuenitur, qui eam cunctis eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur. *& infra.* ¶ Vnde & ipſe S. Ambroſius ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Romanam profitetur eccleſiam.

Anſ. l. 1. c. 63. al. 64.

Lib. 3. de ſacramentis. c. 1.

Item Anacletus ſeruus Chriſti Ieſu ad omnes epiſcopos, epiſt. 3. c. 3. In præfatione concilii Nicæni.

¶ Non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Romana eccleſia primatum accepit. C. II.

SAcroſancta Romana, & Apoſtolica eccleſia non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino ſaluatore noſtro primatū obtinuit: & eminentiam poteſtatis ſuper vniuerſas eccleſias, ac totum Chriſtiani populi gregem aſſecuta eſt: ſicut ipſe beato Petro Apoſtolo dixit: [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam; & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam; & tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.] Adhibita eſt etiā ſocietas in eadem Romana vrbe beatiſſimi Apoſtoli Pauli vaſis electionis, qui vno die, vnoque tempore glorioſa morte cum Petro ſub principe Nerone agonizans coronatus eſt, & ambo ſanctā eccleſiam Romanam conſecrauerunt, aliiſque omnibus vrbibus in vniuerſo mundo ſua præſentia, atque venerando triumpho prætulerunt. Et licet pro omnibus aſſidua apud Deum omnium Sancto-

Poly. l. 1. t. 2. Anſ. l. 1. c. 2. & 26. Pann. l. 2. c. 2. *Matth.* 16. ſup. diſt. 21. c. quamuis.

rum effundatur oratio; his tamen verbis Paulus beatiſſimus Apoſto-
Rom. 1. lus Romanis proprio chirographo pollicetur dicens: [Teſtis enim
mihi eſt Deus, cui ſeruio in ſpiritu meo in Euangelio filii eius: quod
ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus me-
Pan.l. 4.c.5. is.] ¶ Prima ergo ſedes eſt cœleſti beneficio Romanę eccleſiæ, quam
(vt memoratum eſt) beatiſſimi Petrus, & Paulus ſuo martyrio conſe-
crarunt. Secunda autem ſedes apud Alexandriam, B. Petri nomine a
Marco eius diſcipulo atque Euangeliſta conſecrata eſt: quia [a] & ipſe
in Ægypto primum verbum veritatis directus a Petro prædicauit: &
glorioſum ſuſcepit martyrium; cui venerabilis ſucceſſit Abilius. Ter-
tia vero ſedes apud Antiochiam eiuſdem, id eſt, beati Petri Apoſtoli
nomine habetur honorabilis; quia ille, priuſquam Romam veniret,
habitauit, & Ignatium epiſcopum conſtituit; & illic primum nomen
Poly.l.1.ti.1. Chriſtianorum nouellæ gentis exortum eſt. *& poſt pauca.* ¶ Inter
Anſ.l.1.c.7. beatos Apoſtolos quædam fuit diſcretio † poteſtatis, & licet omnes
Burch.l.1. eſſent Apoſtoli, Petro tamen a Domino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe
cap.149. idipſum voluerunt) vt reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis, & Cephas [b]
Iuo par. 5. id eſt caput, & principiũ teneret apoſtolatus, qui & eamdem formam
cap.166. ſuis ſucceſſoribus, & reliquis, epiſcopis tenendam tradiderunt. Et non
† *al. diſcre-* ſolum hoc in nouo teſtamẽto eſt conſtitutum', ſed etiam in veteri fuit,
tio & licet. vnde ſcriptum eſt [Moyſes, & Aaron in ſacerdotibus eius.] id eſt, pri-
*Pſal.*98. mi inter eos fuerunt *& poſt pauca.* ¶ Hæc vero Apoſtolica ſedes car-
Poly.l.1.t.1. do, & caput (vt prætactum eſt) omnium eccleſiarum a Domino, &
Anſ.l.1.c.2. non ab alio eſt conſtituta, & ſicut cardine oſtium regitur; ſic huius ſan-
Iuo p. 5. ctæ ſedis auctoritate omnes eccleſiæ (Domino diſponẽte) reguntur.
cap.178.
Burch.l.1.
cap.294.

a ¶ Quia] *Hinc vſque ad verſ.* Tertia. *addita ſunt ex originali: quemadmodum & alia nonnulla.*

b ¶ Cephas] *In Euangelio Ioannis c.1. Cephas (quæ vox Syriaca eſt) exponitur* ὁ πέτρος, *quod Græce petram ſignificat: idque docet etiam B. Hieronymus in commen. epiſt. ad Galatas. c. 2. neque credendum eſt ignoraſſe Anacletum: ſed voluiſſe eam dictionem ad Græcam linguam eo tempore notiſſimam, referre. Quod fecit Cyrillus Hieroſolymitanus catecheſi decima in nomine, Ieſus. non modo Hebraicam, ſed etiam Græcam illi etymologiam tribuens. Atqui hoc ipſum nomen Cephas. Optatus Afer antiquus, & probatus auctor, quem Hieronymus, & Auguſtinus magni faciunt, libro ſecundo, eodem modo. quo Anacletus, accepit his vtens verbis:* Igitur negare non potes, ſcire te in vrbe Roma, Petro primo cathedram epiſcopalem eſſe collatã: in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Petrus: vnde & Cephas appellatus eſt. *Et Iſidorus libro 7. Etymol. cap. 9. ſic de Petro loquitur:* Cephas dictus, eo quod in capite ſit conſtitutus Apoſtolorum. κεφαλὴ enim Græce caput dicitur. *Verum apud Burchardum & Iuonem ſic habetur:* vt reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis Cephas, id eſt, Petrus principatum teneret Apoſtolatus.

c ¶ Et reliquis] *In originali eſt, &* originalis Apoſtoli epiſcopis.

Hac auctoritate Alexandrina eccleſia ſecundum a prima locum habere cenſetur. Sed poſtea in Conſtantinopolitana ſynodo, eccleſia Conſtanti-

Conſtantinop. ſecūdum a ſede Apoſtolica locum accepit. Vnde in eadem ſynodo, id eſt, Conſtantinop. 1. c. 5. ita conſtitutum eſt.

¶ Secundum a Romano Pontifice Conſtantinopolitanus obtinet locum. C. III.

CONſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopum habere oportet primatus honorem poſt Romanum epiſcopum: propterea quod ſit noua Roma. Ex priſca verſione. Poly. l. 2. t. 22.

¶ *Canon hic ex iis eſt, quos Apoſtolica Romana ſedes a principio, & longe poſt tempore non recepit: quod ex epiſtola 51. alias 53. Leonis Papæ primi ad Anatolium Conſtantinopolitanum, & alijs eiuſdem epiſtolis facile eſt cuiuis cognoſcere: itemque ex duabus epiſtolis Leonis noni, vna aduerſus præſumptiones Michaelis, & Leonis, c. 28. altera ad eundem Michaelem. Sed multo clarius ex B. Gregorij epiſtola 31. libro 6. ad Eulogium Alexandrinum, & Anaſtaſium Antiochenum: atque ex epiſtola Nicolai primi ad Michaelem Imperatorem: quæ incipit* Propoſueramus. *Quanquam Conſtantinopolitani epiſcopi, Imperatorum potentia freti ſecundum locum Patriarchalium ſedium ſibi vſurparunt idque tandem pacis, & tranquillitatis cauſa fuit ipſis conceſſum: ſicut in c. ant quæ, de priuileg. Innocentius Papa iij. declarauit.*

Item Gregorius Ioanni epiſcopo Syracuſano, lib. 7. epiſt. 63.

¶ Apoſtolicæ ſedi Conſtantinopolitanam conſtat eſſe ſubiectam C. IIII.

DE Conſtantinopolitana eccleſia quod dicunt, quis eam dubitet ſedi Apoſtolicæ eſſe ſubiectam? quod & D. piiſſimus Imperator, & frater noſter Euſebius eiuſdem ciuitatis epiſcopus aſſidue profitentur. Tamen ſi quid boni, vel ipſa, vel altera eccleſia habet, ego & minores meos, quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari paratus ſum. Stultus eſt enim, qui in eo ſe primum exiſtimat, vt bona, quæ viderit, diſcere contemnat. *Idem eidem, epiſtola* 64. Nam, quod Primus Byzantenus ſedi Apoſtolicæ dicit ſe ſubiici, ſi qua culpa in epiſcopis inuenitur, neſcio quis † ei ſubiectus non ſit: cū vero culpa non exigit, omnes ſecundum rationem humilitatis æquales ſumus. Anſ. l. 2. c. 66. † *al. ei epiſcopus ſubiectus.*

¶ *Hoc caput ſumptum eſt ex duabus epiſtolis eidem Ioanni epiſcopo Syracuſano ſcriptis: ſed in epiſt. 63. ex qua accepta eſt prior pars, agitur de Conſtantinopolitana eccleſia: in ſequenti vero 64. agitur de Primate Byzaceno prouinciæ Africæ, non autem Conſtantinopolitano, quod videntur & Gratianus, & Anſelmus, apud quem eodem modo legitur, voluiſſe, adducti fortaſſe ſummula illa, quæ prępoſita eſt epiſtolæ Gregorij. Auctor quidem gloſſæ, quod Gratianum putauit ſenſiſſe, aperte expoſuit.*

Item Gelaſius Papa I. ad Fauſtum magiſtrum legationis.

¶ Conſtantinopolitanus epiſcopus auctoritate Romani Pontificis deponitur. C. V.

QVa traditione maiorum, Apoſtolicam ſedem in iudicium vocant? An ſecundæ ſedis Antiſtites, & tertiæ, ceterique bene ſibi conſcii ſacerdotes depelli debuerunt; & qui religionis extitit inimicus, depelli non debuit? Viderint ergo, ſi alios habent canones, quibus ſuas ineptias exequantur. Ceterum iſti, qui ſacri, qui eccleſiaſtici, qui legitimi celebrantur, ſedem Apoſtolicam ad iudicium vocare non Iuo p. 5. c. 9.

poſſunt, & Conſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopus, quæ vtique per canones inter ſedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum, non debuit ſubmoueri?

Item ex VI. ſynodo ſub Iuſtiniano congregata, c. 36.

¶ Conſtantinopolitana eccleſia ſecundum a Romana obtinet locum C. VI.

† ὁρίζομεν, id eſt, ſtatuimus.

RENouantes[a] ſancti Conſtantinopolitani decreta concilii, petimus †. vt Conſtantinopolitana ſedes ſimilia priuilegia, quæ ſuperior[b] Roma habet, accipiat; nec non[c] in eccleſiaſticis rebus magnificetur, vt illa: ſed hæc ſecunda poſt illam exiſtens, prius quam Alexandrina ſedes numeretur; deinde Antiochena, & poſt eam Hieroſolymitana.

Hinc datur intelligi, quod Alexandrina eccleſia de ſecunda facta ſit tertia, & Antiochena de tertia ſit quarta, niſi forte quis duas contendat eſſe ſecundas, vt Conſtantinopolitanam, & Alexandrinam parem ſua dignitatis velit locum obtinere.

Vnde in VIII. ſynodo habita ſub Hadriano Papa II. can. 21.

a ¶ Renouantes] *Hic agitur de quinto illo canone primæ ſynodi Conſtantinopolitanæ, de quo ſupra ca. c. Conſtantinopolitana, dictum fuit. Et quod attinet ad omnes hos canones, qui ſextæ ſynodo tribuuntur, videnda eſt notatio ad c. ſextum ſupra 16. diſt.*

b ¶ Superior] *Ita habetur in aliquot vetuſtis exemplaribus: nam in vulgatis erat,* inferior. *Græce eſt,* τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, *id eſt* antiquioris vel ſenioris Romæ, *vt in cap. proximo. Omnino autē caput hoc longe breuius eſt in hac verſione quam in Græco exemplari, vno tantum loco copioſius, quod Antiochenam numerat ſedem: cuius in Græco vulgato nulla mentio.*

c ¶ Nec non] *Sic emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & Græco. antea enim legebatur,* non tamen.

¶ Quæ patriarchalium ſedium primum, vel deinceps teneat locum. C. VII.

Deuſdedit
l. 3.
Anſl. 2. c. 72.

DIffinimus neminem prorſus mundi potentum, quemquam eorum, qui Patriarchalibus præſunt ſedibus, inhonorare, aut mouere a proprio throno tentare: ſed omni reuerentia, & honore dignos iudicare, præcipue quidem ſanctiſſimum Papam ſenioris Romæ, deinceps autem Conſtantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriæ, ac Antiochiæ, ac Hieroſolymorum.

DISTINCTIO. XXXIII.

I ps *BReuiter quæ inter eccleſiaſtica officia ſit differētia, mōſtrauimus. Nunc a ſummo incipientes, & vſq; ad vltimum gradum deſcendentes, qualiter quiſq; eorum debeat ordinari, ſanctorum auctoritatibus oſtendamus.*

Vnde Nicolaus Papa II. in conc. Lateranenſi.

¶ Decretum Nicolai Papæ de electione ſummi Pontificis. C. I.

Pan. l. 5. c. 1.

IN nomine Domini noſtri, & ſaluatoris Ieſu Chriſti. Anno ab incarna-

carnatione eiuſdem M L I X. menſe Aprili, indictione xij. propoſitis ſacroſanctis Euangeliis, præſidente quoque reuerendiſſimo †, ac beatiſſimo Nicolao Apoſtolico Papa in baſilica Lateranenſis Patriarchii quæ cognominatur Conſtantiniana, conſidentibus etiam reuerendiſſimis epiſcopis, abbatibus, presbyteris, diaconis, idem venerabilis Pontifex auctoritate Apoſtolica decernens de electione ſummi Pontificis, inquit. ¶ Nouit beatitudo veſtra dilectiſſimi fratres, & coepiſcopi, inferiora quoque membra Chriſti non latuit, defuncto piæ memoriæ Domino Stephano prædeceſſore noſtro, hæc Apoſtolica ſedes, cui auctore Deo, deſeruio, quot aduerſa pertulerit, quot denique per ſimoniacæ hæreſis trapezitas repetitis malleis, crebriſque tunſionibus ſubiacuerit; adeo, vt columna Dei viuentis iam iam pene videretur concuſſa nutare, & ſagena ſummi piſcatoris, procellis intumeſcentibus cogeretur in naufragii profunda ſubmergi. Vnde, ſi placet fraternitati veſtræ, debemus, auxiliante Deo, futuris caſibus prudenter occurrere, & eccleſiaſtico ſtatui, ne recidiua † (quod abſit) mala præualeant, præcauere. Quapropter inſtructi prædeceſſorum noſtrorum, aliorumque ſanctorum Patrum auctoritate, decernimus, atque ſtatuimus, vt obeunte huius Romanæ vniuerſalis eccleſiæ Pontifice, in primis Cardinales epiſcopi diligentiſſime ſimul de electione tractantes, mox Chriſti † clericos Cardinales adhibeant: ſicq; reliquus clerus, & populus ad conſenſum nouæ electionis accedat; nimirũ præcauentes, ne venalitatis morbus aliqua occaſione ſubrepat. Et ideo religioſiſſimi viri præduces ſint in promouenda Pontificis electione; reliqui autem ſequaces. Certus vero atque legitimus hic electionis ordo perditur: perſpectis diuerſorum Patrum regulis, ſiue geſtis, etiam illa beati Leonis prædeceſſoris noſtri ſententia recolatur. [Nulla inquit, ratio ſinit, vt inter epiſcopos habeantur; qui nec a clericis ſunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a conprouincialibus epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati.] Quia vero ſedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur eccleſiis, atque ideo ſuper ſe metropolitanum habere non poteſt; Cardinales epiſcopi procul dubio metropolitani vice funguntur; qui videlicet electum epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem prouehant. Eligatur autem de ipſis eccleſiæ gremio, ſi reperitur idoneus; vel ſi de ipſa non inuenitur, ex alia aſſumatur; ſaluo debito honore, & reuerentia dilecti filii noſtri Henrici; qui in præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator, Deo concedente, ſperatur; ſicut iã ſibi cõceſſimus, & ſucceſſoribus illius, qui ab hac Apoſtolica ſede perſonaliter hoc ius impetrauerint. Quod ſi prauorum, atque iniquorum hominum ita peruerſitas inualuerit, vt pura, ſincera, atque gratuita fieri in vrbe non poſſit electio; Cardinales epiſcopi cum religioſis clericis, catholiciſque laicis, licet paucis, ius poteſtatis obtineant, eligere Apoſtolicæ ſedis Pontificem, vbi congruere viderint. Plane, poſtquam electio fuerit facta, ſi bellica tempe-

† *al. reuerẽtiſſimo.*

† *al. rediuiua.*

† *al. epiſcopi.*

Inf. diſt. 62. Nulla ratio.

ſtas, vel qualiſcumque hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit, vt is, qui electus eſt, in Apoſtolica ſede iuxta cõſuetudinem inthronizari non valeat: electus tamen, ſicut verus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius: quod beatum Gregorium ante ſuam conſecrationem feciſſe cognouimus. Quod, ſi quis contra hoc noſtrum decretum ſynodali ſententia promulgatum, per ſeditionem, vel præſumptionem, aut quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus, ſeu inthronizatus fuerit, auctoritate diuina, & ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, perpetuo anathemate cum ſuis auctoribus, fautoribus, & ſequacibus a liminibus ſanctæ Dei eccleſiæ ſeparatus abiiciatur, ſicut Antichriſtus, inuaſor, & deſtructor totius Chriſtianitatis: nec aliqua † ſuper hoc ei audiẽtia reſeruetur: ſed ab omni eccleſiaſtico gradu, in quocumque fuerat prius ſine retractatione deponatur: cui quiſquis adhæſerit, vel qualemcumque tamquam Pontifici reuerentiã exhibuerit, aut in aliquo eum defendere præſumpſerit, pari ſententia † ſit mancipatus. Quiſquis autem huius noſtræ † decretalis ſententiæ temerator extiterit, & Romanam eccleſiam ſua præſumptione confundere, & conturbare contra hoc ſtatutum tentauerit, perpetuo anathemate, atque excommunicatione damnetur; & cum impiis, qui non reſurgent in iudicio, reputetur, omnipotentis iram contra ſe ſentiat, & ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli (quorum eccleſiam præſumit confundere) in hac vita, & futura furorẽ ſentiat: fiat habitatio eius deſerta, & in tabernaculis eius non ſit, qui inhabitet: fiant filii eius orphani, & vxor eius vidua: commotus amoueatur ipſe, & filii eius, & mendicent, & eiiciantur de habitationibus ſuis: ſcrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam eius, & diripiant alieni labores eius: orbis terrarum pugnet contra eum, & cuncta elementa ſint ei contraria, & omniũ ſanctorum quieſcentium merita illum confundant: & in hac vita ſuper eum apertam vindictam oſtendant. Obſeruatores autem huius noſtri decreti, omnipotẽtis Dei gratia protegat, & auctoritas beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ab omnium peccatorum vinculis abſoluat.

† al. aliquãdo. *† al. ſententia.* *† al. noſtri.* *Pſal. 1.* *Pſal. 68.* *Pſal. 108.* *Sap. 5.*

¶ *Huius decreti integrum exemplum eſt in vetuſtiſſimo libro Abbatiæ monaſterij Farnenſis litteris Longobardicis ante annos pene quingentos ſcripto, & abbr.*

2 *Epiſcopi vero, & ceteri ordines infrà conſtituti, qualiter ordinari debeant ex auctoritate Carthaginenſis concilij quarti, c. 1. cui interfuit Auguſtinus, tempore Honorij Auguſti, oſtendamus, ab eorum examinatione incipientes.*

Ordo Romanus pa. 95. Burc. l. 1. c. 8. Iuo p. 5. c. 62. Poly. l. 2. t. 9.

¶ Quomodo ſit examinandus, qui in epiſcopum eligitur. C. II.

QVi epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatis, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper ſuis negotiis cauens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi litteratus, ſi in lege Domini inſtructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus, ſi

rus, ſi in dogmatibus eccleſiaſticis exercitatus: & ante omnia, ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat, id eſt, patrem, & filium, & ſpiritum S. vnum Deum eſſe confirmans, totamque Trinitatis deitatẽ coeſſentialem, & ſubſtantialem, & coæternalem, & coomnipotentem prædicans; ſi ſingulas † quaſque in Trinitate perſonas plenum Deum, & totas tres perſonas vnum Deum; ſi incarnationem diuinam non in patre, neque in ſpiritu ſancto factam, ſed in filio tantum credat, vt qui erat in diuinitate Dei patris filius, ipſe fieret in homine hominis matris filius. Deus vero ex patre, homo verus ex matre, carnẽ ex matris viſceribus habẽs, & animam humanam rationalem, ſimulque in eo veritas vtriuſque naturæ, idem Deus & homo, vna perſona, vnus filius, vnus Chriſtus, vnus Dominus creator omniũ, quæ ſunt; & auctor, Dominus, & rector cum patre, & ſpiritu ſancto, omnium creaturarum: qui paſſus ſit vera carnis paſſione; mortuus vera corporis ſui morte; reſurrexit vera carnis ſuæ reſurrectione †, & vera animæ reſumptione; in qua veniet iudicare viuos & mortuos. Quærendum etiam ab eo, ſi noui & veteris teſtamenti, id eſt legis, & prophetarum, & Apoſtolorum vnum eumdemque credat auctorem, & Deum; ſi diabolus non per conditionem, ſed per arbitrium factus ſit malus. Quærendum etiam ab eo, ſi credat huius, quam geſtamus, & non alterius carnis reſurrectionem; ſi credat iudicium futurum, & recepturos ſingulos pro his, quæ in carne geſſerunt, vel pœnas, vel præmia †; ſi nuptias non prohibeat †, ſi ſecunda matrimonia non damnet; ſi carnium perceptionem non culpet; ſi pœnitentibus reconciliatis communicet; ſi in baptiſmate omnia peccata, id eſt tam illud originale contractum, quam illa, quæ voluntarie admiſſa ſunt, dimittantur; ſi extra eccleſiam catholicam nullus ſaluetur. Cum in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plene inſtructus: tunc cum conſenſu clericorum, & laicorum, & conuentu totius prouinciæ epiſcoporum, maximeque metropolitani vel auctoritate, vel præſentia ordinetur epiſcopus. Suſcepto in nomine Chriſti epiſcopatu, non ſuæ delectationi, nec ſuis motibus, ſed his Patrum definitionibus acquieſcat [a].

† *al. ſingulam quamque perſonam.*

† *al. receptione.*

† *al. gloriã.*

† *al. improbet.*

¶ *Caput hoc integrum extat in ordine Romano, additis ad initium his vocibus,* Statuta eccleſiaſtica, *cui ſimilem titulum toti Carthaginenſi quarto concilio eſſe prapoſitum in aliquot vetuſtis codicibus, teſtantur illi, qui tomos conciliorum ediderunt.*

a ¶ Acquieſcat] *Poſt hoc verbum tam in concilio, quam in ordine ſequitur,* In cuius ordinatione etiam ætas requiratur, quam ſancti Patres, in præeligendis epiſcopis conſtituerunt.

Item Iſidorus de eccleſiaſticis officiis; lib. 2. c. 2.

¶ Qualis eſſe debeat clericorum conuerſatio. C. III.

Refertur in cõcilio Maguntino primo c. 10.

3 His igitur lege Patrum cauetur, vt a vulgari vita ſecluſi, a mundi voluptatibus ſeſe abſtineant; non ſpectaculis, non pompis interſint; conuiuia publica fugiant, priuata non tantum pudica, ſed &

ſobria colant; vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cuiuſquam ſtudium appetant; amorem pecuniæ, quaſi materiem cunctorum criminum fugiant, & ſæcularia officia, negotiaque abiiciant; honoris gradus per ambitiones non ſubeant: pro beneficiis medicinæ Dei, munera non accipiant; dolos, & coniurationes caueant: odium, æmulationem obtrectationem, atq; inuidiam fugiant: non vagis oculis, non effræni lingua, aut petulanti, fluidoque † geſtu incedant; ſed pudorem, & verecundiam mentis ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant: obſcœnitatem etiam verborum, ſicut & operum penitus exſecrentur: viduarum, & virginum frequentationem † fugiant; contubernia extranearum feminarum nullatenus appetant; caſtimoniam quoque inuiolati corporis perpetuo conſeruare ſtudeant: aut certe vnius matrimonii vinculo fœderentur; ſenioribus quoque debitam obedientiam præbeant, neque vllo iactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant: poſtremo doctrinæ lectionibus, pſalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter † incumbant. Tales enim debent eſſe qui diuinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere; ſcilicet, vt dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrent.

† al. tumido; greſſu. *† al. Viſitationes frequentiſſimas.* *† al. iugi.*

Item Clemens ad Iacobum fratrem Domini. epiſt. 2.

¶ Qui digne ſacramenta tractare non poſſunt, ad miniſterium non eligantur diuinum. C. IIII.

Poly. l. 4. c. 31. TAles ad miniſterium eligantur clerici, qui digne poſſint dominica ſacramenta tractare. Melius eſt enim domini ſacerdoti paucos habere miniſtros, qui poſſint digne opus Dei exercere, quã multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant.

Et in concil. Afric. c. 17. *Item ex concilio Carthaginenſi 3. c. 40.*

¶ Si electo in epiſcopum aliqua obiiciuntur, quinque vel ſex epiſcopi ad eius purgationem conueniant. C. V.

Poly. l. 2. c. 8. Anſ. l. 6. c. 65. Burc. l. 1. c. 6. Iuo p. 5. c. 60. ILlud ſtatuendum eſt, vt quando ad eligendum epiſcopum conuenerimus, ſi qua contradictio fuerit oborta, (quia ſæpe talia facta ſunt apud vos) non præſumant ad purgandum eum, qui ordinandus eſt, tres tantum †, ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadẽ plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primo perſonæ cõtradicentium: poſtremo illa etiam, quæ obiiciũtur, pertractentur, & cum purgatus fuerit ſub conſpectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignitatis † reſponſione. Ab vniuerſis epiſcopis dictũ eſt: Satis placet.

† al. tãtum accedere. *† al. dignationis.*

Item ex concilio Toletano 11. c. 10.

¶ Vota ſuæ promiſſionis ſpondeant, quos eccleſiaſtica promouet diſciplina. C. VI.

Anſ. l. 7. c. 88. QVamquam omnes, qui ſacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur adſtricti, expedibile tamen eſt, vt promiſſionis ſuæ vota ſub cautione ſpondeant, quos ad promotionis gradus eccle-

eccleſiaſtica probat † diſciplina. Solet enim plus timeri, quod ſingulariter pollicetur, quam quod generali ſponſione concluditur. Et ideo placuit huic ſancto concilio, vt vnuſquiſque, qui ad eccleſiaſticos gradus eſt adſcenſurus, nō ante honoris conſecrationē accipiat, quam placit † ſui adnotatione promittat, vt fidem catholicam ſincera cordis deuotione cuſtodiens, iuſte & pie viuere debeat, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorem, atque obſequii reuerentiam præeminenti ſibi vnuſquiſque dependat, iuxta illud beati Leonis Papæ edictum: [Qui ſe ſcit aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſte ferat aliquem ſibi eſſe prælatum: ſed obedientiam, quam exigit, etiam ipſe dependat.] Pœna etiam † iuxta eccleſiaſticæ conſuetudinis morem, & placitis talium inferenda †, & ab iis, qui tranſgreſſores fuerint, perſoluenda eſt.

† *al. promiſit.* † *al. placita ſibi.* epiſt. 82. ad Anaſtaſium Theſſ. epiſcopum. † *al. tamen.*] origin. † *al. inferenda.*

Dehinc diſponitur, qualiter eccleſiaſtica officia ordinantur, in concilio Carthaginenſi 4. c. 2.

¶ Qualiter ordinetur epiſcopus. C. VII.

EPiſcopus, cum ordinatur, duo epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicē ſuper caput, & ceruicem eius, & vno ſuper eum fundendo benedictionem, reliqui omnes epiſcopi, qui adſunt, manibus ſuis caput eius tangant.

Ordo Romanus, pag. 100.

¶ Qualiter ordinetur preſbyter. C. VIII.

PReſbyter cum ordinatur, epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput eius tenente, etiam omnes preſbyteri, qui preſentes ſunt, manus ſuas iuxta manum epiſcopi ſuper caput illius teneant. Sicut autem in die ſuæ ordinationis ſacerdos orario vtroq; humero ambitur, ita tempore conſecrationis, eodem orario debet vti iuſtatter.

Poly. l. 2. t. 9. Anſ. l. 6. c. 49 *al.* 55. Iuo par. 5. c. 124. Pan. l. 3. c. 18.

Vnde in concilio Bracharenſi 3. c. 3. legitur.

Et eod. concilio, c. 3.

¶ Quod quiſque accepit tempore conſecrationis, ferat tempore oblationis. C. IX.

Poly. l. 2. t. 32. Anſ. l. 7. c. 53. Iuo p. 6. c. 12. Pan. l. 3. c. 33.

ECcleſiaſtica, & antiqua inſtitutione præfixum nouimus, vt omnis ſacerdos, cum ordinatur, orario vtroque humero ambiatur, ſcilicet, vt qui imperturbatus præcipitur conſiſtere inter proſpera, & aduerſa virtutum ſemper ornamēto, vtroque circumſeptus appareat humero. Qua ergo ratione tempore ſacrificii non aſſumit, quod ſe in ſacramento accepiſſe nō dubitat? Proinde modis omnibus conuenit, vt quod quiſque percepit in conſecratione honoris, hoc retineat & in oblatione, vel perceptione ſuæ ſalutis ſcilicet, vt cum ſacerdos ad ſolemnia miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut ſacramentum corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quam orario, vtroque humero circumſeptus, ſicut & tempore ordinationis ſuæ dinoſcitur conſecratus, ita, vt de vno eodemque orario ceruicem pariter & vtrumque humerum

† *perferat*] premens ſignum in ſuo pectore præparet † crucis. Si quis autem ali- manuſcri. ter egerit, excommunicationi debitæ ſubiaceat.

4 *Dalmaticis autem nec epiſcopis, nec diaconis abſque Apoſtolica licentia vti permittitur.*

Vnde Gregorius Aregio epiſcopo Francorum, Lib. 7. epiſt. 111.

¶ Abſque Apoſtolica licentia Dalmaticis, nec epiſcopis, nec diaconis vti licet. C. X.

Anſ. l. 6. c. 88. *al.* 96. COmmunis filius Petrus Diaconus nobis innotuit, quod fraternitas veſtra tempore, quo hic fuit, popoſcerit, vt ſibi & archidiacono ſuo vtendi Dalmaticis licentiam præberemus. Sed quia ita hominum ſuorũ infirmitate compulſus feſtinãter abſceſſit, vt nec ipſe mœror incumbens diutius (vt dignum erat, & res deſiderata poſcebat) ſineret permanere, & nos in multis implicitos, eccleſiaſticę rationis conſideratio nouum hoc inconſulte, & ſubito non permitteret indulgere; idcirco poſtulatæ rei prolongatus effectus eſt. Nunc vero charitatis tuæ bona reuocantes ad animum, huius auctoritatis noſtræ ſerie, petita conceſſimus, atque te, & Archidiaconum tuum Dalmaticarum vſu decorandos eſſe conceſſimus, eaſdemque Dalmaticas dilectiſſimo filio noſtro Cyriaco abbate deferente, tranſmiſimus.

Ex con. Carthagi. 4. c. 4. Ordo Romanus 91. collect. 2. Poly. l. 2. t. 32. Anſel. l. 7. cap. 52. & 60. Iuo p. 6. c. 13. Pan. l. 3. c. 34.

¶ Qualiter ordinetur Diaconus. C. XI.

DIaconus dum ordinatur, ſolus epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, quia non ad ſacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.

5 *Quæritur autem, an poſt benedictionem manus presbyterorum, & diaconorum chriſmatis liquore debeant perungi.*

De his ita ſcribit Nicolaus Papa Radulpho Archiepiſcopo Bituricenſi.

¶ Nec presbyteris, nec diaconis in conſecratione, chriſmate manus perungere licet. C. XII.

Iuo part. 6. cap. 121. Inno. I. P. 1. epiſt. 1. † *al. ordinationibus.* PRæterea ſciſcitaris, vtrum ſolis presbyteris, an & diaconis debeant, cum ordinantur, manus chriſmatis liquore perungi. Quod in ſancta hac Romana eccleſia, cui Deo auctore deſeruimus, neutris agitur. Sed & quia ſit a nouæ legis miniſtris actum nuſquam (niſi nos fallat obliuio) legimus. Ergo ad B. Innocentii Papæ canonica decreta ſanctitatem tuam tranſmittimus, & quæ tibi ſint in conſecrationibus, & ordinibus † obſeruanda, principia paginæ ad Decentium Eugubinum epiſcopum miſſæ te affatim edocebunt.

Ex con. Hiſpal. 2. c. 5. Burc. l. 1. c. 3. Iuo par. 5. c. 213. & 6. cap. 102.

PALEA C. XIII.

EX [a] epiſtola Simplicii Papæ Seuero, & Florẽtino epiſcopis directa. Ad cognitionem noſtri examinis, Gabrenẽſis diaconi relatu, peruenit de quibuſdam ipſius eccleſię clericis; quorum cum vnus ad presbyterium, duo ad leuitatũ miniſteriũ conſecrarẽtur, epiſcopus eorum, oculorum dolore detentus fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe,

fuiſſe, & presbyter quidam illis contra eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe; qui propter tantam præſumptionis audaciam poterat accuſatus iudicio præſenti damnari, ſi adhuc in corpore poſitus, non fuiſſet mortis vocatione præuentus. Sed quia iā ille examini diuino relictus, humano iudicio accuſari non poteſt, ij, qui ſuperſunt, & ab eo non conſecrationis titulum, ſed ignominiæ potius elogium acceperūt, ne ſibi licentiā talis vltra vſurpatio faciat, decreuimus, vt a gradu ſacerdotalis, vel leuitici ordinis, quem peruerſe adepti ſunt, depoſiti æquo iudicio abiiciantur. Tales enim merito iudicati ſunt remouendi; quia praue inuenti ſunt conſtituti.

a ¶ Ex epiſtola] *Hac palea in nullo manuſcripto exemplari eſt inuenta. Burchardus, & Iuo ante hoc caput, quod incipit,* Ad cognitionem, *referunt aliud quoddam caput, quod incipit,* Relatio, *ex epiſtola Simplicij miſſa Equitio Florentio (ſiue Florentino) & Seuero epiſcopis. Quamobrem inde poteſt huc eſſe tranſlatus titulus. Cæterum caput hoc a Burchardo citatur ex concilio Bragga, ab Iuone in quinta quidem parte c. 213. ex Carthaginenſi: in ſexta vero, c. 102. ex Hiſpalenſi 2. c. 5. quo etiam loco extat. & ſequens caput,* Quorumdam, *eſt quaſi huius ſumma.*

Item quæritur, an eorum ordinatio ſit rata habenda, quibus epiſcopus oculorum languore detentus manus imponit, & presbyter ſuper eos orationem dicit. In conci. Hiſpalē. 2. c. 5.

De hiis ita ſtatutum eſt in concilio Toletano.

¶ Et ordinator, & ordinatus damnationis ſubeat pœnam, cum epiſcopus manum imponit, & alius orationem dicit. C. XIIII.

QVorumdam clericorum, dum vnus ad presbyterium, duo ad leuitarum miniſterium ſacrarentur, epiſcopus oculorum dolore detentus, fertur manum ſuam ſuper eos impoſuiſſe tantum, & presbyter quidam illis contra eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe. Sed quia iam ille examini diuino relictus, humano iudicio accuſari non poteſt; ij, qui ſuperſunt, gradum ſacerdotii, vel leuitici ordinis, quem peruerſe adepti ſunt, amittant. Ordo Roman. pag. 91. Raba. de inſtitut. cleri. lib. 1. cap. 8. Iſidor. lib. 2. offi. c. 10. Poly. l. 2. t. 32.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 5. Anſ. 7. c. 59.

¶ Qualiter ſubdiaconus ordinetur. C. XV. Iuo p. 6. c. 14.

6 SVbdiaconus, cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de manu epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum: de manu vero archidiaconi accipiat vrceolum cum aqua, manile, & manutergium. Pan. l. 3. c. 35. † *al aquamanili.* Poly. ibid. Anſ. l. 7. c. 58.

Item ex eodem concilio, c. 6.

¶ Qualiter acolythus ordinetur. C. XVI.

ACOlythus cum ordinatur, ab epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, vt ſciat ſe ad accendenda eccleſiæ luminaria

Iuo p.6.c.15. Pan.l.5.c.35. mancipati: accipiat & vrceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

Item ex eodem, c.7.

¶ Qualiter exorciſta ordinetur. C. XVII.

Poly.l.2.t.32. Anſ.7.c.57. Iuo par.6. c.16. Pannor. l.3. c.37. EXorciſta cum ordinatur, accipiat de manu epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, dicente ſibi epiſcopo [Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenum, ſiue baptizatum, ſiue catechumenum.]

Item ex eod. concilio, c.8.

¶ Qualiter lector ordinetur. C. XVIII.

Poly.ibid. Anſ.l.7.c.55. Iuo par.6. cap.17. Pannor. l.3. cap.38. † al. lector. † bene adminiſtraverunt] or do Ro. LEctor cum ordinatur, faciat de illo epiſcopus verbum ad plebẽ, indicans eius fidẽ, ac vitã atq; ingenium: poſt hæc ſpectãte plebe tradat ei codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum [Accipe, & eſto relator † verbi Dei; habiturus, ſi fideliter, & vtiliter impleueris officium, partem cum eis, qui verbum Dei miniſtrauerint †.

Item ex eodem, c.9.

¶ Qualiter oſtiarius ordinetur. C. XIX.

OStiarius cum ordinatur, poſtquam ab archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo Dei debeat conuerſari, ad ſuggeſtionem archidiaconi tradat ei epiſcopus claues eccleſiæ de altario, dicens [Sic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.

Polyc. ibid. Anſ.l.7.c.54. Iuo part.6. c.18. Pan.l.3.c.39. Poly. ibid. Anſ.l.7.c.53. Iuo p.6.c.19. Pann.l.3.c. 40. Iuo p.6.c.46.

Item ex eodem concilio, c.10.

¶ Qualiter pſalmiſta ordinetur. C. X[illegible]

PSalmiſta, id eſt cantor, poteſt abſque licentia epiſcopi, [illegible] iuſſione preſbyteri officium ſuſcipere cantandi, dicente ſibi preſbytero: [Vide, vt quod ore cantas, corde credas; & quod ore credis, operibus comprobes.]

Clerici comam nutrire prohibentur, quorum caput deſuper in modum ſphæræ raſum eſſe debet.

Vnde Anicetus Papa epiſcopis Galliæ.

¶ Clerici comam nutrire prohibentur. C. XXI.

PRohibete fratres per vniuerſas regionum veſtrarum eccleſias, vt clerici iuxta Apoſtolum comam non nutriant; ſed deſuper caput in modum ſphæræ radant.

Item ex concilio Agathenſi, c.20.

¶ De eodem. C. XXII.

Iuo concor. p.6.c.265. 378. CLerici, qui comam nutriunt, ab archidiacono etiam ſi noluerint, inuiti detondeantur. Veſtimenta etiam, vel calceamenta eis, niſi quæ religionem deceant, vti, aut habere non liceat.

Itẽ Gregor. II. in concilio Romæ habito in Baſilica S. Petri, c.17.

¶ De eodem. C. XXIII.

Extra de vit. & ho. cle. ca. ſi quis. SI quis ex clericis relaxauerit comam, ſit anathema.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c.11.

¶ Qui-

¶ Quibus veſtibus monialis ſit induenda, cum conſecratur. C. XXIIII.

SAnctimonialis virgo, cum ad conſecrationem ſuo † epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualib. ſemper vſura eſt, profeſſioni, & ſanctimoniæ aptis. Pol.l.4.c.35. Bur.l.8 c.13. Iuo p.7.c.43.

Vaſa quoque ſacrata, & veſtimenta altaris mulieres Deo dedicata contingere, & incenſum circa altaria deferre prohibentur. † al. ſuo.

Vnde Soter Papa omnibus epiſcopis Italiæ, epiſt.2.

¶ Veſtimenta altaris, & vaſa ſacrata mulieres tangere prohibentur. C. XXV.

SAcratas Deo fœminas, vel monachas ſacra vaſa, vel ſacratas pallas penes vos contingere, & incenſum circa altaria deferre perlatum eſt ad Apoſtolicam ſedem: quæ omnia reprehenſione plena eſſe, & vituperatione, nulli recte ſapientum dubium eſt. Quamobrem huius ſanctæ ſedis auctoritate hæc omnia vobis reſecare funditus, quanto citius poteritis, cenſemus. Et ne peſtis hæc latius diuulgetur, per omnes prouincias abſtergi citiſſime mandamus. Poly.l.3.t.9. Anſel.l.7. cap.240. Burc.l.3. c.215. Iuo p.2.c.72. & p.3.c.265.

Item ex concilio Laodicenſi, c.21.

¶ Sacrarium ſubdiaconis ingredi non licet. C. XXVI.

NOn oportet ſubdiaconos licentiam habere in ſacrarium, ſiue ſecretarium (quod Græci diaconium appellant) ingredi, & contingere vaſa Dominica. Anſ.l.7.c.90. Iuo par.3. c.105.

Item ex eodem, c.22.

De eodem. C. XXVII.

MIniſtrum non oportet vti orariis; nec hoſtias [a] derelinquere. Anſ.l.7.c.88.

a ¶ Hoſtias] *Vera lectio, quæ habetur etiam in aliquot manuſcriptis, eſt* oſtia. *ſed ob gloſſam non eſt reſtituta.*

Item ex eodem, c.23.

De eodem. C. XXVIII.

NOn oportet lectores aut pſalmiſtas orariis vti, & ſic legere aut pſallere. Anſ.l.7.c.83. Infra de cõſe. diſt.4.c. mulier.

Item ex concilio Carthaginenſi 4.c.99.& 98.

¶ Mulier in conuentu viros docere non permittitur. C. XXIX. Bur.l.8.c.83. Iuo p.7.c. 101.& p.8.c. 324.

MVlier quamuis docta, & ſancta, viros in conuentu docere non præſumat. Laicus autem præſentibus clericis (niſi ipſis rogantibus) docere non audeat. Ibid.c.98.

Item ex concilio Agathenſi, c.66.

¶ Miniſtris non ſacratis vaſa Dominica continge-
re non licet. C. XXX.

Fere idē ſup. ea. c. non oportet ſubdiaconos.

NOn oportet inſacratos miniſtros licentiam habere in ſacrarium (quod Græci diaconium appellant) ingredi, & contingere vaſa Dominica.

Item ex concilio Bracharenſi 1. c. 28.

¶ Cuilibet ex lectoribus vaſa ſacra altaris portare
non licet. C. XXXI.

Apud Mart. Brachar. inf. cap. Græc. ſynod. c. 41. & cap. 66.

NOn liceat cuilibet ex lectoribus ſacra altaris vaſa portare, nec aliis, niſi iis, qui ab epiſcopo ſubdiaconi fuerint ordinati.

Item ex concilio Martini Papæ, c. 41.

¶ De eodem, vt clerici comam non nutriant. C. XXXII.

Iuo par. 6. c. 377. Ibid. c. 66. Iuo par. 6. cap. 378. *Exod.* 22.

NOn liceat cuilibet miniſteria tangere, niſi ſubdiacono, aut acolytho in ſecretario vaſa Dominica. ¶ Nec oportet clericos comam nutrire, & miniſtrare: ſed attonſo capite patentibus auribus & ſecundum Aaron talarem veſtem induere, vt ſint in habitu ornato.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 13.

¶ Qualiter ſponſus & ſponſa ſint benedicendi. C. XXXIII.

Infra 30. q. 5. ca. Sponſus. Bur. l. 9. c. 5. Iuo par. 8. c. 143.

SPonſus & ſponſa cum benedicendi ſunt a ſacerdote, a parentibus ſuis, vel a paranymphis offerantur, qui, cum benedictionem acceperint, eadem nocte pro reuerentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant.

DISTINCTIO XIIII.

1 ps *QValiter epiſcopus ſit examinandus, & qualiter ipſe ſimul cum reliquis infra ipſum conſtitutis ſit ordinandus, breuiter monſtratum eſt. Nunc autem videndum eſt de ſacerdotibus, & reliquis, an ſine examinatione ſint promouendi. De his ita ſcribit Paulus ad Timotheum.* [*Manus nemini cito impoſueris, & nihil ſine præiudicio facias in alteram partem declinando.*]

Epiſt. 1. ca. 5. Paulo aliter. in originali.

Ex decretis Silueſtri Papæ in ſynodo Roma. c. 9.

¶ De eodem. C. I.

Bur. l. 5. c. 34. Iuo p. 2. c. 43.

NVllus acolythorum vel ſubdiaconorum [a] rem conſecratā a preſbytero aliis porrigat (quia aliud miniſter, aliud aſſiſtens) niſi tantum ſupportet, quod ei ſacerdos impoſuerit ſuo ore benedictum.

a ¶ Vel ſubdiaconorum] *Verba hæc non ſunt in ſynodo Romana ſub Silueſtro, ſed habentur apud Burchardum, & Iuonem, & in iis Vaticanis Gratiani exemplaribus. in quibus eſt hoc caput. Nam in antiquioribus non eſt: ſed poſt verſiculum,* declinando, *ſequitur continenter,* Nullus ordinetur.

Item

Item ex concilio Carthaginenſi,3.c.22.

¶ Ante probationem nullus ordinetur clericus. C. II.

NVllus ordinetur clericus niſi † probatus fuerit, vel epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio.

Anſ.l.7.c.89. †*non probatus vel*] ori.

Item Gelaſius Papa Caleſtino epiſcopo.

¶ Ad miniſterium alicuius eccleſiæ, clerici eiuſdem promoueantur. C. III.

PResbyteri, diaconi, & vniuerſi clerici Stomenſis † ciuitatis petitorio nobis ſuggeſſere porrecto, in eccleſia beati martyris Eleutherii epiſcopi (quæ in ſupradicta ciuitatis parochia ᵃ probatur eſſe conſtructa) presbyterum, qui conſtitutus fuerat, defeciſſe: atque in eius locum Iulianum diaconum ipſius eccleſiæ pro celebritate ipſius loci quantocyus debere ordinari. Et ideo frater chariſſime, ſi de eius vita, vel moribus nihil eſt, quod contra canonum veniat ſtatuta, ſupraſcriptum presbyterii honore decorabis, ſciturus, eum viſitatoris te nomine, non Cardinalis creaſſe Pontificis. Pariter etiam & Feliciſſimum diaconum in eius eccleſiæ miniſterio, ſi conuerſatio eius patitur, ſubrogabis, vt locus proceſſionis celeberrimus ad myſteriorum † conſecrationem nec ſacerdote indigeat, nec miniſtro.

Anſ.l.7.c.85. *al.* 89. 93. †*Sterienſis*] Anſelmus. †*al. miniſteriorum.*

Item ex concilio Laodicenſi, c. 12.

ᵃ ¶ Parochia] *In omnibus antiquis codicibus, tam impreſſis, quam manuſcriptis, ſic legitur: cuius vocis loco in recens impreſſis erat poſitum,* paroecia. *ſed viſum eſt antiquam lectionem eſſe retinendam: præſertim cum dictio hæc etiã Græce aptiſſimam habeat etymologiam.*

Diſt. 61.c.epiſcopum.& 63.ca. non licet.

¶ Metropolitanorum, & epiſcoporum examine promoueantur epiſcopi. C. IIII.

Burc.l.1.c.9. Iuo p. 5.c.63.

EPiſcopi iudicio metropolitanorũ, & eorum epiſcoporum, qui circumcirca ſunt, prouehantur ad eccleſiaſticam dignitatem †; ii videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quam rectæ conuerſationis exemplo.

†*al. poteſtatem.*

2 *Cum itaque ſine examinatione nullus ſit ordinandus, quemadmodum, & quo tempore, ſacerdotum, & ceterorum infra poſitorum examinatio debeat fieri, conſiderandum eſt.*

De his in concilio Nannetenſi, c. 11. ita legitur.

¶ Qui ordinandi ſunt, feria quarta ad examinationem conueniant. C. V.

Burc.l.2.c.1. Iuo p.6.c.21. Poly.l. 2. tit. 29.

QVando epiſcopus ordinationes facere diſponit, omnes, qui ad ſacrum miniſterium accedere volunt, feria quarta ante ipſam ordinationem euocandi ſunt ad ciuitatem vnà cum archipresbyteris,

qui eos repræſentare debent: & tunc epiſcopus a latere ſuo eligere debet ſacerdotes, & alios prudentes viros gnaros diuinæ legis, & exercitatos in eccleſiaſticis ſanctionibus: qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum, vbi educati ſunt, ſi ſint bene litterati, ſi inſtructi in lege Domini, diligenter inueſtigent; ante omnia; ſi fidem catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant. Ipſi autem, quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcumque muneris cupiditate illecti a vero deuient, vt indignum, & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos, epiſcopi manibus applicent. Quod ſi fecerint, & ille, qui indigne acceſſit, ab altari remouebitur; & illi, qui donum ſancti ſpiritus vendere conati ſunt, coram Deo iam condemnati eccleſiaſtica dignitate carebunt. Igitur per tres continuos dies diligenter examinentur: & ſic ſabbato, qui probati inuenti ſunt, epiſcopo repræſententur.

Alias autem, ſine clericorum videlicet concilio, & populi teſtimonio nullum epiſcopus ordinare præſumat.

Vnde in concilio Carthaginenſi 4. c. 22. legitur.

¶ Sine clericorum ſuorum concilio epiſcopus clericos non ordinet. C. VI.

† *al. conſilio.* † *aſſenſum, & conniuentiam*] origi.

EPiſcopus ſine concilio† clericorum ſuorum clericos non ordinet, ita vt ciuium conniuentiam †, & teſtimonium quærat.

3 *Quæritur, quid fieri debeat de his, qui ſine examinatione promoti ſunt.*

De his ita legitur in concilio Martini Papæ.

Apud Martinũ Brachárenſem c. 24. Facit ad hoc c. epiſt. 5. Zachariæ ad Bonifacium epiſcopũ, & 15. q. 8. Si quis, preſbyter.] Anſ. l. 8. c. 13.

¶ De iis, qui ſine examinatione ordinantur, & poſtea peccata ſua confitentur. C. VII.

SI quis preſbyter, aut diaconus ſine aliqua examinatione ordinati ſunt, aut certe, cum diſcuterentur crimino ſa peccata ſua confeſſi^a ſunt, aut poſt ordinationem ab aliis detecti ſunt, abiiciantur ex clero. Similiter vero & de vniuerſo ordine clericorum ſeruetur. Nam hoc ſibi, quod irreprehenſibile eſt, ſancta catholica defendit eccleſia.

a ¶ Confeſſi ſunt] *In originali eſt*, confeſſi non ſunt, & poſt ordinationem, &c. *Verum in concilio Nicæno, c. 9. vnde hoc caput videtur ſumptum, habetur ſine negatione, quemadmodum hic: & infra diſt. 51. c. ſi quis ſine.*

DISTINCTIO XXV.

† *al. Lantfredum.*

1 ps *QVod nullus ſine examinatione ordinandus ſit, breuiter demonſtratum eſt. Quid autem ad epiſcopum, quid ad vnumquemque inferiorem pertineat, Iſidorus Hiſpalenſis epiſcopus in epiſtola ad Ludifredum † ſcribit ita dicens.*

¶ *Integra hæc epiſtola habetur in codice bibliothecæ monaſterij Dominicanorum.*

¶ Quod

¶ Quod epiſcopi,& ceterorum ſit officium in eccleſia.

C. I.

PErlectis ſanctitatis tuæ litteris, gauiſus ſum, quod optatam ſalu Bur.l.3.c.50.
tem tuam earum relatu cognoui. De his autem, quæ in ſequenti- Iuo p.6.c.20
bus inſinuare eloquii tui ſermo ſtuduit, gratias ago Deo, quod ſolici Pan.l.3.c.41.
tudinem officii paſtoralis impendis, qualiterque eccleſiaſtica officia
ordinentur, perquiris: & licet omnia prudentiæ tuæ ſint cognita, ta-
men, quia affectu fraterno me conſulis, ex parte, qua valeo, expedi-
am: & de omnibus eccleſiæ gradibus, quid ad quemque pertineat, e-
loquar. Ad oſtiarium namque pertinent claues eccleſiæ, vt claudat,
& aperiat templum Dei, & omnia, quæ ſunt intus, extraque cuſtodi-
at: fideles recipiat, excommunicatos, & infideles excipiat †. ¶ Ad ex- † *al. eÿciat*,
orciſtam pertinet exorciſmos memoriter retinere, manuſque ſuper
energumenos, & catechumenos in exorcizando imponere. ¶ Ad aco-
lythum pertinet præparatio luminariorum in ſacrario: ipſe cereũ por-
tat: ipſe ſuggeſta † pro Euchariſtia, calices ſubdiaconis præparat. ¶ Ad † *al. Vaſa ſug*
pſalmiſtam pertinet officium canendi, dicere benedictiones, laudes †, *geſta.*
ſacrificium, reſponſoria, & quidquid pertinet ad canendi peritiã ¶ Ad † *laudis ſa-*
lectorem pertinet lectiones pronunciare, & ea quæ prophetæ vatici- *crificiũ*] ori.
narunt, populis prædicare. ¶ Ad ſubdiaconum pertinet calicem, &
patenam ad altare Chriſti deferre, & leuitis tradere, eiſque miniſtra-
re; vrceolum quoque, & aquam †, manile, & manutergium tenere; † *aquama-*
epiſcopoque, & preſbytero, & leuitis pro lauandis ante altare mani- *nile*] origin.
bus aquam præbere. ¶ Ad diaconum pertinet aſſiſtere ſacerdotibus,
& miniſtrare in omnibus, quæ aguntur in ſacramentis Chriſti; in ba-
ptiſmo ſcilicet, in chriſmate, & patena, & calice: oblationes quoque in-
ferre, & diſponere in altario: componere etiam menſam Domini, atq;
veſtire, crucem ferre, & prædicare Euangelium, & Apoſtolum. Nam
ſicut lectoribus vetus teſtamentum, ita diaconis nouũ prædicare præ-
ceptum eſt: ad ipſum quoq; pertinet officium precum, & recitatio no-
minum: ipſe præmonet aures haberi ad Deum: ipſe hortatur clare: ipſe
donat pacem, & ipſe annunciat. Ad preſbyterum pertinet ſacramen-
tum † corporis & ſanguinis Domini in altario Dei conficere, oratio- † *al. ſacrificium.*
nes dicere, & benedicere dona Dei. ¶ Ad epiſcopum pertinet baſili-
carum conſecratio, vnctio altaris, & confectio chriſmatis. Ipſe prædi-
cta officia, & ordines eccleſiaſticos diſtribuit: ipſe ſacras virgines bene
dicit: & dum præceſſit vnuſquiſq; in ſingulis; ipſe tamen eſt præordi-
nator in cunctis. ¶ Hi ſunt ordines, & miniſteria clericorum; quæ ta-
men auctoritate Pontificali in archidiaconi cura, & primicerii, ac the-
ſaurarii ſolicitudine diuidunt. ¶ Archidiaconus .n. imperat ſubdiaco-
nis, & leuitis: ad quẽ iſta miniſteria pertinent, ordinatio veſtiendi alta-

ris a leuitis, cura incenſi, & ſacrificii neceſſaria ſolicitudo; quis leuitarum Epiſtolam, & Euangelium legat, quis preces dicat, ſeu reſponſoria † in dominicis diebus, aut ſolennitatibus † decantet. Solicitudo quoque parochiarum [b], † & ordinatio, & iurgia ad eius pertinent curam: pro reparandis diœceſanis baſilicis ipſe ſuggerit ſacerdoti: ipſe inquirit parochias † cum iuſſione epiſcopi, & ornamenta, vel res baſilicarum parochiarum; † geſta libertatum † eccleſiaſticarum epiſcopo idem refert: collectam pecuniam de communione ipſe accipit, & epiſcopo defert, & clericis proprias partes idem diſtribuit. ¶ Ab archidiacono nuntiantur epiſcopo exceſſus diaconorum: ipſe denuntiat ſacerdoti in ſacrario ieiuniorum dies, atque ſolennitatum, & ab ipſo publice in eccleſia prædicatur: quando vero archidiaconus abſens eſt, vicem eius diaconus ſequens adimplet. ¶ Archipreſbyter vero ſe eſſe ſub archidiacono, eiuſque præceptis, ſicut epiſcopi ſui, ſciat obedire: & (quod ſpecialiter ad eius miniſterium pertinet) ſupra omnes preſbyteros in ordine poſitos curam agere, & aſſidue in eccleſia ſtare, & quando epiſcopi ſui abſentia cõtigerit, ipſe vice eius Miſſarum ſolennia celebret, & collectas dicat, vel cui iniunxerit. ¶ Ad primicerium pertinent acolythi, exorciſtæ, pſalmiſtæ, atque lectores: ſignum quoque dandum pro officio clericorum, pro vitæ honeſtate, & officii meditandi, & peragendi ſolicite lectiones, benedictiones, pſalmum, laudes, offertorium, & reſponſoria quis clericorum dicere debeat. Ordo quoque, & modus pſallendi † in choro pro ſolennitate temporum ordinatio quoque pro luminaribus deportandis. Si quid etiam neceſſarium eſt pro reparatione baſilicarum, quæ ſunt in vrbe, ipſe denuntiat ſacerdoti: epiſtolas epiſcopi pro diebus ieiuniorum parochitanis † per oſtiarios ipſe dirigat: clericos, [e] quos delinquere cognoſcit, ipſe diſtringat; quos vero emendare nõ valet, eorum exceſſus ad agnitionem epiſcopi deferat: baſilicanos † ipſe conſtituat, & matriculam † ipſe diſponat. Quando autem primicerius abſens eſt: ea, quæ prædicta ſunt, ipſe exquitat, qui ei aut lege † proximus eſt, aut eruditione [f]. ¶ Ad theſaurarium pertinet baſilicarum, & oſtiarii ordinatio, † incenſi præparatio, cura chriſmatis conficiendi, cura baptiſterii ordinandi, præparatio luminariorum in ſacrario, & in ſacrificiis. †

† al. reſponſorium.
† Solennitatem] orig. & Pano. *Solennitatum.*] Burch. & Iuo.
† Parochitanorum] orig.
† Parochiã.
† Parochitanorum. orig.
† al. & libertatum.
† al. canendi.
† al. parochianis.
† al. baſilicarios.
† al. matriculas] orig. & manuſcri.
† loco] or.
† reparatio] orig.
† præparatio ſacrificij] orig.

a ¶ Clamare] *In epiſtola B. Iſidori, & apud Iuonem legitur:* ipſe hortatur orare, ipſe clamat, & pacem ipſe annuntiat.

b ¶ Parochiarum] *In epiſtola legitur*, parochitanorum. *quemadmodum & paulo inferius: & vox iſta frequens eſt in antiquis exemplaribus conciliorum Toletanorum.*

c ¶ Prædicatur] *Sic emendatum eſt ex manuſcripto Grat. & originali. Antea legebatur*, prædicantur.

d ¶ Archipresbyter] *Hinc vſque ad verſic.* Ad primicerium, *non ſunt ipſa in epiſtola Iſidori, neque in Pannormia, neque apud Burch. & extra cap. 1. de offi. archipreſb. citatur ex concilio Toletano.*

e ¶ Cle-

e ¶ Clericos] *In primo Vaticano eſt*, clericos vrbis. *& poſt verbum*, deferat, *additur*. ceteri enim qui ſunt extra vrbem, ad archidiaconi curam pertinent, *quemadmodum & in nonnullis alijs exemplaribus.*

f ¶ Eruditione] *In originali eſt*, eruditione his explendis certus.

Ex hac epiſtola liquet, quid cuiuſque officij ſit. ¶ *Eſt etiam alia diſtinctio epiſcoporum, preſbyterorum, diaconorum, quam fecit Clemens in epiſtola ſua tertia ita dicens.*

¶ Quid ab epiſcopis, quid a preſbyteris, quid a diaconis audire oportet. C. II.

AVdire epiſcopum attentius oportet: & ab ipſo ſuſcipere doctrinam fidei: monita autem vitæ a preſbyteris inquirere, a diaconis vero ordinem diſciplinæ. Anſ.l.7.c. 76.al.81.

Sacerdos quoque vtrumque humerū orario ambit: diaconus vero ſiniſtrum tantum, vt ad miniſterium expeditius diſcurrat.

Vnde in concilio Toletano 4. c. 39.

¶ Quare leuita vnum tantum humerum orario ambit. C. III.

VNum orarium oportet leuitam geſtare in ſiniſtro humero propter quod orat, id eſt prędicat: dexterā autem partē oportet habere liberam, vt expeditius ad miniſterium ſacerdotale diſcurrat. Anſ.l.7.c. 80.al.86.

3 *Nunc autem per ſingulos gradus ordine recurrentes; qui ex quib. ordinibus in quem gradum conſcendere poſſint; qui poſt lapſum valeant reparari, vel qui nō. quibus culpis a proprio gradu mereātur deijci; quo accuſante, quibus teſtificantib. poſſint conuinci; cuius ſententia ſint abſoluendi, vel condemnādi, breuiter cōſideremus. Ac primū a Pontificali gradu incipiētes, qualem oporteat eū eſſe, qui in epiſcopum eſt ordinandus, diligenter inueſtigemus, Apoſtoli regulā ſecuti, quam in huiuſmodi re Timotheo & Tito ſcribit dicēs [oportet epiſcopum irreprehenſibilem eſſe.] id eſt nō obnoxiū reprehenſioni. Hoc ad Timotheū. Ad Titū autē [Oportet Epiſcopū ſine crimine eſſe.] quod (vt Hieronymus ſcribit ad Oceanū) idem eſt. Nomine autē criminis quodlibet peccatū intelligitur: vnde in eadem epiſtola Hieronymus dicit [Res[a] contra naturā pene eſt, vt ſine peccato aliquis ſit: ſed talis eligatur, cuius comparatione ceteri grex dicātur.] In epiſtola vero ad Titū, crimē vocatur criminale peccatū, vel criminalis infamia: vnde ibi[b] legitur [crimen eſt querela, id eſt peccatum accuſatione & damnatione dignū.] Quod autē ſine criminatione iubetur eſſe, qui in epiſcopum eligitur; non ante baptiſma, ſed poſt baptiſmū intelligendū eſt: vt a tēpore videlicet baptiſmatis nullius criminis conſcientia mentē eius remordeat[c]. ¶ Criminis aūt appellatio alias late patet, cōplectens omne peccatū, quod ex deliberatione procedit. Vnde Beda[d] ſuper epiſtolam Iacobi [Peccata, quæ ex ignorantia, vel infirmitate humana cōmittuntur, dicit, & præcipit alterutrū confiteri: quia facile dimittūtur: quæcumque vero fiunt ex deliberatione, non, niſi per pœnitentiā. ¶ Hinc etiā Auguſtinus ait [Nullū peccatū[e] eſt*

1.Tim 3. Ex gloſſa interlineari ad eum locum. cap.1. Epiſt. 83. & infra ea. c. primum. & in gloſ.ordinaria ad locum epiſt. ad Timotheum. In gloſſ.interlineari. inf.diſt 81. c.Apoſtolus. 1.ead.c.1. Iacob. vlt.

adeo veniale, quod non fiat criminale, dũ placet.] ¶ *Alias aũt ea demũ ſignificat, quæ ſemel cõmiſſa ad damnatione̅ ſufficiunt. Multa.n. ex deliberatione procedunt: quæ niſi ſæpius iterata, & in conſuetudine̅ fuerint deducta, quãuis grauent poſt morte̅, nõ tamen æternaliter perdunt: quia & ſi quadã ratione crimina appellentur, tamen mortifera, & capitalia non ſunt. Vnde Auguſtinus in homilia de igne purgatorij expone̅s verba Apoſtoli* [*Si quis ſuper hoc fundamentũ ædificauerit ligna, fœnũ, & ſtipulã, &c.*] [*Multi ſunt, qui lectione̅ iſtã male intelligentes, falſa ſecuritate decipiuntur: dũ credunt, quod ſi ſupra fundame̅tum Chriſti capitalia crimina ædifice̅t; peccata ipſa per igne̅ trãſitorium poſſint purgari, & ipſi poſtea ad vitã perpetuã peruenire. Intellectus iſte, fratres chariſſimi, corrige̅dus eſt: quia ipſi ſe ſeducunt, qui taliter ſibi blandiuntur. Illo.n. tranſitorio igne, de quo dicit Apoſtolus* [*Ipſe aũt ſaluus erit, ſic tame̅ quaſi per igne̅*] *nõ capitalia ſed minuta peccata purgantur: de quibus, & ſi non omnia, vel aliqua cõmemoranda ſunt; ne aliquis ſe inaniter excuſare conetur; & dicat ſe neſcire, quæ ſunt minuta peccata, vel quæ crimina capitalia. Et quãuis Apoſtolus capitalia plura cõmemorauerit; nos tame̅, ne deſperatione̅ facere videamur, breuiter dicimus, quæ ſunt illa, ſacrilegiũ, homicidiũ, adulteriũ, fornicatio,* † *falſum teſtimoniũ, furtũ, rapina, ſuperbia, inuidia, auaritia, & ſi longo te̅pore teneatur, iracũdia, & ebrietas, ſi aſſidua ſit, in eorum numerũ cõputantur. Quicunq; .n. aliquod* † *de iſtis peccatis in ſe dominari cognouerit, niſi digne ſe eme̅dauerit, & ſi habuerit ſpatiũ, longo te̅pore pœnite̅tiã egerit, & largas eleemoſynas erogauerit & a peccatis ipſis abſtinuerit; illo trãſitorio igne, de quo ait Apoſtolus, purgari nõ poterit: ſed æterna illũ flamma ſine vllo remedio cruciabit. Quæ aũt ſint minuta peccata, licet omnib. nota ſint; tame̅ quia longũ eſt, vt omnia replice̅tur, op⁹ eſt vt ex eis vel aliqua nominemus. Quoties aliquis in cibo, aut potu plus accipit, quã neceſſe ſit, ad minuta peccata nouerit pertinere: quoties plus loquitur, quã oportet, aut plus tacet, quã expedit: quoties pauperes importune pete̅tes exaſperat: quoties cũ ſit ſanus corpore, alijs ieiunantib. prandere voluerit, aut ſomno deditus tardius ad eccleſiã ſurgit: quoties, excepto deſiderio filiorũ, vxore̅ ſuam cognouerit: quoties in carcere clauſos, aut in vinculis poſitos tardius requiſierit: quoties infirmos tardius viſitauerit: ſi diſcordes ad cõcordiã reuocare neglexerit: ſi plus aut proximũ, aut vxore̅, aut filium, aut ſeruũ exaſperauerit, quã oportet: ſi amplius fuerit blãditus, quam expedit: ſi cuicunq; maiori perſonæ, aut ex voluntate, aut ex neceſſitate adulari voluerit: ſi pauperib. eſurientibus, nimium* † *delicioſa, vel ſumptuoſa conuiuia ſibi præparauerit: ſi ſe in eccleſia, aut extra eccleſiam fabulis otioſis (de quibus in die iudicij ratio reddenda eſt) occupauerit: ſi dum incaute iuramus, & cum hoc per aliquã neceſſitatem implere non poterimus, vtiq; periuramus, & cũ omni faci-*

Sermone 41. de ſanctis, ſiue 4. de animab. defunctorũ.

1. Cor. 3.

Ibid.

Hic omittuntur aliquot B. Aug. verba.

† *Vox iſta abeſt ab orig.*

† *aliqua*] origin.

† *Cibum nõ dederit, aut nimium*] orig.

facilitate, vel temeritate maledicimus, cum ſcriptum ſit [*Neq; maledici regnum Dei poßidebunt.*] 1. Cor. 6.

a ¶ Res contra] *Sic fere in gloſſa ordinaria ad vocem illam* irreprehenſibilem. *& eſt epitome quædam verborum B. Hieronymi in epiſtola ad Oceanũ, explanantis locum Apoſtoli ad Timotheum, & ad Titum.*

b ¶ Vnde ibi] *Id eſt non apud B. Paulum, ſed in gloſſa ordinaria ad locum B. Pauli. Sumpta autem ſententia eſt ex B. Auguſtino ex tractatu 41. ad c. 8. Ioannis. eiuſq; verba habentur & apud Bedam ad eundem B. Pauli locum, & infra diſt. 81. c. Apoſtolus, primo.*

c ¶ Remordeat] *Sequebatur in vulgatis:* vnde Hieronymus ſcribit in eadem epiſtola ad Titum: *quæ verba ſunt inducta, quoniam in nullo manuſcripto ſunt inuenta: habentur autem infra ead. ante c. primum.*

d ¶ Vnde Beda] *In commentariis ipſius ad c. 5. epiſtolæ Iacobi ad illa verba:* confitemini alterutrum *ſic legitur:* in hac autem ſententia, illa debet eſſe diſcretio, vt quotidiana leuiaque peccata alterutrum, coæqualibus confiteantur: eorumque quotidiana credamus oratione ſaluari: porro grauioris lepræ immunditiam iuxta legem ſacerdoti pandamus, atque ad eius arbitrium, qualiter & quanto tempore iuſſerit, purificari curemus.

e ¶ Nullum peccatum] *In gloſſa ordinaria in cap. xi. 1. Corinth. ad ea verba:* reus erit corporis & ſanguinis Domini, *citatur hæc ſententia ex B. Auguſt. homil. 24. in Ioannem in hæc verba.* Nullum peccatum veniale eſt, dum placet, quantumcumque paruum: ſicut mortale, ſi vere diſplicet, nullum iudicatur.

Item Gregorius dialog. lib. 4. c. 39.

¶ Quæ ſunt venialia peccata, quæ poſt hanc vitam purgantur. C. IIII.

QValis hinc quiſque egreditur talis in iudicio præſentatur: ſed tamen de quibuſdam leuibus culpis eſſe ante iudicium purgatorius ignis credendus eſt, pro eo, quod veritas dicit [Quia ſi quis in ſpiritum ſanctum blaſphemiam dixerit, neque in hoc ſæculo remittitur ei, neque in futuro.] In qua ſententia datur intelligi, quaſdam culpas in hoc ſæculo, quaſdam vero in futuro poſſe laxari. Quod enim de vno negatur, conſequens intellectus patet, quia de quibuſdam cõceditur. Sed tamen, vt prædixi, hoc de paruis, minimiſque peccatis fieri poſſe credendum eſt; ſicut eſt aſſiduus otioſus ſermo, immoderatus riſus, vel peccatũ curæ familiaris, quæ vix ſine culpa vel ab ipſis agitur, qui culpam qualiter declinare debeant, ſciunt; aut in non grauibus rebus error ignorantiæ, quæ cuncta etiam poſt mortem grauant, ſi adhuc in hac vita poſitis minime fuerint relaxata. Matt. 12.

[*Item Auguſtinus in libro de vera & falſa pœnitentia, c. 18.*]

¶ De eodem. PALEA. C. V.

Infra de pœnit. diſt. 7. c. vlt. §. fin.

QVi in aliud ſæculum diſtulit fructum conuerſionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic autem ignis, & ſi æternus non ſit, miro tamen modo grauis eſt. Excellit enim omnem pœnam, quam vnquam aliquis paſſus eſt in hac vita, vel pati [a] poteſt.

a ¶ Vel pati poteſt] *Hæc verba non ſunt in originali, neq; infra de pœnit. diſtinct. 7. c. vlt. §. fin. vbi hoc idem recitatur.*

Alias autem ea tantum delicta ſignificat, quorum eſt perpetua infamia.

In commentariis ad c. 1.

Vnde Hieronymus ſcribit in eadem epiſtola ad Titum, c. 1.

¶ A die baptiſmi ſine crimine debet inueniri, qui in epiſcopum eſt ordinandus. C. VI.

† ſ] orig.

PRimum itaque ſine crimine iubetur eſſe † epiſcopus, quod puto alio verbo ad Timotheũ, irreprehenſibilem nominatũ; non quod eo tantũ tempore, quo ordinandus eſt ſine vllo ſit crimine, & preteritas maculas noua conuerſatione diluerit: ſed quod ex eo tempore, quo in Chriſtum renatus eſt, nulla peccati conſcientia remordeatur. Quomodo enim poteſt præſes eccleſiæ auferre malum de medio eius, qui in delicto ſimili corruerit? aut qua libertate corripere peccantẽ poteſt cum tacitus ſibi ipſe reſpondeat, eadem admiſiſſe, quæ corripit.

1. *Cor.* 5.

Ecce, qui ordinandus eſt in epiſcopum, non ſolum tempore ſuæ ordinationis, ſed etiam omni tempore poſt baptiſma a crimine immunis eſſe debet.

DISTINCTIO XXVI.

1. *Tim.* 3. & *Ti.* 1. Beda, & Gl. ord. 1. Tim. 3. ad hæc verba.

I ps SEquitur in vtraque epiſtola [*vnius vxoris virum*] *poſt baptiſma videlicet, non ante baptiſmum.*

Vnde Hieronymus [a] *ſcribit ad Oceanum, epiſtola 83.*

¶ Poſt baptiſmum debet eſſe monogamus, qui in epiſcopum eſt ordinandus. C. I.

† Gloſſ. non habet.

VNius vxoris virum, id eſt, monogamum poſt baptiſmum. Si enim & ante coniugem habuit, quę obierit; non ei imputatur, cui prorſus nouo homini † nec ſtupra, nec alia, quę ante fuerũt, iã obſunt.

a ¶ Hieronymus] *Sententia quidem huius, & ſequentis capitis, ſunt Patrum, qui citantur, id eſt, Hieronymi, & Auguſtini: verba tamen ipſa potius videntur ſumpta ex collectaneis Bedæ, & ex gloſſa ordinaria, huius quidem capitis in primam ad Timo. cap. 3. ſequentis vero in epiſtolam ad Titum, cap. 1.*

† In gloſ. ordinaria in c. 1. epiſtolæ ad Titum, ſumpta tamen ſententia ex B. Auguſt. in lib. de bono cõiugali, c. 18.

Auguſtinus vero contra teſtatur ſcribens † in epiſt. ad Titum.

¶ Qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum aliam, ordinandus non eſt. C. II.

28. q. 3. c. acutius. Iuo par. 8. cap. 294. Pan. l. 6. c. 66. Anſ. l. 9. c. 59. Poly. l. 2. t. 31. 1. *Cor.* 7.

ACutius intelligunt, qui nec eum, qui catechumenus, vel paganus habuit alteram, ordinandum cenſuerunt: quia de ſacramento agitur, non de peccato [b]. Nam in baptiſmo peccata omnia dimittuntur: & qui dixit [Si nupſerit virgo non peccat.] ſatis declarauit nuptias non eſſe peccatum. Propter ſanctitatem autem ſacramenti, ſicut femina, ſi catechumena vitiata eſt, non poteſt poſt baptiſmum inter Dei virgines conſecrari: ita non abſurde viſum eſt bigamum non peccaſſe, ſed normam ſacramenti amiſiſſe, non ad vitæ meritum, ſed ad ordina-

ordinationis eccleſiaſticæ ſignaculum neceſſariam. Et ſicut plures antiquorum patrum vxores, ſignificauerunt futuras ex omnibus gentibus eccleſias, vni vero ſubditas, id eſt Chriſto: ita noſter antiſtes, id eſt, epiſcopus vnius vxoris vir ſignificat ex omnibus gentibus vnitatem vni viro Chriſto ſubditam.

2 ¶ Itaque ſicut duobus dominis ſeruire, ſic ab vno Deo apoſtatare, & in alterius ſuperſtitionem ire, non licet. *Matt. 6.*

b ¶ De peccato] *Sequebatur,* propter ſanctitatem ſacramenti, ſicut ſi femina, &c. *Reſtitutus eſt totus hic locus ex gloſſa ordinaria. Nam apud B. Auguſtinum, & reliquos collectores copioſior etiam eſt.*

Item Innocentius Ruffo, & Euſebio, & ceteris epiſcopis Macedo. epiſtola 22. cap. 2.

¶ Bigamus probatur, qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum alteram. C. III.

DEinde ponitur non dici oportere bigamum eum, qui catechu- Bur.l.4.c.98.
menus habuerit, atque amiſerit vxorem, ſi poſt baptiſmum fue Iuo p.1.c.
rit aliam ſortitus, eamque primam videri, quæ nouo homini copulata 292.& p.8.
ſit; quia illud coniugium per † baptiſmi ſacramentum cum cæteris c.303.
criminibus ſit ablutum †. Quod cum de vna vtique dicitur, certe, ſi Poly.l.6.t.4.
tres habuerit in vetere poſitus homine vxores, [b] erit ei, quæ poſt ba † *poſt*] orig.
ptiſmum quarta eſt; ſic interpretantibus prima, & virginis æque no- † *al. ablatū.*
men accipiet, quæ quatto ducta eſt loco. Quis (oro) iſtud non videat
contra Apoſtoli eſſe præceptum, qui ait, vnius vxoris virum oportere 1. *Tim.* 3.
fieri ſacerdotem? Sed obiicitur, quod in baptiſmo totum, quidquid in *ad Tit. c.* 1.
vetere homine geſtum eſt, ſit ſolutum. Dicite mihi (cum pace veſtra *Gen.* 1.
loquor) crimina tantum dimittuntur in baptiſmo, an & illa, quæ ſe-
cundum Domini † præcepta, ac Dei inſtituta complentur? Vxorem † *legū*] orig.
ducere crimen eſt, an non eſt crimen? Si crimen eſt, ergo (præfata ve-
nia dixerim) erit auctor in culpa: qui, vt crimina committerentur, in
paradiſo præcepit: [c] cum ipſe eos benedixit. Si vero non eſt crimen,
quia quod Deus inſtituit, † nefas ſit crimē appellari, & Salomon addi † *iunxit*]
dit [Etenim a Deo præparatur viro vxor,] quomodo creditur inter cri orig.
mina eſſe dimiſſum, quod auctore Deo legitur conſummatum? Quid *Prouerb.* 19.
de talium filiis percenſetur? Numquid non erunt admittendi in hæ- 28.q.1. Nū-
reditatis conſortio, † quia ex ea ſuſcepti ſunt, quæ ante baptiſmum quid.
fuit vxor, eruntque appellandi vel naturales, vel ſpurii: quia non eſt le- † *al. conſor-*
gitimum matrimonium, niſi illud (vt vobis videtur) quod poſt bapti- *tium.*
ſmum aſſumitur? Ipſe Dominus, cum interrogaretur a Iudæis, ſi lice-
ret dimittere vxorem, atque exponeret fieri nō debere, addidit [Quod *Matt.* 19.
ergo Deus iunxit, homo non ſeparet.] Ac ne de his locutus eſſe creda-
tur, qui [d] poſt baptiſmum ſortiuntur; meminerint hoc & a Iudæis in-

terrogatum & Iudæis eſſe reſponſum. ¶ Quæro, & ſolicitus quæro, ſi vna eademque ſit vxor eius, qui ante catechumenus, poſtea ſit fidelis, filioſque ex ea, cum eſſet catechumenus, ſuſceperit; ac poſtea alios cum fidelis: vtrum ſint appellandi fratres, an non habeant poſtea, defuncto patre, erciſcundæ hereditatis conſortium, quibus filiorum nomen regeneratio ſpiritualis creditur abſtuliſſe? Quod cum ita ſentire atque iudicare abſurdum eſt, quæ (malum) ratio eſt, hóc defendi, & vacua magis opinione iactari, quã aliqua auctoritate roborari? cum non poſſit inter peccata deputari, quod lex præcepit, & Deus iunxit? Numquid ſi quis catechumenus virtutibus ſtuduerit, humilitatem ſecutus fuerit, patientiam tenuerit, eleemoſynas fecerit, morti deſtinatos qualibet ratione eripuerit, adulteria exhorruerit, caſtitatem tenuerit, quæro, ſi hæc, cũ fuerit factus fidelis, amittit; quia per baptiſmum

Actor. 10. totum, quod vetus homo geſſerat, putatur auferri? Aſpiciamus gentilem hominem Cornelium orationibus, atque eleemoſynis vacantem, angelum audientem per reuelationem, ipſumque [e] Petrum videntem; numquid per baptiſmum hæc illi ablata ſunt, propter quæ ei baptiſmus videtur eſſe conceſſus? Si ita creditur, mihi credite, non modicum erratur: quia quidquid bene geſtum fuerit, & ſecundũ præcepta legalia cuſtoditum, non poteſt faciẽtibus deperire. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non poteſt dici peccatum: & quod peccatum non eſt, ſolui inter peccata, credi omnino non debet: eritque integrum æſtimare aboleri non poſſe prioris nomen v-

† *al. quia.* xoris, cum non dimiſſum ſit pro peccato, quod † ex Dei ſit voluntate completum.

a ¶ Bigamus] *Rubrica huius capitis, & ſequentis, quæ in codicibus impreſſis erant tranſpoſitæ, in ſuum locum ex aliquot manuſcriptis ſunt reſtitutæ.*
b Homine vxores] *Sic in omnibus manuſcriptis, & apud Burchardum, & Iuonem par. 1. cap. 292. quamuis in originali, & apud eumdem Iuonem par. 8. cap. 303. paulo aliter, & obſcurius legatur.*
c ¶ Præcepit] *In originali, & apud ceteros collect. legitur*, in paradiſo, cum ipſe eos iungeret, benedixit.
d ¶ Qui poſt baptiſmum] *Apud Burchardum, & Iuonem in prima parte legitur:* quæ poſt baptiſmum ſortiuntur. *Sed in originali, & apud Iuonem, par. 8. & in Pannormia, & infra 28. q. 1. c. numquid, hoc modo:* qui poſt baptiſmum vxores ſortiuntur. *Verum ob gloſſam nihil eſt mutatum.*
e ¶ Ipſumque Petrum] *Apud Innocentium in codice canonum, & Burchardum eſt:* atque eleemoſynis reuelationem, Petrumque ipſum vidiſſe. *Apud ipſum Innocentium in tomis conciliorum:* per reuelationẽ angelum, Petrumque ipſum vidiſſe. *apud Iuonem:* Petrum ipſum reuelatione vidiſſe.

Item Ambroſius lib. 1. de officijs, c. vlt.

¶ In baptiſmate culpa dimittitur, non lex coniu-
Iuo par. 8. gii aboletur. C. IIII.

c. 293. VNa tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipſo
Pan. l. 6. c. 64. coniugio lex eſt non iterare coniugium, nec ſecundæ coniugis ſortiri

ſortiri coniunctionem. Quod pleriſq; mirum videtur, cur etiam ante baptiſmum iterata [a] coniugia electioni muneris, & prærogatiuæ ordinationis impedimenta generent, cum etiam delicta obeſſe non ſoleant, ſi lauacri remiſſa fuerint ſacramento. Sed intelligere debemus, quia in baptiſmo culpa dimitti poteſt, lex aboleri non poteſt. In coniugio non culpa, ſed lex eſt. Quod culpæ eſt igitur, in baptiſmo relaxatur: quod legis eſt, in coniugio non ſoluitur. Quomodo autẽ poteſt hortator eſſe viduitatis, qui ipſe coniugia frequentauerit?

a ¶ Iterata] *Apud B. Ambroſium locus hic varie legitur. Nam in antiquis impreſsionibus habetur*, iterato coniugio. *in recentioribus vero*, iterati coniugii. *itemque in Pannormia. & apud Iuonem. In his tamen, quæ ſequuntur, concordat, ſic legenda*, ad electionem muneris, & prærogatiuam ordinationis impedimenta generentur.

Ioannes etiam Baptiſta dum Herodem ab inceſtu prohiberet dicens: [Non licet tibi habere vxorem fratris tui;] euidenter oſtendit inter infideles coniugia eſſe. Vnde datur intelligi, quod bigami dicuntur non ſolum, qui poſt baptiſma coniugia frequentant, ſed etiam, qui ante baptiſmum vnam, & poſt baptiſmum alteram habuiſſe probantur. Bigamus vero in ſacerdotem ordinari non debet, non quia deliquerit ſecundam accipiẽdo vxorem: ſed quia prærogatiua exutus eſt ſacerdotis. Matt. 14.

Vnde Ambroſius ad Vercellenſes, lib. 10. epiſt. 82. ait

† Non peccat bigamus, ſed prærogatiua ſacerdotis exuitur. C. V.

QVi ſine crimine eſt vnius vxoris vir, tenetur † ad legem ſacerdotii ſuſcipiendi. Qui autem iterauerit coniugium, culpam quidem non habet coinquinati, ſed prærogatiua exuitur ſacerdotis. Iuo par. 8. cap. 290. Pan. l. 6. c. 63. † al. teneatur.

DISTINCTIO XXVII.

1 ps QVod autem vnius vxoris vir epiſcopus eſſe iubetur; quæritur, an de tempore ordinationis hoc ſit accipiẽdum, vt tempore ſuæ adminiſtrationis, eius poſſit copula fungi, quam vnicam, & virginem ſibi deſponſauit.

Hoc Martinus Papa prohibet, dicens. Apud Martinum Bracharenſem, c. 39.

¶ Non ordinetur diaconus, niſi caſtitatem fuerit profeſſus. C. I.

DIaconus qui eligitur, ſi conteſtatus fuerit pro accipiendo matrimonio, & dixerit non poſſe in caſtitate permanere, hic non ordinetur. Quod ſi in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & poſt ea matrimonium deſiderauerit, alienus ſit a miniſterio, & vacet a clero. Diſt. 28. diaconi. Iuo p. 6. c. 379. Pan. l. 3. c. 97.

Hac auctoritate datur intelligi, quod illi, qui vxores habent, vel accipere volunt, nec diaconi, nec ſacerdotes fieri poſſunt, niſi cōtinentiam profiteantur. ¶ *Si vero diaconus a miniſterio ceſſare voluerit; & contracto matrimonio licite poteſt vti. Nam etſi in ordinatione ſua caſtitatis votū obtulerit; tamen tanta eſt vis in ſacramēto coniugij, quod nec ex violatione voti poteſt diſſolui ipſum coniugium.* • *Vnde Auguſtinus*[a] *in libro de bono viduitatis, ad Iulianam viduam, cap.* 10.

¶ Nubentes poſt votum non ſunt abinuicem ſeparandi. C. II.

Infra 27. q. 1. c. nuptiarum. §. proinde.

QVidam nubentes poſt votum aſſerunt adulteros eſſe. Ego autem dico, quod grauiter peccant, qui tales diuidunt.

a ¶ Auguſtinus] *Verba propria huius capitis non ſunt inuēta apud B. Auguſtinum. Sententia tamen habetur in libello de bono viduitatis. Omnino autem intelligendum hoc eſt de voto ſimplici, vt Gratianus in fine huius diſtinctionis exponit.*

Item Theodorus in pœnitentiali.

Ibid. c. ſi quis votum.

¶ De eodem. C. III.

Infra 17. q. 1. c. vouentibus. Sent. 4. diſt. 38.

SI vir ſimplex[a] votum virginitatis habens adiungitur vxori, poſtea non dimittat vxorem, ſed tribus annis pœniteat.

a ¶ Simplex] *Abeſt vox iſta ab omnibus manuſcriptis, & infra* 17. *q.* 1. *c. ſi quis votum. etiam ab impreſſis. In aliquot tamen peruetuſtis eſt gloſſa interlinearis.*

Hieronymus[c] *vero econtra ſcribit.*

Iuo par. 7. c. 124. Pann. l. 3. cap. 192.

¶ Damnabile eſt vouentibus virginitatem, velle nubere. C. IIII.

1. *Cor.* 7.

VOuentibus virginitatem, non ſolum nubere, ſed etiam velle damnabile eſt.

† *peccauit*] Hier.

† *al. quæ ſe ſemel.*

c ¶ Hieronymus] *Gratianus hic, & infra* 17. *q.* 1. *c. vouentibus. & Magiſter ſententiarum hoc tribuunt Hieronymo, apud quem non eſt inuentum. In gloſſa ordinaria* 1. *Tim.* 5. *ad ea verba*, habentes damnationem. *refertur ex B. Auguſtino, cuius propria verba habentur infra in c. nuptiarum.* 27. *q.* 1. *poſt principium.*

Idem contra Iouinianum, lib. 1.

1. *Tim.* 5.

¶ Damnationem habebit, ſi nupſerit, quæ virginitatem vouit. C. V.

† Valde variant hæc nomina in exemplaribus, & Burc. & Iuone.

SI nupſerit virgo, non peccat †, non illa virgo, quæ ſemel † Dei cultui dedicauit. Harum enim ſi qua nupſerit, habebit damnationem quia primam fidem irritam fecit.

Burch. l. 8. cap. 47. Iuo p. 7. c. 65. 152. Pann. l. 3. c. 205.

Itē Nicolaus Papa ad Albinū † *Vienen. eccleſiæ archiepiſcopum.*

¶ Quæ ſanctimonialem ſe eſſe finxerat, nubere non valet. C. VI.

QVod interrogaſti de femina, quæ poſt obitum mariti ſui ſacrum velamen ſuper caput ſuum impoſuit, & finxit ſe ſub eodem velamine ſanctimonialem eſſe; poſtea vero ad nuptias rediit, bonū mihi videtur:

videtur; quia per hypocryſim eccleſiaſticam regulam conturbare voluit, & non legitime in voto ſuo permanſit: vt pœnitentiam agat de illuſione nefanda, & reuertatur ad id, quod ſpopondit, & in ſacro miniſterio † permaneat, quod inchoauit. † al. miniſterio inchoauit.

PALEA C. VII.

NAm ſi conſenſerimus, quod omnia ſacramenta eccleſiaſtica quiſque, prout vult, fingat, & non vere faciat; omnis ordo eccleſiaſticus turbabitur; nec catholicæ fidei iura cōſiſtunt, nec canones ſacri rite obſeruantur. Quid enim profuit Simoni mago baptiſmum ſacrum ficte ſuſcipere, & in Chriſtianitate permanſurum ſe finxiſſe, cum per Apoſtolum fraude eius detecta quod ſibi futurum eſſet, pronunciatum fuit? Ait enim [Pecunia tua tecū ſit in perditionem: cor enim tuum non eſt rectum coram Deo. Pœnitētiam itaque age ab hac nequitia tua; & roga Deum, ſi forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui; in felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te eſſe.] Ideo tales, niſi reſipiſcant, ſpirituali gladio percutere cenſemus. Non enim fas eſt ſpiritui ſancto mētiri, ſicut Ananias, & Saphira mentiti ſunt, & ſtatim perierunt.

Burch. & Iuo ibidem. Pannor. l. 3. cap. 206. Act. 8. Act. 5.

¶ *Caput hoc in multis Gratiani codicibus, (in quibus habetur ſine nomine Palea) eſt coniunctum ſuperiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Iuonem. In Pannormia autem eſt ſeiunctum.*

Item Calixtus Papa II.

¶ In ſacris ordinibus conſtituti non ducant vxores; & ſi duxerint, ſeparentur. C. VIII.

PReſbyteris, diaconis, ſubdiaconis, & monachis concubinas habere, ſeu matrimonia contrahere penitus interdicimus: contracta quoq; matrimonia ab huiuſmodi perſonis diſiungi, & perſonas ad pœnitentiam redigi debere, iuxta ſacrorum canonum diffinitiones, iudicamus.

¶ *Hic canon inuentus eſt in codice Vatica. Bibliothe. in fragmento cuiuſdam concilij ab Vrbano ſecundo habiti, cap. 2. ex eodem vero concilio ſunt canones. Alienationes. 12. q. 2. & Paternarum. 24. q. 3.*

Hic diſtinguendum eſt, quod vouentium alij ſunt ſimpliciter vouentes, de quibus Auguſtinus, & Theodorus locuti ſunt: alij ſunt, quibus poſt votum, benedictio accedit conſecrationis, vel propoſitum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus ſcripſerunt.

Vnde idem Hieronymus contra eumdem Iouinianum libro primo ſcribens ait.

¶ Inceſtę ſunt virgines, quæ poſt conſecrationem nubunt. C. IX.

VIrgines, quæ poſt conſecrationem nupſerunt, non tam adulterę ſunt, quam inceſtæ.

DISTINCTIO XXVIII.

1 *ECce oſtenſum eſt, quod nolentes vouere continentiam, nec ad*
ps *ſubdiaconatum, nec ad ſuperiores poſſunt gradus cōſcendere. Vnde ad ſubdiaconatū accedentes, non ſine voto caſtitatis iubentur admitti, auctoritate B. Gregorij, qui ſcribēs Petro ſubdiacono, lib. 1. epiſtola 42. in fine ait.*

¶ Non fiat ſubdiaconus, qui ſe caſte victurum non promiſerit. C. I.

Infra diſt. 31. c. ante trienium.

NVllum facere ſubdiaconum præſumant epiſcopi, niſi qui ſe victurum caſte promiſerit. *& nonnullis interiectis.* Quia nullus ad miniſterium altaris accedere debet, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Item Innocentius ſecundus in concilio Roma. c. 5.

¶ Subdiaconus, & ſupra conſtituti, incontinētes, vxorem, aut concubinā ducentes, eccleſiaſtico beneficio & officio careant. C. II.

Pannor. l. 8. cap. 142.
† *diaconatus.*] Pann.

DEcernimus, vt ii, qui in ordine ſubdiaconatus † & ſupra, vxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque eccleſiaſtico beneficio careant. Cum enim ipſi templum, vaſa Domini, & ſacrarium ſpiritus ſancti debeant eſſe, & dici; indignum eſt eos cubilibus, & immunditiis deſeruire.

Item ex concilio Toletano 4. c. 26.

¶ Caſte ſe victuros promittant, in diaconos, vel presbyteros ordinandi. C. III.

Burch. l. 2. c. 157.
Anſ. l. 7. cap. 106.
Iuo p. 3 c. 130 & p. 6. c. 248.
Pan. l. 3. c. 22.
† *al. pie.*
† *diſciplina retineat.*] cod. Regius.

2 QVando presbyteri, aut diaconi per parochias conſtituuntur; oportet eos primum profeſſionem epiſcopo ſuo facere, vt caſte, & pure † viuant ſub Dei timore, vt dum eos talis profeſſio obligauerit, vitæ ſanctæ diſciplinam † retineant.

Item Gregorius clero, & nobilibus ciuib. Neapolitanis, l. 8. ep. 40.

¶ Qui longam corporis ſui continentiam non habet, in epiſcopum eligi non debet. C. IIII.

Anſ. l. 6. c. 9. al. 16.
Poly. l. 2. ti. 2.
† *al. recurrerent.*] *al. diſcurriſſent.*

3 PRiuſquam ad nos ſcripta veſtra diſcurrerent †, Ioannem diaconum, qui ab altera parte electus eſt, paruulam habere filiam ex quorumdam relatione cognouimus. Vnde, ſi rationem voluiſſent attendere; nec alii eum eligere, nec ipſe debuerat conſentire. Nam qua præſumptione ad epiſcopatū audet accedere, qui adhuc longam corporis ſui continentiam filiola [a] teſte conuincitur non habere?

a ¶ Filiola [*Sic emendatum eſt ex originali, Anſelmo, & Polycarpo, cum antea legeretur,* filia. *Superius etiam dixerat,* paruulam filiam. *quibus vocibus recens incontinentia manifeſte exprimitur.*

Item ex concilio Toletano 2. c. 1.

¶ Ad

¶ Ad ſubdiaconatum acceſſuri continentiam profiteantur. C. V.

4 DE iis, quos voluntas parentum a primis infantiæ annis clericatus [b] officio mancipauit, ſtatuimus obſeruandum, vt mox detonſi, vel miniſterio [c] lectorum traditi, in domo eccleſiæ ſub epiſcopali pręſentia a præpoſito ſibi debeant erudiri. At vbi octauum decimum ætatis ſuę compleuerint annum, corā totius cleri, plebiſq; conſpectu voluntas eorum de expetendo coniugio ab epiſcopo perſcrutetur: quibus ſi gratia caſtitatis Deo inſpirāte placuerit & promiſſionem † caſtimoniæ ſuæ abſque coniugali neceſſitate ſpoponderint ſeruaturos; hi tamquam appetitores arctiſſimę vię, leuiſſimo Domini iugo ſubdantur; ac primo ſubdiaconatus miniſterium habita probatione profeſſionis ſuæ a vigeſimo anno ſuſcipiant. Quod ſi inculpabiliter, ac inoffenſe vigeſimum quintum annum ętatis ſuę peregerint, ac diaconatus officium, (ſi ſcienter implere poſſe ab epiſcopo comprobantur) promoueri debent. Cauendum tamen eſt his, ne quando ſuæ ſponſionis immemores ad terrenas nuptias, aut ad furtiuos † concubitus vltra recurrant. Quod ſi forte fecerint, vt ſacrilegii rei † ab eccleſia habeantur extranei. Quibus autem voluntas propria interrogationis tempore deſiderium nubendi perſuaſerit, conceſſam ab Apoſtolo licentiā auferre nō poſſumus: ita vt cū prouectæ ætatis in coniugio poſiti renuntiaturos ſe pari conſenſu operibus carnis ſpoponderint, ad ſacros ordines † adſpirent.

Anſ. 7. c. 42.

† *al. profeſſionem.*

† *al. abortiuos.*

† *rei damnentur, & ab.*] origin. manuſcr. Reg.

† *al. gradus.*

b ¶ Clericatus] *In omnibus editionibus, & duobus codicibus Vaticanis conciliorum legitur,* in clericatus officio, vel monachali [al. monachi] poſuit. *Sed in codice Lucenſi regio habetur eodem modo, atq; apud Gratianum.*

c ¶ Miniſterio lectorum] *In omnibus codicibus conciliorum, ante citato (etiam Lucenſi) legitur,* miniſterio electorum. *Verum in epiſtola prima Syricij ad Himerium, c. 9. & Innocentij 24. c. 5. (vbi de eadem fere re agitur) eſt,* lectorum miniſterio, ſeu officio.

Item ex concilio Arelatenſi 2. c. 2.

¶ In coniugio conſtitutus ad ſacerdotiū aſſumi non debet. C. VI.

5 ASſumi aliquem ad ſacerdotium in coniugii vinculo conſtitutum non oportet, niſi fuerit promiſſa conuerſio.

paulo aliter in orig.

Item ex eodem tertio.

¶ Non ordinentur diaconi, qui caſtitatem non profitentur. C. VII.

PRæterea placuit, vt deinceps non ordinentur diaconi, niſi qui prius conuerſionis propoſito profeſſi fuerint caſtitatem.

¶ *In Arelatenſibus, quæ extant, hic ipſe penitus canon non inuenitur. Sed ſententia habetur in tertio, c. 2. in fine.*

Verum illa priori auctoritate diaconis videtur permitti coniugium, cum ad ſacerdotium tantum coniugati prohibeantur aſſumi.

Porro ſequenti auctoritate videtur permitti ſubdiaconis, cum de diaconis ſpecialiter præcipitur, vt ſine probatione caſtitatis non ordinentur. Hoc idem in Ancyrana ſynodo videtur eſſe permiſſum, in qua c.10.(al.9.) ſic ſtatutum eſt.

¶ Diaconi non prohibeantur a miniſterio, ſi in ordinatione dicunt ſe continere non poſſe. C. VIII.

Pan l.3.c.87. Pol.l.5.ti.31. DIaconi quicumque cum ordinantur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt dicentes, velle ſe habere vxores, nec poſſe ſe continere, hi ſi poſtea ad nuptias venerint, maneāt in miniſterio; propterea quod his epiſcopus licentiam dederit. Quicumque ſane tacuerunt, & ſuſceperunt manus impoſitionem, profeſſi continentiam, ſi poſtea ad nuptias venerint, a miniſterio ceſſare debebunt.

Item ex concilio Neocæſarienſi, c.1.

¶ Presbyter ducens vxorem ab ordine deponatur. C. IX.

Burch. l.2. c.108. Iuo par.6. c.185. Pan.l.3.c.91. 6 PResbyter ſi vxorem duxerit, ab ordine ſuo illū deponi debere: Quod ſi fornicatus fuerit, vel adulteriū commiſerit, extra eccleſiam abijci, & ad pœnitentiam inter laicos [a] redigi oportet.

a ¶ Inter laicos] *Græce legitur* ἐξωθεῖσθαι τέλεον, καὶ ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς μετάνοιαν: *quæ Dionyſius Exiguus vertit*; amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi. *ubi nulla mentio fit pœnitentiæ inter laicos, agendæ: de qua re expreſsius dicetur infra 30. diſt. c. fin.*

Item Gregorius lib.11. epiſt.59.

¶ De eo, qui relictam cuiuſdam diaconi duxit vxorem. C. X.

Iuo part.9. c.126. QVia ſunt culpæ, in quibus culpa eſt, relaxare vindictam, quærenda ſemper eſt veritas, vt inquiri debeat, vtrum accuſatum noxa condemnet, an a pœna innocentia patefacta ſubducat. Itaque

Iuo p.6.c.84. peruenit ad nos Fantinum defenſorem vltionem exercere in Petrum latorem præſentium voluiſſe, pro eo, quod (quantum dicitur) relictam cuiuſdam diaconi, tempore, quo conductor fuit, marito tradiderit. Sed quoniam iſte coniugem diaconi aſſerit non fuiſſe, dicens, nec eam virginem † ad eum veniſſe, denique † nec religioſam mutaſſe veſtem, poſtquam ille in ordine ſacro promotus eſt; adijciēs etiam, priuſquam ad diaconum perueniret, & poſtea, praua illam opinione vixiſſe: ideo fraternitatem tuam hl; hortamur affatibus, vt cum Dei, ſicut decet, timore cauſam hanc ſubtili omnino inueſtigatione perquirat, vt, ſi in coniugio diaconi mulierem, de qua agitur, fuiſſe conſtiterit, & ſupraſcriptus lator memorato defenſori, & rectori patrimonii, ad vindictā modis omnibus tradatur, † & cum competenti emendatione ii, qui male ſociati ſunt, diſiungantur. Si vero in eius coniugio non fuit; memoratum Fantinum ex noſtro mandato commonere te volumus, vt ei fa-

† *Virginem illam*] orig.
† *Vt nec religioſam veſtem mutare præſumeret*] in ori. & apud Iuonē.

ei facere nil præſumat, nec falſa † illum accuſatio apud eum in aliquo prægrauet.

Item ex concilio Aurelianenſi 1. c. 15.

† *Eſt etiam apud Iuonẽ, non autẽ in originali.*

¶ De vxore preſbyteri, vel diaconi, ſi aliis ſe coniunxerit. C. XI.

SI ſe cuiquam mulier duplici coniugio, preſbyteri, vel diaconi relicta coniunxerit, aut † ſeparentur: aut certe, ſi in criminis † intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur.

Item ex concilio Martini Papæ.

† *al. caſtigati. al. caſtitate ſeruata ſeparentur.*

† *al. criminum.*

¶ De eodem. C. XII.

SI qua vidua epiſcopi, vel preſbyteri, aut diaconi maritum acceperit; nullus clericus, nulla religioſa perſona † cum ea conuiuium ſumat; numquam communicet: morienti tamen † ei ſacramenta ſubueniant.

Item a Pelagio Cethego patricio.

Apud Martinũ Bracbar. c. 29. & conci. Tol. 1. c. 18.

† *abeſt a concilio.*

† *al. tantum*

¶ Cuiuſdam epiſcopi ordinatio differtur, quia vxorem habet, & filios. C. XIII.

2 DE Syracuſanæ vrbis antiſtite optaueramus in ipſo initio, gloriæ veſtræ deſideriis obedire, niſi nos multiplex ratio ipſius non paucis temporibus ordinationem differre ſacerdotii coegiſſet, ob hoc, quòd vel perſonæ qualitas (ſicut & vos melius noſtis) vel ſuperſtes vxor, aut filii (per quos eccleſiaſtica ſolet periclitari ſubſtantia) noſtros animos diutius ab eius ordinatione ſuſpenderent. Et quantum ad cautelam humanam pertinet, integro pene anno diſtulimus, opinantes, quod in melius Syracuſanorum prouenire poſſet electio. Sed quia in voluntatis ſuæ propoſito irreuocabiliter perſtiterunt, & nullus eſt alius in eadem repertus eccleſia, niſi longioribus adhuc temporum differretur ſpatiis; ne paulo amplius inſanirent (ſicut filii noſtri magnifici viri prætoris teſtificatione didicimus) inter huiuſmodi ambiguitates illud conſultius iudicauimus faciendum, vt congrua prouidentia cauſam, propter quam principalis conſtitutio habentem filios, & vxorem, ad epiſcopatus ordinem promoueri prohibet, ſalua diſpoſitione conſilii † muniremus. Qua de re ſummo ſtudio ab eodem Syracuſanæ vrbis epiſcopo, priuſquam a nobis contingeret ordinari huiuſmodi exegimus cautionem, per quam & ſuam fateretur, quantula eſſet, præſentis temporis habita rerum deſcriptione, ſubſtantiam, & nihil vmquam per ſe, aut per filios, & vxorem, ſiue quamlibet propinquam, aut domeſticam, vel extraneam forte perſonam de rebus vſurparet eccleſiæ, & vniuerſa ſui epiſcopatus quæſita tempore, eccleſiæ

Anſel. l. 6. c. 42. al. 46. Poly. l. 2. ti. 1.

Nouella & 123. in prin.

† *al. cõcilij.*

ſuæ dominio ſocierat;nihil vltra id,quod modo ſcriptum eſt,filiis ſuis, vel heredibus relicturus.

a ¶ Item Pelagius] *Anſelmus & auctor Polycarpi ex eadem epiſtola referunt hæc quæ caput iſtud antecedunt.* Quod de ordinando eccleſiæ Catinenſis epiſcopo, ſalubris electione iudicii fieri deſideraſtis, agnouimus:confeſtim ſequenti die eum iuxta morem diſcutientes,tertio, quo venit, die epiſcopum conſecrauimus: ſimili quidem modo & de Syracuſanæ, *& quæ ſequuntur. In Polycarpo tamen inſcriptio eſt,* Gelaſius Papa Ceto. *Ivo autem in epiſtola ad Hugonem archiepiſcopum Lugdunenſem, quæ incipit:* Cauſam Beluacenſis, &c.*ita ſcribit.* Si enim Papa Gelaſius quondam Syracuſanæ vrbis electum vxorem habẽtem, & filio interueniente Cetego patricio,&c.

Ecce hac auctoritate electus in epiſcopatũ nõ[b] prohibetur habere vxorem,& filios. Eligi autem ad epiſcopatum non debet,niſi aut ſacerdos,aut diaconus.ſubdiaconus vero non,niſi neceſſitate cogente: ſiue ergo preſbyter ,ſiue diaconus,ſiue ſubdiaconus fuerit,apparet, quod in præfatis ordinibus conſtituti licite† matrimonio vti poſſunt. (*† al. legitima.*) *¶ Quia ergo auctoritate Gregorij,qui relictã diaconi,marito tradidit,puniendus eſt,itẽ in Neocæſarienſi concilio preſbyter ducẽs vxorẽ,non diaconus,iubetur deponi,itẽ in Ancyrana ſynodo,diaconi,qui in ordinatione ſua dicunt ſe velle habere vxores,ſi poſtea venerint ad nuptias,nõ prohibentur a miniſterio:patet,quod nec diaconi,nec ſubdiaconi ſunt prohibendi a coniugio.Sed quod de electione obijcitur,verum quidẽ eſt in epiſcopatum non eligendum,niſi in ſacris ordinib.cõſtitutum: ſed ipſum vxorẽ habere,& filios, non repugnat præmiſſis auctoritatib.de cõtinentia clericorum. ¶ In laicali enim habitu,vel in minorib. conſtitutus potuit habere vxorẽ & filios: & ſi poſtea ex cõſenſu vxoris continentiã profeſſus ſubdiaconatum,vel diaconatum,vel preſbyterij gradum adeptus fuerat,attamẽ vxori,& filijs ipſum neceſſaria ſubminiſtrare oportebat ¶ Illud autem Gregorij duobus modis ſoluitur:vel quia eccleſia illa,cui diaconus ille miniſtrauerat†,nondum continentiæ votum ſuſceperat in diaconis & reliquis miniſtris;vel quia (ſicut de electo in epiſcopum antea ſcriptum eſt) ante ſubdiaconatum memoratus diaconus eam in vxorem duxerat.* (*† alias, militauerat.*) *¶ Illud autem Neocæſarienſis & Ancyranæ ſynodi, vel ex tempore,vel ex loco intelligitur. Ex tempore, quia nondum erat introducta continentia miniſtrorum altaris. Ex loco,quia vtraq; ſynodus orientalis eſt,& orientalis eccleſia nõ ſuſcepit generale votum caſtitatis: hoc tamen diligenti obſeruatione cuſtodit,vt poſt adeptum ſacerdotium,defuncta priore vxore,cum qua ſacerdos factus fuerat,ſi alteram duxerit,deponatur.*

b ¶ Non prohibetur] *A pleriſque vetuſtis exemplaribus abeſt dictio,*non. *Retenta tamen eſt , quoniam hic Gratianus in alteram partem diſputando , ex canonibus prius citatis præ ſe fert hoc probare , ſubdiaconis , diaconis,atque etiam preſbyteris non fuiſſe prohibitum vſum coniugij. Quod tamen qualiter accipiendum ſit, ipſe poſtea declarat a verſ.* Sed quod. *vſq; ad verſ.* Illud autem. *Hac de re agetur etiam infra in notatione ad principium diſt.31.*

Itẽ opponitur illud,quod legitur in canone Apoſtolorũ,c.6.al.6.

¶ Preſby-

¶ Presbyter cauſa religionis non contemnat propriam vxorem. C. XIIII.

9 SI quis docuerit ſacerdotem ſub obtẽtu religionis propriam vxorem contemnere, anathema ſit. Bur.l.1.c.78. Iuo par.5. c.184. Pann.l.3. cap.113.

¶ *Gratianus refert ſenſum canonis, ceteri Collectores ipſa etiam ferè verba.*

Item ex concilio Gangrenſi, c. 4.

¶ Anathema ſit, qui perſbyterum coniugatum diſcernit a communione, nuptiarum occaſione. C. XV.

SI quis diſcernit presbyterum coniugatum tamquam occaſione nuptiarum, quod offerre non debeat; & ab eius oblatione ideo ſe abſtinet, anathema ſit. Bur.l.3.c.75. Iuo p.2.c.128 & p.3.c.158.

¶ *Græce eſt:* εἴ τις διακρίνοιτο παρὰ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος, ὡς μὴ χρῆναι, λειτουργήσαντος αὐτοῦ, προσφορᾶς μεταλαμβάνειν, ἀνάθεμα ἔστω. *id eſt:* Si quis ſecernat ſe a presbytero, qui vxorem duxit, tamquam non oporteat, illo liturgiam peragente, de oblatione percipere, anathema ſit. *quæ verſio non multum diſcrepat a verſione Dionyſij Exigui.*

Item ex ſexta ſynodo in Trullo, c. 26.

¶ Ab officio abſtineat presbyter, non legalibus nuptiis detentus. C. XVI.

10 PReſbyterum per ignorantiam non legalibus nuptiis detentum cathedram quidem habere, ſed [d] ab officio abſtinere præcipimus: ſufficit enim huiuſmodi indulgentia ei: Quia benedicere alius eum, qui vulnera ſua debet curare, conſequens non eſt. Benedictio enim ſanctificationis traditio eſt. Qui vero hanc non habet propter delictum † ignorantiæ, quomodo aliis tradet? Non igitur publice, neque priuate benedicat; nec corpus Domini diſpenſet aliis; nec alio modo miniſtret: ſed ſufficiat ei, quod præſidet: & imploret a Deo, vt dimittatur ei iniquitas ignorantiæ ſuæ. Manifeſtum eſt autem, quod huiuſmodi non legitimæ nuptiæ ſoluentur, & nullatenus vir acceſſum habebit ad eam; propter quam ſacro miniſterio priuatus eſt.

Simile etiã in 3. canone eiuſdẽ ſynodi, & apud Baſiliũ in epiſt. ad Amphilochium c. 27.

† τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα.

d ¶ Ab officio] *Græce eſt:* τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν. *id eſt*, a ceteris officiis.

Item Nicolaus ad conſulta Bulgarorum, c. 70.

¶ De presbyteris non eſt laicis iudicandum. C. XVII.

11 COnſulendum decernitis, vtrum presbyterum [e] habẽtem vxorem debeatis ſuſtentare, & honorare; an a vobis proiicere. Ad quod reſpondemus, quoniam licet ipſi valde ſint reprehenſibiles; vos tamen Deum cõuenit imitari; qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos, & malos. Deiicere vero eum a vobis ideo non debetis: quoniã nec Iudam Dominus, cum eſſet mẽdax diſcipulus, de numero Apoſtolorum eiecit. Verum de presbyteris, vobis, qui laici eſtis, nec iudicandum eſt, nec de eorum vita quidpiam inueſtigandum; ſed epiſcoporum iudicio quidquid eſt, per omnia reſeruandum. Iuo p.2.c.82. Pan.l.5.c.12. *Matth.5.*

a ¶ Presbyterum] *In vltimo capite harũ reſponſionum referuntur Bulgarorũ verbis, dicentium, multos apud ſe eſſe Græcos, & Armenos, & alios, qui diuerſa docerent. Nondum enim a Romana ſede epiſcopum, aut presbyterum acceperant. Quamobrem nihil mirandum, ſi presbyter de quo in hoc capite agitur, coniugatus erat.*

DISTINCTIO XXIX.

1 ps *SEd notandum eſt, quod ſecundum Iſidorum pleraque capitula ex cauſa, ex loco, ex tempore, ex perſona conſideranda ſunt, Ait enim Iſidorus.*

¶ Ex tempore, loco, & perſona, & cauſa regulæ canonum intelliguntur. C. I.

SCiendum eſt, quod pleraque capitula ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tempore conſideranda ſunt; quorũ modi, quia medullitus non indagantur; in erroris labyrinthum nonnulli intricando impingūtur, cum ante iudicant, quam intelligant; ante inculpāt, quàm iterando lecta perquirant.

Hinc etiam Gregorius ait.

¶ Pro diuerſitate rerum temperantur regulæ ſanctorum. C. II.

Anſ. 4. c. 53. REgulæ ſanctorum Patrum pro tempore, loco, & perſona, & negotio, inſtante neceſſitate traditæ ſunt.

Item Hieronymus in proœmio epiſtolæ ad Epheſios.

¶ Pro diuerſitate locorum, temporum, & hominum, ſcripturæ intelligendæ ſunt. C. III.

NEceſſe eſt, vt iuxta diuerſitates locorum, & temporum & hominum, quibus a ſcriptæ ſunt; diuerſas cauſas, & argumenta, & origines habeant. Et quomodo B. Ioannes in Apocalypſi ſua ad ſeptem ſcribens eccleſias, in vnaquaque earum ſpecialia, vel vitia reprehendit, vel virtutes probat; ita & ſanctus Apoſtolus Paulus per ſingulas eccleſias vulneribus medetur illatis: nec ad inſtar imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare. *Apocal. 1.*

a ¶ Quibus ſcriptæ] *Antea legebatur*, quibus diuerſæ ſcripturæ factæ ſunt. *Emendatum hoc eſt ex manuſcriptis, & originali, quemadmodum & nonnulla alia.*

DISTINCTIO XXX.

1 ps *ILlud autem, quod in canone Apoſtolorum, & in Gangrenſi concilio, & in ſexta ſynodo legitur, ex cauſa conſideratur, & ex tempore. Cauſa fuit hæreſis Manichæorum a, quia coniugium deteſtabantur. ſicut etiam quorumdam ſuperſtitio multa in catholicorum deteſtationem introduxiſſe inuenitur; contra quos in Gangrenſi concilio capitibus ſexdecim ſtatutum legitur.*

¶ Mani-

a ¶ Manichæorum] *Proprie Gangrenſis ſynodus ſtatuit contra Euſtathianos, vt ſupra diſt. 16. c. prima adnotatio. Sed hunc errorẽ Euſtathiani hauſerant a Manichæis.*

¶ De multimoda ſuperſtitione hæreticorum, quos Gangrenſe concilium anathematizauit. C. I.

SI qui filii parentes, maxime fideles, deſeruerint occaſione Dei cul- Iuo par. 8.
tus, hoc iuſtum eſſe iudicantes; & non potius debitum honorem c. 319.
parentibus reddiderint, vt hoc ipſum [b] in eis venerentur, quod fideles
ſunt, anathema ſint †. † *al. ſit.*

¶ *In aliquot vetuſtis exemplaribus hæc omnia, quæ hic citantur ex concilio Gangrenſi, vnico capite, & coniuncta oratione leguntur. Sunt autem ex priſca verſione. Sed ea, quæ eſt Dionyſii Exigui, longe magis reſpondet originali Græco, quamuis neque ipſa vſquequaque.*

b ¶ Vt hoc ipſum] *Græce eſt*, προτιμωμένης δηλονότι παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας. *id eſt*, Quod ſcilicet diuinus cultus apud ipſos omnibus rebus præferatur.

Item ex eodem, c. 17.

¶ De eodem. C. II.

QVæcumque mulier, religioni [c] iudicans conuenire, comam ſibi Burch. l. 8.
amputauerit, quam Deus ad velamen eius [d], & ad memoriam c. 62.
ſubiectionis illi dedit, tamquam reſoluens ius ſubiectionis, anathe Iuo p. 7. c. 80.
ma ſit †. & p. 8. c. 320.

c ¶ Religioni] *Græce eſt*. διὰ νομιζομένην ἄσκησιν. *id eſt*, Ob eam, quæ exiſtimatur pietatis exercitatio; *quod Dionyſius vertit*; propter diuinũ cultum, vt exiſtimat. *Græci enim religioſorũ, quos nos dicimus, vitã proprie* ἄσκησιν *nominabant. Burchardus, & Iuo in par. 7. ſecuti ſunt verſionem Dionyſii, in octaua autem Iuo priſcam.* Iuo par. 8. c. 226. & 317.

d ¶ Ad velamen eius] *Hæc non ſunt in Græco originali, neque in verſione Dionyſii. Videntur autem ex epiſt. prima ad Corinthios, c. xi.* † *al. contemnendo.*

Item ex eodem c. 14. Reperitur

¶ De eodem. C. III. infra diſt. 31.

SI qua mulier derelicto viro diſcedere voluerit ſoluto vinculo con- c. quicumq:.
iugali, nuptias condemnando †, anathema ſit. ex verſione

Item ex eodem, c. 10. Diony.

¶ De eodem. C. IIII. Bur. l. 8. c. 64.

SI quis propter Deum virginitatem profeſſus, in coniugio poſitos Iuo p. 7. c. 82.
per arrogantiam vituperauerit, anathema ſit. & p. 8. c. 316.

Item ex eodem, c. 9. & hoc ſecundo loco ex

¶ De eodem. C. V. hac eadem

SI quis vel virginitatem, vel continentiam profeſſus [e], tamquam
abominabiles nuptias iudicat; & non propter hoc ſolum, quod verſione.
continentiæ, & virginitatis bonum, ſanctum propoſitum eſt, anathe- Bur. l. 8. c. 61.
ma ſit. Iuo p. 7. c.

e ¶ Profeſſus] *Hic erat additum*, in coniugio: *quod neque eſt in ean͂ ſine Græco, neque etiam in Latino qui citatur infra diſt. 31. c. quicumque. neque in multis manuſcriptis Gratiani codicibus.* 79.

Item ex eodem, c. 13

¶ De eodem. C. VI.

Burc. l. 8. c. 60. Iuo p. 7. c. 78.

SI qua mulier ſuo propoſito vtile iudicans, vt virili veſte vtatur, propter hoc virilem habitum imitetur[a], anathema ſit.

a ¶ Imitetur] *Græce legitur:* καὶ ἀντὶ τοῦ εἰωθότος γυναικείου ἀμφιάσματος, ἀνδρεῖον ἀναλάβοι *quæ Dionyſius Exiguus apte vertit,* & pro ſolito muliebri amictu virilem ſumit: *ſicq; habet Burchardus, & ſic etiam Iuo.*

Item ex eodem, c. 18.

¶ De eodem. C. VII.

Burc. l. 13. cap. 219. Iuo p. 4. c. 51.

SI quis tamquam hoc continentiæ conuenire iudicans, die Dominico ieiunauerit in eiuſdem[b] diei contemptum, anathema ſit.

b ¶ In eiuſdem] *In originali huius priſcæ verſionis eſt*, aut in eiuſdem diei contemptum: *quod in verſione Dionyſii, quam ſecuti ſunt Burchardus, & Iuo, iſtis vocibus videtur exprimi*, aut contumaciam, *al.* propter contumaciam. *Sed in Græco vulgato nihil eſt, quod iſtis reſpondeat.*

Item ex eodem, c. 19.

¶ De eodem. C. VIII.

Bur. l. 13 c. 5. Iuo par. 4. cap. 38.

SI quis eorum, qui in propoſito ſunt continentiæ, propter[c] neceſſitatem corporalem ſuperbiat, & ieiunia communia putauerit contemnenda, totius eccleſiæ perfectam in ſua conſcientia iudicans rationem, anathema ſit.

c ¶ Propter neceſſitatem] *Nihil mutatum eſt ob gloſſas: ceterum multis modis diſcrepat a priſca verſione, & a Dionyſiana, quam ſecuti ſunt Burchardus & Iuo. Priſca ſic habet:* Si quis eorum, qui in propoſito ſunt continentiæ, præter neceſſitatem corporalem, & ſuperbiens ieiunia communia totius eccleſiæ putauerit contemnenda, perfectam in ſua ſcientia vindicans rationem, anathema ſit: *Dionyſiana autem hoc modo.* Si quis eorum qui continentiæ ſtudet, abſque neceſſitate corporea tradita in commune ieiunia, & ab eccleſia cuſtodita, ſuperbiẽdo diſſoluit, ſtimulo ſuæ cogitationis impulſus, anathema ſit. *Quæ verſio in ceteris quidem partibus originali Græco vulgato, ſatis reſpondet: ſed in poſtrema inſignis eſt varietas. Nam vbi Dionyſius habet;* ſtimulo ſuæ cogitationis impulſus, *in Græco vulgato eſt*, ἀποκυροῦντος ἐν αὐτῷ τελείου λογισμοῦ, *id eſt*, nimirum perfecta, quæ in ipſo eſt, ratiocinatione, illa abrogante. *In manuſcriptis aũt huius canonis exẽplarib. partim eſt*, ὑποικουροῦντος. *id eſt*, perfecta in eo reſidente ratione, *partim*, ἐπικουροῦντος., *id eſt*, perfecta, quæ in ipſa ratione ſibi auxilium ferente. *Notantur vero Euſtathiani, (quos poſtea Bogomilici ſectati ſunt) qui ita ſtatuebant, peracto certo quodam ieiunio, ad eam ſe perfectæ vitæ rationem perueniſſe; vt poſtea omnia ſibi eſſent indifferentia; nulliſq; præceptis obligarentur; ſed ſoluti omnino ac ne peccare quidem poſſent: qua de re Balſamon in capitis huius interpretatione.*

Item ex eodem c. 20.

¶ De eodem. C. IX.

Pan. l. 2. c. 8.

SI quis per ſuperbiam tamquam perfectum ſe exiſtimans, conuentus, qui per loca, & baſilicas ſanctorum martyrum fiunt, vel accuſauerit, vel etiam oblationes, quæ ibidem celebrantur, ſpernẽdas eſſe crediderit, memoriaſque ſanctorum contemnendas, anathema ſit.

Item ex eodem, c. 5.

¶ De

¶ De eodem. C. X.

SI quis docet domum Dei contemptibilem eſſe debere, & congre- Bur.l.3.c.94.
gationes,quæ in ea fiunt,anathema ſit. Iuo p.3.c.84.

Item ex eodem,c.6.

¶ De eodem. C. XI.

SI quis extra eccleſiam priuatim populos congregans, contemnat Burch. l. 3.
eccleſiaſticas ſanctiones [d], ipſamque eccleſiam apud ſe ſine con- c. 95.
cilio † epiſcopi cum preſbytero agat,anathema ſit. † *al.conſilio.*

d ¶ Sanctiones] *Poſt hoc verbum in priſca verſione iſta ſunt interiecta*, aliterque ea quæ ſunt eccleſiæ,voluerit vſurpare, non conueniente presbytero iuxta decretum epiſcopi, ipſamque *& cetera,quæ hic ſequuntur.Dionyſii autem verſio, quæ optime reſpondet verbis Græcis, & refertur a Burchardo , hac eſt:* Si quis extra eccleſiam ſeorſum conuentus celebrat, & deſpiciens eccleſiam,ea,quæ ſunt eccleſiæ , voluerit vſurpare, non conueniente presbytero, iuxta decretum epiſcopi,anathema ſit.

Item ex eodem,c.1.

¶ De eodem. C. XII.

SI quis nuptias in accuſationem duxerit, & mulierem fidelem , ac Infra 31.diſt.
religioſam cum viro ſuo dormientem,abominandam crediderit, c. ſi quis nu-
aut etiam accuſandam , tamquam non poſſe coniugatos in regnum ptias.ex ver-
Dei ingredi,anathema ſit. ſione Dio-
nyſii.

Item ex eodem,c.2.

¶ De eodem. C. XIII. Bur.l.8.c.61.

SI quis carnem manducātem ex fide cum religionē, præter ſangui- Iuo p.7.c.79.
nē,& idolo immolatū,& ſuffocatum,crediderit condemnandum, Iuo par. 4.
tamquam ſpem non habentem,qui eam manducant,anathema ſit. cap. 30.
† *al. immolatam,& ſuffocatam.*

Item ex eodem,c.15.

¶ De eodem. C. XIIII.

SI quis dereliquerit proprios filios ſuos,& non eos aluerit,& (quod
pietatis [a] eſt) neceſſaria non præbuerit , ſed ſub occaſione conti- Iuo p.8.c.
nentiæ negligendos putauerit,anathema ſit. 318.

a ¶ Quod pietatis eſt] *Longe fidelius Dionyſius:* & quod ad ſe pertinet, non ad pietatem diuini cultus informat. *Græce eſt enim :* καὶ τὸ ὅσον ἐπ' αὐτῷ πρὸς θεοσέβειαν τὴν προσήκουσαν ἀνάγκη. *ſubintelligitur autem particula negans, id eſt* μὴ, *ex ſuperiore membro.*

Item ex eodem,c.12.

¶ De eodem. C. XV.

SI quis virorum putauerit ſancto propoſito(id eſt continentiæ) con Bur.l.8.c.63.
uenire,vt pallio vtatur,tamquam ex eo iuſtitiam habiturus; & re- Iuo p.7.c.81.
prehendat vel iudicet alios,qui cum reuerentia birris † vtuntur,& alia † *al.beris.*
veſte communi,quæ in vſu eſt,anathema ſit.

Item ex eodem, c.vlt.

¶ De eodem. C. XVI.

2 HÆc autem ſcripſimus non abſcindentes eos, qui in eccleſia Dei Iuo par. 8.
ſecundū ſcripturas ſanctum propoſitum continentiæ eligunt: c. 321.

ſed eos[b], qui ſuſcipiunt habitum eius, & in ſuperbiam efferuntur aduerſus eos, qui ſimplicius viuunt. Sed & hos condemnamus, qui ſe extollunt aduerſus ſcripturas, & eccleſiaſticos canones, & noua introducunt præcepta. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continĕtiam cum caſtitate & religione Deo acceptiſſimam dicimus: & renunciationem ſæcularium negotiorum, atque actuum cum humilitate approbando laudamus; & nuptiarum[c] vinculum,
† *caſtitatem ſecum*] orig. & Iuo. quod ſecundum caſtitatem † perdurat, honoramus; & diuites cum iuſtitia, & operibus bonis non abiicimus[d].

b ¶ Eos, qui ſuſcipiunt habitum] *Græce eſt:* τοὺς λαμβάνοντας τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀσκήσεως εἰς ὑπερηφάνειαν κατὰ τῶν ἀφελέστερον βιούντων ἐπαιρουμένους τε δὲ παρὰ τὰς γραφὰς, δὲ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καινισμοὺς εἰσάγοντας: id eſt, qui ex inſtituto exercitatiōis huiuſmodi, capiunt occaſionem ſeſe efferendi, ſeque extollunt aduerſus eos, qui ſimplicius viuunt, & aduerſus ſcripturas, & eccleſiaſticos canones introducunt nouitates.

c ¶ Et nuptiarum vinculum] *Græce:* καὶ γάμου συνοίκησιν σεμνὴν, *quæ Dionyſius vertit,* & nuptiarum caſtum vinculum.

d ¶ Non abiicimus] *Poſt hæc verba in concilio ipſo proxime ſequuntur, quæ habentur infra c. parſimoniam. diſt. 41.*

Item ex concilio Martini Papæ.

¶ Anathematizatur, qui Manichæorū ſupſtitiones ſequitur. C. XVII.

Apud Martinum Bracarenſ. ca. 20. Bur. l. 1. c. 20. Iuo p. 4. c. 42. SI quis preſbyter[a] propter publicā pœnitentiam a ſacerdote acceptam, abſque aliqua neceſſitate die Dominica pro quadā religione ieiunauerit, ſicut Manichæi, anathema ſit. Similiter[b] quia, quod ab Apoſtolis traditū eſt, canō tenet antiquus; placuit, vt per omnes Dominicas & per omnes dies Paſchę vſq; ad Pentecoſtē †, nō[c] proſternant ſe in oratione cauſa † humilitatis: ſed recto vultu ad Dominū fungantur orationis officio, quia in his dieb. gaudiū reſurrectionis Domini celebramus. Si quis[d] etiā non pro abſtinĕtia, ſed pro execratione eſcarū a carne abſtineat; placuit ſancto cōcilio vt pręguſtet, & ſic, ſi vult abſtinere, abſtineat. Si aūt ſpernit, ita vt olera cocta cum carnibus non deguſtet, iſte non obediens, nec ſuſpicionem hæreſis a ſe remouens, deponatur de ordine clericatus.

† *al. quinquageſimā.*
† abeſt vox iſta ab origi.
Ibi. c. 58.

a ¶ Presbyter] *Sequebatur.* vel diaconus. *Quæ ſublata ſunt, quoniam abſunt a pleriſq; manuſcriptis, & originali: Ceterum Burchardus & Iuo ſimilem canonem citant ex concilio Turon. atq; ita habent.* Si quis propter publicā pœnitentiā a ſacerdote acceptā, aut pro aliqua neceſſitate. *In aliquot Gratiani manuſcr. eſt:* ſi quis præter publicam pœnitentiā, a ſacerdote acceptam. abſq; aliqua neceſſitate, &c. *quæ optima videtur lectio. Nam in cap. 18. concilij Gangrenſis, unde hoc videtur Martinus ſumpſiſſe, nulla presbyteri ſit mentio, ſed vniuerſe pronunciatur. vt ſupra ead. c. ſi quis tanquam.* Si quis ob pietatis, quemadmodū putatur, exercitationē, die Dominico ieiunet, anathema ſit. *& verba,* abſq; aliqua neceſſitate, *videntur huc importata ex c. 19. eiuſdē concilij Neq; vero presbyteris huiuſmodi pœnitĕtia more laicorum imponebantur. c. illud. cum ſequentibus. diſt. 50. & c. fin. verſ. nec enim. 32. diſt. Sed quando in grauiſſima crimina publice incurrebant; depoſiti peregrinari iubebantur c. ſi quis ſacerdos. 30. q. 2. c. ſacerdos. de pœnit. diſt. 6.*

¶ Simi-

b ¶ Similiter quia] *Hoc ſumptum eſt ex canone vltimo concilij Niceni.*
c ¶ Non proſternant] *In codice Lucenſi regio legitur,* non proſtrati, ſed erecto vultu ad Dominum fungantur orationis officio.
d ¶ Si quis etiam] *Hoc ſumptum eſt ex concilio Ancyrano, c. 13. al. 14. & mentio ſit presbyteri, ac diaconi,*

DISTINCTIO. XXXI.

1 ps *TEmpus quoque, quia nondum* a *erat inſtitutum, vt ſacerdotes continentiam ſeruarent.*

a ¶ Nondum] *Quod ait hic Gratianus, fuiſſe tempus, quo nondum erat inſtitutum, vt ſacerdotes continentiam ſeruarent, in ſubdiaconis (Nam & hi ſacerdotium nomine interdum comprehenduntur, valetque idem ſacerdotis nomen atque in ſacris conſtitutus, vt infra ad initium diſtinctionis 33. notaturque in gloſſa 1. q. 1. Qui per pecuniam.) locum habere poteſt. Fuit enim tempus, cum ſubdiaconi in aliquibus prouincijs, vt in Sicilia, continentia legibus non adſtringebantur: quod Gregorij locus, qui ſoius ad hanc rem confirmandam proxime a Gratiano citabitur, manifeſte probat. Diaconis autem, & presbyteris in Latina eccleſia numquam licuiſſe vxoribus, quas ante ſacros ordines duxerant, vti, ex canonibus, qui poſt primũ in hac eadem diſtinctione citatur, & alijs multis, præſertim epiſtola ſecunda Syricij ad Himerium Tarraconenſem clare demonſtratur.*

Vnde Gregorius ſcribit Petro ſubdiacono Siciliæ, lib. 1. epiſt. 42.

¶ Qui caſtitatem non promiſit, ab vxore ſua ſeparari non cogatur. C. I.

ANte triennium ſubdiaconi omnium eccleſiarum Siciliæ prohibiti fuerant, vt more Romanæ eccleſiæ nullatenus ſuis vxoribus miſcerentur. Quod mihi durum, atque incompetens videtur, vt qui vſum eiuſdem continentiæ non inuenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur a ſua vxore ſeparari, atque per hoc (quod abſit) deterius cadat. Vnde videtur mihi, vt a præſenti die epiſcopis omnibus dicatur, vt nullum ſubdiaconum facere præſumant, niſi qui ſe victurum caſte promiſerit, quatenus præterita a mala quæ per propoſitum mẽtis appetita nõ ſunt; violenter non exigantur, & futura caute caueantur. ¶ Qui vero poſt eamdem prohibitionem, quæ ante triennium facta eſt, continenter cum ſuis vxoribus vixerunt, laudandi, atque remunerandi ſunt, & vt in bono ſuo † permaneãt, exhortandi. ¶ Eos autem, qui poſt prohibitionem factam ſe a ſuis vxoribus cõtinere noluerint, ad ſacrum ordinem nolumus promoueri: quia nullus debet ad miniſterium altaris accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Pan. l. 3. c. 89. Poly. l. 4. c. 31 — ſup. diſt. 28. c. Nullum. — † *ſic.*] orig.

a ¶ Mala] *Vox iſta abeſt a Polycarpo, & aliquot vetuſtis Gratiani codicibus.*

2 *Cauſa vero huius inſtitutionis munditio ſacerdotalis fuit, vt libere cunctis diebus orationi poſſint vacare. Si enim (vt Paulus ait) ab vxoribus eſt ceſſandum, vt expeditius orationi vacemus; miniſtris vtique altaris, quibus quotidiana neceſſitas orandi incumbit, numquam coniugali officio vacare permittitur.* 1. Cor. 7.

Vnde Beda in commentarijs ſuper Lucam ad c. 1. ait.

¶ Sacerdotibus ſemper caſtitas obſeruanda præcipitur. C. II.

Pan.l.3.c.92. SAcerdotibus, vt ſemper altari queant aſſiſtere, ſemper ab vxoribus continendum, ſemper caſtitas obſeruanda præcipitur.

Item in concilio Carthaginenſi 2. c. 2.

¶ Qui diuinis ſacramentis inſeruiunt, continentes eſſe oportet. C. III.

infra.di. 84. c.cum in præterito. EPiſcopos, presbyteros, & diaconos (ita placuit vt decet ſacros antiſtites, ac Dei ſacerdotes; nec non & leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe in omnibus.

Pan.l.3.c.95. *Item Innocentius I. Victricio Rothom. epiſcopo, epiſt. 2. c. 9.*

Raba.pœni. c.29. ¶ Sacerdotes, & Leuitæ cum vxoribus ſuis miſceri non debent. C. IIII.

Bur.l.2.c.118. Anſ.l.7.c.134 Iuo p.6.c.94 & c.194. Pan.l.3.c.94. *Leuit.* 11. *Luc.*1. *Num.* 18. † *al. præceptum fuerat.* TEnere debet omnino eccleſia, vt ſacerdotes, & Leuitæ cũ vxoribus ſuis non miſceantur; quia miniſterii quotidiani neceſſitatibus occupantur. Scriptum eſt enim [Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.] Nam ſi priſcis temporibus anno vicis ſuæ de templo Dei ſacerdotes non diſcedebãt (ſicut de Zacharia legimus) nec domum ſuam omnino tangebant, quibus vtique propter ſobolis ſucceſſionem, vxoris vſus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu, & præterquam ex ſemine Aaron, ad ſacerdotium nullus accedere præcipiebatur †; quanto magis hi ſacerdotes, vel leuitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare debent; quibus vel ſacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt, nec præterit dies, qua vel a ſacrificiis diuinis, vel a baptiſmatis officio vacent?

PALEA C. V.

Ibidẽ continenter. Anſ.l.7.c.132 1. *Cor.* 7. † *al. officiũ.* NAm [a] ſicut Paulus ad Corinthios ſcribit dicens [Abſtinete vos ad tempus, vt vacetis orationi:] & hoc vtiq; laicis præcepit; multo magis ſacerdotes, quibus orandi, & ſacrificandi iuge ſacrificium † eſt, ſemper debebunt ab huiuſmodi conſortio abſtinere.

a ¶ Nam ſicut] ¶ *Hæc Palea in duobus Vaticanis (in quibus ſolis reperitur) eſt coniuncta cum ſuperiori capite, quemadmodum etiam in epiſtola Innocentij: & legitur,* Nam ſi Paulus. *Sed non eſt mutatum, quoniam eſt initium capitis.*

Item Exuperio Tholoſano epiſcopo, epiſt. 3. c. 1.

¶ Qui ab vxoribus ſuis abſtinent, ad ſacrificia admittantur. C. VI.

Infra diſt.82 ca. propoſuiſti. Pan.l.3.c.95. EOs [b] ad ſacrificia fas ſit admitti, qui vel cum vxore non exercent carnale officium.

b ¶ Eos] *Apud Innocentium, & infra diſt. 82. c. Propoſuiſti. vbi hoc idem eſt repetitum, legitur,* neque eos ad ſacrificia fas ſit admitti, qui exercent vel cum vxore carnale conſortium.

Item Hieronymus contra Iouinianum, lib. 1.

¶ Sacerdoti, cui eſt ſemper orandum, matrimonio ſemper eſt carendum. C. VII.

Pan.l.3.c.96. SI laicus, & quicumque fidelis orare non poteſt; niſi careat officio coniugali; ſacerdoti, cui ſemper pro populo offerenda ſunt ſacrificia

ficia, ſemper orandum eſt: ſi ſemper orandum eſt, ergo ſemper matrimonio carendum.

Quod autem Manichæorum cauſa de coniugio^c ſacerdotum illud ſupradictum ſit, ex Gangrenſi concilio apparet, in quo cap. 1. ſic ſtatutum legitur.

c ¶ De coniugio] *Sequentem canonem Gratianus reſtringit ad coniugia ſacerdotum, cum tamen in eo damnentur illi, qui omnino nuptias vituperabant, nec volebant aliquem Chriſtianum etiam laicum, liberis operam dare. Nec fuit editus proprie contra Manichæos, ſed contra quendam Euſtathium, qui hunc errorem cum alijs multis in Armenia diſſeminauerat. Eſt autem caput hoc idem cum capite, ſi quis nuptias, ſupra diſt. 30. ſed ex alia verſione.*

¶ Anathema ſit, qui nuptias vituperat. C. VIII.

SI quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro ſuo fidelem, ac religioſam deteſtatur, aut culpabilem æſtimat, velut, quæ regnum Dei introire non poſſit, anathema ſit.

ſup. diſt. 30. c. ſi quis nuptias.

Item ex eodem, c. 8. & 9.

¶ De eodem. C. IX.

QVicumque virginitatem cuſtodiens, aut continentiæ ſtudens, velut horreſcens nuptias, nec propter hoc, quod bonum, & ſanctum eſt, nomen virginitatis aſſumit, anathema ſit.

ſup. diſt. 30. ca. ſi quis vel virginitatẽ. ex alia verſi.

3 *Poteſt & aliter intelligi illud, quod in canone Apoſtolorum legitur, vt iſte ſit ſenſus capituli: [ſi quis docet ſacerdotem vxorem ſuam contemnere,] non quam vxorẽ in ſacerdotio accepit, ſed quam, dum adhuc eſſet laicus, vel in minoribus ordinibus conſtitutus, ſibi copulauit, cum qua continentiam profeſſus eſt, cum ad ſacros ordines aſcenderet, quam nullus debet contemnere, hoc eſt, ab animo, & cura ſua abijcere, quin ei neceſſaria prouideat. Probatur hæc interpretatio auctoritate Leonis Papæ, qui epiſtola 90. ca. 3. ſcribens Ruſtico Narbonenſi epiſcopo ait.*

Bur. l. 8. c. 61. Iuo p. 7. c. 79. ſup. diſt. 28. c. ſi quis.

¶ Miniſtris altaris cum epiſcopis, & preſbyteris eadem eſt lex continentiæ. C. X.

LEx continentiæ eadem eſt altaris miniſtris, quæ epiſcopis, atque preſbyteris: qui cum eſſent laici, ſiue lectores, licite & vxores ducere, & filios procreare potuerunt, ſed cum ad prædictos peruenerunt gradus, & cœpit eis non licere, quod licuit. Vnde, vt de carnali fiat ſpiritale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, & quaſi nõ habeant, ſic habere, quo & ſalua ſit charitas, & ceſſent † opera nuptiarum.

Bur. l. 2. c. 114 Anſ. l. 7. c. 135. & 6. c. 204. Poly. l. 4. t. 31 Iuo p. 6. c. 68. Pannor. l. 3. c. 106. 1. Cor. 7. † al. ceſſet exercitatio nuptiarum.

Item Leo^a ix. contra epiſtolam Nicetæ Abbatis.

a ¶ Leo] *Habetur in reſponſione Humberti ad libellum Nicetæ presbyteri, & monachi aduerſus Latinos editum: quam reſponſionem, cum nomine Leonis IX. cuius erat legatus ſcripſerit, poteſt recte nomine ipſius citari, ſicut multa ex Ennodij libro nomine Symmachi citata inueniuntur, ſupra diſt. 12. c. concilia. & infra 40. diſtinct. cap. non nos. & 81. diſt. c. nemo recte. 8. q. 4. c. nonne. & 9. q. 3. c. aliorum. Ac ſupra diſt. 32. nomine Nicolai citatur caput,* omnes, *quod habetur in oratione Petri Damiani.*

¶ Epiſcopus, vel preſbyter vxorem propriam a cura ſua non abiiciat. C. XI.

Pannor. l. 3. cap. 115.

OMnino confitemur nõ licere epiſcopo, preſbytero, diacono, ſubdiacono propriam vxorẽ cauſa religionis abiicere a cura ſua, ſcilicet, vt ei victum, & veſtitum largiatur; non vt cum illa ex more carnaliter iaceat. Sic & ſanctos Apoſtolos legimus egiſſe, beato Paulo apoſtolo dicente [Numquid [b] non habemus poteſtatem mulierem ſororem circumducendi, ſicut fratres Domini, & Cephas?] Vide inſipiens, quia non dixit [numquid non habemus poteſtatem ſororem mulierem amplectendi?] ſed [circumducendi,] ſcilicet vt de mercede prædicationis ſuſtentaretur ab eis: nec tamen foret deinceps inter eos carnale coniugium.

1. Cor. 9.

b ¶ Numquid non habemus] *Variæ ſunt huius loci interpretationes, quod inter alios B. Hieronymus in primo libro contra Iouinianum oſtendit.*

Hinc & illud Gregorij [Preſbyter quidam.] quod require infra diſtinct. ſequẽti, c. penultimo. ¶ Vt igitur ex his auctoritatibus apparet, ſacerdotes vxoribus, quas in laicali habitu, vel in minoribus ordinibus conſtituti ſibi legitime copularunt, neceſſaria miniſtrare, debita vero reddere non valent.

4 ¶ *Sed obijcitur illud tripartita hiſtoria, lib. 2. c. 14.*

¶ Diſſuaſu Paphnutii Nicæna ſynodus non conſtituit, quod preſbyteri cum ſuis vxoribus non dormirent. C. XII.

Pann. l. 3. cap 85.

NIcæna ſynodus corrigere volens hominum vitã in eccleſiis commorantium, poſuit leges, quas canones vocamus, in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legem, vt epiſcopi preſbyteri, diaconi, & [a] ſubdiaconi cũ cõiugibus, quas ante conſecrationem duxerant, non dormirent. Surgens autem in medio Paphnutius confeſſor contradixit, honorabiles confeſſus nuptias, & caſtitatem eſſe dicens, cũ propria coniuge concubitũ, ſuaſitque concilio, ne talẽ poneret legẽ, grauẽ eſſe aſſerẽs cauſam, quæ in ipſis, aut eorũ coniugib. occaſio fornicationis exiſteret. Et hæc quidem Paphnutius (licet nuptiarum eſſet inexpertus) expoſuit: ſynoduſque laudauit ſententiam eius; & nihil ex hac parte ſanciuit: ſed hoc in vniuſcuiuſque voluntate, non in neceſſitate dimiſit.

a ¶ Et ſubdiaconi] *In aliquot vetuſtis codicibus, & in originali Socratis non ſunt duæ iſtæ voces. Sozomenus tamen lib. 1. c. 22. habet tam Græce, quam in Latina veteve, & noua verſione, vt etiam Nicephorus.*

Item ſynodus ſexta, c. 13. lib. 8. c. 19.

Pan. l. 3 c. 86. † Ordinãdi] ſ. d ob gloſſ. non eſt mutatum.

¶ Non in perpetuum, ſed tempore oblationis a complexu ſuarum vxorum ſacerdotes abſtineant. C. XIII.

QVoniã [c] in Romani ordine canonis eſſe cognouimus traditum, eos qui ordinari † ſunt diaconi, vel preſbyteri, debere confiteri, quod iam ſuis non copulentur vxoribus; nos antiquum ſequentes canonem Apoſtolicæ diligentiæ, & conſtitutiones ſacrorũ virorum legales

gales nuptias amodo valere volumus, nullo modo cum vxoribus ſuis eorum connubia diſſoluentes; aut priuantes eos familiaritate adinuicem in tempore opportuno. Quicumque ergo diligens † inuentus fuerit in ſubdiaconali ordinatione, aut diaconali, aut ſacerdotali, hic nullo modo prohibeatur ad talem aſcendere gradum pro vxoris ſuæ legitima cohabitatione. Nec etiam tempore ordinationis ſuæ profiteri cogatur; quod abſtinere debeat a legalis propriæ vxoris familiaritate. † *lege dignus*] ſed ob gloſſam nõ eſt mutatũ.

Item infra, ¶ Oportet eos, qui altari miniſtrant, in tempore oblationis † ſanctorum continentes eſſe in omnibus; vt a Deo poſſint conſequi, quæ ſimpliciter poſtulant. ¶ Si quis igitur præſumpſerit contra Apoſtolicos canones, aliquos preſbyterorum, & diaconorum priuare contactu, & communione legalis vxoris, deponatur. Similiter & preſbyter, aut diaconus, qui religionis cauſa vxorem ſuam expellit, excommunicetur: ſi vero in hoc permanſerit, deponatur. † *al. tractationis.*

b ¶ Quoniam] *Græce ſic habetur:* ἐπειδὴ ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδεδόσθαι διέγνωμεν. *id eſt.* Quoniam in Romana eccleſia loco canonis traditum eſſe cognouimus, &c. *Hanc vero eccleſiæ Romanæ traditionem non ſolum B. Hieronymus contra Iouinianum, Humbertus ſupra citatus, & alij Latini ſcriptores defendunt, ſed etiam Balſamon in explanatione huius canonis ſatis aperte probat. Verum de omnib. huiuſmodi canonibus, qui ſextæ ſynodo adſcribuntur, quid ſit ſentiendum, ac caput, Habeo librum. diſtinct. 16. ſatis explicatum fuit.*

Hoc autem ex loco intelligendum eſt. orientalis enim eccleſia (cui ſexta ſynodus regulam viuendi præſcripſit) votum caſtitatis in miniſtris altaris non ſuſcepit.

Vnde Stephanus Papa ait in prima actione ſynodi ab ipſo in Baſilica Lateranenſi congregata.

¶ Occidentalis, non orientalis eccleſia caſtitatis obtulit votum. C. XIIII.

5 ALiter ſe orientalium traditio habet eccleſiarum, aliter huius ſanctæ Romanæ eccleſiæ. Nam earum ſacerdotes diaconi, atque ſubdiaconi matrimonio [a] copulantur: iſtius autem eccleſiæ, vel occidentalium nullus ſacerdotum a ſubdiacono vſque ad epiſcopum licentiam habet coniugium ſortiendi. Pann. l. 3. c. 84.

a ¶ Matrimonio] *Id eſt poſſunt ſimul eſſe in ſacris ordinibus, & matrimonio iuncti. Nam neque illis, poſtquam ad ſacros ordines adſcendiſſent, licebat contrahere matrimonium.*

Similiter & capitulum Nicolai ex loco conſideratur; quia gens Bulgarorum nouiter ad fidem conuerſa, propoſitum ſacræ religionis ex integro aſſumere nondum didicerat. ¶ Quod autem in cap. 6. ſynodi preſbyter non legitimis nuptijs detentus punitur, non legales nuptiæ ſecundæ intelligendæ ſunt, a quibus auctoritate canonica ſacerdos quilibet debet eſſe immunis. Illud autem Gangrenſis concilij ſup. 28. diſt. c. vlt. ſupra 28. diſt. c. preſbyterorum.

Supra 28.di. cap. ſi quis.

Infra 34. diſt. c. ſi ſubdiaconus. ex Martino Bracar.

[*Si quis diſcernit preſbyterum coniugatum, &c.*] *ſimiliter intelligendum eſt vel localiter traditum, vel coniugatum ab ea appellatū, quam ante tempus ordinationis ſuæ duxerat. Illud quoque Martini Papæ,* [*ſi ſubdiaconus ſecundam duxerit vxorem*] *non diſsimiliter intelligendum eſt. Primam enim vxorē ante ſubdiaconatum habere permittitur: qua defuncta, vel caſtitatem profeſſa, promonetur iſte ad ſubdiaconatum. Promotus autem, ſi ſecundas deſideraverit nuptias; ſententiæ Martini Papæ ſubiacebit.*

DISTINCTIO XXXII.

1 pars. **S**Eruanda eſt ergo continentia ab omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis.

Burch. l. 1. c. 5. & l. 2. c. 148. Anſ. l. 7. c. 137 & l. 6. c. 18. in fine. Iuo p. 5. c. 59. & p. 6. c. 98. & 221. Panor. l. 3. cap. 100.

Vnde Leo Papa ad Anaſtaſium epiſtola 82. capite 3. & 4. ait.

¶ Neque etiam ſubdiaconis connubium conceditur. C. I.

OMnium ſacerdotum tam excellens eſt electio, vt hæc, quæ in aliis membris eccleſiæ vacant † a culpa; in aliis tamen habeantur illicita. Nam cum extra clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconis quidem connubium carnale conceditur; vt & qui habent, ſint tamquam non habentes; & qui non habent, permaneant ſingulares. Quod ſi in hoc ordine, qui quartus eſt a capite, dignum eſt cuſtodiri, quanto magis in primo, vel in ſecundo, tertiove ſeruandum eſt; ne aut leuitico miniſterio, aut preſbyterali honore, aut epiſcopali excellentia quiſquam idoneus æſtimetur, qui ſe a voluptate vxoria [b] necdum frenaſſe detegitur.

† al. non vocantur ad culpam.

b ¶ Vxoria] *Sic emendatum eſt ex epiſtola Leonis, & ceteris collectoribus, præterquam Iuone, in parte 6. cap. 98. nam ibi eſt, vt antea apud Gratianum,* luxuriæ. *Ex iſto autem epiſtolæ loco oſtenditur eo quoque tempore in multis eccleſiis eam fuiſſe conſuetudinem, vt ſubdiaconi a propriis vxoribus abſtinerent. Quod tamen ante beatum Gregorium non erat generatim omnibus eccleſiis præceptum, quippe cum in Sicilia aliter obſeruaretur. c. nullum ſupra diſt. 28. & c. ante triennium. diſt. 31.*

[*Item Gregorius Leoni Epiſcopo Catin. lib. 3. epiſt. 34.*]

PALEA C. II.

Infra 27. q. 2. Anſ. l. 7. c. 138. Poly. l. 4. c. 31.

MVltorum relatione comperimus, hanc apud vos olim conſuetudinem tenuiſſe, vt ſubdiaconi ſuis licite miſcerentur vxoribus. Quod ne denuo quiſquam præſumeret, a Seruo dei ſedis noſtræ diacono ex auctoritate noſtri deceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodem tempore: ii, qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum e duobus eligerent, id eſt, aut a ſuis vxoribus abſtinerēt, aut certe miniſtrare nul-

re nulla ratione præſumerent. Et quantũ dicitur, Specioſus tunc ſubdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpendit officio, & vſque in obitus ſui tempus, notarii quidem geſſit officium, & a miniſterio, quod ſubdiaconũ oportuerat exhibere, ceſſauit. *& poſt aliqua.* ¶ De cetero vero fraternitas tua ſit omnino ſolicita, vt quos ad hoc iam officium contigerit promoueri, hoc quam maxime diligenter inſpiciat, ne ſi vxores habent, miſcendi ſe cum eis licentia potiantur; ſed ad ſimilitudinem Apoſtolicæ ſedis, eos cuncta obſeruare ſua nihilominus diſtrictione conſtituat.

Item Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo, cap. 2. ad ſecundam interrogationem.

¶ Extra ſacros ordines conſtituti ducant vxores, & ab eccleſia ſtipendia accipiant. C. III.

SI qui vero ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti, qui ſe conti- Infra 12.q.1.
nere non poſſunt, ſortiri vxores debent, & ſtipendia ſua exterius ac- quia tua. §.ſi
cipere; quia & de eiſdem patribus, de quibus præfati ſumus, nouimus qui.
ſcriptum, quod diuidebatur ſingulis, prout cuiq; opus erat. De eorum Iuo p.6.c.86.
ergo ſtipendio cogitãdum, atque prouidendum eſt, & ſub eccleſiaſtica Pann.l.3.
regula ſunt tenendi, vt bonis moribus viuant, & canendis pſalmis in- c.108.
uigilent, & ab omnibus illicitis cor, & linguam, & corpus Deo aucto- *Act.2.*
re conſeruent.

Item Nicolaus Papa Odoni † Viennenſi Archiepiſcopo. † *al. Adoni.*

¶ Subdiacono vxorem ducere non licet. C. IIII. Iuo p.6.c.119

DE illo clerico, Aluerico † nomine, quem per ordines eccleſiaſticos vſque ad ſubdiaconatum caſte vixiſſe dicitis, cur veſtra auctoritate vxorem duxerit, miramur; eo quod nulli vmquam (exceptis illis, quibus eccleſiaſtica regula habere permittit) vxorem ducendi † licentiam damus. † *al. Aluico.* † *al. habẽdi.*

Item Nicolaus Papa omnibus epiſcopis.

¶ Non audiatur Miſſa presbyteri concubinam habentis. C. V.

2 NVllus Miſſam audiat presbyteri, quem ſcit concubinam indu- In ſynodo
bitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Vnde et- Roma. 113.
iam ipſa ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excommunicatione ſtatu- epiſcoporũ
it, dicens [Quicumque ſacerdotum, & diaconorum, &c.] *Sicut in*[a] in baſilica
ſubſequenti capitulo Alexandri ſecundi continetur.] Conſtãtini-
ana.
Pan.l.3.c.135.

a ¶ Sicut in ſubſequenti] *Hæc clauſula eſt Gratiani omittentis referre ex capite Nicolai ea, quæ proxime ex Alexandro relaturus erat. Sunt enim eadem verba. Nam Nicolaus ſecundus in epiſtola, quæ extat, omnibus epiſcopis catholicis ſcripſit, ſe in concilio, quod Romæ habuit centum tredecim epiſcoporum, hunc canonem edidiſſe, quem poſtea Alexander ſecundus (vt ipſe etiam teſtatur in epiſtola manuſcripta) in concilio a ſe habito iiſdem verbis repetiuit. Quare in Pannormia appellatur decretum Nicolai iunioris, & Alexandri.*

in epiſt. proxima notat. indicata. *Item Alexander ſecundus.*

¶ Non eſt audienda Miſſa preſbyteri, qui concubinam habet. C. VI.

Pann. ibid. & l. 8. c. 142. PRæter hoc autẽ pręcipiendo mandamus, vt nullus Miſſam audiat preſbyteri, quem ſcit concubinã habere indubitãter, vel ſubintroductam mulierẽ. Vnde etiam ſancta ſynodus hoc capitulũ ſub excommunicatione ſtatuit, dicẽs. ¶ Quicumq; ſacerdos, diaconus, ſubdiaconus poſt conſtitutũ beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papę Leonis, ac Nicolai de caſtitate clericorũ, concubinã palam duxerit, vel ductam nõ reliquerit, ex parte omnipotẽtis Dei, & auctoritate Leo ix. in conc. Romano. B. Apoſtolorum Petri & Pauli pręcipimus, & omnino contradicimus, vt Miſſas nõ cantet, nec Euãgelium, aut Epiſtolã ad Miſſam legat, neq; in preſbyterio ad diuina officia cum his qui pręfatę conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neq; partem ab eccleſia ſuſcipiat. ¶ Præcipientes etiam ſtatuimus, vt hi prædictorum ordinum, qui eiſdem prędeceſſoribus noſtris obedientes caſtitatem ſeruauerint, iuxta eccleſias, quibus ordinati ſunt, (ſicut oportet religioſos clericos) ſimul manducent, & dormiant, & quidquid eis ab eccleſiis competit, communiter habeant. Et rogantes [a] monemus, vt ad Apoſtolicam, communem ſcilicet vitã, ſummopere peruenire ſtudeant; quatenus perfectionem *Mat. 13.* cum his conſecuti, qui centeſimo fructu ditãtur, in cœleſti patria mereantur adſcribi. Deinde, vt decimæ, & primitiæ, ſeu oblationes viuorum, & mortuorum eccleſiis Dei, fideliter reddantur a laicis; & vt in diſpoſitione epiſcoporum ſint, quas qui retinuerint, a ſanctæ eccleſiæ communione ſeparentur.

a ¶ Et rogantes] *Hæc uſque ad verſ.* deinde *addita ſunt ex epiſtola manuſcripta Alexandri, quorum aliqua etiam ſunt in concilio Nicolai, in quo eſt præterea ſequens verſiculus,* Deinde. *qui in epiſtola Alexandri non eſt.*

3 *Verum principia harum auctoritatũ contraire videtur Hieronymo, & Auguſtino, & ceteris, qui Chriſti ſacramẽta neq; in bono, neq;* 1. q. 1. neque in homine. *in malo homine fugiẽda oſtendunt: ſicut ſubſequẽs [illegible] ſa ſimoniacorum plenius demõſtrat. Sed Vrbanus ſecundus in e[illegible] iſtola deſtinata propoſito S. Iuentij hanc contrarietatem determinat, dicens.*

[*Ad* [b] *hoc vero quod ſubiungitur in eadẽ epiſtola, id eſt vtrũ ſit vitendũ ordinationib. & reliquis ſacramẽtis a criminoſis exhibitũ; vt ab adulteris, vel ſanctimonialiũ violatorib. vel huiuſmodi. Ad hoc* Tracta. 5. ad c. 1. Ioan. circa medium. *inquã, ita reſpondemus. Si ſchiſmate, vel hereſi ab eccleſia nõ ſeparãtur, eorũdẽ ordinationes, & reliqua ſacramẽta ſancta, & veneranda non negamus, ſequẽtes B. Auguſtinũ qui ſuper Ioan. de huiuſmodi tã copioſe, quã veraciter diſſerit, Aït. n.* [*Baptizat ſeruus bonus, ſiue ſeruus malus: non ſciat ſe ille, qui baptizatur, baptizari, niſi ab illo, qui ſibi tenuit baptizandi poteſtatem*] *&* *paulo poſt*: [*Non horreat columba miniſterium malorum, reſpiciat Domini poteſtatem*] & infra. [¶ *Attamen deceſſores noſtri Nicolaus, & Gregorius a Miſ-*

ſis

ſit ſacerdotum, quos tales reuera eſſe cõſtiterit, fideles abſtinere decreuerunt, vt & peccãdi licentiã ceteris auferrẽt, & huiuſmodi ad digna pœnitentiæ lamẽta reuocarent. Scribit hoc prædeceſſor noſter Gregorius Rudolpho Duci Sueuiæ, & Bertulpho Duci Carẽtanorũ inter cætera: [Officiũ ſimoniacorũ, & in fornicatione iacentiũ ſcienter nullo modo recipiatis, & quantũ poteſtis, tales à ſanctis † miniſteriis, vt oportuerit, prohibeatis, &c.] Porro ad hæc, quæ tibi ſyllogiſtice in eadẽ epiſtola obiiciuntur, id eſt, ſi corpus & ſanguis Chriſti non ſunt, & alia, quæ prædiximus, proprias nõ habẽt virtutis dignitates, quid agentib. obſunt? Ad hæc, inquã, ita reſpondemus: proprias quidẽ habent virtutis dignitates, vt præfatus Auguſtinus ait ſuper Ioannẽ contra Donatiſtas, ſed agentibus, vel ſuſcipientib. eadem ſacramenta contra præfatorũ Pontificũ inſtituta (niſi forte ſola mortis interueniente, vt poſt ne ſine baptiſmate, vel cõmunione quilibet humanis reb. excedat) ea, inquã, ita tantũ obſunt; vt vere † idololatræ ſint, cum talib. & ordinationũ, & ſacramentorũ confectio & aliter quã præmiſſum eſt, ſcienter ſuſceptio, vehementer à ſanctis canonib. prohibeantur. Ait n. Samuel propheta: [Quoniã quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere.] ¶ Hæc de malis catholicis, qui intra eccleſiã ſunt. Ceterum ſchiſmaticorũ & hæreticorũ ſacramenta, quoniam extra eccleſiã ſunt, iuxta ſanctorũ Patrũ traditiones, ſcilicet Pelagii, Gregorii, Cypriani, Auguſtini & Hieronymi, formã quidẽ ſacramentorum, non autẽ virtutis effectum habere profitemur, niſi cum ipſi, vel eorum ſacramentis initiati per manus impoſitionẽ ad catholicã redierint vnitatem. Sciendũ vero, quod canones Apoſtolorũ, (quorũ auctoritate orientalis, & ex parte Romana vtitur eccleſia) & inſignis Cyprianus martyr, & lxxx. epiſcopi cũ eodẽ baptiſma hæreticorũ, lauacrũ diaboli appellant. Stephanus vero, & Cornelius martyres, & Pontifices Romani, & venerabilis Auguſtinus in lib. de baptiſmo eundẽ Cyprianũ, & præfatos epiſcopos ob hãc cauſam vehementer redarguũt, affirmãtes baptiſma, ſiue ab hæretico, ſiue ſchiſmatico, eccleſiaſtico more celebratũ, ratũ eſſe, & merito: quia alia in baptiſmo, & alia in reliquis ſacramẽtis cõſideratio eſt, quippe cũ & ordine prior, & neceſſarior ſit. Subito n. morituro, prius baptiſmate, quã Dominici corporis cõmunione, vel aliis ſacramentis conſulitur, & dũ forte catholicus non inuenitur, ſatius eſt ab hæretico baptiſmi ſacramentũ ſumere, quã in æternum perire. Et hãc ſententiã præſcriptorum Pontificum, Cornelii, Stephani, & Auguſtini, ſecuti ſunt Innocentius † Syricius † Leo, Anaſtaſius, & magnus Gregorius, & omnis catholica eccleſia. 4 ¶ Prohibẽtur ergo de manib. taliũ ſacerdotum ſacramenta ſuſcipi, nõ quin ſint vera quantũ ad formã, & effectum: ſed quia, dum huiuſmodi ſacerdotes ſe a populo contemtos viderint, rubore verecundiæ facilius ad pœnitentiam prouocentur.

Gregori' vii. l. 2. reg. ep. 45
† *myſteriis*] orig.
† *al. fere.*
1. reg. 15.
Can. 45. 46. 47.
Lib. 1. epiſt. 12. ad Ianuariũ & epiſt. ad Iubaianum, quæ ante illius concilium poſita eſt.
In concil. Steph. 1.
Aug. l. 7. contra Donatiſtas.
† Inn. Victricio epiſt. 1. c. 15.
† Syricius Himerio. c. 1.
Leo de conſe. diſt. 4. hi de quibus.]
Anaſtaſius diſt. 19. c. 2.

b ¶ Ad hoc] *Hinc vſque ad finem capitu omnia accepta ſunt ex epiſtola Vrbani ſecundi. L. Præpoſito ſancti Iuventij apud Ticinum, quæ habetur in vetuſto codice Bibliotheca Vaticana, cuius epiſtolæ initium, & magna pars habetur infra c. ſaluator. 1. q. 3. atque in aliquot vetuſtis Gratiani codicibus eſt caput diſtinctum cum rubrica* De eodem.

Item ex ſexta ſynodo, c. 6.

¶ Qui vxorem ducere voluerit, ante ordinem ſubdiaconatus hoc faciat. C. VII.

Extra de æta. & qual. c. a multis. Pannor. l. 3. c. 202.

SI quis eorum, qui ad clerum accedunt, voluerit nuptiali iure mulieri copulari, hoc ante ordinem ſubdiaconatus faciat.

Item ex concilio Carthag. 3. c. 19.

¶ Lectores aut vxores ducant, aut continentiam profiteantur. C. VIII.

Pann. l. 3. c. 111.

LEctores cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri.

Item Gregorius Bonifacio epiſcopo Rhegino, lib. 3. epiſt. 5.

¶ Subdiaconos continentiam ſeruare oportet. C. IX.

Pan. l. 3. c. 99.

SVbdiaconis tuis hoc, quod de Siculis ſtatuimus, decernimus obſeruari, nec illam definitionem noſtram cuiuſquam ſinas contumacia aut temeritate corrumpi.

Item Vrbanus II in ſynodo apud Melphiam, c. 13.

¶ Beneficio & officio careant, qui poſt diaconatum vxoribus vacant. C. X.

Pann. l. 3. c. cap. 101.

EOs, qui poſt ſubdiaconatum [a] vxoribus vacare volunt, ab omni ſacro ordine remouemus, officioque, atque beneficio eccleſiæ carere decernimus. Quod ſi ab epiſcopo commoniti non ſe correxerint, principibus indulgemus licentiam, vt eorum feminas mancipent ſeruituti. Si vero epiſcopi conſenſerint eorum prauitatibus; ipſi officii interdictione mulctentur.

a ¶ Subdiaconatum] *Antea legebatur,* diaconatum. *Sed emendatum eſt ex aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus, & ex ipſo concilio: cuius vnum exemplar eſt in bibliotheca Vaticana, & alterum miſſum eſt e Gallia. Diaconis enim nunquam in Latina eccleſia legitur permiſſum fuiſſe coniugium, aut vſum ipſius; quos Syricius, & Innocentius ſemper eadem continentiæ lege cum epiſcopis, & presbyteris coniunxerunt. Subdiaconis quoque poſt B. Gregorium, & prohibitionem illam, quæ continetur in c. ante triennium. ſupra diſt. 31. eadem lex fuit conſtituta; quam Vrbanus ſecundus hic innouandam ſtatuit.*

Item Dominico Patriarchæ Gradenſi.

¶ Excludendi ſunt a ſuorum graduum dignitate ſubdiaconi, & deinceps, ſi continentes eſſe nolunt. C. XI.

In cap. a multis. §. erubeſcant. extra de æta. & qua.

ERubeſcant impii, & aperte intelligant iudicio ſpiritus ſancti eos, qui in ſacris ordinibus, preſbyteratu, diaconatu, ſubdiaconatu ſunt poſiti, niſi mulieres abiecerint, & caſte vixerint, excludendos ab omni

omni eorumdem graduum dignitate. De manifeſtis quidem loquimur: ſecretorum autem, & cognitor Deus, & iudex eſt. [Pann. l. 3.]

Idem in Melphienſi ſynodo præſidens dixit, c. 12.

¶ Ad ſacros ordines non accedat, niſi virgo, aut probatæ caſtitatis. C. XII.

NEmo ad ſacrum ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ ſit caſtitatis, & qui vſque ad ſubdiaconatum vnicã, & virginem vxorem habuerit. [In cap. a multis. extra de ætа. & qualita.]

Item in concilio Carthaginenſi 5. c. 3.

¶ In tribus gradibus conſtituti etiam ab vxoribus abſtineant. C. XIII. [Pann. l. 3. c. 104.]

PLacuit epiſcopos, preſbyteros, diaconos [b] ſecundum priora [c] ſtatuta etiã ab vxoribus abſtinere; quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur officio: ceteros vero clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundum vniuſcuiuſque eccleſiæ conſuetudinem obſeruari debere. [Pann. l. 3. c. 105.]

b ¶ Diaconos] *Sequebatur,* ſubdiaconos. *quæ vox ſublata eſt, quoniam abeſt ab originali, & ab Africano, c. 37. & a Carthaginenſi Græco, c. 71. & infra diſt. 84. c. cum de quorumdam. quãuis habeatur in Carthaginenſi codicis canonum, c. 5.*

c ¶ Secundum priora ſtatuta] *Græce eſt,* κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους; *& Balſamon interpretatur,* tempore vicis ſuæ. *quod ab originali ſententia alienũ eſt.*

Item Leo IX. contra epiſtolam Nicetæ Abbatis.

¶ In minoribus ordinibus conſtituti vxorem ducant; niſi voto, aut religioſi habitu prohibeantur. C. XIIII. [Humbertus Cænomanen. legatus Leonis ix. in reſponſione contra Nicetam.]

SEriatim, & aperte proſequemur, quid ſancta Romana eccleſia in gradibus clericorum agat. Clericos tantum, oſtiarios, lectores, exorciſtas, acolythos, ſi extra votum, & habitum monachi inueniantur, & continentiam profiteri noluerint, vxorem ducere virginem cũ benedictione ſacerdotali permittit: non autem viduã, aut repudiatam: quia propter hoc deinceps nec ad ſubdiaconatum prouehi poterunt: quia nec laicus non virginem ſortitus vxorem, aut bigamus ad clericatum poteſt aſcendere. Quod ſi quis ex præfatis ordinibus deſiderat ad ſubdiaconatum aſcendere; nequibit hoc ſine conſenſu vxoris ſuæ: vt fiat de carnali deinceps ſpirituale coniugium, nemine eos ad hoc cogente. Neque permittitur poſtea vxor iungi eidem marito ſuo carnaliter; nec cuiquam nubere in vita, aut poſt mortem illius. [Pann. l. 3. c. 107.]

Item ex concilio Chalcedonenſi, c. 14.

¶ Non liceat clericis alterius ſectæ vxorem accipere. C. XV.

QVoniam in quibuſdam prouinciis conceſſum eſt lectoribus & pſalmiſtis vxores ducere; ſtatuit ſancta ſynodus, non licere cuiquam ex his accipere ſectæ † alterius vxorem. [Pann. l. 3. c. 110.] [† ἑτεροδόξων.]

Item in Niceno concilio, c. 3.

¶ Non habitent cum clericis mulieres, niſi quæ naturali fœdere omnem ſuſpicionem excludunt. C. XVI.

† *magna.*
Burc. l. 2. c. 109. Anſel. l. 7. ca. 133. & 6. ca. 202. Iuo par. 6. cap. 186. Pannor. l. 3. cap. 112.

INterdixit per omnia ſancta † ſynodus nõ epiſcopo, nõ preſbytero, non diacono, vel alicui omnino, qui in clero eſt, licere ſubintroductam habere mulierem, niſi forte aut matrem, aut ſororem, aut amitam: aut [a] etiam eas idoneas perſonas, quæ fugiant ſuſpiciones.

a ¶ Aut etiam] *Græce eſt*, ἢ ἃ μόνα πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφυγεν. *id eſt*, vel eas tantum perſonas, quæ omnem fugerint ſuſpicionem.

[*Item Hieronymus ad Nepotianũ de vita clericorum, & alibi.*]

PALEA C. XVII.

In epiſto. ad Oceanum. *Ibidem.* In epiſto. ad Nepotianũ, prope finem In epiſto. ad Ruſticum.

HOſpitiolum [b] tuum aut raro, aut numquam mulierum pedes terant. ¶ Quia non poteſt [c] toto corde cum Deo habitare, qui feminarum acceſſibus copulatur. ¶ Femina [d] conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. ¶ Numquam de formis mulierum diſputes. ¶ Feminæ nomen tuum nouerint [e]; vultum neſciant. ¶ Feminam quam bene videris conuerſantem, mente dilige, non corporali frequentia [f]. ¶ Si bonum eſt mulierem non tangere, malum eſt ergo tangere.

In ep. ad Ocea. l. 1. contra Iouini.

b ¶ Hoſpitiolum] *Caput hoc habetur in multis manuſcriptis; & ſine Palea nomine. Eſt autem collectum ex varijs B. Hieronymi locis, in quibus de vitanda mulierum conſuetudine agitur.*

c ¶ Non poteſt] *In epiſtola ad Oceanum, quæ non putatur eſſe B. Hieronymi, legitur*, Mihi crede, non toto corde cum Domino habitare, &c.

d ¶ Femina] *Ibidem paulo ſuperius*, flammigero igne percutit femina conſcientiam pariter habitantis, exuritque fundamenta montium.

e ¶ Nouerint] *Antea legebatur*, feminæ nomen tuum neſciant. *Emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & ex epiſtola Hieronymi ad Ruſticum monachum.*

f ¶ Frequentia] *In epiſtola ad Oceanum eſt*, frequentes ornatu.

Item Gregorius in dialogo, lib. 4. c. 2.

¶ Preſbyter vxorem ſuam quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtem fugiat. C. XVIII.

Pannor. l. 3. cap. 114.

PReſbyter quidam ſibi commiſſam regebat eccleſiam cũ magno timore Domini; qui ex tempore accepti ordinis preſbyteram ſuam vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cauens, ad ſe propius accedere non ſinebat; eamque ſibi appropinquare nulla occaſione permittens, ab ea ſibi communionem funditus familiaritatis abſcidit.

Preſbyteram vero quam debeamus accipere, Laodicenſe concilium, c. xi. oſtendit dicens.

¶ Viduæ

¶ Viduæ, vel ſeniores, præſbyteræ appellantur. XIX.

MVlieres,[a] quæ apud Græcos præſbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, vniuiræ, & matricuriæ appellantur, in eccleſia tanquam ordinatas conſtitui non debere.

a ¶ Mulieres.] *Sic habet priſca verſio. Græce:* περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς λεγομένας πρεσβυτίδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι. *id eſt.* Quod non oporteat eas, quæ presbyteræ, vel præſidentes dicuntur, in eccleſia collocari. *quæ eſt Dionyſij verſio præter quàm in vltimis verbis. Ille enim habet,* eccleſiis ordinari. *Et videndus eſt Balſamon ad eum locum.*

DISTINCTIO XXXIII.

I ps *ECce quòd in ſacris ordinibus conſtituti vxores habere nõ poſſunt; vel ſi bigami aliqui fuerint inuenti, ad ſacros ordines aſcendere non valent. Sed quæritur, ſi quis præter vxorem concubinam habuerit; vtrum in ſacerdotem promoueri valeat. Talis à ſacris ordinibus auctoritate canonum Apoſtolorũ prohibetur: in quibus c. 17. ſic ſtatutum legitur.*

¶ Secundis nuptiis poſt baptiſma copulatus, aut concubinam habens ad ſacrum ordinem conſcendere non valet. C. I.

SI quis poſt acceptũ baptiſma ſecundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam habuerit; non poteſt fieri† epiſcopus, non preſbyter, aut diaconus, aut prorſus eorum, qui miniſterio[a] ſacro deſeruiunt. Anſ. l. 6. cap. 143. Iuo p. 8. c. 387. al. 151. † al. eſſe

a ¶ Miniſterio.] *Græce:* τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. *id eſt,* qui ſunt in catalogo ſacerdotali.

Deſeruientes ſacro miniſterio intelliguntur ſubdiaconi, qui calicem diacono offerunt, & acolythi, qui cũ cereis diaconos præcedunt; vnde & ceroferarij dicuntur: qui etiam vinum & aquam præparando calici ſubminiſtrant. Concubina intelligenda eſt præter vxorẽ, vt iſte ſit ſenſus capituli [Si quis poſt acceptum ſacrum baptiſma ſecundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinã duxerit:] diſtinguendum eſt, antequam vxorem duxerit, ſiue poſt mortem vxoris. Vnde B. Gregorius[a] ait.

a ¶ Gregorius.] *Hoc caput ſumptum eſt ex c. 72. libelli de eccleſiaſticis dogmatibus, qui inter opera B. Aug. editus eſt, atque ex eo alibi ſæpiſſime ab ipſo Gratiano citatur. A Trittemio autem aſcribitur Alcuino, ab aliis Iſidoro: Sed plures, & maioris auctoritatis Gennadio tribuunt, vt Valfridus ſtrabo lib. de re eccle. c. 20. Petrus Lombardus ſent. 2. diſt. 8. S. Thomas quolib. 12. art. 10. Platina in Symmacho, & alij.*

¶ Duarum Matronarum maritus poſt baptiſmum, clericus non ordinetur. C. II.

MAritum duarum poſt baptiſmum matronarum clericum non ordinandum, neque eum qui vnam quidem, ſed concubinam, Anſ. l. 7. c. 22 al. 26.

l

Iuo p.8. c. 295. Pol.l. 2. c. 31. non matronam habuit; nec illum, qui viduam aut repudiatam, vel meretricem in matrimonium aſſumpſerit: nec eum, qui ſemetipſum quolibet corporis ſui membro indignatione aliqua, vel iuſto, vel iniuſto timore ſuperatus truncauerit: nec illum, qui vſuras accepiſſe conuincitur, aut in ſcena luſiſſe dinoſcitur: nec eum, qui publica pœnitentia

† *defle t.*] orig. mortalia crimina defleuit: † neque illum, qui in furiam aliquando verſus inſaniuit, vel afflictione diaboli vexatus eſt: neq; eum, qui per † ambitionem ad imitationem Simonis magi, pecuniam obtulerit. †

† *al. pro ordinatione* *Act. 8.* † *offert*] or.

Item Pius Papa.

¶ Arreptitij, vel epileptici ſacris altaribus non miniſtrent. C. III.

Bur.l.3.c.72. Iuo p. 2.c. 125. Pol.l. 4. c.31. 2 COmmuniter diffinimus, vt nullus de iis, qui aut in terram arrepti à dęmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferuntur, vel ſacris audeant altaribus miniſtrare, vel indiſcuſſe ſe ingerãt ſacramentis diuinis; exceptis illis qui corporis incommoditatibus dediti, ſiue huiuſmodi paſſionibus in terram probantur eliſi. qui tamen & ipſi tandiu erunt ab officij ſui ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio per diſcretionem epiſcopi inueniantur ab incurſu dæmonum liberari †.

† *alieni.*] ceteri collectores.

Item Nicolaus Papa.

¶ De eodem. C. IIII.

Iuo p.11.c. 104. CLerici qui in adoleſcentia à dæmonibus cognoſcuntur obſeſſi, ad ſuperiorem ſacri regiminis gradum aſcendere non poſſunt.

¶ Simile quiddam habetur in concilio Arauſico 1. c. 16. Iuo citat Nicolaum Aluanno Iouanſi archiepiſcopo, ad quem etiam fortaſſe ſcribitur c. quorumdam ſupra diſt. 34.

Item Gelaſius Papa, epiſt. ad vniuerſos epiſcopos per Lucaniam conſtitutos, c. 21.

¶ De eodem. C. V.

Bur.l.2.c.20. Pol.l.3.t.9.c. vlt. Iuo p.2.c.88 & p.6.c. 40. VSque adeo ſane comperimus illicita quæque prorumpere; vt dęmonibus, ſimilibuſque paſſionibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuatur. Quibus ſi in hoc opere poſitis, aliquid propriæ neceſſitatis occurrat; quis fidelium de ſua ſalute cõfidat, vbi miniſtros ipſos curationis humanæ, tanta proſpexerit calamitate vexari? Atque ideo neceſſario remouendi ſunt; ne quibuſlibet, pro quibus Chriſtus

Leuit. 21. eſt mortuus, ſcandalum generetur infirmis. Poſtremo, ſi corpore ſauciatum fortaſſis, aut debilem nequaquam ſancta contingere lex diuina permiſit; quanto magis doni cæleſtis diſpenſatores eſſe non conuenit (quod eſt deterius) mente perculſos?

Item Innocentius Papa 1. Felici epiſcopo Nucerino, epiſt. 4. c. 4.

¶ Qui tempore baptiſmi vxores habent; ſi poſtea religioſe vixerint, clerici fieri non prohibentur. C. VI.

Anſ.l 7.c.29 al.34. LAici, qui habentes vxores baptizati ſunt, ac ſic ſe inſtituerunt, vt opinio eorum in nullo vacillet, vt aut clericis iuncti ſint, aut mona-

naſteriis, ex quo baptizati ſunt, adhæſerint; ſi non concubinam, non Iuo p. 6. c. 95
pellicem nouerint; ſi in omnibus bonis operibus vigilauerint; nõ pro Pan. l. 3. c. 45.
hibeantur huiuſmodi ad clericatus ſortem aſſumi.

4 *Ceterum ante ſuſceptum ſacrum ordinem quoſdam legimus concubinam habuiſſe, quos tamen ſacri canones non reſcindunt: ſi poſt ſacrum ordinem ab eius commiſtione ſeſe immaculatos cuſtodiunt.*

Vnde Gregor. Andreæ Tarentino epiſcopo, l. 2 epiſt. 44. ſiue c. 83.

¶ De quodam epiſcopo, qui ante ſui epiſcopatus apicem concubinam habuit. C. VII.

HAbuiſſe te concubinam manifeſta veritate[a] comperimus; de qua Burc. l. 1. c.
etiam contraria eſt quibuſdam natá ſuſpicio. Sed quia in rebus 195.
ambiguis abſolutum non debet eſſe iudicium; hoc tuæ conſcientiæ Iuo p. 5. c.
eligimus cõmittendum. Qua de re, ſi in ſacro ordine conſtitutus eius 310.
te permiſtione eſſe recolis maculatum: ſacerdotij honore depoſito ad Pol. l. 4. t. 39.
miniſtrãdum nullo modo præſumas accedere; ſciturus in animæ tuæ
periculo † te miniſtrare, & Deo noſtro te ſine dubio reddere ratiohẽ; † *al. periculum.*
ſi huius ſceleris conſcius in eo, quo es ordine, celans veritatem permanere volueris.

a ¶ Comperimus.] *Sequebatur*, & te illius criminis participationem habere. *quæ verba ſunt etiam in editione operum B. Gregorij Frobeniana. Verum ſublata ſunt, quoniam abſunt & ab aliis editionibus, & a ceteris collectoribus, & a Ioanne diacono lib. 3. nu. 43. vita eiuſdem Gregorij, omninoque ſententiam perturbant.*

DISTINCTIO XXXIIII.

1 ps *DOmeſticarum quoque perſonarum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet.*

Vnde Nicolaus Papa ad Albinum † Archiepiſcopum. † *al. Aluinum.*

¶ Etiam conſanguinearum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet. C. I.

QVorumdam relatione fidelium noſtris auribus intimatum eſt;
quòd Lanfredus epiſcopus, qui & iuuenis eſſe dicitur, venationi Iuo p. 5. c.
ſit deditus: quod vitium plurimos etiam de clericali catalogo, genere 353.
duntaxat Germanos, & Gallos irreuerenter implicat. Verum iſte (ſi ita
eſt, vt audiuimus) merito iuuenis dicitur; qui iuuenilibus deſideriis † *nulla ſenum grauitate.*
occupatus nulla † grauitate conſtringitur. *& infra.* Nam (vt bea-
tus dicit Hieronymus) venatorem numquam legimus ſanctum. Iuo
& infra. Nihilominus autem de hoc epiſcopo relatum eſt apo- ad ca. 5. Mi-
ſtolatui noſtro; quod cum quadam filia ſua immoderatam teneat cheæ & in
familiaritatem, & ob id mala fama ei orta ſit: pro qua re à ſancti pſ. 90.
tate tua, ceteriſque coepiſcopis ſuis commonitus, atque correptus eſt;

ſed nullatenus emendatus: quæ res in hoc maxime diſplicet, & magis, ac magis deteriorem de ſe reddit opinionem; in quo beatitudinis tuę, & ceterorum coepiſcoporum ſuorum rationibus non obedit; & per inobedientiam in culpam protoplaſti relabitur. Oportet ergo fraternitatem tuam ſynodale cum epiſcopis, & ſuffraganeis tuis cōuocare concilium; & hunc ſalutaribus eloquiis epiſcopum conuenire; atque illi paſtorali auctoritate præcipere; quatenus ab omnium beſtiarum vel volucrum venatione penitus alienus exiſtat; atque ab immoderata filiæ ſuæ familiaritate ſemet omnino coerceat. Quòd ſi parere cō; tempſerit, & tam pro venationis declinatione, quàm pro immoderata filiæ ſuæ conuerſatione vitanda vobis admonentibus obedire diſtulerit à veſtro collegio excommunicatus abſcedat. Quòd ſi in hoc contumax adhuc apparuerit, à miniſterio ceſſare debebit.

Extra de cle. ven. c. 1. Burc. l. 2. c. 213. Iuo p. 5. c. 366. & p. 6. c. 288. & p. 13. c. 30. Pan. l. 3. c. 167.

[Ex concilio [a] Aurelianenſi 4.

PALEA C. II.

EPiſcopum, presbyterum, aut diaconum canes ad venandum, aut accipitres, aut huiuſmodi res habere nō licet. Quod ſi quis talium perſonarum in hac voluptate † ſæpius detentus fuerit, ſi epiſcopus eſt, tribus menſibus a communione [b] ſuſpendatur, diaconus vero ab omni officio, & communione ſuſpendatur.

† *al. Voluntate ſæpius detectus*

a ¶ Aurelianenſi.] *Hæc Palea etiam in decretalibus tit. de cleric. ven. c. 1. citatur ex concilio Aurelianenſi, & in Pannormia ex c. 8. Sed in Aurelianenſibus, quæ extant, non eſt inuenta. Burchardus, & Iuo par. 6. c. 288. citant ex Meldenſi. Eadem vero ſententia eſt in Agathenſi, c. 55. (quod etiam citat Iuo par. 5. c. 366. & par. 13. c. 30.) & in Epaunenſi, c. 3.*

b ¶ A communione.] *In decretalibus legitur* à communione, ſi presbyter, duobus; ſi diaconus, ab omni officio ſuſpendatur. *Apud Burchardum eſt,* ſe à communione ſuſpendat, presbyter duobus; diaconus vno ab omni officio, & a communione ſuſpendatur: *neque multo aliter apud Iuonem par. 6. & in concilio Epaunenſi. In Agathenſi autem, & apud Iuonem par. 5.* Se à communione ſuſpendat, presbyter duobus menſibus ſe abſtineat: diaconus vero ab omni officio, & * communione ceſſabit. *Verum apud eundem Iuonem par. 13. ex concilio item Agathenſi hoc modo legitur:* ſe a communione abſtineat, * presbyter duobus menſibus ſe abſtineat, diaconus vno ab omni officio, vel communione ceſſet.

* *al. Vel.*
* *al. ſuſpendat.*

Extra de cle. ven. c. 2. Burc. l. 2. c. 214. Iuo p. 6. c. 289.

PALEA C. III.

OMnibus ſeruis Dei venationes, & ſiluaticas vagationes † cum canibus; & vt accipitres, aut falcones habeant, interdicimus.

† *al. fatigationes*

¶ *Hæc etiam Palea habetur eodem titulo de cleri. vend. c. 2. vbi ex eodem concilio Aurelianenſi citatur, quemadmodum & apud Burchardum, & Iuonem. Sententia iiſdem pene verbis eſt in ſynodo Francica ſub Zacharia Papa, quæ & conciliorum tomo*

eſt

a inſerta, & habetur lib. 5. capitular. c. 2. & manuſcripta, inter epiſtolas Zachariæ in codice ſæpe memorato monaſterij Dominicanorum.

Concubina autem hic ea intelligitur, quæ ceſſantibus legalibus inſtrumentis vnita eſt, & coniugali affectu aſciſcitur, hanc coniugem facit affectus; concubinam vero lex nominat. De hac dicitur in concilio Toletano 1. c. 17.

¶ Qui non habet vxorem, ſed loco illius concubinam, à communione non repellitur. C. IIII.

IS, a qui non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet; à communione non repellatur: tamen † vt vnius mulieris, aut vxoris, aut concubinæ ſit coniunctione contentus. Iuo p. 8. c. 64 Pan. l. 6. c. 49 † al. tãtum

a ¶ Is qui non.) *Integer concilij canon, qui apud Iuonem quoque, & in Pannormia refertur, eſt hic:* Si quis habens vxorem fidelis, * concubinam habeat: non communicet. Ceterum is, qui non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet; à communione non repellatur: tamen, * vt vnius mulieris, aut vxoris aut concubinæ (vt ei placuerit) ſit coniunctione contentus. Alias viuens abiiciatur, donec deſinat, & ad pœnitentiam reuertatur. *Neque vero omne concubinarum genus etiam eo tempore permittebatur. De quibus quid in legibus gentilium Imperatorum legatur, nihil opus eſt referre. Certe Iuſtinianus nouella 18. c. 5. (vt eſt apud Iulianum antecesſorem) quaſdam concubinas comparat quodammodo vxoribus; quæ ſine dotalium tabularum ſolennitate ductæ fuerant. Ad quod concubinarum genus referendum eſt, quod ſcripſit B. Auguſtinus in libro de bono coniugali, & refertur infra 32. quæſt. 2. c. ſolet. In quibus hæc tria erant neceſſaria: primum, vt vterque eſſet ſolutus: deinde fides mutua, quod alteri non iungerentur, neque à procreatione filiorum abhorrerent: tertium, vt vſque ad mortem in ea vita coniunctione manendum ſibi proponerent. Et in his quidem ſcribit B. Auguſtinus poſſe aliquo modo dici nuptias eſſe & connubium, quamuis ſic habitam non audeat appellare vxorem: quia non interuenerant inſtrumenta dotalia, & alia, quæ iure ciuili, & canonico requirebantur, vt eſſet legitima vxor: quod habetur in prædicta nouella 18. & infra 30. q. 5. c. aliter. Itaque huiuſmodi mulieres, cum non eſſent vxores, vocabantur concubinæ: ſed ob illa tria, ac præcipue, quod in affectu maritali permanere ſtatuerant, permittebatur ipſis communicare, habebanturq́ tanquam vxores minus ſolenniter ductæ. Et hoc eſt, quod hic, & in ſequenti capite dicitur, pro vxore, & loco vxoris habere concubinam. Idque Gratianus ipſe ad finem capitis antecedentis §. concubina indicauit. Nam concubinarum ad tempus adhibitarum, etiam ſi filiorum procreandorum cauſa haberentur, plane illicitus erat concubinatus: quod aſſerit idem B. Auguſtinus, c. audite, infra ea. & in eod. lib. de bono coniugali, c. concubina infra 32. q. 2.*

* al. fidelem

* al. tãtum

Item Iſidorus de diſtantia † noui, & veteris teſtamenti. † al. conſonantia

¶ De eodem. C. V.

CHriſtiano non dicam plurimas, † ſed ne duas ſimul habere licitum eſt, niſi vnam tantum, aut vxorem, aut certe loco vxoris, (ſi coniunx deeſt) concubinam. Iuo p. 8. c. 66 Pan. l. 6. c. 50

[*Ex dictis Auguſtini in lib. 5. homiliarum, homilia 49.*]

PALEA. C. VI.

AVdite chariſſimi membra Chriſti, & matris catholicæ eccleſiæ filij. Quod dico competentibus a & fidelibus, audiant pœni- Bur. l. 9. c. 15. Pol. l. 6. t. 8.

Iuo p. 8. c. 153. Pan. l. 6. c. 43

tentes. Quod dico fidelibus, dico & competentibus, & pœnitentibus. Audiant catechumeni; audiant omnes, omnes timeant; nemo contemnat: ſit mihi in conſolationem veſter auditus; ne vobis ſit in teſtimonium dolor meus: Competentibus dico; fornicari vobis non licet: ſufficiant vobis vxores;[b] audiat Deus, ſi vos ſurdi eſtis: audiant Angeli, ſi vos contemnitis. Concubinas vobis habere non licet: & ſi non habetis vxores; tamen non licet vobis habere concubinas, quas poſtea dimittatis, & ducatis vxores: tanto magis damnatio vobis erit, ſi volueritis habere vxores & concubinas.

a ¶ Competentibus.] *Hoc loco verba ſunt ex originali in ſuum ordinem reſtituta. Qui autem vocarentur competentes, declarat B. Auguſtinus in ſermone ad competentes, atque intelligi etiam poteſt ex eodem B. Auguſtino alibi, & ex aliis.*

b ¶ Vxores.] *In hac præcipue parte non ſunt relata propria verba B. Auguſtini, ſed nonnulla omiſſa ac mutata. Nam ipſe ita ſcribit:* ſufficiant vobis vxores, aut nec vxores: cõcubinas vobis habere non licet; Audiat Deus, ſi vos ſurdi eſtis, audiat Angeli eius, ſi vos contẽnitis: cõcubinas vobis habere nõ licet: ſi audiãt competentes, quod dico fidelibus, non habetis vxores, non licet vobis habere concubinas quas poſtea ducatis vxores, quanto magis damnatio vobis erit, ſi habere volueritis & concubinas, & vxores dimittatis.

3 *Ceterum, ſi non talis concubina fuerit, & ætas illius, de quo agitur, futuræ incontinentiæ ſuſpicionem auferre dinoſcitur; apoſtolica conceſſione ad ordinem diaconatus prouehi poteſt.*

† al. Florentia.

Vnde Pelagius Papa ſcribit Florentino † epiſcopo.

¶ Qui poſt mortem vxoris habuerit de ancilla filios, diaconus fieri permittitur. C. VII.

Anſ. l. 7. c. 68 al. 73. Pol. l. 2. t. 1. † al. cum † al. ſublimitatis. † al. Mitinā

FRaternitatis tuę relatione ſuſcepta, eius latorem ſecundas quidem nuptias expertum non fuiſſe didicimus; caſtitatem tamen eum † priori non ſeruaſſe coniugio deſignaſti. Et quamuis multa ſint, quæ in huiuſmodi caſibus obſeruari canonice iubeat ſublimitatis † auctoritas: tamen quia defectus noſtrorum temporum, quibus non ſolum merita, ſed corpora ipſa hominum defecerunt, diſtrictionis illius non patitur in omnibus manere cenſuram, & ætas iſtius de quo agitur, futuræ incontinentiæ ſuſpicionem auferre dinoſcitur; vt ad diaconatum poſſit prouehi, temporum, vt dictum eſt, conſcendentes defectui conceſſiſſe nos noueris. *& infra.* ¶ Micenam † vero ancillam eius, de qua ſe poſt trãſitum vxoris filios, habere confeſſus eſt iubemus, vt tua diſpoſitione cuiquam monaſterio continentiam profeſſura tradatur.[a]

a ¶ Tradatur.] *Apud Anſelmum ſequitur:* vt meliori ſorte ad quod promouetur officium, ſub bonæ poſthæc famæ merito miniſtrare, nec aliqua opinionis eius maculandæ relinquatur occaſio: *neque multo aliter in Polycarpo.*

Hoc ex diſpenſatione miſericordiæ: ceterum ex rigore diſciplinę intelligitur illud Aurelianenſis[b] concilij.

b ¶ Aurelianenſis.] *Hæc ad verbum habentur in concilio Gerundenſi, c. 1.*

Non

¶ Non admittatur ad clerum, qui præter vxorem, aliam cognouerit. C. VIII.

SI quis de laicis poſt vxorem, aliam cuiuſcunq; conditionis cognouerit mulierem, in clericum nullatenus admittatur.

Bur.l.2.c.38. Iuo p.6.c. 139.

4 *Quod ergo de pellice, & meretrice apud Gregorium & Innocentium ſcribitur. propter ſpem futuræ incontinentiæ conſtitutum creditur: quia diffi.ile continentiã ſeruat, qui ſe illicito concubitu maculare non metuit. Vel † prohibetur ordinari, qui pellicem, vel meretricem cognouerit maritali affectu: vel quia corrupta florem virginitatis amiſerit, vel quia meretricari non deſiuit, licet in vxorem ducatur. Vtrumque enim impedimentum cuilibet præſtat, quo minus ad ſacros ordines pertingere valeat.*

† al. &

Vnde Hilarius Papa in ſynodo Romana, c. 2. ſcribit dicens.

¶ Qui virginem non duxit vxorem, ad ſacros ordines non accedat. C. IX.

CVrandum † ergo in primis eſt, ne ad ſacros ordines † (ſicut geſtis prioribus ante præſcriptum eſt) quiſquam, qui vxorem non virginem duxit aſpiret.

Anſ.l.7.c. 12.al.15. Pan.l.3. c.50 † canẽdum] orig.

Item Gregor. Vrbis Romanæ præſul Squilatino † Epiſ. lib. 2. epi. 25

¶ Bigamus, vel pœnitens, corpore vitiatus, litteras ignorans, curiæ vel conditioni obnoxius, clericus non fiat. C. X.

† Gradus] orig.

PRæcipimus, ne vnquam illicitas ordinationes facias. nec bigamum, aut qui virginem non eſt ſortitus vxorem, aut ignorantem litteras, vel in qualibet parte corporis vitiatum vel pœnitentiæ † vel curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium ad ſacros ordines permittas accedere: ſed ſi quos huiuſmodi repereris, non audeas promouere.

† forte] *Scyllacino.* Anſ.l.7.c.35. al.42. Pol.l. 2.t.31. Iuo p.8.c. 288.

Item in Neocæſarienſi concilio, c. 8.

¶ Non fiat ſacerdos, cuius vxorem euidenter conſtat adulterium admiſiſſe. C. XI.

† *al. pœnitẽtem.*

SI cuius vxorem adulterium commiſiſſe, cum eſſet laicus, euidenter fuerit comprobatum; hic ad miniſterium eccleſiaſticum admitti non poteſt. Quod ſi in clericatu iam eo conſtituto, adulterauit, dato repudio dimittere eam debet. Si vero retinere eius conſortium velit, non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui.

† *al publice pœnitẽtem.* *al. ſolẽnter pœnitẽtem.* Anſ.l.7.c.19

Item ex concilio Martini Papæ.

¶ De eodem. C. XII.

SI laici † vxor in adulterio fuerit deprehenſa, hic talis ad miniſterium eccleſiaſticum nullo modo adducatur. Si autem poſt ordinationem alicuius clerici vxor adulterata fuerit, dimittat eam. Si autem cum ipſa voluerit perm..nere, à miniſterio alienus ſit.

Apud Martinũ Bracarenſ.c.28. † *alicuius laici.*] orig.

Præmiſſis auctoritatib. bigami, & qui virgines nõ ſunt ſortiti vxo

res, a ſacris ordinibus prohibentur. Sed quæritur, ſi quis ante baptiſma viduam duxerit vxorem, an propterea ſit prohibendus a ſacris ordinibus.

De his ita ſcribit Innocentius Papa Victricio Rothomagen. epiſcopo, epiſt. 2. c. 5.

¶ Qui ante baptiſma, ſeu poſt baptiſma viduam duxerit vxorem, non admittatur ad clerum. C. XIII.

Anſ. l. 7. c. 11. Iuo p. 6. c. 55. SI quis viduam (licet laicus) duxerit vxorem, ſiue ante baptiſmum, ſiue poſt baptiſmum, non admittatur ad clerum: quia eodem vitio videtur excluſus. In baptiſmo enim crimina dimittuntur; non acceptæ

C. 6. eiuſd. epiſt. vxoris conſortium relaxatur. *& infra.* ¶ Quòd ſi non putatur vxor eſſe computanda, quæ ante baptiſmum ducta eſt, ergo nec filij, qui ante baptiſmum geniti ſunt, pro filiis habeantur.

Prohibentur etiam bigami a quolibet ordine clericatus, iuxta illud Ambroſij epiſt. 82. ad Vercellenſem eccleſiam.

¶ Qui ſecunda coniugia ſortitur, clericus non fiat. C. XIIII.

Iuo p. 8. c. 290. Pan. l. 6. c. 63. † *concilio Nicæni tractatus*] orig. COgnoſcamus non ſolum hoc de epiſcopo, & preſbytero Apoſtolum ſtatuiſſe; ſed etiam Patres in concilij † Nicæni tractatu addidiſſe, neque clericum quemquam debere eſſe, qui ſecunda coniugia ſortitus ſit.

5 *Similiter etiam viduarum mariti, vel ancillarum, vel meretricum, clerici fieri non poſſunt.*

Vnde in canonibus Apoſtolorum, c. 18. legitur.

¶ Spectaculis publicis mancipatam vel eiectam, vel ancillam ducens vxorem, diaconus non fiat. C. XV.

SI quis viduam, aut eiectam acceperit, aut meretricẽ, aut ancillam, vel aliquam de iis, quæ publicis ſpectaculis mancipantur: non poteſt eſſe epiſcopus aut preſbyter, aut diaconus, aut ex eorum numero, qui miniſterio ſacro deſeruiunt.

Iuo p. 8. c. 297. Pan. l. 6. c. 68. *Quæ autem ſit vidua, quæ eiecta, vel meretrix, Hieronymus epiſt. 128. ad Fabiolam de veſte ſacerdotali oſtendit dicens.*

Apud Martinum Brac. c. 44. ¶ Quæ ſit vidua, vel eiecta, vel meretrix. C. XVI.

Ex conc. Tolet. 1. c. 4. VIdua eſt, cuius maritus eſt mortuus: Eiecta eſt, quæ a marito viuente proiicitur. Meretrix, quæ multorum libidini paret.

7 *Sed poſtea temporũ defectus cõdeſcendens Papa Martinus in minoribus ordinibus eos conſtitui permiſit, non regulam præfigendo, dicens.*

†Hęc verba, *non regulã præfigendo*, abſunt ab aliquot exẽplaribus.

¶ Inter lectores, vel oſtiarios, deputetur ſubdiaconus ſecundam ducens vxorem. C. XVII.

SI ſubdiaconus ſecundam vxorem duxerit, inter lectores vel oſtiarios habeatur, ita vt Apoſtolum non legat.

Neceſſi-

Neceſſitate tamen exigente bigamus vſq; ad ſubdiaconatum poteſt promoueri. Ibid.c.43. Ex conc. Tol.1.c.3.

Vnde Martinus Papa ait.

¶ Viduam ducens vxorem, ſubdiaconus, ſi neceſſitas exigat fieri poteſt. C. XVIII.

LEctor, ſi viduam alterius, vxorem acceperit, in lectoratu permaneat: aut ſi forte neceſſitas ſit, ſubdiaconus fiat; nihil autem ſupra. Similiter, & ſi bigamus fuerit.

§ *Quibus autem propria coniugia prohibentur, interdicitur etiam nuptialibus conuiuijs intereſſe.*

Vnde in Agathenſi concilio, cap.39. legitur.

¶ Nuptiarum conuiuiis presbyteri intereſſe non debent. C. XIX.

PReſbyteri, diaconi, ſubdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi vxores licentia[a] non eſt, etiam alienarum nuptiarum euitent conuiuia: nec his cœtibus miſceantur; vbi amatoria cantantur, & turpia; aut obſcœni motus corporum choreis, & ſaltationibus efferuntur; ne auditus, aut obtutus ſacris myſteriis † deputati turpium ſpectaculorum, atque verborum contagione polluantur. Burc.l.2. cap.143. Iuo p.6.c. c.109. Pol.l.4.t.31. † al. miniſterÿs.

a ¶ Licentia non eſt] *In codicibus impreſſis legebatur,* licentia modo non eſt. *Expuncta eſt dictio,* modo, *quæ neque in originali, neque in vetuſtis exemplaribus Gratiani, aut Burch. Iuone, concilio Venetico c. xj. (vbi hoc idem repetitur) habetur. Ac presbyteris quidem numquam, ne apud Græcos quidem, licuit ducere vxores.*

Vidua vero intelligenda eſt, ſi poſt ſolenne fœdus nuptiarū, morte interueniente, a viro ſuo diuiſa fuerit. Ceterum, ſi antequā conueniant, fatali neceſſitate ab alterutro diuiſi fuerint; licet ex ſponſalibus vxor ſit appellata, non tamen poſt mortem ſponſi, etiam ſi in propria ſit ducta, & cum eo velata, vidua appellatur, nec ex eius copula a ſacris ordinibus aliquis prohibetur.

Vnde Pelagius Papa ſcribit.

¶ Qui cum alio velatam, non tamen illi nuptam, vxorem duxit, ſacerdos fieri non prohibetur. C. XX.

VAlentino clerico, cui mulier cum alio ante velata; non tamen ei nupta, ſed virgo permanens, poſt mortem eius, cum quo velata erat ſponſa, † coniugali eſt copula ſociata, quia iterum † velamen accepit, nullum in promouendo generetur obſtaculum, quia nihil eſt (quantum ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obuiet inſtitutis. Simile 27. q.2.c.quod autē §. item ſi ſponſa. Iuo par.6. c.113. † al. ſponſo. † al. interim.

DISTINCTIO XXXV.

1 gs. *A quibus ordinibus bigami prohibeantur, & vtrum reputentur bigami, qui ante baptiſmum habuerunt vnam, & poſt baptiſmum alteram, & an liceat ſortiri vxores in ſacris ordinibus conſtitutis, multorum auctoritatibus breuiter monſtratum eſt.* ¶ *Se-*

Prima Timo.3. & gloſſa ad eum locum habentur hæc omnia ex Hie. epiſ.83.
1. Tim.3.
Leuit.10.
inf.ea.c. venter.
Gen.9. & 19.
† *al. autem.*
Gl. intelligeneris.
1. Tim.3.
† *communione priuentur.*
Bur.l.14.c.5.
Pol.l.6 t.18.
Iuo par.13. c.73.
Pann.l.3. cap.730.
Rab.pæ. c.28.
† *καθαιρέσθω, id eſt, deponatur.*
Matth.19.
Act 15.
Gal.5.
Rom.14.
Prou.20.
Micheæ 2.

quitur autem in deſcriptione illa Apoſtolica; Vt ſit ſobrius, qui ordinandus eſt, non Vinolentus: quod ex auctoritate Veteris teſtamenti introductum eſt. Miniſtri enim templi prohibentur Vinum, & ſiceram bibere: ne ebrietate grauentur corda eorum, & Vt ſenſus eorum Vigeat ſemper, & tenuis ſit, Vel quia Venter mero aſtuans facile deſpumat in libidinem. Vnde Noe in ebrietate nudauit femora: Loth, quem Sodoma non Vicit, Vina Vicerunt. ¶ Quod tamen † Vinolentus eſſe prohibetur, non ſemel, ſed frequenter Vino repletus debet intelligi.

Hinc etiam in canonibus Apoſtolorum can.43. & 42. legitur.

¶ Diaconus, preſbyter, & epiſcopus ebrietati, & aleæ deſeruientes, niſi deſierint, deponantur †. C. I.

EPiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus, aleæ, atque ebrietati deſeruiens aut deſinat, aut certe damnetur †, Subdiaconus, aut lector, aut cantor ſi ſimilia faciens aut deſinat, aut communione priuetur. Similiter etiam laicus.

Item Hieronymus lib. primo contra Iouinianum.

¶ Eſus carnium, & vini potus, poſt diluuium conceſſus legitur, poſt Chriſti aduentum inhibitus. C. II.

AB exordio conditionis humanæ nec carnibus veſcebamur, nec dabamus repudiũ, nec præputia nobis eripiebantur in ſignum. [illegible] ad diluuium vſque peruenimus. Poſt diluuium autem cum datione legis, quam implere nullus potuit, carnes ingeſtæ ſunt ad veſcendum, & repudia conceſſa duritiæ, & cultellus circumciſionis appoſitus, quaſi Dei manus plus in nobis circauerit, quam neceſſe eſt. Poſtquam autem Chriſtus venit in fine temporum, & ω reuoluit ad α, & extremitatem retraxit ad principium, nec repudium, nobis dare permittitur, nec circumcidimur, nec comedimus carnes, dicente Apoſtolo [Bonum eſt vinum non bibere, & carnes non comedere] Et vinum enim cum carnibus poſt diluuium dedicatum eſt.

Idem lib.2. contra Iouinianum.

¶ Alienum eſt a ſanitate potationibus & ebrietatibus vacare. C. III.

LVxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas; omnis, qui cum his miſcetur, non erit ſapiens.

Idem in Micheam ad c.2.

¶ Ignominioſum eſt ſacerdoti affluere deliciis, epulis, atque laſciuiis. C. IIII.

ECcleſiæ principes, qui deliciis affluunt, & inter epulas, atque laſciuias pudicitiam ſeruare ſe credunt, propheticus ſermo deſcribit, quod eiiciendi ſint de ſpatioſis domibus, lautiſque conuiuiis, & multo la-

ro labore epulis conquiſitis, & eiiciendi propter malas cogitationes, & opera ſua. Et, ſi vis ſcire, quo eiiciendi ſunt, Euangelium lege: in tenebras ſcilicet exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium. An non confuſio, & ignominia eſt, Ieſum crucifixum, magiſtrum pauperum, atque eſurientem farcis prædicare corporibus? ieiuniorumque doctrinam rubentes buccas, rumentiaque ora proferre? Si in Apoſtolorum loco ſumus, non ſolum ſermonem eorum imitemur, ſed conuerſationem quoque, & abſtinentiam amplectamur. *Matth. 22.*

Idem ad Oceanum, epiſt. 83.

¶ De eodem. PALEA. C. V.

VEnter mero æſtuans cito deſpumat in libidines. Vbi ebrietas, ibi libido dominatur, & furor. [*Idem ad Nepotianum de vita clericorum.*] *ſup. initio diſt. Hiero. in epiſt. ad Titũ ad c. 1.*

¶ De eodem. PALEA. C. VI.

VInolentum ſacerdotem & Apoſtolus damnat, & vetus lex prohibet. Sacerdotes qui miniſtrant † in templo Dei, prohibentur vinum, & ſiceram bibere, ne in crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum. Sicera Hebræo ſermone omnis potio nuncupatur, quæ inebriare poteſt. *& infra.* ¶ Quidquid inebriat, & ſtatum mentis euertit, fuge ſimiliter vt vinum. [Nolite, ait Apoſtolus, inebriari vino, in quo eſt luxuria.] *& ſupra.* ¶ Qui altario deſeruiunt, vinum, & ſiceram non bibant. Sponſa ᵃ Chriſti vinum fugiat vt venenum: vinum, & ebrietas incendium eſt. *in epiſt. ad Oceanum. † altario deſeruiunt] orig. Leuit. 10. Num. 6. Ad Nepotianum. Epheſ. 5. Ad Euſtochium epiſt. 22.*

ᵃ ¶ Sponſa Chriſti] *In epiſtola ad Euſtochium ſic habetur:* Hoc primum moneo, hoc obteſtor, vt ſponſa Chriſti vinum fugiat pro veneno. *& paulo poſt:* vinum, & adoleſcentia duplex eſt incendium voluptatis.

Item Proſper de vita contemplatiua, lib. 2. c. 22.

¶ De eodem. C. VII.

LVxuriam facit, & nutrit vini perceptio nimia, non natura.

Item Ambroſius in libro de Elia, & ieiunio, c. 4. & 5.

¶ In paradiſo abſtinentia, poſt paradiſum edendi laſciuia incœpit. C. VIII.

SExto die beſtiæ ſunt creatæ, & cum beſtiis orta edendi poteſtas eſt, & vſus eſcarum. Vbi cibus cœpit, ibi finis factus eſt mundi: ibi † cœpit ſua incrementa neſcire, vbi † cœperunt diuina opera circa eum feriari. Quo indicio declaratum eſt, quod per cibos mundus haberet imminui, per quos deſiit augere. *& infra.* ¶ Et vt ſciamus non eſſe nouum ieiunium, primam illic legem conſtituit de ieiunio. *& infra.* ¶ Vſque nemo præuaricari nouerat, vt adhuc orta non eſſet, quæ prima eſt præuaricatio. Indictum ieiunium, abſtinentiæ lex a Domino Deo: præuaricatio legis a diabolo; culpa per cibum, late- *† vbi] orig. † ibi] orig.*

bra poſt cibum: cognitio infirmitatis in cibo, virtus firmitatis in ieiunio. *& infra.* ¶ Serpens gulæ perſuadet, Dominus ieiunare decernit. Itaque gula de paradiſo regnantem expulit, abſtinentia ad paradiſum

Ibid.c.5. reuocauit errantem. *& infra.* ¶ In principio generis humani ignorabatur ebrietas: primus Noe vineam plantauit: dedit naturā, ſed ignorauit potētiam. Itaque vinum nec ſuo pepercit auctori. *& infra.* ¶ Sed illius ebrietas nobis ſuadet ſobrietatem. Semel enim inebriatus eſt

† Inuentū] vera lectio. Noe. Vbi enim malum ebrietatis agnouit, iumentum † ſuum ad remedium temperauit: non effudit ad vitium. ¶ Manebat, antequam vinum inueniretur, omnibus inconcuſſa libertas: nemo ſciebat a conſorte naturæ ſuæ obſequia ſeruitutis exigere. Non eſſet hodie ſeruitus, ſi ebrietas non fuiſſet. Obrepſerat quidē iam fraternæ prælationis inuidia, manebat tamen adhuc paternæ pietatis reuerētia. Læſa pietas eſt, dū ridetur ebrietas. Non illis itaq; ſolis nocent vina, quos teneant, ſed & illis amplius, quorum oculis temulenta ebriorum membra nu-

Gen.19. dantur. ¶ Legimus etiam, quod patrem Loth inebriauerint filiæ in monte, ad quem timentes incendium ſodomitarum confugerant, & habitabant in ſpelunca. *& infra.* ¶ Fuit itaque ebrietas origo inceſti,

Gen.18. peſſimæ regenerationis partus deterior. ¶ At non Abraham vina in ſuo conuiuio miniſtrabat: ſed immolabat vitulum: butyrum, & lac, etiam angelis hoſpitibus exhibebat. Cœli dominum, mundi agnoſcebat auctorem. Vinum ergo exhibere non poterat. Sed recte illic dē erat materia peccati, vbi erat remiſſio peccatorum. Denique annun-

Matth.11. tiauit eum Ioannes non manducans panem neque bibens vinum. Qui enim Chriſtum annuntiat, ab omni vitiorum incentiuo præſtare ſe debet alienum.

Item ex concilio Agathenſi, c. 41.

¶ Triginta diebus a communione abſtineat clericus, quem ebrium fuiſſe conſtiterit. C. IX.

Burc.l.14.c. 11. Iuo p.13.c. 79. ANte omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix eſt. Itaque eum, quem ebrium fuiſſe conſtiterit, (vt ordo patitur) aut triginta dierum ſpatio a communione ſtatuimus ſubmouendum, aut corporali ſubdendum ſupplicio.

DISTINCTIO XXXVI.

Glo. ordinaria. 1. Tim. 3. *† al. diſpenſatione.* gs *OPortet etiam ordinandum eſſe prudentem. Quod contra eos notandum, qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam ſacerdotum. Prudentem autem epiſcopum oportet intelligi non ſolum litterarum peritia, verumetiam ſæcularium, negotiorum diſpoſitione †.*

Vnde

Vnde in epiſt. Gelaſii Papa ad epiſcopos per Lucaniã, c. 18. & 19.

¶ Illiterati, & corpore vitiati non promoueantur ad clerum. C. I.

ILliteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos ª, vel imminutos nul- Bur. l. 2. c. 18.
lus præſumat ad clericatus ordinem promouere; quia litteris ca- Iuo p. 6. c. 73.
rens ſacris non poteſt eſſe aptus officiis: & vitioſum nihil Deo prorſus & 75.
offerri legalia præcepta ſanxerunt. ¶ Similiter qui ſeipſos abſcindunt. Pan. l. 3. c. 46.

a ¶ Vitiatos, vel *Iſta dua voces abſunt a pleriſque vetuſtis exemplaribus Gratiani,* Leuit. 22.
& originali, cuius expreſſa eſt potius ſententia, quam verba relata. Ibid. c. 19.

Item Zozimus Papa epiſt. ad Iſichium epiſcopum Salonitanum.

¶ Ad ſummum ſacerdotium non aſpiret, qui diuinis ſtipendiis, vel diſciplinis non eſt eruditus. C. II.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non eſt imbutus, & tem- Infra diſt.
porum approbatione diuinis ſtipendiis eruditus, nequaquam 59. c. 1.
ad ſummum eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat; & non ſolum Anſel. l. 6.
in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam ordinatores eius ca- Iuo par. 5. c.
reant eo ordine, quem ſine ordine contra præcepta patrum credide- cap. 102.
rant præſumendum.

*Ecce quod ſacrarũ litterarũ oportet epiſcopũ habere peritiã: Vn-
de in Veteri teſtamẽto inter cetera ornamẽta pontifex rationale fe-
rebat in pectore, in quo ſcribebatur manifeſtatio, & Veritas: quia in
pectore pontificis manifeſta debet eſſe cognitio Veritatis. ¶ Hinc etiã* Exod. 28.
Vectes, quib. arca portabatur, iugiter annulis erant inſerti, Vt cũ ar- ex interpre.
ca eſſet portãda, nulla fieret mora de intromittendis Vectibus: quia lxx.
pradicatores, per quos eccleſia circũfertur, ſacris litteris ſemper de- Exod. 15.
*bent inſiſtere, ne tunc quærãt diſcere, cũ ex officio alios debeant do-
cere. ¶ Hinc etiã Dauid prius ex gratia ſpiritus ſancti donũ ſciẽtia* 2. Reg. 5.
percepit, & poſtea adminiſtrationẽ regni aſſecutus eſt. ¶ Salomon 3. Reg. 3.
*quoq; non diuitias, nõ longa tẽpora huius Vita, ſed ſapientiã a Deo
petiit, & impetrauit. ¶ Hinc etiã Dominus prius ponit Verba ſua in* 1. Paral. 1.
*ore propheta, & poſtea conſtituit eũ ſuper gentes, & regna, dicẽs ad
Hieremiã [Ecce dedi Verba mea in ore tuo; ecce conſtitui te hodie ſu-* Hier. 1.
per gentes, & ſuper regna.] ¶ Hinc etiã Malachias ait [Labia ſacer- Mal.
*dotis cuſtodient ſcientiã, & legẽ requirent de ore eius; quia Angelus
Domini exercituũ eſt.] ¶ Hinc etiã ſaluator noſter prius in medio* Luc. 2.
*doctorũ ſedit audiens illos, & interrogans, & poſtea prædicare cœ-
pit. quia prius quiſq; diſcere, & poſtea prædicandi officiũ Vſurpare
debet. ¶ Hinc etiã Salomon prius ait [tẽpus tacendi] & poſtea [tẽpus* Eccl. 3.
*loquendi;] quia Veritas prius tacendo diſcitur, & poſtea loquendo
prædicatur. ¶ Hinc idẽ Dominus ait [Qui audit, dicat, Veni.] ¶ Hinc* Eccl. 3.
etiã prius Apoſtolos docuit, deinde eos ad prædicandũ miſit dicens, Apoc. 22.
[Eſtote ergo prudẽtes, ſicut ſerpẽtes, & ſimplices ſicut columba.] Sic Matth. 10.
etiã poſt reſurrectionẽ prius illis ſenſum aperuit, & ſcripturas ex- Mar. 16.
planauit; & poſtea dixit eis [Euntes in mundum Vniuerſum, &c.] Matth. 14.

Vnde, cum de quinque panibus quinque millia hominũ vellet reficere, prius panes accipiens fregit, & poſtea diſcipulis dedit, & per eos demum turbis appoſuit: quia ſacramenta legis, & prophetarũ prius diſſerendo expoſuit, & poſtea eorũ ſcientiam diſcipulis dedit, & per eos tandem illam fidelibus diſpenſauit. ¶ Hinc & Petrus, cum rectoribus eccleſiæ ſcriberet, ait [Parati eſſe debetis reddere rationem omni poſcenti vos ſatisfactionem de ea fide & ſpe, quæ in vobis eſt.] ¶ Hinc etiã Paulus ſcribens ad Timoth. ait [Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.] ¶ Ex quib. omnibus liquido colligitur, quod nõ ſufficit prælatis bona cõuerſatio, & morũ honeſtas niſi addatur ſciẽtia doctrinæ. ¶ Vnde ſacerdotes ingreſſuri tabernaculũ, prius lauabãtur in labro æneo, quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierũ. ¶ Hinc etiã in canticis canticorũ oculi, per quos prælati eccleſiæ intelliguntur, aſsimilantur columbis, quæ reſident iuxta fluenta pleniſſima.

1. Pet. 3.
1. Tim. 4.
Exod. 38.
Cant. 5.

Hinc etiam Hieronymus [a] *in Leuit.*

a ¶ Hieronymus] *Citatur ex B. Hieronymo. & extat in homilia ſexta Origenis in Leuiticum: quas quidem homilias cum alijs multis, B. Hieronymus Latinas fecit; ſed ita, vt noxia quæque detruncarit, vtilia tranſtulerit. Quod ipſemet ad Theophilum epiſt. 62. ad Vigilantium epiſt. 75. & in prologo ſecundi libri in Michæam profeſſus eſt. Ac frequenter Gratianus ea, quæ ſunt Origenis, Hieronymi nomine citat, vel quia præcipui eccleſiæ doctoris auctoritas maius pondus habet, vel quia Hieronymus ea, quo dictum eſt, modo vertendo, pene ſua fecerat.*

¶ Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere; non bellis, ſed orationibus vacare. C. III.

Leuit. 8. SI quis vult pontifex non tam vocabulo eſſe, quam merito, imitetur Moyſem, imitetur Aaron. Quid enim dicitur de eis? quod non diſcedunt de tabernaculo Domini. Erat ergo Moyſes indeſinenter in tabernaculo Domini. Quod autem opus eius erat? vt, aut a Deo aliquid diſceret, aut ipſe populum doceret. Hæc duo ſunt Pontificis opera, vt, aut a Deo diſcat legendo ſcripturas diuinas, & ſæpius meditando; aut populum doceat. Sed illa doceat, quæ a Deo ipſe didicerit, non ex proprio corde, vel humano ſenſu, ſed quæ ſpiritus ſanctus docet. Eſt &
Exod. 17. aliud opus, quod facit Moyſes: ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos. Sed quid facit? orat, & donec ille orat, vincit populus eius: ſi
† al. dimiſerit. relaxauerit, & dimiſerit † manus, pópulus eius vincitur, & fugatur. Oret ergo & ſacerdos eccleſiæ indeſinenter, vt vincat populus, qui ſub ipſo eſt, hoſtes inuiſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos, qui volunt pie viuere in Chriſto.

DISTINCTIO XXXVII.

1 ps *SEd quæritur, an ſæcularibus litteris oporteat eos eſſe eruditos. De his ita ſcribitur in concilio Carthaginenſi 4. c. 16.*

¶ Li-

¶ Libros gentilium non legat epiſcopus. C. I.

EPiſcopus gentilium libros non legat: hæreticorum autem, pro neceſſitate, aut tempore. Anſ.l.7.c. 201.

Item Hieronymus ad Damaſum Papam de filio prodigo, epi.146. Bur.l.1.c.95. Iuo par. 4.

¶ Reprehenduntur ſacerdotes, qui omiſſis Euangeliis comœdias legunt. C. II. c.160. & p.5. c.197.

SAcerdotes Dei omiſſis Euangeliis, & prophetis videmus comœdias legere, amatoria bucolicorum verſuum verba canere, Virgilium tenere †, & id, quod in pueris neceſſitatis eſt, crimen in ſe facere voluptatis. Pann.l.2.c. 130. Poly.l.4.t.7. Iuo par. 4. c.162.

Idem ad cap.4. epiſt. ad Epheſios, lib.2. comment.

¶ In vanitate, & obſcuritate ſenſus ambulant, qui ſæcularibus diſciplinis occupantur. C. III. Pann.l.2.c. 131.

NOnne vobis videtur in vanitate ſenſus, & obſcuritate mentis ingredi, qui diebus, ac noctibus dialectica arte torquentur? qui phyſicus perſcrutator oculos trans cœlum leuat, & vltra profundam terrarum, & abyſſi †, in quoddam inane demergitur, qui iambum ſerit? qui tantum † metrorum ſiluam in ſuo ſtudioſus corde diſtinguit, & congerit? & (vt ad alteram partem tranſeam) qui diuitias per fas, & nefas quærit? qui adulatur regibus, hereditates captat alienas, & opes congregat; quas in momento, cui ſit relicturus, ignorat? † al. tenere in manib. Ephe.4. † al. abyſſi quodam inane mergit.] † al. tantū.

¶ Ferit] *Antea legebatur*, iambum ſeruet. *In originali autem impreſſo eſt*, Iambum ſtruit. *Emendatum vero eſt ex antiquo Gratiani exemplari. Nam Terentianus de Iambo ſic ſcribit.*

Iambus ipſe ſex enim locis manet.
Et inde nomen inditum eſt ſenario:
Sed ter feritur, hinc trimetrus dicitur.
Scandendo binos quod pedes coniungimus. *Ac de iiſdem ſenariis Iſidorus l.1. Etymol.c.38. ait*, hos Græci, quia geminos feriunt, trimetros dicunt.

Idem lib.9. ad c.28. Eſa.

¶ Qui ſcripturas ſacras male intelligit, vel ſæculari ſapientia abutitur, vino inebriatur, & ſicera. C. IIII.

VIno inebriantur, quando ſcripturas ſanctas male intelligunt, atque peruertunt: ſicera, quando ſæculari abutuntur ſapientia, & dialecticorum tendiculis, quæ non tam vincula † ſunt appellanda, quam phaſmata, id eſt vmbræ quædā, & imagines, quæ cito pereunt, atque ſoluuntur. *Idem.* ¶ Secundum tropologiam pſeudo prophetas eos debemus accipere, qui aliter ſcripturarum verba accipiunt, quam ſpiritus ſanctus ſonat: & diuinos eos, qui coniectura mentis ſuæ incerta futurorum quaſi vera pronuntiant abſque diuinorum auctoritate verborum. *Idem.* ¶ Quicumque ſcripturas non ita intelligit, vt rei veritas habet, vuam acerbam comedit. † al. tendiculę. Hie.l.5. ad c. 29.Ier. Hier.l.6. cōment. ad c. 31.Ier.

Item lib.3.ad c.6.e, iſt.ad Epheſi.

¶ Reprehenduntur epiſcopi, qui filios ſuos ſecularibus erudiunt litteris. C. V.

Iuo par. 4. c.166. — 1.*Reg.*2.

LEgant epiſcopi, atque presbyteri, qui filios ſuos ſecularibus litteris erudiunt, & faciunt illos comœdias legere, & mimorum turpia ſcripta cantare, de eccleſiaſticis forſitan ſumptibus eruditos. Et quod in corbonam pro peccato virgo, vel vidua, vel totã ſubſtantiam ſuam effundens quilibet pauper obtulerat, hoc in kalendariam ſtrenam, & ſaturnalitiam ſportulam, & mineruale munus grammaticus, & orator, aut in ſumptus domeſticos, templi ſtipes, aut in ſordida ſcorta conuertit. Heli ſacerdos, ipſe ſanctus fuit: ſed quia filios ſuos non erudiuit in omni diſciplina, & correctione, ſupinus cecidit, & mortuus eſt.

[*Item ex reſponſione Hadriani*[a] *Papæ ad Carolum, c.* 49.]

PALEA C. VI.

Iuo par.4. c.229. † *al. inuentorum.*

OMnem vim venenorũ † ſuorum in dialectica diſputatione conſtituunt hæretici, quæ philoſophorum ſententia, definitur non adſtruendi vim habere, ſed ſtudium deſtruendi. Sed non in dialectica complacuit Deo ſaluum facere populum ſuum. Regnum enim Dei in ſimplicitate fidei eſt, non in contentione ſermonis.

a ¶ Hadriani] *Hoc caput antea tribuebatur Vrbano. Sed eſt in ſcripto Hadriani de imaginibus ad Carolum magnum.c.49.& inde emendatum eſt, Eadem vero habentur apud B. Ambroſium lib.1.de fide ad Gratianum.Imp.c.3.*

Item Rabanus de preſſuris eccleſiaſticis.

¶ Beatus Hieronymus ab angelo verberatur; quia Ciceronis libros legebat. C. VII.

Ex Hieronymo ad Euſtochium de cuſtodia virg.

LEgimus de beato Hieronymo, quod cum libros legeret Ciceronis ab angelo eſt correptus, eo quod vir Chriſtianus paganorum figmentis intenderet.

Iuo par. 4. cap. 164. Pann.l.2. c.132. *Luc.*15. *Act.*7. *Dan.*1. *Exo.*3.& 11. *Leuit,*1. *Matt.*2. Rab. ad hũc locũ Matt.

Hinc etiã filius ille prodigus in Euangelio reprehenditur; qui de ſiliquis, quas porci manducabãt, ventrẽ ſuũ replere cupiebat. ¶ *Hinc etiã Origenes*[a] *cinyphes, & ranas, quibus Ægyptij ſunt percuſſi, vanam dialecticorum garrulitatem, & ſophiſtica argumenta intelligit. Ex quibus omnibus colligitur, quod non eſt ab eccleſiaſticis ſecularium litterarũ quærenda peritia. Sed cõtra legitur, quod Moyſes, & Daniel omni ſcientia Ægyptiorum, & Chaldæorũ eruditi fuerunt. Legitur etiã, quod præcepit Dominus filijs Iſrael, vt exſpoliarent Ægyptios auro, & argento, moraliter inſtruens, vt ſiue aurum ſapientiæ, ſiue argentum eloquentiæ apud poetas inueniremus, in vſum ſalutiferæ eruditionis vertamus.* ¶ *In Leuitico etiã primitias*[b] *mellis, id eſt dulcedinem humanæ eloquentiæ, Domino iubemur offerre.* ¶ *Magi quoq; tria munera obtulerunt Domino, in quib. nonnulli*

nullis tres partes philoſophiæ volūt intelligi. Deniq; (vt in expoſitione pſalterij [c] Caſſiodorus teſtatur) omnis ſplendor rhetoricæ eloquētiæ, omnis modus poeticæ locutionis, qualibet varietas decoræ pronunciationis a diuinis ſcripturis ſumpſit exordiū. ¶ Hinc & Ambroſius [d] ait ſuper epiſt. Coloſſenſium[Omnis ratio ſciētiæ ſupernæ, vel terrenæ creaturæ in eo eſt, qui eſt caput earum, & auctor: vt qui hunc nouit, nihil vltra quærat, quia hic eſt perfecta virtus, & ſapiētia; quidquid alibi quęritur, hic perfecte inuenitur. In Daniele, & Salomone oſtēdit infidelibus ſe totius auctorem ſapientię. Quod infideles non putant, quia non legunt in Euangelijs, & Prophetis aſtrologiam, geometriam, & alia huiuſmodi: quę ideo deſpecta ſunt a noſtris, quia nihil valent ad ſalutē, ſed mittunt in errorem: & dum his ſtudent, curā animę non habent. Qui vero Chriſtum nouit, theſaurum ſapiētię, & ſcientię inuenit; quia id nouit, quod vtile eſt.]

a ¶ Origenes] *Is homilia 4. ad c.7. Exodi, ranas quidem comparat poetis; ciniphes autem dialecticis.*

b ¶ Primitias] *Leuitici cap. 2. prohibetur fermentum, ac mel adoleri in ſacrificio Domini: primitiæ tamen eorum iubentur offerri, ſed non ſuper altare imponi. Vbi in gloſſa ordinaria mel exponitur gentilis eloquentia, ab Iſychio autem paganorum doctrina, cuius primitiæ ad imitationem beati apoſtoli Pauli poſſunt Deo offerri.*

c ¶ Caſſiodorus] *In prologo pſalterij. c.15. & ſequenti multis verbis Caſſiodorus diuinæ ſcripturæ eloquentiam explicat, & commendat. Sed quæ affert in principio explanationis pſalmi 6. valde videntur his, quæ nunc referuntur, conuenire.*

d ¶ Ambroſius] *Ex B. Ambroſij principio expoſitionis capitis ſecundi epiſtolæ ad Coloſſenſes hæc ſummatim collecta ſunt, referunturque in gloſſa ordinaria, & ab Anſelmo ad idē caput ſecundum, cuius Anſelmi verbis, Gratiani verba magnopere ſunt ſimilia.*

Hinc ēt Beda lib. 2. Rerū, c. 9. in Samuelis allegoricis expoſitionib.

¶ Non prohibeantur clerici ſacras litteras legere. C. VIII.

TVrbat acumen legentiū, & deficere cogit, qui eos a legendis ſæcularib. litteris omnimodo æſtimat prohibendos; in quibus † ſi qua inuenta ſunt vtilia, quaſi ſua ſumere licet. Alioquin nec Moyſes, & Daniel ſapientia, vel litteris Ægyptiorum paterentur erudiri; quorum tamen ſuperſtitiones ſimul & delicias horrebant. Nec ipſe magiſter gentium aliquot verſus poetarum ſuis vel ſcriptis indidiſſet, vel dictis.

Iuo p. 4. c. 85. Pann. l. 2. c. 133.

† *al. quibus vbilibet inuenta vtilia.*]

2 *Cur ergo legi prohibentur, quę tā rationabiliter legēda probantur? Sed ſęculares literas quidā legunt ad voluptatem, poetarum figmentis, & verborum ornatu delectati: quidā vero ad eruditionem eas addiſcunt, vt errores gentilium legendo deteſtentur, & vtilia, quæ in eis inuenerint, ad vſum ſacrę eruditionis deuote conuertant. Tales laudabiliter ſęculares litteras addiſcunt. Vnde B. Gregorius quemdam epiſcopum non reprehendit, quia eas didicerat; ſed quia contra epiſcopale officium pro lectione Euangelica, grammaticam populo exponebat.*

l. 9. reg. epiſt. 48. Infra 86. diſt. c. cum multa.

Hinc etiam Ambroſius ſcribit ſuper Lucam in explanatione proœmij.

¶ Sæculares litteræ legendæ ſunt, ne ignorentur. C. IX.

Pann. l. 2. c. 134.

LEgimus aliqua, ne negligãtur [a]; legimus ne ignoremus; legimus, non vt teneamus, ſed vt repudiemus.

a ¶ Negligantur] *Sic etiam in Pannormia. ſed in originali & in vno Gratiani manuſcr.* ne legantur. *Ibi enim agitur de pſeudoeuangelijs. Sed non eſt mutatum ob gloſſam.*

Item Hieronymus ad c. 1. epiſtolæ ad Titum.

¶ Grammatica legenda eſt, vt per eam ſacræ ſcripturæ intelligantur. C. X.

Pann. l. 2. c. 135.

SI quis artem grammaticam nouerit, vel dialecticam, vt rationem recte loquendi habeat, & inter falſa & vera diiudicet, non improbamus [a]. ¶ Geometria quoque, & arithmetica, & muſica habent in ſua ſcientia veritatem: ſed non eſt ſcientia illa, ſcientia pietatis. Scientia pietatis eſt noſſe legem, intelligere prophetas, Euangelio credere,

Iuo p. 4. c. 167.

Apoſtolos non ignorare. ¶ Grammaticorum [b] autem doctrina etiam poteſt proficere ad vitam, dum fuerit in meliores vſus aſſumpta.

Pann. l. 2. c. 136.

a ¶ Non improbamus] *Abſunt iſtæ duæ voces ab originali. Exponens enim B. Hieronymus verba illa ex principio epiſtolæ ad Titum,* & cognitionem veritatis, quæ eſt iuxta pietatem, *ita ſcripſit.* Eſt plane veritas, quæ non habet pietatem; & ſi quis grammaticam, &c.

b ¶ Grammaticorum] *Hæc non ſunt B. Hieronymi, ſed Iſidori lib. 3. de ſummo bono, c. 13. ex quo citat Iuo.*

Item Hieronymus in primum caput Danielis.

Exemplo Danielis probatur non eſſe peccatum ſæcularibus litteris erudiri. C. XI.

Poly. l. 4. t. 7. † non vult] orig. & Polyc. & ſic deinceps.

QVi de menſa Regis, & de vino potus eius nolunt † comedere, ne polluantur; vtique ſi ipſam ſapientiam, atque doctrinam Babyloniorum ſcirent eſſe peccatum; nunquam acquieſcerent dicere, quod non licebat. Diſcunt autem, non vt ſequantur; ſed vt iudicent, atque conuincant: quomodo ſi quiſpiam aduerſus mathematicos velit ſcribere imperitus mathematis, riſui pateat: & aduerſus philoſophos diſputans, ſi ignoret dogmata philoſophorum. Diſcunt ergo ea mente

Act. 7. Hiero. in prologo in Danielem.

doctrinam Chaldæorum, qua & Moyſes omnem ſapientiam Ægyptiorum didicerat. *Idem.* ¶ Si quando cogimur litterarum ſæcularium recordari, & aliqua ex his dicere, quæ olim omiſimus; non noſtræ eſt voluntatis, ſed, vt ita dicam, grauiſſimæ neceſſitatis; vt probemus ea, quæ a ſanctis prophetis ante ſecula multa prædicta ſunt, tam Græcorum quam Latinorum, & aliarum gentiũ litteris contineri.

Item ex ſynodo Eugenij [a] Papæ ſecundi.

¶ Magiſtros, & doctores epiſcopi congruis locis conſtituant. C. XII.

Iuo p. 4. c. 214. Anſ. l. 7. c. 2. Pol. l. 4. t. 32.

DE quibuſdam locis ad nos refertur neque magiſtros, neque curam inueniri pro ſtudio litterarum. Idcirco in vniuerſis epiſcopis, ſubiectiſque plebibus, & aliis locis, in quibus neceſſitas occurrerit,

rit, omnino cura, & diligentia adhibeatur, vt magiſtri & doctores cõſtituantur; qui ſtudia litterarum, liberalium artium dogmata aſſidue doceant: quia in his maxime diuina manifeſtantur, atque declarantur mandata.

a ¶ Eugenii] *Apud Anſelmum citatur ex ſynodo habita Romæ in conſiſt. Lateran.* a Beato . . . . . . *In polycarpo eodem modo, & additur nomen Eugenij: ex quo etiam citat Iuo. Inuentum vero eſt in ſynodo Eugenij Papæ II. & in ſynodo Leonis IIII. quarum ſynodorum, vt alibi dictum eſt, exemplaria ſunt in Vaticana bibliotheca. In indice etiam ſynodi a Gregorio VII. Romæ habitæ, talis cuiuſdam capitis hæc ponitur ſumma.* Vt omnes epiſcopi artes litterarum in ſuis eccleſiis doceri faciant.

Item Auguſtinus contra Fauſtum Manichæum, lib. 13. c. 15. † *† ſed ibi ſuſius.*

¶ Auctoritatibus gentilium, eorum vanitas retunditur atque conuincitur. C. XIII.

SI quid veri de Deo Sybilla, vel Orpheus, aliiue gentium vates, aut philoſophi prædixiſſe perhibentur, valet quidem aliquid ad paganorum vanitatem reuincendam; non tamen ad iſtorum auctoritatem amplectendam. Quantum enim diſtat de Chriſti aduentu *Ibidẽ infra.* inter prædicationem Angelorum, & confeſſionem dæmoniorum; tantũ inter auctoritatem prophetarum, & curioſitatẽ ſacrilegorum.

Item Clemens Papa I. epiſt. 5. ad ſuos diſcipulos.

¶ Ad intelligentiam ſacrarum ſcripturarum, ſæcularium peritia neceſſaria oſtenditur. C. XIIII.

4 RElatum eſt nobis, quod quidam in veſtris partibus commorantes aduerſantur ſacris † doctrinis: & prout eis videtur, non *† al. ſanis.* ſecundum traditionem patris, ſed iuxta ſenſum ſuum, docere videntur. Multis enim quidam, vt audiuimus, veſtrarum partium ingenioſi † homines ex iis, quæ legunt, veriſimilitudines capiunt. Et ideo dili- *† ſecundum* genter obſeruandum eſt; vt lex Dei cum legitur, non ſecundum pro- *ingenium* priam ingenii intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim multa *hominum*] verba in ſcripturis diuinis, quæ poſſunt trahi ad eum ſenſum, quem ſi- orig. bi vnuſquiſque ſponte præſumpſit; ſed fieri non oportet. Non enim ſenſum †, quem extrinſecus adulteretis, alienum, & extraneum debe- *† al. ſenſum* tis quærere; aut quoquo modo ipſum ſcripturarum auctoritate con *extrinſecus* firmare: ſed ex ipſis ſcripturis ſenſum capere veritatis. Et ideo oportet *alienum.* ab eo intelligẽtiam diſcere ſcripturarum, qui eam a maioribus ſecundum veritatem ſibi traditam ſeruauit; vt ipſe poſſit ea, quæ recte ſuſcepit, competenter aſſerere. Cum ex diuinis ſcripturis integram quis, & firmam regulam veritatis ſuſceperit: abſurdum non erit, ſi aliquid etiam ex eruditione communi, ac liberalibus ſtudiis, quæ forte in pueritia attigit, ad aſſertionem veri dogmatis conferat: ita tamen, vt vbi vera didicerit, falſa & ſimulata declinet.

Item Iſidorus in lib.3. ſententiarum de ſummo bono, c.13.

¶ Quare prohibetur Chriſtianus poetica figmenta legere. C. XV.

Iuo p.4.c. 167. Pano. l.2. c.137. 4 IDeo prohibetur Chriſtianus figmenta legere poetarum; quia per oblectamenta inanium fabularum mentem excitant ad incentiua libidinum. Non enim ſolum thura offerendo, dæmonibus immolatur; ſed etiam eorum dicta libentius capiendo.

Ex Greg. in l.1. paſtor. c.1. Matth.15. Pſal.35. *Vt itaq; ex præmiſſis apparet, imperitia ſacerdotibus ſemper eſſe debet aduerſa: quia cũ per ignorantiã cæcati alijs ducatum præſtare cœperint, ambo in foueã cadunt: Vnde dicitur in pſalmo [Obſcurentur oculi eorũ, ne videant; & dorſum eorũ ſemper incurua.] Cum.n. obſcurantur illi, qui præeunt; ad ferenda onera peccatorum facile ſequentes inclinantur. Elaborandũ eſt itaq; ſacerdotibus, vt ignorantiã a ſe quaſi quamdam peſtem abijciant. Licet enim ſeruus neſciens voluntatem domini ſui, & non faciens, dicitur vapulare paucis; non tamen hoc de omnib. generaliter intelligitur. Ait enim* Luc.12. *Apoſtolus [Qui ignorat, ignorabitur.] Quod de eo intelligendum eſt,* Pſal.68. *qui noluit intelligere, vt bene ageret.*

1.Cor.14. *Vnde Auguſtinus ait in lib. quæſt. veteris, ac noui teſtamenti, quæſt.67.*

C. XVI.

NOn omnis ignorans immunis eſt a pœna. Ille enim ignorans poteſt excuſari a pœna, qui a quo diſceret, non inuenit. Iſtis autem hoc ignoſci petit, qui habentes a quo diſcerent, operam non dederunt. Huiuſmodi nõ licet ignorare: accipiant ergo veniam, ſi conuertantur.

¶ *Caput hoc in pleriſque vetuſtis Gratiani exemplaribus coniunctum eſt ſuperiori. Eſt autem reſponſio ad quæſtionem, quam præmiſit B. Auguſtinus his verbis:* Quid eſt, Luc.23. quod in carne poſitus Saluator ait: Pater ignoſce illis; non enim ſciunt; quid Gen.20. eſt, quod ignoſcitur? maxime cum dicat rex Abimelech ad Deum: numquid gentem ignorantem perdes? Non omnis ignorans immunis eſt, &c. *In extrema autem addita ſunt nonnulla ex ipſo B. Auguſtino, quo ſententia ſit integrior.*

DISTINCTIO XXXVIII.

Burc.l.1.c. 100. Iuo p.5.c. 202. 1 ps CVm itaque voluntaria ignorantia omnibus noxia ſit; ſacerdotibus eſt periculoſa.

Vnde in concilio Tolet.4.c.24. legitur.

¶ Sacerdotibus maxime ignorantia vitanda eſt. C. I.

Anſ.l.7.c. 144. 1.Tim.4. Ibid. inferius. Conc. Arel. 4.c.3. IGnorantia mater cunctorum errorum maxime in ſacerdotibus Dei vitanda eſt, qui docendi officium in populis ſuſceperunt. Sacerdotes enim legere ſanctas ſcripturas frequenter admonet Paulus apoſtolus dicens ad Timotheum [Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ;] & [ſemper permane in his.] Sciant igitur ſacerdotes ſcripturas ſanctas, & canones, vt omne opus eorum in prædicatione, &

doctrina

doctrina conſiſtat: atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quam operum diſciplina.

Item ex eodem Tolet. 4. c. xx6.

¶ Officialem libellum ab epiſcopo accipiant preſbyteri, cum ordinantur. C. II.

QVando preſbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem Bur. l. 2. c. 57.
a ſuo ſacerdote accipiant, vt ad eccleſias ſibi deputatas inſtructi Anſ. l. 7. c.
ſuccedant, ne per ignorantiam etiam in ipſis diuinis ſacramentis of- 113.
fendant. Cum vero ad Litanias, vel ad concilium venerint, rationem Iuo p. 3. c. 23.
epiſcopo ſuo reddāt, qualiter ſuſceptū officium celebrent, vel baptizēt.

Item Leo epiſcopus ad clerum, & plebem Conſtantinopolitanæ Vrbis, epiſt. 22.

¶ Inſcitia ſacerdotum nec excuſatione digna eſt, nec venia. C. III.

SI in laicis vix tolerabilis videtur inſcitia; quanto magis in iis, qui Anſ. l. 7. c.
præſunt, nec excuſatione digna eſt, nec venia? 119.

Item Ca[...]nus vniuerſis epiſcopis per Apuliam, & Calabriam Pol. l. 4. ti. 4.
conſtitutis, epiſt. 3. Burch. l. 2.

¶ Canones non licet ſacerdotibus ignorare. C. IIII. c. 160.

NVlli ſacerdotum liceat canones † ignorare, nec quicquam fa- Iuo p. 6. c.
cere, quod patrum poſſit regulis obuiare. Quæ enim a nobis res 251.
digne † ſeruabitur; ſi decretalium norma conſtitutorum pro aliquo- Anſ. l. 7. c.
rum libitu, licentia populis permiſſa, frangatur? 108.

Item ex dictis Auguſtini. Poly. l. 4. t. 4.

¶ Quæ ſint ſacerdotibus neceſſaria ad diſcendum. C. V. *† al. ſuos canones.*

QVæ ipſis ſacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum; id eſt, liber
ſacramentorum, lectionarius, antiphonarius, baptiſterium, cō *† al. digna.*
putus, canon pœnitentialis, pſalterium, homiliæ per circulum anni Bur. l. 2. c. 2.
Dominicis diebus, & ſingulis feſtiuitatibus aptæ. Ex quibus omnibus & l. 19. c. 8.
ſi vnū defuerit; ſacerdotis nomen vix in eo conſtabit: quia valde peri- Anſel. l. 7.
culoſæ ſunt euangelicæ minæ; quibus dicitur [Si cæcus cæco ducatum c. 109.
præſtet, ambo in foueam cadunt.] Poly. l. 4. t. 31.

¶ Ceteri etiam Collectores Auguſtinum citant. Fere autem omnia hæc habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis eccleſiaſticis, & alibi. Iuo p. 6. c. 22.

Item ex 7. ſynodo c. 2. Pann. l. 3.

¶ Quæ oportet ſcire eum, qui epiſcopus eſt ordinandus. C. VI. c. 24.

OMnes pſallentes repromittimus Deo [In iuſtificationibus tuis *Matth. 15.*
meditabor, nō obliuiſcar ſermones tuas. Quod omnes quidem Mutatus eſt
Chriſtianos obſeruare ſaluberrimum eſt; ſed præcipue hos, qui hie- periodi ductus.
rarchicam conſecuti ſunt dignitatem. Vnde definimus, omnem, qui
ad epiſcopatus prouehendus eſt gradum, modis omnibus pſalterium Iuo p. 5. c.
noſſe; vt ex hoc & omnis clerus, qui ſub ipſo fuerit, ita moneatur, & im 372.
buatur. Inquiratur autem diligenter a metropolitano; ſi in promptu *Pſal. 118.*
habeat legere ſcrutabiliter, & non tranſitorie tam ſacros canones, &

ſanctum euangelium, qu... diuini Apoſtoli librum, & omnem diuinam ſcripturam; atque ſ... undum mandara Dei conuerſari, & docere populum ſibi commiſſum. Subſtantia enim ſummi ſacerdotii noſtri ſunt eloquia diuinitus tradita, id eſt vera diuinarum ſcripturarum diſciplina, quemadmodum magnus perhibet Dionyſius. Quod ſi diſceptauerit, & ita libenter facere, & docere minime ſpoponderit; nullatenus conſecretur. Ait enim prophetice Deus; Tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.]

Cap. I. eccl Hierarchiæ.

Oſee 4.

Item ex concilio Carthaginenſi 3.c.3.

¶ De eodem. C. VII.

PLacuit †, vt ordinandis epiſcopis, vel clericis prius ab ordinatoribus ſuis decreta conciliorum auribus eorum inculcentur, ne ſe aliquid contra ſtatuta concilii feciſſe pœniteat †.

† *al. pœniteant.*] *al. aſſerant.*

Item Zepherinus Papa epiſt.1.ad epiſcopos Siciliæ.

¶ Sacræ ſcripturæ inhærentes non obſcurantur iniquitate mundana. C. VIII.

SIcut ſtellas cœli non extinguit nox; ſic mētes fidelium, firmamento inhærentes ſanctæ ſcripturæ non obſcurat mundana iniquitas.

Itē Hieronymus ad Euſtochiū in proœmio comment. in Eſaiam.

¶ Ignorantia ſcripturarum eſt ignorantia Chriſti. C. IX.

1. Cor. 1.

SI iuxta apoſtolum Paulum, Chriſtus Dei virtus eſt: Deique ſapientia, & qui neſcit ſcripturas, neſcit Dei virtutem, eiuſque ſapientiam; ignoratio ſcripturarum, ignoratio Chriſti eſt.

Item Gregorius in paſtorali, par. 1.c.1.

¶ A Domino ſciuntur, vel ignorantur, qui ea quæ Dei ſunt, ſapiunt, vel ignorant. C. X.

1. Cor. 14. Lib. moraliū 15.c.23. mutato verborum ordine.

QVi ea, quæ [a] Dei ſunt, ſapiunt, a Domino ſapiuntur: & qui ea quæ Dei ſunt neſciunt, a Deo neſciuntur, Paulo atteſtante, qui ait [Si quis ignorat, ignorabitur.] *Idem.* Quicunque ſtultus eſt in culpa, erit ſapiens in pœna.

a ¶ Dei ſunt] *In loco indicato legitur:* Qui ea, quæ ſunt Domini neſciunt, a Domino neſciunt. Paulo atteſtante, &c.

Item Auguſtinus Enchiridio ad Laurentium, c. xvij.

Senten. l. 3. diſt. 38. cap. illud.

¶ Non qui aliquid neſcit, ſed qui putat ſe ſcire quod neſcit, errare probatur. C. XI.

† *al. error. q.p.c. cauendum*] orig.

4 QVamuis errare †, quanta poſſumus cura, cauendum ſit, non ſolum in maioribus, verumetiam in minoribus rebus nec niſi rerum ignorantia poſſit errari; non tamen eſt conſequens, vt continuo erret quiſquis aliquid neſcit: ſed quiſquis ſe exiſtimat ſcire quod neſcit. Pro vero quippe approbat falſum, quod eſt erroris proprium. Verumtamen in qua re quiſque erret, intereſt plurimum. Nam in vna eademque re, & neſcienti ſciens, & erranti non errans recta ratione prepo-

præponitur. In diuerſis autem rebus; id e[illegible] [illegible] ūm iſte ſcit alia, ille alia; & iſte vtiliora, ille minus vtilia, vel etiam no[illegible] quis non in eis, quæ ille ſcit, ei præferat neſcientem? ſunt enim quædam, quæ neſcire, quam ſcire ſit melius.

3 *Sed licet per ignorantiā grāmaticæ artis aliquid vitioſum proferant epiſcopi, vel preſbyteri, non tamen ideo a ſcholaſticis ſunt deſpiciendi: quia morum vitia magis, quam verborum ſunt præcauēda.*

Vnde Auguſtinus in libro de catechizandis rudibus, c.9.

¶ Non contemnant ſcholaſtici eccleſiaſticā ſimplicitatem.
C. XII.

SEdulo monendi ſunt ſcholaſtici [a], vt humilitate induti Chriſtiana, diſcant non contemnere, quos cognouerint morum vitia, quam verborum amplius deuitare, & cordi caſto linguam exercitatam nec conferre audeant, quam etiam præferre conſueuerant. *& infra.* His etiam maxime vtile eſt, noſſe ita eſſe præponendas verbis ſententias, vt præponitur animus corpori. Ex quo fit, vt ita malle debeant veriores, quam diſertiores audire ſermones, ſicut malle debent prudentiores, quam formoſiores habere amicos. Nouerint etiam non eſſe vocem ad aures Dei, niſi animi affectum. Ita enim non irridebunt, ſi aliquos antiſtites, & miniſtros eccleſiæ forte animaduerterint, vel cum barbariſmis, & ſolœciſmis Deum inuocare, vel eadem verba, quæ pronunciant, non intelligere, perturbateque diſtinguere, nō quia iſta minime corrigenda ſunt; vt populus ad id, quod plane intelligit, dicat, Amen: ſed quia † pie toleranda ſunt ab eis, qui didicerunt, vt ſono in foro, ſic voto in eccleſia benedici. Itaque forenſis illa, nonnumquam forte bona dictio, numquam tamen benedictio dici poteſt.

Iuo p. 6. c. 383.

† *tamen*] orig.

a ¶ Scholaſtici] *Vox iſta abeſt ab originali. Sed in eo hæc præcedunt:* Sunt item quidam de ſcholis vſitatiſſimis grammaticorum, oratorumque venientes, quos neque inter idiotas numerare audeas; neque inter illos doctiſſimos, quorum mens magnarum rerum eſt exercitata quæſtionibus. His ergo, qui loquendi arte ceteris hominibus excellere videntur, cum veniunt, vt Chriſtiani fiant, hoc amplius, quam illis illiteratis impartire debemus; quod ſedulo admonendi ſunt, vt humilitate, &c.

Item Gregorius ad Leandrum epiſcopum Hiſpalenſem, in præfat. Moral. ad finem.

¶ De eodem. C. XIII.

INdignum vehementer exiſtimo, vt verba cæleſtis oraculi reſtringam ſub regulis Donati.

¶ *Hoc & duo ſequentia capita abſunt a multis antiquis exemplaribus, neque gloſſam habent.*

[*Item Auguſtinus de vera religione, c.49. & c.50.*]

PALEA C. XIIII.

LOcutio diuinarum ſcripturarum ſecūdum cuiuſque linguæ proprietatē accipienda eſt. Habet enim omnis lingua, ſua quædam

propria genera locutionum; quæ cum in aliam linguam transferuntur, videntur abſurda.

[*Item Hieronymus ad Pammachium, epiſt.* 52. *cuius initium eſt Chriſtiani, interdum pudoris eſt.*]

PALEA. C. XV.

† *al. non fugere.* ECcleſiaſtica interpretatio, etiam ſi habet eloquii venuſtatem, diſſimulare eam debet, & fugere †; vt non otioſis philoſophorum, ſcholis paucisque diſcipulis, ſed vniuerſo loquatur hominum generi. *Item Clemens Papa, epiſt.* 3.

¶ Propter opprobrium ſenectutis, a paruulis, & a minimis non erubeſcat diſcere epiſcopus. C. XVI.

† abeſt ab originali. † *al. minim.* NVllus epiſcopus † propter opprobrium ſenectutis, vel nobilitatem generis a paruulis, vel minimis † eruditis, ſi quid forte eſt vtilitatis, aut ſalutis, inquirere negligat. Qui enim rebelliter viuit, & diſcere atque agere bona recuſat; magis diaboli, quam Chriſti membrum eſſe oſtenditur: & potius infidelis, quam fidelis monſtratur.

DISTINCTIO XXXIX.

1 pz *ECce plenarie monſtratum eſt, quod ſacerdotes oportet litterarum tam ſacrarum, quam ſæcularium eſſe peritos. Nunc quæritur, an ſecularium negotiorum oportet eos habere peritiam. Hanc prælatis eſſe neceſſariam multis rationibus probatur. Debent namque prælati ſubditis non ſolum ſpiritualia, ſed etiã carnalia ſubſidia miniſtrare, exemplo Chriſti, qui turbas ſequentes non ſolũ verbo docebat, ſed etiam virtute ſanabat, & corporalibus alimentis reficiebat. Vt autem prælati hæc omnia plene poſſint perficere, ſæcularium negotiorum oportet eos habere ſolertiam: vt eorum cautela & eccleſiæ ſeruẽtur indemnes, & cuique neceſſaria pro ſuo modo miniſtrentur. Vnde quidam in epiſcopum electus, a B. Gregorio pro ſua ſimplicitate repellitur, ne eius occaſione res eccleſiæ dilapidarentur. Sic.n. ſcribit Gregorius clero, & nobilibus Neapol. lib.* 8. *epiſt.* 40.

¶ Sæcularium negotiorum imperiti non ſunt in epiſcopos ordinandi. C. I.

Anſ. l. 6. c. 13. Poly. l. 2. c. 1. PEtrus diaconus, quem a vobis electum aſſeritis, omnino (vt dicitur) ſimplex eſt: & noſtis, quia talis hoc tempore in regiminis debet arce conſtitui, qui non ſolum de ſalute animarum, verum etiam de extrinſeca ſubiectorum vtilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus.

DISTIN-

DISTINCTIO XL.

1 *OPortet quoque epiſcopum eſſe ornatum, & hoſpitalē. Orna-* 1. Tim. 3.
ps *menta epiſcopalia, virtutes debent intelligi, quæ a Domino*
eis repromittuntur, cum dicitur [Sacerdotes eius induam ſalutari.] Pſal. 132.
Vnde in Veteri teſtamento varijs veſtibus ex precepto Domini ſa- Exod. 28.
cerdotes ornati leguntur: quia multimodis virtutibus debet ſplendere vita pontificis; vt gradui conferat decorem, quem ab eo non accepit. Non enim loca, ſed vita, & mores ſanctū faciunt ſacerdotem. Vnde ex ſuſcepto officio non licentiam peccandi, ſed neceſſitatem bene viuendi ſe nouerint aſſecutos.

Vnde Symmachus Papa ait.

¶ Officium ſacerdotij non confert, ſed adimit peccandi licentiam. C. I.

NOn nos beatum Petrum, ſicut dicitis, a Domino cum ſedis priuilegiis, vel ſucceſſores eius, peccandi iudicamus licentiam ſuſcepiſſe. Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ miſit ad poſteros. Quod illi conceſſum eſt pro actuum luce, ad illos pertinet, quos par conuerſationis ſplendor illuminat: Quis enim ſanctum dubitet eſſe, quē apex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi deſunt bona acquiſita per meritum, ſufficiūt, quæ a loci deceſſore præſtantur. Aut enim claros ad hæc faſtigia erigit: aut qui eriguntur, illuſtrat. Pol. l. 1. t. 7.

¶ Caput hoc, quod citatur ex Symmacho, eſt in libro, quē pro Symmacho Ennodius diaconus ſcripſit: ubi eq; Symmachi nomine citatur. quod cum librum Symmachus, & vniuerſa quinta ſynodus pro cauſa Symmachi habita ſic approbarunt, vt parem ei cum ſynodis, & Apoſtolicis decretis auctoritatem tribuerint.

Item Hieronymus ad Heliodorum, epiſt. 1. Infra 2. q. 7.

¶ Filij ſanctorum ſunt, qui exercent opera eorum. C. II. c. nō omnes. Pol. l. 3. t. 8.

NOn eſt facile ſtare loco Pauli, tenere gradum Petri iam cū Chriſto regnantium; quia hinc dicitur; non ſanctorum filij ſunt, qui tenent loca ſanctorum; ſed qui exercent opera eorum. Bur. l. 1. c. 207. Iuo p. 5. c. 321

a ¶ Quia hinc.]*Hæc vſque ad finem non ſunt inuenta apud B. Hieronymum, ex quo tamen, aut ex eius dictis, citant ceteri collectores.*

Item Gregorius.

¶ Morum nobilitas, non loci, vel generis, ſacerdotes notificet. C. III. Burc. l. 1. c. 208.

NOs qui præſumus, non ex locorum, vel generis dignitate; ſed morum nobilitate innoteſcere debemus: nec vrbium claritate, ſed fidei puritate. Iuo p. 5. c. 322. Pol. l. 3. t. 7.

Item Greg. ad Anaſtaſium preſbyterum lib. 6. epiſt. 29. vel c. 193.

¶ Non loca,vel ordin[illegible]d merita nos Deo iungunt. C. IIII.

Pol. ibid. NOn loca, vel ordi[illegible]s creatori noſtro proximos faciunt: ſed eã nos merita bona iungunt,aut mala diſiungunt.

Item Ioannes Chryſoſtomus, [*id eſt auctor operis imperfecti, in Matthaeum,hom.40.ad c.21.*

¶ Magnitudo peccati,vel dignitatis quemque fortiter deiicit. C. V.

2 HOmo Chriſtianus fortiter cadit in peccato propter duas cauſas, aut propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis †

† al. geſtis. *Item ex dictis*† *Bonifacij* a *martyris.*

¶ Damnatur Apoſtolicus,qui ſuæ,& fraternæ ſalutis eſt negligens. C. VI.

Ivo p.5.c.23. 3 SI Papa ſuæ,& fraternæ ſalutis negligens, deprehenditur inutilis, & remiſſus in operibus ſuis, & inſuper a bono taciturnus, quod magis officit ſibi, & omnibus; nihilominus innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus. † Huius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus à nemine eſt iudicandus: niſi deprehendatur a fide deuius: pro cuius perpetuo ſtatu vniuerſitas fidelium tanto inſtantius orat, quanto ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animaduertit propenſius pendere.

† al. vapulaturos.

a ¶ Dictis Bonifacij.] *Naucleris Gen.26 teſtatur hoc fuiſſe dictum Bonifacij martyris. Verum Deusdedit presbyter Cardinalis.tit. Apoſtolorum in Eudoxia tempore Victoris Papæ iij. libros quatuor de rebus eccleſiaſticis compoſuit,qui in bibliotheca Vaticana ſeruantur. Et lib.1.c.231.ex geſtis (ſic habent etiam multi Gratiani codices,& Ivo) Bonifacij martyris, & Archiepiſcopi Maguntini ſedis Apoſtolicæ legati,hæc ſanctiſſimi illius viri de Romano Pontifice, ac ſede Apoſtolica verba refert, in quibus eſt hoc caput: & quidem ex antecedentibus,& ſequentibus valde illuſtratur.* Sancta Romana eccleſia priuilegio ſpecialis auctoritatis diuinitus, & humanitus caput omnium eccleſiarum poſt Chriſtum Ieſum effecta, ſecundum Antiſtitis,vel rectoris ſui qualitatem, & valetudinem afficit totius Chriſtianitatis membra; vt illius incolumitati ſua reſpondeant incolumitate, & congaudeant: & nihilominus eius languoribus ſuo languore conſentiant: & ſicut eius gloria iuxta Apoſtolum conglorificantur, ſic eius deiectione deiiciuntur, vt illud propheticum in eo præcipue compleri deprehendatur [Omne caput languidum, & omne cor mœrens; a planta pedis vſque ad verticem nõ eſt in eo ſanitas.] Et reuera tanta reuerentia apicem præfatæ Apoſtolicæ ſedis omnes ſuſpiciunt, vt nõnullam ſanctorum canonũ diſciplinam, & antiquam Chriſtianæ religionis inſtitutionem magis ab ore præceſſoris eius, quam a ſacris paginis, & paternis traditionibus expetant: illius velle illius nolle tãtũ explorant, vt ad eius arbitrium ſuam conuerſationẽ & ipſi remittant aut intendãt. Quod ſi, vt ſummopere ſibi, & omnibus expedit, zelo domus Dei ſine intermiſſione tabeſcens, fidelis diſpenſator & prudens exiſtens, Deo & hominibus, opere & ſermone irreprehenſibilem ſeſe conſeruare ſtuduerit,

2.Cor.1.

Iſa.1.

vt

vt vere fatear, vniuerſum pene mundũ ſecum at.. ni im, et ſolicitum poſt Deum currere facit; ex vtroque ſexu populos diue ſæ profeſſionis, cõditionis, et ætatis cateruatim in Domino ſuo ſuper omnia bona ipſius cõſtituendus ducit. Si vero ſuæ, et fraternæ ſalutis negligens deprehenditur, inutilis, et remiſſus in operibus ſuis, et inſuper a bono taciturnus (quod magis officit ſibi et omnibus) nihilominus innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit, primo mancipio gehennæ cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus: cuius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus a nemine eſt iudicandus, niſi forte deprehendatur a fide deuius: pro cuius perpetuo ſtatu vniuerſitas fidelium tanto inſtantius orat; quanto ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animaduertunt propenſius pendere. Saluo enim diuinæ omnipotẽtiæ myſterio, vt dignum eſt, loco ab ipſa ſecundo illud B. Iob non incongrue aptari ſanctæ Romanæ Eccleſiæ poteſt: [Si deſtruxerit, nemo eſt qui ædificet: et ſi incluſerit hominem, nullus eſt qui aperiat ei: ſi continuerit aquas omnia ſiccabuntur: et ſi emiſerit eas, ſubuertent terram.] nec immerito: cum ipſa ſpecialius in Petro cœli, terræque retentet habenas. Hæc cum omnium fidelium in Chriſto ſpiritalis ſit mater, nemo debet renuere illius feriri diſciplina, vel emendari cenſura. iuxta illa prouerbia Salomonis [Ne dimittas legem matris tuæ, liga eam in corde tuo iugiter: qui enim abiicit diſciplinam, infelix eſt: et ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.] et rurſus [Eſt maledictus a Deo qui exaſperat matrem: et maledictio matris eradicat fundamenta;] illa vtique quæ arrogant,* diuiſa a ſede illius, cui dictum eſt [Tu es Petrus, et ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam.] et ſuper arenam concupiſcentiæ carnalis, ſeu humanæ præſumptionis probantur poſita: curſus riui minime proſperatur, ſi a ſuo fonte diuidatur.

Iob. c. 12. *Prou. 1. 6. 18* *Eccl. 3.* *fortaſſe] arroganter. *Matth. 16.*

Item Auguſtinus ad Valerium, epiſt. 148.

¶ Non ordines, ſed vitæ merita nos Deo commendant. C. VII.

4 ANte omnia peto, vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita, & maxime hoc tempore facilius, & lætius, & hominibus acceptabilius epiſcopi, aut preſbyteri, aut diaconi officio, ſi perfunctorie, atque adulatorie res agatur; ſed nihil apud Deũ miſerius, & triſtius, & dãnabilius. ¶ Item nihil eſſe in hac vita, & maxime hoc tẽpore difficilius, laborioſius, periculoſius epiſcopi, aut preſbyteri, aut diaconi officio; ſed apud Deum nihil beatius, ſi eo modo militetur, quo noſter Imperator iubet. Quis autem iſte ſit modus, nec a pueritia, nec ab adoleſcentia mea didici; & eo tempore, quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum. Nam quid aliud exiſtimem neſcio, vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram.

Anſel. l. 6. c. 196. Iuo p. 6. c. 389. Anſ. l. 6. c. 186.

Item Iſidorus.

¶ Corrumpitur, & ad terram ſacerdotium trahitur, niſi legaliter, & iuſte ſeruetur. C. VIII

SIcut viri, & mulieris digna coniunctio vnum facit matrimonium, & ſicut duorum copulatio vnum perficit corpus; ita clericatus, & ſacerdotium vnum faciunt preſbyterũ, & electio & conſecratio vnum faciunt epiſcopum: quæ omnia vnum efficiunt corpus: quod citius

corrumpitur, & ad terram trahitur, niſi legaliter ſeruetur, niſi iuſte viuendo laudetur.

Item Ambroſius lib. de paradiſo, c. 4.

¶ Gratia non locus ſaluat animam. C. IX.

†*Quo loci il- lud aduer- te*] orig. 5 Illud † autem animaduerte, quia extra paradiſum vir factus eſt, & mulier intra paradiſum facta, hoc eſt in inferiore loco, vir melior inuenitur: & illa quæ in meliore loco, hoc eſt in paradiſo, facta eſt, inferior reperitur.

Item Gregorius, lib. 6. reg. epiſt. 5. ſeu c. 169.

De eodem. C. X.

† *al. Quamlibet.* *Gen. 19.* Quælibet † occulta loca ſine gratia Dei animam ſaluare non poſſunt: quod aliquando in ipſis quoque conſpicimus erratibus electorum. Nam Loth in ipſa peruerſa ciuitate fuit iuſtus: in monte peccauit. Sed iſta cur dicimus, cum maiora nouerimus? Quid enim paradiſo iucundius? quid cælo ſecurius? & tamen homo ex paradiſo, & Angelus de cœlo peccando cecidit.

Idem.

¶ De eodem. C. XI.

Burc. l. 1. c. 206. Iuo p. 5. c. 320. Adam primus homo pro peccato de paradiſo eiectus eſt: hoc eſt, quia Dei nobilitatem a ſe deiecit, nobilitate loci priuatus eſt.

¶ *Primo libro B. Gregorij in Ezechielem homil. 9. leguntur hæc verba, quæ nonnihil ad hanc rem facere videntur:* Quia autem loca mentem non muniunt, ipſe humani generis primus teſtatur parens, qui & in paradiſo cecidit.

Item Ioannes Chryſoſtomus, [*id eſt auctor operis imperfecti in Matthæum, hom. 43. ad c. 23.*]

¶ Non eſt verus ſacerdos omnis, qui nominatur ſacerdos. C. XII.

6 Multi ſacerdotes, & pauci ſacerdotes; multi nomine, pauci opere. Videte ergo, quomodo ſedetis ſuper cathedram; quia non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram; non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum; non omnis ſacerdos ſanctus, ſed
1. Pet. 3. omnis ſanctus ſacerdos. Qui bene ſederit ſuper cathedram, honorem accipit ab illa; qui male ſederit, iniuriam facit cathedræ; ideoque malus ſacerdos de ſacerdotio ſuo crimen acquirit, non dignitatem. In iudicio enim ſedens, ſiquidem bene vixeris, & bene docueris, omnium
†*al. es.* iudex es: ſi autem bene docueris, & male vixeris, tui ſolius conde-
Ibid. homil. 35. ad c. 20. mnator eris †. Nam bene viuendo & bene docendo, populum inſtruis quomodo debeat viuere: bene autem docendo, & male viuendo,
†*al. deſiderat.* Deum inſtruis, quomodo te debeat condemnare. *Idem.* ¶ Quicunque deſiderauerit † primatum in terra, inueniet confuſionem in cœlo; nec

nec[a] inter ſeruos Chriſti computabitur, qui de primatu tractauerit; nec vnuſquiſque eorum feſtinet, quomodo ... iis maior appareat, ſed quomodo omnibus inferior videatur: quoniam non qui maior fuerit in honore, ille eſt iuſtior: ſed qui fuerit iuſtior, ille maior. Conuerſatio ergo melior eſt deſideranda, non dignior gradus.

a ¶ Nec inter.] *In loco indicato legitur,* vt inter ſeruos Chriſti non ſit de primatu certamen, nec vnuſquiſque, &c. *Sed obſtitit gloſſa ne mutaretur.*

DISTINCTIO XLI.

1 ps *Ecce quibus oporteat ſacerdotem eſſe ornatum moribus; ſed praeterea oportet illum eſſe ornatum in exterioribus, habitu videlicet & inceſſu; habitu, vt nec fulgidis nec ſordidis ſe veſtibus ornet. Vt enim ait Hieronymus,*[b] *nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ deliciæ laudem pariunt; quod tam de veſtibus, quam de cibis intelligendum eſt.*

a ¶ Hieronymus.] *Ad Euſtochium de cuſtodia virg. ſic ſcribit;* nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ munditiæ conueniunt Chriſtiano. *Ad Nepotianum quoque in eandem fere ſententiam,* veſtes pullas æque deuita, vt candidas, ornatus, vt ſordes pari modo fugiendæ ſunt, quia alterum delicias alterum gloriam redolet.

Vnde Auguſtinus ait lib. 3. de doctrina Chriſtiana, c. 10

¶ Pro moribus eorum, cum quibus viuimus, etiam vti debemus alimentis. C. I.

QVisquis rebus prætereũtibus reſtrictius vtitur, quàm ſeſe habent mores eorum, cum quibus viuit, aut intemperans,[a] aut ſuperſtitioſus eſt. Quiſquis vero ſic eis vtitur, vt metas conſuetudinis bonorum, inter quos verſatur, excedat; aut aliquid ſignificat, aut flagitioſus eſt. In omnibus enim talibus non vſus rerũ, ſed libido vtentis in culpa eſt. *& infra.* ¶ Quid igitur locis & temporibus, & perſonis conueniat, diligenter attendendum eſt, ne temere flagitia reprehendamus. Fieri enim poteſt, vt ſine aliquo vitio cupidinis, vel voracitatis, pretioſiſſimo cibo ſapiens vtatur; inſipiens autem fœdiſſima gulæ flamma in viliſſimum olus ardeſcat, & ſanius† quiſque maluerit, more Domini, piſce veſci, quam lenticula, more Eſau nepotis Abrahæ, aut ordeo, more iumentorum. Non enim propterea continentiores nobis ſunt pleræque beſtiæ, quia vilioribus aluntur eſcis. Nam in omnibus huiuſcemodi rebus non ex earum rerum natura, quibus vtimur, ſed ex cauſa vtendi, & modo appetendi, vel probandum, vel improbandum, quod facimus.

Iuo p.4.c.24 Pan.l.2.c.195. † *al. ſanus* *Luc.* 24. *Gen.* 25.

a ¶ Intemperans.] *Apud ſanctum Auguſt. & Iuonem legitur:* temperans, *Sed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Idem ſuper Epiſtolam Ioannis.

¶ Non cibus ſed appetitus in culpa eſt. C. II.

DElicię quælibet, ſi abſque deſiderio percipiantur, non officiunt: & viles cibi appetenter accepti impediunt profectum abſtinentiæ.

2. Reg. 23. Dauid enim aquam male concupitam effudit, & Helias carnes

3. Reg. 17. comedit.

¶ *In operibus B. Auguſtini aut impreſſis, aut manuſcriptis, quæ hactenus ad manus venerint hæc non ſunt inuenta. Ceterum apud Proſperum de vita contemplatiua l. 2. c. 22. eadem fere leguntur:* Nec deliciæ quælibet, ſi abſque deſiderio percipiãtur, officiunt: et viles cibi, plerumque abſtinentiæ profectum, ſi appetenter accipiantur, impediunt. Hinc eſt quod ſanctus Dauid aquæ in ſe concupiſcentiam caſtigauit; atque eam ſibi a ſuis oblatam, ne deſiderio ſuo ex ea ſatisfacere videretur, effudit: et ſancto Heliæ perceptio carnium non concupita non nocuit.

Idem de verbis Domini ſecundum Mattheum, ſerm. 5. †

† *ad illa verba*] petite & dabitur vobis] *ſed paulo aliter.*

¶ Contra ſuæ infirmitatis conſuetudinem, aliquibus cibis diuites vi non cogantur. C. III.

NOn cogantur diuites pauperum cibis veſci: vtantur conſuetudine infirmitatis ſuæ, ſed doleant aliter ſe non poſſe: ſi conſuetudinem mutant ægrotant. Vtantur ſuperfluis, dent inopibus neceſſaria. Vtantur pretioſis, dent pauperibus vilia.

Idem lib. 2. quæſt. Euang. c. 11.

¶ Æquanimitas tolerandi, non vſus vel abſtinentia cibi iuſtitiam facit. C. IIII.

Iuo p. 4. c. 23 QVod dicit Dominus in Euangelio [Iuſtificata eſt ſapientia ab o-

Matt. 11. & mnibus filiis ſuis] oſtendit filios ſapientiæ intelligere nec in abſ-

Luc. 7. tinendo, nec in manducando eſſe iuſtitiam, ſed in æquanimitate tolerandi inopiam, & in temperantia per abundantiam non ſe corrumpendi, atque opportune ſumendi, vel non ſumendi ea, quorũ non vſus, ſed concupiſcentiã reprehendenda eſt. Non enim intereſt omnino, quid alimentorum ſumas, vt ſuccurras neceſſitati corporis, dummodo congruas in generibus alimentorum his, cum quibus tibi viuendum eſt. Neque quãtum ſumas, intereſt multum cum videamus aliorum ſtomachum citius ſaturari; & eos tamen illi ipſi paruo quo ſatiantur, ardenter, & intolerabiliter, & omnino turpiter inhiare: alios autem pluſculo quidem ſatiari, ſed tolerabilius inopiam perpeti; & vel ante ora poſitas epulas, ſi id in tempore opus ſit, cum tranquillitate aſpicere, neque tangere. Magis ergo intereſt, non quid, vel quantum alimentorum pro congruentia hominum, atque perſonæ ſuæ, & pro ſuæ valetudinis neceſſitate qui capiat, ſed quanta facilitate, & ſerenitate animi careat, cũ his vel oportet, vel neceſſe eſt carere, vt illud in animo Chriſtiani compleatur, quod Apoſtolus dicit. [Scio & minus habere:

ſcio

ſcio & abūdare. vbiq; & in omnibus inbutus ſum, & ſatiari, & eſurire, *Philip. 4.*
& abundare, & penuriam pati: omnia poſſum in eo, qui me cōfortat.]

Item ex concilio Gangrenſi, c. vltimo

Temperantia ciborum, & veſtium, non diſſolutio eorum laudatur. C. V.

PArſimoniam cum veſte humili non reprobamus: ſicut etiam ornatum [a] præter corporis diligentiam infucatum laudamus. Diſſolutos autem, & fractos in veſtibus inceſſus non recipimus: & domos Dei honoramus, & conuentus, qui in his fiunt, tanquam ſanctos, & viles recipimus pietatem in priuatis domibus non concludentes, ſed omnem locum in nomine Dei ædificatum honorantes: & congregationem in eccleſia factam ad vtilitatem communem recipimus, & bona opera, quæ [b] ſupra vires in fratres pauperes exercentur, ſecundum eccleſiaſticas traditiones beatificamus: & omnia, quæ conueniunt traditionibus Apoſtolicis, & ſanctarum ſcripturarum præceptis, in eccleſia fieri exoptamus. Iuo p. 8. c. 321.

a ¶ Præter corporis.] *Eſt ex priſca verſione. Græce eſt:* διʼἐπιμέλειαν μόνον τοῦ σώματος ἀπερίεργον. *id eſt:* propter corporis tantum curam minime ſuperuacaneā atque operoſam. *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*
b ¶ Supra vires.] *In priſca illa verſione eſt:* iuxta vires. *Dionyſiana habet vt Grat. Græce autem:* τὰς καθʼ ὑπερβολὴν εὐποιΐας τῶν ἀδελφῶν τὰς κατὰ τὰς παραδόσεις, διὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τοὺς πτωχοὺς γινομένας. *id eſt,* eximias, atque excellentes fratrum beneficentias, quæ ſecundum traditiones per eccleſiam in pauperes fiunt.

Item Gregorius Ioanni Conſtantinopolitano, lib. 1. reg. epiſt. 24.

¶ Sub ſpecie virtutis ſæpe ſe vitia ingerunt. C. VI.

SÆpe ſe vitia eſſe virtutes mentiuntur, vt tenacitas, parſimonia, effuſio, largitas, crudelitas, zelus iuſtitiæ, remiſſio, pietas velit videri.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 15.

¶ Meritis fidei, & vitæ, non diuitiis, epiſcopalis auctoritas quæritur. C. VII.

EPiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatē fide, & vitæ meritis quærat. *Ibid. c. 14.* Bur. l. 2. c. 209.
¶ Hoſpitium quoque non longe ab eccleſia habeat.

Item ex eodem, c. 45. Iuo. p. 6. c. 284.

¶ De eodem. C. VIII.

CLericus profeſſionem ſuam & habitu, & inceſſu probet: & ideo nec veſtibus, nec calceamentis decorem quærat. Anſ. l. 7. c. 202.

Sicut ergo in cibis mores eorum, cum quibus viuimus, obſeruare monemur; ſic & de indumentis intelligendū eſt. Vt enim alibi dicitur, [Quiſquis contēptis his, cum quibus viuit, lautiora ſibi, vel auſteriora præ ceteris indumenta, vel alimenta quærit, aut intēperans ſui, aut ſuperſtitioſus eſt.] In inceſſu autē debet eſſe ſacerdos ornatus, vt grauitate itineris, mentis maturitatem oſtendat. Incompoſitio enim corporis (vt Auguſtinus ait) inæqualitatē indicat mentis. Vnde hiſtoriographus ille cum eius mutabilitatem deſcriberet, cuius conſcientia excita† curis mentē vaſtabat;† inter cetera hoc etiam notabile iudicauit, dicens [Citus modo, & modo tardus inceſſus.]

Supra ea.c. quiſquis.epiſt. 109. ad Monachas habetur ſenſus.
Saluſt.de Catilina.
† *al. excitatā. al. exagitatam*
† *al. vexabat*

DISTINCTIO XLII.

1 ps *HOſpitalem vero ſacerdotē eſſe oportet, ne ſit in numero eorū, quibus in iudicio dicetur [Hoſpes eram, & nō ſuſcepiſtis me.] Qui enim Apoſtolum ſecutus, alios ad hoſpitalitatē debet inuitare, quomodo hoſpitalitatis exhortator poterit eſſe, qui domū propriam hoſpitibus claudit? Si enim ſacerdos primum a ſeipſo, & a domeſtica eccleſia ſua debet exigere quod poſtea populis imperet: ſi primū, imitando Chriſtum, ipſe debet facere, quæ poſtea populum doceat, neceſſe eſt, vt pauperes hoſpitio recipiat, quo ad hoſpitalitatem facilius ſuo exēplo ſubditos attrahat. ¶ Ordinandus itaque ſacerdos ad memoriam reuocet, quomodo Abraham, & Loth per hoſpitalitatis opera, Deo placuere, & Angelos hoſpitio meruerunt recipere; quomodo Angeli Sodomis hoſpitalem domum ingreſſi, Loth cum familia ſua liberauerūt; quomodo clauſas domos cum hoſpitibus ignis ingreſſus perdiderit; quomodo etiam ſecundum Hieronymum, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur: ac ſi per opera pietatis ſe inſtruat, vt & præſentis vitæ ſubſidia, & æternæ claritatis præmia a Deo percipiat; vtrumque enim pietati promittitur. ¶ Vnde Apoſtolus ſcribens ad Timotheū ait [Exerce teipſum ad pietatem. Nam corporalis quidem exercitatio ad modicū vtilis eſt; pietas autē eſt vtilis ad omnia, habens promiſſionem vitæ quæ nunc eſt, & futuræ.] Ab hac quiſquis alienus fuerit, in ſacerdotem ordinari non poterit. ¶ Si enim vidua in eccleſia recipi prohibetur; quæ pauperes non recepit hoſpitio, quæ pedes ſanctorum non lauit, quæ omne opus bonum non eſt executa; multo magis ſunt prohibendi a ſacerdotio, qui ab opere pietatis probātur alieni. Vnde† hoſpitalitatis opera deſpicientes, in Gangrenſi concilio excommunicantur. Sic enim in eo ſtatutum eſt, c.11.*

Matth.25.
Gen.18.& 19
Glo.ord. Gen. 19. ex Alcuino.
In regula Monacharū c.de paupertate.
1.Tim.4.
1.Tim.5.
31.q.1.qūo.
† *al. Vnde quidam.*

¶ Non ſunt deſpiciendi, qui conuiuia pauperibus exhibent. C. I.

SI quis deſpicit eos, qui fideliter agapas, † id eſt conuiuia pauperibus exhibent, & propter honorem Dei conuocant fratres, & noluerit communicare huiuſcemodi vocationibus, paruipendens quod geritur, anathema ſit.

Bur.l.19.c.12.
Iuo p.15.c.136.
Anſ.l.5.c.76

Hinc

Hinc etiam Ioannes Euangeliſta in epiſtol' ſua quendam Diotrephem excommunicat, qui nec pauperes recipiebat, & recipientes de eccleſia eÿciebat. In hoſpitalitate autẽ non eſt habendus dilectus perſonarum; ſed indifferenter quibuſcumq; ſufficimus, hoſpitales nos exhibere debemus. Epiſt. 3.

Vnde Ioannes Chryſoſtomus in epiſt. ad Hebræos hom. xi. ad c. 6.

¶ In recipiendis hoſpitibus nulla debet eſſe diſtinctio. C. II.

2 QVieſcamus ab hac abſurda curioſitate, & diabolica & peremptoria.† Si enim in clero ſe electum eſſe dicar, ſi ſacerdotem ſe nominet, ſcrutare: non enim ſine periculo in talibus indiſcuſſa communicatio eſt: circa maiora periculum vertitur; non enim das, ſed accipis. Si vero pro nutrimento poſtulat, nihil in his examines. Inquire, quomodo Abraham hoſpitalem ſe circa omnes oſtendebat. Si ſcrutator fuiſſet circa refugientes ad ſe, numquam Angelos hoſpitio recepiſſet. Fortaſſis enim non putans eos Angelos eſſe, cum reliquis & hos repuliſſet: Sed quoniam omnes recipiebat, ſuſcepit & Angelos. Non enim ex vita eorum, quos accipis, mercedem tibi retributurus eſt Deus: ſed ex voluntate tua, ex liberalitate, ex honorificentia multa, ex miſericordia, ex bonitate. † *al pernicioſa.*

Sed licet ipſa conuiuia deſpicienda nõ ſint; non tamẽ in eccleſiis celebrari, nec clericos ad ea conuocatos ex eis partes ſibi tollere oportet.

Vnde in Laodicenſi concilio, c. 27.

¶ Clerici ad agapem vocati partes ſibi non tollant. C. III.

NOn oportet miniſtros altaris, vel quoſlibet clericos [a] ad agapem † vocatos, partes tollere propter iniuriam [b], quæ ex hac occaſione eccleſiaſtico ordini poſſit deputari. Anſ. l. 5. c. 77. Iuo p. 3. c. 138.

a ¶ Clericos] *In concilio Græco, & priſca etiam verſione additur*, vel laicos.

b ¶ Propter iniuriam] *Græce eſt*: διὰ τὸ τὴν ὕβριν τῇ τάξει προστρίβεσθαι τῇ ἐκκλησιαστικῇ, *id eſt*, eo quod eccleſiaſtico ordini inuratur contumelia.

Item ex eodem, c. 28.

¶ In locis Deo ſacratis nec comedere, nec accubitus ſternere liceat. C. IIII.

4 NOn oportet in baſilicis, ſeu in eccleſiis agapem facere, & intus [a] maducare, vel accubitus ſternere. Bur. l. 3. c. 82. Iuo p. 3. c. 32. Anſ. l. 5. c. 78.

a ¶ Et intus] *Græce eſt*, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ: *quod Dionyſius vertit, ſe* nec intra domum Dei. *ſed apud Balſamonem abeſt vox*, Dei.

Item in concilio Carthaginenſi 3. c. 30.

¶ Niſi neceſſitate coacti clerici in eccleſia non conuiuentur. C. V.

NVlli epiſcopi, vel clerici in eccleſia conuiuentur, niſi forte tranſeuntes hoſpitiorum neceſſitate illic reficiantur. Populi etiam Bur. l. 3. c. 83. Iuo p. 3. c. 74.

ab huiuſmodi conuiuiis, quantum poteſt fieri, prohibeantur.

In reg. B. Benedicti, c. 52. Bur. l. 3. c. 81. Iuo p. 3 c. 71. † al. laudibus.

Item ex dictu B. Benedicti Abbatis.

¶ De eodem. PALEA. C. VI.

ORatorium hoc ſit, quod dicitur; nec ibi quidquam aliud geratur, vel condatur, quàm quod diuinis miniſteriis conueniat.

Item Auguſtinus epiſt. 109. de regula monachorum.

Senſus non verba. Iſidorus Etymo. l. 15 c. 4. Smaragdus in re. B. Benedicti. c. 52. Bur. l. 3. c. 80. Iuo p. 3 c. 72.

¶ De eodem. C. VII.

IN oratorio præter orandi, & pſallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic & opera iugiter impenſa concordent.

DISTINCTIO XLIII.

Cant. 5. ex gloſſa interlin. ibi. Ad Oceanũ epiſt. 83. & glo. or. in I. Tim. 3. in ver. doctorem.

I ps *PVdicus quoq; debet eſſe ſacerdos, vt & moribus, & verbũ pudorem indeſinenter exhibeat. Vnde in canticis canticorum genæ ſponſæ, id eſt prædicatores, turturi comparantur.* ¶ *Debet etiã gratiã docendi habere: quia, vt Hieronymus ait [innocens, & abſq; ſermone conuerſatio, quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Nam latratu canum, & baculo*[a] *paſtorum, lupi ſunt arcendi.] In ipſa autem doctrina diſcretum oportet eſſe rectorem, ne aut tacenda proferat; aut proferenda taceat.*

a ¶ Baculo] *In epiſtola B. Hieronymi legitur*, baculoque paſtoris luporum rabies deterrenda eſt. *Sed gloſſa ordinaria cum Gratiano concordat.*

Vnde Gregorius par. 2. ſui paſtoralis, c. 4. ait.

¶ De diſcretione prædicationis, & ſilentii. C. I.

SIt rector diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiſcretum ſilentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpe namque rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocem nequaquam iam gregis cuſtodiæ, paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt: quia veniente lupo fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hinc namque eos per prophetam Dominus increpat dicens [Canes muti, non valentes latrare.] Hinc rurſus queritur, dicens [Non aſcẽdiſtis ex aduerſo, neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Domini.] Ex aduerſo quippe aſcendere, eſt pro defenſione gregis, voce libera, huius mundi poteſtatibus contraire. Et in die Domini in prælio ſtare, eſt prauis decertantibus ex iuſtitiæ amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere, quid eſt aliud, quam tacendo terga præbuiſſe? qui nimirum ſi pro grege ſe obiicit, murum pro domo Iſrael hoſtibus opponit. Hinc

Ioan. 10. *Eſa. 56.* *Ezech. 13.* *Thren. 2.*

rurſus

rurſus delinquenti populo dicitur] Propheta tui viderunt tibi falſa, & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent] Prophetæ quippe in ſacro eloquio nonnunquam doctores vocantur, qui dum fugitiua eſſe præſentia indicant, quæ ſunt ventura manifeſtant: quos diuinus ſermo falſa videre redarguit: quia dum culpas corripere metuunt, incaſſum delinquentibus promiſſa ſecuritate blandiuntur: qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt: quia ab increpationis voce conticeſcunt: Clauis quippe apertionis eſt ſermo correctionis; quia increpatio culpam detegit, quam ſæpe neſcit ipſe etiam, qui perpetrauit. Hinc Paulus ait [Vt potens ſit in doctrina ſana exhortari: & eos, qui contradicunt, redarguere.] *Ad Tit.1.* Hinc per Malachiam dicitur [Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum eſt] *Malach.2.* Hinc per Eſaiam Dominus admonet dicens [Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam.] *Eſa.58.* Præconis quippe officium ſuſcipit, quiſquis ad ſacerdotium accedit, vt ante aduentum iudicis, qui terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo, ſi prædicationis eſt neſcius, quam clamoris vocem daturus eſt præco mutus? Hinc eſt enim, quod ſuper paſtores primos in linguarum ſpecie ſpiritus ſanctus inſedit; *Act.2.* quia nimirum, quos repleuerit, de ſe protinus loquẽtes facit. Hinc Moyſi præcipitur, vt tabernaculum ſacerdos ingrediens tintinnabulis ambiatur; *Exod.28.* vt videlicet prædicationis voces habeat; ne ſuperni inſpectoris iudicium ex ſilentio offendat: ſcriptum quippe eſt [vt audiatur ſonitus, quando ingreditur, vel egreditur ſanctuarium in conſpectu Domini; & non moriatur. Sacerdos namque ingrediens, vel egrediens moritur, ſi de eo ſonitus non auditur; quia iram contra ſe occulti iudicis exigit, ſi ſine prædicationis ſonitu incedit. Apte autem tintinnabula veſtimentis illius deſcribuntur inſerta. Veſtimenta enim ſacerdotis quid aliud, quam recta opera debemus accipere? propheta teſtante, qui ait [Sacerdotes tui induantur iuſtitia.] *Pſal.131.* Veſtimentis itaq; illius tintinnabula inhærent: vt † vitæ viam cũ linguæ ſonitu ipſa quoque bona opera ſacerdotis clament. *† al. ſi.* Sed cum rector ſe ad loquẽdum præparat, ſub quanto cautelæ ſtudio loquatur, attendat; ne ſi inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere corda audientium feriantur: & cum fortaſſe ſapiens videri deſiderat, vnitatis compagem inſipienter abſcindat. Hinc namque veritas dicit [Habete ſal in vobis & pacem habete inter vos.] *Mar.9.* Per ſal quippe, verbi ſapientia deſignatur. Qui ergo loqui ſapienter nititur, magnopere metuat, ne eius eloquio audientium vnitas confundatur. Hinc Paulus ait [Non plus ſapere, quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.] *Rom.12.* Hinc in ſacerdotis veſte iuxta diuinam vocem tintinnabulis mala punica coniunguntur. *Exod.28.* Quid enim per mala punica, niſi fidei vnitas deſignatur? Nam ſicut in malo punico, vno exterius cortice multa interius grana mu-

niuntur;ſic innumeros ſanctæ eccleſiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuerſitas meritorum tenet. Ne igitur rector incautus ad loquendum proruat; hoc,quod iam præmiſimus, per ſemetipſam veritas diſcipulis clamat.[Habete ſal in vobis,& pacem habete inter vos:

Mar.9.

ac ſi figurate per habitum ſacerdotis dicat; mala punica tintinnabulis iungite,vt per omne,quod dicitis, vnitatem fidei cauta obſeruatione teneatis. Prouidendum quoque eſt ſolicita intentione rectoribus, vt ab eis non ſolum praua nullo modo, ſed ne recta quidem nimie & inordinate proferātur: quia ſæpe dictorum virtus perditur,cum apud corda audientium, loquacitatis incauta importunitate leuigatur; & auctorem ſuum hæc eadem loquacitas inquinat, quæ ſeruire auditorib. ad vſum profectus ignorat. Vnde bene p Moyſem dicitur[Vir, qui fluxum ſeminis patitur, immundus eſt.] In mente quippe audientium, ſemen ſecuturæ cogitationis eſt qualitas auditæ locutionis;quia dum per aurem ſermo concipitur , cogitatio in mente generatur. Vnde & ab huius mundi ſapientibus prædicator egregius ſeminiuerbius eſt vocatus. Qui ergo fluxum ſeminis patitur,immundus aſſeritur;quia multiloquio ſubditus,ex eo ſe inquinat:quod ſi ordinate promeret, prolem rectæ cogitationis edere in audientium corda† potuiſſet:dumque incautus per loquacitatem defluit,non ad vſum generis,ſed ad immunditiam ſemen effundit.Vnde Paulus quoque,cum diſcipulum de inſtantia prædicationis admoneret, dixit, [Teſtificor coram Deo, & Chriſto Ieſu, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, per aduentum ipſius, & regnum eius, prædica verbum , inſta opportune, importune: dicturus [importune,] præmiſit [opportune;] quia ſcilicet apud auditoris mentem ipſa ſua vtilitate ſe deſtruit, ſi habere importunitas opportunitatem neſcit.

Leuit.15. *Act.17.* *† al.corde.* *2.Tim.4.*

Item Clemens epiſtola 3. in extremo.

¶ Porcis, & canibus ſacra non ſunt committenda
C. II.

Matth.10. *Mar.8.* *Matth.7.*

2 IN mandatis habemus,vt venientes ad ciuitatem diſcamus prius, quis in ea dignus ſit, vt apud eum cibum ſumamus; quanto magis noſſe conuenit, quis, qualiſve ſit is, cui immortalitatis verba credenda ſunt? Soliciti enim, & valde ſoliciti eſſe debemus,ne margaritas noſtras mittamus ante porcos. Sed & ob alias cauſas vtile eſt viri huius habere me notitiam. Si enim ſciam, quia in his,de quibus non poteſt dubitari,quod bona ſint,emendatus eſt,& inculpabilis;hoc eſt, ſi ſobrius,ſi miſericors,ſi iuſtus, ſi mitis,& humanus(quæ vtique bona eſſe nullus ambigit) tunc conſequens videbitur, vt ei, qui obtinet bona virtutum , & quod deeſt fidei,& ſcientiæ, conferatur:& in quibus maculari eius vita videtur, quæ eſt in reliquis probabilis, emendetur. Si vero

Si vero in iis, quæ palam ſunt, peccatis inuolutus permanet, & inquinatus; non me oportet ei aliquid de ſecretioribus, & remotis diuinæ ſcientiæ proloqui; ſed magis proteſtari & conuenire eum, vt peccare deſinat, & actus ſuos a vitiis emendet. Quod ſi ingeſſerit ſe, & prouocauerit nos dicere, quæ eum minus recte agentem non oportet audire; prudenter eum debemus eludere. Nam nihil omnino reſpondere, auditorum cauſa vtile non videtur: ne forte exiſtiment nos reſponſionis penuria declinare certamen; & fides eorum lædatur non intelligentium propoſitum noſtrum.

Item Anacletus, epiſt. 1. omnibus epiſcopis.

¶ Verba prædicationis perſecutoribus ſuis prælati non ſubtrahant. C. III.

3 SCimus autem multos ob id infeſtare doctores, vt eos perdant, & Iuo par. 5.
placita propriæ voluntatis adimpleant. Non propterea tamen c. 237.
doctores (inquantum vires ſuppetunt) a recta æmulatione, & bona
intentione † recedere debent; ſcientes, quia beati, qui perſecutionem † *al. inſtitu-*
patiuntur propter iuſtitiam. *tione.*
Item Gregorius Venantio, lib. 1. epiſt. 33. *Matth. 5.*

¶ Non eſt mundus a ſanguine ſubiectorum, qui Dei conſilium illis non annuntiat. C. IIII.

EPheſiis Paulus dicit [Mundæ ſunt manus meæ a ſanguine omni- *Act. 20.*
um veſtrum: non enim ſubterfugi, quominus annuntiarē omne
conſilium Dei vobis.] Mundus ergo a ſanguine eorum non eſſet, ſi eis
Dei conſilium annuntiare noluiſſet: quia cum increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo paſtor occidit.

Item Nicolaus ad Michaelem Imperatorem in epiſtola, cuius initium eſt, Propoſueramus.]

¶ Æternæ damnationis pœnam incurrit prædicator, qui ſemen diuini verbi non ſpargit. C. V.

DIſpenſatio eſt † nobis cæleſtis ſeminis iniuncta. væ ſi non ſparſe- † *Diſpenſa-*
rimus: væ ſi tacuerimus. Quod cum electionis vas formidet, & *tione nobis*]
clamet; quanto magis cuilibet exiguo metuendum eſt: Proinde, ſicut orig.
non leue diſcrimen incumbit Pontificibus ſiluiſſe pro diuinitatis cul 1. *Cor.* 9.
tu, & eccleſiæ correctione quod congruit; ita his (quod abſit) non me- Gloſſa ordi.
diocre periculum eſt; qui cum debeant parere, deſpiciunt. ex Ambr.
4 *Pariter quoque obſeruare debet ſacerdos, ne indignis, & non intel-* ſer. 2. in pſal.
ligentibus ſecreta myſteria, ſua prædicatione reſerare incipiat. Qui 118. in verſi.
enim ea docet, quæ ab auditoribus non valent intelligi; non ad eo- [Abſcondi
rum vtilitatem, ſed ad ſui oſtentationem facit. Vnde in expoſitione eloquia
[*Beati immaculati dicitur.*] *vitium eſt ſecreta myſteria vulgare* tua.]
indignis: quod fit vel loquacitate incauta, dum ſine iudicio volat irreuocabile verbum; vel adulatione, vt ei placeat, cui ſecreta reuelat,

veliactatione ſcientiæ; ut plura ſcire videatur.] In quibus omnibus profecto datur intelligi, quanta debeat eſſe diſcretio in prædicatione ſacerdotum: qua ſi forte caruerit, tanquam torto naſo ſacerdotalis officij iudicatur indignus.

DISTINCTIO XLIIII.

Rom. 13.
Hier. in epi. ad Amandū, & Aug. de Tēp. ſerm. 65. Greg. in paſtor. p. 3. c. 20.
4. *Reg. ult. ſecundum lxx.*

1 gs *CVm autem vinolentus eſſe prohibetur, gulæ intemperantiam nequaquam habere permittitur. Neque enim ebrietas prohibetur, & voracitas permittitur. Vtrumque enim inter opera tenebrarum Apoſtolus connumerat ſcribens Romanis [Non in comeſſationibus & ebrietatibus.] Ventris namque ingluuies ad luxuriam prouocat facile; & omne opus bonum diſſoluit. Vnde venter & genitalia ſibimetipſis vicina ſunt: ut ex vicinitate membrorum confœderatio intelligatur vitiorum.] Hinc etiam Nabuzardam princeps coquorum muros Hieruſalē deſtruxiſſe legitur: quia venter cui multitudo coquorum deſeruit, ædificia virtutum ad ſolum redigit. Sacerdos itaque de altari viuere, non luxuriari quærat, ut ait Hieronymus. [Tibi o ſacerdos de altario viuere, non luxuriari permittitur.] Sunt autem comeſſationes non ſolum ſacerdotibus, ſed etiam laicis noxiæ: qui feſtiuos, & ſolennes dies non aliter ſe digne celebrare putant, niſi comeſſationibus deſeruiant.*

Vnde Auguſtinus ſcribit ad Aurelium epiſcopum, epiſt. 64.

¶ Non eſt vacandum comeſſationibus, & ebrietatibus. C. I.

In Michæā c. 3. in extremo.
Iuo par. 13. c. 68.
† *abeſt ab orig. Iuo & aliquot manuſcriptis Gratiani.*

COmeſſationes, & ebrietates ita conceſſæ, & licitæ putantur, ut in honorem etiam beatiſſimorū martyrū non ſolum per ſolennes dies (quod ipſum quis nō lugendū videat, qui hæc non carneis oculis inſpicit?) ſed etiam quotidie celebrētur & *poſt pauca.* Non ergo aſpere, quantum exiſtimo, non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur: magis docendo, quàm iubendo; magis monendo, quàm minando. Sic enim agendum eſt cum multitudine peccantium. †Seueritas autem exercenda eſt in peccata paucorum. Et ſi quid minamur; cum dolore fiat, de ſcripturis comminando vindictam futuram; ne nos ipſi in noſtra poteſtate, ſed Deus in noſtro ſermone timeatur. Ita prius mouebuntur ſpiritales, aut ſpiritalibus proximi; quorum auctoritate, & leniſſimis quidem, ſed inſtantiſſimis admonitionibus cetera multitudo frangatur.

Cōc. Aquiſg. cap. 160.
Burc. l. 2. c. 131.
Iuo par. 6. c. 250.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 24.

¶ Nulli clericorum, aut continentium licet tabernas intrare. C. II.

NOn oportet [a] clericos ſeruientes à preſbyteris vſque ad diaconos, & deinceps ordinis eccleſiaſtici omnes vſque ad miniſtros, aut lectores, aut exorciſtas, aut oſtiarios, aut pſalmiſtas, aut etiam eos, qui in propoſito continentiæ ſunt, tabernas [b] intrare.

Cle-

a ¶ Clericos ſerulentes] *Græce eſt ἱερατικούς, quod Dionyſius vertit,* ſacro miniſterio deditos : *quam verſionem concilium Aquiſgranenſe, Burchardus & Iuo ſequuti ſunt.*

b ¶ Tabernas.] *Sequebatur in impreſſis,* niſi cauſa neceſſitatis : *quæ ſunt expuncta, quia neque in pleriſque manuſcriptis, neque in Burchardo, & Iuone, neque in ipſo concilio Laodicenſi, aut Aquiſgranenſi (vbi c. 60. hoc idem repetitur) leguntur : videntur tamen accepta ex can. Apoſt. 54.*

Item ex ſexta ſynodo, c. 9.

¶ Deponatur clericus, qui tabernam, aut ergaſterium habere voluerit. C. III.

NVlli clerico licet tabernam,ª aut ergaſteriũ habere. Si. n. huiuſmodi tabernam ingredi prohibetur; quanto magis aliis miniſtrare in ea? Si quis vero tale quid fecerit; aut ceſſet aut deponatur.

a ¶ Tabernam, aut ergaſterium] *Græce eſt* καπηλικὸν ἢ ἐργαστήριον, id eſt cauponariam tabernam.

Item ex concilio Carthagin. 3. c. 27.

¶ Niſi neceſſitate cõpulſi clerici tabernas non ingrediātur. C. IIII.

CLerici, edendi, vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi Conc. Aquiſ
peregrinationis neceſſitate compulſi. grar. c. 90.
Item Gregorius Natali epiſcopo, lib. 2. reg. indict. 10. epiſt. 14. Bur. l. 2. c. 130
Iuo p. 6 cap.
204.

¶ Corripiendus eſt epiſcopus, qui conuiuiis occupatur. C. V.

a MVltis ab vrbe tua venientibus, frater chariſſime, didici, paſtorali cura derelicta, ſolis te conuiuiis occupatum : quæ audita non crederē, niſi hæc actionũ† tuarũ experimẽtis adprobarem. Nam quia nequaquam lectioni ſtudeas, nequaquã exhortationi inuigiles, ſed ipſum quoq; vſum eccleſiaſtici ordinis ignores; hoc eſt in teſtimonium, quod eis, ſub quibus es poſitus, ſeruare reuerentiam neſcis.

Idem ad eundem, lib. 2 epiſt. 37.

¶ De eodem. C. VI.

COnuiuia, quæ ex intentione impendendæ charitatis fiunt, recte
veſtra fraternitas† in ſuis epiſtolis laudat. Sed tamen ſciendũ eſt; † *al. ſanctitas*
quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cum in eis nulla abſentium
vita mordetur; nullus ex irriſione reprehenditur; nec in eis inanes ſæcularum negotiorũ fabulæ, ſed verba ſacræ lectionis audiuntur: cum non plus, quam neceſſe eſt, ſeruitur corpori; ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſum exercendæ virtutis habeatur. Hæc itaque ſi vos in
veſtris conuiuiis agitis, abſtinentium,† fateor, magiſtri eſtis. † *al. abſtinentia*

[*Item ex concilio Nannetenſi.*]

PALEA C. VII.

NVllus presbyterorum, quãdo ad anniuerſariũ diẽ, trigeſimum, De conſec.
aut ſeptimum, vel tertium alicuius defuncti, aut quacumque diſt. 5. c. nul-
lus.

Bur.l.2.c.161. vocatione ad collectam preſbyteri conuenerit, ſe inebriare vllatenus
Iuo par. 6. præſumat, nec precari † amore † ſanctorum, vel ipſius animæ bibe-
c. 252. re, aut alios ad bibend[um] cogere, vel ſe aliena precatione ingurgita-
† al. in amore. re; nec plauſus, & riſus in[c]onditos, & fabulas inanes ibi referre, aut cantare præſumat, aut turpia ioca, vel vrſo, vel tornatricibus ante
† al. facere permittat. ſe fieri † patiatur: nec laruas dæmonum [b] ante ſe ferri conſentiat: quia hoc diabolicum eſt, & a ſacris canonibus prohibitum.

[b] Dæmonum] *Burchardus addit*, quas vulgo Talamaſcas dicunt.

[*Item ex eodem.*]

¶ De eodem. PALEA. C. VIII.

Burl.2.c.162 Iuo p.6.c.253 † *decanus, aut aliquis*] Burchar. *Matt.26.* QVando autem conuenerint preſbyteri ad aliquod conuiuium, aliquis † prior illorum, verſum ante menſam incipiat, & cibum benedicat; & tunc ſecundum ordinem ſedeant, alter alteri honorem præbentes; & per vices cibum, & potum benedicant, & aliquis de illorum clericis aliquid de ſancta ſcriptura legat. Et poſt refectionem ſimiliter ſanctum hymnum dicant ad exemplum Domini; ſicut in cœna feciſſe legitur: & ſic ſe contineant omnes preſbyteri, maxime in talibus locis, vt non vituperetur miniſterium illorum.

[*Item ex eodem.*]

¶ De eodem. PALEA. C. IX.

Burch. l. 2. c.164. Iuo p.6.c.255 † *al. miniſterium.* † *&.* † *al. cibi.* 1. *Cor.* 11. † *al. ingluuie tate.* QVando preſbyteri per Kalendas ſimul conueniũt poſt peractum diuinum myſterium †, ad neceſſariam collationem, non quaſi ad plenam refectionem, ſed quaſi ad prandium, ibi ad tabulas reſideant: ne per talia inhoneſta conuiuia ſe inuicem grauent: quia indecens eſt, & onerosum; ſæpe etiam tarde ad eccleſiam redeuntes maius damnũ de reprehenſione conſequuntur, quod † de grauedine mutua contrahunt, quam lucrum ibi † faciant. Nam de huiuſmodi conuentu Paulus Corinthios reprehendit, qui inconuenięter cœnam Dominicam manducare conueniebant. Sic & qui cœnam Dominicam id eſt ad collationem verbi ſub occaſione conueniunt, & ex veritate † ventris cauſa coniunguntur; reprehenſibiles coram Deo, & hominibus habentur. Et ideo peractis omnibus, qui voluerint, panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant, & ſinguli ſingulos bibere faciant; & maxime vltra tertiam vicem poculum non contingant, & ſic ad eccleſias redeant.

Conc. Aquiſgran.c. 83. Rab. in pœnit.c. 27.

Item ex concilio Laodicenſi, c.55.

† *iſta addita ſunt loco cuiuſdã gloſſa.*

¶ Chriſtiani ex ſymbolis conuiuia non celebrent. C. X.

3 NOn oportet miniſtros altaris, vel quoſlibet clericos, aut etiam laicos Chriſtianos ex ſymbolis [quæ † vulgus comeſſalia appellat] conuiuia celebrare.

Item ex concilio Toletano 3. c. 7.

¶ Sacrarum ſcripturarum lectio ſacerdo[...]libus ſemper conuiuiis miſceatur. C. XI.

PRo reuerentia Dei, & ſacerdotum id vniuerſa ſancta conſtituit ſynodus, vt (quia ſolent crebro menſis otioſæ fabulæ interponi) in omni ſacerdotali conuiuio lectio diuinarum ſcripturarum miſceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum; & fabulæ non neceſſariæ prohibentur. Bur.l.2.c.169 Iuo par.6. c.260. Rab. in pœ. cap. 28.

Item ex concilio Martini Papa, c. 61. & 66. Apud Marti. Bracar.

¶ De confertis nec conuiuia facere, nec ante horam diei tertiam clericis comedere licet. C. XII. Bur.l.2.c.165 Iuo par. 6. c. 256. C.66.

NOn liceat ſacerdotes, vel clericos, ſed nec religioſos laicos conuiuia facere de confertis. ¶ Nec oportet clericos, vel laicos religioſos ante ſacram horam diei tertiam inire conuiuia, nec aliquando clericos, niſi hymno dicto, comedere panem; & poſt cibos gratias auctori Deo referre.

Si ergo laicis comeſſationes damnabiles ſunt, multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehennam. Venter enim pinguis (vt Hieronymus ait) craſſum ſenſum generat: cum ſacerdotalis ſenſus contra vigil eſſe debeat, & tenuis: atque ideo edacitatis vitio obnoxij in ſacerdotes vngi non debent. Hic enim (vt ait Gregorius in moralibus) qui adhuc vitiorum bello ſubiacent, nequaquam per prædicationis vſum præeſſe magiſterio ceterorum debent. Epiſt.ad Nepotianum. Lib. 23.c.10.

DISTINCTIO XLV.

1 ps SEquitur [*Non percuſſorem.*] *Non enim oportet epiſcopum ita eſſe iraſcibilem, & perturbati ſenſus, vt percutiat; qui debet eſſe patiens; ſed ſequatur eum, qui dorſum poſuit ad flagella.* 1. *Tim.* 3. & *ibi gloſſa ordin. & Anſ. ex Hiero. ad Oceanum.*

Vnde Gregorius ſcribit Ioanni *epiſcopo Conſtantinopol. lib. 2. epiſt. 52. al. c. 91.*

¶ Verborum correptione, non verberibus timeri debet epiſcopus. C. I.

QVid autem de epiſcopis, qui verberibus timeri volunt, canones dicant†, bene fraternitas veſtra nouit. Paſtores etenim facti ſumus, non percuſſores: & egregius prædicator dicit [Argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina.] Noua vero, atque inaudita eſt iſta prædicatio, quæ verberibus exigit fidem. Io. Diacon. l.3.c.9. Pol.l.4.ti.9. 2. *Tim.* 4.

Item in concilio Romano ſub Silueſtro, c. 17.

De eodem. C. II.

† Nemo] orig.

NEminem † quiſquam peccantem clericum cæde attingat, non presbyter, non diac[illegible], nõ epiſcopus clericum, vel ſeruitorem eccleſiæ ad cędem perducat. Sed ſi ita cauſa exigit clerici; triduo priuetur honore, vt pœnitens redeat ad matrem eccleſiam.

Item Gregorius Paſchaſio epiſcopo Neapol. lib. 11. epiſt. 15.

¶ Non aſperis, ſed blandis verbis, ad fidem ſunt aliqui prouocandi. C. III.

QVi ſincera intentione extraneos à Chriſtiana religione ad fidem cupiunt rectam perducere, blandimentis non aſperitatibus debent ſtudere, ne quorũ mentẽ reddita ad † planum ratio poterat reuocare, pellat procul aduerſitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos ſub hoc velamine à conſueta ritus ſui volunt cultura ſuſpendere; ſuas illis magis; quam Dei cauſas probantur attendere. ¶ Iudæi ſiquidẽ Neapoli conſiſtentes queſti nobis ſunt, aſſerentes, quod quidam eos à quibuſdam feriarum ſuarum ſolennitatibus irrationabiliter nitantur arcere: ne illis ſit licitum feſtiuitatum ſuarum ſolennia colere: ſicut eis nunc vſque, & parentibus eorum longis retro temporibus licuit obſeruare. Quòd ſi ita ſe veritas habet, ſuperuacuæ rei videntur operam dare †. Nam, quid vtilitatis eſt, quando, & ſi contra longum vſum fuerint vetiti, ad fidem illis, & conuerſionem nihil proficit? Aut cur Iudæis, qualiter cæremonias ſuas colere debeãt, regulas ponimus, ſi per hoc eos lucrari non poſſumus? Agendum ergo eſt, vt ratione potius, & mãſuetudine prouocari ſequi nos velint, non fugere, vt eos, ex eorum codicibus oſtendentes, quæ dicimus, ad ſinum matris eccleſiæ Deo poſſimus adiuuante conuertere. Iraque fraternitas tua eos monitis quidem, prout potuerit, Deo adiuuante, ad conuertendum accendat, & de ſuis illos ſolennitatibus inquietari denuo non permittat: Sed omnes feſtiuitates, feriaſq; ſuas, ſicut hactenus tam ipſi, quam parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant obſeruandi, celebrandique licentiam.

† al. plane.

Iuo p. 13. c. 105.

† al. adhibere.

Item Gregorius iiij. in epiſtola epiſcopis per Galliam, & Germaniam conſtitutis.

¶ Non ſeueritate, ſed beneuolentia ſubditos prælati corripiant. C. IIII.

Infr. ea. c. licet.

Iuo p. 5. cap. 368.

† al. commotio.

Matt. 26.

LIcet plerumque accidant in ſacerdotibus, quæ ſunt reprehendenda; plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quàm ſeueritas; plus cohortatio, quàm comminatio †; plus charitas quàm poteſtas: cum nemo noſtrum ſine reprehenſione, aut ſine peccato viuat. Nam ſi Dominus ſtatim poſt trinam negationem beatum Petrum apoſtolum præceptorem noſtrum iudicaſſet; non tantum ex eo fructum,

ctum, ſicut fecit, recepiſſet. Expectandi ergo, at[que] corrigendi magis ſunt rectores eccleſiæ, quàm ſtatim iudicandi: cum maiora negotia, & difficiliores cauſarum exitus, ſanc[ti] ... canones ſpiritu Dei conditi, & totius mundi reuerentia conſecrati iubeant ſub noſtræ ſententiæ expectatione ſuſpendi, noſtroque moderamine finiri. Vnde neceſſe eſt hæc, & alia eccleſiaſtica quæque negotia poſt multarum experimenta cauſarum ſolicitius perſpici †, & diligentius præcaueri, quatenus per ſpiritum charitatis, & pacis, omnis materies ſcandalorum: & præſumptio inuidorum [a] atque oppreſſio ſimplicium fratrum de eccleſiis Domini auferantur. Et ſicut non vult quiſquam fratrum ſe aliorum iudicio prægrauari; ita non audeat alij inferre, quod ſibi non vult fieri. Iudæi non ſunt cogendi ad fidem: quam tamen ſi inuiti ſuſceperint cogendi ſunt retinere. † *proſpici.*] orig.

a ¶ Inuidorum.] *In epiſtola Gregorij IIII. (quæ eſt in ſæpe memorato codice bibliothecæ Dominicanæ) & aliquot vetuſtis exemplaribus Gratiani legitur*, Iudæorum.

Vnde in concilio Toletano 4. c. 56. ſtatutum eſt.

¶ Sicut non ſunt Iudæi ad fidem cogendi; ita nec conuerſi ab ea recedere permittuntur. C. V.

De Iudæis autē præcipit ſancta ſynodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. [Cui enim vult Deus miſeretur; & quem vult indurat.] Non enim tales inuiti ſaluandi ſunt, ſed volentes, vt integra ſit forma iuſtitiæ. Sicut enim homo proprij arbitrij voluntate ſerpenti obediens periit; ſic vocante ſe gratia Dei, propriæ mentis conuerſione homo quiſque credendo ſaluatur. Ergo non vi, ſed liberi arbitrij facultate vt conuertantur, ſuadendi ſunt, non potius impellendi. Qui autem iampridem ad Chriſtianitatem coacti ſunt venire (ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis Siſebuti) quia iam conſtat eos ſacramentis diuinis ſociatos baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſmate vnctos eſſe, & corporis, & ſanguinis Domini extitiſſe participes; oportet, vt fidem, quam etiam vi, vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur; ne nomen Domini blaſphemetur, & fides, quam ſuſceperunt vilis, & contemptibilis habeatur. Bur. l. 2. c. 72. Iuo p. 1. cap. 276. & p. 13. c. 94. Pan. l. 1. c. 72. *Rom.* 10.

Item Leo Papa, epi. 82. ad Anaſtaſium epiſcopum Theſſalonicenſem, c. 1.

¶ Beneuolentia plus quàm ſeueritas erga corrigendos agat. C. VI.

Licet nonnumquam accidant, quæ in ſacerdotalibus ſunt reprehendenda perſonis; plus tamen erga corrigendos agat beneuolētia, quàm ſeueritas: plus cohortatio, quàm cōminatio †: plus charitas, quàm poteſtas. Sed hi, qui quæ ſua quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, facilè ab hac lege diſcernuntur: & dum dominari magis, quàm ſup. ea. c. Recet. 1. Pol. l. 4. t. 19 † *al. commotio.*

conſulere ſubditis quærunt, placet honor; inflat ſuperbia: & quod prouiſum eſt ad concordiam, tendit ad noxam.

Item ex canone Apoſ[illegible] c. 28. iuxta priſcam verſionem.

¶ Deiiciatur ab officio preſbyter, & diaconus, & epiſcopus verberibus timeri quærens. C. VII.

Anſel. l. 6. EPiſcopum, aut preſbyterum, aut diaconum percutientem fideles
cap. 159. delinquentes, aut infideles inique agentes, & per huiuſmodi vo-
Poly. l. 4. t. 9. lentem timeri, deiici ab officio ſuo præcipimus; quia nuſquam nos do-
2. Pet. 2. cuit hoc Dominus. Econtrario vero ipſe cum percuteretur, nō repercutiebat: cum malediceretur, nō remaledicebat: cum pateretur, non comminabatur.

Item concilio Bracarenſi 3. c. 6.

¶ Non verberibus, ſed verbis ſubditos epiſcopi corripiant. C. VIII.

2. Tim. 4. CVm beatus Apoſtolus arguere, obſecrare, vel increpare in omni patientia præcipiat, extra hanc doctrinam nouimus quoſdam ex
† ſic in codi- fratribus tantis cædibus inhonoratos † ſubditos efferueſcere, quan-
ce regio. tas poterant latrocinantium promereri perſonæ. Et ideo, qui gradus iam eccleſiaſticos meruerunt, id eſt, preſbyteri, abbates, & leuitæ, qui exceptis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubiacere, non eſt dignum, vt paſſim vnuſquiſque prælatus honorabiliora membra ſua, prout voluerit, & ei placuerit, verberibus ſubiiciat, & dolori: nedum ineaute ſubdita percutit membra, ipſe quoq; debitam ſibi ſubditorum reuerentiam ſubtrahat, iuxta illud, quod qui-
† *Leniter*] dam ſapiens dixit. [Leuiter † caſtigatus reuerētiam exhibet caſtigan-
orig. ti: aſperitatis autem nimiæ increpatio nec correctionem recipit, nec ſalutem.] Et ideo, ſi quis aliter, quam dictum eſt, prædictos honorabiles ſubditos, licentia perceptæ poteſtatis elatus, malitia animi tan-
Prouerb. 23. rum, crediderit verberandos; iuxta modum verberum, quæ intulerit,
lib. 2. dia. excommunicationis pariter, & exilii ſententiam ſubſtinebit.

c. 4. *2 Salomon vero contra admonet dicens [Percute filium tuum vir-*
Ioan. 2. *ga, & liberabis animam eius a morte.] Hinc B. Gregorius ſcribit in*
1. *Cor. 5.* *dialogo Beatum Benedictum, quemdam monachum virga percuti-*
Act. 13. *endo ſanaſſe; quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc*
Siricius Pa- *etiam Dominus flagello facto de funiculis, male verſantes in templo*
pa epiſt. 1. *flagellauit: & de orationis domo eiecit. Hinc etiam Apoſtolus for-*
c. 6. *nicatorem illum ſatanæ corporaliter vexandū tradidit: & magum*
lib. 20. c. 6. *illum corporali cæcitate damnauit. Hinc etiam in canonibus pueri,*
ad c. 29. Iob. *qui ante rationales annos irrationabiliter verſantur, verberibus ca-*
paſt. p. 2. c. *ſtigari iubentur. Virgines quoque, ſi religionis veſte depoſita aliis ſe*
6. l. 1. reg. *copulauerint, ergaſtulis retrudi præcipiuntur.*
epiſ. 24. *Hinc etiam Gregorius in moralibus, 20. lib. par. 4. c. 6.*

¶ Diſci-

¶ Diſciplina non eſt ſeruanda ſine miſericordia, nec miſericordia ſine diſciplina. C. IX.

DIſciplina, vel miſericordia multum deſtituitur: ſi vna ſine altera teneatur. Sed circa ſubditos ſuos ineſſe rectoribus debet; & iuſte conſolans miſericordia, & pie ſæuiens diſciplina. Hinc eſt, quod ſemiuiui illius vulneribus, qui a Samaritano in ſtabulum ductus eſt, & vinum adhibetur, & oleum; vt per vinum mordeantur vulnera, per oleum foueantur, quatenus vnuſquiſque, qui ſanandis vulneribus præeſt, in vino morſum diſtrictionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinum mundentur putrida, per oleum ſanāda foueantur. Miſcenda eſt ergo lenitas cum ſeueritate, faciendumque quoddam ex vtraque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificat, in qua cum tabulis virga ſimul & manna eſt: quia cum ſcripturæ ſacræ ſcientia, in boni rectoris pectore, ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & manna dulcedinis. Hinc etiam Dauid ait [Virga tua, & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt.] Virga etenim percutimur, & baculo ſuſtentamur. Si ergo eſt diſtrictio virgæ, quæ feriat; ſit & conſolatio baculi, quæ ſuſtentet. Sit itaque amor, ſed non emolliens: ſit rigor, ſed non exaſperans: ſit zelus, ſed non immoderate ſæuiens: ſit pietas, ſed non plus, quam expediat parcens. Intueri libet in Moyſi pectore miſericordiam cum ſeueritate ſociatam. Videmus amantem pie, & diſtricte ſæuiētem. ¶ Certe cum Iſraeliticus populus ante Dei oculos pene inueniabilem contraxiſſet offenſam, ita vt eius rector audiret [Deſcende: peccauit populus tuus,] ac ſi ei diuina vox diceret: qui tali peccato lapſus eſt, iam meus non eſt; atque ſubiungeret [Dimitte me, vt iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam.] ille ſemel & iterum pro populo, cui præerat, obiecem ſe ad impetū Dei iraſcentis opponens ait [Aut dimitte eis hanc noxam: aut ſi non facis, dele me de libro tuo, quem ſcripſiſti.] Penſemus ergo, quibus viſceribus eumdem populum amauit, pro cuius vita de libro vitæ deleri ſe petiit. Sed tamen iſte, qui tanto eius populi amore conſtringitur, contra eius culpas penſemus, quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim vt petitione prima, ne delerentur, culpæ veniam obtinuit, ad eumdem populum veniens ait [Ponat vir gladium ſuum ſuper fœmur ſuum: ite & redite de porta vſque ad portam per medium caſtrorum; & occidat vnuſquiſque fratrem, & amicum, & proximum ſuum: cecideruntque in die illo quaſi viginti tria millia hominum.] Ecce qui vitam omnium etiam cum ſua morte petiit: paucorum vitam gladio extinxit. Intus arſit ignibus amoris: foris accenſus eſt zelo ſeueritatis. Tanta fuit pietas, vt ſe pro illis coram Domino morti offerre non dubitaret: tanta ſeueritas, vt eos, quos diuini-

Luc. 10. *Heb. 9.* *Pſal. 22.* *Exod. 32.* *Ibid.*

tus feriri, timuerat, ipſe iudicii gladio feriret. Sic amauit eos, quibus præfuit, vt pro eis nec ſibi parceret: & tamen delinquentes ſic perſecutus eſt, quos amauit, vt eos etiam Domino parcente proſterneret. Vtrobique legatus fortis, vtrobique mediator admirabilis, cauſam populi apud Deum precibus, cauſam Dei apud populum gladiis allegauit. Intus amans diuinæ iræ ſupplicando obſtitit: foris ſæuiens culpam feriendo conſumpſit. Succurrit citius omnibus oſtenſa morte paucorum. Et idcirco omnipotens Deus fidelem famulum ſuum citius exaudiuit agẽtem pro populo: quia vidit, quid ſuper populum acturus eſſet ipſe pro Deo. In regimine ergo populi vtrunque Moyſes miſcuit, vt ne diſciplina deeſſet miſericordiæ, nec miſericordia diſci-

Iob 29. plinæ. Vnde hic quoque iuxta vtramque virtutem dicitur [Cumque ſederem quaſi rex circumſtante exercitu, eram tamen mœrentiũ conſolator.] Sedere quippe circumſtante exercitu, vigor eſt, ac diſciplina regiminis; mœrentium vero corda conſolari, miniſterium pietatis.

a ¶ Viginti tria] *Sic etiam legitur in codicibus B. Gregorij, ſed in Hebræo, paraphraſi Chaldaica, verſione ſeptuaginta, & vulgata eſt:* tria millia.

Item Auguſtinus in Enchiridio, c. 72.

¶ Iuſte iudicans miſericordiam cum iuſticia ſeruat. C. X.

Burc. l. 16. c. 25. §. omnis. OMnis, qui iuſte iudicat, ſtateram in manu geſtat, & in vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiam portat: ſed per iuſtitiam reddit peccanti ſententiam; per miſericordiam, peccanti temperat pœnam: vt iuſto libramine quædam per æquitatem corrigat: quædam vero per miſerationem indulgeat. Qui Dei iudicio oculis ſuis proponit, ſemper timens, & tremens in omni negotio formidat: ne de iuſtitiæ tramite deuians cadat, & vnde non iuſtificatur, inde potius condemnetur.

Item Iſidorus lib. 3. ſententiarum de ſummo bono, c. 54.

¶ Qui remittit, & qui corripit, vterq; miſeretur. C. XI.

4 ſenten. diſt. 15. ET qui emendat verbere, in quem poteſtas datur, vel coercet aliqua diſciplina; & tamen peccatum eius, quo ab illo læſus, aut offenſus eſt, dimittit ex corde, vel orat, vt ei dimittatur; non ſolum in eo, quod dimittit, atque orat, verum etiam in eo, quod corripit, & aliqua emendatoria pœna plectit, eleemoſynam dat; quia miſericordiã præſtat. Multa enim bona præſtantur inuitis, quando de eorum conſulitur vtilitati, non voluntati; quia ſibi ipſi inueniuntur eſſe inimici.

† al. Alcuinus. *Sunt enim multa genera eleemoſynarum, de quibus Albinus † ait.*

¶ De

¶ De multiplici genere eleemoſynarum. C. XII.

TRia ſunt genera eleemoſynarum: vna corporalis, egenti dare, quidquid poteris: altera ſpiritualis, dimittere a quo læſus fueris: tertia, delinquentes corrigere, & errantes in viam reducere veritatis. Pann.l.2.c. 192.

Item Auguſtinus.lib.50.homil.hom.6.

¶ Eleemoſynæ pecuniæ præfertur eleemoſyna cordis. C. XIII.

DVæ ſunt eleemoſynæ, vna cordis, altera pecuniæ. Eleemoſyna cordis eſt dimittere ei, a quo læſus es. Nam dare aliquid indigēti aliquando quæris, & non habes; indulgere peccanti, quantum volueris redundat tibi. *& infra.* ¶ Eleemoſyna cordis multo maior eſt qua eleemoſyna corporis. *& infra.* ¶ Charitatis eleemoſyna ſine ſubſtantia terrena ſufficit ſibi, illa vero, quæ corporaliter datur, ſi non benigno corde tribuitur, omnino non ſufficit. Pann.l.2.c. 193.

3 *Ex his omnibus apparet, quod nec lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, nec zelus rectitudinis ſine manſuetudine in prælatis debet inueniri. Percuſſores ergo, qui præmiſſis auctoritatibus ab epiſcopali officio remouentur, non quolibet corporaliter flagellantes: ſed prætermiſſa manſuetudine ad verbera ſemper parati intelligendi ſunt: qui per flagella non vitia corrigere, ſed timeri appetunt, quibus Petrus ſcribit [Ne ſitis dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo.] Hinc etiam Gregorius ſcribit in moralibus, lib.19. parte 4.c.23.* *1.Pet.5.* in cap.29. Iob.c.16.

¶ Manſuetudo, & diſtrictio ab inuicem non ſeparentur. C. XIIII.

SVnt namque nonnulli ita diſtricti, vt omnem etiam manſuetudinem benignitatis amittant: & ſunt nonnulli ita manſueti, vt perdant diſtrictionis iura regiminis. Vnde cunctis rectoribus vtraque ſummopere ſunt tenenda, vt nec in diſciplinæ vigore benignitatem manſuetudinis, nec rurſum manſuetudine diſtrictionem deſerant, diſciplinæ, quatenus nec a compaſſione pietatis obdureſcant cum contumaces corrigunt; nec diſciplinæ vigorē molliant, cum infirmorum animos conſolantur. Regat ergo diſciplinæ vigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet vigorem, & ſic alterum commendetur ex altero, vt nec vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta.

Item homilia 34. in Euangel.

¶ Vera iuſtitia miſeris compatitur, delinquentibus indignatur. C. XV.

VEra iuſtitia compaſſionem habet: falſa vero † dedignationem; quamuis & iuſti ſoleant recte peccatoribus dedignari. Sed aliud eſt, quod agitur typho ſuperbiæ; aliud, quod zelo diſciplinæ. De dignantur † etenim, ſed nō dedignātes. *& poſt pauca.* ¶ At contra hi, qui de falſa iuſtitia ſuperbire ſolent, ceteros quoſque deſpiciunt, nul- † *iuſtitia]* orig. † *al. indignantur.*

la infirmantibus miſericordia condeſcendunt, & quo ſe peccatores eſſe non credunt, eo c. ⁊erius peccatores fiunt.

Rabani ſunt non Hier. ij cōmentarii. *Item Hieronymus,* ... *c.* 4. *Threnorum.*

¶ Peccantes manſuetud... prouocentur, non auſteritate abiiciantur. C. XVI.

Thren. 4. *Eſa.* 52. Recedite, inquiunt, polluti; recedite, abite; nolite nos tangere: nolite in aliquo nobis communicare. Talis loquela non illuminat cæcum, non ſanat ægrotum, non curat infirmum; ſed magis occidit, atque in deſperationem periclitantem mittit. Boni etenim rectores ex ſua infirmitate aliorum infirmitates penſantes magis per humilitatis, & manſuetudinis leuam ... tum ſtudent peccantes ab erroris laqueo eruere, quam per auſteritatem in foueam perditionis nutantes propellere. Vnde doctor gentium [Factus ſum, inquit, infirmus infirmis.] *1. Cor.* 9.

Item ex Origene, homilia 7. *in Ioſue.*

¶ In populum ira Dei deſæuit, cum prædicator delinquentes palpat, non corripit. C. XVII.

Sed illud non otioſe tranſmittendum eſt, quod vno peccante ira Dei ſuper omnem populum venit. Hoc quando accidit? quando ſacerdotes, qui populo præſunt, erga delinquentes benigni videri volunt, & verentes peccantium linguas, ne forte male de eis loquantur, ſacerdotalis ſeueritatis immemores, nolunt complere quod ſcriptum eſt [Peccantem coram omnibus argue, vt ceteri timorem habeant.] & iterum [Auferte malum ex vobis ipſis:] nec zelo Dei ſuccenſi imitantur Apoſtolum dicentem [Tradidi huiuſmodi hominem ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat.] Neque illud Euangelii implere ſtudent, vt ſi viderint peccantem, primo ſecrete conueniant; poſt etiam duobus, vel tribus adhibitis †; quod ſi contempſerit, & poſt hæc eccleſiæ correctione non fuerit emendatus, de eccleſia expulſum velut gentilem habeant, ac publicanum, & dum vni parcunt, vniuerſæ eccleſiæ moliuntur interitum. Quæ iſta bonitas? quæ iſta miſericordia? vni parcere, & omnes in diſcrimen adducere? Polluitur enim ex vno peccatore populus. Sicut ex vna oue morbida vniuerſus grex inficitur; ſic vno fornicante, vel aliud quodcumque ſcelus committente plebs vniuerſa polluitur.

1. Tim. 5. *1. Cor.* 5. *Ibidem.* *Matth.* 18. †*al. arbitris* Greg. poſto. 2. p. c. 6.

Hinc etiam alibi dicitur [*Rectorem ſubditis pietas matrem, diſciplina vero patrem exhibeat.* 4 ¶ *Percuſſor quoque dicitur, qui ſermone inutili infirmorum conſcientiam vulnerat.*

Vnde Anacletus Papa epiſt. 2. *ad Epiſcopos Italiæ.*

¶ Qui ſermone incauto conſcientiam percutit infirmorum, percuſſor vocatur. C. XVIII.

Sane percuſſor ille dicitur doctor, qui ſermone inutili conſcientiam percutit infirmorum. Ideo teneore vos, & omnes fideles oportet,

tet eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potens ſit conſolari in doctrina ſancta †; & contradicentes redarguere, & recte viuentes, atque rectam fidem tenentes conſolidare.

DISTINCTIO XLVI.

1 *SEquitur [Non litigioſum.] Nihil eſt enim impudentius arrogantia ruſticorum, qui garrulitatē auctoritatē putant; & parati ad lites, in ſubiectos tumidi intonant: quod ex arrogantia, & ſuperbia prouenire manifeſtum eſt.* 1. ad Tim. 3. & ibi gloſſa ord. & Anſel. ex Hierony. in epiſt. ad Oceanum.

Vnde Gregor. ſcribit in moralibus, lib. 23. par. 5. c. 12. ad cap. 33. Iob.

¶ Arrogantes neſciunt inferre humiliter, quæ docent. C. I.

HOc habet proprium doctrina arrogantiū, vt humiliter neſciant inferre quod docent: & recta, quæ ſapiunt, recte miniſtrare non poſſint. In verbis enim eorū proditur; quod cum docent, quaſi in quadam ſibi videntur ſublimitatis culmine reſidere: eoſque quos docent, vt longe infra ſe poſitos, veluti in imo reſpiciunt †, quibus non conſulendo loqui, ſed vix dominando dignantur. Recte autem his per prophetam Dominus dicit: [Vos autem cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia:] Cum auſteritate enim, & potentia imperant, qui ſubditos ſuos non tranquille ratiocinando corrigere, ſed aſpere inflectere dominando feſtinant. At contra vera doctrina tanto vehementius hoc elationis vitium fugit per cogitationem †: quanto ardentius verborum ſuorum iaculis ipſum magiſtrum elationis inſequitur. Cauet enim, ne eum magis elatis moribus prædicet, quem in corde audientium ſacris ſermonibus inſectatur. † *al. deſpiciunt* *Ezech.* 34. *Ibid. c.* 13. † *al. cognitionem.*

2 *Ecce, quare litigioſi prohibentur in epiſcopos ordinari. Eſt & alia cauſa huius prohibitionis. Litigioſi namque vel adulationibus animos principū ſibi conciliant: vel fratribus ſuis detrahendo, infamia notam ingerūt; vel inter fratres diſcordiam ſeminando ſeditionem numquam facere ceſſant: quæ omnia in prælatis damnabilia eſſe probantur.*

Vnde Gregor. ſcribit in moralibus, lib. 18. p. 4. c. 3. ad c. 27. Iob.

¶ De iis, qui peccatoribus adulantur. C. II.

SVnt nonnulli, qui dum malefacta hominum laudibus efferunt; augent quæ increpare debuerunt †. Hinc enim per prophetam dicitur: [Væ qui conſuunt puluillos ſub omni cubito manus; & faciūt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis.] Ad hoc quippe puluillus ponitur, vt mollius quieſcatur. Quiſquis ergo male agentibus adulatur, puluillum ſub capite, vel cubito iacentis ponit, vt qui corripi ex culpa debuerat, in eo fultus laudib. molliter quieſcat. ¶ Hinc rurſum ſcriptum eſt: [Ipſe ædificabat parietem, illi autem liniebant eum.] Parietis quippe nomine, peccati duritia deſignatur. Ædificare ergo parietem, eſt *Ezech.* 13. *Ibidem.*

contra ſe quempiam e ſtacula peccati conſtruere. Sed parietem liniunt, qui peccata perpetrantibus adulantur, vt quod illi peruerſe agentes ædificant; ipſi adulantes quaſi nitidum reddant. ¶ Sed ſanctus vir

Iob 27. ſicut mala de bonis non æſtimat, ita iudicare bona de malis recuſat, dicens [Abſit a me, vt iuſtos vos iudicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.]

Hinc etiam in concilio Carthaginenſi 4. c. 56. legitur.

¶ Adulator, vel proditor clericus ab officio degradetur. C. III.

Burchar. l. 2. c. 176. Iuo par. 6. cap. 267. Pann. l. 3. c. 173.

CLericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur.

Item ex eodem concilio, c. 55.

¶ Excommunicentur ab epiſcopo qui fratribus non probanda obiiciunt. C. IIII.

ACcuſatores fratrum epiſcopus excommunicet, qui a nõ probanda fratribus obiiciunt. Et ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum.

a ¶ Qui non probanda fratribus obiiciunt] *Verba iſta neque in originali, neque in multis Gratiani antiquis codicibus habentur.*

Item ex eodem concilio, c. 57.

¶ *Rubrica hæc pertinet ſimul ad hoc caput, & ad duo ſequentia.*

Bur. l. 10. c. 66. Iuo p. 11. c. 11. & p. 13. c. 66.

¶ Remoueatur ab officio clericus maledicus; ſcurra, fratrum profectibus inuidens non promoueatur. C. V.

CLericus maledicus (maxime in ſacerdotibus) cogatur ad poſtulandam veniam; ſi noluerit, degradetur: nec vmquam ad officium abſque ſatisfactione reuocentur.

Item ex eodem concilio, c. 60.

Anſ. l. 7. c. 163. Bur. l. 2. c. 172. Iuo par. 6. c. 263. & p. 11. c. 79. Pan. l. 3. c. 172.

¶ De eodem. C. VI.

CLericum ſcurrilem, & verbis turpibus ioculatorem ab officio retrahendum cenſemus.

Item ex eodem, c. 45.

¶ De eodem. C. VII.

Bur. l. 2. c. 16. Iuo p. 6. c. 35.

CLericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, nõ promoueatur.

Item ex eodem, c. 67.

¶ Non ſunt ordinandi, qui ſeditionibus vacant. C. VIII.

Agath. cõci. cap. 69.

SEditionarios ſtatuimus numquam ordinandos clericos, ſicut nec vſurarios, nec iniuriarum ſuarum vltores.

Item ex concilio Leodicenſi, c. 5.

Bur. l. 2. c. 17. Iuo p. 6. c. 36.

¶ Vſuras exigere clericis minime licet. C. IX.

† *al. ſeſquiplæ.*

NOn licet fœnerari miniſtris altaris, vel in ſacerdotali ordine conſtitutis, vel vſuras, vel lucra, quæ ſeſcupla † dicuntur, accipere.

Item

Item Leo Papa epiſcopis per Campaniam, epiſt. 1. c. 4.

¶ Nec ſuo nomine, nec alieno clericus fœnerator exiſtat. C. X.

SIcut non ſuo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere fœnus attentet. Indecens eſt enim, crimen ſuum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc ſolum aſpicere † & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter, & in perpetuum manſura tribuit, recipere valeamus. Anſ. l. 7. c. 150. Bur. l. 2. c. 12. Iuo p. 6. c. 66. † *al. accipere.*

DISTINCTIO XLVII.

1 ps *QVod autem in fine huius capituli, Vſurarij ordinari prohibentur; inde eſt, quod Vſuram exercentes cupiditati deſeruire probantur: cupidi autē ab Apoſtolo ordinari prohibentur: quia tales facile a iuſto deuiarent.* 1. Tim. 3.

Vnde in canonibus Apoſtolorum, c. 44. legitur.

¶ Diaconus, presbyter, & epiſcopus exigens vſuras, niſi deſierit, deponatur. C. I.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus vſuras a debitoribus exigēs, aut deſinat, aut certe deponatur. Bur. l. 2. c. 119.

Item ex concilio Niceno, c. 17. Iuo par. 6. c. 195. & p. 13. c. 15.

¶ Vſuras exigens ſiue clericus ſiue ſubiectus regulæ, deiiciatur. C. II.

QVoniam multi ſub regula conſtituti auaritiam, & turpia lucra ſectantur, obliti que diuinæ ſcripturæ dicentis [Qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram,] mutuum dantes, centeſimas exigunt, iuſte cenſuit ſancta, & magna ſynodus, vt ſi quis inuentus fuerit poſt hanc definitionem vſuras accipiens, aut † ex adinuentione aliqua, vel quolibet modo negotium tranſigens, aut hemiolia, id eſt, ſeſcupla [a] † exigens; vel aliquid tale prorſus excogitans turpis lucri gratia, deiiciatur a clero, & alienus exiſtat a regula. Pannor. l. 3. cap. 175. inf. 14. q. 4. c. 8. ex alia verſione. Pol. l. 4. t. 31. Rab. l. pœn. c. 32. Bure. l. 2. c. 129. Anſ. l. 7. c. 154. Iuo par. 6. c. 196. & p. 13. c. 8.

a ¶ Seſcupla] *Hoc ſeſquialterarum vſurarum genus, quamuis grauiſſimum, in frugibus humidis, vel arentibus Conſtantinus lege permiſerat, quæ nunc extat in codice Theodoſiano, lib. 2. tit. vlt. de vſuris. l. 1. Eodem pertinet, quod ſcribit B. Hieronymus in commentarijs in Ezechielem, lib. c. 6. 18. his verbis.* Solent in agris frumenti, & milii, vini, & olei, ceterarumque ſpecierum vſuræ exigi, ſiue, vt appellat ſermo diuinus ſuperabundantiæ: verbi gratia, vt hiemis tempore demus decem modios, & in meſſe recipiamus quindecim, hoc eſt, amplius partem mediam. *Quamobrem hoc canone, quo Patres illi omnes pecuniarias vſuras clericis interdicunt, voluerunt etiam ſeſcuplam frugum expreſſe iiſdem interdicere. Poſtea vero in aliis concilijs, & a Romanis Pontificibus, genus omne vſurarum tanquam iuri naturali, ac diuino contrarium tam clericis, quam laicis fuit interdictum, quemadmodum apparet in Decretalibus tit. de vſur.*

† *redundat iſta particula.* † *al. ſequipla.* † *al. ſeſquipla.*

Hinc etiam Gregorius in 19. lib. Moralium, c. 25. in 29. cap. Iob ſcribit dicens.

¶ Temporalibus lucris deſeruientes, Deo nequaquam militare probantur. C. III

OMnes huius ſæculi dilectores in terrenis rebus fortes ſunt, in cæleſtibus debiles. Nam pro temporali gloria vſque ad mortem deſudare appetunt, & pro ſpe perpetua, ne parum quidem in labore ſubſiſtunt: pro terrenis lucris quaſlibet iniurias tolerant, & pro cœleſti mercede vel tenuiſſimi verbi ferre contumelias recuſant: terreno iudici toto etiam die aſſiſtere fortes ſunt: in oratione vero coram Domino vel vnius horæ momento laſſantur: ſæpe nuditatem, deiectionem, famem pro acquirendis diuitiis, atque honoribus tolerant: & earum rerum ſe abſtinentia cruciant, ad quas adipiſcendas feſtinant; ſuperna autem laborioſe quærere tanto magis diſſimulant, quanto ea retribui tardius putant. ¶ Hi itaque quaſi aliarũ arborum more deorſum vaſti ſunt, ſurſum anguſti: quia fortes in inferiora ſubſiſtunt, ſed ad ſuperiora deficiunt. At contra ex qualitate palmarum deſignatur proficiens vita iuſtorum, qui nequaquam ſunt in terrenis ſtudiis fortes, & in cœleſtibus debiles; ſed longius, atque diſtantius ſtudioſos ſe Deo exhibent, quam ſæculo fuiſſe meminerunt. ¶ Nam cum quibuſdam per prædicatorem noſtrum dicitur [Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtrę. Sicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitię in ſanctificationẽ:] eorum procul dubio infirmitati condeſcẽditur, ac ſi eis apertius diceretur, ſi nequaquã amplius poteſtis, ſaltem tales eſtote in fructu bonorum operum, quales fuiſtis dudum in actione vitiorum, ne debiliores vos habeat ſancta libertas aeris[a], quos in carne validos habuit vſus terrenæ voluptatis.

Rom. 6.

a ¶ Aeris.] *Apud B. Gregorium legitur*, ſancta libertas hæredes: *vel*, ſancta libertas charitatis, quam in carne: *In vno autem exemplari Gratiani Vaticano*, cœleſtis conuerſationis, *quod in gloſſa explanandam dictionem*, aeris, *affertur.*

Item Gregorius clero, & ciuibus Neapolitanis, lib. 8. epiſt. 40.

¶ Ad ſacros ordines vſurarij promoueri non debent. C. IIII.

Anſ. l. 6. c. 9. Pol. l. 2. t. 1.

DE Petro inſuper ad nos perueniſſe cognoſcite, quod ſolidos dedit ad vſuram: quod vos oportet cũ omni ſubtilitate perquirere: & ſi ita conſtiterit, alium eligite, & ab huius vos perſona ſine mora ſuſpendite. Nam nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si vero ſubtili habita inquiſitione hoc falſum eſſe paruerit (quia perſona eius nobis ignota eſt, & vtrũ ita ſit de ſimplicitate eius, quod ad nos perlatum eſt, ignoramus) cum decreto a vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt; vt vitam moreſque illius ſolicitius inquirentes,

rentes, ſenſum quoque pariter agnoſcamus, vt ſi huic iudicio aptus extiterit, veſtra in eo (adiuuante Domino) deſid[e]ria compleamus.

Item ex conc. Eliberitano, c. 20.

¶ Degradetur clericus, qui vſuras accipere detegitur. C. V.

SI quis clericorum detectus fuerit vſuras accipere; placuit degradari, & abſtinere. Iuo p. 13. c. 12 Pan. l. 3. c. 156.

Item Leo Anatolio epiſcopo Conſtantinopolitano, epiſt. 51.

¶ Nec implicari errore, nec cupiditate violari ſacerdotem oportet. C. VI.

a VIrum catholicum, & præcipue Domini ſacerdotem, ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari, dicente ſancta ſcriptura [Poſt concupiſcentias tuas non eas.] Mens enim potentiæ † auida nec abſtinere nouit a vetitis, nec gaudere conceſſis, nec [a]pietati adhibere conſenſum. Anſ. l. 7. c. 140. Eccl. 18. † *al. pecunia.*

a ¶ Nec pietati.] *Hoc poſtremum orationis membrum abeſt ab originali: ſed habetur etiam apud Anſelmum.*

Item Gregorius, lib. 7. epiſt. 100.

¶ Qui cupiditatem a ſe non abſcindit, bonorum auctori inhærere non valet. C. VII.

BOnorum auctori inhærere aliter non valemus, niſi cupiditatem a nobis (quæ omnium malorum radix eſt) abſcindamus. 1. *Tim.* 6.

Item Ambroſius de eo, quod ſcriptum eſt in Euangelio [*Hominis cuiuſdam diuitis fructus vberes ager attulit.*] *Serm.* 81. *Luc.* 12.

¶ Auari eſt hominum bona inuadere, quorum neceſſitatibus ſubuenire valet. C. VIII.

SIcuti ij, qui per inſaniam mente tranſlati ſunt, non iam res ipſas, ſed paſſionis ſuæ phantaſias vident; ita etiam mens auari ſemel vinculis cupiditatis adſtricta, ſemper aurum, ſemper argentum videt, ſemper reditus computat; gratius aurum intuetur, quam ſolem: † ipſa eius oratio, & ſupplicatio ad Dominum, aurũ quærit. *Et poſt pauca.* ¶ Interdum etiam vſuræ arte nequiſſima ex ipſo auro aurum naſcitur. Sed quid agis? Nec ſatietas vnquam, nec finis aderit cupiditati. *Et infra.* ¶ Sed ais: quid iniuſtum eſt, ſi cum aliena non inuadam, propria diligentius ſeruo? O impudens dictum. Propria dicis? quæ? ex quibus reconditis in hunc mundum detuliſti? Quando in hanc ingreſſus es lucem, quando de vẽtre matris exiſti: quibus quæſo facultatibus, quibuſque ſubſidiis ſtipatus ingreſſus es? *Et poſt pauca.* ¶ Proprium nemo dicat, quod eſt cõmune[a], quod plus quam ſufficeret, ſumptum etiam violẽter obtentum eſt. *Et infra.* ¶ Numquid iniquus eſt Deus, vt nobis non æqualiter diſtribuat vitæ ſubſidia? vt tu quidem eſſes affluens, & abundans, aliis vero deeſſet, & egerent? An idcirco magis, quia & tibi voluit benignitatis ſuæ experimenta conferre, & alium per Ex Baſilij homilia ad eũdem Euangelij locum. † *ſolem videt*] orig.

virtutem patientiæ coronare? Tu vero ſuſceptis Dei muneribus, & ſi in ſinum tuum redactis, nihil te putas agere iniquum: ſi tam multorum vitę ſubſidia ſolus obtineas? Quis enim tam iniuſtus, tam auidus, tam auarus, quã qui multorum alimenta ſuũ † non vſum, ſed abundantiam, & delitias facit? Neque enim minus eſt criminis habenti tollere, quam poſſis, & abundes, indigentibus denegare. Eſurientium panis eſt: quem tu detines: nudorum indumentum eſt, quod tu recludis, & miſerorum redemptio eſt, & abſolutio, pecunia, quam tu in terram defodis. Tot † te ergo ſcias inuadere bona, quot † poſſis præſtare, quot velis.

† *al. non ſuam.*

† *al. Tantorum.*

† *al. quantos.*

a ¶ Commune] *Apud B. Ambroſium legitur,* Proprium nemo dicat, quod e communi plus, quam ſufficeret, ſumptum, & violenter obtentum eſt. *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

II. Oceano. 3 *Neceſſe eſt etiã, vt ille, qui ordinãdus eſt,* [*ſua domui ſit bene præ-*
1. Tim. 1. 3. *poſitus*] *id eſt, ſi in laici habitu vxorẽ habuit, vel filios, a vitijs ad vir-*
& ibi gloſſa *tutũ ſtudia, & verbo, & exemplo prouocet, vt quod poſtea præcepturus*
tor. *eſt populis, prius exigat a domeſticis. Vnde Apoſtolus Epheſijs ſcri-*
Epheſ. 5. *bit, vt vxores ſuas ſicut ſua corpora diligant, & filios ſuos non ad i-*
racundiã prouocẽt, ſed enutriant illos in omni diſciplina, & corre-
1. Tim. 3. *ctione Domini. Vnde cũ Paulus ad Tim. ſcribens dixiſſet* [*ſuæ domui*
bene præpoſitũ] *ſtatim ſubiũxit habentem filios ſibi ſubditos in omni*
Tit. 1. *caſtitate*] [*nõ in accuſatione luxuriæ.*] *nõ n. taliũ cohabitatione co-*
Iob 1. *habitator frontẽ habet alios redarguẽdi. Vnde de B. Iob legitur, quod*
pro filiis ſuis quotidiana offerebat Deo ſacrificia, offerens holocauſta
per ſingulos, quos tanta charitatis perfectione in vnũ conſtrinxit, vt
quiſq; eorũ in ſuo die conuiuiũ fratrib. pararet, & ad epulandũ ſe-
1. Reg. 2. *cũ tres ſorores ſuas pariter inuitaret. Quod quia Heli facere diſſi-*
mulauit, ac falſa pietate ſuperatus delinquentes filios ferire noluit,
(ſicut in libro Regũ legitur) apud diſtrictũ iudicẽ ſemetipſum cum
filijs crudeli damnatione percuſſit: vnde et diuina voce dicitur [*Ho-*
2. Reg. 13. *norasti filios tuos magis, quã me.*] *Hinc etiã Dauid erga filios beni-*
gnitatẽ, nõ diſciplinæ ſeueritatẽ exercens, eorum iuuentutẽ experi-
mento didicit pernicioſam, quorum pueritiã vaga licẽtia permiſit
eſſe voluptuoſam. Vnus quippe eorum ſororẽ ſuã ſtupro corrũpens, a
2. Reg. 16. *fratre eius, Abſalone videlicet, inter epulas, quas fratrib. ſuis frau-*
2. Reg. 18. *dolenter parauerat, obtruncatus eſt. Abſalon vero, poſtquam veniã*
1. Tim. 5. *a patre obtinuit, de regno illũ expulit, & ad concubinas eius ingreſ-*
ſus eſt; demum per inuia deſerti patrẽ perſequens, quercui inhaſit,
atq; ita ſuſpẽſus interijt. Hinc etiã Paulus ad Timoth. ſcribit, dicẽs:
In comm. ad [*Qui ſuorum, & maxime domeſticorum curã nõ habet, fidẽ negauit,*
cap. 1. epiſt. *& eſt infideli deterior.*] *Iure ergo, qui domui ſuæ neſcit præeſſe, in e-*
ad Titum. *piſcopum ordinari prohibetur. & qui in re minima, de qua ſibi fa-*
miliarior debet cura ineſſe, fidelis non eſt, quomodo in eccleſia Dei
(vbi tot ſunt, & alieni) ſolicitam diligentiam adhibebit? Vnde Hiero-
ny-

ronymus [*Non enim † iuſtus polluitur ex vitijs filiorum, ſed libertas † itaque*] *ab Apoſtolo eccleſiæ principi reſeruatur; vt talis fiat, qui nõ timeat* orig.
propter vitia liberorum extraneos reprehendere.]

4 *Quod tunc fiet, ſi non erit, quod ſibi imputetur. Cum enim greſſus hominis a domino dirigantur, nec ſint in homine eius via: corripere* Pſal.16.
quidem poteſt, corrigere autem non valet: pulſare poteſt, non aperi- Hiere.10.
re: manus comprimere, non animum mutare.

Vnde Auguſtinus clero, & populo Hipponenſi, epiſt.137.

¶ Bonorum hominum diſciplina mores immutare non valet. C. IX.

QVantumlibet vigilet diſciplina domus meæ, homo ſum, & inter homines viuo, nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior ſit quam arca Noe, vbi tamen inter octo homines vnus reprobus inuentus eſt, aut melior ſit, quam domus Abrahæ, vbi dictum eſt; [Eiice ancillam, & filium eius,] aut melior ſit, quam domus Iſaac: cui de duobus geminis dictum eſt [Iacob dilexi, Eſau autem odio habui.] *& infra.* ¶ Simpliciter autem fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam, ex quo, Deo ſeruire cœpi, quomodo difficile ſum expertus meliores, quam qui in monaſteriis profecerunt; ita non ſum expertus peiores, quam qui in monaſteriis ceciderunt, † ita vt hinc arbitrer in Apocalypſi ſcriptum [Iuſtus iuſtior fiat: & ſordidus ſordeſcat adhuc.

Gen. 9. — Gen. 21. — Gen. 21. — Malach. 1. — † *al.* defecerunt. — Apoc. 22.

Item Cyprianus, lib. 1. epiſt. 3. Cornelio Papæ.

¶ Conuitia perditorũ a via rectitudinis nos mouere non debent. C. X.

QVod ad nos attinet, conſcientiæ noſtræ conuenit, frater, dare operam; ne quis culpa noſtra de eccleſia pereat: ſi quis autem vltro & crimine ſuo perierit, & pœnitentiam agere, atque ad eccleſiam redire noluerit, nos in die iudicii inculpatos futuros credimus, qui cõſulimus ſanitati; illos ſolos in pœnis remanſuros, qui noluerint conſilii noſtri ſalubritate ſanari. Nec mouere nos debent conuicia perditorum, quo minus a via recta & a certa regula non recedamus, quando & Apoſtolus inſtruat dicens [Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.] Gal. 1.

DISTINCTIO XLVIII.

1 PRohibentur etiam neophyti in epiſcopos ordinari, vt qui heri erat catechumenus, hodie non fiat epiſcopus: qui heri erat in theatro, hodie non ſedeat in eccleſia: qui veſpere erat in circo, hodie non miniſtret altario: qui dudum fuerat fautor hiſtrionum, hodie non ſit conſecrator virginum. Cauſa autẽ huius prohibitionis eſt ſecundũ Apoſtolũ, ne elatus in ſuperbiã, tamquã religio Chriſtiana plurimum eo egeret, incidat in ruinã diaboli. Momẽtaneus nãq; ſacerdos neſcit habere humilitatem, obſeruare modos perſonarum, vel ſe contemnere: non ieiunauit, non fleuit, non ſe correxit; non

ps — 1. Tim. 3. — gloſſa ordinaria ibidẽ, & Hi. Oceano.

pauperibus erogauit. In *arrogantiã (quæ eſt ruina diaboli) incidunt, qui puncto horæ nec dum diſcipuli fiunt magiſtri: & ſicut Innocen-*
Epiſt. 12. ad Aurelium. *tius ait* [*Miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nec dum didicit eſſe diſcipulus.*] *Vnde in Niceno concilio, c. 2. legitur.*

¶ Neophytus in epiſcopum non eſt ordinandus. C. I.

Mart. Brac. epiſc. c. 22. QVoniam multa ſiue per neceſſitatem, ſiue ex quacunque [a] cauſa, contra regulam geſta ſunt; ita vt homines ex vita gentili nuper adhuc catechizati, vel inſtructi ſtatim ad ſpiritualem baptiſmum veniſſent, & continuo, cum baptizati, etiam ad epiſcopatum, vel presbyterium prouecti ſunt; recte igitur viſum eſt de cetero nihil tale debere fieri. Nam & tempore opus eſt, vt catechumenus, & poſt baptiſmum multa probatione indiget. Euidens namque eſt apoſtolicum præceptum, dicens [Non neophytum, ne forte elatus in iudicium incidat &
1. *Tim.* 3. laqueum diaboli.] Si vero præcedente † [b] tẽpore aliquod mortale [c] peccatum admiſerit, & conuictus duobus, vel tribus teſtibus fuerit; ceſſet
† *al. procedente*] orig. a clero, qui huiuſmodi eſt. Si quis vero præter hæc fecerit, tãquã cõtraria ſtatutis ſancti † concilij gerẽs; ipſe præcipitabitur de ſtatu ſui cleri.
† *al. magni.*

a ¶ Quacumque cauſa.] *Græce eſt*, ἢ ἄλλως ἐπειγομένων τῶν ἀνθρώπων: *quod Dionyſius vertit*, aut alias cogentibus hominibus.

b ¶ Præcedente.] προϊόντος, id eſt procedente, *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

c ¶ Mortale.] *abeſt vox iſta a priſca verſione. Græce eſt*, ψυχικόν τι ἁμάρτημα, *quod Dionyſius vertit*, delictum animæ.

Et l. 5. epiſt. 51. Vigilio epiſ. Arelat. *Neophyti vero hodie appellantur, propoſitum ſacræ religionis nuiter aſſumentes.*

Vnde B. Gregorius ſcribit Syagrio epiſcopo, & aliis epiſcopis, lib. 7. epi. 100.

Pol. l. 2. t. 2. Anſ. l. 6. c. 26 Iuo p. 5. c. 131

Quis dicatur Neophytus. C. II.

SIcut neophytus tunc dicebatur, qui initio † [a] ſanctæ fidei erat eruditione plantatus; ſic modo neophytus habendus eſt, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores † ſacros irrepſerit. ¶ Ordinate ergo ad ordines accedendum eſt. Nam caſum appetit, qui ad ſummi † loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum. Scimus autem, quod ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccẽtur: ne ſi ante pondera, quàm ſolidentur, accipiant, cunctam ſimul fabricam ad terram deponant.

† *al. in initio.*
† *al. ordines.*
† *al. ſummo.*

a ¶ Initio ſanctæ.] *In lib. 7. epiſt. 100. vbi habetur prior pars huius capitis vſque ad verſ.* Scimus autem. *legitur*, in ſanctæ fidei erat conuerſatione plantatus. *lib. autem 5. epiſto. 51. ſiue c. 95. (vbi & eadem fere iiſdem verbis habentur, ac præterea ſequens pars vſque ad finem) legitur hoc loco*, qui adhuc nouiter erat plantatus in fide.

DISTINCTIO XLIX.

ps *Ecce a quibus vitijs debeant eſſe immunes, qui in epiſcopum*
ſunt ordinandi. Qui enim interceſſores pro populo ad Deum
parantur, neceſſe eſt vt eius gratiam bene viuendo mereantur. Vn-
de Gregorius ait in paſtorali. ¶ Sollicite formidandum, ne qui pla-
care poſſe iram Dei creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur.
Cunctis enim liquido nouimus; quia, cum is, qui diſplicet, ad inter-
cedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui er-
go adhuc deſiderijs terrenis adſtringitur; caueat, ne diſtricti irã iu-
dicij grauius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat ſubditis au-
ctor ruinæ. Solerter ergo ſe quiſque metiatur; nec † locum regimi- † *ne*] orig.
nis aſſumere audeat, ſi in ſe adhuc vitium damnabiliter regnat: nec
is, quem crimen deprauat proprium, interceſſor fieri appetat pro
culpis aliorum.

Idem in eod paſtorali eod. c. xi. continenter.

Sacrificium Deo non offerat, qui vitiis eſt maculatus. C. I.

Hinc etenim ſuperna voce ad Moyſem dicitur [Loquere ad Aa-
ron: homo de ſemine tuo per familias, qui habuerit maculam,
nõ offerat panes Domino Deo ſuo: nec accedat ad miniſterium eius.]
Vbi & repente ſubiungitur [Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo, vel
grandi, & torto naſo, ſi fracto pede, vel manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi al-
buginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in cor-
pore, vel ponderoſus †.] Cæcus quippe eſt, qui ſupernæ contempla- † *hernioſus*]
tionis lumen ignorat: qui præſentis vitæ tenebris preſſus, dum ventu- vulgata.
ram lucem nequaquam diligendo conſpicit, quo greſſus operis porri- † *al. dirigat.*
gat, † neſcit. Hinc etenim prophetante Anna dicitur [Pedes ſanctorum *1. Reg. 2.*
ſuorum ſeruabit; & impii in tenebris conticeſcent.] ¶ Claudus vero
eſt, qui quidem, quo pergere debeat, aſpicit; ſed per infirmitatẽ men-
tis, vitæ viam perfectæ † non valet tenere, quam videt: quia ad virtu- † *al. perfe-*
tis ſtatum dum fluxa conſuetudine non erigitur, quo per deſiderium *cte.*
innititur, illuc greſſus operis efficaciter non ſequuntur. Hinc etenim
Paulus dicit [Remiſſas manus, & diſſoluta genua erigite; & greſſus *Heb. 12.*
rectos facite pedibus veſtris; vt non claudicans quis erret, ſed magis
ſanetur. ¶ Paruo autem naſo eſt, qui ad tenendam menſuram diſcre-
tionis idoneus non eſt. Naſo quippe odores, fœtoreſque diſcernimus.
Recte ergo per naſum diſcretio exprimitur; per quam virtutes eligi-
mus, delicta reprobamus. Vnde & in laude ſponſę dicitur [Naſus tuus, *Cant. 7.*
ſicut turris, quæ eſt in libano:] quia nimirum ſancta eccleſia, quæ ex

cauſis ſingulis tentamenta prodeant, per diſcretionē conſpicit; & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed ſunt nonnulli, qui dum æſtimari hebetes nolunt, ſæpe ſe quibuſdā exquiſitionibus plus quam neceſſe eſt, exercentes, ex nimia ſubtilitate falluntur. Vnde hic quoq; ſubditur: [vel grandi, & torto naſo.] Naſus enim grandis, & tortus eſt, diſcretionis ſubtilitas immoderata: quæ dum plus quam decet, excreuerit, actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit. ¶ Fracto autem pede, vel manu eſt, qui viam Dei pergere omnino non valet; atq; a bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hæc, non vt claudus, ſaltem cum infirmitate teneat; ſed ab his omnimodo alienus exiſtat. ¶ Gibbus vero eſt; quem terrenæ ſolicitudinis pondus deprimit, ne vnquam ad ſuperna reſpiciat; ſed ſolis his, quæ in infimis calcantur, intendat: qui & ſi quando aliquid ex bono patriæ cœleſtis audierit, ad hoc nimirum peruerſæ conſuetudinis pondere prægrauatus, cordis faciem non attollit: quia cogitationis ſtatum erigere non valet; quem terrenæ ſolicitudinis vſus curuum tenet. Ex horum quippe ſpecie pſalmiſta dicit
Pſal. 118. [Incuruatus ſum, & humiliatus vſquequaque.] Quorum culpam
Luc. 8. quoque per ſemetipſam veritas reprobans ait. [Semen autem, quod in ſpinis cecidit, hi ſunt, qui audiunt verbum, & a ſolicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ euntes ſuffocantur, & non referunt fructum.] ¶ Lippus vero eſt, cuius quidem ingenium ad cognitionem veritatis emicat, ſed tamen hoc carnalia opera obſcurant. In lippis quippe o-
† infirmitate] origin. culis pupillæ ſanæ ſunt, ſed humore defluente infirmantes † palpebræ groſſeſcunt: quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillæ vitiatur. Et ſunt nonnulli, quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat: qui videre recta ſubtiliter per ingenium poterant; ſed vſu prauorum actuum caligant. Lippus itaque eſt, cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit: cui bene per Angelum dicitur,
Apoca. 3. [collyrio inunge oculos tuos, vt videas.] Collyrio quippe oculos, vt videamus, inungimus, cum ad cognoſcendam veri luminis claritatem, intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adiuuamus. ¶ Albuginem vero habet in oculo, qui veritatis lucem videre non ſinitur: quia arrogantia ſapientiæ, ſeu iuſtitiæ cæcatur. Pupilla namque oculi nigra, videt: albuginem tolerans, nihil videt: quia videlicet ſenſus humanæ cogitationis, ſi ſtultum ſe, peccatoremq; intelligit, cognitionem intimæ claritatis apprehendit. Si autem candorē ſibi iuſtitiæ, ſiue ſapientiæ tribuit: a luce ſe ſupernæ cognitionis excludit: & eo claritatem veri luminis nequaquam penetrat, quo ſe apud
Rom. 1. ſe per arrogantiam exaltat, ſicut de quibuſdam dicitur [Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt] ¶ Iugem vero habet ſcabiem, cui carnis petulantia ſine ceſſatione dominatur. In ſcabie etenim feruor viſcerum ad cutem trahitur, per quam recte luxuria deſignatur: quia ſi cordis tentatio vſq; ad operationē proſilit, nimirū feruor intimus, vſq; ad cutis ſcabiem prorumpit, & foris iam corpus ſauciat: quia dum in co-
giratione

gitatione voluptas non reprimitur, etiã in actione dominatur. Quaſi enim cutis pruriginem Paulus curabat abſtergere, cum dicebat [Tentatio vos non apprehendat, niſi humana:] ac ſi aperte diceret. Humanum quidem eſt, tentationem in corde perpeti: dæmoniacum vero eſt in tentationis certamine in operatione ſuperari. ¶ Impetiginem quoque habet in corpore, quiſquis auaritia vaſtatur in mente: quę ſi in paruis non compeſcitur, nimirum ſine menſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpus occupat, & abſque occupati tædio excreſcens membrorum decorem fœdat: quia & auaritia captiuam animam, dum quaſi delectat, exulcerat: dum adipiſcenda quæque cogitationi obiicit, ad inimicitias accendit: & dolorem in vulnere non facit, quia æſtuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Sed decor membrorum perditur: quia aliarum quoque virtutum per hanc pulcritudo deprauatur; & quaſi totum corpus exaſperat; quia per vniuerſa vitia animum ſupplantat, Paulo atteſtante, qui ait: [Radix omnium malorum eſt cupiditas.] Ponderoſus vero eſt, qui turpitudinem non exercet opere; ſed tamen ab hac cogitatione continua ſine moderamine grauatur in mente: qui nequaquam quidem vſque ad opus nefarium rapitur; ſed eius animus voluptate luxuriæ ſine vllo repugnationis obſtaculo delectatur. Vitium quippe eſt ponderis, cum humor viſcerum ad virilia labitur; quæ profecto cum moleſtia dedecoris intumeſcunt. Ponderoſus ergo eſt; qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluens, pondus turpitudinis geſtat in corde: & quamuis praua non exerceat opere; ab his tamen non euellitur mente, nec ad vſum boni operis in aperto valet aſſurgere; quia grauat hunc in abditis pondus turpe. ¶ Quiſquis ergo quolibet horum vitio ſubigitur; panes Domino offerre prohibetur: ne [a] profecto diluere aliena delicta non valeat is, quem adhuc propria deuaſtant. ¶ Quia igitur paucis ad magiſterium paſtorale dignus qualiter veniat, atque hoc indignus, qualiter pertimeſcat, oſtendimus; nunc is, qui ad illud digne peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, demonſtremus.

1. Cor. 10.

1. Tim. 6.

Sic & Arnobius.

[a] ¶ Ne profecto] *Sic etiam in originali impreſſo. In aliquot Gratiani manuſcriptis legitur,* Nec profecto diluere aliena delicta valet is, quem adhuc propria deuaſtant.

Item Hieronymus ſuper Malachiam ad c. 1.

¶ Indoctus, terrena lucra ſectans, vitioſus ordinari non debet. C. II.

Senſus aliqua ex parte.

SAcerdotes nomen Domini deſpiciunt, & quantum ad ſe, panem pollutum offerunt, qui ad altare indigne accedunt: quiq; dato munere ſacerdotium præſumunt. Panem quoq; polluit, qui doctrinã Domini in populo male diſpergit †: & qui honorat potentem, & deſpicit pauperem. *& infra.* ¶ [Si offeratis cæcũ ad immolandum, nonne

† *al. diſſerit.*

contra ſe quempiam e[x] ſtacula peccati conſtruere. Sed parietem liniunt, qui peccata perpet[r]antibus adulantur, vt quod illi peruerſe agentes ædificant; ipſi adula[nt]es quaſi nitidum reddant. ¶ Sed ſanctus vir

Iob 27. ſicut mala de bonis non æſtimat, ita iudicare bona de malis recuſat, dicens [Abſit a me, vt iuſtos vos iudicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.]

Hinc etiam in concilio Carthaginenſi 4. *c.* 56. *legitur.*

¶ Adulator, vel proditor clericus ab officio degradetur. C. III.

Burchar. l. 2. c. 176. Iuo par. 6. cap. 267. Pann. l. 3. c. 173.

CLericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur.

Item ex eodem concilio, c. 55.

¶ Excommunicentur ab epiſcopo qui fratribus non probanda obiiciunt. C. IIII.

ACcuſatores fratrum epiſcopus excommunicet, qui [a] nõ probanda fratribus obiiciunt. Et ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum.

a ¶ Qui non probanda fratribus obiiciunt] *Verba iſta neque in originali, neque in multis Gratiani antiquis codicibus habentur.*

Item ex eodem concilio, c. 57.

¶ *Rubrica hæc pertinet ſimul ad hoc caput, & ad duo ſequentia.*

Bur. l. 10. c. 66 Iuo p. 11. c. 11. & p. 13. c. 66.

¶ Remoueatur ab officio clericus maledicus; ſcurra, fratrum profectibus inuidens non promoueatur. C. V.

CLericus maledicus (maxime in ſacerdotibus) cogatur ad poſtulandam veniam; ſi noluerit, degradetur: nec vnquam ad officium abſque ſatisfactione reuocentur.

Item ex eodem concilio, c. 60.

Anſ. l. 7. c. 163. Bur. l. 2. c. 172 Iuo par. 6. c. 263. & p. c. 11. c. 79. Pan. l. 3. c. 172

¶ De eodem. C. VI.

CLericum ſcurrilem, & verbis turpibus ioculatorem ab officio retrahendum cenſemus.

Item ex eodem, c. 45.

¶ De eodem. C. VII.

Bur. l. 2. c. 16. Iuo p. 6. c. 35.

CLericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, nõ promoueatur.

Item ex eodem, c. 67.

¶ Non ſunt ordinandi, qui ſeditionibus vacant. C. VIII.

Agath. cõci. cap. 69. Bur. l. 2. c. 17. Iuo p. 6. c. 36.

SEditionarios ſtatuimus numquam ordinandos clericos, ſicut nec vſurarios, nec iniuriarum ſuarum vltores.

Item ex concilio Leodicenſi, c. 5.

¶ Vſuras exigere clericis minime licet. C. IX.

† *al. ſeſquiplæ.*

NOn licet fœnerari miniſtris altaris, vel in ſacerdotali ordine conſtitutis, vel vſuras, vel lucra, quæ ſeſcupla † dicuntur, accipere.

Item

Item Leo Papa epiſcopis per Campaniam, epiſt. 1. c. 4.

¶ Nec ſuo nomine, nec alieno clericus fœnerator exiſtat. C. X.

SIcut non ſuo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere fœnus attentet. Indecens eſt enim, crimen ſuum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc ſolum aſpicere † & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter, & in perpetuum manſura tribuit, recipere valeamus.

Anſ. l. 7. c. 150. Bur. l. 2. c. 12. Iuo p 6. c. 66. † *al. accipere.*

DISTINCTIO XLVII.

1 ps *QVod autem in fine huius capituli, vſurarij ordinari prohibentur; inde eſt, quod vſuram exercentes cupiditati deſeruire probantur: cupidi autẽ ab Apoſtolo ordinari prohibentur: quia tales facile a iuſto deuiarent.* 1. Tim. 3.

Vnde in canonibus Apoſtolorum, c. 44. legitur.

¶ Diaconus, preſbyter, & epiſcopus exigens vſuras, niſi deſierit, deponatur. C. I.

EPiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus vſuras a debitoribus exigẽs, aut deſinat, aut certe deponatur.

Bur. l. 2. c. 119.

Item ex concilio Niceno, c. 17.

¶ Vſuras exigens ſiue clericus ſiue ſubiectus regulæ, deiiciatur. C. II.

Iuo par. 6. c. 195. & p. 13. c. 15. Pannor. l. 3. cap. 175. inf. 14. q. 4. c. 8. ex alia verſione.

QVoniam multi ſub regula conſtituti auaritiam, & turpia lucra ſectantur, obliti que diuinæ ſcripturæ dicentis [Qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram,] mutuum dantes, centeſimas exigunt, iuſte cenſuit ſancta, & magna ſynodus, vt ſi quis inuentus fuerit poſt hanc definitionem vſuras accipiens, aut † ex adinuentione aliqua, vel quolibet modo negotium tranſigens, aut hemiolia, id eſt, ſeſcupla [a] † exigens; vel aliquid tale prorſus excogitans turpis lucri gratia, deiiciatur a clero, & alienus exiſtat a regula.

Pol. l. 4. c. 31. Rab. l. pœn. c. 32. Burc. l. 2. c. 129.

[a] ¶ Seſcupla] *Hoc ſeſquialterarum vſurarum genus, quamuis grauiſſimum, in frugibus humidis, vel arentibus Conſtantinus lege permiſerat, qua nunc extat in codice Theodoſiano, lib. 2. tit. vlt. de vſuris. l. 1. Eodem pertinet, quod ſcribit B. Hieronymus in commentarijs in Ezechielem, lib. c. 6. 18. his verbis.* Solent in agris frumenti, & milii, vini, & olei, ceterarumque ſpecierum vſuræ exigi, ſiue, vt appellat ſermo diuinus ſuperabundantiæ: verbi gratia, vt hiemis tempore demus decem modios, & in meſſe recipiamus quindecim, hoc eſt, amplius partem mediam. *Quamobrem hoc canone, quo Patres illi omnes pecuniarias vſuras clericis interdicunt, voluerunt etiam ſeſcuplam frugum expreſſe iiſdem interdicere. Poſtea vero in aliis concilijs, & a Romanis Pontificibus, genus omne vſurarum tanquam iuri naturali, ac diuino contrarium tam clericis, quam laicis fuit interdictum, quemadmodum apparet in Decretalibus tit. de vſur.*

Anſ. l. 7. c. 154. Iuo par. 6. c. 196. & p. 13. c. 8. † *redundat iſta particula.* † *al. ſeſquipla.* † *al. ſeſquipla.*

Hinc etiam Gregorius in 19. lib. Moralium, c. 25. in 29. cap. Iob ſcribit dicens,

¶ Temporalibus lucris deſeruientes, Deo nequaquam militare probantur. C. III

OMnes huius ſæculi dilectores in terrenis rebus fortes ſunt, in cæleſtibus debiles. Nam pro temporali gloria vſque ad mortem deſudare appetunt, & pro ſpe perpetua, ne parum quidem in labore ſubſiſtunt: pro terrenis lucris quaſlibet iniurias tolerant, & pro cœleſti mercede vel tenuiſſimi verbi ferre contumelias recuſant: terreno iudici toto etiam die aſſiſtere fortes ſunt: in oratione vero coram Domino vel vnius horæ momento laſſantur: ſæpe nuditatem, deiectionem, famem pro acquirendis diuitiis, atque honoribus tolerant: & earum rerum ſe abſtinentia cruciant, ad quas adipiſcendas feſtinant; ſuperna autem laborioſe quærere tanto magis diſſimulant, quanto ea retribui tardius putant. ¶ Hi itaque quaſi aliarũ arborum more deorſum vaſti ſunt, ſurſum anguſti: quia fortes in inferiora ſubſiſtunt, ſed ad ſuperiora deficiunt. At contra ex qualitate palmarum deſignatur proficiens vita iuſtorum, qui nequaquam ſunt in terrenis ſtudiis fortes, & in cœleſtibus debiles; ſed longius, atque diſtantius ſtudioſos ſe Deo exhibent, quam ſæculo fuiſſe meminerunt. ¶ Nam cum quibuſdam per prædicatorem noſtrum dicitur [Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtrę. Sicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitię in ſanctificationẽ:] eorum proculdubio infirmitati condeſcẽditur, ac ſi eis apertius diceretur, ſi nequaquã amplius poteſtis, ſaltem tales eſtote in fructu bonorum operum, quales fuiſtis dudum in actione vitiorum, ne debiliores vos habeat ſancta libertas aeris[a], quos in carne validos habuit vſus terrenæ voluptatis.

Rom.6.

a ¶ Aeris.] *Apud B. Gregorium legitur*, ſancta libertas hæredes: *vel*, ſancta libertas charitatis, quam in carne: *In vno autem exemplari Gratiani Vaticano*, cœleſtis conuerſationis, *quod in gloſſa explanandam dictionem*, aeris, *aſſertur*.

Item Gregorius clero, & ciuibus Neapolitanis, lib. 8. epiſt. 40.

¶ Ad ſacros ordines vſurarij promoueri non debent. C. IIII.

Anſl. 6. c. 9. Pol. l. 2. t. 1.

DE Petro inſuper ad nos perueniſſe cognoſcite, quod ſolidos dedit ad vſuram: quod vos oportet eũ omni ſubtilitate perquirere: & ſi ita conſtiterit, alium eligite, & ab huius vos perſona ſine mora ſuſpendite. Nam nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si vero ſubtili habita inquiſitione hoc falſum eſſe patuerit (quia perſona eius nobis ignota eſt, & vtrũ ita ſit de ſimplicitate eius, quod ad nos perlatum eſt, ignoramus) eum decreto a vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt; vt vitam moreſque illius ſolicitius inquirentes,

rentes,ſenſum quoque pariter agnoſcamus,vt ſi huic iudicio aptus extiterit,veſtra in eo (adiuuante Domino) deſideria compleamus.

Item ex conc. Eliberitano,c,20.

¶ Degradetur clericus,qui vſuras accipere detegitur. C. V.

SI quis clericorum detectus fuerit vſuras accipere;placuit degradari,& abſtinere. Iuo p.13.c.12 Pan.l.3.c.156.

Item Leo Anatolio epiſcopo Conſtantinopolitano,epiſt,51.

¶ Nec implicari errore,nec cupiditate violari ſacerdotem oportet. C. VI.

a VIrum catholicum,& præcipue Domini ſacerdotem,ſicut nullo errore implicari,ita nulla oportet cupiditate violari,dicente ſancta ſcriptura [Poſt concupiſcentias tuas non eas.] Mens enim potentiæ † auida nec abſtinere nouit a vetitis,nec gaudere conceſſis, nec ᵃpietati adhibere conſenſum. Anſ.l.7.c.140. Eccl.18. † al.pecunia.

a ¶ Nec pietati.] *Hoc poſtremum orationis membrum abeſt ab originali:ſed habetur etiam apud Anſelmum.*

Item Gregorius,lib.7.epiſt.100.

¶ Qui cupiditatem a ſe non abſcindit,bonorum auctori inhærere non valet. C. VII.

BOnorum auctori inhærere aliter non valemus,niſi cupiditatem a nobis(quæ omnium malorum radix eſt)abſcindamus. 1.Tim.6.

Item Ambroſius de eo, quod ſcriptum eſt in Euangelio [Hominis cuiuſdam diuitis fructus vberes ager attulit.] Serm.81. Luc.12.

¶ Auari eſt hominum bona inuadere,quorum neceſſitatibus ſubuenire valet. C. VIII.

SIcut ij,qui per inſaniam mente tranſlati ſunt,non iam res ipſas,ſed paſſionis ſuæ phantaſias vident;ita etiam mens auari ſemel vinculis cupiditatis adſtricta,ſemper aurum,ſemper argentum videt,ſemper reditus computat:gratius aurum intuetur,quam ſolem: † ipſa eius oratio,& ſupplicatio ad Dominum,aurū quærit. *Et poſt pauca.* ¶ Interdum etiam vſuræ arte nequiſſima ex ipſo auro aurum naſcitur. Sed quid agis? Nec ſatietas vnquam, nec finis aderit cupiditati. *Et infra.* Ex Baſilij homilia ad eūdem Euangelij locum. † ſolem videt]orig.

¶ Sed ais: quid iniuſtum eſt, ſi cum aliena non inuadam, propria diligentius ſeruo? O impudens dictum. Propria dicis? quæ? ex quibus reconditis in hunc mundum detuliſti? Quando in hanc ingreſſus es lucem,quando de vētre matris exiſti;quibus quæſo facultatibus, quibuſque ſubſidiis ſtipatus ingreſſus es? *Et poſt pauca.* ¶ Proprium nemo dicat,quod eſt cōmuneᵃ,quod plus quam ſufficeret, ſumptum etiam violēter obtentum eſt. *Et infra.* ¶ Numquid iniquus eſt Deus, vt nobis non æqualiter diſtribuat vitæ ſubſidia? vt tu quidem eſſes affluens, & abundans,aliis vero deeſſet, & egerent? An idcirco magis, quia & tibi voluit benignitatis ſuæ experimenta conferre,& alium per

virtutem patientiæ coronare? Tu vero ſuſceptis Dei muneribus, &
ſi in ſinum tuum redactis, nihil te putas agere iniquum; ſi tam mul-
torum vitę ſubſidia ſolus obtineas? Quis enim tam iniuſtus, tam aui-
† al. non dus, tam auarus, quã qui multorum alimenta ſuũ † non vſum, ſed ab-
ſuam. undantiam, & delitias facit? Neque enim minus eſt criminis habenti
tollere, quam poſſis, & abundes, indigentibus denegare. Eſurientium
panis eſt, quem tu detines: nudorum indumentum eſt, quod tu reclu-
dis, & miſerorum redemptio eſt, & abſolutio, pecunia, quam tu in ter-
† al. Tantorum. ram defodis. Tot † te ergo ſcias inuadere bona, quot † poſſis præſta-
re, quot velis.

† al. quantũ. a ¶ Commune] *Apud B. Ambroſium legitur*, Proprium nemo dicat, quod e communi plus, quam ſufficeret, ſumptum, & violenter obtentum eſt. *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Il. Oceano. 3 *Neceſſe eſt etiã, vt ille, qui ordinãdus eſt [ſuæ domui ſit bene præ-*
1. Tim. 1.3. *poſitus] id eſt, ſi in laici habitu vxorẽ habuit, vel filios, a vitijs ad vir-*
& ibi gloſſa *tutũ ſtudia, & verbo, & exemplo promouet, vt quod poſtea præceptu-*
tor. *rus eſt populis, prius exigat a domeſticis. Vnde Apoſtolus Epheſis ſcri-*
Epheſi. 5. *bit, vt vxores ſuas ſicut ſua corpora diligant, & filios ſuos non ad i-*
racundiã prouocẽt, ſed enutriant illos in omni diſciplina, & corre-
1. Tim. 3. *ctione Domini. Vnde cũ Paulus ad Tim. ſcribens dixiſſet [ſuæ domui*
bene præpoſitũ] ſtatim ſubiũxit habentem filios ſibi ſubditos in omni
Tit. 1. *caſtitate] [nõ in accuſatione luxuriæ.] nõ. n. ſaluũ cohabitatione co-*
Iob 1. *habitator frontẽ habet alios redarguẽdi. Vnde de B. Iob legitur, quod*
pro filiis ſuis quotidiana offerebat Deo ſacrificia, offerens holocauſta
per ſingulos, quos tanta charitatis perfectione in vnũ conſtrinxit, vt
quiſq; eorũ in ſuo die conuiuiũ fratrib. pararet, & ad epulandũ ſe-
1. Reg. 2. *cũ tres ſorores ſuas pariter inuitaret. Quod quia Heli facere diſſi-*
mulauit, ac falſa pietate ſuperatus delinquentes filios ferire noluit,
(ſicut in libro Regũ legitur) apud diſtrictũ iudicẽ ſemetipſum cum
filijs crudeli damnatione percuſſit: vnde ei diuina voce dicitur [Ho-
2. Reg. 13. *noraſti filios tuos magis, quã me.] Hinc etiã Dauid erga filios beni-*
gnitatẽ, nõ diſciplinæ ſeueritatẽ exercens, eorum iuuentutẽ experi-
mento didicit pernicioſam, quorum pueritiã vaga licẽtia permiſit
eſſe voluptuoſam. Vnus quippe eorum ſororẽ ſuã ſtupro corrũpens, a
2. Reg. 16. *fratre ſuo, Abſalone videlicet, inter epulas, quas fratrib. ſuis frau-*
2. Reg. 18. *dolenter parauerat, obtruncatus eſt. Abſalon vero, poſtquam veniã*
1. Tim. 5. *a patre obtinuit, de regno illũ expulit, & ad concubinas eius ingreſ-*
ſus eſt; demum per inuia deſerti patrẽ perſequens, quercui inhæſit,
atq; ita ſuſpenſus interijt. Hinc etiã Paulus ad Timoth. ſcribit, dicẽs:
In comm. ad *[Qui ſuorum, & maxime domeſticorum curã nõ habet, fidẽ negauit,*
cap. 1. epiſt. *& eſt infideli deterior.] Iure ergo, qui domui ſuæ neſcit præeſſe, in e-*
ad Titum. *piſcopum ordinari prohibetur, & qui in re minima, de qua ſibi fa-*
miliarior debet cura ineſſe, fidelis non eſt, quomodo in eccleſia Dei
(vbi tot ſunt, & alieni) ſolicitam diligentiam adhibet? Vnde Hiero-
ny-

ronymus [*Non enim* † *iuſtus polluitur ex vitijs filiorum, ſed libertas* † *itaque*] *ab Apoſtolo eccleſiæ principi reſeruatur; vt ſolus fiat, qui nō timeat* orig.
propter vitia liberorum extraneos reprehendere.]
4 *Quod tunc fiet, ſi non erit, quod ſibi imputetur. Cum enim greſſus hominis a domino dirigantur, nec ſint in homine eius via: corripere* *Pſal.16.*
quidem poteſt, corrigere autem non valet: pulſare poteſt, non aperi- *Hiere.10.*
re: manus comprimere, non animum mutare.

Vnde Auguſtinus clero, & populo Hipponenſi, epiſt.137.

¶ Bonorum hominum diſciplina mores immutare non valet. C. IX.

QVantumlibet vigilet diſciplina domus meæ, homo ſum, & inter homines viuo, nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior ſit quam arca Noe, vbi tamen inter octo homines vnus reprobus inuentus eſt, aut melior ſit, quam domus Abrahæ, vbi dictum eſt; *Gen.9.* [Eiice ancillam, & filium eius,] aut melior ſit, quam domus *Gen.21.* Iſaac: cui de duobus geminis dictum eſt [Iacob dilexi, Eſau autem odio habui.] *& infra.* ¶ Simpliciter autem fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam, ex quo, *Malach.1.* Deo ſeruire cœpi, quomodo difficile ſum expertus meliores, quam qui in monaſteriis profecerunt; ita non ſum expertus peiores, quam † *al. defecerunt.* qui in monaſteriis ceciderunt, † ita vt hinc arbitrer in Apocalypſi ſcriptum [Iuſtus iuſtior fiat, & ſordidus ſordeſcat adhuc. *Apoc.22.*

Item Cyprianus, lib.1. epiſt.3. Cornelio Papæ.

¶ Conuitia perditorū a via rectitudinis nos mouere non debent. C. X.

QVod ad nos attinet, conſcientiæ noſtræ conuenit, frater, dare operam; ne quis culpa noſtra de eccleſia pereat: ſi quis autem vltro & crimine ſuo perierit, & pœnitentiam agere, atque ad eccleſiam redire noluerit, nos in die iudicii inculpatos futuros credimus, qui cōſulimus ſanitati; illos ſolos in pœnis remanſuros, qui noluerint conſilii noſtri ſalubritate ſanari. Nec mouere nos debent conuicia perditorum, quo minus a via recta, & a certa regula non recedamus, quando & Apoſtolus inſtruat dicens [Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.] *Gal.1.*

DISTINCTIO XLVIII.

1 PRohibentur etiam neophyti in epiſcopos ordinari, vt qui heri erat catechumenus, hodie non fiat epiſcopus: qui heri erat in theatro, hodie non ſedeat in eccleſia: qui veſpere erat in circo, hodie non miniſtret altario: qui dudum fuerat fautor hiſtrionum, hodie non ſit conſecrator virginum. Cauſa autē huius prohibitionis eſt ſecundū Apoſtolū, ne elatus in ſuperbiā, tamquā religio Chriſtiana plurimum eo egeret, incidat in ruinā diaboli. Momētaneus nāq; ſacerdos neſcit habere humilitatem, obſeruare modos perſonarum, vel ſe contemnere: non ieiunauit, non fleuit, non ſe correxit, non — ps 1.Tim.3. gloſſa ordina. ibidē, & Hi. Oceano.

pauperibus erogauit. *In arrogantiā (quæ eſt ruina diaboli) incidant, qui puncto horæ nec dum diſcipuli ſunt magiſtri: & ſicut Innocen-*
Epiſt. 12. ad Aurelium. *tius ait* [*Miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nec dum didicit eſſe diſcipulus.*] *Vnde in Nicæno concilio, c. 2. legitur.*

¶ Neophytus in epiſcopum non eſt ordinandus. C. I.

Mart. Brac. epiſc. c. 22. QVoniam multa ſiue per neceſſitatem, ſiue ex quacunque [a] cauſa, contra regulam geſta ſunt; ita vt homines ex vita gentili nuper adhuc catechizati, vel inſtructi ſtatim ad ſpiritualem baptiſmum veniſſent, & continuo, cum baptizati, etiam ad epiſcopatum, vel presbyterium prouecti ſunt; recte igitur viſum eſt de cetero nihil tale debere fieri. Nam & tempore opus eſt, vt catechumenus, & poſt baptiſmum multa probatione indiget. Euidens namque eſt apoſtolicum præceptum, dicens [Non neophytum, ne forte elatus in iudicium incidat &
1. *Tim.* 3. laqueum diaboli.] Si vero præcedente † [b] tēpore aliquod mortale [c] pec-
† *al. proce- dente*] orig. catum admiſerit, & conuictus duobus, vel tribus teſtibus fuerit; ceſſet a clero, qui huiuſmodi eſt. Si quis vero præter hæc fecerit, tāquā cōtra-
† *al. magni.* ria ſtatutis ſancti † concilij gerēs; ipſe præcipitabitur de ſtatu ſui cleri.

a ¶ Quacumque cauſa.] *Græce eſt*, ἢ ἄλλως ἐπειγομένων τῶν ἀνθρώπων: *quod Dionyſius vertit*, aut alias cogentibus hominibus.

b ¶ Præcedente.] προϊόντος, id eſt procedente, *ſed ob gloſſam non eſt immutatum.*

c ¶ Mortale.] *abeſt vox iſta a priſca verſione. Græce eſt*, ψυχικόν τι ἁμάρτημα, *quod Dionyſius vertit*, delictum animæ.

Et l. 5. epiſt. 51. Vigilio epiſ. Arelat. *Neophyti vero hodie appellantur, propoſitum ſacræ religionis noviter aſſumentes.*

Pol. l. 2. t. 2. *Vnde B. Gregorius ſcribit Syagrio epiſcopo, & aliis epiſcopis, lib. 7. epi. 100.*

Anſ. l. 6. c. 26 Iuo p. 5. c. 131

Quis dicatur Neophytus. C. II.

† *al. in initio.* SIcut neophytus tunc dicebatur, qui initio † [a] ſanctæ fidei erat eruditione plantatus; ſic modo neophytus habendus eſt, qui repente
† *al. ordines.* in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores † ſacros irrepſe-
† *al. ſummo.* rit. ¶ Ordinate ergo ad ordines accedendum eſt. Nam caſum appetit, qui ad ſummi † loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum. Scimus autem, quod ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccētur: ne ſi ante pondera, quàm ſolidentur, accipiant, cunctam ſimul fabricam ad terram deponant.

a ¶ Initio ſanctæ.] *In lib. 7. epiſt. 100. vbi habetur prior pars huius capitis vſque ad verſi.* Scimus autem. *legitur*, in ſanctæ fidei erat conuerſatione plantatus. *lib. autem 5. epiſto. 51. ſiue c. 95. (vbi & eadem fere iiſdem verbis habentur, ac præterea ſequens pars vſque ad finem) legitur hoc loco*, qui adhuc nouiter erat plantatus in fide.

DISTINCTIO XLIX.

ps *ECce a quibus vitijs debeant eſſe immunes, qui in epiſcopum ſunt ordinandi. Qui enim interceſſores pro populo ad Deum parantur, neceſſe eſt vt eius gratiam bene viuendo mereantur. Vnde Gregorius ait in paſtorali. ¶ Solicite formidandum; ne qui placare poſſe iram Dei creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido nouimus; quia, cum is, qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo adhuc deſiderijs terrenis adſtringitur; caueat, ne diſtricti irã iudicij grauius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat ſubditis auctor ruinæ. Solerter ergo ſe quiſque metiatur; nec † locum regiminis aſſumere audeat, ſi in ſe adhuc vitium damnabiliter regnat: nec is, quem crimen deprauat proprium, interceſſor fieri appetat pro culpis aliorum.*

† *ne*] orig.

Idem in eod. paſtorali eod. c. xi. continenter.

Sacrificium Deo non offerat, qui vitiis eſt maculatus. C. I.

HInc etenim ſuperna voce ad Moyſem dicitur [Loquere ad Aaron: homo de ſemine tuo per familias, qui habuerit maculam, nõ offerat panes Domino Deo ſuo: nec accedat ad miniſterium eius.] Vbi & repente ſubiungitur [Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo, vel grandi, & torto naſo, ſi fracto pede, vel manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel ponderoſus †.] Cæcus quippe eſt, qui ſupernæ contemplationis lumen ignorat: qui præſentis vitæ tenebris preſſus, dum venturam lucem nequaquam diligendo conſpicit, quo greſſus operis porrigat, † neſcit. Hinc etenim prophetante Anna dicitur [Pedes ſanctorum ſuorum ſeruabit; & impii in tenebris conticeſcent.] ¶ Claudus vero eſt, qui quidem, quo pergere debeat, aſpicit; ſed per infirmitatẽ mentis, vitæ viam perfectæ † non valet tenere, quam videt: quia ad virtutis ſtatum dum fluxa conſuetudine non erigitur, quo per deſiderium innititur, illuc greſſus operis efficaciter non ſequuntur. Hinc etenim Paulus dicit [Remiſſas manus, & diſſoluta genua erigite; & greſſus rectos facite pedibus veſtris; vt non claudicans quis erret, ſed magis ſanetur. ¶ Paruo autem naſo eſt, qui ad tenendam menſuram diſcretionis idoneus non eſt. Naſo quippe odores, fœtoreſque diſcernimus. Recte ergo per naſum diſcretio exprimitur; per quam virtutes eligimus, delicta reprobamus. Vnde & in laude ſponſę dicitur [Naſus tuus, ſicut turris, quæ eſt in libano:] quia nimirum ſancta eccleſia, quæ ex

† *hernioſus*] vulgata.
† *al. dirigat.*
1. Reg. 2.
† *al. perfecte.*
Heb. 12.
Cant. 7.

cauſis ſingulis tentamenta prodeant per diſcretionē conſpicit, & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed ſunt nonnulli, qui dum æſtimari hebetes nolunt, ſæpe ſe quibuſdā exquiſitionibus plus quam neceſſe eſt, exercentes, ex nimia ſubtilitate falluntur. Vnde hic quoq; ſubditur: [vel grandi, & torto naſo.] Naſus enim grandis, & tortus eſt, diſcretionis ſubtilitas immoderata: quæ dum plus quam decet, excreuerit, actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit. ¶ Fracto autem pede, vel manu eſt, qui viam Dei pergere omnino non valet; atq; a bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hæc, non vt claudus, ſaltem cum infirmitate teneat; ſed ab his omnimodo alienus exiſtat. ¶ Gibbus vero eſt; quem terrenę ſolicitudinis pondus deprimit, ne vmquam ad ſuperna reſpiciat; ſed ſolis his, quæ in infimis calcantur, intendat: qui & ſi quando aliquid ex bono patriæ cœleſtis audierit, ad hoc nimirum peruerſæ conſuetudinis pondere prægrauatus, cordis faciem non attollit: quia cogitationis ſtatum erigere non valet; quem terrenæ ſolicitudinis vſus curuum tenet. Ex horum quippe ſpecie pſalmiſta di-

Pſal. 118. cit [Incuruatus ſum, & humiliatus vſquequaque.] Quorum culpam

Luc. 8. quoque per ſemetipſam veritas reprobans ait. [Semen autem, quod in ſpinis cecidit, hi ſunt, qui audiunt verbum, & a ſolicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitę euntes ſuffocantur, & non referunt fructum.] ¶ Lippus vero eſt, cuius quidem ingenium ad cognitionem veritatis emicat, ſed tamen hoc carnalia opera obſcurant. In lippis quippe o-

†*infirmitate*] origin. culis pupillæ ſanæ ſunt, ſed humore defluente infirmantes † palpebræ groſſeſcunt: quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillę viciatur. Et ſunt nonnulli, quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat: qui videre recta ſubtiliter per ingenium poterant; ſed vſu prauorum actuum caligant. Lippus itaque eſt, cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit: cui bene per Angelum dicitur,

Apoca. 3. [collyrio inunge oculos tuos, vt videas.] Collyrio quippe oculos, vt videamus, inungimus, cum ad cognoſcendam veri luminis claritatem, intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adiuuamus. ¶ Albuginem vero habet in oculo, qui veritatis lucem videre non ſinitur: quia arrogantia ſapientię, ſeu iuſtitiæ cæcatur. Pupilla namque oculi nigra, videt: albuginem tolerans, nihil videt: quia videlicet ſenſus humanæ cogitationis, ſi ſtultum ſe, peccatoremq; intelligit, cognitionem intimæ claritatis apprehendit. Si autem candorē ſibi iuſtitiæ, ſiue ſapientiæ tribuit; a luce ſe ſupernæ cognitionis excludit: & eo claritatem veri luminis nequaquam penetrat, quo ſe apud

Rom. 1. ſe per arrogantiam exaltat, ſicut de quibuſdam dicitur [Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt] ¶ Iugem vero habet ſcabiem, cui carnis petulantia ſine ceſſatione dominatur. In ſcabie etenim feruor viſcerum ad cutem trahitur, per quam rectè luxuria deſignatur: quia ſi cordis tentatio vſq; ad operationē proſilit, nimirū feruor intimus, vſq; ad cutis ſcabiem prorumpit, & foris iam corpus ſauciat: quia dum in cogitatione

gitatione voluptas non reprimitur, etiã in actione dominatur. Quaſi enim cutis pruriginem Paulus curabat abſtergere, cum dicebat [Tentatio vos non apprehendat, niſi humana:] ac ſi aperte diceret. Humanum quidem eſt, tentationem in corde perpeti: dæmoniacum vero eſt in tentationis certamine in operatione ſuperari. ¶ Impetiginem quoque habet in corpore, quiſquis auaritia vaſtatur in mente: quę ſi in paruis non compeſcitur, nimirum ſine menſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpus occupat, & abſque occupati tædio exceſcens membrorum decorem fœdat: quia & auaritia captiuam animam, dum quaſi delectat, exulcerat; dum adipiſcenda quæque cogitationi obiicit, ad inimicitias accendit: & dolorem in vulnere non facit, quia æſtuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Sed decor membrorum perditur: quia aliarum quoque virtutum per hanc pulcritudo deprauatur; & quaſi totum corpus exaſperat; quia per vniuerſa vitia animum ſupplantat, Paulo atteſtante, qui ait: [Radix omnium malorum eſt cupiditas.] Ponderoſus vero eſt, qui turpitudinem non exercet opere; ſed tamen ab hac cogitatione continua ſine moderamine grauatur in mente: qui nequaquam quidem vſque ad opus nefarium rapitur; ſed eius animus voluptate luxuriæ ſine vllo repugnationis obſtaculo delectatur. Vitium quippe eſt ponderis, cum humor viſcerum ad virilia labitur; quæ profecto cum moleſtia dedecoris intumeſcunt. Ponderoſus ergo eſt; qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluens, pondus turpitudinis geſtat in corde: & quamuis praua non exerceat opere; ab his tamen non euellitur mente, nec ad vſum boni operis in aperto valet aſſurgere; quia grauat hunc in abditis pondus turpe. ¶ Quiſquis ergo quolibet horum vitio ſubigitur; panes Domino offerre prohibetur: ne[a] profecto diluere aliena delicta non valeat is, quem adhuc propria deuaſtant. ¶ Quia igitur paucis ad magiſterium paſtorale dignus qualiter veniat, atque hoc indignus, qualiter pertimeſcat, oſtendimus; nunc is, qui ad illud digne peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, demonſtremus.

1. Cor. 10.

1. Tim. 6.

Sic & Arnobius.

a ¶ Ne profecto] *Sic etiam in originali impreſſo. In aliquot Gratiani manuſcriptis legitur,* Nec profecto diluere aliena delicta valet is, quem adhuc propria deuaſtant.

Item Hieronymus ſuper Malachiam ad c. 1.

¶ Indoctus, terrena lucra ſectans, vitioſus ordinari non debet. C. II.

Senſus aliqua ex parte.

SAcerdotes nomen Domini deſpiciunt, & quantum ad ſe, panem pollutum offerunt, qui ad altare indigne accedunt; quiq; dato munere ſacerdotium præſumunt. Panem quoq; polluit, qui doctrinã Domini in populo male diſpergit †; & qui honorat potentem, & deſpicit pauperem. *Et infra.* ¶ [Si offeratis cæcũ ad immolandum, nonne

† *al. diſperſit.*

¶ Preſbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro ordine
reparari valet. C. III.

PReſbyterum, de quo nos fraternitas tua latoris præſentium lega- Anſl. 8. c. 26.
tione † conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt lapſum, aut *† al. relatione.*
permanere aut reuocari poſſe cognoſcas. Circa quem tamen mitius
agendum eſt: quia commiſſum facinus facili dicitur profeſſione
confeſſus.

Item Ioannes VIII. Cenomantico † Vticenſi epiſcopo. *† al. Cannomoco Venetienſi.*

¶ Poſt perpetratum homicidium ſacerdotale officium mi-
niſtrari non poteſt. C. IIII.

MIror minus doctam ſcientiam tuam ſacerdotem putare poſt Iuo par. 6. c.
perpetratum homicidium poſſe in ſacerdotio miniſtrare; imo 114. & p.
(quod eſt ineprius) nobis ſuadere velle, vt ipſi tali præſumptioni præ- 10. c. 51.
beremus aſſenſum. Quis enim tam demens, tamque peruerſi ſenſus, Pann. l. 3.
tale quid æſtimaret, vel poſt quantamcumque pœnitentiam conce- cap. 153.
dendum; cum omnino ſit canonicæ diſciplinæ contrarium? Debet er-
go ſacerdotio priuatus lachrymarum fonte flagitium tam immane
diluere, vt talibus ſaltem remediis curatus, ſalutis poſſit inuenire ſuf-
fragium.

Item Nicolaus Papa.

¶ Ad maiorem gradum clericus prouehi non poteſt, qui
paganum occidit. C. V.

CLericum, qui paganum occiderit, non oportet ad gradum ma- Iuo par. 6.
iorem prouehi, qui carere etiam debet acquiſito: homicida enim c. 120.
eſt. Nam cum diſcreti ſint milites ſæculi a militibus eccleſiæ; nõ con-
uenit militibus eccleſiæ militare ſæculo, per quod ad effuſionem ſan-
guinis neceſſe ſit peruenire.

Item Oſbaldo Chorepiſcopo Quadrantino.

¶ Qui defendendo ſe paganum occiderit, ſacerdotali
careat officio. C. VI.

DE his clericis, pro quibus conſuluiſti, ſcilicet qui ſe defendendo, paganum occiderunt, ſi poſtea per pœnitentiam emendati poſſint ad gradum priſtinum redire, aut ad altiorem conſcendere; ſcito nos nullam occaſionem dare, nec vllam tribuere eis licentiam quemlibet hominem quolibet modo occidendi. Verum ſi contigerit, vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltem paganũ occiderit, multum ſibi conſulit, ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiusque eſt illi in hac vita Domino ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari, quam alta indebite appetendo damnabiliter in profundum demergi.

Item ex concilio Agathenſi, c. 50.

malum eſt? &c.] ſuperius accuſati de panibus, nunc accuſantur de victimis. Cæcum animal offert, qui ordinat indoctum loco docti; magiſtrumque facit, qui vix diſcipulus eſſe poterat. Claudum offert, qui lucra terrena quærentem locat; vtpote pedem in diuerſa ponentem, vnum in diuinis, alterum in carnalibus: cui poteſt inferri illud de libro Regum [Vſquequo claudicatis in duas partes?] Languidum offert, qui vitioſum habet pro religioſo; quique tardum, & pigrum probat [b] patientem, dicens illum negligentiæ redarguendum. Indignum eſt enim dare Deo, quod dedignatur homo.

b ¶ Probat patientem] *Sic interpungitur etiam in manuſcriptis, & in gloſſa; cum tamen ita poſſet etiam diſtingui;* & pigrum probat, patientem dicens illum, &c.

DISTINCTIO I.

1 ps *EXpramiſſis auctoritatibus liquido monſtratum eſt, quod varijs criminibus irretiti in ſacerdotes ordinari non poſſunt.* † al. actam. *Nunc autem de eiſdem quæritur, vtrum poſt peractam † pænitentiam, vel in proprijs ordinib. remanere, aut ad maiores gradus conſcendere valeant. Multorum auctoritatibus, varijs criminibus irretiti a proprijs ordinibus deijciuntur, & ab acceſſu maiorum prohibentur.*

Vnde Gregorius ait Conſtantio Mediolanenſi epiſcopo, lib. 4. epiſt. 17. ſiue c. 61.

¶ Lapſi in ſuum ordinem reparari non poſſunt. C. I.

Anſ. l. 8. c. 35. & l. 11. c. 13. Iuo p. 6. c. 80. Pann. l. 3. cap. 145. Pann. l. 3. c. 141.

SI lapſis ad ſuum ordinem reuertendi licentia concedatur; vigor canonicæ proculdubio frangitur diſciplinæ: dum pro reuerſionis ſpe, prauę actionis deſideria quiſque concipere non formidat. *& poſt pauca.* ¶ Illud igitur præ omnibus ſtudete, vt lapſos, in ſacrum ordinem nullius vobis ſupplicatio aliquo modo reuocare ſuadeat: ne huiuſmodi non ſtatuta, ſed temporaliter dilata credatur eſſe vindicta.

Item Martinus Papa I. Amando epiſcopo.

¶ Qui poſt ſuam ordinationem labitur, depoſitus permanebit. C. II.

QVi ſemel poſt ſuam ordinationem in lapſum ceciderit; deinceps iam depoſitus erit; nullumquę gradum ſacerdotii poterit adipiſci.

Item Gregorius Papa Sabiniano epiſcopo, lib. 7. epiſt. 25.

Presby-

¶ Preſbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro ordine reparari valet. C. III.

PResbyterum, de quo nos fraternitas tua latoris præſentium legatione † conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt lapſum, aut permanere aut reuocari poſſe cognoſcas. Circa quem tamen mitius agendum eſt: quia commiſſum facinus facili dicitur profeſſione confeſſus. Anſ.l.8.c.26. † al. relatione.

Item Ioannes VIII. Cenomantico † Vticenſi epiſcopo. † al. Cannomoco Veneſienſi.

¶ Poſt perpetratum homicidium ſacerdotale officium miniſtrari non poteſt. C. IIII.

MVltor minus doctam ſcientiam tuam ſacerdotem putare poſt perpetratum homicidium poſſe in ſacerdotio miniſtrare; imo (quod eſt ineprius) nobis ſuadere velle, vt ipſi tali præſumptioni præberemus aſſenſum. Quis enim tam demens, tamque peruerſi ſenſus, tale quid æſtimaret, vel poſt quantamcumque pœnitentiam concedendum; cum omnino ſit canonicæ diſciplinæ contrarium? Debet ergo ſacerdotio priuatus lachrymarum fonte flagitium tam immane diluere, vt talibus ſaltem remediis curatus, ſalutis poſſit inuenire ſuffragium. Iuo par.6.c.114. & p.10.c.51. Pann.l.3. cap.153.

Item Nicolaus Papa.

¶ Ad maiorem gradum clericus prouehi non poteſt, qui paganum occidit. C. V.

CLericum, qui paganum occiderit, non oportet ad gradum maiorem prouehi, qui carere etiam debet acquiſito: homicida enim eſt. Nam cum diſcreti ſint milites ſæculi a militibus eccleſiæ; nō conuenit militibus eccleſiæ militare ſæculo, per quod ad effuſionem ſanguinis neceſſe ſit peruenire. Iuo par.6.c.110.

Item Oſbaldo Chorepiſcopo Quadrantino.

¶ Qui defendendo ſe paganum occiderit, ſacerdotali careat officio. C. VI.

DE his clericis, pro quibus conſuluiſti, ſcilicet qui ſe defendendo, paganum occiderunt, ſi poſtea per pœnitentiam emendati poſſint ad gradum priſtinum redire, aut ad altiorem conſcendere; ſcito nos nullam occaſionem dare, nec vllam tribuere eis licentiam quemlibet hominem quolibet modo occidendi. Verum ſi contigerit, vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltem paganū occiderit, multum ſibi conſulit, ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiusque eſt illi in hac vita Domino ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari, quam alta indebite appetendo damnabiliter in profundum demergi.

Item ex concilio Agathenſi, c.50.

¶ Cadat ab officio epiſcopus, preſbyter; aut diaconus capitale committens crimen. C. VII.

SI epiſcopus, preſbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut falſum teſtimonium dixerit; ab officii honore depoſitus in monaſterium retrudatur, & ibi, quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat.

Apud Marti. Bracar. *Item ex concilio Martini Papæ, c. 26.*

¶ Qui homicidii, facto, aut præcepto, aut conſilio poſt baptiſmum conſcius fuerit, clericus non ordinetur. C. VIII.

Anſ. l. 7. c. 11. Ex can. 18. Apoſt. † *al. relictā.* † *al. ſua communionem recipiat.*

SI quis viduam, aut ab alio dimiſſam † duxerit, non admittatur ad clericatum. Quod ſi irrepſerit, deiiciatur. Similiter, ſi homicidii aut facto, aut præcepto, aut conſilio, aut defenſione ª poſt baptiſmum conſcius fuerit, & per aliquam ſupreptionem ad clericatum venerit; deiiciatur, & in fine vitæ ſuæ † laicam communionem tantummodo recipiat.

a ¶ Defenſione] *In codice Lucenſi regio (in quo ſunt etiam hæc capitula a Martino Bracharenſi epiſcopo collecta) & apud Anſelmum, & in editione conciliorum tribus tomis, in margine legitur,* aſſenſione, *cui lectioni conuenit quod legitur in concilio Triburienſi, c. 11. circa finem.*

Item Gregorius Ianuario epiſcopo Caralitano, lib. 3. epiſt. 26.

¶ De ſacris ordinibus lapſi reparari non poſſunt. C. IX.

Pol. l. 4. t. 39. Anſ. l. 8. c. 20. Iuo p. 6. c. 78. Pan. l. 3. c. 133.

PEruenit ad nos, quoſdam de ſacris ordinibus lapſos, vel poſt pœnitentiam, vel ante, ad miniſterii ſui officium reuocari: Quod omnino fieri prohibemus, & in hac re ſacratiſſimi quoque canones contradicunt. Qui igitur poſt acceptum ſacrum ordinem lapſus in peccatum carnis fuerit; ſacro ordine ita careat, vt ad altaris miniſterium vlterius non accedat.

Idem Venantio Lunenſi epiſcopo, lib. 4. epiſt. 5. ſeu c. 49.

¶ De eodem. C. X.

Polyc. ibid. Anſ. l. 8. c. 21. Iuo p. 6. c. 83. Eodem li. 4. epiſto. 16. ſeu cap. 60. Pan. l. 3. c. 132.

ACcedens ad Gorgonam inſulam fraternitas veſtra diſcutiat id, quod ad nos de Saturnino preſbytero ª perlatum eſt. Peruenit namque ad nos, quia, poſtquam pro crimine lapſus ſui, a ſacerdotii ordine eſt deiectus, ad explendum miniſterium ſacerdotii præſumpſit accedere, & omnipotenti Deo hoſtias immolare. Quod ſi ita factum fraternitas veſtra repererit; eum ſacri corporis, & ſanguinis Dominici participatione priuatum in pœnitentiā redigat: ita vt vſque ad diem obitus ſui in eadem excommunicatione permaneat, & viaticum tantummodo exitus ſui tempore percipiat. Sin autem eum fraternitas tua talem pœnitentiam agere cognouerit, vt ei iuſte ad recipiendam inter laicos communionem, & ante exitum, debeat miſereri; hoc in tuæ fraternitatis ponimus poteſtate: *& infra.* ¶ Præterea ad frater-

ad fraternitatis tuæ conſulta reſpondentes ſtatuimus, diaconum & abbatem de portu Veneris, quem indicas ceci[d]iſſe, ad ſacrū ordinem non debere, vel poſſe vllo modo reuocari. Quem quidem ſacro ordine priuatum in pœnitentiam deputare te conuenit: cuius ſi poſtea actus, conuerſatioque meruerit priorem inter alios monachos, vbi tu tamen decreueris, ſtandi locum obtineat. Subdiaconi quoque, quos ſimilis culpa conſtringit, ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti, inter laicos communionem accipiant. In portu autem Veneris loco lapſi diaconi; alium, qui hoc officiū implere debeat, ordinabis. Saturninum vero preſbyterum, vt nunquam ad ſacri ordinis miniſterium præſumat accedere, ſcriptis cauere decreuimus: ſed eum in inſula Gorgona, atque Capraria ſolicitudinem de monaſteriis gerere, & in eo, in quo eſt ſtatu, ſine cuiuſquam aduerſitate manere permittimus.

a ¶ Presbytero] *In vetuſto codice epiſtolarum B. Gregorij. & aliquot antiquis exemplaribus Gratiani legitur* expresbytero. *itemque inferius in hoc eodem capite:* Saturninum vero expresbyterum, *sicut in expreſſo B. Gregorij,* expresbytero. *Depoſitos enim presbyteros, expresbyteros, & eos, qui monaſteria deſeruerant, exmonachos appellabant, ſicut illi qui conſulatum, aut quæſturam geſſerant, exconſules, aut exquæſtores vocari ſoliti fuerant.*

Idem Mariniano epiſcopo Rauennati, lib. 6. epiſt. 39. ſeu c. 203.

¶ Loco lapſi alius ordinandus eſt. C. XI.

Anſ. l. 8. c. 25.

POſtquam quemquam criminaliter abſcedentem, † in locum, de quo lapſus eſt, nulla permittit ratio reuocari; & vltra tres menſes eccleſiam vacare pontifice ſtatuta ſacrorum canonum non permittunt: ne cadente paſtore dominicum gregem antiquus (quod abſit) hoſtis inſidiando dilaniet; fraternitas veſtra deprecationi eorum conſentire, & in loco lapſi debet epiſcopum ordinare.

† *al.* cadentem.
diſt. 75. quoniam.

Item Martinus Papa I. in epiſtola ad Amandum.

¶ Qui poſt ordinationem ſuam in lapſum ceciderit, ſacra myſteria non debet tractare. C. XII.

SI poſt ordinationem ſuam quiſpiam in lapſum ceciderit, & præuaricationis peccato fuerit † deprehenſus obnoxius, omnimodo prohibendum eſt, eum manibus lutulentis, atque pollutis myſteria noſtræ ſalutis tractare.

† *al.* deprehendatur] orig.
33. q. 2. c. hoc ipſum.

2 *E contra exēplis, & authoritatib. probatur poſt actā pœnitentiam proprios gradus licite poſſe adminiſtrare, & ad maiores cōſcendere. Maria enim ſoror Aaron poſtquā lepra percuſſa eſt, quia in Moyſem murmurauerat, actā pœnitentia a peccato mundata, & ſanata eſt, & priſtinam gratiam prophetandi recepit. Aaron autē poſt conflatum vitulum, etiam in ſummum ſacerdotem conſecratus eſt. Dauid poſt adulterium, & homicidium ſpiritum prophetiæ recepit,*

Num. 12.
Exod. 32.
1. *Reg.* 13. & 12.
† *al.* priſtino.
3. *Reg.* 21.

& in proprio gradu permanſit. Achab quoque poſt mortem Nabuthæ viri ſanctiſſimi per pœnitentiam humiliatus in regia ſede remanſit. Et vt prætereamus multa exempla veteris teſtamenti, Petrus negauit Chriſtum, & tamen poſtea princeps Apoſtolorū factus eſt: Paulus Stephanū lapidauit, & tamē a Deo in Apoſtolū electus eſt. Multi quoq; ab hæreſi ad vnitatem catholicæ fidei reuertentes in ſuis ordinibus ſunt recepti: alij vero ad epiſcopalem etiā gradum ſunt promoti, vtpote Auguſtinus, & alij complures.

Matth. 26. Ioan. 21. Act. 7. & 9.

¶ De eodem. PALEA. C. XIII.

Burc. l. 1. c. 233. Iuo in prologo. Pann. in prologo c. 32. † *al. iudicatus.* *Sixtus Papa, Sixtus Papa.* 35. q. 9. c. *Gregorius.* † *al. & communicauit.* † *al. Suffrenum*] vel *Suffredum*] vt infra 6. q. 3. denique Suffredus.

IOannes Chryſoſtomus a duabus ſynodis orthodoxorum epiſcoporum fuit diiudicatus †, ſed iterum fuit reſtitutus. Marcellus epiſcopus Ancyræ Galatiæ depoſitus fuit: ſed poſtmodum proprium recepit epiſcopatum. Aſclepius diiudicatus a ſynodo, eccleſiā ſuam poſtea recepit. Lucius epiſcopus Adrianopolites damnatus a Papa Iulio recepit eccleſiam ſui epiſcopatus. Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus depoſitus fuit, poſtea reconciliatus eſt eccleſiæ ſuæ. Simili modo Polychronium eiuſdem eccleſiæ Hieroſolymitanæ Pontificem Sixtus Papa damnauit, & iterum ipſe eum reconciliauit. Innocentius Papa Photinum epiſcopū damnauit, ſed poſtea eum in proprium locum reſtituit eccleſiæ ſuæ. Miſenum [b] epiſcopum a Felice Papa damnatum Gelaſius Papa ſucceſſor illius reconciliauit, † & eccleſiæ ſuæ reſtituit. Leontius, dum eſſet preſbyter, depoſitus fuit, ſed poſtea in Antiochia patriarcha extitit. Gregorius vero quartus Papa Theodoſium, quem Eugenius eius anteceſſor preſbyterii honore priuauerat, ſanctæ eccleſiæ Signinæ conſecrauit epiſcopum. Ibas namque epiſcopus diiudicatus fuit, ſed ſancta ſynodus canonica ſuam illi reſtituit eccleſiam. Rothadum vero epiſcopum ſanctæ Sueſſionenſis eccleſiæ a ſynodo, cui Carolus interfuit, condemnatum, & Sophronium † Placentinum epiſcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa ambos reconciliauit.

¶ *Caput hoc a vetuſtioribus codicibus abeſt, in vulgatis inſcribebatur.* Item ex epiſtola Cyrilli ad Ioannem Antiochenum: *quæ inſcriptio ſublata eſt, quoniam quæ in hoc capite tractantur, ex varijs hiſtorijs ſunt collecta, & aliqua longe poſt Cyrillum & Hieroſolymitanum, & Alexandrinum contigerunt. Neque apud Burchardum & Iuonem vlla talis inſcriptio eſt, ſed tantum in Pannormia.*

b ¶ Miſenum] *Antea legebatur,* Nicænum. *Emendatum eſt ex Burchardo, Iuone, &c. Gregorius. infra 35. q. 9. Atque in Pontificali Romano manuſcripto in vita Nicolai primi leguntur:* Sicut beatus Papa Felix Vitalem, & Miſenum epiſcopos, qui in Petro Alexandrino hæretica fæce coinquinato coacti conſenſerant, ſacerdotali gradu, eccleſiaſtica imo communione priuauit.

Præterea Calixtus Papa I. de huiuſmodi ſcribit ita, epiſt. 2. ad epiſcopos Galliarum.

¶ Clerici

¶ Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reputari poſſunt.

C. XIIII.

POnderet vnuſquiſque ſermones ſuos, & quod ſibi loqui non vult, alteri non loquatur. Vnde bene ſacra ait ſcriptura [Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias.] Nos enim tempore indigemus, vt aliquid maturius agamus. Nec præcipitemus conſilia, & opera noſtra, neque ordinē corrumpamus. ¶ Sed ſi aliquis lapſus quocumque modo fuerit, porremus eum, & fraterno corripiamus affectu; ſicut ait B. Apoſtolus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpiritales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis; conſiderans ſeipſum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate; & ſic adimplebitis legem Chriſti.] Porro ſanctus Dauid de criminibus mortiferis egit pœnitentiam, & tamen in honore permanſit. ¶ Beatus quoque Petrus amariſſimas lacrymas fudit, quando Dominum negaſſe pœnituit: ſed tamen Apoſtolus permanſit. Et Dominus per Prophetam peccantibus pollicetur, dicens [Peccator in quacumque die conuerſus ingemuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius.] Errant enim qui putant Domini ſacerdotes poſt lapſum, ſi condignam egerint pœnitentiam, Domino miniſtrare non poſſe, & ſuis honoribus frui, ſi bonam deinceps vitam duxerint, & ſuum ſacerdotium condigne cuſtodierint. Et ipſi, qui hoc putant, non ſolum errant, ſed etiam contra † traditas eccleſiæ claues diſputare, & agere videntur: de quibus dictum eſt. [Quæcumque ſolueritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo.] Alioquin hæc ſententia aut Domini non eſt, aut vera eſt. ¶ Nos vero indubitanter iam Domini ſacerdotes, quam reliquos fideles poſt dignam ſatisfactionē poſſe redire ad honores credimus; teſtante Domino per Prophetam [Numquid qui dormit, non adiiciet vt reſurgat?] Et Propheta Dauid pœnitentiam agens dixit: redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me.] Ipſe namque poſt pœnitentiam, & alios docuit, & ſacrificium Deo obtulit, dans exemplum doctoribus ſanctæ eccleſiæ, ſi lapſi fuerint, & condignam pœnitentiam Deo geſſerint, vtrumque facere poſſe. Docuit enim quando dixit [Docebo iniquos vias tuas, & impii ad te conuertentur.] Et ſacrificium Deo pro ſe obtulit, dum dicebat [Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus.] Videns enim Propheta ſcelera ſua mundata per pœnitentiam, non dubitauit prædicando, & Domino libando curare aliena. *& infra.* ¶ Mundatur ergo homo a peccato, & reſurgit gratia Dei lapſus, & in priſtino manet officio iuxta prædictas auctoritates. Videat, ne amplius peccet, vt ſententia Euangelii maneat in eo [Vade, & amplius noli peccare.] Vnde ait Apoſtolus [Non ergo regnet peccatum in veſtro mortali corpore, vt obediatis concupiſcentiis eius.] *& infra.* ¶ Sententiam, fratres, quæ miſericordiam vetat, non ſolum tenere, ſed & audire refugite: quia potior eſt miſericordia omnibus holocauſtomatibus, & ſacrificiis.

Tob. 4.
Burc. l. 19. c. 42.
Iuo p. 6 c. 48.
† *non perdamus eũ, ſed fra.*] ori.
Gal. 6.
Ezech. 18.
Pol. l. 4. t. 38.
Pann. l. 8. c. 348.
† *al. traditas eccleſiæ claues deſpicere videntur*] infra ex Auguſt. c. vt conſtitueretur.
Matt. 19.
Greg. l. 2. *epiſt.* 53.
Pſal. 40.
Pſal. 50.
Ioan. 8.
Rom. 6.

cauſis ſingulis tentamenta prodeant, per diſcretionẽ conſpicit; & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed ſunt nonnulli, qui dum æſtimari hebetes nolunt, ſępe ſe quibuſdã exquiſitionibus plus quam neceſſe eſt, exercentes, ex nimia ſubtilitate falluntur. Vnde hic quoq; ſubditur: [vel grandi, & torto naſo.] Naſus enim grandis, & tortus eſt, diſcretionis ſubtilitas immoderata: quæ dum plus quam decet, excreuerit, actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit. ¶ Fracto autem pede, vel manu eſt, qui viam Dei pergere omnino non valet; atq; a bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hæc, non vt claudus, ſaltem cum infirmitate teneat; ſed ab his omnimodo alienus exiſtat. ¶ Gibbus vero eſt, quem terrenę ſolicitudinis pondus deprimit, ne vnquam ad ſuperna reſpiciat; ſed ſolis his, quæ in infimis calcantur, intendat: qui & ſi quando aliquid ex bono patriæ cœleſtis audierit, ad hoc nimirum peruerſæ conſuetudinis pondere prędgrauatus, cordis faciem non attollit: quia cogitationis ſtatum erigere non valet; quem terrenæ ſolicitudinis vſus curuum tenet. Ex horum quippe ſpecie pſalmiſta di-

Pſal. 118. cit [Incuruatus ſum, & humiliatus vſquequaque.] Quorum culpam

Luc. 8. quoque per ſemetipſam veritas reprobans ait. [Semen autem, quod in ſpinis cecidit, hi ſunt, qui audiunt verbum, & a ſolicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitę euntes ſuffocantur, & non referunt fructum.] ¶ Lippus vero eſt, cuius quidem ingenium ad cognitionem veritatis emicat, ſed tamen hoc carnalia opera obſcurant. In lippis quippe o-

† *infirmitate*] origin. culis pupillæ ſanæ ſunt, ſed humore defluente infirmantes † palpebræ groſſeſcunt: quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillę vitiatur. Et ſunt nonnulli, quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat: qui videre recta ſubtiliter per ingenium poterant; ſed vſu prauorum actuum caligant. Lippus itaque eſt, cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit: cui bene per Angelum dicitur,

Apoca. 3. [collyrio inunge oculos tuos, vt videas.] Collyrio quippe oculos, vt videamus, inungimus, cum ad cognoſcendam veri luminis claritatem, intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adiuuamus. ¶ Albuginem vero habet in oculo, qui veritatis lucem videre non ſinitur: quia arrogantia ſapientię, ſeu iuſtitiæ cæcatur. Pupilla namque oculi nigra, videt: albuginem tolerans, nihil videt: quia videlicet ſenſus humanæ cogitationis, ſi ſtultum ſe, peccatoremq; intelligit, cognitionem intimæ claritatis apprehendit. Si autem candorẽ ſibi iuſtitiæ, ſiue ſapientiæ tribuit; a luce ſe ſupernæ cognitionis excludit: & eo claritatem veri luminis nequaquam penetrat, quo ſe apud

Rom. 1. ſe per arrogantiam exaltat, ſicut de quibuſdam dicitur [Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt] ¶ Iugem vero habet ſcabiem, cui carnis petulantia ſine ceſſatione dominatur. In ſcabie etenim feruor viſcerum ad cutem trahitur, per quam recte luxuria deſignatur: quia ſi cordis tentatio vſq; ad operationẽ proſilit, nimirũ feruor intimus, vſq; ad cutis ſcabiem prorumpit, & foris iam corpus ſauciat: quia dum in cogitatione

gitatione voluptas non reprimitur, etiã in actione dominatur. Quaſi enim cutis prurigine Paulus curabat abſtergere, cum diceret [Tentatio vos non apprehendat, niſi humana:] ac ſi aperte diceret. Humanum quidem eſt, tentationem in corde perpeti: dæmoniacum vero eſt in tentationis certamine in operatione ſuperari. ¶ Impetiginem quoque habet in corpore, quiſquis auaritia vaſtatur in mente: quę ſi in paruis non compeſcitur, nimirum ſine menſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpus occupat, & abſque occupati tædio excreſcens membrorum decorem fœdat: quia & auaritia captiuam animam, dum quaſi delectat, exulcerat: dum adipiſcenda quæque cogitationi obiicit, ad inimicitias accendit: & dolorem in vulnere non facit, quia æſtuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Sed decor membrorum perditur; quia aliarum quoque virtutum per hanc pulcritudo deprauatur, & quaſi totum corpus exaſperat; quia per vniuerſa vitia animum ſupplantat, Paulo atteſtante, qui ait: [Radix omnium malorum eſt cupiditas.] Ponderoſus vero eſt, qui turpitudinem non exercet opere; ſed tamen ab hac cogitatione continua ſine moderamine grauatur in mente: qui nequaquam quidem vſque ad opus nefarium rapitur; ſed eius animus voluptate luxuriæ ſine vllo repugnationis obſtaculo delectatur. Vitium quippe eſt ponderis, cum humor viſcerum ad virilia labitur; quæ profecto cum moleſtia dedecoris intumeſcunt. Ponderoſus ergo eſt; qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluens, pondus turpitudinis geſtat in corde: & quamuis praua non exerceat opere; ab his tamen non euellitur mente, nec ad vſum boni operis in aperto valet aſſurgere; quia grauat hunc in abditis pondus turpe. ¶ Quiſquis ergo quolibet horum vitio ſubigitur; panes Domino offerre prohibetur: ne [a] profecto diluere aliena delicta non valeat is, quem adhuc propria deuaſtant. ¶ Quia igitur paucis ad magiſterium paſtorale dignus qualiter veniat, atque hoc indignus, qualiter pertimeſcat, oſtendimus; nunc is, qui ad illud digne peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, demonſtremus.

1. Cor. 10.

1. Tim. 6.

Sic & Arnobius.

a ¶ Ne profecto] *Sic etiam in originali impreſſo. In aliquot Gratiani manuſcriptis legitur,* Nec profecto diluere aliena delicta valet is, quem adhuc propria deuaſtant.

Item Hieronymus ſuper Malachiam ad c. 1.

¶ Indoctus, terrena lucra ſectans, vitioſus ordinari non debet. C. II.

Senſus aliqua ex parte.

SAcerdotes nomen Domini deſpiciunt, & quantum ad ſe, panem pollutum offerunt, qui ad altare indigne accedunt; quiq; dato munere ſacerdotium pręſumunt. Panem quoq; polluit, qui doctrinã Domini in populo male diſpergit †: & qui honorat potentem, & deſpicit pauperem. *&c. infra.* ¶ [Si offeratis cæcũ ad immolandum, nonne

† al. diſpenſit.

¶ Presbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro ordine reparari valet. C. III.

PResbyterum, de quo nos fraternitas tua latoris præſentium legatione † conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt lapſum, aut permanere aut reuocari poſſe cognoſcas. Circa quem tamen mitius agendum eſt: quia commiſſum facinus facili dicitur profeſſione confeſſus. Anſ. l. 8. c. 16. † *al. relatione.*

Item Ioannes VIII. Cenomantico † Vticenſi epiſcopo. † *al. Cannomoco Venetienſi.*

¶ Poſt perpetratum homicidium ſacerdotale officium miniſtrari non poteſt. C. IIII.

MIror minus doctam ſcientiam tuam ſacerdotem putare poſt perpetratum homicidium poſſe in ſacerdotio miniſtrare; imo (quod eſt ineptius) nobis ſuadere velle, vt ipſi tali præſumptioni præberemus aſſenſum. Quis enim tam demens, tamque peruerſi ſenſus, tale quid æſtimaret, vel poſt quantamcumque pœnitentiam concedendum, cum omnino ſit canonicæ diſciplinæ contrarium? Debet ergo ſacerdotio priuatus lachrymarum fonte flagitium tam immane diluere, vt talibus ſaltem remediis curatus, ſalutis poſſit inuenire ſuffragium. Iuo par. 6. c. 114. & p. 10. c. 51. Pann. l. 3. cap. 153.

Item Nicolaus Papa.

¶ Ad maiorem gradum clericus prouehi non poteſt, qui paganum occidit. C. V.

CLericum, qui paganum occiderit, non oportet ad gradum maiorem prouehi, qui carere etiam debet acquiſito: homicida enim eſt. Nam cum diſcreti ſint milites ſæculi a militibus eccleſiæ; nō conuenit militibus eccleſiæ militare ſæculo, per quod ad effuſionem ſanguinis neceſſe ſit peruenire. Iuo par. 6. c. 110.

Item Oſbaldo Chorepiſcopo Quadrantino.

¶ Qui defendendo ſe paganum occiderit, ſacerdotali careat officio. C. VI.

DE his clericis, pro quibus conſuluiſti, ſcilicet qui ſe defendendo, paganum occiderunt, ſi poſtea per pœnitentiam emendati poſſint ad gradum priſtinum redire, aut ad altiorem conſcendere; ſcito nos nullam occaſionem dare, nec vllam tribuere eis licentiam quemlibet hominem quolibet modo occidendi. Verum ſi contigerit, vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltem paganū occiderit, multum ſibi conſulit, ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiusque eſt illi in hac vita Domino ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari, quam alta indebite appetendo damnabiliter in profundum demergi.

Item ex concilio Agathenſi, c. 50.

¶ Cadat ab officio epiſcopus, preſbyter, aut diaconus capitale committens crimen. C. VII.

SI epiſcopus, preſbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut falſum teſtimonium dixerit; ab officii honore depoſitus in monaſterium retrudatur, & ibi, quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat.

Apud Marti. Bracar. *Item ex concilio Martini Papæ, c. 26.*

¶ Qui homicidii, facto, aut præcepto, aut conſilio poſt baptiſmum conſcius fuerit, clericus non ordinetur. C. VIII.

Anſ. l. 7. c. 11. SI quis viduam, aut ab alio dimiſſam † duxerit, non admittatur ad
Ex can. 18. clericatum. Quod ſi irrepſerit, deiiciatur. Similiter, ſi homicidii
Apoſt. aut facto, aut præcepto, aut conſilio, aut defenſione ᵏ poſt baptiſmum
† *al. relictã.* conſcius fuerit, & per aliquam ſupreptionem ad clericatum venerit;
† *al. ſua communionem recipiat.* deiiciatur, & in fine vitæ ſuæ † laicam communionem tantummodo recipiat.

k ¶ Defenſione] *In codice Lucenſi regio (in quo ſunt etiam hæc capitula a Martino Bracharenſi epiſcopo collecta) & apud Anſelmum, & in editione conciliorum tribus tomis, in margine legitur,* aſſenſione, *cui lectioni conuenit quod legitur in concilio Triburienſi, c. 11. circa finem.*

Item Gregorius Ianuario epiſcopo Caralitano, lib. 3. epiſt. 26.

¶ De ſacris ordinibus lapſi reparari non poſſunt. C. IX.

Pol. l. 4. t. 39. PEruenit ad nos, quoſdam de ſacris ordinibus lapſos, vel poſt pœ-
Anſ. l. 8. c. 20. nitentiam, vel ante, ad miniſterii ſui officium reuocari: Quod o-
Iuo p. 6. c. 78. mnino fieri prohibemus, & in hac re ſacratiſſimi quoque canones con
Pan. l. 3. c. 133. tradicunt. Qui igitur poſt acceptum ſacrum ordinem lapſus in peccatum carnis fuerit; ſacro ordine ita careat, vt ad altaris miniſterium vlterius non accedat.

Idem Venantio Lunenſi epiſcopo, lib. 4. epiſt. 5. ſeu c. 49.

¶ De eodem. C. X.

Polyc. ibid. ACcedens ad Gorgonam inſulam fraternitas veſtra diſcutiat id,
Anſ. l. 8. c. 21. quod ad nos de Saturnino preſbytero ᵃ perlatum eſt. Peruenit
Iuo p. 6. c. 83. namque ad nos, quia, poſtquam pro crimine lapſus ſui, a ſacerdotii ordine eſt deiectus, ad explendum miniſterium ſacerdotii præſumpſit accedere, & omnipotenti Deo hoſtias immolare. Quod ſi ita factum fraternitas veſtra repererit; eum ſacri corporis, & ſanguinis Dominici participatione priuatum in pœnitentiã redigat: ita vt vſque ad
Eodem li. 4. diem obitus ſui in eadem excommunicatione permaneat, & viaticum
epiſto. 16. ſeu tantummodo exitus ſui tempore percipiat. Sin autem eum fraterni-
cap. 60. tas tua talem pœnitentiam agere cognouerit, vt ei iuſte ad recipien-
Pan. l. 3. c. 132. dam inter laicos communionem, & ante exitum, debeat miſereri; hoc in tuæ fraternitatis ponimus poteſtate: *& infra.* ¶ Præterea

ad frater-

ad fraternitatis tuæ conſulta reſpondentes ſtatuimus, diaconum & abbatem de portu Veneris, quem indicas cecidiſſe, ad ſacrũ ordinem non debere, vel poſſe vllo modo reuocari. Quem quidem ſacro ordine priuatum in pœnitentiam deputare te conuenit: cuius ſi poſtea actus, conuerſatioque meruerit priorem inter alios monachos, vbi tu tamen decreueris, ſtandi locum obtineat. Subdiaconi quoque, quos ſimilis culpa conſtringit, ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti, inter laicos communionem accipiant. In portu autem Veneris loco lapſi diaconi, alium, qui hoc officiũ implere debeat, ordinabis. Saturninum vero preſbyterum, vt nunquam ad ſacri ordinis miniſterium præſumat accedere, ſcriptis cauere decreuimus: ſed eum in inſula Gorgona, atque Capraria ſolicitudinem de monaſteriis gerere, & in eo, in quo eſt ſtatu, ſine cuiuſquam aduerſitate manere permittimus.

a ¶ Presbytero] *In vetuſto codice epiſtolarum B. Gregorij, & aliquot antiquis exemplaribus Gratiani legitur* expresbytero. *itemque inferius in hoc eodem capite:* Saturninum vero expresbyterum, *sicut etiam expreſsit B. Gregorij,* expresbytero. *Depoſitos enim presbyteros, expresbyteros, & eos, qui monaſteria deſeruerant, exmonachos appellabant, ſicut illi qui conſulatum, aut quæſturam geſſerant, exconſules, aut exquæſtores vocari ſoliti fuerant.*

Idem Mariniano epiſcopo Rauennati, lib. 6. epiſt. 39. ſeu c. 203.

¶ Loco lapſi alius ordinandus eſt. C. XI.

Anſ. l. 8. c. 25.

POſtquam quemquam criminaliter abſcedentem, † in locum, de quo lapſus eſt, nulla permittit ratio reuocari; & vltra tres menſes eccleſiam vacare pontifice ſtatuta ſacrorum canonum non permittunt: ne cadente paſtore dominicum gregem antiquus (quod abſit) hoſtis inſidiando dilaniet; fraternitas veſtra deprecationi eorum conſentire, & in loco lapſi debet epiſcopum ordinare.

† *al. cadentem.*

diſt. 75. quoniam.

Item Martinus Papa I. in epiſtola ad Amandum.

¶ Qui poſt ordinationem ſuam in lapſum ceciderit, ſacra myſteria non debet tractare. C. XII.

SI poſt ordinationem ſuam quiſpiam in lapſum ceciderit, & præuaricationis peccato fuerit † deprehenſus obnoxius, omnimodo prohibendum eſt, eum manibus luculentis, atque pollutis myſteria noſtræ ſalutis tractare.

† *al. deprehendatur*] orig.

33. q. 2. c. hoc ipſum.

2 *E contra exẽplis, & auctoritatib. probatur poſt actã pœnitentiam proprios gradus licite poſſe adminiſtrare, & ad maiores cõſcendere. Maria enim ſoror Aaron poſtquã lepra percuſſa eſt, quia in Moyſem murmurauerat, acta pœnitentia a peccato mundata, & ſanata eſt, & priſtinam gratiam prophetandi recepit. Aaron autẽ poſt conflatum vitulum, etiam in ſummum ſacerdotem conſecratus eſt. Dauid poſt adulterium, & homicidium ſpiritum prophetiæ recepit,*

Num. 12.

Exod. 32.

1. Reg. 13. & 12.

† *al. priſtino.*

3. Reg. 21.

& in proprio gradu permanſit. Achab quoque poſt mortem Nabuthæ viri ſanctiſſimi per pœnitentiam humiliatus in regia ſede remanſit. Et vt prætereamus multa exempla veteris teſtamenti, Petrus negauit Chriſtum, & tamen poſtea princeps Apoſtolorũ factus eſt: Paulus Stephanũ lapidauit, & tamẽ a Deo in Apoſtolũ electus eſt. Multi quoq; ab hæreſi ad vnitatem catholicæ fidei reuertentes in ſuis ordinibus ſunt recepti: alij vero ad epiſcopalem etiã gradum ſunt promoti, vtpote Auguſtinus, & alij complures.

Matth.26. Ioan.21. Act.7.&9.

¶ De eodem. PALEA. C. XIII.

IOannes Chryſoſtomus a duabus ſynodis orthodoxorum epiſcoporum fuit diiudicatus †, ſed iterum fuit reſtitutus. Marcellus epiſcopus Ancyræ Galatiæ depoſitus fuit: ſed poſtmodum proprium recepit epiſcopatum. Aſclepius diiudicatus a ſynodo, eccleſiã ſuam poſtea recepit. Lucius epiſcopus Adrianopolites damnatus a Papa Iulio recepit eccleſiam ſui epiſcopatus. Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus depoſitus fuit, poſtea reconciliatus eſt eccleſiæ ſuæ. Simili modo Polychronium eiuſdem eccleſiæ Hieroſolymitanæ Pontificem Sixtus Papa damnauit, & iterum ipſe eum reconciliauit. Innocentius Papa Photinum epiſcopũ damnauit, ſed poſtea eum in proprium locum reſtituit eccleſiæ ſuæ. Miſenum [b] epiſcopum a Felice Papa damnatum Gelaſius Papa ſucceſſor illius reconciliauit, † & eccleſiæ ſuæ reſtituit. Leontius, dum eſſet presbyter, depoſitus fuit, ſed poſtea in Antiochia patriarcha extitit. Gregorius vero quartus Papa Theodoſium, quem Eugenius eius anteceſſor presbyterii honore priuauerat, ſanctæ eccleſiæ Signinæ conſecrauit epiſcopum. Ibas namque epiſcopus diiudicatus fuit, ſed ſancta ſynodus canonica ſuam illi reſtituit eccleſiam. Rothadum vero epiſcopum ſanctæ Sueſſionenſis eccleſiæ a ſynodo, cui Carolus interfuit, condemnatum, & Sophronium † Placentinum epiſcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa ambos reconciliauit.

Burc.l.1.c. 233. Iuo in prologo. Pann.in prologo c.32. † *al.iudicatus.* *Sixtus Papa ij.* 35.q.9.c. *Gregorius.* † *al. & communicauit.* † *al. Suffrenum*] vel *Suffredum*] vt infra 6.q.3. denique Suffredus.

¶ *Caput hoc a vetuſtioribus codicibus abeſt, in vulgatis inſcribebatur.* Item ex epiſtola Cyrilli ad Ioannem Antiochenum: *quæ inſcriptio ſublata eſt, quoniam quæ in hoc capite tractantur, ex varijs hiſtorijs ſunt collecta, & aliqua longe poſt Cyrillum & Hieroſolymitanum, & Alexandrinum contigerunt. Neque apud Burchardum & Iuonem vlla talis inſcriptio eſt, ſed tantum in Pannormia.*

b ¶ Miſenum] *Antea legebatur,* Nicænum. *Emendatum eſt ex Burchardo, Iuone, &c. Gregorius. infra 35.q.9. Atque in Pontificali Romano manuſcripto in vita Nicolai primi leguntur:* Sicut beatus Papa Felix Vitalem, & Miſenum epiſcopos, qui in Petro Alexandrino hæretica fæce coinquinato coacti conſenſerant, ſacerdotali gradu, eccleſiaſtica imo communione priuauit.

Præterea Calixtus Papa I. de huiuſmodi ſcribit ita, epiſt.2. ad epiſcopos Galliarum.

¶ Clerici

¶ Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reputari poſſunt.
C. XLIIII.

POnderet vnuſquiſque ſermones ſuos, & quod ſibi loqui non vult, alteri non loquatur. Vnde bene ſacta ait ſcriptura [Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias.] Nos enim tempore indigemus, vt aliquid maturius agamus. Nec præcipitemus conſilia, & opera noſtra, neque ordinē corrumpamus. ¶ Sed ſi aliquis lapſus quocumque modo fuerit, porrîgemus eum, & fraterno corripiamus affectu: ſicut ait B. Apoſtolus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpiritales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis; conſiderans ſeipſum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate; & ſic adimplebitis legem Chriſti.] Porro ſanctus Dauid de criminibus mortiferis egit pœnitentiam, & tamen in honore permanſit. ¶ Beatus quoque Petrus amariſſimas lacrymas fudit, quando Dominum negaſſe pœnituit: ſed tamen Apoſtolus permanſit. Et Dominus per Prophetam peccantibus pollicetur, dicens [Peccator in quacumque die conuerſus ingemuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius.] Errant enim qui putant Domini ſacerdotes poſt lapſum, ſi condignam egerint pœnitentiam, Domino miniſtrare non poſſe, & ſuis honoribus frui, ſi bonam deinceps vitam duxerint, & ſuum ſacerdotium condigne cuſtodierint. Et ipſi, qui hoc putant, non ſolum errant, ſed etiam contra † traditas eccleſiæ claues diſputare, & agere videntur: de quibus dictum eſt. [Quæcumque ſolueritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo.] Alioquin hæc ſententia aut Domini non eſt, aut vera eſt. ¶ Nos vero indubitanter iam Domini ſacerdotes, quam reliquos fideles poſt dignam ſatisfactionē poſſe redire ad honores credimus; teſtante Domino per Prophetam [Numquid ᶜ qui dormit, non adiiciet vt reſurgat?] Et Propheta Dauid pœnitentiam agens dixit: redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me.] Ipſe namque poſt pœnitentiam, & alios docuit, & ſacrificium Deo obtulit, dans exemplum doctoribus ſanctæ eccleſiæ, ſi lapſi fuerint, & condignam pœnitentiam Deo geſſerint, vtrumque facere poſſe. Docuit enim quando dixit [Docebo iniquos vias tuas, & impii ad te conuertentur.] Et ſacrificium Deo pro ſe obtulit, dum dicebat [Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus.] Videns enim Propheta ſcelera ſua mundata per pœnitentiam, non dubitauit prædicando, & Domino libando curare aliena. *Et infra.* ¶ Mundatur ergo homo a peccato, & reſurgit gratia Dei lapſus, & in priſtino manet officio iuxta prædictas auctoritates. Videat, ne amplius peccet, vt ſententia Euangelii maneat in eo [Vade, & amplius noli peccare.] Vnde ait Apoſtolus [Non ergo regnet peccatum in veſtro mortali corpore, vt obediatis concupiſcentiis eius.] *Et infra.* ¶ Sententiam, fratres, quæ miſericordiam vetat, non ſolum tenere, ſed & audire refugite; quia potior eſt miſericordia omnibus holocauſtomatibus, & ſacrificiis.

Tob. 4.
Burc. l. 19. c. 42.
Iuo p. 6. c. 48.
† *non pernamus eū, ſed fra.*] oti.
Gal. 6.
Ezech. 18.
Pol. l. 4. t. 38.
Pann. l. 8. c. 348.
† *al. traditas eccleſiæ claues deſpicere videntur*] in aliquibus exemplaribus. — *text:* *ſpicere vi- dentur*] inſta ex Auguſt. c. vt conſtituetetur.
Matt. 19.
Greg. l. 2. *epiſt.* 53.
Pſal. 40.
Pſal. 50.
Ioan. 8.
Rom. 6.

a ¶ Nunquid] *In epiſtola Calixti, & apud collectores indicatos legitur:* nunquid, qui cadit, non adiiciet, vt reſurgat? et qui auerſus eſt, non reuertetur? *& alibi*: nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, et viuat. *Quæ duæ ſententiæ habentur Hierem. 8. & Ezechiel. 33. Sed ob gloſſam nihil eſt mutatum.*

Item Hieronymus ad c. 3. Malachiæ.

¶ In priſtinum gradum poſt pœnitentiam reuocari poſſunt ſacerdotes. C. XV.

Mal. 3. ET purgabit filios Leui: tempus eſt enim vt iudicium incipiat a do-
1. Pet. 4. mo Dei.] & alibi ſcribitur. [A ſanctis meis incipite.] In filiis au-
Ezech. 9. tem Leui omnem ſacerdotalem intellige dignitatem. Si autem ſacerdotes purgandi ſunt, & colandi, vt purum aurum remaneat, & argentum; quid de ceteris eſt dicendum? Qui cum emundati fuerint, & colati; tunc offerent Domino iuſta ſacrificia, & placebit ſacrificium eorum, quod offerunt pro Iuda, & Hieruſalem, hoc eſt pro iis, qui Dominum confitentur, & pacem eius mente conſpiciunt [ſicut dies ſæculi, & ſicut anni antiqui:] vt quomodo in principio placuerunt Deo, ſic poſt peccatum, & pœnitentiam placere incipiant, cum omni fuerint peccatorum ſorde purgati.

Rabanus in pœni. c. 1. Bur. l. 19. c. 43 Iuo p. 6 c. 85. Pannor. l. 3. c. 147.

Item Gregorius Secundino, lib. 7. epiſt. 53.

¶ Lapſi reparari poſſunt. C. XVI.

QVia ſanctitas tua hoc a nobis requiſiuit, vt ſibi de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi auctoritates ſcriberemus, dum ſe dicit de hoc canones diuerſos legiſſe, & diuerſas ſententias inueniſſe, alias reſurgendi, alias nequaquam poſſe. Ideo a nos generales ſynodos a Nicæna incipientes, hanc cum reliquis quattuor veneramur; quia ipſam ſequentes ceteræ in cunctis canonicis ſententiis vnanimiter concordant. Nos vero præcedentes patres (qui debemus, qui auctore Deo, a ſacra doctrina illorum non diſcordamus. A capite itaque incipientes vſque ad quartum altaris miniſtrum, hanc formam ſeruandam cognoſcimus, vt ſicut minorem maior præcedit in honore; ita & † in crimine; & quem maior ſequitur culpa, maiore plectatur vindicta & ſic poſtea † pœnitentia credatur eſſe fructuoſa. ¶ Quid enim prodeſt triticum ſeminare, & fructum illius non colligere? aut domum conſtruere, & non illic habitare? Poſt dignam igitur ſatisfactionem credimus poſſe rediri ad honorem. *& infra.* ¶ Ad fontem miſericordiæ recurrentes Euangelii proferamus ſententiam. [Gaudeo, inquit, ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, magis quam ſuper nonaginta nouem non errantibus relictis in deſerto †, humero pii paſtoris ad ouile reportatam Dominus ipſe teſtatur. Si ouis perdita errans poſt inuentionem ad ouile humero reportatur; cur poſt pœnitentiam ad eccleſiæ miniſterium lapſus non reuocetur? Sicut a in

† al. & crimine.
† al. vindicta, quæ poſt pœnitentiã.
Luc. 15.
† in deſerto] abeſt ab ori.

Apoca-

Apocalypſi dicitur de miniſtro eccleſiæ [Memento vnde excideris, & *Apoc. 2.*
age pœnitentiã, & prima opera fac.] Quid enim eſt grauius, aut carnale delictum admittere, ſine quo pauci inueniuntur, aut Dei filium iureiurando negare? In quo tamen hunc ipſum beatum Petrum Apoſtolorum principem, ad cuius ſacrum corpus indigni ſedemus, lapſum eſſe cognoſcimus. Sed poſt negationem pœnitentia ſecuta eſt, & poſt pœnitentiam miſericordia data eſt; quia poſtea ab Apoſtolatu eum non expulit; qui ante quidem ipſum ſe negare prædixit.

a ¶ Ideo nos] *In duabus editionibus epiſtolarum B. Gregorij legitur.* ideo generaliſſima, quæ a Nicæno concilio incipiunt, cum reliquis quattuor inuenimus concordantia. Nam & nos præcedentes, &c. *In vno manuſcripto codice eſt,* generaliſſime. *reliqua eodem modo. Apud Burchardum, Iuonem, Pannormiam.* Nam nos generaliter, *ceteraque parum a Gratiano diſcordant.*
b ¶ Sicut] *Hinc vſq; ad verſ.* Quid enim. *in aliquot codicibus epiſtolarum excuſis, & duobus manuſcriptis, Burchardo, Iuone, & Rabano non habentur.*

Idem ſuper Ezechielem, homil. 9. ad c. 2.

¶ Poſt acertimam pœnitentiam lapſi reparamus.
C. XVII.

QVid eſt hoc, quod prophetæ iacenti dicitur, [Sta ſupra pedes tuos, & loquar tecum.] Quid enim iacenti loquebatur, cur non ſe, niſi ſtanti promittit eſſe locuturum? Sed ſciendum, quia alia ſunt, quæ iacentes, alia, quæ ſtantes audire debeamus. Iacenti enim dicitur, vt ſurgat; ſtanti autem præcipitur, vt ad prædicationem proficiſci debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis confuſione iacentibus præberi non debet auctoritas prædicationis. Sed cum iam in bono opere ſurgimus, cum iam recti ſtare cœpimus, dignum eſt, vt ad lucrandos alios in prædicationem mitti debeamus. Stans ergo propheta viſionem ſpiritalem vidit, & cecidit: cadens vero iam monitionis verbum ſuſcepit, vt ſurgeret: ſurgens autem præceptum audiuit, vt prædicaret. Nam qui adhuc ex ſuperbiæ vertice ſtamus, cum iam de æternitatis timore aliquid ſentire cœperimus, dignum eſt, vt ad pœnitentiam cadamus. Et cum infirmitatem noſtrã ſubtiliter cognoſcentes, humiliter iacemus, per diuini verbi conſolationem ſurgere ad fortiora opera iubemur.

Idem libro 18. moralium. cap. 16. ad cap. 28. Iob.

¶ De eodem. C. XVIII.

PEtrum de terra tollitur, cum fortis propugnator eccleſiæ a terrena, quam prius tenuit, actione ſeparatur. Non ergo in eo debet deſpici, quod fuit; quia iam incipit eſſe, quod non fuit †.

Item Hieronymus ad c. 3. Michea.

¶ Poſt condignam pœnitentiam priſtina recipiuntur officia.
C. XIX.

CVm exaudiero eos, dabo eis virtutem ſpiritus mei, & implebo eos iudicio meo, & fortitudine.] Animaduerte in præſenti loco poſſe docere aliquem poſt peccatum; ſi tamen vitia priſtina, pœnitentia digna diluerit. Vnde Dauid poſt adulterium, & homicidium loquitur in pſalmo [Aſperges me hyſſopo, & mundabor; lauabis me, & ſuper niuem dealbabor. [Nec ſua tantum puritate contentus eſt; ſed infert [Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me:] cumque hoc feceris [docebo, ait, iniquos vias tuas, & impii ad te conuertentur.]

Pſal. 50.

Idem Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum.

¶ De eodem. C. XX.

IEſus filius Ioſedech ſacerdos magnus, quamquam in typo præceſſerit Saluatoris, qui noſtra peccata portauit, & alienigenam ſibi ex gentibus copulauit eccleſiam; tamen ſecundum litteram poſt ſacerdotium ſordidatus inducitur, & ſtat diabolus a dextris eius: & candida illi deinceps veſtimenta redduntur.

Infra de pœn. diſt. 2. c. ſi enim. §. Ieſus. *Zach. 2.* Et capitular. l. 7. c. 311.

Item ex concilio Agathenſi, c. 2.

¶ Per pœnitentiam clerici correcti gradum ſuum, & dignitatem recipiant. C. XXI.

Iuo p. 6. c. 366.

COntumaces clerici, prout dignitatis ordo permiſerit, ab epiſcopis corrigantur, & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia, communionem fortaſſe contempſerint; aut eccleſiam frequentare, vel officium ſuum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur; ita, vt cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum, dignitatemque recipiant.

Item ex concilio Martini Papæ, c. 17.

Apud Martinum Bracharenſem. Burch. l. 3. c. 179. ex Bracharenſi. Iuo p. 3. c. 173. ex Martino & 240. ex Bracharenſi.

¶ De eodem. C. XXII.

SI quis preſbyter aut, diaconus [a] inuentus fuerit aliquid de miniſteriis eccleſiæ venundaſſe; quia ſacrilegium cõmiſit, placuit eum in ordinatione eccleſiaſtica non haberi. In iudicio tamen epiſcopi dimittendum eſt, ſiue dignus ſit, ſiue indignus in ſuo recipi debeat gradu: quia multoties hoc ipſum, quod de ſacroſancto altario contaminatum eſt, in epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt.

a Diaconus] *Sequebatur:* aut ſubdiaconus. *quæ duæ dictiones expunctæ ſunt, quia neque apud Martinum, aut Burchardum aut Iuonem, neque in antiquis Gratiani codicibus habentur.*

[*Item Auguſtinus ad Bonifacium*

PALEA [b] C. XXIII.

b ¶ Palea] *In aliquot vetuſtis exemplaribus Gratiani hæ duæ paleæ non habentur: ſed poſt finem capitis,* ſi quis presbyter. *ſequitur continenter,* Quomodo igitur *ſunt*

ſunt tamen in multis, atque in ijs quidem a quibus plerumque paleæ abſunt. Ac videntur ſummæ quædam partim præcedentium capitum. ~~r~~ondetet. & quia ſanctitas *partim ſequentis*, vt conſtitueretur. *quod refertur ex Auguſtino ad Bonifacium. Atque inde potuit in has paleas hæc eadem irrepere.*

BEnè valet ſacerdos reſtitui ad honorem ſuum poſt peractam pœnitentiam: dicet in hoc diuerſi diuerſa ſentiant, dicentes non poſſe reſtitui ad honorem. Sed ſic dictum eſt propter ſimulatas pœnitentias quorundam, & propter affectatas honorum dignitates.

PALEA. C. XXIIII.

SAcerdos quidem ſi cadit, valet, & habet reſtitutionis locum poſt dignam peractam pœnitentiam, in honorem ſuum propheta atteſtãte, qui ait [nunquid qui cadit, non adiiciet, vt reſurgat?] Et beatus *Hiere.8.*
Gregorius hoc dicit ad Secundinũ incluſum amicum ſuum. Etiam ab Greg.l.7.
ipſo propheta in hoc argumentum habemus: qui cum poſt peractum epiſt.53.
adulterium, & homicidium perpetrauit; tamen poſtea peracta digna pœnitentia per Dei gratiam ad priſtinum officium reſtituitur.

3 *Quomodo igitur huiuſmodi auctoritatum diſſonantia ad concordiam reuocari valeat, breuiter inſpiciamus. Sunt quidã, quos non odiũ criminis, ſed timor vilitatis, & amiſſio proprij gradus & ambitio celſioris ad pœnitentiã cogit. Hos ſacri canones irrecuperabiliter † deijciunt: quia qui ſimulatione pœnitentiæ, vel affectione hono-* † *al. irreparabiliter.*
ris a Deo non conſequitur veniam, nec ab eccleſia reparationẽ meretur. Vnde Auguſtinus ſcribit ad Bonifacium epiſt.50.

¶ Quare conſtitutum eſt in eccleſia, ne poſt pœnitentiam quis ad clericatum redeat. C. XXV.

VT conſtitueretur in eccleſia, ne quiſpiam poſt alicuius criminis In capitular.
pœnitentiam clericatum accipiat, vel ad clericatum redeat, vel adiectis.c.
in clericatu maneat; non deſperatione indulgentiæ, ſed rigore factum 132.
eſt diſciplinæ. Alioquin contra claues datas eccleſiæ diſputabitur, de Pol.l.6.t.20.
quibus dictum eſt [quæ ſolueritis in terra, ſoluta erunt & in cœlo.] Sed Anſ.l.8.c.3.
ne forte etiam de ceteris † criminibus, ſpe honoris eccleſiaſtici ani- Iuo in pro-
mus intumeſcens ſuperbe ageret pœnitentiam; ſeueriſſime placuit, vt logo & p. 6.
poſt actam de crimine damnabili pœnitentiam, nemo ſit clericus: vt c.386.
deſperatione temporalis altitudinis, medicina maior, & verior eſſet Pan. in pro-
humilitatis. Nam & ſanctus Dauid de criminibus mortiferis pœni- logo c.8.
tentiam egit, & tamen in honore ſuo perſtitit. Et beatũ Petrum, quan- † *al. detectis.*
do amariſſimas lacrymas fudit, vtique Dominum negaſſe pœnituit, & tamen Apoſtolus manſit. Sed non ideo ſuperuacua putanda eſt poſteriorum diligentia, quia vbi ſaluti nihil detrahebatur, humilitati aliquid addiderunt, quo ſalus totius muniretur; experti, credo aliquorum fictas pœnitentias per affectatas honorum potentias. Cogunt enim multas inuenire medicinas, multorum experimenta morbo-

rum. Verum in huiuſmodi cauſis, vbi per graues diſſenſionum ſciſſuras non huius, aut illius hominis eſt periculum, ſed populorum ſtrages iacent, detrahendum eſt aliquid ſeueritati, vt maioribus malis ſanandis charitas ſincera ſubueniat.

Infra 23.q.4. ipſa pietas.§. verum.

Item ex epiſtola cleri Romani miſſa Papæ Cypriano.

Extat inter opera B. Cypriani lib. 2. epiſtola 7. Anſ.l.8.c.20.

¶ Reparationis beneficium non niſi poſt pœnitentiam poteſt concedi. C. XXVI.

ABſit a Romana eccleſia vigorem ſuum tam profana facilitate dimittere, & neruos ſeueritatis euerſa fidei maieſtate diſſoluere, vt cum adhuc non tantum iaceant, ſed & cadant euerſorum fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum vtique non profutura præſtentur, & noua per miſericordiam falſam vulnera veteribus tranſgreſſionis vulneribus imprimatur, vt miſeris ad euerſionem maiorem eripiatur & pœnitentia. Vbi enim poterit indulgentię medicina proficere † , ſi etiam ipſe medicus intercepta pœnitentia indulget periculis? ſi tantummodo operit vulnus, nec ſinit neceſſaria temporis remedia conducere cicatricem? Hoc non eſt curare, ſed ſi dicere verum volumus, occidere.

† al. procedere.

¶ *Locupletatum eſt caput hoc ex originali.*

Item Cyprianus in ſermone de lapſis.

Anſ.l.8.c.32.

¶ Impœnitentibus venia concedi non poteſt. C. XXVII.

SI quis præpropera feſtinatione temerarius remiſſionem peccatorum dare ſe cunctis putat poſſe aut audet Domini pręcepta reſcindere; non tantum nihil prodeſt, ſed obeſt lapſis. Prouocaſſe eſt iram non ſeruaſſe ſententiam: nec miſericordiam prius Dei deprecandam putare; ſed contempto Domino, de ſua facilitate præſumere *& infra.* ¶ Mandant aliqua martyres fieri: ſi iuſta, ſi licita, ſi non contra ipſum Dominum a Dei ſacerdote facienda; ſit obtemperantis facilis, & prona conſenſio, ſi petentis fuerit religioſa moderatio. Mandant aliquid martyres fieri; ſed ſi ſcripta non ſunt in Domini lege, quæ mandant; ante eſt, vt ſciamus illos de Deo impetraſſe quod poſtulant; tunc facere quod mandāt. Neque enim ſtatim videri poteſt de diuina maieſtate conceſſum, quod fuerit humana pollicitatione promiſſum. Nam & Moyſes pro peccatis populi petiit, nec tamen peccātibus veniam cum petiiſſet, accepit.

† al. Maſonem. al. Maſſanum] orig.

Item Iſidorus ad Maſſanum † epiſcopum.

Anſ.l.8.c.37. Pol.l.4.t.39. Iuo p. 6.c. 397.p.15. 57.& 86.

¶ Qui ſunt reparandi poſt lapſum, vel qui non. C. XXVIII.

DOmino ſancto, meritiſque beato fratri Maſſano epiſcopo ſalutem. Quod in epiſtolis venerabilis fraternitas tua innotuit, videlicet,

delicet, quod in canone [a] Ancyrano, capite 19. † legitur, poſt lapſum Bur.l.25.c.43
corporalem reſtaurandum honoris gradum poſt pœnitentiam; alibi & 73.
vero legitur, poſt huiuſmodi delictum nequaquam reparandum anti- Pann.l.3.
qui ordinis meritum; hæc diuerſitas hoc modo ſoluitur. Illos enim cap. 149.
ad priſtinos gradus redire canones præcipiunt, quos pœnitentiæ præ Rab.p.l.1.c.1
ceſſit ſatisfactio, vel condigna peccatorum confeſſio. At contra hi, Conc. Neo-
qui neque a vitio corruptionis † emendantur, atque hoc ipſum carna- cæſar. cap.1.
le delictum, quod admittunt, vendicare quadam ſuperſtitioſa temeri- †*al. corporis*
tate nituntur; nec gradum vtique honoris, nec gratiam communio-
nis recipiunt. Ergo ita eſt determināda ſententia, vt neceſſe ſit illos re-
ſtaurari in locum honoris, qui per pœnitentiam reconciliationem re-
cepiſſe merentur diuinę pietatis. Hi enim non immerito conſequun-
tur adempta † dignitatis ſtatum; qui per emendationem pœnitentiæ †*al. adepta.*
recepiſſe noſcuntur remedium vitæ. Id autem ne forte magis ſit am-
biguum, diuinæ auctoritatis ſentētia confirmetur. Ezechiel quidem
propheta ſub typo præuaricatricis Hieruſalem oſtendit poſt pœniten-
tiæ ſatisfactionem priſtinum poſſe reſtaurari honorem. [Confunde- *Ezech.16.*
re, inquit, ô Iuda, & porta ignominiam tuam.] & poſt paululum: [Et tu,
inquit, & filiæ tuæ reuertimini ad antiquitatem tuam.] ¶ Quod dixit
[Confundere] oſtendit poſt † peccati opus debere quemque erubeſce- †*al. poſt con*
re, & poſt confeſſionem pro admiſſis ſceleribus verecūdam frontem *fuſio rem, id*
humi proſtratam demergere, pro eo quod dignum confuſione perpe- *eſt peccati.*
trauerit opus. Deinde præcepit, vt poſt ignominiam, & deiectionem
nominis ſui, ſiue dignitatis, reuertatur ad ſuam antiquitatem. Ergo
dum quiſque poſt opus confeſſionis ſuæ confunditur, atque ignomi-
niam portans, depoſitionem ſuam cum humilitate luget; reuocari ſe-
cundum prophetam ad priorem ſtatum poterit. Item Ioannes Euan-
geliſta Angelo Epheſi eccleſię inter cetera quędam ſimilia ſcribit. [Me *Apoc.2.*
mor eſto vnde cecideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac; alio-
qui veniam tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco eius.] ¶ Ecce [b],
in quantum valui, concilii Ancyrani antiquam plane, & plenam au-
ctoritatem ſacris teſtimoniis explanaui, oſtendens eum poſſe reſtau-
rari in proprio gradu, qui pœnitentiæ ſatisfactionem nouerit pro-
pria delicta deflere. Qui vero negligit, nec luget, quę geſſit, & lugēda
ſine vllo pudore religionis, vel timore iudicii diuini committit; eum
nullo modo poſſe ad priſtinum gradum reſtaurari cognoſcas. In fi- Infra 33.q.2.
ne [c] autem huius epiſtolæ hoc adiiciendum putaui, vt quotieſcumque c. hoc ipſum.
in geſtis conciliorum diſcors ſententia inuenitur, illius concilii ma-
gis teneatur ſententia, cuius aut antiquior, aut potior extat aucto-
ritas

a ¶ *Sic habet hoc caput in epiſtola quæ nuper vnà cum aliis Iſidori operibus eſt im-
preſſa Pariſiis, & ita inſcribitur,* Iſidori Hiſpalen. archiepiſcopi epiſtola ad Maſ
ſanum epiſcopum, Domino ſancto, meritiſque beato, &c. *In epiſtola autē lon-
giore, eodem argumento, & iiſdem pene verbis, (quæ & ibidem, & antea Antuerpiæ*

cum libris de ſummo bono impreſſa eſt) non ſit hoc loco mentio concilij Ancyrani: ſed tamen in editione Pariſienſi titulus hic eſt, Iſidori Hiſpalenſis archiepiſcopi epiſtola de reſtituendis in priſtinam dignitatem clericis pœnitentibus, ſeu Explanatio canonum aliquot Ancyrani concilii. *Verumtamen in canone illo xix. verſionis Dionyſii (qui apud Græcos, & in alijs verſionibus vigeſimus eſt) vbi legitur ,* perfectionem conſequi ſecundum priſtinos gradus. *Græce eſt,* κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς προάγοντας, *id eſt,* ſecundum gradus, qui eo deducunt. *& Balſamon longe aliam ſententiam elicit, quam Iſidorus.*

b ¶ Ecce]*Hic in epiſtola longiore multa interjiciuntur.*

c ¶ In fine]*Hæc nunc leguntur in longiore epiſtola , non autem in alia , quam cetero qui Gratianus videtur ſecutus.*

Quicunq; igitur pro criminibus ſuis digne Deo pœnitentiam obtulerint, auctoritate Gregorij, & Auguſtini, & Hieronymi, & Iſidori gradum priſtinæ dignitatis recipere poſſunt. Qui autem non odio criminis, ſed timore vtilitatis, vel ambitione honoris falſas Deo pœnitentias offerunt , in priſtini honoris gradum reparari minime poterunt.

Sed obijcitur illud Hormiſdæ Papæ, qui ſcribit omnibus epiſcopis per vniuerſas prouincias. a

¶Diaconus, aut presbyter in adulterio deprehenſi reparari non poſſunt. C. XXIX.

Arauſicum cap. 23. & Aurel. l. 5. c. 4 Pan. l 3. c. 98. Anſ. l. 11. c. 87.

SI quis a diaconus, aut presbyter poſt acceptam benedictionem leuiticam cum vxore ſua incontinens inuenitur , ab officio ſuo deiiciatur. ¶ Ecce manifeſte conſtat, quia ſecundum titulos antiquorum Patrum ſancto b ſpiritu ſuggerente conſcriptos , & ſecundum ſententias cccxviii. epiſcoporum , quas etiam Gallicani canones continere videntur , clerici in adulterio deprehenſi , aut ipſi confeſſi , aut ab aliis conuicti ad honorem redire non poſſunt. Sed quia forte non deſunt, quibus pro nimia pietate ſupraſcripta ſanctorum patrum ſeueritas minime placeat; ſciant ſe cccxviii. epiſcoporum, qui fuerunt congregati in concilio Nicęno, & reliquos ſtatuerunt canones, ſententias reprehendere , vel damnare. Sed forte maior eſt in illis pietas , quam in ſupra ſcriptis trecentis decem & octo epiſcopis ? maior eſt in illis miſericordia , quam in ſancto Ioanne apoſtolico Papa ? maior charitas, quam in reliquis ſanctis ſacerdotibus, qui hoc † exemplo remedia eccleſiarum ſuis definitionibus deliberauerunt ? Et ideo aut prompta † voluntate præceptis illorum conſentiant; aut ſi non fecerint, omnibus illis contrarios ſe, & inimicos eſſe cognoſcant. Quę eſt iſta iuſtitię inimica benignitas, palpare criminoſos, & vulnera eorum vſque in diem iudicii incurata ſeruare ? ¶ Quod ſi eos duriſſimam pœnitentiam per plures annos videremus agere ; tunc nos & ſaluti eorum poſſemus conſulere , & ſtatuta canonum deberemus temperare. Cum vero in aliquibus nec compunctio humilitatis , nec inſtantia orandi, vel

Supra c. miror.

† *al. pro exẽplo & remedio.*] Anſel.

† *al. prona.*

di, vel plangendi appareat, nec beatum Dauid imitentur, qui dicit [Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.] & illud [Cinerem tanquam panem manducabam: & potum meum cum fletu miſcebam,] nec eos ieiuniis, vel lectionibus vacare videamus: poſſumus agnoſcere, ſi ad priſtinos honores redirēt, cum quāta negligentia, & cū quanto corpore, & animæ ſuæ inimica ſecuritate permanerent; credentes, quod ſic eis, non acta pœnitentia digna, dimiſerit Deus, qūo ſacerdotes indulſiſſe videntur. Vere dico, quia illi ipſi, quibus cum periculoſa, & falſa miſericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Chriſti pro tantis peccatis damnandi aduenerint, contra nos cauſam dicturi ſunt, dicente, quod dum aut aſperitatem linguæ eorum expectauimus, aut falſa blandimenta, & periculoſas adulationes ipſorum libenter accepimus, in eiſdem permanere peccatis, eis inutiliter indulgemus, aut ipſa peccata augere permittimus, non recolentes illud, quod in vetere teſtamento ſcriptum eſt: quia vno peccante, contra omnes ira Dei deſæuiit.

Pſal. 6. *Pſal. 101.* *Num. 16.*

a ¶Si quis.] *Hinc vſque ad verſ.* Ecce, *ſunt ex c. 23. concilij Arduſici, quod videtur citatum fuiſſe ab Hormiſda, ſiue alio quiſquis fuerit huius capitis auctor. Anſelmus quidem & ipſe Hormiſdam citat.*

b ¶Sancto ſpiritu.] *Apud Anſelmum legitur*, à ſancto Ioanne Papa tranſmiſſos, & cccviij. epiſcoporum ſententias, *quod videtur conuenire cum his, quæ paulo inferius habentur.* Maior eſt in illis miſericordia, quam in ſancto Ioanne Apoſtolico Papa?

Item Hieronymus. †

† *al. ex dictis Hieronymi.*

Difficile eſt poſt lapſum ad priſtinum gradum redire. C. XXX.

Pol. l. 4. c. 39. Bur. l. 19. c. 78. Iuo p. 15. c. 91.

QVicumque dignitatem diuini gradus non cuſtodiunt, contenti fiant animam ſaluare. Reuerti enim in priſtinum gradum poſt lapſum † difficile eſt.

¶ *Simile quiddam priori parti huius capitis habetur in can. 27. Baſilij ad Amphilochium, & in can. 26. ſynodi in Trullo.*

† *poſt lapſum*] deſunt fere in omnibus exemp.

Item Baſilius.[c]

¶ Lapſus poſt pœnitentiam altario tantum miniſtret. C. XXXI.

Bur. l. 19. c. 80. Iuo p. 15. c. 19.

QVi ſub† gradu ceciderit poſt pœnitentiam, & contentus fiat baptizare, communionem infirmis dare, & altario tantummodo miniſtrare.

† *a ſuo gradu.*

c ¶Baſilius.] *Iuo citat ex dictis Auguſtini. Habetur nonnihil ad hanc rem faciens in epiſtola Baſilij ad Amphilochium can. 27. Sed propius etiam ad hanc ſententiam accedit can. 14. concilij Aurelianenſis primi & canon nonus concilij Neocæſarienſis (qui habetur infra 15. q. 8. qui admiſit.) præcipue ſi hic legatur, quemadmodū in pleriſque Gratiani codicibus*, communionem infirmis dare, non autem ſacrificare, & altario miniſtrare. *Similem quandam ſententiam refert ex nouella Leonis Balſamon ad canonem 21. ſynodi in Trullo.*

Item

Item ex concilio Ancyrano, c. 1. & ſequentibus.

¶ De ſacerdotibus, diaconis, & laicis, qui idolis thurificant. C. XXXII.

Burch. l. 5. c. 40. & 41. Iuo p. 2. c. 49. & 50. Pol. l. 6. ti. 12. c. 2.

† *illam*] priſca verſio.

c. 3.

PResbyteros, qui immolauerunt, & poſtea certamen iterum iniecerunt, ſi [a] ex fide luctati ſunt, & non ex compacto ad oſtentationem, vt caperentur, ipſi fecerunt; hos placuit honorem quidem ſedis propriæ tenere, offerre autem illis, & ſermonem ad populum facere, aut aliquibus ſacerdotibus officiis fungi non liceat. ¶ Diaconi ſimiliter, qui immolauerunt, poſtea vero iterum reluctati ſunt, alias † quidem honorem habere oportet; ceſſare autem debent ab omni ſacro miniſterio, ita vt nec panem, nec calicem offerant, nec [b] Euangelium pronuncient; niſi forte aliqui epiſcoporum conſcii ſint laboris eorum, & humilitatis, & manſuetudinis, & voluerint eis aliquid amplius tribuere, vel adimere. Penes ipſos ergo erit de his poteſtas. ¶ Qui autem fugientes comprehenſi ſunt, vel a domeſticis traditi, vel ademptis facultatibus ſuſtinuere tormēta, aut in cuſtodiam truſi proclamauerunt ſe Chriſtianos eſſe, & eouſque adſtricti ſunt, vt manus eorum comprehendentes violenter attraherēt, & funeſtis ſacrificiis admouerent, aut aliquid polluti cibi per neceſſitatem ſumere cogerentur, confitentes iugiter ſe Chriſtianos eſſe & luctum rei, quæ contigit, inceſſabiliter oſtendentes omni deiectione & habitu, & humilitate vitæ, hos velut extra delictum conſtitutos, a communionis gratia non prohiberi decernimus. ¶ Si vero prohibiti ſunt ab aliquibus propter ampliorem cautelam, vel propter quorumdam ignorantiam, ſtatim recipiantur. ¶ Hoc autem ſimiliter & de clericis, & de laicis obſeruari conuenit. ¶ Perquiſitum eſt autem & illud, ſi poſſunt etiam laici, qui in has neceſſitatis anguſtias inciderūt, ad clericatus ordinem promoueri. ¶ Placuit ergo & hos, tamquam qui nihil peccauerunt, ſi & præcedens eorum vita probabilis ſit, ad hoc officium prouehi. ¶ De his autem, qui negauerunt præter neceſſitatem, aut præter ablationem facultatum, aut præter periculum, vel aliquid huiuſcemodi (quod factum eſt ſub tyrannide Licinii) placuit ſanctæ ſynodo, quamuis humanitate probentur indigni; tamen eis beneuolentiam commodari.

Conci. Nicænum 1. c. 11.

a ¶ Si ex fide] *Hic verba concilij ſunt in compendium redacta: omnino autem verſio Dionyſii, quam attulerunt Burchardus & Iuo. & propius accedit ad verba Græca. Sunt tamen nonnulla in hoc capite emendata, & locupletata ex verſionibus, quas Gratianus videtur ſecutus.*

b ¶ Nec Euangelium pronuncient] *In verſione antiquiore eſt,* nec pronunciēt, *in alia, quam Burchardus attulit,* vel prædicando, *Græce,* κηρύσσειν: *quod proprie ſignificat Euangelium, & fidei doctrinam prædicare.*

Sed illud Hormiſda Papa deſidioſos, & negligentes, non vere pœnitentes reparari prohibet. ¶ Illud autē Hieronymi fatetur hoc eſſe difficile, non impoſſibile. ¶ Baſilius autem circa delinquentes rigorem

rem iuſtitiæ ſeruandum oſtendit, quem circa pœnitentes alij relaxandum miſericorditer affirmãt. ¶ *Poſſunt & aliter diſtingui præmiſſæ auctoritates. Quorum.n.crimina manifeſta ſunt: ante vel poſt ordinationẽ a ſacris ordinibus deijciendi ſunt: quorum autem peccata occulta ſunt, & ſatisfactione ſecreta ſecundum ſacerdotis edictum purgata; in proprijs ordinibus remanere poſſunt. Vnde Nicolaus Papa Carolo archiepiſcopo, & eius ſuffraganeis.*

Raba pœn. c.1.

In geſtis cõcilii Wormatienſis, c.11.

¶ Non poteſt reſtitui in ſacerdotem, cuius crimen fuerit manifeſtum. C. XXXIII.

Vide Iuonẽ par.10.c. 180. Pann.l.3. 136.

SAcerdotes, ſi in fornicationis laqueum ceciderint, & † criminis manifeſtus, ſiue oſtenſus fuerit actus: ſacerdotis non poſſunt † habere honorem ſecundum canonicæ inſtitutionis auctoritatem.

† al. aut.

Item Rabanus archiepiſcopus ſcribit ad Herbaldum, lib. pœn. c.1.

¶ Qui valeant reparari poſt lapſum, vel non. C. XXXIIII.

Burc. l.19.c. 150. Iuo p.6.c. 400. Pann.l.3.c. 152.

DE his vero viſum eſt nobis ſcribendum, qui ſacros ordines habentes, ante, vel poſt ordinationem contaminatos ſe eſſe in capitalibus criminibus confitentur. In quibus, vt mihi videtur, hæc diſtantia eſſe debet; vt hi, qui deprehenſi, vel capti fuerint publice in periurio, furto, atque fornicatione, & ceteris huiuſmodi criminibus; ſecundum canonum ſacrorum inſtituta, a proprio gradu decidant: quia ſcandalum eſt populo Dei tales perſonas ſupra † ſe poſitas habere; quas vltra modum vitioſas eſſe conſtat. Nempe inde retrahuntur homines a ſacrificio Dei (ſicut quondam, Heli filiis peccantibus, feciſſe leguntur) & rebelles hinc, atque contrarii exiſtentes, eorum prauis exemplis quotidie peiores fiunt. Qui autem de prædictis peccatis abſcondite a ſe admiſſis, per occultam confeſſionem coram oculis † Dei præſente etiam ſacerdote, qui eis indicturus eſt pœnitentiam, confitentur, & ſemetipſos grauiter deliquiſſe queruntur; ſi a ſe per ieiunia, & eleemoſynas, vigiliaſque, & ſacras orationes purgare certauerint, his etiã gradu ſeruato, ſpes veniæ de miſericordia Dei promittenda eſt.

† al. ſuperpoſitas. 1. Reg. 21. † al. angelis.

a ¶ Si ſe per ieiunia] *Sic etiam in manuſcriptis, & apud Iuonẽ, & Pannormiam. In originali autem legitur,* ſi veraciter pœnituerint, & ſe per ieiunia. *Itemque Burchardus, qui cap. hoc citat ex concilio Ilerdenſi.*

4 *De lapſis etiam in hæreſim hoc conſeruandum eſt, vt ante ſententiam concilij nullus eis communicet. Vnde Cyprianus Papa Antoniano ait inter cetera, lib. 4. epiſt. 2.*

¶ A communione abſtineant, qui lapſis ante reſtitutionem communicatur. C. XXXV.

Anſ. l.8.c.28.

DE eo autem, † quod ſtatuendum eſſet circa cauſam lapſorum, diſtuli; vt cum quies, & tranquillitas data eſſet, & epiſcopis in

† al. tamen.

vnum conuenire indulgentia diuina permitteret; tunc communicato, & librato de omnium collatione conſilio, ſtatueremus, quid fieri oporteret: Si quis vero ante conſilium noſtrum, & ante ſententiam de omnium conſilio ſtatutam, lapſis temere communicare voluiſſet, ipſe a communicatione abſtineretur.

Supra ca. c. clericū, & c. de his clericis, & c. miror. 5 *Quod vero ſupra de homicidis ſtatutum legitur; intelligendum eſt, quando facultas effugiendi datur; nec neceſſitate clauduntur obſidionis. Ceterum, cum neceſſitate anguſtati effugere non poſſunt, ſi tunc homicidium admiſerint, purgati per pœnitentiam, & officio, & communioni reddantur.*

Vnde in concilio Ilerdenſi, c. 1. legitur.

1 ¶ Poſt duorum annorum pœnitentiam, officio, & communioni reſtituantur clerici, qui in obſidionis poſiti neceſſitate ſanguinem fuderunt. C. XXXVI.

DE his clericis, qui in obſeſſionis neceſſitate poſiti fuerint, id ſtatutum eſt, vt qui altario miniſtrant, & Chriſti corpus, & ſanguinem tradunt, vel vaſa ſacro officio deputata contrectant, ab omni humano ſanguine, etiam hoſtili ſe abſtineant. Quod ſi in hoc inciderint, duobus annis tam officio, quam communione corporis Domini priuentur, ita vt his duobus annis, vigiliis, ieiuniis, orationibus, & eleemoſynis pro viribus, quas Dominus donauerit, expientur: & ita demum officio, vel communioni reddantur: ea tamen ratione, ne vlterius ad officia potiora prouehantur. Quod ſi in definito tempore negligentiores circa ſalutem ſuam extiterint, protelandæ ipſius pœnitentiæ tempus in poteſtate maneat ſacerdotis.

Caſu quoque ſi clericus homicidium fecerit, in proprio gradu ex diſpenſatione remanere permittitur.

Vnde Vrbanus II ſcribit Guernerio Narbonenſi epiſcopo.

¶ Qui caſu homicidium facit, ex diſpenſatione in ordine ſuo permaneat. C. XXXVII.

Pan. l. 3. c. 154. CLerico iaciente lapidem, puer dicitur interemptus: Nos pro amore tuo in ſuo ordine eum permanere permittimus, vt tamen ſemper in pœnitentia, & timore permaneat.

Item Stephanus V. Sichiberto Corſicæ epiſcopo.

¶ De eodem. C. XXXVIII.

Pan. l. 3. c. 155. QVia te quaſi obnoxium iudicas, eo quod a Sarracenis captus homines interfeciſſe videris; benefacis. Sed quoniam non tua ſponte id feciſſe cognoſceris, inde canonice nullo modo iudicaris.

Si vero ira preſbyter commotus aliquem interfecerit, & ſi animum occidendi non habuerit; perpetuo tamen depoſitus erit.

Vnde Nicolaus Papa ſcribit Hoſbaldo Chorepiſcopo Quadrātino.

¶ Chore-

a ¶Chorepiſcopo.] *Antea legebatur*, coepiſcopo, *emendatum eſt ex omnibus, quæ collata ſunt, vetuſtis Gratiani exemplaribus, optimeque conuenit verbis Nicolai.*

¶Perpetuo careat officio presbyter, qui ira commotus, licet extra animum, aliquem interfecerit. C. XXXIX.

STudeat ſanctitas tua perſuadere epiſcopo tuo, ſibi canonicum ſociare numerum collegarum, id eſt ſex ex vicinis prouinciis fratres, & coepiſcopos ſuos: quibus tecum iunctis, & decernentibus, diligenter inueſtigate, & omni niſu ſcrutari procurate, quatenus inuenire valeatis, vtrum percuſſione iam nominati presbyteri, an ceruicis fractione idem diaconus, vt fertur, extinctus eſt. Et ſiquidem a ſæpe fato presbytero non ad mortem percuſſus eſt, ſed ex equo cadens ceruice fracta interiit: ſecundum arbitrium veſtrum pro percuſſione, incaute agenti presbytero pœnitentiam competentem indicite: & aliquanto tempore a Miſſarum ſolenniis ſuſpendatur; denuo poſt hæc ad ſacerdotale rediturus officium. † Quod ſi veraciter qualicumque percuſſione iſtius presbyteri, ille mortuus eſt diaconus; nulla hunc ratione miniſtrare ſacerdotis more decernimus: quoniam etſi volūtatem occidendi non habuit; furor tamen & indignatio, ex quibus motio illa mortifera prodiit, in omnibus, ſed præcipue in Dei miniſtris multipliciter inhibentur, atque vbique damnantur. Verum ſi presbyter adeo veſtro ſtudio obnoxius † forte claruerit, pręcipimus, vt tale beneficiū ſibi eccleſiæ ſuæ concedatur; quo & ipſe, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſubſtentationis ſolatium.

Iuo p. 10. c. 24.

† *al. noxius*]

Iuo.

Item ex concilio Maticen.[b] *c. 6.*

b ¶Maticenſi.] *Burchardus, & Iuo citant ex concilio Moguntino: in nullo tamen eorum, quæ extant habetur. Simile vero aliquid legitur in concil. Vormac. c. 27.*

¶De eodem. PALEA. C. XL.

Bur. l. 6. c. 33. Iuo p. 10. c. 162.

QVi vero odij meditatione, vel propter cupiditatem, Iudæum, vel Paganum occiderit; quia imaginem Dei, & ſpem futuræ conuerſionis exterminat †, quadraginta dies in pane, & aqua pœniteat.

† *al. extinxit.*

¶De eodem. PALEA. C. XLI.

Anſ. l. 11. c. 35

SI quis homicidium fecerit, ſi epiſcopus eſt, xv. annos pœniteat, & deponatur, cunctos quoque dies vitę ſuæ peregrinando finiat. presbyter xij. annis pœniteat, tres † ex his in pane, & aqua; & deponatur ſuperioris ſententia. Diaconus x. annis pœniteat, tres in pane, & aqua; & ad gradum cuiuſlibet ſacerdotij accedere non præſumat.

† *al. quattuor.*

Item ex concilio Ancyrano, c. 22. §. eos vero.

Ex priſca verſione.

Et Tribur. cap. 52. Pol. l. 6. c. 10. Bur. l. 6. c. 15. Iuo p. 10. c. 25 & 144.

¶ Quinquennio a communione abſtineant, qui caſu homicidium faciunt. C. XLII.

EOs vero, qui non voluntate, ſed caſu homicidium fecerit, prior quidem regula poſt ſeptem annorum pœnitentiam communioni ſociauit, ſecundum gradus conſtitutos; hæc ᵃ vero humana † quinquennii tempus tribuit.

† *al. humanior.*

ᵃ Hæc vero] *Græce eſt*, ὁ δὲ δεύτερος τὸν πενταετῆ χρόνον πληρώσει, *id eſt*. Secunda vero quinquennii tempus explebit. *Atque ita fere Burchardus, & Iuo ex Dionyſii verſione. & infra ea. cap.* Si quis voluntate.

Et in concil. Worm. c. 39. Rab. pœni. cap. 14. Bur. l. 6. c. 19. Anſ. l. 11. c. 36. Iuo par. 10. c. 22. & 148.

Item ex concilio Eliberitano, c. 5.

¶ Quibus temporum ſpatiis a communione abſtineat, quæ voluntate, vel ancillam ſuam interfecerit. C. XLIII.

SI qua fœmina zeli furore accenſa, flagellis verberauerit ancillam ſuam, ita vt infra tertium diem animam eum cruciatu effundat; eo quod incertum ſit, voluntate, an caſu occiderit; ſi voluntate, poſt ſeptem annos; ſi caſu, poſt quinque annorum tempora (acta legitima pœnitentia) ad communionem placuit admitti. Quod, ſi intra tempora conſtituta fuerit infirmata, accipiat communionem.

Item ex capitulis Martini Bracharenſis epiſcopi, c. 78.

¶ De his, qui voluntate, vel caſu homicidium faciunt. C. XLIIII.

Iuo p. 10. c. 39

S[illegible] voluntarie homicidium fecerit, ad ianuam eccleſiæ ca[illegible]e ſemper ſubiaceat, & communionem in exitu vitæ ſuæ recipi[illegible] [illegible] autem non voluntarie, ſed caſu aliquod homicidium fecerit, prior canon ſeptem annis agere pœnitentiam iuſſit; ſecundus canon quinque mandauit.

Item ff. tit. de furtis. L. Qui ſaccum.

¶ De eodem. C. XLV.

Pandect. lib. 47. tit. 2. leg. 79.

QVi ſaccum habentem pecuniam ſurripuerit; furti actione, etiam ſacci nomine, tenetur; quamuis non ſit ei animus ſacci ſurripiendi.

Contra animum, non opus puniri, lib. 9. cod. titu. ad leg. Cornel. de ſicariis, exemplo ſacrarum litterarum, Diocletiani, & Maximiani colligitur.

¶ De eodem C. XLVI.

EVm, qui aſſeuerat homicidium ſe non voluntate, ſed caſu fortuito feciſſe, cum calcis ictu mortis occaſio præbita videatur, ſi hoc ita eſt, neq; ſuper hoc ambigi poterit, omni metu, ac ſuſpicione, quam ex admiſſæ rei diſcrimine ſuſtinet, ſecundũ id, quod adnotatione noſtra comprehenſum eſt, volumus liberari.

[*Item Imperator Antoninus C. ad leg. Cornel. de ſica. l. 1.*]

PALEA. C. XLVII.

FRater veſter rectius fecerit, ſi ſe præſidi prouinciæ obtulerit. Qui ſi probauerit non occidendi animo hominem a ſe eſſe percuſſum, remiſſa homicidii pœna ſecundum militarem diſciplinam ſententiam proferet. Crimen enim contrahitur, ſi & voluntas nocendi intercedat. Ceterum ea, quæ ex improuiſo, caſu potius, quàm fraude accidunt; fato plerumque, non noxæ imputantur.

Hinc & Gelaſius † Papa. † al. Pelagius.

¶ De eodem. C. XLVIII.

QVantum dicit iſte Placidus †, anno præterito dictum eſt de vxore illius; quia ſubito inter caballos inuenta eſt, & dum traherentur caballi, colliſa eſt illa, & abortum fecit. Quod ſi ita eſt; forte ſi caballos alienos tulerit; inde eſt culpabilis. Nam de muliere, quæ caſu inter caballos confracta eſt, vbi voluntas illius non agnoſcitur perniciosa fuiſſe, non poteſt, nec debet addici per leges. † al. Placidus.

Item Nicolaus Papa.

¶ De eodem. C. XLIX.

HI, qui arbores incidere videntur, ſi contigerit, vt cadens arbor occiderit hominem, inculpabiles ſunt, atque innoxii; quia nec voluntate eorum, nec deſiderio, homicidium perpetratum eſt. Si vero aliqua culpa eorum, vel neglectu, morientis hominis interitus cognoſcitur aduenire; abiiciendi ſunt a gradu, & in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiendi.

Item ex concilio Wormatienſi, c. 29.

¶ De eodem. C. L.

SÆpe contingit, dum quis operi neceſſario inſiſtens arborem inciderit, vt aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur. Et idcirco, ſi voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum eſt; vt homicida, pœnitentiæ debet omnino ſubmitti. Quod ſi non voto, non incuria illius, non denique ſcientia contigit; ſed dum ille operi neceſſario fortaſſis incumberet, iſte inſperatus occurrens ſub arbore improuiſus deuenit, & ſub ipſa oppreſſus eſt; inciſor arboris non tenetur pro homicida. Bur. l. 6. c. 32. Iuo p. 10. c. 150.

Item ex concilio Triburienſi, c. 36. [Sed ibi copioſius.]

De eodem. C. LI.

SI duo fratres in ſilua arbores ſucciderint, & appropinquante caſu ruina ipſius arboris frater dixerit fratri, caue; & ille fugiens in preſſuram arboris inciderit, & mortuus fuerit; viuens frater innocens de ſanguine germani diiudicetur. Bur. l. 6. c. 22. Iuo p. 10. c. 151.

Premiſſis auctoritatib. lapſis permittitur, vt poſt pœnitentiã in ſuis ordinib. reparari valeãt: ad maiorẽ autem conſcendere poſt lapſum nulla ex auctoritate permittitur, imo penitus prohibetur.

Vnde in Ilerdenſi concilio, c. 5. legitur.

¶ Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt, ſed non ad maiora conſcendere. C. LII.

15.q.8.hi qui. Rabanus pœn.c.1. Burc.l.19.c. 74. Iuo p.15.c. 87.

HI, qui altario Dei deſeruiunt, ſi ſubito in flenda carnis fragilitate corruerint, & Domino reſpiciẽte, digne pœnituerint, ita vt mortificato corpore, cordis contriti ſacrificium Deo offerant; maneat in poteſtate pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos prolixiore tempore ab eccleſiæ corpore ſegregare: ita tamen, vt ſic officiorum ſuorum loca recipiant, ne poſſint ad altiora officia vlterius promoueri. ¶ Quod [a] ſi iterato velut canes ad vomitum reuerſi fuerint, & [b] veluti ſues in volutabris luti iacuerint; non ſolum dignitate officij careant; ſed etiam ſanctam communionem, niſi in exitu, non percipiant.

a ¶ Quod ſi iterato.] *Hinc vſque ad finem abſunt à codicibus illis Gratiani, à quibus palea abeſſe ſolent. In alio autem hic præpoſitum eſt nomen palea.*
b ¶ Et veluti ſues in volutabris luti iacuerint.] *Hæc non leguntur in antiquis editionibus conciliorum, Colonienſi, ac Pariſienſi, duobus codicibus Vaticanis, Lucenſi regio, neque infra 15.q.8.c. Hi qui. Sunt tamen apud Iuonem, & in editione Colon. 4. volum.*

Sed exemplo beati Petri (qui poſtquã trina negationis maculas, confeſſione diluit amoris; non ſolum in gradu ſui apoſtolatus remanſit, verum etiam in paſtorem totius eccleſiæ a Chriſto inſtitui meruit) probantur lapſi poſt dignam pœnitentiam non ſolum propria officia retinere; ſed etiam ad maiora poſſe conſcendere. Quod autem beatus Petrus poſt negationem paſtor eccleſiæ a Domino ſit inſtitutus, probatur auctoritate beati Gregorij, qui in homilia Dominica reſurrectionis de eodem principe Apoſtolorum ſcribit dicens.

Hom. 21. in Euang.

¶ Petrus poſt culpam negationis princeps Apoſtolorum a Domino eſt inſtitutus. C. LIII.

COnſiderandum nobis eſt, cur omnipotens Deus eum, quem cunctæ eccleſiæ præferre diſpoſuerat, ancillæ vocem pertimeſcere, & ſeipſum negare permiſit. ¶ Quod nimirum magnæ actum eſſe pietatis diſpenſatione cognoſcimus, vt is, qui futurus erat paſtor eccleſiæ, in ſua culpa diſceret, qualiter aliis miſereri debuiſſet. Prius itaque eum oſtendit ſibi, & tunc præpoſuit ceteris, vt ex ſua infirmitate cognoſceret, quam miſericorditer aliena infirma toleraret.

Item Ambroſius in ſerm. 47. de fide Petri.

¶ Poſt negationem in fide, & gradu Petrus profecit. C. LIIII.

FIdelior factus eſt Petrus, poſtquam fidem ſe perdidiſſe defleuit; atque ideo maiorem gratiam reperit, quam amiſit. Tamquam enim bonus paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum; & qui ipſe interrogationis tentatione nutauerat, ceteros fidei ſtabilitate fundaret. Denique pro ſoliditate deuotionis, eccleſiarum petra dicitur; ſicut ait Dominus

Matt. 16.

[Tu

Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam] Petram enim tanquam ſaxum immobile totius corporis † Chriſtianitatis compagem, molemque contineat.

† *operũ Chriſtiani.*]

6 *Item obijcitur, pœnitentes † ad ſacros ordines promoueri non debent: non ergo lapſi poſt pœnitentiã ad maiora pertingere poſſunt.*

† *al. ſolenniter pœnitentes.*

Vnde in concilio Carthaginenſi 4. c. 68. & 69. legitur.

¶ Non ordinetur clericus ex pœnitentibus. C. LV.

EX pœnitentibus, quamuis ſit bonus, clericus non ordinetur. Si per ignorantiam epiſcopi factum fuerit: deponatur a clero: quia ſe ordinationis tempore non prodidit fuiſſe pœnitentem. Si autem ſciens Epiſcopus ordinauerit talem, etiam ipſe [a] ab Epiſcopatu ſuo ordinãdi duntaxat poteſtate priuetur. Simili ſententiæ ſubiacebit Epiſcopus; ſi ſciens ordinauerit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam, vxorem habuit, aut ſecundam.

Pol. l. 2. c. 31. Anſ. l. 7. c. 20. & 23. Bur. l. 2. c. 35. Iuo p. 6. c. 136. & p. 15. c. 5. Pann. l. 3. c. 60. c. 69.

a ¶ Ipſe ab] *In originali legitur*, ipſe ab epiſcopatus ſui ordinandi duntaxat poteſtate priuetur, *al.* ipſe Epiſcopatus ſui, *quemadmodum & apud Iuonem, par. 15. c. 5.*

Item Siricius Papa Himerio Epiſcopo, epiſt. 1. c. 15.

¶ Bigamus, pœnitens, viduæ maritus, ſacræ militiæ ſe ingerens, ſine ſpe promotionis in ſuo ordine permaneat C. LVI.

QVicumque pœnitens, quicumque bigamus, quicumque viduæ maritus, ad ſacram militiam indebite, & incompetenter irrepſerit, hac ſibi conditione a nobis veniam intelligat relaxatam, vt in magno debeat computare beneficio, ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in hoc, quo inuenitur, ordine perpetua ſtabilitate permaneat.

Anſ. l. 7. c. 17. 20. 21.

Item ex concilio Gerundenſi, c. 9.

¶ Non prohibeatur a clero, qui preſſus languore per communionem pœnitentiæ benedictionem accepit. C. LVII.

SI † [a] vero, qui ægritudinis languore depreſſus pœnitentiæ benedictionem, quam viaticum deputamus, per communionem acceperit, & poſtmodum reconualeſcens caput pœnitentiæ in eccleſia publice non ſubdiderit, ſi prohibitis vitiis non detinetur obnoxius, admittatur ad clerum.

† *Is vero*] manuſcr. & orig.

Item Hormiſda Papa omnib. Epiſcopis per Vniuerſas prouincias conſtitutis.

¶ Qui ad pœnitentiam agendam in monaſterio retruditur, presbyter non ordinetur. C. LVIII.

SI ille, qui vltro petit pœnitentiã, quamuis eam perfecte agat, non poteſt Epiſcopus, aut presbyter ordinari, ita vt etiam ſi per ignorantiam ordinatus fuerit, & poſtea conuincitur pœnitentiam accepiſſe, deiiciatur: ille ergo qui inuitus ad pœnitentiam agendam mittitur in monaſterium, (qui vtique nihil aliud, quam pœnitens dicendus eſt) qua cõſcientia ad ſacerdotium venire permittitur? nemo mihi alia

Supra c. ex pœnitentib. Pol. l. 2. ti. 31. Anſ. l. 7. c. 22 & l. xi. c. 87.

quælibet contra auctoritatem ſedis Apoſtolicæ, vel cccxviij. Epiſcoporum, vel reliquorum canonum cõſtituta obiiciat: quia quidquid contra illorum definitionem (in quibus Spiritum ſanctum credimus locutum) dictum fuerit, recipere non ſolum temerarium, ſed etiam periculoſum eſſe non dubito.

Item Gelaſius Vrbis Romæ Epiſcopus omnibus Epiſcopis per Lucaniam, &c. c. 5.

¶ Bigamus, vel quilibet poſt pœnitentiam ſacris non applicetur miniſteriis. C. LIX.

Anſ. l. 7. c. 18.
† *al. fas eſſe bigamos.*
† *al. myſteriis.*

NOn confidat quiſquam Pontificum bigamos †, aut coniugia ſortientes ab aliis derelicta, ſiue quoſlibet poſt pœnitentiam, vel ſine litteris, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curiæ, publicarumque rerum nexibus implicatos, aut paſſim nulla temporis cõgruentis expectatione diſcuſſos, diuinis ſeruituros applicare miniſteriis †.

Item Innocentius Agapito, & ceteris, epiſt. 6.

¶ Pœnitentes nec etiam clerici fieri poſſunt. C. LX.

In conc. Nicæno, c. 10.

CAnones apud Nicæam conſtituti, pœnitentes etiam ab infimis officiis clericorum excludunt.

Hoc non de quibuſlibet pœnitentibus intelligitur, ſed de illis tantum, qui poſt actam pœnitentiam ſecularis militiæ cingulũ acceperunt. De quibus Innocentius Epiſcopus ſcribit Victricio Rothomagenſi Epiſcopo, epiſtola 2. c. 2.

¶ Non debet fieri clericus, qui poſt remiſſionem peccatorum, militiæ cingulum habuit. C. LXI.

Anſ. l. 7. c. 13.

SI quis poſt remiſſionem peccatorum, cingulum militiæ ſæcularis habuerit, ad clericatum admitti omnino non debet.

Lib. 2. de pœnit. cap. 10.
De pœni. diſtin. 3. c. reperiũtur. & c. ſi.
Hug. lib. de ſacram. p. 14 cap. 4.
Ambro. ibi.

Poteſt & aliter intelligi. Eſt quædam pœnitẽtia, quæ ſolennis appellatur, quæ ſemel tantum in eccleſia conceditur: de qua Ambroſius ait, [*Sicut vnum eſt baptiſma; ita vnica eſt pœnitentia.*] *Item* [*Non eſt ſecundus locus pœnitentiæ.*] [*Merito reprehẽduntur*[a], *qui ſæpius agendam pœnitentiam putant, quia luxuriantur in Chriſto. Nam ſi vere agerent pœnitentiam, iterandum poſtea non putarent.*]

a ¶ Reprehenduntur] *Legebatur.* reperiuntur. *Emendatum eſt hoc ex originali: quod tamen fieri non potuit infra c.* reperiuntur. *de pœniten. diſt. 3. quia vox,* reperiuntur, *ibi eſt initium capitis.*

Item Auguſtinus ad Macedonium, epiſtola 54.

¶ De eodem. C. LXII.

Infra de pœ. diſt. 8. c. quãuis.
Magiſter l. 4 diſt. 14. c. 3. Iuo par. 15. cap. 24.

QVamuis caute, & ſalubriter prouiſum ſit, vt locus illius humillimæ pœnitentiæ ſemel tantum in eccleſia concedatur, ne medicina[b] nimis vtilis vilis habeatur; tamen quotidie peccantibus nunquam per pœnitentiam venia negatur.

b ¶ Ne medicina] *In aliquot vetuſtis exemplaribus Gratiani caput hoc eſt coniunctum ſuperiori. Locum enim Diui Auguſtini ſuo modo aptat. Apud illum quidem hoc loco ita legitur:* Ne medicina vilis, minus vtilis eſſet ægrotis; quæ tanto magis ſalubris eſt, quanto minus contemptibilis fuerit: quis tamen audeat dicere

Deo,

Deo, quare huic homini, qui poſt primam pœnitentiam rurſus ſe laqueis ini quitatis obſtringit, adhuc iterum parcis? &c.

Hæc autem pœnitentia quomodo imponẽda ſit, in Agathenſi concilio legitur, in quo ſic ſtatutum eſt, c. 15. Capitul. l 5. c. 58. & l. 7. cap. 310.

¶ Quomodo pœnitentes ad pœnitentiam accedant. C. LXIII.

POEnitentes tempore quo pœnitentiam petunt, impoſitionẽ manuum & ciliciũ ſuper caput a ſacerdote (ſicut vbique conſtitutum eſt) conſequatur. Si autem comas non depoſuerint, aut veſtimenta non mutauerint, abiiciantur: & niſi digne pœnituerint, non recipiantur. Iuuenibus etiam pœnitentia non facile committenda eſt propter ætatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte poſitis non eſt negandum. Burch. l. 19. cap. 27. Iuo p. 15. c. 17

Item ex eodem [a].

¶ Quæ ſint ſeruanda in ſolenni pœnitentia. C. LXIIII.

IN capite Quadrageſimæ omnes pœnitentes, qui publicam ſuſcipiunt, aut ſuſceperunt pœnitentiam, ante fores eccleſiæ ſe repræſentent Epiſcopo ciuitatis, ſacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demiſſis, reos ſe eſſe ipſo habitu & vultu proteſtantes. Ibi adeſſe debent decani, id eſt, archipreſbyteri parochiarum, & [b] preſbyteri pœnitentium, qui eorum conuerſationem diligẽter inſpicere debent, & ſecundum modum culpæ pœnitentiam per præfatos † gradus iniungere. Poſt hæc eos in eccleſiam introducant †, & cum omni clero ſeptem pœnitentiales pſalmos in terra proſtratus Epiſcopus cum lacrymis pro eorum abſolutione decantet. tunc reſurgens ab oratione, iuxta quod canones iubent manus eis imponat; aquam benedictam ſuper eos ſpargat, cinerem prius mittat, deinde cilicio capita eorum operiat: & cũ gemitu & crebris ſuſpiriis denũciet eis, quod ſicut Adam proiectus eſt de paradiſo, ita ipſi pro peccatis ab eccleſia abiiciũtur: poſt hæc iubeat miniſtris, vt eos extra ianuas eccleſiæ expellãt: clerus vero proſequatur eos cũ reſponſorio [In ſudore vultus tui veſceris pane tuo, &c.] vt videntes ſanctam eccleſiam pro facinoribus ſuis tremefactam, atque commotam, non paruipendant pœnitentiam. In ſacra autem Domini cœna rurſus ab eorum decanis, & eorum preſbyteris, eccleſiæ liminibus repræſententur. Burch. l. 19. cap. 26. Iuo p. 15. c. 45 †*al. præfixos* †*al. introducat.* *Gen. 3.*

a ¶ Ex eodem] *Ex Agathenſi etiam citant Burchardus & Iuo, & Rhebaldus Cardinalis (qui tempore Paſchalis Pontifi. claruit) in libro ſuo de pœnitentia publice non iteranda. In vno tamẽ manuſcripto Burchardi exemplari citatur ex Pœnitentiali Romano. Sententia vero huius capitis magna ex parte habetur in Pontificali, & ordine Romano, a pag. 24. vſque ad 30.*

b ¶ Et presbyteri] *Apud Burchardum legitur*, id eſt presbyteri.

¶ *Hanc pœnitentiam nulli vnquam clericorum agere conceditur, atq; ideo huiuſmodi pœnitentes ad clerum admitti prohibentur.*

Vnde in Carthaginenſi concilio 5. c. 11. ſtatutum eſt.

Burc.l.19. ¶ Clericis non imponatur manus, tamquã pœnitentibus. C. LXV.
cap.72. CONſirmãdum † eſt, vt ſi quando preſbyteri, vel diaconi in aliqua
Iuo p.15.c.85 grauiori culpa conuicti fuerint, qua eos a miniſterio neceſſe ſit
Capitul. 5. remoueri: non eis manus tamquam pœnitentibus, vel tamquam fide-
cap. 66. libus laicis imponatur, neque vmquam permittendum, vt rebaptiza-
† *al. Confir-* ti ad clericatus gradum promoueantur.
matũ.] orig. *Vnde in Carthaginenſi concilio 5. c. 11. ſtatutum eſt.*

¶ Nec clerico pœnitentiam agere, nec pœnitenti ad clericatum accedere permittitur. C. LXVI.

Anſ.l.7.c.20. ILlud quoq; nos par fuit prouidere, vt ſicut pœnitentiam agere cui-
Bur.l.19.c.49 quã non conceditur clericorũ, ita & poſt pœnitudinẽ, ac reconcili-
Iuo p.6.c.54. ationem nulli vmquam laico liceat honorem clericatus adipiſci: quia
& p.15.c.65. quamuis ſint omnium peccatorum cõtagione mundati, nulla tamen
debent gerendorum ſacramentorũ inſtrumenta ſuſcipere, qui dudum
fuerunt vaſa vitiorum.
† *al. 92.* *Item Leo Papa Ruſtico Narbonenſi, epiſt. 90.* † *c. 2.*

¶ Preſbyteris, & diaconis tamquam pœnitentibus non debent manus imponi. C. LXVII.

Pol.l.4.c.39. ALienũ eſt a cõſuetudine eccleſiaſtica, vt qui in preſbyterali hono-
Bur.l.19.c.71 re, aut in diaconii gradu fuerint cõſecrati, ii pro crimine aliquo
Iuo p.6.c.67. ſuo per manus impoſitionem remedium accipiant pœnitendi: quod
ſine dubio ex Apoſtolica traditione deſcendit, ſecundũ quod ſcriptum
eſt: [Sacerdos [a] ſi peccauerit, quis orabit pro eo?] Vnde huiuſmodi la-
pſis ad promerendũ miſericordiam Dei priuata eſt expetẽda ſeceſſio [b]:
vbi illis ſatisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiam fructuoſa.

a ¶ Sacerdos] *Vulgo ſæpe indicatur in margine locus iſte ex 1. Reg. 2. vt infra de pœ-
nitentia, diſt. 1. c. ſi ſacerdos. cum tamen in eo ſcripturæ loco in vulgata legatur,* ſi au-
In cap. Mar- tem in Deum peccauerit, quis orabit pro eo? *Verum B. etiam Gregorius ad i-
tini Bra.c.23. ſtum locum in morali interpretatione, talem ſententiam elicit,* Quis ei interceſſor re-
Pol.l.2.c.31. manet, cum ille ſe tranſgrediendo præcipitat, qui ad intercedendum pro ali-
is ordinatus eſt?
Bur.l.2.c.37. b ¶ Seceſſio] *Sic emendatum eſt ex antiquis codicibus, & epiſtola ipſa, & hanc lectio-
Anſ.l.7.c.31. nem habuit auctor gloſſa, quod ex manuſcriptis gloſſis conſtat: idcirco & in ea emendan-
Iuo par. 6. dum. Antea legebatur,* eſt expetenda ſucceſſio.
c.138. *Probantur etiam auctoritate Toletani concilij primi, huiuſce-
Pan.l.3.c.61. modi pœnitentes ad clerum non admittendi: in quo, capite ſecundo
† *al. Apo-* *ſic ſtatutum eſt.*
ſtolum] ori.

¶ Cauſa neceſſitatis ad clerum pœnitentes admittantur. C. LXVIII.

† *Expœni-
tentem*] PLacuit vt pœnitẽtes nõ admittantur ad clerum, niſi tantũ ſi neceſ-
in cap. Mar- ſitas, aut vſus exegerit, & tunc inter oſtiarios deputentur, vel inter
tini Brach. lectores, ita vt Euangelia, aut epiſtolam nõ legant. ¶ Si qui autem ante
ordinati ſunt diacones, inter ſubdiacones habeantur, ita vt manũ non
imponãt, nec ſacra contingant. Eum † vero pœnitentẽ dicimus, qui
poſt baptiſmũ, aut pro homicidio, aut pro diuerſis criminibus, grauiſſi-
miſque

miſque peccatis publicam pœnitentiam gerens ſub cilicio † diuino fuerit reconciliatus altario. † *al. cœcilio.*

7 *Apoſtata quoque ad clericatus officium admitti non debent.*
Vnde in concilio Arelatenſi 2. cap. 25.

¶ Ad clericatus officium non admittantur apoſtatæ. C. LXIX.

HI, qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant, & ad ſæcularem † redeunt conuerſationem, & poſtmodum pœnitentiæ remedia non requirunt: ſine pœnitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille ſit, poſt pœnitentiam ſæcularem habitum accipere non præſumat. Quod ſi præſumpſerit, ab eccleſia alienus habeatur. Rab. pœn. c. 33. Burc. l. 19. c. 67. Iuo par. 15. c. 81. † *ſæculum redeunt*] orig.

DISTINCTIO LI.

1 ps. *ECce, quod crimino ſi, vel non vere pœnitentes, vel publicani pœnitentiam agentes, a ſacris prohibentur ordinibus. Adſecut quoque ſancta mater eccleſia, vt curiales, aut poſt baptiſma militantes, aut in foro decertātes a ſacris prohibeantur ordinibus.*
Vnde ait Innocentius Papa Epiſcopis in Toletana ſynodo conſtitutis, epiſt. 24. c. 2.

¶ Poſt baptiſmum militantes, vel in foro decertantes, a ſacris prohibentur ordinibus. C. I.

ALiquantos † ex his, qui poſt acceptam baptiſmi gratiā in forenſi exercitatione verſati ſunt, & obtinendi pertinaciam ſuſceperunt, accitos ad ſacerdotium eſſe comperimus, e quorum numero Rufinus, & Gregorius perhibentur: aliquātos ex militia, qui cum poteſtatibus obedierunt, ſæua † neceſſario præcepta ſunt executi: aliquantos ex curialibus, qui dum parent poteſtatibus, quę ſibi ſunt imperata, fecerunt: aliquantos, qui voluptates, & editiones populo celebrarunt, ad honorem ſummi ſacerdotii perueniſſe, quorum omnium neminem, ne ad ſocietatem quidem ordinis clericorum oportuerat perueniſſe. Quæ ſi ſingula diſcutienda mandemus, nō modicos motus, aut ſcandala Hiſpanienſib. prouinciis, quibus mederi cupimus, de ſtudio emendationis inducemus: idcirco remittenda potius hæc putamus. Sed ne deinceps ſimilia committantur, dilectionis veſtrę maturitas prouidere debebit, vt tantæ vſurpationi ſaltem nūc finis neceſſarius imponatur: eo videlicet conſtituto, vt quicumque tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus ſuis deponantur. † *Quantos enim*] orig. & per interrogationē. † *ſeuera* orig.

Idem Felici Epiſcopo Nucerino, epiſt. 4. c. 3.

¶ De quibus laicis aliqui ad clericatum non poſſunt peruenire. C. II.

DEſignata ſunt genera laicorum, de quibus ad clericatum peruenire nō poſſunt, id eſt ſi quis fidelis militauerit, ſi quis fidelis cauſas egerit, hoc eſt poſtulauerit, ſi quis fidelis adminiſtrauerit. De curi- Poly. l. 2. t. 31. Anſ. l. 7. c. 10. Iuo p. 6. c. 95.

alibus autem manifeſta eſt, quoniam etſi inueniantur huiuſmodi viri, qui debeant clerici fieri, tamen quoniam ſæpius a curia † repetuntur, cauendum ab his eſt propter tribulationem, quæ ſæpe de his eccleſiæ prouenit.

† al. ad curiam.

Idem Victricio Epiſcopo Rothomagenſi, epiſt. 2. c. xi.

¶ Non admittantur curiales ad clericale officium. C. III.

Iuo par. 2. c. 349.

PRæterea frequenter quidam ex fratribus noſtris, curiales, vel quibuſlibet publicis functionibus occupatos, clericos facere contendunt, quibus poſtea maior triſtitia, cum de reuocandis eis aliquid ab Imperatore præcipitur, quam gratia naſcitur de accito. † ¶ Conſtat enim eos in ipſis muneribus † etiam voluptates exhibere, quas a diabolo inuentas eſſe non dubium eſt, & ludorum, & † mimorum apparatibus, aut præeſſe, aut forſitan intereſſe. Sit certe in exemplum ſolicitudo, & triſtitia fratrum, quam ſæpe pertulimus Imperatore præſente, cum pro his ſæpius rogaremus, quam ipſe nobiſcum poſitus cognouiſti: quibus † non ſolum inferiores clerici ex curialibus, verum etiã in ſacerdotio conſtituti ingens moleſtia, vt redderentur, inſtabat.

† al. adſcitu. † al. munijs. † al. vel munerum. † al. ex quibus] orig.

Idem ex concilio Toletano primo, c. 8.

¶ Non promoueatur ad diaconatum, qui poſt baptiſmum ad fidelem necandum accinctus fuerit. C. IIII.

SI quis poſt baptiſmum militauerit, & chlamydem ſumpſerit, aut cingulum ad necandos fideles, etiam ſi grauia non admiſerit, ſi ad clerum admiſſus fuerit, diaconii non accipiat dignitatem.

¶ Ad necandos fideles.] *Verba hæc non ſunt in codice Lucenſi Regio.*

Idem ex concilio Toletano 4. c. 18.

¶ A quibus debet eſſe immunis, qui in epiſcopum ordinatur. C. V.

Q[illegible] in aliquo crimine detecti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, [illegible] ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hæreſi baptizati, aut rebaptizati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturali defectu membrorum, aut deciſione, ª aliquid minus habere noſcuntur, qui ſecundæ vxoris coniunctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, qui ſeruili conditioni obnoxii ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti, vel laici ſunt, qui ſeculari malitiæ dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcii literarum ſunt, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus eccleſiaſticos non aſcenderunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. ¶ Sed nec ille deinceps ſacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriæ ciuitatis elegit, vel aucto-

auctoritas metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum aſſenſus non exquiſiuit. Quicunque ergo deinceps ad ordinem ſacerdotii poſtulatus, & in his, quæ prædicta ſunt, exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit; & examinatus, probabili vita, & doctrina extiterit, tunc ſecundum ſynodalia, vel decretalia conſtituta, cum omnium clericorum, vel ciuium voluntate, ab vniuerſis comprouincialibus epiſcopis, aut certe a tribus, in ſacerdotem die Dominica conſecrabitur, conniuentibus ceteris, qui abſentes ſunt, literis ſuis, & magis auctoritate, vel præſentia eius, qui eſt in metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi metropolitanus elegerit. *† al. a*
Metropolitanus autem non niſi in ciuitate metropoli, † comprouincialibus ibidem conuenientibus. ¶ Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum, ad gradũ ſacerdotii indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.

a ¶ Aut deciſione aliquid] *Addita hæc ſunt ex concilijs olim Coloniæ, ac Lutetiæ impreſſu. In nouiſſima vero Colonienſi editione, legitur*, vel defectione, *pro*, vel defectione.
b ¶ Aut fornicarias] *In codice Lucenſi Regio legitur*, ad fornicationes: *quod videtur intelligendum de concubinis ad tempus adhibitis, vt ſupra diſt. 34. cap. a qui. eſt annotatum.*

DISTINCTIO LII.

QVi vero prætermiſſis aliquibus gradibus non ſuperbia, ſed negligentia ad maiorem aſcenderit, tamdiu a maioribus abſtineat, quouſque congruo tempore prætermiſſos accipiat.
Vnde Alexander II. ſcribit Grimaldo † Cõſtantinienſi † Epiſcopo. *† al. Rainaldo. al. Rumaldo. † al. Cõſtantienſi.*

¶ De eo, qui ſubdiaconatus ordine poſtpoſito, diaconus & presbyter eſt ordinatus. C. I.

SOlicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere, vtrum portitor iſtarum literarum, diaconatus, & preſbyteratus officium idoneus ſit peragere, nec ne; cum ad id præpoſtero † curſu, ſubdiaconatus ordine poſtpoſito, negligentia potius, quam ſuperbia cognoſcatur aſcendiſſe. Vnde nos conſulendo charitati tuæ mandamus, vt ab officio ſacerdotali eum prohibeas, donec proximo quattuor temporum ieiunio ſubdiaconatus miniſterium ſibi rite imponas, & ſic deinceps ad maiora officia eum redire concedas. *Iuo p. 6. c. 406.* *† al. præpoſtere.*

¶ *In libro peruetuſto eſt epiſtola eiuſdem Alexandri ad Geruaſium Rhemenſem archiepiſcopum: cui hæc idem conſilium dat, quod Rumaldo Conſtantienſi Epiſcopo ſe dediſſe narrat.*

Et Tribur. cap. 52. Pol. l. 6. t. 10. Bur. l. 6. c. 15. Iuo p. 10. c. 25 & 144.

¶ Quinquennio a communione abſtineant, qui caſu homicidium faciunt. C. XLII.

EOs vero, qui non voluntate, ſed caſu homicidium fecerit, prior quidem regula poſt ſeptem annorum pœnitentiam communioni ſociauit, ſecundum gradus conſtitutos; hæc * vero humana † quinquennii tempus tribuit.

† *al. humanior.*

* Hæc vero] *Græce eſt*, ὁ δὲ δεύτερος τὸν πενταετῆ χρόνον πληρώσει, *id eſt*. Secunda vero quinquennii tempus explebit. *Atque ita fere Burchardus, & Iuo ex Dionyſii verſione. & infra ca. cap.* Si quis voluntate.

Et in concil. Worm. c. 39. Rab. pœni. cap. 14. Bur. l. 6. c. 19. Anſ. l. 11. c. 36. Iuo par. 10. c. 22. & 148.

Item ex concilio Eliberitano, c. 5.

¶ Quibus temporum ſpatiis a communione abſtineat, quæ voluntate, vel ancillam ſuam interfecerit. C. XLIII.

SI qua fœmina zeli furore accenſa, flagellis verberauerit ancillam ſuam, ita vt infra tertium diem animam cum cruciatu effundat; eo quod incertum ſit, voluntate, an caſu occiderit; ſi voluntate, poſt ſeptem annos; ſi caſu, poſt quinque annorum tempora (acta legitima pœnitentia) ad communionem placuit admitti. Quod, ſi intra tempora conſtituta fuerit infirmata, accipiat communionem.

Item ex capitulis Martini Bracharenſis epiſcopi, c. 78.

¶ De his, qui voluntate, vel caſu homicidium faciunt. C. XLIIII.

Iuo p. 10. c. 39

S[illegible] voluntarie homicidium fecerit, ad ianuam eccleſiæ ca[illegible]e ſemper ſubiaceat, & communionem in exitu vitæ ſuæ recipi[illegible] [illegible] autem non voluntarie, ſed caſu aliquod homicidium fecerit, prior canon ſeptem annis agere pœnitentiam iuſſit; ſecundus canon quinque mandauit.

Item ff. tit. de furtis. L. Qui ſaccum.

¶ De eodem. C. XLV.

* Pandect. lib. 47. tit. 2. leg. 79.

QVi ſaccum habentem pecuniam ſurripuerit; furti actione, etiam ſacci nomine, tenetur; quamuis non ſit ei animus ſacci ſurripiendi.

Contra animum, non opus puniri, lib. 9. cod. titu. ad leg. Cornel. de ſicariis, exemplo ſacrarum litterarum, Diocletiani, & Maximiani colligitur.

¶ De eodem C. XLVI.

EVm, qui aſſeuerat homicidium ſe non voluntate, ſed caſu fortuito feciſſe, cum calcis ictu mortis occaſio præbita videatur, ſi hoc ita eſt, neq; ſuper hoc ambigi poterit, omni metu, ac ſuſpicione, quam ex admiſſæ rei diſcrimine ſuſtinet, ſecundũ id, quod adnotatione noſtra comprehenſum eſt, volumus liberari.

[*Item Imperator Antoninus C. ad leg. Cornel. de ſica. l. 1.*]

¶ PALEA

PALEA. C. XLVII.

FRater veſter rectius fecerit, ſi ſe præſidi prouinciæ obtulerit. Qui ſi probauerit non occidendi animo hominem a ſe eſſe percuſſum, remiſſa homicidii pœna ſecundum militarem diſciplinam ſententiam proferet. Crimen enim contrahitur, ſi & voluntas nocendi intercedat. Ceterum ea, quę ex improuiſo, caſu potius, quã fraude accidunt; fato plerumque, non noxæ imputantur.

Hinc & Gelaſius † Papa. † *al. Pelagius.*

¶ De eodem. C. XLVIII.

QVantum dicit iſte Placidus †, anno præterito dictum eſt de vxore illius; quia ſubito inter caballos inuenta eſt, & dum traherentur caballi, colliſa eſt illa, & abortum fecit. Quod ſi ita eſt; forte ſi caballos alienos tulerit; inde eſt culpabilis. Nam de muliere, quæ caſu inter caballos confracta eſt, vbi voluntas illius non agnoſcitur perniciosa fuiſſe, non poteſt, nec debet addici per leges. † *al. Placidius.*

Item Nicolaus Papa.

¶ De eodem. C. XLIX.

HI, qui arbores incidere videntur, ſi contigerit, vt cadens arbor occiderit hominem, inculpabiles ſunt, atque innoxii; quia nec voluntate eorum, nec deſiderio, homicidium perpetratum eſt. Si vero aliqua culpa eorum, vel neglectu, morientis hominis interitus cognoſcitur adueniſſe; abiiciendi ſunt a gradu, & in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiendi.

Item ex concilio Wormatienſi, c. 29.

¶ De eodem. C. L.

SÆpe contingit, dum quis operi neceſſario inſiſtens arborem inciderit, vt aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur. Et idcirco, ſi voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum eſt; vt homicida, pœnitentiæ debet omnino ſubmitti. Quod ſi non voto, non incuria illius, non denique ſcientia contigit; ſed dum ille operi neceſſario fortaſſis incumberet, iſte inſperatus occurrens ſub arbore improuiſus deuenit, & ſub ipſa oppreſſus eſt; inciſor arboris non tenetur pro homicida. Bur. l. 6. c. 32. Iuo p. 10. c. 150.

Item ex concilio Triburienſi, c. 36. [Sed ibi copioſius.]

De eodem. C. LI.

SI duo fratres in ſilua arbores ſucciderint, & appropinquante caſu ruina ipſius arboris frater dixerit fratri, caue; & ille fugiens in preſſuram arboris inciderit, & mortuus fuerit; viuens frater innocens de ſanguine germani diiudicetur. Bur. l. 6. c. 22. Iuo p. 10. c. 151.

Præmiſſis auctoritatib. lapſis permittitur, vt poſt pœnitentiã in ſuis ordinib. reparari valeãt: ad maiorẽ autem conſcendere poſt lapſum nulla eis auctoritate permittitur; imo penitus prohibetur.

Vnde in Ilerdenſi concilio, c. 5. legitur.

15.q.8. hi qui. Rabanus pęn. c. 1. Burc. l. 19. c. 74. Iuo p. 15. c. 87.

¶ Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt, ſed non ad maiora conſcendere. C. LII.

HI, qui altario Dei deſeruiunt, ſi ſubito in flenda carnis fragilitate corruerint, & Domino reſpiciēte, digne pœnituerint, ita vt mortificato corpore, cordis contriti ſacrificium Deo offerant; maneat in poteſtate pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos prolixiore tempore ab eccleſiæ corpore ſegregare: ita tamen, vt ſic officiorum ſuorum loca recipiant, ne poſſint ad altiora officia vlterius promoueri. ¶ Quod [a] ſi iterato velut canes ad vomitum reuerſi fuerint, & [b] veluti ſues in volutabris luti iacuerint; non ſolum dignitate officij careant; ſed etiam ſanctam communionem, niſi in exitu, non percipiant.

a ¶ Quod ſi iterato.] *Hinc vſque ad finem abſunt à codicibus illis Gratiani, à quibus palea abeſſe ſolent. In alio autem hic præpoſitum eſt nomen palea.*

b ¶ Et veluti ſues in volutabris luti iacuerint.] *Hæc non leguntur in antiquis editionibus conciliorum, Colonienſi, ac Pariſienſi, duobus codicibus Vaticanis, Lucenſi regio, neque infra 15. q. 8. c. Hi qui. Sunt tamen apud Iuonem, & in editione Colon. 4. volum.*

Sed exemplo beati Petri (qui poſtquā trina negationis maculas, confeſſione diluit amoris; non ſolum in gradu ſui apoſtolatus remanſit, verum etiam in paſtorem totius eccleſiæ a Chriſto inſtitui meruit) probantur lapſi poſt dignam pœnitentiam non ſolum propria officia retinere: ſed etiam ad maiora poſſe conſcendere. Quod autem beatus Petrus poſt negationem paſtor eccleſiæ a Domino ſit inſtitutus, probatur auctoritate beati Gregorij, qui in homilia Dominicæ reſurrectionis de eodem principe Apoſtolorum ſcribit dicens.

Hom. 21. in Euang.

¶ Petrus poſt culpam negationis princeps Apoſtolorum a Domino eſt inſtitutus. C. LIII.

COnſiderandum nobis eſt, cur omnipotens Deus eum, quem cunctæ eccleſiæ præferre diſpoſuerat, ancillæ vocem pertimeſcere, & ſeipſum negare permiſit. ¶ Quod nimirum magnæ actum eſſe pietatis diſpenſatione cognoſcimus, vt is, qui futurus erat paſtor eccleſiæ, in ſua culpa diſceret, qualiter aliis miſereri debuiſſet. Prius itaque eum oſtendit ſibi, & tunc præpoſuit ceteris, vt ex ſua infirmitate cognoſceret, quam miſericorditer aliena infirma toleraret.

Item Ambroſius in ſerm. 47. de fide Petri.

¶ Poſt negationem in fide, & gradu Petrus profecit. C. LIIII.

FIdelior factus eſt Petrus, poſtquam fidem ſe perdidiſſe defleuit; atque ideo maiorem gratiam reperit, quam amiſit. Tamquam enim bonus paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum; & qui ipſe interrogationis tentatione nutauerat, ceteros fidei ſtabilitate fundaret. Denique pro ſoliditate deuotionis, eccleſiarum petra dicitur; ſicut ait Dominus

Matt. 16.

[Tu

Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam] Petram enim tanquam ſaxum immobile totius corporis † Chriſtianitatis compagem, molemque contineat. † *operis Chriſtiani.*]

a Item obijcitur, pœnitentes † ad ſacros ordines promoueri non debent: non ergo lapſi poſt pœnitentiã ad maiora pertingere poſſunt. † *al. ſolenniter pœnitentes.*

Vnde in concilio Carthaginenſi 4. c. 68. & 69. legitur.

¶ Non ordinetur clericus ex pœnitentibus. C. LV. Pol. l. 2. t. 31.

EX pœnitentibus, quamuis ſit bonus, clericus non ordinetur. Si per ignorantiam epiſcopi factum fuerit: deponatur a clero: quia ſe ordinationis tempore non prodidit fuiſſe pœnitentem. Si autem ſciens Epiſcopus ordinauerit talem, etiam ipſe a ab Epiſcopatu ſuo ordinãdi duntaxat poteſtate priuetur. Simili ſententiæ ſubiacebit Epiſcopus, ſi ſciens ordinauerit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam, vxorem habuit, aut ſecundam. Anſ. l. 7. c. 20. & 23. Bur. l. 2. c. 35. Iuo p. 6. c. 136. & p. 15. c. 5. Pann. l. 3. c. 60. c. 69.

a ¶ Ipſe ab] *In originali legitur*, ipſe ab epiſcopatus ſui ordinandi duntaxat poteſtate priuetur. *al.* ipſe Epiſcopatus ſui, *quemadmodum & apud Iuonem, par. 15. c. 5.*

Item Siricius Papa Himerio Epiſcopo, epiſt. 1. c. 15.

¶ Bigamus, pœnitens, viduæ maritus, ſacræ militiæ ſe ingerens, ſine ſpe promotionis in ſuo ordine permaneat C. LVI.

QVicumque pœnitens, quicumque bigamus, quicumque viduæ maritus, ad ſacram militiam indebite, & incompetenter irrepſerit, hac ſibi conditione a nobis veniam intelligat relaxatam, vt in magno debeat computare beneficio, ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in hoc, quo inuenitur, ordine perpetua ſtabilitate permaneat. Anſ. l. 7. c. 17. 20. 21.

Item ex concilio Gerundenſi, c. 9.

¶ Non prohibeatur a clero, qui preſſus languore per communionem pœnitentiæ benedictionem accepit. C. LVII.

SI † a vero, qui ægritudinis languore depreſſus pœnitentiæ benedictionem, quam viaticum deputamus, per communionem acceperit, & poſtmodum reconualeſcens caput pœnitentiæ in eccleſia publice non ſubdiderit, ſi prohibitis vitiis non detinetur obnoxius, admittatur ad clerum. † *Is vero*] *manuſcr. & orig.*

Item Hormiſda Papa omnib. Epiſcopis per vniuerſas prouincias conſtitutis.

¶ Qui ad pœnitentiam agendam in monaſterio retruditur, presbyter non ordinetur. C. LVIII.

SI ille, qui vltro petit pœnitentiã, quamuis eam perfecte agat, non poteſt Epiſcopus, aut presbyter ordinari, ita vt etiam ſi per ignorantiam ordinatus fuerit, & poſtea conuincitur pœnitentiam accepiſſe, deiiciatur: ille ergo qui inuitus ad pœnitentiam agendam mittitur in monaſterium, (qui vtique nihil aliud, quam pœnitens dicendus eſt) qua cõſcientia ad ſacerdotium venire permittitur? nemo mihi alia Supra c. ex pœnitentib. Pol. l. 2. ti. 31. Anſ. l. 7. c. 22 & l. xi. c. 87.

quælibet contra auctoritatem ſedis Apoſtolicæ, vel cccxviij. Epiſcoporum, vel reliquorum canonum cõſtituta, obiiciat: quia quidquid contra illorum definitionem (in quibus Spiritum ſanctum credimus locutum) dictum fuerit, recipere non ſolum temerarium, ſed etiam periculoſum eſſe non dubito.

Item Gelaſius Vrbis Romæ Epiſcopus omnibus Epiſcopis per Lucaniam, &c. c. 5.

¶ Bigamus, vel quiliber poſt pœnitentiam ſacris non applicetur miniſteriis. C. LIX.

Anſ. l. 7. c. 18. † *al. fas eſſe bigamos.* † *al. myſteriis.*

NOn confidat quiſquam Pontificum bigamos †, aut coniugia ſortientes ab aliis derelicta, ſiue quoſlibet poſt pœnitentiam, vel ſine litteris, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curiæ, publicarumque rerum nexibus implicatos, aut paſſim nulla temporis cõgruentis expectatione diſcuſſos, diuinis ſeruituros applicare miniſteriis †.

Item Innocentius Agapito, & ceteris, epiſt. 6.

¶ Pœnitentes nec etiam clerici fieri poſſunt. C. LX.

In conc. Nicæno, c. 10.

CAnones apud Nicæam conſtituti, pœnitentes etiam ab infimis officiis clericorum excludunt.

Hoc non de quibuſlibet pœnitentibus intelligitur, ſed de illis tantum, qui poſt actam pœnitentiam ſæcularis militiæ cingulũ acceperunt. De quibus Innocentius Epiſcopus ſcribit Victricio Rothomagenſi Epiſcopo, epiſtola 2. c. 2.

¶ Non debet fieri clericus, qui poſt remiſſionem peccatorum, militiæ cingulum habuit. C. LXI.

Anſ. l. 7. c. 13.

SI quis poſt remiſſionem peccatorum, cingulum militiæ ſæcularis habuerit, ad clericatum admitti omnino non debet.

Lib. 2. de pœnit. cap. 10. De pœni. diſtin. 3. c. reperiũtur. & c. ſi. Hug. lib. de ſacram. p. 14 cap. 4. Ambro. ibi.

Poteſt & aliter intelligi. Eſt quædam pœnitẽtia, quæ ſolennis appellatur, quæ ſemel tantum in eccleſia conceditur: de qua Ambroſius ait, [*Sicut vnum eſt baptiſma; ita vnica eſt pœnitentia.*] *Item* [*Non eſt ſecundus locus pœnitentiæ.*] [*Merito reprehẽduntur* [a], *qui ſæpius agendam pœnitentiam putant, quia luxuriantur in Christo. Nam ſi vere agerent pœnitentiam, iterandum poſtea non putarent.*]

a ¶ Reprehenduntur] *Legebatur.* reperiuntur. *Emendatum eſt hic ex originali: quod tamen fieri non potuit infra c. reperiuntur. de pœniten. diſt. 3. quia vox,* reperiuntur, *ibi eſt initium capitis.*

Item Auguſtinus ad Macedonium, epiſtola 54.

¶ De eodem. C. LXII.

Infra de pœ. diſt. 8. c. quãuis. Magiſter l. 4 diſt. 14. c. 3. Iuo par. 15. cap. 24.

QVamuis caute, & ſalubriter prouiſum ſit, vt locus illius humillimæ pœnitentiæ ſemel tantum in eccleſia concedatur, ne medicina [b] nimis vtilis vilis habeatur; tamen quotidie peccantibus numquam per pœnitentiam venia negatur.

b ¶ Ne medicina] *In aliquot vetuſtis exemplaribus Gratiani caput hoc eſt coniunctum ſuperiori. Locum enim Diui Auguſtini ſuo modo aptat. Apud illum quidem hoc loco ita legitur:* Ne medicina vilis, minus vtilis eſſet ęgrotis; quæ tanto magis ſalubris eſt, quanto minus contemptibilis fuerit: quis tamen audeat dicere Deo,

Deo, quare huic homini, qui poſt primam pœnitentiam rurſus ſe laqueis iniquitatis obſtringit, adhuc iterum parcis? &c.

Hac autem pœnitentia quomodo imponēda ſit, in Agathenſi concilio legitur, in quo ſic ſtatutum eſt, c. 15. Capitul. l. 5. c. 58. & l. 7. cap. 310.

¶ Quomodo pœnitentes ad pœnitentiam accedant. C. LXIII.

POEnitentes tempore quo pœnitentiam petunt, impoſitionē manuum & ciliciū ſuper caput a ſacerdote (ſicut vbique conſtitutum eſt) conſequatur. Si autem comas non depoſuerint, aut veſtimenta non mutauerint, abiiciantur: & niſi digne pœnituerint, non recipiantur. Iuuenibus etiam pœnitentia non facile committenda eſt propter ætatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte poſitis non eſt negandum. Burch. l. 19. cap. 27. Iuo p. 15. c. 17

Item ex eodem [a].

¶ Quæ ſint ſeruanda in ſolenni pœnitentia. C. LXIIII.

IN capite Quadrageſimæ omnes pœnitentes, qui publicam ſuſcipiunt, aut ſuſceperunt pœnitentiam, ante fores eccleſiæ ſe repræſentent Epiſcopo ciuitatis, ſacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demiſſis, reos ſe eſſe ipſo habitu & vultu proteſtantes. Ibi adeſſe debent decani, id eſt, archipreſbyteri parochiarum, & [b] preſbyteri pœnitentium, qui eorum conuerſationem diligēter inſpicere debent, & ſecundum modum culpæ pœnitentiam per præfatos † gradus iniungere. Poſt hæc eos in eccleſiam introducant †, & cum omni clero ſeptem pœnitentiales pſalmos in terra proſtratus Epiſcopus cum lacrymis pro eorum abſolutione decantet. tunc reſurgens ab oratione, iuxta quod canones iubent manus eis imponat; aquam benedictam ſuper eos ſpargat, cinerem prius mittat, deinde cilicio capita eorum operiat: & cū gemitu & crebris ſuſpiriis denūciet eis, quod ſicut Adam proiectus eſt de paradiſo, ita ipſi pro peccatis ab eccleſia abiiciūtur: poſt hæc iubeat miniſtris, vt eos extra ianuas eccleſiæ expellāt: clerus vero proſequatur eos cū reſponſorio [In ſudore vultus tui veſceris pane tuo, &c.] vt videntes ſanctam eccleſiam pro facinoribus ſuis tremefactam, atque commotam, non paruipendant pœnitentiam. In ſacra autem Domini cœna rurſus ab eorum decanis, & eorum preſbyteris, eccleſię liminibus repræſententur. Burch. l. 19. cap. 26. Iuo p. 15. c. 45 †al. præfixos †al. introducat. *Gen. 3.*

a ¶ Ex eodem] *Ex Agathenſi etiam citant Burchardus & Iuo, & Rhebaldus Cardinalis (qui tempore Paſchalis Pontifi. claruit) in libro ſuo de pœnitentia publice non iteranda. In vno tamē manuſcripto Burchardi exemplari citatur ex Pœnitentiali Romano. Sententia vero huius capitis magna ex parte habetur in Pontificali, & ordine Romano, a pag. 24. vſque ad 30.*

b ¶ Et presbyteri] *Apud Burchardum legitur*, id eſt presbyteri.

¶ *Hanc pœnitentiam nulli vnquam clericorum agere conceditur, atq; ideo huiuſmodi pœnitentes ad clerum admitti prohibentur.*

Vnde in Carthaginenſi concilio 5. c. 11. ſtatutum eſt.

Burc. l. 19. cap. 72. Iuo p. 15. c. 85 Capitul. 5. cap. 66. † *al. Confirmatū.*] orig.

¶ Clericis non imponátur manus, tamquā pœnitentibus. C. LXV.

COnfirmādum † eſt, vt ſi quando preſbyteri, vel diaconi in aliqua grauiori culpa conuicti fuerint, qua eos a miniſterio neceſſe ſit remoueri: non eis manus tamquam pœnitentibus, vel tamquam fidelibus laicis imponatur, neque vmquam permittendum, vt rebaptizati ad clericatus gradum promoueantur.

Vnde in Carthaginenſi concilio 5. c. 11. ſtatutum eſt.

¶ Nec clerico pœnitentiam agere, nec pœnitenti ad clericatum accedere permittitur. C. LXVI.

Anſ. l. 7. c. 20. Bur. l. 19. c. 49 Iuo p. 6. c. 54. & p. 15. c. 65.

ILlud quoq; nos par fuit prouidere, vt ſicut pœnitentiam agere cuiquā non conceditur clericorū, ita & poſt pœnitudinē, ac reconciliationem nulli vmquam laico liceat honorem clericatus adipiſci: quia quamuis ſint omnium peccatorum cōtagione mundati, nulla tamen debent gerendorum ſacramentorū inſtrumenta ſuſcipere, qui dudum fuerunt vaſa vitiorum.

† *al. 92.*

Item Leo Papa Ruſtico Narbonenſi, epiſt. 90. † *c. 2.*

¶ Preſbyteris, & diaconis tamquam pœnitentibus non debent manus imponi. C. LXVII.

Pol. l. 4. t. 39. Bur. l. 19. c. 71 Iuo p. 6. c. 67.

ALienū eſt a cōſuetudine eccleſiaſtica, vt qui in preſbyterali honore, aut in diaconii gradu fuerint cōſecrati, ii pro crimine aliquo ſuo per manus impoſitionem remedium accipiant pœnitendi: quod ſine dubio ex Apoſtolica traditione deſcendit, ſecundū quod ſcriptum eſt: [Sacerdos [a] ſi peccauerit, quis orabit pro eo?] Vnde huiuſmodi lapſis ad promerendū miſericordiam Dei priuata eſt expetēda ſeceſſio [b]: vbi illis ſatisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiam fructuoſa.

In cap. Martini Bra. c. 23. Pol. l. 2. t. 31. Bur. l. 2. c. 37. Anſ. l. 7. c. 31. Iuo par. 6. c. 138. Pan. l. 3. c. 61.

a ¶ Sacerdos] *Vulgo ſæpe indicatur in margine locus iſte ex 1. Reg. 2. vt infra de pœnitentia, diſt. 1. c. ſi ſacerdos. cum tamen in eo ſcriptura loco in vulgata legatur,* ſi autem in Deum peccauerit, quis orabit pro eo? *Verum B. etiam Gregorius ad illum locum in morali interpretatione, talem ſententiam elicit,* Quis ei interceſſor remanet, cum ille ſe tranſgrediendo præcipitat, qui ad intercedendum pro aliis ordinatus eſt?

b ¶ Seceſſio] *Sic emendatum eſt ex antiquis codicibus, & epiſtola ipſa, & hanc lectionem habuit auctor gloſſæ, quod ex manuſcriptis gloſſis conſtat: idcirco & in ea emendandum. Antea legebatur,* eſt expetenda ſucceſſio.

Probantur etiam auctoritate Toletani concilij primi, huiuſcemodi pœnitentes ad clerum non admittendi: in quo, capite ſecundo ſic ſtatutum eſt.

† *al. Apoſtolum*] ori. † *Expœnitentem*] in cap. Martini Brach.

¶ Cauſa neceſſitatis ad clerum pœnitentes admittantur. C. LXVIII.

PLacuit vt pœnitētes nō admittantur ad clerum, niſi tantū ſi neceſſitas, aut vſus exegerit, & tunc inter oſtiarios deputentur, vel inter lectores, ita vt Euangelia, aut epiſtolam nō legant. ¶ Si qui autem ante ordinati ſunt diacones, inter ſubdiacones habeantur, ita vt manū non imponāt, nec ſacra contingant. Eum † vero pœnitentē dicimus, qui poſt baptiſmū, aut pro homicidio, aut pro diuerſis criminibus, grauiſſi-

misque

miſque peccatis publicam pœnitentiam gerens ſub cilicio † diuino fuerit reconciliatus altario. † *al. cōcilio.*

7 *Apoſtata quoque ad clericatus officium admitti non debent. Vnde in concilio Arelatenſi 2. cap. 25.*

¶ Ad clericatus officium non admittantur apoſtatæ. C. LXIX. Rab.pœn. c.33.

HI, qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant, & ad ſæcularem † redeunt conuerſationem, & poſtmodum pœnitentiæ remedia non requirunt: ſine pœnitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille ſit, poſt pœnitentiam ſæcularem habitum accipere non præſumat. Quod ſi præſumpſerit, ab eccleſia alienus habeatur. Burc.l.19.c. 67. Iuo par.15. c.81. † *ſæculum redeunt*] orig.

DISTINCTIO LI.

1 *ECce, quod criminoſi, vel non vere pœnitentes, vel publicani* ps *pœnitentiam agentes, a ſacris prohibentur ordinibus. Adiecit quoque ſancta mater eccleſia, vt curiales, aut poſt baptiſma militantes, aut in foro decertātes a ſacris prohibeantur ordinibus.*

Vnde ait Innocentius Papa Epiſcopis in Toletana ſynodo conſtitutis, epiſt. 24. c. 2.

¶ Poſt baptiſmum militantes, vel in foro decertantes, a ſacris prohibentur ordinibus. C. I.

ALiquantos † ex his, qui poſt acceptam baptiſmi gratiā in forenſi exercitatione verſati ſunt, & obtinendi pertinaciam ſuſceperunt, accitos ad ſacerdotium eſſe comperimus, e quorum numero Rufinus, & Gregorius perhibentur: aliquātos ex militia, qui cum poteſtatibus obedierunt, ſæua † neceſſario præcepta ſunt executi: aliquantos ex curialibus, qui dum parent poteſtatibus, quę ſibi ſunt imperata, fecerunt: aliquantos, qui voluptates, & editiones populo celebrarunt, ad honorem ſummi ſacerdotii perueniſſe, quorum omnium neminem, ne ad ſocietatem quidem ordinis clericorum oportuerat perueniſſe. Quæ ſi ſingula diſcutienda mandemus, nō modicos motus, aut ſcandala Hiſpanienſib. prouinciis, quibus mederi cupimus, de ſtudio emendationis inducemus: idcirco remittenda potius hæc putamus. Sed ne deinceps ſimilia committantur, dilectionis veſtrę maturitas prouidere debebit, vt tantæ vſurpationi ſaltem nūc finis neceſſarius imponatur: eo videlicet conſtituto, vt quicumque tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus ſuis deponantur. † *Quantos enim*] orig. & per interrogationē. † *ſeuera* orig.

Idem Felici Epiſcopo Nucerino, epiſt. 4. c. 3.

¶ De quibus laicis aliqui ad clericatum non poſſunt peruenire. C. II.

DEſignata ſunt genera laicorum, de quibus ad clericatum peruenire nō poſſunt, id eſt ſi quis fidelis militauerit, ſi quis fidelis cauſas egerit, hoc eſt poſtulauerit, ſi quis fidelis adminiſtrauerit. De curi- Poly.l.2.c.31. Anſ.l.7.c.10. Iuo p.6.c.95.

alibus autem manifeſta eſt, quoniam etſi inueniantur huiuſmodi vi-
† al. ad curiam. ri, qui debeant clerici fieri, tamen quoniam ſæpius a curia † repetuntur, cauendum ab his eſt propter tribulationem, quæ ſæpe de his eccleſiæ prouenit.

Idem Victricio Epiſcopo Rothomagenſi, epiſt. 2. c. 11.

¶ Non admittantur curiales ad clericale officium. C. III.

Iuo par. c. 349. PRæterea frequenter quidam ex fratribus noſtris, curiales, vel quibuſlibet publicis functionibus occupatos, clericos facere contendunt, quibus poſtea maior triſtitia, cum de reuocandis eis aliquid ab
† al. adſcitis. Imperatore præcipitur, quam gratia naſcitur de accito. † ¶ Conſtat enim eos in ipſis muneribus † etiam voluptates exhibere, quas a dia-
† al. munijs. bolo inuentas eſſe non dubium eſt, & ludorum, & † mimorum appa-
† al. vel munerum. ratibus, aut præeſſe, aut forſitan intereſſe. Sit certe in exemplum ſollicitudo, & triſtitia fratrum, quam ſæpe pertulimus Imperatore præ-
† al. ex quibus] orig. ſente, cum pro his ſæpius rogaremus, quam ipſe nobiſcum poſitus cognouiſti: quibus † non ſolum inferiores clerici ex curialibus, verum etiã in ſacerdotio conſtituti ingens moleſtia, vt redderentur, inſtabat.

Idem ex concilio Toletano primo, c. 8.

¶ Non promoueatur ad diaconatum, qui poſt baptiſmum ad fidelem necandum accinctus fuerit. C. IIII.

SI quis poſt baptiſmum militauerit, & chlamydem ſumpſerit, aut cingulum ad necandos fideles, etiam ſi grauia non admiſerit, ſi ad clerum admiſſus fuerit, diaconii non accipiat dignitatem.

¶ Ad necandos fideles.] *Verba hæc non ſunt in codice Lucenſi Regio.*

Idem ex concilio Toletano 4. c. 18.

¶ A quibus debet eſſe immunis, qui in epiſcopum ordinatur. C. V.

QVi in aliquo crimine detecti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hæreſi baptizati, aut rebaptizati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturali defectu membrorum, aut deciſione, *aliquid minus habere noſcuntur, qui ſecundæ vxoris coniunctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, qui ſeruili conditioni obnoxii ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti, vel laici ſunt, qui ſeculari malitiæ dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcii literarum ſunt, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus eccleſiaſticos non aſcenderunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. ¶ Sed nec ille deinceps ſacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriæ ciuitatis elegit, vel aucto-

auctoritas metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum aſſenſus non exquiſiuit. Quicunque ergo deinceps ad ordinem ſacerdotii poſtulatus, & in his, quæ prædicta ſunt, exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit; & examinatus, probabili vita, & doctrina extiterit, tunc ſecundum ſynodalia, vel decretalia conſtituta, cum omnium clericorum, vel ciuium voluntate, ab vniuerſis comprouincialibus epiſcopis, aut certe a tribus, in ſacerdotem die Dominica conſecrabitur, conniuentibus ceteris, qui abſentes ſunt, literis ſuis, & magis auctoritate, vel præſentia eius, qui eſt in metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non niſi in ciuitate metropoli, † comprouincialibus ibidem conuenientibus. ¶ Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum, ad gradū ſacerdotii indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit. † al. a

a ¶ Aut deciſione aliquid] *Addita hæc ſunt ex concilijs olim Coloniæ, ac Lutetiæ impreſſis. In nouiſſima vero Colonienſi editione, legitur*, vel defectione, *pro*, vel defectione.
b ¶ Aut fornicarias] *In codice Lucenſi Regio legitur*, ad fornicationes: *quod videtur intelligendum de concubinis ad tempus adhibitis, vt ſupra diſt. 34. cap. 4. quæ. eſt annotatum.*

DISTINCTIO LII.

Q*Vi vero prætermiſſis aliquibus gradibus non ſuperbia, ſed negligentia ad maiorem aſcenderit, tamdiu a maioribus abſtineat, quouſque congruo tempore prætermiſſos accipiat.*

Vnde Alexander II. ſcribit Grimaldo † Cōſtantinenſi † Epiſcopo. † *al. Rainaldo. al. Rumaldo.*

¶ De eo, qui ſubdiaconatus ordine poſtpoſito, diaconus & preſbyter eſt ordinatus. C. I. † *al. Cōſtanrienſi.*

SOlicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere, vtrum portitor iſtarum literarum, diaconatus, & preſbyteratus officium idoneus ſit peragere, nec ne; cum ad id præpoſtero † curſu, ſubdiaconatus ordine poſtpoſito, negligentia potius, quam ſuperbia cognoſcatur aſcendiſſe. Vnde nos conſulendo charitati tuæ mandamus, vt ab officio ſacerdotali eum prohibeas, donec proximo quattuor temporum ieiunio ſubdiaconatus miniſterium ſibi rite imponas, & ſic deinceps ad maiora officia eum redire concedas. Iuo p. 6. c. 406. † *al. præpoſtere.*

¶ *In libro peruetuſto eſt epiſtola eiuſdem Alexandri ad Geruaſium Rhemenſem archiepiſcopum: cui hoc idem conſilium dat, quod Rumaldo Conſtantienſi Epiſcopo ſe dediſſe narrat.*

DISTINCTIO LIII.

diſt. 51. deſignata.

1 ps *CVriales autem, vt ſupra ſcriptum eſt, ideo ordinari prohibentur, quia frequenter, dum ab eccleſia repetuntur, plurima incommoda eccleſia conſequitur. Vel quia ijdem curiales non voto religionis, ſed vt officiorum ſuorum ratiocinia fugiant, ad eccleſiam ſe transferunt.*

Vnde Gregorius Papa ſcribit lib. 7. reg. epiſt. 11. Epiſcopis Siciliæ de lege Mauritij Auguſti.

¶ Quare ſit conſtitutum, ne curiales ordinentur. C. I.

Iuo par. 10. c. 114.

LEgem, quam piiſſimus Imperator dedit, ne fortaſſe hi, qui militię, vel rationibus ſunt publicis obligati, dum cauſarum ſuarum periculum fugiunt, ad eccleſiaſticum habitum veniant, vel in monaſteriis conuertantur, veſtrę ſtudui fraternitati tranſmittere; hoc maxime exhortans; quod hi, qui ſæculi actionibus implicati ſunt, in clero eccleſię præpropere ſuſcipiendi non ſunt, quia dum in eccleſiaſtico habitu non diſſimiliter, quam vixerant, viuunt, nequaquam ſtudent ſęculum fugere, ſed mutare. Quod ſi etiam tales quoq; monaſterium petunt; ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi prius a ratiociniis † publicis abſoluti fuerint. ¶ Si qui vero ex militaribus viris [a] in monaſteriis conuerti feſtinant; non ſunt temere ſuſcipiendi; niſi eorum vita fuerit ſubtiliter inquiſita. Et iuxta normam regularem debent in ſuo habitu per triennium probari; & tu[nc] monachicum habitum Deo auctore ſuſcipere.

† *al. actionibus*] orig.

a ¶ Viris] *In aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus, & apud Iuonem legitur, numeris, vt ſignificetur milites in breuiculo, ſeu matricula deſcripti.*

DISTINCTIO LIIII.

1 ps *SErui autem ordinari prohibentur, niſi a proprijs dominis libertatem legitimam conſequantur.*

Vnde Leo Epiſcopus ſcribit epiſtola prima omnibus epiſcopis per Campaniam, &c.

¶ Seruus ad clericatus officium non promoueatur. C. I.

Pol. l. 2. ti. 31. Anſ. l. 7. c. 28. Bur. l. 2. c. 22. in fin. Iuo p. 6. c. 64.

NVllus [b] epiſcoporum ſeruum alterius ad clericatus officium promouere præſumat, niſi forte eorum petitio, aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eo vendicant poteſtatis. Debet enim eſſe immunis ab aliis, qui diuinæ militiæ eſt aggregandus, vt a caſtris dominicis, quibus nomen eius adſcribitur, nullis neceſſitatis vinculis abſtrahatur.

b ¶ Nullus] *Caput hoc videtur confectum ex titulo, qui in codice canonum præponitur primo decreto Leonis primi, & ex parte poſteriore ipſius decreti, in qua exceptio eorum, quæ prius ſtatuit, continetur: prior autem pars, quæ hic deeſt, habetur infra ea. cap. admittuntur.*

Item ex concilio [a] Triburienſi.

¶ De

¶ De ſeruili conditione nullus ad ſacros ordines deueniat. C. II.

NVlli de ſeruili conditione ad ſacros ordines promoueantur, niſi prius a propriis dominis legitimam libertatem conſequantur: cuius libertatis charta ante ordinationem in ambone publice legatur, & ſi nullus contradixerit, rite conſecrabuntur. Porro ſeruus non canonice conſecratus, poſtquam de gradu ceciderit, eius conditionis ſit, cuius fuerat ante gradum.

Polyc. ibid. Bur. l. 2. c. 21. Iuo p. 6. c. 41. Pan. l. 3. c. 48.

a ¶ Concilio Triburienſi] *Huius capitis in conci. Tribur. cap. 29. ſententia potius habetur, quam verba, quæ aliqua ex parte videntur conuenire cum iis, quæ ſcribuntur primo libro capitularium, c. 33. de ordinatione ſeruorum. verſi. & quandocumque.*

[*Ex concilio Carthaginenſi* [b] *primo, cap. 8.*]

PALEA. C. III.

MAgnus epiſcopus Aſtiagenſis dixit, quid dilectioni veſtræ videtur, procuratores: actores & executores, ſeu curatores pupillorum ſi debeant ordinari? Gratus epiſcopus dixit: ſi poſt depoſita vniuerſa, & reddita ratiocinia, actus vitæ ipſorum fuerint comprobati in omnibus, debent & cum laude, cleri, ſi poſtulati fuerint, honore munerari. Si enim ante libertatem negotiorum, vel officiorum ab aliquo ſine conſideratione fuerint ordinati; eccleſia infamatur. Vniuerſi dixerunt, recte omnia ſtatuit ſanctitas tua; ideoque ita eſt, & noſtra iſta quoque ſententia.

Extra de oblig. ad ratioc. non ordin. c. magnus. Bur. l. 2. c. 36. Iuo p. 6. c. 137.

b ¶ Carthagi.] *In codicibus impreſſis citatur ex Moguntinenſi. Emendatum vero eſt ex Burchardo, Iuone, decretal. in c. vni. de oblig. ad ratioci.*

c ¶ Eccleſia infamatur] *Sic emendatum eſt ex concilio, & decretal. & Burchardo, & Iuone. Antea legebatur,* ab eccleſia infirmentur.

Item ex concilio Toletano nono, c. 11.

¶ Poſt donum libertatis famuli eccleſiæ reuocentur in clerum. C. IIII.

QVi ex familiis † eccleſiæ ſeruituri deuocantur in clerum ab epiſcopis ſuis, neceſſe eſt, vt libertatis percipiant donum: & ſi honeſtæ vitę claruerint meritis; tunc demum maioribus fungantur officiis. Quos vero flagitii ſordidauerit incorrigibilis noxa, perpetua ſeruitus conditionis religet in catenam.

Iuo p. 6. c. 373. † *al. famulis.*

Qui autem ordinandi, a dominis ſuis libertatem conſequuntur, ab eorũ patrocinio penitus debent eſſe alieni, & in nullo eorum obſequiis inueniantur obnoxii.

Vnde in concilio Toletano quarto, c. 72. legitur.

Pol. l. 2. t. 31. Bur. l. 2. c. 25 Iuo p. 6. c. 126. Pan. l. 3. c. 46.

¶ Ad clericatum ſuſcipiuntur, qui nullo obſequio retento, a Dominis ſuis libertatem percipiunt. C. V.

QVicumque libertatem a dominis ſuis ita percipiunt, vt nullum ſibi in eis obſequiũ patronus retentet; iſti, ſi ſine crimine † ſunt ad clericatus ordinem liberi ſuſcipiantur; quia directa manumiſſione abſoluti noſcuntur. Qui vero retento obſequio manumiſſi ſunt, pro

† *crimine capitali*]

eo,quod adhuc patroni ſeruiture tenentur obnoxii, nullatenus ſunt ad eccleſiaſticum ordinem promouendi, ne,quando voluerint eorum Domini, fiant ex clericis ſerui.

Capi.l.1.c.88 Extra de ſer. non ordi.c.2 Bur.l.2.c.31. Iuo p.6.c.132 Pan.l.3.c.163.

[*Item ex concilio Toletano* a, *82.cap.*]

PALEA. C. VI.

DE ſeruorum ordinatione,qui paſſim ad gradus eccleſiaſticos promouentur †, placuit omnibus cum ſacris canonibus concordari debere: & ſtatutum eſt, vt nullus epiſcoporum deinceps eos ad ſacros ordines promouere præſumat;niſi prius a dominis propriis libertatem conſecuti fuerint. Et, ſi quilibet ſeruus dominũ ſuum fugiens, aut per † litteras,aut adhibitis teſtibus munere cõductis,vel corruptis,aut qualibet calliditate, vel fraude ad gradus eccleſiaſticos peruenerit, decretum eſt, vt deponatur: & dominus eius eum recipiat. Si verò auus,vel pater ab alia patria in aliam migrans in eadem prouincia filiũ genuerit, & ipſe filius ibidem educatus, & ad gradus eccleſiaſticos promotus fuerit,& verum ſeruus ſit, ignotum † ſit, & poſtea veniens dominus illius legibus eum acquiſierit,ſancitum eſt,vt ſi dominus eius illi libertatem dare voluerit,in gradu ſuo permaneat. ¶ Si vero eum catena ſeruituris a caſtris dominicis abſtrahere voluerit, gradũ amittat, qui iuxta ſacros canones, vilis perſona manens, ſacerdotii dignitate fungi non poteſt.

† *indiſcrete promouebãtur.*] capitu. † *aut latitans.*] capit. † *ignorauerit.*] capitu.

a ¶ Toletano] *Sic etiam citatur apud Burchardum.& Iuonem. In Pannormia vero a verſi.* ſi quilibet ſeruus. *citatur ex 1. lib. capitularium, vbi integrum extat hoc caput,atq; etiam caput poſt hoc ſecundum.* De rebus vero illorum.

Ex cõcil. Toleta. 1.c.10.

Itẽ ex cõcilio Martini Papæ [1. *ex c. Mart. Epiſcopi Bracar. c. 46.*]

¶ Sine patroni conſenſu ordinetur, qui patrocinio cuiuſlibet eſt obligatus. C. VII.

SI quis obligatus eſt tributo ſeruili,vel aliqua conditione,vel patrocinio cuiuſlibet domus, non eſt ordinandus clericus: niſi probatæ vitæ fuerit, & patroni conſenſus acceſſerit.

[*Ex concilio Toletano* a *,capitulo ſecundo.*]

PALEA. C. VIII.

Bur.l.2.c.23. Iuo p.6.c.38.

DE rebus vero illorum,vel peculiari †, qui a propriis dominis libertate donantur,vt ad gradus eccleſiaſticos iure promoueãtur,ſtatutum eſt,vt in poteſtate dominorum conſiſtat quidquid ante libertatem habuerunt,vtrum illis concedere, an ſibi retinero † voluerint.

† *al. peculio.* † *vendicare.*] capitul.

a ¶ Toletano] *Hæc Palea in capitularibus habetur coniunctè cum Palea antecedente.* De ſeruorũ. *ſed apud Burchardum,& Iuonem ex eod. Tolet. ſeparatim referuntur.*

Ceterum ſi a Dominis ſuis libertatem conſecuti nõ fuerint, & ad eccleſiaſticos ordines aliquo modo irrepſerint,preſbyter peculij amiſſione mulctetur,diaconus vero, aut vicarium pro ſe præſtabit,aut in ſeruitutem reuocabitur: ceteri vero gradus non poſſunt quemquam a nexu ſeruitutis abſoluere.

Vnde Gelaſius ſcribit Martino †, & Iuſto Epiſcopis.

† *al. Martirio.*

¶ Seruus

¶ Seruus ſi latenter irrepſerit ad ſacerdotium, peculii amiſſione mulctetur. C. IX.

EX antiquis regulis,& nouella ſynodali explanatione comprehenſum eſt,perſonas obnoxias ſeruituti,cingulo cœleſtis militiæ non præcingi †. Sed neſcio vtrum ignorantia, an voluntate rapiamini, ita vt ex hac cauſa † nullus pene Epiſcoporum videatur extorris. Ita enim nos frequens,& plurimorum querela circumſtrepit,vt ex hac parte nihil penitus putetur conſtitutum. ¶ Actores ſiquidem illuſtris viri filii noſtri Amandi grauiter conqueruntur homines ſuo iuri debitos,alios iam clericos,alios iam diaconos ordinatos, cum non ſolum poſt modernum concilium (quod tantorum collectione † Pontificum ſub omnium ſalubertimæ prouiſionis aſſenſu conſtat eſſe perfectum) huiuſcemodi perſonæ ſuſcipi non deberent: verũ etiã ſi qui forte in diuinæ cultu militiæ ante fuerint ignorantia faciente, ſuſcepti: eliminati protinus, & exuti religioſo priuilegio ad dominorũ ſuorũ poſſeſſiones iuſta debuerint admonitione compelli. Et ideo fratres chariſſimi, eos, quos ſupradicti viri actores in clericatus officio monſtrauerint detineri, diſcuſſos,& obnoxios approbatos, cuſtodito legũ tramite, ſine intermiſſione reſtituite: ita vt ſi quis iam ex his preſbyter reperitur, in eodẽ gradu peculii ſui † amiſſione mulctatus maneat. Diaconus vero aut vicarium præſtet, aut ſi non habuerit, ipſe reddatur. Reliqua vero officia ſciant neminem poſſe ab hac obnoxietate, ſi conuincitur, vendicari; quatenus hoc ordine cuſtodito, nec dominorum iura, nec priuilegia vlla ratione turbentur.

Senſus in ep. ad epiſc. per Lucaniam. &c. c. 16. Pol. l. 2. ti. 31. Anſ. l. 7. c. 29. † *al. culpa.* Iuo p. 6. c. 353. Pann. l. 3. c. 164. † *al. collatione.* † *al. ſui ſola.*

Idem Herculentio, Stephano, & Iuſto Epiſcopis.

¶ Seruus, clericus factus, ſeruituti obnoxius maneat. C. X.

FRequens equidem,& aſſidua nos querela circumſtrepit de his pontificibus, qui nec antiquas regulas, nec decreta noſtra nouiter directa cogitantes, obnoxias poſſeſſionibus †, obligataſque perſonas venientes ad clericalis officii cingulum non refutant. ¶ Nuper enim actores illuſtris feminæ Placidæ, petitorii oblatione conqueſti ſunt, Sabinum Marcellianenſis, ſiue Cluſitanæ † vi bis antiſtitem, Antiochum ſeruum iuris patronæ ſuæ (abſentis dominæ occaſione captata) ad preſbyterii honorem vſque produxiſſe, eiuſque fratrem Leontium clericalis officii priuilegio decoraſſe. Et ideo, fratres chariſſimi, inter ſupradictos actores, & eos, qui extremæ conditionis repetuntur obiectu, cognitionem vobis noſtra auctoritate deputamus, vt omni veritate diſcuſſa, ſi reuera obiectam ſibi maculam, iuſtæ refragationis non poterit ratione diluere, Leontium clericum, quem gradus præfinitus legibus non defendit, ad ſequendam conditionis ſuæ neceſſitatem modis omnibus reddi iubeatis: Antiochum vero, quia propter ſacerdotium reconciliari † non poteſt, ſi in ſua eccleſia in hoc, in quo eſt, honore collocare deſiderat domina, non velut

Poly. ibid. Anſ. l. 7. c. 30. † *al. poſſeſſoribus.* Iuo p. 6. c. 354. Pan. l. 3. c. 165. † *al. Cuſilinatis.* † *al. retolli.*

redditum ſibi habeat, ſed pro myſteriorum celebratione ſuſceptum.

a ¶ Reddi iubeatis] *In pleriſque vetuſtis exemplaribus Gratiani, Anſelmo, Iuone, & Polycarpo legitur,* redhibete. *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Idem Rufino, & Aprili epiſcopis.

¶ De eodem. C. XI.

Supra diſt. x. c. xi. Iuſtin. nouell. conſtit. 123. circa fin. Deuſdedit p. 4. Iuo p. 6. c. 104. & p. 4. c. 179. Pann. l. 2. c. 150.

QVi aut leges principum, aut patrum regulas, aut admonitiones modernas dicat debere contemni; niſi qui impunitum tantum æſtimet tranſire commiſſum? Actores ſiquidem filiæ noſtræ illuſtris, & magnificæ fœminæ Maximæ, petitorii nobis inſinuatione conqueſti ſunt, Siluestrum, atque Candidum originarios ſuos contra conſtitutiones, quæ ſupradictæ ſunt, & contradictione præeunte a Lucerino Pontifice diacones ordinatos; Ideo, fratres chariſſimi, tantæ præuaricationis exceſſus noueritis ſagacius inquirendos, & ſi conſtiterit querelam veritate fulciri; continuo, qui contradictione præeunte non legitime ſunt creati, a ſacris officiis repellantur.

Idem epiſcopis per Lucaniam, &c. epiſt. 1. cap. 16.

¶ Nec ad religioſæ vitæ propoſitum, nec ad clericatus officium ſerui ſine dominorum conſenſu admittantur. C. XII.

Pol. l. 4. t. 34. Anſ. l. 7. c. 196. Iuo p. 6. c. 100.

GEneralis etiam querelæ vitanda præſumptio eſt, qua propemodum cauſantur vniuerſi paſſim ſeruos, & originarios dominorum iura poſſeſſionumque [a] fugientes, ſub religioſæ conuerſationis obtentu, vel ad monaſteria ſeſe conferre, vel ad eccleſiaſticum famulatum, conniuentibus quoque præſulibus indifferenter admitti. Quæ modis omnibus eſt amouenda pernicies, ne per Chriſtiani nominis inſtitutum, aut aliena peruadi, aut publica videatur diſciplina ſubuerti: præcipue cum nec ipſam miniſterii clericalis hac obligatione fuſcari conueniat dignitatem, cogaturque pro ſtatu militantium ſibi, conditioneque iurgari; aut videri (quod abſit) obnoxia. Quibus ſolicita competenter interdictione prohibitis, quiſquis epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, vel eorum, qui monaſteriis præeſſe noſcuntur, huiuſmodi perſonas apud ſe tenentes non reſtituendas patronis, aut deinceps vel eccleſiaſticæ ſeruituti, vel religioſis congregationibus putauerint applicandas niſi voluntate forſitan dominorum ſub ſcripturæ † teſtimonio primitus abſolutas, vel legitima tranſactione conceſſas, periculum ſe proprii honoris non ambigant, communioniſque ſubituros, ſi ſuper hac re cuiuſquã verax nos querela pulſauerit. ¶ Magnis quippe ſtudiis ſecundum beatum Apoſtolum præcauendum eſt, ne fides, & diſciplina Domini blaſphemetur. *Idem.* ¶ Nihil perire credimus eccleſiaſticis vtilitatibus; ſi, quæ ſunt aliena, reddantur.

c. 47. Iuo p. 16.

† *al. ſcriptionis.*

1. *Tim.* 6. 2. *Pet.* 2.

a ¶ Poſſeſſionumque] *Emendatum ſic eſt ex decreto Gelaſii, cum antea legeretur,* poſſeſſionemque. *Nam originarij non ſolum dominis, ſed fundis, ac poſſeſſionibus addicti erant. l. quemadmodum & l. originarios lib. xi. Cod. titu. de agricol. Ac propterea ſupra in c. frequens. non eſt mutata vox,* poſſeſſionibus, *quamuis in pleriſque vetuſtis codicibus legatur,* poſſeſſoribus.

b ¶ Idem

b ¶ Idem] *Hæc non ſunt inuenta apud Gelaſium, neque apud ceteros collectores habentur.*

3 *Hoc tunc obſeruandum eſt, cum dominus & ſeruus eiuſdem profeſſionis inueniuntur. Ceterum ſi Iudæus mancipium Chriſtianum emerit, iudicis, vel epiſcopi auctoritate, etiam eo inuito, ad libertatem debet perduci.*

Vnde Gregorius Libertino præfecto Siciliæ lib. 2. epi. 37. ſeu c. 76.

¶ Ad libertatem perducantur mancipia Chriſtiana a Iudæis comparata. C. XIII.

MAncipia Chriſtiana, quæcumque Iudæum comparaſſe patuerit, ad libertatem iuxta legum præcepta ſine omni ambiguitate perducite; ne quod abſit, Chriſtiana religio Iudæis ſubdita polluatur. C. ne Iudęus Chriſtianũ mancipium. §. nulla.

Item ex concilio Toletano 3. c. 14.

¶ Officia publica Iudæis non ſunt committenda. C. XIIII.

NVlla officia publica Iudæis † iniungantur, per quæ eis occaſio tribuatur, Chriſtianis pœnam inferre. Si qui vero Chriſtiani ab eis Iudaiſmi ritu ſunt maculati, vel etiam circumciſi, non reddito pretio ad libertatem, & religionem redeant Chriſtianam. † *al. Iudæos opus eſt agere.*

De his autẽ, qui in infidelitate empti, ad gratiam baptiſmi venire deſiderant, quid fieri debeat, Gregorius Papa ſcribit Fortunato Neapolitano epiſcopo lib. 5. epiſt. 31. ſeu. c. 131. Ioan. diac. l. 4. nu. 47.

¶ In libertatem vendicentur ſerui, qui ab infidelitate ad fidem accedunt. C. XV.

FRaternitatem veſtram de his oportet eſſe ſolicitam. Et ſi de Iudæorum ſeruitio nõ ſolum Iudæus, ſed etiam quiſquam paganorum fieri voluerit Chriſtianus, poſtquam voluntas eius fuerit patefacta, ne hunc ſub quolibet ingenio, vel argumento, cuipiam Iudæorum venundandi facultas ſit; ſed his, qui ad Chriſtianam cõuerti fidem deſiderat, defenſione veſtra in libertatẽ modis omnibus vendicetur. ¶ Hi vero, quos huiuſmodi oportet ſeruos amittere, ne forſitan vtilitates ſuas irrationabiliter æſtiment impediri, ſolicita vos hæc conuenit conſideratione ſeruare; vt ſi paganos, quos mercimonii cauſa de externis† finibus emerint, intra tres menſes dum emptor, cui † venditi fuerint, non inuenitur, fugere ad eccleſiam forte contigerit, & velle ſe fieri dixerint Chriſtianos, vel etiam extra eccleſiam hanc talem voluntatem prodiderint: pretium eorum a Chriſtiano ſcilicet emptore percipiant. Si autem poſt præfinitos tres menſes quibuſdam huiuſmodi ſeruorum velle ſuũ edixerit †, & fieri voluerit Chriſtianus; nec aliquis eum poſtmodum emerit †, nec dominus qualibet occaſionis ſpecie audeat venundare, ſed ad libertatis proculdubio præmia perducatur; quia hũc non ad vendendum, ſed ad ſeruiendum ſibi dicitur † comparaſſe †.

[*Idem Ianuario Caralitano epiſcopo, lib. 3. epiſt. 9.*]

Iuo p. 13. c. 106. Pol. l. 7. t. 14. † *al. extraneis.* † *cui venditi debeant*] orig. † *al. dixerit.* † *emere*] orig. Ioan. diac. l. 4. c. 46. † *intelligitur*] orig. † *al. reſeruaſſe.*

PALEA. C. XVI.

Iuo par. 13. cap. 102.

SI quilibet Iudæorum ſeruus ad venerabilia loca confugerit cauſa fidei, nullatenus eum patiamini præiudicium ſubſtinere: ſed ſiue olim Chriſtianus, ſiue nũc fuerit baptizatus, ſine vllo Chriſtianorum ^a pauperum damno religioſo eccleſiaſticæ pietatis patrocinio in libertatem modis omnibus defendatur.

a ¶ Chriſtianorum] *Ioannes diaconus in vita S. Gregorij. lib. 4. nume. 46. referens hanc epiſtolam, & Iuo p. 13. c. 102. habent hanc vocem: quæ tamen abeſt a codicibus epiſtolarum S. Gregorij tam impreſſis, quam manuſcriptis, qui ſunt collati.*

[*Item ex concilio Toletano* 12. *c.* 9.]

PALEA. C. XVII.

Bur. l. 4. c. 86. Iuo p. 1. c. 280 † *Vrſi*] orig.

ET ſi † Iudæorum ſerui nondum adhuc cõuerſi ad Chriſti gratiam confugerint, libertate donentur.

[*Item ex concilio Matiſconenſi* 1. *c.* 16.]

PALEA C. XVIII.

Bur. l. 4. c. 88 Iuo par. 1. cap. 282.

PRæſenti concilio, Deo auctore, ſancimus, vt nullum Chriſtianum mãcipio Iudæo deinceps ſeruiat; ſed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis, ipſum mancipium quicumq; Chriſtianus, ſeu ad ingenuitatem, ſeu ad ſeruitium licentiam habeat redimendi. Etſi Chriſtianus fieri deſiderat, & non permittitur, ſimiliter faciat; quia nefas eſt, quem Chriſtus Dominus ſanguinis ſui effuſione redemit, blaſphemum Chriſtianæ religionis in vinculis tenere. Quod ſi acquieſcere his quæ ſtatuimus, quicumque Iudæus noluerit; quamdiu ad pecuniam conſtitutam venire diſtulerit, liceat mancipium † ipſum cum Chriſtianis, vbicumque voluerit, habitare.

† *al. mancipio ipſi.*

a ¶ Præſenti] *Caput hoc eodem modo refertur a Burchardo, & Iuone: in concilio tamen ipſo paulo aliter habetur, & nonnulla deſunt.*

Item ex concilio Aurelianenſi primo, c. 10.

¶ De eodem. C. XIX.

Pol. l. 2. ti. 31. Bur. l. 2. c. 24 Iuo p. 6. c. 125. Iuſtinian. de ſanctiſſi. epi. §. ſi ſeruus. & in authen. ſi ſeruus. de epiſc. & cleri. Authen. de monachis. §. hinc autem.

SI ſeruus, abſente, vel neſciente domino, Epiſcopo tamen ſciente, quod ſeruus ſit, diaconus, aut presbyter fuerit ordinatus, ipſo in clericatus officio permanente, Epiſcopus eum domino duplici ſatisfactione compenſet. Si vero epiſcopus eum ſeruum neſcierit, qui teſtimonium perhibent, aut eum ſupplicauerint ordinari, ſimili redhibitioni teneantur obnoxii.

Item conſtitutio nona.

¶ De eodem. C. XX.

SI ſeruus ſciente, & non contradicente domino, in clero fuerit ordinatus, ex hoc ipſo, quod conſtitutus eſt, liber, & ingenuus erit. Sed ſi ignorante domino, liceat ei intra ſpatium vnius anni & ſeruilem fortunam probare, & ſeruum ſuum accipere. Verum etiam ſi legitimo probato experimento monachus efficiatur, euadit iugum ſeruitutis. Debent enim per triennium, antequam monachi efficiantur, in monaſte-

monaſterio permanere: poſtea vero ſi monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Epiſcopalis enim ordo liberat a fortuna ſeruili, vel adſcriptitia, ſed non a curiali, ſiue officiali: nam & poſt ordinationem durat. Sed & ius patriæ poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas. Adſcriptitios vero in ipſis poſſeſſionibus clericos etiam præter voluntatem dominorum fieri permittimus: ita tamen, vt clerici facti impoſitam ſibi agriculturam adimpleant.

Tit. de ſanct.ſ. epiſcopis.§.ſed & quidem. Auth.epiſtolis,de epiſco. & cler.eod. Auth. ſed epiſtolis eod. Auth.adſcripticios eod.

¶ *Extat hoc caput ad verbum in epitomis nouellarum conſtitutionum ab Irnerio deſcriptis, quæ poſt codicē poni ſolent; itemq; nouella 123.c.20. per Iulianū antecesſorem. Verba autem quæ addita erant in titulo*, Leo Imperator omnibus epiſcopis, *videntur illuc irrepſiſſe ex ſequenti titulo.*

Item Leo Papa omnibus Epiſcopis, epiſt.1.c.1.

¶ De eodem. C. XXI.

ADmittuntur paſſim ad ordinem ſacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas ſuffragatur: & qui a dominis ſuis libertatem conſequi minime potuerunt, ad faſtigium ſacerdotii (tamquam ſeruilis vilitas hunc honorem iure capiat) prouehuntur. *& infra.* Ab his itaque fratres chariſſimi, omnes veſtræ prouinciæ abſtineant ſacerdotes: & non tantum ab his, ſed etiam † ab aliis originariis, vel qui alicui conditioni obligati ſunt, volumus temperari, niſi forte eorū petitio, aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eos vendicāt poteſtatis.

Anſ.l.7.c.25. Bur.l.2.c.22. Iuo p.6.c.64.

† *& ab aliis, qui aut originali, aut alicui*] orig.

4 *De ſeruis monaſterii quæritur, an eccleſiaſticis officiis poſſint aggregari, an non. Sed famuli eccleſiarum non ſunt ordinandi, ſicut ſupra dictum eſt, niſi a propriis Epiſcopis libertatem conſequantur. Porro ſeruus monaſterii libertatem cōſequi non* a *valet. non ergo ad clericatum ſibi accedere licet. Quod autē liber fieri non poſſit, probatur auctoritate octauæ ſynodi, in qua ſic ſtatutum legitur.*

a ¶ Non valet] *In primo Vaticano poſt hæc verba ſequitur:* qui enim ſunt monaſterii in nullius ius tranſire poſſunt. Vnde nec abbas poteſt dicere, hoc meum eſt: non ergo, &c. *Caput autem, quod nunc a Gratiano citatur, alibi repertum non eſt, quam apud Iſidorum Hiſpalenſem in reg. monach. c. de famil. vita.*

¶ Monaſterii ſeruum abbati, vel monacho non licet liberum facere C. XXII.

ABbati, vel monacho monaſterii ſeruum non licebit facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non poteſt. Nam ſicut etiam ſæculi leges ſanxerunt, non poteſt poſſeſſio alienari, niſi a proprio domino.

Iſidorus Hiſpal. in reg. monach. c. de famil. vita.

Hac auctoritate prohibentur ſerui adipiſci libertatem recedendi ab obſequiis monaſterii: ſed non prohibentur nanciſci libertatē promouendi ad ſacros ordines. Poteſt enim in ſacris ordinibus conſtitutus monaſterii obſequiis perpetuo deſeruire: ac ſic ſeruus monaſterii & libertatem adipiſci, & ſacris officiis aſſociari valet. Vnde in alio capitulo præfatæ conſtitutionis hæc cauſa redditur [*Iniuſtum* b *eſt enim, vt monachis rurale opus facientibus, ſerui eorū otio torpeāt, ac deliciis affluant.*]

b ¶ Iniuſtum] *Infra 17. q. 4. c. in venditionibus. verſi. iniuſtum. hoc ipſum citatur ex concilio Agathenſi, vbi etiam extat, c. 56.*

Quod autē ſerui eccleſiarum (quo nomine etiā monaſterij ſeruos ſignificari intelligimus) ad ſacra religionis propoſitū debeāt aſſumi, auctoritate Grego. probatur, qui in generali ſynodo reſidens † dixit.

† *al. præſidēs*

¶ Si conuerſationis probatæ fuerit famulus eccleſiæ, poteſt ordinari. C. XXIII.

† *al. ex.*
Ex decretis P. Gregorii in extremo 12. li. regeſti, & aliqua ex parte l. 4. ep. 44. Ioan. diaco. l. 2. c. 16. In cōci. Tribur. c. 29. Anſel. l. 7. c. 184. Pol. l. 6. c. 16.

MVltos de † eccleſiaſtica familia, ſeu ſæculari militia nouimus ad omnipotentis Dei ſeruitium feſtinare, vt ab humana ſeruitute liberi in diuino ſeruitio valeant familiarius in monaſteriis conuerſari. Quos ſi paſſim dimittimus, omnibus fugiendi eccleſiaſtici iuris dominium occaſionem præbemus. Si vero feſtinantes ad omnipotentis Dei ſeruitium incaute retinemus; illi inuenimur negare quædam, qui dedit omnia. Vnde neceſſe eſt, vt quiſquis ex iuris eccleſiaſtici ſeruitute, vel ſæcularis militiæ, ad Dei ſeruitium conuerti deſiderat; probetur prius in laico habitu cōſtitutus. Et ſi mores illius, atque cōuerſatio, bono deſiderio illius teſtimoniū ferunt; abſq; vlla retractatione ſeruire in monaſterio omnipotenti Deo permittatur; vt a ſeruitio humano liber recedat, q diuino amore diſtrictiorē ſubire appetit ſeruitutē: Si autem & in monaſtico habitu, ſecundum Patrū regulas irreprehenſibiliter fuerit conuerſatus; poſt præfixa ſacris canonibus tempora, licenter iam ad quodlibet eccleſiaſticum officium proueh atur: ſi tamen illis non fuerit criminibus maculatus, quæ in teſtamēto veteri morte mulctantur.

Ecce quomodo ſerui ad clericatum aſſumi valeant; vel quomodo non admittantur. Liberti quoque non ſunt promouendi ad clerum, niſi ab obſequijs ſui patroni fuerint abſoluti. Vnde in concilio Eliberitano, cap. 80.

¶ Abſque patroni aſſenſu liberti non promoueantur ad clerum. C. XXIIII.

PRohibendum eſt vt liberti, quorum patroni in ſæculo fuerint, ad clerum non proueh antur.

DISTINCTIO LV.

1 *COrpore vero vitiati ſimiliter a ſacris officijs prohibentur.*
gs *Vnde Gelaſius Papa epiſcopis per Lucaniam, & Brutios conſtitutis, epiſt. 1. c. 2. & 3. ſcribit dicens.*

¶ Qui de monaſterialibus diſcipulis ad clericale munus accedit, & de laicis: ante acta eius vita examinetur. C. I.

Iuo p. 3. c. 142 & 143. Pol. 2. t. 31. Anſl. 7. c. 47

PRiſcis igitur pro ſui reuerentia manentibus conditis (quæ, vbi nulla vel rerum, vel temporum perurget anguſtia, regulariter conuenit cuſtodiri) catenus [a] eccleſiis, quæ vel cunctis ſunt priuatæ † miniſtris, vel ſufficientibus vſqueadeo deſpoliatæ ſeruitiis, vt plebibus ad ſe pertinētibus diuina munera ſupplere non valeāt, tam inſtituēdi, quam promouendi clericalis obſequii ſic ſpatia diſpenſanda concedimus: Vt

ſi quis

ſi quis monaſterialibus diſciplinis eruditus ad clericale munus accedit, etiam de laicis anteacta eius vita requiratur. ¶ Ne ſit aliquo facinore infectus, vel illiteratus, vel bigamus, vel ab adoleſcentia ſordidatus, vel corpore vitiatus, vel ſeruilis, vel originariæ conditionis, vel curiæ, vel publicarum rerum nexibus implicatus, vel publica pœnitentia notatus, vel nulla congruentis temporis expectatione diſcuſſus.

a ¶ Eatenus eccleſiis] *Reſtitutus eſt hic locus ex epiſtola Gelaſii, & Iuone.*

b ¶ Monaſterialibus] *Hic de induſtria videntur Gelaſii verba mutata, & in compendium redacta, integra autem referuntur infra diſt. 77. c. ſi quis & ibi legenda.*

Item ex concilio Arelatenſi, 3. c. 3.

¶ Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat, qui præter canonum formam aliquem ordinat. C. II.

NVllus pœnitentem, nullus bigamum, nullus viduarum maritos in prædictis honoribus audeat ordinare. Et licet hoc iam prope omnium canonum inſtituta contineant; tamẽ ne cuiquam ſacerdotum ſupplicantium (ſicut iam diximus) importunitas, vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat; neceſſe fuit, vt nunc ſeueriorem regulam ſibi velint Domini ſacerdotes imponere. & ideo, quicumque ab hac die contra ea, quæ ſuperius ſunt comprehenſa, clericum ordinare præſumpſerit; ab ea die, qua ei potuerit hoc approbari, anno integro Miſſas facere † non præſumat. Quam rem ſi quis obſeruare noluerit, & contra conſtitutum fratrum faciẽs Miſſas celebrare præſumpſerit: eccleſię [c] communione priuetur, & ab omnium fratrum communione † nouerit ſe alienum: quia dignum eſt, vt ſeueritatem eccleſiaſticæ diſciplinæ ſentiat, qui toties ſalubriter a ſanctis patribus inſtituta obſeruare contemnit.

† al. celebrare.

† al. charitate.

c ¶ Eccleſiæ communione priuetur] *Hæc verba non ſunt in ipſo concilio, & videntur idem ſignificare, ac ſequentia: ſunt tamen in vetuſtis quoq; Gratiani codicibus.*

Item Hilarius in concilio Romano ab ipſo habito, cap. 3. [paulo tamen aliter.]

¶ Non ordinentur pœnitentes, vel illitterati. C. III.

POEnitentes, vel inſcii litterarum, aut aliqua membrorum damna perpeſſi ad ſacros ordines aſpirare non audeant. Quiſquis autem talium cõſecrator extiterit, factum ſuum ipſe diſſoluet. Anſ. l. 7. c. 16.

Corpore autẽ vitiati intelliguntur non caſu, ſed propria voluntate abſciſſi. Vnde in canonibus Apoſtolorum, c. 22. & 23. legitur.

¶ Qui ſemet ipſum abſciderit, non ordinetur. C. IIII.

SI quis abſcidit ſemetipſum [id eſt, † ſi quis amputauit ſibi virilia] non fiat clericus: quia ſui eſt homicida, & Dei conditionis inimicus. ¶ Si quis cum clericus fuerit, abſciderit ſemetipſum, omnino damnetur; quia ſui eſt homicida.

Ex priſca verſione.

† iſta eſt gloſſa in vetere verſione.

Item ex concilio Arelatenſi 2. c. 7.

Item ex concilio Arelatenſi, 2. c. 7.

¶ Non producantur ad clerum, qui ſeipſos abſcindunt. C. V.

† *Si qui*] ori.

HI †, qui ſe, carnali vitio repugnare neſcientes, abſcindunt: ad clerum peruenire non poſſunt.

Item Innocentius ſcribit Felici Nucerıano epiſcopo, epiſt. 4. c. 1.

¶ Non eſt ordinandus, qui partem digiti volens ſibi abſcidit. C. VI.

In conc. Tribur. c. 33. QVi partē cuiuſlibet digiti ſibi ipſi volēs abſcidit: hunc ad clerum canones non admittunt. Cui vero caſu aliquo contigit, dum aut
Pol. l. 2. c. 31. operi ruſtico curā impendit, aut aliquid faciens ſe nō ſponte percuſſit;
Bur. l. 2. c. 14. hos canones præcipiūt & clericos fieri, & ſi in clero fuerint reperti, nō
Iuo p. 6. c. 58. abiici †. ¶ In illis enim voluntas eſt iudicata †, quæ ſibi auſa fuit fer-
Anſ. l. 7. c. 35. rum inĳcere [a]: in iſtis vero caſus veniam meruit.
Pan. l. 4. c. 43. a ¶ Inĳcere] *In originali ſequitur*, quod ſcilicet & alii id facere dubitari non
† *al. vindicata.* poſſit; in iſtis, &c.

Similiter vero intelligendum eſt de ĳs, qui per languorē a medicis ſecantur, aut a barbaris abſcinduntur, aut a dominis caſtrantur.

Vnde in Niceno concilio, cap. 1. legitur.

¶ Qui per languorem a medicis deſecatur, ad clerum valet admitti. C. VII.

In Tribu. ib. SI quis a medicis propter languorem deſectus eſt, aut a barbaris ex-
Anſ. l. 7. c. 36. ciſus, hic in clero permaneat. Si quis autem ſeipſum ſanus abſcidit;
Poly. ibid. hunc & in clero conſtitutū † abſtinere conuenit, & deinceps [b] nullum
† ἐξεταζόμε- debere talium promoueri. Sicut autē hoc claret, quod de his, qui hanc
νον. rem affectant, audentq; ſemetipſos abſcindere, dictum ſit, ſic eos, quos
† ἄλλως aut barbari, aut domini caſtrauerūt, ſi inueniuntur aliàs † digniſſimi;
ἄξιοι. tales ad clerum ſuſcipiat regula.

b ¶ Et deinceps] *Hic verbis nihil reſpondet in Græco vulgato codice: ſed optime apud Balſamonem quemadmodum & in Carthaginenſi 6. in capitulis Nicænæ ſynodi a Tiſlone, & Theariſto verſis.*

Item ex canone Apoſtolorum Vigeſimoprimo.

¶ Licite ordinetur epiſcopus, qui per hominum inſidias eunuchizatur. C. VIII.

EVnuchus, ſi per [a] inſidias hominum factus eſt, vel ſi in perſecutione, eius amputata virilia, vel ſi ita natus eſt, & eſt dignus, fiat epiſcopus [b].

a ¶ Per inſidias] ἐξ ἐπηρείας, id eſt, ex inſultu, & iniuria.

b ¶ Epiſcopus] *In Græcis exemplaribus non habetur vox iſta, & videtur ſubintelligi* κληρικός.

Item ex Martino Bracharenſi epiſc. in capitulis ſynod. Græc. c. 21

¶ Non

¶ Non excluduntur a clero, qui a medicis, vel barbaris, vel a dominis ſuis caſtrantur. C. IX.

SI quis pro ægritudine naturalia a medicis ſecta habuerit, ſimiliter & qui a barbaris, aut dominis ſuis fuerint caſtrati, & morib. digni fuerint viſi, hos canon admittit ad clericatus officium promoueri. Si quis autem ſanus non per diſciplinam religionis, & abſtinentiæ, ſed per abſciſſionem pſalmati a Deo corporis exiſtimans poſſe a ſe carnales concupiſcentias amputari, caſtrauerit ſe, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quod ſi iam ante fuerit promotus ad clerum, prohibitus a ſuo miniſterio deponatur. Iuo par. 6. cap. 374. Pan. l. 3. c. 56.

Item ex concilio Ilerdenſi. Concordat Triburienſe cap. 33. Bur. l 2. c. 15.

¶ Non prohibetur a ſacris ordinibus, qui a medicorum inciſione claudus efficitur. C. X.

SI quis in infirmitate poſitus clericus, medicorum inciſione claudus efficitur, promoueri ad ſacros ordines eum non denegamus. Iuo p. 6. c. 34. Pan. l. 3. c. 42.

Item Stephanus Roberto Metenſi epiſcopo. Iuo p. 6. c. 118 Pan. l. 3. c. 42.

¶ Non prohibetur a clero, qui digitum ſibi caſu abſcidit. C. XI.

LAtor præſentium Flauius † ſcilicet clericus ad ſanctam ſedem Apoſtolicam veniens, detulit a te nobis directam epiſtolam, qua inuagare ſtuduiſti, eum a Normannis nuperrime captum, ſiniſtræ manus digitum habere abſciſſum: ſciſcitans, ſi ob hoc ad eccleſiaſticum ordinem valeat promoueri, an non. ¶ Quod & nos reperientes, quia ſolertia tua magis ſuper hoc ſolicita a ſede Apoſtolica doceri flagitat, normā iuſtitię ſemper ſequi exoptās, ſtudiū tuę ſanctitatis merito collaudamus, reuerentiam tuam ſcire volentes, quoniam ſi ita eſt, quod a Normannis digitum ipſum habeat abſciſſum, ad promouendum (ſi alias dignus fuerit) nihil nocebit: eo quod quid de his, qui a dominis, vel medicis, ſiue a paganis non ſponte tale quid patiuntur, ſacri cenſeant canones, dilectionem tuam latere non credimus. †al. Flauianus.

Item Gelaſius Papa Palladio epiſcopo.

¶ Tempore ſinceritatis dignitas accepta ſequente debilitate non admittitur. C. XII.

PRæcepta canonum, quibus eccleſiaſtica regitur diſciplina, ſicut ad ſacerdotium debiles corpore non patiuntur venire, ita & ſi quis in eo fuerit conſtitutus, ac tunc fuerit ſauciatus, amittere nō poteſt, quod tempore ſuę ſinceritatis accepit. ¶ Stephanus ſiquidem preſbyter penitorio nobis defleuit oblato, quod habetur in ſubditis, Olim ſibi ante annos plurimos collatam preſbyterii dignitatem quam re vero immaculati corporis iudicio † ſuſcepiſſet; ſed nuper propter prouinciæ vaſtitatem (quam Thuſciæ præ omnibus, Barbarorum feritas Anſ. l. 7. c. 39. Iuo par. 6. cap. 107. Pan. l. 3. c. 55. Pol. l. 2. t. 31. † in eo actu] Iuo. † al. indicio.

diuerſa ſectantium, & ambiguitas inuexit animorũ) dum imminentes gladios euadere fugæ præſidio niteretur, acutis ſudibus occurrentia ſibi ſepta tranſiliens, interiores partes corporis interuiſſe ſuggeſſit, quæ vix adhibita curatione bieunio potuiſſent abſtergi †. Et ideo frater chariſſime, ſupradicto locum ſuum, dignitatemque reſtitue, quatenus ſacroſancta myſteria, ſicut conſueuit, exerceat. Neque enim conuenit ob hoc autem ante ſuſceptum ordinem, in quo poſtmodum in inualetudinem corporis caſu probatur faciente collapſus.

† al. abſtringi.

e ¶ Quod habetur] *Sic eſt emendatum ex Anſelmo, & antiquis codicibus Gratiani. Nam hæc eſt vſitata forma in epiſtolis Romanorum Pontificum, vbi propria verba petitionum ſubiungunt. Antea legebatur,* quod haberet.

2 *Hoc autem nõ de omnibus membris intelligendum eſt. Qui enim oculum caſu amiſerit, licet deſit voluntas; tamen ſacerdotium adipiſci non poteſt.*

† al. Pelagius.

Vnde Gelaſius † ſcribit Ruſino epiſcopo.

¶ Non ſunt præſtanda iura ſacerdotii, cui oculus erutus eſt. C. XIII.

Polycar. ibi. Anſl. 11. c. 69 *Matth.* 5.

SI euangelica admonitio iracundiam nec vſque ad verbum furentem proſilire permittit, ne ſi Racha fratri ſuo quis dixerit, ſit gehennæ ignis: quali putamus pœna plectendum eſſe, qui non ſolum pugno impie percuſſit in leuitici hominem officii miniſterio ſeruientem; ſed quaſi non ſufficeret ad cædem manus, ita (inſtigante ſe diabolo) raptus eſt ad iracundiam, vt fuſte non ſolum percuteret, ſed etiã erueret oculũ fratris? Et quamuis huiuſmodi exceſſus grauiori eſſet pœna plectẽdus; bene tamẽ fraternitas tua fecit, ab officio eũ preſbyterii remouere. Hoc tamẽ ſolicitudinis tuæ ſit, vt locũ ei pœnitẽtiæ ei conſtituas, & in aliquo eum monaſterio retrudas, laica tantummodo ſibi communione conceſſa. In loco autem illius alium te neceſſe eſt ordinare preſbyterum. Nam illi, cui erutus eſt oculus, non poſſunt ſecundum canones ſacerdotii iura cõcedi. Neque enim aliquid ei prodeſt, quod oculum inuitus amiſit; cum nec volens quiſquã oculum amiſiſſe credendus eſt, nec ſacratiſſimos canones aliquem caſum in amiſſione oculi, qui ad ſacerdotiũ adipiſcendũ nõ impediret, ſuis excepiſſe regulis inuenimus: ſed hoc tantummodo ad prohibitionem ſuffeciſſe videmus patribus, vt qui careret oculo, ſacerdotii officiũ adipiſci non poſſit. Sed nec illi vllatenus, quam in compenſationem iniuriæ ſacratus ordo concedi poterit, qui ad tantam ſacerdotem proprium potuit iracundiam prouocare, vt & ille officium, in quo erat, amitteret, & iſte prouectus ſui perderet facultatem.

Iuo p. 6. c. 111

DISTIN-

DISTINCTIO LVI.

1 ps *PReſbyterorum etiam filij ad ſacra officia nõ ſunt admittendi. Vnde Vrbanus Papa ſecundus ait.*

¶ Filii preſbyterorum a ſacris prohibentur officiis. C. I.

PReſbyterorũ filios a ſacris altaris miniſteriis remouemus; niſi aut in cœnobiis, aut in canoniis † religioſe probati fuerint conuerſati.
2 *Sed hoc intelligendum eſt de illis, qui paternæ incontinentiæ imitatores fuerint. Verum ſi morum honeſtas eos commendabiles fecerit; exemplis & auctoritatibus non ſolum ſacerdotes ſed etiam ſummi ſacerdotes fieri poſſunt.*

[*Vnde Damaſus Papa ſcribit.*]

PALEA. C. II.

OSius Papa fuit filius Stephani ſubdiaconi. Bonifacius Papa fuit filius Iucundi preſbyteri. Felix Papa filius Felicis preſbyteri de titulo faſciolæ. Agapitus Papa filius Gordiani preſbyteri. Theodorus Papa filius Theodori epiſcopi de ciuitate Hieroſolyma. Siluerius Papa filius Siluerii † epiſcopi Romæ. Deuſdedit Papa filius Stephani ſubdiaconi. Felix enim tertius, natione Afer ex patre epiſcopo Valerio natus eſt. Itẽ Agapitus natione Romanus ex patre Gordiano presbytero originem duxit. Complures etiam alii inueniuntur, qui de ſacerdotibus nati Apoſtolicæ ſedi præfuerunt.

¶ *In aliquo vetuſto Gratiani codice adſcribitur hic nomen Palea. In decimo Vaticano, & alijs quibuſdam habetur coniunctè cum verbis ſuperioribus Gratiani a verſ.* Felix enim tertius, *vſque ad finem. In alio autem ſatis etiam emendato iſta eadem cohærent cũ ſuperioribus: ſed poſt illa verba,* ex patre Gordiano presbytero originem duxit. vnde Damaſus Papa ſcribit. Deuſdedit Papa filius Stephani ſubdiaconi. Bonifacius Papa filius Iucundi presbyteri. Felix Papa filius Felicis presbyteri de titulo faſciolæ. Agapitus filius Gordiani presbyteri. Theodorus Papa filius Theodori epiſcopi de ciuitate Hieroſolyma, Siluerius Papa filius Hormiſdæ epiſcopi Romæ. Complures etiam, &c. *Nec vero magnopere mirandum eſt hæc omnibus ex Damaſo citari, qui vixit ante iſtos, qui hic enumerantur. Liber enim qui Pontificalis dicitur, vbi hæc ſcripta ſuis locis leguntur, a Damaſo cœptus eſt ſcribi: ideoque licet ab alijs multa deinde ſint addita; retinuit tamen primi auctoris nomen: Imo quidem eadem ferè iſta refert ex Geſtis Romanorum Pontificum. Omnino partem aliquam huius capitis, ſaltem illam, quæ in decimo Vaticano habetur, ab ipſo Gratiano ſcriptum eſſe conſtat ex verbis Gratiani in extremo præcedente capite, & capite penultimo huius diſtinctionis. Auctor vero Paleæ, dum vnum per ſe caput conficere voluit, ordinem perturbauit, præſertim in repetitione Felicis tertij, & illud de Oſio temere adiunxit, quod nulli Romanorum Pontificum nomen fuit.*

Hinc Auguſtinus ait libro de bono coniugali, c. 16.

¶ Vitia parentum filiis non imputantur. C. III.

VNdecumque homines naſcantur, ſi parentum vitia non ſectentur, & Deum recte colant, honeſti & ſalui erunt. Semen enim hominis ex qualicumque homine, Dei creatura eſt, & eo male vtentibus

In concilio Claremontenſi, cap. 25. & Melphienſi, & in cõcilio Inn. ij. cap 19.

Sentẽtia eſt in conc. Latera. ſub Alex. iij. p. 19. c. 2.

Ex decretis Greg. vij. & Vrbani ij.

† al. canonicis. al. canonicis regularibus.

Anſl. 6. c. 1. 150. Iuo p. 6. c. 410. Pan. l. 3. c. 51. In Põtificali.

† al Hormiſda.

Iuo in prologo. Pan. in prologo, c. 30. & lib. 3. c. 52.

Sent. 4. diſt. 33. 32 q. 4. ſicut. §. vndecumque. in fine.

Iuo in prologo, & p. 6 c. 415. Pan. in prologo, c. 29.

male erit, non ipſum aliquando malum erit. Sicut autem boni filii ad-
† *al. adulte-* ulterorum, nulla eſt defenſio adulterii; † ſic mali filii coniugatorum
riorum] oli. nullum eſt crimen nuptiarum.

ad illa verba, *Item Ioannes Chryſoſtomus homilia tertia in Mattheum.*
Iudas autē genuit, &c.

¶ De eodem. C. IIII.

Sent. ibid. Iuo par. 6. cap. 414. NVmquam de vitiis erubeſcamus parentum, ſed vnum illud quæramus,[a] & amplectamur, virtutem videlicet. Huiuſmodi enim etiã ſi alienigenam quis habeat matrẽ, etiã ſi fornicatione pollutã, vel quolibet eiuſmodi dedecore ſordidatam; nihil tamen de eius aut vilitate fuſcabitur, aut crimine polluetur. quod ſi fornicatorem ipſum ad meliora conuerſum nequaquam prior vita commaculat, multo magis ex meretrice natus, & adultera, ſi propria virtute decoretur, parentum ſuorum non dedecoratur opprobriis. *Idem infra.* ¶ Non eſt omnino, nec de virtute, nec de vitio parentum aut laudandus aliquis, aut cu andus: nemo inde vere aut obſcurus aut clarus eſt: imo etiam (ſi quiddam a communi opinione abhorrẽs dicendũ eſt)[b] neſcio quomodo ille magis reſplendet, qui ex parentibus a virtutibus prorſus alienis, ipſe tamen fuerit de virtute mirabilis.

a ¶ Quæramus] *In verſione, quæ nunc vulgata eſt, legitur*, atque omnibus ſtudiis aſſequamur nobilitari propriarum honore virtutum. *Græce integer locus ita habet:*
παιδεύων καὶ ἡμᾶς· διὰ τούτων μηδέποτε ἐγκαλύπτεσθαι ἐπὶ τῇ τῶν προγόνων κακίᾳ, ἀλλ' ἓν μόνον ἐπιζητεῖν, τὴν ἀρετήν.

b ¶ Siquiddam a communi] *Sic eſt emendatum ex Græco*, εἰ δὲ χρή τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. *Antea legebatur, quemadmodũ fere & in Vulgata verſione, & apud Iuonem*, vt conſideratius aliquid dicamus, aut expreſſius.

Item Hieronymus in epiſtola ad Pammachium contra errores Ioannis Hieroſolymitani.

¶ Non parentum, ſed propria culpa quemque condemnat.
C. V.

Iuo par. 6. cap. 413. NAſci de adulterio, non eſt eius culpa, qui naſcitur; ſed illius, qui generat. Quomodo in ſeminibus non peccat terra, quæ fouet; non ſemen, quod in ſulcis iacitur; non humor, & calor, quibus temperata frumenta in germen pullulant; ſed, verbi gratia, fur, & latro, qui fraude, & vi eripit ſemina; ſic in generatione hominum recipit terra, id eſt vulua, quod ſuum eſt, receptum confouet, confotum corporat, corporatum in membra diſtinguit, & inter illas ſecretas ventris anguſtias Dei manus ſemper operatur, idemque eſt corporis creator, &
Eccl. 33. animæ. Noli deſpicere bonitatem figuli tui, qui te pſalmauit, & fecit,
2. *Cor.* 1 vt voluit. Ipſe eſt Dei virtus, & Dei ſapientia, qui in vtero virginis ædi-
Iudic. 11. ficauit ſibi domum. Iephte inter viros ſanctos Apoſtoli voce numeratus meretricis eſt filius. Sed audi. Eſau de Rebecca, & Iſaac genitus

hiſpidus

hiſpidus tam mente, quã corpore, quaſi bonum triticum in lolium, auenaſque degenerat: quia non in ſeminibus, ſed in voluntate naſcentis cauſa vitiorum eſt, atque virtutum.

Item Auguſtinus contra Fauſtum, lib. 22. c. 64.

¶ Iniquitates parentum filiis obeſſe non poſſunt. C. VI.

SPonſus ille, qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, ſuis congruẽs inuitatis, naſci etiam voluit de bonis & malis: quo exemplo diſcant fideles parentum ſuorum iniquitates ſibi obeſſe non poſſe. *Matth. 22.*

¶ *Apud B. Auguſtinum lib. 22. contra Fauſtum, c. 64. ſic legitur,* Fideles enim eius venturi ex omnibus gentibus, etiam exemplo carnis ipſius diſcere debuerunt, parentum ſuorum iniquitates ſibi obeſſe non poſſe. Proinde ſponſus ille ſuis congruens inuitatis, qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, etiam naſci voluit de bonis, & malis. *Et ex his compoſitum eſt hoc caput.*

Item Gregorius ad Columbũ epiſcopũ Numidiæ, lib. 10. epiſt. 8.

¶ Non aliena culpa, ſed propria aliquem ab eo, quo fungitur, deiicit gradu. C. VII.

SAtis peruerſum; & contra eccleſiaſticam probatur eſſe cenſuram, vt fruſtra pro quorundam voluntatibus quis priuetur, quem ſua culpa, vel facinus ab officii, quo fungitur, gradu non deiicit.

Item Hieronymus.

¶ Ex adulterinis nati coniunctionibus a ſacerdotio non prohibentur. C. VIII.

DOminus noſter Ieſus Chriſtus voluit non ſolum de alienigenis, ſed etiam de adulterinis commiſtionibus naſci, nobis magnam fiduciam præſtans, vt qualicumque modo naſcamur, dum tamen eius veſtigia imitemur ab ipſius corpore non ſeparemur, cuius per fidem membra effecti ſumus. Et ſicut ille verus eſt Pontifex ex adulterinis natus coniunctionibus; ita qualicumque ordine natus ſit aliquis, tantum † vt perfectam fidem habeat, & quod fide tenet, operibus impleat, ſitque litteratus, & vir vnius vxoris; nequaquam a ſacerdotio repellitur. Iudas enim Patriarcha concubuit cum Thamar nuru ſua, & ex illo concubitu nati ſunt Phares, & Zaran: inde poſtea Salmon, qui fuit dux in deſerto: inde Obeth; [a] inde quoque Booz, inde poſtea Iſai, qui fuit pater Dauid. Ex illa ergo progenie origo ducitur Chriſti, qui verus ſacerdos eſt; ideoque ſi filii eius ſumus; quæ ipſe fecit, nos imitari debemus. Anſel. l. 6. c. 149. Pol. l. 2. ti. 31. † *al. tamen* *Gen. 38.* *Ruth. 4.*

[a] ¶ Inde Obeth] *In primo capite Euangelij S. Matthæi: Booz dicitur genuiſſe Obeth.*

Itẽ Auguſtinus de Vnico baptiſmo contra Donatiſtas, lib. 1. c. 15.

¶ A populo Dei non ſeparat aliquem materna conditio, ſed propria culpa. C. IX.

ISmael, vt ſepararetur a populo Dei, non obfuit mater ancilla, ſed obfuit fraterna diſcordia; nec profuit poteſtas vxoris, cuius ma- Iuo p. 8. c. 61. Pan. l. 6. c. 47.

gis filius erat; quia per ipſius iura coniugalia, & in ancilla ſeminatus erat, & ex ancilla ſuſceptus.

3 *Contra Bonifacius martyr ſcribẽs Echeldobaldo Regi Anglorum.*

¶ Vitia parentum etiam ad poſteros transferuntur. C. X.

Iuo par. 8. c. 224. SI gens Anglorum (ſicut per iſtas prouincias diuulgatum eſt, & nobis in Francia, & in Italia improperatur, & ab ipſis paganis improperium eſt) ſpretis legalibus connubiis, adulterando, & luxuriando, ad inſtar Sodomitiçæ gentis fœdam vitam duxerit, de tali commiſtione meretricum æſtimandum eſt degeneres populos, & ignobiles, & furentes libidine fore procreandos, & ad extremum vniuerſam plebem ad deteriora, & ignobiliora vergentem, & nouiſſime nec in bello ſæculari fortem, nec in fide ſtabilem, & nec honorabilem hominibus, nec Deo amabilem eſſe venturam: ſicut aliis gentibus Hiſpaniæ, & Prouinciæ, & Burgundionum populis contigit: quæ ſic a Deo recedentes, fornicatæ ſunt, donec iudex † omnipotens talium criminum vltrices pœnas per ignorantes [a] legem Dei, id eſt † per Saracenos venire, & ſæuire permiſit.

† *al.* Vindex. † *al.* etiam.

a ¶ Per ignorantes] *In epiſtola B. Bonifacij martyris, (quæ vnà cum multis alijs extat manuſcripta in codice ſæpe memorato bibliothecæ Dominicanæ) legitur:* per ignorantiam legis Dei, & per Saracenos, &c. *cum qua lectione concordant aliquot vetuſta Gratiani exemplaria, & fere etiam Iuo.*

ſupra ead. p. presbyterorum. *Vnde Vrbanus in fine ſuperioris capitis diſtinguendo ſubiunxit.*

¶ Si religioſi inuenti fuerint filii ſacerdotum, ordinentur. C. XI.

¶ *Rubrica huius capitis abeſt ab aliquot vetuſtis (neque enim eſt capitis diſtinctio) & præponitur ſequenti capiti.* apoſtolica.

† *al.* canonicis. NIſi aut in cœnobiis, aut in canoniis † religioſe probati fuerint conuerſari.

Item Alexander II.

¶ De eodem. C. XII.

Anſ. l. 6. c. 29. APoſtolica auctoritate præcipimus vobis, vt ſi eum, qui ab eccleſia electus eſt, altero digniorem eſſe, canonicamq; eius electionem probaueritis; fulti noſtra auctoritate conſecretis. Nam pro eo, quod filius ſacerdotis dicitur, ſi ceteræ virtutes in eum conueniant, non reiicimus; ſed ſuffragantibus meritis conniuendo eum recipimus.

Hoc autem, quod de filijs ſacerdotum dicitur, ex diſpenſatione eccleſiæ introductum videtur: & quod ex diſpenſatione introducitur, ad conſequentiam regulæ trahi non poterit.

Vnde Vrbanus Papa II. ſcribit Bartholomæo Turon. archiepiſc.

¶ Filii ſacerdotum non prohibentur ab epiſcopatu, ſi ceteræ virtutes in eis inueniantur. C. XIII.

Anſ. l. 6. c. 29. Pannor. l. 3. c. 53. COEnomanenſem electum pro eo, quod filius ſacerdotis dicitur ſi ceteræ virtutes in eum conueniunt, non reiicimus, ſed, ſuffragantibus

gantibus meritis patienter ſuſcipimus: non tamen, vt hoc pro regula in poſterum aſſumatur, ſed ad tempus eccleſiæ periculo conſulitur. Supra ca. Oſius.

Cum ergo ex ſacerdotibus nati, in ſummos Pontifices ſupra leguntur eſſe promoti, non ſunt intelligendi de fornicatione, ſed de legitimis coniugijs nati: quæ ſacerdotibus [a] *ante prohibitionem vbique licita erant, & in orientali eccleſia vſque hodie eis licere probatur.*

Quod autem vitium originis ſemini imputari negatur, videtur eſſe contrarium illi ſententiæ [Adulterorum filij abominatio ſunt Domino.] ſed ſicut ſupra dictum eſt de preſbyterorũ filijs; ita & hoc de filijs adulterorum intelligendum videtur, vt illi dicantur eſſe abominatio Domino, ad quos paterna flagitia hæreditaria ſucceſſione deſcendunt. Similiter & illud Vrbani intelligendum eſt, quod ipſe ſcribit Petronio Legionenſi epiſcopo. Sapi. 3. ſed paulo aliter.

a ¶ Sacerdotibus ante] *Hic oſtendit aperte Gratianus ſe in ea fuiſſe opinione, aliquando in Latina eccleſia presbyteris etiam licuiſſe vti coniugio, quod in eccleſia Græcorum & olim, & nunc permiſſum eſt. Id vero minime ita eſſe ſuperius initio diſt. 31. eſt adnotatum. De illis vero, quos antea narrauit creatos fuiſſe ſummos Pontifices, dicendum eſt eos, antequam patres ipſorum vllo ſacro ordine eſſent decorati, fuiſſe generatos.*

¶ De eodem. C. XIIII.

QVia ſimpliciter ad ſedem Apoſtolicã veniens humiliter peccatum confeſſus es, quod Pontificii tui videbatur officium impedire, videlicet, quod ex matre non legitima procreatus ſis, quam viuente propria vxore pater tuus cognouiſſe dignoſcitur: † Nos Apoſtolicæ manſuetudinis gratia admonente a ceteris, quæ ſacerdotium impediunt, criminibus, tam tui profeſſione, quam fratrum teſtimonio, qui tecum ſunt, immunem te agnoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes, ab huius peccati vinculo abſolutum in ſuſcepto ſacerdotali officio confirmamus. Pan. l. 3. c. 54. † *al. dicitur.*

DISTINCTIO LVII.

1 ps *ITem, qui in ægritudine conſtitutus baptizatur; preſbyter ordinari non debet.*

Vnde in Neocæſarienſi concilio, c. 12. legitur.

¶ Non ordinetur preſbyter, qui in ægritudine conſtitutus baptizatur. C. I.

SI quis in ægritudine conſtitutus, fuerit baptizatus, preſbyter ordinari non debet. Nõ enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſſitate eſt: niſi forte poſtea ipſius ſtudium & fides probabilis fuerit, aut † hominum raritas exegerit. Pol. l. 2. ti. 31. Bur. l. 4. c. 43. Iuo par. 1. c. 227. & p. 6. c. 101. † *al. &*

¶ *Quod canon hic ſtatuit, videtur multo ante in Romana eccleſia obſeruatum: quemadmodũ ex epiſt. Cornelij Papæ de Nouatiano patet, cuius verba relata ab Euſebio Hiſtoria Eccleſ. lib. 6. c. 35. iſtuc ſpectantia hæc ſunt:* Qui quidem, vbi exorciſtarum præſidio, ſpiritu illo malo eſſet liberatus, & poſt in tam grauem morbum, vt iam ferme mori putaretur, incidiſſet; in lecto, in quo decumbebat, aqua circumfuſus baptiſmum accepit: *& paulo poſt cum de ipſius ordinatione agit,*

adiungit: Qui quidem epiſcopus, non ſolum ab vniuerſo clero, ſed etiam a multis laicis vetitus; quoniam minime licebat quemquam in lecto propter morbum baptizatum, ſicut huic contigerat, in clerum aſſumi: magnopere poſtulabit, ibi poteſtatem dari, huic ſoli manus in ſortem presbyterii imponendi.

DISTINCTIO LVIII.

Paulo aliter. 1 Ps *Item ex monachali habitu nullus aſſumitur ad eccleſiaſticum officium, niſi fuerit oblatus voluntate proprij Abbatis. Vnde Gregorius ſcribit Mariano epiſcopo Rauennati, lib. 7. epiſtola 18.*

¶ Monachus non ordinetur clericus, niſi voluntate abbatis epiſcopo fuerit oblatus. C. I.

NVllus ad eccleſiaſticum officium ex monaſterio producatur monachus: niſi quem abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit epiſcopo.

& in Afri. c.47. *Item ex concilio Carthaginenſi 5. c. 13.*

¶ De eodem. C. II.

SI quis de alterius monaſterio repertum,[a] vel ad clericatum promouere voluerit, vel in ſuo monaſterio maiorem monaſterii conſtituere:[b] epiſcopus, qui hoc fecerit, a ceterorum communione ſeiunctus, ſuæ tantum plebis communione contentus ſit, & ille neque clericus,[c] neque præpoſitus perſeueret.

a ¶ Repertum] *Græce legitur*, ἐάν τις ἀπ᾽ ἀλλοτρίου μοναστηρίου ὑποδέξηταί τινα, id eſt, ſi quis ab alieno monaſterio receperit aliquem.

b ¶ Conſtituere] *Antea ſequebatur*, ſine licentia abbatis, & monachorum: *quæ verba ſunt expuncta; quia abſunt a concilio Carthag. & Africano, & pleriſque vetuſtis Gratiani codicibus.*

DISTINCTIO LIX.

1 Ps *Item, qui eccleſiaſticis diſciplinis imbuti, & temporum approbatione diſcuſſi non ſunt, ad ſummum ſacerdotium non aſpirent. Vnde ait Zozimus Papa ad Iſichium Salonitanum epiſcopum, epiſt. 1.*

Anſ. 6. c. 28. Iuo p. 5. c. 102. ſupra diſt. 36. ¶ Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium, qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus. C. I.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis imbutus per ordinem nõ eſt, & temporum † approbatione diuinis ſtipendiis eruditus, nequaquam ad ſummum eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat: & non ſolum in eo ambitio inefficax habeatur; verum etiam in † ordinatores eius, vt careant eo ordine, quem ſine ordine contra præcepta Patrum crediderant præſumendum.

† *temporũ*] orig. † *ab ordinatores eius careant.*

Idem[a] *eadem epiſtola.*

¶ Ad

¶ Ad ſacerdotale officium, nullus, niſi per ſingulos gradus probatus accedat. C. II.

Si officia ſæcularia principem locum, non veſtibulum actionis ingreſſis, ſed per ſingulos † gradus examinatis, temporibus deferunt, quis ille tam arrogans, tam impudens inuenitur, vt in cœleſti militia, quæ propenſius ponderanda eſt, & ſicut aurum, repetitis ignibus exploranda, ſtatim dux eſſe deſideret; cum tyro ante non fuerit, & prius velit docere, quam diſcere? Aſſueſcat in Domini caſtris, in lectorum primitus gradu diuini rudimenta ſeruitii; nec illi vile ſit exorciſtam, acolythum, ſubdiaconum, diaconum per ordinem fieri: nec hoc ſaltu, ſed ſtatutis maiorum ordinatione temporibus. Iam vero ad presbyterii faſtigium talis accedat, vt & nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtentur. Iure inde ſummi Pontificis locum ſperare debebit. Facit hoc nimia remiſſio conſacerdotum noſtrorum; qui pompam multitudinis quærunt, & putant ex hac turba aliquid ſibi dignitatis acquiri. Hinc paſſim numeroſa popularitas etiam his locis, vbi ſolitudo eſt, talium reperitur, dum † parochias extendi cupiunt, aut quibus aliud præſtare non poſſunt, diuinos ordines largiuntur. Quod oportet diſtricti ſemper eſſe iudicii. Rarũ eſt enim omne, quod magnum eſt.

Anſ.l.6.c. 28.
† al. pluri-mos] orig.
† al. dum per paro-chias.

a ¶ Idem] *Caput hoc antea tribuebatur Urbano. Emendata eſt inſcriptio ex pleriſq; vetuſtis Gratiani exemplaribus: habetur enim in eadem epiſtola.*

Item Gregorius lib. 7. reg. epiſt. 110.

¶ Cuiuſlibet meriti laicus ad ſummum non aſpiret ſacerdotium. C. III.

Hoc ad nos peruenisſe non diſſimili dignum deteſtatione comperimus, quod quidam deſiderio honoris inflati, defunctis epiſcopis tonſurantur, & fiunt repente ex laicis ſacerdotes: atque inuerecunde religioſi propoſiti † ducatum arripiunt; qui nec eſſe adhuc milites didicerunt. Quid putamus quod iſti ſubiectis præſtaturi ſunt, qui antequã diſcipulatus limen attingant, tenere magiſterii locum non formidant? Qua de re neceſſe eſt, vt quamuis inculpati quiſque ſit meriti; ante tamen per diſtinctos ordines eccleſiaſticis exerceatur officiis.

Anſ.l.6.c.32.
Pol.l.2.tit.1.
† al. prapo-ſitis.

Item Cœleſtinus epiſcopis Galliarum, epiſt. 2. c. 3.

¶ Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium, qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus. C. IIII.

Ordinatos vero quoſdam, fratres chariſſimi, epiſcopos, qui nullis eccleſiaſticis ordinibus ad tantæ dignitatis faſtigium fuerint inſtituti, contra Patrum decreta, huius vſurpatione, qui ſe hoc recognoſcit feciſſe, didicimus, cum ad epiſcopatum his gradibus, quibus frequẽtiſſime cautũ eſt, debeat perueniri, vt minoribus initiati officiis

Bur.l.1.c.18.
Iuo p.5.c.72.

ad maiora firmentur. Debet enim ante eſſe diſcipulus, quiſquis doctor eſſe deſiderat, vt poſſit docere, quod didicit. omnis vitæ inſtitutio hac ad id, quo tendit, ſe ratione confirmat. Qui minime litteris operam dederit, præceptor non poteſt eſſe litterarum. Qui non per ſingula ſtipendia creuerit, ad meritum ordinem ſtipendii non poteſt perueni-re. Solum ſacerdotium inter iſta, rogo, vilius eſt, quod facilius tribui-tur, cum difficilius impleatur?

DISTINCTIO LX.

1 p: *Ecce oſtenſum ex parte eſt, qui poſſint ad ſacerdotij ordinem promoueri, & qui non. Nunc autem conſiderandum eſt, ex quibus ordinibus in archipreſbyterum, vel præpoſitum, vel epiſcopum, vel archiepiſcopum ſint eligendi.*

De his ita ſtatutum eſt in concilio Vrbani Papæ, celebrato Aluerniæ.

¶ Archipreſbyter, vel decanus, aut archidiaconus non niſi diaconus, aut preſbyter ordinetur. C. I.

NVllus epiſcopus in eccleſia ſua, niſi diaconus ſit, archidiaconum inſtituere, nec archipreſbyterum, aut decanum, niſi preſbyteri ſint, ordinare præſumat. Quod, vt diſtrictius teneatur, apoſtolica auctoritate prohibemus, & interdicimus.

¶ *In capitibus manuſcriptis concilij Claræmontenſis habiti ab Vrbano II. (quæ non ſunt decreta ipſius concilij, ſed ſummæ quædam ipſorum) in tertio hæc leguntur, quæ ad præſentem canonem faciunt:* vt nullus fiat decanus in eccleſia, niſi presbyter; nullius archidiaconus, niſi leuita.

Item Calixtus Papa.

¶ Nullus in præpoſitum, vel archipreſbyterum, niſi preſbyter; nullus in archidiaconum, niſi diaconus ordinetur. C. II.

NVllus in præpoſitum, nullus in archipreſbyterum, nullus in decanum, niſi preſbyter, nullus in archidiaconum, niſi diaconus ordinetur.

¶ *Et rubrica, & caput emendata ſunt ex manuſcriptis codicibus.*

Item Innocentius ſecundus in concilio Romano, c. 10.

¶ De eodem. C. III.

Concordat Eugenius ij. in conc. Rhemenſi, c. 6. Pann. l. 8. c. 140.

INnouamus autem, & præcipimus, vt nullus in archidiaconum, vel decanum, niſi diaconus, vel preſbyter ordinetur. Archidiaconi vero, vel decani, vel præpoſiti, qui infra ordines prænominatos exiſtunt, ſi inobedientes ordinari contempſerint, honore ſuſcepto priuentur: prohibemus autem, ne adoleſcentibus, vel infra ſacros ordines conſtitutis,

ſtitutis, ſed qui prudentia, & merito vitæ clareſcunt, prædicti concedantur honores.

Horum vnum propter procacitatem quorumdam ſtatutum eſt, qui nomen præpoſituræ adepti, officium contemnunt, nolentes fieri ſacerdotes: alias enim inane eſſet, cum etiam in epiſcopum eligi poſſint in ſubdiaconatu conſtituti, iuxta illud Vrbani[a] Papæ.

a ¶ Vrbani] *In c. a multis. extra de ætate & qualit. tanquam decretum Vrbani primi citatur: Apud Iuonem vero, & in Pannormia ex ſynodo Beneuentana quæ tempore Victoris tertij, cui Vrbanus ſecundus ſucceſſit, habita fuit: Nam Vrbanus primus centum plus minus annis Nicænam ſynodum anteceſſit.*

¶ Non eligatur in epiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. C. IIII.

NVllus in epiſcopum eligatur, niſi in ſacris ordinibus religioſe viuens fuerit inuentus. Sacros autem ordines dicimus diaconatum, & presbyteratum. Hos ſiquidem ſolos † primitiua legitur habuiſſe eccleſia: ſubdiaconos vero, quia & ipſi altaribus miniſtrant, opportunitate exigente concedimus; ſi tamen ſpectatę ſint religionis, & ſcientiæ. Quod ipſum non ſine Romani Pontificis, vel metropolitani licentia †[b] fieri permittimus. Iuo p. 5. c. 72. Pan. l. 3. c. 5. † *al. ſacros.* † *al. ſcientia.*

Alterum vero, vt in epiſcopum, vel archiepiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis ſtatutum eſt.

b ¶ Licentia] *Sic mutatum eſt ex dicto cap. a multis, Iuone, & Pannormia, quamuis etiam in vetuſtis Gratiani codicibus legatur,* ſcientia.

DISTINCTIO LXI.

1 *ITem laici non ſunt in epiſcopos eligendi: ſed per ſingulos ordi-*
gs *nes prius ſunt probandi.*

Vnde Gregorius Brunichildæ Reginæ Francorum, libro 7. reg. epiſtola 113.

¶ Sacerdotes ex laicis non ſunt ordinandi. C. I.

SAcerdotale officium veſtris in partibus in tantam (ſicut didicimus) ambitionem perductum eſt, vt ſacerdotes ſubito, quod graue nimis eſt ex laicis ordinentur. Anſ. l. 6. c. c. 77. Pol. l. 2. tit. 1

Item Hormiſda Papa epiſcopis per Hiſpaniam conſtitutis, ep. 3. c. 1.

¶ De eodem. C. II.

IN ſacerdotibus eligendis curam oportet eſſe perſpicuam. Irreprehenſibiles enim eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. *Et infra:* Longa debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur eccleſiæ. Poly. ibid. Anſ. l. 6. c. 22.

Idem eodem loco conſonenter.

¶ De eodem. C. III.

Anſcl. ibid. Polycar. ibi. NOn negamus eſſe in laicis Deo placitos mores; ſed milites ſuos probatos ſibi quærunt inſtituta fidelium. Diſcere prius quiſque debet, antequam doceat, & exemplum religioſæ conuerſationis de ſe potius aliis præſtare, quam ſumere. Emendatiorem eſſe conuenit populo, quem neceſſe eſt orare pró populo. Longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, vt luceat: & clericalibus obſequiis erudiendus inſeruiat, vt ad venerandi gradus ſummam perductus, quis ſit fructus humilitatis, oſtendat. *& infra.* ¶ Nec tantum de laicis conſecrari inhibemus; ſed nec de pœnitentibus quidem quiſquã ad huiuſmodi gradum profanus temerator aſpiret. Satis illi poſtulanti ſit venia: qua conſcientia abſoluat reum, qui ſe peccata ſua populo ſcit teſte confeſſum? Quis enim quem paulo ante vidit iacentem, veneretur antiſtitem? Præferens memorandi † criminis labem, non habet lucidam ſacerdotii dignitatem.

† *al. miſerãdi.*] ori.

¶ *In pleriſque vetuſtis Gratiani codicibus caput hoc coniunctum eſt ſuperiori, quemadmodum eſt in ipſa Hormiſdæ epiſtola.*

Item Innocentius Papa ad Aurelium Carthagineñſem epiſcopum, epiſtola 12.

¶ De eodem. C. IIII.

Polycar. ibi. Anſ. l. 6. c. 34. MIſerum eſt eum magiſtrum fieri, qui numquam diſcipulus fuit; eum ſummum fieri ſacerdotem, qui numquã in vllo gradu obſecutus fuerit ſacerdoti.

Item Leo epiſcopus ad epiſcopos Africanos. epiſt. 85. *al.* 87. *c.* 1.

¶ De eodem. C. V.

Iuo p. 5. c. 105 MIramur tantum apud vos per occaſionem temporis impacati, aut per ambientium præſumptionem, aut tumultum valuiſſe popularem, vt indignis quibuſque, & lõge extra ſacerdotale meritum conſtitutis, paſtorale faſtigiũ, & gubernatio eccleſię crederetur. Non eſt hoc conſulere populis, ſed nocere; nec pręſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas enim præſidentium, ſalus eſt ſubditorum: & vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi ſana eſt forma doctrinæ. ¶ Principatus autem, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, etiam ſi moribus atque actibus non offendit, ipſius † tamen initii ſui eſt perniciofus exemplo. Et difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. ¶ Quod ſi in quibuſlibet eccleſiæ gradibus prouidenter, ſcienterque curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilque præpoſterum; quanto magis elaborandum eſt, vt in electione eius, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini ſtatus, & ordo nutabit; ſi, quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vbi eſt illa beati Pauli Apoſtoli per

1. q. 1. c. principatus. Poly. ibid. Anſ. l. 6. c. 2. † *al. ipſo.* Anſ. l. 6. c. 35.

ſtoli per ſpiritum Dei emiſſa præceptio? qua in perſona Timothei omnium ſacerdotum Chriſti numerus eruditur; & proinde vnicuique noſtrum dicitur [Manus cito nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis.] Quid [b] eſt cito manus imponere, niſi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris †, ante experientiam diſciplinæ ſacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis; niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt, qui non meruit ordinari? Sicut enim boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum tenet † in eligendo ſacerdote iudicium; ita graui ſemetipſum afficit damno, qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum. Non enim in cuiuſquam perſona prætermittendum eſt, quod inſtitutis generalibus continetur: nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra † diuinæ legis præcepta collatus. *& infra.* ¶ Merito ſanctorum Patrum venerabiles ſanctiones, cum de ſacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos ſacris adminiſtrationibus cenſuere, quorum omnis ætas a puerilibus exordiis vſque ad perfectiores † annos per diſciplinæ eccleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet, vt vnicuique teſtimonium prior vita præberet, nec poſſet de eius prouectione dubitari; cui pro laboribus multis, pro moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis celſioris loci premium deberetur. ¶ Si enim ad honores mundi ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent quos probitatis documenta non adiuuant, quam diligens, & quam prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum, & cœleſtium dignitatum?

(Margin:) 1. *Tim.* 5. Inf. diſt. 78. quid eſt manus. † *al. obedientia.* Polyc. ibid. † *al. ſectatur* † *de præuaricatione collatus*]ori. † *al. prouectiores.*

a ¶ Principatus] *In pleriſque manuſcriptis Gratiani codicibus legitur,* principatus, & cetera, & infra. Quod ſi, & c. *Id autem factum videtur, quia infra 1. q. 1. c. principatus. citatur hic verſiculus. prout notatur in gloſſa, quæ in illis etiam vetuſtis exemplaribus eſt, in quibus alia gloſſa non habentur.*

b ¶ Quid eſt] *Sic in yſdem manuſcriptis legitur:* Quid eſt cito manus imponere, &c. & Infra: Sicut enim. *& in margine citatur*, infra diſtinct. 78. cap. quid eſt manus.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 12.

¶ Non ſunt eligendi ad epiſcopatum, niſi quos probabilis vita commendat. C. VI.

EPiſcopum non oportet præter iudicium metropolitanorum, & finitimorum epiſcoporum conſtitui ad eccleſiæ principatum. Nec eligantur, niſi hi, quos multo ante nota, probabiliſque vita commendat; & nihilominus, ſi in ſermone fidei, & † recta operatione per ſuam conuerſationem fuerint probati.

(Margin:) Sup. diſt. 24. c. epiſcopi. † καὶ τῇ τῷ ἐνθέῳ λόγῳ πολιτείᾳ. Nicol. ad Mich. Imp. in ep. quæ incipit, *Principatũ.*

Item Cæleſtinus ad epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ, epiſt. 3. c. 2.

¶ De eodem. C. VII.

QVid proderit per ſingula clericos ſtipendia militaſſe, & omnem egiſſe in Dominicis caſtris ætatem, ſi hi, qui præfuturi ſunt, ex

Polycar. ibi. Anſ.l.7.c.33. † *al. prapoſtero.* † *conſtitutis decretalib.*] origina.

laicis requirantur? qui vacantes ſæculo, & omnem eccleſiaſticum ordinem neſcientes, ſaltu præpropero † in alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate tranſcendere, & in aliud vitę genus (calcata reuerentia eccleſiaſticę diſciplinæ) tranſire? Talibus itaque fratres chariſſimi, qui iuris noſtri, id eſt, canonum gubernacula cuſtodimus, neceſſe eſt obuiemus: hiſque fraternitatem veſtram epiſtolis commonemus; ne quis laicum ad ordinem clericatus admittat, & ſinat fieri; vnde & illum decipiat, & ſibi cauſas generet, quibus reus conſtitutorum † decretalium fiat.

Item Leo, epiſt. 85. al. 87. c. 1. ad epiſcopos Africanos.

¶ Rudibus, & imperitis gubernacula eccleſiæ non ſunt committenda. C. VIII.

Polycar. ibi. Anſ.l.6.c.138 Iuo p.5.c.105 in fine.

STatuimus [a], ne in aliquo Apoſtolica, & canonica decreta violentur; & ne his eccleſia Domini regenda credatur, qui legitimarum inſtitutionum neſcii, & totius humilitatis ignari, nō ab infimis ſumere incrementum, ſed a ſummis volunt habere principium, cum valde iniquum ſit, & abſurdum, vt imperiti magiſtris, noui antiquis, & rudes præferantur emeritis.

a ¶ Statuimus] *In epiſtola ipſa coniunguntur verba huius capitis cum extremis verbis capitis,* Miramur, *ſupra ead. hoc modo:* quam diligens, & quam prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum, et cœleſtium dignitatum; ne in aliquo apoſtolica et canonica decreta violentur, et his eccleſia Domini, &c. *totaque oratio per interrogationem profertur.*

His omnibus auctoritatibus laici prohibentur in epiſcopatū eligi.
2 *Econtra beatus Nicolaus ex laico electus eſt in epiſcopum: beatus Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in archiepiſcopum: beatus Ambroſius, cū nondum eſſet baptizatus, in archiepiſcopū eſt electus.* ¶ *Sed ſciendum eſt, quod eccleſiaſtica prohibitiones proprias habent cauſas, quibus ceſſantibus ceſſant & ipſa. Vt enim laicus in epiſcopum non eligeretur, hac cauſa fuit, quia vita laicalis eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem nō erudita neſcit exempla religionis de ſe praſtare aliis, qua in ſeipſa experimento non didicit. Cum ergo quilibet laicus merito ſua perfectionis clericalem vitam tranſcendit, exemplo beati Nicolai, & Seueri, & Ambroſii, eius electio poteſt rata haberi. Vnde idem Ambroſius in epiſt. 82. ad Vercellenſes ait de ſe ipſo.*

C. IX.

NEophytus probibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiam. Sed ſi non deeſt humilitas competens ſacerdotio; vbi cauſa non hæret, vitium non imputatur. Itaq; ordinationem meam occidentales epiſcopi iudicio, orientales etiam exemplo probarunt †.

¶ *In aliquot vetuſtis exemplaribus caput hoc coniunctum eſt ſuperiori. Nam Gratianus (quod ſape facit) ſententiam potius beati Ambroſii afferre voluit, quam ipſa omnino ai|*

no atque eadem ſeruato ordine verba referre: locus enim integer ſic habet. Quam reſiſtebam, ne ordinarer; poſtremo cum cogerer, ſaltem ordinatio protelaretur. Sed non valuit præſcriptio, valuit impreſſio. Tamen ordinationem meam occidentales epiſcopi iudicio, orientales etiam exemplo probarunt. Et tamen neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur ſuperbia. Si dilatio ordinationi defuit; vis cogentis eſt: ſi non deeſt humilitas competés ſacerdotio, vbi cauſa non hæret, vitium non imputatur.

Item obijcitur illud Sardicenſis concilij, c. 13.

¶ Scholaſticus ex foro, aut ex adminiſtratione poſtulari poteſt epiſcopus. C. X.

OSius epiſcopus dixit. Et hoc neceſſarium arbitror, vt diligentiſſime tractetur: ſi forte aut diues laicus [b], aut ſcholaſticus de foro, aut de † adminiſtratione epiſcopus fuerit poſtulatus; vt non prius ordinetur, niſi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut preſbyteri fuerit perfunctus: & ita per ſingulos gradus (ſi dignus fuerit) aſcendat ad culmen epiſcopatus. Bur. l. 1 c. 27. Iuo p. 5. c. 7 t. † *al. ex adminiſtratore.*

b ¶ Laicus] *Abeſt vox iſta a concilio: ſed ob gloſſam non eſt inducta.*

c ¶ De foro, aut de adminiſtratione] *Græce tantummodo eſt, ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς.*

3 *Sed aliud eſt poſtulari, aliud eligi. Poſtulatur nexibus curiæ adſtrictus ab Imperatore: clericus alterius ciuitatis a ſuo epiſcopo; ſed non eligitur aliquis, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. Fit enim electio cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptionibus roborati; poſtulatio vero ſimplici petitione. Quam diſtinctionem B. Gregorius innuit in regeſto, lib. 2. epiſt. 19. ſcribens Benenato epiſcopo.* In ordine Romano. Et alibi ſæpe, & infra ead. c. obitum.

¶ Electio epiſcopi debet fieri cum ſolennitate decreti, omnium ſubſcriptionibus roborari. C. IX.

EPiſcopus, dum fuerit poſtulatus, cum ſolennitate decreti ſubſcriptionibus omnium roborati, & dilectionis tuæ teſtimonio litterarum ad nos ſacrandus occurrat.

Sic beatus Ambroſius [a] *ante ſuſceptum baptiſma ab Imperatore eſt poſtulatus, non electus.*

a ¶ Ambroſius] *Quod ſynodus elegerit Ambroſium, & non Imperator, oſtenditur in c. Valentinianus. infra diſt. 63. Ac de ſua electione ipſemet Ambroſius refert aliqua lib. 1. officio. c. 1. & de pœnit. lib. 2. c. 8. & in epiſtola ad Vercelenſes.*

4 *Item clerici alterius eccleſiæ non ſunt præferendi in electione iis, qui bene militant in propria eccleſia. Vnde Cæleſtinus Papa ad epiſcopos Galliæ, epiſt. 2. c. 4.*

¶ Extranei emeritis in ſuis eccleſiis non præponantur. C. XII.

NEc emeritis in ſuis eccleſiis clericis peregrini, & extranei, & qui ante ignorati ſunt, ad excluſionem eorum, qui bene de ſuorum ciuium merentur teſtimonio, præponantur. Poly. ibid. Anſ. l. 6. c. 11. Deuſde. p. 1.

Idem eadem epiſtola, c. 5.

Q

¶ De eodem. C. XIII.

Deuſdedit ibid. Poly. ibid. Anſ.l.6.c.25. Burc.l.1.c.7. Iuo p.5.c.61. Pan.l.3.c.67.

NVllis inuitis detur epiſcopus. Cleri [a], plebis, & ordinis conſenſus, & deſiderium requiratur. Tunc autem alter de altera eligatur eccleſia; ſi de ciuitatis ipſius clero cui eſt epiſcopus ordinandus, nullus dignus (quod euenire non credimus) poterit reperiri. Primum enim illi reprobandi ſunt; vt aliqui de alienis eccleſiis merito præferantur. Habeat vnuſquiſque fructum ſuæ militiæ in eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſegit ætatem. In aliena ſtipendia minime alter obrepat: nec alii debitam alter ſibi vendicare audeat mercedem. Sit facultas clericis reſiſtendi, ſi ſe viderint prægrauari, & quos ſibi ingeri ex tranſuerſo agnouerint, non timeant refutare. Qui etſi non debitum præmium, vel liberum de eo, qui eos recturus eſt, debent habere iudicium.

a ¶ Cleri] *Hinc vſq; ad verſi.* Tunc. *ſunt addita ex orig. & referuntur inf. 63. c.* cleri.

PALEA. C. XIIII.

Ex regula S. Benedicti, c. 64.

IN ordinatione præpoſiti illa ſemper conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars congregationis (quamuis parua) ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito, & ſapientia eligatur, qui ordinandus eſt, etiamſi vltimus fuerit in ordine congregationis. Quod ſi etiam omnis congregatio vitiis ſuis (quod abſit) conſentientem perſonam pari conſilio elegerit, & vitia ipſa aliquatenus in notitiam epiſcopi, ad cuius diœceſim pertinet locus ipſe, vel ad † alios vicinos præpoſitos, vel Chriſtianos claruerint; prohibeant prauorum præualere conſenſum & domui Dei conſtituant dignum diſpenſatorem.

† Vel abbatibus, vel Chriſtianis vicinis claruerint.

a ¶ Palea] *Hæc Palea abeſt ab omnibus vetuſtis exemplaribus Gratiani, quæ ſunt collata. Extat autem in regula S. Benedicti, ex qua nonnulla ſunt emendata.*

Item Gregorius clero, & nobilibus ciuibus Neapolitanis, libr. 8. reg. epiſt. 40.

¶ De eodem. C. XV.

Anſ.l.6.c.13.

STudii veſtri ſit, etiam alium, qui aptus ſit, prouidere, vt † ſi forte Petrus, quem a vobis electum aſſeritis, huic ordini non videatur idoneus ſit, in quē † ſe veſtra declinare poſſit electio. Nam graue cleri illius erit opprobrium, vt ſi hic fortaſſe approbatus non fuerit, alium ſe dicant, qui eligi debeat, non habere.

† Vt ſi forte huic ordini hic non videatur idoneus] orig.
† quo] orig.

Item Gregorius Barbaro epiſcopo, lib. 11. epiſt. 16.

¶ De eodem. C. XVI.

Ioan. diac. l.3.c.22. Deuſde. p.1. Anſ.l.6.c.26.

OBitum Victoris Panormitanæ ciuitatis antiſtitis directa relatio patefecit. Quapropter viſitationis deſtitutæ eccleſiæ fraternitati tuæ operam ſolenniter delegamus: Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, ornatu, miniſteriiſque, vel quidquid eſt in patrimonio eiuſdem, a quoquam præſumatur eccleſiæ. Et ideo dilectio tua ad prædictam eccleſiam properabit, & aſſiduis adhortationibus clerum, plebemque eiuſdem eccleſiæ admonere

nere feſtinet, vt remoto ſtudio, vno eodemque cõſenſu talem ſibi præficiendum expetant ſacerdotem, qui & tanto miniſterio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus reſpuatur. Qui dum fuerit poſtulatus, cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptionibus roborati, & dilectionis tuę teſtimonio litterarum ad nos ſacrandus occurrat. ¶ Commonemus etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas eccleſia: (niſi forte inter clericos ipſius ciuitatis, in qua viſitationis impendis officium, nullus ad epiſcopatum dignus, quod euenire nõ credimus, potuerit inueniri) prouiſurus ante omnia, ne ad hoc [a], cuiuſlibet conuerſationis, vel meriti laicæ perſonæ aſpirare præſumant; ne & conatus eorum habeatur inefficax, & in periculum ordinis tui (quod abſit) incurras. Monaſteria autem ſi qua ſunt in ipſius conſtituta parochia, ſub tua cura, diſpoſitioneque quouſque illic proprius fuerit ordinatus epiſcopus, eſſe concedimus. Polycar. ibi.

a ¶ Ne ad hoc] *Similis clauſula eſt etiam eodem lib. proxima epiſtola 17. & lib. 2. indict. 10. ep. 19. Benenato epiſcopo. & epiſt. 26. Ioanni epiſcopo Scyllaceno. & libr. 7. indict. 3. epiſt. 25. Fortunato epiſcopo Neapolitano. Ex quibus locis, collatis veteribus codicibus harum epiſtolarum, emendatus eſt hic locus, vt non multum diſcrepet ab antiqua lectione Gratiani. Verum in recentioribus editionibus epiſtolarum B. Gregorij in epiſtola hic citata legitur,* ne ad id cuiuſlibet conuerſationis, vel meriti laicam perſonam aſpirare permittas.

Item Pelagius Papa Eucarpo Meſſanenſi epiſcopo.

¶ De eodem. C. XVII.

CAtinenſis eccleſiæ viſitationem tibi iniungimus, cuius epiſcopum de hac luce tranſiſſe ſuſcepta cleri relatione didicimus. Impoſſibile enim eſt, vt nos in prouincia illa dumtaxat in Syracuſanis partibus alii cuilibet cauſas, quæ ad Deum pertinet, committamus, niſi forte talem per te Deus nunc in Catinenſi eccleſia eligere voluerit; de cuius conſcientia poſſimus eſſe ſecuri, vt a te labores iſtos paulum remouere poſſimus. Mox ergo dilectio tua ad ſupradictã Catinenſem eccleſiam pergat, & hominem de clero, qui nec vxorem habeat, nec filios, nec crimen aliquod canonibus inimicum, eligi cum auxilio Dei compellat, atque ſuadeat: & ſtatim eum ad vrbem Romanam cum decreto, & teſtificatione relationis tuæ tranſmitte. Polyc. ibid. Ans.l.6.c.44.

Item Gregorius Paſſino epiſcopo, lib. 10. epiſt. 13.

¶ Qui in epiſcopum eligitur, non ſit reus criminum, quæ ſacra lex morte punit. C. XVIII.

BEne nouit fraternitas veſtra, quam longo ſit tempore Aprutium † paſtorali ſolicitudine deſtitutum †: vbi diu quęſiuimus, quis ordinari debuiſſet, & nequaquam potuimus inuenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus ſuis, in pſalmodiæ ſtudio, in amore orationis valde laudatur, & religioſam vitam omni modo agere dicitur; hunc volumus, vt fraternitas veſtra ad ſe faciat venire, & de anima ſua

† *Aprutium ciuitas*] ori. † *deſtituta*] orig.

admoneat, quatenus in bonis ſtudiis creſcat. Et ſi nulla ei crimina, quę per legis ſacrę regulam morte mulctanda ſunt, obuiant; tunc hortandus eſt, vt vel monachus, vel a vobis ſubdiaconus fiat: & poſt aliquantum temporis, ſi Deo placuerit, ipſe ad paſtoralem curam debeat promoueri.

Cui autem viſitatio iniungitur, nihil de rebus eiuſdem eccleſiæ a quoquam præſumi patiatur. Vnde Gregorius Gaudentio epiſcopo, lib. 4. epiſt. 12. ſeu cap. 56.

¶ Non patiatur a quoquam præſumi de rebus eccleſiæ, cui eius fuerit iniuncta viſitatio. C. XIX.

Anſ. 5. c. 12. QVoniam Feſtus Capuanæ eccleſiæ epiſcopus in Romana ciuitate poſitus, de hac luce migrauit: curæ nobis fuit (quæ vniuerſis eccleſiis a nobis impenditur) ad fraternitatē tuā præſentia ſcripta dirigere, vt memoratæ eccleſię viſitator accedas: ſic tamen, vt nihil de prouentionibus † clericorū, reditu, ornatu, miniſteriiſq;, vel quidquid præfati loci eſſe patuerit, a quoquam præſumi patiaris; ſed omnē vigilantiam, atque cautelam circa clerum, plebemque eiuſdem eccleſiæ exhibere te conuenit; vt in vigiliis, obſequioque eccleſiaſtico ſedulo, ac deuote debeant deſeruire.

† *al. prouectionibus.*

DISTINCTIO LXII.

I ps BReuiter monſtratum eſt, ex quibus ordinibus in quos gradus ſunt eligendi. Nunc videndum eſt, a quibus ſunt eligendi, & conſecrandi. Electio, clericorum eſt[a]: petitio, plebis.

Vnde Leo Papa Ruſtico Narbonenſi epiſcopo, epiſt. 90. al. 92. c. 1.

a ¶ Eſt] *In vulgatis codicibus ſequebatur.* conſenſus principis. *In manuſcriptis vero partim legitur,* conſenſus plebis, *partim,* petitio plebis: *atque ita eſt emendatum.*

¶ Non ſunt habendi inter epiſcopos, qui nec a clericis eliguntur, nec a plebibus expetuntur. C. I.

Pol. l. 2. t. 1. Bur. l. 1. c. 2. Anſ. l. 6. c. 75. Iuo p. 5. c. 65. NVlla ratio ſinit, vt inter epiſcopos habeātur, qui nec a clericis ſunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a prouincialibus † epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati. Vnde, cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur; quis ambigat nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod nec † docetur fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudoepiſcopis in eis eccleſiis ordinati ſunt, &c. *Vt infra in cauſa ſimoniacorum.*

† *al. comprouincialib.*

† *al. non.*

Infra 1. q. 1. c. ſi qui.

Item Cæleſtinus Papa ad epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ, ep. 3. c. 3.

¶ Populus non debet præire, ſed ſubſequi. C. II.

Pol. l. 6. tit. 1. Bur. l. 15. c. 13 DOcendus eſt populus, non ſequendus: noſq; ſi neſciunt, eos quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his conſenſum

præbere

præbere debemus, Quiſquis vero conatus fuerit tentare prohibita; Iuo p.16.c.
ſentiet cenſuram ſedis Apoſtolicæ minime defuturam. Quæ enim ſola 14.
admonitionis auctoritate non corrigimus, neceſſe eſt, vt per ſeuerita Deuſde. p. 1.
tem congruentem regulis vindicemus. Per totas ergo hoc, quæ pro-
priis rectoribus carent, eccleſias volumus innoteſcat, vt nullus ſibi a-
liqua ſpe forſitan blanditus illudat.

Niſi autem canonice electus fuerit, conſecrari non debet. Vnde Calixtus Papa ſecundus.

¶ Non conſecretur in epiſcopum, niſi canonice electus. C. III.

NVllus in epiſcopum, niſi canonice electum, conſecret. Quod ſi præſumptum fuerit; & conſecrans, & conſecratus abſque recuperationis ſpe deponatur.

DISTINCTIO LXIII.

1 ps *LAici vero nullo modo ſe debent inſerere electioni. Vnde Hadrianus Papa in 8. ſynodo Conſtātinopoli ſub ipſo celebrata.*

¶ Laici electioni Pontificum non ſe inſerant. C. I. In Pontificali eſt mentio huius decre.

NVllus laicorum principum, vel potentum ſemet inſerat electioni
aut promotioni Patriarchę Metropolitæ, aut cuiuſlibet epiſcopi, Anſ.l.6.c.23.
ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat confuſio, vel contentio; & 72.
præſertim cum nullam in talibus poteſtatem quemquam poteſtatiuo- Iuo par.5.
rum, vel ceterorum laicorum habere cōueniat. *& infra.* ¶ Quiſquis c.122.
autem ſæcularium principum, & potentum, vel alterius dignitatis lai- Pan.l.3.c.8.
cus aduerſus communem & conſonantem, atque canonicam electio- Deuſde. p.1
nem eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit; anathema ſit, donec obe- Infra c. pro-
diat & conſentiat quidquid eccleſia de electione & ordinatione pro- ximo.
prii præſulis ſe velle monſtrauerit. Pol.l.2.t.1.

¶ *Hic citantur partes quædam vigeſimi ſecundi canonis octauæ ſynodi ſub Hadriano Papa II. habitæ, & ab Anaſtaſio bibliothecario latinitate donatæ.*

Item ex octaua ſynodo, actione prima.

¶ De eodem. C. II.

HAdrianus Papa ſecundus (quod Nicolaus prędeceſſor eius diſpo- Anſ.l.6.c.23.
ſuerat) miſſos ſuos, Donatum ſcilicet Hoſtienſem epiſcopum, & Iuo p.5.c.
Stephanum Nepeſinum epiſcopum, & Marinum diaconū ſanctæ Ro- 122.
manæ eccleſiæ ad Baſilium Imperatorem, & ad filios eius Conſtanti- Pann.l.3.c.8.
num, & Leonem Auguſtos, Conſtantinopolim direxit, cum quibus Deuſdedit
& Anaſtaſius bibliothecarius Romanæ ſedis, vtriuſque linguæ, Gręcę, p.1.
& Latinæ peritus perrexit: & ſynodo congregata (quam octauā, vni- Pol.l.2.tit.1.
uerſalem ſynodum illuc conuenientes appellauerunt) exortum ſchi- † *Promotiones & con-*
ſma de Ignatii depoſitione, & Photii ordinatione ſedauerūt, Photium *ſecrationes*]
anathematizantes, & Ignatium reſtituentes. In qua ſic ſtatutum eſt: orig.
Conſecrationes †, & promotiones epiſcoporum concordans priori-
bus conciliis, clericorum electione, ac decreto epiſcoporum collegii
fieri ſancta hæc & vniuerſalis ſynodus diffinit, & ſtatuit: atque iure

promulgat, neminem laicorum principum, vel potentum ſemet inſerere electioni, vel promotioni Patriarchæ, vel metropolitæ, aut cuiuſlibet epiſcopi, ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat cōfuſio, vel cōtentio; præſertim cum in talibus nullā poteſtatē quemquam poteſtatiuorum, vel ceterorum laicorum habere conueniat: ſed ſilere, & attendere ſibi, vſquequo regulariter a collegio eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis. Si vero quiſquam laicorum ad contra-ctandum †, & cooperandū inuitatur ab eccleſia, licet huiuſmodi, cum reuerentia, ſi forte voluerit, obtemperare ſe aſciſcentibus. Taliter enim dignum paſtorem ſibi regulariter ad ſuam eccleſiā † ſalutem promouet[a].

† *al. concertandum*] or. & alii colle. † *al. & eccleſia.*

Caput eſt collectoris arbitratu cōpoſitum.

a ¶ Promouet] *Si hic addatur ver.* Quiſquis. *ex capite antecedente, erit integer 22. canon 8. ſynodi. In vulgatis ſequebatur vox,* clerus, *quæ in vetuſtioribus eſt gloſſa interlinearis.*

Item ex hiſtoria tripertita, lib. 7. c. 8.

¶ Electioni epiſcoporum Imperator intereſſe non debet.
C. III.

VAlentinianus Imperator veniens ab oriente ad Heſperias partes (vt refert hiſtoria eccleſiaſtica) mortuo Auxentio Arianæ perfidiæ magiſtro, qui Mediolanenſem eccleſiam, vt lupus dilaniauerat, cum vellet catholicum, Deo ordinante, ibi conſecrare epiſcopum, euocans epiſcopos, hæc eis locutus eſt. Noſtis aperte, eruditi quippe diuinis eloquiis, qualem oporteat eſſe Pontificem, & quod non deceat eum verbo ſolo, ſed etiam conuerſatione gubernare ſubiectos, & totius ſemetipſum imitatorem virtutis oſtendere, teſtemq; doctrinæ cōuerſationem bonā habere. Talē itaque in pontificali conſtituite ſede; cui & nos, qui gubernamus imperium, ſincere noſtra capita ſubmittamus, & eius monita, dum tamquam homines deliquerimus, neceſſario velut curantis medicamenta ſuſcipiamus. Hæc cum dixiſſet Imperator, petiit ſynodus, vt magis ipſe decerneret ſapiens, & pius exiſtens. At ille, ſuper[a] vos eſt, inquit, talis electio. Vos enim gratia diuina potiti, & illo ſplendore fulgentes, melius poteritis eligere. Tunc ſacerdotes egreſſi, de epiſcopali ſede tractabant. *& infra.* ¶ Cum autē ordinatione diuina Ambroſius nondum baptizatus, electus fuiſſet; exultans Imperator ait: Gratias ago tibi domine Deus omnipotens, & ſaluator noſter, quoniam huic viro ego quidem commiſeram corpora; tu autem animas; & meam ſententiam oſtendiſti tuæ iuſtitiæ conuenire. Cumq; ſanctus Ambroſius cōtriſtaretur de hoc, quod acciderat (vt idem ipſe in ſuis epiſtolis ſcribit) confortauit eum Imperator, & ait: Noli timere, quia Deus, qui te elegit, ſemper te adiuuabit; & ego adiutor, & defenſor tuus (vt meum ordinem decet) ſemper exiſtam.

In epiſto. ad Vercellenſes

¶ Super

a ¶ Super vos] *Vera lectio eſt*, ſupra nos, *μεῖζον ἢ καθ᾽ ἡμᾶς. Sed ob gloſſam non eſt reſtituta.*

Item Nicolaus Papa I. *Lothario regi.*

¶ Auctoritate Apoſtolica, non regio fauore epiſcopus eſt eligendus. C. IIII.

POrro ſcias, quia relatum eſt nobis, quod quicumque ad epiſcopa- Iuo par.5.
tum in regno tuo prouehendus eſt: non niſi fauentem tibi per- c.356.
mittas eligi. Idcirco Apoſtolica auctoritate ſub diuini iudicii obteſtatione iniungimus tibi, vt in Treuerenſi vrbe, & in Agrippina Colonia nullum eligi patiaris, antequam relatum ſuper hoc, noſtro Apoſtolatui fiat.

Item ex concilio Pariſienſi primo, c.8.

¶ Non recipiatur a comprouincialibus, qui regia ordinatione epiſcopale culmen eſt adeptus. C. V.

SI per ordinationem regiam honoris iſtius culmen peruadere ali- Iuo p.5.c.
quis nimia temeritate præſumpſerit; a comprouincialibus loci i- 123.
pſius epiſcopis † recipi nullatenus mereatur, quem indebite ordina- Pann.l.3.c.9.
tum cognoſcunt. Si quis de comprouincialibus recipere eum contra † *al. epiſcopus.*
interdicta † præſumpſerit, ſit a fratribus omnibus ſegregatus, & ab i-
pſorum omnium charitate ſemotus. † *al. indicta*] orig.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 13. Bur.l.2.c.8.

¶ De eodem. C. VI. Iuo p.6.c.28.

NOn eſt permittendum turbis electionem eorum facere, qui Anſ.l.6.c.38.
ſunt ad ſacerdotium promouendi. al.43.

Item ex a *ſeptima ſynodo, quæ eſt ſecunda Nicæna* 350. *epiſc. c.*3. Deuſde. p.1. & 4.

¶ Irrita ſit electio epiſcopi, vel preſbyteri, vel diaconi a principibus facti. C. VII. Can. Apoſt. 31.

OMnis electio epiſcopi, vel preſbyteri, vel diaconi a principibus infra 16.q.
facta, irrita maneat, ſecundum regulam, quæ dicit [Si quis epi 7.c.ſi quis.
ſcopus ſæcularibus poteſtatibus vſus, eccleſiã per ipſos obtinuerit, de- Iuo par.5.
ponatur; & ſegregentur b ab eccleſia omnes, qui illi communicant.] c.120.

a ¶ Ex ſeptima] *Citabatur antea ex ſecunda actione ſexta ſynodi. Reſtitutus eſt locus ex Iuone.* Anſ.l.6.c.8. Burc.l.3.c. 109.

b ¶ Et ſegregentur] *In aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus eſt*, ſegregetur. *Sed pleriſq; cum vulgata lectione conuenit. In canone 31. Apoſtolorũ Græce ſic legitur:* καθαιρείσθω, καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες, *& infra 16.q.7.c. Si quis epiſcopus. vbi hic idem canon ex alia refertur verſione, legitur:* & ſegregetur, omneſque, qui illi communicant, *eodemque modo eſt apud Anſelmum. Verum in verſione Anaſtaſii bibliothecarij legitur quemadmodum apud Gratianum, & conuenit cum verſione priſca, ac Dionyſiana.* Deuſde. ibi. Apud Martinum Bracharenſem. c.1.

*Item ex concilio Martini Papæ, c.*1.

¶ Non eligantur a populo, qui ſunt promouendi ad clerum. C. VIII.

Sup.diſt.24. epiſcopi. & diſt. 61. epiſcopum. Bur.l.1.c.10. Iuo p.5.c.64. Anſ.l.6.c.8. al. 12.

NOn licet populo electionem facere eorum, qui ad ſacerdotium promouentur: ſed in iudicio epiſcoporum ſit vt ipſi eum pr...ët, ſi in ſermone, & fide, & ſpirituali vita edoctus ſit.

His omnibus auctoritatibus laici excluduntur ab electione ſacerdotum, atque iniungitur eis neceſſitas obediendi, non libertas imperandi.

2 *Contra vero ſcribit B. Gregorius Ioanni epiſcopo primæ Iuſtinianæ † Illyricæ, lib. 4. epiſt. 15. ſeu cap. 59.*

¶ Voluntas principis in ordinatione Pontificis deſideratur. C. IX

Anſ.l.6.c.95.

QVia igitur ſuſcepta fratrum, & coepiſcoporum noſtrorum relatio ad locum vos ſacerdotii, totius concilii vnito conſenſu, & sereniſſimi principis voluntate declarat acceſſiri, gratias omnipotenti Deo creatori noſtro magna cum exultatione retulimus, qui vitam actuſque veſtros ita de præteritis fecit eſſe probabiles, vt omnium vos, quod eſt valde laudabile, faceret placere iudicio. Quibus nos quoq; in perſonam fraternitatis tuę per omnia conſentimus: atque omnipotentem Dominum deprecamur, vt charitatem veſtram, ſicut ſua gratia elegit, ita in omnibus ſua protectione cuſtodiat.

Idem Gregorius Ioanni ſubdiacono, libro 2, Indictio. 11. epiſto. 30. ſeu capite 69.

¶ Clerus, & populus Pontificis electioni interſint. C. X.

Anſ.l.6.c.26 Pol.l.1.ti.5.

QVanto Apoſtolica ſedes, Deo auctore, cunctis prælata conſtat eccleſiis; tanto inter multiplices curas, & illa nos valde ſolicitat, vbi ad conſecrandum antiſtitem, noſtrum expectatur arbitrium. Defuncto igitur Laurentio eccleſiæ Mediolanenſis epiſcopo, ſua nobis relatione clerus innotuit, in electione ſe filii noſtri Conſtantii diaconi ſui vnanimiter conſenſiſſe. Sed quoniam eadem non fuit ſubſcripta relatio, ne quid quod ad cautelam pertinet, omittamus; huius idcirco præcepti auctoritate ſuffultum Genuā te proficiſci neceſſe eſt. Et qui multi illic Mediolanenſium coacti barbarica feritate conſiſtunt, eorum te voluntates oportet conuocatis eis in commune perſcrutari. Et ſi nulla eos diuerſitas ab electionis vnitate diſterminat, ſiquidem in prædicto filio noſtro Conſtantio omnium voluntates, atque cōſenſum perdurare cognoſcis, tūc eum a propriis epiſcopis, ſicut antiquitatis mos exigit, cum noſtræ auctoritatis aſſenſu ſolatiante, & auxiliante Domino, facias conſecrari, quatenus huiuſmodi ſeruata conſuetudine & Apoſtolica ſedes proprium vigorem retineat, & a ſe conceſſa aliis ſua iura non minuat.

† *al. Gerontio.*

Item Gelaſius Papa Philippo, & Geruntino † epiſcopis.

¶ In

¶ In electione epiſcopi populus debet adeſſe. C. XI.

PLebs Diotrenſis data nobis petitione defleuit diu ſe ſine rectoris proprii gubernatione diſpergi. Ac ſicut aſſeritur, is qui a vobis iam probatus dicitur, a paucis, & tenuibus putatur electus, cum ad vos† pertineat, vniuerſos aſſidua admonitione compellere, vt omnes in vnum, quem dignum ſacerdotio viderint, & ſine aliqua reprehenſione, conſentiant. Et ideo fratres chariſſimi diuerſos ex omnibus ſæpe dicti loci parochiis presbyteros, diaconos, & vniuerſam turbam vos oportet ſæpius conuocare; quatenus non, prout cuilibet libuerit, ſed concordantibus animis talem, vobis admonentibus, ſibi quærant ſola diuinitatis attentione perſonam, quam nulla contrarietas, a conſtitutis poſſit reuocare præſcriptis. Anſ.l.5.c.50. †al.nos.

Item Stephanus epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Romano archiepiſcopo Rauennati.

¶ De eodem. C. XII.

NOſſe tuam fraternitatē volumus ad noſtras aures fore peruentum, Imolenſem epiſcopum ab hac luce migraſſe, in cuius ſucceſſoris electione, populi diuiſionem proueniſſe audiuimus. Quod quia ſæpe contingere ſolet (quærentibus ſingulis quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti) non adeo miramur. Veruntamen in hoc tuam plurimum oportet adhiberi ſolicitudinem, vt conuocato clero & populo, talis ibi eligatur per Dei miſericordiam, cui ſacri non obuient canones. Sacerdotum quippe eſt electio; & fidelis populi conſenſus adhibendus eſt, quia docendus eſt populus, non ſequendus. Anſ.l.6.c.36. Philip.2. Supra 62. diſt. c. docendus.

Item Nicolaus Papa Ioanni Rauennati archiepiſcopo.

¶ De eodem. C. XIII.

EPiſcopos per Æmiliam non conſecres, niſi poſt electionem cleri, & populi.

¶ *In vetuſto codice Mutinenſi ſex concilij Romæ habiti referuntur capitula, quorum ſecundum eſt hoc. Et de hac eadem re habentur multa in Pontificali manuſcripto in geſtis Nicolai primi.*

Item Pelagius Papa Iuliano epiſcopo Grumentino.

¶ De eodem. C. XIIII.

LItteras charitatis tuæ ſuſcepimus; quibus ſignificas, Latinum diaconum tuum ad epiſcopatum eccleſiæ Marcellianenſis a clero, & omnibus, qui illic conueniunt, poſtulari. *Et infra.* ¶ Sed nunc & hoc dicimus, vt ſi eum omnes eligunt, & vis eum concedere, gratum nobis eſſe cognoſce; & ſi poteſt, ante diem ſanctum feſtinet occurrere, vt vel ſabbato ipſo noctis magnæ poſt baptiſmum cum Dei gratia valeat ordinari. Infra diſt. 76. c. vlt. Pol l.2.t.29. Anſ.l.6.c.60. Iuo p.6. c.112.

Item Laurentio epiſcopo Centumcellenſi.

¶ Ex ſacra [a] principis quis ordinatur. C. XV.

Anſ.7.c.94. PRincipali deuotiſſimorum militum, qui illic in ciuitate Centumcellenſi conſiſtunt, relatione ad nos directa ſacram inſinuant ſe clementiſſimi principis impetraſſe, quæ eis presbyterum, diaconum, & ſubdiaconum fieri debere præcepit. Ideo hortamur dilectionem tuam, vt perſonas ipſas videas, & diligenter inquiras, ne aliquid contra canones commiſiſſent; & ſi eos inculpabiles repereris, & vitæ ipſorum laudabile teſtimonium videris, veniente mediana ſeptimana † Paſchæ, ſi Dominus voluerit, & ſi vixerimus, vnumquemque per officia, quæ prædiximus, non differas promouere.

† *al. hebdomada.*

a ¶ Ex ſacra] *Emendata eſt hæc rubrica, vt indicet illum, de quo agitur, fuiſſe ad petitionem Imperatoris ordinatum: ſacra enim, epiſtolam Imperatoris ſignificat.*

Item Leo quartus Lothario, & Ludouico Auguſtis.

¶ Papa rogat Auguſtos, vt Reatinam eccleſiam cuidam electo dignentur concedere. C. XVI.

REatina eccleſia, quæ per tot temporum ſpatia paſtoralibus curis deſtituta conſiſtit; dignum eſt, vt brachio amplitudinis veſtræ ſubleuetur, ac gubernationis regimine protegatur. Vnde ſaluationis alloquio præmiſſo veſtram manſuetudinē deprecamur, quatenus Colono humili diacono eamdem eccleſiam ad regendum concedere dignemini; vt veſtra licentia accepta ibidem eum, Deo adiuuante, conſecrare valeamus epiſcopum. Si in autem in prædicta eccleſia nolueritis †, vt præficiatur epiſcopus, Tuſculanam † eccleſiam, quæ viduata exiſtit, illi veſtra ſerenitas dignetur concedere, vt conſecratus a noſtro præſulatu Deo omnipotenti, veſtroq; imperio grates peragere valeat.

† *al. volueritis.*
† *al. Aſculanam.*

Item Rita Comitiſſa.

¶ Regio præcepto ab Apoſtolico Colonus Reatinæ eccleſiæ ordinatur epiſcopus. C. XVII.

NObis dominus Imperator, & Imperatrix per ſuas epiſtolas direxerunt, vt Colonum Reatina eccleſia, quę paſtoris officio per longa iam tempora deſtituta videbatur, epiſcopum facere deberemus, ſicut & fecimus.

Item Stephanus Guidoni Comiti.

S Antoninus parte 2. ti.16.c.1.§.1.

¶ Imperatoris epiſtola in electionis confirmatione deſideratur. C. XVIII.

LEctis ſagacitatis veſtræ apicibus, qui defuncto eccleſiæ Reatinæ antiſtite, clerum, & plebem eiuſdem eccleſię elegiſſe ſibi futurum antiſtitem, nobiſque conſecrādum veſtro ſtudio directum eſſe, ne ipſa eccleſia diu ſine proprio conſtet paſtore, fatebantur; nos de obitu prioris dolentes, nunc ipſum electum vnanimitate †, & canonica ipſius eccleſiæ electione, vt mandaſtis, tā citiſſime ordinare omiſimus, quod imperialem nobis, vt mos eſt, abſolutionis minime detulit epiſtolam.

† *al. vnanimi.*

Pro

Pro qua ſcilicet re ambiguum eſt nobis: ideo voluntati veſtræ in hoc parere diſtulimus; ne auguſtalis animus duriſſime hoc, quocumque modo perciperet. Sed ſcientes eccleſiam Dei ſine proprio diu paſtore non ... te conſiſtere, gloriæ veſtræ mandamus, quoniam aliter nos agere non debuimus, vt veſtra † ſolertia imperiali, vt priſca conſuetudo dictat, percepta licentia, & nobis, quemadmodum vos ſcire credimus, imperatoria directa epiſtola tunc voluntati veſtræ de hoc parebimus, eumdemque electum Domino adiuuante, conſecrabimus: quod, chariſſime fili, moleſte nullo modo ſuſcipias.

Item Leo Papa primus ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem epiſcopum, epiſt. 82. al 84. c. 6.

† *al. Vt a Veſtra.*
Anſ. l. 6. c. 19. al. 15.
Iuo p. 5. c. 348
Deuſde. p. 1.
† *al. metropolitanum.*

¶ Clericorum, & ciuium voluntate metropolitanus eſt ordinandus. C. XIX.

METropolitano defuncto, cum in loco eius alius fuerit ſubrogandus, Prouinciales epiſcopi ad ciuitatem metropolim † conuenire debebunt, vt omnium clericorum, atque ciuiũ voluntate diſcuſſa ex preſbyteris eiuſdem eccleſiæ, diaconus optimus ordinetur.

Item Iſidorus in lib. officiorum.

¶ Cum clero, & populo archipreſbyteri fiat electio. C. XX.

SI in plebibus archipreſbyteri obierint aut pro aliquo reatu exinde eiecti fuerint archidiaconus, quanto ocius proficiſcatur illuc, & cum clericis, & populis † ipſius plebis electionem faciat, quatenus dignus paſtor domui Dei conſtituatur; & dum ordinatur, eius prouidentia ipſa plebs cuſtodiatur.

Item ex geſtis Romanorum Pontificum.

† *al. preſbyteris.*
In Pontificali Vaticano.
in decretis Agathonis, & Tomo 2. cõcil. in decre. eiuſdem.

¶ Electus in Romanum Pontificem non ordinetur, niſi eius decretum Imperatori primum præſentetur. C. XXI.

AGatho natione Siculus, cuius legatione fungens Ioannes epiſcopus Portuenſis Dominico die octauarum Paſchæ in eccleſia ſanctæ Sophiæ publicas Miſſas coram principe, & patriarcha Latine celebrauit, hic ſuſcepit diualem † ſecundum ſuam poſtulationem, per quam releuata ª quantitas, quæ ſolita erat dari pro ordinatione pontificis facienda †, ſic tamen vt ſi cõtigerit poſt eius tranſitum electionem fieri, non debeat ordinari, qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in regiam † vrbem ſecundum antiquam conſuetudinem, vt cum eius ſcientia, & iuſſione debeat ordinatio prouenire †. ¶ Item Vitalianus natione Signienſis direxit reſponſales ſuos cum ſynodica epiſtola iuxta conſuetudinem in regiam vrbem ad piiſſimos Principes ſignificans de ordinatione ſua.

Item ex hiſtoria eccleſiaſtica.

† *iuſſionem*] orig.
† *al. faciẽdi.*
† *al. regia vrbe.*
† *al. proſperari.*
In Pontifi. in geſtis Vitaliani Papæ.

¶ Imperator ius habet eligendi Pontificem. C. XXII.

Pann. l. 8. c. 134. HAdrianus Papa Romam venire Carolum regem ad defendendas res eccleſiæ poſtulauit. Carolus vero Romam veniens Papiam obſedit. ibique relicto exercitu in ſancta reſurrectione ab Hadriano Papa Romæ honorifice ſuſceptus eſt. Poſt ſanctam vero reſurrectionem reuerſus Papiam, cepit Deſiderium regem: deinde Romam reuerſus conſtituit ibi ſynodum cum Hadriano Papa in patriarchio Lateranenſi in eccleſia ſancti Saluatoris: quæ ſynodus celebrata eſt a CLIII. epiſcopis religioſis, & abbatibus. Hadrianus autem Papa cum vniuerſa ſynodo tradiderunt Carolo ius, & poteſtatem eligendi Pontificem, & ordinandi Apoſtolicam ſedem. Dignitatem quoque patriciatus ei conceſſerunt. Inſuper archiepiſcopos, & epiſcopos per ſingulas prouincias ab eo inueſtituram accipere diffiniuit: & vt niſi a rege laudetur, & inueſtiatur, epiſcopus a nemine conſecretur: & quicumque contra hoc decretum ageret, anathematis vinculo eum innodauit, & niſi reſipiſceret, bona eius publicari præcepit.

Item Leo Papa.

¶ Electio Romani Pontificis ad ius pertinet Imperatoris. C. XXIII.

Pann. l. 8. cap. 136. IN ſynodo [a] congregata Romæ in eccleſia ſancti Saluatoris. Ad exemplum beati Hadriani Apoſtolicæ ſedis antiſtitis; qui domino Carolo victorioſiſſimo regi Francorum, & Longobardorum, Patriciatus dignitatem ac ordinationem Apoſtolicæ ſedis, & inueſtituram epiſcoporum conceſſit: ego quoque Leo epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, cum toto clero, ac Romano populo conſtituimus, & confirmamus, & corroboramus, & per noſtram Apoſtolicam auctoritatem concedimus, atque largimur domino Othoni primo regi Teutonicorum, eiuſque ſucceſſoribus huius regni Italiæ in perpetuum facultatem eligendi ſucceſſorem, atque ſummæ ſedis Apoſtolicæ Pontificem ordinandi, ac per hoc archiepiſcopos, ſeu epiſcopos, vt ipſi ab eo inueſtituram accipiant, & conſecrationem, vnde debent, exceptis his, quos Imperator Pontificibus, & archiepiſcopis conceſſit: & vt nemo deinceps cuiuſque dignitatis, vel religioſitatis eligendi vel patricium, vel Pontificem ſummæ ſedis Apoſtolicæ, aut quemcumque epiſcopum ordidinandi habeat facultatem abſque conſenſu ipſius Imperatoris (quod tamen fiat abſque omni pecunia) & vt ipſe ſit patricius; & rex. Quod ſi a clero, & populo quis eligatur epiſcopus niſi a ſupradicto rege laudetur, & inueſtiatur, non conſecretur. Si quis contra hanc regulam, & Apoſtolicam auctoritatem aliquid molietur, hunc excommunicationi ſubiacere decernimus; & niſi reſipuerit, irreuocabili exilio puniri, vel vltimis ſuppliciis affici.

a ¶ In ſynodo] *Initium huius capitis videtur eſſe iſtud:* Ad exemplum, &c. *verba autem, quæ antecedunt, ipſa quoque pertinere ad titulum, vt integer titulus ita habeat;* Leo Papa in ſynodo congregata Romæ in eccleſia ſancti Saluatoris. *Eſt an-*

Eſt autem Leo octauus, de quo multa ſcribit Luitprandus in fine libri ſexti. & S. Antoninus par. 2. tit. 16. c. 16.

Item Gregorius lib. 4. reg. epiſt. 34. ſeu cap. 78. ad Conſtantiam Auguſtam.

¶ Præcepto principum, Maximo remittitur, quod abſque auctoritate Apoſtolica ordinatur. C. XXIIII.

SAlonitanæ ciuitatis epiſcopus me, ac reſponſali meo neſciente; ordinatus eſt: & facta res eſt, quæ ſub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiens, ad eumdem præuaricatorem, qui inordinate ordinatus eſt, protinus miſi, vt omnino Miſſarum ſolennia celebrare nullo modo præſumeret, niſi prius a ſereniſſimis dominis cognoſcerem, ſi hoc fieri ipſi iuſſiſſent. Quod ei ſub excommunicationis interpoſitione mandaui. Qui † contempto me, atque deſpecto, in audaciam quorumdam ſecularium hominum, quibus denudata ſua eccleſia, præmia multa præbere dicitur, nunc vſque Miſſas facere præſumit, atque ad me venire ſecundum iuſſionem dominorum noluit. Ego autem præceptioni pietatis eorum obediens, eidem Maximo, qui me neſciente ordinatus eſt, hoc, quod in ordinatione ſua me, vel reſponſalem meum prætermittere præſumpſit, ita ex corde laxaui, ac ſi me auctore fuiſſet ordinatus. Alia vero peruerſa illius, ſcilicet mala corporalia, quæ cognoui, vel quia cum pecuniis eſt electus, vel quia excommunicatus Miſſus facere præſumpſit, propter Deum irrequiſita relinquere non poſſum. *& infra.* ¶ Et ſi ad me diu venire diſtulerit, in eo exercere diſtrictionem canonicam nullo modo ceſſabo.

Poly. l. 1. ti. 5.

† *al. &*] orig.

Item ex concilio Toletano 12. c. 6.

¶ In electione epiſcoporum, principis deſideratur aſſenſus. C. XXV.

CVm † longe lateque diffuſo tractu terrarum, commeãtium impeditur celeritas nuntiorum, quo aut non queat regis auribus decedentis præſulis tranſitus innoteſci, aut de ſucceſſore morientis epiſcopi libera principis electio præſtolari; naſcitur ſæpe, & noſtro ordini de relatione talium difficultas; & regiæ poteſtati, dum conſultum noſtrum pro ſubrogandis pontificibus ſuſtinet, innumeroſa † neceſſitas. Vnde placuit omnibus pontificibus Hiſpaniæ, atque Galliciæ †, vt ſaluo priuilegio vniuſcuiuſque prouinciæ, licitum maneat deinceps Toletano pontifici, quoſcumque regalis poteſtas elegerit, & iam dicti Toletani epiſcopi iudicium dignos eſſe probauerit, in quibuſlibet prouinciis & in præcedentium ſedibus præficere præſules, & decedentibus epiſcopis eligere ſucceſſores. ſic tamen, vt quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuæ tempus infra trium menſium ſpatium proprii metropolitani præſentiam viſurus accedat.

† *Dum*] orig. in quo hæc oratio pendet ab alio principio.

† *al. iniurioſa.*

† *al. Gallia.*

Electiones quoq; ſummorũ Pontificũ, atq; aliorũ infra præſulum quondã Imperatorib. repræſentabãtur: ſicut de electione B. Ambro-

ſit, & B. Gregorij legitur. Quibus exemplis, & præmiſſis auctoritatibus liquido colligitur, laicos non eſſe excludendos ab electione, neque principes reijciendos ab ordinatione eccleſiarum. Sed quod populus iubetur electioni intereſſe, nõ præcipitur aduocari ad electionem faciendam, ſed ad conſenſum electioni adhibendũ. Sacerdotum enim (vt in fine ſuperioris capituli Stephani Papæ legitur) eſt electio: & fidelis populi eſt humiliter conſentire. Deſideriũ ergo plebis requiritur, vt clericorum electioni cõcordet. Tunc .n. in eccleſia Dei rite præficietur antiſtes: cum populus pariter in eum acclamauerit, quem clerus communi voto elegerit.

Supra ead. c. noſſe.

Vnde Cæleſtinus Papa ait ad epiſcopos Galliæ, epiſt. 2. c. 5.

¶ Plebis non eſt eligere, ſed electioni conſentire. C. XXVI.

Sup. diſt. 61. c. nullus.

CLeri, plebis, & ordinis conſenſus, & deſiderium requiratur.

Item Leo primus ad epiſcopos Viennenſis prouinciæ, epiſt. 87. al. 89. [ſed paulo aliter. & copioſius.]

Pol. l. 2. tit. 1. & ceteri, vt ſupra.

¶ De eodem. C. XXVII.

VOta ciuium, teſtimonia populorum, honoratorum arbitrium, electio clericorum in ordinationibus ſacerdotum expectãtur. *& infra.* ¶ Per pacem, & quietem ſacerdotes, qui præfuturi ſunt, poſtulentur: teneatur ſubſcriptio clericorum, honoratorũ teſtimonium ordinis conſenſus, & plebis.

3 *Principibus vero, atq; Imperatorib. electiones Romanorum Pontificum, atq; aliorum epiſcoporũ referendas vſus, & conſtitutio tradidit pro ſchiſmaticorum, atq; hæreticorum diſſenſionib. quib. nonnunquam eccleſia Dei concuſſa periclitabatur: Contra quos legibus fideliſſimorũ Imperatorũ frequenter eccleſia munita legitur. ¶ Repræſentabatur ergo electio Pontificum catholicorum principibus, vt eorum auctoritate roborata nullus hæreticorum, vel ſchiſmaticorum auderet contraire, & vt ipſi principes tamquam deuotiſſimi filij in eum conſentirent, quem ſibi in patrem eligi viderent, vt ei in omnibus ſuffragatores exiſterent; ſicut Valentinianus B. Ambroſio ſupra legitur dixiſſe [Noli timere; quia & Deus, qui te elegit, ſemper te adiuuabit, & ego adiutor, & defenſor tuus, vt meum ordinẽ decet, ſemper exiſtam.] Vnde Stephanus Papa ſtatuit dicens.*

Sup. c. Valentinianus.

¶ Præſentibus legatis Imperatoris ordinetur Pontifex Romanus. C. XXVIII.

Pan. l. 3. c. 1. §. Stephanus Papa.

QVia ſancta Romana eccleſia, cui, auctore Deo, præſidemus, a pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte; quæ ob hoc inferuntur, quia abſque Imperiali notitia Pontificis fit conſecratio; nec canonico ritu, & conſuetudine ab Imperatore directi interſunt nuntii, qui ſcandala fieri vetent: volumus, vt cum inſtituendus eſt Pontifex, conuenientibus epiſcopis, & vniuerſo clero, eligatur præſente ſenatu, & populo qui ordinãdus eſt; & ſic ab omnib. electus præſentibus legatis imperialibus conſecretur, nulluſque ſine periculo ſui iuramenta, vel promiſſio-

promiſſiones aliquas noua adinuentione audeat extorquere; niſi quæ antiqua exigit conſuetudo, ne vel eccleſia ſcandalizetur, & imperialis honorificentia minuatur.

4 *Verum, quia Imperatores quandoq; modum ſuum ignorãtes, non in numero conſentientiũ, ſed primi diſtribuentiũ, imo exterminantiũ eſſe voluerunt: frequenter etiã in hæreticorum perfidiã prolapſi catholicæ matris eccleſiæ vnitatẽ impugnare conati ſunt: ideo ſanctorum Patrum ſtatuta aduerſus eos prodierunt, vt ſeſe electioni non insererent: & quiſquis eorum ſuffragio eccleſiam obtineret, anathematis vinculo innodaretur: ſicut ſcriptura quoque diuina dicit,* 4. Reg. 18. *quod Ezechias diſſipauit excelſa, & contriuit ſtatuas, & ſuccidit lucos, & fregit ſerpentẽ æneum, quem fecit Moyſes; videlicet, quia illũ ſerpentẽ Deus fieri iuſſerat, ne ſerpẽtina morte populus interiret; deo ipſe populus colere, & venerari eũ cœperat: & ideirco deſtruxit iſte, quẽ iubẽte Deo fecerat ille. Ac per hoc magna auctoritas iſta eſt habẽda in eccleſia, vt ſi nonnulli ex prædeceſſoribus, & maiorib. noſtris fecerunt aliqua, quæ illo tempore potuerunt eſſe ſine culpa, & poſtea vertuntur in errorẽ, & ſuperſtitionẽ, ſine tarditate aliqua, & cum magna auctoritate a poſteris deſtruantur. Poſtremo præſentib. legatis Imperatorum, & inconſultis, electiones Romanorum Pontificum leguntur celebratæ, & tandem iidem Imperatores religioſo mentis affectu præfatis priuilegiis renuntiauerunt; multa inſuper donaria eccleſiæ conferentes. Vnde Gregorius[a] ſcribit.*

¶ Inconſultis legatis imperatoris Hadrianus II. ad Pontificatum eligitur. C. XXIX.

CVm Hadrianus ſecundus ad Romanum Pontificatum ab eccleſia Dei genitricis Dominæ noſtræ, quæ dicitur ad præſepe, traheretur ad Lateranenſe patriarchiũ; certatim a clero, & proceribus, & plebe deportatus eſt. Quod audiẽtes miſſi Ludouici Imperatoris moleſte tulerunt, indignati ſcilicet, quod dum præſentes eſſent, non fuerunt inuitati, nec optatæ a ſe futuri præſulis electioni intereſſe meruerunt. Qui accepta ratione, quod non cauſa contemptus Auguſti, ſed futuri temporis proſpectu omiſſum hoc fuerit † (ne videlicet legatos principum in electione Romanorum præſulum expectandi, mos per huiuſmodi fomitem inoleſceret) omnẽ indignationẽ medullitus ſedauerunt, & ad ſalutandũ electum etiam ipſi humiliter acceſſerunt[b]. Iuo p. 5. c. 16.

a ¶ Gregorius] *Hoc antea citabatur ex Gregorio quarto, cuius eſſe non poteſt, cum Hadrianus ſecundus, de quo hic mentio fit, poſterior ſit Gregorio quarto. In Pontificalibus vero manuſcriptis inter geſta Hadriani ſecundi, itemque in collectione manuſcripta decretorum Romanorum Pontificũ in decretis eiuſdem Hadriani ſecundi habetur.*

b ¶ Acceſſerunt] *In iiſdem Pontificalibus hæc continenter ſequuntur:* Audiens hoc Ludouicus Imperator Chriſtianiſſimus, mox Imperialem ſcribens epiſtolam, cunctos Romanos, qui dignum tanto peregiſſent officio præſulem, collaudauit: per quam epiſtolam videlicet innotuit, nulli quidpiam præmii

ſore pro conſecratione Romani Pontificis quoquo modo pollicendū: cum ipſe hanc nō ſuorum ſuggeſtione, ſed Romanorum potius vnanimitate ardentiſſime cuperet prouenire, maxime, cum reddi, quæ ablata fuerant, non auferri a Romana eccleſia, vel deperire quidquam ſe diceret anhelare.

Item pactum conſtitutionis Imperatorū primi Ludouici cum Romanis Pontificibus.

¶ Electio Romanorum Pontificum a Ludouico conceditur Romanis. C. XXX.

S.Antoninus par. 2. tit. 16. cap. 1. §. 2. Volater. l. 3. Anſ.l. 4. c. 35. Iuo p. 5. c. 15. † al. Villulis.

EGo Ludouicus Imperator Auguſtus ſtatuo, & concedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi beato Petro principi Apoſtolorum, & per te vicario tuo domino Paſchali ſummo Pontifici, & vniuerſali Papæ, & ſucceſſoribus eius in perpetuum; ſicut a prædeceſſoribus noſtris vſque nunc in veſtra poteſtate & ditione tenuiſtis, & diſpoſuiſtis Romanam ciuitatem cum ducatu ſuo, & ſuburbanis, atque viculis † omnibus, & territoriis eius montanis, & maritimis littoribus, & portubus, ſeu cunctis ciuitatibus, caſtellis, oppidis, ac villis in Thuſciæ partibus. *Item infra.* ¶ Quando diuina vocatione huius ſacratiſſimæ ſedis Pontifex de hoc mundo migrauerit; nullus ex regno noſtro, aut Francus, aut Longobardus, aut de qualibet gente homo ſub noſtra poteſtate conſtitutus, licentiam habeat contra Romanos aut publice, aut priuatim veniendi, aut electionem faciendi; nulluſque in ciuitatibus, aut in territoriis ad eccleſiæ beati Petri Apoſtoli poteſtatem pertinentibus aliquod malum propter hoc facere præſumat: ſed liceat Romanis cum omni veneratione, & ſine qualibet perturbatione honorificam ſuo Pontifici exhibere ſepulturam, & eum, quem diuina inſpiratione, & beati Petri interceſſione omnes Romani vno conſilio, atque concordia ſine qualibet promiſſione ad Pontificatus ordinem elegerint, ſine aliqua ambiguitate, vel contradictione more canonico conſecrare; & dum conſecratus fuerit, legati ad nos, vel ad noſtros ſucceſſores reges Francorum dirigantur; qui inter nos, & illum amicitiam, & charitatem, ac pacem ſocient.

[*Item Leo quartus Lothario, & Ludouico Auguſtis.*]

¶ Electio, & conſecratio Romani Pontificis non niſi iuſte, & canonice fiat. C. XXXI. PALEA.

S. Antoninus ibid. Iuo p. 5. c. 14.

INter nos, & vos pacti ſerie ſtatutum eſt, & confirmatum, quod electio, & conſecratio futuri Romani Pontificis non niſi iuſte, & canonice fieri debeat.

[*Item conſtitutio primi Henrici, & primi Othonis, cum Romanis Pontificibus.*]

¶ Ab Imperatore vel nuntiis eius electioni Romani Pōtificis nullum obſtaculum generetur. C. XXXII. PALEA.

Anſ. l. 4. c. 37. & l. 6. c. 7. Iuo p. 5. c. 52.

COnſtitutio primi Henrici, & primi Othonis cum Romanis Pontificibus. Vt nullus miſſorum noſtrorum cuiuſcumque interdictionis argumentum in electione Romani Pontificis componere audeat,

deat, omnino prohibemus. *Item.* In electione Romanorum Pontifi- In legi. Lon-
cum neque liber, neque ſeruus ad hoc venire præſumat, vt illis Roma- gob... 5 t. de
nis, quos ad hanc electionem per conſtitutionem ſanctorum Patrum Pontific. l. 3.
an[illegible] miſit conſuetudo faciat aliquod impedimentum. Quod ſi [abeſt a Gra
quis contra hanc noſtram conſtitutionem [facere] præſumpſerit, exi- tia. & Iuo.]
lio tradatur.

a ¶ Conſtitutio] *Ex antiquo exemplari Gratiani reſtitutus eſt hic titulus: in quo exemplari poſt titulum iſtum, interpoſita rubrica, incipit caput.* Vt nullus, &c. *vt etiam apud Iuonem. Verum, quia receptum eſt, vt initium huius capitis ſit a dictione,* Conſtitutio. *relicta ſunt hæc verba etiam in principio ipſius. Extat vero hoc capitulum in vetuſtis quoque exemplaribus, in quibus Paleæ eſſe non ſolent.*

Item conſtitutio Othonis.

¶ Iuramentum Othonis, quod fecit domino Papæ Ioanni.
C. XXXIII.

Tibi domino Ioanni Papæ ego rex Otho promittere, & iurare fa- S. Antoni-
cio per patrem, & filium, ſpiritum ſanctum, & per lignum hoc nus p. 2. t. 16.
viuificæ crucis, & per has reliquias ſanctorum: quod ſi permittente Do cap. 1. §. 16.
mino Romam venero; ſanctam Romanam eccleſiam, & te rectorem in medio.
ipſius exaltabo ſecundum poſſe meum; & numquam vitam, aut mem Anſ. l. 1. c. 90.
bra, & ipſum honorem, quem habes, mea voluntate, aut meo conſilio, & l. 4. ca. 36.
aut meo conſenſu, aut mea exhortatione perdes: & in Romana vrbe nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut ad Romanos pertinent, ſine tuo conſilio: & quidquid de terra ſancti Petri ad noſtram poteſtatem peruenerit, tibi reddam: & cuicumque Italicum regnum commiſero, iurare faciam illum, vt adiutor tui ſit ad defendendum terram ſancti Petri ſecundum ſuum poſſe. Sic me Deus [a] adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

a ¶ Sic me Deus] *Addita hæc ſunt ex Centio Camerario, in cuius libro habentur multa formæ iuramentorum, & extat manuſcriptus Romæ.*

Item ex primo libro capitulorum † Caroli, & Ludouici Impera- † al. capitu-
torum, cap. 84. larium.

¶ Liberum ſit clero, & populo de propria diœceſi epiſcopum eligere. C. XXXIIII.

Sacrorum canonũ non ignari, vt in Dei nomine ſancta eccleſia ſuo Anſ. l. 6. c. 6.
liberius potiretur honore, aſſenſum ordini eccleſiaſtico præbuimus, vt ſcilicet epiſcopi per electionem cleri, & populi ſecundum ſtatuta canonum de propria diœceſi, remota perſonarum, & munerum acceptione, ob vitæ meritum, & ſapientię donum eligantur; vt exemplo, & verbis ſibi ſubiectis vſquequaq; prodeſſe valeant.

Ex conſtitutionibus his, & pacto Ludouici Imperatoris deprehenditur, Imperatores illis renuntiaſſe priuilegijs, quæ de electione ſummi Pontificis Hadrianus Papa Carolo Imperatori, & ad imitationem eius Leo Papa Othoni primo Regi Teutonicorum fecerat. Cum ergo præmiſſis auctoritatibus cunctis liqueat electionem clericorum

tantummodo eſſe; quæritur quorum ſit ipſa electio; an clericorũ maiorum eccleſiæ tantum, an etiam aliorum religioſorum, qui in eadem ciuitate fuerint. Sed (ſicut in breuiatione canonum Fulgentij Carthaginenſis eccleſiæ diaconi inuenitur) in ſeptimo capitu[illegible]ans concilij, & in Gangrenſi ſtatutum eſt, vt ad eligendum epiſcopũ ſufficiat eccleſiæ matricis arbitrium. Nunc autem ſicut electio ſummi Pontificis non a Cardinalibus tantum, verum etiam ab alijs religioſis clericis auctoritate Nicolai Papæ eſt facienda; ita & epiſcoporum electio non a canonicis tantum, ſed etiam ab alijs religioſiſſimis clericis; ſicut in generali ſynodo Innocentij Papa Romæ habita conſtitutum eſt: Ait enim.

†*al. ſeptimo Nicæno concilio.*
Nic. 2. al. 1. in conc. Romã. c. 1.
Innoc. ij. cap. 28.

¶ Abſque religioſorum virorum conſilio canonici maioris eccleſiæ epiſcopum non eligant. C. XXXV.

OBeuntibus ſane epiſcopis, quoniam vltra tres menſes vacare eccleſiam ſanctorum Patrum prohibent ſanctiones; ſub anathematis vinculo interdicimus, ne canonici de ſede epiſcopali ab electione epiſcoporum excludant religioſiſſimos viros; ſed eorum conſilio honeſta & idonea perſona in epiſcopũ eligatur: Quod ſi excluſis eiſdem religioſis electio fuerit celebrata: quod abſque aſſenſu eorum, & conniuentia factum fuerit, irritum habeatur, & vacuum.

Nunc ergo quæritur, ſi vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes; quis eorum alteri ſit præferendus. De his ita ſcribit Leo epiſcopus ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem epiſcopum epiſtola 82. al. 84. cap. 5. [ſed paulo aliter.]

¶ Cum vota eligentium in duas ſe diuiſerunt partes, quis ſit præferendus alteri. C. XXXVI.

Poly. l. 2. ti. 1.
Anſ. l. 6. c. 19.
Iuo p. 5. c. 347
Pann. l. 3. c. 6.

SI forte [quod [a] nec reprehenſibile, nec irreligioſum iudicamus] vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes; metropolitani iudicio is alteri præferatur, qui maioribus & ſtudiis iuuatur & meritis; tantum vt nullus inuitis, & non petentibus ordinetur; ne ciuitas † epiſcopum non optatum aut contemnat, aut oderit.

†*al. plebs inuita.*

a ¶ Quod nec reprehenſibile, nec irreligioſum iudicamus] *Hæc verba, quæ a ceteris collectoribus non referuntur, non ſunt inuenta apud Leonem: ſed apud Gregorium, ex quo referuntur infra 8. q. 1. Nec nouum.*

DISTINCTIO LXIIII.

I
ps HInc conſiderandum eſt, a quibus, vel quo tempore ſacri ordines ſunt tribuendi; vel quibus in locũ patriarchæ, primates, archiepiſcopi, epiſcopi, chorepiſcopi, & reliqui ſacerdotes ſint ordinandi. A quibus ordinentur epiſcopi, in Nicæno primo concilio definitum eſt, in quo ſic legitur, c. 4.*

¶ Ab

¶ Ab omnibus comprouincialibus epiſcopi ordinentur. C. I.

Epiſcopi ab omnibus, qui ſunt in prouincia ſua, debent ordinari. Si vero hoc difficile fuerit, vel aliqua vrgente neceſſitate, vel itineris longitudine, certe tres epiſcopi debent in vnum congregari, ita vt etiam cęterorum, qui abſentes ſunt, conſenſum in litteris teneant, & ita faciant ordinationem. Poteſtas ſane vel confirmatio pertinebit per ſingulas prouincias ad metropolitanum epiſcopum. In cōc. Nicę-no 2. c. 3. Anſ. l. 6. c. 4. & 54. Iuo p. 5. c. 117 Bur. l. 1. c. 27. concordat.

Item Anacletus ad epiſcopos Italię, epiſt. 2.

¶ De eodem. C. II.

Ordinationes epiſcoporum auctoritate Apoſtolica ab omnibus, qui in eadem fuerint prouincia, epiſcopis ſunt celebrādę. *Et infra.* ¶ Quod ſi ſimul omnes conuenire minime poterunt, aſſenſum tamen ſuis apicibus [a] prębeāt, vt ab ipſa ordinatione animo nō deſint. Diſt. 75. c. ordinationes. Anſ. l. 6. c. 53. Bur. l. 1. c. 15. Iuo p. 5. c. 69. Pan. l. 3. c. 12. & 17.

a ¶ Apicibus] *In epiſtola eſt,* precibus. *Apud Iuonem, & Burchardum,* precibus, & ſcriptis.

[*Ex concilio Arauſicano primo, c. 21.*]

PALEA C. III.

De abiectione eius, quem duo prę ſumpſerint ordinare epiſcopi in noſtris † prouinciis, placuit de prę ſumptoribus, vt ſicubi contigerit duos epiſcopos tertium ordinare †; & ipſe [b], & auctores damnabuntur, quo cautius ea, quę ſunt antiquitus inſtituta, ſeruentur. Poly. l. 2. t. 6. Bur. l. 1. c. 30. Iuo p. 5. c. 141 Pan. l. 3. c. 10. † *al. Veſtris.* † *al. conſecrare.*

¶ *In concilio ipſo hoc eſt initium huius capitis,* Duo ſi prę ſumpſerint ordinare epiſcopum, &c. *ac deinde tota res plenius exponitur. Apud cęteros vero collectores eodem fere modo habet, atq; hic: & in multis vetuſtis Gratiani codicibus adeſt.*

b ¶ Et ipſe] *Sic emendatum eſt ex originali, & ceteris collectoribus. Antea legebatur,* & epiſcopi, & auctores.

Item Anicetus in epiſtola ad epiſcopos Gallię.

¶ Ceteris aſſentientibus cum tribus prouincialibus ordinetur epiſcopus. C. IIII.

Comprouinciales epiſcopi, ſi neceſſe fuerit, ceteris conſentiētibus, a tribus, iuſſu archiepiſcopi conſecrari poſſunt epiſcopis. Poly. l. 2. t. 8. Bur. l. 1. c. 28.

Item Innocentius Papa ad Victricium epiſcopum Rothomagen. epiſtola 2. cap. 1. Pan. l. 3. c. 10. Iuo p. 5. c. 139

¶ Non ordinetur epiſcopus extra conſcientiam metropolitani. C. V.

Extra conſcientiam metropolitani epiſcopi nullus audeat ordinare epiſcopum. Integrum enim eſt iudicium, quod plurimorum ſententiis confirmatur. Nec vnus epiſcopus ordinare prę ſumat epiſcopum, ne furtiuum prę ſtitum beneficium videatur. Hoc enim & ſynodus Nicęna conſtituit, atque definiuit. Poly. ibid. Iuo p. 5. c. 113 Anſ. l. 6. c. 56

Item Gelaſius vniuerſis per Dardaniam conſtitutis.

¶ Epiſcopi a ſuo metropolitano, & ipſe ab eiſdem conſecretur. C. VI.

Anſ.l.6.c.41. al.39. ex Gelaſio ad Natalem epiſc. prope idem. 2 QVia per ambitiones illicitas non pudet quoſdam e[illegible]um iura turbare, ac priuilegia, quæ metropolitanis, vel prouincialibus epiſcopis decreuit antiquitas temeraria præſumptione peruadere; propter quod etiam communionis Apoſtolicæ deſiderant diſſidium tenere; quo ſcilicet ab eius auctoritate diuiſi, vel impune propriæs vſurpationes exerceant; non reſpicientes, quia æterno iudici rationem tam de catholicæ ſinceritatis iniuria, quam de traditionum præiudiciis paternarum, non ſine perpetuę ſint damnationis interitu reddituri, ſi in hac obſtinatione permanſerint; charitatem veſtram duximus inſtruendam †, vt vos omnes in commune fratres, ſiue per Dardaniam, ſiue per quamque contiguam prouinciam conſtituti, qui vos ſub metropolitanis veſtris eſſe meminiſtis, & ab eiſdem ſubſtitui decernentes †, ſicut vetus conſuetudo depoſcit, vnanimiter ſtatuatis antiſtites, & viciſſim ſi metropolitanus humanæ conditionis ſorte deceſſerit, a comprouincialibus epiſcopis, ſicut forma trāſmiſit, ſacrari modis omnib. cenſeatis: nec quemquā ſibi, quod vobis antiqua diſpoſitione conceſſum eſt, patiamini vendicare: quatenus & inter ipſas aduerſantium voluntatum procellas, veterum regulas nullatenus cuſtodire ceſſeris: ſicut perſecutionum tempore diuerſarum patres noſtros conſtanter feciſſe non dubium eſt.

† *decedentes.*] vera lectio.

Item ex concilio Martini Papæ.

¶ De eodem. C. VII.

In capitulis Marti. Brachar. c.4. ex conci. Nicæno, c. 4. 3 EPiſcopum oportet maxime quidem ab omni concilio conſtitui. Sed ſi hoc pro neceſſitate, aut pro longinquitate itineris difficile fuerit, ex omnibus tres eliganrur †, & omnium præſentium, vel abſentium ſubſcriptiones teneantur, & ſic poſtea ordinatio fiat. ¶ Huius autem rei poteſtas in omni prouincia ad metropolitanum pertineat epiſcopum.

† *al. colligantur.*

Item ex concilio Nicæno 1. c. 6.

¶ Non erit epiſcopus, qui præter metropolitani ſententiam fuerit ordinatus. C. VIII.

Anſ.l.6.c.42. Deuſde. p. 1. ILlud generaliter eſt clarum, quod ſi quis præter ſententiam metropolitani fuerit factus epiſcopus, hunc magna ſynodus diffiniuit epiſcopum eſſe non oportere.

DISTINCTIO LXV.

1 ps *COmprouincialium epiſcoporum vniuerſaliter deſideratur conſenſus in ordinatione epiſcopi. Quod ſi aliqui animoſitate ducti contradicere voluerint, obtinet ſententia plurimorum.*

Vnde in Nicæno concilio, c. 6.

¶ Si

¶ Si ceteris conſentientibus ordinationi epiſcoporum, duo vel tres contradicant, obtineat ſententia plurimorum. C. I.

SA[illegible] communi omnium conſenſu rationabiliter probato ſecundum eccleſiaſticam regulam, duo, vel tres animoſitate ducti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum ſententia ſacerdotum.

a ¶ Conſenſu] *Græce legitur,* ψήφῳ εὐλόγῳ οὔσῃ καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικόν. *quod Dionyſius vertit,* decreto rationabili, & ſecundum eccleſiaſticam regulam comprobato.

Item ex concilio Martini Papæ. In c. Martini Bracbar.

¶ De eodem. C. II.

NOn debet ordinari epiſcopus abſque conſilio & præſentia † metropolitani epiſcopi. Adeſſe autem oportet omnes, qui ſunt in prouincia ſacerdotes; quos per ſuam debet epiſtolam metropolitanus conuocare. Et quidem ſi omnes occurrerint †, bene; ſi autem hoc difficile fuerit, plures oportet occurrere. Qui autem non conuenerint, præſentiam ſui per epiſtolas faciant; & ſic omnium facto conſenſu, ordinationem epiſcopi fieri oportet. Si autem aliter, præter quod terminatum eſt a nobis, fuerit factum; talem ordinationem nihil valere decernimus. 2 ¶ Si autem ſecundum canones ordinatio epiſcopi fuerit facta: & aliquis cum malitia in aliquo contradixerit, plurimorum conſenſus obtineat.

c. 3. ex conc. Antioche. † *al. conſcientia.* † *al. concurrerunt.*

Item ex concilio Antiocheno, c. 19. c. 18.

¶ De eodem. C. III.

EPiſcopus non eſt ordinandus ſine conſilio, & præſentia metropolitani epiſcopi; cui melius erit, ſi ex omni prouincia congregentur epiſcopi. Quod ſi fieri non poteſt; hi, qui adeſſe non poſſunt, propriis litteris conſenſum ſuum de ipſo deſignent; & tunc demum poſt plurimorum ſiue per præſentiam, ſiue per litteras conſenſum ſententia conſona ordinetur. Quod ſi aliter, quam ſtatutum eſt, fiat; nihil valere huiuſmodi ordinationem. ¶ Si vero etiam ſecundum definitas regulas ordinatio celebretur, contradicant autem aliqui propter proprias, & domeſticas ſimultates; his contemptis, ſententia de eo obtineat plurimorum.

¶ *Verbis Græcis multo melius reſpondet altera verſio, quæ Dionyſii eſt, ideoque illa conſulenda.*

Si autem prouinciam primatem habere conſtiterit; nec etiam a metropolitano abſque eius conſcientia epiſcopum conſecrare licebit.

Vnde Leo Papa Anaſtaſio epiſcopo, epiſt. 82. al. 84. c. 6.

¶ Abſque primatis conſenſu metropolitanus epiſcopum non ordinet. C. IIII.

DE perſona autem conſecrandi epiſcopi, & de cleri, plebiſque conſenſu metropolitanus epiſcopus ad fraternitatem tuam referat; Deuſde. p. 1. Iuo par. 5. c. 348.

quodque in prouincia bene placuit, ſcire te faciat, vt ordinationem rite celebrandam tua quoque confirmet auctoritas. Quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ, aut difficultatis debet afferre, ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorum.

Item ex concilio Carthaginenſi 2. c. 12.

¶ De eodem. C. V.

Placet omnibus, vt inconſulto primate cuiuſlibet prouinciæ, tam facile nemo præſumat, licet cum multis epiſcopis, in quocumque loco ſine eius, vt dictum eſt, præcepto epiſcoporum ordinare. ¶ Si autem neceſſitas fuerit, tres epiſcopi in quocumque loco ſint cum primatis præcepto ordinare debeant epiſcopum.

Item ex concilio Nicæno, c. 6.

¶ Vnicuique eccleſiæ proprius honor ſeruetur. C. VI.

Anſ. l. 4. c. 46. Poly. l. 2. c. 21 Mos antiquus perduret † in Ægypto, vel Lybia, & Pentapoli, vt Alexandrinus epiſcopus horum omnium habeat poteſtatẽ, quandoquidem & epiſcopo Romano parilis [a] mos eſt. ¶ Similiter autem & apud Antiochiam, ceteraſque prouincias honor ſuus vnicuique ſeruetur eccleſiæ.

† *perduret.*] κρατείτω.

a ¶ Parilis] *Græce legitur:* ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθές ἐστιν, *id eſt*, quoniam & Romæ Pontifici hoc vſitatum eſt. *Quibus verbis nulla paritas Romani, & Alexandrini Patriarchatus inducitur, vt quidam male interpretati ſunt. optime Nicolaus primus in epiſtola ad Michaelem Imperatorem, quæ ſunt, De qua incipit,* Propoſueramus, *ſic ſcripſit;* Nicæna ſynodus nouerat Romanæ eccleſiæ omnia Domini ſermone conceſſa: Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi conceſſerit. Denique ſi inſtituta Nicænæ ſynodi diligenter inſpiciantur, inuenietur profecto, quia Romanæ eccleſiæ nullum eadem ſynodus contulit incrementum: ſed potius ex eius forma, quod Alexandrinæ eccleſiæ tribueret, particulariter ſumpſit exemplum. *Hactenus Nicolaus. Statutum igitur fuit ita in Alexandrina eccleſia obſeruandum, quia ſic fieret in Romana.*

Item ex eodem, c. 7.

¶ De eodem. C. VII.

Quoniam mos antiquus obtinuit, & vetuſta traditio, vt Æliæ, id eſt, Hieroſolymorum † epiſcopo honor deferatur, habeat conſequenter honorem manente tamen metropolitanę ciuitati propria dignitate.

† *al. Hieroſolyma.*

Qui vero a comprouincialibus ſuis cum metropolitani licẽtia fuerit ordinatus, infra conſtituta tempora eius ſe repræſentet aſpectibus, Vnde in Tarraconenſi concilio, c. 5. legitur.

¶ Metropolitano ſe repræſentet nuper factus epiſcopus C. VIII.

Si quis in metropolitana ciuitate nõ fuerit epiſcopus ordinatus, poſt quam ſuſcepta benedictione metropolitani litteras honorem fuerit epiſcopis adeptus: id optimum eſſe decreuimus, vt poſtmodum ſta-

tuto

tuto tempore, id eſt, impletis duobus menſibus, ſe metropolitani ſui repræſentet aſpectibus, vt ab illo monitis eccleſiaſticis inſtructus plenius, quod obſeruare debeat, recognoſcat. Quod ſi forte hoc implere ne[illegible] ſynodo increpatus a fratribus corrigatur. Et ſi forte infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc ſuis literis metropolitano indicare procuret.

2 *His auctoritatibus datur intelligi, quod epiſcopi a comprouincialibus ſuis debeant ordinari. Sed quæritur, ſi in prouincia plurimi epiſcopi fuerint †, & contigerit forte vnum remanere epiſcopũ, quid fieri debeat. Ille, quia ſolus eſt, ordinare non poteſt epiſcopum, cõprouinciales enim non habet, cum quibus epiſcopum conſecrare valeat. Cum ergo talis neceſſitas fuerit, quid faciendũ ſit in Sardicenſi concilio definitur, in quo cap. 5. ſic ſtatutum legitur.* † *al. nõ fuerint.*

¶ Si forte vnus tantũ in prouincia remanſerit epiſcopus, ad conſecrationem epiſcopi de vicina prouincia conuocentur. C. IX.

SI forte in prouincia vnum tantum cõtigerit remanere epiſcopum; Burc. l. 1.
ſuperſtes epiſcopus conuocet epiſcopos vicinæ prouinciæ, & cum cap. 26.
eis ordinet comprouinciales ſibi epiſcopos. Quod ſi facere neglexerit, Iuo par. 5.
populi conueniant epiſcopos prouinciæ vicinę, & illi prius commone- c.137.
ant epiſcopum, qui in eadem prouincia cõmoratur, & oſtendant, quod populi petant ſibi epiſcopum rectorem, & doceant iuſtum eſſe, vt veniat a ipſe, & cum eis ordinet epiſcopum. Quod ſi litteris conuentus tacuerit, & diſſimulauerit, nihilq; reſcripſerit, tunc ſatisfaciendum eſt populis, vt conueniãt ex vicina prouincia epiſcopi, & ordinẽt epiſcopum.

¶ *Capitulum hoc, quomodo refertur a Gratiano, præcipue in priore parte, neque cum Latino, quod geminum eſt in tomis conciliorum, multoque minus cum Græco canone conuenit: quinetiam apud Burchardum, & Iuonem varie legitur. Huius vero conc. hĳ canones a Latinis latine, & a Græcis græce a principio ſcriptos fuiſſe Nicolaus Papa Photio ſcribens in epiſtola, quæ incipit* Innumerabilium, *his verbis indicat.* Quomodo autem nõ eſſe apud vos Sardicenſes canones tu ſolus aſtruere poteris, quando non ſolum a Latinæ, verum etiam cum aliis a Græcæ linguæ hominibus ſtatuti ſunt, & promulgati? Qua de re credibile non eſt, quod ibi diffinitum eſt, vnumquemque ipſorum minime propriæ linguæ tradidiſſe. *Dionyſius quoque exiguus in epiſtola ad Stephanum epiſcopum, qua ei ſuam Græcorum canonum interpretationem obtulit, Sardicenſe concilium a principio inter Latinos Latine editum fuiſſe, his verbis ſignificat.* Tunc ſancti Chalcedonenſis Concilii decreta ſubdentes, in his Græcorum canonum finem eſſe declaramus, ne quid præterea notitiæ veſtræ credamur velle ſubtrahere. Statuta quoque Sardicenſis Concilii, atque Africani, quæ Latine ſunt edita, ſuis a ſe numeris cernuntur eſſe diſtincta.

a ¶ Vt veniat ipſe] *Tam in concilio, quod eſt in codice canonum, quam quod in collectione Iſidori, & apud Burchardum, & Iuonem legitur,* vt & ipſi veniant, & cum ipſo ordinent epiſcopum. *Græcus autem canon ita habet:*

Ὅσιος ἐπίσκοπος εἶπεν. ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλεῖστοι ἐπίσκοποι τυγχάνουσιν, ἕνα ἐπίσκοπον ἀπομεῖναι, κἀκεῖνος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουληθῇ συνελθεῖν, καὶ συναινέσαι τῇ κατὰ στάσει τῶν ἐπισκόπων, τὰ δὲ

πλήθη συναθροισθέντα παρακαλεῖν γίγνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ' αὐτῶν ἐπιζητουμένου ἐπισκόπου, χρὴ πρότερον ἐκεῖνον τὸν ἐναπομείναντα ἐπίσκοπον ὑπομιμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων τοῦ ἐξάρχου τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὴ τοῦ ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλήθη ποι..... αὐ- δοθῆναι· ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν δὲ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παραγένηται. εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς παραγίνεται, μήτε μὴν ἀντιγράφει, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλήσει τοῦ πλήθους χρὴ γενέσθαι. χρὴ δὲ καὶ μετακαλεῖσθαι δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας ἐπισκόπους, πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου.

id eſt, Oſius epiſcopus dixit. Si qua in prouincia, in qua plurimi ſunt epiſcopi, contigerit vnum epiſcopum morari abſentem, neque is propter negligentiam quandam conuenire voluerit, neque epiſcoporum creationi conſentire; populi vero congregati poſtulent eũ, quem ipſi expetunt, epiſcopum conſtitui primum oportet epiſcopum illum, qui abſens moratur, admoneri litteris primatis prouinciæ (nimirum epiſcopi metropolitani) de populorum poſtulato, paſtorem ſibi dari petentium: rectè autem ſe habere

† al. admitti

puto, eum quoque, vt interſit, expectari †. Quod ſi neque per litteras rogatus affuerit, ac ne reſcripſerit quidem, ſatis faciendum populi voluntati eſt. Conuocari autem oportet ex vicina etiam prouincia epiſcopos ad metropolitani epiſcopi creationem.

DISTINCTIO LXVI.

† Sic Iuſtini. nouell. 131. in princi.

I ps ARchiepiſcopus autem ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis debet ordinari †.

Vnde Anicetus Papa in epiſt. ad epiſcopos Galliæ.

Extra de tẽ. ord. c. ſi archiepiſco. Poly. l. 2. c. 8. Anſ. l. 6. c. 39. Bur. l. 1. c. 28. Iuo p. 5. c. 139. Pan. l. 3. c. 10. Idem reperitur in epiſt. Aniceti. Polycar. ibi. Anſ. l. 6. c. 53. Bur. l. 1. c. 15. Iuo p. 5. c. 139. Pan. l. 3. c. 17.

¶ Ab omnibus ſuffraganeis ſuis archiepiſcopus ordinetur. C. I.

ARchiepiſcopus [a] ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis ordinetur. *Et infra* [b]. Illud tamen, quod de archiepiſcopi conſecratione prædictum eſt, atque præceptum, id eſt, vt omnes ſuffraganei eũ ordinent, nullatenus immutari licet; quia, qui illis præeſt, ab omnibus epiſcopis, quibus præeſt, debet conſtitui. Si aliter præſumptum fuerit; viribus carere non dubium eſt; quia irrita erit eius ſecus acta ordinatio.

a ¶ Archiepiſcopus] *Hæc prior pars in epiſtola ipſa, & apud ceteros collectores fuſius exponitur.*

¶ *Hic in epiſtola cũ multa alia ſunt interiecta, tum c.* cõprouinciales. *ſup. diſt. 64.*

De epiſcopis aũt nõ ordinandis a paucioribus quam trib. epiſcopis, Anacletus epiſt. 2. ad epiſcopos Italiæ ſcribit, dicens.

¶ Epiſcopus non minus, quam a tribus epiſcopis ordinatur. C. II.

POrro & Hieroſolymitarum primus archiepiſcopus beatus Iacobus, qui iuſtus dicebatur, & ſecundum carnem, Domini nuncupatus eſt frater, a Petro, Iacobo, & Ioanne apoſtolis eſt ordinatus, ſucceſſoribus videlicet ſuis dantibus formam, vt non minus, quam a tribus epiſcopis, reliquiſque omnibus aſſenſum præbentibus, vllatenus epiſcopus ordinetur, & communi voto ordinatio celebretur.

DISTIN-

DISTINCTIO LXVII.

1 ps *PReſbyteri vero, & chorepiſcopi ab vno epiſcopo ordinari poſſunt.*

Vnde Anacletus epiſt. 2. ad epiſcopos Italiæ.

¶ Sacerdotes ab vno epiſcopo poſſunt ordinari. C. I.

RElíqui ſacerdotes a proprio ordinentur epiſcopo, ita vt ciues, & alij ſacerdotes aſſenſum præbeant, & ieiunantes ordinationem celebrent. Similiter & diaconi ordinentur. Ceterorum autem graduum diſtributioni trium veracium teſtimonium, cum epiſcopi ſcilicet approbatione, ſufficere poteſt. Poly.ibid. Anſ.l.6.c.53.

Item in Hiſpalenſi concilio ſecundo, c. 6. legitur.

¶ De eodem. C. II.

2 EPiſcopus ſacerdotibus, ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt. 15.queſt.7.c. ſexta. & c. epiſcopus. 4.ſen.diſt. 25.B.

DISTINCTIO LXVIII.

1 ps *QVæritur de illis, qui ordinantur ab his, quos non conſtat fuiſſe epiſcopos, an ſint iterum conſecrandi, an non. Quod vero conſecrandi non ſint, probatur auctoritate Gregorij, qui ſcribens Ioanni Rauennati epiſcopo, lib. 2. epiſt. 32. ait.* Pol.l.2.ti.35. Anſ.l.7.c. 104. Pan.l.3.c.76.

¶ Semel conſecratus, iterum conſecrari non debet. C. I. Iuo p.6.c.82.

SIcut ſemel baptizatus, iterum baptizari non debet; ita qui conſecratus eſt ſemel, in eodem iterum ordine non debet conſecrari. Sed ſi quis forſitan cum leui culpa ad ſacerdotium venit, pro culpa pœnitentia indici debet, & tamen ordo ſeruari.

Contra Gregorius tertius ad Boniſacium epiſcopum, epiſtola 2. ſcribens teſtatur.

¶ De preſbyteris, qui ordinantur ab eis, quos conſtat epiſcopos non fuiſſe. C. II.

PReſbyteri, quos ibidem reperiſti, ſi incogniti fuerint illi, qui † ordinant, & dubium eſt eos epiſcopos fuiſſe, an non, qui eos ordinauerunt; ſi bonæ actionis, & catholici viri ſunt, ipſi preſbyteri, & in miniſterio Chriſti, omnique lege ſancta edocti, ab epiſcopo ſuo benedictionem preſbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur: & ſic miniſterio fungantur. Anſ.l.7.c. 110. Iuo par. 6. c.117. † *a quibus fuerint ordinati*] ori.

Quod ergo conſecratus, in eodem ordine iterum conſecrari prohibetur, de eo intelligendum eſt, qui conſecratus eſt ab illo, quem certum erat conſecrandi ius habere. Qui autẽ ab illo cõſecratur, quem non conſtat ius conſecrandi habuiſſe, iterum conſecrandus eſt: quia ſi ille conſecrandi ius non habuit, iſte ex olei effuſione nil conſecrationis accepit. Et quia in ipſo ordine conſecratus non erat, nunc

quaſi primum ad conſecrationem veniens ab epiſcopo ſacerdotalem benedictionem, & conſecrationem conſequitur. Si autem ius conſecrandi habuit, in prima vnctione conſecutus eſt conſecrationem: in ſecunda vero non reiteratur conſecratio, ſed ſola vnctio: ſi . . . dubium eſt, an ſit baptizatus, vel non: debet baptizari: qui ſi prius baptizatus non fuerat, conſequitur gratiam baptiſmi: ſi autem baptizatus erat, nihil accipit in ſecunda vnctione † : nec pertinet hoc ad reiterationem baptiſmi, ſed ad cauſam ſalutis. Hoc & de eccleſiis conſecrandis ſimiliter obſeruandum eſt.

† *lotione.*

Vnde in Nicæno concilio legitur.

¶ Non debet iterum conſecrari eccleſia ſemel conſecrata. C. III.

De cõſecra. diſt. 2. c. eccleſia.

ECcleſiis ſemel conſecratis Deo nõ iterũ debet conſecratio adhiberi; niſi aut ab igne exuſtę, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcumq; ſemine fuerint pollutæ, quia ſicut infans a qualicumq; ſacerdote in nomine patris, & filii, & ſpiritus ſancti ſemel baptizatus, nõ debet iterum baptizari; ita nec locus Deo dicatus eſt iterũ conſecrandus, niſi propter eas cauſas, quas ſuperius nominauimus: ſi tamen fidem ſanctæ Trinitatis tenuerunt, qui eum conſecrauerunt.

2 *Inter epiſcopos, & chorepiſcopos autem hæc eſt differentia, quod epiſcopi non niſi in ciuitatibus, chorepiſcopi etiam in vicis ordinari poſſunt: epiſcopi formatas tribuunt; chorepiſcopi non niſi commendatitias, & pacificas dare valent. Epiſcopi ius conſecrandi habent; chorepiſcopi tantum minores ordines tribuunt, leuiticam autem, & ſacerdotalem benedictionem non valent præſtare. De his ita ſcribit Leo I. ad epiſcopos Germaniæ, & Galliæ, epiſt. 86. al. 88.*

¶ In quibus chorepiſcopi ab epiſcopis differant. C. IIII.

Iuo par. 6. c. 72. Anſ. l. 7. c. 122. Pol. l. 4. t. 26.

QVamuis chorepiſcopis, & preſbyteris plurima cum epiſcopis miniſteriorum communis ſit diſpoſitio; quædã tamen auctoritatę veteris legis, quædam nouellis, & eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita nouerint: ſicut eſt preſbyterorum & diaconorum, aut virginum conſecratio; ſi conſtitutio altaris, ac benedictio, vel vnctio. Si quidem nec erigere eis altaria, nec eccleſias, vel altaria conſecrare licet, nec per impoſitionem manuum, fidelibus baptizatis, † vel conuerſis hæreticis † paracletum ſpiritum ſanctum tradere, nec chriſma cõficere, nec chriſmate baptizatorum frontes ſignare, nec publice quidem in Miſſa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. Hæc enim omnia illicita ſunt chorepiſcopis: qui ad exemplum, & formam lxxii. † diſcipulorum eſſe noſcuntur, vel preſbyteris, qui eamdem geſtant figuram: quoniam quamquam conſecrationem habeant; pontificatus tamen apicem non habent.

† *baptizandis*] orig. & Iuo. † *ex hæreſi*] orig. † *al. lxxi.*

3 *Hi vero propter inſolentiam ſuam, quia officia epiſcoporum ſibi vſurpabant, ab eccleſia hodie prohibiti ſunt.*

Vnde Damaſus Papa ait ad epiſcopos Africæ, epiſt. 4.

¶ Ordo

¶ Ordo chorepiſcoporum a ſacra ſede reprobatur. C. V.

CHorepiſcopi tam ab hac ſacra ſede, quam a totius orbis fuerant epiſcopis prohibiti. Nimis ergo eorum inſtitutio improba, nimis eſt praua; quia et hi de ſummo ſacerdotis miniſterio aliquid præſumant, omni auctoritate caret. *Et infra.* ¶ Nam non amplius, quam duos ordines inter diſcipulos Domini eſſe cognouimus, id eſt duodecim Apoſtolorum, & ſeptuaginta † diſcipulorum. Vnde iſte tertius proceſſerit, funditus ignoramus. Et quod ratione caret, extirpari neceſſe eſt. 4 ¶ Quod autem † epiſcopi non ſint, qui minus, quam a tribus ſunt ordinati epiſcopis, omnibus patet: quoniam, vt bene noſtis, prohibitum a ſanctis eſt patribus, vt qui ab vno, vel a duobus ſunt ordinati epiſcopis; nec nominentur epiſcopi. Si nomen non habeat, qualiter officium habebunt?

Poly. ibid. Anſ. l. 7. c. 123. † *al. lxxij.* † *al. enim.*

Item Vrbanus ſecundus.

¶ Apoſtolorum in eccleſia locum epiſcopi teneant. C. VI.

QVorum vices in eccleſia habeant epiſcopi, & qui eis hanc dignitatem dare debeat: ſanctus Auguſtinus oſtendit, inquiens, pro patribus tuis nati ſunt tibi filii. Quid eſt pro patribus tuis nati ſunt tibi filii? Patres miſſi ſunt Apoſtoli: pro Apoſtolis filii nati ſunt tibi: conſtituti ſunt epiſcopi. Hodie enim epiſcopi, qui ſunt per totum mundum, vnde nati ſunt? Ipſa eccleſia patres illos appellat, ipſa illos genuit, & ipſa illos conſtituit in ſedibus patrum. Non ergo te putes deſertã, quia non vides Petrum; quia non vides Paulum; quia non vides illos, per quos nata es; de prole tua tibi creuit paternitas. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii, conſtitues eos principes ſuper omnem terram.] & infra [Filios genuit eccleſia; cõſtituit eos pro patribus ſuis principes ſuper omnem terram.]

In Pſal. 44.

DISTINCTIO LXIX.

1 gs TOnſura vero clerici de manu abbatis ſuſcipi poteſt, ſi eidem abbati manus impoſitio ab epiſcopo facta noſcatur. Vnde in ſeptima ſynodo cap. 14. legitur.

¶ Abbates, quibus ab epiſcopo manus imponitur, aliquos tonſurare poſſunt. C. I.

QVoniam videmus ſine manus impoſitione a paruula ætate tonſuram cleri quoſdam accipientes, nondumque ab epiſcopo manus impoſitione percepta ſuper ambonem irregulariter in collecta legentes; præcipimus amodo id minime fieri. Idipſum quoque obſeruandum eſt etiam inter monachos. 2 ¶ Lectoris autem manus impoſitione † licentia eſt abbati ſolummodo in proprio monaſterio faciendi: ſi duntaxat eidẽ abbati manus impoſitio facta noſcatur ab epiſcopo [ſecundũ † morẽ præficiendorũ Abbatũ,] dum conſtet illum eſſe

Iuop. 5. c. 176. † *al. impoſitionem.* † *Hæc non ſunt in Græco canone.*

preſbyterum. ¶ Simili etiam modo ſecundũ antiquam conſuetudinẽ chorepiſcopos præceptione oportet epiſcopi promouere lectores.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 26.

¶ Non exorcizent, qui ab epiſcopo prouecti non ſunt. C. II.

† *al. proue-cti.* NOn oportet exorcizare eos, qui necdũ ab epiſcopis ſunt promoti, † neque in eccleſiis, neque in domibus.

DISTINCTIO LXX.

I ps *AB epiſcopis alterius ciuitatis clericus ordinari non poterit, nec etiam a proprio abſolute ordinandus eſt: abſoluta enim ordinatio Chalcedonenſi concilio prohibetur, & vacuã habere manus impoſitionem præcipitur: in quo ſic ſtatutum eſt canone 6.*

¶ Nemo ordinandus eſt abſolute. C. I.

Anſ.l.7.c. 105. Pol.l. 2.c.31. Bur.l. 2.c. 6. Iuo p.6.c.26. Pan.l.3.c.27. NEminem abſolute ordinari preſbyterũ, vel diaconũ, vel quemlibet in eccleſiaſtica ordinatione conſtitutum, niſi [a] manifeſte in eccleſia ciuitatis, ſiue poſſeſſionis, aut in martyrio, aut in monaſterio, qui ordinatur, mereatur ordinationis publicatæ vocabulum. Eos aũt, qui abſolute ordinãtur, decreuit ſancta ſynodus vacuam habere manus impoſitionem, & nullum [b] tale factum valere ad iniuriam ipſius, qui eum ordinauit.

a ¶ Niſi manifeſte] *Græce legitur:* εἰ μὴ ἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ πόλεως, ἢ κώμης ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ ὁ χειροτονούμενος ἐπικηρύττοιτο, *hoc eſt:* niſi proprie in eccleſia ciuitatis, vel pagi, aut martyrio, aut monaſterio. qui ordinatur, pronuntietur. *In ordine autem Romano ſit mentio talis pronunciationis, epiſcopi nomine per archidiaconum facta.* De titulo S. Stephani eligimus Petrum ad lectorem ad eundem titulum.

b ¶ Nullum tale factum] *Græce,* μηδαμοῦ δύνασθαι ἐνεργεῖν, *id eſt,* nunquam poſſe operari.

Item ex concilio Vrbani II. *habito Placentiæ.*

¶ Irrita ſit ordinatio ſine titulo facto. C. II.

S. Antonin' p.2.c.1.§.22. SAnctorum canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus, vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur, & in qua eccleſia quilibet titulatus eſt, in ea perpetuo perſeueret. ¶ Omnino autem in duabus aliquem titulari non liceat, ſed vnuſquiſque in qua titulatus eſt, in ea tantum canonicus habeatur. Licet enim epiſcopi diſpoſitione, vnus diuerſis præeſſe poſſit eccleſiis; canonicus tamen præbendarius, niſi vnius eccleſiæ, in qua conſcriptus eſt, eſſe non debet. ¶ Si quæ tamen capellæ ſunt, quæ ſuis reditibus clericos ſubſtentare non poſſunt; ea cura ac diſpoſitio præpoſito maioris eccleſię, cui capellę ſubditę eſſe videntur, immineat; & tam de poſſeſſionibus, quã de eccleſiaſticis capellarum officiis ipſe prouideat.

In eodem etiam concilio antiquis nouẽ præfationibus decima addita eſt, quæ ita ſe habet [Æquum, & ſalutare, & te in Ven. vel aſſumptione beatæ Mariæ collaudare, benedi. & prædi. quæ, & Vnigeni[illegible]tum S.S. obumb. concep. & virginitatis gloria permanente lumen æter. mundo effudit, Ieſum Chriſtum dominum noſtrum.]

DISTINCTIO LXXI.

1 ps *DE clericis vero non ordinandis ab epiſcopo alterius ciuitatis, in Sardicenſi cõcilio, c. 18. & 19. ſtatutum eſt, in quo Ianuarius epiſcopus dixiſſe legitur.*

¶ Clerici ab epiſcopo alterius ciuitatis non ordinentur. C. I.

ILlud quoque ſanctitas veſtra ſtatuat, vt nulli epiſcopo liceat alterius ciuitatis eccleſiaſticum hominem [a] ſolicitare, & in ſua diœceſi clericum ordinare. Vniuerſi dixerunt, Placet: quia ex his contentionib. ſolent naſci diſcordiæ; & ideo prohibet omnium ſententia, ne quis hoc facere audeat. ¶ Oſius epiſcopus dixit. Et hoc vniuerſi conſtituimus, C. 19. vt quicumque ex alia parochia voluerit alienũ miniſtrum ſine cõſenſu epiſcopi ipſius, & ſine voluntate ordinare, nõ ſit rata ordinatio eius.

a ¶ Hominem] *In concilio Latino legitur:* eccleſiaſticum miniſtrum ſolicitare, & in ſuis parochiis clericum, &c. *Infra ead. c. primatus. (vbi huius canonis ſententia videtur referri) legitur,* vt nemo alterius plebis hominem vſurpet. *Græce autem caput iſtud, quod in Latino decimum octauum eſt, non habetur.*

Item Innocentius ad Victricium Rothomagenſem epiſcopum, epiſt. 2. c. 7.

¶ De eodem. C. II.

DE aliena eccleſia ordinare clericum nullus præſumat, † niſi eius epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit. Pannor. l. 3. c. 64. † al. vſurpet.

Item ex Nicæno concilio, c. 16. in fine.

¶ Qui ſine epiſcopi conſenſu ordinatur, irrita ſit eius ordinatio. C. III. Burch. l. 1. c. 109.

SI quis auſus fuerit aliquem, qui ad alterum pertinet, in ſua eccleſia ordinare, cum non habeat conſenſum illius epiſcopi, a quo receſſit clericus, irrita ſit huiuſmodi ordinatio. Iuo p. 5. c. 11. ex alia verſione.

Item ex concilio Chalcedonenſi, c. 20.

¶ Clericus vnius eccleſiæ in alia non ordinetur. C. IIII.

CLericos in ſuis eccleſiis conſtitutos, ſicut iam diffiniuimus, non liceat in alterius ciuitatis eccleſiis ordinari: ſed quieſcant in ea, in qua ab initio miniſtrare meruerunt: exceptis illis, qui proprias ciuitates perdiderunt, & ex neceſſitate ad alias eccleſias migrauerunt. Si vero quicumque epiſcopus poſt definitionem iſtam ad alium epiſcopum pertinentem clericum ſuſceperit; placuit ſanctæ ſynodo, & eum, qui ſuſcepit, & eum, qui ſuſceptus eſt, tamdiu excommunicatos manere, quamdiu ipſe clericus reuertatur ad propriam eccleſiam. Anſ. l. 6. c. 125. & l. 7. c. 109. Iuo par. 6. c. 361.

Item Gregorius Fortunato epiſcopo Neapolitano, l.5.epiſt.11. ſeu cap.111.

¶ Apoſtolica permiſſione vnius eccleſiæ clericus in altera valeat ordinari. C. V.

Ioan. diac. l.3 c.20. FRaternitatem tuam a nobis petiiſſe recolimus, vt Gratianum eccleſiæ Benafranæ diaconum tuæ concederemus eccleſiæ cardi-
Poly. l. tit.7. nandum.[a] Et quoniam nec epiſcopũ, cui obſecundare, nec propriam
Anſ.l.7.c.80. habet eccleſiam, hoſte ſcilicet prohibente, quo ſuum debeat miniſterium exhibere; petitionem tuam non præuidimus differendam. Idcirco ſcriptis tibi præſentibus eum neceſſario duximus concedendũ, habituro licentiam diaconum illum, noſtra interueniente auctoritate, eccleſiæ tuæ, Deo propitio, conſtituere cardinalem.

a ¶ Cardinandum] *Antea legebatur,* ordinandum. *Emendatum eſt ex ipſa epiſtola. Cardinare vero, ſeu Cardinalem conſtituere. (quod eſt in fine huius capitis) ita videtur B. Gregorius accepiſſe, vt canonicam tranſlationem ſignificet. Nam cum tempore S. Gregorij canon ſextus concilij Chalcedonenſis accurate obſeruaretur, vt nullo modo daretur alicui locus in eccleſiis (qui nunc titulus vocatur) niſi ſimul ad eum locum ordinaretur, cum aliquis iam ordinatus, neceſſitate aliqua in aliam eccleſiam transferebatur, vt in illa in eodem gradu, quo in prima ordinatus erat, deſeruiret, in ſecunda dicebatur incardinari; quod ex iſto nunc indicato loco patere poteſt, & ex lib.3. epiſt.14. & alibi. Quod etiam in epiſcopis B. Gregorius faciebat, lib. 2. indict.10. epiſt.6. & epiſt.25. (quod refertur infra 7.q.1 c. paſtoralis.) & indict.11. epiſt.13. & ſequenti. quod habetur infra 21. q.1. c. relatio. De hac re Ioannes diaconus lib.3. c 8. & 11. & 16. Gregorium vero Ioannes vit. & facto ipſo, & vocabulo in eadem notione accepto, eſt imitatus; quod ex aliquot manuſcriptis ipſius epiſtolis conſtat.*

Item ex concilio Carthaginenſi 1.c.5.

¶ Sine litteris epiſcopi ſui in aliqua eccleſia clericus non ſuſcipiatur. C. VI.

Bur.l.2.c.43. PRimatus † epiſcopus Vegeſelitanus dixit. Suggero ſanctitati ve-
Iuo par.6. c.144. ſtræ, vt ſtatuatis non licere clericum alienum ab aliquo ſuſcipi ſine litteris epiſcopi ſui †; neque apud ſe retinere; nec laicum vſurpare
Anſ.l.6.c.124. ſibi de plebe aliena, vt eum obtineat † ſine conſcientia eius epiſcopi, de cuius plebe eſt. Gratus epiſcopus dixit. Hæc obſeruantia pacem cu-
† *al. primatus.* ſtodit: Nam & memini in ſanctiſſimo concilio Sardicenſi ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominem vſurpet: Sed ſi forte erit neceſſarius;
† *ordines*] orig. petat a collega ſuo, & per conſenſum habeat.

Item ex concilio Chalcedonenſi, c.13.

Burc.l.2.c.139. ¶ Sine litteris commendatitiis clericus extra ſuam eccleſiam non miniſtret. C. VII.

Anſ.l.7.c.162. EXtraneo clerico, & lectori extra ciuitatem ſuam ſine commēdatitiis litteris proprii epiſcopi nuſquam penitus liceat miniſtrare.
Pol.l. 4.t.31. *Item ex ſermone S. Auguſtini ad populum.*

Burc. l. 15.c.30. ¶ De eodem. C. VIII.

Iuo par.16. c.31. HOrtamur Chriſtianitatem veſtram iuxta ſanctorum canonũ inſtituta, vt in eccleſiis a vobis fundatis aliunde veniens presbyter non

non ſuſcipiatur; niſi a veſtræ fuerit eccleſiæ conſecratus epiſcopo, aut ab eo per commendatitias litteras ſuſcipiatur.

Item ex concilio Antiocheno, c. 7.

¶ Abſque formata clerici peregrini non ſuſcipiantur. C. IX.

NVllum abſque forma, ᵃ quam Græci epiſtolam dicunt, peregrinorum clericorum ſuſcipi oportet.

a ¶ Formata] *Græce eſt* μηδένα ἄνευ εἰρηνικῶν δέχεσθαι τῶν ξένων, *quod Dionyſius vertit,* nullus peregrinorũ ſine pacificis, id eſt cõmendatitiis ſuſcipiatur epiſtolis *atque ita Burc. & Ivo habent.*

DISTINCTIO LXXII.

I ps DImiſſorias vero litteras epiſcopus niſi rogatus, non tribuat: ſicut ſtatutum eſt in ſynodo habita Romæ.

Vnde Leo Papa ait.

¶ Niſi eodem petente, nulli dimiſſoriæ litteræ præſtentur. C. I.

EPiſcopus ſubiecto ſibi ſacerdoti, vel alii clerico, niſi ab ipſo poſtulatus, dimiſſorias non faciat, ne ouis quaſi perdita, aut errans inueniatur. Anſ. l. 6. c. 122.

Item ex concilio Carthaginenſi 3. c. 21.

¶ De eodem. C. II.

CLericum alienum, niſi concedente eius epiſcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere in eccleſia ſibi credita. Clericorum autem nomen etiam lectores, & pſalmiſtæ, & oſtiarii retinent.† Bur. l. 2. c. 42. Ivo p. 6. c. 14. † al. retineant.

Item ex concilio Mileuitano, c. 15.

¶ In vna eccleſia ordinatus, in alia non ſuſcipiatur †. C. III. † al. teneatur.

PLacuit, vt quicumque in vna eccleſia vel ſemel eligitur; ᵇ ab alia eccleſia ad clericatum non teneatur. Conc. Africanum c. 57.

b ¶ Eligitur] *In concilio Mileuitano eſt* vel ſemel legerit: *itemque in concilio Carthaginenſi Græco, c. 91* κἂν ἅπαξ ἀναγνῷ, *in Africano antẽ, c. 67.* vel ſemel ſuſcepto officio legerit.

DISTINCTIO LXXIII.

I ps QValiter vero commendatitia, vel dimiſſoria, ſeu formata epiſtola facienda ſit, videndum eſt. Debent namque litteræ Græcæ interponi in ea epiſtola, & non ſine cauſa. Græca enim elementa litterarum, numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci ſermonis notitiam habet, ignorat. Ne igitur in faciendis epiſtolis canonicis, quas mos Latinus formatas vocat, aliqua fraus falſitatis temere præſumeretur, hoc a patrib. cccxviij. Nicææ congregatis ſaluberrime inuentum eſt, & conſtitutum; vt formatæ epiſtolæ hanc calculationis, ſeu ſupputationis habeant rationẽ, id eſt, vt aſſu- Ex Attico ad finem concilii Chalcedonenſis. Anſ. l. 6. c. 121. Ivo par. 6. c. 334.

mantur in ſupputationem prima Græca elementa patris, & filij, & ſpiritus ſancti, hoc eſt, π, υ, α: quæ elemẽta octogenarium, & quadringenteſimum, & primum ſignificant numerum. Petri quoque apoſtola prima littera, id eſt, π, quæ numerum octoginta ſignificet [illegible] quoque, qui ſcribit epiſcopi † prima littera; cui ſcribitur, ſecunda littera; accipientis, tertia littera; ciuitatis quoque, de qua ſcribitur, quarta, & indictionis, quæcumque eſt illius † temporis, enumerus aſſumatur. Atque ita his omnibus Græcis litteris, quæ, vt diximus, numeros exprimunt, in vnum ductis, vnam, quæcumque fuerit collecta, ſummam epiſtola teneat: hanc qui ſuſcipit, omni cum cautela requirat expreſſe †. Addas præterea ſeparatim in epiſtola etiam nonagenarium, & nonum numerum, qui ſecundum Græca elementa ſignificat ἀμήν.

† al. epiſtolam.
† al. id.
† al. expreſſam.

¶ Exemplar formatæ epiſtolæ, quæ in Nicæna ſynodo a CCCXVIII. Patribus facta eſt. C. I.

Burch. l. 2. c. 227. Iuo par. 6. c. 434. ſimile quiddã multoque magis, c. 435. *Matth.* 10. *Rom.* 12.

IN nomine patris. π. & filii. υ. & ſpiritus ſancti. α. π. Walterio Spirenſi epiſcopo. Ego Burchardus ſanctæ Wormacienſis eccleſiæ deuotus, gregis Chriſti famulus, in Deo vero ſummæ felicitatis beatitudinem. Cum ſancta catholica eccleſia prompta ſit ſequi documenta Euangelica; quæ dicunt [Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, accipiet mercedem prophetæ: & qui recipit iuſtum in nomine iuſti, mercedem iuſti accipiet, &c.] & Apoſtolus iubeat hoſpitalitatem ſectari, & neceſſitatibus ſanctorum virorum communicare; tamen propter eos, qui cauteriatam habent ſuam conſcientiam dicentes ſe eſſe ſimplices, cum ſint aſtutia diabolica repleti: & pro opere pietatis dicunt ſe de loco ad locum tranſire, cum ſint, ſua malitia faciente, fugitiui; & dicunt ſe eſſe miniſterio ſacro inſertos, cum non ſint; ſtatutum eſt a ſanctis Patribus, neminem clericum alienum, & ignotum recipi ab aliquo epiſcopo, & inthronizari in ſua eccleſia; niſi habeat a proprio epiſcopo epiſtolam, quæ in canonibus nominatur formata. Ideo notum facimus fraternitati † veſtræ, quod præſens frater noſter harum litterarum portitor, nomine Hermannus †, non pro ſua nequitia expulſus eſt a nobis; ſed poſtulantibus fratribus, eo quod ex familia noſtra fuit, & noſter baptizatus, fecimus ei libertatem receptam in cornu altaris canonice; & ordinauimus eũ ad gradum preſbyterii. Cui etiã has dimiſſorias, ſiue commẽdatitias litteras facimus; & eum ad veſtram dilectam fraternitatẽ dirigimus: vt in veſtra parochia ſub veſtro ſacro regimine, & defenſione conſiſtere valeat. Ego, inquam, Burchardus humilis epiſcopus in nomine patris †, & filii, & ſpiritus ſancti, & in vnitate ſanctę eccleſiæ, in qua Petro datum eſt ius ligandi, atque ſoluendi, abſoluo Hermannum preſbyterum de ciuitate Wormacienſi indictione x. & licentiam do vobis inthronizãdi eum in quacunque eccleſia vultis veſtrę parochię. ¶ Hanc ergo epiſtolam Gręcis litteris

† al. paternitati.
† Ecmanus] Burchar.
† al. ὦ.
† al. patris π. & filij υ & ſpiritus ſancti α.
Iuo p. 6. c. 434. ſimile.

teris hincinde munire decreuimus, & annulo noſtræ eccleſiæ firmare cenſuimus. Fraternitatem veſtram Chriſtus nobis incolumem conſeruet a. π. υ. α. π. β. ι. ζ. ξ. ἀμήν. Data Wormaciæ Idibus Martii, anno Dominicæ incarnationis, M XII. Indictione X.

a ¶ Conſeruet] *In hoc & ſequenti capite ea tantum ſunt emendata, quæ exemplarium auxilio reſtitui poterant. Cæterum quæ hoc loco ſequuntur, etiam apud Burchardum ſunt deprauata. Facile autem reſtitui poſſunt ex regulis initio diſtinctionis traditis. Quibus quidem regulis optime reſpondet exemplum ab Iuone allatum, par. 6. c. 435. ſi litteræ in extremo 434. capitis poſitæ, ponantur loco earum, quæ in ipſo 435. afferuntur. Addita enim illis dictione, ἀμήν, reſultat numerus ibi notatus, id eſt, ID CCLXXVIII. Bene etiam procedet exemplum cap. 434. ſi vbi nunc ſumma eſt 1539. fiat, 1439. ſatis ſit locum indicaſſe.*

¶ Incipit epiſtola formata a CCCXVIII. epiſcopis, & ab Attico Conſtantinopolitanæ vrbis epiſcopo edita. C. II.

SAnctiſſimo in Chriſto fratri ſumma dulcedine charitatis amplectendo. A. illius ciuitatis epiſcopo, v. illius eccleſiæ præſul perpetuæ beatitudinis, optat in Chriſto ſalutem π. υ. α. π. De cetero nouerit ſancta fraternitas veſtra, quod iſte clericus Hermannus nomine, noſtra in parochia inſtructus, ac detonſus paruitatem noſtram rogauit; quatenus illi commendatitias litteras conſcriberemus; quibus veſtræ celſitudini commendatus, ſub tuitione veſtri regiminis degere poſſet: cuius voluntati conſentientes, ſecundum canonicam auctoritatẽ litteras ei dimiſſorias dedimus: per quas & ipſi concedimus, vt ſub veſtro magiſterio diuinæ ſeruituti inſiſtens ſua deſeruiat vtilitati, & vobis licentiam tribuimus, vt, ſi dignum eum iudicaueritis, ad ſacros ordines promoueatis. Commendatũ ergo eum curę veſtrę ſuſcipite; & noſtris ex partibus abſolutũ in veſtrarum ouiũ numero cuſtodite. Quas litteras, vt vigore veritatis firmatæ indubitanter a vobis ſuſcipiãtur; litteris Grecis, vt canonica docet auctoritas, cõfirmare ſategimus. Sancta Trinitas veſtrã beatitudinẽ ad regimẽ ſanctę ſuę eccleſię perpetualiter bene valere concedat, ἀμήν; vel ſic, ϙθ. (quæ eamdẽ ſummã exprimunt) indictione x. Continet hęc formata epiſtola ſummã numeri, MCCC. XV †. Y. Gręcã in nomine illius primã ponimus: quia Gręci eã in quibuſdam locis pro, u, conſonãre ponunt; ſicut eſt Δαυίδ, & ευαγγέλιον. Anſ. l. 6. c. 121. † *al. m. ccc. xxv.*

a ¶ Ab Attico] *Antea legebatur*, abbatibus. *Reſtitutus eſt locus ex coniectura (quod perraro factum eſt) quoniam euidenti ratione nitebatur.*

b ¶ ἀμήν, vel ſic ϙθ] *Addita ſunt hæc ex aliquot vetuſtis exemplaribus, & vtriſque iſtis notis idem numerus nonageſimus nonus ſignificatur. In codicib. vero impreſſis vel nihil erat, vel dictio*, amen, *Latine ſcripta, in qua nulla eſt numeri ſignificatio.*

DISTINCTIO LXXIIII.

1 ps *QVæritur de his, qui ab epiſcopis ſuis promoueri † cõtemnunt, an inuiti ſint ſublimandi, an non. De his ita ſtatutum inuenitur in concilio Aurelianenſi 3. c. 7.* † *al. ordinari.*

S

¶ Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat epiſcopus; qui inuitum ordinare præſumit. C. I.

EPiſcopus, qui inuitum, aut reclamantem præſumpſe[illegible]rit ordinare, annuali pœnitentię ſubditus Miſſas facere non præſumat.

Item Gregor. Natali epiſcopo Salonitano, in 1. l. reg. epiſt. 19.

¶ Nullus promoueatur inuitus. C. II.

Pol.l.2.c.33. Iuo p.6 c.379 †*al. adducitur.* GEſta, quæ nobis in concilii veſtri confecta ſecretario direxiſtis, in quibus archidiaconus Honoratus adiicitur, plena eſſe cognouimus ſemine iurgiorum: cum vno eodemq; tempore vna perſona nolens ad ſacerdotii ordinem prouehitur, quæ tamquam immerita a diaconatus officio remouetur. Et ſicut iuſtum eſt, vt nemo creſcere compellatur inuitus: ita cenſendum puto ſimiliter, ne quiſquam inſons ab ordinis ſui miniſterio deiiciatur iniuſte.

In codi. canonum. *Contrainuenitur in conc. Carthagin. c. 31.*

¶ Qui ab epiſcopis ſuis promoueri contemnunt, a locis ſuis deiiciantur. C. III.

Iuo p.6.c.42 SI [a] qui clerici ab epiſcopis ſuis promoueri contempſerint; nec illic maneant, vnde recedere noluerunt.

a ¶ Si qui] *Verba huius capitis ſunt titulus ſequentis capitis.* Placuit, *qui eſt proprius canon trigeſimus primus concilij Carthaginenſis in codice canonū, & apud Græcos.*

Bur.l.2.c.178 ¶ De eodem. C. IIII.

Iuo p.6.c.42. Anſ.l.6.c.103 †*al. eccleſiarum nō obtemperauerint.* PLacuit, vt quicumque clerici, vel diaconi pro [b] neceſſitatibus eccleſiaſticarum rerum non obtemperauerint epiſcopis ſuis volentib. eos ad honorem ampliorem in eccleſia ſua promouere: nec illic miniſtrent in ſuo gradu, vnde noluerunt recedere.

a ¶ Pro neceſſitatibus] *Græce eſt,* διά τινας ἀναγκαστικὰς αἰτίας τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν. *id eſt,* ob quaſdam cogentes cauſas ſuarum eccleſiarum.

Item ex concilio Agathenſi, c. 23.

¶ Poſteriores prioribus epiſcopi non præponant. C. V.

†*al. ne.* iori. EPiſcoporum etiam, quorum vita non reprehenditur, poſteriorem priori nullus præponat, niſi † forte ſuperbia elatus, quod pro neceſſitate eccleſiæ epiſcopus iuſſerit, implere contemnat. 2. ¶ Sane ſi †*al. Archidiaconus.* officium Archidiaconatus † propter ſimpliciorem naturam implere, aut expedire nequiuerit, ille loci ſui nomen teneat, & ordinationem [a] eccleſiæ, quem elegerit epiſcopus præponendum.

a ¶ Et ordinationem] *Quamuis in recentioribus conciliorum editionibus Colonienſibus legitur,* & ordinationi eccleſiæ, quam elegerit epiſcopus, præponatur: *tamen in vetere Colonienſi, duobus Pariſienſibus, & duobus codicibus conciliorum Vaticanis eſt eodem modo, atque apud Gratianum.*

Item Gregorius Ioanni epiſcopo Syracuſano, lib. 11. epiſt. 34.

¶ In

¶ In quo loco quiſque ordinatus eſt, inuitus teneri non debet. C. VI.

QVorumdam ad nos relatione peruenit Coſmam, qui ex mona-
cno...onaſterii ſanctæ Luciæ a deceſſore veſtro memorandæ † † *al. Vene-*
memoriæ Maximiano in eccleſia Syracuſana factus ſubdiaconus, atq; *randa.*
a vobis poſtea in poſſeſſione, quæ Iuliana dicitur, preſbyter eſt ordina-
tus, ita nimia triſtitia, & loci qualitate vehementer afflictum, vt vitar
ſibi pœnam exiſtimet, & contritionis † ſuæ fugam quærat auxilium. † *al. contri-*
Et ideo, quia tales erga ſubiectos noſtros debemus exiſtere, quales no- *ſtationis.*
bis, ſi ſubiecti fuiſſemus, noſtros volueramus eſſe præpoſitos magnæ
benignitatis eſt, ſi eum in ec... ſiam, vbi ſubdiaconi eſt functus officio
ſanctitas veſtra reducere, atque illic preſbyterum voluerit conſtituere
Cardinalem. Quod & facere, quemadmodum arbitramur, debebi-
tis; ſi tamen nihil eſt, quod iuſte contra ipſum animos veſtros exaſpe-
ret. Si vero aliqua culpa eſt ſuis nobis hoc epiſtolis veſtra fraternitas vt
ſcire poſſimus, inſinuet.

3 *Verum illud Gregorij de his intelligendum eſt, qui non cauſa ne-*
ceſsitatis, ſed cauſa ingratitudinis callide ab epiſcopis ſuis promone-
ri queruntur. Illud autem Carthaginēſis concilij de his intelligitur;
qui nolunt obtemperare epiſcopis ſuis propter neceſsitatem eccleſiæ
volentibus eos ad altiora promouere. Hanc diſtinctionem ex decreto
Simplicij Papa quilibet corroborare valet, qui ſcribens Ioanni epi-
ſcopo Rauennati, epiſt. 2. ait inter cetera.

¶ Non eſt aliquis inuitus ad epiſcoparum pertrahendus. C. VII. Poly. l. 2. t. 33.
VBi iſta didiciſti, quæ in fratrem, & coepiſcopum noſtrum Grego- Anſ. l. 6. c. 66.
rium non dilectione †, ſed inuidia perpetraſti: quem inexcuſabi- & 67.
li violentia pertrahi ad te paſſus es, atque vexari, vt ei honorem tantum Bur. l. 1. c. 29.
non per animi tranquillitatem, ſed per amentiam, ſicut dicendum eſt, Iuo p. 5. c. 140
irrogares? Neq; enim talia potuiſſent fieri ſanitate conſilii. Nolumus † *al. electio-*
exaggerare, quod geſtum eſt, ne cogamur iudicare, quod dignum eſt. *ne.*
Nam priuilegium meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur pote- 11. q. 3. c. pri-
ſtate. *& infra.* ¶ Denunciamus autem, quod ſi poſthac quidquam ta- uilegium.
le præſumpſeris, & aliquem ſeu epiſcopum, ſeu preſbyterum, ſeu dia- 25. q. 2. c. de-
conum, inuitum facere forte credideris; ordinationes tibi Rauenna- nuntiamus
tis eccleſiæ vel Æmilienſis noueris auferendas. autem.
Item Gregorius Antonino ſubdiacono, lib. 2. epiſt. 16. indict. 10. Anſ. l. 7. c. 75.

¶ De eodem. C. VIII.

HOnoratus archidiaconus eccleſiæ Salonitanæ a ſanctæ memoriæ
deceſſore meo, miſſa ſupplicatione popoſcerat, vt ab antiſtite ſuo
inuitus prouehi ad fortioris gradus ordinem contra morem nullate-
nus cogeretur. Hoc enim fieri ſibi non prouehendi gratia, ſed cauſa
ingratitudinis perhibebat. Pro qua te tunc iam ſanctæ memoriæ

deceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri, coepiſcopoque noſtro interdixerat, ne prædictum Honoratum Archidiaconum inuitum proueheret, neue dolorem conceptæ ingratitudinis diutius in corde retineret. Cumque & a nobis hęc eidem ſummopere fuerint interdicta, non ſolum mandata Dei negligens, ſed & ſcripta noſtra contemnens, pręfatum archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem prouehens, conatus eſt arte callida degradare. Vnde actum eſt, vt eo de archidiaconatus loco ſummoto alium aſciſceret, qui eius obtemperare moribus potuiſſet. Quem Honoratum Archidiaconum arbitramur antiſtiti ſuo aliunde diſplicere non potuiſſe; niſi quod eum vaſa ſacra ſuis dare parentibus prohibebat. Quam cauſam ſubtili voluimus, & tunc ſanctæ memoriæ deceſſor meus, & nunc ego indagatione diſcutere; ſed ipſe ſuorum ſibi actuum conſcius, perſonam ad iudicium poſtpoſuit deſtinare. Proinde experientiam tuam præſentis præcepti auctoritate diximus fulciendam, quatenus conueniens in Salona, Natalem fratrem, coepiſcopumque noſtrum ſaltem tot ſcriptis admonitum ſtudeat adhortari, vt ſupra memoratum archidiaconum in ſuo ſtatim loco ſuſcipiat. Quod ſi facere hoc contumaciter, vt conſueuit, forte diſtulerit, vſum ei pallii, qui ab hac ſede conceſſus eſt, ex auctoritate ſedis Apoſtolicæ contradices †. Quem ſi etiam amiſſo pallio adhuc in eadem pertinacia perſeuerare perſpexeris; dominici quoque corporis, & ſanguinis eumdem antiſtitem participatione priuabis.

† *al. contradicito.*] orig.

Adhibenda eſt etiam diſciplina; qua nolentes promoueri ad ſacros ordines, ad obediendum epiſcopis ſuis prouocentur. In minoribus ſiquidem ordinibus conſtituti, paulatim per ſingulos gradus ſunt prouehendi; vt contemnentes ſuis obedire epiſcopis, doleant ſibi eſſe prælatos quos prius habebant ſubiectos.

Vnde Gelaſius ſcribit Victori epiſcopo †.

† *al. epiſcopo Alexãdrino.*

¶ Cum maiores ordinari contempſerint, de minoribus promoueantur ordinibus. C. IX.

Anſ. l. 7. c. 102. Iuo p. 6. c. 106. Poly. l. 2. t. 31.

CONſuluit dilectio tua de ſuorum promotione clericorum, perhibens, quod diaconi ad preſbyterii gradum (quo eccleſiam tuam memoras indigere) venire detrectant. Quapropter quia inuitos fieri eccleſiaſtica moderatio, grauitaſque non patitur; vt ex nolentibus fiant volentes, ordinatio illa poteſt perficere †, ſi † quos habes vel in acolythis, vel ſubdiaconis maturiores ætate, & quorum ſit vita probabilis, hos in preſbyteratum ſtudeas promouere, vt qui in ſuis ordinibus proficere noluerint, reddantur ſuis inferioribus poſt minores †, ipſaque commoda preſbyteri propenſius, quam diaconi, conſequantur: vt hac ſaltem ratione conſtricti & honorem, quem refugerant, appetere nitantur, & quæſtum.

† *al. proficere.* † *al. quia ſcilicet ſi quos.* Iuo p. 6. c. 43. † *al. poſteriores.*

DISTIN-

DISTINCTIO LXXV.

1 *TEmpus autem conſecrationis, ſicut in ordine Romano habe-*
ps *ad epiſcopi benedictionē non eligitur. Omni enim tempore benedicuntur; dummodo ieiuni, & hora tertia benedictionem accipiant.*

Vnde Anacletus Papa ſcribit ad epiſcopos Italiæ, epiſtola ſecunda in principio.

¶ Ordinationes epiſcoporum qua hora fieri debeant. C. I.

ORdinationes epiſcoporum auctoritate Apoſtolica ab omnibus, qui in eadem fuerint prouincia, epiſcopis ſunt celebrandæ. Qui ſimul conuenientes ſcrutinium diligenter agant, ieiuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus in ſanctis Euangeliis, quæ prædicaturi ſunt, imponentes Dominica die, hora tertia orantes, ſacraque vnctione, exemplo † prophetarum, & regum capita eorum, more Apoſtolorum, & Moſis vngentes; quia omnis ſanctificatio conſtat in ſpiritu ſancto: cuius virtus inuiſibilis, ſancto chryſmati eſt permiſta. & hoc ritu ſolennem celebrent ordinationem.

Sup. diſt. 64. ordinationes epiſcoporum.
Bur. l. 1. c. 15.
Iuo p. 5. c. 69.
Anſ. l. 6. c. 53.
Pan. l. 3. c. 12.
Poly. l. 2. t. 6.
De prophetis. 3. Re. 19.
De Moyſe Exod. 29.
De Regibus 1. Reg. 10.
† *al. prophetarū exemplo Regum capita perungentium, eos more, &c.*

2 *Tempus aūt conſecrationis, triū menſium ſpatio clauditur: vltra quod, niſi neceſſitate cogēte, epiſcoporum conſecrationes poſt electionem differri non licet. Vnde in Chalcedonenſi concilio, 25. legitur.*

¶ Vltra tres menſes non differatur epiſcoporum ordinatio.
C. II.

QVoniam quidam metropolitanorum, ſicut ad nos perlatum eſt, negligunt creditos ſibi greges, & differunt ordinationes facere epiſcoporum; placuit greges ſanctæ ſynodo intra tres menſes fieri ordinationes epiſcoporum; niſi forte inexcuſabilis neceſſitas coegerit tempus ordinationis † amplius protelari. Si autē a quis epiſcoporum hæc non obſeruauerit, ipſum debere eccleſiaſticæ cōdemnationi ſubiacere; redditus vero eiuſdem viduatæ eccleſiæ integros reſeruari apud œconomum eiuſdem eccleſiæ placuit.

a ¶ Si autem quis] *Sic etiam in priſca verſione. Græce eſt:* ἐ δὲ μὴ τοῦτον ποιήσοι, ὑποκεῖσθαι αὐτῷ (*al.* ἐκκλησιαστικῷ) ἐπιτιμίῳ. *quæ alter interpres vertit.* Quod ſi hoc minime fecerit, correptioni eccleſiaſticæ ſubiacebit. *De Metropolitano enim loquitur.*

Pol. l. 2. t. 10.
Bur. l. 1. c. 24.
Anſel. l. 6. c. 40.
Iuo par. 5. c. 135.
† τῆς ἀναβολῆς.

3 *Ceterorum vero ordinationes non niſi in temporib. certis & diebus, maxime ſacerdotum, & leuitarum fieri debent: veſpera videlicet ſabbati, vel mane diei Dominicæ continuato ieiunio.*

Vnde Zepherinus Papa ſcribit ad epiſcopos Ægypti, epiſt. 2.

Pol. l. 2. t. 28.
Anſ. l. 6. c. 42.

¶ Ordinationes preſbyterorum, vel leuitarum qua hora fieri debeant. C. III.

ORdinationes preſbyterorum, leuitarumque, tempore congruo, multis coram adſtantibus, ſolenniter agite, & probabiles, ac do-

Barc. l. 2. c. 3. Iuo p. 6. c. 23. & 47. ctos viros ad hoc opus prouehitc, vt de eorum ſocietate, & adiumento plurimum gaudeatis.

Item Leo epiſcopus Dioſcoro Alexandrino epiſcopo, epiſt. 79. c. 1.

Poly. ibid. ¶ Preſbyteri & leuitæ, qua hora ordinandi ſunt. C. III.

Anſ. l. 7. c. 44. Iuo p. 6. c. 71. Quod a partibus noſtris propenſiore cura nouimus eſſe ſeruatum, a vobis quoque volumus cuſtodiri; vt non paſſim diebus omnibus ſacerdotalis, vel leuitica ordinatio celebretur; ſed poſt diem ſabbati eius noctis, quæ luceſcit in prima ſabbati, exordia † conſecrandi eligantur, in quibus his, qui conſecrandi ſunt, ieiunis, & a ieiunantibus ſacra benedictio conferatur. Quod eiuſdem obſeruantiæ erit, ſi mane ipſo dominico die, continuato ieiunio ſabbati, celebretur: a quo tempore præcedentis noctis initia non recedunt: quod † ad diem reſurrectionis (ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur) pertinere non dubium eſt.

† *exordia de ligatur, hoc eſt ſub lege diuini officium ſubſtituantur*] orig.

Idem eodem capite.

¶ Quare die Dominico ſacerdotum ordinationes celebrentur. C. V.

Iuo p. 6. c. 70. Pan. l. 3. c. 13. *Actor. 13.* 4 Quod [a] die Dominico † ordinationes ſacerdotum celebrentur, non tantum ex conſuetudine, ſed etiam ex Apoſtolica nouimus venire doctrina; ſcriptura manifeſtante, quod cum Apoſtoli Paulum, & Barnabam ex præcepto ſpiritus ſancti ad Euangelium gentib. mitterent prædicandũ, ieiunantes & orãtes impoſuerunt eis manus: vt intelligamus, quanta & dantium, & accipientium deuotione curandum ſit, ne tantę benedictionis ſacramentum neglĩgẽter videatur impletum. Et ideo pie, & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis: ſi hanc ordinandorum ſacerdotum formam per eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſeruaueris, vt his, qui cõſecrandi ſunt, numquã benedictio †, niſi in die Dominicæ reſurrectionis tribuatur: cui a veſpera ſabbati initiũ conſtat adſcribi †: & tantis diuinarũ diſpenſationum † myſteriis eſt conſecrata, vt quidquid eſt a Domino inſignius conſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum. In hac mundus ſumpſit exordium, in hac per reſurrectionem Chriſti & mors interitum, & vita accepit initium. In hac, &c.

† *al. benedictiones tribuantur*] ori. † *diſpoſitionum.*

a ¶ Quod die] *Sumptum eſt caput hoc ex eodem loco, vnde & antecedens, mutato tamen verborum ordine, & nonnullis initio adiectis. In ipſa enim epiſtola poſt vltima verba præcedentis capitis ſequitur continenter.* Nam præter auctoritatem conſuetudinis, quam ex Apoſtolica nouimus venire doctrina: etiam ſacra ſcriptura manifeſtat, quod cum Apoſtoli, &c.

[*Item in ordine Romano, c. de gradibus eccleſiæ.*]

¶ De eodem. C. VI. PALEA.

Anſ. l. 7. c. 61. † *al. non.* Quando, & vbi libitum fuerit, vſque ad ſubdiaconatus officium ordinantur clerici: diaconi vero, atque preſbyteri numquam † niſi in publica ordinatione.

Gregorius 2. epiſt. 3. *Item Gelaſius ad epiſcopos per Lucaniam, epiſt. 1. c. 13.*

¶ De

¶ De temporibus ordinationis. C. VII.

ORdinationes preſbyterorum, & diaconorum, niſi certis temporibus, & diebus exerceri non debent; id eſt quarti menſis ieiunio ſeptimi, & decimi: ſed & etiam quadrageſimalis initii, ac medianæ † hebdomadæ, & ſabbati ieiunio circa veſperã nouerint celebrandas: nec cuiuſlibet vtilitatis cauſa, ſeu preſbyterum, ſeu diaconum his præferre, qui ante ipſos fuerint ordinati.

Pol. l. 2. t. 28. Anſ. l. 7. c. 45. Iuo par. 6. c. 74. Pan. l. 3 c. 25.

† *mediana quadrageſima die ſabbati ieiunio*]

DISTINCTIO LXXVI.

QVibus temporib. ieiunia celebranda ſint, Calixtus Papa determinat ſcribens Benedicto epiſcopo, epiſtola prima. orig.

¶ Quibus temporibus ieiunia celebrentur. C. I.

IEiunium, quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, conuenientius nunc per quattuor anni tempora fieri decernimus; vt ſicut annus per quattuor voluitur tempora, ſic & nos quaternum ſolenne agamus ieiunium per anni quattuor tempora.

Pol. l. 3. t. 25. Iuo p. 4. c. 27. Pannor. l. 2. c. 175.

Item ex concilio Moguntino primo, capitu. 34. [*ſed ibi fuſius; hic ſummatim.*]

¶ De eodem. C. II.

COnſtituimus, vt quattuor tempora anni ab omnibus communi ieiunio obſeruentur: id eſt in menſe Martio, hebdomada prima; in Iunio, ſecunda; in Septembri, tertia; in Decembri, quarta.

Capitul. 5. c. 86. Bur. l. 13. c. 2. Iuo p. 4. c. 35. Pan. l. 2. c. 180.

¶ *Auctor Micrologi c. 24. & 25. de hoc ipſo Moguntini concilij canone diſputans, aperte ait, hoc ex ignoratione traditionis eccleſiaſticæ fuiſſe profectum. Vnde Leo Papa ait:* Huius obſeruatione, &c. *quod refertur infra ead. diſt. cap. 6. Et ne quis occaſione horum conciliorum Germanicorum deciperetur; Gregorius ſeptimus (quod in eodem Micrologo narratur) veterem Romanæ eccleſiæ conſuetudinem renouauit. De qua re in concilio Claramontenſi Vrbani ſecundi, canone primo ſic ſtatuitur.* Primum ieiunium quattuor temporum ſemper fiet prima hebdomada quadrageſimæ: ſecũdum in hebdomada Pentecoſtes abſque genuum flexione cum alleluia, & Gloria in excelſis Deo, & veſtibus ſolennibus fiet; tertium plena hebdomada ante æquinoctium autumnale: quartum plena hebdomada ante Natale Domini, vigilia eiuſdem accepta. *Et idem repetitur in altero concilio Placentiæ poſtea habito, quod eſt in bibliotheca Vaticana, & citatur infra ead. c. ſtatuimus.*

† *al. cum.* Burc. in fine. Iuo p. 4. c. 33. Pann. l. 2. c. 181.

Item ex concilio Salegunſtadenſi habito, c. 2.

¶ De eodem. C. III.

DE ieiunio autẽ incerto quattuor temporum hanc certitudinem ſtatuimus, vt ſi calendæ Martiæ in quarta feria, ſiue antea euenerint, eadem hebdomada ieiunium celebretur. ¶ Si autem calendæ Martiæ in quintam feriam, aut ſextam, aut ſabbatum diſtenduntur; in ſequentem hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo, ſi calendæ Iunii in quarta feria, aut antea euenerint; in ſubſequenti hebdomada ieiunium celebretur: & ſi in quinta, aut ſexta feria, aut ſabbato contigerint; ieiunium in tertiam hebdomadam reſeruetur.

† Et hoc ſciendum eſt, quod ſi quando ieiunium menſis Iunii in vigilia Pentecoſtes ſecundum prædictam regulam euenerit; non ibi celebrandum erit, ſed in ipſa hebdomada ſolenni Pentecoſte, [quia a vigilia ſimul, & ieiunium celebrari non debent:] & tunc pr[illegible] ſo[illegible]nitatem ſpiritus ſancti, diaconi dalmaticis induantur, & alleluia cantetur; &, flectamus genua, non dicatur. ¶ Eodem modo de Septembris ieiunio conſtitutũ eſt, vt ſi Calendæ Septembris in quarta hebdomada ieiunandum erit. ¶ In Decembri vero illud obſeruandum erit, vt proximo ſabbato ante vigiliã natalis Domini celebretur ieiunium; quia ſi vigilia in ſabbato euenerit, ſimul vigiliam, & ieiunium celebrare non conuenit.

a ¶ Quia vigilia] *Hæc vſque ad verbum*, debent, *non ſunt in ipſo concilio impreſſo, ex Burchardo. eadem vero ſententia repetitur in fine capitis.*

Contra Vrbanus in concilio Placentino, c. 15.

¶ De eodem. C. IIII.

Pol. l. 3. t. 25. STatuimus etiam, vt ieiunia quattuor temporum hoc ordine celebrentur: primum in initio Quadrageſimæ: ſecundum in hebdomada Pentecoſtes: tertium vero in Septembri: quartum in Decembri, more ſolito fiat.

Item Leo Papa, ſermone primo de ieiunio Pentecoſtes.

¶ De eodem. C. V.

Poly. ibid. IGitur poſt ſanctæ lætitiæ dies, quos in honorem Domini a mortuis reſurgentis, ac deinde in cœlos aſcendentis, exegimus, poſtque acceptum ſpiritus ſancti donum, ſalubriter, & neceſſarie conſuetudo eſt ordinata ieiunii, vt ſi quid forte inter ipſa feſtiuitatum gaudia negligens libertas, & licentia inordinata præſumpſit, hoc religioſæ abſtinentiæ cenſura caſtiget.

Idem ſermone octauo de ieiunio decimi menſis.

¶ De eodem. C. VI.

Poly. ibid. HVius obſeruantiæ vtilitas, dilectiſſimi, in eccleſiaſticis præcipue eſt conſtituta ieiuniis: quæ ex doctrina ſancti ſpiritus ita per totius anni circulum diſtributa ſunt, vt lex abſtinentiæ omnibus ſit adſcripta temporibus. Siquidem ieiunium vernum in Quadrageſima, æſtiuum in Pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo, hiemale autem in hoc, qui eſt decimus, celebramus, intelligentes, diuinis nihil eſſe vacuum præceptis, & verbo Dei ad eruditionem noſtram omnia elementa ſeruire, dum per ipſius mundi cardines, quaſi per quattuor Euangelia inceſſabili tuba diſcimus, quod & prædicemus, & agamus.

2 *Primum vero menſem, quartum, ſeptimum, & decimum, non Hebræorũ ratione: ſed noſtra debemus accipere. Primus enim menſis apud*

ſit apud illos eſt Aprilis, quartus Iulius, ſeptimus October, decimus Ianuarius. In quibus, & praeterea in quinto menſe, qui eſt Auguſtus vna fuer... eu cauſa ieiunij, Hieronymus in commentarijs ad caput ...àuum Zachariæ exponit dicens.

¶ Quare in ſupraſcriptis menſibus ieiunia lex impetrauit. C. VII.

IEiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium ſeptimi, & ieiuni- Poly. ibid.
um decimi, (ἀπὸ κοινοῦ enim ſubauditur menſis) domui Iudæ, &
Hieruſalem, in dies feſtos vertetur, & gaudium: veritatem tan-
tum Deus quærit, & pacem. In hoc loco, noſtrorum multi multa
dixerunt, & inter ſe diſſonantia. *& paucis interiectis.* ¶ Cogimur
igitur ad Hebræos recurrere, & ſcientiæ veritatē de fonte magis, quam
de riuulis quærere † . *& paulo poſt.* ¶ Ieiunium quarti menſis, qui a- *Exod.* 32.
pud Latinos vocatur Iulius, die ſeptima, & decima eiuſdem menſis il-
lud arbitrantur, quando deſcendens Moyſes de monte Sina tabulas le-
gis abiecit, atque confregit, & iuxta Hieremiam muri primum rupti
ſunt ciuitatis. In quinto menſe, qui apud Latinos appellatur Auguſtus
cum propter exploratores terræ ſanctæ ſeditio eſſet in populo, iuſſi ſunt *Hiere.* 52.
montem non aſcendere, ſed per quadraginta annos longis † a terra *Num.* 14.
ſancta circũire diſpendiis, vt exceptis duobus, Chaleb & Ioſue, omnes †*ad terram*
in ſolitudine caderent. In hoc menſe & a Nabuchodonoſor, & multa *ſanctā.*] ori.
poſt ſæcula a Tito & Veſpaſiano templum Hieroſolymis incenſum eſt 4. *Reg.* 25.
atque deſtructum. capta vrbs Bethel, ad quam multa milia confuge- *Hier.* 39.
rant Iudæorum: aratum templum in ignominiam gentis oppreſſæ a & 41.
Tito Annio Rufo. In ſeptimo vero, qui apud nos appellatur October,
ſicut ſupra diximus, occiſus eſt Godolias, & Iudæ tribus, ac Hieruſa-
lem reliquiæ diſſipatæ. Legamus Hieremiam. Menſe decimo (quia a- *Hier.* 52.
pud nos Ianuarius dicitur, eo quod ianua anni ſit, atque principium) *Ezech.* 33.
Ezechiel in captiuitate poſitus audiuit, & cũctus populus captiuorum,
quinto menſe templum ſubuerſum: quod dicitur, Dies planctus, & ie-
iuniorum, quos hactenus habuiſtis in luctum, ſciatis vobis (quia co-
gitaui, vt benefaciam Hieruſalem, & domui Iuda) in lætitiam, & gau-
dium & ſolennitates eſſe vertendos: ita dumtaxat, ſi veritatem diliga-
tis, & pacem. Iuxta anagogem, quia nunc ieiunamus, quando ſpon-
ſus auferetur a nobis, & non meretur eius habere præſentiam; cum re- *Ioann.* 16.
uerſus fuerit Dominus ad nos, & cogitauerit, vt benefaciat nobis; o-
mnis triſtitia vertetur in gaudium, & fames † priſtina ſermonis Dei,
præſentia doctrinarum eius, & cœleſtis panis ſaturitate penſabitur.

3 *Non autem videntur ieiunia quarti menſis poſſe celebrari ante diem Pentecoſtes. A die enim Dominica reſurrectionis vſq; in diē Pentecoſtes non indicuntur obſeruanda ieiunia. Vnde Ambroſius in eiuſdem diei ſermone 61. qui ſic incipit.*

¶ De eodem. C. VIII.

SCire [a] debet ſanctitas veſtra. Per hos quinquaginta dies nobis eſt iugis, & continuata feſtiuitas: ita vt hoc omni tempore neque a obſeruandum indicamus ieiunia, neque ad exorandum Deum genibus ſuccedamus †. *& infra.* ¶ Inſtar ergo Dominicæ, tota quinquagiota dierum curricula celebrantur, & omnes iſti dies, velut dominici deputantur. Reſurrectio enim Dominica eſt. Nam in Dominica reſurgens Saluator, reuerſus ad homines eſt, & poſt reſurrectionem tota quinquageſima cum hominibus commoratus eſt. Æqualis ergo eorum neceſſarium vt eſſet feſtiuitas, quorum æqualis eſſet & ſanctitas †. Sic enim diſpoſuit Dominus, vt ſic vt eius paſſione quadrageſimę ieiuniis contriſtaremur: ita eius reſurrectione in quinquageſimę feriis lætaremur. Non igitur ieiunamus in quinquageſima: quia in his diebus nobiſcum Dominus commoratur. ¶ *Item in Apologia Dauid.* Hunc numerum (quinquageſimum videlicet,) læti celebramus poſt Domini paſſionem, remiſſio culpæ totius debito, chirographo quoq; euacuato, ab omni nexu liberi, & ſuſcipimus aduenientem in nos gratiam ſpiritus ſancti: die Pentecoſtes vacante ieiunio laus dicitur Deo, alleluia cantatur.

† *ſuccidamus*] ori. & aliquot Gratiani exemplaria vetuſta, & recentes editiones † *ſic quantitas.*] orig. *C. 8. Coloſſ. 2.*

a ¶ Scire debet] *In multis manuſcriptis exemplaribus a capite,* Ieiunium, *vſque ad c.* poſt Paſcha, *in aliquot etiam vſque ad vltimum, nulla eſt diſtinctio capitum. Tamquam enim vnico contextu continentur multæ auctoritates a Gratiano citatæ. Ideo verba iſta,* Scire debet ſanctitas veſtra, *cohærent cum extremis verbis Gratiani ad finem præcedentis capitis, atque ita legendum,* Vnde Ambroſius in eiuſdem diei ſermone 61. qui incipit. Scire debet ſanctitas veſtra. *ac deinde ſubiungendum,* Per hos quinquaginta, &c. *Suo enim modo aptauit hunc locum Gratianus. Nam apud B. Ambroſium paulo aliter habetur.*

Neceſſario ergo eccleſia conſtituit, vt poſt diem Pentecoſtes ieiunia celebrentur. Sed quod in illis quinquaginta diebus ieiunãdum eſſe negatur, ex obſeruantia neceſſitate intelligitur.

Vnde idem Ambroſius in eiuſdem diei ſermone 60. qui ſic incipit.

¶ De eodem. C. IX.

NOſſe credo [a] vos fratres, Non minore lætitia celebramus diem Pentecoſtes, quam ſanctum Paſcha curauimus. Tunc enim, ſicut modo fecimus, ieiunauimus ſabbato, vigilias celebrauimus: orationibus pernoctantes † inſtitimus; vnde neceſſe eſt, ſimilem obſeruantiam ſimilis lætitia ſubſequatur.

† *pernoctanter.*] orig. † *ſimilis obſeruãtia ſimilem lætitiam ſubſequatur.*] origina.

a ¶ Noſſe credo] *Idem euenit in hoc capite, quod in ſuperiore eueniſſe notatum eſt. Cohæret enim cum ſuperioribus, prima ſermonis periodo, quaſi in ſummam redacta.*

Obſeruantia vero ſimilis dicitur, quo ad factum, non quo ad neceſſitatem.

Vnde Iſidorus lib. 1. de eccleſiaſticis officiis, c. 42.

¶ De

¶ De eodem. C. X.

POſt Paſcha vſque ad Pentecoſtem licet traditio eccleſiarum abſtinentiæ rigorem prandiis relaxauerit; tamen ſi qui monachorum vel clericorum ieiunare cupiunt, non ſunt prohibendi; quia Antonius, & Paulus, & cæteri patres antiqui etiam his diebus in eremo leguntur abſtinuiſſe, neque ſoluiſſe abſtinentiam, niſi tantum die Dominico.

Item Hieronymus ad Lucinium, epiſt. 28.

¶ De eodem. C. XI.

VTinam omni tempore ieiunare poſſimus; quod in Actibus Apoſtolorum diebus Pentecoſtes, & die Dominico Apoſtolum Paulum, & cum eo credentes feciſſe legimus. *& infra.* Nec hoc dico, quod Dominicis † diebus ieiunãdum putem, & contextas quinquaginta diebus ferias auferam, ſed vnaquæque prouincia abundet in ſuo ſenſu: & præcepta maiorum leges Apoſtolicas arbitretur.

Pol. l. 3. t. 25. *Act.* 13. 20. & 27. † *al. feſtiuis.* † *al. ſexaginta*] orig.

Item Pelagius Papa Petro epiſcopo Potentino.

¶ Sabbato magno poſt horam baptiſmi epiſcopus valet ordinari. C. XII.

Sup. diſt. 63. litteras.

DIlectionis tuæ ſcripta ſuſcepimus; quibus ſignificas Latinum eccleſiæ Grumentinæ diaconum ad epiſcopatum Marcellionenſis eccleſiæ, ſiue Cluſiranæ † ab omnibus fuiſſe electum: quod iam ante hoc tempus retuliſti & iuſſimus, vt veniret; credentes eos de perſona eiuſdem ab epiſcopo ſuo dimiſſorias accepiſſe. Quod ſi modo fecerunt, facite eum velociter ad vrbem Romanam occurrere, vt ſi Deus iuſſerit, in ſabbato magno poſt horam baptiſmi ordinetur. Quod ſi ante memoratum diem non occurrerit, cogetur vſque ad quarti menſis ieiunia ſubſtinere.

Pol. l. 2. t. 28. Anſ. l. 6. c. 59. † *al. Conſilinatis.* Sup. diſt. 54. c. frequens.

DISTINCTIO LXXVII.

1 *HIs temporibus ſecundum Anacletum, Zepherinũ, Gelaſium,* ps *& Pelagium, epiſcopi, preſbyteri, & diaconi ſunt ordinandi. Metropolitanus autem iuxta Leonem ex preſbyteris eiuſdem eccleſiæ, vel ex diaconis optimus ordinetur. Ex monachis autem, vel laicis nullus niſi per gradus eccleſiæ, debet ad ſummum ſacerdotiũ peruenire. Vnde Caius Papa Felici epiſcopo, epiſt. vnica in extremo.*

Epiſt. 12. Anaſtaſio.

¶ Non niſi per diſtinctos gradus quiſquam ad ſacerdotium aſpiret. C. I.

ILlud nos ſtatuentes vobis, & omnibus ſeruare mandamus, vt ad ordines eccleſiaſticos ſic aſcendant in eccleſia, qui ordinari merentur: id eſt, ſi quis epiſcopus eſſe meretur: ſit primum oſtiarius, deinde lector, poſtea exorciſta, inde ſacretur acolythus, demum vero ſub-

diaconus, deinde diaconus, & poſtea preſbyter; & exinde, ſi meretur, epiſcopus ordinetur.

Vnde Zozimus epiſcopus Vrbis Romæ ait ad Iſychiū, ep. 1. c. 3.

¶ Quæ interualla temporis in ſingulis gradibus ſeruanda ſint. C. II.

Anſl. 7. c. 49. Rabanus de inſtit. cler. l. 1. c. 13.

IN ſingulis gradibus hæc tempora ſunt obſeruanda, ſi ab [a] infantia eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, vt inter lectores & exorciſtas quinquennio teneatur, exinde acolythus, vel ſubdiaconus xiiij. annis fiat. & ſic ad benedictionem diaconatus, ſi meretur, accedat: in quo ordine quinque annis, ſi inculpate ſe geſſerit, hærere debebit. Exinde ſuffragantibus ſtipendiis, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, preſbyterii ſacerdotium poterit promereri. de quo loco (ſi eum exactior ad bonos mores vita perduxerit) ſummum Pontificatum ſperare debebit. *& infra.* ¶ Defenſores etiã eccleſiæ, qui ex laicis fiunt, ſupradicta obſeruatione teneantur, ſi meruerunt eſſe in ordine clericatus.

a ¶ Si ab infantia] *Prior hæc huius capitū pars ſummatim refertur. Integer locus ſic habet.* Si ab infantia eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, inter lectores vſque ad vigeſimum ætatis annum continuata obſeruatione perduret. Si maior iam, & grandæuus acceſſerit, ita tamen vt poſt baptiſmum ſtatim ſe diuinæ militiæ deſideret mancipari, ſiue inter lectores, ſiue inter exorciſta, quinquennio teneatur; exinde acolythus, vel ſubdiaconus; quattuor annis; & ſic ad benedictionem, &c. *Ac ſane in vno etiam peruetuſto Gratiani codice, & apud Rabanum, lib. 1. c. 13. de inſtitut. cleric. legitur:* quattuor annis, *non*, quattuordecim. *Sed ob gloſſas nihil mutatum, additumve eſt.*

Item Syricius Papa ad Hymerium Tarraconenſem, epiſt. 1. c. 9.

¶ De eodem. C. III.

Iuo par. 6. c. 91. & 92.

QVicumque itaque ſe eccleſiæ vouerit obſequiis [a] a ſua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet miniſterio ſociari. Qui ab acceſſu adoleſcentiæ vſque ad [a] vigeſimum ætatis annum, ſi probabiliter dixerit, vna tantum, & ea, quam virginem cõmuni per ſacerdotem benedictione percepit, vxore contentus, acolythus, & ſubdiaconus eſſe debebit: poſteaque ad diaconii gradum (ſi ſeipſum primitus, continentia præeunte, dignum probauerit) accedat. Vbi ſi vltra [b] quinque annos laudabiliter miniſtrauerit, congrue preſbyterium conſequatur. Exinde poſt decennium epiſcopalem cathedram poterit adipiſci: ſi tamen per hæc tempora integritas vitæ, ac fidei eius fuerit probata. Qui vero iam ætate grandæuus meliores propoſiti

Ibid. c. 10.

conuerſatione prouocatus, ex laico ad ſaciam militiam peruenire feſtinat, deſiderii ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo, quo baptizatur, tempore ſtatim lectorum, aut exorciſtarum numero ſocietur, ſi tamen eum vnã habuiſſe, vel habere, & hanc virginem accepiſſe conſtet

ſtet vxorem. Qui dum inuitatus fuerit expleto biennio, per quinquennium ali[illegible] acolythus, & ſubdiaconus fiat; & ſic ad diaconatum (ſi per hæc tem[illegible]ora dignus iudicatus fuerit) proueheatur. Exinde iam acceſſu tempor[illegible]m, presbyterio, vel epiſcopatui, ſi eum cleri, ac plebis euocauerit electio non immerito ſocietur.

a ¶ Vigeſimum] *In pleriſque vetuſtis exemplaribus, & Gratiani, & epiſtolæ, atque apud Iuonem legitur*, trigeſimum, *ſed in epiſtola Zozimi, quæ relata eſt in antecedente notatione*, vigeſimum.

b ¶ Vltra] *Sic legitur in omnibus manuſcriptis, & in originali ipſo. In vulgatis erat*, intra.

Item ex ſexta ſynodo, c. 15.

¶ De eodem. C. IIII.

SVbdiaconus non minor viginti annorum ordinetur. ¶ Si quis vero in aliquo ordine ſacerdotali præter conſtituta tempora ordinatus fuerit, deponatur.

Item ex concilio Carthaginenſi 3. c. 4.

Et cõc. Carthag. codicis can. 16.

¶ De eodem. C. V.

PLacuit, vt ante vigintiquinque annos ætatis nec diaconi ordinentur, nec virgines, conſecrentur, & vt lectores populũ non ſalutent.

Bur. l. 2. c. 11. Iuo p. 6. c. 31. Pan. l. 3. c. 30. Pol. l. 2. t. 27. Anſ. l. 7. c. 96. Iuo par. 5. c. 365.

Item ex concilio Agathenſi, c. 16. & 17.

¶ Minoribus xxv. annis leuitica non præſtetur benedictio.
C. VI.

EPiſcopus benedictionem diaconatus minoribus, quam xxv. annorum penitus non committat. ¶ Sane ſi coniugati iuuenes conſenſerint ordinari etiam vxorum voluntas ita requirenda eſt, vt ſequeſtratio manſionis cubiculo, religione promiſſa, poſteaquam pariter conuerſi fuerint, ordinentur. ¶ Presbyterum vero, vel epiſcopum, ante triginta annos, id eſt, antequam ad viri perfecti ætatem perueniat, & diaconos ante vigintiquinque nullus metropolitanorum ordinare præſumat: ne per ætatem (quod aliquoties euenit) aliquo errore culpentur.

Burc. l. 2. c. 9. Iuo p. 6. c. 29. Pan. l. 3. c. 28. Pol. l. 2. t. 27. Bur. l. 2. c. 12. Iuo p. 6. c. 32. Pan. l. 3. c. 31. *Num.* 8. † In codice regio.

Item ex concilio Toletano 4. c. 19.

¶ De eodem. C. VII.

IN veteri lege ab anno vigeſimoquinto leuitæ in tabernaculo ſeruire mandantur: cuius auctoritatem in canonibus & ſancti patres ſecuti ſunt: Nos & diuinæ legis & conciliorum præcepti immemores, infantes, & pueros, leuitas, facimus ante legitimam ætatem, ante experientiam vitæ: ideoque ne vlterius fiat a nobis, & diuina lege, & canonicis admonemur † ſententiis, vt † a vigintiquinque annis ætatis leuitæ conſecrentur, & a triginta presbyteri ordinentur.

† *admonemus exemplis.* † *al. ſed.*

Item Gelaſius Papa ad epiſcopos per Lucaniam, epiſt. 1. c. 3.

¶ Per quæ interualla temporum ordinetur, qui de monachis in clericatum eligitur. C. VIII.

Supra diſt. 55 c. 1. Aul. l. 7. c. 47. Iuo par. 3. c. 148.

SI quis de religioſo propoſito, & diſciplinis monaſterialibus eruditus ad clericale munus accedat, in primis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur, ſi nullo graui facinore probatur infectus, ſi ſecundam non habuit fortaſſis vxorem, nec a marito relictam ſortitus oſtenditur, ſi [a] pœnitentiam publicam fortaſſis non geſſit, nec vlla corporis parte vitiatus apparet, ſi ſeruili, aut originariæ non eſt conditioni obnoxius; ſi cui iæ iam probatur nexibus abſolutus, ſi aſſecutus eſt litteras, ſine quibus vix fortaſſis oſtiarii poſſit implere miniſterium.

a ¶ Si pœnitentiam] *Hinc vſque ad finem addita ſunt ex epiſtola ipſa, vt melius percipiatur nexus ſequentis capitis. Nam poſt verbum,* miniſterium, *continenter apud Gelaſium ſequitur :* vt ſi his omnibus, quæ ſunt prædicta fulcitur, continuo lector, &c.

Item eodem capite, & ſequenti.

¶ De eodem. C. IX.

MOnachus [a] vero nouitius morum honeſtate fulcitur, continuo lector vel notarius, aut certe defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat acolythus: maxime ſi huic ætas etiam ſuffragatur: ſexto menſe ſubdiaconi nomen accipiat; ac ſi modeſtæ conuerſationis, honeſtæque voluntatis exiſtit, nono menſe diaconus, completoque anno ſit presbyter: cui tamen, quod annorum interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio.

Ibid. c. 4.

¶ Si vero laicus quiſpiam eccleſiaſticis eſt aggregandus officiis, tanto ſollicitus in ſingulis, quæ ſuperius comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinari perſonam; quantum inter mundanam, religioſamq; vitam conſtat eſſe diſcriminis: quia vtique conuenientia eccleſiæ miniſteria reparanda † ſunt, non inconuenientibus meritis ingerenda: tantoque magis quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantum de tempore, quo fuerant hæc aſſequenda, decerpitur; vt morũ habere doceatur hoc probitas, quod prolixior conſuetudo non contulit; ne † per occaſionem ſupplendæ penuriæ clericalis, vitia potius diuinis cultib. intuliſſe †, non legitimæ familiæ Domini computemur procuraſſe compendia: Quorum promotionibus, ſuper anni metas, ſex menſes nihilominus ſubrogandos: quoniam, ſicut dictum eſt, diſtare conuenit inter perſonam diuino cultui deditam, & de laicorum conuerſatione venientem. Quæ tamen eatenus indulgẽda credidimus, vt [b] eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus canonum paternorum vetus forma ſeruetur.

† al. depu-tanda.

† al. nec.

† al. intuliſſe iudicemur.

a ¶ Monachus] *Quomodo hic locus in originali habeat, proxima ſuperiore notatione indicatum eſt.*

¶ Vt eccleſiis] *Hæc multo plenius a Gelaſio exponuntur*: Vt illis, inquit, eccleſiis, quibus infeſtatione bellorum, vel nulla penitus, vel exigua remanſerunt mini[illegible]cia, renouentur: quatenus his, Deo propitio, reſtitutis, in eccleſiaſticis p[illegible]ibus ſubrogandis canonum paternorum vetus forma ſeruetur; nec contra eos vlla ratione præualeat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur, non aduerſus ſcita maiorum noua lege proponitur; ceteris eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus, quas non ſimili clade vaſtatas priſtinam faciendis ordinationibus conuenit tenere ſententiam.

DISTINCTIO LXXVIII.

QVa vero ætate ſacerdotes ordinari debeant, Bonifacius[a] Papa diffiniuit dicens.

a ¶ Bonifacius] *Ceteri collectores citant ex decretis Fabiani. Extat apud Martinum Bracharenſem epiſcopum in cap. Græc. ſynod. c. 20. ex Neocæſarienſi. c. xi.*

¶ Ante annos triginta presbyter non ordinetur. C. I.

SI quis triginta ætatis ſuę annos nō impleuerit, nullo modo presbyter ordinetur, etiam ſi valde ſit dignus. Pol. l. 2. t. 20, Bur. l. 2. c. 10.

[*Item in nouellis in Authentica de ſanctiſſ. epiſcopis §. clericos. apud Iulian. Antec. conſt. 123. c. 19.*] Iuo 6. c. 30. Pan. l. 3. c. 29. Pol. l. 2. t. 27.

¶ De eodem. PALEA. C. II.

NEmo presbyter conſecretur, qui minor triginta annis ſit: nemo diaconus fiat, qui minor viginti quinque annis ſit: nemo lectoribus connumeretur, qui minor xviij. annis fuerit: nemo inter diaconiſſas conſecretur ſacroſanctæ eccleſiæ, quæ minor ſit xl. annis, vel ad ſecundum matrimonium peruenerit.

Item Leo Papa ad epiſcopos Africanos, epiſt. 85. c. 1.

¶ Non eſt ordinandus, niſi longo ſit probatus examine. C. III.

QVid eſt manus cito imponere, niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum obedientiæ †, ante experientiam diſciplinæ, ſacerdotalem honorem tribuere nō probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt, qui non meruit ordinari. Sup. diſt. 61. c. miramur. ver. quid eſt cito.] † *al. laboris.*

Item ex concilio Neocæſarienſi, c. xi. Anſ. l. 6. c. 34. Iuo p. 5. c. 105.

¶ Ante triginta annorum ætatem presbyter non ordinetur. C. IIII.

PResbyter ante xxx. annorum ætatem non ordinetur; quamuis ſit probabilis vitæ: ſed obſeruet vſque ad præfinitum tempus. Dominus enim noſter Ieſus Chriſtus trigeſimo anno baptizatus eſt, & tunc prædicauit. Pol. l. 2. t. 27. Anſ. l. 7. c. 95. Pan. l. 3. c. 29.

Hoc regulare eſt; vnde & Chriſtus, & Ioannes Baptiſta, & Ezechiel, & nonnulli prophetarum non leguntur ante hoc tempus propheta ſſe, vel prædicaſſe. Verum, quia Hieremias, & Daniel ante iuuenilem ætatē ſpiritum prophetiæ accepiſſe legūtur, Dauid & Salomon in adoleſcentia vncti inueniuntur, Ioannes etiā Euangeliſta, S. Gregor. in Ezechielem hom. 2. *Hier. 1. Danie. 1.*

Matt. 4. *cum adhuc eſſet adoleſcens, à Domino in Apoſtolum electus, & cum*
alijs ad prædicandum miſſus inuenitur. Paulus quoque Apoſtolus in
Act. 7. *adoleſcentia a Domino electus, & ad prædicandum miſſ. Aſſeritur*
eccleſia ſimiliter, neceſſitate exigente, nonnullos ante triginta an-
nos ordinare conſueuiſſe. Vnde Zacharias Papa, Bonifacio epiſco-
po epiſt. 6. cuius initium [Benedictus Deus.]

¶ Neceſſitate exigente xxv. annorum preſbyteri ordinentur. C. V.

SI triginta annorum non reperiuntur, & neceſſitas expoſcit; a viginti quinq; annis & ſupra leuitæ, & ſacerdotes ordinentur.

DISTINCTIO LXXIX.

I ps *A Poſtolicus autem non niſi a Cardinalibus, & religioſis clericis eſt inthroniſandus. Vnde Nicolaus Papa ſecundus ait in epiſtola, qua ſynodum a ſe Romæ habitam refert, capitu. 1.*

¶ De eo, qui ſine concordi Cardinalium electione inthronizatur. C. I.

Poly. l. 1. t. 4. SI quis [a] Apoſtolicæ ſedi ſine concordi, & canonica electione Cardi-
Anſ. l. 6. c. 15. nalium eiuſdem eccleſiæ, ac deinde ſequentium religioſorum cle-
Infra ca. c. ſi ricorum inthronizatur; non Papa, vel Apoſtolicus, ſed apoſtaticus
quis pecunia habeatur.

a ¶ Si quis] *Verba Nicolai in epiſtola, quæ in voluminibus conciliorum impreſſis poſt decreta Nicolai primi habetur, hæc ſunt.* Primo namque inſpectore Deo eſt ſtatutum, vt electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinaliū epiſcoporum ſit, ita vt ſi quis Apoſtolicæ ſedis ſine præmiſſa concordi, & canonica electione eorum, ac deinde ſequentium ordinum religioſorum clericorum, & laicorum conſenſu inthronizatur, &c. *Idem fere habetur ad finem illius ſynodi, & refertur infra c. ſi quis pecunia.*

Item Symmachus Papa in ſynodo Romana prima, c. 3. & 5.

¶ Papa ſuperſtite, eo inconſulto, de electione futuri Pontificis nemo audeat loqui. C. II.

Bur. l. 10. c. 223. ij SI [a] quis, Papa ſuperſtite, pro Romano Pontificatu cuiquam quo-
Iuo p. 5. c. 336 libet modo fauorem præſtare conuincitur; loci ſui honore, vel
Poly. l. 1. t. 4. communione priuetur. Si [b] quis preſbyter, aut diaconus, aut clericus,
Anſ. l. 6. c. 1. Papa incolumi, & eo inconſulto, aut ſubſcriptionē pro Romano pontificatu commodare, aut pyctacia promittere, aut ſacramentum præbere tentauerit, aut aliquod certe ſuffragium polliceri, vel de hac cau-
ſa priuatis conuenticulis factis deliberare, atque decernere; loci ſui di-
† al. vel. gnitate, atque † communione priuetur. *& infra.* ¶ Propter occul-
C. 5. tas fraudes, & coniurationum ſecretas inſidias, quas huius ſententia
Poly. ibid. diſtrictionis conſequitur †, ſi quis ad eccleſiaſticam pertulerit notitiā
† *al. perſe-* conſilia eorum, qui contra hanc ſynodum de Pontificali egerint am-
quitur. bitu, & rationabili probatione conuicerit, particeps actionis huiuſmodi non ſolum purgatus ab omni culpa ſit, ſed etiam remuneratione, quæ non indigna ſit, ſubleuetur. Vniuerſa ſynodus, &c.

¶ Si

a ¶ Si quis Papa] *Initium hoc vſque ad verſiculum.* Si quis presbyter. *eſt caput ſecundum ſuggeſtionis Fulgentij archidiaconi Romanæ eccleſiæ: quod vna cum tribus alijs capit- in tomis conciliorum, precedit primam, vel ſecundam ſynodum. ſed Symmacho, hac inſcriptione:* Capitula primæ ſynodi Romanæ ſuo Symmacho papa. *In codice vero canonum prænotatur his verbis.* Tituli decretorũ Papæ Symmachi numero quattuor.

b ¶ Si quis presbyter] *Hæc ſunt propria verba capitis tertij ipſius ſynodi, quod eſt ſecundum in codice canonum.*

Item ex concilio Stephani Papæ IIII. † Deuſdedit addit, habito in baſilica Conſtantiniana, Act. 3.]

¶ In Apoſtolatus culmen nullus, niſi ex cardinalibus promoueatur. C. III.

OPortebat, vt hæc ſacroſancta domina noſtra Romana eccleſia Deuſde. p. 1.
(iuxta quod a beato Petro, & eius ſucceſſoribus inſtitutum eſt) Anſ. l. 6. c. 25.
rite ordinaretur; & in Apoſtolatus culmen vnus de Cardinalibus presbyteris, aut diaconis conſecraretur. Poly. l. 1. c. 4.

Item ex eodem.

¶ De eodem. C. IIII.

NVllus vnquam laicorum, neque ex alio ordine præſumat, niſi Deuſdedit
per diſtinctos gradus aſcendens diaconus, aut preſbyter Cardi- ibidem.
nalis factus fuerit, ad ſacri Pontificatus honorem promoueri. Polycar. ibi.
Anſ. l. 6. c. 24.
S. Ant. l. 6.
cap. 24.

¶ *In Pontificalibus manuſcriptis, vno Vaticano, & altero Cardinalis Sirleti in vita Stephani Papæ III. referendo ſynodum ipſius tempore habitam, hæc leguntur ad caput hoc pertinentia.* Tunc allatis ſacratiſſimis canonibus, eiſque liquido perſcrutatis, prolata eſt ſententia ab eodẽ ſacerdotali concilio, ſub anathemate interdicentes, ne vllus vnquam præſumat laicorum, neque alio ordine, niſi per diſtinctos gradus aſcendens, diaconus, aut presbyter Cardinalis factus fuerit, ad ſacri Pontificatus honorem promoueri: & alia plura, quæ canonica indigebant correctione, in eodem concilio ſtatuerunt emendanda.

Item ex eodem.

¶ Anathematizetur epiſcopus, monachus, vel laicus Romanam eccleſiam inuadens, & in gradum filiorum eius prorumpens. C. V.

3 SI quis ex epiſcopis, vel preſbyteris, vel monachis, vel laicis con- Deuſde. ibi.
tra canonum, & ſanctorum patrum ſtatuta prorumpens, in gra- Anſ. l. 6. c. 26.
dum filiorum ſanctæ Romanæ eccleſiæ, id eſt, preſbyterorum Car- & 27.
dinalium, & diaconorum ire præſumpſerit, & hanc Apoſtolicam ſe- In Pontifi-
dem inuadere quilibet ex ſupradictis tentauerit, & ad ſummum Pon- cali Roma.
tificalem honorem aſcendere voluerit; ipſi, & ſibi fauentibus fiat per- manuſcri.
petuum anathema. *& infra.* ¶ Si quis reſiſtere præſumpſerit ſacerdotibus, atq; primaribus eccleſię, vel cuncto clero ad eligendũ ſibi Romanum Pontificem ſecundum canonicã † traditionem, anathema ſit. † *al. hanc canonicam.*

¶ *Deuſdedit presbyter Cardinalis tituli Apoſtolorum in Eudoxia, p. 1. c. 131. refert multa ex ſynodo habita a Stephano tertio, in quibus hoc integrum continetur.*

Item ex concilio Leonis Papæ IIII.

¶ Anathema ſit, qui canonicæ electioni Romani Pontificis contradicere præſumpſerit. C. VI.

Deuſde. ibid. Anſ. l. 6. c. 28.

4 SI quis ex ſacerdotibus, ſeu primatibus nobilibus, ſeu cuncto clero ſanctæ Romanæ eccleſiæ, electioni Romani Pontificis contradicere præſumpſerit; ſicut in concilio Bonifacii, & Stephani Papæ legitur ſtatutum, anathema ſit.

Item ex concilio Bonifacij Papæ III.

¶ Nullius epiſcopi fiat electio, niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius. C. VII.

In Pontificali Rom. manuſcri.

2 NVllus, Pontifice Romano viuente, aut epiſcopo ciuitatis ſuæ præſumat loqui, aut partes ſibi facere; niſi tertio die depoſitionis eius, adunato clero, & filiis eccleſiæ: & tunc electio fiat.

Anſ. l. 6. c. 211. Deuſde. p. 1. In tomis concil. inter epi. Bonifacii.

3 *Sed quæritur, ſi duo concertantium temeritate electi fuerint, quis eorum alteri præferendus ſit? De hiis ita ſcribit Honorius Auguſtus ad Bonifacium Papam.*

¶ Si temeritate concertantium duo fuerint ordinati. C. VIII.

inf. diſt. 97. c. Victor Honorius. Anſ. l. 6. c. 17.

SI duo forte contra fas temeritate concertantium † fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus ſacerdotem; ſed illum ſolum in ſede Apoſtolica permanſurum, quem ex numero clericorum, noua ordinatione diuinum iudicium, & vniuerſitatis conſenſus elegerit.

† *certantes*] origina.

4 *Hoc autem capitulum non de eo intelligendum eſt, qui vno per apoſtaſiam ordinato, a Cardinalibus, & religioſis clericis Apoſtolicæ ſedi inthronizatur; etiamſi ille apoſtaticus ita cathedram beati Petri violenter tenuerit, vt canonica electio intra Vrbem fieri non valeat. Vnde Nicolaus Papa II. in concilio Romano ſtatuit, dicens.*

In fine.

¶ De eo, qui per pecuniam, vel populari tumultu, non canonica electione ordinatur. C. IX.

ſup. fere idē diſt. ea. ca. ſi quis Apoſtolicæ. Anſ. l. 6. c. 16. Pol. l. 1. ti. 4. Iuo p. 4. c. 8.

5 SI quis pecunia, vel gratia humana, vel populari, ſeu militari tumultu, ſine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium epiſcoporum, ac deinde ſequentium ordinum religioſorum clericorum fuerit Apoſtolicæ ſedi inthronizatus, non Apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur, liceatque Cardinalibus epiſcopis, cum religioſis, ac Deum timentibus clericis, & laicis inuaſorem etiam cum anathemate, & humano auxilio, & ſtudio a ſede Apoſtolica repellere, & quem dignum iudicauerint, præponere. Quod ſi hoc intra vrbem perficere nequiuerint, noſtra auctoritate Apoſtolica congregati in loco, qui eis placuerit, eligant quem digniorem, & vtiliorem Apoſtolicæ ſedi perſpexerint; conceſſa ei auctoritate regendi, & diſponendi res, & † vtilitatem ſanctę Romanæ eccleſię, ſecundum quod ei melius videbitur iuxta qualitatē temporis, quaſi iam omnino inthronizatus ſit.

† *al. in.*

5 *Electio*

ʒ *Electio vero Romani Pontificis etiam cum deliberatione prædeceſſoris fieri debet.*
Vnde Symmachus Papa ait in ſynodo Romana prima. c. 4.

¶ Si Papa de electione ſui ſucceſſoris ante decernere non potuerit. C. X.

SI tranſitus Papæ (quod abſit) inopinatus euenerit, vt de ſui electione ſucceſſoris (vt ſupra placuit) non poſſit ante decernere, ſiquidem in vnum totus inclinauerit † eccleſiaſtici ordinis electio, conſecretur electus epiſcopus. Si autem, vt fieri ſolet, ſtudia cœperint eſſe diuerſa eorum, de quibus certamen emerſerit, vincat ſententia plurimorum: ſic tamẽ, vt ſacerdotio careat, qui captus promiſſione, non recto iudicio de electione decreuerit. Synodus dixit placet, &c. Deuſde. ibi. Poly. ibid. Anſ. l. 6. c. 1. Pan. l. 3. c. 2. † *al. conuenerit.*

ϭ *Sicut ſupra monſtratum eſt electio ſummorum ſacerdotũ a Cardinalibus, & religioſis clericis fieri debet, electio vero eorum, iudicio diuino reſeruata eſt.*
Vnde Anacletus Papa ait ad epiſcopos Italiæ, epiſt. 2. c. 2.

¶ Summorum Pontificum electionem ſibi Dominus reſeruauit. C. XI.

ELectionem vero ſummorum ᵃ ſacerdotum ſibi Dominus reſeruauit, licet electionem eorum bonis ſacerdotibus, & ſpiritualibus populis conceſſiſſet. Iuo p. 5. c. 138.

ᵃ ¶ Summorum] *ſequebatur*, Pontificum vel ſacerdotum. *Sublatæ ſunt duæ priores voces, quia neque in originali, neque apud Iuonem, neque in vetuſtis Gratiani exemplaribus leguntur.*

DISTINCTIO LXXX.

i *LOca vero, in quib. primates, patriarchæ, archiepiſcopi, epiſco-*
ps *pi, preſbyteri ſunt ordinãdi; hæc ſunt ſecundum Lucium Papam, & Clementem, atq; Anacletum. Ait enim Lucius Papa.* Exſtat apud Stephanũ 1. epiſt. 1. c. 5.

¶ In quibus locis primates, vel patriarchæ debeant ordinari. C. I.

VRbes, & loca, quibus primates præſidere debent, non a modernis, ſed etiam multis ante aduentum Chriſti ſunt ſtatutæ temporibus: quarum primates etiam gentiles, pro maioribus etiã negotiis appellabant. ¶ In ipſis vero vrbibus poſt Chriſti aduentũ Apoſtoli, & ſucceſſores eorum, patriarchas, vel primates poſuerunt, ad quos Anſ. l. 6. c. 118.

epiſcoporum negotia (ſalua in omnibus Apoſtolica auctoritate) & maiores cauſæ, poſt Apoſtolicam ſedem ſunt referendæ.

Item Clemens Papa ad Iacobum, epiſt. 1.

¶ De eodem. C. II.

Leo ii. epi. 3. Pol. l. 2. t. 22. Bur. l. 1. c. 155. Auſ. l. 6. c. 113 † *al. Archiflamines,* † *iudicia*] origina.

IN illis vero ciuitatibus, in quibus olim apud ethnicos primi † flamines eorum, atque primi legis doctores erant, epiſcoporum primates poni, vel Patriarchas beatus Petrus præcepit, qui reliquorum epiſcoporum cauſas †, & maiora, quoties neceſſe foret negotia in fide agitarent. *Et paulo poſt.* ¶ In illis autẽ ciuitatibus, in quibus dudum apud prædictos erant archiflamines, quos tamen minores tenebant, quam memoratos primates, archiepiſcopos inſtitui præcepit. *Et infra.* ¶ In ſingulis vero reliquis ciuitatibus, ſingulos, & non binos, vel ternos, aut plures epiſcopos conſtitui præcipit, qui non primatum, aut archiepiſcoporum, aut metropolitanorum nomine, quia matres ciuitatum non tenent, ſed epiſcoporum tãtum vocabulo potirentur: quoniam nec inter ipſos Apoſtolos par inſtitutio fuit: ſed vnus omnibus præfuit.

Item Anacletus, epiſt. 3. c. 2.

¶ De eodem. C. III.

Idem eſt Clementis in epiſt. proxime citata. Burc. l. 1. c. 4. Iuo p. 5. c. 58. & 98. † *quemcumque*] orig.

EPiſcopi non in caſtellis, aut modicis ciuitatibus debent conſtitui: ſed presbyteri per caſtella, & modicas ciuitates, atq; villas debent ab epiſcopis ordinari, & poni: ſinguli tamen per ſingulos titulos ſuos. Et epiſcopus non ab vno, ſed a pluribus debet epiſcopis ordinari, & vt dictum eſt, non ad modicam ciuitatem, ne vileſcat nomen epiſcopi: ſed ad honorabilem vrbem titulandus, & denominandus eſt. Presbyter vero ad qualemcumque † locum, vel eccleſiam in eo conſtitutam, eſt præficiendus.

Item Leo Papa ad epiſcopos Africæ, epiſt. 85. c. 2.

¶ De eodem. C. IIII.

Pol. l. 2. ti. 23. Bur. l. 1. c. 32. Iuo p. 5. c. 107 & 143. ext. de priui leg. c. 1.

ILlud ſane, quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuſlibet locis, neq; quibuſlibet caſtellis, & vbi ante non fuerunt, epiſcopi conſecrentur: cum vbi minores ſunt plebes, minoreſque conuentus, presbyterorum cura ſufficiat: epiſcopalia autem gubernacula non niſi maioribus populis, & frequentioribus ciuitatibus oporteat præſidere: ne, quod ſanctorum Patrũ diuinitus inſpirata decreta vetuerũt, viculis, & poſſeſſionibus, vel obſcuris, & ſolitariis municipiis tribuatur ſacerdotale faſtigium.

Item ex concilio Leodicenſi, c. 57.

¶ De eodem. C. V.

† *al. caſtellis*

NOn debere in vicis, & villis † epiſcopos ordinari; ſed viſitatores*, id eſt, qui circumeant, conſtitui: hos autem, qui ante hac ordinati

nati ſunt, nihil agere cenſemus ſine conſcientia epiſcopi ciuitatis. Similiter etiam presbyteri nihil ſine præcepto,& conſilio epiſcopi agãt.

1 ¶ *S... viſitatores] In codice Græco impreſſo legitur, ἢ περιοδευτὰς, in tribus autem manuſcriptis, ἀλλὰ περιοδευτὰς.*
2 Sedes autem epiſcoporum non longo interuallo debet diſiungi, & ad conſecrationem ſui comprouincialis ſine difficultate poßint occurrere.
Vnde Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo, reſponſo octauo.

¶ Epiſcopales non longo interuallo a ſe debent diſiungi. C. VI.

FRaternitatem tuam ita volumus in Anglia epiſcopos ordinare, vt ipſi ſibi epiſcopo longo interuallo minime diſiungantur: quatenus nulla ſit neceſſitas, vt in ordinatione alicuius epiſcopi conuenire non poſſint. Nam epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus, vel quattuor epiſcopis fieri non debet. Pan.l.3.ti.16.

DISTINCTIO LXXXI.

1 ps *HÆc de ordinandis, & ordinatoribus, atque de ſingulorum graduum diſtinctionibus, & officijs dixiſſe nos ſufficiat. Verum quia aliquantulum diffuſius in his immorati ſumus, quædam præcedentibus cohærẽtia ſub epilogo ad memoriam ſubijciamus. Debet ordinandus in epiſcopum (vt Apoſtolus ſcribit) eſſe ſine crimine, id eſt, ſine peccato mortali: quod non ſolum de epiſcopo, ſed etiam de quolibet electo ad aliquam præpoſituram eccleſiæ oportet intelligi.* *Ad Tit.1.*
Vnde Auguſtinus ſcribit tractatu 41. ad c. 8. Ioannis.

¶ Sine crimine & graui peccato debet eſſe, qui ordinatur epiſcopus. C. I.

APoſtolus Paulus quando elegit ordinandos presbyteros, vel diaconos, & quicumque ordinandus eſt ad præpoſituram eccleſiæ; non ait, ſi quis ſine peccato eſt; (hoc enim ſi diceret, omnis homo reprobaretur, nullus ordinaretur:) ſed ait [ſi quis ſine crimine eſt] ſicut eſt homicidium, adulterium, aliqua immũditia fornicationis, furtum, fraus, ſacrilegiũ, & cetera huiuſmodi. *Item.* ¶ Crimen autem eſt peccatum graue accuſatione, & damnatione digniſſimum. *Beda ad Ad Tit.1.& 1.Timot.3.* Augu.ibid. ſup. diſt. 25. c. Vnum ora rium.

2 Quolibet itaque horum implicatus ordinari non debet; vel ſi iam ordinatus, ante tempus, vel poſt tempus ſuæ ordinationis aliquod eorum admiſiſſe conuincitur, ſuſcepti gradus officio priuabitur. Ex libello Ennodii pro defenſione ſynodorum Romanarum.
Vnde Symmachus Papa ait.

¶ Monitoris perſonam non recte ſuſcipit, qui verbis non operibus docet. C. II.

NEmo recte monitoris perſonam ſuſcipit, niſi qui actibus ſuis certata condemnat, & amorem innocentiæ conuerſatione demonſtrat.

Item Cæleſtinus ad epiſcopos Galliæ, epiſt. 2. c. 3.

¶ Careat ordine, quem præſtat, qui indignum ſublimare non metuit. C. III.

TAntis Daniel grauatus teſtimoniis, tanta facinorum accuſatione pulſatus, ſacratum, vt dicitur, virginum pollutus inceſtu, epiſcopus aſſeritur ordinatus. Et, vt in noſtris libellis ſcrinii continetur, quorum ad vos quoque exemplaria direximus, in Pontificii dignitatem, hoc tempore, quo ad cauſam dicendam, miſſis a nobis litteris, vocabatur, obrepſit. Sacro nomini abſit iniuria. Facilius eſt, vt hanc dignitatem tali dando, ipſe amiſerit ordinator, quam eam obtineat ordinatus. Cui conuicto ſociabitur, qui ſibi eum credidit, largiendo pontificium, ſociandum. Qualis enim ipſe ſit, quiſquis tales ordinauerit, oſtendit.

Item ex concilio Nicæno, c. 9.

¶ Non recipit ordo eccleſiaſticus eum, qui ſine examinatione, vel poſtea confeſſus ordinatur. C. IIII.

Raba. lib. pœnit. c. 1. Bur. l. 2. c. 15. Iuo p. 6. c. 33. Anſ. l. 8. c. 13. ſup. diſt. 24. cap. vlti. †*al. catholica.*] ſic in epiſt. 1. Cali. 1.

SI qui ſine examinatione promori presbyteri ſunt, & poſtea examinati, confeſſi ſunt peccata ſua; & cum confeſſi fuiſſent, contra regulam venientes homines eis manus impoſuerunt; hos eccleſiaſticus ordo non recipit. In omnibus enim quod irreprehenſibile eſt ſancta † defendit eccleſia.

Item eiuſdem concilij, c. 10.

¶ Lapſi per ignorantiam, aut contemptu ordinantium, ordinati deiiciantur. C. V.

QVicumque ex his, qui lapſi ſunt, per ignorantiam ſunt ordinati, vel contemptu eorum, qui eos ordinauerunt; hoc non præiudicat regulæ eccleſiaſticæ. Cum enim compertum fuerit, deponuntur.

a ¶ Contemptu] *Græce eſt in concilio vulgato*, ἢ καὶ προειδότων τῶν κεχειροτονηκότων, *Id eſt*, vel etiã iis antea ſcientibus qui ordinauerunt.

Item Innocentius ad Maximum, & Seuerum, epiſt. 5.

Pol. l. 4. c. 39. Anſ. l. 8. c. 15. Iuo p. 6. c. 96. † *al. Maximilianus.*

¶ Alienus fiat a miniſterio, qui illud, viuendo illicite, polluit. C. VI.

MAximianus † filius noſter agens in rebus huiuſmodi, qualem querelam detulerit, libelli eius ſeries annexa declarat. Qui zelo fidei, & diſciplinæ ductus, nõ patitur eccleſiam pollui ab indignis presbyteris,

ſbyteris,quos in preſbyterio filios aſſerit procreaſſe. Quod non licere exponerem,niſi noſſem veſtram prudentiam legis totius habere notitiam. Et ideo, fratres chariſſimi, libelli, qui ſubiectus eſt, tenore perſpecto. eos,qui talia perpetraſſe dicuntur,iubebitis in medio collocari: diſcuſſiſque obiectionibus: quæ ipſis preſbyteris impinguntur,ſi conuicti fuerint,a ſacerdotali remoueantur officii(quia qui ſancti nō ſunt, ſancta tractare non poſſunt,) atq; alieni efficiantur a miniſterio,quod viuendo illicite polluerunt.

Item Eugenius Papa.

¶ Cuilibet ab ordine depoſito epiſcopi prouidentia, locus pœnitentiæ deputetur. C. VII.

SAcerdos, aut quiuis alius in ordine eccleſiaſtico prouectus, ſi in eo ſcelere inuenitur,quo abiiciendus comprobatur,depoſitus, prouidentia epiſcopi,bene prouiſo loco conſtituatur; vbi peccata lugeat, & vlterius non committat. Anſel. l. 5. in princi.

Item ex concilio Moguntino.

¶ Retrudantur in monaſterium preſbyteri, qui pœnitentiam agere contemnunt. C. VIII.

DIctum eſt nobis, preſbyteros propter ſuam negligentiam canonice degradatos,& ſæculariter gradu amiſſo viuere,& pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Vnde ſtatuimus, vt gradu amiſſo, agendæ pœnitentiæ gratia,in monaſterium ª, aut in canonicam regulare mittantur. ¶ Si vero hoc fieri cauſa quælibet prohibuerit, vbicumq; ſint,pœnitentiam agere non deſiſtant. Si autem amiſſo gradu ſæculariter viuere voluerint, & pœnitentiam agere neglexerint, ab eccleſiæ communione ſeparentur. In conc. Cabilon.ca.30. Bur.l.2.c.191. Iuo p.6.c.136

a ¶ In monaſterium] *In concilio Cabilonenſi,vbi hic canon habetur(licet Burchardus etiam, & Iuo ex Moguntino citent) & apud ceteros collectores legitur,* in monaſterio,aut canonico,aut regulari, *in vno autem peruetuſto Gratiani codice,* in monaſterio iuxta canonicam regulam.

Item Iſidorus, ſententiarum de ſummo bono, lib. 2. c. 10.

¶ Mutatio loci aliquando valet conuerſis ad pœnitentiam. C. IX.

VAlet interdum cōuerſis pro animæ ſalute mutatiō loci. Plerumque enim dum mutatur locus,mutatur & mentis affectus. Congruum eſt enim inde etiam corporaliter auelli, vbi quiſque illecebris deſeruiuit. Nam locus, vbi quiſque praue vixit, hoc in aſpectu mentis apponit,quod ſæpe ibi vel cogitauit,vel geſſit.

Item ex tertia ſynodo Aurelianenſi, c. 7.

¶ Clericus adulteraſſe conuictus, vel confeſſus,in monaſterio detrudatur. C. X.

1 SI quis clericus adulteraſſe aut confeſſus, aut conuictus fuerit, depoſitus ab officio, communione conceſſa, in monaſterio, toto vitæ ſuæ tempore detrudatur. Iuo p 8.c.185 Pau.l.3.c.143.

Item Pelagius Papa Conſtantino defenſori.

¶ De eodem. C. XI.

Pan.l.3.c.144

ROmanus eccleſiæ Tharaenſis clericus crimine adul[illegible]ii, quod admiſiſſe prohibetur, a clericatus ordine depoſitus in [illegible]onaſte rio hic in vrbe Romana ad agendam pœnitentiam ex noſtra iuſſione detruſus eſt.

Item ex canone Apoſtolorum 25.

¶ In crimine captus presbyter, vel diaconus deponatur, non tamen communione priuetur. C. XII.

In conc. Tribur. c. 11. Rab. l. pœnitent. c. 1. Anſ. l. 11. c. 29 Bur. l. 2. c. 189 Iuo par. 6. c. 234. Pol. l. 4. t. 31. † οὐκ ἐκδική σει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτό.

PResbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto aut [a] homicidio captus eſt, deponatur: nõ tamen communione priuetur[b]. Dicit enim ſcriptura [Nõ † vindicabit Dominus bis in idipſum.

a ¶ Aut homicidio] *Hæc dictio non eſt in canone 25. Apoſtolorum. Sed in conc. Triburienſi, cum Patres illi ita dixiſſent,* legimus in canonibus Apoſtolorum, quod epiſcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus eſt deponatur: *hinc argumentantur idem multo magis ſtatuendum eſſe de homicida: quæ fortaſſe cauſa fuit, quamobrem a Gratiano, & alijs collectoribus ea dictio huic canoni adiecta ſit. In canone autẽ 32. Baſilij idem ſtatuitur de clericis peccantibus peccatum ad mortem, quod etiam de fornicatoris expoſitum erat in canone tertio.*

b ¶ Priuetur] *In codicib. impreſſis ſequebatur,* ſi paruerit ſententiæ, *quæ verba ſunt expuncta, quia neq; in originali, neq; in vetuſtis Gratiani exemplaribus leguntur.*

Item.

¶ De eodem. C. XIII.

ſup. diſt. 28. c. presbyter. Anſ. l. 11. c. 31.

2 SI quis epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus poſt diaconii gradum acceptum fuerit fornicatus, aut mœchatus, deponatur, & ab eccleſia proiectus, inter [c] laicos agat pœnitentiam.

¶ *Proprius auctor huius capitis non eſt inuentus: ſed ſimile habetur in concilio Neocaſarienſi, cap. 1. & in capitulis Martini Bracarenſis, c. 27.*

c ¶ Inter laicos] *Hæ duæ dictiones non leguntur in capite 1. concilij Neocaſarienſis in citato ſupra diſt. 28. cap. presbyter. (vt ibi notatum eſt) neq; in capitulo Martini Bracarenſis.*

Item ex concilio Aurelianenſi primo, c. 11. & 14.

¶ De eodem. C. XIIII.

Iuo p. 16. c. 368. & p. 15. c. 18. c. 15. † *al. ſit.*

SI diaconus, aut presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & ab officio, & a communione pellatur. Si vero pro reatu ſuo ſe ab altaris communione ſub pœnitentis profeſſione ſubmouerit, his † quoq; ſi alii defuerint, & cauſa certa neceſſitatis exoritur † poſcẽtem baptiſma liceat baptizare.

Item Gregorius ſeptimus omnib. per regnum Italicum, & Theutonicorum debitam S. Petro obedientiam exhibentibus.

¶ Non ingrediantur eccleſiam presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, qui in fornicationis crimine iacent. C. XV.

Anſ. l. 6. c. 177. Pan. l. 3. c. 134.

4 SI qui ſunt presbyteri, diaconi, vel ſubdiaconi, qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei omnipotentis, & ſancti Petri auctoritate, eccleſiæ introitum, vſquedum pœniteant, & emendent. Si qui vero in ſuo peccato perſeuerare maluerint, nullus veſtrum

lus veſtrum officium eorum audire præſumat: quia benedictio eorum vertitur in maledictionem, & oratio in peccatũ, teſtante Domino per prophetam: Maledicam, inquit, benedictionibus veſtris.] Qui vero *Malach. 2.*
huic ſaluberrimo præcepto obedire noluerit, idololatriæ peccatum in- Iuo p. 5. c. 36.
currit, Samuele teſtante, & B. Gregorio adſtruente [Peccatum ario- li. 35. moral.
landi eſt non obedire, & quaſi ſcelus idololatriæ nõ acquieſcere.] Pec- c. 12. 8. q. 1. c.
catum igitur paganitatis incurrit, quiſquis dum Chriſtianum ſe aſſerit ſciendum.
ſedi Apoſtolicæ obedire contemnit.

¶ In regeſto epiſtolarum Gregorij ſeptimi non eſt inuenta hæc epiſtola, in qua ſint omnia prorſus verba huius capitis. Sunt tamen in eo multa, quæ huius decreti faciunt mentionem. Libro primo epiſt. 30. epiſcopo Saltzburgenſi. & lib. 2. epiſt. 61. Leodienſi epiſcopo. & ſequenti epiſt. Sicardo Aquilegienſi. De quo decreto, vt ipſum exequi omnino curarent, eod. lib. 2. epiſt. 66. Burchardo Halberſtatenſi epiſc. & epiſt. ſequenti. Annoni Colonienſi Archiepiſcopo diligentiſſime ſcribit, & lib. 3. epiſt. 3. Sigifredo Archiepiſcopo Maguntino idem mandat, & lib. 4. epiſt. 10. comitiſſæ Flandrienſi. & ſequenti comiti de eadem re ſcribit. Inter decreta etiam Innocentij II. fit iſtius decreti mentio. Verum propria verba huius capitis vſq; ad verſ. Qui vero huic ſaluberrimo. Marianus Scotus refert in fine ſuorum Chronicorum. Sequentia autem verba valde ſunt ipſi Gregorio VII. familiaria.

Item Alexander ſecundus, epiſcopis, & Regi Dalmatiarum.

¶ Officio, & beneficio priuetur epiſcopus, presbyter, vel diaconus feminam accipiens, vel acceptam retinens. C. XVI.

3 SI quis amodo epiſcopus, presbyter, aut diaconus feminam acceperit, vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat, vſquedum Pan. l. 3. c. 133
ad ſatisfactionem veniat: nec in choro pſallentium maneat, nec aliquam portionem de rebus eccleſiaſticis habeat.

Idem clero Mediolanenſi.

¶ De eodem. C. XVII.

4 SI quis ſacerdotum, vel diaconorũ, vel ſubdiaconorum officium Pan. l. 3 c. 139
contumaciter deſerens feminã ſibi potius eligit, ſicut ſponte ob fornicationem dimittit officium, ita ob præuaricationem dimittere cogatur etiam inuitus beneficium.

Idem populo Mediolanenſi.

¶ De eodem. C. XVIII.

EOs etiam, qui vt fornicari eis liceat, diuinum officiũ derelinquunt, Pan. l3. c. 14
& a Deo recedentes, diabolo & operibus eius ſeruiunt, ſicut ſe iu- Habetur in e
ſtiſſima ab officio alienos faciunt; ita beneficio eccleſiarum priuatos piſto. 2. Cle-
eſſe adiudicamus. mentis ad Ia

Item Lucius Papa. cobum fra-

¶ De eodem. C. XIX. trẽ Domini.

MInistri altaris presbyteri, ſiue diaconi ad Dominica tales eligan- Anſ. l. 8. c. 2.
tur officia, qui continentiam ſeruent. ¶ Si vero poſt ordinatio- Pol. l. 4. c. 31.
nem ſuam miniſtros contigerit propriæ vxoris inuadere cubile, ſacra- Iuo p. 6 c. 87.
rii non intrent limina, neque ſacrarii [a] portitores fiant, neque altare † *al. porta-*
contingant, neque ab offerentibus holocauſti oblationem ſuſcipiant; *tionem.*
neque ad Domini corporis portionem † accedant; neque propinent [b],

neque ſine maioris natu auctoritate minora gerant officia: vt eum ſane ad altare, vel calicem ne ſuggerant.

a ¶ Sacrarii] *In epiſtola ſecunda Clementis (vnde hoc caput ſumptum videri poteſt & vnde etiam Iuo) legitur,* ſacrificii. *in vno autem vetuſto gratiani co[...]* ſacri.

b ¶ Neque propinent] *In epiſtola Clementis eſt* : nec aquam ſacerdotibus porrigat ad manus, oſtia forinſecus claudat, minora gerat officia, vt eum, ſiue calicem ad altare non ſufferat *: *Apud Iuonem vero:* Sed aquam tantum ſacerdotum manibus porrigat, oſtia forinſecus claudat, minora geſtet officia: vt eum ſane ad altare ſuggerat.

* *al. ſuggerat.*

Clemēs Papa ibid. paulo inferius.

Idem.

¶ Clericus matronarum domicilia frequentans deponatur. C. XX.

Iuo p.6.c. 89. Anſ.l.7.c.147 Pol.l.4 ti.31.

3 Clericus ſolus ad feminę tabernaculum nō accedat, nec propere ret ſine maioris natu ſacerdotis iuſſione a: nec ſolus presbyter cum ſola femina fabulas miſceat. Nec Archidiaconus ſub prętextu humilitatis, aut officii frequenter intret domicilia matronarum; aut forte per clericos, aut domeſticos † matronæ mandet aliquid † ſecrete. Si agnitum fuerit; & ille deponatur, & illa a liminibus arceatur eccleſiæ.

† *al. domeſticos eius.*

† *al ſecreti aliquid.*

a ¶ Iuſſione] *In epiſtola Clementis ſequitur:* Nec presbyter ſolus cum ſola adiungatur: ſed duobus adductis teſtibus viſitet infirmam: nec ſolus cum ſola femina fabulas miſceat: nec archidiaconus, aut diaconus ſub prætextu officii humilitatis frequentet, &c.

[*Idem.*]

¶ De eodem. C. XXI. PALEA.

Clemens ib. continēter. Polycar. ibi.

Sed ſi forte aliqua interceſſio fuerit; epiſcopo ſuggeratur. Et ſi talis eſt, ad quam debeat ire pio interuentu, ipſe pergat: ſin autem, de latere ſuo dirigat b, cum duobus, aut tribus teſtibus. Nemo tamen cum extranea habitet femina, niſi proxima, aut ſoror fuerit. Et hoc cū magna ſolicitudine fiat. Non enim ignoramus malitiam ſatanæ.

2. *Cor.* 2.

¶ *Hæc Palea in pleriſque vetuſtis exemplaribus habetur coniuncta capiti antecedenti.*

b ¶ Dirigat] *In epiſtola S. Clementis ſequitur.* cum duobus, ac tribus, qui hoc ſanare * debeant. Sane ad viſitandum mulierem infirmam nullus clericus ingrediatur, niſi cum duobus, aut tribus. Nemo tamen. &c.

* *al. ſcire.*

[*Ex c decreto Eugenij Papæ.*]

¶ De eodem. C. XXII. PALEA.

Pol. l.4.ti.31. Anſ. l.3.c.9. ex pœn. Romano.

Si quiſpiam ſacerdotum, id eſt presbyter, vel diaconus, vel ſubdiaconus de quacumque femina crimine fornicationis ſuſpectus poſt primam, ſecundam, & tertiam admonitionem d inueniatur fabulari cum ea, vel aliquo modo conuerſari, excommunicetur: femina vero canonice iudicetur.

c ¶ Ex decreto] *Hic canon in concilio Romano primum ab Eugenio ſecundo editus, & poſtea a Leone quarto etiam in concilio fuit repetitus, & citatur in decretalibus tit. de cohab. c. clerico. & mulie. Et pleriſque vetuſtis exemplaribus eſt ſine nomine.*

d ¶ Admonitionem] *In eodem canone ſequitur:* metropolitani, vel alterius epiſcopi, aut eius, cui ſubiacere videatur.

Item Gregorius.

¶ Simul cum mulieribus ſacerdotes habitare non licet
C. XXIII.

4 OPortet ſacerdotes, quibus Domini populus commiſſus eſt, cum Iuo par. 6.
magna animi conſtantia vigilare ſuper dominicas oues, ne lu- c. 76.
pinis morſibus, id eſt diaboli ſtimulis lanientur. ¶ Neque enim hoc ſi- Pol. l. 4. t. 31.
lere debeo, quod cum graui animi triſtitia dico: ſacerdotes cum femi-
nis habitare conſpicio: quod nefarium eſt dicere, vel audire, & contra
ſanctorum canonum ſancita. Vbi enim talis fuerit commorantium
cohabitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt, ideoque admonen-
di ſunt vt non antiqui hoſtis decipiantur fraude; quatenus iuxta *2. Cor. 6.*
Apoſtoli vocem non vituperetur miniſterium noſtrum. Cauere enim *1. Tim. 2.*
nos oportet, fratres ab illicitis, vt mundas valeamus ad dominum le-
uare manus: ſcriptum eſt enim [Sancti eſtote, quoniam ſanctus ego *Leuit. 20.*
ſum Dominus Deus veſter.] Si quis vero præſumpſerit aliter agere, ſa- *Soph. 3. ſe-*
cerdotii ſui honore priuetur. Vnde omnimodo cauendum eſt, fratres, *cũdum* 70.
ne fallamus populum, & illud prophetæ dictum impleatur in nobis
[Sacerdotes mei contaminant ſancta, & reprobant legem] quos & a- *Malach.* 1.
lius propheta increpat dicens [O vos ſacerdotes, qui fallitis nomen *ſecundũ* 70.
meum, & dixiſtis, in qua te fallimus nomen tuum? quibus reſponſum *Ibid.*
eſt: offerentes ad altare meum panes pollutos. Non eſt mihi voluntas
in vobis, dicit Dominus, & ſacrificium non accipiam de manibus ve-
ſtris, quia polluti eſtis.]

Item Symmacho defenſori, lib. 1. reg. indict. 9. epiſt. 50. Iuo par. 6. c. 86.

¶ De eodem. C. XXIIII.

VOlumus vt ſacerdotes † prohiberi debeant, ne cum mulieribus † *ſacerdo-*
conuerſentur: excepta duntaxat matre, ſorore, vel vxore, quæ *tes qui in*
caſte regenda eſt. *Corſica cõ-*
Idem, lib. 7. epiſt. 39. *morantur*] orig.

¶ De eodem. C. XXV.

LEgitur, quod beatus Auguſtinus nec cum ſorore habitare con- Apud Poſſi-
ſenſerit † dicens: quę cum ſorore mea ſunt, ſorores meæ nõ ſunt. donium in
Docti ergo viri cautela, magna nobis debet eſſe inſtructio. vita Augu-
ſtini.

Item ex vi. ſynodo. Iuo p. 6. c. 77.

¶ De eodem. C. XXVI.

IN omnibus obſeruare conuenit, vt certus quis, & certo tempore, † *al. conſue-*
& certo loco, & certis perſonis vel apparere clericus, vel loqui de- *uerit.*
beat mulieribus, vt excludatur omnis nefanda ſuſpicio. Certe ſolum
& ad ſolam accedere nulla religionis ratio permittit. Melius eſt enim *Eccl.* 4.
duos eſſe ſimul, quam vnum. Simul enim & fidelius, & tutius res geri-
tur. [Væ enim vni: quia ſi ceciderit, non eſt qui erigat eum.] *Ibidem.*

¶ *Caput hoc etiam in aliquot manuſcriptis citatur ex ſeptima ſynodo in cuius ſane poſtremo capite aliqua huc ſpectantia habentur. Ceterum in plerisque citatur ex octaua & ſententia videtur ſumpta ex capite 83. Aſceticorum B. Baſilij: cui[illegible]egulas ſub nomine octaua ſynodi ſæpe citari alibi notatum eſt.*

Item ex concilio Carthaginenſi 3. c. 17.

¶ De eodem. C. XXVII.

CVm omnibus omnino clericis extraneę feminæ non cohabitent, ſed ſolæ matres, auiæ, & materteræ, amitæ, ſorores, & filiæ fratrum, aut ſororum, & quæcumque ex familia domeſtica neceſſitate, etiam antequam ordinarentur, iam cum eis habitabant, vel ſi filii eorum iam ordinatis parentibus, vxores acceperunt: aut ſeruis non habentibus in domo, quas ducant, aliunde ducere neceſſitas fuerit.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 30.

¶ De eodem. C. XXVIII.

NOn oportet miniſtros altaris, vel etiam clericos quoslibet, aut continentes ſe, aut omnem omnino Chriſtianum cum mulieribus lauacra habere communia. Hæc eſt enim apud gentiles prima reprehenſio.

Item Gregorius ad Ianuarium epiſcopum Caralitanum, libro 3. epiſtola 26.

¶ De eodem. C. XXIX.

ARchidiaconum tuum, vt audio, habitare cum mulieribus prohibuiſti; & nunc vſque in ea prohibitione deſpiceris; qui niſi iuſſioni tuæ paruerit, eum ſacro ordine volumus eſſe priuatum.

Item ex concilio Toletano quarto, c. 42.

¶ Venundentur ab epiſcopo, quæ appetunt conſortia clericorum illicita. C. XXX.

Anſel. l. 7. QVidam clerici legitimum non habentes coniugium, extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum interdicta ſibi conſortia
c. 148.
Pol. l. 4. ti. 39. appetunt. Ideo, quæ coniunctæ taliter cum clericis ſunt, ab epiſcopo auferantur, & venundentur: illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt.

Item Siricius Papa Himerio epiſcopo, epiſt. 1. c. 12.

Pol. l. 4. t. 31. ¶ Non habitent feminæ cum clericis, niſi quas neceſſitudo excuſat. C. XXXI.
Bur. l. 2. c. 110.
Iuo p. 6. c. 52 FEminas non alias eſſe patimur in domibus clericorũ, niſi eas tan-
& 187. tum, quas propter ſolas neceſſitudinũ cauſas habitare cum iiſdem
Anſel. l. 7. ſynodus Nicæna permiſit.
c. 149. c. 3. *Item ex concilio Africano, c. 5.*

¶ Niſi

¶ Niſi maiorum iuſſione ad feminarum domicilia clerici non accedant. C. XXXII. Concord. Carthag.3. c.25.

CLerici vel continentes ad viduas, vel virgines, niſi ex iuſſu, vel permiſſu epiſcoporum, aut presbyterorum, non accedant. Et hoc non ſoli faciant, ſed cum conclericis, vel cum quibus epiſcopus, aut presbyter iuſſerit: Nec ipſi epiſcopi, & presbyteri ſoli habeant acceſſum ad huiuſmodi feminas; ſed vbi aut clerici præſentes ſunt, aut graues aliqui Chriſtiani. Anſ.l.7.c. 151.

Item ex concilio Carthaginenſi 4.c.102.

¶ Epiſcopi prouideant, ne occaſione temporalium, clericorum familia; iratibus virgines ſocientur. C. XXXIII.

AD reatum epiſcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiæ præeſt, ſi ſubſtentandæ vitæ præſentis cauſa adoleſcentiores viduæ, vel ſanctimoniales clericorum familiaritatibus ſubiiciantur. Pol.l.4.t.37. Bur.l.8.c.55. Iuo p.7.c.73.

Item ex eodem, c.103.

¶ De eodem. C. XXXIIII.

VIduæ, quæ ſtipendio eccleſiæ ſubſtentantur, tam aſſiduæ in Dei opere eſſe debent, vt & meritis, & orationibus ſuis eccleſiam adiuuent. Polycar. ibi. Iuo par. 8. 327.

DISTINCTIO LXXXII.

1 ps GEneraliter etiam pauperibus, & iis, qui ſuis manibus laborare non poſſunt, epiſcopus neceſſaria prouideat.

Vnde in concilio Aurelianenſi 1.c.18. legitur.

¶ De eodem. C. I.

EPiſcopus pauperibus, vel infirmis, qui, debilitate faciente, non poſſunt ſuis manibus laborare, victum, & veſtitum (inquantum ſibi poſſibile † fuerit) largitur. † *poſſibilitas habuerit*] orig.

Item Innocentius Exuperio, Toloſano epiſcopo, epiſt.3.c.1.

¶ Qui voluptatem officio præpoſuerit, modis omnibus ſubmoueatur. C. II.

2 PRopoſuiſti, quid de his obſeruari debeat, quos in diaconii miniſterio, aut in officio presbyterii poſitos, incontinentes eſſe, aut fuiſſe, generati filii prodiderunt. De his & diuinarum legum manifeſta eſt diſciplina, & beatæ recordationis viri Syricii epiſcopi monita euidentia commearunt, vt incontinentes, in officiis talibus poſiti, omni eccleſiaſtico honore priuarentur, nec admittantur ad tale miniſterium, quod ſola continentia oportet impleri. Eſt enim vetus admodum ſacræ legis auctoritas iam inde ab initio cuſtodita, quod in tem- Iuo p.6.c.57. Pannor.l.3. c.137. Anſ.l.8.c.8. Pol.l.4.t.31. Infra ca.ſeq. *Luc. 1.* *Paral. c.24*

† *al. puri &* plo, anno vicis ſuæ habitare præcepti ſunt ſacerdotes, vt ſeruientes ſa-
purgati. cris oblationibus; puros †, & ab omni labe purgatos ſibi vendicet di
† *al. ſacriſi-* uina miniſteria, neq; eos ad ſacra † officia fas ſit admitti, ui exerc
cia. vel cum vxore carnale conſortium: quia ſcriptum eſt [Sancti eſt ote,
Sup. diſt. 31. quia & ego ſanctus ſum, Dominus Deus veſter.] Quibus vtique pro-
c. cos. pter ſobolis ſucceſſionem, vxoris vſus fuerit relaxatus: quia ex alia tri-
Leuit. 11. *&* bu, & pręterquam ex ſemine Aaron, ad ſacerdotium nullus fuerat prę-
20. ceptus accedere. Quo † magis hi ſacerdotes, vel leuitæ pudicitiam ex
Num. 18. die ordinationis ſuæ ſeruare debent, quibus vel ſacerdotium, vel mi-
† *Quanto.*] niſterium ſine ſucceſſione eſt; nec præterit dies, qua vel a ſacrificiis di-
origina. uinis, vel baptiſmatis † officio vacent. Nam ſi beatus Paulus Apoſto-
† *al. oratio-* lus ad Corinthios ſcribit, dicens [Abſtinere vos ad tempus, vt vacetis
nis. orationi,] & hoc vtique laicis pręcepit; multo magis ſacerdotes, quib.
1. *Cor.* 7. & orandi, & ſacrificandi iuge officium eſt, ſemper debebunt ab hu-
† *al. quia.* iuſmodi conſortio abſtinere: qui †, ſi contaminatus fuerit carnali con-
cupiſcentia [a], quo pudore vel ſacrificare vſurpabit, aut qua conſcien-
Tit. 1. tia, quove merito exaudiri ſe credit, cum dictum ſit, [Omnia munda
mundis, coinquinatis autem, & infidelibus nihil mundum?] Sed for-
1. *Timot.* 3. taſſe hoc licere credit, quia ſcriptum eſt, [vnius vxoris virum.] Non [b]
dixit hoc, vt permaneret in concupiſcentia generandi, ſed propter in-
continentiam futuram. Neque enim integros corpore non admiſit,
1. *Cor.* 7. qui ait, [vellem autem omnes ſic eſſe, ſicut & ego.] Quod & apertius
Rom. 8. declarat, dicens, [Qui autem in carne ſunt, Deo placere non poſſunt.
1. *Tim.* 3. Vos autem iam non eſtis in carne, ſed in ſpiritu.] Et [habentem filios,]
non, generantem dixit. Sed ea plane diſpar, & diuerſa ſententia eſt.
Nam ſi ad aliquos forma illa eccleſiaſticæ vitę pariter & diſciplinę, quę
† *probabi-* ab epiſcopo Syricio ad prouincias commeauit, non probatur † perue-
tur] orig. niſſe: his ignorantibus † venia non negabitur: ita vt de cetero penitus
† *al. ignora-* incipiant abſtinere: & ita gradus ſuos, in quibus inuenti fuerint, reten-
tionis. tent, vt eis non liceat ad potiora conſcendere: quibus in beneficio eſſe
debet, quod hunc ipſum locum, quem retinent, non amittunt. ¶ Si
† *al. dete-* qui autem ſciſſe formam viuendi miſſam a Syricio deteguntur †, ne-
gentur. que ſtatim cupiditates libidinis abieciſſe; illi ſunt modis omnibus ſub-
mouendi: quia poſt admonitionem cognitam, pręponendam arbitra-
ti ſunt voluptatem.

[a] ¶ Concupiſcentia] *Emendatus, & locupletatus eſt hic locus ex ipſa epiſtola Innocentij, quemadmodum & multa alia in hoc capite, vbi per gloſſam licuit. In epiſtola autem Syricij, quæ refertur in concilio Telepenſi (ita enim pro Tellenſi legendum videtur) ſic legitur.* Quid faciet? excuſabit? quo pudore? qua mẽte vſurpabit? qua conſcientia, quo merito hic exaudiri ſe credit?

[b] ¶ Non dixit hoc] *In originali ſic legitur:* non ad permanentem in concupiſcentia generandi hoc dixit.

Item Syricius Papa ad Himerium Tarraconenſem epiſcopum epiſtola 1. *capite* 7.

¶ De

¶ De eodem. C. III.

Iuo p.6.c.50. Pol.l.4.t.32.

PLurimos ſacerdotes Chriſti, atque leuitas, poſt longa conſecrationis ſuæ tempora, tam de coniugibus propriis, quam etiam de turpi coitu ſobolem didicimus procreaſſe, & crimen ſuum hac præſcriptione defendere, quia in veteri teſtamento ſacerdotibus, ac miniſtris generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nunc, quiſquis ille eſt ſectator libidinum, præceptorque vitiorum, ſi æſtimat, quod in lege Moyſis paſſim ſacris ordinibus a Deo noſtro laxata ſunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebãtur ſancta ſanctorum, præmonet dicens [Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum dominus Deus veſter?] Cur etiam procul a ſuis domibus, anno vicis ſuæ, in templo habitare iuſſi ſunt ſacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum vxoribus poſſint carnale exercere commercium, vt conſcientiæ integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent. Quibus, etiam expleto deſeruitionis ſuæ tempore, vxorius vſus ſolius ſucceſſionis cauſa fuerat relaxatus: quia non ex alia niſi ex tribu Leui, quiſquam ad Dei miniſterium fuerat præceptus admitti.

Leuit. 20.
Luc. 2.

Idem paulo inferius.

¶ De eodem. C. IIII.

Poly.ibid. Iuo p.6.c.50. §.quia.

QVia aliquanti, de quibus loquimur, vt tua ſanctitas retulit, ignorantia † ſe lapſos eſſe deflent, his hac conditione miſericordiam dicimus non negandum, vt ſine vllo honoris augmento, in hoc, quo deiecti † ſunt, quamdiu vixerint, officio perſeuerent: ſi tamen poſthac continentes ſe ſtuduerint exhibere. Hi vero, qui illiciti priuilegii excuſatione nituntur, & ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum; nouerint ſe ab omni eccleſiaſtico honore, quo indigni vſi ſunt, Apoſtolicæ ſedis auctoritate deiectos; nec vmquam poſſe veneranda attrectare myſteria. quibus ſe ipſi, dum obſcœnis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. Et quia exempla præſentia cauere nos præmonent in futurum; ſi quilibet epiſcopus, preſbyter, atque diaconus (quod non optamus) deinceps fuerit talis inuentus; iam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratum: quia ferro neceſſe eſt vt abſcindantur † vulnera, quæ fomentorum non ſenſerint medicinam.

† *ignoranter*] orig.
† *excidantur*] orig.

¶ *Caput hoc in aliquot manuſcriptis Gratiani exemplaribus coniunctum eſt ſuperiori.*

3 *Qui autem propter peccata iubentur deponi; poſt condignam pœnitentiam in ſuo ordine poterunt reparari.*

Vnde in concilio Hybernenſi.[a]

a ¶ Hybernenſi] *Caput hoc citabatur ex concilio Gangrenſi, in quo non legitur. Emendatũ eſt ex Polycarpo, & alio libro manuſcripto peruetuſto; in quo libro ſunt multi canones pœnitentiales: & hic refertur ex Theodoro archiepiſcopo Hybernenſi.*

¶ Quæ pœnitentia ſit imponenda ſacerdoti, qui de fornicatione conuictus fuerit. C. V.

Pol. l. 4. ti. 39. Can. Apoſt. 25. PReſbyter, ſi fornicationem fecerit quamquam ſecu ‑ dum car nes Apoſtolorum debeat deponi; tamen iuxta auctoritatem beati Papæ Silueſtri, ſi in vitio non perdurauerit, ſed ſua ſponte confeſſus adiecit, vt reſurgat; decem annis in hunc modum pœniteat: tribus quidem menſibus priuato loco a ceteris remotus pane, & aqua a veſpera in veſperam vtatur; tantum autem diebus Dominicis, & præcipuis feſtis modico vino, & piſciculis, atque leguminibus recreetur ſine carne, & ſagimine, ouis, & caſeo: [a] ſacco indutus humi adhæreat; die, ac nocte iugiter miſericordiam Dei omnipotentis imploret: finitis tribus menſibus continuis exeat: tamen in publicum non procedat; ne grex fidelis in eo ſcandalum patiatur. Nec enim † debet ſacerdos publice pœnitere, ſicut laicus. Poſtea aliquantiſper reſumptis viribus, vnum annum, & dimidium in pane, & aqua expleat, exceptis Dominicis, & præcipuis feſtis, in quibus vino, & ſagimine, † ouis, & caſeo iuxta canonicam menſuram vti poterit. Finito primo anno & [illegible] corporis & ſanguinis Domini, ne indureſcat, particeps fiat, & ad pacem veniat; pſalmos cum fratribus in choro vltimus canat; ad cornu altaris non accedat; iuxta beati Clementis vocem, minora gerat officia. Deinde vero vſque ad expletionem ſeptimi anni, omni quidē tempore, exceptis paſchalibus diebus, tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane & aqua ieiunet. Expleto ſeptimo anni circulo, ſi ſui confratres, apud quos pœnituit, eius condignam pœnitentiam con laudauerint; epiſcopus in priſtinum honorem, iuxta beati Calixti Papæ auctoritatē, eum reuocare poterit. Sane ſciendum eſt, quod ſecundam feriam vnum pſalterium canendo, aut vnum denarium pauperibus dando (ſi opus † eſt) redimere poterit. Finitis autem ſeptem annis, deinde vſque ad finem decimi anni, ſextam feriam (nulla interueniente redemptione) obſeruet in pane & aqua. Eadem quoque pœnitentia erit ſacerdoti, de omnibus aliis peccatis, & criminibus, quæ eum in depoſitionē inducunt. Neq; hoc cuilibet videatur oneroſum; ſi ſacerdos poſt lapſum digne, vt ſupra dictum eſt, pœnitens, ad priſtinos redeat honores.

† *al. etiam.*

† *al. ſanguine.*

Epiſt. 1.

Epiſt. 2.

† *operarius*]

Poly.

a ¶ Et caſeo] *In vulgatis ſequebatur,* vtatur: *quæ vox ſublata eſt auctoritate omnium fere exemplarium Gratiani manuſcriptorum, & Polycarpi, & libri manuſcripti in ſuperiore notatione indicati.*

DISTINCTIO LXXXIII.

In libello Ennodii.

I *PRouidendum quoque eſt, ne is, qui ad ordinandum eligitur, & ſi a proprio vitio videatur alienus, conſentiendo alienis inquinetur. Vt enim Symmachus Papa ait, non eſt grandis differentia, an lethum inferas, an admittas. Mortem enim languentibus proba‑*

probatur infligere, qui hanc, cum poſsit, non excludit. Hinc Gregorius VII. ait in reg. lib. 6. cap. 12. Romana ſynodi celebrata Anno Domini 1080. al. 1078.

¶ Suſpendatur epiſcopus ab officio, clericorum ſuorum fornicationi conſentiens. C. I.

SI quis epiſcopus fornicationem preſbyterorum, diaconorum, ſub- Anſ.l.6.c.177
diaconorum [a], vel crimen inceſtus in ſua parochia, pretio interueniente, vel precibus conſenſerit, vel commiſſum, ſibique compertum auctoritate officii ſui non impugnauerit; ab officio ſuſpendatur.

a ¶ Subdiaconorum] *Additum hoc eſt ex originali, & Anſelmo; quemadmodum & paulo poſt verba illa,* ſibique compertum. *Notum autem eſt a tempore Gregorij primi ſubdiaconos eadem lege continentia, qua presbyteros adſtrictos fuiſſe.*

Item Gregorius prima parte paſtoralis, c. 2.

¶ Maxime eccleſiam lædit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit. C. II.

NEmo quippe in eccleſia nocet amplius, quam qui peruerſe agens Pol.l.4.ti.31.
nomen vel ordinem ſanctitatis habet. Delinquentem namque Bur.l.1.c.209
hunc nemo redarguere præſumit; & in exemplum culpa vehementer Iuo p.5.c.323
extenditur; quando pro reuerentia ordinis, peccator honoratur. Epi- Bur.l.1.c.203
ſcopus [b] itaque, qui aliorum crimina non corrigit, magis dicendus eſt Iuo p.5.c.317
canis impudicus, quam epiſcopus. ex Gregorio

b ¶ Epiſcopus] *Hæc non ſunt ibi apud B. Gregorium. Similia citantur infra 2. q. 7. c. qui nec regiminis, ex Auguſtino (cui etiam reliqua huius capitis antea tribuebantur) & ex eodem a Burchardo, & Iuone citantur. Ceterum ijdem collectores Burchardus quidem lib. 1. cap. 13. Iuo autem parte 5. cap. 67. referunt aliqua ex Origene, quæ cum his aliquantulum conueniunt.*

Item Innocentius.

¶ Qui non reſiſtit erroribus, conſentit. C. III.

ERror, cui non reſiſtitur, approbatur; & veritas, cum minime de- Deuſde. p. 2.
fenſatur, opprimitur. Negligere quippe, cum poſſis deturbare Eleuterius
peruerſos, nihil aliud eſt, quam fouere. Nec caret ſcrupulo ſocietatis Papa ad Gal-
occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. liç prouinci-

Item Pius, epiſt. 1. ad omnes Chriſti fideles. as, & orienta-
les, in epi. ad

¶ Non prodeſt ſuo errore non pollui, qui alieno conſentit. C. IIII. Iulium, & Æ-

QVid enim prodeſt illi ſuo errore non pollui, qui conſenſum præ- gyptii in epi.
ſtat erranti? ad Felicē II.

Item Gregorius [a]. Poly.l.4.c.31.

¶ Qui non occurrit, conſentit erranti. C. V.

COnſentire videtur erranti, qui ad reſecanda, quæ corrigi debent, non occurrit.

a ¶ Gregorius] *In epiſtolis impreſsis Beati Gregorij non habentur. Verum libro ſeptimo epiſt. 117. Syagrio epiſcopo Auguſtudonenſi, poſt ea verba,* qui non reſtiterit. in

regeſto manuſcripto peruetuſto, & in Polycarpo, ubi ipſa epiſtola integra refertur, hæc ſequuntur. Nam conſentire videtur erranti, qui corrigenda, vt re[ſe]cari debeant, non occurrit. Quia vero, &c.

Sicut autem aliorum vitia palpare non debet, ita nec malorũ laudibus delectari. Vnde Anacletus Papa, epiſt. 1. epiſcopis omnibus.

¶ Miſerrimus eſt epiſcopus, qui malorum laudibus gloriatur. C. VI.

Anſ. 6. c. 154. Iuo p. 5. c. 237. in fine. † *al. Sicut autem.*

NIhil illo eſt paſtore miſerius, qui luporum laudibus gloriatur. Quibus ſi placere voluerit, atq; ab his amari delegerit, erit hinc ouibus magna pernicies. Nullus ergo paſtorum, placere lupis, & gregibus ouium poteſt. Perdit enim labiorum [b] memoriam mens terrenis obligata carceribus. Sicut † artium in ſuo quoq; opere inuenitur mater inſtantia: ita nouerca eruditionis eſt negligentia.

b ¶ Labiorum] *In epiſtola Anacleti legitur,* laboris: *apud Anſelmum, & in uno ex vetuſtis codicibus Gratiani,* laborum, *unde potuit irrepſiſſe mendum: quod tamen ob gloſſam non eſt ſublatum.*

Bur. l. 1. c. 204. ex dictis Hiero. Iuo p. 5. c. 318.

2 *Quamquam ſacerdotem tam a ſuis, quam ab alienis criminibus oportet eſſe immunem, tamen ſi aliorſum ſeſe habuerit, non ideo verba ſuæ prædicationis debent contemni. Sicut enim Hieronymus ait, Vt lixiuium per cinerem humidum fluens lauat, & non lauatur, ita bona doctrina per malum doctorem, animas credentium lauat a ſordibus peccatorum.*

DISTINCTIO LXXXIIII.

1 ps *SOlicitum quoq;, & vigilantem oportet eſſe epiſcopum circa defenſionem pauperum, releuationem oppreſſorum, tuitionem monaſteriorum. Quod ſi facere neglexerit, aſpere corripiendus eſt. Vnde Gregorius Anthemio ſubdiacono Campaniæ, l. 11. epiſt. 29.*

¶ Corripiatur epiſcopus, qui circa officium ſuum negligens extiterit. C. I.

PEruenit ad nos fratrem, & coepiſcopum noſtrum Paſchaſium ita deſidem, negligentemque in cunctis exiſtere; vt in nullo, quia eſt epiſcopus, agnoſcatur: adeo, vt neque eccleſia ipſius, neque monaſteria ſiue filii eccleſiæ; vel oppreſſi pauperes † eius erga ſe dilectionis ſtudium ſentiant; nec aliquam ſupplicantibus ſibi † in quibus iuſtum eſt, opem defenſionis accommodet; & (quod adhuc dici eſt grauius) conſilia ſapientum, & recta ſuadentium nulla patiatur ratione ſuſcipere, vt quod per ſe nequit attendere, ab altero ſaltem poſſit addiſcere. *Et infra.* ¶ Quod ſi ita eſt, nõ ſine culpa tua eſſe cognoſcas, qui eum obiurgare, atque coercere, vt dignum eſt, diſtuliſti. Quia ergo hoc totum non ſolum ipſum reprobat, ſed etiam ad ſacerdotalis officii pertinere probatur opprobrium; volumus, vt eum coram aliis ſacerdotibus, & quibuſdam de filiis ſuis nobilibus conteſtari pro hac re debeas, &

† *al. vel pauperes.* † *hu*] orig.

paulo plenius apud B. Greg.

† *vel*] orig.

os, & hortari. Si vero (quod nõ credimus) poſt hanc adhortationem noſtram ſc[illegible]to adhuc more negligens eſſe tentauerit, ad nos eſt omnibus tranſmittendus, vt hic poſitus diſcere poſſit, quid vel qualiter ſecundum Dei timorem agere conueniat ſacerdotem. Ibidẽ paulo inferius.

Item ad eumdem eod. lib. epiſt. 33.

¶ De eodem. C. II.

NVntiatum eſt nobis Campanię epiſcopos ita negligentes exiſtere, vt immemores honoris ſui, neque erga eccleſias, neque erga filios ſuos paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monaſteriorum ſolicitudinem gerant, ſeu in oppreſſorum, & pauperum ſe tuitionem impendant. Ideo hac tibi auctoritate præcipimus, vt eis a † te conuocatis, ex noſtro illos mandato diſtricte commoneas; quatenus deſides vlterius eſſe non debeant: ſed ſacerdotalem ſe habere zelum, & ſolicitudinem opere doceant; atque ita in his, quæ eos iuſte ſecundum Deum agere conuenit, vigilantes exiſtant, vt nullũ nos de eis denuo murmur exaſperet. Si quem vero eorum poſt hæc negligentem eſſe cognoueris; ad nos eum ſine aliqua excuſatione tranſmitte: vt quam ſit graue, nolle ab his, quæ reprehenſibilia, & valde vituperanda ſunt, corrigi; regulari in ſe valeat diſtrictione ſentire. † *al. ad.*

2 *Quod autem de munditia caſtitatis ſacerdotibus imperatur, hoc etiam de quibuſlibet altari ſeruientibus intelligendum eſt.* In Carthagi. can. c. 3. & 4.

Vnde in Carthaginenſi concilio 2. capite 2. Aurelius epiſcopus dixiſſe legitur.

¶ Qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentiam in omnibus ſeruent. C. III.

CVm in præterito concilio de continentiæ, & caſtitatis moderamine tractaretur, gradus iſti tres conſcriptione † quadam caſtitati per conſecrationes annexi ſunt. Epiſcopos, inquam, preſbyteros, & diaconos ita placuit, vt condecet ſacroſanctos antiſtites, & Dei ſacerdotes, nec non & leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentes eſſe in omnibus; quo poſſint ſimpliciter, quod a Deo poſtulant, impetrare: vt quod Apoſtoli docuerunt [a], & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ab vniuerſis epiſcopis dictum eſt, Omnibus placet, vt epiſcopi, preſbyteri, & diaconi, vel † qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes, etiam ab vxoribus abſtineant. Ab omnibus dictum eſt; Placet; vt in omnibus, & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, qui altario deſeruiunt.

† *al. conſtrictione caſtitatis per.* dist. 31. epiſcopos. dist. 31. c. aliter. † *al. &.*

a ¶ Docuerunt] *In vulgatis codicibus ſequebatur*. exemplo, *quod eſt ſublatum, quia neque in ipſo ſecundo Carthaginenſi, aut impreſſo, aut manuſcripto, neque in vnico codice canonum, cum quo Græcus canon conuenit, neque in vetuſtis Gratiani exemplaribus habetur & ex gloſſa videtur tranſlatum in textum.*

b ¶ Cuſtodiamus] *In codice canonum cap. 5. vnici Carthaginenſis ſequuntur hæc* Fauſtinus epiſcopus eccleſiæ Potentinæ prouinciæ Piceni. Legatus eccleſiæ Romanæ dixit, Placet, vt epiſcopi, &c. *quæ in recentioribus Colonienſibus conciliorum editionibus adſcripta ſunt alijs characteribus. Verum in priſca Colonienſi, duabus Pariſienſibus, & codicibus Vaticanis legitur quemadmodum apud Gratianum.*

Item ex concilio Carthaginenſi 5. c. 3.

¶ De eodem. C. IIII.

In cod. ca. c. 25. In Africa. c. 37. diſt. 32. c. placuit. †*al. propria.*

CVm de quorumdam clericorum, quamuis erga vxores proprias incontinentia referretur; placuit epiſcopos, & preſbyteros, & diaconos ſecundum priora † ſtatuta etiam ab vxoribus continere; quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur officio: ceteros autem clericos ad hoc non cogi; ſed ſecundum vniuſcuiuſque eccleſiæ conſuetudinem obſeruari debere c.

c ¶ Debere] *In codicibus impreſſis hæc ſequebantur*, contra Martinus Papa [ſi lector viduam duxerit] vt ſupra legitur. Sed illud, vbi neceſſitas vrget. *Quæ ſunt expuncta; quia in vetuſtis codicibus aut non habentur, aut ſunt adſcripta in margine.*

3 *Similiter, quod monogamus epiſcopus eſſe iubetur, etiam ad reliquos ordines eccleſiaſticos deriuari oportet.*

Vnde Siricius Papa Himerio Tarraconenſi epiſcopo, epiſt. 1. c. 11.

¶ Laica ſit tantum communione contentus clericus, viduam aut ſecundam ducens vxorem. C. V.

Anſ. l. 6. c. 7. Iuo p. 6. c. 51.

QVi ſquis clericus, aut viduam, aut certe ſecundam coniugem duxerit, omni eccleſiaſticæ dignitatis priuilegio mox nudetur; laica ſibi tantum communione conceſſa. Quam ita demum poterit poſſidere, ſi nihil poſtea, propter quod hanc perdat, admittat.

4 *Preſbyterorum vero nomen, quamquam a ſenectute ſit ſumptum, magis tamē maturitatem indicat ſapientiæ, quam caniciē corporis.*

Vnde Anacletus ad epiſcopos Italiæ, epiſt. 2.

¶ Preſbyteri ſeniores dicuntur non tam ætate, quam ſapientia. C. VI.

Anſ. l. 7. c. 96. Bur. l. 2. c. 5. Iuo p. 6. c. 25. *Prouerb. 29.* †*al. hic.*

POrro Moyſi præcipitur, vt eligat preſbyteros [id eſt ſeniores] Vnde & in prouerbiis dicitur [Gloria ſenum canicies.] hæc † vero canicies ſapientiam deſignat, de qua ſcriptum eſt [Canicies hominum prudentia eſt.] Cumque nongentos, & amplius annos ab Adam vſque ad Abraham vixiſſe homines legerimus; nullus alius prius appellatus eſt preſbyter, id eſt, ſenior, niſi Abraham, qui multo paucioribus vixiſſe annis conuincitur. Non ergo propter decrepitam ſenectutem, ſed propter ſapientiam preſbyteri nominantur.

DISTINCTIO LXXXV.

Io. Diaco. l. 3. cap. 11.

r ps H*Oſpitalitas vero vſque adeo epiſcopis eſt neceſſaria, vt ſi ab eis inueniantur alieni, iure prohibeantur ordinari.*

Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo, lib. 12. epiſt. 6.

¶ Hoſpi-

¶ Hoſpitalitatem neſciens, non fiat epiſcopus. C. I.

ARchidiaconum † Florentinum eccleſiæ Anconitanæ, qui ad epiſcopatum fuerat electus, ſcripturę quidem ſacrę ſcientiam habere; ſed ita ætatis ſenio iam confectum accepimus, vt ad regiminis officium non poſſit aſſurgere: adiicientes etiam ita illum tenacem exiſtere, vt in domo eius amicus ad charitatem numquam introeat. Ruſticus autem diaconus eiuſdem eccleſiæ, qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur; ſed quantum aſſeritur, pſalmos ignorat. Florentinum vero diaconum eccleſiæ Rauennatis, qui ab omnibus electus dicitur, ſolicitum eſſe nouimus; ſed qualis ſit interius, omnino non ſcimus. Ideoque fraternitas tua vnà cum fratre, & coepiſcopo noſtro Armenio ſuprafcriptæ eccleſiæ Anconitanæ viſitatore illuc feſtinet accedere, & diligenter de moribus † ſingulorum requirere, ſi de nullo ſibi ſunt crimine conſcii, quod eos ad hoc officium vetet accedere. Pariter etiam requirendum eſt, ſi hoc, quod de præfato archidiacono dictum eſt, quia numquam amicus domum eiųs ingreſſus eſt, ſi ita ſe veritas habeat, & vtrum ex neceſſitate, an ex tenacia † talis ſit; aut ſi ita ſenex eſt, vt ad regendum non poſſit aſſurgere; vel ſi tactis ſacroſanctis Euangeliis (ſicut nobis nuntiatum eſt) iuſiurandum præbuerit, numquam ſe ad epiſcopatum accedere. Sed & de Ruſtico diacono, quantos pſalmos minùs teneat, perſcrutandum eſt. Florentio autem diacono Rauennati, ſi nullum, ſicut dicimus crimen eſt, quod obſiſtat, apud epiſcopum eius agi neceſſe eſt, vt ei debeat ceſſionem concedere: non tamen ex noſtro mandato, vel dicto; ne contra ſuam voluntatem eum cedere † videatur.

† al. Florentinũ, al. Florentium archidiaconũ.

† al. de vita, & moribus.

† al. tenacitate.

† al. concedere, in recentioribus editionibus.

DISTINCTIO LXXXVI.

1 ps DOctorem *autem epiſcopum oportet eſſe, ne inferiorum culpa in eum refundatur, qui docendi officium accepit, quod exequi neſcit, vel negligit. Vnde Leo epiſcopus ſcribit Aquilegienſi epiſcopo, epiſt.* 3. & 84. *ſeu* 86.

¶ Negligentiæ rectorum imputantur culpę inferiorum. C. I.

INferiorum culpæ ordinum, ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides, negligenteſq; rectores: qui multam ſępe nutriunt peſtilentiam, dum auſteriorem [a] diſſimulant adhibere medicinam. Anſ. l. 6. c. 155.

[a] ¶ Auſteriorem] *Sic legitur in epiſtola 14. Verum in epiſtola 3. eiuſdem Leonis legitur,* neceſſariam. *Reliqua vtrobique eadem ſunt.*

Itē Leo epiſcopus Ruſtico Narbonēſi epiſc. epi. 90. ſeu 92. in princ.

¶ Homines ſunt diligendi, peccata odio habenda. C. II.

ODio habeantur peccata, non homines: corripiantur tumidi: tolerentur infirmi: & quod in peccatis ſeuerius caſtigari neceſſe eſt, non ſæuientis plectatur animo, ſed medentis.

Item Ioannes VIII.

¶ Qui negligit emendare, quod valet, facientis culpam habet. C. III.

Gregori. l. 7. reg. epiſ. 114. indict. 2. Roma. 1. Pelagius 2. Epiſt. 3. Eleutherius ſup. diſt. 83. c. error. 2. q. 7. negligere, & 23. q. 3. c. qui poteſt. Iuo p. 6. c. 115.

FAcientis culpam procul dubio habet, qui quod poteſt corrigere, negligit emendare. Scriptum quippe eſt [Non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus, participes iudicantur.] ¶ Et libat Domino proſpera, qui ab afflictis pellit aduerſa. Et negligere cum poſſis deturbare peruerſos, nihil aliud eſt, quam fouere. Nec caret ſcrupulo conſenſionis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Et probat odiſſe ſe vitia, qui condemnat errãtes. Nec relinquit ſibi locum deuiandi, qui non pepercerit excedenti. Et primus innocentiæ gradus eſt odiſſe nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui iungit cum prauitate conſenſum. Et nihil prodeſt alicui non puniri proprio, qui puniendus eſt a ieno peccato.

¶ *Caput hoc ex varijs ſententijs hinc inde collectis confectum eſt: quarum prima vſque ad verſ.* emendare, *ſumpta eſt ex epiſtola B. Gregorij 114. lib. 7. indict. 2. Theodorico, & Theoberto Regibus Francorum.*

2 *Si autem in corripiendo quis modum exceſſerit, nõ a ſubditis, ſed a Domino veniam petat. Vnde Auguſtinus de vita*[a] *clericorum.*

¶ Veniam a ſubditis non petat, qui corripiendo modum exceſſerit. C. IIII.

Iuo p. 6. c. 384. † in ipſis] or.

QVando neceſſitas diſciplinæ, minoribus coercendis dicere vos verba dura compellit; ſi etiam, ipſi † modum vos exceſſiſſe ſentitis; non a vobis exigitur, vt ab eis veniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimia ſeruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda eſt venia ab omnium Domino, qui nouit etiam eos, quos plus iuſto forte corripitis, quanta beneuolentia diligatis.

a ¶ De vita] *Inter opuſcula B. Auguſtini anno Domini 1481. Parmæ impreſſa ſunt tres ſermones de communi vita clericorum, ex quibus vulgatis tomis operum B. Auguſtini tomo decimo referuntur duo ſub numero 52. & 53. ad fratres in eremo. Tertius autem cum epiſtola 109. omnino conuenit, ſed quæ in epiſtola diriguntur ad monachas, in ſermone diriguntur ad viros. Ex iſtis tribus ſermonib. de communi vita clericorum multa capita accepit Gratianus (vt ſuis locis notabitur) & hoc quidem ex tertio.*

3 *In doctrina vero ſacræ ſcripturæ, auctoritatem debet epiſcopus præferre, non ſæcularium litterarum peritiam oſtentare. Non enim epiſcopalis officij eſt, Grammaticam exponere, ne laudes Iouis perſonent ore Pontificis.*

Vnde Gregorius ſcribit Deſiderio epiſcopo, lib. 9. epiſt. 48.

¶ Sacram ſcripturam, non Grammaticam debet epiſcopus exponere. C. V.

Bur. l. 1. c. 97. Iuo p. 4. c. 161. & p. 5. c. 199.

CVm multa nobis bona de veſtris fuiſſent ſtudiis nuntiata, ita cordi noſtro nata eſt lætitia, vt negare ea, quæ ſibi fraternitas veſtra concedenda popoſcit, minime valeremus. Sed poſt hoc peruenit ad nos (quod ſine verecundia memorare non poſſumus) fraternitatem tuam grammaticam quibuſdam exponere. Quam rem ita moleſte

ſuſcepi

ſuſcepimus, ac ſumus vehementius aſpernati, vt ea, quæ prius dicta fuerint, in gemitum & triſtitiam verteremus: quia in vno ſe ore cum Iouis laudibus Chriſti laudes non capiunt. Et quam graue, nefandumque ſit epiſcopis, canere, quod nec laico religioſo conueniat, ipſe conſidera.

4 *Liberalem quoque neceſſitatem patientibus ſacerdotum eſſe oportet: alias autem vacuum portabit nomen epiſcopi. Vnde Gregorius ſcribit l.5.epi.29.ſeu c.129. Secundino ſeruo Dei inter cetera.*

¶ Sine liberalitate inane portatur nomen epiſcopi. C. VI.

FRatrem noſtrum Marinianum epiſcopum verbis, quibus vales, excita: quia obdormiſſe eum ſuſpicor. *& infra.* ¶ Dic ergo ei, cum loco mutet & mentem. Non ſibi credat ſolam lectionem, & orationem ſufficere, vt remotus ſtudeat ſedere, & de manu minime fructificare: ſed largam manum habeat, neceſſitatem patientibus concurrat; alienam inopiam ſuam credat: quia ſi hæc non habet, vacuum epiſcopi nomen tenet.

5 *In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum, & perſonarum: rerum, vt non omnia vni, ſed ſingulis quædam præſtentur, vt pluribus prodeſſe poſſimus; iuxta illud Prophetæ [Diſperſit, dedit pauperib.] perſonarum, vt primum iuſtis, deinde peccatorib. quibus tamē dare prohibemur, nō quia homines ſunt, ſed quia peccatores. Vnde Auguſtinus tract.100. ad c.16. Ioannis.* Pſal. 111.

¶ Immane peccatum eſt res ſuas donare hiſtrionibus. C. VII.

DOnare res ſuas hiſtrionibus vitium eſt immane, nō virtus. Et ſcitis de talibus, quam ſit frequens fama cum laude: quia ſicut ſcriptum eſt, [laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ; & qui iniqua gerit, benedicitur.] Iuo p.11.c.84 *Pſal.9.*

Idem in pſal. 102. ad verſ. [Faciens miſericordias.]

¶ Grauiter delinquunt, qui venatori aliquid donant. C. VIII. Iuo p.13.c.31

QVi venatoribus donant; quare donant? dicant mihi; quare donant venatori? Hoc in illo amant †, in quo nequiſſimus eſt; hoc in illo paſcunt, hoc in illo veſtiunt: ipſam nequitiam publicam † ſpectaculis omnium. Qui donant hiſtrionibus, qui donant aurigis, qui donant meretricibus, quare donant? numquid non & ipſi hominibus donant? Non tamen ibi attendunt naturam operis Dei, ſed nequitiam operis humani. †*amat.* Iori. & ſic deinceps. † *al. publicant.*]

Idem ibidem paulo inferius.

¶ De eodem. C. IX.

QVi venatoribus donant, nō homini donant, ſed arti nequiſſimæ. Nam ſi homo tantum eſſet, & venator non eſſet, non donares: honoras in eo vitium, non naturam. Iuo ibidem.

Idem in pſal.147.

¶ De eodem. C. X.

Iuo p.13.c.22. VIdent homines venatorem, & delectantur: væ miſeris, ſi non ſe correxerint. Qui enim vident venatorem, & delectantur; videbunt Saluatorem, & contriſtabuntur.

Inter opera adſcripta Hieronymo, tomo 8. *Item Hieronymus in pſal. 90. ad Verſ. [Sperabo in Domino.]*

¶ De eodem. C. XI.

Iuo p.13.c.35. ESau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorem, piſcatores inuenimus ſanctos.

Item Ambroſius in homilia 33. de Quadrageſima.

¶ De eodem. C. XII.

Iuo p.13,c. 34. QVid prodeſt ieiunare viſcerib. & luxuriare venatibus? abſtinere cibis; errare peccatis?

Idem ibidem paulo inferius.

¶ De eodem. C. XIII.

Iuo ibidem. AN putatis illum ieiunare fratres, qui primo diluculo non ad eccleſiam vigilat, non beatorum martyrum loca ſancta perquirit, ſed ſurgens congregat ſeruulos; diſponit retia, canes producit, ſaltus, ſiluasq; perluſtrat? ſeruulos, inquam, ſecum pertrabit, fortaſſe magis ad eccleſiam feſtinantes; & voluptatibus ſuis peccata accumulat aliena; neſciens reum ſe futurum tam de ſuo delicto, quam de perditione ſeruorum.

Item Ambroſius lib. 1. de officijs, c. 30.

¶ Quæ ſint in liberalitate ſeruanda. C. XIIII.

Anſ. l.13.c.28. Pol. l.6.c.20. *Gal. 6.* NOn [a] ſatis eſt bene velle, ſed etiam benefacere. Nec ſatis eſt iterum benefacere; niſi id ex bono fonte, hoc eſt ex bona voluntate proficiſcatur. *& infra.* ¶ Perfecta liberalitas fide, cauſa, loco, tempore commēdatur, vt primum opereris circa domeſticos fidei. Grandis culpa, ſi ſciente te fidelis egeat; ſi ſcias eum ſine ſumptu eſſe; fame laborare, ærumnam perpeti; qui præſertim egere erubeſcat: ſi in cauſam ceciderit aut captiuitatis ſuorum, aut calumniæ, & non adiuues: ſi ſit in carcere, & pœnis, & ſuppliciis propter debitum aliquod iuſtus excrucietur (nam etſi omnibus debetur miſericordia, tamē iuſto amplius:) ſi tempore afflictionis ſuæ nihil a te impetret, ſi tempore periculi, quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua valeat, quam vita morituri; non eſt leue peccatum [b].

a Non ſatis] *Hinc vſque ad c.* Si quid vero. *in aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus, & apud Anſelmum eſt vnicum caput.*

b ¶ Non eſt leue peccatum] *Verba hæc non ſunt ibi apud Ambroſium, ſed tamen apud Anſelmum, & in Polycarpo.*

Poly. ibid. Anſel. ibid. *Idem ibidem paulo inferius.*

¶ De eodem. C. XV.

† *al. Deus*] orig. *3. Reg. 19.* DOminus † non vult ſimul effundi opes, ſed diſpenſari, niſi forte, vt Heliſæus, qui boues ſuos occidit, & pauit pauperes ex eo, quod habuit.

habuit: vt nulla cura teneretur domeſtica; ſed relictis omnib. in diſciplinam ſe propheticam daret.

Idem ibidem continenter.

¶ De eodem. C. XVI.

ESt probanda illa etiam liberalitas, vt proximos ſeminis tui non deſpicias, ſi egere cognoſcas. Melius eſt enim, vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitati: non tamē, vt illi ditiores eo fieri velint, quod tu poſſes conferre inopibus: cauſam ᶜ enim natura præſtat, non gratia: Neque enim propterea te Domino dicaſti, vt tuos diuites facias; ſed vt vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras: & precio miſerationis peccata redimas tua. Putant ſe parū poſcere? pretium † tuum quærunt: vitæ tuæ fructum adimere contendunt: & accuſant †, quod eos diuites non feceris: cum te illi velint æternæ vitæ fraudare mercede? Anſ. ibid. Polycar. ibi. † *al. pramiū.* † *al. accuſat*] orig. & sic deinceps.

ᶜ ¶ Cauſam enim] *Apud B. Ambroſium legitur,* cauſa enim præſtat, non gratia, *itemque apud Anſelmum, & in Polycarpo. Sed vetuſti codices Gratiani, & gloſſa eum impreſſa concordant. Alia autem nonnulla ex ipſo Ambroſio ſunt emendata.*

Item ibidem paulo inferius.

¶ De eodem. C. XVII.

COnſideranda eſt etiam in largiendo ætas, atque debilitas; nonnumquam etiam verecundia, quæ ingenuos prodit natales, vt ſenibus plus largiaris, qui ſibi labore iam non queunt victum quærere. Similiter & debilitas corporis, & hæc iuuanda promptius: tū ſi quis ex diuitiis cecidit in egeſtatem: & maxime, ſi non vitio ſuo, ſed aut latrociniis, aut proſcriptione †, aut calumniis, quæ habebat, amiſit. Polycar. ibi. Anſ. ibid. † *al. praſcriptione.*

Idem libro 2. officiorum, c. 21.

¶ De eodem. C. XVIII.

PVlchra ᵈ etiam liberalitas eſt in ipſo quoque pauperis dato menſuram tenere, vt abundes pluribus, non conciliandi fauoris gratia vltra modum fluere. Quidquid ex affectu puro, & ſincero promitur, hoc eſt decorum: non ſuperfluas ædificationes aggredi, nec prætermittere neceſſarias. Et maxime ſacerdoti hoc cōuenit, ornare Dei templum honore † congruo, vt etiam hoc cultu aula Domini reſplendeat: impenſas miſericordiæ conuenientes frequētare: quantum oporteat, largiri peregrinis, non ſuperflua, ſed competentia, &c. *Idem.* ¶ Compatiamur alienis calamitatibus, neceſſitates aliorum quantum poſſumus, iuuemus; & plus interdum, quam poſſumus. Melius eſt enim pro miſericordia cauſas præſtare, vel inuidiam perpeti, quam prætendere inclementiam; vt nos aliquando in inuidiam incidimus, qui confregimus vaſa myſtica, vt captiuos redimeremus. Poly. ibid. Anſ. ibid. † *decore*] orig. eod. lib. c. 28.

a ¶ Pulchra etiam] *Apud B. Ambroſium legitur*: pulcra liberalitas erga ipſos quoque pauperes menſuram tenere. *Sed apud Anſelmum, & in Polycarpo habetur vt apud Gratianum, & adeſt gloſſa in voce,* dato.

Idem ad c.3. Lucæ, in verſ. [Generatio viperarum.]

¶ De eodem. C. XIX.

† *Singulis quoq;*] orig. IN † ſingulis quoque generibus hominum conueniens tribuit Sanctus Baptiſta Ioannes reſponſum, vnum omnibus, ita: publicanis, ne vltra præſcriptum exigant: militibus ne calumniam faciant, ne prædã requirant; docens ideirco ſtipendia conſtituta militiæ, nedum ſumptus quæritur, prædo graſſetur. Sed hæc, & alia officiorum præ- *al. Miſericordia.* cepta propria ſingulorũ; miſericordia † cõmunis eſt vſus. Ideo commune præceptum omnibus officiis, omnibus ætatibus neceſſaria, & ab omnib. deferenda. Non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel vrbanus, diues, & pauper, omnes in commune admonentur, vt conferant non habenti. Miſericordia enim plenitudo virtutũ eſt. Et ideo omnibus eſt propoſita perfectæ forma virtutis, ne veſtimentis, alimentiſque ſuis parcant. Miſericordiæ tamen ipſius pro poſſibilitate conditionis humanæ menſura ſeruetur, vt non ſibi vnuſquiſque totam eripiat, ſed quod habet, cum paupere partiatur.

Idem ad c. 18. Lucæ.

¶ De eodem. C. XX.

Mat. 15. *Leuit. 20.* *Exod. 21.* CEterum Dei traditio eſt, vt prius paſcas parentes. Nam ſi iuxta diuinum oraculum contumelia parentis morte luitur, quanto magis fames, quæ morte grauior eſt? Quo loco inſolentem Dominus infrenat iactantiam, &c.

Idem in libro de officijs b

¶ De eodem. C. XXI.

Anſ. l. 13. c. 28. Pol. l. 5. t. 20. D T. 22. q. 32. ar. 5. PAſce fame morientem, quiſquis enim paſcendo hominem ſeruare poteras, ſi non pauiſti, occidiſti.

b ¶ De officiis] *Caput hoc non eſt inuentum apud B. Ambroſium: ſed apud Anſelmum, & in Polycarpo ex eodem citatur, & Bartholomaus Vrbinas Emerita in Milleloquio, quod collegit ex dictis B. Ambroſii, affert hunc locum ex eodem Ambroſio in libro de alendis pauperibus, qui liber hactenus deſideratur.*

Item Hieronymus in commentarijs ad Galatas, c. 6. in verſ. Alter alterius.

¶ De eodem. C. XXII.

QVi clementiam non habet, nec indutus eſt viſcera miſericordiæ, & lacrymarum, quamuis ſpiritalis ſit, non adimplet † legem *† adimplebit*] orig. Chriſti.

6 *Similiter etiam oportet epiſcopum non eſſe percuſſorem, id eſt non ad vindictam facilem.*

Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo Panormitano, libro 11. epiſt. 49.

¶ Ad

¶ Ad vindictam epiſcopus facilis eſſe non debet. C. XXIII.

Si quid vero de quocunque clerico ad aures tuas peruenerit, quod 15.q.7.ſi te iuſte poſſit offendere, facile non credas: nec ad vindictam te res quid. accendat incognita: ſed præſentibus ſenioribus eccleſiæ tuæ diligenter eſt veritas perſcrutanda: & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis.

Idem Ianuario epiſcopo, lib. 7. indict. 2. epiſt. 1.

¶ De quodam epiſcopo qui antequam Miſſarum ſolennia celebraret, die Dominico ad exarandam meſſem cuiuſdam profectus eſt. C. XXIIII.

Tanta nequitia ad aures meas de tua ſenectute peruenit, vt eam 1 q 7. tanta. niſi adhuc humanitus penſaremus, fixa iam maledictione feri Bur. l. 1 c. remus. Dictum quippe mihi eſt, quod Dominico die, priuſquam Miſ 197. ſarum ſolennia celebrares, ad exarandam meſſem latoris præſentium Iuo par. 2. c. perrexiſti, & poſt exarationem eius, Miſſarum ſolennia celebraſti: 78. & p. 5. poſt Miſſarum ſolennia etiam terminos poſſeſſionis illius eradicare c. 312. minime timuiſti. Quod factum quæ pœna debeat inſequi, omnes qui audiunt, ſciunt. Dubii autem de tanta hac peruerſitate fueramus: ſed filius noſter Cyriacus, abbas a nobis requiſitus, dum eſſet Caralis, ita ſe cognouiſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur, † vt aliquando reſipiſcas miſer ſenex; atque a tanta te leuitate morum, † al. horta- & operum peruerſitate compeſcas †. Quanto morti vicinior effice- mur ali- ris, tanto fieri ſolicitior, atque timidior debes. Et quidem pœnæ ſen quando re- tentia in te fuerat iaculanda: ſed quia ſimplicitatem tuam † cum ſe ſipiſce. nectute nouimus; interim tacemus. Eos vero, quorum conſilio hæc e † al. compe- giſti, in duobus menſibus excommunicatos eſſe decernimus: ita ta ſce. men, vt ſi quid eis intra duorum menſium ſpatium humanitus aduenerit: benedictione viatici non priuentur. Deinceps autem ab eorum conſiliis cautus exiſte: te quoque ſolicite cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bono magiſter eſſe debuiſti, nec ſimplicitati tuæ vlterius, nec ſenectuti parcamus.

7 *Vel percuſſor eſſe prohibetur, ne videlicet propriis manibus aliquem cadat. Vnde in Agathenſi[a] concilio legitur.*

¶ Non licet epiſcopo propriis manibus aliquem cædere. C. XXV.

Non licet epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere. Hoc enim a- Burc. l. 1. c. lienum a ſacerdote eſſe debet. 202.

a ¶ Agathenſi] *Hoc caput non habetur in Agathenſi, quod extat. Burchardus, &* Iuo p. 5. c. 316. *Iuo citant ex decretis Bonifacii Papæ. Habetur autem in nouellis conſt. 13. c. 16. apud Iulianum antecess. Non diſſimile etiam eſt canon 28. Apoſtolorum, quem interpretatur ſynodus Conſtantinopolitana, quæ prima, & ſecunda dicta eſt. c. 9.*

8 *Prohibetur etiam epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus, ne aliquo inhoneſto negotio victum, vel cetera ſibi neceſſaria quærat.*

Quod generaliter de omnibus diuino cultui mancipatis, id eſt, clericis, & monachis intelligi oportet.

Vnde in Chalcedonenſi concilio, c. 5. legitur.

¶ Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſeruiant. C. XXVI.

Bur. l. 2. c. 145. Iuo p. 6. c. 28. † al. ſecularium.

PEruenit ad ſanctam ſynodum, quia de ijs, qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam, alienarum poſſeſſionum conductiones, & cauſas ſæculares † ſuſcipiunt; & a ſacris quidem officiis ſe per deſidiam ſeparant, ad domos autem ſæcularium concurrunt, & ſubſtantiarum eorum gubernationes auaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decreuit ergo ſancta, & magna ſynodus, neminem horum deinceps, hoc eſt, epiſcopum, ſiue clericum, aut monachum conducere poſſeſſiones, aut miſceri ſæcularibus procurationibus; niſi forte, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, ſiue curationes inexcuſabiles attrahuntur, aut cui ciuitatis ipſius epiſcopus eccleſiaſticarum rerũ commiſerit gubernacula, vel orphanorum, ac viduarum, quæ indefenſæ ſunt, & earum perſonarum, quæ maxime eccleſiaſtico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis vero tranſgreſſus fuerit hæc præcepta, correctioni eccleſiaſticæ ſubiaceat.

DISTINCTIO LXXXVII.

1 ps VIduis autem, & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus epiſcopi debent adeſſe: & contra improborum violentias protectionis patrocinium eis negare non debent.

† al. Leontio.

Vnde Gelaſius Gerentio †, & Petro epiſcopis.

¶ Implorantibus patrocinium, epiſcopi debent adeſſe. C. I.

LIcet omnibus de nobis ſperantibus non debeamus, in quantũ poſſumus, nos negare; plus tamen viduarum, & orphanorum cauſas, & impenſius ducimus exequendas: quas tueri a nobis, vel ab omnibus diuina manifeſtat aſſertio.

Idem Anaſtaſio epiſcopo.

¶ De eodem. C. II.

† al. prodeſſe.

DEfenſionis propriæ deſolatis auxilio, & qui ſuis actibus adeſſe † pro ætatis infirmitate non poſſunt, exoratum pontificem decet ſubuenire: quia pupillis [a] tuitionem etiam diuinitas iuſſit impendi. Et ideo Maximo, & Ianuario, clericalis officii (qui ſe ſolatio parentum) vel propinquorum aſſerunt deſtitutos) auxilium ex noſtra delegatione præſtabis: vt aduerſus improbitates aduerſariorum ſuorum protecti, ruæ executionis anniſu noxia commenta non ſentiant.

a ¶ Pupillis) *In codicibus impreſſis ſequebatur, & viduis: quæ voces expunctæ ſunt, quia abſunt a pleriſque vetuſtis. Et quæ antecedunt, ac ſequuntur, oſtendunt agi hic tantum de pupillis.*

Idem Leontio, & Petro epiſcopis.

¶ De

¶ De eodem. C. III.

QViſquis in negotiis ſuis noſtri nominis interceſſione ſperat ſibi remedia poſſe conferri, prona nos conuenit animoſitate præſtare.

Idem Honorio epiſcopo.

¶ De eodem. C. IIII.

DIuinæ retributionis memor ad pontificalem conſcientiam non ambigas pertinere, egentium commodis piam ſolicitudinem non negare.

Idem Fortunato epiſcopo.

¶ Tueatur eccleſia, quos in ſui defenſione ſuſcepit. C. V.

IRreligioſum prorſus & execrabile iudicamus, ſi quiſquam [b] vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos, non omni fide, & tota animi ſui educauerit ſanctitate. Ac cum Olympius diaconus dilectionis tuæ, Felicis, & Olympii ſuggeratur auunculus, eoſque paruulos tutelæ vice ſuſceperit nutriendos; vltra latrocinium eſſe iudicamus, quod eos boniſculis † parentum (ſicut aſſerunt) reliquit extorres; alia retinendo, alia contra leges, & iura vendendo.

Iuo par. 6. c. 109. † *al. bonuſculis.* Raban. pœn. c. 22. Bur. l. 3. c. 195. Iuo p. 3. c. 112. Ibid. c. 6. *C. 7.*

[b] ¶ Quiſquam] *In vulgatis codicibus ſequebatur vox,* clericos, *quæ in aliquot manuſcriptis, & apud Iuonem non habetur, adeoque ſublata eſt. Non enim hic clericos cum laicis, ſed extraneos cum ſanguine iunctis comparat.*

Item ex concilio Arauſicano 1. c. 5. & ſequentibus.

¶ Confugientes ad eccleſiam extrahere non licet. C. VI.

EOs, qui ad eccleſiam confugerint, tradi non oportere: ſed loci ſancti reuerentia, & interceſſione defendi. ¶ Si quis autem mancipia clericorum pro ſuis mancipiis ad eccleſiam confugientibus crediderit occupanda, per omnes eccleſias diſtrictiſſima damnatione feriatur. ¶ In eccleſia quoque manumiſſos, & per teſtamentum eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſeruitutem, vel obſequium, vel ad colonariam conditionem reuocare tentauerit, animaduerſione eccleſiaſtica coerceatur †.

Iuo par. 3. c. 154. & 245. Pan. l. 2. c. 48. † *coerceb*i*tur*] orig. Iuo par. 3. c. 159. & p. 6. c. 51.

Item ex concilio Agathenſi, c. 29.

¶ In libertate eccleſia tueatur libertos. C. VII.

LIbertos legitime a dominis ſuis factos, eccleſia, ſi neceſſitas exegerit, tueatur: quos ſi quis ante audientiam aut peruadere, aut exſpoliare præſumpſerit, ab eccleſia repellatur.

Pan. l. 2. c. 82. Burc. l. 3. c. 186. Iuo p. 6. c. 246. & p. 16. c. 52.

Item ex concilio Toletano 4. c. 71.

¶ A ſacerdotibus defendantur liberti, ne in ſeruitutem reuocentur. C. VIII.

LIberti, qui a quibuſcumq; manumiſſi ſunt, & eccleſiæ patrocinio condemnati exiſtunt, ſicut regulæ antiquorum Patrum conſtituerunt ſacerdotali defenſione a cuiuſlibet inſolentia protegantur, ſiue in ſtatu libertatis eorum, ſiue in peculio, quod habere noſcuntur.

Pan. l. 2. c. 83. cap. lib. 6. c. 142. concor. Vaſenſe 1. c. 9.

Item ex concilio Arelatenſi 2. c. 32.

¶ Expoſitos defendat eccleſia, ſi quis eorum calumniator extiterit. C. IX.

Burc. l. 3. c. 201. Iuo p. 3. c. 252. Pol. l. 3. ti. 13. † al. ponatur epiſtola.

3 SI expoſitus ante eccleſiam cuiuſcumque fuerit miſeratione collectus, conteſtationis ponat † epiſtolã, vt ſi is, qui collectus eſt, intra decẽ dies quæſitus, agnituſque nõ fuerit, ſecurus habeat, qui collegit. Sane qui poſt prædictum tempus calumniator extiterit, vt homicida, eccleſiaſtica diſtrictione damnabitur, ſicut Patrum ſanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII.

1 ps PRohibentur ergo clerici cupiditatis negotia ſuſcipere, nõ pietatis curam viduis, & orphanis impendere.

Vnde Melchiades [a] Papa.

¶ De eodem. C. I.

In ſcripto de primitiua eccleſia, & munificẽtia Conſtantini ex concilio Chalcedon. c. 3. † abſunt iſtę duæ voces fere ab omnibus manuſcriptis. Exod. 33. Gen 28.

DEcreuit ſancta ſynodus nullum deinceps clericum aut poſſeſſiones conducere, aut negotiis ſæcularibus ſe miſcere, niſi propter curam pupillorum, [& † orphanorum] ac viduarum, aut ſi forte epiſcopus ciuitatis eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem habere præcipiat. Vbi liquido patet, quia alia ſunt negotia ſæcularia, alia eccleſiaſtica. Nonne Moyſes in ſęculo erat, cum crebro tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione raptus foris infirmantium negotiis vrgebatur? *& infra.* Sic & Iacob aſcendentes, & deſcendentes Angelos vidit: quia videlicet rectores eccleſiæ non ſolum Deo contemplando ſuperna appetunt, ſed deorſum quoque ad membra illius miſerando deſcendunt. Et Domini ſacerdotes horum facta imitantur, & ſe cuſtodiunt, & ſubditorum onera portant.

a ¶ Melchiades] *Caput hoc habetur in ſcripto de primitiua eccleſia, & munificentia Conſtantini, quod in antiquis conciliorum voluminibus continenter ſequitur poſt decreta Melchiadis (quamuis in recentioribus conciliorum Neocæſarienſe ſit interpoſitum) & ex illa coniunctione fortaſſe factum eſt, vt hoc quoq; ſcriptum olim decretis Melchiadis adnumerari ſolitum eſſet, cum tamen in eo de Niceno concilio & alijs, quæ poſt Melchiadem geſta ſunt mentio fiat: quod ex cap. ad futuram. infra 12. q. 1. apparet.*

Item Gelaſius Papa ad epiſcopos per Lucaniam, c. 17.

Concil. Aquiſgranen. c. 93. 14. q. 4. c. clerici. Pol. l. 4. t. 31. † al. inhiare. Matt. 21. 2. Tim. 2.

¶ De eodem. C. II.

COnſequens eſt, vt de illa quoque de Piceni partibus nuper ad nos miſſa relatio nuntiauit, non prætereunda putaremus; id eſt plurimos clericorum negotiationibus inhoneſtis, & lucris turpibus imminere †, nullo pudore cernentes Euangelicam lectionem, qua ipſe Dominus negotiatores e templo verberatos flagellis aſſeritur expuliſſe, nec Apoſtoli verba recolentes, quibus ait, [Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus,] Pſalmiſtam quoque Dauid ſurda diſſimulantes aure, cantantem [Quoniam non cognoui negotiatio-

gociationes, introibo in potentias Domini.] Proinde huiuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus nouerint abſtinendum, & ab omni cuiuſlibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum: aut in quocumque gradu ſint poſiti, mox a clericalibus officiis abſtinere cogantur: quoniam domus Dei, domus orationis & eſſe debet, & dici, ne per † officia negotiationis potius ſit latronum ſpelunca.

Pſ. 70. Vide infra, c. quoniam. *Luc. 19.* *† ne officina negotiationum, & ſpelunca, potius ſit latronum]* orig.

Item ex ſeptimo canone Apoſtolorum.

¶ In ſacris ordinibus conſtitutus ſæculares curas aſſumere non debet. C. III.

Epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam ſæculares curas aſſumat, ſin aliter, deiiciatur.

Item Gregorius Romano defenſori, lib. 8. epiſt. 11.

¶ Epiſcopus ſæcularibus cauſis occupari non debet. C. IIII.

Perlatum eſt ad nos reuerendiſſimum Fratrem noſtrum Baſilium epiſcopum, velut vnum de laicis in cauſis ſæcularibus occupari, & prætoriis inutiliter deſeruire. Quæ res quoniam & ipſum vilem reddit, & reuerentiam ſacerdotalem annihilat; ſtatim vt experientia tua hoc præceptum ſuſceperit, eum ita ad reuertendum diſtricta executione compellat, quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat: ne ſi quolibet modo eū ibidem amplius moram habere permiſeris; cum ipſo apud nos grauiter incipias eſſe culpabilis. Anſel. l. 6. c. 179.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 18.

¶ Teſtamentorum tuitionem, & curam rei familiaris epiſcopus non ſuſcipiat. C. V.

ij Epiſcopus tuitionem teſtamentorum non ſuſcipiat. Pol. l. 4. t. 5.

Item ex eodem, c. 20.

¶ De eodem. C. VI.

iij Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet, ſed lectioni, & orationi, verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

Item ex eodem, c. 17.

¶ De eodem. C. VII.

iiij Epiſcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per ſeipſum, ſed per archipreſbyterum, aut per archidiaconum agat. Polycar. ibi.

Item Gregorius Quertino ex præfecto. epiſt. 30. lib. 10.

¶ Ratiociniorum cauſas clericus ſuſcipere non debet. C. VIII.

Inutile, & valde laborioſum eſt, hominē litteratum, ratiociniorum cauſas aſſumere, & in eis ſe, quod non expedit, obligare.

Item Hieronymus ad Nepotianum de vita clericorum.

¶ Fugiendus eſt clericus negotiator. C. IX.

NEgotiatorem clericum, & ex inope diuitem, ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem fuge.

Item Auguſtinus in libro quæſtionum veteris, & noui teſtamenti, c.127.

¶ Clerico negotiari non licet. C. X.

Iuo p.8.c.89. Pan.l.7.c.26. FOrnicari omnibus ſemper non licet: negotiari vero aliquando licet; aliquando non licet. Antequam enim eccleſiaſticus quis ſit; licet ei negotiari: facto iam, non licet.

[*Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper Matthæum*, [*id eſt, auctor operis imperfecti, hom.38. ad c.21. Matth.*

¶ De eodem. PALEA. C. XI.

Paulo aliter. EIiciens Dominus vendentes, & ementes de templo, ſignificauit, quia homo mercator vix, aut numquam poteſt Deo placere. Et ideo nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, aut ſi voluerit eſſe, proiiciatur de eccleſia Dei; dicente propheta: [Quia non cognoui negotiationes; introibo in potentias Domini.] Quemadmodum enim, qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere volens, & ſe commendare, ſine maliloquio eſſe non poteſt: (neceſſe eſt enim vt iſti male loquantur de illo, & illi male de iſto.) ſic qui emit, & vendit, ſine mendacio, & periurio eſſe non poteſt. *& paucis interiectis.* ¶ Sed eſt nec ſtabilis ſubſtantia eorum, neque ad bonũ proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodum enim ſi triticum, aut aliud † tale cernas in cribro: dum huc, & illuc iactatur, grana omnia paulatim deorſum cadunt; & tandem in cribro nihil remanet, niſi ſtercus ſolũ, ſic de ſubſtantia negotiatorum nouiſſime nil remanet, niſi ſolum peccatum. Sed omnes homines videntur eſſe mercatores. Oſtendam ergo, quis non eſt negotiator, vt quis talis non fuerit, eum intelligas eſſe negotiatorem. Quicumque rem comparat, non vt ipſam rem integram, & immutatã vendat, ſed vt materia ſibi ſit inde aliquid operandi, ille non eſt negotiator. Qui autẽ comparat rem, vt illã ipſam integram, & immutatam dando lucretur, ille eſt mercator, qui de templo Dei eiicitur. Vnde ſuper omnes mercatores plus maledictus eſt vſurarius. Ipſe nã que rem datam a Deo, vendit non comparatam, vt mercator; & poſt fœnus rem ſuam repetit, tollens aliena cum ſuis; mercator autem non repetit rem venditam. Adhuc dicit aliquis. Qui agrum locat, vt agrariam recipiat, aut domum, vt penſiones recipiat, nonne eſt ſimilis ei, qui pecuniam dat ad vſuram? Abſit. Primum quidem, quoniam pecunia non ad aliquem vſum diſpoſita eſt, niſi ad emendum. Secundo, quoniam agrum habens arando accipit ex eo fructũ; habens domum, vſum manſionis capit ex ea. Ideo qui locat agrum, vel domum, ſuum vſum dare videtur, & pecuniã accipere, & quodãmodo quaſi cõmutare videtur cũ lucro lucrum: ex pecunia repoſita nullũ vſum capis. Tertio ager, vel domus vtẽdo veteraſcit. Pecunia aũt cum fuerit mutuata, nec minuitur,

Pſal. 70. *† aliquam bladi ſpeciẽ.*

minuitur, nec veteraſcit [Et menſas nummulatorum ſubuertit.] Pecunia ſpiritualiter homines intelliguntur; quia ſicut nummus habet charagma Cæſaris, ſic homo habet charagma Dei. Et quemadmodum ſolidus, qui non habet charagma Cęſaris, reprobus eſt; ita & homo, qui non oſtendit in ſe imaginem Dei, reprobus æſtimatur. Vnde Eſaias dicebat ad Hieruſalem [Pecunia tua reproba eſt, caupones tui miſcent *Eſa. 1.* vinum cum aqua, &c.] Ideo ergo menſas nummulariorum euertit, ſignificans, quia in templo Dei non debent eſſe nummi, niſi ſpirituales, id eſt, qui Dei imaginem, non diaboli portant. Aut certe menſas nummulariorum, ſacerdotum dicit ſcripturas. Nouo enim teſtamento ſuccedente priori, euerſæ ſunt ſcripturæ illorum.

¶ Hæc Palea (quemadmodum & ſequens) eſt in aliquot vetuſtis exemplaribus, in quibus Paleæ raro habentur. Eſt autem ſumpta ex auctore operis imperfecti (cuius multæ ſententiæ partim reijciendæ partim in bonam partem interpretandæ ſunt) & quidem multis locis de induſtria. quod ibi plenius, hic in ſummam redactum eſt, incolumi fere ſententia. Quamobrem ea tantum mutata, aut locupletata ſunt; quæ valde conducere viſum eſt. Quod etiam in ſequenti capite eſt obſeruatum.

Item ex verbis Auguſtini [hinc inde collectis, & in ſummam redactis, ad pſal. 70. ver. Quoniam non cognoui.]

¶ De eodem. PALEA. C. XII.

QVoniam non cognoui litteraturam.] Aliqui codices habent [negotiationes:] in quo diuerſitas interpretum, ſenſum oſtēdit, non errorem inducit. Ergo ſi propterea iſte tota die laudem Dei dicit, quia non cognouit negotiationes; corrigant ſe Chriſtiani; non negotientur. Sed ait mihi negotiator. Affero ex longinquo merces; mercedem laboris mei, vnde viuam, peto: dignus eſt operarius mercede ſua. *Lucæ. 10.* De mendacio, de periurio agitur, non de negotio. Ego enim mentior, non negotium. Poſſem enim dicere; tanto emi, tanto vendam: ſi placet, eme. Quomodo ergo reuocas a negotiatione? omnes artifices mentiuntur, ſutores, agricolæ. Vis, vt optem carum tempus, vt poſſim vendere annonam, quam ſeruaui? Sed non hoc faciunt, inquis, agricolæ boni: nec illa negotiatores boni. Quid enim? Etiam & filios habere malum eſt; quia quando eis caput dolet, malę & infideles matres ligaturas ſacrilegas, & incantationes quęrunt? omnia iſta hominum, non rerum peccata ſunt. Quęre ergo epiſcope (dicit mihi negotiator) quomodo pſalmiſtam intelligas, & noli me prohibere a negotiatione: negotiatio enim me non facit malum, ſed iniquitas mea, & mendacium meum. Quæramus ergo negotiatores, qui præſumunt gloriari ex ſuis operibus; ſi ſunt contra illam gratiam, quam hic pſalmiſta commendat, *Pſal. 87.* vt nemo de ſuis operibus glorietur. Et ſicut contra medicos ſuperbos *Pſal. 70.* ſalutis pollicitatores vigilat hoc, quod dictum eſt, [tota die ſalutem tuam;] ſic contra negotiatores de operibus ſuis gloriantes vigilat hoc, quod dictum eſt, [os meum annuntiabit iuſtitiam † tuam] Vnde & Dominus expulit illos de templo volentes ſuam iuſtitiam ſtatuere, Auguſti.

† iuſtitiã tuam, id eſt, nõ meam, &c.]

& ignorantes iuſtitiam Dei. Merito dictum negotium, quia negat otium; quod malum eſt, neque quærit veram quietem, quæ eſt Deus.

Item Caſsiodorus in eundem pſalmum 70. in eundem verſic.

¶ De eodem. C. XIII.

† *al. negotiari.* Quid eſt aliud negotium, niſi quæ poſſit vilius comparari, carius velle diſtrahere? *& infra.* Negotiatores ergo illi abominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiam Dei minime conſiderantes per immoderatum pecuniæ ambitum polluuntur, merces ſuas plus periuriis onerando, quam pretiis. Tales eiecit Dominus de templo dicens. [Nolite

Ioan. 2. facere domum patris mei, domum negotiationis.]

Item Cyprianus ad clerum, & plebem Furnitanorum, li. 1. epi. 9.

¶ Nomine ſacerdotis careat, qui Dei miniſtros a ſuis auocat officiis. C. XIIII.

Iuo par. 6. c. 393. 2 Neque apud altare Dei meretur nominari in ſacerdotum prece, qui ab altari ſacerdotes, & miniſtros voluit auocare. Et ideo Victor, cum contra formā nuper in concilio a ſacerdotibus datam, Geminium Fauſtinum presbyterum auſus ſit tutorem cōſtituere; non eſt, quod pro dormitione eius apud vos fiat oblatio; aut deprecatio aliqua nomine eius in eccleſia frequentetur: vt ſacerdotum decretum religioſe, & neceſſarie factum ſeruetur a nobis.

DISTINCTIO LXXXIX.

I. *Tit.* 3. 1 *Domus quoque ſua oportet epiſcopum bene eſſe prepoſitum, vt* ps *quadā inde quodammodo futura diſpenſationis argumenta ſumantur. In diſpenſatione vero eccleſia hanc regulam obſeruandam nouerit, vt nulli quantumlibet exercitata perſona duo ſimul officia committat: neque ſecularibus viris res eccleſiaſticas gubernandas committat.*

Vnde Gregorius ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Vni perſonæ duo non committantur officia. C. I.

Pol. l. 4. t. 23. Anſ. l. 7. c. 108 Iuo par. 6. c. 344. *Rom. 12.* Singula eccleſiaſtici iuris officia ſingulis quibuſque perſonis ſingulatim committi iubemus. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita in eccleſiæ corpore ſecundum veridicam Pauli ſententiam, in vno, eodemque ſpiritu alii conferendum eſt hoc officium, alii committendum eſt illud: neque vni, quantumlibet exercitatæ perſonæ vno tempore duarum rerum officia committenda ſunt: quia ſi totum corpus eſt oculus, vbi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diuerſa officia, & robur corporis ſeruat, & pulcritudinem repræſentat; ita varietas perſonarum per diuerſa nihilominus officia diſtributa, & fortitudinem, & venuſtatem ſanctæ Dei eccleſiæ manifeſtat. Et ſicut indecorum eſt, vt in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio; ita nimirum noxium, ſimulq; turpiſſimum, ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem non fuerint diſtributa.

¶ Grego-

a ¶ Gregorius] *Caput hoc a collectoribus ita citatur, quaſi ſint verba alicuius epiſtolæ B. Gregorij. Verum a Ioanne diacono libro 2. vita eiuſdem ſancti Pontificis, nume. 54. ſic referuntur.* Singula eccleſiaſtici iuris officia, ſingulis quibuſque perſonis ſingulatim committi debere dicebat, aſſerens, quia ſicut in vno, &c. *Ex eo autem nonnulla ſunt emendata.*

Item Gregorius Anthemio ſubdiacono, lib. 9. epiſt. 66.

¶ Quilibet epiſcopus vicedominum, & œconomum habeat. C. II.

2 VOlumus, vt frater noſter Paſchaſius, & vicedominum ſibi ordinet, & maiorẽ domus: quatenus poſſit vel hoſpitibus ſuperuenientibus, vel cauſis, quæ eueniunt, idoneus, & paratus exiſtere. Si vero & negligentem eum proſpicis, & ea, quæ diximus, implere differentem; omnis clerus eius adhiberi debet, vt communi cõſilio ipſi eligant, quorum perſonæ ad ea, quę prædiximus, valeant ordinari. Pol. l. 4. c. 22. Anſel. l. 6. c. 145.

Hinc [a] *colligi poteſt archidiaconi electionem a cuncto clero, ſi epiſcopus negligens, vel differens fuerit, canonice fieri poſſe. Officium vicedomini eſt, epiſcopatum† diſponere. Vnde Gregorius Clementina patricia, lib. 1. epiſt. 11. poſt alia.* † *epiſcopiũ.*

a ¶ Hinc] *Verba hæc vſque ad verſi.* officium, *abſunt a pleriſque vetuſtis exemplaribus.*

¶ Quod ſit officium vicedomini. C. III.

DIaconum vero Anatolium, quẽ ad nos dirigi popoſciſtis, hoc nos facere non poſſe, cauſæ magis modus, quam rigoris auſteritas fecit. Vicedominum enim eum conſtituimus, cuius arbitrio epiſcopium commiſimus diſponendum. Anſ. l. 7. c. 77.

Item ex concilio Chalcedonenſi, c. 26.

¶ De eodem. C. IIII.

QVia in quibuſdam eccleſiis, ſicut ad nos peruenit, ſine œconomo epiſcopi res eccleſiaſticas tractant; placuit omnes eccleſias habentes epiſcopos, etiam œconomum habere de proprio clero, qui gubernet eccleſiæ res cum arbitrio ſui epiſcopi: vt non ſine teſtimonio ſit gubernatio ipſarum rerum eccleſiaſticarum; & ex hoc eueniat res eiuſdem eccleſiæ diſpergi, & ſacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si vero quis hoc non obſeruauerit, diuinis ſubiaceat regulis. 16. q. 7. quoniam in quibuſdam. Anſel. l. 6. c. 143. Pol. l. 4. t. 22. Deuſde. p. 4.

¶ *Hic idem canon refertur infra 16. q. 7. c. quoniam in quibuſdam. ex verſione Dionyſij. Hic enim eſt ex priſca, quæ extat in collectione Iſidori.*

Item Gregorius Ianuario Caralitano epiſcopo, lib. 7. epiſt. 66.

¶ Sæcularibus viris res eccleſiaſticæ non committantur. C. V.

INdicatum eſt nobis, quod laicis quibuſdam curam veſtri patrimonij commiſeritis†, qui poſtmodum in ruſticorum veſtrorum deprædationibus, atque [a] fatigationibus fuerint deprehenſi; & reddere res, quas indecenter retinent habitas, quaſi ſuæ ditionis, quippe veſtrę non ſuppoſiti curationi, poſtponant, vobiſque deſpiciant actuum Anſl. 6. c. 146. † *committẽres*] orig.

ſuorum reddere rationem. Quod ſi ita eſt, diſtricte a vobis diſcuti conuenit, atque inter eos, eccleſiæque veſtræ ruſticos cauſam examinare ſubtilius. Et quidquid in eis fuerit fraudis inuentum, cum pœna legibus ſtatuta reddere compellantur. De cetero vero cauendum a fraternitate veſtra eſt, ne ſæcularibus viris, atque non ſub regula noſtra degentibus, res eccleſiaſticæ committantur; ſed probatis de veſtro officio clericis. In quibus, ſi quid reperiri poterit prauitatis, vt in ſubditis, emendare quod illicite geſtum fuerit, valeatis: quo [b] videlicet apud vos habitus ſui officium magis conuenienter adminiſtrent, quam accuſent.

a ¶ Atque fatigationibus] *In pleriſque manuſcriptis legitur*, atque ex fatigationibus: *in editionibus epiſtolarum B. Gregorij*, atque per hoc & fatigationibus, *in vno autem vetuſto earumdem epiſtolarum codice*, atque per hoc ex fugationibus.
b ¶ Quo videlicet] *Apud B. Gregorium legitur*, quos apud vos habitus ſui magis officium commendet quam excuſet.

3 ***Propinquis etiam, vel fauore ſibi coniunctis eccleſiaſtica officia epiſcopus committere non audeat.***

Vnde in Toletano concilio 10. c. 3. legitur.

¶ Eccleſiaſtica officia non committat epiſcopus propinquis, vel fauore coniunctis. C. VI.

† *Nam quiſquis*] orig.
† *deuinctis*] orig.
† *al. loca.*

DEcenter omnibus placet, & in præſenti tale reſcindere factum, & non eſſe de cetero faciendum. Quicumque igitur † pontificum deinceps aut ſanguine propinquis, aut fauore perſonis quibuſcumque ſibi coniunctis † talia lucra † commendare tētauerit; ad ſuum nefandæ præſumptionis excidium, & quod iuſſum fuerit: deuocetur in irritum; & qui ordinauerit, annuæ excommunicationi ſubiaceat. Quæ vero ablata fortaſſe fuerint; ab eo, qui tulerit, reddantur in duplum.

Porro ipſa officia quare ita ſint diſtinguenda, & non vni perſonæ omnia committenda, ex auctoritate Gregorij, & Bonifacij Papæ datur intelligi, qui ſic aiunt.

¶ *Caput hoc iiſdem pene verbis legitur in epiſtola Bonifacij ſecundi ad Eulalium, & Gregorij primi ad epiſcopos Galliarum, lib. 4. epiſt. 52. Sic quoque in alijs epiſtolis B. Gregorij multa leguntur, quæ in ſcriptis ſuperiorum Pontificum habentur.*

¶ Graduum, & ordinum diſtributio eccleſiaſticam vnitatem conſeruat. C. VII.

† *al. diſpoſitionis.*
† *vna concordia fieret ex diuerſitate conteſtio*] orig.

AD hoc diſpenſationis † diuinæ prouiſio gradus diuerſos, & ordines conſtituit eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent vera † concordia fieret, & ex diuerſitate contextio, & recte officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorum. Neque enim vniuerſitas, alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eā differentiç ordo ſerua-

ſeruaret. Quia vero quæque creatura in vna, eademque qualitate † † *æqualita-*
gubernari, vel viuere non poteſt; cœleſtium militiarum exemplar nos *te*] Boni.
inſtruit: quia dum ſunt Angeli, & ſunt Archangeli: liquet, quia non ſunt
æquales, ſed in poteſtate, & ordine (ſicut noſtis) differt alter † ab altero. † *al. vnus.*

DISTINCTIO XC.

1 L*Itigioſus quoq; prohibetur ordinari; quia qui ſua poteſtate*
ps *diſcordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes diſsidentium prohibetur recipere; nequaquam litigandi facultate alios ad diſsidium debet prouocare.*

Vnde in concilio Carthaginenſi 4. c. 59. legitur.

¶ Clerici diſcordes deiiciantur, vel reuocentur ad concordiam. C. I.

DIſcordantes clericos epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad con- Bur. l. 2. c. 215
cordiam trahat: inobedientes ſynodus per audientiam damnet. Iuo par. 6.
Item ex eodem, c. 93. & 94. c. 290.

¶ Diſſidentium fratrum, in eccleſia oblationum dona non recipiantur. C. II.

OBlationes diſſidentium fratrum neque in ſacrario, neque in ga- Bur. l. 4. c. 38.
zophylacio recipiantur. *Similiter.* ¶ Dona eorum, qui pauperes &, 39.
opprimunt, a ſacerdotibus refutanda ſunt. Iuo p. 2. c. 47.
Item Cyprianus de Vnitate eccleſiæ. & 48.

¶ Extra eccleſiam eſſe probatur, qui pacem cum proximo non habet. C. III. Infra c. eorũ. Burch. l. 10. c. 52. & 54.

NEque ad Cain munera reſpexit Deus. Neque enim pacatum ha- Iuo p. 13. c. 55.
bere Deum poterat, qui cum fratre pacem per zeli diſcordiã non & 53. ex con-
habebat. Quam ſibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? quæ cil. Mogunt.
ſacrificia celebrare ſe credunt æmuli ſacerdotum? An ſecum eſſe Chri- 1. *Cor.* 10.
ſtum, cum collecti fuerint, opinantur, qui extra Chriſti eccleſiam colliguntur? Tales etiam ſi occiſi in confeſſione nominis fuerint, macula iſta nec ſanguine abluitur. Inexpiabilis, & grauis culpa diſcordiæ nec paſſione purgatur.

Item ex octaua ſynodo.

¶ Murmurantes a fratrum vnitate alieni efficiantur. C. IIII.

ALienus ſit a fratrum vnitate, qui murmurat; & opus eius abiiciatur, qui murmurans [a] exiterit: ne pœnam murmurantium incurrat: de qua Apoſtolus dicit [Neque murmuraueritis, ſicut quidam murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.] Iuxta [b] menſuram itaque operis peccator (quod in hac ſententia Apoſtoli plenius declaratur) ſacerdotis iudicio pœniteat.

¶ *In libello B. Baſilÿ de inſtitutu monachorum Rufino interprete (qui nuper Coloniæ cum regula B. Benedicti eſt impreſſus) c. 42. in vltima reſponſione habetur prima pars huius capitu vſque ad verſ.* abiiciatur.

a ¶ Qui murmurans] *Eiuſdem libelli c. 50. penultima interrogatio ſic habet,* Si vero etiam quis murmuret propter eſcam, quæ erga eum ſententia ſeruabitur? Reſp. Ea, quæ circa eos, qui murmurauerunt in deſerto. Dicit enim Apoſtolus [neque murmurauerītis, ſicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.]

b ¶ Iuxta] *Hæc pars non habetur, in eo Baſilÿ loco. Apud Burchardum vero & Iuonem (a quibus citatur ex concilio Mogunt.) ſic legitur,* iuxta menſuram, opuſque peccati, quia in hoc ſententia, &c.

In regula Iſidori c. 17.

Item ex eodem.

Bur. l. 10. c. 62. Iuo p. 13. c. 63.

¶ Corripiantur, qui rixas, & contentiones amant. C. V.

† *abeſt a multis exẽplaribus.*

SI quis monachus † cõtentiones, vel rixas amauerit, vel manifeſtum conuicium fratri intulerit, iuxta arbitrium rectoris, modumque peccati, diuturna expietur pœnitentia. *Item.* ¶ Qui contentioſus, aut murmurãs extiterit, ſecundum arbitrium prioris tam diu [b] pœniteat, quam diu culpæ qualitas extat.

In l. ſententiarum Patrum, c. 96. ex ſtatutis ſeniorum.

a ¶ Si quis monachus] *Hanc priorem partem Burchardus, & Iuo citant ex concilio Agathenſi, in quo etiam habetur ex codice librorum ſexdecim, lib. 5. c. 22. abeſt autem fere vbique, etiam in multis Gratiani exemplaribus, vox,* monachus.

b ¶ Tamdiu] *Apud Burchardum, & Iuonem (qui citant hanc partem poſteriorem ex Moguntino, habetur autem in libro ſententiarum Patrum, c. 96. ex ſtatutis ſeniorum) legitur,* ita pœniteat, qualiter culpæ qualitas extat.

Bur. l. 10. c. 53. Iuo p. 13. c. 54.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 25.

Bur. l. 1. c. 62. Iuo par. 5. c. 172.

¶ Diſſidentes epiſcopi ad concordiam redire cogantur. C. VI.

DIſſidentes epiſcopos, ſi non timor Dei, ſynodus reconciliet.

Item ex eodem, c. 26.

Bur. l. 2. c. 101. Iuo par. 5. c. 203.

¶ De eodem. C. VII.

STudendum eſt epiſcopis, vt diſſidentes fratres, ſiue clericos, ſiue laicos, ad pacem magis, quam ad iudicium coerceant †.

† *cohortentur*] vera lectio.

Item ex eodem, c. 94.

¶ Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt. C. VIII.

Sup. ea. oblationes.

EOrum, qui pauperes opprimunt, dona a ſacerdotibus ſunt refutanda.

Bur. l. 5. c. 39. Iuo p. 2. c. 48.

Item ex concilio Agathenſi, c. 31.

Bur. l. 10. c. 61. Iuo p. 13. c. 62.

¶ A cœtu alienentur fidelium, qui ad concordiam redire contemnunt. C. IX.

PLacuit etiam, vt (ſicut plerumque fit) quicumque odio, aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem reuocari diuturna † obſtinatione nequiuerint, a ſacerdotibus ciuitatis primitus arguantur. Qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de eccleſiæ cœtu iuſtiſſima excommunicatione pellantur.

† *al. diutina intentione.*

Item

Item Fabianus Papa.

¶ Inediis maceretur acerrimis, qui fratri ſuo reconciliari noluerit. C. X.

SI quis contriſtatus noluerit reconciliari fratri ſuo, ſatisfaciente eo, qui contriſtauit, acerrimis maceretur inediis, vſquedum gratanti animo ſatisfactionem recipiat. Bur.l.10.c.59 Iuo p.13.c.60 ex Fabiano.

Item Innocentius ſecundus.

¶ Epiſcopi ad pacem firmiter tenendam viciſſim ſibi conſilium, & auxilium præſtent. C. XI.

2 PRæcipimus, vt epiſcopi ad ſolum Deum, & ſalutem populi habentes reſpectum, omni tepiditate ſemota, ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium, & auxilium præbeant: neque hoc alicuius amore, vel odio prætermittant. Quod ſi quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit, damnum propriæ dignitatis incurrat. In conc. Lateranen. c. 9. extra de treuga, & pace, c.1. §. præcipimus, ex Alex.3.

Item Victor Papa ad Afros, epiſt. 2.

¶ Expellendi ſunt a communione fidelium, qui ſibi inuicem reconciliari noluerint. C. XII. Pannor. l. 8. c.147.

PErlatum eſt ad ſedem Apoſtolicam, aliquos veſtrum nocere fratribus † velle, & vt cadant, decertare: ſimiliter in ſacramentis, diſcrepare: & ob id contentiones, & æmulationes fieri inter vos: a quibus diſſenſionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opem ferre viciſſim mandamus. Nam ſi hoc agere cito neglexeritis, & viciſſim reconciliari non ſtudueritis; ab Apoſtolicæ ſedis, & totius eccleſię communione vos pelli non dubitetis. Pol.l.4.c.13. † *al. fratres.*

DISTINCTIO XCI.

1 QVi autem turpi lucro, vel inhoneſto negotio victum ſibi quæ-ps rere prohibentur; de oblationibus eccleſiæ ſtipendia conſequantur. Quod ſi eccleſia ei ſufficere non potuerit; proprio artificiolo †, vel agricultura (exemplo Apoſtoli, qui de labore manuum viuebat) ſibi neceſſaria inueniat: ita tamen, vt occaſione ſui operis vigilijs eccleſiæ non deſit. Quod abſque inæqualitate ſui corporis nulli impune conceditur. † *al. artificio.* *Actuum 2.* & *1. Cor. 4.* *1. Theſſ. 2.* & *2. Theſ. 3.*

Vnde Pelagius † Papa. † *al. Gelaſius.*

¶ Corripiantur clerici, qui officiis matutinis, vel veſpertinis ſe ſubtrahunt. C. I.

ELeutherius frater, & coepiſcopus noſter queritur clericos ſuos ſibi contra canones ſuperbire; & id, quod nobis iubentibus facta in ſcrinio cautione promiſit, vt quotidianis diebus vigiliç in eius celebrarentur eccleſia, illis contemnentibus implere non poſſe; ſed magis Anſ.l.7.c.165.

vnumquemque ſuis (poſtpoſito eccleſiæ ſeruitio) vacare negotiis. Et ideo experientia tua eos, quos tibi eſſe oſtenderit contumaces, debita obiurgatione compeſce, & modis omnibus vigiliis vaçare compelle. [*Item ex concilio Nannetenſi.*]

¶ De eodem. PALEA. C. II.

extra de ce-le.miſc.c.1.ex Agathenſi. Bur.l.2.c.104 Iuo p.6.c.181 ex Nãnetẽſi.

PReſbyter mane, matutinali officio expleto, penſum ſeruitutis ſuæ, canendo primam, tertiam, ſextam, nonamque perſoluat: ita tamen vt poſtea horis competentibus, & ſignis deſignantibus iuxta poſſibilitatem aut a ſe, aut a ſcholaribus publice compleantur. Deinde peractis horis, infirmis viſitatis, ſi voluerit, ad opus rurale exeat ieiunus; vt iterum neceſſitatibus peregrinorum, & hoſpitum, ſiue diuerſorum commeantium, infirmorum quoque, atque defunctorum ſuccurrere poſſit vſque ad ſtatutam horam pro qualitate temporis, & opportunitate †. *Item ex dictis S. Benedicti.* ¶ Propheta dicente [Septies in die laudem dixi tibi:] qui ſeptenarius ſacratus numerus a nobis ſic implebitur, ſi matutinæ, primæ, tertiæ, ſextæ, nonæ, veſperæ, completoriique tempore noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus: quia de his dixit propheta [Septies in die laudem dixi tibi.] Nam de nocturnis vigiliis idem ipſe propheta ait [Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi.] Ergo his temporibus referamus laudes creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ.

†al. opportunitatis. In reg. S. Benedicti, c. 16, Bur. l. 2. c. 105. Iuo p. 6. c. 212. *Pſal.* 118

Item in concilio quarto Carthaginenſi, c. 52. & 49.

Bur.l.2.c.303 Iuo par.7. c.180.

¶ Sine officii detrimento, artificiolo ſibi clericus neceſſaria quærat. C. III.

CLericus victum, & veſtimentum ſibi artificiolo, vel agricultura, abſque officii ſui duntaxat detrimento, paret †. *Item.* ¶ Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigiliis deeſt, ſtipendio priuatus [a] excommunicetur.

†al. apparet C. 49. Bur.l.2.c.102 Iuo p.6.c.179 & 180.

¶ Priuatus] *In poſtrema Colonienſi conciliorum editione legitur,* priuetur. *Sed in vetuſtioribus Colonienſibus, duabus Pariſienſibus, exemplaribus duobus huius concilij manuſcriptis Vaticanis, & vno Sorenſi regio legitur, quemadmodum apud Gratianum.*

C. 53. C. 48. Bur.l.1.c.210. Iuo p.6.c.285 Bur. l.2.c.51. C. 50.

Item ex eodem, c. 51. 53. & 48. & 50.

¶ De eodem. C. IIII.

CLericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificiolo victum quærat. *Item* ¶ Omnes clerici, qui ad operandum validi ſunt, & artificiola, & litteras diſcant. Qui vero non emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulant, ab officio ſuo degradentur. Interemptores [a] autem ab officio declinantes, vel negligentius agentes, ab officio ſuo remoueantur.

¶ *Caput hoc confectum eſt ex multis capitibus Carthaginenſis quarti, non ſuo ordine diſpoſitis.*

a ¶ Inter-

a ¶ Interemptores] *In exemplaribus concilij etiam manuſcriptis legitur,* clericum inter tentationes ab officio ſuo declinantem, vel negligentius agentem, ab officio ſuo remouendum. *Contra enim in canone 42. iubet:* clericum inter tentationes officio ſuo incubantem, gradibus ſublimandum. *Sed ob gloſſam non eſt mutatum. De tentationibus vero, ob quas (præter tyrannorum perſecutionem) aliqui clerici officium ſuum deſerebant, agit B. Ambroſius, epiſt. 17.*

Item ex concilio Aurelianenſi 1. *c.* 30.

¶ De eodem. C. V.

CLerici vero, qui ad opus ſanctum adeſſe contēpſerint, ſecundum arbitrium epiſcopi eccleſiaſticam ſuſcipiant diſciplinam.

DISTINCTIO XCII.

I ps *CVm autem ad eccleſiam venerint, corde magis, quam voce Deo cantandum meminerint.*

Vnde Hieronymus lib. 3. *comment. ad c.* 5. *epiſtolæ ad Epheſios.*

¶ Corde, non voce tantum Deum laudare debemus. C. I.

CAntantes, & pſallentes in cordibus veſtris Domino.] Audiant hęc adoleſcentuli, audiant ij, quibus pſallendi in eccleſia officium eſt: Deo non voce, ſed corde cantandum: nec in tragœdorum modū guttur, & fauces dulci medicamine liniendæ † ſunt, vt in eccleſia theatrales moduli audiantur, & cantica; ſed in timore, in opere, in ſciētia ſcripturarum. Anſ. l. 7. c. 70. *Epheſ.* 5. † *al. colliniendas, &c.*

Ab officio autem cantandi, & pſallendi diaconi inueniuntur exempti; ne dū vocis modulationi ſtudēt, altaris miniſteria negligant.

Vnde Gregorius lib. 4. *epiſt.* 44. *ſeu c.* 88. *& lib.* 12. *poſt finem epiſtolarum in concilio ab ipſo habito.*

¶ Cantandi officium diaconi ſibi non vſurpent. C. II.

IN ſancta Romana eccleſia dudum conſuetudo eſt valde reprehenſibilis exorta, vt quidam ad ſacri altaris miniſterium a cantores eligantur, & in diaconatus ordine conſtituti, modulationi vocis inſeruiant, quos ad prędicationis officium, & eleemoſynarum ſtudium vacare congruebat. Vnde fit plerumque, vt ad ſacrum miniſterium dum blanda vox quæritur; quæri congrua vita negligatur, & cantor miniſter Deum moribus ſtimulet, cum populum vocibus delectat. Qua de re pręſenti decreto conſtituto, vt in hac ſede ſacri altaris miniſtri cantare non debeant, ſolumque Euangelicæ lectionis officiū inter Miſſarum ſolennia exoluant: pſalmos vero, ac reliquas lectiones cenſeo per ſubdiaconos, vel ſi neceſſitas exigit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meū venire tentauerit, anathema ſit. Anſ. l. 7. c. 69. Pol. l. 4. t. 31. Iuo p. 2. c. 79

a ¶ Miniſterium] *In impreſſis ſequebatur,* conſtituti, *quæ vox expuncta eſt; quoniā neque in vetuſtis Gratiani exemplaribus eſt, neque apud B. Gregorium, neque apud alios collectores, & videtur addi in gloſſa ad verſ.* miniſterium, *quæ etiam gloſſa non eſt inter vetuſtiores.*

2 *A quibus ordinandos oporteat eſſe immunes; breuiter monſtratum eſt. De quorum vero manibus ordines ſuſcipere debeant, facile patet. Sacerdos enim, & cuncti infra ipſum conſtituti ab epiſcopis ſuis debent ordinari.*

In capitulis Mart. Bracarenſis, c. 45.

Vnde in concilio Martini Papæ legitur.

¶ Qui non ſunt ordinati ab epiſcopo, in pulpito non pſallant, neque legant. C. III.

NOn liceat in pulpito pſallere, aut legere; niſi qui ab epiſcopo lectores ſunt ordinati.

De epiſcopis autem, a quibus, vel in quib. locis ordinari debeant, ſupra definitum eſt. 3 ¶ *Nunc autem quaeritur de his, qui ordinati, a parochijs ſuis non recipiuntur, vel pro aliqua cauſa eas adire noluerint, an in alterius parochia epiſcopale poſſint officiũ celebrare. De his in concilio Martini Papæ ſic ſtatutum eſt.*

Capi. Marti. Bracar. c. 10.

¶ Sacerdotis tantum officium gerat epiſcopus, quem ſua parochia non recipit. C. IIII.

Vide Pelagi. II. in epi. ad Benignũ. Pol. l. 2. ti. 13. Iuo p. 5. c. 151. † al. cõuenit.

SI quis ordinatus epiſcopus [b], pro contentione [c] populi, aut pro aliqua ratione, nõ pro ſua culpa in parochiam, quę ei fuerit data, non ierit; hunc oportet honorem ſacerdotii tantummodo contingere; ita, vt de rebus eccleſiæ, in quam venit †, nihil ſibi præſumat. ſubſtineat autem, quod de eo ſanctum concilium iudicare voluerit.

b ¶ Epiſcopus] *In vulgatis ſequebatur,* ad parochiam, cuius eſt electus: *quæ inducta ſunt auctoritate manuſcriptorum, & originalis, ac ceterorum collectorum.*

c ¶ Contentione] *In duobus vetuſtis exemplaribus Gratiani, & vno conciliorum Regis Catholici legitur,* contemptione.

Item ex concilio Antiocheno, c. 18.

¶ De epiſcopo ordinato, quem ſua parochia non recipit. C. V.

In epiſtola. Poly. ibid. Bur. l. 1. c. 141 Iuo p. 5. c. 152. † al. cui. † al. vitet.

SI quis epiſcopus ordinatus ad parochiam, cuius † eſt electus, minime acceſſerit, non ſuo vitio, ſed quod eum aut populus vetet [d] †, aut propter aliam cauſam, nõ tamen eius vitio perpetratam, hic & honoris ſit, & miniſterii particeps: dummodo rebus eccleſiæ, vbi miniſtrare cognoſcitur, in nullo moleſtus exiſtat, Quem etiam obſeruare [e] conuenit; quidquid ſynodus perfecta [f] prouinciæ iudicando decreuerit.

d ¶ Vetet] διὰ τὴν τοῦ παραίτειν, eo quod populus recuſet.

e ¶ Obſeruare] ἐκδέχεσθαι, *id eſt,* expectare & ſuſcipere.

f ¶ Perfecta] *Antea legebatur,* perfectæ. *Reſtituta eſt vera lectio ex originali, & Burchardo, & Iuone. Quid autem ſit ſynodus, quæ hic perfecta, & in paulo poſt ſequ. capitibus integra dicitur, exponitur infra ead. c. ſi quis epiſcopus, tertio.*

Item ex concilio Ancyrano, c. 28.

Poly. ibid. Bur. l. 1. c. 36. Iuo p. 5. c. 147

¶ A ſua parochia non recepti aliis moleſtiam non inferant. C. VI.

SI qui epiſcopi ordinati ſunt, nec recepti ab illa parochia, in qua fuerant denominati, voluerintque alias occupare parochias, & vim præſulibus

præſulibus earum inferre, ſeditiones aduerſus eos excitando: abiici † placuit. Quod ſi voluerint in preſbyterii ordine, vbi prius fuerant vt preſbyteri reſidere, non abiiciantur a propria dignitate. Si autem ſe ditiones, commouent ibidem conſtitutis epiſcopis, preſbyterii quoq; honor talibus auferatur, fiantque damnatione † notabiles. † ἀφορίζεσθαι, id eſt, ſegregari. † ἐκκηρύτους, id eſt, abdicatos.

Item ex concilio Antiocheno, c. 17.

¶ Communione priuetur epiſcopus, qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit. C. VII.

3 SI quis epiſcopus per manus impoſitionem epiſcopatum accepe- rit, & [a] ſibi commiſſum miniſterium ſubire neglexerit, nec ac- quieuerit ire ad eccleſiam ſibi commiſſam; hunc oportet communione priuari, donec ſuſceperit coactus officium, aut certe de eo aliquid integra decreuerit eiuſdem prouinciæ ſynodus ſacerdorum. Pol. l. 2. t. 12. Bur. l. 1. c. 37. Iuo par. 5. c. 348.

a ¶ Et ſibi] *Ita etiam Burchardus, & Iuo. Sed in verſione Dionyſii, quam in ceteris partibus referunt, legitur:* & præeſſe populo conſtitutus miniſterium ſubire, &c. *quod ad verbum de Græco expreſſum eſt.*

Item ex eodem, c. 16.

¶ Sine concilio integri ordinis vacantem epiſcopus vacans eccleſiam non adeat. C. VIII. Apud Martinum Brachar. c. 9.

4 SI quis epiſcopus vacans in eccleſiam non habentem epiſcopum ſurripiens populos ſine concilio integri ordinis irruerit, etiam ſi populus, quem ſeduxit, deſideret illum; alienum eum ab eccleſia eſſe oportet. Integrum autem, & perfectum concilium dicimus illud, cui metropolitanus [b] epiſcopus interfuit. Burch. l. 1. c. 139. Iuo p. 5. c. 150.

¶ *Hæc verſio, quam & Gratianus, & Burchardus, & Iuo ſequuntur, eadem fere eſt atq; illi Martini Bracharēſis. Dionyſiana vero longe magis accedit ad verba Græca.*

b ¶ Metropolitanus] *Addendum eſt,* Metropolitanus etiam. *Sic enim Græce.* καὶ ὁ τῆς μητροπόλεως.

4 *Quod autem ſupra clerici ſe Vigiliis ſubtrahentes excommunicari iubentur, de his intelligendum eſt, qui ab epiſcopo frequenter admoniti negligentiam ſuam corrigere contemnunt.* ſup. diſt. 91. c. clericus victum.

Vnde in concilio Martini Papæ legitur.

¶ Excommunicetur clericus, qui ab epiſcopo commonitus, matutinis, vel veſpertinis horis adeſſe neglexerit. C. IX. In cap. Martini Brachar. c. 64. ex Tolet. 1. c. 5.

5 SI quis preſbyter, aut diaconus, vel quilibet clericus eccleſiæ deputatus ſi intra ciuitatem fuerit, aut in quolibet loco in quo eccleſia eſt, & ad quotidianū pſallendi officium † matutinis, vel veſpertinis horis ad eccleſiam non conuenerit, deponatur a clero: ſi tamen caſtigatus veniam ab epiſcopo per ſatisfactionē noluerit promoueri. † al. ſacrificium.

DISTINCTIO XCIII.

† *al. ex ordi-* 15 O*Bedientiam autem inferiores ordines † ſuperioribus debēt.*
ne. P. *Summo enim Pontifici ea debetur ab omnibus obedientia,*
vt nulli liceat ei communicare, cui pro actibus ſuis inimicus ipſe ex-
titerit: nec in eccleſia eſſe poterit, qui eius cathedram deſerit. Vn-
de beatus Apoſtolorum princeps Petrus in ordinatione Clementis
populum alloquens inter cetera ait.

Clemens ¶ Cui pro actibus ſuis Apoſtolicus inimicatur, commu-
epiſt. 1. nicare non debemus. C. I.

Anacletus SI inimicus eſt iſte Clemens alicui pro actibus ſuis, vos nolite expe-
epiſt. 1. ctare, vt ipſe vobis dicat, cum illo nolite amici eſſe: ſed prudenter
Alex. epiſt. 1. obſeruare debetis, & voluntati eius abſque commonitione obſecun-
Fabianus dare, & auertere vos ab eo, cui ipſum ſentitis aduerſum: ſed nec loqui
epiſt. 1. his, quibus ipſe non loquitur: vt vnuſquiſque, qui in culpa eſt, dum cu-
Conc. Va- pit omnium veſtrum amicitias ferre, † feſtinet citius reconciliari ei,
ſen. 1. c. 6. qui omnibus præeſt, & per hoc redeat ad ſalutem, cum obedire cœpe-
2. q 3. c. 15. rit monitis præſidentis. Si vero quis amicus fuerit his, quibus ipſe a-
Iuo par. 14. micus non eſt, & locutus fuerit his, quibus ipſe non loquitur; vnus
c. 22. eſt & ipſe ex illis, qui exterminare Dei eccleſiam volunt; & cum corpo-
Anſl. 1. c. 6. pore vobiſcum eſſe videatur, mente & animo contra eſt. Et eſt multo
Poly. l. 1. t. 16. nequior hoſtis hic, quam illi, qui foris ſunt, & euidenter inimici ſunt.
† *al. habere*] Hic enim per amicitiarū ſpeciem, quæ ſunt inimica, gerit & eccleſiam
al. gratiam diſpergit, ac vaſtat. Ideoque ᵃ chariſſimi his Apoſtolicis inſtitutis vos
reparare. monentes inſtruimus, vt effecta certior charitas veſtra ſolicitius dein-
ceps agere ſtudeat, & cautius; ne peruerſi, & infideleſq; homines lædendi fideles, ac beneuolos habeant facultatem.

a ¶ Ideoque] *Hinc vſque ad finem ſunt in Fabiani tantummodo epiſtola. Quamobrem ex ipſo potiſsimum videtur Gratianus cetera etiam ſumpſiſſe.*

Item Gregorius lib. 5 epiſt. 26. ſeu c. 126.

¶ A nullo debet ſuſcipi, quem Romana depellit eccleſia.
C. II.

MIratus valde ſum, quia in tanto Salonitanæ eccleſiæ clero vel populo, vix duo ex ſacris ordinibus inuenti ſunt, frater ſcilicet, & coepiſcopus noſter Paulinus, & dilectiſſimus filius meus Honoratus archidiaconus eiuſdem eccleſiæ, qui communicare Maximo ſacerdotium rapienti, minime conſentirent, & ſe Chriſtianos eſſe cognoſcerent. Debuiſtis enim filii chariſſimi penſare ordines veſtros: & quem ſedes Apoſtolica repellebat, repulſum cognoſcere, vt prius, ſi poſſet ab illatis criminibus mundaretur; & tunc ei veſtra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius exiſteret.

Item Cyprianus de Vnitate eccleſia.

¶ Non

¶ Non eſt in eccleſia: qui cathedram Petri non ſequitur. C. III.

QVi cathedram Petri, ſuper quam † fundata eſt eccleſia, deſerit; Anſ.l.21.c.
in eccleſia ſe eſſe non confidat. 11.

¶ *Apud Cyprianum Romæ impreſſum hæc leguntur*, Hanc eccleſiæ vnitatem qui Iuo p.5.c.
non tenet, tenere ſe fidem credit? Qui eccleſiæ renititur, & reſiſtit in ec- 361.
cleſia ſe eſſe confidit? *Verum in Vaticana bibliotheca, præter octo integra Cypriani* † *al. quem.*
exemplaria, eſt etiam aliud, in quo tantum opuſcula quædam continentur, & inter ea
hic tractatus. Atque in eo codice, itemque in altero integro Monaſterij, S. Saluatoris
Bononiæ ſunt verba hæc, quæ a Gratiano, & Iuone afferuntur. Ac ſane paulo ante Cy-
prianus hanc ipſam Petri cathedram eſſe oſtenderat, vnde vnitas eccleſiæ penderet.

Epiſcopi vero, qui Apoſtolicæ ordinationi ſubiacent, etiam hanc reuerentiam debent, vt ſeſe ſingulis annis, Apoſtolorum liminibus repræſentent.

Vnde Anacletus, & Zacharias Papa.

¶ Singulis annis Apoſtolorum limina viſitent epiſcopi, qui ordinationibus Apoſtolicis ſubiacent. C. IIII.

IVxta ſanctorum Patrum, & canonum inſtituta omnes epiſcopi, qui Leo epiſ. 4.
huius Apoſtolicæ ſedis ordinationi ſubiacent, qui propinqui ſunt c. 7.
annue circa † Idus Maij ſanctorum principum Apoſtolorum Petri, Pol. l.4.c.25.
& Pauli liminibus præſententur omni occaſione ſepoſita: Qui vero de Anſ.l.6.c.
longinquo, iuxta chirographum ſuum impleant. Qui autem huius 164.
conſtitutionis contemptor extiterit, prætei quam ſi ægritudine fuerit † *al. Idibus*
detentus; ſciat ſe canonicis ſubiacere ſententiis. *Maij.*

¶ *Hic eſt canon quartus ſynodi Romæ habitæ ſub Zacharia Papa, quæ extat in bibliotheca Vaticana, ex qua nonnulla ſunt in hoc capite emendata.*

2 *Reliqui vero in eccleſia minores ſemper debent maioribus ſubeſſe, ſicut in ſynodo Romana S. Silueſtri, c. 7. legitur.*

¶ Minores maioribus obedientiam exhibeant. C. V.

A Subdiacono vſque ad lectores omnes ſubditi ſint diacono Car- Burc.l.2.c.
dinali vrbis Romæ, in eccleſia repræſentantes ei honorem. Por- 224.
ro Pótifici preſbyter, preſbytero diaconus, diacono ſubdiaconus, ſub- Iuo p.6.c.
diacono acolythus, acolytho exorciſta, exorciſtæ lector, lectori oſtia- 299.
rius, oſtiario abbas, [a] abbati monachus in loco repræſentent obſe- Anſ.l.7.c.65.
quium ſiue in publico, ſiue in gremio eccleſiæ.

¶ *Caput hoc apud Gratianum, & in ipſius ſynodi editionibus videtur valde mendoſum: Burchardus & Iuo ſic habent:* A ſubdiacono vſque ad lectorem, omnes ſubditi ſint diacono Cardinali vrbis Romæ, in eccleſia honorem repræſentantes tantum. Pontifici vero preſbyter, diaconus, ſubdiaconus, acolythus, exorciſta, lector, abbas, monachus in omni loco repræſentent obſequium, ſiue in publico, ſiue in gremio eccleſiæ. *Verum ob magnam codicum varietatem, & propter gloſſas, ac doctorum dicta nihil fere in textu mutatum eſt.* Et l.2. con-

a ¶ Abbas] *De abbate, & monacho in ſynodi editionibus nulla mentio eſt.* ſtit.c.48.

Item ex epiſt. 1. Clementis ad Iacobum fratrem Domini.

¶ Quod ſit officium diaconorum. C. VI.

DIaconi eccleſiæ tamquam oculi ſint epiſcopi, oberrantes, & circumluſtrantes cum verecundia actus totius eccleſiæ, & perſcrutantes diligentius, ſi quem videant vicinum fieri præcipitio, & proximum eſſe peccato, vt referant hæc ad epiſcopum. *Et infra* [b]. ¶ Sed & de peregrinis ſimiliter epiſcopo ſuggerant refouendis; & cetera his ſimilia, quæ ad cultum eccleſiæ, & diſciplinam eius pertinent, diaconis curæ ſint.

b ¶ Et infra] *Sic legitur in pleriſque manuſcriptis. In vulgatis legebatur,* & ita. *alia vero nonnulla verba reſtituta ſunt ex originali.*

Item ex eodem, eadem epiſtola.

¶ De eodem. C. VII.

Anſl.7.c.67. SAcerdotes vero beatus Petrus ſal terræ, & mundi lumen docens, præcepit in ſplendore bonorum operũ patrem glorificare Deum,
Matt. 5. de quibus Dominus ait [Beati eſtis, cũ maledixerint vobis homines, & reli.] & iterum [vos eſtis ſal terræ.]

Concordat concil. Mogunt. ſub Carolo, c. 22. Burch. l. 2. cap. 226. Iuo p. 6. c. 301.

Item ex concilio Pariſienſi.

¶ Hi non ſunt habendi clerici, qui epiſcopali prouidentia non gubernantur. C. VIII.

NVlla ratione clerici, aut ſacerdotes habendi ſunt, qui ſub nullius epiſcopi diſciplina, & prouidentia gubernantur. Tales enim acephalos, id eſt, ſine capite priſca eccleſiæ conſuetudo nominauit.

Item ex epiſt. 3. *Clementis.*

¶ De eodem. C. IX.

QVi ſuis epiſcopis nõ obediunt, indubitãter rei & reprobi exiſtunt. Porro ipſi a Deo donum ſummi muneris conſequuntur, qui per iuſtitiæ, & præceptorum eius ſemitas incedentes doctoribus ſuis, qui recte epiſcopi intelliguntur, libenter obediunt.

Item Anacletus epiſt. 1.

¶ Illi in Deum ſcandalizantur, qui ſuo non obediunt epiſcopo. C. X.

Iuo par. 6. c. 245. ILle procul dubio ſcandalizatur in Deum, qui recte non docet, & qui eius ſcandalizat epiſcopum, vel ſacerdotem.

Item Euariſtus ad epiſcopos Africanos, epiſt. 1.

¶ Septem debent eſſe diaconi in vnaquaque ciuitate. C. XI.

Pol. l. 2. t. 38. Anſl. 7. c. 69. † abeſt ab originali.

DIaconi (qui quaſi oculi videntur eſſe epiſcopi) in vnaquaq; ciuitate, iuxta Apoſtolorum conſtituta, ſeptem debent eſſe, qui cuſtodiant epiſcopũ prædicantem; ne aut ipſe epiſcopus † ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtetur, aut lędatur a ſuis; aut verba diuina, detrahẽdo aut inſidiando, polluãtur, vel deſpiciãtur; ſed veritas ſpirituali redoleat feruore, & pax prædicata labiis, animi cum voluntate concordet.

Item ex concilio Neocæſarienſi, c. 14.

¶ De eodem. C. XII.

Diaconi ſeptem eſſe debent ſecundum regulam, quamuis [a] magna ſit ciuitas. Regulæ autem auctoritas iſta eſt, quod & liber actuum Apoſtolorum idem inſinuat. Ex priſca verſione. Ordo Ro. c. 9. Cõc. Aquiſgra. c. 64.

a ¶ Quamuis magna] *Antea legebatur,* quamuis non magna. *Emendatum eſt ex canone Græco, (qui etiam recitatur in ſexta ſynodo c. 16.) & ex vulgatis etiam verſionibus. In canonibus primæ Nicenæ ſynodi, qui ex Arabico in Latinum conuerſi nuper editi ſunt, canone 62. multa habentur ad hanc rem pertinentia, quem fortaſſe canonem ſignificauit Andreas Coloſſenſis ſeptima actione ſynodi Florentinæ.*

3 *Vt igitur ex præmiſſis apparet, diaconi debent obedientiam preſbyteris, ſicut preſbyteri epiſcopis. Sed diaconi ſuperbientes, ſacerdotibus æquari, vel potius præferri quærebant: contra quorum inſolentiam multorum auctoritates manauerunt, eorum ſupercilium reprimentes, atque vt ſacerdotibus condignam obedientiam exhibeant, decernentes.*

b ¶ Gelaſius] *Sic eſt in pleriſque manuſcriptis, & apud Burch. & Iuonem. Nam in impreſſis erat* Pelagius.

¶ Nihil eorum, quæ ſunt decreta primis ordinibus, vendicent diaconi C. XIII.

Diaconos propriam conſtituimus ſeruare menſuram, nec vltra tenorem paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus: Nihil eorum ſuo miniſterio penitus applicare, quæ primis ordinibus proprie decreuit antiquitas. Abſque epiſcopo, vel preſbytero baptizare non audeant: niſi prædictis fortaſſis ordinibus † longius conſtitutis, neceſſitas extrema compellat. Quod & laicis Chriſtianis facere plerumque conceditur. *& infra.* ¶ Sacri corporis prærogationem † ſub conſpectu pontificis, ſeu preſbyteri (niſi his abſentibus) ius non habeant exercendi. Pol. l. 3. t. 10. Anſ. l. 7. c. 63. Bur. l. 4. c. 57. Iuo p. 1. c. 252. & p. 6. c. 69. † *officij*] ori. C. 10. in medio. † *al. erogationem.*

Item in concilio Nicæno, c. 14. ſeu 18.

¶ Inferiores preſbyteris ſe diaconi cognoſcant. C. XIIII. In Aquiſgr. c. 41. Burch. l. 5. 26. Iuo par. 2. c. 36.

Peruenit ad ſanctum concilium, quod in locis quibuſdam, & ciuitatibus preſbyteris ſacramenta diaconi porrigant. Hoc neque regula, neque conſuetudo tradidit, vt qui offerendi ſacrificii non habent poteſtatem, his qui offerunt, corpus Chriſti porrigant. Sed & illud innotuit, quod quidam diaconi etiam ante epiſcopos ſacramenta [c] ſumunt. Hæc ergo omnia amputentur: & in ſua diaconi menſura permaneant, ſcientes, quod epiſcoporum quidem miniſtri ſunt, inferiores autem preſbyteris habentur. Per ordinẽ ergo poſt preſbyteros gratiam ſacræ communionis accipiant, aut epiſcopo, aut preſbytero porrigente. Sed nec ſedere in medio preſbyterorum diaconis liceat: quia ſi hoc fiat, præter regulam, & ordinem probatur exiſtere.

Si quis autem etiam poſt has definitiones obedire noluerit, a miniſterio ceſſare debebit.

¶ *Prior pars huius capitis vſque ad ver.* amputentur, *eſt ex priſca verſione in canone quartodecimo. Reliqua vero pars eſt ex verſione Dionyſij, in canone 18. quam quidem totam afferunt, & codex canonum, & Burchardus, & Ivo.*

c ¶ Sacramenta ſumunt] *Græce eſt,* τῆς εὐχαριστίας ἅπτονται, *quod Dionyſius vertit,* oblata contingant: *quamquam Burchardus, & Ivo hoc vno fere loco diſcrepantes habent. ille quidem,* ſacra oblata contingant: *hic vero,* ſacram oblationem contingant.

& in Agat. c. 65. & Aquiſg. c. 77. Anſ. l. 7. c. 65. Burch. l. 2. c. 211. Iuo par. 6. ca. 196. Aquiſg. c. 78.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 20.

¶ Diaconus honorem exhibeat preſbytero, & ipſe ab inferioribus honoretur. C. XV.

1 NOn oportet diaconum coram preſbytero ſedere: ſed iuſſione preſbyteri ſedeat: ſimiliter autem diaconus honorem habeat a ſequentibus, id eſt a ſubdiaconis, & omnibus clericis.

Item ex eodem, c. 25

¶ Calicem benedicere, & panem dare diaconis non licet. C. XVI.

2 NOn oportet diaconos [a] panem dare, nec calicem benedicere.

¶ Diaconos] *In vetuſtioribus priſcæ verſionis editionibus eſt,* diaconem. *Græce eſt,* ὑπηρέτας, *quod Dionyſius vertit,* ſubdiaconos: *& ſic habetur in concilio Aquiſgranenſi.*

Item ex concilio Carthaginenſi quarto [b], *c.* 37.

¶ Sicut epiſcopis, ita & preſbyteris diaconi miniſtrent. C. XVII.

Pol. l. 2. c. 39. Anſ. l. 7. c. 63. DIaconi ita ſe preſbyteri, ſicut epiſcopi miniſtros eſſe cognoſcant.

b ¶ Quarto] *(Caput hoc cum duobus ſequentibus habetur in concilio quarto Carthaginenſi. & in codicibus Gratiani etiam manuſcriptis, itemque apud Anſelmum titulo huius capitis erat additum:* Carthaginenſi quarto, cui Papa Zozimus interfuit per Vicarios: *quod minime conuenire oſtendunt acta ſextæ ſynodi Carthaginenſis: ad quam Zozymus Fauſtinum Potentinæ eccleſiæ epiſcopum, Philippum, & Aſellum legatos miſit. Nam quarta habita eſt, Honorio IIII. & Eutychiano coſſ. ſexta vero Honorio XII. & Theodoſio VIII. coſſ. id eſt, anno vigeſimo poſt. Quo anno (prout ex Africani concilio can. 76. & ſequentibus apparet) contra & Pelagij Cæleſtij hæreſim quadam ſunt definita: cum Cæleſtius ad Zozymum Papam appellaſſet: quod ex nonnullis manuſcriptis Zozymi, & epiſcoporum Africæ ad ipſum epiſtolis, quæ in bibliotheca Vaticana ſeruantur, demonſtratur. Quare, cum Zozymus pontificatu duos tantum annos, & menſes aliquot vixerit; neceſſarium eſt multo ante ipſius Pontificatum quartam ſynodum Carthaginenſem habitam fuiſſe.*

Item ex eodem, c. 38.

Poly. ibid. ¶ De eodem. C. XVIII.

Anſ. l. 7. c. 66. Bur. l. 4. c. 13. Iuo par. 2. PRæſente preſbytero diaconus Euchariſtiam corporis Chriſti populo, ſi neceſſitas cogat, iuſſus eroget.

Item ex eodem, c. 39. & 40. & 41.

¶ De

¶De eodem. C. XIX. Anſ. ibid.

DIaconus ſedeat quolibet loco, iubente presbytero. Item Diaconus in conuentu presbyterorum interrogatus loquatur. Alba vero tempore oblationis tantum, vel lectionis vtatur † † *al. induatur.*

Item ex concilio Toletano 4 c.38.

¶Diaconi presbyteris ſe ſuperiores non cognoſcant. C. XX.

NOnnulli diaconi in tantam erumpunt ſuperbiam, vt ſeſe presbyteris anteponant, atq; in primo choro ipſi priores ſtare præſumant, presbyteris in ſecundo choro conſtitutis. Ergo, vt ſublimiores ſe † presbyteros agnoſcant, tam hi quam illi in vtroque ᵉconſiſtant. Bur. l. 2. c. 222. Iuo p. 6. c. 297. † *al. ſibi.*

e ¶In vtroque.] *Licet in vulgatis Gratiani codicibus legatur,* in vtroque ordine, *& in tomis conciliorum impreſſis,* in vtroque choro: *tamen in vetuſto codice conciliorum Regis Catholici, & pleriſq; vetuſtis Gratiani, etiam impreſſis neutra vox habetur.*

4 *Compagis vero calciari abſque Apoſtolici licentia diaconis non permittitur, ſicut nec mappulis vti abſq; eiuſdem auctoritate, quibuſlibet clericis conceditur. Vnde Gregorius Ioanni epiſcopo Syracuſano, lib. 7. epiſt. 28 indict. prima.* Ioan. diac. l. 4. c. 8.

¶Abſque Apoſtolica licentia Diaconi compagis vti non præſumant. C. XXI.

PEruenit ad nos, diaconos eccleſiæ Catinenſi ſcalceatos compagis procedere præſumpſiſſe: quod quia nulli hactenus per totam Siciliam licuit; niſi ſolis tantummodo diaconis eccleſiæ Meſſanenſis, quibus olim a prædeceſſoribus noſtris non dubitatur eſſe conceſſum, bene recolitis. Quia ergo tantæ temeritatis auſus non eſt leuiter attendendus, cum omni hoc fraternitas veſtra ſubtilitate perquirat: & ſi ᵃita, ſicut ad nos peruenit, inuenerit verum eſſe; vtrum vel a ſe, vel alicuius hoc auctoritate præſumpſerint, nobis ſubtiliter innoteſcat: vt cognita veritate, quid fieri debeat diſponamus. Nam ſi negligenter ea, quæ male vſurpantur, omittimus; exceſſus viam aliis aperimus. Anſ. l. 7. c. 74.

a ¶Et ſi ita.] *Hic & paulo inferius addita ſunt aliquot verba ex originali.*

Item Ioanni Rauennati epiſcopo, lib. 2. epiſt. 54. ſeu c. 93. Ioan. diac. l. 4. c. 2.

¶Mappulis clerici ſine Apoſtolici licētia vti non debent. C. XXII.

ILlud autem, quod pro vtendis a clero veſtro mappulis ſcripſiſtis, a noſtris eſt clericis fortiter obuiatum, dicētibus nulli hoc vnquam alij cuilibet eccleſiæ conceſſum fuiſſe; nec Rauennates clericos illic, vel in Romana ciuitate tale aliquid cum ſua cōſcientia præſumpſiſſe, nec ſi tentatum eſſet, ex furtiua vſurpatione ſibi præiudicium generari. Sed etiam, ſi in qualibet eccleſia hoc præſumptum fuerit, aſſerunt emendandum, quod non conceſſione Romani Pontificis, ſed ſola ſurreptione præſumitur. † Anſ. l. 7. c. 168. † *al. præſumitur.*

Item Hieronymus de ſeptem ordinibus eccleſiæ, c. 5. Inter opera B. Hieron. tom. 4 ve

¶ Sicut in miniſterio, ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus non viuat. C. XXIII.

Pol.l.2.t.39. Anſ.l.7.c.72. *Apoc.1.* DIaconi ſunt, quos in Apocalypſi legimus, ſeptem Angeli eccleſiarum: hi ſunt ſeptem cādelabra aurea: hi voces tonitruorum. *& infra.* ¶ Virtutum operatione præclari, humilitate prædici, & quieti, humiles, euangelizantes pacem, annunciantes bona, diſſenſiones, & rixas, & ſcandala reſecantes, docentes, † ſoli Deo colloquentes, in templo nihil de mundo penitus cogitantes, dicētes patri, & matri, non noui † vos, & filios ſuos non agnoſcentes. *& paulo poſt.* ¶ Sine hoc ſacerdos nomen * † non habet, ortum non habet; officium non habet. Hic miniſter Dei dicitur, quia ſcriptum eſt. [Quis maior eſt, qui miniſtrat, an cui miniſtratur?] Et ſicut in ſacerdotio miniſtratio, † ita in miniſtro eſt ſacramenti diſpenſatio. *& paulo poſt.* ¶ Sacerdotibus ēt propter præſumptionem non licet de menſa Domini tollere calicem; niſi eis traditus fuerit a diacono. *& paucis interiectis.* ¶ Ita.n. Deus noſter omnipotens vniuerſa diſpoſuit, vt qui maiorem ſe eſſe crediderit, minor ſit; & qui videretur minor, maior exiſteret. Denique quàm hoc verum ſit, ipſe perpende. Leuitæ inferunt oblationes in altari: Leuitæ cōponunt menſam Domini: Leuitæ cum ſacerdotibus, dum ſacramenta benedicunt, † aſſiſtunt: Leuitæ ante ſacerdotes orant, vt ſi diſtinctio locorum creditur, ēt in altari Dei videāt ſibi epiſcopi, ſi ſuperbi ſunt, diaconos anteponi. Si humilitatem diligunt; maiores ſe eſſe in eo, ꝙ ſunt humiles, cognoſcant. Tunc demū, † vt aures habeamus ad Dñm, diaconus acclamat: ipſe prædicat, ipſe hortatur, ipſe commonet adſtantibus ſacerdotibus, ne leuiter hanc vocem, quæ loquitur hæc, & pacem annunciat, aut negligenter aſpicias, aut contemnendā putes. Sufficit huic ordini, tantum per Dominum fuiſſe conceſſum, vt non ſolus ſacerdos in templo totum agere, & implere videatur. *& infra.* ¶ Nunc autem ex quo in eccleſiis, ſicut in Romano imperio, creuit auaritia; periit lex de ſacerdote, & viſio de propheta. Singuli quiq; per † potentiam epiſcopalis nominis, quam ſibiipſi illicite abſque eccleſia vendicarunt, † totum, quod Leuitarum eſt, in vſus ſuos redigunt; nec hoc ſibi, quod ſcriptum † eſt, vendicant; ſed cunctis auferunt vniuerſa. Mendicat infelix clericus in plateis; & ciuili † operi mancipatus publicam a quolibet depoſcit alimoniā. † Et quidem ex eo deſpicitur cunctis ſacerdotale officium, dum miſericordia deſolatus, iuſte putatur ad hanc ignominiam deueniſſe. *& infra.* ¶ Solus incubat bonis, ſolus miniſterio vtitur, ſolus vniuerſa ſibi vendicat; ſolus partes inuadit alienas, ſolus occidit vniuerſos. *& paulo poſt.* ¶ Hinc propter ſacerdotum auaritiam odia conſurgunt: hinc epiſcopi accuſantur a clericis; hinc principum † lites; hinc detractionis † cauſa; hinc origo criminis. Etenim ſi vnuſquiſque ita in hoc † mundo viſibili aliquid poſſidere iubetur, vt ſua tantum poſſeſſione contentus ſit, ac res inuadat alie-

Marginal notes: † abeſt ab orig. *Deut.33.* † *al. nouimus.* † *al. nomen habet.* *Mar.10.* † *conſecratio*] vera lect. † *al. benedicuntur.* † *deinde*] or. *Ezech.7.* † *propotentia*] orig. † *al. adſcriptum.* † *al. ſeruili* † *al. eleemoſynam.* † *diuitiis*] orig. † *al. principum litis.* † *deſolationum cauſa.*] orig.

alienas, non agrum pauperi tollat, non vineam, non ſubuectorium† aliquod, non famulos, non fructus; quanto magis, qui eccleſiæ Dei præeſt, debet ita in omnibus ſeruare iuſtitiam, vt ſibi hoc tantum vendicet, quod ſui iuris eſſe cognoſcit? aliena non rapiat? aliena non contingat? æqualem ſe cæteris faciat? & ſicut ſine his in miniſterio non viuit, ita in diſpenſatione non viuat? ¶ Certe, vt ipſe noſti, qui viſibiliter in hoc mundo ius inuadit alienum; accuſatur a paupere, damnatur a iudice: ita & in eccleſia Dei, cum vnuſquiſque ſtipendia ſua perdit; clamat ad Deum; exauditur a Chriſto: nec differtur in hac parte vltionis ſententia; ſi non redduntur vniuerſa. Moderatio enim Dei, ac pietas ſolum noſtrum reditum quærit; ac nos cupit ſua longa bonitate ſaluari. Sed ſi non conuertimur, ſi duri corde ſumus, ſi in peccatis vſq; ad mortem illicite perduramus; aſſidue peccanti, ſicut ſcriptum eſt, Deus non miſeretur.

†*hunc mundum viſibiliter poſſi.*] orig.

†*al. ſubuectorum*] *al. ſubiunctorum.*

†*Dei preces, ac ſolum*] or. [abeſt ab or.

a ¶ Nomen non habet.] *Sic etiam in originali, ſed in multis Gratiani manuſcriptis, & apud Anſelmum eſt,* nomen habet, officium non habet.

b *Hoc capitulo ſacerdotum auaritia reprehenditur, diaconorũ dignitas, ſiue officium commendatur. Sed quia vt ſupra dictum eſt diaconi inſoleſcentes etiam presbyteris ſe præferẽdos arbitrati ſunt; contra eorum ſupercilium ſcribit Hieronymus ad Euagrium epiſcopum epiſt. 85. tomo 2.*

¶ Diaconi preſbyteris debent ſubeſſe. C. XXIIII.

Legimus in Eſaia [Fatuus fatua loquetur.] Audio quendam in tantam erupiſſe vecordiam, vt diaconos preſbyteris, id eſt epiſcopis anteferret. Nam cũ Apoſtolus perſpicue doceat eoſdem eſſe preſbyteros, quos epiſcopos; quid †patitur menſarum, & viduarum miniſter, vt ſupra eos ſe tumidus efferat, ad quorũ preces Chriſti corpus, ſanguiſq; conficitur? Quæris auctoritatem? Audi teſtimonium [Paulus, & Timotheus ſerui Chriſti Ieſu omnibus ſanctis in Chriſto Ieſu, qui ſunt Philippus, cum epiſcopis, & diaconis.] Vis & aliud exẽplum? in actibus Apoſtolorum ad vnius eccleſiæ ſacerdotes ita Paulus loquitur: [Attendite vobis, & cuncto gregi, in quo vos ſpiritus ſanctus poſuit epiſcopos, vt regeretis eccleſiam Dñi, quam acquiſiuit ſanguine ſuo.] Ac ne quis contentioſe in vna eccleſia plures epiſcopos fuiſſe contendat, audi & aliud teſtimonium: in quo manifeſtiſſime comprobatur, eundem eſſe epiſcopum atq; preſbyterum. [Propter hoc reliqui te in Creta, vt quæ deerant, corrigeres, & conſtitueres preſbyteros per ciuitates, ſicut & ego tibi mandaui. Si quis eſt ſine crimine, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut non ſubditos. Oportet. n. epiſcopũ ſine crimine eſſe, quaſi Dei diſpenſatorẽ. Et ad Timotheum [Noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ tibi data eſt per prophetiam *per impoſitionem manuum preſbyterij.] Sed & Petrus in pri-

Pol. ibid. Anſ. l. 7. c. 87. *Eſa.* 32. †*al. quis patiatur.* *Philip.* 1. *Act.* 20. *Ad Tit.* 1. 1. *Tim.* 4. 1. *Pet.* 5.

ma epiſtola. [Preſbyteros, inquit, in vobis precor compreſbyter, & teſtis paſſionum Chriſti, & futuræ gloriæ, quæ reuelanda eſt, particeps regite gregem Chriſti, & inſpicite non ex neceſſitate, ſed voluntarie iuxta Deum.] Quod quidē Græce ſignificātius dicitur ἐπισκοποῦντες, id eſt ſuperintendentes: vnde & nomen epiſcopi tractum eſt. Parua tibi videntur tantorum virorum teſtimonia? Clangat tuba Euāgelica, filius tonitrui, quem Ieſus amauit plurimum; qui de pectore Saluatoris doctrinatum fluenta potauit [Preſbyter Electæ dominæ, & filiis eius, quos ego in veritate diligo.] Et in alia epiſtola [Preſbyter Caio chariſſimo, quem ego diligo in veritate.] Quod autem poſtea vnus electus eſt, qui cæteris præponeretur, in ſchiſmatis remedium factum eſt; ne vnuſquiſque ad ſe trahens Chriſti eccleſiam rumperet. Nam & Alexandriæ a Marco Euangeliſta vſque ad Heraclam & Dionyſium epiſcopos, preſbyteri ſemper vnum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum, epiſcopum nominabant: quomodo ſi exercitus Imperatorem faciat; aut diaconi eligant de ſe, quem induſtrium nouerint & archidiaconum vocent. Quid enim facit excepta ordinatione, epiſcopus, quod preſbyter non faciat? Nec altera Romanæ vrbis eccleſia, altera totius orbis exiſtimanda eſt. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa, & Perſis, & Oriens, & India, & omnes barbaræ nationes vnum Chriſtum adorant, vnam obſeruant regulam veritatis. Si auctoritas quæritur, orbis maior eſt vrbe. Vbicumq; fuerit epiſcopus, ſiue Romæ, ſiue Eugubij, ſiue Conſtantinopoli, ſiue Rhegij, ſiue Alexandriæ, ſiue Tanis; eiuſdem meriti, eiuſdem eſt & ſacerdotij. Potentia diuitiarum, & paupertatis humilitas vel ſublimiorem, vel inferiorem epiſcopum non facit: ceterum omnes Apoſtolorum ſucceſſores ſunt. ¶ Sed dicis, quomodo Romæ ad teſtimonium diaconi preſbyter ordinatur? Quid mihi præfers vnius vrbis conſuetudinem? Quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges eccleſiæ vendicas? Omne, quod rarum eſt, plus appetitur. Pulegium apud Indos pipere pretioſius eſt. Diaconos paucitas honorabiles, preſbyteros turba contēptibiles facit. Ceterum etiam in eccleſia Romę preſbyteri ſedent, & ſtant diaconi; licet paulatim increbreſcentibus vitiis inter preſbyteros abſente epiſcopo, ſedere diaconum viderim, & in domeſticis conuiuiis benedictiones† preſbyteris dare. Diſcant, qui hoc faciunt, non ſe recte facere, & audiant Apoſtolos: [Non eſt dignum, vt relinquentes verbum Dei, miniſtremus menſis.] Sciant quare diaconi conſtituti ſint. Legant acta Apoſtolorum: recordentur conditionis ſuæ. Preſbyter, & epiſcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis eſt nomen. Vnde & ad Titum, & ad Timotheum de ordinatione epiſcopi, & diaconi dicitur: de preſbyteris omnino reticetur: quia in epiſcopo & presbyter continetur. Qui prouehitur, de minori ad maius prouehitur. Aut igitur ex presbytero ordinetur diaconus, vt preſbyter minor diacono comprobetur, in quem creſcit ex paruo: aut ſi ex diacono ordinatur presbyter, nouerit[b] ſe

Mar. 3.
2. Ioan.
3. Ioannis.
† al. benedictionem coram presbyteris.
Act. 6.

laicis

laicis maiorem ſacerdotibus eſſe minorem.

a ¶Per propheciā.] *Sic in Vulgata editione & Græce* διὰ προφητείας. *Sed hic apud B. Hieronymum*, prophetiæ.

a ¶Nouerit ſe.] *In originali eſt*, nouerit ſe lucris minorem, ſacerdotio eſſe maiorem. *Quo etiam pertinet, quod idem Hieronymus ad caput vltimum Ezechielis ſcribit.* Leuitarum multitudinem intelligere ſe a ſacerdotali gradu eſſe diſiunctam, & ad decutiendam ſuperbiam miniſtrorum, qui ignorantes humilitatem ſtatus ſui vltra ſacerdotes, hoc eſt presbyteros, intumeſcunt, & dignitatem non merito, ſed diuitiis æſtimant. *Verũ ob gloſſam non eſt mutatum.*

Item Cyprianus lib. 3. epiſt. 9.

¶De eodem. C. XXV.

DOminus noſter ipſe Ieſus Chriſtus rex, & iudex, & Deus noſter vſque ad paſſionis diem ſeruauit honorem Pontificibus, & ſacerdotibus; quamuis illi nec timorem Dei nec agnitionē Chriſti ſeruaſſent. Nam cum leproſum emundaſſet, dixit illi: [Vade, & monſtra te ſacerdoti, & offer donum.] Humilitate ea, qua nos quoque eſſe humiles docuit, ſacerdotem adhuc appellabat, quem ſciebat eſſe ſacrilegum. Item ſub ictu paſſionis cum alapam accepiſſet, & ei diceretur, [Sic reſpondes Pontifici?] nihil ille contumelioſe locutus eſt in perſonam Pontificis: ſed magis innocentiam ſuam tutatus eſt, dicens [Si male locutus ſum, exprobra de malo: ſi autem bene; quid me cædis?] Quæ omnia ab eo ideo facta ſunt humiliter atque patienter vt nos humilitatis, ac patientiæ haberemus exemplum. Docuit enim ſacerdotes veros legitime, & plene honorari, dum circa falſos ſacerdotes ipſe talis extitit†. Meminiſſe autem diaconi debent: quoniam Apoſtolos, id eſt epiſcopos & præpoſitos † Dominus elegit: diaconos autem poſt aſcenſum Domini in cælos Apoſtoli ſibi conſtituerunt epiſcopatus ſui; & eccleſię miniſtros. Quod ſi nos aliquid audere contra Deum poſſumus, qui epiſcopos facit, poſſunt & contra nos audere diaconi, a quibus fiunt.

Iuo p. 5. c. 355.

Luc. 5.

Io. 18.

† *al. exiſtis*

† *al. presbyteros.*

7 *Hoc autem, quod de diaconorum minoritate dicitur, vbique ſeruandum eſt, niſi eum locum diaconus habuerit aut proprij Patriarchæ, aut ſui metropolitani.*

Vnde in ſexta ſynodo, c. 7. legitur.

¶Diaconus ſacerdotibus non præferatur; niſi locum metropolitani ſui obtineat. C. XXVI.

PRæcipimus ne diaconus (quamuis etiam in dignitate, hoc eſt in officio quolibet eccleſiaſtico ſit) ante presbyterū ſedeat: niſi cum locum habuerit proprij Patriarchæ, aut metropolitani ſui pro aliquo capitulo. Tunc enim ſicut illius locum tenens honorabitur. Si quis vero præſumpſerit hoc tyrannice facere, a proprio gradu repulſus, vltimus omnium fiat in ordine ſuo.

Iuo p. 6. c. 123.

DISTINCTIO XCIIII.

1 *Subdiacono etiam ſummus Patriarcha vices ſuas committere* ps *valet.*

Vnde Gregorius[a] ad epiſcopos Siciliæ libro 1. epiſt. 1. art.

a ¶ Gregorius.] *Reſtituta eſt inſcriptio ex Polycarpo. Nam antea legebatur,* Symmachus Papa.

¶ Etiam ſubdiaconis vices ſuas Apoſtolica committit eccleſia. C. I.

Pol.l.1.t.14. Anſ.l.1.c.26. VAlde neceſſarium eſſe perſpeximus, vt ſicut prædeceſſorum noſtrorum fuit iudicium, ita vni, eidemq; perſonæ omnia committamus, vt vbi nos præſentes eſſe nõ poſſumus, noſtra per eum, cui præcipimus repræſentetur auctoritas. Quamobrem Petro ſubdiacono ſedis noſtræ, intra prouinciã Siciliam vices noſtras, Deo auxiliante commiſimus. Nec enim de eius actibus dubitare poſſumus, cui Deo auxiliante totum noſtræ eccleſiæ noſcimur patrocinium † commiſiſſe.

† *al. patrimonium*

2 *Legatum vero Apoſtolicæ ſedis quicumque impedierit, vſque ad ſatisfactionem excommunicetur.*

Vnde Alexander Papa 1. epiſt. 2. omnibus epiſcopis.

Conc. Tribu rienſe, c. 9. ¶ Excommunicetur, qui legatum ſedis Apoſtolicæ impetere tentauerit. C. II.

Bu. l.15. c.37. SI quis autem legationem impedit, non vnius, ſed multorum profectum auertit †. Et ſicut multis nocet, ita a multis arguendus eſt, & bonorum ſocietate priuandus †: Et quia Dei cauſam impedit, & ſtatum conturbat eccleſiæ: ideo ab eius liminibus arceatur †. Ab omnibus itaque † talis eſt cauendus, & non in communionem fidelium, vſque ad ſatisfactionem recipiendus.

† *al. euertit* † *al. arcẽdus* † *al. quoque*

a ¶ Legationem.] *In epiſtola ipſa, concilio Triburienſi, & apud Burchardum additur,* veſtram. *Ea enim legato videtur ſignificari, quã Apoſtolos, & epiſcopos pro Chriſto fungi dicit B. Paulus 2. Corinth. c. 5.*

3 *Archidiaconus vero, quamuis ex officio ſuo clericorũ vitam diligenti examinatione debeat inquirere, & quæ corrigenda inuenit, epiſcopo nuntiare: tamen dominationẽ ſuper eos exercere, & cenſum ab eis exigere prohibetur. Vnde in Cabilonenſi conc. c. 15. legitur.*

¶ Archidiaconi ſuper preſbyteros iuriſdictionem non exerceant. C. III.

1 io p.3. c. 134. DIctum eſt, quod in pleriſque locis archidiaconi ſuper preſbyteros parochianos quamdam exercent dominationẽ, & ab eis cenſum exigunt. Quod magis ad tyrannidem, q̃ ad rectitudinis pertinet ordinem. ¶ Si enim iuxta Apoſtoli ſententiã, epiſcopi non debent eſſe dominãtes in clero, ſed forma facti gregis ex animo: multo minus facere iſti hoc debent, ſed contẽti ſint regularibus diſciplinis, & teneant proprium

1. Pet. 5.

priam menſurã:& q̃ ab epiſcopis eis iniũgitur, hoc per parochias ſuas exercere ſtudeant, nihil per cupiditatem,& auaritiam præſumentes.

DISTINCTIO XCV.

1 *QVod autem ſacerdotes ſupra iubentur epiſcopis tamquam ſubditi obedire, non ita intelligendum eſt, quaſi non liceat eis, præſentibus epiſcopis ſacra myſteria celebrare (ſicut epiſcopali ſupercilio quidam ab his volebant presbyteros prohibere:) ſed quia presbyteri Pontificibus tãquam filij parentibus debent obedire. Baptizatos etiam chriſmate eis tangere conceditur. Vnde Gregorius ſcribit Ianuario epiſcopo Caralitano, lib.3.epiſt.26.indict.12.*

¶ Vbi epiſcopi deſunt, baptizatos in frontibus presbyteri chriſmate tangant. C. I. De conſec.

PErvenit quoq; ad nos, quoſdam ſcandalizatos fuiſſe, q̃ presbyteros diſ.4.presby-
chriſmate tãgere in fronte eos, qui baptizati † ſunt, prohibuimus. teri baptiza-
Et nos q̃dẽ ſecundũ vſum veterẽ eccleſiæ noſtræ fecimus. Sed ſi omnino tos.
hac de re aliqui contriſtantur, vbi epiſcopi deſunt, vt presbyter etiã † *baptizan-*
in frontibus baptizatos † chriſmate tangere debeant, concedimus. *di*] orig.

Supra Leo epiſcopus contra [*Quamuis choreepiſcopis, &c.*] Pol.l.3.t.10.
Item Gelaſius Papa epiſcopis per Lucaniam, &c.epiſt.1.c.8. Mag.4.ſent.

¶ Vltra ſuum modum presbyteri tendere non præſumant. C. II. diſt.7.c.1.

PResbyteros vltra ſuum modum tẽdere ꝓhibemus; nec epiſcopali † *baptizan-*
faſtigio debita ſibimet audacter aſſumere; non conficiendi chri- *dos.*] orig.
ſmatis, non conſignationis pontificalis adhibendæ ſibimet arripere facultatem.

Sed iſtud Gregorij pro ſcandalo ſedando ſemel cõceſſum legitur. Illud ante Leonis Papæ, & Gelaſij, vſu approbante præualuit, niſi forte, vbi aliquorum conſuetudo hoc admiſit, vt in abſentia epiſcopi, extrema neceſſitate cogente, ex conceſſione Gregorij, presbyteri baptizatos in fronte liniant. ¶ *Prohibitio vero Leonis, & Gelaſij in eo caſu intelligatur, cum epiſcopi præſentes ſunt, vel cum non cogit vltima neceſſitas. Oleo vero ſanctificato permittitur eis vngere infirmos.*
Vnde Iacobus ait [*Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros eccleſiæ, qui orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum.*] Iac.5.
2 ¶ *Sed quæritur, an epiſcopis liceat eodem oleo vngere infirmos: vel ſi impænitentibus huiuſmodi vnctio ſit concedenda. De his vero ita ſcribit Innocentius Papa ad Decentium Eugubinum epiſcopum, epiſt.1.c.vlt.* Alcuinus de diuinis officiis pag.94.

¶ Oleo ſanctificato non prohibetur epiſcopus infirmos tangere. C. III. Conc. Wormacienſe. c.

ILlud ſuperfluum videmus adiectum, vt de epiſcopo ambigatur; 72.
quod presbyteris licere non dubium eſt. Nam idcirco de presby- Iuo p.2.c.75.
teris dictum eſt, quia epiſcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non poſſunt. Ceterum ſi epiſcopus ire poteſt, aut

dignum ducit aliquem a ſe viſitandum: & benedicere, & tangere, chriſmate ſine cunctatione poteſt, cuius eſt ipſum chriſma cõficere. Nam non [a] pœnitẽtibus iſtud infundi non poteſt; quia genus eſt ſacramẽti. Nam quibus reliqua ſacramenta negantur, quomodo vnũ genus putatur poſſe concedi? His ergo, frater chariſſime, omnibus, quæ tua dilectio voluit a nobis exponi, prout potuimus, reſpondere curauimus.

a ¶ Non pœnitentibus.] *In epiſtola Innocentij, tam impreſſis quam manuſcriptis (licet aliter teſtetur auctor gloſſæ) in concilio VVormacienſi, in quo hoc idem repetitur, apud Alcuinum, & Iuonem, & in aliquot Gratiani codicibus legitur ſine negatione. Et in gloſſa (vt eſt in antiquis exemplaribus) vtraque lectio exponitur.*

3 *Chriſma vero a ſuis epiſcopis ad baptiſmi ſanctificationem preſbyteri petant.*

Vnde in concilio Carthaginenſi, 4. c. 36.

¶ Chriſma ſingulis annis a proprio petatur epiſcopo. C. IIII.

De conſ. di. 4. p̃ſbyteri. Bur. l. 4. c. 76 Iuo p. 1. c. 270. Pan. l. 1. c. 101.

PResbyteri, qui per diœceſes eccleſias regunt, non a quibuſlibet epiſcopis, ſed a ſuis; nec per iuniorem clericum, ſed omni anno aut per ſeipſos, aut per illum, qui ſacrarium tenet, ante Paſchæ ſolennitatem chriſma petant.

¶ *Huic capiti rubrica eſt propoſita ex aliquot vetuſtis exemplaribus.*

a ¶ Omni anno.] *Verba hæc non ſunt in editionibus conciliorum Colonienſibus duobus, & quattuor tomis impreſſorum, neque infra de conſec. diſt. 4. vbi hoc idem, ſed ex concilio apud Valentias, refertur. Verum & in Colonienſi priſca, ac trium tomorum, & duobus Pariſienſibus, duobusq; codicibus Vaticanis habentur. Et in c. litteris, de conſecr. diſt. 3 a Fabiano Papa ſingulis annis nouum chriſma fieri præcipitur.*

An. l. 7. c. 127 Pol. l. 2. t. 39.

Item Hieronymus ad caput primum epiſtolæ ad Titum, ad ea verba [& conſtituas.]

¶ Preſbyter idem eſt qui epiſcopus, ac ſola conſuetudine præſunt epiſcopi preſbyteris. C. V.

† *Idem ergo eſt preſbyter.*] orig. 1. *Cor.* 1. † *ſupponeretur.*] ori. † *diſpoſitionis*] orig.

OLim † idem erat preſbyter, qui & epiſcopus. Et antequam diaboli inſtinctu ſtudia in religione fierent, & diceretur in populis [Ego ſum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ] communi preſbyterorum conſilio eccleſiæ gubernabantur. Poſtquam vero vnuſquiſque eos, quos baptizauerat, ſuos putabat eſſe, non Chriſti; in toto orbe decretum eſt, vt vnus de preſbyteris electus ſuperponeretur † ceteris, ad quem omnis eccleſiæ cura pertineret, & ſchiſmatum ſemina tollerentur. *& paulo poſt.* ¶ Sicut ergo preſbyteri ſciunt ſe ex eccleſiæ conſuetudine ei, qui ſibi prępoſitus fuerit, eſſe ſubiectos; ita epiſcopi nouerint ſe magis conſuetudinę, quam diſpenſationis † Dominicæ veritate prębyteris eſſe maiores, & in commune debere eccleſiam regere.

Inter opera Hier. tom. 4. vel. 9.

Idem ad Ruſticũ Narbonenſ. epiſc. de ſeptem gradibus eccleſiæ.

† *al. nõ licet.* Anſ. l. 7. c. 128 1. *Tim.* 5.

¶ Coram epiſcopis, preſbyteris docere licet †. C. VI.

ECce [a] ego dico, præſentibus epiſcopis ſuis, atque adſtantibus in altari preſbyteros poſſe ſacramenta conficere. *& infra.* ¶ Sed quia ſcriptum eſt [preſbyteri duplici honore honorentur, maxime qui

qui laborat in verbo Domini,] prædicare eos decet, vtile eſt benedi-
cere, congruum confirmare, conuenit reddere communionem, ne-
ceſſe eſt viſitare infirmos, orare pro inualidis, atque omnia Dei ſa-
cramenta complere. *Et infra.* ¶ Nemo hinc epiſcoporum inuidia
diabolicæ tentationis inflatus iraſcatur in templo, ſi preſbyteri inter-
dum exhortentur plebem, ſi in eccleſiis prædicent, ſi plebibus, vt ſcri-
ptum eſt, benedicant. Etenim abnuenti mihi iſta ſic dicam: qui non
vult presbyteros facere, quæ iubentur a Deo; dicat, quis maior eſt Chri-
ſto? aut quid corpori eius, aut ſanguini poterit anteponi? Si preſbyter
Chriſtum conſecrat, cum in altario Dei ſacramenta benedicat; bene-
dicere populo non debet qui Chriſtum etiam meruit conſecrare? *Et*
paulo poſt. ¶ Circa [b] laicos, ac mulieres iubentibus vobis, o iniuſtiſ-
ſimi ſacerdotes, preſbyter Dei, benedictionis perdit officium, amittit
linguæ opus, non habet confidentiam prædicandi, truncatus eſt o-
mni parte virtutum, ſolum presbyteri nomen habet, plenitudinem,
ac perfectionē, quæ conſecrationi eius competit, non retentat. ¶ Quis † *gregibus.*
hic, rogo, o ſacerdotes, honor veſter eſt, vt damnum gibbi inferatis? vera lectio.
Quoniam cum paſtoribus per potentiam veſtram auſertur Deo di-
gna diligentia, contagium quoddam, & calamitas creſcit in gregi-
bus: ac Dominici [c] patrimonij damna conquiritis, dum ſoli vultis in
eccleſia potentari. *& paucis interiectis.* ¶ Preſbyteri ab initio, vt legi- 2. *Tim.* 3.
mus, negotiorum iudices eſſe mandati ſunt, preſbyteri intereſſe ſa-
cerdotum concilio †: quoniam & ipſi preſbyteri vt legimus, epiſcopi
nuncupantur, ſecundum quod ſcriptum eſt ad [d] epiſcopum [Noli ne- † *conſilio.*]
gligere gratiam, quæ data eſt tibi per impoſitionem manuum pre- orig.
ſbyterij] & alibi ad maiores natu. [Qui vos poſuit epiſcopos regere 1. *Tim.* 4.
eccleſiam Dei.] *& infra.* ¶ Sed oderunt hoc ſacerdotes ſuperbi in *Act.* 20.
preſbyteris nomen, qui nolunt eſſe hoc, quod Chriſtus, qui diſcipulo-
rum pedes lauit: qui baptizatus eſt a Ioanne, licet baptizandum ſe
Ioannes a Domino proclamaret. Propterea hæc ſcribo; vt ſi præteriti *Ioan.* 13.
temporis error non poteſt iam reuocari, vel ad præſens in eccleſiis ſer- *Matt.* 3.
uetur humilitas, vt preſbyteri hoc in eccleſiis ſuis faciant', quod Ro-
mæ, ſiue quod in oriente, quod in Italia, quod in Creta, quod in Cy-
pro, quod in Africa, quod in Illyrico, quod in Hiſpania, quod in Bri-
tannia, quod etiam ex parte per Gallias, quod in omnibus locis, vbi
humilitas perſeuerat, quod in cœlis fit (quod maius eſt) vbi ſedes an-
gelorum † legis eſſe diſpoſitas. † *eorum.*]
orig.

a ¶ Ecce ego.] *Principium huius capitis longe aliter legitur in libello de ſeptem gra-*
dibus. & additur negatio. Nec ego dico præſentibus epiſcopis, atque adſtan-
tibus altari, presbyteros poſſe ſacramenta conficere: ſed ſi forte vſus exege-
rit, vt venientes ad eccleſiam ſacerdotes eiſdem horis, quibus aut oblatio
parata non ſit, aut non poſſit offerri, non debere epiſcopum repudiare eu-
chariſtiam presbyterorum, &c.

b ¶ Circa laicos.] *In libello ſic legitur.* tamen credendum eſt ſummi ſacerdotis
iudicio. & hoc faciendum, quod iuſſerit circa laicos, & mulieres, iubenti-

bus vobis iniuſtiſſime ſacerdotibus, non recte presbyter Dei, benedictionis, &c.

¶ Ac Dominici.] *Ibidem eſt*, ac Deo noſtro, non patrimonij ſui damna conquiritis, dum ſoli vultis in eccleſiis potentari?

d ¶ Ad, epiſcopum.] *Hoc loco longe plenior eſt oratio in libello, & pro hac auctoritate Apoſtoli ad Timotheum, multa alia afferuntur.*

Item ad Nepotianum, epiſt. ſecunda.

¶ Epiſcopi, & clerici inuicem ſibi honorem adhibeant. C. VII.

Anſl. 7. cap. 121. ESto ſubiectus pontifici tuo, & quaſi animæ parentem ſuſcipe, *& paulo poſt.* ¶ Sed epiſcopi ſacerdotes ſe eſſe nouerint, non dominos, honorent clericos quaſi clericos, vt & ipſis a clericis quaſi epiſcopis honor deferatur. ¶ Scitum eſt illud oratoris Domitij, Cur ego te inquit, habeam vt principem, cum tu me non habeas vt ſenatorem? ¶ Quod Aaron & filios eius, hoc epiſcopum, & preſbyteros eſſe nouerimus.
1. Pet. 5. ¶ Vnus Dominus, vnum templum; vnum ſit etiam miniſterium. ¶ Recordemur ſemper, quid apoſtolus Petrus præcipiat ſacerdotibus [Paſcite eum, qui in vobis eſt gregem Domini, prouidentes, non coacti, ſed ſpontanee, ſecundum Deum; neque vt turpis lucri gratia, ſed voluntarie; neque vt dominãtes in clerum, ſed forma facti gre-
† al. gregis. gi † ex animo, vt cũ apparuerit princeps paſtorum, percipiatis immarceſcibilem gloriæ coronam. [¶ Peſſimæ conſuetudinis eſt in quibuſ-
1. Cor. 14. dam eccleſiis tacere preſbyteros, & præſentibus epiſcopis non loqui:
Prouerb. 10. & 13. quaſi aut inuideant, aut non dignentur audire. [Et ſi alij inquit Apoſtolus Paulus, fuerit reuelatum ſedenti, prior taceat [*& paulo poſt.* ¶ Gloria patris eſt filius ſapiens] Gaudeat epiſcopus iudicio ſuo, cum tales Chriſto elegerit ſacerdotes.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 56.

¶ Preſbyteri epiſcopos non præcedant, ſed comitentur, vel ſubſequantur. C. VIII.

NOn oportet preſbyteros ante ingreſſum epiſcopi ingredi, & ſedere in tribunalibus, ſed cum epiſcopo ingredi; niſi forte aut ægrotet epiſcopus, aut in ᵃ peregrinationis commodo eum abeſſe conſtiterit.

a ¶ In peregrinationis commodo.] *Sic priſca verſio: ſed Dionyſius longe propius ad verba Græca*, niſi forſitan infirmitate detineatur, aut proficiſcatur epiſcopus. πλὴν εἰ μὴ ἀνωμαλοίη, ἢ ἀποδημοῖ ὁ ἐπίσκοπος

Item ex concilio Carthaginenſi quarto, c. 34.

¶ Epiſcopus non dominum, ſed collegam ſe presbyterorum cognoſcat. C. IX.

EPiſcopus in quolibet loco ſedens ſtare presbyterum non patiatur.

Item ex eodem, c. 35.

¶ De eodem. C. X.

Iuo p. 5. cap. 337. EPiſcopus in eccleſia, & in conſeſſu preſbyterorum ſublimior ſedeat. Intra domũ vero collegam ſe preſbyterorũ eſſe cognoſcat.

Item ex concilio Martini Papæ.

¶ Sine

¶ Sine præcepto epiſcopi presbyter non ſignet infantes. C. XI.

PResbyter præſente epiſcopo non ſignet infantes, niſi ab epiſcopo fuerit illi præceptum.

[*Item ex concilio Neocæſarienſi,*[b] *c.*13.]

In capit. Martini Brac. ca. 52. de conſecr. diſt. 4. ca. omni tempore.

¶ [De eodem.] C. XII. PALEA.

PResbyteri ruris, in eccleſia † ciuitatis, epiſcopo præſente, vel presbyteris ipſius vrbis, offerre non poſſunt, nec panem ſacrificatū[c] dare, calicemque porrigere. Si vero abſentes hi fuerint, & ad[d] dandam orationem vocentur ſoli dare debebunt.

Mart. Brac. c. 56. Anſ. l. 7. ca. 188. Burc. l. 5. ca. 44. Iuo p. 2. c. 53.

b ¶ Neocæſarienſi.] *Antea citabatur ex Genuenſi. Reſtituta eſt inſcriptio ex ceteris collectoribus. Eſt autem hæc fere Dionyſij verſio.*

c ¶ Sacrificatum.] *Alibi vbique legitur*, ſanctificatum, *Græce eſt in concilio impreſſo* ἄρτον διδόναι ἐν εὐχῇ: *Sed apud Balſamonem* ἄρτον εὐχῆς *id eſt*, panem myſticæ precationis.

d ¶ Ad dandam orationem.] καὶ εἰς εὐχὴν κληθῇ μόνος, δίδωσιν; *id eſt*, et ſolus ad myſticam precationem vocatus fuerit, dat.

† ἐν τῷ κυριακῷ.

DISTINCTIO XCVI.

1 *ILlud autem Honorij Auguſti, quod de electione ſummi Pontificis ſupra conſtituiſſe legitur, nullius eſſe momenti probatur: cū non ſolum de ordinibus, ſed nec etiam de rebus eccleſiaſticis legatur aliquando laicis attributa diſponendi facultas. Vnde quæcumque a Principibus in ordinibus, vel in eccleſiaſticis rebus decreta inueniuntur, nullius auctoritatis eſſe monſtrantur. Vnde Symmachus epiſcopus catholicæ eccleſiæ vrbis Romæ ſynodo præſidens dixit.*

Sup. diſt. 69. c. ſi duo.

¶ De rebus eccleſiaſticis diſponendis, laicis nulla facultas relinquitur C. I.

In ſynod. Rom. 3. ſub Symmacho c. 1. & ſeq.

BEne quidē fraternitas. veſtra eccleſiaſticis legibus obſecuta ſub diuini timore iudicij, quæ erant ſtatuenda, definiuit; & ad iuſtitiæ cumulum peruenit, dum ſufficienter vniuerſa complectitur. nec adiectione indiget plenitudo, maxime de clericis, quos amor dominationis inuaſit, & iugum diſciplinæ eccleſiaſticæ fecit reſpuere *&* *paulo poſt.* ¶ Quorum exceſſus enarrare difficile eſt: vnum tamen, quod occurrit, venerando ordini veſtro inſinuare non differo. Dixerūt inter alia ſcripturam quamdam illuſtris memoriæ Baſilium, quaſi pro eccleſiaſticæ amore ſubſtantiæ, conſcripſiſſe; in qua nullus Romanæ eccleſiæ, nec interfuit, nec ſubſcripſit antiſtes per quem potuiſſet ſortiri legitimam firmitatem. Ne vero ego inde diſputem, vnde † poteſt veſtrum iudicare concilium; requiratur, & deieratur in medium, vt ex lectione cognoſcatis, cuiuſmodi poſſit habere ſubſtātiam. ¶ Sancta ſynodus reſpondit deferatur in medium, vt cuiuſmodi ſit, poſſit agnoſci. Et dū diceret; Hormiſda diaconus recitauit. [Cum[a] in † Mauſoleo, quod eſt apud beatum Petrū apoſtolū, reſideret † ſublimis;

† *ſed vt poſſit*] orig.
† *in vnum apud beatū*] orig.
Ibid. c. 2.
† *reſediſſet ſublimis.*]
Verb. Baſ...

& eminētiſſimus vir præfectus prætorio, atque patritius, agens etiam vices præcellentiſſimi Regis Odoacris Baſilius, dixit. Quamquam ſtudij veſtri†, & religionis intereſt, vt in epiſcopatus electione concordia principaliter ſeruetur eccleſiæ: ne tamen † per occaſionem ſeditionis, ſtatus ciuitatis † vocetur in dubium, admonitione † beatiſſimi viri Papæ noſtri Symmachi † Simplicij, quam ante oculos ſemper habere debemus, hoc nobis meminiſtis ſub obteſtatione fuiſſe mandatum, vt propter illum ſtrepitum, & venerabilis eccleſiæ detrimētum, ſi eum de hac luce tranſire contigerit, non ſine noſtra conſultatione, cuiuſlibet celebretur electio.] Hæc cum legerentur, Creſconius epiſcopus ciuitatis Tudertinæ eccleſiæ, ſurgens è conſeſſu dixit [Hic perpendat ſancta ſynodus, vti † prætermiſſis † perſonis religioſis, quibus maxime curæ eſt de tanto Pontifice, electionem laici in ſuam redegerint poteſtatem, quod cōtra canones eſſe manifeſtum eſt.] Item Hormiſda diaconus legit [Nam & cum quid confuſionis, atque diſpendij venerabilis eccleſia ſubſtineret, miramur, prætermiſſis nobis, quiddam de rebus eccleſiæ fuiſſe tentatum, cum etiam ſacerdote noſtro ſuperſtite nihil ſine nobis debuiſſet aſſumi. Quare ſi amplitudini veſtræ† vel ſanctitati placet, incolumia omnia quæ ad futuri antiſtitis electionem reſpiciunt, religioſa veneratione ſeruemus, hanc legem ſpecialiter præferentes; quam nobis, heredibusque noſtris Chriſtianæ mentis deuotione ſancimus; ne vnquam prædium, ſeu ruſticum, ſeu vrbanum vel ornamenta, aut miniſteria eccleſiarum, quæ nunc ſunt, vel quæ ex quibuſlibet titulis ad eccleſiarum iura peruenerint, ab eo, qui nunc antiſtes ſub electione communi fuerit ordinandus, & illis, qui futuris ſæculis ſequentur, quocumque titulo, atque commento alienari liceat. Si quis vero aliquid eorum alienare voluerit; inefficax, atq; irritum iudicetur; ſitque facienti, vel conſentienti, accipientique anathema. [¶ Maximus epiſcopus Bleranæ eccleſiæ dixit [Modo ſancta ſynodus dignetur edicere; ſi licuit laico homini anathema in ordinem eccleſiaſticum dictare: aut ſi potuit laicus ſacerdoti anathema dicere, & contra canones, quod ei non competebat conſtituere. Dicite, vobis quid videtur? De me licuit laico legem dare? Sancta ſynodus dixit, Non licuit, & adiecit, lege ſequentia. Hormiſda diaconus legit: [Et is, qui prædium ruſticum, vel vrbanum iuris eccleſiaſtici fuerit cōſecutus, nouerit ſe nulla lege vel præſcriptione munitum; ſed ſiue is, qui alienauerit, qui eum † ſequetur voluntate contraria prædium huiuſmodi alienatum reuocare ‘voluerit, id cum fructibus reſtituat, quos † illic fuerit conſecutus.] ¶ Hæc cum legeret; Stephanus epiſcopus Venuſinæ eccleſiæ, ſurgens è conſeſſu dixit, perlegatur. Hormiſda diaconus legit. Qua ‘pœna placuit accipientis eſſet hæredes afficere. In qua re cuilibet clericorum contradicendi libera ſit facultas. Iniquū eſt enim, & ſacrilegij inſtar, vt quæ vel pro ſalute, vel pro requie animarū ſuarum † vnuſquiſq; venerabili eccleſiæ, pauperum cauſa, cōtulerit,

ant

† noſtri.] orig.
† al. ne per.
† al. ciuilitatis.
† al. tamen admonitione.
† abeſt dictio [Symmachi.] ab orig. ſed auctor caſus, & gloſſæ habuit.
† al. vtrum.
† al. prætermiſſas perſonas religioſas.]
codex can. Verba Baſilij.
† Veſtra ſanctitatis.
Verba Baſilij.
† al. conſequenter.
† al. qui illud.
cap. 3. Baſilij verba.
† al. ſuorū.

aut certe reliquerit; ab his quos hæc maxime ſeruare conuenerat, in
alterum † transferatur. Plane quæcumque in gemmis, vel auro, at- † *al. alienationem.*
que argento, necnon & veſtibus minus apta vſibus, vel ornatui vide-
buntur eccleſiæ, quę ſeruari, ac diu manere non poſſunt, ſub iuſta æſti-
matione vendantur, & erogationi, † religioſæ proficiant.] ¶ Cumque † *al. erogatio religioſè proficiat.*
lecta fuiſſet, Laurentius epiſcopus Mediolanenſis eccleſiæ dixit. [Iſta
ſcriptura nullum Romanæ ciuitatis potuit obligare Pontificem: quia
non licuit laicos ſtatuendi in eccleſia, præter Romanum Pontificem,
habere aliquam poteſtatem: quos obſequendi manet neceſſitas, non
auctoritas imperandi: maxime cum nec Papa Romanus ſubſcripſerit,
nec alicuius ſecundum canones metropolitani legatur aſſenſus. ¶ Pe-
trus epiſcopus Rauennatis eccleſiæ dixit [Scripturam, quæ in noſtra
congregatione vulgata eſt, nullis eam viribus ſubſiſtere manifeſtum
eſt, quia nec canonibus conuenit, & a laica perſona concepta videtur
maxime; quia in ea nullus præſul ſedis Apoſtolicæ interfuiſſe, vel pro-
pria ſubſcriptione firmaſſe monſtretur.] ¶ Eulalius epiſcopus Syracu-
ſanæ eccleſiæ dixit: [Scripturam quæ in ſacerdotali concilio recitata
eſt, euidentiſſimis documentis conſtat eſſe inualidam: Primum, quod
contra Patrum regulas a laicis, quamuis religioſis [quibus nulla de
eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur vnquam attri-
buta facultas] facta videtur: deinde quòd nullius præſulis Apoſtolicæ
ſedis ſubſcriptione firmatà docetur. Quod ſi cuiuſlibet prouinciæ ſa-
cerdotes intrà terminos ſuos concilio habito, quidquid ſine metropo- Infra 9. q. 3.
litani ſui auctoritate tẽtauerint, irritum eſſe debere ſancti Patres ſan- c. 2.
xerunt; quanto magis, quod in Apoſtolica ſede, non † exiſtente præſu- † *al. nunc.*
ſule (qui merito † beati Petri apoſtoli per vniuerſum orbem primatũ † *al. prærogatiua.*
obtinens ſacerdotij, ſtatutis ſynodalibus conſueuit tribuere † firmita-
tem) a laicis (licet conſentientibus aliquantis epiſcopis, qui tamen
Pontifici, a quo conſecrati † probantur, præiudicium inferre non po- † *al. conſecrari.*
tuerunt] præſumptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere non dubium
eſt, nec poſſe inter eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cẽſeri? ¶ Sancta ſyn-
odus dixit. Licet † ſecundum proſecutionem venerabilium fratrum † *al. Liquet.*
noſtrorũ, Laurentij, Petri, Eulalij Creſconi, Maximi, vel Stephani, nec
apud nos incertum habetur hanc ipſam ſcripturam nullius eſſe mo-
menti; veruntamen etiam ſi aliqua poſſet ratione ſubſiſtere modis o-
mnibus in ſynodali conuentu prouida beatitudinis veſtræ ſententia
eneruari conueniebat, & in irritum deduci: ne in exemplum rema-
neret præſumendi quibuslibet laicis, quamuis religioſis, vel potenti-
bus in quacumque ciuitate quolibet modo aliquid decernere de ec-
cleſiaſticis facultatibus, quarum ſolis ſacerdotibus diſponendi indiſ-
cuſſe a Deo cura commiſſa docetur.

a ¶ Cum in Mauſoleo.] *Hoc initium ſcripturæ Baſilij in tomis conciliorum & codice & canonum ſic habet*, Cum in vnum apud beatum Petrum Apoſtolum reſediſſent, ſublimis, &c. *Omnino autem multæ ſunt huius capituli varietates ab*

exemplaribus Gratiani in variis conciliorum editionibus,& in codice canonum ex quibus ea tantum partim indicata,partim notatæ ſunt,quæ maioris ponderis ſunt viſa.
b ¶ Reuocare.] *Sic eſt emendatum ex omnibus concilij exemplaribus & impreſsis & manuſcriptis,cum antea legeretur*, retinere.
c ¶ Qua pœna.] *In omnibus editionibus conciliorum legitur*, Quam pœnā placuit accipientis hæredes, prohæredesque reſpicere. *In codice verò canonum manuſcripto non eſt dicto*, prohæredeſque.

Vnde in ſexta actione Chalcedonenſis concilij Martianus Imperator dixit inter cætera.

¶ Imperatores ad fidem confirmandam, non potentiam oſtendendam ſynodo intereſſe debent. C. II.

Anſ.l.3.cap. 107. NOs ad fidem confirmandam,non ad potentiam oſtendendam, exemplo religioſiſſimi principis Conſtantini ſynodo intereſſe volumus, vt inuenta veritate, non vltra multitudo prauis doctrinis attracta diſcordet.

Item ex eadem ſexta actione,in fine.

¶ De eodem. C. III.

Anſ.ibidem. Deuſdedit p. 3. QVædam capitula ſunt,quæ ad honorem veſtræ reuerentiæ vobis ſeruauimus, decorum eſſe iudicantes a vobis hæc regulariter potius firmari per ſynodum,quam noſtra lege ſanciri.

Item Nicolaus Papa in epiſtola ad Michaelem Imper. quæ incipit [Propoſueramus.]

¶ Synodali conuentui Imperatores intereſſe non conuenit, niſi vbi de fide agitur. C. IIII.

Anſ.l.1.c.75. VBi nam legiſtis, Imperatores anteceſſores veſtros ſynodalibus conuentibus interfuiſſe, niſi forſitan in quibus de fide tractatū eſt, quæ vniuerſalis eſt; quæ omnium communis eſt,quæ non ſolum ad clericos,verum etiam ad laicos,& ad omnes omnino pertinet Chriſtianos?

Idem in eadem epiſtola.

¶ De præſulibus diuinarum rerum,qui humanis rebus præſunt,iudicare non poſſunt. C. V.

Anſ.ibid. DEnique hi, quibus tantum humanis rebus,& nō diuinis, præeſſe permiſſum eſt;quomodo de his, per quos diuina miniſtrantur, iudicare præſumant, penitus ignoramus.

Idem paulo inferius.

¶ Nec etiam Imperator iura Pontificis,nec Pontifex iura regia vſurpet. C. VI.

Sup.diſt.10. c. quoniam. Anſ.ibid. † al. inferna. CVm a ad verum ventum eſt, vltra ſibi nec Imperator iura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium vſurpauit, quoniam idem mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus ſic, actibus propriis,& dignitatibus diſtinctis, officia poteſtatis vtriuſque diſcreuit; propria volens medicinali humilitate ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in infernum † demergi, vt & Chriſtiani Imperatores

ratores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium tãtummodo rerum imperialibus legibus vterentur; quatenus ſpiritalis actio carnalibus diſtaret incurſibus; & ideo militãs Deo minime ſe negotiis ſæcularibus implicaret; ac viciſſim non ille rebus diuinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus. 2. Tim. 2.

a ¶ Ad verum.] *Poſt vltima verba capitis antecedentis ſequitur continenter in eadem Nicolai epiſtola.* Fuerunt hæc ante aduentum Chriſti, vt quidam typice reges ſimul & ſacerdotes exiſterent. Quod ſanctum Melchiſedech fuiſſe ſancta prodit hiſtoria, quodque in membris ſuis, diabolus imitatus: (vt pote, qui ſemper quæ diuino cultui conueniunt, ſibimet tyrannico ſpiritu vendicare contendit) vt pagani Imperatores iidem & maximi Pontifices dicerentur. Sed cum ad verum ventum eſt, eumdem Regem atque Pontificem, vltra ſibi, &c. *Nihil autem mutatum eſt & ob gloſſam, & quoniam eſt initium capitis. Nonnulla vero alia huc pertinentia notata ſunt ſupra diſt. 10. c. quoniam.* Gene. 14.

Idem in eadem paucis interiectis.

¶ A ſæculari poteſtate Pontifex prorſus nec ſolui, nec ligari valet. C. VII.

Satis euidenter oſtenditur, a ſæculari poteſtate nec ligari prorſus, nec ſolui poſſe Pontificem; quem conſtat a pio principe Conſtantino (quod longe ſuperius memorauimus) Deum appellatum: nec poſſe Deum ab hominibus iudicari manifeſtum eſt. Sed & Theodoſius ᵇ minor ſanctæ ſynodo ſcribens Epheſinæ primæ, dixit [Deputatus eſt igitur Candidianus magnificentiſſimus Comes ſtrenuorum domeſticorum tranſire vſque ad ſanctiſſimam ſynodum veſtram, & in nullo quidem iis, quæ facienda ſunt de piis, dogmatibus quæſtiones, ſeu potius expoſitiones, communicare. Illicitum namque eſt eũ, qui non ſit ex ordine ſanctiſſimorum epiſcoporum, eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus†.] [*Et poſt pauca*] His itaque manifeſte repertis apparet comminiſtrum Ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli. In cuius damnatione, quia præſulum quoque aſſenſus eſt ſubſecutus, apparet id cauſa fuiſſe patratum adulationis, non legitimæ ſanctionis.

Anſ. l. 1. c. 71. Ruſinus in hiſt. lib. 1. c. 2.

† σκίμμασιν.

b ¶ Theodoſius minor.] *Verba hæc ſunt accepta ex epiſtola Theodoſij, ac Valentiniani Imperatorum ad ſynodũ Epheſinã per Candidianum miſſa, quæ eſt in extremo primæ actionis ipſius ſynodi. In verſione antiqua, quæ ſeruatur in bibliotheca Vaticana, & quæ Lutetiæ edita eſt, eadem plane hoc loco habentur verba cum his, quæ refert Nicolaus, & optime conueniunt cum Græcis.*

Habentur aliqua in ca. epiſt. ad Michaelem:

Idem Ludouico Imperatori.

¶ Facta Pontificum Imperator iudicare non debet. C. VIII. Anſ. ibid.

In ſcripturis narratur Conſtãtinus Imperator dixiſſe. Vere ſi propriis oculis vidiſſem ſacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui monachico habitu circumamicti ſunt, peccãtem, chlamydem meam expoliarem †, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. [In quibus deſideratiſſime fili neceſſario commonemini, vt quemadmodum fide, & religione, ac honoris paritate ei adæquari videmini: ita quoque humilitate, atque deuotione æquiparari nihilominus anhelitis, ita vt

† *explicaſſem, & cooperuiſſem eum.*]

Nicolaus in epiſt. ad Micha.

† al. talia. in nullo inferior eo, ſed potior inueniani mi poſt illius exempla qui tã-
lem ſe exhibuit ante alia † prorſus exempla. Sed hoc quidem diximus
cautos nos reddere cupientes, vt ſi de Domini ſacerdotibus, qui iure
Gen. 9. Patres dicuntur, aliquid contigerit nos audire, quod confuſionem piis
mentibus ingerat; nõ infrunitum, ſed pudoratos filios Noë imitantes
paternam de reliquo verecundiam contegatis, vt affluenti, quemad-
modum & illi benedictione repleri, moderante Domino mereamini.

*Item ex epiſtola Gregorij ſeptimi ad Hermanum Metenſem epi-
ſcopum, lib. 8. epiſt 21.*

¶ Regum, & principum patres, & magiſtri ſacerdotes
eſſe cenſentur. C. IX.

Anſ. l. 1. c. 84. QVis dubitet ſacerdotes Chriſti regum, & principum, omnium-
que fidelium patres, & magiſtros cenſeri.] Nonne miſerabilis
Iuo p. 5. cap. 378. inſaniæ eſſe cognoſcitur, ſi filius patrem diſcipulus magiſtrum ſibi
conetur ſubiugare, & iniquis obligationibus illum ſuæ poteſtati ſubii-
Pan. l. 5. ca. 108. cere; a quo credit non ſolum in terra, ſed etiam in cœlis ſe ligari poſſe
& ſolui.

In eadem epiſt. Gregorij vij. *Item Gelaſius Papa Anaſtaſio Imperatori.*

¶ Auctoritas ſacra Pontificum, & regalis poteſtas, huius mundi gu-
bernacula regunt. C. X.

Capit. l. 5. ca. 167. DVo[a] ſunt quippe Imperator Auguſte: quibus principaliter hic
mundus regitur: auctoritas ſacra pontificum, & regalis poteſtas.
Conc. Pariſ. l. 1. c. 3. In quibus tanto grauius pondus eſt ſacerdotum; quanto etiam pro i-
pſis regibus † hominum, in diuino ſunt reddituri examine rationem.]
Polyc. l. 1. tit. 27. *Et poſt pauca.* ¶ [Noſtri itaque inter hæc ex illorum re pendere iudi-
cio; non illos ad tuam redigi poſſe † voluntatem.] ¶ Talibus igitur in-
Anſ. l. 1. c. 73. ſtitutis, talibuſq; fulti auctoritatibus pleriq; Pontificum, alij Reges,
Pann. l. 5. ca. 109. alij Imperatores excommunicauerunt. Nam ſi ſpeciale aliquod de
perſonis principum requiratur exemplum, beatus Innocentius Papa
† al. regiminibus. Archadium Imperatorem (quia conſenſit, vt ſanctus Ioãnes Chryſo-
ſtomus a ſua ſede pelleretur) excommunicauit.[b] Beatus Ambroſius, li-
† al. Velle. cet ſanctus, non tamen vniuerſalis eccleſiæ epiſcopus pro culpa, quæ
aliis ſacerdotibus non adeo grauis videbatur Theodoſium magnum
Imperatorem excommunicans ab eccleſia excluſit: qui etiam in ſuis
Amb. de digni. Sacerd. c. 2. ſcriptis oſtendit, quod aurum nõ tam pretioſum ſit plumbo, quam re-
gia poteſtate ſit altior dignitas ſacerdotalis, hoc modo circa principiũ
ſui Paſtoralis ſcribens [Honor, fratres, & ſublimitas epiſcopalis nul-
lus poterit comparationibus adæquari. Si regum fulgori compares,
& principum diademati; longe erit inferius, quam ſi plumbi metal-
lum ad auri fulgorem compares, quippe cum videas regum colla, &
principum ſubmitti genibus ſacerdotum; & oſculata eorum dextera,
orationibus eorum credant ſe communiri.]

a ¶ Duo ſunt.] *Capur hoc ſumptum eſt ex eadem epiſtola Gregorij ſeptimi, ex qua antecedens: & ab hoc vſque ad verb.* voluntatem, *ſunt verba ipſius Gelaſij ex epiſtola, quæ habetur impreſſa, citata a Gregorio ſeptimo.*

¶ Excom-

b ¶ Excommunicauit] *Si hic interponatur caput* , Alius item. *infra 15. q. 6. hæc pars epiſtolæ integra habetur.*

Item Ioannes Papa.

¶ Imperatores debent Pontificibus ſubeſſe, non præeſſe. C. XI.

SI Imperator catholicus eſt, (quod ſalua pace ipſius dixerimus) filius eſt, non præſul eccleſiæ: quod ad religionem competit, diſcere ei conuenit, nõ docere: habet priuilegia ſuę poteſtatis, quę adminiſtrandis legibus publicis diuinitus conſecutus eſt; vt eius beneficiis non ingratus contra diſpoſitionem cœleſtis ordinis nil vſurpet. Ad ſacerdotes enim Deus voluit, quę eccleſię diſponenda ſunt, pertinere, non ad ſęculi poteſtates; quas, ſi fideles ſunt, eccleſię ſuę ſacerdotibus voluit eſſe ſubiectas. Non ſibi vendicet alienum ius, & miniſterium, quod alteri deputatum eſt: ne contra eum tendat abrumpi, a quo omnia conſtituta ſunt; & contra illius beneficia pugnare videatur, a quo propriam conſecutus eſt poteſtatem. Non a legibus publicis, non a poteſtatibus ſęculi, ſed a pontificibus, & ſacerdotibus omnipotens Deus Chriſtianę religionis clericos, & ſacerdotes voluit ordinari, & diſcuti, recipiq; de errore remeantes. Imperatores Chriſtiani ſubdere debẽt executiones ſuas eccleſiaſticis præſulibus non præferre.

Pol. l. 1. c. 19.
Anſ. l. 4. c. 12.
ex Ioanne 8.

Gelaſius ad epiſcopos orientales.

¶ De eodem. C. XII.

NVmquam de Pontificibus, niſi eccleſiã iudicaſſe: non eſſe humanarum legum de talibus ferre ſententiam, abſque eccleſiæ principaliter conſtitutis Pontificibus; obſequi ſolere principes Chriſtianos decretis eccleſiæ, non ſuam præponere poteſtatẽ; epiſcopis caput ſubdere principem ſolitum, non de eorum capitibus iudicare.

In origi. hæc pendent ex ſuperioribus
Polycar. ibi.
Anſ. l. 6. c. 157

¶ [De eodem.] C. XIII. P A L E A.

Anſ. l. 4. c. 32.

1 COnſtantinus Imperator coronã, & omnẽ regiã dignitatem in vrbe Romana, & in Italia, & in partibus occidẽtalibus Apoſtolico conceſſit. Nam in geſtis B. Silueſtri (quę beatus Papa Gelaſius in concilio LXX. epiſcoporum a catholicis legi commemorat, & pro antiquo vſu multas hoc imitari dicit eccleſias) ita legitur.

Deuſdedit l. 4. cap. 1.

¶ *Apud Anſelmum libro quarto pro rubrica capitis 32. hæc habentur.* Quod Conſtantinus Imperator Papæ conceſſit coronam, & omnẽ regiam dignitatem in vrbe Romana, & Italia, & in partibus occidentalibus. *In principio vero eiuſdem capitis 32. hæc leguntur,* In geſtis beati Silueſtri, &c. *vſque ad finem huius, & ſequ. Palea, quemadmodum etiam in collectione Deuſdedit.*

¶ [De eodem.] C. XIIII. P A L E A.

2 COnſtantinus [a] Imperator quarta die ſui baptiſmi priuilegium Romanæ eccleſiæ Pontifici contulit, vt in toto orbe Romano ſacerdotes ita hunc caput habeant, ſicut iudices Regem. In eo priuilegio ita inter cetera legitur. [Vtile [b] iudicauimus vna cum omnibus Satrapis noſtris, & vniuerſo ſenatu, optimatibuſque meis, etiam & cuncto populo Romanæ gloriæ imperio ſubiacenti, vt ſicut beatus Petrus in terris Vicarius filii Dei eſſe videtur conſtitutus; ita & Pontifices, qui

In edicto Conſtantini qđ eſt poſt conci. Neocęſarienſe.
Anſ. l. 4. c. 32.
Deuſde. 1[illegible]

ipſius principis Apoſtolorũ vices gerunt vices, principatus poteſtatem, amplius, quã terrena imperialis noſtrę ſerenitatis manſuetudo habere videtur, conceſſam a nobis, noſtroq; imperio obtineant, eligentes nobis ipſum principẽ Apoſtolorũ, vel † eius vicarios firmos apud Deum eſſe patronos. Et ſicut noſtram terrenã imperialem potẽtiam, ſic eius ſacroſanctam Romanam eccleſiã decreuimus veneranter honorari, & amplius, quã noſtrum imperiũ, & terrenum thronum, ſedem ſacratiſſimam beati Petriglorioſe exaltari: tribuentes ei poteſtatem, & gloriæ dignitatem, atq; vigorẽ, & honorificẽtiam imperialẽ. Atq; decernentes ſancimus, vt principatum teneat tam ſuper quattuor præcipuas ſedes, Alexandrinam, Antiochenã †, Hieroſolymitanã, Conſtãtinopolitanam, quã etiã ſuper omnes in vniuerſo orbe terrarũ eccleſias Dei: & Pontifex, qui pro tempore ipſius ſacroſanctę Romanæ Eccleſiæ extiterit celſior, & princeps cunctis ſacerdotibus totius mũdi exiſtat; & eius iudicio, quæque ad cultum Dei, vel fidei Chriſtianorum ſtabilitatem procuranda fuerint, diſponãtur. *& infra.* ¶ Eccleſiis beatorũ Apoſtolorum Petri & Pauli pro continuatione † luminariorũ, poſſeſſionum prædia cõtulimus, & rebus diuerſis eas ditauimus, & per noſtrã imperialem iuſſionem ſacram tã in oriente, quã in occidente, vel etiã ſeptentrionali, & meridiana plaga, videlicet, in Iudęa, Græcia, Aſia, Thracia, Africa, & Italia, vel diuerſis inſulis, noſtra largitate ei † conceſſimus; ea prorſus ratione, vt per manus beatiſſimi patris noſtri Silueſtri ſummi Pontificis, ſucceſſorumq; eius omnia diſponãtur. *& infra.* ¶ Beato Silueſtro patri noſtro, ſummo Pontifici, & vniuerſalis vrbis Romę Papæ, & omnibus eius ſucceſſoribus pontificibus, qui vſq; in finẽ mundi in ſede B. Petri erunt ſeſſuri, de pręſenti cõtradicimus palatium imperii noſtri Lateranenſe, deinde diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulq; phrygiũ †, nec non & ſuperhumerale, videlicet lorũ, quod imperiale circumdare aſſolet collũ; verũ etiã & chlamydẽ purpureã, atque tunicã coccineã, & omnia imperialia indumẽta; ſed & dignitatem imperialiũ pręſidentiũ equitũ, cõferentes etiã & imperialia ſceptra, ſimulque cuncta ſigna, atque blanda, & diuerſa ornamenta imperialia, & omnem proceſſionem imperialis culminis, & gloriã poteſtatis noſtræ. Viris autẽ reuerendiſſimis clericis in diuerſis ordinibus eidẽ ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ ſeruientibus illud culmen, ſingularitate, potentia, & præcellentia habere ſancimus; cuius ampliſſimus noſter ſenatus videtur gloria adornari, id eſt patritios [d], atque conſules effici, nec non & ceteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut imperialis militia ornatur; ita & clerum ſanctę Romanæ eccleſiæ ornari decernimus. Et quemadmodum imperialis potentia officiis diuerſis, cubiculariorum nempe, & oſtiariorum, atq; omnium excubitorum ornatur, ita & ſanctã Romanam eccleſiã decorari volumus. Et vt ampliſſime pontificale decus præfulgeat, decernimus, & hoc, clericorũ eiuſdem ſanctæ Romanæ eccleſiæ manipulis & linteaminibus,

Marginal notes:

† *al. & eius ſucceſſores.*

† *Antioch. Ale.* Ior. impreſſum.

† *al. concinnatione.*

† *al. eũ liber tatem cõceſſimus.*

Iuo p. 5. c. 49
Pan. l. 4. c. 1.

† *al. phrygiũ id eſt mitrã.*

Suidas in hoc verbo *βάνδα.*

minibus, id eſt candidiſſimo colore decorari equos, & ita equitare. Et ſicut noſter ſenatus calceamentis vtitur cum [e] vdonibus, id eſt, candido linteamine illuſtratis, ſic vtatur & clerici, vt ſicut cœleſtia, ita & terrena ad laudẽ Dei decorẽtur. Prę omnib. autẽ licentiã tribuimus ipſi ſanctiſſimo patri noſtro Siluestro, & ſucceſſoribus eius ex noſtro indicto, vt quem [f] placatus proprio conſilio clericare voluerit, & in religioſorum numero clericorum cõnumerare; nullus ex omnibus pręſumat ſuperbe agere. Decreuimus itaque & hoc, vt ipſe, & ſucceſſores eius diademate, videlicet corona, quam ex capite noſtro illi conceſſimus, ex auro puriſſimo, & gemmis pretioſis vti debeant, & in capite ad laudem Dei pro honore beati Petri geſtare. Ipſe vero beatiſſimus Papa, quia ſuper coronã clericatus, quã gerit ad gloriã beati Petri, omnino ipſa ex auro non eſt paſſus vti corona; nos phrygiũ candido † nitore ſplendidũ reſurrectionẽ Dominicam deſignans, eius ſacratiſſimo vertici manibus noſtris impoſuimus, & tenentes frænum equi ipſius pro reuerentia beati Petri, ſtratoris officium illi exhibuimus, ſtatuentes eodem phrygio omnes eius ſucceſſores ſingulariter vti in proceſſionibus ad imitationem imperii noſtri. Vnde vt pontificalis apex non vileſcat, ſed magis, quã terreni imperii dignitas, gloria †, & potentia decoretur, ecce tã palatium noſtrũ, vt prędictũ eſt, quã Romanam vrbem, & omnes Italiæ, ſeu occidentalium regionum prouincias, loca & ciuitates, præfato beatiſſimo Pontifici noſtro Siluestro vniuerſali Papæ contradicimus, atque relinquimus: & ab eo, & a ſucceſſoribus eius per hanc diualem noſtram, & pragmaticum conſtitutum decernimus diſponenda, atque iuri ſanctæ Romanæ eccleſiæ concedimus permanſura. Vnde congruũ perſpeximus noſtrũ imperiũ, & regni poteſtatem in orientalibus transferri regionibus, & in Bizantiæ prouinciæ optimo loco, nomini noſtro ciuitatẽ ædificari, & noſtrũ illic conſtitui imperiũ, quoniã vbi principatus ſacerdotũ, & Chriſtianę religionis caput ab Imperatore cœleſti conſtitutũ eſt, iuſtũ nõ eſt, vt illic imperator terrenus habeat poteſtatẽ. Hęc vero [g] omnia, quę per hanc noſtram imperialẽ ſacrã, & per alia diualia decreta ſtatuimus, atq; cõfirmauimus, vſq; in finẽ mũdi illibata, & incõcuſſa pmanere decernimus. Vñ corã Deo viuo, qui nos regnare pręcepit, & corã terribili eius iudicio obteſtamur p hoc nřm imp̃iale conſtitutũ oẽs noſtros ſucceſſores Imperatores, vel cunctos Optimates, Satrapas etiã, ampliſſ. ſenatum; & vniuerſũ populũ in toto orbe terrarũ nũc & in poſterũ, cũctis retro tẽporib. imperio nřo ſubiacẽtẽ, nulli eorũ quoquo modo licere hæc aut infringere, aut in quoquã cõuellere. Si quis autẽ, qđ non credimus, in hoc temerator, aut contẽptor extiterit, æternis condemnationibus ſubiaceat innodatus, & ſanctos Dei, principes Apoſtolorum Petrum & Paulum ſibi in præſenti, & in futura vita ſentiat contrarios; atque in inferno inferiori cõcrematus, cum diabolo, & omnibus deficiat impiis. Huius vero imperialis decreti noſtri paginã propriis manibus robo-

† al. candidi nitoris ſplendidam.

† al. & gloria poteſtas.

borantes, ſuper venerandum corpus B. Petri principis Apoſtolorũ poſuimus. Datum Romæ iij. Kal. Aprilis, Domino noſtro Flauio Conſtantino Auguſto quater, & Gallicano v. c. Coſſ.

¶ *Hæc Palea in multis habetur exemplaribus. in quibus alia Palea eſſe non ſolent.*

a ¶ Conſtantinus] *Verba hæc vſque ad verſ.* In eo Priuilegio, *non ſolum habentur apud Anſelmum, & Deuſdedit, ſed etiam in geſtis beati Silueſtri, in his, quæ a Conſtantino per octo dies poſt baptiſmum acta referuntur.*

b ¶ Vtile] *Hinc vſq; ad finem ſumpta ſunt ex geſtis ſeu actis ſancti Silueſtri, in quibus multa præcedunt, ac multa deinceps plenius narrantur. Sed hic ea tantum videntur relata, quæ in collectionibus Anſelmi, & Deuſdedit habentur. Titulus proprius huius partis in geſtis ipſis eſt huiuſmodi.* Priuilegium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, quod conſtituit D. Cõſtantinus Auguſtus ſancto Silueſtro epiſcopo vrbis Romæ, & omnibus ſucceſſoribus eius vſque in perpetuum, & obtulit ſuper corpus B. Petri Apoſtoli. *De quo item priuilegio Leo nonus in epiſtola prima, ſeu libello aduerſus inauditas præſumptiones Michaelis Conſtantinopolitani, & Leonis Acridani epiſcoporum, c. 13. ſic loquitur:* Pauca ex priuilegio eiuſdẽ Conſtantini manu cum cruce aurea ſuper cæleſtis clauigeri venerabile corpus poſito ad medium proferemus. *De iiſdem geſtis ſiue actis Gelaſius in concilio LXX. epiſcoporum (& refertur ſup. diſt. 15. in c. ſancta Romana) ſic loquitur, vt ea videatur approbare. Et in martyrologio Romano, & Vſuardi in feſto S. Silueſtri legitur,* cuius actus clari habentur. *Inueniũtur vero etiã hodie peruetuſtis litteris deſcripta in bibliotheca Vaticana, & Abbatia Nonantulã: quorum interpres in proœmio hæc ait:* Hiſtoriographus noſter Euſebius Cæſariæ Palęſtinæ vrbis epiſcopus, cum hiſtoriam eccleſiaſticam ſcriberet, prætermiſit ea quæ in aliis opuſculis ſunt, vel quæ ſe meminit retuliſſe. Nam viginti libros omnium pene prouinciarũ, paſſiones martyrum, epiſcoporum, & confeſſorum, & ſacrarum virginum, ac mulierũ cõtinere fecit. Deinde ſecutus, & ab Apoſtolo Petro, omniũ epiſcoporũ nomina, & geſta conſcripſit, & earum vrbium, quę arcẽ pontificatus per Apoſtolicas ſedes tenere noſcuntur, vt vrbs Roma, Antiochia, Hieroſolyma, Epheſus, & Alexandria. Harũ vrbium epiſcoporũ omniũ præteritorum nomina vſque ad tempus ſuum, & geſta Græco ſermone conſcripſit. Ex quo numero vnũ epiſcoporum vrbis Romæ ſanctum Silueſtrum me de Græco in Latinum transferre præcepiſti, Domine ſancte, ac beate pater. *Quibus verbis, quicumq; ſit auctor iſtius proœmij, eadem geſta ab Euſebio Græce ſcripta fuiſſe clare profitetur. Quæ etiam in vetuſtiſſimis Pontificalibus, & codicibus, in quibus ſanctorum vitæ ſunt deſcriptæ, in vita beati Silueſtri referuntur. Partem horum actorum (quod ad baptiſmum Conſtantini, & imagines ſanctorum Petri, & Pauli ſpectat) refert Hadrianus Papa in epiſtola Conſtantino Imperatori, & matri Irenæ ſcripta, quæ in ſecunda actione ſeptimæ vniuerſalis ſynodi habętur. Ipſum autẽ priuilegiũ fere integrũ refert Leo nonus loco ſuperius indicato, & Theodorus Balſamon in Photij nomocanone, tit. 9. c. 1. quãquam aliis in rebus (quod Græci plerumq; ſolent) Romanæ eccleſiæ non ſatis æquus. Hanc eandẽ donationem ante Gratianũ recitarant Anſelmus, Deuſdedit. Iuo locis notatis: Quo ea pertinent, quæ Petrus Damianus in diſceptatione, ſynodali inter regium aduocatum, & Romanæ eccleſiæ defenſorem ſcripſit.* Lege, inquit, Conſtãtini Imperatoris edictũ, vbi ſedis Apoſtolicæ conſtituit ſuper oẽs in orbe terrarum eccleſias principatũ. Nam poſtquã ſupra corpus B. Petri baſilicam fundator erexit; poſtquã patriarchium Lateranenſe in B. Saluatoris honore conſtruxit, mox per imperialis reſcripti ſeriem Romanæ eccleſiæ conſtituit dignitatẽ, vbi nimirũ beato Silueſtro ſuiſque ſucceſſoribus obtulit, vt regali more, & aurea corona plecterẽtur in capite, & ceteras regii cultus inſulas vſurparent. Verum beatus Silueſter ornamenta, quæ ſacerdotali congruere indicabat officio, in proprios vſus aſſumpſit: coronã vero, vel cetera quæ magis ambitioſa, quã myſtica videbantur, omiſit. Cui etiam Conſtantinus Lateranenſe palatium, quod eatenus aula regalis extiterat, perpetuo iure con-

ceſſit

ceſſit, regnum Italiæ iudicandum tradidit. Nam & ipſius Regis hæc verba ſunt. Vnde congruum, inquit, proſpeximus noſtrum imperium, & regni poteſtatem orientalib. transferri, ac mutari regionibus, & in Byzantina prouincia in optimo loco nomini noſtro ciuitatẽ ædificari, & noſtrũ illic conſtitui imperium: quoniam, vbi principatus ſacerdotum, & Chriſtianæ religionis caput ab Imperatore cæleſti conſtitutum eſt; iuſtum non eſt, vt illic Imperator terrenus habeat poteſtatem. *De hac eadem re ſcribit Ado Viennenſis in commentario ætatu ſexta, & Gotfredus Viterbienſis in chronicis, par. 5. c. 2.*

c ¶ Præſidentium equitum] *Græce eſt apud Balſamonem*, καὶ ἀξιώματα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων, *id eſt*, & dignitates imperialiũ equorum.

d ¶ Id eſt patricios] *Locus hic Græce ſic habet*, καὶ ἔχειν ἐκείνην τὴν ὑψηλότητα, καὶ μεγαλοσύνην, ἣν κεκόσμηται ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἤτοι οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ κόνσουλοι, ἤτοι οἱ ὕπατοι, καὶ λοιπὰ ἀξιώματα, *id eſt*, & illam habere celſitatẽ, atque amplitudinem, qua ornatus eſt magnus noſter ſenatus, ſiue patritii & conſules, ſiue hypati & reliquę dignitates.

e ¶ Cum vdonibus] *Græce totus hic locus habet paulo aliter*, καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος φορεῖ ὑποδήματα ἤτοι σανδάλια λευκὰ διὰ ὀθονίων, οὕτως καὶ τὰ οὐράνια, ὡς καὶ τὰ γήϊνα πρὸς αἴνεσιν τοῦ θεοῦ, *id eſt*, Et quemadmodum ſenatus noſter fert calceos, ſeu ſandalia cum linteis albis; ita etiam cæleſtia, ſicut terreſtria ad Dei laudem.

f ¶ Quem placatus] ἵνα ἐάν τις τῆς συγκλήτου βουληθῇ μετὰ ἰδίου θελήματος, καὶ εὐαρέστου γενέσθαι κληρικὸς, δὲ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἁγίων κληρικῶν συναριθμεῖσθαι, μήτις τολμᾷ ἀπὸ πάντων ἐμποδίζειν τοῦτο, *id eſt*, vt ſi quis ex ſenatu ſponte ſua, quodque ita ipſi libeat, voluerit fieri clericus, et ſanctorum clericorum numerum adſcribi, ne quis ex omnibus hoc audeat impedire.

g ¶ Hæc vero omnia] *Hic quoque eſt magna verborum varietas, ſed eadem fere ſententia.*

Item Gelaſius ad epiſcopos Dardaniæ.

¶ Imperialis auctoritas religioſæ diſpenſationis menſuram non mutat. C. XV.

SIcut quamuis parua ciuitas prærogatiuam præſentis regni non minuit, ſic imperialis præſentia menſuram diſpenſationis religioſæ non mutat. *Et infra.* ¶ Semper [h] eſt effectum in ſacerdotali concilio de ſacerdotibus iudicia prouenire. Nam qualeſcumque Pontifices ſint, & ſi errore humanitus accidente non tamen contra religionẽ vllatenus excedentes, nullatenus videantur a ſæculari poteſtate poſſe percelli.

h ¶ Semper] *Mutatus eſt a collectore orationis ductus, ne quæ antecedunt, recitanda eſſent.*

Item Marcellus Papa Maxentio [i].

i ¶ Maxentio] *In impreſſis addebatur*, epiſcopo, *quæ vox abeſt ab omnibus manuſcriptis.*

¶ Eccleſias reſtaurare contritas, non Pontifices perſequi boni principis eſt. C. XVI.

BOni principis eſt, ac religioſi, † eccleſias contritas atque conſciſ- Anſl. 6. c.
ſas reſtaurare, nouas ædificare, & Dei ſacerdotes honorare, atque 192.
tueri. Vnde ſanctos Apoſtolos, eorumque ſucceſſores ſub diuina con- † *al. regis.*

teſtatione conſtituiſſe legimus, non debere fieri perſecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborãtibus in agro Dominico, neque expellere æterni regis diſpenſatores.

DISTINCTIO XCVII.

†al. Pontificum. I ps HOc capitulo patenter oſtenditur, quod nec Imperatori, nec cuilibet laico licet decernere, vel de electione Pontificis †, vel de reb. eccleſiaſticis. Quæcunq; antè ab eis conſtituta fuerint, pro infectu habenda ſunt: niſi ſubſcriptione Romani Pontificis fuerint roborata. Vnde illud Honorij Auguſti, vt ſupra dictũ eſt, vanũ eſſe videtur quod contra auctoritatem ſacrorũ canonũ de electione ſummi Pontificis decernere tentauerit. Sed ſicut ex eodem capitulo habetur, eccleſia precibus imperator in præſumptores valet decernere: ſicut pro defenſione fidei quondam decreuiſſe legũtur, ne heretici aliquid nomine eccleſiæ poſſiderent. Ab ea autẽ non inuitati de reb. eccleſiaſticis aliquid diſponendi nõ habent facultatem. Honorius vero Auguſtus non ſua auctoritate, ſed B. Boniſacio ſupplicante, eccleſiaſticæ quieti conſulere, & concertantium ambitionem punire curauit.

Diſtin. 79. ſi duo.

Vnde idem Bonifacius Epiſcopus ſupplicationis epiſtolam Honorio Auguſto deſtinauit, dicens.

¶ Epiſtola Bonifacii ad Honorium Auguſtum. C. I.

epiſto. I. ad Honorium. ECcleſiæ meæ, cui Deus noſter meum ſacerdotium, vobis res humanas regentibus deputauit, nos cura cõſtringit; nec cauſis eius, quamuis adhuc corporis incommoditate detineat, propter conuentus, qui a ſacerdotibus vniuerſis, & clericis, & Chriſtianæ plebis perturbationibus agitantur, apud aures Chriſtianiſſimi principis deſim. Si enim ſecus, quam oporteat, eueniat; nõ vos id facere qui cuncta æqua moderatione componitis, ſed nos per noſtram tacentem † deſidiam videbimur, quod ciuitatis quietem, & eccleſiæ pacem peruertere valear, admiſiſſe. Cum enim humanis rebus diuinæ cultor religionis domino fauẽre prouideas †: noſtra culpa erit, ſi nõ id ſub veſtra gloria (quam certum eſt diuinis ſemper rebus animo promptiore fauiſſe) firmo, & ſtabili iure cuſtodiatur, quod per tot annorum ſeriẽ, & ſub illis etiam principibus obtinuit, quos nulla noſtræ religionis cura conſtrinxit: id eſt, vt [a] licita ſeruentur, & ſub veſtræ imperii clementiæ minime, quæ ſunt illicita, formidentur. ¶ Ipſa enim eccleſia deuotionẽ tuam Chriſtianiſſime imperator, meo † quidem ſermone, ſed ſuo venerabili appellat affectu †, quam Chriſtus Deus noſter, veſtri ſidus rector, & gubernator imperii, vni deſponſatam ſibi, & intactam virginem ſeruat, ne in eam aliquos patiamini inſidiantium procellarum fluctus illidi, & quietam faciem tempeſtatis inſolitæ tumore turbari, glorioſiſſime, & tranquilliſſime Imperator Auguſte †. Ipſe ergo (quæ vni deſponſata, noſtra † tamen mater eſt) Eccleſia, hac pietatem veſtram legatione, quam ſuis ſacerdotibus commiſit, appellat, præterita, præſentiaque repetit.

†al. tacẽtes, †al. præſideat. †al. nõ meo. †al. affatu. †al. ſemper Auguſte. †al. Veſtra.

peſit. Vobis inquit, religioſe imperantibus [b] creuit meus, qui modo tu-
us eſt populus, tam tam fidus Deo, quam tibi, qui es princeps Chriſtia-
nus. Ecce enim inter ipſa myſteria, inter preces ſuas, quas pro veſtri fe-
licitate depēdit imperii, teſte (apud quem, & de cuius ſede agitur) ſan-
cto Petro, ſolicitis pro religionis obſeruātia vocibus clamat, cum ſoli-
cita petitione miſcetur oratio, ne [d] humanas res ſolito tētatore occulte
ſolicitante ſemel euulſa diſcordia diſtrahat. Angeretur pluribus, Prin-
ceps chriſtianiſſime, mater Eccleſia; niſi apud te ſuarū eſſet cura † cau- †ſecura] ori.
ſarum, & niſi in oppreſſionibus idolorum, in hæreticorum correctioni
bus, fide tua, diuino cultu pariter cū imperio ſemper florente, viciſſet.
¶ Habet refugium, pium tuæ manſuetudinis animū cum ſuæ religio-
nis veneratione coniunctū: cum quidquid huic proficiat, vos agatis, &
conſecratis fratribus, & conſacerdotib. meis, probatiſſimis viris, a me,
& ab omnibus (qui Eccleſiam faciunt †) legatis: quibus (precamur) † *faciunt*
ſacra cauſam religionis proſequentib. in vrbe veſtræ manſuetudinis *iſtiuſmodi.*]
hoc dō, quo poſtulatis annuitis, in perpetuum ſtatui vniuerſalis eccle- origina.
ſiæ conſulatis.

a ¶ Id eſt, vt licita] *In epiſtola ipſa legitur*, id eſt, vt fidens vtar licitis.
b ¶ Imperantibus] *Additis aliquot ex epiſtola vocibus emendatus eſt hic locus*, cre-
uit qui modo tuus eſt, populus.
c ¶ Ne humanas] *In pleriſque vetuſtis legitur*, ne hos in varias res ſolito, &c.
In originali vero, ne [*alias* vos] in varias res ſemel euulſa diſtrahat a cultu ſoli-
to, tentatore ſolicitante, diſcordia.

¶ Reſcriptum Honorii ad Bonifacium Papam C. II.

Victor Honorius inclytus triumphator ſemper Auguſtus ſancto,
ac venerabili Bonifacio Papæ vrbis æternę. Scripta Beatitudinis
tuæ debita reuerentiæ gratulatione ſuſcepimus: quibus recenſitis egi-
mus omnipotenti Deo maximas gratias, quod ſanctimoniā tuā poſt
longū incōmodum optatæ redditā didicimus ſanitati. Et ideo reuer-
tentibus venerabilibus viris gaudiū noſtrum, ſacrorū apicum atteſta-
tione ſignamus, ac petimus, vti quotidianis orationibus Apoſtolatus
tuus ſtudium ac votum ſuum circa ſalutem atq. imperium noſtrum
dignetur impendere. Illud autem pietati noſtræ ſatis placitum eſſe
cognoſce quod ſanctimonia tua de eccleſiarū, aut populi perturbatio-
ne ſolicita eſt. Quæ, ne aliqua ratione poſſit euenire, ſatis clemētia no-
ſtra credidit eſſe prouiſum. Denique beatitudine tua prædicante id ad
cunctorū clericorū notitiā volumus peruenire, vt ſi quid forte religio-
ni tuæ (quod non optamus) humana ſorte contigerit, ſciāt omnes ab Diſtinct. 79.
ambitionibus eſſe ceſſandum. Ac ſi duo, *Vt ſupra. Et infra.* ¶ Vnde id ſi duo.
obſeruandum eſt, vt omnes tranquillam mentem, & pacificos animos
ex ſerenitatis noſtrę admonitione cuſtodiāt, nec aliquid ſeditioſis con
ſpirationibus tētare conētur: cum certum ſit, nulli partium ſua ſtudia
profutura.

2 *Sine ſignatis apicibus non eſt mos Romana eccleſia vndecumque legationem ſuſcipere.* *Vnde Nicolaus Papa.*

u ¶ Suſcipere] *In vulgatis ſequebatur,* neque mittere: *quæ abſunt a vetuſtis neque conueniunt cum his, quæ in ſeq. capite afferuntur.*

¶ Romana non conſueuit eccleſia ſine ſignatis apicibus legationem vndecumque ſuſcipere. C. III.

NObiliſſimus vir, atque ſtrenuus veſtræ ſublimitatis legatus, licet nullam epiſtolam iuxta conſuetudinem a vobis noſtri Pontifi- cio detuliſſet, licet numquam Apoſtolicæ ſedis modus † fuerit abſque ſignatis apicibus vndecumque legationem ſuſcipere; Nos tamen vos in illo honorantes, eiuſque grauitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoſcentes aſſertiones; nihilominus eum & ſicut decuit, ſuſcepimus & ei ſicut honeſtum fuit, credidimus.

† *al. moris.*

DISTINCTIO XCVIII.

1 ps QVæ circa ordinandos ſint obſeruanda, quæ in eorum electio- ne diligenter ſint conſideranda, multorum auctoritatibus monſtrata ſunt. Sed quia veritas rei nonnumquam obſcuratur, mutatione prouinciæ; decretum eſt ſacris canonibus, vt peregrini niſi quinque, vel eo amplius ſuorum epiſcoporum fuerint commendati chirographis, non ordinentur.

In fine epilogi concilii Romani ſub Silueſtro, ſed paulo aliter.

Vnde Silueſter Papa generali concilio præſidens dixit.

Pol. l. 2. t. 31.
Anſ. l. 7. c. 23.

¶ Niſi quinq; epiſcoporum litteris deſignatum tranſmarinum hominem ad clericatum nullus ſuſcipiat. C. I.

NVllus aliqua ratione trãſmarinum hominem penes vos † in clericatus gradus ſuſcipiat, niſi quinque [aut † eo amplius] epiſcoporum deſignatus ſit chirographis.

† *al. nos.*
† Abſunt ab origi. & aliquot Gratiani codicib.

Item Anaſtaſius I. vrbis Romæ epiſcopus ad omnes Germaniæ, ac Burgundiæ epiſcopos, epiſt. 1. c. 2.

Poly. ibid.
Anſ. l. 7. c. 24

¶ De eodem. C. II.

TRanſmarinos homines in clericatus honorem † nemo ſuſcipiat, niſi quinque, aut eo amplius epiſcoporum chirographis ſint deſignati: quia multa per ſubreptionem ſolent euenire.

† *al. honore nolite ſuſcipere*] orig.

Item Gregor. Romanæ eccleſiæ præſul Squillatino epiſc. l. 2. ep. 25.

Polycar. ibi.
Anſ. l. 7. c. 25.
Iuo p. 6. c. 351.
Iuo p. 6. c. 352

¶ De eodem. C. III.

AFros paſſim, vel incognitos peregrinos, eccleſiaſticos ordines tendentes nulla ratione ſuſcipias: quia Afri quidem aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati; peregrini vero plurimi etiã in minorib. ordinibus cõſtituti fortiores [a] de ſe prętẽdiſſe honores ſępe probati ſunt.

a ¶ Fortiores] *Sic legitur in vetuſtis Gratiani & B. Gregorij codicibus: verum in Frobeniana, ac Lugdunenſi eiuſdem B. Gregorij operum editione,* ad fortiores prętẽdiſſe honores.

Item ex concilio Elberitano, c. 24.

¶ Non ſunt promouẽdi ad clerũ, qui peregre fuerint baptizati. C. IIII.

OMnes, qui peregre † fuerint baptizati, eo quod eorum minime ſit cognita vita, placuit ad clerum non eſſe promouendos in alienis prouinciis.

† *al. in peregrinatione.*

DISTIN-

DISTINCTIO XCIX.

1 *DE primatibus autem (quorum ſupra mentionem fecimus)*
ps *quæritur, quem gradum in eccleſia obtineant; an in aliquo a patriarchis differant; quam obedientiã archiepiſcopi eis debeant. Primates, & patriarchæ diuerſorum ſunt nominum, ſed eiuſdẽ officij. Ab archiepiſcopis autẽ, quoties neceſſe fuerit, epiſcopi ad primates appellant: ſed a primatibus ad archiepiſcopos appellare non licet. Debent ergo obedientiam primatibus archiepiſcopi in omnibus, quæ ſibi ab eis iuſte fuerint impetrata.*

Vnde Anacletus Papa ait ad epiſcopos Italiæ, epiſt. 1.

¶ Quæ obedientia ſit exhibenda primatibus, & patriarchis. C. I.

PRouinciæ multo ante Chriſti aduentum tempore diuiſæ ſunt maxima ex parte, & poſtea ab Apoſtolis, & beato Clemente prædeceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata. Et in capite prouinciarum (vbi dudum primates legis † ſæculi erant, ac prima iudiciaria poteſtas, ad quos qui per reliquas ciuitates commorabantur, quando neceſſe erat, qui ad aulam Imperatoris, vel Regum confugere non poterant, vel quibus permiſſum non erat, confugiebant pro oppreſſionibus, vel iniuſtitiis ſuis; ipſoſque appellabat, quoties opus erat, ſicut in lege eorum præceptum erat:) ipſis quoque in ciuitatibus, vel locis noſtros † patriarchas, vel primates, qui vnam formam tenent, licet diuerſa ſint nomina, leges diuinæ, & eccleſiaſticæ poni, & eſſe iuſſerunt: ad quos epiſcopi, ſi neceſſe fuerit, confugerent, eoſque appellarent: & ipſi primatum nomine fruerentur, & non alii. Reliquæ vero metropolitanæ ciuitates, quæ minores iudices habebant (licet maiores † comitibus eſſent) haberent metropolitanos ſuos, qui prædictis iuſte obedirent primatibus, ſicut & in legibus ſæculi olim ordinatum erat: qui non primatum, ſed aut metropolitanorum, aut archiepiſcoporum nomine fruerentur.

Iuo p. 5. c. 53. Pan. l. 4. c. 24
† *al. leges.*
† *al. noſtrũ.*
† *al. maiorum comitũ*

Item Anicetus ad epiſcopos Galliæ.

¶ *Hoc caput integrum repetitur a Gregorio VII. libro 6. reg. epiſtola 35. Rothomagenſi, Turonenſi, ac Senonenſi archiepiſcopis ſcripta, ex qua, & originali nonnulla ſunt reſtituta.*

¶ Non vocentur primates, niſi qui primas ſedes tenent C. II.

Pol. l. 1. c. 21. Iuo p. 5. c. 54. Pan. l. 4. c. 25

NVlli archiepiſcopi primates vocentur, niſi illi, qui primas tenent ciuitates †: quarum epiſcopos Apoſtoli, & ſucceſſores Apoſtolorum † regulariter patriarchas, & primates eſſe conſtituerunt: niſi aliqua gens deinceps ad fidem conuertatur, cui neceſſe ſit propter multitudinem eorum, primatem conſtitui. Reliqui vero, qui alias metropo-

† *al. ſedes.*
† *al. epiſcoporum.*

litanas ſedes adepti ſunt, non primates, ſed metropolitani nominétur.

Item ex concilio Africano. c. 6.

Et Carthag. 3. c. 29. ¶ Primæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos. C. III.

Pol. l. 2. t. 26. Burc. l. 1 c. 3. Iuo p. 5. c. 57.

PRimæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos, aut aliquid huiuſmodi; ſed tantum primæ ſedis epiſcopus.

3 *Vniuerſalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur.*

Vnde Pelagius II. epiſt. omnibus epiſcopis illicite a Ioanne Conſtantinop. conuocatis, &c.

¶ Nec etiam Romanus Pontifex vniuerſalis eſt appellandus. C. IIII.

Pol. l. 2. t. 25. Anſ. l. 6. c. 130. † *al. hoc tã profano vocabulo*] orig. † *al. ſummus*] orig. Io. diac. l. 3. c. vlt.

NVllus patriarcharum vniuerſalitatis † vocabulo vmquam vtatur: quia ſi vnus † patriacha vniuerſalis dicitur, patriarcharum nomen ceteris derogatur. Sed abſit hoc, abſit a fidelis cuiuſquã mente, hoc ſibi vel velle quempiam arripere, vnde honorem fratrum ſuorum imminuere ex quantulacumque parte videatur. Quapropter charitas veſtra neminem vmquam ſuis in epiſtolis vniuerſalem nominet; ne ſibi debitũ ſubtrahat, cum alteri honorem refert indebitum.

Item Gregorius Eulogio patriarcha Alexandrino, lib. 7. epiſt. 30. indict. 1.

¶ De eodem. C. V.

Pol. l. 2. t. 26. Anſ. l. 6. c. 131.

ECce in præfatione epiſtolæ, quam ad me ipſum, qui prohibui, direxiſtis, ſuperbæ appellationis verbum, vniuerſalem me Papam dicentes imprimere curaſtis. Quod, peto, dulciſſima mihi ſanctitas veſtra vltra non faciat: quia vobis ſubtrahitur, quod alteri plus, quam ratio exigit præbetur. Ego enim non verbis quæro proſperari, ſed moribus, nec honorem eſſe deputo, in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco. Meus honor eſt, fratrum meorum ſolidus vigor. Tunc ego vere honoratus ſum, cum ſingulis quibuſque honor debitus non negatur. Si enim vniuerſalem me Papam veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc eſſe, quod me fatetur vniuerſum. Sed abſit hoc. Recedant verba, quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant.

¶ *Apud B. Gregorium hæc ſequuntur.* Et quidem in ſancta Chalcedonenſi ſynodo, atque poſt a ſubſequentibus patribus hoc deceſſoribus meis oblatum veſtra ſanctitas nouit. Sed tamen nullus eorum vti hoc vmquam vocabulo voluit, vt dum hoc mundo honorem ſacerdotum diligerent omnium, apud omnipotentem Deum cuſtodirent ſuum. *Quam rem etiam plenius exponit, lib. 4. epiſt. 32. Refert autem B. Thomas in opuſculo contra errores Græcorum totam illam ſynodum ſancto Leoni ſic acclamaſſe.* Leo ſanctiſſimus Apoſtolicus, et œcumenicus, id eſt vniuerſalis Patriarcha per multos annos viuat. *Et Leo ix. Michaeli Conſtantinopolitano archiepiſcopo de hac eadem appellatione ſcribens ait.* Licet magno Leoni prædeceſſori noſtro, et ſucceſſoribus ipſius hoc ſancita decreuit Chalcedonenſis ſynodus. *Sed in multis quoque libellis, qui ab illo-*

ne ter-

ne tertia eiuſdem ſynodi habentur, hac eſt inſcriptio, Sanctiſſimo, ac beatiſſ. vniuerſali Patriarchæ magnæ Romæ Leoni. *Et in codicibus multarum epiſtolarum ad Romanos Pontifices, quæ manuſcripti tam Vaticana bibliotheca ſeruantur (quarum multa exempla ſunt, etiã priuatos) ad Hormiſdam Papam pluſquam trecenti Archimandritæ, ac monachi ſecundæ Syriæ ſic ſcribunt.* Sanctiſſimo, ac beatiſſ. orbis terræ Patriarchæ Hormiſdæ continenti ſedem principis Apoſtolorum Petri, deprecatio, & ſupplicatio minimorum Archimandritarum, & cęterorum Monachorũ ſecundæ Syriæ. *Et in media fere epiſtola.* Quoniam Chriſtus Deus noſter principem paſtorum, & doctorem, & medicum animarum cõſtituit vos noſtrum ſanctum angelum: dignum eſt paſſiones, quæ nobis contigerunt, exponere &c. *Auitus quoque Galliæ epiſcopus ad eumdem Hormiſdam ſic ſcribit:* Dum religionis ſtatui, & plenis catholicæ fidei regulis perſpicitis conuenire, vt gregem per tota orbis vniuerſalis eccleſiæ membra commiſſum, peruigil cura me adhortationis informat. *Et Ioannes epiſcopus Nicopolitanus ad eumdem.* Decenter ad veſtras orationes concurro, vt iuxta conſuetudinem Apoſtolicæ ſedis veſtræ cunctarum eccleſiarum curam, & Nicopolitanorum habere dignemini, ſecundum antiquam ſpecialem diſpoſitionem veſtram. *Et in breuiario Liberati, c.22. epiſcopus Patera hæc Imperatori de Syluerio Papa ait*, multos eſſe in hoc mundo reges, & non eſſe vnum, ſicut ille Papa eſt ſuper eccleſiam mundi totius. *Et Regino Germanus lib. 11. Chronicorum de Nicolao primo loquens, ſæpe illum vocat vniuerſalem Pontificem. Sed iſtius dictionis,* vniuerſale. *duæ ſunt notiones, quod Innocentius iij. lib. 2. epiſt. 206. (quæ incipit* Apoſtolicæ ſedis) *Patriarchæ Conſtantinop. ſcribens exponit his verbis,* Dicitur enim vniuerſalis eccleſia, quæ de vniuerſis conſtat eccleſiis, quæ Græco ſermone catholica nominatur, & ſecundum hanc acceptionem vocabuli eccleſia Romana nõ eſt vniuerſalis eccleſia, ſed pars vniuerſalis eccleſiæ, prima videlicet, & præcipua: veluti caput in corpore; quoniam in ea plenitudo poteſtatis exiſtit, ad ceteras autem pars aliqua plenitudinis deriuatur. Et dicitur vniuerſalis eccleſia illa vna, quæ ſub ſe continet eccleſias vniuerſas. Et ſecundum hanc nominis rationem Romana tantum eccleſia vniuerſalis nuncupatur: quoniam ipſa ſola ſingularis priuilegio dignitatis ceteris eſt prælata, ſicut & Deus *vniuerſalis* Dominus appellatur (non quaſi iam diuiſus in ſpecies, aut ſpecialiſſimas, aut etiam ſubalternas) quoniam omnia ſub eius dominio continentur. Eſt enim vna generalis eccleſia, de qua veritas inquit ad Petrum, [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam.] *Matt. 16.*

DISTINCTIO C.

I *EPiſcopos autem ordinare ante pallium acceptum nec archiepiſcopo, nec primati, nec patriarchæ licet. Quod ex auctoritate Pelagij Papæ (licet minus euidenter) datur intelligi.*

Vnde enim Pelagius Papa.

¶ Intra tres menſes fidem ſuam exponere, & pallium poſtulare a Romana eccleſia quiſque metropolitanus ſtudeat. C. I.

QVoniam quidam metropolitanorum fidem ſuam ſecũdum priſcam conſuetudinem ſanctæ ſedi Apoſtolicæ exponere detrectãtes, vſum pallii neque expetunt, neq; percipiunt, ac per hoc epiſcoporum conſecratio viduatis eccleſiis non ſine periculo protelatur; Pol. l. 2. ti. 10. Bur. l. 1. c. 25. Anſ. l. 6. c. 92. Iuo par. 5. c. 136. Pan. l. 3. c. 11.

placuit, vt quiſquis metropolitanus vltra tres menſes cõſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam, palliumque ſuſcipiendum, ad Apoſtolicam ſedem non miſerit, commiſſa ſibi careat dignitate, ſitque metropolitanis aliis licentia poſt ſecundam & tertiam commonitionem viduatis eccleſiis cum conſilio Romani Pontificis, ordinãdo epiſcopos †, ſubuenire. Si vero conſecrandi epiſcopi negligentia prouenerit, vt vltra tres menſes eccleſia viduata conſiſtat, communione priuetur, quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrandũ offerre † non differat. Quod ſi vltra quinque menſes per ſuam negligentiã retinuerit viduatam eccleſiam; neque ibi, neque alibi conſecrationis donum percipiat: immo metropolitani ſui iudicio cedat.

† al. epiſcopo.
Innoc. ij. l. epiſt. 117.
† al. præbere.

¶ *Burchardus, Anſelmus, & auctor Pannormiæ citant ex decret. Damaſi, Iuo vero citat, vt Gratianus, itemque Innocentius III. lib. 1. epiſt. 117. Bituricenſi archiepiſc. (quæ incipit,* Ne ſi vniuerſi.) *refert paragraphum,* Si vero conſecrandi, *ex eodem Pelagio.*

Item Gregorius Papa Brunechildæ Reginæ, lib. 7. epiſt. 5.

¶ Honor pallii non detur, niſi meritis exigentibus, & fortiter poſtulanti. C. II.

Anſ. l. 6. c. 93.
Poly. l. 2. ti. 124.
Io. Diac. l. 3. c. 5.

2 PRiſca conſuetudo obtinuit, vt honor pallii, niſi exigentibus cauſarum meritis, & fortiter poſtulanti dari non debeat.

[*Idem Ioanni Corinthiorum epiſcopo, lib. 4. epiſt. 55. ſeu c. 99.*]

¶ De eodem. C. III. PALEA.

Anſ. l. 6. c. 90.
Poly. l. 2. t. 1.
† al. fraternitas veſtra] orig. 1. q. 1. c. de ordinationibus.

NOuit ſanctitas † tua; quia prius pallium, niſi dato commodo, non dabatur. Quod quoniam incongruum erat, facto concilio ante corpus beati Petri Apoſtolorum principis, tam de hoc, quam de ordinationibus aliquid accipere ſub diſtricta interdictione vetuimus. Oportet ergo, vt neque per commodum, neq; per gratiam, aut quorumdam ſupplicationem aliquos ad ſacros ordines conſentiatis, vel permittatis adduci.

¶ *Hæc Palea habetur in pleriſque vetuſtis exemplaribus.*

3 *Cauſarum vero merita accipienda ſunt, vt & is, qui poſtulat, mereatur accipere, & fidei ſuæ profeſſionẽ prius iuramento confirmet, & Apoſtolicis decretis, atque ſynodalibus ſtatutis ſe obedienturum nihilominus caueat. Pallio autem non niſi certis diebus, & intra eccleſiam ad Miſſarum ſolennia cuiquam Metropolitano vti licebit.*

Vnde Ioannes *epiſcopus* Wliberto [a] *Agrippinenſi epiſcopo.*

a ¶ Vuliberto] *Reſtitutum eſt hoc nomen ex Anſelmo, Nam antea erat,* Giliberto: *Nam Regino in ea ætate, qua Ioannes octauus Romanæ eccleſiæ præfuit, meminit Vulberti epiſcopi Agrippinenſis: & inter epiſtolas Ioannis Papæ octaui, quæ in bibliotheca Vaticana ſeruantur, eſt epiſtola alterius arg. ad eumdẽ, & Deuſdedit refert integram euiſd. Ioannis epiſtolam ad eumdem Vulbertum.*

¶ Niſi

¶ Niſi poſt conſuetam fidei profeſſionem pallium dari non debet. C. IIII

OPtatum tibi pallium nunc conferre nequiuimus: quia fidei tuæ paginam minus, quam oporteat, continere reperimus: cum videlicet in ea nullam ſanctarum vniuerſalium ſynodorum, in quibus fidei noſtræ ſymbolum continetur, nec decretalium Pontificum Romanorum conſtitutorum ſecundum morem feceris mentionem: ſed nec illam propria ſubſcriptione munieris, nec aliquem, qui hanc iureiurando firmaret, miſeris. Anſ.l.6.c.92.

Item Gregorius Aregio epiſcopo Francorum, lib. 7. epiſt. 111.

¶ Qui pallium deſiderat accipere, prius a ſe remouere illicita promittat. C. V.

IN ea ſynodo, quam contra ſimoniacam hæreſim per fratrem, & coepiſcopum noſtrum Syagrium decreuimus congregari, ſanctitatem veſtram volumus intereſſe, atque eidem fratri ita pallium, quod tráſmiſimus, tribui, ſi prius ſe promiſerit illicita, quæ prohibuimus, per definitionem ſynodicam a ſancta eccleſia remouere. De qua ſynodo omnem nobis ſubtiliter ordinem tuam fraternitaté volumus ſcriptis diſcurrentibus nuntiare: vt ipſe, cuius nobis ſanctitas valde experta eſt, nos reddas de omnibus certiores. Anſl.6.c.90.

Idem Virgilio epiſcopo Arelatenſi, lib. 4. epiſt. 51. ſeu c. 95.

¶ Non niſi ad miſſarum ſolennia archiepiſcopo vti pallio licet. C. VI.

4 PAllium tibi tranſmiſimus, quo fraternitas tua intra eccleſiam ad ſola Miſſarum ſolennia vtatur. Anſ.l.6.c.98.

[*Item Ioanni Rauennati epiſc. l. 2. epiſt. 54. ſeu c. 93. indict. 11.*

¶ De eodem. C. VII. PALEA.

NOn multum temporis interuallum eſt, quod quædam nobis de tua fraternitate fuerunt nuntiata, de quibus vobis, veniente illuc Caſtorio notario ſanctæ, cui Deo auctore præſidemus, eccleſiæ, ſubtiliter nos indicaſſe meminimus. Peruenerat namque ad nos quædam in eccleſia veſtra contra conſuetudinis, atque humilitatis [a] tramitem geri; quæ ſola vt bene noſtis, eſt officii ſacerdotalis erectio. Quæ ſi ſapientia veſtra manſuete, vel cum epiſcopali ſuſcepiſſet ſtudio, non de illis accendi debuerat, ſed oportuerat te hæc eadem cum gratiarum actione corrigere. Anſl.6.c.87.

a ¶ Humilitatis] *Reſtitutus eſt hic locus ex ipſa epiſtola. Antea enim legebatur* contra vtilitatem eccleſiæ & conſuetudinis tramitem geri: quæ ſola vt bene noſtis, eſt officii ſacerdotalis ereptio.

Item Ioanni epiſcopo Rauennati, in eadem epiſtola.

¶ De eodem. C. VIII.

Anſ.l.6.c.95. Pol.l.2.t.20. † al.correptio.

CONtra morem quippe eccleſiaſticum eſt, ſi non patientiſſime toleratur, (quod a vobis abſit) etiam iniuſta correctio †. *& infra.* ¶ Illud frater chariſſime tibi non putamus ignotum, quod pene de nullo metropolitano in quibuslibet mundi partibus ſit auditũ, extra Miſſarum tempus, vſum ſibi pallii vindicaſſe. Et quod bene hanc conſuetudinem generalis eccleſiæ noueritis, veſtris nobis manifeſtiſſime ſignificaſtis epiſtolis: quibus pręceptum beatę memorię deceſſoris noſtri Ioannis Papæ nobis in ſubditis tranſmiſiſtis annexum, continens omnes cõſuetudines ex priuilegio prędeceſſorum noſtrorum conceſſas, vobis, eccleſiæque veſtræ debere ſeruari. Confitemini igitur aliam eſſe generalis eccleſiæ conſuetudinem; poſtquam ea, quæ vos geritis, vobis ex priuilegio vendicatis. Nulla ergo vobis in hac re, vt arbitramur, poterit remanere dubietas. Aut enim mos omnium metropolitanorum etiam a tua eſt fraternitate ſeruandus: aut ſi tuę eccleſiæ aliquid ſpecialiter dicis eſſe conceſſum, præceptum ve a prioribus Romanæ vrbis Pontificibus; quod hæc Rauennati eccleſiæ ſunt conceſſa, a vobis oportet oſtendi. Quod ſi hoc non oſtenditur, reſtat poſtquam talia agere neque conſuetudine generali, neque priuilegio vendicas, vt vſurpaſſe te comprobes, quod feciſti. *& infra.* ¶ Decorari pallio volumus, forſan moribus indecori, dum nihil in epiſcopali ceruice ſplendidius fulget, quam humilitas. Oportet igitur fraternitatem tuam, ſi honores ſuos ſibi quibuslibet argumentis ſtabili propoſuit mente defendere, aut generalitatis vſum ex nõ ſcripto ſequi, aut ex ſcriptis † priuilegiis ſe tueri. Quod ſi poſtremo nihil horum eſt, aliis metropolitanis huius te præbere nolumus præſumptionis exemplum.

al.ſcripto priuilegio.

§ *Priuilegia quoq; cum vſu pallij ſemper debent concedi.*

Vnde idem Gregorius Syagrio epiſcopo Auguſtodunenſi, lib. 7. epiſt. 112.

¶ Cum vſu pallii aliqua priuilegia debent concedi. C. IX.

Pol.l.2.t.21. Anſ.l.6.c.86.

RAtionis ordo omnino nos admonet, vt cum vſu pallii aliqua ſimul, ſicut diximus, largiri priuilegia debeamus. Sed quoniam cum honoris augmento, cura quoque ſolicitudinis debet accreſcere, vt cultui veſtium, actionis † quoque ornamenta conueniant; oportet, vt enixius in cunctis ſe ſtudiis veſtra fraternitas exerceat & circa [a] ſubiectorum actus ſit cura vigilans, vt veſtrum illis exemplum inſtructio, & vita magiſtra ſit.

a ¶ Et circa] *Locupletatus eſt hic locus ex originali.*

Idẽ Ioanni epiſc. primæ Iuſtinianæ Illyricæ, lib. 4. epiſt. 15. ſeu c. 59.

¶ Vſus pallii conceditur, & antiqua priuilegia innouantur. C. X.

Anſ.l.6.c.100.

PAllium vobis ex more tranſmiſimus, & vices vos Apoſtolicæ ſedis agere iterata innouatione decernimus.

Idem

Idem epiſcopis Epiri, lib. 5. epiſt. 7. ſeu 107. indict. 14.

¶ De eodem. C. XI.

Scriptorum veſtrorum inſinuatio, fratres chariſſimi, patefecit Andream fratrem noſtrum Nicomedianæ ciuitatis epiſcopum, Deo propitio, ſolenniter ordinatum. *Et infra.* ¶ Suprascripto igitur Andreæ fratri, & coepiſcopo noſtro pallium nos direxiſſe agnoſcite, atq; priuilegia, atque cuncta conceſſiſſe, quæ prædeceſſores noſtri eius prædeceſſoribus contulere. Anſ. l. 6. c. 100.

DISTINCTIO CI.

In vna autem prouincia duo metropolitani eſſe non debent: ſicut in Chalcedonenſi concilio, c. 12. ſtatutum eſt.

¶ Duo metropolitani in vna & eadem prouincia eſſe non debent. C. I.

Peruenit ad nos, quod quidam præter eccleſiaſticas ordinationes Pol. l. 2. t. 24. affectantes poteſtam, per pragmaticum ᵃ ſacrum vnam prouinciam in duas diuidant; ita vt ex hoc inueniantur duo metropolitani Iuo p. 5. c. 146. epiſcopi in vna eademque prouincia eſſe. Statuit ergo ſancta ſynodus Bur. l. 1. c. 35. deinceps nihil tale attentari a quolibet epiſcopo; eos vero qui aliquid tale attentauerint, cadere de proprio gradu.

ᵃ ¶ Pragmaticum ſacrum] *Verſiones priſca. & Dionyſiana habent*, per pragmaticam formam: *Græce autem eſt*, διὰ πραγματικῶν; *quod in eodem capite paulo poſt dicitur* διὰ γραμμάτων βασιλικῶν. *id eſt, per litteras imperiales.*

Hactenus de electione, & ordinatione clericorum tractauimus. Nunc ad ſimoniacorum ordinationes tranſeamus. Et vt facile liqueat, quid ſuper hac hæreſi, ſanctorũ patrum decreuit auctoritas, cauſa deducatur in medium: cuius negotium & de ſcienter a ſimoniacis conſecratis, & de ordinationibus, quæ per pecuniam fiunt, contineat.